KERİM KUR'AN

ARAPÇA METİNLİ TÜRKÇE ÇEVİRİ

Allah'ın aydınlığıyla aydınlanmamış bir kimse için başka aydınlık yoktur. (24/Nur Suresi,40)

ERHAN AKTAŞ

Çeviri	Erhan Aktaş
Kapak & Mizanpaj	Gülsüm Aktaş Özdemir
Kapak hat	Arif Çelik
ISBN	978-605-65772-0-8
1.Baskı	Haziran 2015 (2000)
2.Baskı	Eylül 2015 (1000)
3.Baskı	Mart 2016 (1000)
4. Baskı	Aralık 2016 (1000)
5. Baskı	Ekim 2017 (1000)
6.Baskı	Ağustos 2018 (1000)
7. Baskı	Mart 2019 (1000)
8. Baskı	Nisan 2019 (1000)
9.Baskı	Şubat 2020 (1000)
Baskı	EMSAL MATBAA TANITIM Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti. Bahçekapı Mah. 2477. Cad. No:6 Etimesgut/Ankara Tel: (0312) 278 82 00
İletişim	0552 288 3306 erhanaktas@hotmail.com

Eserin her hakkı Erhan Aktaş'a aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
İzinsiz basılamaz, çoğaltılamaz.

KERİM KUR'AN

ARAPÇA METİNLİ TÜRKÇE ÇEVİRİ

ERHAN AKTAŞ

FİHRİST

Sıra	Sûre	Sayfa
1	Fatiha	1
2	**Bakara**	**2**
3	Âl-i İmrân	66
4	**Nisa**	**103**
5	Mâide	145
6	**En'âm**	**174**
7	A'râf	205
8	**Enfâl**	**241**
9	Tevbe	255
10	**Yunus**	**282**
11	Hûd	301
12	**Yusûf**	**321**
13	Ra'd	339
14	**İbrâhim**	**347**
15	Hicr	355
16	**Nehl**	**365**
17	İsrâ	386
18	**Kehf**	**404**
19	Meryem	421
20	**Tâhâ**	**435**
21	Enbiyâ	451
22	**Hacc**	**465**
23	Mu'minûn	479
24	**Nûr**	**492**
25	Furkân	506
26	**Şu'arâ**	**516**
27	Neml	534
28	**Kasas**	**546**
29	Ankebût	560
30	**Rûm**	**571**
31	Lokmân	580
32	**Secde**	**586**
33	Ahzâb	591
34	**Sebâ**	**605**
35	Fâtır	614
36	**Yâsin**	**622**
37	Sâffât	631
38	**Sad**	**644**
39	Zumer	654
40	**Mu'min/Ğafir**	**666**
41	Fussilet	679
42	**Şûrâ**	**688**
43	Zuhrûf	696
44	**Duhân**	**707**
45	Câsiye	712
46	**Ahkâf**	**717**
47	Muhammed	723
48	**Feth**	**729**
49	Hucurât	735
50	**Kâf**	**739**
51	Zâriyât	744
52	**Tûr**	**749**
53	Necm	754
54	**Kamer**	**760**
55	Rahmân	766
56	**Vâkıa**	**773**
57	Hadîd	780
58	**Mucâdele**	**787**
59	Haşr	792
60	**Mumtehine**	**797**
61	Saff	800
62	**Cumua**	**803**
63	Munâfikûn	805
64	**Teğabun**	**807**
65	Talâk	810
66	**Tahrîm**	**813**
67	Mulk	816
68	**Kalem**	**820**
69	Hâkka	824
70	**Meâric**	**828**
71	Nûh	832
72	**Cinn**	**834**
73	Muzzemmil	838
74	**Muddessir**	**841**
75	Kıyâmet	845
76	**İnsân**	**849**
77	Murselât	852
78	**Nebe'**	**856**
79	Nâziât	859
80	**Abese**	**862**
81	Tekvîr	865
82	**İnfitar**	**867**
83	Mutaffifîn	869
84	**İnşikâk**	**872**
85	Burûc	874
86	**Târık**	**876**
87	A'lâ	877
88	**Ğaşiye**	**878**
89	Fecr	880
90	**Beled**	**883**
91	Şems	885
92	**Leyl**	**886**
93	Duhâ	888
94	**İnşirâh**	**889**
95	Tîn	889
96	**Alâk**	**890**
97	Kadr	892
98	**Beyyine**	**893**
99	Zilzâl	894
100	**Âdiyât**	**895**
101	Kâria	896
102	**Tekâsür**	**897**
103	Asr	897
104	**Humezeh**	**898**
105	Fîl	899
106	**Kureyş**	**899**
107	Mâun	900
108	**Kevser**	**901**
109	Kâfirûn	902
110	**Nasr**	**903**
111	Tebbet/ Mesed	903
112	**İhlâs**	**904**
113	Felak	904
114	**Nâs**	**905**

SÛRELERİN ALFABETİK FİHRİSTİ

Sıra	Sûre	Sayfa
80	**Abese**	**862**
100	Âdiyât	895
46	Ahkâf	717
33	Ahzâb	591
87	A'lâ	877
96	Alâk	890
3	Âl-i İmrân	66
29	Ankebût	560
7	A'râf	205
103	Asr	897
2	**Bakara**	**2**
90	Beled	883
98	Beyyine	893
85	Burûc	874
45	**Câsiye**	**712**
72	Cinn	834
62	Cumua	803
93	**Duhâ**	**888**
44	Duhân	707
6	**En'am**	**174**
21	Enbiyâ	451
8	Enfâl	241
35	**Fâtır**	**614**
1	Fatiha	1
89	Fecr	880
113	Felak	904
48	Feth	729
105	Fîl	899
25	Furkân	506
41	Fussilet	679
88	**Ğaşiye**	**878**
22	**Hacc**	**465**
57	Hadîd	780
69	Hâkka	824
59	Haşr	792
15	Hicr	355
49	Hucurât	735
11	Hûd	301
104	Humezeh	898
14	**İbrâhîm**	**347**
112	İhlâs	904
82	İnfitar	867
76	İnsân	849
84	İnşikâk	872
94	İnşirâh	889
17	İsrâ	386
97	**Kadr**	**892**
50	Kâf	739
109	Kâfirun	902
68	Kalem	820
54	Kamer	760
101	Kâria	896
28	Kasas	546
18	Kehf	404
108	Kevser	901
75	Kıyâmet	845
106	Kureyş	899
92	**Leyl**	**886**
31	Lokmân	580
5	**Maide**	**145**
107	Mâun	900
70	Meâric	828
19	Meryem	421
47	Muhammed	723
77	Murselât	852
83	Mutaffifîn	869
58	Mücâdele	787
74	Muddessir	841
67	Mulk	816
40	Mu'min/Ğafir	666
23	Mu'minûn	479
60	Mumtehine	797
63	Munâfikûn	805
73	Muzzemmil	838
16	**Nehl**	**365**
114	Nâs	905
110	Nasr	903
79	Nâzîât	859
78	Nebe'	856
53	Necm	754
27	Neml	534
4	Nisa	103
71	Nûh	832
24	Nûr	492
13	**Ra'd**	**339**
55	Rahmân	766
30	Rûm	571
38	**Sad**	**644**
61	Saff	800
37	Sâffât	631
34	Sebâ	605
32	Secde	586
91	**Şems**	**885**
26	Şuarâ	516
42	Şûrâ	688
20	**Tâhâ**	**435**
66	Tahrîm	813
65	Talâk	810
86	Târık	876
111	Tebbet	903
64	Teğabun	807
102	Tekâsür	897
81	Tekvîr	865
9	Tevbe	255
95	Tîn	889
52	Tûr	749
56	**Vâkıa**	**773**
36	**Yâsîn**	**622**
10	Yunus	282
12	Yusûf	321
51	**Zâriyât**	**744**
99	Zilzâl	894
43	Zuhrûf	696
39	Zumer	654

SÛRELERİN NÜZÛL SIRASI FİHRİSTİ

Sıra	Sûre	Sayfa	Sıra	Sûre	Sayfa	Sıra	Sûre	Sayfa
1(96)	Alâk	890	39(7)	A'raf	205	77(67)	Mulk	816
2(68)	**Kalem**	**820**	**40(72)**	**Cinn**	**834**	**78(69)**	**Hâkka**	**824**
3(73)	Muzzemmil	838	41(36)	Yâsin	622	79(70)	Meâric	828
4(74)	**Muddessir**	**841**	**42(25)**	**Furkân**	**506**	**80(78)**	**Nebe'**	**856**
5(1)	Fatiha	1	43(35)	Fâtır	614	81(79)	Nâziât	859
6(111)	**Tebbet**	**903**	**44(19)**	**Meryem**	**421**	**82(82)**	**İnfitâr**	**867**
7(81)	Tekvîr	865	45(20)	Tâhâ	435	83(84)	İnşikâk	872
8(87)	**A'lâ**	**877**	**46(56)**	**Vâkıa**	**773**	**84(30)**	**Rûm**	**571**
9(92)	Leyl	886	47(26)	Şuarâ	516	85(29)	Ankebut	560
10(89)	**Fecr**	**880**	**48(27)**	**Neml**	**534**	**86(83)**	**Mutaffifîn**	**869**
11(93)	Duhâ	888	49(28)	Kasas	546	87(2)	Bakara	2
12(94)	**İnşirâh**	**889**	**50(17)**	**İsrâ**	**386**	**88(8)**	**Enfâl**	**241**
13(103)	Asr	897	51(10)	Yunus	282	89(3)	Al-i İmrân	66
14(100)	**Âdiyât**	**895**	**52(11)**	**Hûd**	**301**	**90(33)**	**Ahzab**	**591**
15(108)	Kevser	901	53(12)	Yusuf	321	91(60)	Mumtehine	797
16(102)	**Tekâsür**	**897**	**54(15)**	**Hicr**	**355**	**92(4)**	**Nisa**	**103**
17(107)	Mâun	900	55(6)	En'am	174	93(99)	Zilzâl	894
18(109)	**Kâfirûn**	**902**	**56(37)**	**Sâffât**	**631**	**94(57)**	**Hadîd**	**780**
19(105)	Fîl	899	57(31)	Lokmân	580	95(47)	Muhammed	723
20(113)	**Felak**	**904**	**58(34)**	**Sebâ**	**605**	**96(13)**	**Ra'd**	**339**
21(114)	Nâs	905	59(39)	Zumer	654	97(55)	Rahmân	766
22(112)	**İhlâs**	**904**	**60(40)**	**Mu'min**	**529**	**98(76)**	**İnsân**	**849**
23(53)	Necm	754	61(41)	Fussilet	679	99(65)	Talâk	810
24(80)	**Abese**	**862**	**62(42)**	**Şûrâ**	**688**	**100(98)**	**Beyyine**	**893**
25(97)	Kadr	892	63(43)	Zuhrûf	696	101(59)	Haşr	792
26(91)	**Şems**	**885**	**64(44)**	**Duhân**	**707**	**102(24)**	**Nûr**	**492**
27(85)	Burûc	874	65(45)	Câsiye	712	103(22)	Hacc	465
28(95)	**Tîn**	**889**	**66(46)**	**Ahkâf**	**717**	**104(63)**	**Munâfikûn**	**655**
29(106)	Kureyş	899	67(51)	Zâriyât	744	105(58)	Mucâdele	787
30(101)	**Kâria**	**896**	**68(88)**	**Ğaşiye**	**878**	**106(49)**	**Hucurât**	**735**
31(75)	Kıyâmet	845	69(18)	Kehf	404	107(66)	Tahrîm	813
32(104)	**Humezeh**	**898**	**70(16)**	**Nahl**	**365**	**108(64)**	**Teğabun**	**807**
33(77)	Murselât	852	71(71)	Nûh	832	109(61)	Saff	800
34(50)	**Kâf**	**739**	**72(14)**	**İbrâhîm**	**347**	**110(62)**	**Cumua**	**803**
35(90)	Beled	883	73(21)	Enbiyâ	451	111(48)	Feth	729
36(86)	**Târık**	**876**	**74(23)**	**Mu'minûn**	**373**	**112(5)**	**Mâide**	**145**
37(54)	Kamer	760	75(32)	Secde	586	113(9)	Tevbe	255
38(38)	**Sad**	**644**	**76(52)**	**Tûr**	**749**	**114(110)**	**Nasr**	**903**

Çevirinin Öyküsü

Üç yüz civarında Kur'an çevirisi var. Neden bir çeviri daha? Bu sorunun yanıtı şudur: Bin dört yüz yıl sonra Kur'an yeniden Müslümanların hayatına dönmeye başlıyor.

Yirmi yıl önceydi. On beş kişilik bir arkadaş gurubu her birimiz değişik çeviri ve tefsir kitaplarından takip ederek yaklaşık beş yıl süren bir "Kur'an' Okuması" çalışması yaptık. Aynı okumayı üç yıl süren bir zaman içinde ikinci kez yaptık. Sonuç olarak vardığımız nokta şu oldu: Çeviriyi yapanlar büyük oranda kendi anlayışlarını, görüşlerini, düşüncelerini Kur'an'a söyletmişlerdi.

Bir "Kur'an öğrencisi" olarak, Allah ne diyorsa onu, nasıl diyorsa öyle, ne kadar diyorsa o kadar ilkesiyle, Kur'an'a bağlılığı esas alan bir çeviriye ihtiyaç olduğunu düşündüm. Bu çevirinin yapılma nedeni bu düşüncedir.

İki bin beş yılında çeviriye başladık. Başladık diyorum zira ilk beş yıl çeviriyi –ilk on bölümü- Memduh Ekici hocayla birlikte yaptık. Onu burada anmak benim için bir vefa borcudur. Daha sonra çeviriyi yalnız yapmaya başladım. On bir yıl süren, yorucu bir çalışmanın ardından Rabb'im çeviriyi tamamlamayı nasip etti. Çeviriyi bitirdiğim an, bitirmenin bende oluşturduğu mutluluğun verdiği duygusallıkla yazdığım şu satırları müsaadenizle sizinle paylaşmak istiyorum:

Hamdolsun; âlemlerin Rabb'ine hamdolsun. Rabb'im! Bağışla beni. Sen vekilsin, Sen velisin. Sana tevekkül ediyorum. Sana yöneldim, Sana sığınıyorum. Senin Kelamını, Senin kullarına ulaştırmak istedim: Bunu, sadakat içinde, teslimiyet içinde, ins ve cinn şeytandan, hannastan Sana sığınarak yapmaya gayret ettim. Sen ne dediysen onu demeye, Sen nasıl dediysen öyle demeye, Sen ne kadar dediysen o kadar demeye, gücüm oranında özen göstermeye çalıştım. Sen'in kelamının doğası gereği anlaşılır olduğunu, apaçık olduğunu biliyorum. O bir sır değil, bir açık çağrıdır; ben de bundan cesaretle bu çağrının çağırıcılarından olmaya yeltendim, lütfen hatamı ve eksiğimi bağışla. Sana hamd olsun; Hamd olsun Sana ki böyle bir rehberin hidayetine bizi tabi kıldın. Sana Hamdolsun Rabb'im, Hamd olsun Rabb'im, Hamd olsun Rabb'im.

Çeviri Hakkında

Çevirimizde oldukça fazla dipnot bulunmaktadır. Bunun iki nedeni var: Birinci nedeni, gelenek kendi düşüncesini Kur'an'a söyletmek için özellikle Kur'an'nın ana mesajını içeren kavramlarda önemli ölçüde anlam değişikliği yapmış. Örneğin, Takva, Zikir, Veli, Salat, Tevekkül,

Din, Fitne, Huri ve daha yüzlercesi.

Bu kavramları Kur'an'nın kendi dilindeki biçimi ile bıraktım dipnotlarla bu kavramların doğru anlamlarını vermeye çalıştım. İkinci nedeni de Kur'an'ı kendi anlayışımdan, ön yargılarımdan koruma hassasiyetimdir. Ayetten anlaşılması gerekeni ayetin anlamıymış gibi ayetin içinde ifade etmeyerek dipnot olarak verdim. Böylelikle mümkün olduğunca Kur'an'ı kendi yanılgılarımdan korumaya çalıştım. Dolayısı ile dipnotlar kişisel görüşüm olup, doğru olabilecekleri gibi yanlış da olabilirler.

Okumada kolaylık sağlamak amacıyla dipnotlar, sayfanın sonunda veya arkasında değil, ayetin bitimine yerleştirildi.

Birçok çeviride yapıldığı gibi ayetler birleştirilmedi. Ayetlere tek te anlam verildi.

Kur'an'ın özellikle kavramsal niteliği olan sözcükleri, Arapça halleriyle çeviride yer aldı. Zira bu sözcüklerin taşıdıkları vurguyu Türkçeye çevirirken, bunu bir sözcükle karşılamak mümkün olmadı. Bu sözcüklerin anlamları dipnot olarak verildi. Ayrıca aynı zamanda okuyucuya "Kur'an' kelimeleri" diyebileceğimiz sözcüklere bir aşinalık kazandırmak da amaçlandı.

Çevirilerin tamamına yakınında, aynı anlam alanında yer alsalar da farklı vurguları olan Kur'an sözcüklerine aynı anlam verilmiş olup, kök anlamları dikkate alınmadığı için önemli yanlışlar veya anlam kaymalarına neden olunmuştur. Örneğin: "Günah" demek olan "ism"; her türlü kötü ve çirkin şeyi yapmak demek olan "sue"; kötülük, çirkinlik demek olan "seyyie"; suç demek olan "zenb"; kötü demek olan "habis" sözcüklerine tek anlam olarak "günah" anlamı verilmiş. Keza; "yaratmak" demek olan, "halake"; yapmak demek olan, "ceale"; icat, mucit demek olan, "bera'e"; başlamak, açığa çıkarmak demek olan, "beda'e"; fıtratı belirlemek demek olan, "fatara" sözklerine tek anlam olarak "yaratmak" anlamı verilmiş. Aynı anlam sahasına ait olsalar da farklı anlamları olan bu sözcüklere, gerçek anlamları verilmediği için, ayetlerin anlamında önemli yanlışlar yapılmıştır. Ne yazık ki bunlara benzer yüzlerce örnek verilebilir. Çevirimizde, büyük bir özenle sözcüklerin kök anlamları dikkate alınmaya çalışılarak hata yapmamaya özen gösterilmiştir.

Bugün; Kur'an, bize doğru yolu göstermiyor; bu bizden kaynaklanan bir sorundur. Zira onunla bağlantıyı geleneksel anlayış üzerinden kurmaya çalışıyoruz. Kur'an: "Allah, onunla, rızasına bilerek tâbi olanları esenlik yollarına iletir. Onları, izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkartır. Ve onları dosdoğru olan yola iletir." (5:16) dediği halde bu bizde gerçekleşmiyor. Esenlik yollarına iletilmiyoruz, karanlıktayız ve yanlış yoldayız. Çünkü Kur'an'la doğru bir bağlantımız yok. Diğer bir ifade ile Kur'an'ın sözcüklerinde yapılan anlam değişikliği nedeni ile Kur'an sanarak başka düşüncelerle bağlantı kurmamızdır.

Bir çeviride ana dili hedef dile aktarırken, asıl olan şey, anlamı aktarmaktır. Ancak, söz konusu Kur'an olunca, genellikle anlamı aktarmak adına herkes kendi görüşünü Kur'an'a söyletmeye çalışmış. "Anlam"ı aktarmanın önemi gerekçe gösterilerek, düşüncesini, inancını, görüşünü yansıtmaya çalışma gayretinin adı "anlamsal çeviri" olmuştur. Böylelikle büyük bir oranda "Kur'an'a müdahale" edilmiştir. Oysaki sözcüklerin, sözcük anlamlarına ve kök bağlamlarına bağlı kalınmadan, literal olarak "ne dediği" dikkate alınmadan yapılan her anlam verme, çeviri bilimine de gerçekliğe de aykırıdır. Bunun adı "keyfiliktir."

Bir sözcüğün "ne dediği" ve denilen şey ile "ne demek istedi" birlikte ele alınmasına azami

özen gösterilmeden yapılan bir çeviride "anlam" aktarımı gerçekleştirilemez.

Kur'an doğası gereği, anlaşılır ve bilinir bir hitaptır. Ana dili Arapça olan bir kimse onu okuduğunda, ondan ne anlıyorsa; ana dili Arapça olmayan bir kimse de Türkçe bir çeviriyi okuduğunda, ondan en az o kadar anlar. O halde, Kur'an okuyan bir Arap'ın okuduğu ve "okuduğundan anladığı şey" ne kadar Kur'an'sa, Kur'an çevirisini okuyanın da "okuduğundan anladığı şey" o kadar Kur'an'dır. Zira çeviri, en az bir Arap kadar, hatta gramer olarak ondan daha fazla Arapça bilgisine sahip olan birileri tarafından yapılmaktadır.

Çevirilerdeki farklar dil sorunu değil anlayış sorunudur. Eğer dil sorunu olsaydı ana dilleri Arapça olan ve dil bilimi konusunda ileri derecede uzman olan Arap "alimler" ayetlere farklı farklı anlam vermezlerdi. Araplarda da ayetlere herkes kendi anlayışına göre anlam vermektedir.

Çevirilerdeki Fark

Kuşkusuz her çeviri, aynı zamanda çeviriyi yapanın zihinsel faaliyetidir de. O nedenle, Kur'an'ı anlamak bir dil sorunu değil, zihniyet yani anlayış sorunudur. "Kur'an nedir?" sorusuna doğru yanıt veremeyen, bir zihniyetin, Kur'an'ı doğru anlaması mümkün değildir. Kur'an'ın, "öldürmek ve yok etmek" değil "yaşatmak ve var etmek" için gönderilen bir mesaj olduğunun ayırdında olmayan; Kur'an'ın yeryüzünde zulme başkaldırmayı, adaleti, kardeşliği, barışı ve güveni sağlamayı amaç edinen bir metin olduğunu kavramamış bir anlayışla, bunu kavramış bir anlayışın yaptığı çeviri elbette ki farklı olacaktır!

Çevirilerin çoğu, kendisi gibi inanmayanı, "yakaladığı yerde öldürmeyi" ön gören bir zihniyet tarafından yapılmıştır. Aynı zihniyet, bir toplumu peşinen lanetlenmiş olarak görmekte; kendisi gibi inanmayanları (Yahudi, Hristiyan, Budist, Ateist, deist, inançsız vs.) potansiyel olarak düşman ilan etmektedir. Bu zihniyet ile; öldürmeye değil, yaşatmaya odaklanmış; hiçbir insanın inancından, uyruğundan, mensup olduğu toplumdan dolayı lanetlenemeyeceğini ve Allah'ın topyekûn bir milleti (Yahudi) asla lanetlemediğine inanan bir zihniyetin yaptığı çeviri tabii ki farklı olacaktır.

Mevcut çevirilerin çoğunda Yahudi birinin Müslüman olma hakkı elinden alınmaktadır. Bu çevirileri okuyan bir Yahudi, Allah'ın kendilerini lanetlediğini görmektedir. Burada Allah'a büyük bir iftira atılmaktadır. Allah, bir topluluğu geçmişi ile geleceği ile lanetler mi? Kur'an'da lanetlenme Yahudilerin tamamı için değil, yalnızca o gün düşmanla iş birliği yapan, Müslümanlara ihanet edip onları arkalarından vuranlardır. Yahudi dediğimiz kimselerin, atalarının İbrahim olduğunu, nebilerinin Musa Nebi olduğu ve Nebi Muhammedin de aslında o soydan geldiği göz ardı edilmektedir. Hiç kimse bir başkasının yaptığından sorumlu tutulamaz. İnancı ve milleti ne olursa olsun, her insanın Müslüman olma hakkı vardır. Burada özellikle Yahudileri anmamızın nedeni bu konunun "zihniyetin önemi" konusuna örnek teşkil etmesidir.

Önyargısı olmayan "akıl" yoktur. Ve önyargılar beslendikleri kaynaklara göre oluşurlar. Böyle olunca da çevirilerde belirleyici olan şey, ön yargıyı oluşturan kaynaklardır. Kur'an çevirilerindeki farklılıkların en önemli nedeni, önyargıları oluşturan kaynakların farklı olmasıdır. Önyargısının kaynağı Kur'an olan bir kimse ile önyargısı hadis, tefsir, siyer, icma ve kıyas gibi İslam kültürünü oluşturan kaynaklar olan bir kimsenin, Kur'an'a bakış açısı aynı olmaz.

Önemli bir sorun olan çevirilerdeki farklılıkların en önemli nedeni budur. Kur'an çevirilerinde farklılıklara neden olan başlıca anlayışları şu şekilde gruplandırabiliriz: Geleneksel, Modernist, Tarihselci ve Mistisizm.

Geleneksel Anlayış

Gelenekselci anlayışın ön yargısı; hadis, siyer, tefsir, esbâb-î nûzul ve ağırlıklı olarak İsrâîliyyât kaynaklarınca oluşmuştur. Bu anlayış, sözcüklerin literal anlamları ile yetinen, sözcüklerin anlamlarına istedikleri gibi müdahale eden, "anlam" ve "amaca" gerektiği kadar önem vermeyen bir anlayıştır. Bu anlayış, "vahyi" "kültüre" dönüştürmüştür. Bu anlayışta vahyin muhatabı akıl değil, nakil ve taklittir.

Gelenekselci anlayış, Kur'an bütünlüğünü dikkate almayan; parçacı ve indirgemecidir. Bu anlayışa göre, Kur'an kapalı, herkesçe anlaşılır olmayan bir metindir. Onun için, onu ancak ilim sahibi olanlar anlayabilir ve açıklayabilir. Bu düşünceden hareketle, tıpkı Ehl-i Kitap gibi bir ruhban din adamları sınıfı oluşmuş ve bu sınıf dini kendi tekellerinde görmektedirler. Kendisini Kur'an'a "kutsatan" bu anlayış; kendilerine uyulmadan Kur'an'a uymanın mümkün olmadığını iddia etmektedir.

Modernist Anlayış

Bu anlayışın en belirgin özelliği, tepkiselci olmasıdır. Bu iki yönlü bir tepkidir: Bir yandan geleneksel düşünceyi sorgulayan, diğer yandan Batı uygarlığına yanıt vermeyi amaçlayan bir tepki. Bu anlayış aydınlanma sonrası Batı düşüncesinin dine yönelttiği ve dolayısı ile İslam'a da yönelmiş olan eleştiriyi yanıtlama çabasındadır.

Rasyonalizme dayalı Batı düşüncesinin, dini devre dışı bırakmada ürettiği din karşıtı düşünce akımına, halkı Müslüman olan ülkelerin batıcı aydınları(!) da eşlik ettiler. Gelenekselci anlayış bu akıma yanıt vermede yetersiz kaldı. Hatta alay konusu edilen yanıtlar verdi. Alay konusu olma kompleksine kapılan ve üretilen yanıtları yetersiz gören kimi Müslümanlar yeni arayışlara yöneldiler. Özellikle yönetim olarak da İngiliz egemenliği altında bulunan Hint alt kıtası ile Mısır'da Geleneksel İslam'a karşı önemli eleştiriler getiren ve günümüzde Modernist anlayış olarak adlandırılan bir anlayış oluştu. Bu hareket, önemli ölçüde Kur'an'ı rasyonelleştirme çabasına girdi. Arap dilinin mecaz, temsil, teşbih gibi anlatım özelliklerini kullanarak, Kur'an'a müdahale sayılabilecek bir yaklaşımla rasyonellik belirleyici unsur yapıldı.

Modernist anlayışın en büyük yanılgısı, geleneğin Kur'an adına üretmiş olduğu değerleri Kur'an'mış gibi görmesi oldu. Öyle ki Modernist anlayış, bu yanılgı üzerinden oluşmuştur denebilir. Modernist anlayış, Kur'an'a müdahaleci bir anlayıştır. Kur'an'da kendi anlayışına uyarlayamadığı şeyleri önemsiz veya gereksiz görmektedir. Bu anlayış, bir yönüyle Kur'an'ı hayattan dışlayıcı bir anlayıştır. Buna göre Kur'an, belli alanlarda var olan, geçerliliği belli konularla sınırlı olan, talepleri kişisel olan; inanç temelli ahlaki bir metindir. Kur'an kul ile yaratıcı arasında ruhanî ve ahlaki bir bağdır. Kur'an'nın değerlerini muktedir kılma gibi bir önerisi ve talebi yoktur. Böylece Kur'an, yaşanan hayattan dışlanmaktadır. Deyim yerinde ise Allah'a: "Bizi yarattıysan yarattın, işimize karışma" denmektedir.

Tarihselci Anlayış

"Tarihsellik, herhangi bir şeyin doğasını tam olarak anlamanın ve onun değerini gerçek ma-

nada tespitin ancak onun tarihsel gelişim süreci içerisinde oynadığı rolün ve işgal ettiği yerin tespitiyle mümkün olabileceğine olan inançtır." "Tarihte vuku bulan olayların biricikliğini savunan ve başka zamanlara taşınamayacağını vurgulayan bu yaklaşıma göre tarihsel bir fenomeni anlamak, onu ortaya çıkaran tarihsel-sosyal şartları anlamakla gerçekleşebilecektir."

Tarihselci "kabulde", Kur'an "belirleyici" kaynak değil, "yararlanılan" kaynaktır. Böyle olunca da "etken" olmaktan çok "edilgen" bir role sahiptir. Bu anlayış, Kur'an'ın "belirleyicilik" alanı dışında şekillenmektedir. Kur'an'ın söylediğini söylemek yerine, kendi düşüncesini Kur'an'a söyletmeye çalışmaktadır. Öyle ki, sıradan bir eseri çevirmede bile gösterilmesi gereken özen, dürüstlük ve sadakat, Kur'an için gösterilmemektedir. "Hermeneutik / Yorumsamacı çeviri" ve "anlamsal çeviri" gibi anlayışlarla Kur'an'a istediği anlamı yükleme hakkını kendinde görmektedir. Ayetleri "durum" ve "değer" ayetleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Durum ayetleri, belli bir tarih içinde, belli bir toplumun belli bir coğrafyada olan yaşanmışlıklarını konu edinen, zamanla, mekânla, insan ve olaylarla kayıtlı olan ayetlerdir. Kıssalarla birlikte bunlar da neredeyse Kur'an'ın tamamına yakın bir yekûn tutmaktadır. Dolayısı ile Kur'an'dan bugüne çok az şey kalmaktadır. Diğer bir ifade ile Kur'an tarihte kalması gereken bir metindir.

Tarihselci anlayış, iddiasını temellendirmede belli bir yönteme sahip olmadığından bir zemin arayışındadır. Günümüzde hermeneutik ve felsefi tarihselcilik başta olmak üzere yüzlerce tarihselci anlayıştan söz edilmektedir.

Mistik Anlayış

Bu, duygu ve sezgiyle gerçeğe ulaşma anlayışıdır. Allah'a ve hakikate, vahiy ve akıl yolu ile değil, gönül, duygu ve sezgiyle ulaşma anlayışıdır. Bu, görünen dünyanın üstünde ve ötesinde, görünmeyenin bilincine erme çabasıdır. Mistisizm, insanın iç dünyası ve ruh dünyasını konu edinen bir disiplindir. Mistisizmin tarihi, dinlerin tarihi kadar eskidir. Vahyin görünmeyen ve ulaşılamayan Allah'ını, görünür ve ulaşılır kılmanın gizemli yoludur. Mistisizm, ruh ve sezgi âleminde Allah'a aracısız ulaşmayı ve onunla aracısız görüşmeyi sağladığını iddia eden bir öğretidir.

Mistisizm, bütün vahiy dışı dinlerin temelini oluşturan bir inanç biçimidir. Vahiy dışı toplumlarda, insanlık tarihi süresince gizemci anlayışa dayalı bir inanç şekli hep olagelmiştir. Ve bu inanç üzerinden, din adamları sınıfı ve iktidar sahibi zümre, kendisini saltanat sahibi yapmıştır. Mistisizmin, diğer bir adlandırma ile gizemciliğin, İslam'daki karşılığı tasavvuftur. Diğer bir deyimle, tasavvufun esas kaynağı mistisizmdir. Bu nedenle Batı dilinde tasavvuf sözcüğüne mistisizm olarak anlam verilmektedir.

Tasavvuf öğretisinde, nefsin riyazetle (nefsin isteklerinin kırılması) arındırılması sonucu mutlak gerçeklikte yok olunacağına inanılmaktadır. Hakikat; akıl, bilgi, kanıt, duyu ve gözlem yoluyla değil, ancak kalbe ait keşf (kalp gözü ve sezgi), zevk ve manevi tecrübe ile kavranabilir. Hedef, mutlak varlıkta fânî (yok) olmaktır.

Mistik anlayış; Allah, Rabb, din, tarikat, tezkiye, sabır, takva, huşu, zikir, ihsan, kalp, ihlas, basiret, vesile, veli ve daha yüzlerce Kur'an kavramını kullanmakta, ancak bu kavramlara kendi anlayışı doğrultusunda yeni anlamlar yüklemektedir. Bu kavramlardaki anlam değişikliği ile sözde İslam olan, ancak özde İslam'la hiçbir benzerliği bulunmayan yeni bir din oluş-

turulmaktadır. Bunun adı "tasavvuf dini" dir. Tasavvuf, inanç ve düşünce sistemini Kur'an kelimelerinde yaptığı anlam değişikliği üzerinden oluşturmuştur. Ve bu değişiklik, dinin vahiyle bağlantısını koparmış, yeni bir din ortaya çıkarmıştır. Bu dinin sözcükleri ile Kur'an'ın sözcükleri aynı olduğu için de bu dinin gerçek yüzünün anlaşılması konusunda güçlük çekilmektedir.

Kur'an'ın, "zahir" ve "batın" olmak üzere iki anlamlı bir metin olduğunu söyleyen, -asıl olanın ise "batın" anlamı olduğunu iddia eden- bu anlayışta, vahiy dolaylı bir bilgidir. "Marifete" dayanan mistik anlayış ise doğrudan Allah'tan alınmaktadır. Zira marifet, Allah'la doğrudan kurulan ilişki ile alınan bilgiye denmektedir. Bu nedenle "veliler", "nebilerden" üstündürler. Nebiler, Allah'la ancak bir aracı vasıtasıyla bağlantı kurarlarken, veliler aracısız bağlantı kurmaktadırlar.

Mistik anlayış, her ne kadar Kur'an üzerinden, özellikle Kur'an'ın sözcükleri ve kavramları üzerinden bir anlayış olarak kendisini ifade etse de; gerçekte, dayandığı esas kaynaklar; Şamanizm, Helenizm, Budizm ve İsrâîliyyât'tır. Sonuç itibariyle bu anlayış, tam anlamı ile Kur'an'ı tahrife dayanmaktadır.

Bilgi Kaynaklarının Değer Derecesi

Her bilgi gerçeklik değeri yönünden aynı değere sahip değildir. Bu nedenle bir konu ile ilgili farklı bilgi kaynaklarından yararlanıldığında, değer derecesi ve önem sırası gözetilmeksizin değerlendirme yapmak yöntem olarak yanlıştır. Vahiy, doğruluk değeri ve önem değeri açısından diğer bilgi kaynaklarından üstündür. Vahiy, inancımıza göre mutlak doğruyu ifade ettiği için İslam literatürünü oluşturan kaynakların da doğruluğunu belirlemede yegâne ölçüdür.

Bu gerçek dikkate alındığında, Vahyi anlama konusunda, diğer bilgileri vahi anlamada belirleyici yapmak, bilginin değer derecesi açısından doğru değildir. Kur'an'a dair yanılgıların temel nedenlerinden biri de bilginin değer derecesini dikkate almamaktır. Bu yanılgı, içinde taşıdığı yanlışları iman konusu ederek, vahiyden sapmalara neden olmaktadır. Bu yanılgı, diğer kaynaklardaki yanlışları, eksikleri vahye bulaştırmayı da beraberinde getirmektedir. Kesin ve mutlak doğru olduğu kabul edilen bir bilgi, kesin ve mutlak olması söz konusu olmayan bilgiler referans alınarak tanımlanmaya çalışıldığından, vahyin getirdiği din, "atalar dini" haline dönüştürülmektedir. Bu değerlendirmemiz diğer kaynakları görmezden gelmeyi, onları yok saymak anlamına gelmemektedir. Yapılan şey, bilginin değer sıralamasıdır. Bununla anlatılmak istenen şey, vahyin "belirleyici kaynak", diğer kaynakların da "yararlanılan" kaynaklar olması gerektiğidir.

Allah birlediği gibi, "kitap", "din" ve "yol" da birlenmedikçe, muvahhid olunmaz. Kitap, din ve yol Kur'an'dır. Kur'an'ın yanı sıra dinde ikinci bir kaynağın varlığını kabul etmek Allah'a eş koşmaya değer bir sapkınlıktır.

Kur'an'ın muhatabı da konusu da yalnızca insandır. İnsanın dışında kalan alanları da Kur'an'a dâhil etmeye çalışmak önemli bir yanılgıdır. O, yalnızca insana yön vermek, ona yol göstermek için âlemlerin Rabb'i, Merhameti Bol ve Sınırsız olan Allah tarafından gönderilmiş bir yol göstericidir. İşte bunun için muhatabının anlayabileceği bir dil ve algı düzeyine sahiptir. Diğer bir deyimle, Kur'an, doğası gereği anlaşılır olmak zorundadır. Günümüzde anlaşılması

ile ilgili yaşanılan sorunlar tek taraflıdır; sorun, hitaptan değil, muhataptan kaynaklanmaktadır. Zira muhatap onu, onun diliyle değil, kendi diliyle okumaktadır. Dilden kastın, hitabın Arapçaya, muhatabın da başka bir dile sahip olması değil; muhatabın, Kur'an'ı kendi bağlamından koparark, vahiy dışı bilgilerle oluşmuş bir ön yargıyla okumasıdır. Kuşkusuz, her şeyin kendine özgü bir dili ve mantığı vardır. Kur'an'ın her sözcüğünün bağlamına göre bir anlama sahip olduğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenle Kur'an'ın bütünlüğü ve her bir sözcüğün o bütünlükle bağlantısı dikkate alınmadan doğru bir okumayı gerçekleştirmek mümkün olmaz.

Kur'an; muhatabının, kendisini anlaması için, aklının var olması ve onu kullanması dışında hiçbir ön koşulu yoktur. O, eğitim ve bilgi düzeyi ne olursa olsun, herkesin kendisini anlamasını sağlayacak bir hitap düzeyine sahiptir. Peki Kur'an kendisinin açık, anlaşılır, kolaylaştırılmış ve herkesin anlayabileceği bir hitap düzeyine sahip olduğunu söylerken neyi kast etmektedir? Bu, onun kelimesi kelimesine, cümlesi cümlesine her şeyi ile anlaşılırlığı anlamına mı gelmektedir? Yoksa anlaşılır olmasıyla kast ettiği şeyin, onun muhatabına kılavuzluk etmesi için muhatabının ondan ne anladıysa anladığı kadarının yeterli olacağı anlamına mı gelmektedir? Kur'an'ın anlaşılır olması demek: anlaşıldığı kadarıyla "yeterliliği" demektir. Yani herkesin kendisine yetecek ve doğru yolu bulacak düzeyde anlayabileceği kast edilmektedir.

Vahyin muhatabı akıldır. Akılla kavranmayan vahiy imana dönüşmez. İman etmek emin olmayı, emin olmak bilgiyi, bilgi ise aklı gerektirir. Vahyi tasdik etmek ve ona teslim olmak, insanın kendi aklı ile olmazsa iman gerçekleşmez. Aklın olmadığı yerde şirk vardır. Dini olup da aklı olmayanın, aklı olup da dini olmayandan; diğer bir deyimle, kendi aklı ile iman etmeyenin, kendi aklı ile inkâr edenden bir farkı yoktur.

Kur'an Yeterlidir Demek ne Demektir?

Dinin tek kaynağı Kur'an'dır. Allah'ın yanı sıra, Lat'ı ilah edinmekle; Kur'an'ın yanı sıra başka kitapları dinde kaynak edinmek arasında fark yoktur. Kur'an'ı yetersiz görmek, Allah'ı yetersiz görmekle eşdeğer bir cürümdür. "Kur'an yeterlidir." demek, "Dinin tek kaynağı odur." demektir. Onun yanı sıra hiçbir metin, dinde kaynaklık değerine sahip değildir, demektir. Allah'ın sözünün diğer sözlerle bir tutulamayacağı, demektir. Kur'an'ın tek başına, insanı kurtuluşun yollarına eriştirmede, yeterli olduğuna inanmak, demektir. Onun dışında hidayet rehberi yoktur, demektir. Hesap günü kendisinden hesaba çekileceğimiz tek kitaptır, demektir.

Dinde, Kur'an'ın yanı sıra başka kitapları da öngörmek, Kur'an'da eksiklik olduğunu söylemek demektir. Bilinmelidir ki: Dinin sahibi Allah'tır ve Allah kendi dinine kimseyi ortak etmemiştir.

Kur'an yeterlidir, demek; diğer kaynakları "gereksiz görmek" değil; onları "din edinmemek" demektir. Hadis, icma, kıyas, siyer vb. kültürel kaynaklarla "din" sahibi değil ancak "bilgi" sahibi olunur. Kur'an'ın dışındaki kaynakların yalnızca bilgi değeri vardır. Bilgi değerine sahip olmaları, onları din edinmeyi gerektirmez. Zira "iman" olmadan "din" olmaz ve Kur'an'ın dışında "imana" konu başka bir kitap yoktur. Onun dışındaki bütün bilgiler "zan" içermek-

tedir ve “zan” ile iman olmaz. Bu nedenle Kur’an’ın dışında herhangi bir şeyi imana konu edinilemez.

Kur’an’a değil de kendisine, cemaatine, grubuna yapılan çağrı şeytanidir. Ve şu da unutulmamalıdır ki şeytanlar insanları en kolay, Allah ile aldatırlar.

Vahye uygun olması koşulu ile Allah, yeryüzünü ve “yaşadığı hayatı” düzenlemeyi insana bırakmıştır; nasıl bir yönetim biçimi, nasıl bir ekonomik sistem, nasıl bir düzen ve nasıl bir hukuk sistemi vb. olacağını belirlemede sorumluluk da yetki de insana verilmiştir.

Kur’an Cahiliye’yi Nasıl İslam’a Dönüştürdü?

Kur’an, muhatap aldığı toplumun dili ile gönderildi. Böyle olunca da doğası gereği Kur’an’da yer alan sözcükler Cahiliye’nin kullandığı sözcüklerdir. Vahiy, Cahiliye’den İslam’a geçişi gerçekleştirirken kullandığı önemli yöntemlerden biri de, muhatabının kullandığı sözcüklere yeni anlamlar yüklemesi oldu. Vahiy, zihinlerdeki devrimi, düşünce ve inanç yapısını oluşturan kavramlara yeni anlamlar yükleyerek gerçekleştirdi. Zira her değişim zihinde başlar. Zihniyet değişikliği olmadan hiçbir değişiklik gerçekleşemez. Bu gerçeklikten hareketle, çağrısını zihniyet değişikliği üzerine kurgulayan vahiy, sözcüklerde yaptığı anlam değişikliği ile muhatabının düşüncesini ve anlayışını yeniden şekillendirdi. Bu şekillenme ile öncelikle muhataba aklını kullanma, düşünme, analiz ve değerlendirme yapma yetisi kazandırıldı. Böylece doğru yolun bulunması sağlandı. Cahiliye’nin devre dışı bıraktığı aklın yeniden devreye girmesiyle, gerçeğin farkına varanların birçoğu tercihlerini İslam’dan yana yapmaya başladı.

Cahiliye toplumunda Allah, din, salat, zikir, rabb, kerim, takva, veli, sabır, ihsan, tezkiye, şehit, şahadet vb. önemli anlam derinliğine sahip kavram ve sözcükler biliniyor ve kullanılıyordu. Vahiy, kendi sistematiği içinde ve bağlamına uygun olarak bu ve benzer kavramlara yeni anlamlar yükledi. Sözcüklere yüklediği bu anlamlarla insanın yönünü şirkten tevhide, zulümden adalete, batıldan hakka, özetle söylenecek olunursa, Cahiliye’den İslam’a dönüştürdü.

Kur’an’ı doğru anlamak için “bağlamın” dikkate alınması olmazsa olmaz bir koşuldur. Her bir ayetin esas ve ana bağlamı, Kur’an’ın bir bütün olarak ortaya koyduğu anlamdır. Hiçbir ayet, anlam olarak, Kur’an’ın bir bütün olarak ortaya koyduğu anlama aykırı bir anlamla anlamlandırılamaz. Bağlamda, bu bütünlüğe uygunluk kadar önemi olan diğer bir husus da “amaca” uygunluktur. Bu iki önemli hususu birbirine bağlayan üçüncü bir husus ise “gerekçe”dir. Kur’an’ın deyimi ile “illet”tir. Bütünün ifade ettiği anlam, amaç ve gerekçe gözetilerek “ayetin bağlamı” dikkate alınması ayetin doğru anlaşılmasına önemli bir katkı sağlar.

Bir sözcük; içinde yer aldığı cümlenin, cümle; içinde yer aldığı paragrafın, paragraf; içinde yer aldığı konunun anlamına, konu; Kur’an’ın bir bütün olarak taşıdığı anlama göre bir anlama sahiptir. Bu nedenle aynı sözcük bu bağlamlar içinde farklı birçok anlama gelebilir. Örneğin salat sözcüğü. Bu sözcük, başta Farsça deyimi ile namaz olmak üzere, dua, yardım, destek, din, havra ve kulluk gibi anlamlara gelmektedir. Salatın hangi anlamda kullanıldığı bağlamı dikkate alınarak bilinebilir.

Kur’an’ı anlamak, bir dil sorunu değil, bir anlayış sorunudur. Kur’an bir hitaptır. Ve her hitapta olduğu gibi o da muhatabının kendisini anlamasını esas almıştır. Bu, işin doğası gereği

böyledir. Bu gerçeği göz ardı eden; onu anlamanın yüksek ilimle mümkün olabileceğini varsayan zihniyet; Kur'an'ın söylediğini söylemek yerine, kendi düşüncesini Kur'an'a söyletmeye çalışan zihniyettir. Bunun sonucu olarak da çok önemli anlam kaybı, anlam kayması ve sapkınlığı ile karşı karşıya kalınmaktadır. Kur'an'ın bağlamını ve muhatabına iletmek istediği mesajın bir bütün olarak ifade ettiği anlamı, esas alan bir zihin, bir akıl, bir mantık; muhatap olduğu hitabı doğru anlamayı önemli bir ölçüde gerçekleştirebilir.

"Çevirinin ismi neden Kur'an-ı Kerim değil de Kerim Kur'an?" Bunun nedeni Arapça ve Türkçe cümle yapısıdır. Arapça dil yapısında önce isim, sonra sıfat; Türkçede ise önce sıfat sonra isim gelmektedir. Dolayısı ile doğru olanın "Kerim Kur'an" olmasıdır. Kerim sözcüğü kısaca "şerefli" demektir. Kerim Kur'an, Şerefli Kur'an anlamına gelmektedir. Bunu Kur'an-ı Kerim, yani Kur'an Şerefli şeklinde isimlendirmeyi doğru bulmadığımızdan çevirinin ismini Kerim Kur'an koyduk.

Çevirimizde, sözcüklerin kök anlamlarına bağlı kalmaya özen gösterdik ve bunu kısmen de olsa başardığımızı düşünüyoruz. Bu, çevirinin tamamıyla hatasız olmadığını biliyoruz. Elbette ki her çeviride olduğu gibi bizim çevirimizde de hatalar vardır. Bunun okuyucu tarafından dikkate alınmasını önemle tavsiye ediyoruz. Mutlak doğru yalnızca vahiydir. Bir kimsenin düşüncesini mutlak doğru görmesi şirktir. Bu bilgi ve bilinçten hareketle hatalarımızın olabileceğini biliyoruz. İkna olduğumuz takdirde hatalarımızı düzelteceğimizin bilinmesini isteriz.

Ticarete konu olmasını uygun görmediğimizden; çevirimizi, yayın ve dağıtım firmalarına ve kitapçılara vermedik. Şu ana kadar on binden fazla baskı yapmış bulunuyoruz. Bu tavsiye edilmeye değer görülmemiz sonucu gerçekleşti. Duam, bu ilgi ve duyarlılığın giderek artmasıdır. Başta Kerim Kitap'ımız Kur'an olmak üzere, dine ait hiçbir şeyin kazanca, çıkara ve ticarete konu edilmesini doğru bulmuyoruz. Din üzerinden kazanç elde etmenin günah olduğuna inanıyoruz. Bu inancımızın gereği olarak "Kur'an Çevirisini sadece baskı maliyeti üzerinden veriyoruz. Bu kitabın yeniden basılabilmesi için zorunlu bir durumdur. Baskı maliyetini karşılayacak imkânımız olduğu takdirde çeviriyi ücretsiz dağıtacağımız bilinmelidir.

Bu baskımızı orijinal metin ile birlikte yaptık. Bunun, özellikle orijinal metin üzerinden okuma yapanlar için önemli bir boşluğu dolduracağını ümit ediyoruz.

Sizden ricamız, size göre yanlış bulduğunuz, konuları bizimle paylaşmanız ve yanlışlarımızı asgariye düşürmek için katkı sunmanızdır.

Son söz:

Kur'an'a değer verdiğini söyleyen bir kimsenin hayatına bakın: Eğer Kur'an'ı ahlak edinmişse samimidir, edinmemişse münafıktır.

Rabbimizden; Kur'an'nı yolumuz ve yoldaşımız kılmasını ve ona adanmış bir ömür yaşamamızı nasip etsini diliyorum.

Ankara, Temmuz 2020

1. FATİHA SÛRESİ

[İniş sırası: 5, Mekki, 7 ayet.]

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ ﴿١﴾	
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾	1. Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾	2. Övülmeye değer olan yalnızca âlemlerin Rabb'i Allah'tır.
اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾	3. O'nun Rahmeti Bol ve Kesintisizdir.
مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾	4. O, Hesap Günü'nün sahibidir.
اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾	5. Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Sen'den yardım dileriz.
اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾	6. Bize doğru yolu göster;
صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾	7. Nimet verdiklerinin yolunu. Gazabına uğrayanların ve sapkınların yolunu değil.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ ﴿٢﴾

2. BAKARA SÛRESİ

[İniş sırası: 87, Medeni, 286 ayet. Adını, 67-71 ayetlerde geçen "bakara/sığır" kıssasından almıştır. Hicretin ilk yıllarında inmiştir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمٓ ﴿١﴾

1. Elif. Lam. Mim.

ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾

2. Bu Kitap, kesin gerçeğin ta kendisidir. O, muttakiler[1] için hidâyettir.[2]

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾

3. Onlar; gayba[3] inanırlar, salâtı ikame ederler[4] ve verdiğimiz rızıktan infak[5] ederler.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ۚ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

4. Onlar, sana indirilene ve senden önce indirilmiş olanlara inanırlar. Ve onlar, ahirete de kesin olarak inanırlar.

أُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

5. Onlar, Rabb'lerinden bir hidayet üzerindedirler. Kurtuluşa erenler onlardır.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendilerini korumaya, güvenceye alan kimseler. **2-** Doğru yolu göstericidir. Hidayet, güzel, yumuşak bir şekilde yol göstermek; İşaret etmek şeklinde yol göstermek demektir. Gerçeğe ve doğruya ulaşmak demektir. Örnek: 22.4; 76.3; 37.118: "Kendilerini doğru yola çıkardık.", 2.16, 3.20: Eğer İslam'a girerlerse hidâyete ermiş olurlar. **3-** Ebedi hayata dair verilen bilgilere. Gizli, görünmeyen, bilinemeyen, algılanamayan, gelecekte olacak şeyler. **4-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelirler. İbadete layık yegane ilahın Allah olduğuna inanırlar. Salat, sözcük olarak, "namaz" anlamının yanı sıra Allah'a yönelmek, ibadet, dua, rahmet, destek, dayanışma, yardımlaşma, yakından ilgi duyma ve din gibi anlamlara da gelmektedir. "Salât" sözcüğüne "namaz" olarak anlam verilmesini doğru bulmadığımızdan; çevirimizde, orijinal şekli olan "salât" sözcüğünü kullandık. Kur'an'da namaz sözcüğü yer almamaktadır. "Namaz," Farsça bir sözcüktür. Salâtın hangi anlamı ifade ettiği, ancak içinde yer aldığı ayet ve konu bağlamından anlaşılabilir. **5-** Muhtaç olanlara yardım.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

6. Şu bir gerçektir ki: Gerçeği yalanlayan nankörleri uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir; inanmazlar.

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

7. Allah, onların kalplerini[1] ve kulaklarını mühürlemiştir. Onların gözlerinde perde vardır. Onları büyük bir azap beklemektedir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

8. Kimi insanlar, inanmadıkları halde, Allah'a ve Ahiret Günü'ne inandıklarını söylerler.

يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا ۚ وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۜ ﴿٩﴾

9. Onlar, Allah'ı ve inananları aldatmaya çalışıyorlar. Oysa sadece kendilerini aldatıyorlar da bunun bilincinde değiller.

فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ۙ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۙ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

10. Onların kalplerinde hastalık[2] vardır. Allah da bu hastalıklarını arttırmıştır. Bu yalancılıklarından dolayı onlara can yakıcı bir azap vardır.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ ۙ قَالُٓوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

11. Onlara, "Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın." denildiğinde, "Biz ancak düzelticileriz." derler.

اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

12. İyi bilin ki, onlar bozguncuların ta kendileridir. Fakat bunun bilincinde değiller.

1- Akletme yetilerini. Kalp; akletmenin, idrak etmenin, düşünmenin organıdır, merkezidir. Bu kalp, kan pompalama organı olan kalp değildir. **2-** Nifak hastalığı. Nifak, birden çok inanca sahip olmak, inanmadığı halde çıkarı için ve çeşitli nedenlerle inanıyor gibi görünmek; ikircikli davranmak, Müslümanlara olan düşmanlığını gizlemek demektir. Kertenkele ve yaban faresinin yer altında birçok yuvası olduğu ve bu yuvalardan hangisine gittiği bilinmediği için, bunların yuvalarına da "nufeka" ve "nafika" denmektedir.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ قَالُٓوا اَنُؤْمِنُ كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ ۭ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

13. Ne zaman onlara, "İnanan kimseler gibi inanın." dense, "Biz, hiç aklı ermeyenler gibi inanır mıyız?" derler. İyi bilin ki asıl aklı ermeyenler onlardır; fakat bunun ayırdında değiller.

وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا قَالُٓوا اٰمَنَّا ۚ وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُٓوا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُوْنَ ﴿١٤﴾

14. İman edenlerle karşılaştıkları zaman: "İnandık." derler. Şeytanları[1] ile baş başa kaldıkları zaman, "Biz, sizinle beraberiz; onlarla, sadece alay ediyoruz." derler.

اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِىْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Allah da onlarla alay eder. Azgınlıkları içinde bocalayıp durmalarına zaman tanır.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى ۠ فَمَا رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿١٦﴾

16. Onlar, hidayete[2] karşılık sapkınlığı satın almışlardır. Bu ticaretlerinde bir kazanç yoktur. Ve doğru yolu bulamamışlardır.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّآ اَضَآءَتْ مَا حَوْلَهٗ ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُوْرِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِىْ ظُلُمٰتٍ لَّا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Onların durumu karanlıkta ateş yakan kimselerin durumu gibidir. Ateş, etraflarını aydınlatır aydınlatmaz, Allah onların ışığını yok eder ve onları karanlıklar içinde görmez halde bırakır.

صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ۙ ﴿١٨﴾

18. Sağır, dilsiz ve kördürler. Artık, doğru yola dönmezler.

1- Akıl babaları, yandaşları, yol arkadaşları. **2-** Doğru yolda olma.

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَآءِ فِيْهِ ظُلُمٰتٌ وَّرَعْدٌ وَّبَرْقٌ ۚ يَجْعَلُوْنَ اَصَابِعَهُمْ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۭ وَاللّٰهُ مُحِيْطٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

19. Ya da onların durumu; içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşekler bulunan, sağanak bir yağmurda; ölüm korkusuyla, yıldırım sesinden kulaklarını parmaklarıyla tıkayan kimselerin durumuna benzer. Oysaki Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri, her yönden kuşatmıştır.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ ۭ كُلَّمَآ اَضَاۗءَ لَهُمْ مَّشَوْا فِيْهِ ۙ وَاِذَآ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ۭ وَلَوْ شَاۗءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٠﴾

20. Şimşek, neredeyse görmelerini yok ediverecekti. Şimşek, aydınlık verince ışığında yürürler; üzerlerine karanlık çökünce de oldukları yerde kalakalırlar. Allah dileseydi onların işitme ve görme yeteneklerini tamamen yok ederdi. Kuşkusuz, Allah'ın gücü her şeye yeter.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۙ ﴿٢١﴾

21. Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabb'inize kulluk edin ki takva[1] sahibi olasınız.

اَلَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَّالسَّمَاۗءَ بِنَاۗءً ۠ وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ فَلَا تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَّاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٢﴾

22. O ki sizin için yeri bir döşek, göğü de bir bina yaptı ve gökten su indirip onunla size rızık olarak çeşitli ürünler çıkardı. O halde, Allah'a bile bile eşler koşmayın.

وَاِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰي عَبْدِنَا فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّنْ مِّثْلِهٖ ۠ وَادْعُوْا شُهَدَاۗءَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٣﴾

23. Eğer kulumuza indirdiğimizden kuşku duyuyorsanız, o zaman ona denk bir sure getirin. Allah'tan başka bütün tanıklarınızı da çağırın. Eğer doğru söyleyen kimselerseniz!

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا وَلَنْ تَفْعَلُوْا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْ وَقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۚ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٤﴾

24. Eğer bunu yapamazsanız -ki asla yapamayacaksınız- o halde gerçeği yalanlayan nankörler için hazırlanmış, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten korunun.

1- Korunma; Vahye içtenlikle uyarak, onunla kötü ve zararlı şeylere karşı kendini korumaya, güvenceye almak.

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ
لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ كُلَّمَا
رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا ۙ قَالُوا هٰذَا الَّذِى
رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهٖ مُتَشَابِهًا ؕ وَلَهُمْ فِيهَآ
اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۙ وَهُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾

25. İman edip, sâlihâtı[1] yapanları; içlerinde ırmaklar akan cennetler[2] ile müjdele. Onlara ne zaman yiyecek bir şey sunulsa: "Bu daha önce rızıklandığımız şeydir." derler. Oysa bu onlara benzer olarak verilmiştir. Onlar[3] için arındırılmış eşler vardır. Ve onlar, orada kalıcıdırlar.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْىٖٓ اَنْ يَّضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا ؕ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَآ اَرَادَ
اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهٖ كَثِيرًا وَيَهْدِى بِهٖ كَثِيرًا ؕ
وَمَا يُضِلُّ بِهٖٓ اِلَّا الْفٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾

26. Doğrusu Allah, bir sivrisineği veya ondan daha küçüğünü örnek olarak vermekten çekinmez. İman edenler, bunun, Rabb'lerinden bir gerçek olduğunu bilirler. Gerçeği yalanlayan nankörler ise: "Allah, bu örnekle neyi amaçlamıştır?" derler. Allah, bu örnekle birçok kimseyi saptırır, birçok kimseyi de doğru yola iletir. Bununla, ancak fasıkları[4] saptırır.

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهٖ ۠
وَيَقْطَعُونَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِى الْاَرْضِ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٢٧﴾

27. Onlar ki; anlaştıktan sonra, Allah'a verdikleri sözü bozan, Allah'ın korunmasını istediği bağları koparan ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaran kimselerdir. İşte onlar, hüsrana uğrayacaklardır.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ۚ ثُمَّ
يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

28. Allah'a, nasıl gerçeği yalanlayarak nankörlük edersiniz? Sizi ölüler[5] iken var etti, sonra sizi öldürecek, sonra tekrar diriltterek kendisine döndürecektir.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Bahçeler. **3-** Sâlihâtı yapan kadınlar ve erkekler için. **4-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **5-** Yok iken.

هُوَ الَّذِی خَلَقَ لَكُمْ مَا فِی الْاَرْضِ جَمِیعًا ثُمَّ اسْتَوٰٓی اِلَی السَّمَآءِ فَسَوّٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیمٌ ﴿٢٩﴾

29. O ki yeryüzündekilerin tamamını sizin için yarattı. Sonra O, göğe istivâ[1] etti; onları yedi gök halinde düzenledi. O, Her Şeyi Bilen'dir.

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّی جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیفَةً ؕ قَالُوٓا اَتَجْعَلُ فِیهَا مَنْ یُفْسِدُ فِیهَا وَیَسْفِكُ الدِّمَآءَ ۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ؕ قَالَ اِنِّی اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

30. Hani! Bir zamanlar Rabb'in, meleklere: "Ben yeryüzünde bir[2] halife[3] tayin[4] edeceğim." demişti. Melekler: orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birisini mi halife[3] yapacaksın? Oysa biz Seni övgü ile yüceltip kutsuyoruz." Dediler. Allah: "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim." dedi.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَی الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْۢبِـُٔونِی بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِینَ ﴿٣١﴾

31. Allah, Âdem'e bütün isimleri[5] öğretti. Sonra onları meleklere sunup: Eğer doğru söyleyenlerden iseniz bunların isimlerini bana bildirin." Dedi.[6]

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِیمُ الْحَكِیمُ ﴿٣٢﴾

32. Melekler de: "Sen subhânsın.[7] Bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz Sen her şeyi gerçeği ile bilensin." dediler.

1- Gökyüzüne egemen oldu, onu düzenledi. **2-** "Bir" sözcüğü; sayı anlamında bir kişiyi değil, görev ve statü anlamında görevlendirilecek zümreyi kastetmektedir. **3-** Sözcük anlamı ardıl olan halife; terim olarak, birinin yerine geçmek; vekâlet etmek, vekil ve naip demektir. Halife sözcüğü; ayette, irade ve akıl verilerek yeryüzünü düzenleyen, yönlendiren, yeryüzünün yöneticisi ve onarıcısı anlamında kullanılmıştır. **4-** "Halife yaratacağım" şeklindeki çeviriler yanlıştır. Zira ayette, "câi'lun" sözcüğü yer almaktadır. Bu sözcük, "yaratmak" değil, "yapmak", "kılmak" demektir. Böyle olunca, doğru anlam; -Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım değil- insana yeryüzünde yönetici ve düzenleyici olarak sorumluluk vereceğim, onu görevlendireceğim; onu halife (yönetici, düzenleyici ve onarıcı) olarak tayin edeceğimdir. **5-** Varlıkların özelliklerini bilmeyi; onları tanımlamayı, özelliklerine göre isimlendirmeyi yapabilecek bilgi, yetenek ve akıl verdi. Varlığa isim vermek; onun ne olduğunu tanımak ve bilmek demektir. Bu bilgi, aynı zamanda onu nasıl kullanacağını da sağlayacaktır. İnsanın bir şeyi yaparken "araç" kullanabilmesi, bu isimlendirmenin/içeriğini bilmesinin sayesindedir. **6-** Allah ile melekler arasında geçen bu diyalog, bizatihi olmuş bir görüşme olarak değil; mesajın, "temsili bir dille somutlaştırılarak anlatılması" olarak anlaşılmalıdır. **7-** Sen her türlü kusur ve eksiklikten uzaksın.

قَالَ يٰٓاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ ۚ فَلَمَّآ اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ ۙ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٣﴾

33. Allah: "Ey Âdem! Bunların isimlerini onlara bildir." dedi. Âdem isimleri onlara bildirince, Allah meleklere: "Göklerin ve yerin gaybını[1] Ben bilirim; Ben, sizin açıkladıklarınızı da içinizde gizlediklerinizi de bilirim, dememiş miydim?" dedi.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

34. Sonra meleklere: "Âdem için secde edin"[2] dedik. İblis[3] hariç hemen secde ettiler. O, yüz çevirip büyüklük tasladı. O kâfirlerdendi.[4]

وَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا ۪ وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٥﴾

35. Dedik ki: "Ey Âdem! Eşinle birlikte cennette[5] oturun. Orada dilediğiniz her şeyden bol bol yiyin. Fakat şu şecereye[6] yaklaşmayın; yoksa haksızlık yapmış olursunuz.

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيْهِ ۪ وَقُلْنَا اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٣٦﴾

36. Fakat şeytan onları, oradan kaydırdı. Böylece ikisini de içinde bulundukları durumdan çıkardı. Biz de: "Birbirinize düşman olarak inin.[7] Yeryüzü, belli bir süreye kadar size barınak ve geçinme yeri olacak." dedik.

1- Gizli, görünmeyen, bilinemeyen, algılanamayan, gelecekte olacak şeyler. **2-** Ademi yarattığım için bana secde edin. **3-** Şeytanın bir tür başka özelliğini ifade eden bir sıfattır. Şeytan-i racîm, İblis olarak anılmaktadır. **4-** İblis, secde etmediği için kâfir olmadı; o, zaten kâfirdi; kâfir olduğu için secde etmedi. Bu nedenle "kâfir oldu" şeklinde yapılan çeviriler doğru değil. **5-** Cennet, "bahçe" demektir; bağlık, bahçelik, yeşillikli yer anlamına gelmektedir. **6-** "Eş'şecere" sözcüğünün ağaç, yön değiştirme, kargaşa çıkarma anlamları bulunmaktadır. Bu sözcük mecaz olarak kimi ayetlerde dünya nimetlerine gereğinden fazla yönelme, yaradılışı bozacak düzeyde dünyaya tutkuyla bağlanma, kargaşa çıkarma anlamlarında kullanılmıştır. (4:65; 17:60) Ağaç ile kast edilen şey mal mülk biriktirme tutkusudur. Zira ağaç gücün ve çokluğun simgesidir. **7-** "İhbitu", sözcüğü "inin" anlamına gelmektedir. Ancak bu inme, yüksek bir yerden alçak bir yere inmek anlamında değil, iyi bir konumdan, kötü bir konuma inmektir. Değerde azalmayı ifade etmektedir. Ayette, "köyden şehre inmek" deyimindeki "inme" anlamındaki inmeden, yani "yer değişikliğinden" söz edilmektedir. Dolayısıyla "Cennet'ten dünyaya inmek" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. "İhbitu/inin sözcüğünün bu anlamda kullanıldığını, bu surenin 61. ayetinde de görmekteyiz. Sözcük, söz konusu ayette, "Mısır'a inin." şeklinde yer almaktadır.

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَّبِّهٖ كَلِمٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۗ اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٣٧﴾

37. Derken Âdem, Rabb'inden kelimeler[1] aldı. Böylece, Adem'in tevbesini kabul etti. Kuşkusuz O, Tevbeleri Kabul Eden'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

قُلْنَا اهْبِطُوْا مِنْهَا جَمِيْعًا ۚ فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِّنِّيْ هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٣٨﴾

38. "Hepiniz oradan inin[2] dedik. Ben'den bir hidayet[3] geldiğinde kim hidayetime uyarsa, artık onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۤىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٣٩﴾

39. Ayetlerimizi küfredip[4] yalanlayanlar, Cehennemliktirler. Ve onlar, orada sürekli kalacaklardır.

يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُوْا بِعَهْدِيْٓ اُوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ﴿٤٠﴾

40. Ey İsrailoğulları! Size bağışladığım nimetimi anımsayın. Bana verdiğiniz sözü tutun ki Ben de size verdiğim sözü yerine getireyim. Ve yalnızca, Bana karşı gelmekten sakının.

وَاٰمِنُوْا بِمَآ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُوْنُوْٓا اَوَّلَ كَافِرٍ بِهٖ ۖ وَلَا تَشْتَرُوْا بِاٰيٰتِيْ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۖ وَّاِيَّايَ فَاتَّقُوْنِ ﴿٤١﴾

41. Yanınızdakini "tasdik edici" olarak gönderdiğimize inanın. Onu küfredenlerin[5] ilki siz olmayın. Ayetlerimi az bir değere değişmeyin. Ve Bana karşı takvalı olun.

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤٢﴾

42. "Hakk'ı Batıl'la"[6] karıştırıp, bile bile "Hakk'ı" gizlemeyin.

1- Allah'tan aldığı uyarıyla/vahiyle hatasını anladı. **2-** Orayı terk edin, oradan ayrılın. **3-** Doğruya ileten kılavuz. **4-** Gerçeğin üzerini örterek, nankörlük eden. **5-** Gerçeği yalanlayan, yok sayan nankörlerin. **6-** Gerçeği yanlışla, vahyi cahileye ile.

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرّٰاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

43. Salâtı ikame edin, zekâtı yapın.[1] Ve rukû edenlerle birlikte rukû edin.[2]

اَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَاَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ۖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

44. İnsanlara birr[3] olmalarını buyuruyorsunuz da kendinizi unutuyor musunuz? Oysa Kitap'ı okuyup duruyorsunuz. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ۚ وَاِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ۙ ﴿٤٥﴾

45. Sabır[4] ve salâtla[5] yardım isteyin. Kuşkusuz bu içtenlikle itaat edenlerden başkasına ağır gelir.

اَلَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَاَنَّهُمْ اِلَيْهِ رٰاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

46. Onlar ki: Rabb'lerine kavuşacaklarını ve kesinlikle O'na döneceklerini bilirler.

يَا بَنِى اِسْرَٰٓءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِى اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

47. Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve size alemler[6] üzerinde lütufta bulunduğumu hatırlayın.

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾

48. Hiç kimsenin başkası adına bir şey ödeyemeyeceği, hiç kimseden şefaatin[7] kabul edilmeyeceği, hiç kimseden bir fidyenin alınmayacağı ve hiç kimseye yardım edilmeyeceği günden korunup sakının.

1- "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي (Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir.**2-** Allah'a bağlılığı ortaya koyanlarla, buyruklarına içtenlikle teslim olanlarla birlikte olun. **3-** Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, gönül. **4-** Sabır; dayanma, direnme, yılgınlık ve usanç göstermeme, kararlı ve azimli olma anlamına gelmektedir. **5-** Duayla. Ayette sabrettikten sonra ayrıca salâtla yani dua ile Allah'tan yardım dileme, ona sığınma istenmektedir. Dolayısıyla bu ayetteki "salât" sözcüğü ile kast edilen şey, "namaz" değil "dua"dır. **6-** Varlıklar âleminde. **7-** Kur'an, "şefaat" anlayışını ve inancını kesin ve açık bir şekilde reddetmektedir. Kur'an'a göre şefaat kesinlikle yoktur. Bu nedenle şefaatin varlığına inanan bir kimse Allah'a eş koşmuş sayılır.

وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ۭ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿٤٩﴾

49. Hatırlayın! Sizi, kadınlarınızı sağ bırakıp, oğullarınızı boğazlayarak, işkencenin en kötüsüne uğratan Firavun 'un adamlarından kurtarmıştık. Bunda, sizin için Rabb'inizden büyük bir sınav vardı.

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنٰكُمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥٠﴾

50. Hatırlayın! Denizi yararak sizi kurtarmış, gözlerinizin önünde Firavun taraftarlarını da denizde boğmuştuk.

وَاِذْ وٰعَدْنَا مُوْسٰٓى اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿٥١﴾

51. Hatırlayın! Musa ile kırk gece için sözleşmiştik. Sonra siz, onun arkasından buzağı yaparak[1] zalimleştiniz.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٥٢﴾

52. Sonra, bunun ardından, belki şükredersiniz diye sizi affettik.

وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿٥٣﴾

53. Doğru yolu bulasınız diye, Musa'ya Kitap'ı ve Furkan'ı[2] verdik.

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوْبُوْٓا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ ۭ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۭ اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٤﴾

54. Hatırlayın! Musa, kavmine: "Ey kavmim! Siz buzağıyı edinmekle[3] kuşkusuz kendinize zulmettiniz. Hemen tövbe edin ve böylece nefislerinizi öldürün.[4] Bu, Bârii'nizin[5] yanında sizin için daha hayırlıdır." demişti. Sonra da O, tövbenizi kabul etmişti. Kuşkusuz O, Tövbeleri Kabul Eden'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- "İttehaztum" sözcüğü, "edinmek" anlamının yanı sıra, "yapmak, meydana getirmek" anlamında da birçok ayette geçmektedir. Bu ayette de "yapmak," "meydana getirmek" anlamında kullanılmıştır. O nedenle, "buzağıyı ilah edinmek" şeklindeki çeviriler doğru değildir. Buzağının ilah edinilmek amacıyla yapılmış olması düşüncesi, ayete, ilah edinmek şeklinde anlam verilmesine neden olmaktadır. **2-** Hâk ile batılı, doğru ile yanlışı ayırt eden kılavuz. **3-** Ona yönelmekle, kutsamakla. **4-** Bu bir deyimdir. Fıtratınızı/benliğinizi bu yanlış ve kötü duygu ve düşüncelerden arındırın. Tövbe ederek nefsinizin kötü arzularını yok edin. Ayetteki "katele(öldürün)" sözcüğü, mecazen "halden hale geçme, değişim" demektir. Arapçada; şaraba su katmak anlamında, "Şarabı su ile öldürdüm;" birisini aşağılamak anlamında, "Falanca kişiyi öldürdüm; bir şeyi kesin olarak bilmek anlamında "Falan şeyi ilim açısından öldürdüm" gibi deyimlerde ve yine "Kendinizi öldürmeyin." (Nisa, 29 gibi örneklerde de görüldüğü gibi birçok anlamı bulunmaktadır. **5-** Sizi aklayan, arındıran yaratıcınızın.

وَاِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْكُمُ الصّٰعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥٥﴾

55. Hani siz: "Ey Musa! Allah'ı açıkça görmedikçe sana asla inanmayız." demiştiniz de o an, bakıp dururken, sizi yıldırım gürültüsü yakalamıştı.

ثُمَّ بَعَثْنٰكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٥٦﴾

56. Sonra, şükredesiniz diye ölümünüzün[1] ardından sizi dirilttik[2].

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ؕ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ؕ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٥٧﴾

57. Ve bulutları üzerinize gölge yaptık. Size menn[3] ve bıldırcın bağışladık.[4] "Size rızık olarak verdiklerimizin temiz olanlarından yiyin." dedik. Onlar, Bize değil, yalnızca kendilerine zulmediyorlardı

وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَّادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُوْلُوْا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطٰيٰكُمْ ؕ وَسَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٨﴾

58. Hani: "Şu şehre girin, orada dilediğinizden bol bol yiyin. O kapıdan secde[5] ederek girin. Ve bizi bağışla deyin ki Biz de hatalarınızı bağışlayalım. İyilik yapanlara daha fazlasını vereceğiz." demiştik.

فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيْلَ لَهُمْ فَاَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٥٩﴾

59. Fakat zalimler, sözü, söylenenden başka bir şekle soktular. O zalimlere, doğru yoldan sapmalarına karşılık gökten bir azap indirdik.

وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ؕ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ؕ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ؕ كُلُوْا وَاشْرَبُوْا مِنْ رِّزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٦٠﴾

60. Hani! Musa, kavmi için su istemişti. Biz de demiştik ki: "Asanla kayaya vur." Bunun üzerine kayadan on iki göz su fışkırmıştı. Her grup hangi kaynaktan içeceğini bilmişti. Allah'ın verdiği rızıktan yiyin, için fakat asilik yaparak yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın.

1- "Mevt" sözcüğü, mecazen, sakinlik, bitmişlik, tükenmişlik, hareketsizlik, çözülmüşlük gibi anlamlara gelmektedir. Sözcük, burada mecaz anlamıyla kullanılmıştır. Örneğin ateş sönüp alevi ve dumanı kalmadığında, "ateş öldü" denmektedir. **2-** Canlılık verdik. **3-** Kudret Helvası. Güç, kudret, dayanma gücü. **4-** Çevirilerde,"Kudret helvası ve bıldırcın indirdik." şeklinde verilen anlam doğru değildir. Zira indirdik anlamındaki "enzele" sözcüğünün diğer bir anlamı da bağışlama, ikram etmedir. Bu ayetteki "enzele" sözcüğü "ikram ettik, bağışladık." anlamındadır. **5-** Onların yasa ve kurallarını kabullenerek.

وَاِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نَّصْبِرَ عَلٰى طَعَامٍ وَّاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْۢبِتُ الْاَرْضُ مِنْۢ بَقْلِهَا وَقِثَّآئِهَا وَفُوْمِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا ؕ قَالَ اَتَسْتَبْدِلُوْنَ الَّذِىْ هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِىْ هُوَ خَيْرٌ ؕ اِهْبِطُوْا مِصْرًا فَاِنَّ لَكُمْ مَّا سَاَلْتُمْ ؕ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ ۗ وَبَآءُوْ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٦١﴾

61. Hani! Musa'ya: "Ey Musa, asla tek çeşit yiyeceğe dayanamayız. Rabb'inden bizim için yerden çıkan ürünlerden; sebzesinden, acurundan, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından çıkarmasını iste." demiştiniz. Musa da: "Daha değerli olanı[1] daha değersiz olanla[2] değiştirmek mi istiyorsunuz? O halde şehre inin; sizin istedikleriniz orada var." dedi. Böylece, onların üzerine alçaklık ve yoksulluk damgası vuruldu. Ve Allah'ın gazabına uğradılar. Bu, Allah'ın ayetlerini inkâr etmelerinden, nebilerini haksız yere öldürmelerindendi. Bütün bunlar, onların asileşip haddi aşmalarındandır.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالنَّصٰرٰى وَالصّٰبِـِٕيْنَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٢﴾

62. İman edenler, Yahudiler, Nasranîler[3] ve Sâbiîler; kim Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edip[4] sâlihâtı yaptı ise[5] ödüllerini Rabb'leri verecektir. Ve onlar için korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّوْرَ ؕ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿٦٣﴾

63. Hani bir zamanlar, takva sahibi olmanız için, size verdiğimiz şeylere kuvvetle sarılıp kendinize mal etmek ve içindekilerini sürekli aklınızda tutmanız konusunda sağlam bir söz almıştık. Ve Tur'u[6] üzerinize kaldırmıştık.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ۚ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَكُنْتُمْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٤﴾

64. Yine de yüz çevirdiniz. Eğer Allah'ın iyilikseverliği ve bağışlayıcılığı olmasaydı elbette kaybedenlerden olurdunuz.

1- Onurlu bir hayatı. **2-** Onursuz bir hayatla. **3-** Hıristiyanlar. **4-** Yahudiliğin, Hıristiyanlığın ve Sabiîliğin geçerli oldukları dönemlerde, iman eden ve sâlihâtı yapan Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sabiîler ile iman eden ve sâlihâtı yapan mü'minlerin ödüllerini Rabb'leri verecek. (Benzer ayet, 5: 69). **5-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **6-** Musa'yı dağa çıkarmıştık.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِى السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

65. Elbette siz, cumartesi yasağını çiğnemekle hadlerini aşanları biliyorsunuz. Bu nedenle onlara, "Düşkün maymunlar olun[1]." dedik.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

66. Biz bunu, onlara ve onlardan sonra gelecek kuşaklara ibret; muttakilere de öğüt olarak yaptık.

وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِاللّٰهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

67. Hani, Musa halkına: "Allah, sizden bir sığır kesmenizi istiyor." demişti. Onlar da: "Sen bizimle alay mı ediyorsun." dediler. Musa; "Cahillerden olmaktan, Allah'a sığınırım." dedi.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِىَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

68. Onlar: "Bizim için Rabb'ine dua et, onun nasıl bir sığır olduğunu bildirsin." dediler. Musa, "Allah, onun ne farz[2] ne de yavru; ikisinin arasında bir yaşta, olduğunu söylüyor; öyleyse, sizden isteneni yapın." dedi.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

69. Onlar: "Bizim için Rabb'ine dua et; onun rengi nedir; bize bildirsin." dediler. Musa: "Allah; onun parlak sarı renkte, bakanlara keyif veren bir sığır olduğunu, söylüyor." dedi.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِىَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

70. Yine onlar: "Bizim için Rabb'ine dua et; onun niteliğini açıklasın. Zira sığırların hepsi birbirine benziyorlar; eğer Allah dilerse biz doğru olanı bulmuş oluruz." dediler.

1- Ahlaken, kişilik ve davranış yönünden maymunlar gibi olun; maymunların düzeyine inin. **2-** Tam yaşlı.

قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُوْلٌ تُثِيْرُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِى الْحَرْثَ ۚ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيْهَا ۗ قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ۗ فَذَبَحُوْهَا وَمَا كَادُوْا يَفْعَلُوْنَ ۚ ﴿٧١﴾

71. Musa: "Allah, onun ekin sulayarak, çifte koşularak yıpranmamış; alacası olmayan, kusursuz bir sığır olduğunu söylüyor." dedi. Onlar: "İşte şimdi gerçeği bildirdin." dediler. Ve nihayet sığırı boğazladılar. Az kalsın bunu yapmayacaklardı.

وَاِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰرَءْتُمْ فِيْهَا ۗ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ۚ ﴿٧٢﴾

72. Hani! Siz, bir kimseyi öldürmüştünüz de birbirinizle atışmıştınız. Oysa Allah, gizlediğiniz şeyi ortaya çıkarandır.

فَقُلْنَا اضْرِبُوْهُ بِبَعْضِهَا ۗ كَذٰلِكَ يُحْىِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى ۙ وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٧٣﴾

73. "Onun bir kısmı ile ona vurun" dedik.[1] İşte Allah, böylece ölüleri dirilterek ayetlerini[2] size gösterir. Umulur ki gerçeği kavrarsınız.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوْبُكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِىَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً ۗ وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهٰرُ ۗ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَآءُ ۗ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٧٤﴾

74. Sonra kalpleriniz yine katılaştı; kaya gibi, hatta kayadan da katı. Zira öyle kayalar var ki içinden nehirler fışkırır, yine öyle kayalar vardır ki yarılıp bağrından su çıkar. Yine öyleleri vardır ki Allah'a haşyetinden[3] harekete geçerler. Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

اَفَتَطْمَعُوْنَ اَنْ يُّؤْمِنُوْا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُوْنَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُوْنَهٗ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوْهُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾

75. Şimdi onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Onlardan bir grup, Allah'ın kelamını dinleyip iyice anladıktan sonra, onu bile bile çarpıtırlar.

1- Kesilen sığırın bir parçasıyla öldürülene vurun. **2-** Kanıtlarını. **3-** Duyduğu saygıdan.

وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ قَالُوْٓا اَتُحَدِّثُوْنَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاۤجُّوْكُمْ بِهٖ عِنْدَ رَبِّكُمْۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٧٦﴾

76. Onlar, iman edenlerle karşılaştıkları zaman, "Biz de iman ettik." derler. Baş başa kaldıklarında: "Rabb'inizin size açıkladığını[1], size karşı delil olarak kullansınlar diye mi onlara hadis[2] ediyorsunuz! Neden aklınızı kullanmıyorsunuz?" derler.

اَوَلَا يَعْلَمُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٧٧﴾

77. Allah'ın, onların gizlediklerini de açıkladıklarını da bildiğini bilmiyorlar mı?

وَمِنْهُمْ اُمِّيُّوْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ الْكِتٰبَ اِلَّآ اَمَانِيَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّوْنَ ﴿٧٨﴾

78. İçlerinde ummiler vardır.[3] Kitabı bilmezler. Kuruntularından[4] başka bir şey bilmezler. Ancak zanda bulunuyorlar.

فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ يَكْتُبُوْنَ الْكِتٰبَ بِاَيْدِيْهِمْ ثُمَّ يَقُوْلُوْنَ هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْتَرُوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًاۗ فَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا كَتَبَتْ اَيْدِيْهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا يَكْسِبُوْنَ ﴿٧٩﴾

79. Yazıklar olsun o kimselere ki: Kitabı elleriyle yazıyorlar, sonra da az bir kazanç elde etmek için "Bu Allah'ın katındandır." diyorlar. Yazıklar olsun onlara, elleriyle yazdıklarından dolayı. Yazıklar olsun onlara, kazandıklarından dolayı.

وَقَالُوْا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَيَّامًا مَّعْدُوْدَةً ۭ قُلْ اَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا فَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهٗٓ اَمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٨٠﴾

80. "Sayılı günlerin dışında, ateş bizi yakmaz." dediler. De ki: "Allah'tan buna dair bir söz mü aldınız? Eğer böyle ise Allah, verdiği sözden dönmez. Yoksa, Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?".

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَّاَحَاطَتْ بِهٖ خَطِيْۗـَٔتُهٗ فَاُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨١﴾

81. Hayır! Kim bir kötülük kazanır da suçu kendisini kuşatırsa, onlar Cehennem ehlidir ve onlar, orada kalıcıdırlar.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨٢﴾

82. İman edip, sâlihâtı yapanlar[5] Cennet ehlidirler. Ve onlar orada kalıcıdırlar.

1- Tevrat'ta. **2-** Söz. **3-** Kitap'ı bilmeyip de ondan habersiz olanlar. **4-** Yersiz ve yanlış düşünce. **5-** Bozuk ve kötü olan şeyi düzeltmeye çalışanlar, düzeltici olanlar, yapıcı olanlar, iyi olanlar, düzeltmeye teşvik edenler, iyiye yönlendirenler.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِٓى اِسْرَٰٓءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ
اِلَّا اللّٰهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَذِى الْقُرْبٰى
وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا
وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلَّا
قَلِيلًا مِنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

83. Hani! Bir zaman İsrailoğulları'ndan, Allah'tan başkasına kulluk etmeyin; anne ve babaya, öksüzlere, düşkünlere iyilik yapın; insanlara iyi söz söyleyin, "salatı ikame edin, zekâtı yapın[1]", diye kesin söz almıştık. Sonra, içinizden pek azınız hariç sözünüzden döndünüz. Ve sizler, döneklik yapanlarsınız.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا
تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ
وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

84. Hani! Bir zamanlar sizden, birbirinizin kanlarını dökmeyeceğinize ve birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacağınıza dair kesin söz almıştık. Bu sözümüzü kabul ettiğinizin tanıkları sizlersiniz.

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَٓاءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ
فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ
بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاِنْ يَأْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ
وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ اَفَتُؤْمِنُونَ
بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَآءُ
مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْىٌ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

85. Sonra siz o kimselersiniz ki; birbirinizi öldüren, bir kısmınızı yurtlarından çıkarıp, onlara karşı günahta ve düşmanlıkta iş birliği yapanlarsınız. Bir de esir olarak size gelirlerse onlarla esir değişimi yapıyorsunuz. Oysa onları yurtlarından çıkarmak, üzerinize haram kılınmıştı. Yoksa böyle yapmakla Kitap'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz. Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında aşağılanma, Kıyamet Günü'nde de en şiddetli azaba uğramaktır. Zira Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ فَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٨٦﴾

86. Onlar, dünya hayatına karşılık ahiret hayatını satan kimselerdir. Bundan dolayı onlardan azap hafifletilmeyecek ve onlara yardım da edilmeyecektir.

1- Bkz: 2:43'ün dipnotu.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ اَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

87. Ant olsun ki Musa'ya Kitap'ı verdik. Ardı sıra resuller gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya da Beyyinât'ı[1] verdik ve O'nu Kudus'un Ruhu[2] ile destekledik. Elçiler, ne zaman hoşunuza gitmeyen bir şey getirdiyse, büyüklük taslayarak kimini yalanlayıp, kimini de öldürmediniz mi?

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

88. Ve onlar, "Kalplerimiz örtülüdür." dediler. Hayır, öyle değil, Allah; onları, gerçeği yalanlayarak nankörlük etmelerinden dolayı lanetlemiştir.[3] Bu yüzden çok azı inanır.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهٖ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

89. Onlara, Allah katından yanlarındakini tasdik edici bir kitap gelince; daha önce Allah'tan kâfirlere karşı zafer kazanmak için böyle bir şey istedikleri halde, onlara bildikleri şey gelince bu kez onu inkâr ettiler. Allah'ın laneti, gerçeği yalanlayan nankörlerin üzerinedir.

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهٖٓ اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَكْفُرُوا بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا اَنْ يُنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖ فَبَٓاءُو بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾

90. Allah'ın, dilediği kimseye kendi lütfundan indirmesini çekemeyerek; Allah'ın indirdiğini inkâr etmekle kendilerini ne kötü bir şeye karşılık sattılar. Bundan dolayı artarda gelen gazabı hak ettiler. Gerçeği yalanlayan nankörler için alçaltıcı bir azap vardır.

1- Kanıt içeren, açıklayıcı, açığa çıkarıcı olan. **2-** Ruhu'l Kudus, "Ruh" ve "Kudus" sözcüklerinden bir araya gelmiş belirtili isim tamlamasıdır; "Kudusun Ruhu" demektir. Sıfat tamlaması olarak, "Kutsal Ruh" diye anlam verilmesi doğru değildir. Kur'an'da dört yerde geçmektedir. Ruhu'l Kudus" tamlaması, "Allah'ın ruhu, Allah'ın vahyi, Allah'tan gelen bilgi anlamına gelmektedir. Ruh sözcüğü; Kur'an'da, sözcük anlamı olan, "can", "vücuda hayat veren cevher" anlamında değil, "insanı ve toplumları yaşamlarında diri, sağlıklı kılan vahiy" anlamında kullanılmaktadır. Kur'an'da geçen Ruhu'l-Kudus ifadeleri, "Vahiy, Allah'tan gelen temiz, sağlam bilgiler" demektir." Ruhu'l Kudus ifadelerinin geçtiği ayetler: Bakara, 87, 253; Maide, 110; Haşr, 23. **3-** Gözden çıkarmıştır.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ اَنْبِيَآءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

91. Onlara, "Allah'ın indirdiklerine iman edin." denildiğinde, "Biz, ancak bize indirilene[1] iman ederiz." dediler. Ve ondan[2] başkasını kabul etmezler. Oysa O, yanlarındakini tasdik eden, hak bir kitaptır. Onlara de ki: "Madem inanıyordunuz, ne diye daha önce Allah'ın nebilerini öldürüyordunuz?"

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

92. Gerçekten Musa size beyyinât[3] ile geldi. Sonra siz onun arkasından buzağı figürünü yaptınız.[4] İşte siz, o zalimlersiniz.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ ۜ خُذُوا مَآ اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۜ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۗ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهٖٓ اِيمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

93. Hani sizden, "Size verdiğimizi kuvvetlice alın ve dinleyin." diye kesin söz almış ve Tur'u üzerinize kaldırmıştık[5]. Demişlerdi ki: "Dinledik ama itaat etmiyoruz." Küfürleri yüzünden buzağı kalplerine yerleştirildi. De ki: "Eğer gerçekten inanıyorsanız, inancınız sizden ne kötü şey istiyor!"

قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

94. De ki: "Eğer Allah katında; ahiret yurdunun, diğer insanların değil de yalnızca size ait olduğunu iddia eden sözünüzde samimi iseniz, o zaman ölümü istesenize!"

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

95. Ama elleriyle yaptıkları şeylerden dolayı, ölümü asla istemezler. Allah, zalimleri en iyi bilendir.

1- Tevrat ve İncil'e. **2-** Kendilerine indirilenlerden. **3-** Kanıt içeren, açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **4-** Ayette geçen "ittehaztum" sözcüğü, "edinmek" anlamının yanı sıra, "yapmak", "meydana getirmek" anlamlarında da onlarca ayette yer almaktadır. Sözcük, bu ayette "yapmak", "meydana getirmek" anlamına gelmektedir. O nedenle "buzağıyı ilah edinmek" şeklinde yapılan çeviriler doğru değildir. Buzağının ilah edinilmek amacıyla yapılmış olması düşüncesi, ayete ilah edinmek şeklinde anlam verilmesine neden olmaktadır. **5-** Sizin öncünüzü Tur'a yükseltmiştik.

وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍ ۚ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا يَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ اَلْفَ سَنَةٍ ۚ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهٖ مِنَ الْعَذَابِ اَنْ يُعَمَّرَ ۗ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

96. Ve sen, onları, yaşamaya karşı insanların ihtiraslısı, hatta Allah'a ortak koşanlardan bile daha çok ihtiraslı bulacaksın. Her biri bin yıl yaşamak ister. Oysaki uzun ömürlü olmak, böyle birini azaptan kurtarmaz. Zira Allah, yaptıkları her şeyi görmektedir.

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَاِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلٰى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

97. De ki kim Cibrîl'e[1] düşmansa, bilsin ki O[2] onu[3] iki eli arasındakileri[4] tasdik edici ve müminler için bir hidayet ve müjde olarak; Allah, bilgisi dâhilinde[5] senin kalbine çokça indirdi.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

98. Kim Allah'a ve O'nun meleklerine, resullerine, Cibrîl'e[6], Mîkâil'e[7] düşman olursa; iyi bilsin ki Allah da gerçeği yalanlayan nankörlere düşmandır.

1- "Allah'ın onarıcı, düzeltici, onarıcı olan vahyine. "Cibrîl, düzeltici, onarıcı ve düzenleyici olan vahiy" demektir. Cebr sözcüğü; zorlamak, tamir etmek, düzeltmek; kırılmış, bozulmuş şeyleri onarıp tekrar işe yarar hale getirmek" demektir. Hükümdarlara cebbar denmesinin nedeni insanları dilediği işe zorlamasından ya da onların işlerini düzeltmesinden dolayıdır. "Cibril, cebr ve îl sözcüklerinden oluşmuş bir isim tamlamasıdır. Îl sözcüğü eski Arapçada Allah demektir. Tamlama şeklindeki "Cibr-îl veya Cebra-îl sözcükleri ise Allah'ın gücü, onarması, düzeltmesi ve düzenlemesi anlamına gelmektedir. Bu iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan isim tamlaması, "Allah'ın düzeltici, düzenleyici olan vahyi" anlamına gelmektedir. Zira vahiy, bozulan toplumları yeniden onarmak, düzeltmek için gönderilmiştir. Cebr sözcüğü kırılmak anlamına gelen kesr sözcüğünün karşıtıdır. Bu da kırılan bir şeyin onarılması demektir. Zamirler doğru isimlere gönderildiğinde de görülecektir ki Cibril indiren değil, indirilendir. Ayrıca Kur'an'ın bizzat Allah tarafından indirildiği yüzlerce ayette belirtilmektedir. İsraîl, İsmaîl, Azraîl vb. isim tamlamaları da bu tür tamlamaya örnek verilebilir. Birçok ayette vahyin Allah tarafından doğrudan indirildiği bildirilmesine rağmen, Cibrîl'e "vahiy meleği" denmesi doğru değildir. (Örneğin 2:23,90,99; 3:3; 4:136;7:196; 15:9, 16:44,89; 17:106; 18:1; 42:17: 76:23) **2-** Allah. **3-** Cibrîl'i. **4-** Ehli Kitap'ın yanında bulunan Kitapları. **5-** "Allah'ın izni ile", terkibi Allah'ın bilgisi dâhilinde, Allah'ın bilgisi gereği gibi anlamlara da gelmektedir.

* 59/ Haşr- 23: O Allah ki: O'ndan başka ilah yoktur; Melik'tir[1], Kuddûs'tür[2], Selâm'dır3, Mü'min'dir[4], Muheymin'dir[5], Aziz'dir[6], Cebbar'dır[7], Mutekebbir'dir.[8] Allah, onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.[9] (1- Evrenin sahibidir, egemenidir, yöneticisidir. 2- Tertemizdir, her türlü eksiklikten uzaktır, saygındır, kusursuzdur. 3- Esenliktir, barıştır. 4- Güvendir. 5- Koruyucudur, gözeticidir. 6- Mutlak üstün olandır. 7- Bozuk işleri, toplumları düzeltendir, onarandır. 8- Büyüklük ve ululuk yalnızca O'na aittir. 9- Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur.)

6- Vahye: "bozulan toplumu onarmak için gönderilen vahye". **7-** Resul'e: "Hami, koruyucu, büyük öncü, Resulullah Muhammed'e".

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ اٰيَاتٍۢ بَيِّنَاتٍ ۚ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ اِلَّا الْفَاسِقُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. Ant olsun Biz, sana apaçık ayetler indirdik. Ancak, onları, fâsık olanlar inkâr ederler.

اَوَكُلَّمَا عَاهَدُوْا عَهْدًا نَّبَذَهٗ فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠٠﴾

100. Onlar, ne zaman bir söz verdilerse, içlerinden bir zümre onu bozmadı mı? Zaten onların çoğu iman etmiyorlar.

وَلَمَّا جَاۗءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيْقٌ مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ ۘ كِتٰبَ اللّٰهِ وَرَاۗءَ ظُهُوْرِهِمْ كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠١﴾

101. Ne zaman onlara, Allah'tan, yanlarındakini tasdik edici bir elçi gelse, Kitap Ehli'nden bir grup, sanki hiç haberleri yokmuş gibi, elçinin getirdiğine sırt çevirirler.

وَاتَّبَعُوْا مَا تَتْلُوا الشَّيٰطِيْنُ عَلٰي مُلْكِ سُلَيْمٰنَ ۚ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيٰطِيْنَ كَفَرُوْا يُعَلِّمُوْنَ النَّاسَ السِّحْرَ ۤ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَي الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ ۭ وَمَا يُعَلِّمٰنِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُوْلَآ اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۭ فَيَتَعَلَّمُوْنَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُوْنَ بِهٖ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهٖ ۭ وَمَا هُمْ بِضَاۗرِّيْنَ بِهٖ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۭ وَيَتَعَلَّمُوْنَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۭ وَلَقَدْ عَلِمُوْا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۭ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖٓ اَنْفُسَهُمْ ۭ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾

102. Ve onlar, Süleyman'ın sahip olduğu güç konusunda şeytanların[1] uydurdukları şeylere uydular. Oysa Süleyman gerçeğe aykırı bir şey[2] yapmadı. Ancak insanlara büyü yapmayı öğreten şeytanlar[3] gerçeği gizliyordu; Babil'deki iki meleğe/krala[4]; Hârût ve Mârût'a bir şey indirilmiş değildi. Hatta bu iki melek: "Biz fitneyiz, sakın kâfir olma!" demedikçe, hiç kimseye bir şey öğretmiyorlardı. Fakat onlar, o ikisinden karı ile kocanın arasını açacak şeyler öğrenmeye çalışıyorlardı. Ancak, Allah'ın izni olmadıkça bu şeyle hiç kimseye zarar veremezler. Onlar, kendilerine bir faydası olmayan, sadece zarar verecek şeyleri öğreniyorlardı. Hâlbuki onlar, büyü ile uğraşanların ahirette bir nasiplerinin olmayacağını biliyorlardı. Kendilerini karşılığında sattıkları şey ne kötüdür. Keşke bilselerdi.

1- Toplumu saptıranların/saptırıcıların. **2-** Sihir. **3-** Saptırıcılar. **4-** Diğer bir okuyuşa göre "melek" yerine "melik" denmektedir. Ve bu okuyuşa göre anlam şöyle olmaktadır: Babil'deki iki söz sahibi/imtiyazlı şahsiyete, Harut ve Marut'a bir şey indirilmiş değildi.

وَلَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ ۘ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۚ ﴿١٠٣﴾

103. Eğer onlar iman edip sakınsalardı, Allah katında kazanacakları sevap daha hayırlı olurdu. Keşke bilselerdi.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

104. Ey iman edenler! "râina[1]" demeyin, "unzurna[2]." deyin ve dinleyin. Gerçeği yalanlayan nankörler için can yakıcı bir azap vardır.

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

105. Kitap Ehli'nin ve Müşriklerin kafirleri[3] Rabb'inizden, size bir hayrın indirilmesini istemezler. Oysa Allah, rahmetini dilediği kimseye ayırır. Allah, büyük lütuf sahibidir.

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَآ اَوْ مِثْلِهَا ۗ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

106. Biz, bir ayeti yürürlükten kaldırır veya unutturursak ya onun dengini ya da ondan daha iyisini getiririz. Sen, Allah'ın her şeye gücü yeten olduğunu bilmez misin?[4]

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۖ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

107. Yerlerin ve göklerin egemenliğinin Allah'a ait olduğunu bilmez misin? Sizin için Allah'tan başka ne bir veli ne de bir yardımcı vardır.

اَمْ تُرِيدُونَ اَنْ تَسْـَٔلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

108. Yoksa siz de daha önce Musa'yı sorguya çekenler gibi, elçinizi sorguya çekmek mi istiyorsunuz? Her kim, iman yerine inkârı tercih ederse dosdoğru yoldan sapmış olur.

1- Bize uy. Arzularımıza göre hareket et. **2-** Bizi gözet, bizimle ilgilen. **3-** Nankörleri. **4-** Kimi ayetlerin "nesh" edildiğini (geçersiz kılındığını) iddia ederek, Allah'a ve Kur'an'a iftira atanlar, referans olarak bu ayeti ileri sürüyorlar. Oysaki bu ayet Ehl-i Kitap'a bir cevap ayetidir. Ayette söz konusu edilen şey, Kur'an'daki herhangi bir hükmün iptal edilmesi değil, Tevrat ve İncil'deki hükümlerin yerine yeni hükümlerin getirildiğidir; daha önceki kitaplarda yer alan kimi hükümlerin değiştirilmesidir. Örneğin kıblenin yönünün değiştirilmesi gibi.

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّوْنَكُمْ مِّنْ بَعْدِ اِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ۚ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٠٩﴾

109. Kitap Ehli'nin çoğu, Hakk kendilerine bildirildiği halde, benliklerindeki kıskançlıktan dolayı, imanınızdan sonra sizi küfre döndürmek isterler. Allah'ın emri gelinceye kadar onlara aldırış etmeyin. Onları affedin ve onlarla iyi geçinin. Kuşkusuz Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۗ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١١٠﴾

110. Salâtı ikâme edin ve zekâtı yapın.[1] Kendiniz için her ne iyilik yaparsanız onu Allah katında bulacaksınız. Kuşkusuz Allah, bütün yaptıklarınızı görmektedir.

وَقَالُوْا لَنْ يَّدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ كَانَ هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى ۗ تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١١١﴾

111. Onlar, "Yahudi ve Hıristiyanlardan başkası Cennet'e giremeyecek." derler. Bu, onların kuruntusudur. De ki: "Eğer doğru söylüyorsanız iddianızı kanıtlayın."

بَلٰى مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهٗۤ اَجْرُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿١١٢﴾

112. O Bilakis, gerçekten kim iyi bir kimse olarak benliğini Allah'a teslim etmişse, onun ödülü Rabb'inin yanındadır. Onlar için hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ لَيْسَتِ النَّصٰرٰى عَلٰى شَيْءٍ ۖ وَّقَالَتِ النَّصٰرٰى لَيْسَتِ الْيَهُوْدُ عَلٰى شَيْءٍ ۙ وَّهُمْ يَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ ۗ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١١٣﴾

113. Kitap'ı okuyup durdukları halde, Yahudiler: "Hıristiyanlar geçerli bir inanç üzerinde değildirler." Derler. Hıristiyanlar da: "Yahudiler geçerli bir inanca sahip değildirler." derler. Kitap'tan habersiz olanlar da onların sözlerinin aynısını söylediler. Allah, onların anlaşmazlığa düştükleri konuda Kıyamet Günü hüküm verecektir.

1- Bkz: 2:43'ün dipnotu.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهٗ وَسَعٰى فِى خَرَابِهَا ؕ اُولٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهَآ اِلَّا خَآئِفِينَ ؕ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

114. Allah'ın mescitlerinde, O'nun adının anılmasını engelleyen ve onların harap olmasına çalışan kimseden daha zalim kim olabilir? Buralara, ancak Allah'a karşı gelmekten korkularak girilebilir. Onlar için dünyada aşağılanma, ahirette de büyük bir azap vardır.

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

115. Doğu da Allah'ındır, batı da. Nereye yönelirseniz yönelin, Allah'ın yönü orasıdır. Kuşkusuz, Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهٗ ؕ بَلْ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ كُلٌّ لَهٗ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾

116. "Allah, çocuk edindi!" dediler. Hâşâ! O, bundan münezzehtir[1].Bilakis, gökte ve yerde ne varsa her şey O'nundur. Ve her şey O'na gönülden boyun eğmektedir.

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

117. O, gökleri ve yeri hiçbir şeyi örnek almadan yaratandır. Bir şeyin olmasını istediğinde, ona sadece "Ol." der, o da oluverir.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِينَآ اٰيَةٌ ؕ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ؕ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ؕ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

118. Bilmeyen kimseler: "Allah'ın bizimle konuşması veya bize bir âyet[2] göndermesi gerekmez mi?" dediler. Onlardan öncekiler de onların sözlerine benzer sözler söylemişlerdi. Kalpleri birbirlerine benziyor. Bilmek isteyen kimseler için ayetleri iyice açıkladık.

اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ اَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

119. Doğrusu, Biz, seni, Hakk ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Cehennem ehlinden sorumlu tutulacak değilsin.

1- Uzaktır, arınıktır. **2-** Mucize, kanıt.

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ۙ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِى جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾

120. Yahudiler ve Hıristiyanlar, sen onların milletlerine[1] uymadıkça senden asla razı olmazlar. De ki: "Gerçek şu ki; doğru yol Allah'ın yoludur." Ve sana gelen ilimden[2] sonra onların arzularına uyarsan; Allah'tan, sana ne bir veli[3] ne bir yardımcı bulabilirsin.

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهٖ ۗ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهٖ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢١﴾

121. Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler, ona uymak için gereği gibi okurlar. İşte bunlar ona inananlardır. İnkâr edenler ise, işte onlar kaybedenlerdir.

يَا بَنِٓى اِسْرَٓاءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِٓى اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

122. Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve lütufta bulunarak sizi alemlerde[4] nimetlendirdiğimi hatırlayın.

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿١٢٣﴾

123. Hiç kimsenin bir başkasının yerine bir şey ödeyemeyeceği, hiç kimseden fidye kabul edilmeyeceği ve hiç kimseye şefaatin[5] fayda vermeyeceği ve hiç kimseye yardım edilmeyeceği günden korunup sakının.

وَاِذِ ابْتَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ رَبُّهٗ بِكَلِمَاتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ اِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ۖ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾

124. Hani! Rabb'i, İbrahim'i birtakım kelimeler[6] ile sınamış; o da onları yerine getirmişti. Allah, "Ben seni insanlara önder yapacağım." dedi. İbrahim, "Soyumdan olanları da." deyince; Allah, "Benim ahdim zalimlere ulaşmaz!" dedi.

1- Onların yollarına, uygarlıklarına, inanç sistemlerine, yaşam biçimlerine. **2-** Vahiyden/bilgiden. **3-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüklerine dost, dostlar olarak anlam verilmesi doğru değildir. Bu sözcükler, etik anlamdaki dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir. **4-** Varlıklar âleminde. **5-** Yardımın, kayırmanın, bağışlamanın. Kur'an, "şefaat edilme" anlayışını ve inancını kesin olarak reddetmektedir. Bu nedenle şefaatin varlığına inanan bir kimse Allah'a ortak koşmuş olur. **6-** Takdir edilmiş hükümler. Sorumluluk ve yerine getirilmesi gereken görevler.

وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا ؕ وَاتَّخِذُوْا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّى ؕ وَعَهِدْنَاۤ اِلٰۤى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٥﴾

125. Hani Biz, Beyt'i[1] insanlar için toplanma yeri ve güvenli bir yer kıldık. "İbrahim'in makamından kendinize bir salât[2] yeri edinin." dedik. İbrahim ve İsmail'den, "Evimi tavaf edenler, kendilerini adamak amacıyla orda toplananlar, "rükû ve secde edenler"[3] için temiz tutun." diye söz aldık.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهٗ قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗۤ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٢٦﴾

126. Hani İbrahim: "Ey Rabb'im! Bu beldeyi güvenli bir yer kıl, halkından, Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanları, çeşitli ürünlerle rızıklandır." dedi. O da: "İnkâr edeni dahi az bir süre geçindiririm; sonra onu ateşin azabına uğratırım. Orası, varacaklar için ne kötü bir yerdir." dedi.

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيْلُ ؕ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١٢٧﴾

127. Hani bir zamanlar İbrahim, İsmail ile birlikte Beyt'in[4] temellerini yükseltirken: "Ey Rabb'imiz! Bunu bizden kabul et; kuşkusuz Sen, Her Şeyi İşiten ve Her Şeyi Bilen'sin."

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَاۤ اُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ ۠ وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٢٨﴾

128. "Ey Rabb'imiz! Bizi, Sana teslim olanlardan kıl. Bizim soyumuzdan da Sana teslim olan bir toplum yap. Bize, Sana kulluk etme kurallarını göster. Tevbelerimizi kabul et. Kuşkusuz Tevbeleri Kabul Eden, Rahmeti Kesintisiz Olan yalnızca Sen'sin.

1- Kâbe'yi, Mescid-i Haram'ı **2-** İbadet etme, namaz kılma, **3-** Allah'a bağlılığı ortaya koyanlar, buyruklarına içtenlikle teslim olanlar, saygı gösterip, değerini takdir edenler. **4-** Evin/Kâbe'nin.

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

129. Ey Rabb'imiz! İçlerinden onlara Sen'in ayetlerini okuyacak, Kitap'ı ve Hikmeti[1] öğretecek ve onları arındıracak bir elçi gönder. Kuşkusuz Sen, Mutlak Üstün Olan'sın, En İyi Hüküm Veren'sin.

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ اِبْرٰهِيمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ؕ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِى الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

130. İbrahim'in milletinden[2], kendini bilmezlerden başka kim yüz çevirir? Ant olsun onu dünyada Biz seçtik; o, ahirette de iyiler arasında yer alacaktır.

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ اَسْلِمْ ۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

131. Hani Rabb'i ona: "Müslim[3] ol" dediğinde; o da: "Âlemlerin Rabbi için müslim oldum." demişti.

وَوَصّٰى بِهَا اِبْرٰهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ ؕ يَا بَنِىَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

132. İbrahim, bunu[4], çocuklarına vasiyet etmişti. Yakup da[5]: "Ey oğullarım! Şüphesiz Allah, bu dini sizin için seçti. O halde müslimler[6] olarak ölmenin dışında başka bir şekilde ölmeyin!" demişti.

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ ۙ اِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِى ؕ قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَائِكَ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهًا وَاحِدًا ۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

133. Yoksa siz, Yakup'un ölümü anında onun yanında mıydınız? Hani oğullarına: "Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?" demişti. Onlar da: "Senin ilahına ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın ilahı olan tek ilaha kulluk edeceğiz. Biz, O'na teslim olanlardanız." demişlerdi.

1- Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü Kur'an'ın niteliklerinden biridir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Hikmet, Kur'an'ın baskı, zulüm ve fesadı engellemek için konulmuş kanun, kural ve ilkeler ile ilgili yönünü öne çıkaran bir nitelemedir. Hikmet sözcüğüne, sünnet veya bilgelik gibi anlamların verilmesi doğru değildir. **2-** İnanç sisteminden, uygarlığından, yaşam biçiminden, yolundan. **3-** Allah'ın buyruklarına teslim olan. **4-** Müslim olmayı. **5-** Yakup, İbrahim'in torunudur. **6-** Teslim olmuş olanlar.

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

134. Onlar, gelip geçen bir ümmetti[1]. Onların kazandıkları onlara; sizin kazandıklarınız sizedir. Siz, onların yaptıklarından sorumlu değilsiniz.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى تَهْتَدُوا ۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

135. Onlar, “Yahudi ve Hıristiyan olun ki, doğru yolu bulasınız.” dediler. De ki: “Hayır; biz, hiçbir zaman müşrik olmayan, hanif[2] olan İbrahim’in milletindeniz.[3]

قُولُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُوتِىَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَمَٓا اُوتِىَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

136. Deyin ki: “Biz; Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakup’a ve onların soyundan gelenlere indirilene; Musa’ya, İsa’ya ve diğer nebilere Rabb’lerinden verilenlere, iman ettik. Onları birbirinden ayırt etmeyiz. Ve biz O’na teslim olanlardanız.”

فَاِنْ اٰمَنُوا بِمِثْلِ مَٓا اٰمَنْتُمْ بِهٖ فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ ۚ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

137. Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, kuşkusuz doğru yolu bulmuş olurlar. Eğer yüz çevirirlerse, derin bir ayrılık ve çıkmaza düşmüş olurlar. Onlara karşı Allah sana yeter. O, Her Şeyi Duyan’dır, Her Şeyi Bilen’dir.

صِبْغَةَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً ۖ وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

138. Allah’ın boyası![4] Allah’tan daha iyi boyası olan kim? Biz, yalnızca ona kulluk edenlerdeniz.

قُلْ اَتُحَٓاجُّونَنَا فِى اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۚ وَلَنَٓا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۚ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ۙ ﴿١٣٩﴾

139. De ki: “Bizimle Allah hakkında mı tartışıyorsunuz? Oysa O, bizim de Rabb’imiz sizin de Rabb’inizdir. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız sizedir. Biz ona içtenlikle bağlananlarız.”

1- Topluluktu, toplumdu; onların yaptıklarının size bir yararı yok. **2-** Şirk koşmaksızın Allah’a yönelmiş olan. **3-** İbrahim ümmetinin yaşam biçimini, o toplumun uygarlığını benimseyenlerdeniz. **4-** Allah’ın öngördüğü yaşam biçimi, inanç sistemi, İslam.

اَمْ تَقُولُونَ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى قُلْ
ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً
عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

140. İbrahim'in, İsmail'in, İshak'ın, Yakup'un ve onların soyundan gelenlerin Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı iddia ediyorsunuz? De ki: "Siz mi daha iyi biliyorsunuz, yoksa Allah mı?" Allah'tan gelen bir gerçeği kendi yanında gizleyen kimseden daha zalim kim olabilir? Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

141. Onlar, gelip geçen bir ümmetti[1]. Onların kazandıkları onlara; sizin kazandıklarınız sizedir. Siz, onların yaptıklarından sorumlu değilsiniz.

❁❁❁ 1. Bölümün Sonu ❁❁❁

سَيَقُولُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰىهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ
الَّتِى كَانُوا عَلَيْهَا ۟ قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ
يَهْدِى مَنْ يَشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

142. İnsanlardan, birtakım düşüncesizler: "Daha önce yöneldiğiniz kıbleden sizi çeviren nedir?" diyecekler. De ki: "Doğu da Batı da Allah'ındır. O, dileyen[2] kimseyi doğru yola iletir."

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَآءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِى كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ۚ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ ۗ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

143. Ve böylece, sizi vasat[3] bir toplum yaptık ki insanlara karşı gerçeğin tanıkları olasınız; elçi de sizin üzerinizde tanık olsun. Senin arzulayıp da yönelemediğin[4] Kâbe'yi, Resul'e uyanları ökçeleri üzerinde geri dönenlerden ayırt etmek için kıble yaptık. Doğrusu, bu, Allah'ın hidayet ettiği[5] kimselerden başkasına ağır gelir. Allah, imanınızı boşa çıkaracak değildir. Kuşkusuz Allah, insanlara karşı Çok Şefkatli ve Çok Bağışlayıcı'dır.

1- Topluluktu, toplumdu; Onların yaptıklarının size bir yararı yok. **2-** Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir demektir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamına da gelmektedir. **3-** Hayırlı, şerefli, üstün. "Bir şeyin iki ucu arasındaki kendine ait kısmı", "orta" gibi anlamlara gelen "vasat" sözcüğü, deyim olarak, bir şeyin en iyi, en doğru ve en yararlı olan yeri; hayırlı, dengeli ve ölçülü olmak anlamlarına gelmektedir. Atın veya devenin binilen yerleri olan sırtlarının ortası gibi. Tutarlı ve kararlı. **4-** Henüz kıble olmadığı için. **5-** Doğru yola ilettiği.

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۪ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۭ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهٗ ۭ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۭ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٤﴾

144. Senin, yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu görüyoruz. Seni, razı olacağın bir kıbleye çevireceğiz. Bundan böyle yüzünü, Mescid-i Haram tarafına çevir. Ve siz de nerede olursanız olun, yüzlerinizi o tarafa çevirin. Kitap verilenler, onun Rabb'lerinden gelen bir gerçek olduğunu bilirler. Allah, onların yaptıklarından habersiz değildir.

وَلَىِٕنْ اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا قِبْلَتَكَ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۭ وَلَىِٕنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا جَاۗءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ اِنَّكَ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٥﴾

145. Ant olsun ki Kitap verilenlere hangi âyeti[1] getirirsen getir, yine de onlar senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Onlar, birbirlerinin kıblesine de uymazlar. Eğer, sana verilen bunca ilimden[2] sonra, onların arzularına uyarsan, o zaman zalimlerden olursun.

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَاۗءَهُمْ ۭ وَاِنَّ فَرِيْقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤٦﴾

146. Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler, O'nu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen içlerinden bir zümre, bile bile gerçeği gizlemektedir.

اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿١٤٧﴾

147. Gerçek, Rabb'inden gelendir. Sakın kuşku duyanlardan olma.

وَلِكُلٍّ وِّجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ۭ اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يَاْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٤٨﴾

148. Herkesin yöneldiği bir yönü vardır. Öyleyse siz de yararlı işler yapmada birbirinizle yarışın. Nerede olursanız olun Allah hepinizi bir araya getirir. Kuşkusuz, Allah Her Şeye Güç Yetiren'dir.

1- Kanıtı. **2-** Vahiy ile verilen bilgiden.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَمَا
اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

149. Her nereden çıkarsan çık[1], yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Çünkü bu emir Rabb'inden gelen Hakk'tır. Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ
نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

150. Her nereden çıkarsan çık, yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Siz de nerede olursanız olun, yüzünüzü o tarafa çevirin. Zalimler hariç, insanların size karşı bir kanıtları olmasın. Siz, onlara saygı duymayın, Bana duyun ki size olan nimetimi tamamlayayım; böylece doğru yolu bulasınız.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ
آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

151. Nitekim içinizden, size ayetlerimizi okuyan, sizi arındıran, size Kitap'ı ve Hikmet'i[2] öğreten, size bilmediğiniz şeyleri öğreten bir Resul gönderdik.

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا
تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

152. Öyleyse Beni zikredin[3] ki Ben de sizi zikredeyim.[4] Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ
وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

153. Ey iman edenler! Sabır ve salâtla[5] yardım dileyin. Kuşkusuz, Allah, sabredenlerle beraberdir.

1- Her nerede olursan ol. **2-** Buradaki Hikmet sözcüğü, Kur'an anlamındadır; Kur'an'ın bir niteliğidir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan gibi. Hikmet, Kur'an'ın; baskı, zulüm ve fesadı engellemek için konulmuş kanun, kural ve ilkeler ile ilgili yönünü niteleyen ismidir. Hikmet sözcüğüne, sünnet veya bilgelik gibi anlamların verilmesi doğru değildir. **3-** Öğütlerimi dinleyin; Bana karşı sorumluluklarınızı unutmayın, yaptığınız her şeyi gördüğümü ve bildiğimi aklınızdan çıkarmayın; sizden istemiş olduğum şeyleri yapın ki, **4-** Ben de hak ettiğiniz karşılığı vereyim. Zikir kimi ayetlerde anmak, hatırlamak anlamında kullanılmış olsa da esas itibariyle "öğüt" demektir. Belli sözlerin tekrarlanarak söylenmesine zikir denmesi hurafedir. **5-** Dua ile.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ ؕ بَلْ اَحْيَآءٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

154. Allah yolunda öldürülenler için, "ölüler" demeyin. Bilakis, onlar "diri"dirler.[1] Ancak siz, bunu kavrayamazsınız.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَىْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ؕ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۙ﴿١٥٥﴾

155. Ant olsun! Biz; sizi, korku ve açlıkla; mallarınızı, canlarınızı ve ürünlerinizi kayba uğratarak belalandıracağız[2]. Sabredenleri müjdele.

اَلَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ ۙ قَالُوٓا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ؕ﴿١٥٦﴾

156. Onlar, bir musibetle karşılaştıkları zaman, "Bizler, Allah için varız ve muhakkak O'na döneceğiz." derler.

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۟ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

157. İşte Rabb'lerinden, onlara salavat[3] ve rahmet vardır. İşte onlar, doğru yolu bulanlardır.

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَّطَّوَّفَ بِهِمَا ؕ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

158. Kuşkusuz Safâ ile Merve Allah'ın belirlediği nişanelerdir.[4] Kim hac ve umre amacıyla Beyt'i ziyaret ederse, ikisini de tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Ve yine kim gönülden bir iyilik yaparsa; kuşkusuz, Allah, onu bilen ve karşılığını verendir.

اِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِى الْكِتَابِ ۙ اُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ۙ﴿١٥٩﴾

159. Bizim indirdiğimiz apaçık kanıtları ve hidayeti;[5] İnsanlara Kitap'ta açıkça gösterdikten sonra, onları gizleyenler var ya! Onlara, hem Allah lanet eder hem de bütün lanet edebilenler lanet ederler.

1- Kur'an'a göre her canlı ölümlüdür. Dolayısı ile şehitler de ölürler. Bu kesin bir bilgidir. Bu ayette söz konusu edilen "dirilik" ile, kastedilen şey, "Allah yolunda ölmenin karşılığında, sahip olunacak mevki, makam ve itibarın değeridir." Bu, öyle güzel bir makamdır ki hiçbir canlılık ona denk olamaz. **2-** Sınava tabi tutacağız. **3-** Destekler, bağışlamalar. **4-** İbadet mekânlarındandır. **5-** Doğru yolu gösteren bilgileri.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

160. Ancak tövbe edip, kendisini düzelten ve gerçeği gizlemeyenlerin tövbelerini kabul ederim. Zira Ben, Tövbeleri Kabul Eden'im, Rahmetim Kesintisiz'dir.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

161. Gerçeği yalanlayarak nankörlük edip de kâfir olarak ölen kimselere gelince; işte, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerinedir.

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

162. Onlar, sürekli bu halde kalacaklardır. Onlardan bu azap ne hafifletilecek ne de onların yüzüne bakılacak.

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

163. Sizin ilahınız bir tek ilahtır. O'ndan başka ilâh yoktur. O, Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan'dır.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

164. Göklerin ve yerin yaradılışında, gece ile gündüzün birbirlerini ardı sıra takip etmesinde; insanların yararlanmaları için denizde yüzen gemilerde, Allah'ın gökten indirip, onunla ölü toprağa hayat vererek, orada her türlü canlının yaşamasını sağladığı suda, rüzgârın yönlendirilmesinde, emre hazır bulutların yer ile gök arasında hareket ettirilmesinde aklını kullanan bir halk için birçok kanıt vardır.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

165. İnsanlar arasında, Allah'tan başka varlıkları O'na denk tutan ve onları Allah'ı sevdiği gibi sevenler vardır. İman edenlerin Allah'ı sevmeleri ise her türlü sevgiden daha üstündür. Keşke zulmedenler, azabı gördükleri zaman bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu daha önceden anlayabilselerdi!

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

166. Kendilerine tabi olunanlar, azabı gördükleri zaman, kendilerine tabi olanlardan uzaklaşacak ve aralarındaki bütün bağlar kopacaktır.

وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوْا مِنَّا ؕ كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرٰتٍ عَلَيْهِمْ ؕ وَمَا هُمْ بِخٰرِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

167. Tâbi olanlar, diyecekler ki: “Keşke bize, tekrar dünyaya dönüş olsaydı da onların şimdi bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzak dursaydık.” Böylece, Allah, pişmanlıklarına sebep olan bütün bu yaptıklarının sonucunu onlara gösterir. Ve onlar ateşten çıkacak da değillerdir.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ كُلُوْا مِمَّا فِى الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٦٨﴾

168. Ey insanlar! Yeryüzünde bulunan şeylerin helal ve tayyib[1] olanlarından yiyin. Şeytanın izinden gitmeyin, çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır.

اِنَّمَا يَاْمُرُكُمْ بِالسُّوْٓءِ وَالْفَحْشَآءِ وَاَنْ تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٦٩﴾

169. O, size, ancak kötülüğü ve fahşayı[2] ve Allah’a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemeyi telkin eder.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِعُ مَاۤ اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ شَيْـًٔا وَّلَا يَهْتَدُوْنَ ﴿١٧٠﴾

170. Onlara, “Allah’ın indirdiğine uyun.” denildiği zaman, onlar: “Hayır! Biz, atalarımızdan gördüğümüz şeylere uyarız.” derler. Ya ataları akıllarını kullanmayan ve doğru yolu bulamamış kimselerse?

وَمَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا كَمَثَلِ الَّذِىْ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَآءً وَّنِدَآءً ؕ صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿١٧١﴾

171. Gerçeği yalanlayan nankörlerin durumu, çağırmaktan, seslenmekten başka bir şey duymayan haykıran kimsenin durumu gibidir.[3] Onlar; sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu nedenle, akıllarını da kullanmazlar.

1- Sağlıklı, yararlı, temiz ve güzel olan. **2-** Her türlü aşırılık ve hayâsızlık. **3-** Dinlemeden, duyduğu şeyi anlamadan yalnızca bağırıp çağıran kimsenin durumu gibidir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا كُلُوۡا مِنۡ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقۡنٰكُمۡ وَاشۡكُرُوۡا لِلّٰهِ اِنۡ كُنۡتُمۡ اِيَّاهُ تَعۡبُدُوۡنَ ﴿۱۷۲﴾

172. Ey iman edenler! Eğer, sadece O'na kulluk ediyorsanız, size rızık olarak verdiğimiz şeylerin tayyiblerinden[1] yiyin ve Allah'a şükredin.

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيۡكُمُ الۡمَيۡتَةَ وَالدَّمَ وَلَحۡمَ الۡخِنۡزِيۡرِ وَمَاۤ اُهِلَّ بِهٖ لِغَيۡرِ اللّٰهِ‌ۚ فَمَنِ اضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَاۤ اِثۡمَ عَلَيۡهِ‌ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿۱۷۳﴾

173. O; size, sadece ölü hayvan etini, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilenleri haram kıldı. Mecbur kalan bir kimsenin, haddi aşmamak ve istismar etmemek koşuluyla, bunları yemesinde bir günah yoktur. Kuşkusuz, Allah'ın Rahmeti Bol ve Kesintisiz'dir.

اِنَّ الَّذِيۡنَ يَكۡتُمُوۡنَ مَاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ مِنَ الۡكِتٰبِ وَيَشۡتَرُوۡنَ بِهٖ ثَمَنًا قَلِيۡلًا‌ ۙ اُولٰٓئِكَ مَا يَاۡكُلُوۡنَ فِىۡ بُطُوۡنِهِمۡ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيۡهِمۡ‌ۚ وَلَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿۱۷۴﴾

174. Allah'ın indirdiği Kitap'tan bir kısmını gizleyip, onu az bir değer karşılığında değiştirenler var ya, işte onlar, bununla karınlarına ateşten başka bir şey doldurmuyorlar. Allah, onlarla Kıyamet Günü'nde ne konuşacak ne de onları temize çıkaracaktır. Ve onlar için can yakıcı bir azap vardır.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ اشۡتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالۡهُدٰى وَالۡعَذَابَ بِالۡمَغۡفِرَةِ‌ۚ فَمَاۤ اَصۡبَرَهُمۡ عَلَى النَّارِ ﴿۱۷۵﴾

175. İşte onlar, hidayete[2] karşılık sapkınlığı satın alanlardır; bağışlanmaya karşılık azabı. Ateşe ne kadar dayanıklıdırlar!

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الۡكِتٰبَ بِالۡحَـقِّ‌ؕ وَاِنَّ الَّذِيۡنَ اخۡتَلَفُوۡا فِى الۡكِتٰبِ لَفِىۡ شِقَاقٍ بَعِيۡدٍ ﴿۱۷۶﴾

176. İşte bu, Allah'ın Hakk olarak indirdiği Kitap hakkında, onların anlaşmazlığa düşmeleri ve derin bir ayrılık içinde olmalarındandır.

1- Sağlıklı, yararlı, temiz ve güzel olanlarından. **2-** Doğru yola iletilmeye.

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى
الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى
وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّٓائِلِينَ وَفِى
الرِّقَابِ ۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوفُونَ
بِعَهْدِهِمْ اِذَا عَاهَدُوا ۚ وَالصَّابِرِينَ فِى الْبَأْسَٓاءِ
وَالضَّرَّٓاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ۗ
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

177. Yüzünüzü doğu ve batı tarafına çevirmeniz birr[1] değildir. Ama birr: Allah'a, Ahiret Günü'ne, meleklere, kitaplara ve nebilere iman etmek; malını sevdiği halde onu yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yol oğluna[2], yardım isteyenlere, rikâb olanlara[3] vermek; "salâtı ikame etmek, zekât yapmak[4]", söz verdiği zaman sözünü yerine getirmek, sıkıntıda, zorlukta ve felakete uğrama durumunda sabretmektir. İşte bunlar, sadık olanlardır. Ve işte bunlar, takva sahibi olanlardır.

1- Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi. **2-** "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkansızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir. **3-** Boyunduruk altında bulunan kimseye, özgürlüğüne kavuşmasını sağlamak için yardım etmek. Rekâbe, boyun demektir; boyunduruk altında bulunan kimseler için de kullanılan bir sözcüktür. Sözcük olarak; gözetlenmek, gözetlemek, korumak, korunmak anlamlarına gelmektedir. **4-** "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي(Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى الْقَتْلٰى ؕ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى ؕ فَمَنْ عُفِىَ لَهٗ مِنْ اَخِيهِ شَىْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَآءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ ؕ ذٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ؕ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

178. Ey iman edenler! Öldürülmelerde size kısas yazıldı;[1] hüre hür, abde abd[2], kadına kadın.[3] Ancak öldüren, öldürülenin kardeşi[4] tarafından bağışlanırsa; örfe uygun şekilde, diyeti iyilikle ödemelidir. Bu Rabb'inizden bir hafifletme ve rahmettir. Bundan sonra kim haddi aşarsa, onun için can yakıcı bir azap vardır.

وَلَكُمْ فِى الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يّٰٓاُولِى الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

179. Ey sağlıklı düşünen, sağduyu sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki öldürmekten sakınırsınız.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا ۖ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

180. Birinize ölüm geldiği zaman; eğer geride bir hayır[5] bırakıyorsa, anneye, babaya, yakın akrabaya örfe uygun bir şekilde vasiyette bulunmak, muttakilerin[6] üzerine bir hak olarak yazıldı.[7]

فَمَنْ بَدَّلَهٗ بَعْدَ مَا سَمِعَهٗ فَاِنَّمَآ اِثْمُهٗ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

181. Her kim, bu vasiyeti duyduktan sonra onu değiştirirse, doğrusu onun günahı değiştirenin üzerinedir. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Gerekli görüldü, zorunlu kılındı. **2-** "Abd", kul demektir. Kul olma, boyun eğme, alçalma, kendisini aşağı tutma gibi anlamlara gelmektedir. Bu kulluğun; Allah'a özgü olanı, ibadet olanının yanı sıra bir de köle anlamında yaptırılanı vardır. **3-** Hürse hür, köleyse köle, kadınsa kadın; kim öldürmüşse o. Sözcük anlamı olarak, "Hüre hür, köleye köle, kadına kadın." denmiş olsa da anlam olarak "Öldüren öldürülür, yani kim öldürmüşse o öldürülür." Denmektedir. Söylenmek istenen şey şudur: "Öldürenin yerine, başka bir kimse öldürülemez.". Cahiliye döneminde kimi öldürülmelerde, öldüren kimsenin yerine, diyet olarak bir başkası öldürülüyordu. Örneğin öldüren güçlü bir ailedense, onun yerine, o ailenin sahip olduğu kölesi diyet olarak öldürülebiliyordu. **4-** Birinci dereceden yakını. **5-** Mal, mülk, varlık. **6-** Takva sahibi olanların; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya/güvenceye alanların. **7-** Takdir edildi. Zorunlu kılındı.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۧ ﴿١٨٢﴾

182. Kim, vasiyet edenin yanılacağından veya günaha gireceğinden endişe ederse, taraflar arasında uzlaşma sağlamasında, ona bir günah yoktur. Kuşkusuz Allah Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَي الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۙ ﴿١٨٣﴾

183. Ey iman edenler! Sizden öncekilere yazıldığı[1] gibi, siyam[2] size de yazıldı. Umulur ki takva sahibi olursunuz.

اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ۭ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰي سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۭ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍ ۭ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ۭ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٤﴾

184. Sayılı günlerdir.[3] Artık sizden kim hastalanır veya seferde olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Onu tutmaya gücü yetenlerin[4], bir yoksulu doyuracak kadar fidye vermesi gerekir. Böyle olmakla birlikte, kim gönlünden gelerek daha fazlasını yaparsa, bu, onun için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz, siyam yapmanız[5] sizin için daha hayırlıdır.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۭ وَمَنْ كَانَ مَرِيْضًا اَوْ عَلٰي سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۭ يُرِيْدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيْدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۡ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰي مَا هَدٰىكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٨٥﴾

185. Ramazan ayı ki: İnsanlar için hidayet rehberi olan, doğru yola ileten, doğru ile yanlışı birbirinden ayıran; apaçık kanıtları içeren Kur'an o ayda indirildi. Sizden, kim bu aya erişirse savm/siyam yapsın.[6] Kim de hasta veya yolcu olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah, sizin için zorluk değil kolaylık diler. Allah, belirlenen günlerin sayısını tamamlamanızı ve size doğru yolu gösterdiğinden, Kendisini yüceltmenizi ister ki böylece şükretmiş olursunuz.

1- Gerekli görüldüğü. Zorunlu kılındığı. **2-** Oruç. Oruç tutmak. Siyamın kök anlamı (S-V-M)'dır. Savm, bir şeyden kesin olarak sakınmak, korunmak demektir; dinginlik, hayvanın hasta hali, halsizlik, rüzgârın esmeyişi, durgunluk, konuşmamak anlamlarına gelen savm sözcüğü; kavramsal olarak, gün boyunca yemekten, içmekten ve cinsel ilişkiden uzak durmak anlamına gelmektedir. **3-** Oruç tutmak sayılı günlerdir. **4-** Hasta ve seferde iken oruç tutmaya gücü yettiği halde tutmayanların, ayrıca bir yoksulu doyuracak kadar fidye vermesi gerekir. **5-** Oruç tutmanız. **6-** Oruç tutsun.

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِىْ عَنِّىْ فَاِنِّىْ قَرِيْبٌ ؕ اُجِيْبُ
دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ ۙ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِىْ
وَلْيُؤْمِنُوْا بِىْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ﴿١٨٦﴾

186. Kullarım, sana, Ben'i sorarlarsa bilsinler ki Ben, yakınım[1]. Bana dua edenin, duasına karşılık veririm. O halde onlar da Benim çağrıma uysunlar ve Bana gerçek anlamda iman etsinler ki doğru yola kavuşmuş olsunlar.

اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَآئِكُمْ ؕ هُنَّ
لِبَاسٌ لَّكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ؕ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۚ
فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوْهُنَّ وَابْتَغُوْا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ۠ وَكُلُوْا
وَاشْرَبُوْا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ
الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ
اِلَى الَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوْهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُوْنَ ۙ فِى
الْمَسَاجِدِ ؕ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوْهَا ؕ كَذٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٨٧﴾

187. Siyam[2] gecesinde kadınlarınıza yaklaşmanız sizin için helal kılındı. Onlar, sizin için örtüdür; siz de onlar için örtüsünüz. Allah, nefsinize sahip olmadığınızı bildi ve tövbenizi kabul edip sizi bağışladı. Artık onlara yaklaşın, Allah'ın sizin için yazdığı[3] şeyi isteyin. Şafak vaktinin siyah ipliği, beyaz ipliğinden[4] ayırt edilme anına kadar, yiyin için. Sonra da geceye dek siyamı tamamlayın. Eğer mescitlerde itikâftaysanız[5] onlara yaklaşmayın. Bunlar, Allah'ın koyduğu sınırlardır. Bu sınırlara yaklaşmayın. İşte böylece Allah, insanlara ayetlerini açıklar. Umulur ki takva sahibi olursunuz.

وَلَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ
اِلَى الْحُكَّامِ لِتَاْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ
بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٨﴾

188. Birbirinizin mallarını haksız şekilde yemeyin. Günah olduğunu[6] bildiğiniz halde, başkasının bir kısım mallarına haksız yere sahip olabilmek için hukuki hileye başvurmayın.

1- Bana ulaşmak için başka bir varlığı aracı edinmeniz, "vesile" aramanız gerekmez. Ayette Müşriklerin, "Allah'a yaklaşmak için ilah edindiklerini" iddia etmelerine cevap verilmektedir. **2-** Oruç. **3-** Takdir ettiği, belirlediği. **4-** Fecir vaktinde, tan yerindeki siyah kuşakla beyaz kuşağın tam olarak belli olması, ortaya çıkması anına kadar. **5-** İtikâf, "Bir şey üzerine sürekli odaklanmak, kendini ona adamak ve ondan yüz çevirmemek." Demektir. **6-** Hakkınız olmadığını.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ۭ قُلْ هِىَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ ۗ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ۚ وَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ۠ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

189. Sana, ayın evrelerini soruyorlar. De ki: "O, insanlar ve hacc ibadeti için bir zaman ölçüsüdür." Evlerinize arkalarından girmeniz birr[1] değildir; birr, takvâlı davranmaktır. Öyleyse evlerinize kapılarından girin.[2] Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa erebilesiniz.

وَقَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

190. Sizinle savaşanlara karşı siz de Allah yolunda onlarla savaşın. Ama haddi aşmayın. Kuşkusuz Allah, haddi aşanları sevmez.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَاَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ اَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ ۚ فَاِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ ۭ كَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

191. Onları yakaladığınız yerde öldürün.[3] Sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkartın. Zaten, fitne[4] öldürmekten daha kötüdür. Onlar, Mescid-i Haram çevresinde sizinle savaşmadıkça siz de onlarla savaşmayın. Eğer savaşırlarsa, siz de savaşın. İşte gerçeği yalanlayan nankörlere verilecek karşılık böyledir.

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

192. Eğer vazgeçerlerse, kuşkusuz, Allah, Bağışlayıcı, Rahmeti Kesintisiz Olan'dır.

1- Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi. **2-** Bu bir deyimdir; "yapacağınız şeyi, esasına ve kuralına uygun yapın; bir şeyi tersinden değil, düzünden yapın; yanlış yoldan gitmeyin, yapacağınız şeyleri usulüne uygun yapın", anlamına gelmektedir. Başka bir ifade ile: "Allah'ın yolundan, Allah'ın koyduğu kurallara uyarak gidin." demektir. **3-** Ayetin, "Onları ele geçirdiğiniz yerde öldürün cümlesi, İslam karşıtları ve art niyetli kimseler tarafından, bağlamından kopartılarak ve ayetin yalnızca bu cümlesi dikkate alınarak; "İslam dininin, Müslüman olmayanları öldürmeyi emrettiği" iddia edilmektedir. Oysaki bu cümlenin bağlamına bakıldığında, öldürülmeleri istenen kimselerin "Müslüman olamayanlar" değil; "Müslümanlarla savaşanlar; Müslümanlarla yaptıkları antlaşmayı bozarak, onlara ihanet edenler, onların düşmanlarıyla iş birliği yaparak onları arkadan vuranlardır." Keza; 190, 191,192 ve 193'üncü ayetler birlikte ele alındığında; Müslümanlara, sizinle savaşmayanlarla savaşmayın; yalnızca sizinle savaşanlarla savaşın, savaşırken de sakın ileri gitmeyin, yani doğrudan savaşta yer almayanlara zarar vermeyin, savaş kurallarını çiğnemeyin, esirlere kötü davranmayın, eğer savaştan vazgeçerlerse siz de vazgeçin uyarısının yapıldığı açıkça görülmektedir. **4-** Zulüm ve baskı.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّٰهِ ۖ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

193. Fitne[1] kalmayıp, din[2] tamamıyla Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ ۪ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

194. Haram ay[3], haram aya karşılıktır. Hürmetler de karşılıklıdır. Kim, size saldırırsa siz de onlara aynı şekilde karşılık verin. Allah'a karşı takvâlı[4] olun. Ve iyi bilin ki Allah, takvâlı olanlarla beraberdir.

وَاَنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ ۚۛ وَاَحْسِنُوا ۚۛ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

195. Allah yolunda malınızı infak[5] edin. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik yapın. Kuşkusuz, Allah, iyilik yapanları sever.

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ ۭ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهٗ ۭ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا اَوْ بِهٖٓ اَذًى مِّنْ رَّاْسِهٖ فَفِدْيَةٌ مِّنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍ ۚ فَاِذَآ اَمِنْتُمْ ۠ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ فِى الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْ ۭ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۭ ذٰلِكَ لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ اَهْلُهٗ حَاضِرِى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

196. Allah için Haccı ve Umreyi tam yapın. Eğer engellenirseniz, o zaman hediyeden[6] kolayınıza gelen şeyi gönderin! Ancak hediye yerine ulaşıncaya kadar başınızı tıraş etmeyin.[7] Sizden hasta olan veya başından bir rahatsızlığı bulunan; oruç tutmak veya sadaka vermek ya da nusuk[8] sayılacak bir fidye[9] vermeli! Emin olduğunuz vakitte; kim, hac vaktine kadar umre ile faydalanmak isterse, hediyeden kolayına geleni göndermeli! Fakat kim bulamazsa, hac günlerinde üç, döndükten sonra da yedi gün olmak üzere toplam on gün oruç tutsun. Bu, ailesi Mescid-i Harâm çevresinde oturmayanlar içindir. Allah'a karşı takvâlı davranın. Ve bilin ki Allah'ın cezası çok şiddetlidir.

1- Baskı, zulüm, zorbalık ve kargaşa tamamen yok edilene dek. **2-** Allah'ın yasaları tamamen egemen oluncaya kadar. (Dinin sözcük anlamlarından biri de "yasadır") **3-** Dokunulmazlık ayı. **4-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendinizi korumaya/güvenceye alın. **5-** Savaş hazırlığı için gerekli yardımı yapın. **6-** Kurbanlıktan. **7-** İhramdan çıkmayın (Başı tıraş etmek, haccın tamamlanmasını, ihram süresinin bitişini ifade eden bir uygulamadır.). **8-** Kurbanlık. **9-** Bir yükümlülükten kurtulmak için ödenen bedel.

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ ۚ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ۚ وَاتَّقُونِ يٰٓاُولِى الْاَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

197. Hacc, bilinen aylardır. Kim haccı yerine getirirse; o esnada, uygunsuz davranmak, fasıklık[1] yapmak ve kavga etmek yoktur. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. Azık edinin. Kuşkusuz azığın en hayırlısı takvadır.[2] Ey selim akıl sahipleri! Bana karşı takvalı olun!

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ۗ فَاِذَٓا اَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدٰيكُمْ ۚ وَاِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الضَّآلِّينَ ﴿١٩٨﴾

198. Rabb'inizden lütuf[3] istemenizde bir sakınca yoktur. Artık Arafat'tan ayrılıp, akın ettiğinizde Meş'ar-i Harâm'da Allah'ı anın. O, size nasıl doğru yolu gösterdiyse, siz de O'nu öyle anın.[4] Kuşkusuz, O, doğru yolu göstermeden önce siz sapkınlardandınız.

ثُمَّ اَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

199. Sonra, insanların dağıldığı yerden siz de dağılın. Allah'tan bağışlanma dileyin. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰبَآءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا وَمَا لَهٗ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

200. Hacc ibadetinizi bitirince, atalarınızı andığınız gibi; hatta daha güçlü bir şekilde Allah'ı anın. Kimi insanlar; "Ey Rabb'imiz, bize dünyada ver." derler. Bu kimselerin ahirette bir payı yoktur.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

201. Kimileri de: "Rabb'imiz, bize dünyada da iyilik, ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru." derler.

1- Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **2-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almaktır. **3-** Hoşunuza giden şeyleri ikram etmesini. **4-** O'nun gösterdiği yoldan, O'nun istediği gibi gidin.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ۖ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

202. İşte bunların, kazandıklarına karşılık payları vardır. Allah, hesabı çabuk görendir.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ ۚ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

203. Sayılı günlerde Allah'ı anın. Kim acele edip, iki gün içinde dönerse ona günah yoktur. Kim geri kalırsa takvalı olduğu takdirde ona da günah yoktur. Allah'a karşı takvalı olun ve bilin ki O'nun huzurunda toplanacaksınız.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

204. Kimi insanın, dünya hayatı ile ilgili sözü senin hoşuna gider. Kalbindekine[1] Allah'ı şahit tutar. Oysaki o düşmanların en azılısıdır.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾

205. Senden ayrılınca[2], yeryüzünde bozgunculuk yapmaya, ürünü ve nesli yok etmeye çalışır. Allah ise bozgunculuğu sevmez.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

206. Ona, "Allah'a karşı takvalı ol." dendiği zaman, üstünlük gururu, kendisini günaha sevk eder. İşte böylesine Cehennem yeter. O, ne kötü bir döşektir!

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

207. Kimi insanlar da kendisini Allah'ın rızasını kazanmaya adar. Allah, kullarına karşı Çok Şefkatli'dir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

208. Ey iman edenler! Hep birlikte Silm'e[3] girin. Şeytanın izinden gitmeyin. Kuşkusuz o, sizin apaçık düşmanınızdır.

1- İçinde sakladığı yalana. **2-** Bu sözcük, deyim olarak "eline fırsat geçince" anlamına gelmektedir. **3-** Allah'a teslim olun.

فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ الْبَيِّنٰتُ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٠٩﴾

209. Size gelen açık kanıtlara rağmen yine de ayağınız kayarsa, şunu iyi bilin ki Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيَهُمُ اللّٰهُ فِيْ ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَقُضِيَ الْاَمْرُ ۭ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٢١٠﴾

210. Yoksa onlar, Allah'ın ve meleklerin bulut gölgeleri içinden çıkıp gelmesini ve işlerini bitirmesini mi bekliyorlar? Oysa bütün işler, yalnızca Allah'a döndürülür.

سَلْ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ كَمْ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ اٰيَةٍۢ بَيِّنَةٍ ۭ وَمَنْ يُّبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَاۗءَتْهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

211. İsrailoğulları'na sor; Biz, onlara nice açık ayetler verdik. Kim, Allah'ın nimeti[1] kendisine geldikten sonra onu değiştirirse; artık kuşkusuz Allah, Azabı Çok Şiddetli Olan'dır.

زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُوْنَ مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۘ وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَاۗءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

212. Gerçeği yalanlayan nankörlere, dünya hayatı süslü gösterildi. Onlar, iman edenlerle alay ederler. Oysa takvâ sahibi olan kimseler, Kıyamet Günü'nde onlardan üstün durumdadırlar. Allah, dilediğine hesapsız rızık verir.

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۟ فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۠ وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيْمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۭ وَمَا اخْتَلَفَ فِيْهِ اِلَّا الَّذِيْنَ اُوْتُوْهُ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَاۗءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهٖ ۭ وَاللّٰهُ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١٣﴾

213. İnsanlar bir tek ümmetti. Allah; onlara, haver verici ve uyarıcı nebiler gönderdi. Anlaşmazlığa düştükleri konularda aralarında Hakk ile hükmetmeleri için onlarla beraber Kitap indirdi. Kitap verilenler, kendilerine apaçık kanıtlar gelmesine rağmen, aralarındaki ihtiras nedeniyle onda anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah, iman edenleri Kendi izni ile onların üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti. Zira Allah, dileyeni doğru yola iletir.[2]

1- Vahiy. **2-** Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Bu terkip, Allah, doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı doğru yola iletir demektir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey elde etmek çabasında olanı" anlamına da gelmektedir.

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

214. Sizden öncekilerin başına gelen sıkıntı ve zorluklar, sizin de başınıza gelmeden Cennet'e gireceğinizi mi sandınız? Onlara dokunan sıkıntı ve zorluklarla öylesine sarsıldılar ki Resul ve onunla birlikte olan müminler, "Allah'ın yardımı ne zaman?" dediler. İyi bilin ki Allah'ın yardımı yakındır.

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلْ مَآ اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ؕ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

215. Sana neyi infak[1] edeceklerini soruyorlar. De ki: "Hayır adına ne harcayabilirseniz[2]; o, anne ve babaya, akrabalara, yetimlere, yoksullara ve yol oğlunadır.[3] Hayır adına her ne yaparsanız kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilir."

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوا شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

216. Hoşunuza gitmese de savaş üzerinize yazıldı. Olur ki, hoşunuza gitmeyen bir şeyde sizin için hayır, yine olur ki hoşunuza giden bir şeyde de sizin için şer vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

1- Yardım. **2-** Sahip olduğunuz varlıktan, maldan ve mülkten. **3-** "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkansızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ
قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ
حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا ۚ وَمَنْ
يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

217. Sana, haram ayını[1] ve onda savaşmanın durumunu soruyorlar. De ki: "O ayda savaşmak, büyük günahtır." Ancak, Allah'ın yolundan alıkoymak, onu ve Mescid-i Haram'ı küfretmek[2] onun halkını oradan çıkarmak, Allah katında daha büyük günahtır. Zira fitne[3], öldürmekten daha kötüdür. Onlar, eğer güç yetirebilseler, sizi dininizden döndürünceye kadar, sizinle savaşmaktan vazgeçmezler. Sizden kim, dininden döner ve kâfir olarak ölürse işte onların dünyada da ahirette de yaptıkları boşa gitmiş olur. İşte onlar, ateşin ehlidir. Ve orada sürekli kalacaklardır.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

218. İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad[4] edenler; ancak bunlar, Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ
وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

219. Sana hamrın[5] ve şans oyunlarının[6] hükmünü soruyorlar. De ki:"Her ikisinde de büyük günah vardır. İnsanlar için yararaları[7] olsa da. Günaları yararlarından daha büyüktür." Sana neyi infak[8] edeceklerini soruyorlar. De ki: Afı[9]. Allah size ayetlerini böylece açıklamaktadır. Umulur ki düşünürsünüz.

1- Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayları. **2-** Gerçeğin üzerini örtmek, yok saymak, inkar etmek. **3-** Zulüm ve baskı. **4-** Çaba harcayanlar. **5-** Aklı örten/sarhoş edici içecekler. **6-** Fal oklarıyla oynamak, kumar, at yarışı, loto, toto, piyango vb. **7-** Kısmen yarardan kasıt; bu işlerin ticareti ile sarhoşluğun o anda sağladığı rahatlama, şans oyunlarında zaman zaman kazanma olabilir. Kumarın kısmen yararlı olması da kumar oynayanların kimi zaman kazanıyor olmalarıdır. Değilse bizatihi ne içkide ne de kumarda kısmen de olsa bir yarar söz konusu değildir. **8-** Yardım. **9-** Artanı. İhtiyacından artandan, fazla olandan uygun gördüğünü. Af etmek, bağışlamak, bırakmak, salı vermek demektir. Sahip olduğunuz malın ne kadarından vaz geçerseniz, ne kadarını elinizden çıkarmak yani malın ne kadarını af etmek istiyorsanız o kadarını af edin, ihtiyacı olanlara verin. (Örneğin Af sözcüğü için 5:101'e bak.)

فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۗ وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْيَتٰمٰى ۗ قُلْ
اِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۗ وَاِنْ تُخَالِطُوْهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ ۗ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۗ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ
لَاَعْنَتَكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٢٠﴾

220. Dünya ve ahiret hakkında… Bir de sana öksüzleri soruyorlar. De ki: "Onların hayatlarını düzene sokmak, sahipsiz bırakmaktan daha hayırlıdır." Eğer birlikte yaşayacak olursanız, onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah, bozguncu olanla yapıcı olanı ayırt etmesini bilir. Eğer, Allah dileseydi, sizi zora koşardı. Zira Allah, Çok Güçlü ve Her Şeye Egemen'dir.

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكٰتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ ۗ وَلَاَمَةٌ
مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَّلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ۚ وَلَا
تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَتّٰى يُؤْمِنُوْا ۗ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ
خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكُمْ ۗ اُولٰٓئِكَ يَدْعُوْنَ
اِلَى النَّارِ ۚ وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ
بِاِذْنِهٖ ۚ وَيُبَيِّنُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٢١﴾

221. İman etmedikçe müşrik kadınlarla evlenmeyin. Beğenseniz de mü'min bir emet[1], müşrik bir kadından daha hayırlıdır. İman etmedikçe, müşrik erkeklerle evlenmeyin. Beğenseniz de abd[2] olan bir mü'min, müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Zira onlar ateşe çağırırlar. Allah ise izni ile Cennet'e ve bağışlanmaya çağırır. İnsanlara ayetlerini böyle açıklar. Umulur ki öğüt alıp düşünürler.

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْمَحِيْضِ ۗ قُلْ هُوَ اَذًى ۙ
فَاعْتَزِلُوا النِّسَآءَ فِى الْمَحِيْضِ ۙ وَلَا
تَقْرَبُوْهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوْهُنَّ
مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِيْنَ
وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِيْنَ ﴿٢٢٢﴾

222. Sana "aybaşı halinden" soruyorlar. De ki: "O bir rahatsızlıktır." Aybaşı hali bitinceye kadar onlara yaklaşmayın. Aybaşı hali bitince, onlara Allah'ın buyruğuna uygun şekilde yaklaşın. Kuşkusuz, Allah, tövbe edenleri sever. Ve temizlenenleri de sever.[3]

1- Cariye. **2-** "Abd", kul demektir. Kul olma, boyun eğme, alçalma, kendisini aşağı tutma gibi anlamlara gelmektedir. Bu kulluğun; Allah'a özgü olanının, ibadet ve hizmetle olanının yanı sıra bir de köle anlamında insan için zorla yaptırılan kulluk vardır. **3-** Kadının, aybaşı hali sırasında namaz kılmasını, oruç tutmasını, Kur'an okumasını yasaklayan veya sakındıran hükümlerin Kur'an'la, dinle hiçbir ilişkisi yoktur. Aybaşı halinde namazı terk etmek, oruç tutmamak ve Kur'an'ı okumamak, Kur'an'a dokunmamak; aybaşı halinde değilken bunları yapmamak kadar günah işlemek demektir. Bu, aynı zamanda kadının ömrünün dörtte birinin Kur'an'sız, namazsız ve oruçsuz geçmesi demektir ki bu, kadına karşı işlenen büyük bir zulüm ve sapkınlıktır.

نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

223. Kadınlarınız sizin için ürün veren kimselerdir.[1] O halde, kadınlarınızla istediğiniz gibi ilişkiye girin. Kendiniz için önceden iyi şeyler hazırlayın. Allah'a karşı takvalı olun. Bilin ki muhakkak O'na kavuşacaksınız. Ve müminleri müjdele.

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

224. Sakın, Allah adına ettiğiniz yeminleri; iyilik yapmanıza, takva sahibi olmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılmayın. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَّلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

225. Allah, kasıtsız olarak yaptığınız yeminlerden sizi sorumlu tutmaz. Ancak, kasıtlı yaptığınız yeminlerden sizi sorumlu tutar. Allah; Çok Bağışlayan'dır, Çok Hoşgörülü'dür.

لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ۖ فَإِن فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

226. Kadınlarına yaklaşmamaya yemin eden kimseler için, dört ay bekleme süresi vardır. Eğer bu yeminlerinden dönerlerse; doğrusu Allah, Çok Bağışlayan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

227. Eğer boşamaya kesin karar verirlerse; kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Çevirilerde; ayette yer alan "harsun" sözcüğüne, "tarla" anlamı verilerek, "Kadınlar sizin tarlanızdır" denmektedir. Bu anlam doğru değildir. "Harsun" sözcük olarak, ekin/mahsul/ürün/kazanç demektir. Kadınlarınız sizin için "ürün veren kimselerdir" anlamına gelen bir benzetme yapılmıştır. Üründen kasıt, çocuktur. "Harsun" sözcüğü Şura Suresi, 20. Ayette de geçmektedir. Burada da ekin/kazanç anlamını ifade etmektedir: "Kim Ahiret kazancını isterse, Biz onun kazancını arttırırız. Kim dünya kazancını isterse, ona da ondan arttırırız. Onun için ahirette hiçbir nasip yoktur."(42/Şura, 20).

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوْٓءٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ اَنْ يَّكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۗ وَبُعُوْلَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْٓا اِصْلَاحًا ۗ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِيْ عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۠ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٢٨﴾

228. Boşanan kadınlar, evlenmeksizin üç dönem[1] beklerler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri onlara helal değildir. Eğer bu dönemde kocaları barışmak isterlerse, onlarla yeniden evlenmede daha fazla hak sahibidirler. Erkeklerin, kadınlar üzerindeki haklarına denk, kadınların da erkekler üzerinde meşru hakları vardır. Ancak erkekler, onlar[2] üzerinde[3] öncelik sahibidirler. Kuşkusuz, Allah; Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۪ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ تَسْرِيْحٌ بِاِحْسَانٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِمَّآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ شَيْـًٔا اِلَّآ اَنْ يَّخَافَآ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۗ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيْمَا افْتَدَتْ بِهٖ ۗ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوْهَا ۚ وَمَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٢٩﴾

229. Boşanma iki defadır. Bundan sonra evliliğinizi ya meşru bir şekilde sürdürün ya da iyilikle ayrılın. Kadınlara verdiklerinizden bir şeyi; kadın ve erkek, Allah'ın koyduğu yasaları ihlal etmedikçe geri almanız size helal olmaz. Fakat onların Allah'ın yasalarını çiğnemelerinden korkarsanız o zaman kadının boşanmak için fidye[4] vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bunlar, Allah'ın koyduğu yasalardır. Sakın bunları çiğnemeyin. Kim Allah'ın koyduğu yasaları çiğnerse işte onlar zalimlerin ta kendileridir.

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهٗ ۗ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يَّتَرَاجَعَآ اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُّقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٠﴾

230. Yine de karısını boşarsa, karısı başka biriyle evlenmedikçe artık kendisine helal olmaz. Şayet ikinci koca da onu boşarsa ve her ikisi de Allah'ın koyduğu yasalara uyacaklarını umut ederlerse, birbirlerine dönmelerinde bir sakınca yoktur. Bunlar, Allah'ın, anlayan bir topluma iyice açıkladığı yasalarıdır.

1- Üç "ay hali" süresi. **2-** Eşleri. **3-** Eşleri ile yeniden evlenme konusunda.**4-** Yükümlülüğü yerine getirmek için ödenen bedel.

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ اَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَّلَا
تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ
فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ۭ وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا ۠
وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَآ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ
مِّنَ الْكِتٰبِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهٖ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۧ ﴿٢٣١﴾

231. Boşadığınız kadınlar, iddetlerini[1] tamamlayınca, onları ya meşru bir şekilde tutun ya da meşru bir şekilde bırakın. Haklarını çiğneyip, zarar verecek şekilde onları tutmayın. Kim böyle davranırsa, kendisine zulmetmiş olur. Allah'ın ayetlerini hafife almayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini; size öğüt vermek için indirdiği Kitap'ı ve Hikmet'i[2] aklınızdan çıkarmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Ve bilin ki Allah, Her Şeyi Gerçeğiyle Bilen'dir.

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْضُلُوْهُنَّ اَنْ يَّنْكِحْنَ اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا
تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ۭ ذٰلِكَ يُوْعَظُ بِهٖ
مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ
ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاَطْهَرُ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا
تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٢﴾

232. Boşadığınız kadınlar, bekleme sürelerini tamamlayınca; aralarında meşru bir şekilde anlaştıkları takdirde, onların eşleriyle[3] evlenmelerine engel olmayın. Bu, içinizden Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edenlere yapılan bir öğüttür. Bu sizin için daha iffetli, daha temiz bir yoldur. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

1- Boşanmadan sonra beklenecek üç "ay hali" süresi. **2-** Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü Kur'an'dan başka bir şey değildir; Kur'an'ın niteliklerinden biridir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Bu sözcük, Kur'an'ın önemli bir özelliğini, yönünü vurgulayan bir nitelemedir. Hikmet, Kur'an'ın baskı, zulüm ve fesadı engellemek için konulmuş kanun, kural ve ilkeleri demektir. **3-** Evlenmeye karar verdikleri kimselerle. Bu kimseler, boşanılan kimseler yani eski eşler değil, evlenmeye uygun görülen kimselerdir.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُّتِمَّ الرَّضَاعَةَ ؕ وَعَلَى الْمَوْلُوْدِ لَهٗ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ
اِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ ۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُوْدٌ لَّهٗ
بِوَلَدِهٖ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ ۚ فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا
عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ؕ
وَاِنْ اَرَدْتُّمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوْٓا اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ اِذَا سَلَّمْتُمْ مَّآ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَاتَّقُوا
اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٣٣﴾

233. Emzirme süresini tamamlamak isteyenler için; annelerin çocuklarını emzirme süresi tam iki yıldır. Onların yiyeceklerini ve giyeceklerini meşru bir şekilde temin etmek babaya aittir. Hiç kimse, gücünün yeteceğinden daha fazlasıyla sorumlu değildir. Hiçbir anne, çocuğu nedeniyle sıkıntıya sokulmasın; hiçbir baba, çocuğu nedeniyle sıkıntıya sokulmasın. Ve mirasçı da aynı şekilde sorumludur. Eğer anne ve baba anlaşarak kendi rızaları ile çocuklarını sütten kesmek isterlerse, ikisi için de bir sakınca yoktur. Eğer çocuklarınızı emzirtmek isterseniz, meşru bir ücret ödediğiniz takdirde emzirtmenizde bir sakınca yoktur. Allah'a karşı takvâlı olun. Ve bilin ki Allah, yaptığınız her şeyi görür.

وَالَّذِيْنَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُوْنَ اَزْوَاجًا يَّتَرَبَّصْنَ
بِاَنْفُسِهِنَّ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّعَشْرًا ۚ فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا فَعَلْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِنَّ
بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٢٣٤﴾

234. Sizden ölenlerin geride bıraktıkları eşleri, kendi kendilerine dört ay on gün beklerler. Bu süreyi tamamlayınca, kendi haklarında verecekleri meşru kararlarda sizin için bir sorumluluk yoktur. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا عَرَّضْتُمْ بِهٖ مِنْ
خِطْبَةِ النِّسَآءِ اَوْ اَكْنَنْتُمْ فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ ؕ عَلِمَ
اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُوْنَهُنَّ وَلٰكِنْ لَّا تُوَاعِدُوْهُنَّ
سِرًّا اِلَّآ اَنْ تَقُوْلُوْا قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ؕ وَلَا تَعْزِمُوْا
عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتٰبُ اَجَلَهٗ ؕ
وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ
فَاحْذَرُوْهُ ۚ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٢٣٥﴾

235. Bekleme süresini tamamlamamış kadınlara evlenme isteğinizi sezdirmeniz veya bunu içinizden geçirmenizde bir sakınca yoktur. Allah, sizin onlara karşı olan duygularınızı bilir. Ancak onlara meşru olmayan bir istekte bulunmayın. Kitaptaki emredilen bekleme süresi sona ermeden onlarla nikâh akdi yapmaya kalkışmayın. Bilin ki Allah içinizden ne geçirdiğinizi bilir, O'na karşı gelmekten sakının. Bilin ki Allah, Çok Affedici, Çok Hoşgörülüdür.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ مَا لَمْ
تَمَسُّوهُنَّ اَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ ۚ
عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ ۚ مَتَاعًا
بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

236. Henüz dokunmadığınız veya mehirlerini[1] daha farz etmediğiniz[2] kadınları boşamanız durumunda bir bedel ödemeseniz de olur. Ancak maddi durumu iyi olan kendi imkânına göre, iyi olmayan da kendi imkânına göre onları meşru bir şekilde yararlandırsın. Bu, iyi kimselerin üzerinde bir haktır.

وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ اِلَّآ
اَنْ يَعْفُونَ اَوْ يَعْفُوَا الَّذِى بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۖ
وَاَنْ تَعْفُٓوا اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ۚ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ
بَيْنَكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

237. Mehir miktarını farz kılıp ta[3] kendilerine dokunmadığınız kadınları boşarsanız, farz kılınan[4] mehirin yarısı onlarındır. Ancak kendisinin veya nikâh akdini elinde tutanın, bundan vazgeçmesi hariç. Bununla birlikte, mehirin tamamının verilmesi takvaya daha uygundur. Kuşkusuz, Allah, yaptığınız her şeyi görür.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى
وَقُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

238. Salâtları[5] ve salâtı vustayı[6] koruyucu olun. Allah için içtenlikli olmaya özen gösterin.

فَاِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا اَوْ رُكْبَانًا ۚ فَاِذَآ اَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا
اللّٰهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

239. Eğer korkarsanız[7] yaya veya binek üzerinde bulunduğunuzda da güvenlikte olduğunuz zamanda da bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği şekilde Allah'ı anın.

1- Evlilik sözleşmesinde erkeğin eşine verdiği bedel. **2-** Nikah akdi yapmadığınız. Evlilik kararı almadığınız. **3-** Nikah akdi yapıp da. Evlilik kararı alınıp ta. **4-** Belirlenen. **5-** Namazları (Sabah, akşam, gece namazlarını). "Salavât" "Salâtın" çoğuludur. Arapça dil yapısına göre çokluk üç ve üçten fazla sayıyı ifade etmektedir. **6-** En hayırlı, en yararlı salâtı. Vusta, sözcük olarak "hayırlı, üstün, adaletli, faziletli" gibi anlamlara gelmektedir. "Salâtı Vusta" "Cum'a Salâtıdır." Cum'a salâtı, diğer salâtlara kıyasla daha önemli olduğu için, daha hayırlı ve daha üstün olarak nitelendirilmiştir. Vustaya sözcük olarak "orta" anlamı verilse de bu mesafe ve zaman olarak iki şeyin ortasını ifade etmenin yanı sıra bir şeyin en önemli, en güzel, en üstün veya en yararlı olan yerini, bölgesini de ifade etmektedir. **7-** Bir tehlike varsa.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجاً ۚ وَصِيَّةً لِاَزْوَاجِهِمْ مَتَاعاً اِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ اِخْرَاجٍ ۚ فَاِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِى مَا فَعَلْنَ فِى اَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

240. Sizden, ölüp de geride eşler bırakacak olan erkekler; eşlerinin evlerinden çıkarılmaksızın bir yıla kadar geçimlerinin teminini vasiyet etsinler. Eğer, kendileri meşru bir şekilde çıkmak isterlerse, sizin için bir sorumluluk yoktur. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır ve En Doğru Hüküm Veren'dir.

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

241. Boşanmış kadınların geçimlerini meşru bir şekilde sağlamak, muttakiler için bir yükümlülüktür.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

242. İşte Allah, size ayetlerini böyle açıklar. Umulur ki aklınızı kullanırsınız.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

243. Binlerce kişi oldukları halde, ölüm korkusuyla yurtlarından çıkanları görmedin mi? Allah onlara "Ölün." dedi; sonra, onlara hayat verdi. Allah, insanlara karşı lütuf sahibidir. Ancak insanların çoğu şükretmezler.

وَقَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

244. O halde Allah yolunda savaşın. Ve bilin ki: Allah, Her Şeyi İşiten ve Her Şeyi Bilen'dir.

مَنْ ذَا الَّذِى يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً فَيُضَاعِفَهُ لَهٗ اَضْعَافاً كَثِيرَةً ۗ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ ۖ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

245. Kim Allah'a, Allah'ın karşılığını kat kat vereceği, karşılıksız bir borç vermek[1] ister? Daraltan da genişleten de Allah'tır. Ve dönüşünüz yalnızca O'nadır.

1- Canını feda ederek.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْ بَنِىٓ اِسْرَآءِيلَ مِنْ بَعْدِ
مُوسٰى اِذْ قَالُوا لِنَبِىٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا
نُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوا ۖ قَالُوا وَمَا لَنَآ
اَلَّا نُقَاتِلَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ
دِيَارِنَا وَاَبْنَآئِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا
اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

246. Musa'dan sonra İsrâiloğulları'nın meleleri[1], nebilerine: "Bize bir komutan tayin et de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. O: "Ya savaş üzerinize yazılır[2] da savaşmazsanız." dedi. Onlar: "Yurdumuzdan çıkarılıp çocuklarımızdan koparılmışken, niçin Allah yolunda savaşmayalım?" dediler. Fakat üzerlerine savaş yazılınca[3] da içlerinden pek azı hariç, yüz çevirdiler. Allah, zalimleri çok iyi bilir.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا ۚ قَالُٓوا اَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ۚ
قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِى
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَنْ يَشَآءُ ۚ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

247. Nebileri onlara: "Allah size Tâlût'u komutan olarak tayin etti." dedi. Onlar: "Biz komutanlığa ondan daha layık olduğumuz ve o fazla bir servete de sahip değilken, bize nasıl komutan olabilir?" dediler. O da: "Allah, onu üzerinize seçti, ona geniş bir bilgi ve üstün bir güç verdi." dedi. Zira Allah, gücü dilediğine verir. Allah, Her Şeyi Kuşatan ve Her Şeyi Bilen'dir.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهٖٓ اَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ
اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۗ اِنَّ فِى
ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

248. Nebileri onlara: "Onun komutanlık kanıtı, içinde Rabb'inizden bir sekine[4] ve Musa ile Harun soyundan bakiye kalanların bulunduğu ve meleklerin/güçlü varlıkların taşıdığı, yüklendiği bir sandığın size gelmesidir. Eğer inanmış kimselerseniz, kuşkusuz bunda sizin için kesin bir ayet[5] vardır." dedi.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Gerekli görülür, hüküm verilir, zorunlu kılınır. **3-** Gerekli görülünce, hüküm verilince. **4-** Teskin edici, dinginlik ve huzur verici şey. Sandığın içinde olanlara kavuşmanın verdiği mutluluk. **5-** Kanıt.

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ۙ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ ۚ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۚ وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّي اِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۗ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ ۙ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللّٰهِ ۙ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

249. Tâlût, askerleriyle yola çıkınca onlara: "Allah, sizi bir nehirle imtihan edecek. Kim ondan bir avuç kadar tatmakla yetinirse o bendendir, kim de ondan doyasıya içerse benden değildir." dedi. Çok azı hariç, ondan doyasıya içtiler. O ve yanında yer alan inananlar, nehri geçince: "Bugün Câlût'a ve askerlerine karşı savaşacak gücümüz kalmadı." dediler. Allah'a kavuşacaklarına inananlar[1] ise: "Nice az topluluklar, Allah'ın izni ile nice çok topluluklara galip gelmiştir. Allah, sabredenlerle beraberdir." dediler.

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

250. Onlar, Câlût ve askerleriyle karşı karşıya geldikleri zaman: "Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve ayaklarımızı sabit kıl, kâfir kavme karşı bize yardım et." dediler.

فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۙ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاۤءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

251. Allah'ın izniyle onları yenilgiye uğrattılar. Davud, Câlût'u öldürdü. Allah, O'na güç ve hikmet[2] verdi. O'na dilediğinden öğretti. Eğer, Allah, insanların bir kısmını bir kısmıyla savmasaydı, yeryüzü bozguna uğrardı. Ancak, Allah, bütün âlemlere karşı sınırsız lütuf sahibidir.

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

252. İşte bunlar Allah'ın ayetleridir. Biz onları sana gerçek olarak okuyoruz.[3] Kuşkusuz sen gönderilenlerdensin.[4]

1- Allah'a olan bağlılıklarında tam bir içtenlik ve sadakat içinde olanlar. (59 Haşr, 23) **2-** Sağlıklı ve derinlikli düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi. Yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma. **3-** Bunlarla sana gerçekleri açıklıyoruz. **4-** Gönderilen elçilerdensin.

❁❁❁ 2. Bölümün Sonu ❁❁❁

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاٰتَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاۤءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاۤءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۭ وَلَوْ شَاۤءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾

253. İşte o elçiler ki her birine farklı lütuflarda bulunduk. Allah, onların kimisi ile konuşmuş, kimisinin de derecelerini yükseltmiştir. Meryem oğlu İsa'ya beyyineler[1] verdik ve onu Kudus'un Ruhu[2] ile destekledik. Allah dileseydi, onlardan sonra gelenler, bunca açık kanıttan sonra birbirleriyle savaşmazlardı. Yalnız onlar ihtilafa düştüler; onlardan kimisi iman etti, yine onlardan kimisi de inkâr etti. Eğer Allah dileseydi birbirleriyle savaşmazlardı. Ancak, Allah neyi dilerse onu yapar.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ
مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا
شَفَاعَةٌ ۭ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

254. Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiklerimizden infak[3] edin; İçinde hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmadığı gün gelmeden önce. Gerçeği yalanlayan nankörler, zalimlerin ta kendileridir.

1- Kanıt içeren açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **2-** Ruhu'l Kudus, "Ruh" ve "Kudus" sözcüklerinden bir araya gelmiş belirtili isim tamlamasıdır; "Kudusun Ruhu" demektir. Sıfat tamlaması olarak, "Kutsal Ruh" diye anlam verilmesi doğru değildir. Kur'an'da dört yerde geçmektedir. Ruhu'l Kudus" tamlaması, "Allah'ın ruhu, Allah'ın vahyi, Allah'tan gelen bilgi anlamına gelmektedir. Ruh sözcüğü; Kur'an'da, sözcük anlamı olan, "can", "vücuda hayat veren cevher" anlamında değil, "insanı ve toplumları yaşamlarında diri, sağlıklı kılan vahiy" anlamında kullanılmaktadır. Kur'an'da geçen Ruhu'l-Kudus ifadeleri, "Vahiy, Allah'tan gelen temiz, sağlam bilgiler" demektir." Ruhu'l Kudus ifadelerinin geçtiği ayetler: Bakara, 87, 253; Maide, 110; Haşr, 23. **3-** Hayırlı işlere harcayın ve ihtiyaç sahiplerine karşılıksız yardım edin.

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ؕ لَهٗ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ یَعْلَمُ مَا بَیْنَ اَیْدِیْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا یُحِیْطُوْنَ بِشَیْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖۤ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِیُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ وَلَا یَـُٔوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیْمُ ﴿۲۵۵﴾

255. Allah: O'ndan başka ilâh yoktur. O, sürekli diridir, koruyup gözetendir. O'nda ne bir dalgınlık olur ne de O'nu bir uyku tutar. Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. İzni olmaksızın[1] O'nun katında şefaatte bulunabilecek kimmiş? Onların[2] önlerinde ve arkalarında[3] olan her şeyi bilir. Onlar, O'nun ilminden ancak dilediği kadarını kavrayabilirler. O'nun egemenliği yeri ve göğü kuşatmıştır. Bunları korumak O'na ağır gelmez. O, Çok Yüce ve Çok Güçlü'dür.

لَاۤ اِكْرَاهَ فِی الدِّیْنِ ۙ قَدْ تَّبَیَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَیِّ ۚ فَمَنْ یَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَیُؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰی ۗ لَا انْفِصَامَ لَهَا ؕ وَاللّٰهُ سَمِیْعٌ عَلِیْمٌ ﴿۲۵۶﴾

256. Dinde zorlama yoktur. Artık, doğru olan yanlış olandan kesin olarak ayrılmıştır. Kim tâğûtu[4] reddedip, Allah'a inanırsa, kuşkusuz ki kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa tutunmuş olur. Allah, Her Şeyi İşiten ve Her Şeyi Bilen'dir.

اَللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا ۙ یُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَی النُّوْرِ ؕ وَالَّذِیْنَ كَفَرُوْۤا اَوْلِیٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ ۙ یُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ اِلَی الظُّلُمٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۵۷﴾

257. Allah, iman edenlerin velisidir.[5] Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlerin velileri ise tâğûtlardır; onları aydınlıktan çıkarıp karanlıklara sokar. İşte onlar ateş ehlidir ve orada sürekli kalacaklardır.

1- "İzni olmaksızın şefaate bulunabilecek kimmiş" ile kast edilen şey; şefaat etmek için birilerine izin verileceği anlamı değildir. Bir önceki ayette ve daha birçok ayette de denildiği gibi Kur'an'a göre "şefaat inancı" kesinlikle şirktir. Burada, müşriklere cevap verilmekte, onların kendilerine şefaat edeceklerini öne sürdükleri ilahları için, onlara böyle bir yetkinin verilmediği ifade edilmektedir. Birilerinin şefaat edebilmesi için Allah'ın yetki vermesi gerekir, Allah da yetki vermediğine göre, kimse şefaat edemeyecektir, denmektedir. **2-** Yarattıklarının, kullarının. **3-** Geçmiş ve geleceklerini, bildiklerini bilmediklerini. **4-** Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelen tağut aynı zamanda insanlara kaba kuvvetle hükmeden kişi veya kurum demektir. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin: 2:254; 4:125; 17:73; 25:28)

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِى حَآجَّ اِبْرٰهِيمَ فِى رَبِّهٖٓ اَنْ اٰتٰيهُ
اللّٰهُ الْمُلْكَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّىَ الَّذِى يُحْىٖ
وَيُمِيتُ ۙ قَالَ اَنَا۠ اُحْىٖ وَاُمِيتُ ۖ قَالَ اِبْرٰهِيمُ فَاِنَّ
اللّٰهَ يَأْتِى بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا
مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِى كَفَرَ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى
الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ۚ ﴿٢٥٨﴾

258. Allah, kendisine mülk[1] verdi diye İbrahim'le Rabb'i hakkında tartışanı görmedin mi? Hani İbrahim: "Benim Rabb'im diriltir ve öldürür." demişti. O da: "Ben de diriltir ve öldürürüm." demişti. İbrahim: "Öyleyse, Allah Güneş'i doğudan çıkarıyor, sen de batıdan çıkar." deyince, o gerçeği yalanlayan nankör, şaşırıp kaldı. Allah, zalim olan halka doğru yolu göstermez.

اَوْ كَالَّذِى مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا ۚ
قَالَ اَنّٰى يُحْىٖ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ
مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا
اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ اِلٰى
طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۚ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ
وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ ۖ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ
نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا ۗ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗ ۙ قَالَ اَعْلَمُ
اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

259. Veya temelleri üzerine yıkılıp, harap olmuş beldeye uğrayan kimse gibi: "Ölümünden sonra Allah bunu nasıl diriltecek? Demişti. Bunun üzerine Allah, onu öldürüp yüz yıl ölü bıraktıktan sonra diriltti. Ona: "Ne kadar süre ölü kaldın?" dendi. O da: "Bir gün veya bir günden daha az." dedi. Allah, "Hayır yüz yıl kaldın." dedi. Buna rağmen yiyeceğine ve içeceğine bak, henüz bozulmamış. Ve eşeğine de bak. Bu, insanlara âyet[2] olman içindir. Şu kemiklere bir bak, onları nasıl düzenleyip sonra et giydiriyoruz." Ona bu detaylı açıklama yapıldıktan sonra: "Artık anladım ki, kuşkusuz Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir." dedi.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اَرِنِى كَيْفَ تُحْىِ الْمَوْتٰى ۖ
قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ ۖ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِى ۖ
قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ ثُمَّ
اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ
يَأْتِينَكَ سَعْيًا ۚ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

260. Hani bir zamanlar İbrahim: "Ey Rabbim! Bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster." demişti. Allah: "İnanmıyor musun?" deyince; İbrahim: "Hayır, inanıyorum; ancak kalbimin yatışmasını istiyorum." dedi. Allah: "Kuşlardan dört tane tut, onları iyice tanı, sonra her dağın başına onlardan bir parça koy, sonra onları kendine çağır, koşarak sana gelecekler." dedi. Allah, Mutlak Üstün Olan ve En Doğru Hüküm Veren'dir.

1- Yetki, sorumluluk, görev. **2-** Kanıt, ibret, gösterge.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ ؕ وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

261. Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her bir başakta yüz dane olan bir tohum tanesi gibidir. Allah dilediğine[1] kat kat verir. Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ اَنْفَقُوا مَنًّا وَّلَآ اَذًى ۙ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

262. Mallarını Allah yolunda infak[2] edip de ardından yaptığı iyiliği başa kakmayarak[3] yardımcı oldukları kimseleri incitmeyenlerin ödülleri Rabb'leri katındadır. Onlara korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَآ اَذًى ؕ وَاللّٰهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾

263. Ma'ruf[4] bir söz ve bağışlayıcı olma, ardından başa kakılarak eziyete dönüşen bir sadakadan daha hayırlıdır. Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Çok Şefkatli'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ۙ كَالَّذِى يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ؕ لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَىْءٍ مِمَّا كَسَبُوا ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

264. Ey iman edenler! Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmadığı halde, insanlara malını gösteriş yapmak için harcayan kimse gibi; sadakalarınızı başa kakarak[5] ve inciterek boşa çıkarmayın. Böylelerinin durumu üzeri toprakla örtülü kaygan bir kayaya benzer. Sağanak bir yağmur yağınca, kaya çırılçıplak ortaya çıkar. Onlar, yaptıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah, gerçeği yalanlayan nankör halka doğru yolu göstermez.

1- Gereğini yapmak için çaba gösterene. **2-** Allah yolunda ve ihtiyaç sahipleri için harcayan. **3-** Minnet altında bırakmayarak. **4**- İyi, güzel, sevimli. **5-** Minnet altında bırakmaya çalışarak.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ ۚ فَاِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

265. Allah'ın rızasına kavuşmak için, içten gelerek malını harcayan kimsenin durumu; kuvvetli yağmur yağdığında kat kat ürün veren, kuvvetli yağmur olmasa da çisentisinin yeteceği yüksek bir yerdeki cennete[1] benzer. Allah, yaptığınız her şeyi görendir.

اَيَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ۙ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۙ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ ۖ فَاَصَابَهَآ اِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾

266. Sizden biriniz ister mi ki: Kendisi yaşlanmış ve bakıma muhtaç çocukları da varken, içinde nehirler akan, her türlü meyvesi olan, hurma ve üzüm ağaçları bulunan bahçesini ateşten bir kasırga gelip yaksın. İşte, Allah, düşünesiniz diye ayetlerini böyle açıklıyor.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِاٰخِذِيهِ اِلَّآ اَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ ۗ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾

267. Ey iman edenler! Kazandığınız şeylerin temiz ve iyi olanlarından ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan infak edin[2]. Gözünüz kapalı kendinize almayacağınız, uygun görmediğiniz[3] kötü şeyleri infak etmeyin. Bilin ki: Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَآءِ ۖ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۚ ﴿٢٦٨﴾

268. Şeytan, yoksullukla korkutup size fahşayı[4] telkin eder. Allah ise sizi bağışlama ve bol nimet söz veriyor. Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Bahçeye. **2-** Karşılıksız yardımda bulunun. **3-** Ayette yer alan "Teyemmemu" sözcüğü, teyemmüm etmek anlamının yanı sıra belli bir kişiyi hedefleyip, başka bir şey hedeflememek anlamına da gelmektedir. **4-** Cimriliği.

يُؤْتِى الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
اُوْتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

269. O hikmeti[1] dilediğine[2] verir. Kime hikmet verilmişse ona pek büyük bir hayır verilmiş demektir. Bunu ancak sağlıklı düşünen akıl sahipleri anlar.

وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَاِنَّ
اللّٰهَ يَعْلَمُهٗ ۗ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

270. Nafaka[3] olarak neyi infak[4] eder veya adak olarak neyi adarsanız, Allah onu bilir. Zulmedenlerin hiçbir yardımcısı yoktur.

اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِىَ ۚ وَاِنْ تُخْفُوهَا
وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

271. Sadakaları[5] açıktan vermeniz güzeldir. Ancak fakirlere yapacağınız yardımı gizliden yaparsanız bu sizin için daha hayırlıdır. Bu, kötülüklerinizin bir kısmının kapanmasını sağlar. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ
يَشَآءُ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَا
تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ اللّٰهِ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ
خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

272. Onları hidayete iletmek sana düşmez. Allah, dileyeni doğru yola iletir.[6] Hayır olarak her ne infak[7] ederseniz, kendiniz içindir. Zaten siz, ancak Allah'ı hoşnut etmek için infak yaparsınız. Yapacağınız her hayrın karşılığı size tam olarak verilir ve size asla haksızlık yapılmaz.

1- Sağlıklı düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi, bilgelik. **2-** Dileyene. Hak edene. Gereğini yapmak için çaba gösterene. **3-** İnsanın yaşayabilmesi için gerekli olan şey, yapılan yardım. **4-** Bağışlamak. **5-** Yardımlarınızı. **6-** Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir demektir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamına da gelmektedir. **7-** Karşılıksız olarak yapılan yardım, bağış.

لِلْفُقَرَاۗءِ الَّذِيْنَ اُحْصِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ضَرْبًا فِى الْاَرْضِ ۖ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَاۗءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ تَعْرِفُهُمْ بِسِيْمٰىهُمْ ۚ لَا يَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ اِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢٧٣﴾

273. Yardımlar Allah yolunda mahsur[1] olan, çalışmaya güç yetiremeyen yoksullar içindir. Bilmeyenler, iffetlerinden dolayı onları zengin sanır. Sen, onları, yüzlerinden tanırsın. Yüzsüzlük ederek kimseyi rahatsız etmezler. Hayır olarak ne infak[2] ederseniz muhakkak Allah, onu bilir.

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٤﴾

274. Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık infak edenlerin ödülleri, Rabb'lerinin yanındadır. Onlara hiçbir korku yoktur ve onlar asla üzülmeyeceklerdir.

اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ الرِّبٰوا لَا يَقُوْمُوْنَ اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْٓا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا ۗ فَمَنْ جَاۗءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ ۗ وَاَمْرُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ۗ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧٥﴾

275. Ribâ[3] yiyenler, ancak şeytanın dokunuşuyla çarptığı kimselerin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların, "Alışveriş de ribâ gibidir." demelerindendir. Oysa Allah, alışverişi helal, ribâyı haram kılmıştır. Kim Rabb'inden gelen öğüde uyarak, ribâdan vazgeçerse, geçmişte aldığı onundur. Onun kararı Allah'a kalmıştır. Kim tekrar ribâya dönerse, işte onlar ateş ehlidirler ve orada sürekli kalacaklardır.

1- Mağdur. **2-** Yardım yaparsanız. **3-** Ribâ, "haksız fazlalık" demektir. Vade farkı, alım satım arasındaki kar farkı gibi fazlalıklar "kazanç" türü fazlalıklardır. Bu nedenle her fazlalık ribâ değildir. Faiz de bir fazlalık olmakla birlikte bu "kazanç" bağlamında olan bir fazlalıktır. Faiz, vade ve hizmet karşılığı olan bir kazançtır. Faiz sözcük olarak Kur'an'da istediğini elde etme, kazanç anlamında birçok ayette(örneğin; 9:20; 23:111) yer almaktadır. Ribâ sözcüğüne "faiz" anlamı vermek önemli bir yanılgıdır. Ribâ gerek mal gerek hizmet olarak bir karşılığa dayanmaksızın "fazladan ve haksız olarak" elde edilen kazançtır; diğer bir deyimle "haksız" fazlalıktır. Bankacılık sisteminde kullandırılan krediye karşılık elde edilen kazanç; "hizmet ve zamana" karşılık alınmaktadır. Diğer bir deyimle, ribâ, "haksız fazlalık", faiz ise verilen hizmete karşılık elde edilen kardır. Ne var ki bu kar farkının/kazancın, verilen hizmete ve piyasa koşullarına denk olması esastır. Denkliğin gözetilmemesi, yüksek vade farkının olması durumunda faiz ribâya dönüşür. Bu bağlamda, yalnızca faiz değil, alışverişteki aşırı kâr miktarı da vade farkındaki aşırı fark da ribâdır. Diğer bir husus ta verilen hizmet, vade farkı ve piyasa koşullarına denk olma esasına göre belirlenen faiz, ribâyı (tefeciliği) önleyen önemli faktördür.

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِى الصَّدَقَاتِ ۗ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

276. Allah, ribayı yok eder, sadakaları da artırır. Allah, nankörlük ederek günahta ısrar edenleri sevmez.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٧﴾

277. İman edip, sâlihâtı yapanların[1], salâtı ikame edenlerin ve zekâtı yapanların[2] ödülleri kuşkusuz Rabb'lerinin yanındadır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِىَ مِنَ الرِّبٰٓوا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾

278. Ey iman edenler! Eğer müminseniz, Allah'a karşı takvâlı olun ve ribadan geriye kalanı almayın.

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾

279. Eğer bırakmazsanız, o zaman Allah ve Resul'ünün size savaş açacağını bilin. Eğer tövbe ederseniz, ana malınız sizindir. Böylece ne haksızlık etmiş ne de haksızlığa uğramış olursunuz.

وَاِنْ كَانَ ذُوْ عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ۗ وَاَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾

280. Eğer borçlu dardaysa ona ödemede kolaylık sağlayın, eğer alacağınızı bağışlarsanız, bunun sizin için daha hayırlı olduğunu bilin.

وَاتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾

281. Allah'a döndürüleceğiniz gün için takvalı olun. O gün, hiç kimseye haksızlık yapılmaksızın, yaptıklarının karşılığı tam olarak verilecektir.

1- Bozuk ve kötü olan şeyi düzeltmeye çalışanların, düzeltici olanların, yapıcı olanların, iyi olanların, düzeltmeye teşvik edenlerin, iyiye yönlendirenlerin. **2-** Bkz. 2:43. ayetin dipnotu.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى
فَاكْتُبُوْهُ ۭ وَلْيَكْتُبْ بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌۢ بِالْعَدْلِ ۠ وَلَا
يَاْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَّكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِيْ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ
شَيْـــًٔا ۭ فَاِنْ كَانَ الَّذِيْ عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيْهًا اَوْ ضَعِيْفًا
اَوْ لَا يَسْتَطِيْعُ اَنْ يُّمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهٗ بِالْعَدْلِ ۭ
وَاسْتَشْهِدُوْا شَهِيْدَيْنِ مِنْ رِّجَالِكُمْ ۚ فَاِنْ لَّمْ يَكُوْنَا
رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَّامْرَاَتٰنِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاۗءِ
اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰىهُمَا فَتُذَكِّرَ اِحْدٰىهُمَا الْاُخْرٰى ۭ وَلَا
يَاْبَ الشُّهَدَاۗءُ اِذَا مَا دُعُوْا ۭ وَلَا تَسْـَٔــوْٓا اَنْ تَكْتُبُوْهُ
صَغِيْرًا اَوْ كَبِيْرًا اِلٰٓى اَجَلِهٖ ۭ ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ
وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى اَلَّا تَرْتَابُوْٓا اِلَّآ اَنْ تَكُوْنَ تِجَارَةً
حَاضِرَةً تُدِيْرُوْنَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَلَّا
تَكْتُبُوْهَا ۭ وَاَشْهِدُوْٓا اِذَا تَبَايَعْتُمْ ۠ وَلَا يُضَاۗرَّ كَاتِبٌ
وَّلَا شَهِيْدٌ ۭ وَاِنْ تَفْعَلُوْا فَاِنَّهٗ فُسُوْقٌۢ بِكُمْ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ
وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ۭ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٢٨٢﴾

282. Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın. Yazan her kimse, onu tam yazsın. Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Borçlu, Rabb'i olan Allah'a takvalı olsun, ondan hiçbir şeyi eksik bırakmasın. Eğer borçlu aklı ermez, aciz veya kendi söyleyip yazdıramayacak durumda birisi ise, velisi, tam bir şekilde yazdırsın. Erkeklerinizden de iki tanık tutun. Eğer iki erkek bulunmazsa, o zaman razı olacağınız tanıklardan bir erkek ve biri şaşırdığında diğeri ona hatırlatacak iki kadın[1] tanık tutun. Tanıklar, çağrıldıkları zaman kaçınmasınlar. Az olsun çok olsun onu vadesiyle birlikte yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah katında en adil, tanıklık için daha sağlam ve şüphe etmemeniz için daha uygundur. Ancak, aranızda hemen devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman tanık bulundurun. Tanık olana da yazana da zarar verilmesin. Eğer bunu yaparsanız kendinize kötülük yapmış olursunuz. Allah'a takvalı olun. Allah, size gerekli olanı öğretiyor. Ve Allah, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Bu tanıklıktan hareketle, tanıklıkta iki kadının bir erkeğe denk olduğu sonucuna varmak büyük bir yanılgıdır. Zira Kur'an, tanıklık gerektiren hiçbir konuda cinsiyet üzerinden sayı farklılığını kesinlikle ön görmemekte ve bütün tanıklıklarda kadını erkekle bir tutmaktadır. Bu ayette, tanıklık tamamen konunun bağlamı ile ilgilidir. Tanıklık konusunda kesinlikle kadın erkek ayırımı söz konusu değildir: (Örneğin 24/Nur, 6) Bu ayette, "bir erkek, iki kadın" ön görülmesinin nedeni cinsiyet değil, tamamen toplumsal koşullar, yani kadının yaşanan hayattaki konumu ile ilgilidir. Özellikle çağrıldıklarında tanıklığa gitmede yaşanabilecek güçlükler, tanıklık ettiği kimselerden görülecek tepki gibi konulardan dolayı "bir erkek iki kadın" denilmiş olmasıyla, aslında kadın baskıdan korunmakta ve ona pozitif ayırımcılık yapılmaktadır. Eğer bir ayrımcılık varsa bu kadının lehine bir ayrımcılık sayılmalıdır. Gerekçesine bakıldığında, "iki kadın" koşulu, kadının kadın olmasından dolayı değil; biri şaşırdığında diğerinin ona hatırlatmada bulunması içindir.

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوْا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ
مَّقْبُوْضَةٌ ؕ فَاِنْ اَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِى اؤْتُمِنَ
اَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ ؕ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ؕ وَمَنْ
يَّكْتُمْهَا فَاِنَّهٗۤ اٰثِمٌ قَلْبُهٗ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٢٨٣﴾

283. Eğer yolculukta olup da yazıcı bulamazsanız, alınan rehinler yeterlidir. Eğer, birbirinize güveniyorsanız, güvenilen kimse, üzerindeki emaneti ödesin. Rabb'i olan Allah'a takvalı olsun. Ve tanık olduğunuz şeyi gizlemeyin. Kim onu gizlerse kalben günah işlemiş olur. Allah, yaptığınız her şeyi bilir.

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَاِنْ
تُبْدُوْا مَا فِىْۤ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ
بِهِ اللّٰهُ ؕ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٤﴾

284. Gökte ve yerde olan her şey, Allah'ındır. İçinizde olanı[1] açıklasanız da gizleseniz de Allah, sizi onunla hesaba çeker. Allah dilediği kimseyi bağışlar, dilediği kimseye de azap eder.[2] Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ؕ
كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ؕ لَا نُفَرِّقُ
بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ ؗ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٥﴾

285. Resul, Rabb'inden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de. Hepsi; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler: "Biz, O'nun resullerinden hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz.". "İşittik ve itaat ettik. Rabb'imiz! Bizi bağışla, dönüşümüz ancak Sana'dır." dediler.

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ؕ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ؕ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَاۤ اِنْ نَّسِيْنَاۤ اَوْ
اَخْطَاْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَاۤ اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهٗ
عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۟ وَاغْفِرْ لَنَا ۟ وَارْحَمْنَا ۟ اَنْتَ
مَوْلٰىنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٨٦﴾

286. Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden fazla yük yüklemez. Herkesin yaptığı iyilik lehine, kötülük de aleyhinedir. "Rabb'imiz! Unutur veya yanılırsak, bizi sorumlu tutma. Rabb'imiz! Bize daha öncekilere yüklediğin gibi ağır yük[3] yükleme. Rabb'imiz! Bize gücümüzün üzerinde bir sorumluluk yükleme. Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet et. Sen, Mevlamız'sın. Gerçeği yalanlayan nankörler toplumuna karşı bize yardım et.

1- Tanıklık ettiğiniz şey hakkındaki bilgiyi. **2-** Allah, bağışlanmayı hak edeni bağışlar; azabı hak edene de azap eder. **3-** Büyük sıkıntı verecek şeyler.

سُورَةُ اٰلِ عِمْرٰنَ ﴿٣﴾

3. ÂLİ İMRÂN SÛRESİ

[İniş sırası: 89, Medeni, 200 ayet. Adını, surede geçen "Âli İmrân/İmran Ailesi'nden" almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمّٓ ﴿١﴾

1. Elif. Lam. Mim.

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ الْحَیُّ الْقَیُّومُ ﴿٢﴾

2. Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. O, Mutlak Diri'dir, Varlığı Yöneten'dir.

نَزَّلَ عَلَیْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَیْنَ یَدَیْهِ وَاَنْزَلَ التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِیلَ ۙ ﴿٣﴾

3. Kendinden öncekilerini onaylayan Kitap'ı Hakk olarak sana indiren O'dur. Tevrat'ı ve İncil'i de O indirmişti.

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ؕ اِنَّ الَّذِینَ كَفَرُوا بِاٰیَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیدٌ ؕ وَاللّٰهُ عَزِیزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾

4. Daha önce insanlara doğru yolu göstermek için Furkan'ı[1] indirdi. Kuşkusuz, Allah'ın âyetlerini küfredenler için şiddetli bir azap vardır. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, Hesap Sorucu'dur.

اِنَّ اللّٰهَ لَا یَخْفٰى عَلَیْهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَلَا فِی السَّمَآءِ ؕ ﴿٥﴾

5. Kuşkusuz, yerde ve gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz.

هُوَ الَّذِی یُصَوِّرُكُمْ فِی الْاَرْحَامِ كَیْفَ یَشَآءُ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَكِیمُ ﴿٦﴾

6. Sizi, rahimlerde dilediği gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. Mutlak Üstün Olan ve En Doğru Hüküm Veren'dir.

1- Doğru ile yanlışı ayırt eden ölçü.

هُوَ الَّذِیٓ اَنْزَلَ عَلَیْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰیٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ؕ فَاَمَّا الَّذِیْنَ فِیْ قُلُوْبِهِمْ زَیْغٌ فَیَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَآءَ تَاْوِیْلِهٖ ۚ وَمَا یَعْلَمُ تَاْوِیْلَهٗۤ اِلَّا اللّٰهُ ۘ وَالرّٰسِخُوْنَ فِی الْعِلْمِ یَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ ۙ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا یَذَّكَّرُ اِلَّاۤ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿۷﴾

7. Bu Kitap'ı sana indiren O'dur. O'nun bir kısım âyetleri muhkemdir[1] ki bunlar Kitap'ın anasıdır. Diğer ayetler de muteşâbihtir.[2] Böyleyken kalbinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve kendi anlayışlarına uydurmak için muteşâbih ayetlere yönelirler. Oysa onun te'vilini[3] ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar:[4] "Biz O'na iman ettik, bütün ayetler Rabb'imizdendir." derler. Bunu ancak selim akıl[5] sahibi olanlar düşünüp öğüt alır.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَیْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿۸﴾

8. Onlar derler ki: Rabb'imiz! Verdiğin hidayetten sonra kalplerimizi saptırma. Bize katından rahmet bağışla. Çünkü bağışlayıcı olan yalnız Sen'sin.

رَبَّنَاۤ اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِیَوْمٍ لَّا رَیْبَ فِیْهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخْلِفُ الْمِیْعَادَ ﴿۹﴾

9. "Rabb'imiz! Sen, geleceğinden kuşku olmayan günde, insanları toplayacaksın. Kuşkusuz, Allah sözünden dönmez.

اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِیَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَاۤ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَیْـًٔا ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ وَقُوْدُ النَّارِ ۙ ﴿۱۰﴾

10. Gerçeği yalanlayan nankörlerin ne mallarının ne de evlatlarının Allah'ın yanında bir yararı olmayacaktır. Onlar ateşin yakıtıdırlar.

كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَذَّبُوْا بِاٰیٰتِنَا ۚ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ؕ وَاللّٰهُ شَدِیْدُ الْعِقَابِ ﴿۱۱﴾

11. Onların durumu, tıpkı Firavunculların ve onlardan önceki kimselerin durumu gibidir. Ayetlerimizi yalanladılar; Allah da onları suçları nedeniyle yakaladı. Allah'ın cezası çok çetindir.

1- Hüküm içeren, kesin, açık, anlaşılan ve yalın anlamlı olan. **2-** Benzeşen, benzer, eş anlamlı, birden çok anlamlı, yoruma açık anlamlı, benzetmelerle anlamları açık ve anlaşılır olan. **3-** Hakikatini. **4-** Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak demektir. Bu nedenle, Kur'an'da yer aldığı şekliyle âlim sözcüğüne "bilgin", ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. **5-** Sağlıklı düşünen, sağduyulu.

قُلْ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَتُغْلَبُوْنَ وَتُحْشَرُوْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ ۭ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

12. Gerçeği yalanlayan nankörlere de ki: "Yakında yenileceksiniz ve Cehennem'e sürüleceksiniz. Orası ne kötü bir yerdir."

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِيْ فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۭ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَّرَوْنَهُمْ مِّثْلَيْهِمْ رَاْيَ الْعَيْنِ ۭ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾

13. İki topluluğun karşılaşmasında kesinlikle sizin için bir ayet vardır: Topluluğun birisi Allah yolunda savaşanlardan, diğeri de gerçeği yalanlayan nankörlerdendi. Gerçeği yalanlayan nankörler, onları kendilerinin iki katı olarak görüyorlardı. Allah, dilediğini yardımı ile destekler. Kuşkusuz, basiret[1] sahipleri için bunda bir ders vardır.

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوٰتِ مِنَ النِّسَاۗءِ وَالْبَنِيْنَ وَالْقَنَاطِيْرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۭ ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾

14. Kadınlara, çocuklara, yığınlarla altın ve gümüşe, soylu atlara, davarlara ve ekinlere karşı tutkulu sevgi insanlara cazip gösterilmiştir. Bunlar, dünya hayatının geçimlikleridir. Oysa asıl iyi olan sonuç Allah'ın yanındadır.

قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ ۭ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَاَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ۚ ﴿١٥﴾

15. De ki: "Size bundan daha hayırlısını haber vereyim mi? Takva sahipleri için, Rabb'lerinin katında, içinde sürekli kalacakları, içinden nehirlerin aktığı Cennetler, arındırılmış eşler ve Allah'ın rızası vardır.". Kuşkusuz, Allah, kullarını Hakkıyla Gören'dir.

اَلَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اِنَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۚ ﴿١٦﴾

16. Bu kimseler: "Rabb'imiz! Biz, Sana iman ettik. Suçlarımızı bağışla, ateşin azabından bizi koru." derler;

اَلصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْمُنْفِقِيْنَ وَالْمُسْتَغْفِرِيْنَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧﴾

17. Bunlar: Sabreden, dürüst olan, gönülden bağlı olan, infak eden ve seher vaktinde bağışlanma dileyenlerdir.

1- Derin kavrayış.

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ؕ ﴿۱۸﴾

18. Kendisinden başka ilah olmadığına Allah tanıktır. Melekler ve hakkaniyeti gözeten ilim sahipleri[1] de tanıktırlar ki: O'ndan başka ilah yoktur. O, Mutlak Üstün Olan ve En Doğru Hüküm Veren'dir.

اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿۱۹﴾

19. Kuşkusuz, Allah katında din, İslam'dır. Kitap verilenler, kendilerine bilgi geldikten sonra ihtirasları nedeniyle ihtilafa düştüler. Kim, Allah'ın ayetlerini inkâr ederse bilsin ki, kuşkusuz Allah, Hesabı Çabuk Gören'dir.

فَاِنْ حَآجُّوْكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ؕ وَقُلْ لِّلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَالْاُمِّيّٖنَ ءَاَسْلَمْتُمْ ؕ فَاِنْ اَسْلَمُوْا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿۲۰﴾

20. Eğer, seninle tartışırlarsa de ki: "Ben, bütün benliğimle Allah'a teslim oldum, bana tabi olanlar da." Kendilerine Kitap verilenlere ve Kitap verilmeyenlere: "Siz de teslim oldunuz mu?" de. Eğer teslim olmuşlarsa, kuşkusuz doğru yolu bulmuşlardır. Eğer yüz çevirirlerse, sana düşen, yalnızca duyurmaktır. Allah, Kullarını Hakkıyla Görendir.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَّيَقْتُلُوْنَ الَّذِيْنَ يَاْمُرُوْنَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿۲۱﴾

21. Allah'ın ayetlerini yalanlayan nankörler, haksız yere nebilerini öldürenler, insanlardan hakkaniyetli[2] olmayı isteyenleri öldürenler var ya, onlara can yakıcı bir azabı haber ver.

1- Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu; yüceliğini, üstünlüğünü ve gücünü idrak etmek, ayırdına varmak; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın bilincinde olmak demektir. Bu nedenle, Kur'an'da yer alan her âlim sözcüğüne "bilgin", ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. (Onlar: "Korkma! Biz, sana âlim bir oğul müjdeliyoruz." dediler. 15:53) **2-** Hakka ilişkin, Hak ve adalete uygunluk, adil olmak, doğruluk, dürüstlük.

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

22. Bu kimselerin, dünyada da ahirette de yaptıkları boşa gitmiştir. Ve onların hiçbir yardımcıları da yoktur.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتَابِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

23. Kitap'tan nasiplenmiş[1] olanları görüyorsun değil mi? Bunlar, aralarında hükmetmesi için Kitap'a[2] çağrıldıklarında bir kısmı, döneklik ederek ondan yüz çeviriyor.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِى دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

24. Bu dönekliklerinin nedeni, onların: "Ateş bize sayılı birkaç günün dışında dokunmayacak." şeklindeki inançlarıdır. Uydurup dinlerine yakıştırdıkları bu tür şeyler onları yanıltmaktadır.

فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

25. Geleceğinden kuşku olmayan ve herkesi toplayacağımız günde, yaptıklarının karşılığı hiç kimseye haksızlık edilmeden tam olarak verildiğinde, onların hali ne olacak?

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

26. De ki: "Ey mülkün[3] sahibi Allah'ım! Sen mülkü dilediğine[4] verirsin, mülkü dilediğinden[5] çekip alırsın. Dilediğini[6] aziz, dilediğini[6] zelil edersin. Hayır,[7] senin elindedir. Kuşkusuz Sen Her Şeye Güç Yetiren'sin."

1- Ehl-i Kitap/Yahudiler. **2-** Tevrat'ın hükümlerine uymaya. Yahudiler, aralarındaki anlaşmazlığın çözülmesinde, kendi kitapları Tevrat'ın hükümlerine de itibar etmiyorlar. **3-** Gücün. **4-** Hak edene/uygun gördüğüne. **5-** Hak edenden/uygun gördüğünden. **6-** Hak edeni/uygun olanı. **7-** Nimet, iyilik, mülk.

تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ ۖ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ ۖ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

27. "Geceyi gündüze dönüştürür, gündüzü de geceye dönüştürürsün. Diriyi, ölüden çıkarırsın, ölüyü de diriden çıkarırsın. Dilediğine[1] hesapsız rızık verirsin."

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَىْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰىةً ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ۗ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

28. Mü'minler, mü'minleri bırakıp da gerçeği yalanlayan nankörleri evliya[2] edinmesinler. Gerçeği yalanlayan nankörleri evliya edinenin, Allah'la bir bağı kalmaz. Ancak onlardan korunmanız başka. Allah, sizi, kendisine karşı gelmekten sakındırır. Dönüşünüz yalnızca Allah'adır.

قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فِى صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

29. De ki: "İçinizdekini gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir. O, yerde ve gökte olan her şeyi bilir. Kuşkusuz, Allah Her Şeye Güç Yetiren'dir."

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ۚ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُٓوءٍ ۚ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهٗٓ اَمَدًا بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ۗ وَاللّٰهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۚ ﴿٣٠﴾

30. O gün herkes, iyilik ve kötülük olarak ne yaptıysa onu karşısında bulur. Yaptığı kötülükle kendi arasında uzak bir mesafe bulunmasını ister. Allah, sizin kendisine karşı gelmekten sakınmanızı ister. Allah, kullarına karşı Çok Şefkatli'dir.

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

31. De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı bağışlasın. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Uygun gördüğüne/Hak edene. Gereğini yapmak için çaba gösterene. **2-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Kur'an'da yer alan "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüklerin tamamına dost, dostlar olarak anlam verilmesi doğru değildir. Bu sözcükler, etik anlamdaki dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir.

قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

32. De ki: "Allah'a ve Resul'e itaat edin."[1] Eğer yüz çevirirlerse, kuşkusuz, Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri sevmez.

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَّاٰلَ اِبْرٰهِيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۙ ﴿٣٣﴾

33. Allah, Âdem'i, Nuh'u, İbrahim Soyunu ve İmran Soyunu insanların üzerine seçti.

ذُرِّيَّةًۢ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ ﴿٣٤﴾

34. Onlar, birbirlerinden türemiş bir soydur. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّى نَذَرْتُ لَكَ مَا فِى بَطْنِى مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّى ۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

35. Hani, bir zaman İmran'ın hanımı: "Rabbim! Karnımdakini tam hür olarak sana adadım[2]. Benden kabul et. Kuşkusuz, Sen Her Şeyi Duyan ve Her Şeyi Bilen'sin." demişti.

1- İslam dininin "atalar" dinine dönüştürülmesi, büyük oranda "Allah'a ve Resûl'üne itaat" etmeyi buyuran ayetlerdeki Resûl sözcüğüne "sünnete ve hadise itaat etme" anlamı verilerek yapılmıştır. Oysaki Kur'an'da peygamber sözcüğü geçmez. Peygamber, Farsça bir sözcüktür. Kur'an'da Resûl ve Nebi sözcükleri geçmektedir. Kur'an'da Nebi'ye itaat etmeyi buyuran ayet yoktur. Yalnızca Resûl'e itaat vardır. Çünkü Resûl'e itaat etmek demek, bildirdiği ayetlere itaat etmek demektir. Yani Resûl'e itaat etmek aslında Allah'a itaat etmek demektir. Resûl'e tabi olmak demek, Allah'a yani vahye tabi olmak demektir. "Kur'an, Allah'ın kelamı, Resûl'ün beyanıdır/sözüdür." Diğer bir ifade ile Resul'ün sözleri "ayettir", Nebi'nin sözleri ise "hadistir." Resûl'ün söyledikleri Allah'a aittir. (69:40) Resûl, hatasızdır. Nebi'nin yanıldığı olmuştur. Resûl ilahi koruma altındadır. Resûl'e itiraz etmek, Allah'a itiraz etmektir. Ama Nebi'ye itiraz edilebilir, nitekim sahabe zaman zaman yapmıştır. Allah'a itaatin emredildiği ayetlerde, bir terkip olarak Resûl'e de itaat emredilmektedir. Aslında bu itaat, Resûl'ün şahsına değil, onun söylediklerine itaat ederek, Allah'a itaat anlamına gelmektedir. Yani "Allah ve Resûl'ü" terkibi, iki ayrı şey değil, yalnızca Allah'ın otoritesini ifade eden bir terkiptir. Bu terkipte yer alan "ve" edatı, "atf-ı beyan" ve "atf-ı tefsir" için de kullanılmaktadır. Bu durumda "ve" edatı, kendinden önceki sözcüğü kendinden sonraki sözcük ile açıklar. Bu kurala göre Allah ve Resûl'ü demek, anlam olarak "Allah'a demektir." **2-** Kendi isteğimle, her şeyi ile senin yoluna adadım.

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنِّی وَضَعْتُهَآ اُنْثٰی ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ ؕ وَلَیْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰی ۚ وَاِنِّی سَمَّیْتُهَا مَرْیَمَ وَاِنِّی اُعِیْذُهَا بِكَ وَذُرِّیَّتَهَا مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ﴿۳۶﴾

36. Onu doğurunca: "Rabbim! Ben onu kız olarak doğurdum." -Zaten Allah onun ne doğurduğunu daha iyi biliyordu- Erkek kız gibi değildir. İsmini, Meryem koydum. Onu ve soyunu, kovulmuş şeytana[1] karşı Sen'in himayene bırakıyorum." dedi.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَّاَنْۢبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۙ وَّكَفَّلَهَا زَكَرِیَّا ؕ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَیْهَا زَكَرِیَّا الْمِحْرَابَ ۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۚ قَالَ یٰمَرْیَمُ اَنّٰی لَكِ هٰذَا ؕ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ یَرْزُقُ مَنْ یَّشَآءُ بِغَیْرِ حِسَابٍ ﴿۳۷﴾

37. Bunun üzerine Rabb'i onu iyi bir şekilde kabul etti. Ve onu iyi bir şekilde yetiştirdi. Onu, Zekeriya'nın korumasına verdi. Zekeriya ne zaman mihraba[2] girse, onun yanında yiyecek bir şey bulurdu. "Ey Meryem! Bunlar sana nereden geldi?" derdi. O da "Bunlar, Allah'tandır."[3] derdi. Kuşkusuz, Allah, dilediğini[4], hesapsız olarak rızıklandır.

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِیَّا رَبَّهٗ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِی مِنْ لَّدُنْكَ ذُرِّیَّةً طَیِّبَةً ۚ اِنَّكَ سَمِیْعُ الدُّعَآءِ ﴿۳۸﴾

38. Orada Zekeriya, Rabb'ine dua etti: "Rabb'im! Bana katından iyi bir nesil bağışla. Kuşkusuz, Sen duayı işitensin."

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ یُّصَلِّیْ فِی الْمِحْرَابِ ۙ اَنَّ اللّٰهَ یُبَشِّرُكَ بِیَحْیٰی مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَسَیِّدًا وَّحَصُوْرًا وَّنَبِیًّا مِّنَ الصّٰلِحِیْنَ ﴿۳۹﴾

39. O[5], mihrapta dikilmiş salat[6] ederken, melekler: "Allah, seni Yahya ile müjdeliyor, O, Allah'tan gelen kelimeyi tasdik eden, toplumuna öncülük yapan, kendisine sahip olan, iyilerden bir nebi olacak." diye seslendiler.

1- "Eûzu billahi mine'ş-şeytâni'r-râcim" demek, "kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım" demek anlamında değildir. "Şeytandan Allah'a sığınmak" demek; "ins" ve "cinn"nin yani görünen görünmeyen güçlerin, kişi ve kurumların saptırıcı telkin ve yönlendirmelerine karşı kişinin, vahyi ölçü alarak kendisini koruması demektir. Doğruyu vahiyden öğrenip, şeytanın saptırmasını önlemektir. Şeytan; hakka aykırı hareket eden her türlü güç, kurum ve kişinin ortak karakteristik adıdır. **2-** Merdivenle çıkılan yüksekçe yer, oda. **3-** Allah'ın lütfudur, nimetidir. **4-** Uygun gördüğünü. **5-** Zekeriya. **6-** Dua ederken.

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِى غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِىَ الْكِبَرُ وَامْرَاَتِى عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾

40. "Ey Rabb'im! Ben iyice yaşlanmışken, hanımım da çocuktan kesilmişken, benim nasıl çocuğum olabilir!" dedi. O da: "Pek ala olur, Allah dilediğini yapar." dedi.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّىٓ اٰيَةً ۚ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا ۗ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِىِّ وَالْاِبْكَارِ ﴿٤١﴾

41. Ey Rabb'im! Bana, bir ayet yap[1], dedi. O da: "Bunun ayeti, işaret dili dışında insanlarla üç gün konuşmayacak olmandır.[2] Rabb'ini çokça an, O'nu sabah akşam[3] tesbih[4] et." dedi.

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰيكِ عَلٰى نِسَآءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

42. Hani melekler: "Ey Meryem! Allah, seni seçti, arındırdı ve seni bütün dünya kadınlarına tercih etti." demişti.

يٰمَرْيَمُ اقْنُتِى لِرَبِّكِ وَاسْجُدِى وَارْكَعِى مَعَ الرّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾

43. Ey Meryem! Rabb'ine içtenlikle bağlan, secde et[5] ve rukû[6] edenlerle birlikte rukû et.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُونَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

44. İşte bunlar, sana vahiy ile bildirdiğimiz ğayba ait bilgilerdir. Meryem'i kim himaye edecek diye kalemlerini attıkları[7] zaman da çekiştikleri zaman da sen yanlarında değildin.

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ۖ اِسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

45. Hani melekler: "Ey Meryem! Allah, Kendi tarafından bir kelime[8] ile seni müjdeliyor: İsmi Meryem Oğlu Mesih İsa'dır. Dünyada da ahirette de şeref sahibi, Allah'a çok yakın olanlardandır." dediler.

1- Belirti göster. **2-** Dilinin tutulmasıdır. **3-** Bütün bir gün boyunca. **4-** Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yücelt. **5-** Saygı gösterip değerini takdir et. **6-** Allah'a bağlılığı ortaya koymak, buyruklarına içtenlikle teslim olmak. **7-** Kura çektikleri. **8-** Takdir edilmiş hüküm.

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٤٦﴾

46. O, beşikte de[1] yetişkinliğinde de insanlarla konuşacak. O, salihlerden[2] olacaktır.

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِى وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ ۟ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۟ اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

47. Rabb'im! "Bana hiçbir beşer dokunmamışken, benim nasıl bir çocuğum olabilir?" dedi. Allah: "Öyle de olsa, Allah neyi dilerse onu yaratır." dedi. O, bir şeyin olmasına karar verdiği zaman ona sadece "ol" der, o da oluverir.

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ۚ ﴿٤٨﴾

48. Allah, Ona Kitap'ı Hikmet'i[3], Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek;

وَرَسُولًا اِلٰى بَنِى اِسْرَآءِيلَ اَنِّى قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۙ اَنِّى اَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْىِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ ۙ فِى بُيُوتِكُمْ ۭ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ ﴿٤٩﴾

49. Bir resûl[4] olarak İsrailoğulları'na: "Doğrusu size Rabb'inizden bir ayetle[5] geldim. Sizin için çamurdan kuş şeklinde bir şey yaratırım. Ona üflerim, Allah'ın izniyle hemen kuş oluverir. Körü ve alacalıyı iyileştiririm. Allah'ın izni ile ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yediğinizi ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer mümin iseniz kuşkusuz bunda sizin için bir ayet[5] vardır.

1- Hz. İsa beşikte konuşmuştur. Bunu başka türlü açıklamak, ayete açıkça müdahale olur. Meryem Suresi, ayet 21'de de denildiği gibi, bu olay, bir mucizedir. Hz. İsa'nın beşikte iken konuştuğu, başka ayetlerde de bildirilmektedir. (3:47; 19:29; 5:110) **2-** Seçkin, samimi, dürüst, iyi, erdemli. **3-** Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü, Kur'an'ın niteliklerinden biri olarak, Kur'an demektir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Hikmet, Kur'an'ın; toplumu güçlendirme, sağlamlaştırma, düzenleme, baskı, zulüm ve fesadı engellemeye dair hükümleri ile ilgili yönünü ifade eden bir nitelemedir. Hikmet sözcüğüne, sünnet anlamların verilmesi doğru değildir. **4-** Elçi. **5-** Mucize. Kanıt.

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِى حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

50. Ben, size Rabb'inizden, elinizin altında bulunan Tevrat'ı tasdik edici olarak ve daha önce size haram kılınmış bazı şeyleri helal kılmak için bir ayetle[1] geldim. Allah'a karşı takvalı[2] olun ve bana itaat edin.

اِنَّ اللّٰهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

51. Allah, benim de Rabb'im, sizin de Rabb'inizdir. O halde O'na kulluk edin. Doğru yol budur.

فَلَمَّآ اَحَسَّ عِيسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارِىٓ اِلَى اللّٰهِ ؕ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ ۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ۚ وَاشْهَدْ بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

52. İsa, onların küfrünü[3] sezince: "Bana, Allah yolunda kim yardımcı olacak?" dedi. Havariler: "Biz Allah'ın yardımcılarıyız, Allah'a iman ettik, bizim Müslümanlığımıza şahit ol." dediler.

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِينَ ﴿٥٣﴾

53. Ey Rabb'imiz! "İndirdiğine iman ettik, resulüne tâbi olduk. Öyleyse bizi tanıklarla birlikte yaz.

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُ ؕ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

54. Onlar, plân yaptılar. Allah da plân yaptı. Allah, en iyi plân yapandır.

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسٰٓى اِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ اِلَىَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

55. Hani, Allah, İsa'ya: "Ey İsa! Seni öldürecek olan Ben'im. Seni Bana yükseltece-ğim. Seni gerçeği yalanlayan nankörlerden arındıracağım. Sana tabi olanları da Kıyamet Günü'ne kadar küfredenlerden üstün tutacağım. Sonra dönüşünüz yalnız Bana olacak; anlaşmazlığa düştüğünüz konular hakkında hükmü Ben vereceğim." dedi.

1- Bir kanıtla. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **3-** İnkârını.

فَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فَاُعَذِّبُهُمۡ عَذَابًا شَدِيۡدًا فِى الدُّنۡيَا وَالۡاٰخِرَةِ ۫ وَمَا لَهُمۡ مِّنۡ نّٰصِرِيۡنَ ﴿۵۶﴾

56. Gerçeği yalanlayan nankörlere gelince: "Onları dünyada da ahirette de şiddetli bir azaba çarptıracağım. Ve onların yardımcıları da olmayacaktır."

وَاَمَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيۡهِمۡ اُجُوۡرَهُمۡ ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿۵۷﴾

57. İman edip sâlihâtı yapanlara gelince: Allah, yaptıklarının karşılığını eksiksiz verecektir. Allah, haksızlık yapanları sevmez.

ذٰلِكَ نَتۡلُوۡهُ عَلَيۡكَ مِنَ الۡاٰيٰتِ وَالذِّكۡرِ الۡحَكِيۡمِ ﴿۵۸﴾

58. Bu sana anlattıklarımız, ayetlerden ve hakim[1] olan Zikir'dendir[2].

اِنَّ مَثَلَ عِيۡسٰى عِنۡدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ ؕ خَلَقَهٗ مِنۡ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهٗ كُنۡ فَيَكُوۡنُ ﴿۵۹﴾

59. İsa'nın durumu[3] Allah'ın yanında Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra ona "ol" dedi o da oluverdi.

اَلۡحَقُّ مِنۡ رَّبِّكَ فَلَا تَكُنۡ مِّنَ الۡمُمۡتَرِيۡنَ ﴿۶۰﴾

60. Hakk, Rabb'indendir. Sakın kuşku duyanlardan olma.

فَمَنۡ حَآجَّكَ فِيۡهِ مِنۡۢ بَعۡدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الۡعِلۡمِ فَقُلۡ تَعَالَوۡا نَدۡعُ اَبۡنَآءَنَا وَاَبۡنَآءَكُمۡ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمۡ وَاَنۡفُسَنَا وَاَنۡفُسَكُمۡ ثُمَّ نَبۡتَهِلۡ فَنَجۡعَلۡ لَّعۡنَتَ اللّٰهِ عَلَى الۡكٰذِبِيۡنَ ﴿۶۱﴾

61. Sana gelen ilimden[4] sonra, her kim seninle tartışmaya girerse, onlara de ki: "Gelin çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi[5] çağıralım; sonra da içtenlikle Allah'ın lanetinin yalancıların üzerine olmasını dileyelim.

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الۡقَصَصُ الۡحَقُّ ۚ وَمَا مِنۡ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ﴿۶۲﴾

62. Bunlar, gerçeğin haberleridir. Allah'tan başka ilah yoktur. Kuşkusuz, Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

فَاِنۡ تَوَلَّوۡا فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيۡمٌۢ بِالۡمُفۡسِدِيۡنَ ﴿۶۳﴾

63. Eğer yüz çevirirlerse, Allah, kimlerin bozguncu olduğunu bilir.

1- Hikmetli. **2-** Öğütten. **3-** İsa'nın yaratılışı. **4-** Vahiyle verilen bilgiden. **5-** Adamlarımızı.

قُلْ يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَآءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَيْـًٔا وَّلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُوْلُوا اشْهَدُوْا بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾

64. De ki: "Ey Kitap Ehli! Gelin aramızda ortak olan bir kelimede anlaşalım: Allah'tan başka hiçbir şeye kulluk etmeyelim, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ın yanı sıra kimimiz kimimizi Rabb'ler edinmeyelim." Eğer yüz çevirirlerse deyin ki: "Tanık olun, biz gerçek Müslüman olanlarız."

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تُحَآجُّوْنَ فِىْٓ اِبْرٰهِيْمَ وَمَآ اُنْزِلَتِ التَّوْرٰىةُ وَالْاِنْجِيْلُ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِهٖ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٥﴾

65. Ey Kitap Ehli! İbrahim hakkında niçin tartışıyorsunuz? Oysaki Tevrat da İncil de ondan sonra indirildi. Bunu akletmiyor musunuz?

هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ حَاجَجْتُمْ فِيْمَا لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّوْنَ فِيْمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

66. Diyelim ki bildiğiniz şeyler hakkında tartıştınız. Peki, hiçbir bilginiz olmayan konularda ne diye tartışıyorsunuz? Allah bilir, siz bilmezsiniz.

مَا كَانَ اِبْرٰهِيْمُ يَهُوْدِيًّا وَّلَا نَصْرَانِيًّا وَّلٰكِنْ كَانَ حَنِيْفًا مُّسْلِمًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٦٧﴾

67. İbrahim ne Yahudi ne de Hıristiyan'dı. O, Allah'ı birleyen ve O'na teslim olandı. O, müşriklerden değildi.

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيْمَ لَلَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ وَهٰذَا النَّبِىُّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ وَاللّٰهُ وَلِىُّ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٨﴾

68. İnsanların İbrahim'e en yakın olanları ona tabi olanlar, bu Nebi[1] ve iman edenlerdir. Allah, mü'minlerin velisidir.

وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّوْنَكُمْ ؕ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٦٩﴾

69. Ehli Kitap'tan bazı kimseler, sizi yolunuzdan saptırmak ister. Onlar, ancak kendilerini saptırıyorlar. Fakat bunu idrak edemiyorlar.

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ﴿٧٠﴾

70. Ey Kitap Ehli! Gerçeği bildiğiniz halde, niçin Allah'ın ayetlerini küfrediyorsunuz?[2]

1- Nebi Muhammed. **2-** Niçin gerçeği gizliyorsunuz?

يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

71. Ey Kitap Ehli! Niçin Hakkı Batılla karıştırıyor ve bildiğiniz halde gerçeği gizliyorsunuz?

وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اٰمِنُوا بِالَّذِٓى اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُٓوا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

72. Ehli Kitap'tan bir grup dedi ki: "İnananlara indirilene günün başında iman edin, günün sonunda da inkâr edin. Belki dinlerinden dönerler."

وَلَا تُؤْمِنُٓوا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ ۗ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ ۙ اَنْ يُؤْتٰٓى اَحَدٌ مِثْلَ مَآ اُوتِيتُمْ اَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ ۚ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

73. "Kendi dininize tâbi olanlardan başkasına inanmayın." dediler. De ki: "Hidayet, Allah'ın hidayetidir. Birine, size verilmiş olanın benzerinin verilmesinden veya Rabb'inizin katından aleyhinize kanıt getirebileceklerinden ötürü mü böyle söylüyorsunuz." De ki: "Lütuf, Allah'ın elindedir, onu dilediğine verir."[1] Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

74. Allah, rahmetini dileyene has kılar. Allah, Büyük Lütuf Sahibi'dir.

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ سَبِيلٌ ۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

75. Ehl-i Kitap'tan öylesi vardır ki, kendisine yüklerle mal emanet etsen, onu sana eksiksiz iade eder. Öylesi de var ki bir dinar emanet etsen, başına dikilmedikçe onu sana iade etmez. Bunun sebebi: "Ümmilerin[2] malını yemede vebal yoktur." diye düşünmelerindendir. Onlar, bile bile, Allah adına yalan söylerler.

1- Uygun gördüğüne. Hak edene, gereğini yapana. **2-** Arapların batıl, kendilerinin hak dine mensup olduklarına inanan Yahudiler, onların mallarını kendilerine helal sayıyorlardı.

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٧٦﴾

76. Hayır![1] Kim sözünü yerine getirir ve takvalı[2] olursa, kuşkusuz Allah, takvalı olanları sever.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٧﴾

77. Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir değere değiştirenler var ya; işte onlara ahirette bir pay yoktur. Allah, onlarla Kıyamet Günü konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları arındırmayacaktır. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٨﴾

78. Onlardan[3] bir kısım kimseler de Kitap'ta olmadığı halde, Kitap'tan sanasınız diye Kitap'ı dillerini eğip bükerek okurlar. Oysa o Kitap'tan değildir. "Bu Allah katındandır." diyorlar, oysa o, Allah'tan değildir. Allah adına bile bile yalan söylüyorlar.

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا لِّىْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا رَبّٰنِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ ۙ ﴿٧٩﴾

79. Allah'ın kendisine Kitap, Hüküm ve Nebi'lik verdiği bir beşerin, insanlara "Allah'ın yanı sıra bana da kulluk edin demesi yakışmaz. Ancak, okuyup öğrendiğiniz Kitap'ın gereği olarak, "Kulluğunuz yalnızca Rabb'inize ait olsun."[4] demesi gerekir.

وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا ۭ اَيَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٨٠﴾

80. O, sizden melekleri ve nebileri Rabb'ler edinmenizi istemez. Siz, Müslüman olduktan sonra, sizden kâfir olmanızı mı isteyecek?

1- Gerçek öyle değil. **2-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **3-** Din adamları sınıfı. (Ruhban sınıfı, cemaat liderleri, tarikat şeyhleri, ilahiyatçılar, mezhep kurucuları, dini geçim kaynağı yapanlar, insanları kendilerine çağıranlar.) **4-** Nebi, dinde ikinci bir kaynak değil; yalnızca tek kaynak olan vahye çağıran bir elçidir.

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ ۭ قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰي ذٰلِكُمْ اِصْرِيْ ۭ قَالُوْٓا اَقْرَرْنَا ۭ قَالَ فَاشْهَدُوْا وَاَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨١﴾

81. Hani Allah, Nebilerden söz almıştı:[1] "Size, kitap ve hikmet verdim; şimdi yanınızdakini[2] tasdik eden bir resûl geldiğinde, ona kesinlikle inanacak ve yardım edeceksiniz." "Bunu kabul ettiniz mi? Bu önemli görevi üstlendiniz mi?" demişti. "Kabul ettik." Dediler. Allah: "Öyleyse tanık olun, Ben de sizinle birlikte tanık olanlardanım." dedi.

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٨٢﴾

82. Bundan sonra kim yüz çevirirse, işte onlar fâsıklardır.[3]

اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّاِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ﴿٨٣﴾

83. Yoksa onlar, Allah'ın dininden başka bir din mi arıyorlar. Oysa yerde ve gökte bulunanların tamamı isteyerek veya istemeyerek, O'na teslim olmuşlardır. Ve hepsi O'na döndürüleceklerdir.

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ ۡ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٤﴾

84. De ki: "Biz; Allah'a, bize indirilene, İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Yakûb'a ve onun soyundan gelenlere indirilene; Mûsa'ya, Îsâ'ya, nebilere Rabb'lerinden verilene iman ettik. Onları, birbirinden ayırt etmeyiz. Biz, O'na teslim olanlardanız."

وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ ۚ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٨٥﴾

85. Kim İslam'dan başka bir din seçerse, bilsin ki o din ondan asla kabul edilmeyecektir ve o ahirette hüsrana uğrayacaktır.

1- Nebilerden söz alınmasıyla kast edilen şey, Ehl-i Kitap'ın Nebimize iman etmelerine yönelik bir hatırlatma ve çağrıdır. **2-** Kitâp'ı. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. Günaha sapan, iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapan.

كَيْفَ يَهْدِى اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ اِيمَانِهِمْ وَشَهِدُٓوا اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

86. İmân ettikten, Resûl'ün Hakk olduğuna tanıklık ettikten ve kendilerine apaçık kanıtlar geldikten sonra, inkâr eden bir kavme Allah nasıl doğru yolu gösterir? Allah, zalim olan bir halka doğru yolu göstermez.

اُولٰٓئِكَ جَزَٓاؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

87. Böylelerinin cezası, Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların lanetine uğramalarıdır.

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

88. Onlar, bu halde sürekli kalacaklardır. Onlardan ne azap hafifletilecek ve ne de onların yüzlerine bakılacak.

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

89. Ancak, bundan sonra tevbe edip[1] kendilerini düzeltenler hariç. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ اِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الضَّٓالُّونَ ﴿٩٠﴾

90. İman ettikten sonra[2] kâfir olup[3] ve küfürlerinde ısrarcı[4] olanların tevbeleri asla kabul edilmeyecektir. İşte onlar sapkın olanlardır.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدٰى بِهٖ ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

91. Gerçeği yalanlayarak nankörlük edip de bu şekilde ölenler; kurtulmak için yeryüzü dolusu altını fidye olarak verseler de onlardan kabul edilmeyecektir. Onlar için can yakıcı bir azap vardır. Ve onların hiçbir yardımcıları da yoktur.

1- Tövbeden kasıt, yapılan kötülükten fiilen vazgeçmektir. **2-** Emin olduğu halde. **3-** Gerçeği görmezden gelip, gerçeği yalanlayan. **4-** Gerçeği gizleme hususunda.

❁❁❁ 3. Bölümün Sonu ❁❁❁

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۬ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیمٌ ﴿٩٢﴾

92. Sevdiğiniz şeylerden infak[1] etmedikçe asla birr'e[2] erişemezsiniz. Ne infak ederseniz, Allah, onu bilir.

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِیٓ اِسْرَآءِیلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَآءِیلُ عَلٰى نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰىةُ ؕ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرٰىةِ فَاتْلُوهَآ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِینَ ﴿٩٣﴾

93. Tevrat indirilmeden önce, İsrail'in kendisine haram kıldıklarının dışında bütün yiyecekler İsrailoğulları'na helaldi. De ki: "Eğer doğru söylüyorsanız, haydi Tevrat'ı getirip okuyun."

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

94. Artık bundan sonra kim Allah adına yalan uydurursa, işte onlar zalimlerin ta kendileridir.

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ ۟ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرٰهِیمَ حَنِیفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِینَ ﴿٩٥﴾

95. De ki: "Allah doğru söyledi. Öyle ise hanif[3] olarak İbrahim'in milletine[4] tabi olun. O müşriklerden değildi."

اِنَّ اَوَّلَ بَیْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِی بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِینَ ۚ ﴿٩٦﴾

96. İnsanlar için kurulan ilk ev, Bekke'deki,[5] kutlu ve bütün insanlığa yol gösterici olan Kâbe'dir.

فِیهِ اٰیَاتٌ بَیِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰهِیمَ ۚ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا ؕ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَیْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَیْهِ سَبِیلًا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌّ عَنِ الْعَالَمِینَ ﴿٩٧﴾

97. Orada apaçık ayetler vardır.[6] İbrahim'in makamı oradadır. Kim oraya girerse güvende olur. Yoluna gücü yetenin, Beyt'i haccetmesi insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır. Her kim gerçeği yalanlayarak nankörlük ederse, bilsin ki Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.

1- Hayırlı işlere harcamadıkça, ihtiyaç sahiplerine yardım etmedikçe. **2-** Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi. **3-** Şirk koşmaksızın Allah'a yönelen. **4-** İbrahim toplumunun kurduğu uygarlığa, inanç sistemine, yaşam biçimine. **5-** Mekke'deki. **6-** Mabet olduğunu gösteren kanıtlar.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾

98. De ki: "Ey Kitap Ehli! neden Allah'ın ayetlerini yalanlayarak nankörlük ediyorsunuz?" Allah, yaptıklarınıza tanıktır.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّاَنْتُمْ شُهَدَآءُ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. De ki: "Ey Kitap Ehli! Gerçeği görüp bildiğiniz halde, niçin Allah'ın yolunu eğri göstermeye yeltenerek, inanmak isteyenleri O'nun yolundan döndürmeye çalışıyorsunuz! Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir."

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوْا فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ يَرُدُّوْكُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ كٰفِرِيْنَ ﴿١٠٠﴾

100. "Ey iman edenler! Kitap verilenlerden herhangi bir gruba uyarsanız, sizi, imanınızdan sonra tekrar kâfir yaparlar."

وَكَيْفَ تَكْفُرُوْنَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ وَفِيْكُمْ رَسُوْلُهٗ ۗ وَمَنْ يَّعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٠١﴾

101. Allah'ın ayetleri size okunmaktayken, elçisi de aranızda yaşarken, nasıl küfre saparsınız? Kim Allah'a sımsıkı sarılırsa o doğru yola iletilmiştir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقٰتِهٖ وَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٠٢﴾

102. "Ey iman edenler! Allah için nasıl takvalı olmanız gerekiyorsa öyle takvalı[1] olun. Ve Müslüman olmanın dışında başka bir şekilde ölmeyin.".

وَاعْتَصِمُوْا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا وَّلَا تَفَرَّقُوْا ۚ وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِّنْهَا ۗ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٠٣﴾

103. Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı tutunun ve ayrılığa düşmeyin. Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani bir zamanlar, birbirinize düşmandınız da O'nun kalplerinizi kaynaştırması sayesinde kardeş oldunuz. Ve yine ateş çukurunun tam kıyısında bulunuyorken, sizi ona düşmekten O korudu. İşte Allah ayetlerini böyle açıklıyor ki belki doğru yolu bulursunuz.

1- Takva, korunmak, önlemek, saklamak demektir. Vahye içtenlikle uyarak, kötü, zararlı şeylere ve tehlikeye karşı korunmak, sakınmak ve kendisini güvene almak konusunda titizlik göstermek; zararlı şey ile korunacak şey arasına bir engel koymak" demektir.

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

104. Siz, hayra çağıran, ma'rûfu[1] öneren, munkerden[2] sakındıran bir topluluk olun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

105. Kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra, ayrılığa düşüp parçalanan kimseler gibi olmayın. Onlar için büyük bir azap vardır.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

106. O gün, kimi yüzler ağaracak, kimi yüzler kararacak. Yüzleri kararanlara: "İmanınızdan sonra kâfir mi oldunuz? Öyle ise kâfir olmanız nedeniyle azabı tadın." denilecek.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

107. Yüzleri ağaranlara gelince, onlar Allah'ın rahmetinin içindedirler ve orada sürekli kalacaklardır.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

108. Bunlar, sana gerçek olarak okuduğumuz Allah'ın ayetleridir. Allah, âlemlere haksızlık yapmak istemez.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

109. Göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır. Ve bütün işler Allah'a döndürülür.

1- İyi, doğru, yararlı, güzel olan. Toplumsal değer yargılarına göre ve toplumsal uzlaşı ile doğru olduğu kabul edilen. Vahye uygun olan. **2-** Kötü, eğri, zararlı, çirkin olan.

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ
بِاللّٰهِ ؕ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ؕ
مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

110. Siz, insanlar için çıkarılmış hayırlı bir ümmetsiniz.[1] Ma'rûfu[2] önerip, munkerden[3] sakındırırsınız. Ve Allah'a iman edersiniz. Eğer Ehl-i Kitap da iman etseydi, bu onlar için daha hayırlı olurdu. İçlerinde iman edenler varsa da çoğunluğu sapkındır.

لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلَّآ اَذًى ؕ وَاِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ
الْاَدْبَارَ ۖ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾

111. Onlar, eziyetten başka size bir zarar veremezler. Sizinle savaşsalar bile geri dönüp kaçarlar. Sonra onlara yardım da edilmez.

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُٓوا اِلَّا بِحَبْلٍ
مِنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ
وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا
يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ؕ
ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

112. Onlar[4], nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ve insanların ipine tutunmadıkları[5] sürece zillet içinde olurlar. Onlar, Allah'ın gazabına uğradılar. Yoksunluğa tutsak oldular. Bunun nedeni, onların asileşip hadlerini aşarak, Allah'ın ayetlerini yalanlamaları ve haksız yere nebilerini öldürmeleridir. Bu ceza, onların isyan etmelerinden ve haddi aşmış olmalarındandır.

لَيْسُوا سَوَآءً ؕ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَتْلُونَ
اٰيَاتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

113. Ama hepsi aynı değildir. Kitap ehlinden, Allah'ın ayetlerini okuyan ve gece saatlerinde secde eden bir ümmet[6] da vardır.

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ
فِى الْخَيْرَاتِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

114. Bunlar, Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanırlar, ma'rûfu önerirler, münkerden sakındırırlar; hayırda birbirleriyle yarışırlar, işte bunlar sâlihlerdendir.

1- Toplum. Topluluk. İnsan soyu. Ümmet, toplum anlamının yanı sıra aynı tür canlı topluluğuna da verilen isimdir. Örneğin kuşlar bir ümmettir. Sözcüğün diğer bir anlamı da "yol"dur. Bu yol, amaçlanmış, hedef olarak belirlenmiş yoldur. Amaç ve inanç birliği, ortak değer yargıları ve aynı uygarlığa sahip olan insan topluluğudur. **2-** İyi, doğru, yararlı, güzel olan. Toplumsal uzlaşı ile doğru olduğu kabul gören. **3-** Kötü, eğri, zararlı, çirkin olan. **4-** Yahudiler. **5-** Allah'ın ve mü'minlerin yoluna yönelmedikçe. **6-** Topluluk.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

115. Onların, yaptıkları hiçbir iyilik karşılıksız bırakılmayacaktır. Allah, kendisine karşı takvalı[1] davrananları en iyi bilendir.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا ۗ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

116. Gerçeği yalanlayarak nankörlük edenlere gelince, onların ne malları ne de evlatları Allah'a karşı kendilerine hiçbir yarar sağlamayacaktır. İşte onlar, ateş ehlidir. Onlar, orada sürekli kalacaklardır.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ ۗ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

117. Onların, bu dünya hayatında, infak[2] ettikleri şeylerin durumu, kendilerine haksızlık etmiş[3] bir halkın ekinine isabet ederek onu mahveden kavurucu bir rüzgâra benzer. Allah onlara haksızlık yapmadı, fakat onlar, kendi kendilerine haksızlık yapıyorlardı.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَاْلُونَكُمْ خَبَالًا ۗ وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ ۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ۚ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ اَكْبَرُ ۗ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

118. Ey iman edenler! Kendinizden başkasını, kendinize sırdaş edinmeyin. Onlar, size zarar vermekten geri durmazlar, sizin sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçi, kinlerini ağızları ile dışa vuruyorlar, ancak kalplerinde gizledikleri kin daha büyüktür. Eğer aklınızı kullanırsanız, âyetlerimizi size açık açık bildirdik.

هَآ اَنْتُمْ اُولَآءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ ۚ وَاِذَا لَقُوكُمْ قَالُٓوا اٰمَنَّا ۖ وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۗ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

119. İşte siz öyle kimselersiniz ki, onları seversiniz. Siz, bütün kitaplara inandığınız halde onlar sizi sevmezler. Sizinle karşılaştıkları zaman; inandık derler, yalnız kaldıkları zaman ise size olan öfkelerinden parmaklarını ısırırlar. De ki: "Öfkenizden ölün!" Kuşkusuz, Allah, kalplerin gizlediklerini bilir.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendimizi korumaya, güvenceye almak. **2-** Hayırlı işlere harcadıkları ve ihtiyaç sahiplerine yardım ettikleri. **3-** Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapmış.

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۟ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَّفْرَحُوْا بِهَا ؕ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۠ ﴿۱۲۰﴾

120. Eğer size bir iyilik dokunursa bu onları üzer. Eğer size bir kötülük isabet edersе bu onları sevindirir. Eğer sabreder ve takvalı olursanız, onların hileleri size bir zarar vermez. Kuşkusuz, Allah, ilmiyle onların yaptıkları her şeyi kuşatmıştır.

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۙ ﴿۱۲۱﴾

121. Hani! Sen, mü'minleri savaş düzenine sokmak için, sabah erkenden ailenden ayrılmıştın. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۲۲﴾

122. Hani! İçinizden iki grup korkuya kapılıp, geri çekilmeye yeltenmişti. Hâlbuki Allah, onların velisiydi[1]. Mü'minler yalnız Allah'a tevekkül[2] etsinler.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۱۲۳﴾

123. Ant olsun! Çok zayıf olduğunuz Bedir'de de Allah size yardım etmişti. O halde, Allah'a karşı takvalı[3] olun ki şükretmiş[4] olasınız.

اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ؕ ﴿۱۲۴﴾

124. Hani! Sen mü'minlere: "Rabb'inizin, indirilmiş üç bin melekle yardım etmesi size yetmez mi?" diyordun.

بَلٰٓى ۙ اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَاْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ﴿۱۲۵﴾

125. Evet! Sabreder ve takvalı davranırsanız, düşman size hemen saldırsa bile, Rabb'iniz, size, seçilmiş beş bin melekle yardım eder.

1- Korucusuydu. **2-** Allah'a güvensinler, O'na dayansınlar; her türlü hazırlığı yaptıktan sonra sonucu Allah'a bıraksınlar. **3-** Takva, korunmak, önlemek, saklamak demektir. Vahye içtenlikle uyarak, kötü, zararlı şeylere ve tehlikeye karşı korunmak, sakınmak ve kendisini güvene almak konusunda titizlik göstermek; zararlı şey ile korunacak şey arasına bir engel koymak" demektir. Takva, korku anlamına da gelmektedir; ancak bu Allah'ın sevmesinden yoksun kalmak, Allah'ı incitmekten endişe etme anlamında sevgiyi yitirme korkusudur. **4-** Şükür, Allah'ın verdiği nimetlerin karşılığını vermek demektir. Bu da Allah her ne nimet verdiyse, ondan ihtiyaç sahiplerini yararlandırmak demektir. Örneğin bir hayvanın yediği ota karşılık süt vermesi onun şükrüdür. Sözle yapılan şükür, şükretmek değildir.

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ ۗ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۙ ﴿١٢٦﴾

126. Allah, bununla sevinmenizi ve kalplerinizin yatışmasını dilemiştir. Çünkü yardım ancak Mutlak Üstün Olan ve En İyi Hüküm Veren Allah'ın yanındadır.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَآئِبِينَ ﴿١٢٧﴾

127. Bu yardım, Gerçeği yalanlayan nankörlerden bir kısmının imha edilmesi veya bozguna uğrayarak umutsuzca geri dönüp gitmeleri için yapıldı.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَىْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

128. Bu konuda senin yapabileceğin bir şey yoktur. O ya onların tövbelerini kabul edecek ya da onlara azap edecek. Çünkü onlar, zalim kimselerdir.

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

129. Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. O dilediğini[1] bağışlar, dilediğine[1] azap eder. Allah Çok Affedici ve Çok Bağışlayıcı'dır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰوٓا اَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

130. Ey iman edenler! Kat kat artırarak riba yemeyin. Allah'a karşı takva sahibi olun. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

131. Gerçeği yalanlayan nankörler için hazırlanmış ateşten korunmak için takva sahibi olun.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

132. Allah'a ve Resul'e itaat edin ki size merhamet edilsin.[2]

وَسَارِعُٓوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

133. Rabb'inizin bağışlamasına ve muttakiler için hazırlanmış, yer ile gök arası kadar geniş olan Cennet için yarışın.

1- Azabı hak edene azap eder, bağışlanmayı hak edeni bağışlar. **2-** 3/Al-i İmran 32. Ayet dipnotu.

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِى السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكَاظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۚ ﴿١٣٤﴾

134. Onlar[1], bollukta da darlıkta da infak[2] ederler. Öfkelerini yenerler, insanların kusurlarını bağışlarlar. Allah muhsin[3] olanları sever.

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ ۫ وَمَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۫ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٥﴾

135. Ve onlar, kötü bir şey yaptıkları veya kendilerine zulmettikleri[4] zaman, Allah'ı hatırlayıp, suçlarının bağışlanması için O'na yalvarırlar. Zaten Allah'ın dışında kim suçları bağışlayabilir ki? Onlar, yaptıkları kötülüklerde bile bile ısrar etmezler.

اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنّٰتٌ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ۖ ﴿١٣٦﴾

136. İşte onların yaptıklarının karşılığı, Rabb'lerinin bağışlaması ve içinden ırmaklar akan ve içinde sürekli kalacakları Cennetlerdir. Böyle yapanlara verilen karşılık, ne güzeldir.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۙ فَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٣٧﴾

137. Sizden önce de yasalar uygulandı.[5] Yeryüzünü dolaşın[6] da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün.

هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَّمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٣٨﴾

138. Bu; insanlar için bir açıklama, muttakiler[7] için bir hidayet[8] ve öğüttür.

وَلَا تَهِنُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٩﴾

139. Gevşemeyin, üzülmeyin! Eğer, gerçekten inanmışsanız, üstün olan sizsiniz.

1- Muttakiler. **2-** Hayırlı işlere harcamak ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmek. **3-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **4-** İnsan, Allah'ın gösterdiği yoldan gitmemekle aslında kendisine zulmetmiş olmaktadır. **5-** İlahi yasalar. **6-** Olup biteni araştırıp soruşturun. **7-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya alanlara. **8-** Doğru yola iletici.

اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهٗ ؕ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ۙ﴿۱۴۰﴾

140. Eğer size bir sıkıntı isabet ederse, başka halklara da benzeri sıkıntı isabet etmiştir. Bu günleri, insanlar arasında döndürüp dururuz. Bu, Allah'ın içinizdeki gerçek inananları ayırt etmesi ve gerçeğin tanıklarını belli etmesi içindir. Allah, zalimleri sevmez.

وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَمْحَقَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۴۱﴾

141. Bu, Allah'ın, iman edenleri arındırması ve gerçeği yalanlayan nankörleri mahvetmesi içindir.

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جَاهَدُوْا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿۱۴۲﴾

142. Yoksa siz; Allah, içinizdeki cihad[1] edenleri ve sabredenleri[2] belirlemeden Cennet'e gireceğinizi mi sanıyorsunuz?

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ ۖ فَقَدْ رَاَيْتُمُوْهُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ۚ﴿۱۴۳﴾

143. Siz, ölümle yüz yüze gelmeden önce, ölmeyi temenni ediyordunuz; ama onu görünce de bakakaldınız.

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ؕ اَفَاۡئِنْ مَّاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ ؕ وَمَنْ يَّنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَّضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔا ؕ وَسَيَجْزِى اللّٰهُ الشّٰكِرِيْنَ ﴿۱۴۴﴾

144. Muhammed, ancak bir resûldür. Ondan önce de resuller gelip geçti. Eğer o ölür ya da öldürülürse, siz topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz. Kim topukları üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri ödüllendirecektir.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوْتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتٰبًا مُّؤَجَّلًا ؕ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۚ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِهٖ مِنْهَا ؕ وَسَنَجْزِى الشّٰكِرِيْنَ ﴿۱۴۵﴾

145. Allah'ın bilgisi[3] olmaksızın, hiç kimse ölmez. Ölüm, vakti belirlenmiş bir süreye göre yazılmıştır.[4] Kim dünya kazancını isterse; ona, onu veririz, kim de ahiret kazancını isterse, ona da onu veririz. Şükredenleri ödüllendireceğiz.

1- Allah yolunda mücadele eden, çabalayan, canla başla çalışan. **2-** Sıkıntılara göğüs gerenleri. **3-** Ayette geçen "bi iznillahi", deyimine, çevirilerde, "Allah'ın izni" olarak anlam verilmektedir. Oysaki "izin" sözcüğü Arapçada "bilgi", "bilmek" anlamına gelmektedir. "Bi iznillah", Allah'ın bilgisine göre, Allah'ın bilgisi gereği demektir. (2:213,221; 5:16). **4-** Ecelin gelmesi Allah'ın belirlediği yasalara göre gerçekleşir. Bütün olaylar sebep sonuç ilişkisine bağlıdır. Ölüm koşulları oluşmadan ölüm meydana gelmez.

وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ ۚ فَمَا وَهَنُوا لِمَآ اَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

146. Nice nebilerle, rabbani[1] olanlar birlikte savaştı. Bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı yılmadılar, zayıflık göstermediler ve boyun eğmediler. Allah sabredenleri[2] sever.

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَاِسْرَافَنَا فِى اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

147. Onların sözleri ancak şuydu: “Ey Rabbimiz! Suçlarımızı ve yaptığımız taşkınlıkları bağışla, ayaklarımızı sabit kıl, gerçeği yalanlayan nankörlere karşı bize yardım et.”

فَاٰتٰيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

148. Bunun üzerine, Allah da onlara hem dünya kazancını hem de ahiretin en iyi kazancını verdi. Allah, muhsin[3] olanları sever.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

149. Ey iman edenler! Eğer gerçeği yalanlayan nankörlere uyarsanız, sizi, topuklarınız üzerinde gerisin geriye döndürürler de hüsrana uğrayanlardan olursunuz.

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

150. Hayır! Sizin Mevlâ’nız[4] Allah’tır. O, yardım edenlerin en hayırlısıdır.

سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَآ اَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۚ وَمَأْوٰيهُمُ النَّارُ ۖ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

151. Yetki verdiğine dair, hakkında hiçbir kanıt indirmediği varlıklara, ilahlık yakıştırmalarından dolayı, gerçeği yalanlayan nankörlerin kalplerine korku salacağız. Onların varacakları yer ateştir. Zalimlerin varacağı yer ne kötüdür.

1- Kendisini Allah’a adamış olan **2-** Yılmayan, usanmayan, tutarlı ve kararlı olan, dayanan ve direnen. **3-** İyi kimseleri, iyi işler yapanları, iyi davranmayı ilke edinenleri, güzel ahlak sahibi olanları. **4-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla, yalnızca Allah’tır. Allah’tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهٗٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ
بِاِذْنِهٖ ۚ حَتّٰٓى اِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ
وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَرٰىكُمْ مَا تُحِبُّونَ ۭ مِنْكُمْ
مَنْ يُّرِيْدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُّرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۚ ثُمَّ
صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۭ
وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥٢﴾

152. Elbette Allah, size verdiği sözü tuttu; O'nun izni ile onları kırıp geçiriyordunuz. Ne var ki arzuladığınız zafere kavuştuktan sonra, gevşediniz. Verilen emre uymayarak, itaatsizlik ettiniz. Kiminiz dünyayı isterken, kiminiz de ahireti istiyordu. Bundan dolayı Allah sizi sınamak için, size olan desteğini kesti. Ancak yine de sizi affetti. Allah, müminlere karşı gerçekten lütuf sahibidir.

اِذْ تُصْعِدُوْنَ وَلَا تَلْوٗنَ عَلٰٓى اَحَدٍ وَّالرَّسُوْلُ
يَدْعُوْكُمْ فِىْٓ اُخْرٰىكُمْ فَاَثَابَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ
لِّكَيْلَا تَحْزَنُوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَٓا اَصَابَكُمْ ۭ
وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥٣﴾

153. Hani, Resûl sizi çağırdığı halde; siz, kimseye dönüp bakmadan uzaklaştınız. Bunun üzerine, Allah, sizi üzüntü üstüne üzüntüyle cezalandırdı. Allah'ın sizi affetmesi, elinizden kaçırdığınıza ve başınıza gelene üzülmeyesiniz diyedir. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُّعَاسًا يَّغْشٰى
طَاۗىِٕفَةً مِّنْكُمْ ۙ وَطَاۗىِٕفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوْنَ
بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۭ يَقُوْلُوْنَ هَلْ لَّنَا مِنَ
الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ۭ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهٗ لِلّٰهِ ۭ يُخْفُوْنَ فِىْٓ
اَنْفُسِهِمْ مَّا لَا يُبْدُوْنَ لَكَ ۭ يَقُوْلُوْنَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ
الْاَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هٰهُنَا ۭ قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ فِىْ بُيُوْتِكُمْ
لَبَرَزَ الَّذِيْنَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ ۚ
وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِىْ صُدُوْرِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِىْ
قُلُوْبِكُمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿١٥٤﴾

154. Sonra O, üzüntünün ardından, sizden bir kısmınıza, güven duygusu, sarıp kuşatan bir iç dinginlik indirdi. Bir kısmınız da can kaygısına düşmüştü. Allah hakkında, tıpkı cahiliye[1] dönemindekine benzer biçimde gerçeğe aykırı bir sanı besliyorlardı. "Bu işten bize ne? Diyorlardı. De ki: "Her şeyin takdiri yalnız Allah'ındır." Sana, açıklamadıkları şeyleri içlerinde gizliyorlar. "Elimizden bir şey gelseydi buralarda öldürülmezdik." Diyorlar. De ki: "Evlerinizde kalmış olsaydınız bile, üzerlerine öldürülme yazılmış[2] olanlar düşüp ölecekleri yere kendiliğinden çıkıp gelirlerdi. Allah, bunu, göğüslerinizde olanı sınamak ve kalplerinizdekilerini arındırmak için yaptı. Allah, göğüslerin özünü bilir.

1- Kur'an; cehaleti, cahiliyeyi; 'bilgisizlik,' 'bilmezlik,' 'okuryazar olmamak' anlamı ile değil; gerçeğin dışında bir şeye inanmak, yapılması gerekenin veya gerçeğin tersini yapmak anlamında kullanmaktadır. Diğer bir deyimle cahiliye, vahiy dışı yaşam biçimi demektir. **2-** Gerekli görülmüş.

اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ۙ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا ۚ وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٥٥﴾

155. İki toplumun, savaş alanında karşılaştıkları gün, içinizden geri dönenler yok mu? Bu yaptıklarından dolayı, şeytan onların ayaklarını kaydırmak istedi. Doğrusu, Allah, yine de onları affetti. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Çok Hoş Görülü'dür.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَقَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوْا فِى الْاَرْضِ اَوْ كَانُوْا غُزًّى لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَا مَاتُوْا وَمَا قُتِلُوْا ۚ لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِىْ قُلُوْبِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ يُحْىٖ وَيُمِيْتُ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١٥٦﴾

156. Ey iman edenler! Yolculuğa çıkan ya da savaşa katılan kardeşleri hakkında, "Eğer bizim yanımızda olsalardı ölmez ve öldürülmezlerdi." diyen, gerçeği yalanlayan nankör kimseler gibi olmayın. Allah, bunu, kalplerinde bir hasret[1] olsun diye yaptı. Allah, yaşatan ve öldürendir. Kuşkusuz, Allah, bütün yaptıklarınızı görmektedir.

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ﴿١٥٧﴾

157. Eğer Allah yolunda ölür veya öldürülürseniz, Allah'tan size bir bağışlama ve bir rahmet vardır. Bilin ki bu, insanların toplayacakları her şeyden daha hayırlıdır.

وَلَئِنْ مُّتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾

158. Elbette ölseniz de öldürülseniz de muhakkak sonunda Allah'ın huzurunda toplanacaksınız.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيْظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوْا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ ۚ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ﴿١٥٩﴾

159. Allah'tan gelen rahmet sayesinde onlara[2] yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli biri olsaydın etrafından dağılıp giderlerdi. Artık onları affet. Onlar için bağışlanma dile. Yapacağın işlerde onlara danış. Karar verdikten sonra da artık Allah'a tevekkül[3] et. Kuşkusuz Allah, kendisine tevekkül edenleri sever.

1- Pişmanlık. **2-** Uhud'da yenilgiye neden olanlara. **3-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِى يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهٖ ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

160. Eğer Allah, size yardım ederse hiç kimse size güç yetiremez. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, ondan sonra size kim yardım edebilir? Mü'minler, yalnızca Allah'a tevekkül etsinler.

وَمَا كَانَ لِنَبِىٍّ اَنْ يَغُلَّ ۗ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

161. Bir nebiye, emanete ihanet etmesi yakışmaz![1] Kim ihanet ederse, Kıyamet Günü, ihanet ettiğiyle gelecektir. Sonra hiçbir haksızlık olmaksızın herkesin kazandığı tastamam verilecektir.

اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَآءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَأْوٰيهُ جَهَنَّمُ ۗ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

162. Allah'ın rızasını kazanan kimse, Allah'ın gazabına uğrayan ve varacağı yer Cehennem olan kimse ile bir olur mu? Orası ne kötü bir sonuçtur.

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

163. Onların, Allah katındaki dereceleri farklıdır. Allah, yaptıkları her şeyi görendir.

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۚ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

164. Ant olsun ki, Allah, içlerinden, onlara ayetlerini okuyan, onları arındıran, onlara Kitap'ı ve Hikmet'i[2] öğreten bir resûl göndermekle, mü'minlere iyilikte bulundu.[3] Oysa onlar daha önce açık bir sapkınlık içindeydiler.

1- Bir nebinin emanete ihanet edebileceğini nasıl aklınızdan geçirebilirsiniz? Bir nebinin emanete asla ihanet etmeyeceğini düşünmeniz gerekmez mi? **2-** Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü, Kur'an'ın niteliklerinden biri olarak, Kur'an demektir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Hikmet, Kur'an'ın; toplumu güçlendirme, sağlamlaştırma, düzenleme, baskı, zulüm ve fesadı engellemeye dair hükümleri ile ilgili yönünü ifade eden bir nitelemedir. Hikmet sözcüğüne, sünnet anlamların verilmesi doğru değildir. (3:48. Allah, Ona Kitap'ı Hikmet'i, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek.) **3-** Minnet etti.

اَوَلَمَّآ اَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِّثْلَيْهَا ۙ قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا ۭ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٦٥﴾

165. İki katını tattırdığımız musibet, kendinize isabet edince, "Bu nereden geldi" mi diyorsunuz? De ki: "Bu kendi nefsinizdendir." Kuşkusuz Allah Her Şeye Güç Yetiren'dir.

وَمَآ اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۙ ﴿١٦٦﴾

166. İki toplumun karşılaştığı gün, başınıza gelen musibet, Allah'ın izniyleydi. Bu mü'minlerin belirlenmesi içindi.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۚ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُوْا ۭ قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنٰكُمْ ۭ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَىِٕذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ ۚ يَقُوْلُوْنَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَّا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ ۭ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۚ ﴿١٦٧﴾

167. Bir de münafık olanların belirlenmesi içindi. Onlara: "Gelin bizimle birlikte Allah yolunda savaşın veya savunmada bulunun." denildiğinde; onlar: "Savaşı bilseydik[1] elbette size uyardık." dediler. Onlar, izin günü, imandan çok küfre yakındılar. Kalplerinde olmayan şeyi ağızlarıyla söylüyorlardı. Oysa Allah, onların içlerinde sakladıklarını çok iyi bilmektedir.

اَلَّذِيْنَ قَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْنَا مَا قُتِلُوْا ۭ قُلْ فَادْرَءُوْا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٦٨﴾

168. Savaşa katılmayanlar, kardeşleri için: "Eğer onlar bize uysalardı öldürülmezlerdi." dediler. De ki: "Eğer doğru söylüyorsanız, o zaman ölümü kendinizden savın.".

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ۭ بَلْ اَحْيَاۗءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ۙ ﴿١٦٩﴾

169. Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma.[2] Bilakis onlar diridirler, Rabb'leri katında rızıklanmaktadırlar.

1- Savaş çıkacağını veya savaşmayı bilseydik. **2-** Kur'an'a göre; Allah yolunda ölenler de dâhil, her canlı ölümü tadacaktır. (3:185) Her canlı ölmektedir, ölecektir. Burada, Allah yolunda ölmenin, normal bir ölüm olarak görülmeyecek kadar önemli olduğu, sıradan ölümlerden farklı olduğu vurgulanmaktadır. Zira bu tarz bir ölüm; Allah'ın yanında çok aziz, çok değerli ve çok şerefli bir ölüm şekli olduğundan, Allah, bu niteleme ile diğer ölümlerden farkı ortaya koymak için; 'Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma' demektedir. Bu, öylesine güzel bir ölüm şeklidir ki, Allah'ın katında en iyi şekilde ağırlanma yapılmaktadır.

فَرِحِينَ بِمَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

170. Allah'ın, lütfundan, kendilerine verdiklerine sevinirler. Arkalarından gelecek olanlara, bir korkunun olmadığını ve üzülmeyeceklerini müjdelemek isterler.

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ ﴿١٧١﴾

171. Onlar; Allah'ın nimetini, lütfunu ve Allah'ın mü'minlerin ecirlerini[1] zayi etmeyeceğini müjdelemek isterler.

اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَآ اَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۛ لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌ ۚ ﴿١٧٢﴾

172. Yaralanmalarına rağmen, Allah ve Resûl'ünün davetine uyanlar, iyilik yapanlar ve Allah için takvalı olanlar için çok değerli bir karşılık vardır.

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

173. "İnsanlar size karşı toplandılar, onlara derin saygı duyun." diyenlerin sözleri, onların imanlarını daha da artırdı: "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir.[2]" dediler.

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌ ۙ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

174. Ve Allah'tan gelen nimet ve lütufla kendilerine bir kötülük dokunmadan geri döndüler. Allah'ın rızasını kazandılar. Allah, Büyük Lütuf Sahibi'dir.

اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَآءَهٗ ۖ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

175. Şeytan, ancak kendi velilerini[3] korkutur.[4] Eğer mü'minseniz, onlardan korkmayın, yalnızca Bana karşı gelmekten sakının.

1- Yaptıklarının karşılığını. **2-** Her şeyi kontrol altında tutan, her şeye hak ettiğini veren. **3-** Yandaşlarını. **4-** Gerçek mü'minlere gücü yetmez.

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِى الْكُفْرِ ۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ۗ يُرِيدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِى الْاٰخِرَةِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

176. Gerçeği yalanlayarak nankörlükte yarışanlar, seni üzmesin. Çünkü onlar, Allah'a hiçbir zarar veremezler. Allah, onları ahirette nasipsiz bırakmak istiyor. Onlar için çok büyük bir azap vardır.

اِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

177. İmana karşılık küfrü satın alanlar, Allah'a kesinlikle zarar veremezler. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ خَيْرٌ لِاَنْفُسِهِمْ ۚ اِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ لِيَزْدَادُٓوا اِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾

178. Gerçeği yalanlayan nankörler, kendilerine süre tanımamızın, yararlarına olduğunu sanmasınlar. Onlara süre tanımamızın nedeni, günahlarının artması içindir. Onlar için, alçaltıcı bir azap vardır.

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلٰى مَٓا اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِى مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَٓاءُ ۖ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾

179. Allah, tayyib[1] olanı habis[2] olandan ayırmadan; mü'minleri içinde bulunduğunuz şu durumda bırakacak değildir. Allah, sizi gaipten[3] haberdar edecek de değildir. Ancak Allah, resûllerinden dilediğini seçer. O halde, Allah'a ve Resul'üne iman edin. Eğer iman edip, takvalı davranırsanız, sizin için büyük bir ödül vardır.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

180. Allah'ın, lütuf olarak verdiği şeylerden cimrilik eden kimseler, bu tutumlarının kendi yararına olacağını sanmasınlar. Bu, onlar için sadece bir kötülüktür. Cimrilikle yanlarında tuttukları mal, Kıyamet Gün'ü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yeryüzünün mirası yalnızca Allah'a aittir. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

1- İyi niyetli, iyi huylu. **2-** Kötü niyetli, kötü huylu. **3-** Gizli, görünmeyen, bilinemeyen, algılanamayan, gelecekte olacak şeyler, geleceğe dair bilgiler.

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ اَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

181. "Allah fakirdir, biz zenginiz." diyenlerin sözünü, Allah elbette işitmiştir. Hem bu söylediklerini hem de haksız yere nebileri öldürmelerini yazacağız. Ve onlara, "Yakıcı azabı tadın." diyeceğiz.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

182. Bu, ellerinizle yaptığınızın karşılığıdır. Yoksa Allah, kullarına, asla haksızlık edici değildir.

اَلَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ ۗ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِى بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِى قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾

183. Onlar dediler ki: Allah, bize: "Ateş tarafından yenen bir kurban[1] getirmedikçe, hiçbir resle inanmamamızı emretti." De ki: "Kuşkusuz, benden önce nice resuller açık kanıtlarla ve sizin istediğiniz şeyi getirmişti. Eğer doğru söyleyenlerdenseniz, onları niçin öldürdünüz?"

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَآءُو بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

184. Şimdi seni yalanlayanlar; senden önce açık kanıtlarla, zeburlar[2] ve aydınlatıcı kitaplarla gelen resulleri de yalanlamışlardı.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۖ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

185. Her nefis ölümü tadıcıdır. Kıyamet Günü'nde yaptıklarınızın karşılığı, tam olarak verilecektir. Her kim Cehennem'den uzaklaştırılıp Cennet'e konursa, kuşkusuz o kurtulmuştur. Zaten dünya hayatı, aldatıcı geçimlikten başka bir şey değildir.

1- Tevrat'ta geçen, "Sahte nebi ile gerçek nebiyi ayırt etmek için bir kurban keserek Allah'a dua edin, gökten bir ateş iner de kurbanı yakarsa; bu nebi olduğunu söyleyenin doğru söylediğine işarettir." şeklindeki habere atfen. **2-** Sahifeler, hikmet dolu yazılı metinler.

لَتُبْلَوُنَّ فِىٓ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُٓوا اَذًى كَثِيرًاۜ وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٨٦﴾

186. Mallarınızla ve canlarınızla denenece-ksiniz. Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşanlardan çok üzücü sözler işiteceksiniz. Eğer sabreder ve takvalı olursanız, bilin ki bu, kesin kararlılık gösterilmesi gereken işlerdendir.

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ فَنَبَذُوهُ وَرَٓاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًاۜ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

187. Hani Allah, Kitap Ehli'nden, onu insanlara açıklayacaklarına ve asla gizlemeyeceklerine dair kesin bir söz almıştı. Fakat onlar, az bir çıkar karşılığı, bu sözlerine sırt çevirdiler. Bu ne kötü bir alışveriştir!

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَٓا اَتَوْا وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

188. O ettiklerine sevinen, yapmadıkları şeylerle övülmeyi seven kimselerin, azaptan kurtulacaklarını sanma. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

189. Göklerin ve yerin mülkü[1] Allah'a aittir. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰيَاتٍ لِاُولِى الْاَلْبَابِۚ ﴿١٩٠﴾

190. Kuşkusuz, göklerin ve yerin yaradılışında, gece ile gündüzün art arda gelişinde, sağlıklı düşünenler için kesin kanıtlar vardır.

اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

191. Onlar; ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarlarken, Allah'ı anarlar.[2] Göklerin ve yerin yaradılışı hakkında düşünürler: "Rabb'imiz! Sen, bunu boşuna yaratmadın, Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederiz. Bizi ateşin azabından koru."

1- Egemenliği, sahipliği, yönetimi. **2-** Her koşul ve ortamda, her zaman ve durumda sürekli Allah'a kulluk bilinci ile O'na yönelirler.

رَبَّنَآ اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهٗ ؕ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

192. Ey Rabb'imiz! Kuşkusuz, kimi ateşe sokarsan, onu perişan edersin. Zalimlerin yardımcıları yoktur.

رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُّنَادِىْ لِلْاِيْمَانِ اَنْ اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ ۚ ﴿١٩٣﴾

193. Ey Rabb'imiz! Biz, "Rabb'inize iman edin." diye, iman etmeye çağıran bir davetçiyi işittik ve hemen iman ettik. Rabb'imiz! Suçlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilikle al.

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿١٩٤﴾

194. Rabb'imiz! Resullerinin diliyle vadettiklerini bize ver, Kıyamet Günü'nde bizi alçaltma; kuşkusuz, Sen, verdiğin sözden dönmezsin.

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّىْ لَآ اُضِيْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَاُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاُوْذُوْا فِىْ سَبِيْلِىْ وَقَاتَلُوْا وَقُتِلُوْا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

195. Ve Rabb'leri, onlara cevap verdi: "Ben, sizden; erkek olsun, kadın olsun -ki hepiniz birbirinizdensiniz- iyi şeyler yapanların yaptıklarının karşılığını boşa çıkarmam." Onlar ki benim yolumda hicret edenler, yurtlarından çıkarılanlar, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve öldürülenlerdir. İşte bunların kötülüklerini örterim. Onların yaptıklarının karşılığı Allah'ın yanındadır. Kuşkusuz, onları içinden nehirler akan Cennetlere koyacağım. Karşılıkların en iyisi, Allah katındadır.

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِى الْبِلَادِ ؕ ﴿١٩٦﴾

196. Gerçeği yalanlayan nankörlerin, diyar diyar gezip dolaşmaları sakın seni aldatmasın.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

197. Bu, az bir yararlanmadır. Sonra varacakları yer Cehennem'dir. Orası ne kötü bir yerdir!

لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

198. Fakat Rabb'lerine karşı gelmekten sakınan kimseler için, içinden ırmaklar akan Cennetler vardır. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar. Bu, Allah katından bir konaklamadır. İyi kimseler için, Allah katında olan daha hayırlıdır.

وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلّٰهِ ۙ لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

199. Kitap Ehli'nden öyle kimseler var ki, Allah'a, size indirilene, kendilerine indirilene tam bir samimiyetle iman ederler. Allah'ın ayetlerini az bir değer karşılığında satmazlar. İşte onların hak ettikleri şey Rabb'lerinin yanındadır. Kuşkusuz, Allah, hesabı çabuk görendir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

200. Ey iman edenler! Sabredin ve zorluklara karşı dirençli olun. Sürekli duyarlı olun. Takva sahibi olun. Umulur ki kurtuluşa erenlerden olursunuz.

سُورَةُ النِّسَاءِ ﴿٤﴾

4. NİSA SÛRESİ

[İniş sırası: 92, Hicretin 3-5 yılları arasında inmiştir. 176 ayet. Adını, surede geçen "en-Nisa/ kadınlar" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

1. Ey insanlar! Sizi, tek bir nefisten[1] yaratan, ondan eşini yaratan ve o ikisinden birçok erkek ve kadını üreten Rabb'inize karşı takvâlı[2] olun. Birbirinizden yararlanasınız diye akrabalık bağını kuran Allah'a karşı takvâlı[2] olun. Kuşkusuz, Allah, sizi gözetmektedir.

وَاٰتُوا الْيَتٰمٰٓى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۠ وَلَا تَاْكُلُوٓا اَمْوَالَهُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ۭ اِنَّهٗ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾

2. Yetimlere, mallarını verin; onların iyi mallarını kötü mallarınızla değiştirmeyin. Onların mallarını, kendi mallarınıza karıştırarak yemeyin. Kuşkusuz, bu büyük bir vebaldir!

1- Özden, türden. Âdem'in eşi ademin bedeninden değil, Âdem'in de yaratıldığı özden, aynı mayadan, aynı türden yaratılmıştır. **2-** Takva, korunmak, önlemek, saklamak demektir. Vahye içtenlikle uyarak, kötü, zararlı şeylere ve tehlikeye karşı korunmak, sakınmak ve kendisini güvene almak konusunda titizlik göstermek; zararlı şey ile korunacak şey arasına bir engel koymak" demektir. Takva, korku anlamına da gelmektedir; ancak bu Allah'ın sevmesinden yoksun kalmak, Allah'ı incitmekten endişe etme anlamında sevgiyi yitirme korkusudur. Takva sahibi olanlara muttakî denir.

وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوا فِى الْيَتٰمٰى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۚ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۗ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا تَعُوْلُوا ۗ ﴿٣﴾

3. Eğer yetimler[1] konusunda hakkaniyetli olmaktan korktuysanız, o zaman uygun olan o kadınlardan[2] ikişer, üçer, dörder nikâhlayın. Eğer o takdirde de adaleti gözetemeyeceğinizden korktuysanız, o zaman bir tanesini ya da Yeminle hak sahibi olduğunuzu[3] nikâhlayın. Haksızlık etmemek için uygun olan budur.

وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحْلَةً ۗ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَىْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِيْٓـًٔا مَّرِيْٓـًٔا ﴿٤﴾

4. O kadınlara, vadettiklerinizi bir hak olarak verin. Eğer gönül rızası ile ondan bir kısmını size verirlerse, o zaman onu dilediğiniz gibi yiyin.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِى جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيٰمًا وَّارْزُقُوْهُمْ فِيْهَا وَاكْسُوْهُمْ وَقُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿٥﴾

5. Allah'ın, sizi kaim kıldığı[4] malların idaresini aklı ermezlere[5] bırakmayın. O mallarla onların geçimlerini temin edin ve onları giydirin. Onlara uygun şekilde davranın.

1- Bakmak durumunda kaldığınız yetim çocuklar ve dul kadınlar. Yetim, tek başına, yalnız kalmış kişi demektir. Arap toplumunda; yetim, yalnızca babası ölmüş olana denmemekte, aynı zamanda kocası ölüp dul kalan kadına da denmektedir. Yani, ayetteki yetimler sözcüğü, dul kadınları da kapsamaktadır. Çocuklarda yetimlik, akıl baliğ/buluğ çağına erişinceye kadar olan süredir. **2-** O yetimlerin kadınlarından. Dul kalmış, yetimlerin birinci dereceden yakını olan kimseler: anne, teyze, hala, abla vb. **3-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir.

Çok eşlilik (taaddüd-ü zevcat): Dört eşe kadar evlenme kuralı bu ayete dayandırılmaktadır. Oysaki bu ayetin konusu çok eşlilik değildir. Ayetin konusu yetim çocukların ve dul kadınların himayesidir. Ayet, yetimlerin hak ve hukukunu düzenleyen bir ayettir; yani çok eşliliği düzenleme ile bir ilgisi yoktur. Ayrıca, "ikişer, üçer, dörder" terkibi, belli bir sayıyı değil, çokluğu ifade etmektedir. O nedenle geleneğin iddia ettiği gibi evliliği dört eşle sınırlamakla bir ilgisi yoktur. Ayetin bağlamı, yetimler ve onların hak ve hukukları ile ilgilidir. Allah, evliliklerin tek eşli mi çok eşli mi olması hususunda bir düzenleme ve bir sınırlamada bulunmamıştır. Çok veya tek eşlilik konusu, tamamen bireylerin ve toplumların tercihlerine bırakılmış bir husustur. **4-** Korumanız için sorumluluğunuza verdiği. **5-** Kendi malını yönetecek duruma gelmemiş olan.

وَابْتَلُوا الْيَتٰمٰى حَتّٰٓى اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُٓوا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَأْكُلُوهَآ اِسْرَافًا وَبِدَارًا اَنْ يَكْبَرُوا ۭ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوْفِ ۭ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهِدُوْا عَلَيْهِمْ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ۝٦

6. Yetimlerinizi, nikâh çağına erişinceye kadar gözetleyin. Olgunluk yaşına geldiklerinde mallarını kendilerine verin. Büyüyünce onlara kalacak düşüncesiyle, mallarını acelece ve haddi aşarak yemeyin. Durumu iyi olan malı yemeye tenezzül etmesin. Durumu iyi olmayan da maldan uygun bir şekilde yararlansın. Onlara mallarını teslim ettiğinizde, onlar adına tanıklar bulundurun. Hesap görücü olarak Allah yeter.

لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ۠ وَلِلنِّسَاۗءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ ۭ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ۝٧

7. Anne, baba ve yakın akrabanın bıraktıklarından; erkeklere, anne ve baba ile yakın akrabanın bıraktıklarından; kadınlara, az olsun çok olsun farz olarak[1] bir pay vardır.[2]

وَاِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ اُولُوا الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنُ فَارْزُقُوْهُمْ مِّنْهُ وَقُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ۝٨

8. Mirasın paylaşılması esnasında, orada bulunan yakınları, yetimleri ve yoksulları da yararlandırın ve onları incitmeyecek bir üslup kullanın.

وَلْيَخْشَ الَّذِيْنَ لَوْ تَرَكُوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعٰفًا خَافُوْا عَلَيْهِمْ ۠ فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَلْيَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ۝٩

9. Arkalarında küçük ve aciz evlat bırakanlar, onlara karşı nasıl endişe duyuyorlarsa, aynı endişeyi onlar[3] hakkında da duysunlar. Takva ehli olsunlar ve doğru olan şey neyse onu söylesinler.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتٰمٰى ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا ۭ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيْرًا ۝١٠

10. Haksız şekilde yetimlerin mallarını yiyen kimseler, ancak karınlarına ateş doldurmuş olurlar. İşte onlar, yakında kızgın alevli ateşe atılacaklardır.

1- Ayrılmış. **2-** Bu ayet, kadın ve erkek arasında miras ile ilgili genel hükmü belirlemektedir. Diğer ayetler detay, özel hükümleri belirlemektedirler. **3-** Yakınlar, yetimler ve yoksullar.

يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِيٓ اَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ
حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۚ فَاِنْ كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ
فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۚ وَاِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً
فَلَهَا النِّصْفُ ۭ وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا
السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهٗ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ لَّمْ
يَكُنْ لَّهٗ وَلَدٌ وَّوَرِثَهٗٓ اَبَوَاهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ
فَاِنْ كَانَ لَهٗٓ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ السُّدُسُ مِنْۢ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۭ اٰبَاۗؤُكُمْ وَاَبْنَاۗؤُكُمْ ۚ
لَا تَدْرُوْنَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۚ فَرِيْضَةً
مِّنَ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١١﴾

11. Allah size, çocuklarınız hakkında; erkek çocuğunuza, kız çocuğunuzun payının iki katını tavsiye eder.[1] Çocukların hepsi kız olup da ikiden fazla iseler, mirasın üçte ikisi onlarındır. Eğer bir kız çocuğuysa mirasın yarısı onundur. Eğer ölenin çocuğu varsa, anne ve babanın her birine mirastan altıda bir pay vardır. Eğer ölenin çocuğu yok da anne ve baba mirasçı olmuşsa, anneye üçte bir pay vardır. Eğer ölenin kardeşleri varsa, anneye altıda bir pay düşer. Bu paylaşma, ölenin yaptığı vasiyetten ve borçlarının ödenmesinden sonradır. Babalarınız ve oğullarınızdan hangisinin size fayda bakımından daha yakın olduğunu bilemezsiniz. Bu, Allah'ın farz kıldığı[2] hükümdür. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Bu paylaşımın özünde kadın olmakla veya erkek olmakla bir ilgisi yoktur. Paylaşmadaki farkın gerekçesi cinsiyet değil toplumsal işlevselliktir. Yani bu bölüşümde belirleyici olan şey "erkek" veya "kadın" olmak değil, toplumsal rollerdir. Tavsiye edilen paylaşım; erkeğin, kadından farklı olarak; çalışan, kazanan ve ailenin geçimini sağlamada sorumluluğunun olduğu bir yaşam tarzının gerçekliğine göre yapılmıştır. Eğer toplumsal roller değişecek olsa, yani kadın ve erkek yer değiştirecek olsalar; diğer bir ifade ile erkeğin ve ailenin geçimini sağlayan, ihtiyaçlarını karşılayan ve bunun için de çalışan kadın olsaydı o zaman kız evladın payı erkek evladın payının iki katı olurdu. Ayetin gerekçesi dikkate alındığında; paylaşımın eşit şekilde yapılması Kur'an'a daha uygun olur. Kazanma ve harcama sorumluluğunun paylaşılması durumunda, bu sorumluluğun gereği olarak mirastaki doğru paylaşım eşit şekilde olmasıdır. Ayrıca paylaşımın farz olmayıp tavsiye olması da önemli bir konudur. Önemli olan diğer bir husus da bu paylaşımın vasiyetten ve borçların ödenmesinden sonra olacak olmasıdır. Diğer önemli bir konu da ½ şeklindeki paylaşımın kadın ve erkek arasında değil, erkek ve kız çocuklar arasında olmasıdır. **2-**Belirlediği, şart koştuğu.

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۗ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۗ وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلٰلَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَلَهٗٓ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَاِنْ كَانُٓوا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَآءُ فِى الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۙ غَيْرَ مُضَآرٍّ ۚ وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝١٢

12. Eğer, hanımlarınızın çocukları yoksa bıraktıklarının yarısı sizindir. Eğer, bir çocukları varsa, bıraktıklarının dörtte biri sizindir. Bu, yaptığı vasiyetten ve borçlarının ödenmesinden sonradır. Eğer çocuğunuz yoksa bıraktığınızın dörtte biri hanımlarınızındır. Eğer çocuğunuz varsa bıraktığınızın sekizde biri onlarındır. Bu, yaptığınız vasiyetten ve borçlarınızın ödenmesinden sonradır.[1] Kocanın veya hanımın anne, baba ve çocukları bulunmadığı takdirde miras bırakır ve kendisinin bir erkek veya bir kız kardeşi varsa her birine altıda bir düşer. Bundan daha fazla iseler mirasın üçte birine ortaktırlar. Bu paylaşma, kimse zarara uğratılmaksızın yapılacaktır. Bu, vasiyetten ve borçların ödenmesinden sonradır. Bu, Allah'tan bir tavsiyesidir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Çok Şefkatli'dir.

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ ۗ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا ۗ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝١٣

13. İşte bunlar, Allah'ın yasalarıdır. Kim Allah'a ve Resul'üne itaat ederse, onu içinden ırmaklar akan Cennetlere koyacak, orada sürekli olarak kalacaktır. İşte büyük başarı budur.

وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا ۖ وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝١٤

14. Kim de Allah'a ve Resul'üne[2] karşı asilik edip O'nun yasalarını çiğnerse, sürekli kalmak üzere ateşe konacaktır. Ve onun için alçaltıcı bir azap vardır.

1- Mirasta öncelik, vasiyet ve borcun ödenmesindedir. Paylaşımdaki sayısal oranlar vasiyet varsa geçerliliğini yitirir. O zaman paylaşım vasiyete göre yapılır. **2-** 3/Al-i İmran 32. Ayet dipnotu.

وَالّٰتِى يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَآئِكُمْ
فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ ۚ فَاِنْ شَهِدُوا
فَاَمْسِكُوهُنَّ فِى الْبُيُوتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ
الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

15. Kadınlarınızdan fahişelik[1] yapanlara gelince; onların fahişelik yaptıklarına dair aranızdan dört kişinin tanıklık yapması halinde; onları, ölüm alıp götürünceye veya Allah onlara bir yol gösterinceye kadar evlerinde gözetim altında tutun.

وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوهُمَا ۚ فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا
فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

16. Sizden onu[2] yapan iki er kişiye de eziyet edin[3]. Eğer tövbe eder, kendilerini düzeltirlerse onları rahat bırakın.[4] Allah, Tevbeleri Kabul Eden'dir ve Rahmeti Kesintisiz Olan'dır.

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوٓءَ
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولٰٓئِكَ يَتُوبُ
اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

17. Allah katında tevbe;[5] cahillikle[6] bir kötülük yapıp hemen ardından o kötülüğü terk edenlerin tevbesidir. Allah, ancak bu gibilerin tevbelerini kabul eder. Zira Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ ۚ
حَتّٰٓى اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّى
تُبْتُ الْـٰٔنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ
اُولٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٨﴾

18. Kötülük yapıp da kendilerine ölüm gelip çatınca, "Ben şimdi tevbe ettim." diyenlerin ve gerçeği yalanlayıp nankör olarak ölenlerin tevbeleri geçersizdir. İşte onlara can yakıcı bir azap vardır.

1- Lezbiyenlik. Ayet, zinadan değil, fahişelikten yani aşırılıktan, davranış bozukluğundan söz etmektedir. Kur'an, fahişe sözcüğünü "her türlü aşırılık" anlamında kullanmaktadır. Buradaki fahişelikten kasıt, lezbiyenliktir. Ve bu suçun sabit görülmesi dört kişinin tanıklığına bağlanmıştır. **2-** Homoseksüellik. **3-** Caydırıcı ceza verin. **4-** Cezada kadın erkek arasındaki farklılık, cinsiyet ayrımcılığından dolayı değil; o günün koşullarında erkek, ailenin geçimini sağlamak için dışarıda çalışmak zorunda olduğundan ev hapsi uygulaması yerine caydırıcı ceza ile cezalandırılmıştır. **5-** Tevbe, sözle yapılan pişmanlık ifadesi değil, yapılan kötülükten vaz geçmektir. **6-** Ayette geçen cehalet sözcüğü, "bilgisizlik" anlamında değil, davranış bozukluğu, yanlış ve kötü olan bir şeyi yapmak anlamındadır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا
النِّسَآءَ كَرْهًا ؕ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ
مَآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ اِلَّآ اَنْ يَّأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ
وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَاِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
فَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَّيَجْعَلَ اللّٰهُ فِيهِ
خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

19. Ey iman edenler! Kadınlara istemedikleri halde mirasçı olmanız[1], size helal değildir. Apaçık bir fuhuş işlemedikçe, onlara vermiş olduğunuz şeylerin bir kısmını almak için baskı yapmayın. Onlarla iyi geçinin. Şayet onlardan hoşlanmıyorsanız, bilin ki hoşlanmadığınız bir şeyde Allah birçok hayır kılmış olabilir.

وَاِنْ اَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ ۙ وَّاٰتَيْتُمْ
اِحْدٰىهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْـًٔا ؕ
اَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِينًا ﴿٢٠﴾

20. Eğer eşinizden boşanıp, başka biriyle evlenecek olursanız, boşadığınız eşinize yığınla mal vermiş olsanız bile, verdiğinizden hiçbir şeyi geri almayın. Ona verdiğinizi, iftira ederek ve apaçık günah işleyerek mi geri alacaksınız!

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى
بَعْضٍ وَّاَخَذْنَ مِنْكُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

21. Hem onu nasıl geri alacaksınız ki! Birbirinizle içli dışlı olmuştunuz ve sizden kesin bir söz almışlardı.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَآؤُكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ
اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ؕ اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَّمَقْتًا ؕ
وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

22. Babalarınızın daha önce evlenmiş oldukları kadınlarla evlenmeyin. Ancak geçmişte olanlar istisna. Bu utanç verici, çirkin ve kötü bir yoldur.

1- Cahiliye döneminde kocası ölen kadın "terekeden/miras" sayılarak onunla herhangi bir anlaşma yapılmaksızın evlenilirdi. Veya başkasıyla evlendirilerek mehiri alınırdı. Ayet bu cahiliye âdetini yasaklamaktadır.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ
وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ
الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰتِىٓ اَرْضَعْنَكُمْ
وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهَاتُ نِسَآئِكُمْ
وَرَبَآئِبُكُمُ الّٰتِىْ فِىْ حُجُوْرِكُمْ مِنْ نِسَآئِكُمُ
الّٰتِىْ دَخَلْتُمْ بِهِنَّ ۫ فَاِنْ لَمْ تَكُوْنُوْا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ۫ وَحَلَآئِلُ اَبْنَآئِكُمُ الَّذِيْنَ مِنْ
اَصْلَابِكُمْ ۙ وَاَنْ تَجْمَعُوْا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۙ ﴿٢٣﴾

23. Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşlerinizin kızları, kız kardeşlerinizin kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kız kardeşleriniz, hanımlarınızın anneleri, kendileriyle ilişkiye girdiğiniz hanımlarınızın himayeniz altında bulunan kızları[1], öz oğullarınızın hanımları ve aynı anda iki kız kardeşi birlikte almanız size haram kılındı. Evlenip de ilişkide bulunmadığınız hanımlarınızın kızlarını almanızda bir sakınca yoktur. Geçmişte olan geçmişte kalmıştır. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Üvey kızlarınız.

❁❁❁ 4. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُكُمْ ۚ كِتَابَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَاُحِلَّ لَكُمْ مَا
وَرَآءَ ذٰلِكُمْ اَنْ تَبْتَغُوا بِاَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِيْنَ
غَيْرَ مُسَافِحِيْنَ ۗ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهٖ مِنْهُنَّ
فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ فَرِيْضَةً ۗ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيْمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهٖ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيْضَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٢٤﴾

24. Ve yeminle sahip olduğunuz kimseler[1] hariç, muhsenat[2] kadınlarla da evlenemezsiniz. Bu Allah'ın üzerinize yasasıdır. Bunların dışında kalanlar ise; muhsin olan[3], musafihin[4] olmayanları, mallarınızla almanız size helal kılındı. O halde, onlardan hangisiyle yararlandıysanız[5], ücretlerini üzerinde anlaştığınız şekilde verin. Anlaşma yaptığınız miktar üzerinde, karşılıklı olarak değişiklik yapmanızda bir sakınca yoktur. Allah, Her Şeyi Bilen'dir ve En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Yeminle/antlaşma yaparak hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, "güç" demektir; güç yolu ile üzerinde yetkili olma hakkına sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. Bu deyimle, esas olarak kast edilen şey, bakımları ve sorumlulukları üstlenilerek sahip olunan savaş esirleri ve o günün cahiliye döneminin bakayası/kalıntısı olarak kalan cariyeler ile ancak nikâh yapılarak birlikte olunabileceğidir. Kur'an; kim olursa olsun, nikâh yapılmaksızın ilişkiye girmeyi zina olarak tanımlamaktadır. **2-** Evli: muhsenat sözcüğünün ayetin anlamına uygun olan karşılığı evli demektir. **3-** İffet ve namusunu koruyan. **4-** Evlilik dışı ilişkide bulunan, metres hayatı yaşayan. **5-** Mut'a yaptıysanız: ayette geçen "istemta'tum" sözcüğü, yararlanma anlamına gelmekte olup, "mut'a" sözcüğünün mastarıdır. Mut'a, "mta" kökünden gelmekte olup, mastar olarak yararlanma, zevk alma anlamına gelmektedir. "Meta"; sözcük olarak mal, eşya, zevk demektir. Terim olarak, bir erkeğin bir bayanla, "belli bir karşılık" ve "belli bir süreyle" anlaşarak, nikâhlı bir evlilik yapması demektir. Bu evlilik türünde yaşanan sapkınlıklar, bu evliliğin amacının ve kapsamının dışına çıkmalar, yani uygulamadaki yanlışlıklara bakarak, mut'a evliliğinin meşruiyetini geçersiz saymak doğru değildir. İnsanlar, meşru olan bir şeyi istismar ediyorlar diye, o şey meşruiyetini yitirmez. Mut'a evliliğinde yaşanan sapıklıklara, ahlaksızlıklara ve gayri meşru uygulamalara bakarak bu evliliği sorgulamak ve sapkınlık olarak görmekle; ahlaksız ve sapık kimselerin, ahlaksızlıklarının ve sapıklıklarının önüne geçilebileceği sanılıyorsa, bu yanılmaktan, gerçeği görmezden gelmekten başka bir şey olmaz.

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ
الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
بِاِيْمَانِكُمْ ؕ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ
بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ
مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَّلَا مُتَّخِذَاتِ
اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ
فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ؕ وَاَنْ
تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۚ ﴿٢٥﴾

25. Sizden kim muhsenat[1] mü'min kadınlarla evlenecek güce sahip değilse, yeminle sahip olduğunuz[2] mümin kızlarla evlensin. Allah, imanınızı en iyi bilendir.[3] Sizler, birbirinizdensiniz. O halde iffetli, edepli, hayasızlık etmeyen ve gizli dost edinmemiş olanlarla; sorumlularının izni ve ücretlerini meşru bir şekilde vererek evlenin. Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa, onlara hür kadınlara verilen cezanın yarısı verilir. Bu içinizden günaha girme korkusu taşıyanlar içindir. Ancak sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَيَتُوْبَ عَلَيْكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٦﴾

26. Allah, size açıklamak; sizi, sizden öncekilerin yasalarına iletmek ve tevbenizi kabul etmek ister. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَاللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيْدُ الَّذِيْنَ
يَتَّبِعُوْنَ الشَّهَوٰتِ اَنْ تَمِيْلُوْا مَيْلًا عَظِيْمًا ﴿٢٧﴾

27. Allah, tevbelerinizi kabul etmek ister. Şehvetlerine tabi olanlar ise, sizin derin bir sapkınlığa düşmenizi isterler.

يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْاِنْسَانُ
ضَعِيْفًا ﴿٢٨﴾

28. Allah, yükümlülüğünüzü hafiflemek ister. Çünkü insan zayıf yaratılmıştır.

1- Hür kadınlarla. **2-** 4:24 ayet dipnotuna bak. **3-** Sosyal konumu tercih etmek yerine imanlı olmayı tercih edin.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُٓوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّآ اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُٓوا اَنْفُسَكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

29. Ey iman edenler! Birbirinizin mallarını karşılıklı rızaya dayanan ticaret yoluyla da olsa, haksız şekilde yemeyin. Ve kendinizi/birbirinizi öldürmeyin.[1] Kuşkusuz, Allah, size karşı çok merhametlidir.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

30. Kim, düşmanlıkla ve haksızlıkla bunları yaparsa, onu yakında ateşe atacağız. Bu, Allah için pek kolaydır.

اِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَآئِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

31. Eğer siz, yasaklananların büyüklerinden sakınırsanız, yaptığınız kötülükleri örteriz.[2] Ve sizi şerefli bir meskene yerleştiririz.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۚ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا ۚ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَسْـَٔلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

32. Allah'ın; bazınıza, bazınıza göre verdiği fazla şeyleri arzu etmeyin. Erkeklerin, kendi kazançlarından bir pay; kadınların da kendi kazançlarından bir pay vardır. Allah'tan, O'nun lütfunu isteyin. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Bilen'dir.

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِىَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ ۚ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

33. Anne, baba ve akrabaların bıraktıklarına varisler belirledik. Yeminlerinizin bağladığı[3] kimselere paylarını verin. Kuşkusuz, Allah her şeye tanıktır.

1- Birbirinize kıymayın. Örneğin 2:54 ayeti. **2-** Görmezden geliriz. Bağışlarız. **3-** Kendileriyle sözleşme, anlaşma yaptıklarınızla.

اَلرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَبِمَآ اَنْفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَالّٰتِى تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِى الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

34. Erkekler kadınlar üzerinde kavvamdırlar.[1] Kendi mallarından infak[2] etmelerinden dolayı Allah bazınızı bazınıza göre faddale[3] yapmıştır. İyi ahlaklı kadınlar; bağlılık gösteren ve Allah'ın korumasını istediğini, kocalarının bulunmadığı zamanlarda da koruyanlardır. Nuşuzundan[4] endişe ettiğiniz kadınlara önce öğüt verin, sonra yalnız bırakın ve daha sonra bir süreliğine ayrılın.[5] Eğer size uyarlarsa onların aleyhine bir yol aramayın. Kuşkusuz Allah Çok Yüce'dir ve Çok Büyük'tür.

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ اَهْلِهٖ وَحَكَمًا مِنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ يُرِيدَآ اِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

35. Eğer, her ikisinin arasının bozulmasından endişe ederseniz, erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem belirleyin, eğer uzlaşmak isterlerse, Allah onların aralarını bulur. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

1- Kavvam, kaimin mübalağa sigasıdır. Kaim; koruyup gözeten, geçimini temin eden, ayakta tutan (5:7) demektir. Arapçada "Kame ale'l-mer'e" deyimi kadını gözetti, geçimini üstlendi anlamına gelmektedir. Ayrıca 25:67'de bu sözcük dengeli anlamında kullanılmaktadır ki bu ayette de dengeyi sağlayan anlamındadır. Bir üstünlük söz konusu değildir. Bu sözcük; gözetip korumak, kalkmak, dikilmek, doğrulmak; bir işin idaresini üzerine almak, bir işi yapmaya azmetmek, yürütmek, düzenlemek, nezaret etmek ve geçim kaynağı gibi anlamlara gelmektedir. **2-** Ailenin geçimini sağlamak için harcama yapmak. **3-** Tercih etmiştir, yeğlemiştir. (Örneğin 17:55) **4-** Geçimsizlik, sadakatsizlik. **5-** "Bir süreliğine ayrılın" şeklinde anlam verdiğimiz "darebe" fiili; bir yerden ayrılmak, kısıtlamak, dövmek, yapmak, yoksun bırakmak, göstermek, koymak, kuşatmak, misal getirmek, sefere çıkmak, bir şeyi bir şeyin üzerine vurmak ve daha onlarca anlamı olan bir sözcüktür. Ayette geçen "vadrıbû-hunne" sözcüğüne, dövün anlamını vermek doğru değildir. Eğer dövme anlamında olsaydı bunun nasıl, neyle ve ne kadar olacağı belirtilmesi gerekirdi. Ayrıca bağlamından ve bir sonraki ayetten de bu sözcüğün dövmek anlamına gelmediği açıkça görülmektedir. Dövün anlamının verilmesinin nedeni erkeğin, kadına "bakışını" din haline getirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا وَّبِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ
وَالْجَارِ ذِى الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ
وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا
مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ
مُخْتَالًا فَخُوْرَۨا ﴿٣٦﴾

36. Allah'a kulluk edin. Hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın. Anne ve babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yol oğluna[1], Yeminle hak sahibi olduğunuz kimselere[2] iyilik edin. Kuşkusuz Allah, kibirli ve kendini övenleri sevmez.

اَلَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
وَيَكْتُمُوْنَ مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۭ وَاَعْتَدْنَا
لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ۚ ﴿٣٧﴾

37. Cimrilik ederler, insanları da cimri olmaya teşvik ederler; Allah'ın kendi lütfundan verdiklerini gizlerler. Biz, o nankörler için alçaltıcı bir azap hazırladık.

وَالَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِئَاۗءَ النَّاسِ وَلَا
يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ وَمَنْ يَّكُنِ
الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا فَسَاۗءَ قَرِيْنًا ﴿٣٨﴾

38. Bunlar, mallarını insanlara gösteriş olsun diye infak[3] eden, Allah'a ve ahiret gününe de inanmayan kimselerdir. Şeytan, kime arkadaşsa, o çok kötü arkadaş edinmiştir.

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوْا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ﴿٣٩﴾

39. Onlara ne olurdu sanki, Allah'a ve ahiret gününe inansalardı; Allah'ın verdiği rızıktan infak[4] etselerdi. Allah, onları en iyi bilendir.

1- "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkansızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir. **2-** 4:24 dipnotu 1. **3-** Harcayan. **4-** Hayırlı işlere ve ihtiyaç sahiplerine karşılıksız yardım etmek.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

40. Allah, zerre kadar haksızlık yapmaz. Yaptığınız iyiliği kat kat arttırır ve kendinden büyük bir ödül verir.

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

41. Her ümmetten bir tanık getirdiğimiz ve seni de onların üzerine tanık yaptığımız zaman, halleri nice olacak!

يَوْمَئِذٍ يَّوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْاَرْضُ ۛ وَلَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

42. Nankörlük edip resûle karşı çıkanlar, izin günü yerle bir olmayı isterler ve Allah'tan hiçbir hadis[1] gizleyemezler.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوا ۭ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَآءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدِيكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

43. Ey iman edenler! Sarhoşken ne dediğinizi bilinceye kadar; cünüpken -yolculukta olmanız hariç- yıkanıncaya kadar salâta[2] yaklaşmayın. Eğer hastaysanız veya yolcuysanız; tuvaletten gelmişseniz, kadınlarla ilişkiye girmişseniz ve su da bulamamışsanız o zaman temiz bir toprakla ellerinizi ve yüzünüzü mesh ederek teyemmüm edin. Kuşkusuz Allah, Çok Affedici'dir ve Çok Bağışlayıcı'dır.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

44. Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri görmüyor musun? Kendileri saptıkları gibi sizi de saptırmak istiyorlar!

1- Söz. **2-** Namaza. Sarhoşken namaz kılmaktan alıkonulmak, namazın nasıl bir ibadet olduğunun en önemli göstergesidir. Namaz kılarken gözetilmesi gereken en önemli şey, içtenliktir, kime ve niçin yöneldiğinin bilincinde olmaktır. İçtenlik ve bilinç yoksa namaz, namaz olmaz.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ۙ وَّكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ﴿٤٥﴾

45. Allah, düşmanlarınızı daha iyi bilendir. Veli[1] ve yardımcı olarak size Allah yeter.

مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَّرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِى الدِّيْنِ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَقْوَمَ ۙ وَلٰكِنْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٤٦﴾

46. Yahudilerin bir kısmı, kelimelerin aslını değiştirerek: “İşittik ve reddettik.”, “Kulak vermeden dinleyin.”, “Bizi güt.”[2] derler; dillerini eğip bükerek dinle alay ederler. Eğer onlar: “İşittik, itaat ettik.”, “Bizi gözet.”[3] deselerdi bu onlar için daha hayırlı ve daha doğru olurdu. Ancak Allah, gerçeği yalanlayan nankörler olmaları yüzünden onları lanetlemiştir. Artık pek azı hariç iman etmezler.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّطْمِسَ وُجُوْهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰۤى اَدْبَارِهَاۤ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّاۤ اَصْحٰبَ السَّبْتِ ؕ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿٤٧﴾

47. Ey kendilerine kitap verilenler! Bazı yüzlerin azalarını silip, arkaları gibi dümdüz yapmadan veya Cumartesi yasağını çiğneyenleri lanetlediğimiz gibi sizi de lanetlemeden önce yanınızda bulunanı, doğrulayıcı olarak indirdiğimize iman edin. Zira Allah’ın hükmü mutlaka gerçekleşir.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰۤى اِثْمًا عَظِيْمًا ﴿٤٨﴾

48. Allah, kendisine ortak koşanları asla affetmez. Bunun dışında uygun gördüğünü[4] bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, büyük bir günahla iftirada bulunmuş olur.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde “Veli” ve velinin çoğulu olan “evliya” sözcüğüne “dost” olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur’an, “dost” deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **2-** Râina. **3-** Unzurna. **4-** Şâe, “şey edeni”; bağışlanmak için gayret göstereni, bağışlanmayı gerektirecek “şeyler” yapanı.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ اَنْفُسَهُمْ ؕ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّى مَنْ يَشَآءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾

49. Kendilerini temize çıkaranları görmüyor musun? Hayır! Allah, uygun gördüğünü[1] temize çıkarır. Hiç kimseye hurma çekirdeğinin lifi kadar haksızlık edilmez.

اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ وَكَفٰى بِهٖٓ اِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٠﴾

50. Bak! Nasıl Allah adına yalan uyduruyorlar.[2] Apaçık bir günah olarak bu yeter.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَآءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

51. Kendilerine kitaptan bir pay verilenleri görmüyor musun? Cipte[3] ve Tağuta[4] inanıyorlar ve gerçeği yalanlayan nankörler için: "Bunlar, iman edenlerden daha doğru yoldadırlar." diyorlar.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ نَصِيرًا ؕ ﴿٥٢﴾

52. Bunlar Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın lanetine uğramış kimse için hiçbir yardımcı bulamazsın.

اَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَاِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ۙ ﴿٥٣﴾

53. Yoksa onların mülkten[5] bir payları mı var? Öyle olsa, insanlara hurma çekirdeğinin bir parçasını bile vermezlerdi.

1- "Men yeşâu": "Şey edeni", yani temize çıkmaya gayret göstereni. **2-** "5:18. Allah'ın oğulları, sevgilileriyiz; 2:80. Cehennem sayılı gün bize dokunacak; 2:111. Yahudi ve Hıristiyanlardan başkası Cennet'e giremeyecek." diyerek. **3-** Put, büyü, büyücüler, şeytan ve hurafeler. **4-** Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir. Tağut, insanlara kaba kuvvetle hükmeden kişi veya kurumu ifade etmektedir. **5-** Egemenlikten, yönetim erkinden, sahip olmaktan.

اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۚ فَقَدْ اٰتَيْنَآ اٰلَ اِبْرٰهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

54. Yoksa onlar, Allah'ın kendi lütfundan insanlara bağışladığı şeyleri mi kıskanıyor? İbrahim soyuna da Kitap'ı ve Hikmeti[1] bağışladık ve onlara büyük bir mülk[2] verdik.

فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُۜ وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

55. Onların bir kısmı O'na inandı, bir kısmı da O'ndan yüz çevirdi. Böylelerine kızgın alevli Cehennem yeter.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًاۜ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

56. Ayetlerimizi yalanlayanları, yakında ateşe atacağız. Derileri piştikçe, azabı iyice tatsınlar diye onlara yeni deriler giydireceğiz. Kuşkusuz, Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًاۜ لَهُمْ فِيهَآ اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

57. İman edip sâlihâtı[3] yapanları da altlarından ırmaklar akan Cennetlere koyacağız. Onlar, orada kesintisiz olarak sürekli kalıcıdırlar. Orada, kendilerine arındırılmış eşler vardır. Ve onları serin bir gölgeye yerleştireceğiz.

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰٓى اَهْلِهَاۙ وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِۜ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

58. Allah, emaneti[4] ehline vermenizi ve insanlar arasında adaletle hükmetmenizi buyurmaktadır. Allah, bununla, size en güzel öğüdü veriyor. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

1- Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü Kur'an'ın niteliklerinden biridir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Hikmet, Kur'an'ın baskı, zulüm ve fesadı engellemek için konulmuş kanun, kural ve ilkeler ile ilgili yönünü öne çıkaran bir nitelemedir. Hikmet sözcüğüne, sünnet veya bilgelik gibi anlamların verilmesi doğru değildir. **2-** Egemenlik, güç, imkân. **3-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **4-** Yetki, görev ve sorumluluğu.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِى الْاَمْرِ مِنْكُمْۚ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُولِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَأْوِيلًاۜ ﴿٥٩﴾

59. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin; Resul'e itaat edin ve sizden olan ûlû'l-emre[1] itaat edin. Herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz onu Allah'a ve Resûle götürün; eğer Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanıyorsanız. Bu daha hayırlıdır. Ve sonuç bakımından daha iyidir.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ اَنْ يَتَحَاكَمُٓوا اِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ اُمِرُٓوا اَنْ يَكْفُرُوا بِهٖۜ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

60. Görüyor musun? Sana indirilene ve senden önce indirilene inandıklarını ileri sürenleri! Tâğûti[2] yasalarla yargılanmak istiyorlar. Oysa onlara, onu küfretmeleri[3] emredilmişti. Zaten şeytan onları derin bir sapkınlıkla saptırmak istiyor.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ رَاَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًاۚ ﴿٦١﴾

61. Onlardan, ne zaman Allah'ın indirdiğine ve Resul'üne gelmeleri istense, o münafıkların, senden tamamen yüz çevirdiklerini görürsün.

فَكَيْفَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَٓاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنْ اَرَدْنَٓا اِلَّٓا اِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

62. Kendi elleriyle yaptıklarından dolayı, onlara bir bela isabet edince, sana gelerek: "Biz yalnızca iyilik etmek ve arayı bulmaktan başka bir şey istemedik." diye nasıl da Allah'a yemin ediyorlar.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِٓى اَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

63. Allah, bu kimselerin kalplerinde olanı biliyor. Onlara aldırma, onlara öğüt ver ve onlara etkileyici söz söyle.

1- Emir sahibine; yani iş buyuran, yetkili veya görevli kimseye. Örneğin 4:83. **2-** Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir. **3-** Reddetmeleri.

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَّلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ جَآءُوْكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُوْلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴿٦٤﴾

64. Biz, hiçbir resûlü Allah'ın izni ile yalnızca kendisine itaat edilmesinden başka bir amaçla göndermedik. Eğer onlar, kendi kendilerine haksızlık yaptıklarında, sana gelip, Allah'tan bağışlanmalarını dileseler-di ve sen de resul olarak onların bağışlanmasını dileseydin; Allah'ın tevbeleri kabul edici ve çok bağışlayıcı olduğunu göreceklerdi.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ حَتّٰى يُحَكِّمُوْكَ فِيْمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿٦٥﴾

65. Hayır! Rabb'ine ant olsun ki, aralarında anlaşmazlığa düştükleri işlerde seni hakem tayin edip, sonra da verdiğin hükme tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar.

وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوْٓا اَنْفُسَكُمْ اَوِ اخْرُجُوْا مِنْ دِيَارِكُمْ مَّا فَعَلُوْهُ اِلَّا قَلِيْلٌ مِّنْهُمْ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوْا مَا يُوْعَظُوْنَ بِهٖ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِيْتًا ۙ ﴿٦٦﴾

66. Eğer biz onlara: "Kendinizi öldürün[1] veya yurtlarınızdan[2] çıkın" diye yazsaydık,[3] çok azı hariç bunu yapmazlardı. Eğer kendilerine verilen öğüde uysalardı, elbette bu onlar için hem daha hayırlı hem daha sağlam olurdu.

وَاِذًا لَّاٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ لَّدُنَّآ اَجْرًا عَظِيْمًا ۙ ﴿٦٧﴾

67. O zaman onlara kendi katımızdan büyük bir ecir[4] verirdik.

وَّلَهَدَيْنٰهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿٦٨﴾

68. Onları dosdoğru bir yola iletirdik.

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِيْنَ ۚ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا ؕ ﴿٦٩﴾

69. Kim Allah'a ve Resul'e itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği, nebiler, sıddıklar, şehitler ve sâlihlerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar!

1- Canlarınızı feda etmeyi, ölümü göze almayı. **2-** Cihad için. **3-** Gerekli görseydik, zorunlu kılsaydık. **4-** Karşılık.

ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا ۝٧٠

70. Bu, Allah'tan bir bağıştır. Her şeyi bilen olarak Allah yeter.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا خُذُوْا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوْا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوْا جَمِيْعًا ۝٧١

71. Ey iman edenler! Önleminizi alın. Savaşa, küçük birlikler halinde veya topyekûn olarak çıkın.

وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَّيُبَطِّئَنَّ ۚ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَّعَهُمْ شَهِيْدًا ۝٧٢

72. İçinizden ağır davranan bazı kimseler, size bir musibet isabet ederse, "Allah bana nimet verdi[1] de onlarla bulunmadım." der.

وَلَىِٕنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللّٰهِ لَيَقُوْلَنَّ كَاَنْ لَّمْ تَكُنْۢ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهٗ مَوَدَّةٌ يّٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوْزَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝٧٣

73. Eğer size Allah'tan bir lütuf erişse, bu sefer de sanki sizinle onun arasında bir bağlılık/yakınlık[2] yokmuş gibi: "Keşke ben de onlarla beraber olsaydım da büyük bir başarı elde etseydim." der.

فَلْيُقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يَشْرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۭ وَمَنْ يُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝٧٤

74. Öyleyse, ahiret hayatını dünya hayatına tercih edenler, Allah yolunda savaşsınlar. Kim, Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, Biz, ona ileride büyük bir karşılık vereceğiz.

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاۗءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ۚ وَّاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ۝٧٥

75. Size ne oluyor da Allah yolunda ve: "Ey Rabb'imiz! Bizi halkı zalim olan bu beldeden çıkar, katından bize bir veli[3] ver, bize katından yardım edecek kimseler ver" diyen mustaz'af[4] erkekler, kadınlar ve çocuklar için savaşmıyorsunuz?

1- Allah beni korudu. **2-** Birbirini sevme-sayma ve sahiplenme duygusuyla ortak hareket etme sorumluluğuna sahip olmaları gerekirken. **3-** Veli; koruyucu, yardımcı, gözeten demektir. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **4-** Çaresiz, zayıf düşürülmüş, kimsesiz.

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَآءَ الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيْفًا ۧ ﴿٧٦﴾

76. İman edenler Allah yolunda savaşırlar, gerçeği yalanlayan nankörler de tâğûtun[1] yolunda savaşırlar. O halde şeytanı evliya[2] edinenlerle savaşın. Kuşkusuz, şeytanın hilesi/düzeni zayıftır.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوْا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيْلٌ ۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقٰى وَلَا تُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٧٧﴾

77. Kendilerine, ellerinizi çekin[3], salâtı ikâme edin, zekâtı yapın[4] denilen kimseleri görmedin mi? Üzerlerine savaş yazılınca[5], içlerinden bir kısmı Allah'ın haşyeti gibi, hatta daha fazla insanlara haşyet[6] duyarlar. Ve "Ey Rabb'imiz! Neden üzerimize savaş yazdın, bizi yakın bir zamana kadar erteleseydin ya?" dediler. De ki: "Dünya geçimliği önemsizdir. Ahiret, takva sahibi kimseler için daha hayırlıdır." Ve hurma çekirdeğinin içindeki lif kadar size haksızlık edilmez.

اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يُدْرِكْكُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِيْ بُرُوْجٍ مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ ۗ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ فَمَا لِهٰٓؤُلَآءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ حَدِيْثًا ﴿٧٨﴾

78. Nerede olursanız olun, sağlam kalelerde de olsanız, ölüm gelir sizi bulur. Onlara, bir iyilik isabet etse, "Bu Allah'tandır." derler. Onlara, bir kötülük isabet etse, bu "senin yüzündendir." derler. De ki: "Hepsi Allah'tandır."[7] Bunlara ne oluyor ki söylenen hadisi[8] anlamaya yanaşmıyorlar!

1- Tağût: "Azgın, sapık, kötülük ve sapıklık önderi, zorba, şeytan, put, put hane, kâhin, sihirbaz, Allah'ın hükümlerine sırt çeviren kişi ve kuruluşlar." **2-** Bkz: 4:75'nın 3. dipnot. **3-** Kimseye dokunmayın. **4-** Bkz: 2:43'ün dipnotu. **5-** Gerekli görülünce, zorunlu kılınınca. **6-** Derin saygı ve içten sevgi besleyerek; onları Allah'tan üstün ve yüce görürler. Bu sözcüğe korkma anlamı vermek doğru değildir. Sözcük, huşu(içtenlik) samimiyet anlamındadır. **7-** Allah'ın koyduğu kuralların, yasaların sonucudur. **8-** Sözü.

مَّآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۘ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَّفْسِكَ ۭ وَاَرْسَلْنٰكَ لِلنَّاسِ رَسُوْلًا ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ﴿٧٩﴾

79. Sana isabet eden iyilik Allah'tandır. Sana isabet eden kötülük kendindendir.[1] Biz, seni, insanlara resul olarak gönderdik. Tanık olarak Allah yeter.

مَنْ يُّطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ۚ وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ﴿٨٠﴾ ؀

80. Kim Resul'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur[2]. Kim de yüz çevirirse çevirsin; biz seni onlara bekçi olarak göndermedik.

وَيَقُوْلُوْنَ طَاعَةٌ ۡ فَاِذَا بَرَزُوْا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَاۗىِٕفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِيْ تَقُوْلُ ۭ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُوْنَ ۚ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَي اللّٰهِ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿٨١﴾

81. Sana, "itaat ettiklerini" söylüyorlar. Senin yanından ayrılıp, yalnız kaldıkları zaman, onlardan bir grup, arkandan[3], senin yanında söylediklerinden farklı şeyler tasarlıyorlar. Allah, onların, arkandan gizlice tasarladıkları şeylerin hepsini kaydediyor. Onlara aldırma, yalnız Allah'a dayan, vekil olarak Allah sana yeter.

اَفَلَا يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ ۭ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوْا فِيْهِ اخْتِلَافًا كَثِيْرًا ﴿٨٢﴾

82. Onlar, Kur'an üzerinde, gereği gibi düşünmezler mi? Eğer, Allah'tan başkası tarafından gönderilmiş olsaydı, onda birçok çelişki bulurlardı.

وَاِذَا جَاۗءَهُمْ اَمْرٌ مِّنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوْا بِهٖ ۭ وَلَوْ رَدُّوْهُ اِلَى الرَّسُوْلِ وَاِلٰٓى اُولِي الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْۢبِطُوْنَهٗ مِنْهُمْ ۭ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٣﴾

83. Onlara, güven veya korkuyla ilgili bir haber geldiği zaman, onu hemen yayarlar. Oysaki onu Resul'e ve kendilerinden olan ûlû'l-emre[4] bildirselerdi; işin iç yüzünü bilenler, ne olup bittiğini, bilirlerdi. Eğer Allah'ın lütfu ve rahmeti üzerinizde olmasaydı, pek azınız hariç hepiniz şeytana uyardınız.

1- İyiliği ve kötülüğü yaratan Allah'tır, ancak bunlardan dilediğini tercih eden insandır. Kendisine kötülük isabet eden kimse -yaptığı şey kötü olduğu için- kendisine kötülük isabet etmekte, dolayısıyla kötülük kendisine dayandırılmaktadır. **2-** Resule itaatten kasıt, onun elçi olarak insanlara ilettiği vahye uymaktır. Dolayısı ile vahye uymak aslında Allah'a itaat etmek demektir. **3-** Kimsenin olmadığı yerlerde, baş başa kaldıklarında. **4-** Emir sahipleri yani iş buyuran; yetkili, görevli, sorumlu kimseler.

فَقَاتِلْ فِی سَبِیلِ اللّٰهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِینَ ۚ عَسَى اللّٰهُ اَنْ یَكُفَّ بَاْسَ الَّذِینَ كَفَرُوا ؕ وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَاَشَدُّ تَنْكِیلًا ﴿٨٤﴾

84. O halde, sen, Allah yolunda savaş. Çünkü sen, ancak kendinden sorumlusun. İnananları da teşvik et. Umulur ki Allah gerçeği yalanlayan nankörlerin baskısını kırar. Çünkü Allah'ın baskısı da cezalandırması da çok daha şiddetlidir.

مَنْ یَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً یَكُنْ لَهُ نَصِیبٌ مِنْهَا ۚ وَمَنْ یَشْفَعْ شَفَاعَةً سَیِّئَةً یَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ مُقِیتًا ﴿٨٥﴾

85. Her kim, iyi bir işte şefaat[1] ederse, ona o işten bir pay vardır. Her kim de kötü bir işte şefaat ederse, ondan da ona bir pay vardır. Allah Her Şeyi Gözeten'dir.

وَاِذَا حُیِّیتُمْ بِتَحِیَّةٍ فَحَیُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهَآ اَوْ رُدُّوهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ حَسِیبًا ﴿٨٦﴾

86. Size, selam[2] verildiği zaman, ondan daha iyisiyle veya aynısıyla karşılık verin. Kuşkusuz ki Allah, Her Şeyi Hesaplayan'dır.

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَیَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى یَوْمِ الْقِیٰمَةِ لَا رَیْبَ فِیهِ ؕ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِیثًا ﴿٨٧﴾

87. Kendisinden başka ilah olmayan Allah, gerçekleşeceğinden şüphe olmayan Kıyamet Günü'nde, sizi kesin olarak toplayacaktır. Allah'tan daha doğru hadisli[3] kim olabilir?

فَمَا لَكُمْ فِی الْمُنَافِقِینَ فِئَتَیْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ؕ اَتُرِیدُونَ اَنْ تَهْدُوا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ؕ وَمَنْ یُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِیلًا ﴿٨٨﴾

88. Size ne oluyor ki; yaptıklarından dolayı, Allah onları ters yüz ettiği halde, münafıklar hakkında iki gruba ayrıldınız! Allah'ın saptırdığı kimseyi, hidayete erdirmek mi istiyorsunuz? Allah'ın saptırdığı kimse için asla bir çıkış yolu bulamazsın.

1- Aracılık ederse, yardımda bulunursa. **2-** Tahiyyat, selamlaşma, iyi dileklerde bulunma, esenlik dileme, demektir. **3-** Sözlü.

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَآءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ اَوْلِيَآءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۪ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۙ ﴿٨٩﴾

89. Onlar, sizin kendileri gibi küfre dönmenizi isterler, ki onlar gibi olasınız. O halde, Allah yolunda hicret edinceye kadar onları evliya edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse[1] onları yakalayın, bulduğunuz yerde öldürün. Onlardan hiç kimseyi veli de yardımcı da edinmeyin.

اِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ اِلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ اَوْ جَآءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ اَنْ يُقَاتِلُوكُمْ اَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَاِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَاَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ ۙ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

90. Ancak, aranızda antlaşma olan topluma sığınanlar veya ne sizinle ne de kendi halkıyla savaşmayı içine sindiremeyip size gelenler hariç. Eğer Allah dileseydi, onları başınıza musallat ederdi de sizinle savaşırlardı. Eğer tarafsız kalarak ve sizinle savaşmayıp barış isterlerse, Allah onların aleyhinde size bir yol vermemiştir.

سَتَجِدُونَ اٰخَرِينَ يُرِيدُونَ اَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ ؕ كُلَّمَا رُدُّوا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوا فِيهَا ۚ فَاِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا اَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ؕ وَاُولٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ۚ ﴿٩١﴾

91. Başkalarını[2] da bulacaksın hem sizden hem de kendi kavimlerinden güvende olmak isteyen. Fitne ortamı[3] bulduklarında, hemen onun içine baş aşağı dalarlar. Eğer bunlar, sizden uzak durmazlar, sizinle barış yapmaya yanaşmazlarsa, sizden ellerini çekmezlerse onları yakaladığınız yerde her nerede bulursanız öldürün[4] İşte bu kimseler hakkında size apaçık bir yetki verdik.

1- Eğer düşmanlığa yönelirlerse, size zarar vermek için fırsat kollarlarsa. “Fein tevellev”: Çevirdi, döndürdü, yüz çevirdi, kaçtı, uzaklaştı, ayrıldı demektir. Size engel olmaya çalışırlarsa. **2-** Münafık olanlardan. **3-** Ortak koşma, küfre geri dönme. **4-** Bu, Harem bölgesindeki “öldürme yasağından” dolayı, müminlerin öldürme tereddüdünü giderme ile ilgili bir buyruktur.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَـًٔا ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَصَّدَّقُوا ۭ فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۭ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۚ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ۡ تَوْبَةً مِّنَ اللّٰهِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

92. Hata ile olması dışında, bir mü'min'in bir mü'min'i öldürmesi olacak şey değildir. Kim, hata ile bir mü'min'i öldürürse, mü'min bir rekâbeyi[1] özgürlüğüne kavuştursun, ailesi bağışlamadığı takdirde, ölenin ailesine diyet ödesin. Eğer, öldürülen mü'min; düşmanınız olan bir topluma mensupsa, mü'min bir rekâbeyi özgürlüğüne kavuştursun. Eğer, aranızda anlaşma bulunan bir toplumdansa, ailesine diyet vermek ve mü'min bir rekâbeyi özgürlüğüne kavuşturmak gerekir. Kim bunları bulamazsa, Allah'tan tövbesini kabul etmesi için ardı ardına iki ay siyam[2] yapmalıdır. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَمَنْ يَّقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاۗؤُهٗ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيْهَا وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهٗ وَاَعَدَّ لَهٗ عَذَابًا عَظِيْمًا ﴿٩٣﴾

93. Kim, bir mü'mini isteyerek öldürürse, onun karşılığı, içinde sürekli kalmak üzere Cehennem'dir. Allah ona gazap etmiş, lanetlemiş ve büyük bir azap hazırlamıştır.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا ضَرَبْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَتَبَيَّنُوْا وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ اَلْقٰٓى اِلَيْكُمُ السَّلٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ۚ تَبْتَغُوْنَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۡ فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيْرَةٌ ۭ كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿٩٤﴾

94. Ey iman edenler! Allah yolunda sefere çıktığınız zaman[3], iyice araştırın[4]; size selam veren kimseye[5]; dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek: "Sen mü'min değilsin." demeyin. Allah'ın yanında sayısız ganimetler vardır. Daha önce siz de öyleydiniz de Allah size iyilik yaptı. Öyleyse, iyice araştırın. Kuşkusuz, Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

1- Rekâbe, boyun demektir; boyunduruk altında bulunan kimseler için de kullanılan bir sözcüktür. Sözcük olarak; gözetlenmek, gözetlemek, korumak, korunmak anlamlarına gelmektedir. **2-** Oruç tutmalıdır. **3-** Savaşa çıktığınız zaman. **4-** Emin oluncaya kadar. **5-** Eman, eminlik/güven dileyene. Barış dileyene.

لَا يَسْتَوِى الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِى
الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ
اللهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى
الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

95. Mü'minlerden, bir özrü olmaksızın, Allah yolunda cihad[1] etmekten geri kalanlarla; mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler, bir değildir. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından, geri kalanlardan üstün kıldı. Her ne kadar Allah, her ikisine de iyilikle muamele etmeyi söz vermiş ise de cihad edenleri, geri kalanlara karşı çok daha büyük bir ecirle üstün kılmıştır;

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللهُ
غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٩٦﴾

96. Kendinden derecelerle, bağışlama ve rahmetle. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِى أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى الْأَرْضِ ۚ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ
فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾

97. Doğrusu, kendilerine haksızlık eden kimselere[2], melekler canlarını alırken: "Neden bu durumdaydınız?"[3] derler. Onlar: "Biz yeryüzünde mustaz'af[4] kimselerdik" derler. Melekler: "Allah'ın arzı geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların yeri Cehennem'dir. Orası ne kötü bir yerdir.

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾

98. Ancak, çaresiz kalan, gücü yetmeyen, bir çıkış yolu bulamayan mustaz'af[4] erkek, kadın ve çocuklar hariç.

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللهُ
عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

99. Umulur ki Allah, bunları affeder. Kuşkusuz Allah, Çok Affedici'dir, Çok Bağışlayıcı'dır.

1- Savaşmaktan, mücadele etmekten, gayret göstermekten geri durmak. **2-** Yapmaları gereken şeyleri yapmayanlar ve yapmamaları gereken şeyleri yapanlar. **3-** Mevcut durumu neden kabullendiniz, küfre neden rıza gösterdiniz? **4-** Güçsüz bırakılmışlar, ezilmişler, kimsesizler, çaresizler.

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِى الْاَرْضِ
مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۭ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهٖ مُهَاجِرًا
اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهٗ
عَلَى اللّٰهِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٠٠﴾

100. Kim, Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek pek çok yer ve genişlik bulur. Kim, Allah ve Resul'ü için hicret edip, yurdundan ayrılır da sonra onu ölüm yakalarsa, onun ecri, kesinlikle Allah'a aittir. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوْا مِنَ الصَّلٰوةِ ۡ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ
يَّفْتِنَكُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ اِنَّ الْكٰفِرِيْنَ كَانُوْا
لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِيْنًا ﴿١٠١﴾

101. Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, eğer gerçeği yalanlayan nankörlerin, size kötülük yapmalarından korkarsanız, salâtı[1] kısaltmanızda[2] bir sakınca yoktur. Kuşkusuz, gerçeği yalanlayan nankörler sizin apaçık düşmanınızdır.

1- Namazı. **2-** Kısaltmanın, namazın "rekât sayısında" veya "kılınış şeklinde" olduğuna dair farklı görüşler var. Kanaatimizce yere ve koşullara göre her iki durum da söz konusu olabilir. Burada bir tehlike anında namazın kısaltılabileceğinden söz edilmektedir: İster rekât sayısı ister ima yolu ile ister rukûsuz ve secdesiz ister okunacak duaları kısaltarak. Namazı kısaltmanın tek koşulu "tehlikenin olmasıdır." Bunun dışında İslam Fıkhında yer alan "seferilikte" (normal yolculukta) namazı kısaltma kuralı doğru değildir. Ayette de ifade edildiği gibi kısaltma yapmak için bir tehlikenin; korkulacak bir durumun söz konusu olması gerekir. Hele hele yolculuk esnasında farz namazları kısaltıp, sünnet namazları kısaltmadan kılmak "akla ziyan" bir durumdur.

وَاِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ
طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا اَسْلِحَتَهُمْ ۖ فَاِذَا
سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَآئِكُمْ ۪ وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ
اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ ۚ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ
عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً ۭ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ
كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَنْ
تَضَعُوٓا اَسْلِحَتَكُمْ ۚ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ
اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

102. Sen de içlerinde bulunup; onlara salâtı ikame[1] ettirdiğin zaman, onların bir kısmı seninle beraber salâta dursun ve silahlarını da yanlarına alsınlar. Bunlar, secde edince, arkanıza geçsinler. Sonra, o diğer kısım gelsin, seninle beraber salâtı ikame etsin. Önlemlerini ve silahlarını da alsınlar. Gerçeği yalanlayan nankörler, silahlarınızdan ve eşyalarınızdan uzak kalmanızı arzu ederler ki, size aniden baskın düzenlesinler.[2] Eğer yağmurdan dolayı bir eziyet görürseniz veya hasta olursanız, önlemlerinizi alarak silahlarınızı bırakmanızda sizin için bir sakınca yoktur. Kuşkusuz, Allah gerçeği yalanlayan nankörler için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.[3]

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ ۚ فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ۚ اِنَّ
الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

103. Salâtı ikame ettikten[4] sonra da ayakta, otururak ve yanlarınız üzere yatıp uzanırken Allah'ı anın. Güvene kavuştuğunuz zaman, salâtı gereği gibi ikame edin. Kuşkusuz salât, belirlenmiş vakitlerde[5] mü'minler üzerine yazılmıştır.[6]

وَلَا تَهِنُوا فِى ابْتِغَآءِ الْقَوْمِ ۭ اِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَاِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۚ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ
مَا لَا يَرْجُونَ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

104. Düşman toplumunu takip etmekte gevşeklik göstermeyin. Eğer siz acı çekiyorsanız, onlar da sizin acı çektiğiniz gibi acı çekiyorlar. Üstelik siz, Allah'tan onların ummadıkları şeyleri umuyorsunuz. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Namazı kıldığınız. **2-** Burada doğrudan bir çarpışma anından değil, bir savaş ortamından, savaş hazırlığı sürecinden, savaş alanına doğru seferde olma durumundan söz edilmektedir. Ki bu süreç günler, haftalar almaktaydı. **3-** Ayetin ana mesajı, namazın önemidir. Ayetten de anlaşılacağı üzere, savaş koşulları da dâhil, namaz hiçbir koşulda terk edilmeyecek kadar önemli bir ibadettir. **4-** Namazı kıldıktan. **5-** Kur'an'da geçen namaz vakitleri üçtür: Sabah, akşam ve gece. Bir de cuma günü, cuma namazı. Ancak isteyen, kendisine özgü olarak bu vakitlerin dışında da istediği zamanlarda ve istediği kadar namaz kılabilir. **6-** Zorunlu kılındı. Takdir edildi, belirlendi.

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

105. Biz, insanlar arasında, Allah'ın sana gösterdiği gibi hükmedesin diye, Kitap'ı hakikat[1] olarak indirdik. Hainlerin savunucusu olma.

وَٱسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٦﴾

106. Allah'tan bağışlanma dile. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَلَا تُجَٰدِلْ عَنِ ٱلَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

107. Kendilerine ihanet eden[2] kimselerden yana savunma yapma. Kuşkusuz Allah, ihanette ısrar eden günahkârları sevmez.

يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ ٱلْقَوْلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

108. İnsanlardan gizlerler de Allah'tan gizleyemezler. Oysa Allah, razı olmayacağı sözü geceleyin[3] düzüp kurarlarken[4] onlarla beraberdi. Kuşkusuz, Allah, onların yaptığı her şeyi kuşatandır.

هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ أَم مَّن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

109. Diyelim ki bu dünya hayatında onları savundunuz, peki ya Kıyamet Günü, Allah'a karşı onları kim savunacak veya onlara kim vekil olacak?

وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١١٠﴾

110. Kim bir kötülük yapar veya kendisine haksızlık eder[5] de, sonra Allah'tan bağışlanma dilerse; Allah'ı, Çok Bağışlayıcı ve Kesintisiz Rahmet edici bulur.

وَمَن يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

111. Kim bir günah işlerse, onu ancak kendi aleyhine işlemiş olur. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Gerçek, doğruluk. **2-** Güveni kötüye kullanarak günah işleyen. **3-** Gizli gizli. **4-** Plan yaparlarken. **5-** Günah işleyerek kendisine haksızlık ederse.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيٓـًٔا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾

112. Kim bir hata yapar veya günah işler, sonra da onu suçsuz birinin üzerine atarsa, muhakkak ki büyük bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmiş olur.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ؕ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ ؕ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ؕ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

113. Allah'ın, sana lütfu ve rahmeti olmasaydı, onlardan[1] bazıları seni saptırmaya yeltenmişti. Oysa onlar, kendilerinden başkasını saptıramazlar. Sana hiçbir zarar veremezler. Allah, sana Kitab'ı ve Hikmet'i[2] indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Kuşkusuz, Allah'ın sana lütfu çok büyüktür.

لَا خَيْرَ فِىْ كَثِيْرٍ مِّنْ نَّجْوٰىهُمْ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوْفٍ اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ؕ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

114. Hak gözetmeyi, güzel söz söylemeyi, insanların arasını düzeltmeyi isteyenlerin görüşmeleri hariç, onların gizli görüşmelerinde bir hayır yoktur. Kim bunları yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak için yaparsa, ileride ona büyük bir ödül vereceğiz.

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ ؕ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿١١٥﴾

115. Kendisine doğru yol belli olduktan sonra, her kim Resul'e karşı gelir, mü'minlerin yolundan başkasına yönelirse, onu saptığı yolda bırakırız. Onu Cehennem'e atarız. Orası ne kötü bir dönüş yeridir.

1- Günahkâr suçlulardan. **2-** Bu terkipteki Kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet sözcüğü ise Kur'an'dan başka bir şey değildir; Kur'an'ın niteliklerinden biridir. Tıpkı Kur'an ve Zikir, Kur'an ve Furkan terkipleri gibi. Hikmet, Kur'an'ın baskı, zulüm ve fesadı engellemek için konulmuş kanun, kural ve ilkeleri demektir. Hikmetin Sünnet olduğu düşüncesinin doğru olmadığı bu ayette açıkça görülmektedir. Zira Hikmetin de tıpkı Kitap gibi indirildiği ifade edilmektedir. Örneğin "Allah, Ona Kitap'ı Hikmet'i, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek" (3:48)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

116. Allah, kendisine şirk koşanları bağışlamaz. Bunun dışında, dilediğini[1] bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, derin bir sapkınlıkla sapmış olur.

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا ۚ وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

117. Onlar, O'nu bırakıp, birtakım dişilere[2] yalvarıyorlar, oysa onların yalvardıkları azgın şeytandan başkası değildir.

لَعَنَهُ اللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

118. Allah onu lanetledi ve o da: "Ant olsun ki senin kullarından farz olarak[3] alacağım[4]." dedi.

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾

119. Mutlaka onları saptırıp, asılsız kuruntulara daldıracağım; onlara buyuracağım, davarların kulaklarını yaracaklar;[5] onlara buyuracağım, Allah'ın yarattığını bozacaklar[6]. Kim, Allah'ın yanı sıra şeytanı veli edinirse, apaçık bir zarara uğramış olur.

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

120. Şeytan, onlara vaatlerde bulunup, onları kuruntulara sürükler. Şeytan, ancak aldatmak için vaatte bulunur.

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

121. Onların varacakları yer Cehennem'dir ve oradan kurtulmak için hiçbir yol bulamayacaklar.

1- Uygun gördüğünü. Hak edeni; yapılan seçime göre uygun olan karşılığı vererek bağışlanmayı gerektirecek "şey"ler yapanı. Bağışlanmayı hak edeni. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamlarına da gelmektedir. **2-** Dişi putlara (Lat, Uzza, Menat gibi.) **3-** Kendi istediğimi mutlaka alacağım. **4-** İstediğim yöne yönlendireceğim. **5-** Cahiliye Arapları, çeşitli nedenlerle kimi hayvanlardan yararlanmayı kendilerine yasaklamışlardı. Maide Suresi, ayet 103'te bu hayvanlar şu şekilde açıklanmaktadır: Bahira, saibe, vasile ve ham. Bahira: Beşinci doğumunda erkek doğuran deve. Saibe: adak vs. nedenlerle salıverilen deve. Vasile: Yedinci doğumlarında çift doğan kuzular. Ham: On kez baba olan deve. **6-** Fıtratını(yaradılışını) bozacaklar; yaradılış amacına aykırı kullanacaklar.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ؕ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ؕ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

122. İman edip, sâlihâtı yapanları[1], içinde süresiz kalacakları, içinden ırmaklar akan Cennetlere koyacağız. Allah'ın verdiği söz hakikattir. Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ ؕ مَنْ يَعْمَلْ سُٓوءًا يُجْزَ بِهٖ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

123. Ne sizin kuruntularınız ne de Ehli Kitap'ın kuruntularına göre değil; kim bir kötülük yaparsa, onun karşılığını bulur. O, kendisine Allah'tan başka ne bir veli ne de bir yardımcı bulamaz.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾

124. Erkek ve kadın; her kim mü'min olarak sâlihâtı yaparsa, işte onlar Cennet'e gireceklerdir. Ve onlara zerre kadar haksızlık edilmeyecektir.

وَمَنْ اَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ؕ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

125. Kimin dini, kendisini muhsin[1] olarak Allah'a teslim etmiş; hanif[2] olan İbrahim'in milletine[3] tabi olandan daha iyi olabilir? Allah, İbrahim'i "halil"[4] edinmişti.

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

126. Göklerde ve yerde olan her şey Allah'a aittir. Ve Allah, Her Şeyi Kuşatmıştır.

1- İyi ve sağlamca, gereği gibi. **2-** Şirk koşmaksızın Allah'a yönelmiş olan. **3-** İbrahim'in kurduğu uygarlık. Onun halkının yaşam biçimi. **4-** Samimi dost/arkadaş, sevgili.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِى النِّسَآءِ ۖ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۙ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِى الْكِتَابِ فِى يَتَامَى النِّسَآءِ الّٰتِى لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَاَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامٰى بِالْقِسْطِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

127. Senden, o kadınlar[1] hakkında fetva istiyorlar.[2] De ki: "Onlar hakkında size fetvayı Allah veriyor. Bu, kendilerine verilmesi yazılanı[3] vermediğiniz ve kendileriyle evlenmek istemediğiniz kadınların yetimleri, mustaz'af[4] çocuklar ve yetimler için hakkaniyetli olmanız hakkında, Kitap'ta okunmuş olan ayetlerdir. Hayır olarak ne yaparsanız, Allah, onu bilir.

وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۗ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ۗ وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ ۗ وَاِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

128. Eğer bir kadın, kocasının nuşuzundan[5] veya kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse, uzlaşmaya çalışmalarında bir sakınca yoktur. Uzlaşmak, daha hayırlıdır. Zira benlikler bencilliğe[6] eğimlidir. Eğer arayı düzeltmek ister ve takvalı[7] davranırsanız; Allah, Yaptığınız Her Şeyden Haberdar'dır.

وَلَنْ تَسْتَطِيعُٓوا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ۖ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۗ وَاِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

129. Ne kadar isteseniz de kadınlarınız arasında[8] tam anlamı ile adaletli olmaya kesinlikle güç yetiremezsiniz. O halde, anlaşmazlığı çözümsüz hale getirip, onları yüzüstü bırakmayın. Eğer, arayı düzelterek, takvalı davranırsanız kuşkusuz ki Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهٖ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

130. Eğer karı-koca ayrılırlarsa, Allah, kudretiyle her ikisini de kendi kendilerine yeterli kılar. Kuşkusuz Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Egemenlik Sahibi'dir.

1- Yetimlerin kadınları. **2-** Mümin erkekler, daha önce olmadığı halde, sonradan miras, mehir ve benzeri konularda kadınlara verilen haklara itiraz ederek, Nebiden bu hükümlerin kime ait olduğunu soruyorlar. **3-** Gerekli görüleni, zorunlu kılınanı. **4-** Kimsesiz, sahipsiz, güçsüz ve mağdur. **5-** Sadakatsizliğe kalkışmasından **6-** Kıskançlığa. **7-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kendinizi kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya, güvenceye alırsanız. **8-** Aranızdaki anlaşmazlık konusunda. (Bir önceki ayette ortaya çıkan nuşûz/geçimsizlik, ihmal konusu.)

وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ وَلَقَدْ وَصَّیْنَا الَّذِیْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِیَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِیًّا حَمِیْدًا ﴿۱۳۱﴾

131. Göklerde ve yerde olan her şey yalnızca Allah'ındır. Ant olsun, sizden önce kitap verilenlere ve size Allah'a karşı takvalı olun diye tavsiyede bulunduk. Eğer gerçeği yalanlayarak nankörlük ederseniz, göklerde ve yerde olan her şey yalnızca Allah'ındır. Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan, Övgüye Değer Yegâne Varlık yalnızca Allah'tır.

وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ وَكَفٰی بِاللّٰهِ وَكِیْلًا ﴿۱۳۲﴾

132. Göklerde ve yerde olan her şey, yalnızca Allah'ındır. Vekil[1] olarak Allah yeter.

اِنْ یَّشَاْ یُذْهِبْكُمْ اَیُّهَا النَّاسُ وَیَاْتِ بِاٰخَرِیْنَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰی ذٰلِكَ قَدِیْرًا ﴿۱۳۳﴾

133. Ey insanlar! Eğer Allah dilerse sizi yok edip, yerinize başkalarını getirir. Kuşkusuz, Allah'ın bunu yapmaya gücü yeter.

مَنْ كَانَ یُرِیْدُ ثَوَابَ الدُّنْیَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِیْعًا بَصِیْرًا ﴿۱۳۴﴾

134. Kim dünya sevabını[2] isterse; bilsin ki dünyanın da ahiretin de sevabı yalnızca Allah katındadır. Allah, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِیْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلٰۤی اَنْفُسِكُمْ اَوِ الْوَالِدَیْنِ وَالْاَقْرَبِیْنَ ۚ اِنْ یَّكُنْ غَنِیًّا اَوْ فَقِیْرًا فَاللّٰهُ اَوْلٰی بِهِمَا ۫ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰۤی اَنْ تَعْدِلُوْا ۚ وَاِنْ تَلْوٗۤا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرًا ﴿۱۳۵﴾

135. Ey iman edenler! Kendinizin, anne ve babanızın ve akrabalarınızın aleyhine bile olsa; tanıklık ettiğiniz kimseler, zengin de olsa, fakir de olsa, Allah için hakkaniyetli tanıklar olarak adaleti gerçek anlamıyla yerine getirin. Allah, onlara sizden daha yakındır. Haddi aşarak, tutkunuza tabi olmayın. Eğer gerçeği çarpıtıp, yüz çevirirseniz, Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

1- Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **2-** Nimetini.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَالْكِتَابِ الَّذِى نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِهٖ وَالْكِتَابِ الَّذِٓى اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ؕ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

136. Ey iman edenler! Allah'a, Resul'üne ve Resul'üne indirdiği Kitap'a ve daha önce indirilmiş kitaplara inanın. Kim, Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, resûllerini ve Ahiret Günü'nü inkâr ederse; o, çok derin bir sapkınlığa düşmüştür.[1]

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

137. İman edip sonra küfreden, sonra iman edip, tekrar küfreden; sonra küfründe ileri gidenleri[2], Allah ne affedecek ne de doğru yola iletecektir.

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

138. Münafıklara duyur! Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

اَلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ؕ اَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

139. Çünkü onlar mü'minlerin yanı sıra gerçeği yalanlayan nankörleri evliya[3] ediniyorlar. İzzeti[4] onların yanında mı arıyorlar! Kuşkusuz, izzet, tamamıyla Allah'ın yanındadır.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتَابِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهٖٓ اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

140. Ve O, size indirdiği Kitap'ta: "Ayetlerinin inkâr edildiğini ya da alaya alındığını duyduğunuz zaman başka bir hadise[5] geçinceye kadar onlarla beraber bulunmayın, yoksa onlar gibi olursunuz." diye bildirdi. Kuşkusuz, Allah, bütün münafıkları ve gerçeği yalanlayan nankörleri Cehennem'de toplayacaktır.

1- Ayete "Ey iman edenler, iman edin" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir; ayette iman edenlere, iman edecekleri şeyler bildirilmektedir. **2-** Önce Allah'a güvenip, sonra güvenmeyen; imanla imansızlık arasında gel gitler yaşayan ve bunu iyice kanıksayan kimseler. **3-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. **4-** Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık, üstünlük. **5-** Konuya, söze.

اَلَّذِيْنَ يَتَرَبَّصُوْنَ بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوْٓا اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ قَالُوْٓا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۭ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِيْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا ﴿١٤١﴾

141. Onlar, sürekli sizi gözetliyorlar, eğer Allah size bir zafer verirse: "Biz de sizinle beraber değil miydik?" derler. Eğer, gerçeği yalanlayan nankörler üstünlük sağlarlarsa: "Biz sizin üstün gelmenizi sağlamadık mı, Mü'minlerden korumadık mı?" derler. Kuşkusuz, Allah, Kıyamet Günü aranızda hükmünü verecektir. Allah, Mü'minlere karşı, gerçeği yalanlayan nankörlere asla bir yol vermeyecektir.

اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ۚ وَاِذَا قَامُوْٓا اِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوْا كُسَالٰى ۙ يُرَاۗءُوْنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ اِلَّا قَلِيْلًا ۙ ﴿١٤٢﴾

142. Münafıklar, Allah'ı aldatmaya çalışırlar. Oysa O, onları aldatandır.[1] Onlar, "salâtı ikame ettikleri"[2] zaman üşene üşene "ikame ederler." İnsanlara gösteriş yaparlar. Allah'ı da pek az zikrederler.[3]

مُّذَبْذَبِيْنَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۡ لَآ اِلٰٓى هٰٓؤُلَاۗءِ وَلَآ اِلٰى هٰٓؤُلَاۗءِ ۭ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ﴿١٤٣﴾

143. Ne onlara ne bunlara, arada bocalayıp dururlar. Allah, kimi saptırırsa[4], sen ona asla bir yol bulamazsın.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَاۗءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۭ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿١٤٤﴾

144. Ey iman edenler! Mü'minlerin yanı sıra gerçeği yalanlayan nankörleri evliya[5] edinmeyin. Allah'a, aleyhinize olacak apaçık bir sûltan[6] mı vermek istiyorsunuz?

اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ فِي الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيْرًا ۙ ﴿١٤٥﴾

145. Münafıklar, ateşin en alt tabakasında olacaklar. Ve onlara asla bir yardımcı bulamazsın.

1- Allah'ı aldattıklarını sanmakla esas aldananlar kendileridir. **2-** Destek oldukları, yardım ettikleri. **3-** Anarlar, öğütlerine uyarlar. **4-** Allah, sapkınlığı gerektiren şeyleri yaptığından dolayı kimi saptırırsa. **5-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğü; dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedirler. **6-** Kanıt, Yetki, yetkili kılma, yapmasını isteme.

اِلَّا الَّذِيۡنَ تَابُوۡا وَاَصۡلَحُوۡا وَاعۡتَصَمُوۡا بِاللّٰهِ وَاَخۡلَصُوۡا دِيۡنَهُمۡ لِلّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ؕ وَسَوۡفَ يُؤۡتِ اللّٰهُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ اَجۡرًا عَظِيۡمًا ﴿۱۴۶﴾

146. Ancak tövbe edip, kendilerini düzeltenler, Allah'ın buyruklarına sımsıkı sarılanlar, dinlerini yalnızca Allah'a has kılanlar hariç. İşte bunlar, Mü'minlerle beraberdirler. Allah, zamanı geldiğinde, Mü'minlere büyük bir ödül verecektir.

مَا يَفۡعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمۡ اِنۡ شَكَرۡتُمۡ وَاٰمَنۡتُمۡ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيۡمًا ﴿۱۴۷﴾

147. Eğer şükreder[1] ve iman ederseniz, Allah size neden azap etsin? Allah Şakir'dir.[2] Her Şeyi Bilen'dir.

❁❁❁ 5. Bölümün Sonu ❁❁❁

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الۡجَهۡرَ بِالسُّوۡٓءِ مِنَ الۡقَوۡلِ اِلَّا مَنۡ ظُلِمَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيۡعًا عَلِيۡمًا ﴿۱۴۸﴾

148. Allah, kendisine haksızlık yapılan kişinin dışında, kötü sözün açıkça dillendirilmesini sevmez. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِنۡ تُبۡدُوۡا خَيۡرًا اَوۡ تُخۡفُوۡهُ اَوۡ تَعۡفُوۡا عَنۡ سُوۡٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيۡرًا ﴿۱۴۹﴾

149. Eğer bir iyiliği açıklar veya gizlerseniz veya bir kötülüğü bağışlarsanız bilin ki, Allah da Çok Affedici'dir, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

اِنَّ الَّذِيۡنَ يَكۡفُرُوۡنَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ يُّفَرِّقُوۡا بَيۡنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيَقُوۡلُوۡنَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٍ وَّنَكۡفُرُ بِبَعۡضٍ ۙ وَّيُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ يَّتَّخِذُوۡا بَيۡنَ ذٰلِكَ سَبِيۡلًا ۙ ﴿۱۵۰﴾

150. Allah'ı ve resullerini inkâr edenler, Allah ile resullerinin arasını ayırmak isterler: "Bir kısmına inanır bir kısmına inanmayız." derler. Böylece, arada bir yol tutmak isterler.

اُولٰٓئِكَ هُمُ الۡكٰفِرُوۡنَ حَقًّا ۚ وَاَعۡتَدۡنَا لِلۡكٰفِرِيۡنَ عَذَابًا مُّهِيۡنًا ﴿۱۵۱﴾

151. İşte onlar gerçekten, gerçeği yalanlayan nankörlerdir. Biz de gerçeği yalanlayan nankörlere alçaltıcı bir azap hazırladık.

1- Şükür, karşılık vermek demektir. Allah'a şükretmek demek, Allah'ın vermiş olduğu nimetlerden ihtiyaç sahiplerine paylarını vermek demektir. Tıpkı tavuğun yediği yeme karşılık yumurta, koyunun yediği ota karşılık süt vermesi gibi. **2-** Şükrün karşılığını verendir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ اُجُورَهُمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

152. O kimseler ki Allah'a ve resullerine iman edip, resuller arasında hiçbir ayırım yapmazlar. İşte onlara, gelecekte ödülleri verilecektir. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَآءِ فَقَدْ سَاَلُوا مُوسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُٓوا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ۚ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

153. Ehli Kitap, senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. Daha önce Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi: "Bize Allah'ı açıkça göster." demişlerdi. Bu haksızlıklarından dolayı, onları yıldırım çarpmıştı. Sonra kendilerine apaçık kanıtlar içeren bilgiler geldiği halde yine de buzağıyı ilah edindiler. Biz onları bağışladık ve Musa'ya apaçık bir yetki verdik.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِى السَّبْتِ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

154. Kesin söz vermelerinden dolayı Tur'u üzerlerine yükseltmiştik. Onlara, "Kapıdan secde ederek[1] girin." dedik. Yine onlara, "Cumartesi'nde haddi aşmayın." dedik. Biz, onlardan kesin söz aldık.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۢ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

155. Verdikleri sözü bozdukları, Allah'ın ayetlerini inkâr ettikleri, nebileri haksız yere öldürdükleri ve "Bizim kalplerimiz örtülüdür." dedikleri için; evet Allah, gerçeği yalanlayarak nankörlük ettiklerinden dolayı, onların kalplerini mühürlemiştir. Bu nedenle pek azı hariç, iman etmezler.

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

156. Gerçeği yalanlayarak nankörlük etmeleri ve Meryem'e büyük bir iftira atmaları;

1- Saygı göstererek.

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ؕ وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ ؕ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ۬ۙ ﴿١٥٧﴾

157. Ve yine Allah'ın elçisi Meryem oğlu İsa Mesih'i, "Kesinlikle biz öldürdük." demeleri nedeniyle. Aslında onu öldürmediler ve onu asmadılar da. Fakat kendilerine öyle göründü. Onlar, herhangi bir bilgi sahibi olmadıklarından, ayrılığa düştükleri bu konuda kesin olarak şüphe içindedirler. Onlar, sadece zanna uyuyorlar. Kesin olan şu ki, onu öldürmediler.

بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

158. Aksine Allah, onu kendisine yükseltti.[1] Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَاِنْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۚ ﴿١٥٩﴾

159. Kitap Ehli'nden her biri ölümünden önce ona[2] inanmak zorundadır. Kıyamet günü O onlar hakkında tanık olur.

فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيرًا ۙ ﴿١٦٠﴾

160. Böylece, zulümleri ve Allah yolundan çokça alıkoymaları nedeniyle daha önce helal olan temiz birçok şeyi Yahudilere haram kıldık.

وَاَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ؕ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٦١﴾

161. Yine, yasaklandığı halde, riba almaları ve haksız yoldan insanların mallarını yemelerinden dolayı; Biz; onlardan, gerçeği yalanlayarak nankörlük edenler için, çok acı bir azap hazırladık.

لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ اُولٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ اَجْرًا عَظِيمًا ۚ ﴿١٦٢﴾

162. Ancak, onlardan ilimde derinleşmiş[3] olanlar ve Mü'minler, sana ve senden önce indirilene inanırlar. Salâtı ikame edenler, zekâtı yapanlar[4], Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edenler; işte onlara gelecekte büyük bir ödül vereceğiz.

1- Ona yüksek dereceler verdi. **2-** İsa'nın öldürülmediği gerçeğine. **3-** Gerçeği kavramış olanlar. İman düzeyleri yüksek olanlar. "İlim" sözcüğü ile kast edilen şey, bilgi değil, bilinçtir, gerçeği kavramaktır. **4-** Bkz: 2:43'nolu ayetin dipnotu.

إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعْدِهِۦ ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَٰنَ ۚ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا ۚ ﴿١٦٣﴾

163. Biz, Nuh'a ve ondan sonraki bütün nebilere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. Ve biz İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Ve Davud'a da Zebur'u verdik.

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ۚ ﴿١٦٤﴾

164. Senden önce gönderdiğimiz elçilerden birçoğunu sana anlattık, birçoğunu da anlatmadık. Ve Allah, Musa'yla kelimelerle[1] konuştu.

رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾

165. Müjdeleyici ve uyarıcı olarak resuller gönderdik ki, resullerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشْهَدُ بِمَآ أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُۥ بِعِلْمِهِۦ ۖ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

166. Allah, sana indirdiği şeyi, kendi ilmi ile indirdiğine tanıklık eder. Melekler de tanıklık ederler. Ve tabii ki tanık olarak Allah yeter.

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ قَدْ ضَلُّوا۟ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾

167. İnkâr edip, Allah'ın yolundan alıkoyanlar, gerçekten derin bir sapkınlıktadırlar.

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَظَلَمُوا۟ لَمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

168. Gerçeği yalanlayıp nankörlük edip, zulmedenleri Allah bağışlayacak değildir. Onları bir yola hidayet edecek de değildir;

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

169. Ancak Cehennem yolundan başka. Orada, sürekli kalıcıdırlar. Bu, Allah için çok kolaydır.

1- Takdir edilmiş hükümler, vahiy.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَاٰمِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ؕ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۱۷۰﴾

170. Ey insanlar! Resul size Rabb'inizden gerçeği getirdi. Öyleyse kendi iyiliğiniz için ona iman edin. Eğer inkâr ederseniz, bilin ki gökte ve yerde olan her şey Allah'a aittir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

يَآ اَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِىْ دِيْنِكُمْ وَلَا تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ؕ اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهٗ ۚ اَلْقٰىهَآ اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوْحٌ مِّنْهُ ۫ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ ۚ وَلَا تَقُوْلُوْا ثَلٰثَةٌ ؕ اِنْتَهُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ؕ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ؕ سُبْحٰنَهٗٓ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ وَلَدٌ ۘ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۚ ﴿۱۷۱﴾

171. Ey Kitap Ehli! Dininiz hakkında haddi aşmayın. Allah hakkında, gerçek olandan başka bir şey söylemeyin. Allah'ın resulü İsa Mesih, Meryem'in oğludur. Ve o, Allah'ın Meryem'e attığı Kelime ve Kendisinden bir ruhtur. O halde Allah'a ve resulüne iman edin. Ve "Üçtür." demeyin. Buna son verin. Bu, sizin için daha hayırlıdır. Kuşkusuz Allah, tek bir ilahtır. O, çocuk sahibi olmaktan münezzehtir. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Vekil olarak Allah yeter.

لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ؕ وَمَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ﴿۱۷۲﴾

172. Ne Mesih ne de mukarrabin[1] melekler Allah'a kul olmaktan kaçınmazlar. Kim büyüklenerek O'na kulluk etmekten kaçınırsa, bilsin ki O, yakında onların tamamını huzuruna toplayacaktır.

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۚ وَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْتَنْكَفُوْا وَاسْتَكْبَرُوْا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ وَّلَا يَجِدُوْنَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ﴿۱۷۳﴾

173. Ama iman edip, sâlihâtı yapan[2] kimselerin, yaptıklarının karşılığı eksiksiz verilecektir. Ve Kendi fazlından daha da artıracaktır. Ama büyüklük taslayan ve kibirlenen kimselere gelince, onlara can yakıcı bir azap ile azap edecek. Ve onlar, Allah'tan başka ne bir yardımcı ne de bir veli[3] bulabilirler.

1- Yakınlaştırılmış. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

174. Ey insanlar! Kesinlikle Rabb'inizden size bir "burhan"[1] geldi. Ve size apaçık bir nur[2] indirdik.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِى رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ ۙ وَيَهْدِيهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

175. Ama Allah'a inanıp ona sımsıkı tutunanlara gelince, onları, yakında Kendi lütfundan, rahmetinin içine koyacak ve onları kendisine giden dosdoğru yola iletecektir.

يَسْتَفْتُونَكَ ۖ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِى الْكَلَالَةِ ۚ اِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهٗ وَلَدٌ وَلَهٗٓ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَآ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَاِنْ كَانُٓوا اِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَآءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوا ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

176. Sana soruyorlar. De ki: "Allah kelale[3] hakkında size hükmünü veriyor: Ölen herhangi bir kimsenin çocuğu yoksa yalnızca bir kız kardeşi varsa, mirasın yarısı onundur. Kız kardeşi ölür de çocuğu da yoksa erkek kardeşi onun malına varis olur. Kız kardeş, iki taneyse mirasın üçte ikisi onlarındır. Eğer erkek ve kadın çok kardeşlerse, o zaman erkeğe iki dişi payı vardır. Şaşırıp sapıtmamanız için, Allah, size açıklıyor. Ve Allah Her Şeyi En İyi Bilen'dir.".

1- İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici. **2-** Yolunuzu aydınlatan ışık. **3-** Çocuğu ve babası olmayan.

سُورَةُ الْمَائِدَةِ ﴿٥﴾

5. MÂİDE SÛRESİ

[İniş sırası: 112, Medeni, Hicretin 6. Yılında indirilmiştir. 120 ayettir. Adını, 112. Ve 114. ayette geçen "maide/sofra" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَوْفُوا بِالْعُقُودِۗ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّى الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌۗ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

1. Ey iman edenler! Sözlerinizi yerine getirin. Haram kılındığı bildirilenler hariç, avlanma yasağına uymak şartıyla en'am[1] size helal kılındı. Kuşkusuz, Allah, dilediği hükmü verir.[2]

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْىَ وَلَا الْقَلَآئِدَ وَلَآ آٰمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًاۗ وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُواۗ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا۟ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَۗ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

2. Ey iman edenler! Allah'ın işaretlerine[3], haram aya, kurbana, gerdanlıklara;[4] Rabb'lerinin lütuf ve rızasını dileyerek Beyt-i Haram'a gelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınız zaman avlanabilirsiniz. Sizi, Mescid-i Haram'dan alıkoymalarından dolayı bir topluma olan kızgınlığınız, aşırı gitmenize neden olmasın. Günah ve düşmanlık üzerinde değil, iyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Allah'a karşı takvalı olun. Kuşkusuz Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

1- Davarlar; deve, sığır, koyun, keçi vb. otçul küçük ve büyük baş hayvanlar. **2-** Allah, kulları için en uygun, en iyi, en doğru hükmü verir. **3-** Allah'ın belirlediği simgeleri. **4-** Hacda yemek amacıyla ayrılan hayvanları belirleyen işaretleme.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ
الْخِنْزِيرِ وَمَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ وَالْمُنْخَنِقَةُ
وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَآ اَكَلَ
السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ
وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ اَلْيَوْمَ
يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاخْشَوْنِ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ
الْاِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِى مَخْمَصَةٍ غَيْرَ
مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾

3. Ölü, kan, domuz eti, Allah'tan başkasının adı anılarak[1] kesilen ve boğularak ölmüş, vurularak ölmüş, yüksekten düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş; yırtıcı hayvan tarafından yenmiş -canı çıkmadan kesilmiş olanlar hariç- ve putlar adına kesilenler haram kılındı. Fal okları[2] ile kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar fısktır.[3] Artık, kâfirler, dininize bir şey yapmaktan umutlarını kesmişlerdir. Öyleyse, onlara huşu[4] duymayın. Bana huşu duyun. Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim/ikmal ettim ve sizin üzerinize nimetimi[5] tamamladım. Sizin için din olarak İslam'ı seçtim/ beğendim. Kim açlıktan dolayı mecbur kalırsa, istekli olmaksızın bunlardan yiyebilir. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ اُحِلَّ لَهُمْ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ فَكُلُوا مِمَّآ
اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

4. Sana, kendilerine neyin helal olduğunu soruyorlar. De ki: "Temiz ve iyi olanlar, size helal kılındı. Ve Allah'ın size verdiği bilgi ile eğittiğiniz eğitimli av hayvanlarının yakaladıklarını yiyin." Ve Allah'ın adını onun[6] üzerine anın. Allah'a karşı takvalı olun. Kuşkusuz, Allah, hesabı çok çabuk görendir.

1- Allah'tan başka varlıklara adanan. Başka ilahlar için kesilen. Hayvan kesilirken üzerine Allah'ın adının anılmamış olması onu haram kılmaz. Diğer bir deyimle Allah'tan başka ilahlar adına kesmeye niyetlenmiş olmamak koşulu ile kesilen, ancak üzerinde Allah'ın adı anılmamış olan hayvanların etlerini yemek helaldir. **2-** Cahiliye döneminde Araplar bir şey yapmaya niyet ettikleri zaman karar vermek için üç ok alırlardı. Üzerlerine, Rabb'im emretti, Rabbim yasakladı yazarak ve birini de boş bırakarak bir torbaya koyar, sonra da içlerinden birini çekerler ve onun üzerinde yazılı olana göre karar verirlerdi. **3-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **4-** Derin saygı ve içten sevgi. **5-** Vahyin gönderilişini. **6-** Eğitimli av hayvanının yakaladığı şeyi keserken veya yerken.

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ؕ وَطَعَامُ الَّذِيْنَ
اُوْتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ ۖ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ ۫
وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ
اُجُوْرَهُنَّ مُحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ وَلَا
مُتَّخِذِيْٓ اَخْدَانٍ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِالْاِيْمَانِ فَقَدْ حَبِطَ
عَمَلُهٗ ۫ وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۧ ﴿٥﴾

5. Bugün size, temiz şeyler helâl kılındı. Ve Kitap verilenlerin yiyecekleri size, sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir. İman eden muhsenat[1] kadınlar ve sizden önce kendilerine kitap verilmiş olan muhsenat kadınlar, karşılıklarını[2] vermeniz, iffetli olmanız, iffetsiz olmamanız ve gizli dost tutmamanız koşuluyla size helâldir. Kim imanı inkâr ederse yaptığı işler boşa gider ve o, ahirette hüsrana uğrayanlardan olur.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوْا
وُجُوْهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوْا
بِرُءُوْسِكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ ؕ وَاِنْ كُنْتُمْ
جُنُبًا فَاطَّهَّرُوْا ؕ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ
جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ
فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوْا
بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيْكُمْ مِّنْهُ ؕ مَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَّلٰكِنْ يُّرِيْدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ
نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٦﴾

6. Ey iman edenler! Salâta[3] durduğunuz zaman, yüzlerinizi ve ellerinizi -dirseklerinizle beraber- yıkayın. Başlarınızı ve –aşık kemiklerinizle beraber- ayaklarınızı mesh edin.[4] Eğer cünüpseniz; tam olarak temizlenin.[5] Eğer hastaysanız veya yolcuysanız veya sizden biriniz tuvaletten geldiyse veya kadınlarınızla ilişkiye girdiyseniz; o anda su bulamadıysanız, temiz kumla[6] teyemmüm edin; onunla ellerinizi ve yüzlerinizi mesh edin. Allah size herhangi bir zorluk dilemiyor. Ancak sizi tertemiz etmek ve üzerinize nimetini tamamlamak istiyor. Umulur ki şükredersiniz.

1- İffetli, hür. **2-** Mehirlerini. **3-** Namaza. **4-** Abdest alırken, esas olan şey ayakların mesh edilmesidir. Ayakları yıkamak, abdestin koşullarından değildir. Dikkat edilirse teyemmüm etmede abdest alırken yıkanan azalar sayılmıştır. Teyemmüm edilecek azalar arasında ayakların sayılmaması, abdest alırken ayakların yıkanmasının şart olmadığının göstergesidir. Ancak, isteğe bağlı olarak ayakların yıkanmasının bir sakıncası yoktur. Mesh, doğrudan ayağa yapılmalıdır. Başka bir nesnenin üzerine yapılan mesh geçerli değildir. **5-** Boy abdesti alın. **6-** İnce toprak.

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِى وَاثَقَكُمْ بِهٖٓ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۫ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝٧

7. Allah'ın, size olan nimetini ve "İşittik ve itaat ettik." dediğinizde, onunla sizi bağladığı sözünüzü hatırlayın. Allah'a karşı takvalı olun. Kuşkusuz, Allah göğüslerde olanı gerçeğiyle bilendir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَاۗءَ بِالْقِسْطِ ۡ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوْا ۭ اِعْدِلُوْا ۣ هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ۡ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝٨

8. Ey iman edenler! Allah için gerçeğe bağlı kalmada kararlı olun! Hakkaniyetli tanıklar olun! Bir halka olan düşmanlığınız sizi adaletsizliğe yöneltmesin. Adil olun, bu, takvalı olmaya en uygun olandır. Allah'a karşı takvalı olun. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝٩

9. Allah, iman edip sâlihâtı[1] yapanlara söz verdi, onlar için bağışlanma ve büyük bir karşılık vardır.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝١٠

10. İnkâr edip, ayetlerimizi yalanlayan kimselere gelince, işte onlar Cehennemlik kimselerdir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّبْسُطُوْٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝١١

11. Ey iman edenler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani bir toplum size saldırmayı tasarlamıştı da Allah, onları, size saldırmaktan vazgeçirmişti. Allah'a karşı takvalı olun. Mü'minler, yalnızca Allah'a güvenip yönelsinler.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِىٓ اِسْرَٰٓءِيلَ ۚ وَبَعَثْنَا
مِنْهُمُ اثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا ۖ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّى مَعَكُمْ ۖ
لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ
بِرُسُلِى وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا
حَسَنًا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ
بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

12. Doğrusu Allah İsrailoğulları'ndan kesin söz aldı. Onlardan on iki temsilci gönderdik. Ve Allah, "Sizinle beraberim." dedi. Ant olsun eğer salâtı ikame eder, zekâtı yapar[1], resullerime iman eder ve onlara yardımcı olur, böylece Allah'a iyi bir ödünç verirseniz, o zaman elbette kötülüklerinizi örterim, muhakkak içinden ırmaklar akan Cennetlere koyarım. Bundan sonra, sizden kim gerçeği yalanlayarak nankörlük ederse düz yoldan sapmış olur.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ۚ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهٖ ۙ
وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهٖ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ
عَلٰى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ
عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۖ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

13. Anlaşmalarını bozmalarından dolayı onlara lânet ettik ve kalplerini katılaştırdık. Kelimeleri bağlamlarından koparark çarpıtıyorlar, öğütlendikleri şeyden nasiplenmeyi unuturlar, içlerinden çok azı hariç, daima onların hainlik ettiklerini görürsün. Yine de vazgeç ve yaptıklarına aldırma. Kuşkusuz Allah, iyi davrananları sever.

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُٓوا اِنَّا نَصَارٰٓى اَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ
فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهٖ ۖ فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۗ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

14. Ve "Biz Nasarayız."[2] diyenlerden de söz aldık. Öğütlendikleri şeyden nasiplenmeyi unuttular. Biz de kıyamet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin yerleştirdik. Ve Allah, ne iş yaptıklarını yakında haber verecektir.

يٰٓاَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ
كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ
كَثِيرٍ ۗ قَدْ جَٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ۙ ﴿١٥﴾

15. Ey kitap Ehli! Doğrusu, Kitap'tan gizlediğiniz birçok şeyi size açıklayan ve bir kısmından da söz etmeyen resûlümüz geldi. Doğrusu size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap geldi.

1- Bkz. 2:43. ayetin dipnotu. **2-** Hristiyanız.

يَهْدِي بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلٰمِ
وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهٖ
وَيَهْدِيهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

16. Allah, onunla[1], rızasına bilerek tâbi olanları esenlik yollarına iletir. Onları, izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkartır. Ve onları dosdoğru olan yola iletir.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۭ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُّهْلِكَ
الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا ۭ
وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ يَخْلُقُ
مَا يَشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

17. Ant olsun ki, Meryem oğlu Mesih için, "O Allah'tır." diyenler kuşkusuz kâfir oldu. De ki: "Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzündekilerin tamamını yok etmek isterse, O'na kim engel olabilir?". Göklerin, yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin tamamı, Allah'a aittir. Dilediğini yaratır. Ve Allah, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصٰرٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّاۗؤُهٗ ۭ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ۭ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ۭ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَلِلّٰهِ مُلْكُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۡ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

18. Yahudiler ve Hristiyanlar, "Bizler Allah'ın oğulları ve O'nun sevgilileriyiz." dediler. De ki: "O halde suçlarınızdan dolayı, sizi niçin azaplandırıyor? Doğrusu, siz de yarattıklarından bir beşersiniz.[2] Dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder.[3] Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin mülkü Allah'a aittir. Son varış O'nadır.

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاۗءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ
عَلٰي فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُولُوا مَا جَاۗءَنَا
مِنْ بَشِيرٍ وَّلَا نَذِيرٍ ۡ فَقَدْ جَاۗءَكُمْ بَشِيرٌ وَّنَذِيرٌ ۭ
وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

19. Ey Kitap Ehli! Resûllerin arasının kesildiği bir dönemde size gerçekleri açıklayan resûlümüz geldi. "Bize herhangi bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi." demeyesiniz diye, müjdeleyici ve uyarıcı olarak. Allah, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ اَنْۢبِيَاۗءَ وَجَعَلَكُمْ مُّلُوكًا ۡ
وَّاٰتٰىكُمْ مَّا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِينَ ﴿٢٠﴾

20. Hani Musa, kavmine: "Ey kavmim! Allah'ın size verdiği nimetleri hatırlayın. Hani O, içinizden nebiler seçti; sizi melikler[4] yaptı ve âlemlerden hiç kimseye vermediği birçok şeyi size verdi." dedi.

1- Kur'an'la. **2-** Sıradan, normal, insanüstü bir özelliği olmayan insan. **3-** Uygun gördüğünü bağışlar, uygun gördüğünü cezalandırır. Bağışlanmayı gerektirecek şeyleri yapanı bağışlar, azabı gerektirecek şeyleri yapana da azap eder. **4-** Güç sahibi. Özgür olma.

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِى كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

21. Ey kavmim! Allah'ın, sizin için yazdığı, kutsal topraklara girin. Gerisin geri dönmeyin. Yoksa ters yüz olarak hüsrana uğrarsınız.

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ۖ وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا ۚ فَاِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾

22. Ey Musa! "Kuşkusuz, orada çok zorlu bir halk var. Onlar, oradan çıkmadıkça, biz oraya asla girmeyiz. Eğer çıkarlarsa, o zaman hemen gireriz." dediler.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۚ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَاِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوٓا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

23. Korkanların içinden, Allah'ın kendilerine nimet verdiği iki kişi, şöyle dedi: "Onların üzerine bildik kapıdan girin. Eğer oraya girerseniz, o zaman galip gelirsiniz. Eğer iman edenlerseniz, Allah'a tevekkül[1] edin.".

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَآ اِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

24. Ey Musa! "Onlar, orada oldukları sürece biz oraya asla girmeyiz; haydi sen git, sen ve Rabb'in birlikte savaşın. Kuşkusuz, işte biz buradan öteye gitmeyiz." dediler.

قَالَ رَبِّ اِنِّى لَآ اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِى وَاَخِى فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

25. Dedi: "Ey Rabb'im! Kendimden ve kardeşimden başkasına söz geçiremiyorum. O halde bizimle fâsık[2] halkın arasını ayır.".

قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِينَ سَنَةً ۚ يَتِيهُونَ فِى الْاَرْضِ ۗ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

26. "Onlar, oradan kırk yıl[3] yoksun kalacaklar." dedi. Onlar, o yerde şaşkınlık içinde dolaşacaklar. Artık fâsık olan toplumun durumuna üzülme.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapan. **3-** Bu sayı çokluk ifade etmektedir. Yıllarca, uzun zaman anlamındadır. Kırk sayısı Yahudi kültüründe sembolik anlam taşımaktadır.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَىْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ۭ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ۭ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

27. Onlara, iki âdem oğlunun[1] gerçek öyküsünü anlat: İkisi de birer sunu[2] sundular. Birisininki kabul olundu, diğerininki ise kabul olunmadı. Dedi ki: "Yemin olsun seni öldüreceğim." Dedi ki: "Allah, yalnız takva sahiplerinden kabul eder."

لَىِٕنْۢ بَسَطْتَّ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِيْ مَآ اَنَا بِبَاسِطٍ يَّدِيَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ ۚ اِنِّىْٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٨﴾

28. "Yemin olsun ki! Beni öldürmek istesen de ben sana elimi kaldırmayacağım. Ben âlemlerin Rabb'i olan Allah'a karşı gelmekten korkarım."

اِنِّىْٓ اُرِيْدُ اَنْ تَبُوْٓاَ بِاِثْمِيْ وَاِثْمِكَ فَتَكُوْنَ مِنْ اَصْحٰبِ النَّارِ ۚ وَذٰلِكَ جَزٰۗؤُا الظّٰلِمِيْنَ ۚ ﴿٢٩﴾

29. "Dilerim ki, benim günahımla[3] birlikte kendi günahını da yüklenerek Ateş'e gidenlerden olursun. Çünkü zalimlerin cezası budur."

فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِيْهِ فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٣٠﴾

30. Nefsi[4] kardeşini isteyerek öldürmesini kolaylaştırdı. O da onu öldürdü. Böylece hüsrana uğrayanlardan oldu.

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَّبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهٗ كَيْفَ يُوَارِيْ سَوْاَةَ اَخِيْهِ ۭ قَالَ يٰوَيْلَتٰى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ سَوْاَةَ اَخِيْ ۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِيْنَ ۚ ﴿٣١﴾

31. Allah, bir karga gönderdi. Kardeşinin cesedini nasıl örteceğini ona göstermek için yeri eşeliyordu.[5] "Eyvah! Bana yazıklar olsun, kardeşimin cesedini örtmekte karga kadar bile olamayacak kadar aciz miyim!" dedi. Pişman olanlardan oldu.

1- "İbney Âdeme" belirtisiz isim tamlaması olarak "Adem'in iki oğlu" anlamında değil, "iki âdem oğlu" "anlamındadır. Bu iki âdem oğlu, yaygın ve kabul gören anlayışın aksine Nebi Adem'in iki oğlu Hâbil ve Kâbil değildir. İsrailoğulları'ndan iki kişidir. (Bak,5:32) Birçok ayette (7:26,27; 17:70; 36:60) "beni âdem "insanoğlu" anlamında kullanılmaktadır. Ayetin bağlamı, siyak ve sibakı (Özellikle 32-34 ayetler) dikkate alınırsa böyle olduğu görülecektir. **2-** Allah'a yaklaşmayı, yakın olmayı sağlamak için. **3-** Beni öldürmenden dolayı kazanacağın günahla. **4-** Haset duygusu. **5-** Karga, öldürdüğü kardeşinin cesedini, ortada bırakan kardeşe, ölüyü nasıl toprağa gömeceğini göstermek için değil; ölüyü açıkta bırakmakla ne denli kötü ve düşüncesizce bir şey yaptığını hatırlatmak için yeri eşelemektedir. Ölünün nasıl toprağa gömüldüğünün bilinmediğini varsaymak doğru bir düşünce değildir.

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۚۛ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِىٓ اِسْرَآءِيلَ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِى الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ۭ وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَآ اَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ۭ وَلَقَدْ جَاۗءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ۡ ثُمَّ اِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِى الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴿٣٢﴾

32. Bundan dolayı İsrailoğulları'na yazdık: "Kim, bir cana karşılık olmaksızın veya yeryüzünde bozgunculuk yapmamış birini öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de onu yaşatırsa, sanki bütün insanları yaşatmış gibi olur." Resullerimiz onlara kanıtlayıcı açık bilgilerle geldiği halde onların çoğu bundan sonra da yeryüzünde israf[1] etmektedirler.

اِنَّمَا جَزٰۗؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ۭ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِى الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۙ ﴿٣٣﴾

33. Allah ve Resul'üyle savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuk[2] yapmaya çalışanların cezası öldürülmeleri veya asılmaları veya ellerinin ve ayaklarının çapraz kesilmesi veya yerlerinden sürgün edilmeleridir.[3] İşte bu durum, onlar için dünyada bir rezilliktir. Ahirette ise onlar için büyük bir azap vardır.

اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهِمْ ۚ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٤﴾

34. Ancak onlar üzerinde bir karara[4] varmanızdan önce tevbe[5] edenler hariç. İyi bilin ki Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوْٓا اِلَيْهِ الْوَسِيْلَةَ وَجَاهِدُوْا فِىْ سَبِيْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. Ey iman edenler! Allah'a karşı takvâlı olun ve O'na yakınlaşmak için vesile[6] arayın. O'nun yolunda gayret gösterin ki Kurtuluşa eresiniz.

1- Haddi aşmak, bozgunculuk yapmak, ölçüsüz davranmak, taşkınlık yapmak. **2-** İyi olanı bozup, kötülüğü yayanların. **3-** Bu cezalar, işlenen suça göredir. Öldürme yoksa ceza sürgündür. **4-** Onlar üzerinde güç kullanmadan, onları ele geçirmeden önce vazgeçenler hariç. **5-** Savaşmaktan ve bozgunculuk yapmaktan vazgeçmek. **6-** Yol.

اِنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَوۡ اَنَّ لَهُمۡ مَا فِى الۡاَرۡضِ جَمِيۡعًا وَّمِثۡلَهٗ مَعَهٗ لِيَفۡتَدُوۡا بِهٖ مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنۡهُمۡ‌ۚ وَلَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿۳۶﴾

36. Yeryüzünde olanların tamamı ve bir o kadarı daha, gerçeği yalanlayan nankörlerin olsa ve Kıyamet Günü'nün azabından kurtulmak için bunları fidye olarak verseler, bu onlardan asla kabul edilmeyecektir. Onlar için elem verici bir azap vardır.

يُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ يَّخۡرُجُوۡا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمۡ بِخٰرِجِيۡنَ مِنۡهَا‌ وَلَهُمۡ عَذَابٌ مُّقِيۡمٌ ﴿۳۷﴾

37. Ateşten çıkmak isterler. Onlar o ateşten asla çıkamayacaklar. Onlar için sürekli bir azap vardır.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقۡطَعُوۡۤا اَيۡدِيَهُمَا جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللّٰهِ‌ؕ وَاللّٰهُ عَزِيۡزٌ حَكِيۡمٌ ﴿۳۸﴾

38. Hırsızlık yapan erkeğin ve kadının, her ikisinin de ellerini, Allah'tan caydırıcı bir ceza olarak kesin.[1] Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Bu ayette, Allah'ın hükmüne göre hırsızlık yapanın eli kesilmelidir. Ancak bunun "el kesmek" anlamında değil de hırsızlık yapanların "güçlerini yok edin, güçlerini ellerinden alın" anlamına geldiği görüşü de bulunmaktadır. Bu görüşe göre, "el" anlamına gelen "yed(ye-de-ye)" sözcüğünün diğer anlamlarından biri de "güçtür/kuvvettir." Sözcüğün bu anlamından hareketle; "fektaû eydiyehuma" sözcükleri "ellerini kesin" anlamında değil "güçlerini yok edin, güçlerini ellerinden alın" anlamındadır. Şu ayetlerde de ifade edildiği gibi doğru olanın gücün yok edilmesi değil ellerin kesilmesidir: 7:124; 20:71; 26:49; 59:5

Ayetin açık anlamı ve "kesme" sözcüğünün çoğul formda olması dikkate alındığında yargı bizatihi ellerin kesilmesi yönündedir. Ellerin nereden kesileceğinin belirtilmemiş olmasını itiraza konu etmenin bir anlamı yoktur. Zira el, kola birleştiği yer olan bileklere kadar olan kısma denmektedir. Ayette yer alan "ibret verici bir ceza olarak" deyimi de elin bizatihi kesilmesine işarettir. Zira gücün elinden alınması ibretlik bir ceza olmaz. Diğer bir husus da elin kesilmesi için hırsızlığın illa elle yapılmış olması da gerekmez. Hangi yol ve araçla olursa olsun, nasıl yapılırsa yapılsın hırsızlık hırsızlıktır.

Ancak şu gerçek göz ardı edilmemelidir: Allah'ın en temel ve genel hükmü -ki bütün hükümler meşruiyetini bu hükümden almaktadır- şudur: Zorunluluklar/mecburiyetler bütün haramları mubah, yasakları geçersiz kılar. Dolayısıyla yapılan şeyin neden yapıldığı çok önemlidir. Belirleyici olan şey sebeptir. Örneğin aç kalmış bir kimsenin açlığını gidermek için yiyecek çalması hırsızlık değildir ve eli de kesilmez. Zira suçlu o değil, onu aç bırakandır. Örneğin, birisini öldürenin cezası öldürülmek olduğu halde; eğer nefsi- müdafaa veya meşru bir nedenle öldürmüşse, öldürülme cezasının uygulanmaması gibi. Ancak, tıpkı can gibi mal da çok önemlidir ve her türlü güveni hak etmektedir. Birilerinin emek harcamadan, haksız yoldan ve zorunlu bir ihtiyaç da değilken başkasının malını çalması hırsızlıktır ve eli kesilir. İslam için can da emek(mal) da çok büyük öneme sahiptir.

Önemli olan diğer bir husus da bir sonraki ayette açıkça ifade edildiği gibi, bir kimse yaptığı hırsızlıktan pişman olup, çaldığı malı sahibine iade eder ve kendisini düzeltirse, yani tevbe ederse tevbesi geçerlidir ve eli kesilmez.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهٖ وَاَصْلَحَ فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوْبُ عَلَيْهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٩﴾

39. Kim yaptığı haksızlıktan[1] sonra tevbe eder[2] ve uslanırsa, kuşkusuz Allah onun tevbesini kabul eder. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٠﴾

40. Bilmez misin? Kuşkusuz ki göklerin ve yerin mülkü Allah'a aittir. Dilediğine[3] azap eder, dilediğini bağışlar. Allah Her Şeye Güç Yetiren'dir.

يٰۤاَيُّهَا الرَّسُوْلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ فِى الْكُفْرِ مِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْۤا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوْبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا ۛ سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ سَمّٰعُوْنَ لِقَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ۙ لَمْ يَاْتُوْكَ ؕ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖ ۚ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا ؕ وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ؕ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَّلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٤١﴾

41. Ey Resûl! Küfre koşuşanlar seni üzmesin. O kimseler ki ağızlarıyla inandık dedikleri halde, kalben inanmadılar. Ve bir de yalan uydurmak amacıyla kasıtlı dinleyen Yahudiler, sana gelmeyen başka bir toplum adına casusluk yapmak için dinlerler. Sözleri bağlamlarından koparark değiştiriyorlar: "Eğer bu size verilirse onu alın, eğer bu verilmezse sakının!" diyorlar. Allah, kimin fitneye düşmesini isterse, onun için Allah'a karşı elinden hiçbir şey gelmez. İşte onlar, Allah'ın kalplerini arındırmak istemediği kimselerdir.[4] Onlar için dünyada aşağılanma, ahirette de büyük bir azap vardır.

1- Hırsızlıktan. **2-** Yaptığı hırsızlıktan pişman olup hırsızlık yapmaktan vazgeçerse elinin kesilmesinden kurtulur. **3-** İnsanın seçimine göre uygun olan karşılığı vererek; bağışlanmayı gerektirecek "şey"ler yapanı bağışlar; azabı hak edeni azaplandırır. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamlarına da gelmektedir. **4-** Kalplerinin arındırılmasını hak etmeyen kimselerdir.

سَمّٰعُونَ لِلْكَذِبِ اَكّٰلُونَ لِلسُّحْتِ ۟ فَاِنْ جَآءُوكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا ۭ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٤٢﴾

42. Yalan uydurmak için can kulağı ile dinlerler ve sürekli suhtla[1] geçinirler. Eğer hüküm vermen için sana gelirlerse, aralarında hüküm ver veya onlardan yüz çevir. Eğer onlardan yüz çevirirsen sana hiçbir zarar veremezler. Ve eğer hüküm verirsen, aralarında hakkaniyetle hüküm ver. Kuşkusuz, Allah, hakkaniyetli olanları sever.

وَكَيْفَ يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ۭ وَمَآ اُولٰۗىِٕكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٣﴾

43. İçinde, Allah'ın hükmünün[2] bulunduğu Tevrat yanlarında olduğu halde, nasıl olur da sana hüküm verdiriyorlar? Sonra da o hükümden döneklik ediyorlar. Onlar, aslında inanmış değiller.

اِنَّآ اَنْزَلْنَا التَّوْرٰىةَ فِيْهَا هُدًى وَّنُوْرٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّوْنَ الَّذِيْنَ اَسْلَمُوْا لِلَّذِيْنَ هَادُوْا وَالرَّبّٰنِيُّوْنَ وَالْاَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوْا مِنْ كِتٰبِ اللّٰهِ وَكَانُوْا عَلَيْهِ شُهَدَاۗءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوْا بِاٰيٰتِيْ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۭ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٤﴾

44. Kuşkusuz, Biz, doğru yola iletici ve aydınlatıcı olan Tevrat'ı indirdik. Nebiler, onunla teslim olan Yahûdiler için hüküm veriyorlardı. Rabbaniler[3] ve ahbar[4] onlar da Allah'ın kitabından ezberletilmiş olmasından dolayı, ona tanıklık ediyorlardı. Öyleyse siz insanlardan değil, Bana karşı gelmekten sakının. Benim ayetlerimi az bir bedele değişmeyin! Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler, kâfirlerin[5] ta kendileridir.

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيْهَآ اَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ ۙ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْاَنْفَ بِالْاَنْفِ وَالْاُذُنَ بِالْاُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ ۙ وَالْجُرُوْحَ قِصَاصٌ ۭ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهٖ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهٗ ۭ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

45. Ve Biz, onda, onların üzerine yazdık: "Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralamalarda kısas[6] vardır." Artık kim onunla tasadduk[7] ederse o, onun için bir kefarettir.[8] Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler, zalimlerin ta kendileridirler.

1- Suht: haram kazanç, meşru olmayan kazançların tamamı, her türlü yolsuzluk. **2-** Kısas hükmü. **3-** Rabb'e adanmış olanlar. **4-** Din bilginleri. **5-** Nankörlerin. **6-** Eş değer karşılık. **7-** Kısas hakkını bağışlarsa, kısastan vazgeçerse. **8-** Bağışlanmadır.

وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ ۖ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ۙ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

46. Onların ardından, Tevrat'ı tasdik edici olarak, Meryem oğlu İsa'yı gönderdik. Biz ona, içinde hidayet ve nur bulunan, Tevrat'ı tasdik eden, takva sahipleri için hidayet ve öğüt olan İncil'i verdik.

وَلْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيلِ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فِيهِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

47. İncil ehli, Allah'ın onda indirdiği ile hükmetsinler. Ve kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fasıklardır.[1]

وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ عَمَّا جَٓاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۜ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِى مَٓا اٰتٰيكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۜ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۙ ﴿٤٨﴾

48. Biz sana, kendinden önceki Kitap'ı tasdik eden, onu düzenleyen[2] bu Kitap'ı hakk[3] olarak indirdik. O halde, aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet. Ve sakın sana gelen hakkı bırakıp onların hevalarına[4] uyma. Ve Biz, sizin her biriniz için, bir şeriat[5] ve yöntem belirledik. Allah dileseydi, sizi tek tip bir topluluk yapardı. Ancak sizlere verdiği ile sizi sınıyor.[6] O halde hayırlarda yarışın. Hepinizin dönüşü Allah'adır. Allah, üzerinde ayrılığa düştüğünüz şeyleri bildirecektir.

1- Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapan. **2-** "Müheymin/düzenleyen" sözcüğü; çarpıtılmış, tahrif edilmiş hakikatleri ve tevhid inancının gerçeğini ortaya koymak demektir. **3-** Hakikat; gerçek doğruluk. Bir işin doğrusu. Gerçeklik. Gerçek olan. Doğru olan. Bir şeyin aslı ve esası. **4-**Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **5-** İlahi yasalar bütünü. Gerçeğin kaynağına götüren yol. **6-** Ki nasıl kimseler olduğunuz belli olsun.

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُّصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ؕ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

49. Ve aralarında, Allah'ın sana indirdiğiyle hükmet. Onların hevalarına uyma. Allah'ın sana indirdiğinin bir kısmından seni şaşırtmalarından ve onlardan sakın. Eğer verdiğin kararlara uymazlarsa, bilesin ki Allah, bazı günahları nedeniyle onlara musibet isabet ettirmeyi istiyor. İnsanların pek çoğu elbette fasıktır.

اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ؕ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُّوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

50. Cahiliye hükmünü mü istiyorlar? Gerçeği kavramış bir toplum için, Allah'tan daha iyi hüküm veren kim olabilir?

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰٓى اَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥١﴾

51. Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları veliler[1] edinmeyin. Onlar, birbirlerinin velileridir.[2] Sizden kim onları mütevelli[3] edinirse, kuşkusuz o, onlardandır. Kuşkusuz, Allah, zalim topluma hidayet etmez.

فَتَرَى الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يُّسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشٰٓى اَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ؕ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّأْتِىَ بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهٖ فَيُصْبِحُوا عَلٰى مَآ اَسَرُّوا فِٓى اَنْفُسِهِمْ نٰدِمِينَ ؕ ﴿٥٢﴾

52. Kalplerinde hastalık bulunanların, "Başımıza bir bela gelmesinden korkuyoruz." diyerek, onların aralarında koşuştuklarını görürsün. Olur ki, Allah bir fetih veya kendi katından bir emir getirir ve böylece onlar içlerinde gizledikleri şeyden pişman olurlar!

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَهٰٓؤُلَآءِ الَّذِينَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ؕ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

53. İman edenler şöyle derler: "Bütün yeminleri[4] ile senin yanında olacaklarına dair Allah'a yemin edenler bunlar mı? İşte onların yaptığı bütün işler boşa gitti. Ve hüsrana uğrayanlar oldular.

1- Mü'minlere karşı faaliyette yer alanları müttefik edinmeyin; onlarla ittifak etmeyin. **2-** Müttefikidir. İşbirlikçisidir. **3-** Kendisine veli edinirse, yönetici, koruyucu, yaparsa. **4-** Güçleri ile.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا مَنۡ يَّرۡتَدَّ مِنۡكُمۡ عَنۡ دِيۡنِهٖ فَسَوۡفَ يَاۡتِى اللّٰهُ بِقَوۡمٍ يُّحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّوۡنَهٗۤ اَذِلَّةٍ عَلَى الۡمُؤۡمِنِيۡنَ اَعِزَّةٍ عَلَى الۡكٰفِرِيۡنَ ۡ يُجَاهِدُوۡنَ فِىۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوۡنَ لَوۡمَةَ لَآئِمٍ ؕ ذٰلِكَ فَضۡلُ اللّٰهِ يُؤۡتِيۡهِ مَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيۡمٌ ﴿۵۴﴾

54. Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse[1] bilsin ki Allah, Kendisinin onları sevdiği ve onların da O'nu sevdiği; müminlere karşı alçak gönüllü, gerçeği yalanlayan nankörlere karşı izzetli,[2] Allah yolunda cihad eden, kınayıcının kınamasından korkmayan bir toplum getirir. İşte bu Allah'ın fazlıdır[3] ki o fazlı dilediğine verir. Ve Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوۡلُهٗ وَالَّذِيۡنَ اٰمَنُوا الَّذِيۡنَ يُقِيۡمُوۡنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤۡتُوۡنَ الزَّكٰوةَ وَهُمۡ رٰكِعُوۡنَ ﴿۵۵﴾

55. Sizin veliniz[4]; ancak Allah, O'nun Resûlü ve "salatı ikame edip rukû halinde zekât yapan"[5] mü'minlerdir.

وَمَنۡ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ وَالَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا فَاِنَّ حِزۡبَ اللّٰهِ هُمُ الۡغٰلِبُوۡنَ ﴿۵۶﴾

56. Ve kim Allah'ı ve O'nun Resul'ünü ve mü'minleri veli edinirse, Allah'ın taraftarları onlardır. Galip gelecek olanlar da onlardır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيۡنَ اتَّخَذُوۡا دِيۡنَكُمۡ هُزُوًا وَّلَعِبًا مِّنَ الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡكِتٰبَ مِنۡ قَبۡلِكُمۡ وَالۡكُفَّارَ اَوۡلِيَآءَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنۡ كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۵۷﴾

57. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve gerçeği yalanlayan nankörlerden, dininizi alay ve eğlenceye alan kimseleri veliler edinmeyin. Eğer iman etmiş kimselerseniz, Allah'a karşı takvâlı olun.

1- Mürted olursa. İslam inancında yer alan, "mürted olanın öldürülmesi" görüşü kesinlikle Kur'an'a aykırı bir düşüncedir. Dinde zorlama yoktur. Rabb'imiz, kullarına dilediğini seçme hakkı vermiştir. Dileyen iman eder, dileyen küfreder. Esas küfür, zorla dindar edilmek veya zorla dinden döndürülmektir. **2-** Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık üstünlük. **3-** Üstünlük, lütuf, ihsan, ikram, cömertlik, hayır, iyilik. **4**- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **5-** Bu cümleye, literal/lafız olarak diğer çevirilerde, "namaz kılan, zekât veren ve rukû eden" şeklinde yanlış anlam verilmektedir. Oysaki ayette, sözcük anlamı itibariyle "salatı ikame edip rukû halinde zekât yapan" demek olan bu terkip; Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek, O'na kulluk etmek ve bunu, Allah'a bağlılığı ortaya koyarak, buyruklarına içtenlikle teslim olarak; arınmış, temizlenmiş bir benlikle yapmak demektir.

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

58. Salâta[1] çağrıldığınız zaman, onu alay ve eğlence konusu yaparlar. Bu, onların kesinlikle aklını kullanmayan bir toplum olmalarındandır.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

59. De ki: "Ey Kitap Ehli! Allah'a, bize indirilene ve bizden önce indirilene inandığımız için mi bizden nefret ediyorsunuz? Kuşkusuz, çoğunuz fasıklarsınız."[2]

قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللّٰهِ ؕ مَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ؕ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ عَنْ سَوَآءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

60. De ki: Allah'ın katında ceza olarak bunlardan daha kötüsünü size haber vereyim mi? Allah'ın lanet ettiği, gazabına uğrattığı ve onlardan maymunlar, domuzlar yaptığı[3] ve tağuta[4] kulluk eden kimseler, işte bunlar, durumları bakımından en kötü olan ve doğru yoldan sapmış olanlardır.

وَاِذَا جَآءُوكُمْ قَالُٓوا اٰمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهٖ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

61. Onlar, size geldiklerinde, "İman ettik." dediler. Oysaki onlar, yanınıza küfürle geldiler, küfürle döndüler. Allah, gizledikleri şeyi daha iyi bilir.

وَتَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

62. Ve onlardan pek çoğunun, günah işlemede, düşmanlık yapmada ve suht[5] yemede birbirleriyle yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kadar kötüdür!

لَوْلَا يَنْهٰهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

63. Rabbanilerin ve ahbarın;[6] günah söz söylemekten ve suht yemekten sakındırmaları gerekmez miydi? Yaltaklanmaları ne kötüdür.

1- Namaza. **2-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **3-** Maymun ve domuz yapılmak biyolojik olarak değil, kinaye olarak karakteristik bir duruma işarettir. **4-** Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir. Tağut, insanlara kaba kuvvetle hükmeden kişi veya kurumu ifade etmektedir. **5-** Suht: haram kazanç, meşru olmayan kazançların tamamı, her türlü yolsuzluk. **6-** Rabb'e kul olanların ve bilginlerin. (Ruhbanlar ve Hahamlar/Hristiyan ve Yahudi din adamları; din bilginleri)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌ ؕ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ؕ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ؕ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ؕ كُلَّمَآ اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ ۙ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

64. O Yahudiler[1], "Allah'ın eli bağlıdır.[2]" dediler. Böyle söylemelerinden dolayı elleri bağlandı ve lanetlendiler. Oysaki O'nun iki eli de açıktır.[3] Nasıl dilerse öyle infak[4] eder. Yemin olsun ki sana Rabb'inden indirilen şey onların çoğunun azgınlığını ve küfrünü arttıracaktır. Biz de aralarına Kıyamet Günü'ne kadar düşmanlık ve nefret yerleştirdik. Savaş için ateş yaktıkları her seferinde Allah onu söndürdü. Yeryüzünde bozgunculuk için koşuşuyorlar. Ve Allah bozguncuları sevmez.

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتَابِ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

65. Eğer Kitap Ehli de inanıp takva sahibi olsaydı, kötülüklerini örter, nimet dolu Cennetlere koyardık.

وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ؕ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ؕ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

66. Eğer onlar, Tevrat'ı, İncil'i ve Rabb'lerinden kendilerine indirileni gereğince uygulasalardı hem üstlerinden hem de ayaklarının altından[5] yiyeceklerdi. İçlerinde muktesid[6] bir toplum var. Ve onlardan çoğu da kötü işler yapıyorlar.

يَآ اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ؕ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ؕ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

67. Ey Resul! Rabb'inden sana her indirileni tebliğ et. Eğer yapmazsan, O'nun mesajını tebliğ etmemiş sayılırsın. Allah, seni insanlardan koruyor. Kuşkusuz, Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri doğru yola iletmez.

1- Allah'ın eli bağlıdır diyen Yahudiler. **2-** Cimridir. **3-** Çok cömerttir. **4-** Yardım. **5-** Her yönden. **6-** Orta yol tutan.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

68. De ki: "Ey Kitap ehli! Tevrat'ı ve İncil'i ve Rabb'inizden size indirileni gereğince uygulamadığınız sürece inancınızı sağlam bir temele oturtmuş olmazsınız." Yemin olsun ki, Rabb'inden sana indirilmekte olan şey, onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü elbette artırır. O halde gerçeği yalanlayan nankörlere üzülme.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِـُٔونَ وَالنَّصَارٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

69. İman edenler, Yahûdiler, Sâbiîler ve Nasranîler;[1] kim Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman etti ve sâlihâtı yaptı,[2] onlara korku yoktur ve üzülmeyeceklerdir de.

لَقَدْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِٓى اِسْرَٰٓءِيلَ وَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ رُسُلًا ۖ كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ ۙ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

70. Elbette İsrailoğulları'ndan söz aldık ve onlara resuller gönderdik. Ne zaman kendi hevalarına[3] uymayan bir resûl geldiyse, bir kısmını yalanlıyor ve bir kısmını da öldürüyorlardı.

وَحَسِبُٓوا اَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ ۗ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

71. Bir fitne[4] olmayacağını sandılar da kör ve sağır kesildiler.[5] Sonra Allah, onların üzerine tevbe[6] etti. Daha sonra onlardan birçoğu yine kör ve sağır kesildiler. Allah ne yaptıklarını gerçeğiyle görmektedir.

1- Yahûdiliğin, Hıristiyanlığın ve Sabiîliğin geçerli oldukları dönemlerde, iman eden ve sâlihâtı yapan Yahûdiler, Hıristiyanlar ve Sabiîler ile iman eden ve sâlihâtı yapan mü'minlerin ödüllerini Rabb'leri verecek. (Benzer ayet, 2/Bakara, 62). **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **4-** Bir sınavla, test olmakla karşı karşıya olduklarını düşünmediler. **5-** Gerçeği görmezden ve duymazdan geldiler. **6-** Cezayı hak ettikleri halde, Allah onları cezalandırmadı; onlara kendilerini düzeltmeleri için bir fırsat daha verdi.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِٓى اِسْرَٰٓءِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۖ اِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوٰيهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

72. Ant olsun Meryem oğlu Mesih'e, "O Allah'tır." diyenler kâfir oldular. Oysaki Mesih: "Ey İsrailoğulları! Benim de sizin de Rabb'iniz olan Allah'a kulluk edin. Kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona Cenneti haram etmiştir. Ve onun varacağı yer ateştir. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur." dedi.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ اِلٰهٌ وَاحِدٌ ۭ وَاِنْ لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

73. Ant olsun "Allah, üçün üçüncüsüdür." diyenler kâfir oldular. Oysaki bir tek ilahtan başka ilah yoktur. Ve eğer bu söylediklerinden vazgeçmezlerse, onlardan kâfir kalanlara elbette elem verici bir azap dokunacaktır.

اَفَلَا يَتُوبُونَ اِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهٗ ۭ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٤﴾

74. Hâlâ Allah'a tövbe edip mağfiret[1] dilemiyorlar mı? Oysaki Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۭ وَاُمُّهٗ صِدِّيقَةٌ ۭ كَانَا يَاْكُلَانِ الطَّعَامَ ۭ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾

75. İyi bilin ki, Meryem oğlu Mesih, yalnızca bir resuldür. Ondan önce çok resuller gelip geçti. O'nun annesi çok dürüsttür. İkisi de diğer insanlar gibi yer, içerlerdi.[2] Onlar için ayetleri[3] nasıl açıkladığımıza bak ve sonra nasıl döndürüldüklerini[4] gör.

قُلْ اَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ۭ وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

76. De ki: "Allah'ı bırakıp, size bir yarar sağlamaya da bir zarar vermeye de gücü yetmeyen şeylere mi kulluk yapıyorsunuz? Allah, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Bilen'dir."

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِى دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُٓوا اَهْوَٓاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوا كَثِيرًا وَّضَلُّوا عَنْ سَوَٓاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

77. De ki: "Ey Kitap Ehli! Gerçeğin dışına çıkarak, dininizin sınırlarını ihlal etmeyin. Daha önce sapan ve birçoğunu saptıran ve düzgün yoldan sapmış olan bir toplumun hevasına[5] uymayın.

1- Bağışlanma. **2-** Yaşamak için yiyip içen bir kime nasıl Allah olabilir? **3-** İsa'nın mucizevi yaradılışını. **4-** Gerçekten yüz çevirdiklerini. **5-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak.

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

78. İsrailoğulları'ndan gerçeği yalanlayan nankör kimseler, asi olmaları ve haddi aşmaları nedeniyle, Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lânetlendiler.

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

79. Yaptıkları kötü şeylerde, birbirlerini uyarmıyorlardı. Gerçekten yapmakta oldukları şey ne kadar çirkindi.

تَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

80. Onlardan çoğunun, gerçeği yalanlayan nankörleri veli[2] edindiklerini görürsün. Nefislerinin kendileri için sunduğu şey ne kötüdür. Allah, onlara gazap etmiştir ve onlar sürekli azapta kalacaklardır.

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

81. Eğer onlar, Allah'a, Nebi'ye ve ona indirilene iman etselerdi, onları evliya edinmezlerdi. Fakat onlardan pek çoğu fasıktır.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۖ وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

82. İman eden kimselere düşmanlık yönünden insanların en çetininin Yahudiler[2] ve müşrikler olduğunu görürsün. Ve yine iman eden kimseler için sevgice daha yakın olanların da biz Nasarayiz[3] diyenler olduğunu göreceksin. Bunun nedeni, kuşkusuz bunların içinde gerçekten büyüklük taslamayan keşişler[4] ve rahipler olmasıdır.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **2-** Sözcüğün başında, "el" takısı, yani belirlilik takısı bulunmaktadır. Dolayısıyla belli bir dönemde, belli bir coğrafyada ve belli bir grup Yahudi'den söz edilmektedir. Yani tarihin her döneminde yaşamış ve yaşayacak olan Yahudi'leri kapsayan bir husus değildir. O gün İslam'a karşı tavır alan Yahudiler söz konusudur. Aksi bir düşünce Kur'an'ın çizdiği anlayışa kesinlikle aykırıdır. **3-** Hristiyan'ız. Burada söz konusu edilen Hıristiyanlar da tıpkı Yahudiler gibi belli muhataplardır. Bu bütün zamanları kapsayan bir niteleme değildir. **4-** İbadetle meşgul olanlar

❁❁❁ 6. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَاِذَا سَمِعُوا مَآ اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّ ۚ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨٣﴾

83. Resul'e indirileni duydukları zaman, gerçeği anlamalarından dolayı onların gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Derler ki: "Ey Rabb'imiz! İman ettik, öyleyse bizi şahitlerle beraber yaz."

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَآءَنَا مِنَ الْحَقِّ ۙ وَنَطْمَعُ اَنْ يُّدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٤﴾

84. "Ve bize ne oluyor ki, Allah'a ve bize gelen gerçeğe iman etmeyelim: Rabb'imizin bizi iyi kimseler topluluğuna dâhil etmesi umut ve beklentisi içinde iken."

فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٨٥﴾

85. Böyle söylemelerinden dolayı Allah da karşılık olarak içinden ırmaklar akan Cennetlerle ödüllendirdi. Onlar, orada sürekli kalacaklardır. İşte muhsinlere[1] verilen karşılık budur.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٨٦﴾

86. İnkâr edip ayetlerimizi yalanlayan nankör kimseler, işte onlar Cehennem halkıdırlar.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحَرِّمُوْا طَيِّبٰتِ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٨٧﴾

87. Ey iman edenler! Allah'ın size helal kıldığı tayyibat[2] olan şeyleri haram saymayın. Haddi aşmayın.[3] Allah, haddi aşanları sevmez.

وَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا ۠ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾

88. Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerin helal ve tayyib olanlarından yiyin. İman ettiğiniz Allah'a karşı takvâlı[4] olun.

1- İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlâk sahibi olan. **2-** Sağlıklı, yararlı, bakımlı, temiz, hoş. **3-** Bu helaldir, bu haramdır diyerek kendi kendinize hüküm vermeyin. **4-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْاَيْمَانَ ۚ فَكَفَّارَتُهٗٓ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِيْنَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُوْنَ اَهْلِيْكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ ۭ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ۭ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۭ وَاحْفَظُوْٓا اَيْمَانَكُمْ ۭ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٨٩﴾

89. Allah, kasıtsız[1] yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, ancak bilinçli olarak ettiğiniz yeminlerden dolayı sorumlu tutar. Bunun[2] bedeli ailenize yedirdiğinizin ortalaması üzerinden on yoksulu yedirmek veya onları giydirmek veya bir rekâbeyi[3] özgürlüğüne kavuşturmaktır. Fakat bunlara gücü yetmeyene üç gün siyam[4] vardır. Bozduğunuz yeminlerinizin bedeli budur. Yeminlerinizi bozmayın. Allah, size ayetlerini[5] böyle açıklıyor. Umulur ki şükredersiniz.[6]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٩٠﴾

90. Ey iman edenler! Hamr[7], kumar, dikili taşlar[8] ve şans oyunları[9] şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاۗءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ﴿٩١﴾

91. Şeytan, hamr ve kumarla aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ın öğütlerini dinlemekten ve salâttan[10] uzaklaştırmak ister. O halde bunlardan vazgeçmeyecek misiniz?

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰي رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٩٢﴾

92. Ve Allah'a itaat edin ve Resul'e itaat edin. Sakının.[11] Eğer bu buyrukları dinlemezseniz, bilin ki resulümüze düşen açıkça duyurmaktır.

1- Yalan söyleme amacıyla yapılmayan veya doğru sanılarak yapılan. **2-** Oruç. **3-** Boyunduruk altında bulunan kimseye, özgürlüğüne kavuşmasını sağlamak için yardım etmek. Rekâbe, boyun demektir; boyunduruk altında bulunan kimseler için de kullanılan bir sözcüktür. Sözcük olarak; gözetlenmek, gözetlemek, korumak, korunmak anlamlarına gelmektedir. **4-**Yeminlerinizi bozmanızın bedeli. **5-** Hükümlerini. **6-** Gerekeni yaparsınız. **7-** Aklı örten, sarhoşluk veren her türden içki ve uyuşturucu. **8-** İnsanlardan yararlanmak amacıyla manevi değer verilmiş, kutsallaştırılmış put ve benzeri nesneler; mezar, türbe vb. şeyler. **9-** Şans oyunları ile gelecek hakkında kehanette bulunmak. **10-** Namaz kılmaktan. **11-** 91. Ayette ifade edilen şeylerden uzak durun.

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۚ ﴿٩٣﴾

93. İman eden ve sâlihâtı yapan[1] kimselere; takvâlı[2] oldukları, iman edip sâlihâtı yaptıkları sürece, daha önce yiyip içtikleri o şeylerden dolayı bir sorumluluk yoktur. Bundan böyle takvalı olup, iman ettikleri ve yine takvalı olup sâlihâtı yaptıkları ve yine takvalı olup iyilik yaptıkları takdirde, bilin ki Allah, muhsin[3] olanları sever.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهٗٓ اَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَخَافُهٗ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

94. Ey iman edenler! Allah, ellerinizin ve oklarınızın ulaşabildiği bir kısım avla sizi dener. Ki görünmeyen yerde kendisine karşı gelmekten sakınanların kimler olduğunu bilmek için. Bundan sonra kim haddi aşarsa onun için elem verici bir azap vardır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ وَمَنْ قَتَلَهٗ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَآءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهٖ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهٖ ۗ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ ۗ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

95. Ey iman edenler! İhramlıyken[4] av hayvanı öldürmeyin. Sizden kim bile bile öldürürse, karşılık olarak yapacağı şey, sizden adil iki kişinin kararıyla, avlanılan şeye denk Kâbe'ye ulaşacak kurbanlık bir hayvan göndermek veya yoksulları doyurmak veya buna denk siyamdır[5] ki bu yaptığı işin vebalini tatması içindir. Allah geçmiştekini affetti. Kim aynı suçu tekrar ederse, Allah onun hesabını sorar. Ve Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, Hesap Sorucu'dur.

اُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهٗ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۚ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِٓي اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

96. Deniz avı ve onu yemek ve ondan geçim temin etmek size ve yolculukta olanlara helal kılındı. Ve ihramlı olduğunuz süre içinde kara avı size haram kılındı. Huzuruna toplanacağınız Allah'a karşı takva sahibi olun.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendimizi korumaya, güvenceye almak. **3-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **4-** Hac esnasında yasaklanmışken, haram edilmişken. **5-** Oruç tutmaktır.

جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْىَ وَالْقَلَآئِدَ ؕ ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٩٧﴾

97. Allah, Beyt-i Haram[1] olan Kâbe'yi ve o haram olan ayı[2] ve hediye kurbanlığı[3] ve gerdanlıkları[4] insanlar için kıyam[5] yaptı. Bilesiniz ki Allah, göklerdeki ve yerdeki-ni bilmektedir. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyi Bilen'dir.

اِعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٨﴾

98. İyi bilin ki; Allah, Cezası Çok Şid-detli Olan'dır ve kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

مَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلَاغُ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا تَكْتُمُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. Resule düşen, yalnızca çağrıda bulun-maktır. Açığa vurduğunuzu da gizlediğini-zi de Allah bilir.

قُلْ لَّا يَسْتَوِى الْخَبِيْثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيْثِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰٓاُولِى الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٠٠﴾

100. De ki: Habis[6] olanla tayyib[7] olan aynı değildir. Velev ki habis olanın çokluğu[8] hoşuna gitse de. Ey selim akıl[9] sahipleri! Allah'a karşı takvalı olun.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَسْـَٔلُوْا عَنْ اَشْيَآءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ۚ وَاِنْ تَسْـَٔلُوْا عَنْهَا حِيْنَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْ ؕ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٠١﴾

101. Ey iman edenler! Her şeyi sormayın! Açıklandığında sizi zor duruma düşüre-cek şeyler vardır. Oysaki Kur'an indirildiği anda o şeyleri sorarsanız size açıklanır. Allah, onlardan vazgeçmiştir[10]. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Çok Hoş Görülü'dür.

قَدْ سَاَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ اَصْبَحُوْا بِهَا كٰفِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾

102. Gerçekten, sizden önce de onları bir halk sormuştu da sonra onları inkâr eden-ler olmuşlardı.

1- Saygıdeğer. **2-** Zilhicce ayı. Hacc ibadetinin yapıldığı ay. **3-** Hacc yapanlara yemeleri için gön-derilecek olan. **4-** Hacc yapanların yemesi için ayrılan hayvanları belirlemek için konulan işa-retler. **5-** Belini doğrultma, geçimini sağlama, yiyeceğini karşılama aracı yaptı. **6-** Habis: Mur-dar, pis, kötü. **7-** Temiz, hoş, mutluluk, güzel, iyi. **8-** Az olan temiz şey, çok olan pis şeyden daha hayırlıdır. Az ama helal olan, çok ama haram olandan daha temizdir. Önemli olan niteliktir, nicelik değil. **9-** Sağlıklı düşünen, sağduyulu olan. **10-** Kimi şeyleri detaylandırmamıştır.

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَّلَا سَآئِبَةٍ وَّلَا وَصِيلَةٍ وَّلَا حَامٍ ۙ وَّلٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۖ وَاَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

103. Allah, ne "Bahîre" ne "Sâibe" ne "Vâsile" ne de "Ham"[1] diye bir şeyi meşru kılmadı. Fakat gerçeği yalanlayan nankörler, yalan söyleyerek Allah'a iftira ediyorlar. Ve onların çoğu akıllarını kullanmıyorlar.[2]

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ۭ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَّلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

104. Onlara, Allah'ın indirdiğine ve resule gelin dendiği zaman, "Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter." dediler. Peki ya ataları bir şey bilmeyen ve doğru yolda olmayan kimseler ise?

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۭ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Ey iman edenler! Siz, kendinizden sorumlusunuz. Eğer siz doğru yol üzerindeyseniz, sapan kimseler size zarar veremez. Dönüşünüz Allah'adır. Yaptığınız şeyleri size haber verecektir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ اِنْ اَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَاَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ ۭ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ اِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِى بِهٖ ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۙ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ اِنَّآ اِذًا لَّمِنَ الْاٰثِمِينَ ﴿١٠٦﴾

106. Ey iman edenler! Eğer birinizde ölüm belirtileri ortaya çıkarsa, vasiyet anında içinizden adalet sahibi iki kişi aranızda tanıklık etsin. Veya yeryüzünde yolculuk ederken[3] ölüm musibeti size isabet ederse, sizden olmayan iki kişi tanıklık etsin. Eğer şüpheye düşerseniz o iki kişiyi salâttan[4] sonra alıkoyun. "Yakınımız da olsa tanıklığımızı hiçbir bedele satmadık ve Allah'ın tanıklığını gizlemedik. Yoksa öyle yaparsak, kuşkusuz günahkârlardan oluruz." diye Allah'a yemin etsinler.

1- Bu isimler; Arapların, putlara kurban ettikleri ya da onlar adına değerlendirdikleri hayvanlara verdikleri isimlerdir. **2-** Körü kötüne tabi oluyorlar. **3-** Gurbette olduğunuzda. **4-** Cenaze duasından, töreninden.

فَاِنْ عُثِرَ عَلٰٓى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّآ اِثْمًا فَاٰخَرٰنِ يَقُوْمٰنِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيٰنِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ لَشَهَادَتُنَآ اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَآ ۖ اِنَّآ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠٧﴾

107. Eğer o ikisinin günah işledikleri anlaşılırsa, onların yerine mirasa hak sahibi olanlardan iki kişi geçer: "Bizim tanıklığımız o ikisinin tanıklığından daha doğrudur ve biz haddi aşmadık, öyle olsaydı kuşkusuz biz elbette zalimlerden oluruz." diye Allah'a yemin ederler.

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ اَوْ يَخَافُوْٓا اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوْا ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٨﴾

108. İşte bu, tanıklığın tam anlamıyla yerine getirilmesi; yoksa yeminden sonra yeminlerinin başkalarının yeminleriyle geri çevrilmesinden korkulması bakımından daha uygundur. Allah için takvâlı olun ve dinleyin. Allah, fâsık olan toplumu doğru yola iletmez.

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ ۗ قَالُوْا لَا عِلْمَ لَنَا ۗ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١٠٩﴾

109. Allah, resulleri topladığı gün, "Nasıl karşılandınız der?" "Bizim bir bilgimiz yok, doğrusu gaybleri[1] bilen ancak Sen'sin." derler.

1- Gizli, görünmeyen, bilinmez olan, algılanamayan, gelecekte olacak şeyler, geleceğe dair bilgiler.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ
تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ ۖ وَإِذْ
تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا
فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ
بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي
إِسْرَائِيلَ عَنكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾

110. Allah, “Ey Meryem oğlu İsa! Senin ve annenin üzerinde olan nimetimi hatırla.” Hani seni Kudus’un Rûhu[1] ile desteklemiştim, insanlarla beşikte[2] ve yetişkinlikte konuşuyordun. Ve hani sana Kitap’ı, Hikmet’i, Tevrat’ı ve İncil’i öğrettim. Ve hani Ben’im iznimle çamurdan kuş şeklinde bir şey yaratıyordun ve ona üflüyordun, Ben’im iznimle hemen kuş oluyordu; kör olarak doğanı ve abrası[3] Ben’im iznimle iyileştiriyordun. Hani Ben’im iznimle ölüleri[4] çıkarıyordun. Hani İsrailoğulları’nı senden uzaklaştırdım. Hani onlara apaçık beyyinelerle[5] geldiğinde, onlardan kâfir olanlar, “Bu apaçık bir sihirden başka bir şey değildir.” dediler.

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي
وَبِرَسُولِي ۖ قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

111. Havarilere, Bana ve Ben’im resulüme iman etmelerini vahyettim. “İman ettik.” dediler. Ve tanık ol ki kuşkusuz, biz müslümanlarız.[6]

1- Allah’ın Ruhu ile. Ruhu’l Kudus, “Ruh” ve “Kudus” sözcüklerinden bir araya gelmiş belirtili isim tamlamasıdır; “Kudusun Ruhu” demektir. Sıfat tamlaması olarak, “Kutsal Ruh” diye anlam verilmesi doğru değildir. Kur’an’da dört yerde geçmektedir. Ruhu’l Kudus” tamlaması, “Allah’ın ruhu, Allah’ın vahyi, Allah’tan gelen bilgi anlamına gelmektedir. Ruh sözcüğü; Kur’an’da, sözcük anlamı olan, “can”, “vücuda hayat veren cevher” anlamında değil, “insanı ve toplumları yaşamlarında diri, sağlıklı kılan vahiy” anlamında kullanılmaktadır. Kur’an’da geçen Ruhu’l-Kudus ifadeleri, “Vahiy, Allah’tan gelen temiz, sağlam bilgiler” demektir.” Ruhu’l Kudus ifadelerinin geçtiği ayetler: 2: 87, 253; 5:110; 59:23. **2-** Hz. İsa’nın beşikte konuşması gerçektir. Bunu başka türlü açıklamak ayete açıkça muhalefettir. 19: 21. ayette de denildiği gibi bu olay bir mucizedir. Hz. İsa’nın beşikte iken konuştuğunu hiçbir yoruma gerek kalmayacak açıklıkta başka ayetler de bildirmektedir: 3:46: “O, beşikte de yetişkinliğinde de insanlarla konuşacak. O, salihlerden olacaktır.” Ve 19:29, 30, 31. ayetler. **3-** Alacalıyı. **4-** Dirilterek çıkarıyordun. **5-** Kanıt içeren, açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **6-** Teslim olanlarız.

اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ اَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِنَ السَّمَآءِ ؕ قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

112. Hani havariler dedi: "Ey Meryem oğlu İsa, senin Rabb'inin üzerimize gökten bir sofra indirmeye gücü yeter mi?" "Eğer inanıyorsanız Allah'a karşı takvalı olun" dedi.

قَالُوا نُرِيدُ اَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ اَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

113. "Ondan yemeyi ve kalplerimizin iyice yatışmasını; senin bize doğru söylediğini bilmeyi ve buna doğrudan tanık olmayı istiyoruz." dediler.

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِنَ السَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ ۚ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

114. Meryem oğlu İsa: "Ey Allah'ım, Rabb'imiz, gökten üzerimize bir sofra indir. Ki o sofra bizim için; öncemiz ve sonramız için bir bayram olur ve Sen'den de bir ayet.[1] Bizi rızıklandır ve Sen rızıklandıranların en hayırlısısın." dedi.

قَالَ اللّٰهُ اِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَاِنِّي اُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَآ اُعَذِّبُهُ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

115. Allah: "Ben, üzerinize onu indireceğim. Ama ondan sonra sizden kim gerçeği yalanlayarak nankörlük ederse, âlemlerden hiç kimseyi azaplandırmadığım şekilde ona azap ederim." dedi.

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَاُمِّيَ اِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ؕ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي اَنْ اَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ؕ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ؕ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَآ اَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

116. Allah: "Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara, Allah'tan başka beni ve annemi iki ilah edinin diye sen mi söyledin?" buyurduğunda, "Sen yücesin." dedi. "Gerçek olmayan bir şeyi söylemek haddim değil. Ben onu söyleseydim, Sen onu bilirdin. Nefsimde olanı bilirsin, ben ise Sen'in zatında olanı bilmem. Sen, gaipleri eksiksiz bilensin."

1- Kanıt, gösterge.

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِى بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ ۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ۗ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

117. "Onlara, bana emrettiklerinden başkasını söylemedim. Benim ve sizin Rabb'iniz olan Allaha kulluk edin dedim. Ben içlerinde olduğum sürece onlara gözetleyiciydim. Fakat beni vefat ettirince[1] onların üzerinde gözetleyici yalnızca Sen oldun. Ve Sen, Her Şeye Tanıksın.".

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

118. Eğer onlara azap edersen onlar Sen'in kullarındır. Ve eğer onları bağışlarsan, Mutlak Üstün Olan ve En İyi Hüküm Veren Sen'sin."

قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ۖ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

119. Allah: "Bugün, doğruluklarının doğrulara fayda sağlayacağı gündür." dedi. Onlar için, içinden nehirlerin aktığı cennetler[2] vardır. Orada süresiz kalacaklar. Allah onlardan, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte büyük başarı budur.

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

120. Göklerin, yerin ve bunların içindekilerin mülkü[3] Allah'ındır. Ve O, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

1- Ayetten de anlaşılacağı gibi İsa Nebi'nin de her insan gibi vefat ettiği açıkça görülmektedir. **2-** Bahçeler. **3-** Egemenliği, sahipliği, yönetimi.

سُورَةُ الْاَنْعَامِ ٦

6. EN'ÂM SÛRESİ

[İniş sırası: 55, Mekki, Mekke döneminin ikinci yarısında inmiştir. Bazı ayetleri Medine'de inmiştir. 165 âyettir. Adını 137,138, 139 ve 141. âyetlerde geçen "hayvanlar (geviş getiren)" anlamındaki en'am sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ١

1. Hamd[1], gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a özgüdür. Yine de gerçeği yalanlayan nankörler ilahlarını Rabb'leriyle denk tutuyorlar.

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضٰى اَجَلًا وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ٢

2. O, sizi çamurdan yarattı. Sonra "ecel"i[2] tayin etti. Ve adı belirlenmiş ecel O'nun yanındadır.[3] Sonra da sizler hala kuşkulanıyorsunuz.

وَهُوَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوَاتِ وَفِى الْاَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ٣

3. Göklerde ve yerde Allah O'dur. Gizlinizi de açığınızı da bilir. Ve ne kazandığınızı da bilir.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ٤

4. Onlara, ne zaman Rabb'lerinin ayetlerinden bir ayet gelse illaki ondan yüz çevirirler.

1- Yüce, Güçlü ve Övgüye Değer Yegâne Varlık. **2-** Ecel, bir şeyin belirlenmiş süresidir. Bir sürenin son anı demektir. **3-** Belirlenen süre, sürenin son anına ait bilgi yalnızca Allah'ın bilgisindedir. O'dan başkası bunu bilemez.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝٥

5. Fakat kendilerine gelen hakkı yalanladılar. Onlara, yakında kendisi ile alay ettikleri şeyin haberleri gelecek.

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَّكَّنّٰهُمْ فِى الْاَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَّكُمْ وَاَرْسَلْنَا السَّمَآءَ عَلَيْهِمْ مِّدْرَارًا ۖ وَّجَعَلْنَا الْاَنْهٰرَ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِيْنَ ۝٦

6. Kendilerinden önce nice nesilleri yok ettiğimizi idrak[1] etmiyorlar mı? Yeryüzünde size vermediğimiz imkânları onlara vermiştik. Üzerlerine bol bol yağmur göndermiş ve yerlerde ırmaklar akıtmıştık. İşledikleri suçları nedeniyle kendilerini yok ettik. Onlardan sonra başka nesiller meydana getirdik.

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتٰبًا فِىْ قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوْهُ بِاَيْدِيْهِمْ لَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٧

7. Biz, sana kâğıt üzerine yazılı bir metin indirmiş olsaydık da onlar da ona elleriyle dokunsalardı yine de gerçeği yalanlayan nankörler, "Bu, ancak apaçık bir sihirdir." derlerdi.[2]

وَقَالُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۭ وَلَوْ اَنْزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِىَ الْاَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُوْنَ ۝٨

8. "Ona bir melek indirilmeli değil miydi?" dediler. Eğer bir melek indirmiş olsaydık iş bitirilmiş olurdu. Sonra onlara göz açtırılmazdı.

وَلَوْ جَعَلْنٰهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنٰهُ رَجُلًا وَّلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَّا يَلْبِسُوْنَ ۝٩

9. Ve Biz, bir melek görevlendirseydik, onu da insan şeklinde gönderirdik ve onları düştükleri kuşkuya yine düşürürdük.[3]

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝١٠

10. Ant olsun, senden önce de resullerle alay edildi. Onlarla alay edenleri, alaya aldıkları şey çepeçevre kuşatıverdi.

1- Bir şeyi tam olarak kavrama, anlama. **2-** Bu ve daha birçok ayette açıkça Nebimize mucize verilmediği bildirildiği halde başta hadis külliyatı olmak üzere birçok kaynakta mucize verildiği yer almaktadır. **3-** "Bu da senin gibi bir insandır." der, yine inanmazlardı.

قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

11. De ki: "Yeryüzünü dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün!"

قُلْ لِمَنْ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۜ قُلْ لِلّٰهِ ۜ كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۜ اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

12. De ki: "Gökte ve yerde olan şeyler kimindir?" De ki: "Rahmeti Kendi üzerine yazan[1] Allah'ındır." O, kendisinden kuşku olmayan Kıyamet Günü'nde sizi mutlaka toplayacaktır. O kimseler ki kendi nefislerine hüsran[2] ettiler, işte onlar iman etmezler.[3]

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِى الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۜ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾

13. Gece ve gündüzde barınıp yaşayan her şey O'nundur. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۜ قُلْ اِنِّى اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

14. De ki: "Göklerin ve yerin fıtratını[4] belirleyen; herkesi yedirip içiren, fakat kendisinin yeme ve içmeye ihtiyacı olmayan Allah'tan başkasını mı veli[5] edineceğim?" De ki: "Bana, teslim olanların ilki olmam emredildi." Ve sakın müşriklerden olma!

قُلْ اِنِّى اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

15. Eğer Rabb'ime isyan edersem; büyük günün azabından korkarım.

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ ۜ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

16. İzin Günü kim kurtarılırsa, ona rahmet edilmiştir. İşte apaçık kurtuluş da budur.

1- Gerekli gören, zorunlu kılan. **2-** Ömrünü boş şeyler uğruna tüketip, ebedi kayba uğramak. **3-** Yaradılışa uygun olmayan bir ahlak ve yaşam tarzı, fıtratı bozduğundan; fıtratta bulunan inanma güdüsü yok olmaktadır. Zira Yapısı bozulmamış bir fıtratta, inanç fıtratın gereğidir. **4-** Yaratılmış olan şeylerin, yaradılış ve işleyiş yasaları. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

وَاِنْ يَّمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗٓ اِلَّا هُوَ ۚ وَاِنْ يَّمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٧﴾

17. Eğer Allah, sana bir sıkıntı verirse onu Kendisinden başka giderecek yoktur. Ve eğer sana bir iyilik verirse kuşkusuz Her Şeye Kadir Olan O'dur.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهٖ ۭ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿١٨﴾

18. O, kullarının üzerinde mutlak egemenlik sahibidir. En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً ۭ قُلِ اللّٰهُ ۙ شَهِيْدٌۢ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۣ وَاُوْحِيَ اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْۢ بَلَغَ ۭ اَىِٕنَّكُمْ لَتَشْهَدُوْنَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى ۭ قُلْ لَّآ اَشْهَدُ ۚ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّاِنَّنِيْ بَرِيْۗءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿١٩﴾

19. De ki: "Tanıklık yönünden hangi şey daha güvenilirdir?" De ki: "Aramızda tanık Allah'tır. Bu Kur'an; bana, sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyedildi. Yoksa Allah ile beraber başka ilahlar olduğuna tanıklık mı ediyorsunuz? De ki: "Ben tanıklık etmem." De ki: "O ancak tek ilahtır. Kuşkusuz ben, sizin şirk koştuğunuz şeylerden uzağım."

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَاۗءَهُمْ ۘ اَلَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٠﴾

20. Kendilerine kitap verdiklerimiz, onu çocuklarını tanır gibi tanırlar. O kimseler, kendi nefislerine hüsran[1] ettiler, işte onlar iman etmezler.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَي اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ۭ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢١﴾

21. Uydurduğu yalanları Allah'a yakıştırandan veya O'nun ayetlerini yalanlayanlardan daha zalim kim olabilir? Zalimler kurtuluş yüzü görmezler.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا اَيْنَ شُرَكَاۗؤُكُمُ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٢٢﴾

22. O gün hepsini toplayacağız. Sonra şirk koşanlara, "Hani nerede boş yere davasını güttüğünüz ortaklar?" diye soracağız.

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوْا وَاللّٰهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ ﴿٢٣﴾

23. Sonra başvurdukları fitne[2] "Rabb'imiz Allah'a ant olsun ki, biz müşriklerden değildik." demelerinden başka bir şey olmadı.

1- İnsanın, ömrünü boş şeyler uğruna tüketip, ebedi kayba uğraması. **2-** Sıkıntıdan kurtulmak için uydurdukları mazeret.

اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

24. Bak! Kendi aleyhlerine nasıl yalan söylediler. Ve uydurdukları şeyler onlardan ayrılıp yok oldu.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِٓى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۭ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

25. Onlardan seni dinleyenler[1] vardır; oysa onu anlamalarına engel olmak için kalplerine perde, kulaklarına ağırlık koyduk.[2] Onlar her türlü ayeti[3] görseler de yine de ona iman etmezler. Gerçeği yalanlayan nankörler sana geldiklerinde, "Bunlar ancak geçmişin masallarıdır." diye seninle tartışırlar.

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُ ۚ وَاِنْ يُهْلِكُونَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

26. Onlar, başkalarını ondan vazgeçirmeye çalışırlar, kendileri de ondan uzaklaşırlar. Ve onlar, ancak kendilerini mahvederler, ama bunu idrak etmezler.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

27. Onların, ateşin karşısında durdurulduklarında: "Keşke geri döndürülsek de Rabb'imizin ayetlerini yalanlamasak ve Mü'minlerden olsak." dediklerini bir görsen.

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ ۭ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

28. Hayır! Daha önce gizledikleri şeyler açığa çıktı. Eğer onlar, geri döndürülseler yasaklanan kötülüklere tekrar dönerler. Onlar kesinlikle yalancıdırlar.

وَقَالُٓوا اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

29. "Dünya hayatımızdan başka hayat yoktur, öldükten sonra diriltilecek de değiliz." dediler.

1- Dinliyormuş gibi yapan. **2-** Küfürde kalmaya inat etmeleri ve bunu kararlılıkla sürdürmeleri nedeniyle. **3-** Gösterge, kanıt.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلٰى رَبِّهِمْ ۭ قَالَ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ۭ قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَا ۭ قَالَ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝٣٠

30. Rabb’lerinin huzurunda durdurulduklarında, onları bir görsen! Allah, “Bu, gerçek değil miymiş?” dedi. Onlar: “Hayır! Gerçektir ve Sen de Rabb’imizsin.” dediler. O, “Yok saymış olmanızdan dolayı azabı tadın.” dedi.

قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَاۗءِ اللّٰهِ ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَاۗءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوْا يٰحَسْرَتَنَا عَلٰي مَا فَرَّطْنَا فِيْهَا ۙ وَهُمْ يَحْمِلُوْنَ اَوْزَارَهُمْ عَلٰي ظُهُوْرِهِمْ ۭ اَلَا سَاۗءَ مَا يَزِرُوْنَ ۝٣١

31. Allah ile karşılaşmayı yalan sayanlar, gerçekten hüsrana uğramışlardır. Nihayet o saat ansızın gelip çatınca, günahlarını sırtlarına yüklenerek: “Dünyada iyi şeyleri yapmamaktan dolayı yazıklar olsun bize.” diyecekler. Dikkat edin yüklendikleri şey ne kötüdür!

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ۭ وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝٣٢

32. Dünya hayatı, bir oyun ve oyalanmadan başka bir şey değildir. Ahiret yurdu ise, takva ehli olanlar için daha hayırlıdır. Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ الَّذِيْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ۝٣٣

33. Doğrusu, onların söyledikleri sözlerin seni üzdüğünü biliyoruz. Aslında onlar seni yalanlamıyorlar; o zalimler açıkça Allah’ın ayetlerini reddediyorlar.

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوْا عَلٰي مَا كُذِّبُوْا وَاُوْذُوْا حَتّٰٓى اَتٰىهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ۚ وَلَقَدْ جَاۗءَكَ مِنْ نَّبَاِيِٕ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٣٤

34. Ant olsun, senden önce de resuller yalanlanmıştı. Yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine karşı Bizim yardımımız ulaşıncaya kadar sabrettiler. Allah’ın kelimelerini[1] değiştirebilecek bir güç yoktur. Nitekim senden önce gönderilmiş elçilerin bir kısım haberleri sana gelmiştir.

وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاۗءِ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ ۭ وَلَوْ شَاۗءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَي الْهُدٰى فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝٣٥

35. Eğer yüz çevirmeleri sana ağır geldiyse, yapabilirsen bir tünelle yerden veya bir merdivenle gökten onlara bir ayet[2] getir! Eğer Allah dileseydi, elbette onları doğru yol üzerinde toplardı. O halde sakın cahillerden olma!

1- Takdir edilmiş hüküm. **2-** Mucize.

اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

36. Ancak kulak veren kimseler[1] bu daveti kabul eder. Ölülere[2] gelince onları ancak Allah diriltir. Sonra O'na döndürülürler.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

37. Ona, "Rabb'inden bir âyet[3] indirilmeli değil miydi" dediler. De ki: "Elbette ki Allah, bir âyet[3] indirmeye kadirdir. Ancak onların çoğu bunu bilmezler.

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا طٰٓئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّآ اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ؕ مَا فَرَّطْنَا فِى الْكِتَابِ مِنْ شَىْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

38. Yeryüzünde hareket eden hiçbir dâbbeh[4] ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi ümmetler[5] olmasın. Biz, Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.[6] Sonunda hepsi de Rabb'lerinin huzurunda toplanacaklardır.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِى الظُّلُمَاتِ ؕ مَنْ يَشَاِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ ؕ وَمَنْ يَشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

39. Âyetlerimizi yalanlayan kimseler, karanlıklar[7] içinde kalmış, sağırlar ve dilsizlerdir. Allah dileyeni saptırır[8] dileyeni de dosdoğru yola iletir.[9]

قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُونَ ۚ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾

40. De ki: "Eğer doğru söyleyen kimselerseniz söyleyin bakalım. Size Allah'ın azabı gelse veya son saat[10] gelse, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız?"

بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَآءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾ ع

41. Hayır! Yalnız O'na yalvarırsınız, O da dilerse yalvarmanıza konu olan sıkıntıyı kaldırır ve siz de ortak koştuklarınızı anmazsınız.

1- Samimi olanlar ve gerçeği bilmek isteyenler. **2-** Kulak vermeyenler, gerçeğe kulakları kapalı olanlar. **3-** Mucize. **4-** Hayvan/Hareket eden canlı. **5-** Topluluk. **6-** Yaratılan her varlık, 'sunettullah'a/Allah'ın koyduğu yasalara uygun yaratılmış olup, o yasalara göre varlıklarını sürdürmektedirler. **7-** Küfür, şirk, nifak… **8-** Hak edeni, sapkınlıkta kalmak isteyeni. **9-** Hak edeni, doğru yolu bulmak isteyeni. **10-** Kıyamet, hesap günü.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنَاهُمْ بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

42. Ant olsun ki Biz, senden önceki ümmetlere de gönderdik.[1] Belki tederruda[2] bulunurlar diye onları darlık ve sıkıntı ile yakaladık.[3]

فَلَوْلَآ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

43. Hiç olmazsa onlara sıkıntılarımız dokunduğu vakit tederru[2] etselerdi! Fakat kalpleri katılaştı ve şeytan da onlara yaptıklarını çekici gösterdi.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَىْءٍ حَتّٰٓى اِذَا فَرِحُوا بِمَآ اُوتُوٓا اَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

44. Onlar, verilen öğüdü unutunca, onlara her şeyin kapılarını açtık; kendilerine verilen şeylerle sevince daldıkları sırada onları ansızın yakalayıverdik. O zaman bütün ümitleri boşa çıktı.

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۟ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

45. Böylece zulmeden halkın kökü kurudu. Âlemlerin Rabb'i olan Allah'a hamdolsun.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِهٖ ۗ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾

46. De ki: "Söyleyin bana! Eğer Allah; işitmenizi, görmenizi ve kalbinizin[4] idrak etmesini yok etse, Allah'tan başka hangi ilah onları size geri verebilir?" Bak, ayetlerimizi nasıl çok yönlü açıklıyoruz. Buna rağmen onlar yine de yüz çeviriyorlar.

قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٤٧﴾

47. De ki: "Söyleyin bana! Eğer size Allah'ın azabı ansızın veya göz göre göre gelse, zalimlerden başkası mı yok edilir?"[5]

1- Azap veya elçiler. **2-** Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, basitliğinin, muhtaçlığının bilincinde olarak, acziyetini ifade ederek tevazu üstüne tevazu göstererek istekte bulunmak. **3-** Bu ayet, 40, 41,42,43 ve 44. ayetlerle aynı konu bağlamında değerlendirilmelidir. Söz konusu ümmetler(toplumlar) kalpleri katılaşmış, azgınlaşmış ve iyice sapkınlaşmış toplumlardır. **4-** Düşünme ve akletme melekesini/yetisini. **5-** 45. ayete vurgu yapılmaktadır.

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۚ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

48. Biz elçileri ancak haberdar edici ve uyarıcı olarak gönderdik. Kim iman eder kendisini düzeltirse, onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

49. Ayetlerimizi yalanlayanlara da yaptıkları fasıklık[1] yüzünden azabımız dokunacaktır.

قُلْ لَّآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ اِنِّى مَلَكٌ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ۗ اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ۚ ﴿٥٠﴾

50. De ki: "Ben size, Allah'ın hazineleri yanımdadır demiyorum. Gaybı da bilmem. Size, ben bir meleğim de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyuyorum." De ki: "Kör ile gören bir olur mu? Niçin düşünmüyorsunuz?"

وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُٓوا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

51. Rabb'lerinin huzurunda şefaatçi ve velileri olmaksızın, hesaba çekilmekten korkanları, sana vahyedilen ile uyar ki takva sahibi olsunlar.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۗ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَىْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَىْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥٢﴾

52. Rabb'lerinin vechini[2] dileyerek sabah akşam[3] O'na yönelenleri uzaklaştırma.[4] Onların hesabından sen, senin hesabından da onlar sorumlu değil. Eğer onları kendinden uzaklaştırırsan zalimlerden[5] olursun!

1- Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapan. **2-** Hoşnutluğunu, O'nunla birlikte olma arzusunu. **3-** Devamlı, gün boyu. **4-** Statüleri gereği toplumun ileri gelenlerinin beğenisi için, yoksul, yoksun ve güçsüz olanları ikinci planda bırakacak bir davranış içine girme. **5-** Haksızlık yapanlardan.

وَكَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوٓا اَهٰٓؤُلَٓاءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَاۜ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾

53. Biz, böylece onların bir kısmını, bir kısmı ile fitnelendirdik[1] ki: "Allah'ın, aramızdan lütfuna[2] layık gördüğü kimseler bunlar mıdır?" desinler diye. Allah, şükredenleri daha iyi bilen değil midir?

وَاِذَا جَٓاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

54. Âyetlerimize iman etmiş kimseler[3] sana geldiklerinde, "Size selam olsun."de.[4] Rabb'iniz rahmet etmeyi Kendi üzerine yazdı.[5] Sizden kim cehaletle[6] kötü bir şey yapar da ardından tevbe edip kendini düzeltirse, bilsin ki O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

55. Mücrimlerin[7] yolu besbelli olsun diye âyetleri ayrıntılı biçimde açıklıyoruz.

قُلْ اِنِّى نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ قُلْ لَٓا اَتَّبِعُ اَهْوَٓاءَكُمْۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

56. De ki: "Ben, Allah'ın yanı sıra yalvardıklarınıza kulluk etmekten men olundum." De ki: "Hevanıza[8] tabi olmam, yoksa kesinlikle sapmış olurum da o zaman hidayete erenlerden olmamış olurum."

قُلْ اِنِّى عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى وَكَذَّبْتُمْ بِهٖۜ مَا عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖۜ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِۜ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

57. De ki: "Ben, Rabb'imden açık bir kanıt üzerindeyim. Siz onu yalanladınız. Acelece istediğiniz şey benim yanımda değil. Hüküm ancak Allah'a aittir. Zira O, hakkı anlatır. Ve O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır."

1- Sınava tabi tuttuk; varlık ve statü sınavı. **2-** Hidayetine. **3-** Hangi statüde olurlarsa olsunlar ister zengin ister yoksul ister ünlü ister gariban... **4-** İtibar et, değer ver. **5-** Gerekli gördü, zorunlu kıldı. **6-** Düşüncesizce hareket eden, nankör, bağnaz. **7-** "Suçlu" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **8-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak.

قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِی مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖ لَقُضِیَ الْاَمْرُ بَیْنِی وَبَیْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِینَ ﴿۵۸﴾

58. De ki: "Eğer acelece istediğiniz o şey benim yanımda olsaydı, benimle sizin aranızdaki iş çoktan olup biterdi." Allah, zalimleri en iyi bilendir.

وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَیْبِ لَا یَعْلَمُهَاۤ اِلَّا هُوَ ؕ وَیَعْلَمُ مَا فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا یَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِی ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَّلَا یَابِسٍ اِلَّا فِی كِتٰبٍ مُّبِینٍ ﴿۵۹﴾

59. Gaybın[1] anahtarı yalnızca O'nun yanındadır. O'ndan başka hiç kimse onları bilemez. Karada ve denizde olan her şeyi bilir. Bir yaprak düşse mutlaka onu bilir. Yerin karanlığında tek bir dâne, canlı ve cansız yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın.

وَهُوَ الَّذِی یَتَوَفّٰىكُمْ بِالَّیْلِ وَیَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ یَبْعَثُكُمْ فِیهِ لِیُقْضٰۤی اَجَلٌ مُّسَمًّی ۚ ثُمَّ اِلَیْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ یُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۶۰﴾

60. O'dur geceleyin sizi öldüren[2], gündüz elde ettiğiniz şeyleri bilen. Sonra, bilinen ecelin gerçekleşmesi için diriltendir.[3] Sonunda O'nadır dönüşünüz. Sonra da her ne yaptıysanız onu size haber verecektir.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهٖ وَیُرْسِلُ عَلَیْكُمْ حَفَظَةً ؕ حَتّٰۤی اِذَا جَآءَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا یُفَرِّطُونَ ﴿۶۱﴾

61. O'dur kulları üzerinde kâhir[4] olan. Üzerinize gözeticiler gönderir. Sonra da sizden birine ölüm vakti geldiği zaman, resullerimiz[5] hiç zaman geçirmeden onun canını alırlar.

ثُمَّ رُدُّوۤا اِلَی اللّٰهِ مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ ؕ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ اَسْرَعُ الْحٰسِبِینَ ﴿۶۲﴾

62. Sonra onlar, gerçek mevlâları[6] olan Allah'a döndürülürler. Dikkat edin, hüküm yalnız O'nundur ve O, hesabı çabuk görendir.

قُلْ مَنْ یُّنَجِّیكُمْ مِنْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهٗ تَضَرُّعًا وَّخُفْیَةً ۚ لَئِنْ اَنْجٰینَا مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشّٰكِرِینَ ﴿۶۳﴾

63. De ki: "Yerin ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarır?" "Eğer bundan bizi kurtarırsa kuşkusuz şükredenlerden oluruz." diye O'na açık ve tezarruan[7] yakarırsınız.

1- Yaratılmış varlıların idrakini aşan, görülmeyen, bilinmez olan, gizli, geleceğe dair bilgiler, duyularla kavranamayan şeyler. **2-** Ölü gibi uyutan. Uyku ile canlı hatla bağlantınızı kesen. **3-** Gündüz uyandıran. **4-** Karşı konulmaz güce sahip olan; tek hâkim olan. **5-** Ölüm melekleri. **6-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevlâ yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevlâ, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır. **7-** Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, basitliğinin, muhtaçlığının bilincinde olarak, acziyetini ifade ederek tevazu üstüne tevazu göstererek istekte bulunmak.

قُلِ اللّٰهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

64. De ki: "Sizi ondan ve bütün sıkıntılardan Allah kurtarır da sonra siz yine O'na şirk koşarsınız."

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰٓى اَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

65. De ki: "Sizin üstünüzden ve ayaklarınızın altından azap göndermeye, sizi topluluklar halinde ayırıp kiminizin hıncını kiminize tattırmaya kadir olan O'dur." Bak, iyice anlasınlar diye âyetlerimizi nasıl her yönüyle açıklıyoruz.

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۗ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

66. O hakkikat[1] olduğu halde halkın onu yalanladı. "Ben üzerinize vekil değilim." de.

لِكُلِّ نَبَاٍ مُسْتَقَرٌّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

67. Her haberin[2] kararlaştırılmış bir zamanı vardır. Yakında bileceksiniz.

وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِٓى اٰيَاتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهٖ ۗ وَاِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٦٨﴾

68. Âyetlerimiz hakkında dalanlarla[3] karşılaştığın zaman, onlar başka bir hadise[4] dalıncaya[5] kadar, onlardan yüz çevir. Eğer şeytan sana unuttururursa, hatırlar hatırlamaz zalim halkla beraber oturma.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَىْءٍ وَلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

69. Takva sahibi kimselere, onların hesaplarından bir sorumluluk yoktur. Fakat bu bir hatırlatmadır, belki korunurlar.

1- Gerçeklik, doğruluk, yasa, ferman, kural. **2-** Olayın. **3-** Münasebetsizlik yapanlarla. **4-** Konuya, söze. **5-** Başka bir konuya geçinceye kadar.

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا
كَسَبَتْ ۖ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيعٌ ۚ
وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا ۗ اُولٰٓئِكَ
الَّذِينَ اُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ۚ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ
حَمِيمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝٧٠

70. Dinlerini oyun ve eğlence edinen, dünya hayatının aldattığı kimseleri bırak. Hiç kimsenin kazandığı şeyle bir felaket yaşamaması için onunla[1] uyar. O kimse için Allah'tan başka ne bir veli ne de bir şefaatçi vardır. O, bütün varlığını fidye olarak verse de ondan kabul edilmez. Onlar, kazandıklarından dolayı mahvolan kimselerdir. Onlar için kaynar sudan bir içecek ve can yakıcı bir azap vardır.

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰىنَا اللّٰهُ كَالَّذِى
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِى الْاَرْضِ حَيْرَانَ ۖ لَهٗٓ
اَصْحَابٌ يَدْعُونَهٗٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۗ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ
هُوَ الْهُدٰى ۗ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ ۝٧١

71. De ki: "Allah'ı bırakıp da bize faydası da zararı da olmayan şeylere mi yalvaralım? Allah, bizi doğru yola ilettikten sonra, ökçelerimiz üzerinde gerisin geri mi dönelim? Arkadaşlarının "Bize gel" diye doğru yola çağırdıkları; şeytanların ise ayartıp şaşırttığı kimse gibi mi olalım? De ki: "Doğru yol ancak Allah'ın gösterdiği yoldur. Ve biz Âlemlerin Rabb'ine teslim olmakla emrolunduk."

وَاَنْ اَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُ ۗ وَهُوَ الَّذِٓى اِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ۝٧٢

72. "Bir de salâtı ikame edin[2] ve O'na karşı takvâlı[3] olun." O'dur huzuruna varıp toplanacağınız.

وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ
وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۗ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۗ وَلَهُ الْمُلْكُ
يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۝٧٣

73. Gökleri ve yeri hakikat[4] ile yaratan O'dur. O gün, "ol" der o da oluverir. O'nun sözü haktır. Sura üfleneceği gün mülk[5] O'nundur. Gaybı da görüneni de bilendir. O, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

1- Kur'an. **2-** İbadete layık yegâne ilah olarak yalnızca Allah'a ibadet edin; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle yapın. Yardımlaşmayı canlı ve diri tutun. **3-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendinizi korumaya, güvenceye alın. **4-** Gerçeklik, doğruluk, yasa, ferman, kural. **5-** Egemenlik, yetki, karar verme O'na aittir.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةً ۚ اِنِّى اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٤﴾

74. Hani İbrahim, babası Azer'e: "Sen, putları ilahlar mı ediniyorsun? Doğrusu ben seni ve halkını apaçık bir sapkınlık içinde görüyorum." demişti.

وَكَذٰلِكَ نُرِٓى اِبْرٰهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

75. Böylece, göklerin ve yerin melekûtunu[1] İbrahim'e gösteriyorduk ki kesin inanlardan olsun.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا ۚ قَالَ هٰذَا رَبِّى ۚ فَلَمَّآ اَفَلَ قَالَ لَآ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ ﴿٧٦﴾

76. Gece karanlığı basınca, bir yıldız gördü. Rabb'im budur dedi. O, batınca da "Ben batanları sevmem!" dedi.

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّى ۚ فَلَمَّآ اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِى رَبِّى لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّآلِّينَ ﴿٧٧﴾

77. Sonra Ay'ın ortaya çıkışını görünce, "Rabb'im budur." dedi. Ay kaybolunca, "Eğer Rabb'im bana hidayet[2] etmemiş olsaydı sapkın olan halktan olurdum!" dedi.

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّى هٰذَآ اَكْبَرُ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّى بَرِٓىءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

78. Sonra Güneş'i doğarken görünce, "Bu daha büyük, Rabb'im budur." dedi. Ama o batınca, "Ey halkım, ben sizin şirk koştuğunuz şeylerden uzağım!" dedi.[3]

اِنِّى وَجَّهْتُ وَجْهِىَ لِلَّذِى فَطَرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَنِيفًا وَمَآ اَنَا۠ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ ﴿٧٩﴾

79. "Ben hanif[4] olarak yüzümü göklere ve yere varlık özelliklerini koyana yönelttim; ben müşriklerden değilim."

1- Muhteşem düzenini, gerçek yüzünü. Melekût; Mülkiyet, kudret, hükümdarlık, büyüklük anlamlarında gerçek tasarruf gücü demektir. **2-** Doğru yola iletme. **3-** 76, 77, 78. Ayetlerde, İbrahim Nebi'nin, aklını kullanarak, muhakeme ve mukayese yaparak Allah'ı idrak ettiği şeklindeki" yorumlar doğru değildir. Bu ayetlerde, İbrahim Nebi'nin kendi kavminin inanç sisteminde çok önemsenen, tapınma nesneleri olarak görülen ve bunlar üzerinden gizemli bir inanç sistemi oluşturulmuş olan yapıyı; yıldızlara, Ay'a ve Güneş'e tapınmayı, ironik bir dille eleştirisi ifade edilmektedir. Yoksa önce yıldızlara, sonra Ay'a ve ardından da Güneş'e; bunlar yok olunca da bunlardan hareketle Allah'ı bulması söz konusu değildir. Burada ironi olarak, neden aklınızı kullanmıyorsunuz, yok olup gidenlerden Rabb olur mu denmekte; insanlar, doğru düşünmeye yönlendirilmek istenmektedir. **4-** Şirk koşmaksızın Allah'a yönelmiş olan.

وَحَآجَّهٗ قَوْمُهٗ ؕ قَالَ اَتُحَآجُّوْٓنِّىْ فِى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنِ ؕ وَلَآ اَخَافُ مَا تُشْرِكُوْنَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ رَبِّىْ شَيْـًٔا ؕ وَسِعَ رَبِّىْ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ؕ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٨٠﴾

80. Halkı onunla tartıştı. "Bana doğru yolu gösteren Allah hakkında benimle niçin tartışıyorsunuz? Ben, O'na eş koştuğunuz şeylerden korkmam. Ancak Rabb'imin dilediği olur. Rabb'imin İlmi Her Şeyi Kuşatmıştır. Hala düşünmeyecek misiniz?"

وَكَيْفَ اَخَافُ مَآ اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُوْنَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا ؕ فَاَىُّ الْفَرِيْقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِ ۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٨١﴾

81. "Siz, Allah'ın size, hakkında hiçbir yetki[1] vermediği şeyleri O'na ortak koşmaktan korkmazken, ben nasıl olur da sizin ortak koştuklarınızdan korkarım?" Bu iki taraftan hangisi emin olmaya daha layıktır? Keşke bilseydiniz!

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يَلْبِسُوْٓا اِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٨٢﴾

82. İman etmiş ve imanlarına zulmü[2] bulaştırmamış olanlar var ya işte emniyet içinde olanlar da hidayete ermiş olanlar[3] da onlardır.

وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ اٰتَيْنٰهَآ اِبْرٰهِيْمَ عَلٰى قَوْمِهٖ ؕ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنْ نَّشَآءُ ؕ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿٨٣﴾

83. İşte bunlar, halkına karşı İbrahim'e verdiğimiz huccetlerimizdir.[4] Dilediğimiz kimselerin derecelerini yükseltiriz. Kuşkusuz Rabb'in, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ؕ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوْحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهٖ دَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوْبَ وَيُوْسُفَ وَمُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ۙ ﴿٨٤﴾

84. Biz ona İshâk'ı ve Ya'kûb'u bağışladık. Her birine de hidayet[5] verdik. Daha önce Nûh'a da hidayet verdik. O[6]'nun soyundan Dâvûd'a, Süleymân'a, Eyyûb'a, Yûsuf'a, Mûsâ'ya ve Hârûn'a da. İşte muhsin[7] olanları böylece ödüllendiririz.

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَعِيْسٰى وَاِلْيَاسَ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۙ ﴿٨٥﴾

85. Zekeriyâ'yı, Yahyâ'yı, Îsâ'ya ve İlyâs'ı da. Hepsi de salihlerdendi.[8]

1- Çeviriler, ayetteki 'sultan' sözcüğüne 'delil' anlamı vermektedirler. Bu doğru değildir. Zira sultan yetki belgesi, görev pusulası demektir. Sultan, bir kimsenin yetkili kılındığına; yetkili olduğuna dair verilen yetki belgesi anlamına gelmektedir. Söz ve yetki sahibi demek olan "Sultan" sözcüğü de bu sözcükten türemiştir. **2-** Şirk. **3-** Doğru yolu bulanlar. **4-** Tutanak, belge, kanıt, mahkemeye sunulan belge. **5-** Doğru yola ileten kılavuz. **6-** İbrahim'in **7-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **8-** Düzelten, düzeltici olan, ıslah eden, faydalı işler yapan, dürüst, seçkin, samimi, erdemli.

وَاِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ۙ ﴿٨٦﴾

86. İsmail'i, Elyesâ'yı, Yûnus'u ve Lût'u da. Hepsini âlemlere öncü kıldık.

وَمِنْ اٰبَآئِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ ۚ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

87. Onların; atalarından, soylarından ve kardeşlerinden bir kısmını da. Onları seçtik ve dosdoğru yola ilettik.

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِى بِهٖ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ
وَلَوْ اَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

88. İşte bu, Allah'ın hidayetidir.[1] Kullarından dileyeni bununla hidayet eder. Eğer şirk koşsalardı, yaptıkları boşa giderdi.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَاِنْ يَكْفُرْ بِهَا هٰٓؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا
قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

89. İşte bunlar, kendilerine Kitap, Hüküm ve Nubuvvet[2] verdiğimiz kimselerdir. Eğer onlar, bunları inkâr ederlerse, yerlerine bunları inkâr etmeyecek bir halkı vekil etmişizdir.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُلْ لَآ
اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ۗ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

90. İşte bunlar, Allah'ın hidayet ettikleridir. Onların yoluna uy. De ki: "Ben, buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu ancak, âlemler için bir öğüttür."

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ اِذْ قَالُوا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ
عَلٰى بَشَرٍ مِنْ شَىْءٍ ۗ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِى جَآءَ بِهٖ مُوسٰى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ
تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ۚ
وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوٓا اَنْتُمْ وَلَآ اٰبَآؤُكُمْ ۖ قُلِ
اللّٰهُ ۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

91. Allah'ı gereği gibi takdir etmediler. "Allah, beşere[3] hiçbir şey indirmedi." dediler. De ki: "Musa'nın insanlar için bir nur[4] ve hidayet olarak getirdiği; sizin yazılı sayfalar haline getirip bir kısmını açıklayıp ama çoğunu da gizlediğiniz; sizin de atalarınızın da bilmediğiniz şeyler, kendisiyle size öğretilen Kitap'ı kim indirdi?" Sen, "Allah de." Ve sonra bırak onları, daldıkları bataklıkta oynaya dursunlar!

1- Gerçeğe yönelmek, gerçeği kavramak, gerçeğe ve doğruya ulaşmak. Doğru yolu bulmak, gerçeği seçmek. Doğru yolu göstermek. Örneğin: 22.4; 76.3; 37.118: "Kendilerini doğru yola çıkardık." 2.16, 3.20: Eğer İslam'a girerlerse hidâyete ermiş olurlar. **2-** Nebilik. **3-** İlahi hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir varlık olan insana. **4-** Aydınlık.

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِى
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا ؕ
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهٖ وَهُمْ
عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

92. Bu, şehirlerin anası ve çevresindekileri uyarman için sana indirdiğimiz ve kendisinden öncekileri doğrulayan kutlu bir Kitap'tır. Ahirete iman edenler, buna da iman ederler. Ve onlar salâtlarını[1] korurlar.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ
قَالَ اُوْحِىَ اِلَىَّ وَلَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَىْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُونَ
فِى غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُٓوا اَيْدِيهِمْ ۚ
اَخْرِجُٓوا اَنْفُسَكُمْ ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ
عَنْ اٰيَاتِهٖ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾

93. Allah'a karşı yalan uydurandan veya kendisine hiçbir şey vahyedilmemiş iken, "Bana da vahyolundu." diyenden ya da "Ben de Allah'ın indirdiği ayetlerin benzerini indireceğim." diyenden daha haksız kim olabilir? Melekler, canlarını almak için ellerini uzatıp, "Canlarınızı verin; Allah'a karşı gerçek olmayanı söylemenizden ve onun ayetlerine karşı büyüklük taslamanızdan dolayı bugün alçaltıcı azabı tadın." dediklerinde, can çekişirlerken bu zalimleri bir görsen!

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَٓاءَ ظُهُورِكُمْ ۚ وَمَا نَرٰى
مَعَكُمْ شُفَعَٓاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيكُمْ
شُرَكٰٓؤُا ؕ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

94. Ant olsun, sizi ilk yarattığımız gibi yine tek başınıza Bize geldiniz. Sizi hayaline daldırdığımız şeyleri arkanızda bıraktınız. Hani! Ortaklarımız sandığınız şefaatçılarınızı yanınızda görmüyoruz. Ant olsun ki, aranızdaki bağlar artık kopmuştur. Umduklarınızın tamamı sizden kaybolup gitmiştir.

اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰى ؕ يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَىِّ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ
فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

95. Evet; Allah, tohumu ve çekirdeği yarandır: Ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte budur Allah. O halde nasıl çevriliyorsunuz?

1- Allah'a şirksiz yönelmeyi, Kitap'ın buyruklarına uymayı, Allah'a itaatlerini.

فَالِقُ الْاِصْبَاحِ ۚ وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۭ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ﴿٩٦﴾

96. O karanlığı yarıp sabahı çıkarandır. Geceyi bir sükûnet, Güneş'i ve Ay'ı bir hesap ölçüsü kılandır. İşte bunlar, Mutlak Üstün Olan'ın, Her Şeyi Bilen'in takdiridir.

وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ النُّجُوْمَ لِتَهْتَدُوْا بِهَا فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۭ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٩٧﴾

97. Karanın ve denizin karanlıklarında yönünüzü bulasınız diye yıldızları size kılavuz yapan O'dur. Kuşkusuz akleden bir halk için âyetleri böylece ayrıntılı şekilde açıkladık.

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَّمُسْتَوْدَعٌ ۭ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّفْقَهُوْنَ ﴿٩٨﴾

98. Sizi tek bir nefisten inşa eden O'dur. Sizin için bir kalış ve emanet olarak konuluş yeri vardır. Akleden bir halk için âyetlerimizi böylece ayrıntılı bir şekilde açıkladık.

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۚ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَّجَنّٰتٍ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّالزَّيْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۭ اُنْظُرُوْٓا اِلٰى ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَيَنْعِهٖ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكُمْ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. O, gökten su indirendir. Onunla her türlü bitkiyi bitirdik. Ondan her çeşit bitkiyi çıkardık. Onlardan yığın yığın taneler, hurmaların tomurcuklarından sarkan salkımlar, birbirine hem benzeyen hem benzemeyen; üzüm bağları, zeytin ve nar bahçeleri meydana getirdik. Meyve verirken ve meyvesi olgunlaştığında her birine bir bakın! Bunlarda iman eden bir kavim için âyetler[1] vardır.

وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاۗءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوْا لَهٗ بَنِيْنَ وَبَنٰتٍۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۭ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَصِفُوْنَ ۚ ﴿١٠٠﴾

100. Cinleri[2] Allah'a ortak koştular. Oysa onları da O yaratmıştır. Bir bilgiye dayanmadan O'na oğullar ve kızlar isnat ettiler! O, onların niteledikleri şeylerden uzaktır ve yücedir.

1- İşaretler, kanıtlar. **2-** Görünmez güçleri ve varlıkları.

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

101. Bir örnek olmaksızın gökleri ve yeri yaratandır.[1] Eşi benzeri olmayanın nasıl olur da çocuğu olabilir? O, Her Şeyi Yaratan'dır. Ve Her Şeyi Hakkıyla Bilen'dir.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

102. İşte Rabb'iniz Allah budur; O'ndan başka ilah yoktur. O, her şeyi yaratandır. O halde O'na kulluk edin. O, Her Şeye Vekil'dir.

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

103. Gözler O'nu idrak edemez; O, gözleri idrak eder. O, Bütün Ayrıntıları Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

قَدْ جَآءَكُمْ بَصَآئِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِىَ فَعَلَيْهَا وَمَآ اَنَا۠ عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

104. Rabb'inizden size idrak etme yeteneği[2] verilmiştir. Kim gerçeği görürse[3] kendi yararınadır, kim de gerçeği görmezse[4] kendi aleyhinedir. Ben üzerinize bekçi değilim.

وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

105. İşte böylece Biz, âyetleri döne döne açıklıyoruz. Varsın "Sen ders almışsın."[5] desinler. Oysa bilen[6] bir halk için onu[7] ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz.

اِتَّبِعْ مَآ اُوحِىَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

106. Rabb'inden sana vahyolunana uy, O'ndan başka ilah yoktur. Ortak koşanlara aldırma.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوا۟ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

107. Eğer Allah dileseydi[8], onlar müşrik olmazlardı. Seni onların üzerine koruyucu yapmadık. Ve Sen onların vekili de değilsin.

1- Bedîu. **2-** Basiret, kavrama. **3-** İdrak ederse, kavrarsa. **4-** İdrak etmezse, kavramazsa. **5-** İnanmayanlar, varsın "Sen bunları birilerinden öğrenmişsin." desinler. **6-** Gerçeği kavrayan, akleden, kendi aklı ile düşünen. **7-** Ayetlerimizi. **8-** İstediklerini seçme hakkı vermeseydi. Müşrik olmayı tercih edenlere, tercih hakkı vermeyip, onları mü'min olmaya mecbur bıraksaydı onlar müşrik olamazlardı. Âyetteki "ma", "ma'yı nafiye" (olumsuz ma) anlamında değildir. Bu "ma" Allah'ın takdirini değil, gücünü ifade etmektedir.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

108. Allah'ın yanı sıra yöneldiklerine hakaret etmeyin ki onlar da hadlerini aşarak cahillikle Allah'a hakaret etmesinler. Her ümmettin yaptıklarını, kendilerine süslü gösterdik. Sonra Rabb'lerine döneceklerdir. O, onlara yaptıklarını haber verecektir.[1]

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ ۙ اَنَّهَآ اِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

109. Eğer kendilerine bir âyet[2] gelirse, ona[3] inanacaklarına dair kesin bir yemin-le[4] Allah'a yemin ettiler. De ki: "Âyetler[5] ancak Allah'ın yanındadır." O mucize gelmiş olsa da onların yine de inanmayacaklarının bilincinde değil misiniz?

وَنُقَلِّبُ اَفْـِٕدَتَهُمْ وَاَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٖٓ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِىْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

110. İlkin ona iman etmedikleri gibi[6], onların gönüllerini ve basiretlerini[7] tersyüz ederiz ve onları azgınlıkları içinde bocalar halde bırakırız.

❁❁❁ 7. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَآ اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَىْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُٓوا اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

111. Eğer onlara gerçekten melekleri indirmiş olsaydık, ölüler onlarla konuşsaydı, her şeyi karşılarında toplasaydık, Allah dilemedikçe[8], yine de iman etmezlerdi. Fakat onların çoğu cahillik[9] ederler.

1- Ayette de görüldüğü gibi Müslümanlar kesinlikle hakaret dili kullanamazlar. Allah, inancı düşüncesi ve kimliği ne olursa olsun hiç kimseye hakaret edilmesini uygun görmemektedir. Hakaret etmek, hakaret edilmeyi uygun görmek demektir. **2-** Mucize, kanıt, gösterge. **3-** Kur'an'ın mesajına. **4-** Bütün güçleri ile **5-** Mucizeler, kanıtlar, göstergeler. **6-** Mucizeyi görseler yine de inanmazlar. **7-** Kavrayış, sezgi, görme yeteneği, aydınlanma kaynağı. **8-** Zorunlu kılmadıkça, imanı tercih etmek zorunda bırakmadıkça. **9-** Hevalarına uymayı, çıkarlarını, bencilliklerini, şeytana tabi olmayı, dünyanın aldatıcı imkanlarını tercih ederler.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِى بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۭ وَلَوْ شَاۗءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوْهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُوْنَ ﴿١١٢﴾

112. Böylece her nebiye ins[1] ve cinn şeytanları düşman yaptık. Onların kimileri kimilerine aldatıcı yaldızlı sözler vahyederler.[2] Eğer Rabb'in dileseydi bunu yapamazlardı. Onları iftiralarıyla baş başa bırak.

وَلِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْـِٕدَةُ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوْا مَا هُمْ مُّقْتَرِفُوْنَ ﴿١١٣﴾

113. Böylece ahirete inanmayanların gönülleri ona[3] yönelsin, ondan hoşlansınlar: yaptıkları şeyleri yapmaya devam etsinler.[4]

اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِى حَكَمًا وَّهُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتٰبَ مُفَصَّلًا ۭ وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْلَمُوْنَ اَنَّهٗ مُنَزَّلٌ مِّنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿١١٤﴾

114. "O, size Kitap'ı ayrıntılı olarak indirmişken, Allah'tan başka bir hakem mi arayayım?" Kendilerine Kitap verdiklerimiz, bilirler ki bu Rabb'inden Hakk[5] olarak indirilmiştir. O halde, sakın kuşku duyanlardan olma!

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَّعَدْلًا ۭ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١١٥﴾

115. Rabb'inin kelimesi[6] doğruluk ve adaletçe tamdır. O'nun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِى الْاَرْضِ يُضِلُّوْكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿١١٦﴾

116. Eğer yeryüzündekilerin çoğunluğuna[7] uyarsan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar ancak zanna uyarlar, yalnız yalan söyleyip dururlar.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَّضِلُّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿١١٧﴾

117. Rabb'in, yolundan sapanları en iyi bilendir. Ve O, doğru yolda olanları da en iyi bilendir.

1- Yerli- yabancı, tanıdık- tanımadık, bilinen- bilinmeyen kimseler. **2-** Fısıldarlar. **3-** Şeytana. **4-** Şeytan, onları işledikleri günahlara devam ettirsin. **5-** Hakikat; gerçek, doğruluk. Bir işin doğrusu. Gerçeklik. Gerçek olan. Doğru olan. Bir şeyin aslı ve esası. **6-** Takdir edilmiş hükmü. **7-** Müşriklere.

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيٰتِهٖ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

118. Eğer Allah'ın âyetlerine inanıyorsanız, üzerine Allah'ın adı anılanlardan yiyin.

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ ؕ وَاِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِاَهْوَآئِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

119. Size ne oluyor ki, üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan yemiyorsunuz? Oysaki O, mecbur yemek zorunda kaldıklarınız dışında[1], haram kıldığı şeyleri size ayrıntılı olarak açıklamıştır. Doğrusu birçokları bir bilgiye dayanmaksızın hevasına[2] uyarak saptırıyorlar. Kuşkusuz Rabb'in haddi aşanları en iyi bilendir.

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهٗ ؕ اِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

120. Günahın açığını da gizlisini de bırakın. Günah işleyenler, işledikleri günahın karşılığını göreceklerdir.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ؕ وَاِنَّ الشَّيٰطِينَ لَيُوحُونَ اِلٰٓى اَوْلِيٰٓئِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ۚ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

121. Üzerine Allah'ın adı anılmayanlardan yemeyin. Çünkü o fısktır.[3] Şeytanlar kendi evliyasına[4] sizinle mücadele etmelerini vahyederler[5], eğer onlara uyarsanız kuşkusuz siz de müşriklerden olursunuz.

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنٰهُ وَجَعَلْنَا لَهٗ نُورًا يَمْشِى بِهٖ فِى النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهٗ فِى الظُّلُمٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ؕ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكٰفِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

122. Ölü iken dirilttiğimiz;[6] ona, insanlar arasında, onunla yürüyeceği bir nur[7] verdiğimiz bir kimse; karanlıklar içinde kalıp bir türlü çıkamayan kimse gibi olur mu? Gerçeği yalanlayan nankörlerin yaptıkları, kendilerine sevimli gösterildi.

1- Mecburiyetler haramları helal kılar. **2-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Benliğine, yaradılışına uygun olmayan bir yola sapan. **4-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **5-** Telkinde bulunurlar. Fısıldarlar. **6-** Cahiliye karanlığı içinde, gerçeklerden habersiz ve şirk içindeyken Kur'an nuruyla aydınlattığımız, tevhid inancı ile arındırarak doğru yola ilettiğimiz. **7-** Aydınlık.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ اَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَاۗ وَمَا يَمْكُرُونَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

123. Böylece her kentin ileri gelenlerini, aldatmalarından ötürü oranın suçluları yaptık. Onlar kendilerinden başkasını aldatmıyorlar ama bunun bilincinde değiller.

وَاِذَا جَٓاءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَٓا اُوتِىَ رُسُلُ اللّٰهِۘ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهٗۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ اَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌۢ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

124. Onlara bir âyet geldiği[1] zaman, "Allah'ın resulüne verilenin benzeri bize de verilmedikçe asla iman etmeyiz." derler. Allah, resullük görevini kime vereceğini en iyi bilendir. Suç işleyenlere, yaptıkları aldatmalar yüzünden, Allah katında bir aşağılanma ve şiddetli bir azap vardır.

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهٗ يَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِۚ وَمَنْ يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى السَّمَٓاءِۗ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

125. Allah, kime hidayet[2] dilerse[3] onun kalbini İslam'a açar; kime de sapkınlık dilerse[3] göğe çıkmaya çalışıyormuşçasına kalbini daraltır, sıkar. Allah, inanmayanları işte böyle sıkıntı içinde bırakır.

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًاۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

126. Rabb'inin dosdoğru yolu işte budur. Gerçekten öğüt alan bir halk için ayetleri ayrıntılı olarak açıkladık.

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

127. Onlar için Rabb'leri yanında bir selam[4] yurdu vardır. O, yaptıklarından dolayı onların velisidir.[5]

1- Bildirildiği, okunduğu, duyurulduğu zaman. **2-** Gerçeğe yönelmek, gerçeği kavramak, gerçeğe ve doğruya ulaşmak. Doğru yolu bulmak, gerçeği seçmek. **3-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, İnsanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir, onun kalbini İslam'a açar. **4-** Esenlik, güven, huzur. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ۚ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ
اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ ۖ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ
رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا
الَّذِي أَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا
إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

128. Hepsini bir araya topladığı gün: "Ey cinn[1] topluluğu! İnsten[1] çoğaldınız![2] Onların insten evliyası[3] da "Ey Rabb'imiz! Biz, birbirimizden yararlandık. Ve bizim için belirlediğin ecele ulaştık." derler. Ateş, varacağınız yerdir. Allah'ın dilemesi hariç orada devamlı kalacaksınız." der. Kuşkusuz Rabb'in En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.

وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

129. İşte böylece kazandıklarından dolayı, zalimlerin bir kısmını diğerlerinin peşine takarız.[1]

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ
مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ
لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنْفُسِنَا
وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

130. "Ey cinn ve ins[2] topluluğu! İçinizden, size âyetlerimi aktaran ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran resuller gelmedi mi?" "Kendi aleyhimize tanığız" derler. Dünya hayatı onları aldattı, kendilerinin gerçeği yalanlayan nankörler olduklarına tanıklık ettiler.

ذَٰلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ
وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

131. Gerçek şu ki: Rabb'in, gerçeklerden habersiz bir beldenin halkını haksız yere asla yok etmez.

1- "İns ve cinn", Kur'an'da birleşik bir ifade olarak kalıp şeklinde kullanılmaktadır. Bu terkibe, "insanlar ve cinler" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. İns ve Cinn terkip olarak: yerli-yabancı, tanıdık- tanımadık, bilinen- bilinmeyen kimseler; diğer bir ifade ile her kes, her kim varsa demektir. Kur'an'ın; Cahiliye'nin cinn algısı bağlamında, cinn kavramını kullanmış olmasının cinler hakkında ontolojik bilgi olarak görülmesi önemli bir yanılgıdır. Kur'an, Cahiliye'nin cinn algısını sapkınlık olarak nitelemekte ve Cahiliye'nin cinlere atfettikleri nitelikleri reddetmektedir. Kur'an'a göre; cinlerin, üstün varlıklar ve üstün güçlere sahip olduğu inancı cahili bir inançtır. Müşriklerin; Nebimize kâhin, şair, mecnun lakabı takmaları, onların cinn inançlarının bir sonucudur. Cinn, sözcük olarak, "kapalı, gözükmez varlık ve güç" demektir. **2-** İnsanlardan pek çok yandaş edindiniz. Sayınızı arttırdınız. **3-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. **4-** Saldırtırız, bela ederiz, zorba yaparız. **5-** 6:128. Ayet dipnotu.

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

132. Herkesin yaptığı işe göre derecesi vardır. Rabb'in onların yaptıklarından habersiz değildir.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

133. Rabb'in Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Rahmeti Bol Olan'dır. Eğer dilerse sizi yok edip, yerinize dilediğini getirir. Tıpkı sizi başka toplumların soyundan var ettiği gibi.

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ ۖ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

134. Size yapılan uyarı kesinlikle yerine gelecektir. Siz bunu önleyemezsiniz.

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

135. De ki: "Ey halkım! Elinizden geleni yapın. Ben de yapacağım. İleride göreceksiniz! Son yurt kimin olacak? Kuşkusuz zalimler kurtuluşa eremezler.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

136. Allah'ın var ettiği ziraat ürünlerinden ve hayvanlardan, O'na bir pay ayırıp, zanlarınca: "Bu Allah'a, bu da ortaklarımızadır." dediler. Ortakları için ayrılan, Allah'a ulaşmıyor, Allah için ayrılan, ortaklarına ulaşıyor.[1] Ne kötü hüküm veriyorlar.

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

137. Böylece ortakları[2], müşriklerden çoğuna evlatlarını öldürmeyi[3] hoş gösterdiler.[4] Hem onları mahvetmek hem de dinlerini karmakarışık etmek için. Eğer Allah dileseydi bunu yapamazlardı. Öyleyse onları uydurduklarıyla baş başa bırak.

1- Kendi paylarından Allah için hiç harcamazlarken, Allah için harcamak üzere ayırdıklarını, kendi paylarına katıyorlar. **2-** Putların bakıcıları, kâhinleri, müşrik din adamları. **3-** Kız çocuklarını putlara kurban olarak adamayı. **4-** Güzel bir dini gelenek.

وَقَالُوا هٰذِهٖٓ اَنْعَامٌ وَّحَرْثٌ حِجْرٌ ۖ لَّا يَطْعَمُهَآ اِلَّا مَنْ نَّشَآءُ بِزَعْمِهِمْ وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُوْرُهَا وَاَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُوْنَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَآءً عَلَيْهِ ۗ سَيَجْزِيْهِمْ بِمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿١٣٨﴾

138. Kendi zanlarınca: "Bu davarlar ve ekinler dokunulmazdır. Onları dilediklerimizden[1] başkası yiyemez. Şu davarların da sırtları haram edilmiştir."[2] derler. O'na karşı iftira ederek bir kısım davarların da üzerine Allah'ın adını anmazlar. O, iftiraları yüzünden Allah onları iftiraları ile cezalandıracaktır.

وَقَالُوْا مَا فِيْ بُطُوْنِ هٰذِهِ الْاَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُوْرِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزْوَاجِنَا ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مَّيْتَةً فَهُمْ فِيْهِ شُرَكَآءُ ۗ سَيَجْزِيْهِمْ وَصْفَهُمْ ۗ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿١٣٩﴾

139. "Bu davarların karınlarında bulunanlar yalnızca erkeklerimize ait olup, kadınlarımıza haram kılınmıştır. Eğer ölü doğarsa o zaman herkes onda ortaktır." dediler. Bu nitelendirmelerinin cezasını görecekler. O, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.

قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ قَتَلُوْٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّحَرَّمُوْا مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَآءً عَلَى اللّٰهِ ۗ قَدْ ضَلُّوْا وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿١٤٠﴾

140. Bir bilgiye dayanmadan, akılsızca çocuklarını öldürenler ve Allah'ın rızık olarak verdiklerini, Allah adına iftira ederek haram sayanlar, gerçekten hüsrana uğramışlardır. Gerçekten onlar sapkınlaşmışlar ve doğru yolu bulamamışlardır.

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَ جَنّٰتٍ مَّعْرُوْشٰتٍ وَّغَيْرَ مَعْرُوْشٰتٍ وَّالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهٗ وَالزَّيْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ كُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَاٰتُوْا حَقَّهٗ يَوْمَ حَصَادِهٖ ۖ وَلَا تُسْرِفُوْا ۗ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ۙ ﴿١٤١﴾

141. Asmalı ve asmasız bahçeleri, çeşit çeşit hurmaları; zirai ürünleri, birbirine benzeyen ve benzemeyen zeytin ve narları yetiştiren O'dur. Her biri meyve verdiği zaman, meyvesinden yiyin. Hasat zamanı da onun hakkını[3] verin. İsraf[4] etmeyin, kuşkusuz O, israf edenleri sevmez.

وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُوْلَةً وَّفَرْشًا ۗ كُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ۗ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٤٢﴾

142. Ve hayvanlardan yük taşıyanlar ve serilecek olanlar/döşek yapılanlar var. Allah'ın rızık olarak verdiklerinden yiyin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. O sizin için apaçık bir düşmandır.

1- Uygun gördüklerimizden. **2-** Binilmesi günah sayılmıştır. **3-** Sadakasını. **4-** Haddi aşmak, bozgunculuk yapmak, ölçüsüz davranmak, taşkınlık yapmak.

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ ۚ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ۗ نَبِّئُونِى بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۙ ﴿١٤٣﴾

143. Sekiz çift; koyundan iki, keçiden iki. De ki: "O, iki erkeği mi, yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinde olanları mı haram kıldı?" Eğer doğru söyleyenler iseniz bana bir bilgiye dayanarak haber verin.

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ۗ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ وَصّٰىكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٤٤﴾

144. Deveden iki, sığırdan iki. De ki: "İki erkeği mi, yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahminde bulunanı mı haram etti?" Yoksa Allah, size bunları tavsiye ettiği zaman siz orada mıydınız? Bir bilgiye dayanmadan, insanları saptırmak için Allah adına yalan uydurandan daha zalim kim olabilir? Allah, zalim olan bir halki hidayete erdirmez.

قُلْ لَآ اَجِدُ فِى مَآ اُوحِىَ اِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهٗٓ اِلَّآ اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَاِنَّهٗ رِجْسٌ اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

145. De ki: "Bana vahyolunanda; leş, akıtılmış kan, pis olan domuz eti veya bir sapkınlık olarak Allah'tan başkası adına kesilmiş olanlar hariç, yiyecek kimse için haram kılınmış bir şey bulamıyorum. Kim mecbur kalırsa haddi aşmadan, zaruri ihtiyacı kadar bunlardan yiyebilir. Kuşkusuz Rabb'in Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِى ظُفُرٍ ۚ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ اَوِ الْحَوَايَآ اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۗ ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

146. Yahudilere bütün tırnaklıları haram ettik. Sırtlarında, bağırsaklarında taşıdıkları ve kemiğe karışan yağlar hariç olmak üzere, sığır ve koyunun iç yağını da haram kıldık. Bu, azgınlıkları nedeniyle onlara verdiğimiz cezadır. Kuşkusuz Biz, doğru olanlarız.

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ۚ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

147. Eğer seni yalanlarlarsa, de ki: "Rabb'iniz geniş rahmet sahibidir, ne var ki O'nun azabı mücrim[1] halktan geri çevrilemez."

سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَاۤءَ اللّٰهُ مَاۤ اَشْرَكْنَا وَلَاۤ اٰبَاۤؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ ۭ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوا بَأْسَنَا ۭ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۭ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

148. Müşrik olanlar diyecekler ki: "Eğer Allah dileseydi biz de müşrik olmazdık, babalarımız da. Ve hiçbir şeyi de haram kılmazdık." Onlardan öncekiler de aynı şekilde yalanladılar da sonunda azabımızı tattılar. De ki: Yanınızda bir bilgi varsa onu bize gösterin. Siz, zandan başka bir şeye uymuyorsunuz ve ancak yalan yanlış atıp tutuyorsunuz.

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۚ فَلَوْ شَاۤءَ لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

149. De ki: "Üstün hüccet[2] Allah'ındır. Eğer Allah dileseydi[3] elbette hepinizi hidayete iletirdi."

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاۤءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۚ فَاِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاۤءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

150. De ki: "Allah'ın bunu haram ettiğine dair tanıklık edecek tanıklarınızı getirin." Eğer onlar tanıklık ederlerse sen onlarla beraber tanıklık etme. Âyetlerimizi yalanlayanların ve ahirete iman etmeyenlerin tutku ve kuruntularına uyma. Onlar, Rabb'lerine eş tutuyorlar.

1- "Suçlu" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **2-** Dayanak. Tutanak, kanıt, belge. **3-** Sizi, kendi seçiminizin sonucuna bırakmasaydı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir.

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا
تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْـًٔا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۚ وَلَا تَقْتُلُوٓا
اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ ۚ وَلَا
تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۚ وَلَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِىْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ ذٰلِكُمْ
وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥١﴾

151. De ki: "Gelin, Rabb'inizin size haram kıldığı şeyleri bildireyim: O'na şirk koşmayın. Anaya babaya iyilik edin. Yoksulluk endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Sizin de onların da rızıklarını Biz veririz. Fuhşiyatın[1] açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir gerekçe olmadıkça Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana kıymayın. İşte O, size bunları öğütledi, umulur ki aklınızı kullanırsınız."

وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِىْ هِىَ اَحْسَنُ
حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ ۚ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ
بِالْقِسْطِ ۚ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَاِذَا
قُلْتُمْ فَاعْدِلُوْا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۚ وَبِعَهْدِ اللّٰهِ
اَوْفُوْا ۭ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۙ ﴿١٥٢﴾

152. Olgunluk çağına erişinceye kadar, iyiliği için olmadıkça yetimin malına dokunmayın. Ölçü ve tartıyı hakkaniyetle yapın. Biz, gücünün yettiğinden fazlasını kişiye teklif etmeyiz. Yakın akrabanız da olsa konuştuğunuz zaman adaleti gözetin. Allah'a verdiğiniz sözü tutun. O, size bunları böylece öğütte bulundu, umulur ki öğüt alırsınız.

وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِىْ مُسْتَقِيْمًا فَاتَّبِعُوْهُ ۚ وَلَا
تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۭ ذٰلِكُمْ
وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٥٣﴾

153. Gerçekten bu, Ben'im dosdoğru yolumdur. Ona uyun. Başka yollara uymayın. Zira o yollar sizi, O'nun yolundan uzaklaştırır. O, size bunları öğütledi, umulur ki takvalı[2] olursunuz.

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ تَمَامًا عَلَى الَّذِىْٓ
اَحْسَنَ وَتَفْصِيْلًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً
لَّعَلَّهُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٥٤﴾

154. Sonra Musa'ya, iyi olanlara tamamlayıcı olarak her şeyi açıklayan, rahmet olan ve doğru yolu gösteren Kitap'ı verdik. Umulur ki Rabb'lerine kavuşacaklarına inanırlar.

1- Her türlü kötülük, aşırılık ve hâyasızlık. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan.

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

155. İşte bu, indirdiğimiz kutsal bir Kitap'tır. Ona uyun. Takvalı olun. Umulur ki bağışlanırsınız.

اَنْ تَقُولُوٓا اِنَّمَآ اُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلٰى طَآئِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

156. "Kitap, bizden önce yalnızca iki topluluğa[1] indirildi, biz onların edindikleri bilgiden habersizdik." dememeniz için;

اَوْ تَقُولُوا لَوْ اَنَّآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّآ اَهْدٰى مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَآءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ اٰيَاتِنَا سُٓوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

157. Veya "Eğer bize kitap indirilseydi, biz onlardan daha iyi doğru yolda olurduk." dememeniz için, Rabb'inizden size apaçık bir beyyinat[2], bir hidayet ve bir rahmet geldi. Allah'ın âyetlerini yalanlayıp, ondan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir? Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmelerinden dolayı azabın en kötüsü ile cezalandıracağız.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّآ اَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ اَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِىٓ اِيمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ انْتَظِرُوٓا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

158. Onlar, kendilerine; meleklerin gelmesini, Rabb'inin gelmesini veya Rabb'inin bazı âyetlerinin[3] gelmesini mi bekliyorlar? Rabb'inin âyetlerinden biri geldiği gün, daha önce iman etmemiş veya imanında bir hayır kazanmamış[4] kimseye, imanı fayda sağlamaz. De ki: "Bekleyin, kuşkusuz biz de beklemekteyiz."

اِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ اِنَّمَآ اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

159. Dinlerini parça parça edip, gurup gurup olanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra O, onlara yaptıklarını bildirecektir.

1- Yahudi ve Hıristiyanlara. **2-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **3-** Yok edici ceza(mucize). **4-** İmanında bir hayır kazanmamış kimse, imanı ile amel etmemiş kimsedir. Ayetten de anlaşıldığına göre, iman ettiği halde "imanın" buyruklarını yerine getirmeyen, onun kurallarını yaşamayan bir kimsenin, iman etmiş olmasının kendisine bir yararı olmayacaktır.

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١٦٠﴾

160. Kim bir iyilik ile gelirse ona on katı vardır, kim bir kötülük ile gelirse kötülüğü oranında karşılık bulur. Onların hiçbirine haksızlık yapılmaz.

قُلْ اِنَّنِىْ هَدٰىنِىْ رَبِّىْٓ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۚ دِيْنًا قِيَمًا مِّلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٦١﴾

161. De ki: "Rabb'im, beni dosdoğru bir yola iletti: Dimdik ayakta duran bir dine, Hanif[1] olan İbrahim'in inanç sistemine. O müşriklerden değildi."

قُلْ اِنَّ صَلَاتِىْ وَنُسُكِىْ وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِىْ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۙ ﴿١٦٢﴾

162. De ki: "Benim salâtım[2], ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabb'i olan Allah içindir.

لَا شَرِيْكَ لَهٗ ۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا۠ اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٦٣﴾

163. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Bana böyle buyruldu. Ben teslim olanların öncüsüyüm."

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِىْ رَبًّا وَّهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ۗ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٦٤﴾

164. De ki: "Allah, her şeyin Rabb'iyken, ben O'ndan başka bir Rabb mı arayayım?" Herkesin kazandığı yalnız kendisine aittir. Hiç kimse bir başkasının yükünü taşımaz. Sonunda dönüşünüz Rabb'inizedir. O, size ayrılığa düştüğünüz şeyleri haber verecektir.

وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِىْ مَآ اٰتٰىكُمْ ۗ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيْعُ الْعِقَابِ ۖ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٥﴾

165. Sizi, yeryüzünün halifeleri yapan, size verdiği şeylerle denemek için bazınızı bazınıza derecelerle üstün kılan, O'dur. Kuşkusuz Rabb'in, cezası pek çabuk olandır. Ve gerçekten O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Şirk koşmaksızın Allah'a yönelmiş olan. **2-** Duam, yönelmem, desteğim.

سُورَةُ الْاَعْرَافِ ۝٧

7. A'RÂF SÛRESİ

[İniş sırası: 39, Mekki, 206 ayet. Adını 46. ve 48. ayetlerdeki "A'râf/tepe, sur" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمٓصٓ ۝١

1. Elif, Lâm, Mim, Sâd.

كِتَابٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِى صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهٖ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٢

2. Bu, sana indirilen bir Kitap'tır. Onunla uyarıda bulunman ve mü'minlere öğüt vermen konusunda göğsünde bir sıkıntı olmasın.

اِتَّبِعُوا مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۭ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ۝٣

3. Rabb'inizden size indirilene uyun. O'nun yanı sıra başka velilere[1] uymayın. Ne kadar az öğüt tutuyorsunuz!

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا فَجَآءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَآئِلُونَ ۝٤

4. Biz, nice kentleri yok ettik. Gece uyurlarken veya gündüz uykusundayken[2] onlara azabımız gelip çattı.

فَمَا كَانَ دَعْوٰيهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَأْسُنَآ اِلَّآ اَنْ قَالُوٓا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝٥

5. Azabımız onlara geldiğinde tek feryatları, "Biz gerçekten zalimlermişiz." demelerinden başka bir şey olmadı.

فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِينَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ۝٦

6. Kendilerine elçi gönderilenlere de gönderilen elçilere de mutlaka soracağız.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ۝٧

7. Kesin bir bilgi ile onlara yaptıklarını anlatacağız. Zira Biz yaptıkları hiçbir şeyden habersiz değiliz.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş; lider, şeyh, mürşid, hoca, alim, cemaat, mezhep. **2-** Öğlen uykusu.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذِ ِۚالْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

8. İzin Günü[1] tartı tam doğrudur. Kimin tartısı ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

9. Kimin de tartısı hafif gelirse, işte bunlar da âyetlerimize karşı haksızlık etmeleri[2] nedeniyle kendilerini mahvetmiş olanlardır.[3]

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِى الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

10. Doğrusu Biz, sizi yeryüzüne yerleştirdik ve orada size geçimlik verdik. Ne kadar da az şükrediyorsunuz.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ ۖ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْلِيسَ ۗ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

11. Ant olsun ki sizi Biz yarattık. Sonra size şekil verdik. Sonra meleklere, Âdem'e secde[4] edin dedik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O, secde edenlerden olmadı.

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ ۖ قَالَ اَنَا۠ خَيْرٌ مِنْهُ ۚ خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

12. "Sana buyurduğum halde, seni secde[4] etmekten alıkoyan nedir?" dedi. "Ben ondan hayırlıyım, beni ateşten onu çamurdan yarattın." dedi.

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

13. "Hemen oradan in; orada büyüklük taslamak haddin değil. Hemen oradan çık. Sen aşağılanmışlardansın." dedi.

قَالَ اَنْظِرْنِى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

14. "Tekrar diriltilecekleri güne kadar beni gözle[5]" dedi.

1- Ayrıştırma, hesap sorma günü. **2-** İstenilen şeyleri yapmamaları. **3-** Bu ayetler, insan için, yaptıklarından başka hiçbir şeyin yararının olmayacağını göstermektedir. Yaptıkları iyi şeyler, kötü şeylerden fazla olanlar Cennet'e; yaptıkları kötü şeyler iyi şeylerden fazla olanlar da Cehennem'e gidecektir. Tartı ile kastedilen şey, terazi ile ölçmek değil iyilikler ve kötülüklerin birbiri ile kıyaslanmasıdır. Ayetten de anlaşılıyor ki iman etmiş de olsa kötülüğü iyiliğinden fazla olanlar kesinlikle Cehennem'e gideceklerdir. Allah, adaleti tam olandır. Hiç kimseye torpil yapılmayacaktır. Bu ayetler, aynı zamanda "şefaat" inancını yalanlamaktadır. **4-** Saygı gösterip, değerini takdir etme. Saygı sunma. **5-** Süre tanı.

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٥﴾

15. "Sen gözlenenlerdensin."[1] dedi.

قَالَ فَبِمَآ اَغْوَيْتَنِى لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

16. "Azdırmandan dolayı, onlar için[2] senin dosdoğru yolunun üzerine oturacağım." dedi.

ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَآئِلِهِمْ ۖ وَلَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

17. Sonra, ant olsun ki onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım ve Sen onların çoğunu şükrediciler olarak bulamayacaksın.

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا ۖ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

18. "Kovulmuş ve kınanmış olarak oradan çık. Onlardan kim sana uyarsa, Cehennem'i onlarla dolduracağım." dedi.

وَيَآ اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

19. Ey Âdem! "Sen ve eşin cennete yerleşin, dilediğiniz yerden yiyin, fakat şu ağaca[3] yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz."

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُۥرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّآ اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

20. Derken şeytan, kötülüklerini[4] kendilerine göstermek için onlara fısıldadı. Rabb'iniz size bu ağacı melek/melik olmayasınız veya ölümsüz olmayasınız diye yasakladı." dedi.

1- Süre verilenlerdensin. **2-** Onları doğru yoldan sapıtmak için. **3-** "Eş'şecere" sözcüğü ağaç demektir. Ancak bu sözcük mecaz olarak Kur'an'ın kimi ayetlerinde dünya nimetlerine gereğinden fazla yönelme, yaradılışı bozacak düzeyde dünyaya tutkuyla bağlanma, kargaşa çıkarma anlamlarında kullanılmıştır. (4:65; 17:60) Bu ayette de ağaç ile kast edilen şey mal mülk biriktirme tutkusudur. Zira ağaç gücün ve çokluğun simgesidir. **4-** "Avret yerlerinin açığa çıkması"; "Kendilerinden gizlenmiş çirkin yerlerinin kendilerine gösterilmesi" şeklinde verilen gülünç anlamlar İsrailiyat'tan yapılan alıntılardır. İnsanın yaratılışında, "bizatihi" çirkin olarak yaratılmış bir organı yoktur. Bu nedenle güya çirkin olan ve daha önce farkında olmadıkları cinsel organlarının kendilerine gösterilmesi çeklinde verilen anlamlar doğru değildir. Ayette geçen "sev'âte" sözcüğü "sue" sözcüğünden türemiştir. "Sue", kötü iş, söz ve durum demektir. Dolayısıyla "kötülüklerin gösterilmesi, avret yerlerinin açığa çıkarılması" değil; insanın fıtratında bulunan "hasenenin" (iyiliğin) karşıtı olan "kötülük" egosunun harekete geçmesi, açığa çıkması, mal edinme ve biriktirme hırsı demektir.

وَقَاسَمَهُمَآ اِنِّى لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ۙ﴿٢١﴾

21. Ve ikisine: "Ben gerçekten ikinizin de iyiliğini istemekteyim." diye yemin etti.

فَدَلّٰىهُمَا بِغُرُورٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادٰىهُمَا رَبُّهُمَآ اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَآ اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

22. Böylece ikisini aldatıp baştan çıkardı. O ağaçtan tadınca[1], çirkinlikleri açığa çıktı.[2] Cennet yapraklarını[3] üst üste koyup örtünmeye başladılar.[4] Rabb'leri onlara: "Ben sizi o ağaçtan men etmedim mi? Bu şeytan size apaçık bir düşmandır demedim mi?" diye seslendi.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

23. "Ey Rabb'imiz! Biz, kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz." dediler.

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ ﴿٢٤﴾

24. "Bir kısmınız bir kısmınıza düşman olarak inin." dedi. Yeryüzünde, size belli bir süreye kadar yerleşme ve yararlanma imkânı vardır." dedi.

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

25. De ki: "Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan çıkarılacaksınız."

يَا بَنِى اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِى سَوْاٰتِكُمْ وَرِيشًا ۖ وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

26. Ey âdemoğulları! Cesetlerinizi[5] örtecek ve sizi süsleyecek libas[6] indirdik.[7] Takva libası[8] ise daha hayırlıdır. İşte bu Allah'ın ayetlerindendir. Umulur ki düşünüp öğüt alırlar.

1- "Tadınca"dan kasıt, tadına bakmak değil, tam anlamı ile onunla bütünleşmek, sürekli ona sahip olmak, içinde yer almak anlamındadır. Tatmak anlamındaki "zâkâ" sözcüğü, Kur'an'da daha çok Cehennem azabını tatmak anlamında kullanılmaktadır. Bu da Cehennem'in tadına bakmak değil, Cehennem'de sürekli kalmak demektir. **2-** Şeytani dürtülere aldanıp mal edinme hırsına saplanan Âdem ve eşi, yanlışlarını fark edip kusurlarını anladılar. **3-** Dikkat edilirse, "ağaç yaprakları" değil, "cennet yaprakları" denmektedir. Zaten "varak" sözcüğü burada "yaprak" değil, "mal varlığı" anlamında kullanılmaktadır. "Ağaç (şecer)" sözcüğü de bildik anlamda ağaç değil, "yığınlarla mal, mülk" anlamında mecazi bir ifadedir. Ayette, Allah, yaşanmış bir olayı değil, "temsili anlatım dili" ile mesajını iletmektedir. **4-** Derhal hatalarını düzeltmeye koyuldular. (Bak 7:27. Ayet) **5-** Bedenlerinizi, (5:31). **6-** Elbise. **7-** Bağışladık. **8-** Takva sahibi, erdemli ve samimi olmak, Kur'an'ı ahlak edinmek.

يَا بَنِىٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ۭ اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهٗ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۭ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَاۗءَ لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٧﴾

27. Ey âdemoğulları![1] Şeytan kötülüklerini onlara göstermek için, elbiselerini soyarak[2], ana babanızı cennetten[3] çıkardığı gibi sizi de bir fitneye düşürmesin. O ve taraftarları, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz, şeytanları iman etmeyenlere evliya[4] kıldık.

وَاِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً قَالُوْا وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَاۗءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا ۭ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَاۗءِ ۭ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَي اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Onlar bir fuhuş[5] yaptıkları zaman, "Atalarımızdan böyle gördük ve Allah bize böyle emretti." derler. De ki: "Allah fuhşu emretmez. Hakkında bilginiz olmayan şeyleri mi Allah'a yakıştırıyorsunuz?"

قُلْ اَمَرَ رَبِّيْ بِالْقِسْطِ ۡ وَاَقِيْمُوْا وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۭ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُوْدُوْنَ ۭ ﴿٢٩﴾

29. De ki: "Rabb'im bana haktan yana olmayı emretti." Her mescitte yüzlerinizi[6] O'na doğrultun ve dini yalnızca O'na has kılarak[7] dua edin. Sizi ilk yarattığı gibi yine O'na döneceksiniz.

فَرِيْقًا هَدٰى وَفَرِيْقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ ۭ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَاۗءَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٠﴾

30. Bir kısmını[8] hidayete[9] iletti. Bir kısmı da dalâleti hak etti. Zira onlar, Allah'ın yanı sıra şeytanları evliya[10] edindiler. Ve kendilerini de hidayette sanıyorlar!

يٰبَنِىٓ اٰدَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّكُلُوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا تُسْرِفُوْا ۚ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣١﴾

31. Ey Âdemoğulları! Her secde edilen yerde[11] ziynetlerinizi[12] alın. Yiyin, için fakat israf[13] etmeyin. Zira O, israf edenleri sevmez.

1- Ey insanlar. **2-** Takva sahibi, erdemli ve samimi olmaktan, Kur'an'ı ahlak edinmekten alı koyarak. **3-** Bağlık- bahçelik, huzur dolu mükemmel yaşam ortamı. **4-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. **5-** Aşırılık, kötü iş, utanç verici. **6-** Bütün benliğinizi. **7-** "Muhlisin olarak:" Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar olarak. Şeytanların etki edemedikleri kullar olarak. **8-** Hidayeti hak edenleri. **9-** Doğru yola. **10-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. **11-** Allah'a boyun eğilen, saygı gösterilen yerde; mescitlerde **12-** Özenli, bakımlı olun. Ahlaklı, erdemli, edepli, temiz ve güzel davranış sahibi olun. **13-** Haddinizi aşıp, hakka tecavüz etmeyin.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّتِى اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ؕ قُلْ هِىَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

32. De ki: "Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti[1] ve temiz rızıkları kim haram etmiş?" De ki: "Bunlar dünya hayatında iman edenlerindir; Kıyamet Günü ise yalnız onlara aittir." Bilen bir topluma ayetleri böyle detaylı olarak açıklıyoruz.

قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْىَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًا وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

33. De ki: "Rabb'im şunları kesinlikle haram kılmıştır: Fuhuşların[2] açık olanını ve gizli olanını, günahları, haksız yere saldırmayı, hakkında hiçbir belge indirmediği herhangi bir şeyi Allah'a ortak koşmayı ve Allah'a, bilmediğiniz şeyleri yakıştırmanızı.

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

34. Her ümmetin[3] bir eceli[4] vardır. Ecelleri gelince ne bir an ertelenir ne de bir an öne alınır.

يَا بَنِى اٰدَمَ اِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِىْ ۙ فَمَنِ اتَّقٰى وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

35. Ey Âdemoğulları! Size, içinizden âyetlerimi anlatan elçiler geldiğinde, her kim takvalı[5] davranır ve kendisini düzeltirse, onlara kaygı yoktur ve onlar üzülmeyecekler de.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

36. Büyüklük taslayarak, ayetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar ateş halkıdırlar. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar.

1- Güzel takı ve giysileri, süs eşyalarını. **2-** Her türlü aşırılık, haddi aşmak, hayasızlık, ahlaksızlık, edepsizlik. **3-** Toplumun. **4-** Süresi. **5-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتٰبِ ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ قَالُٓوا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ؕ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾

37. Allah'a iftira eden veya O'nun ayetlerini yalanlayandan daha haksız kim olabilir? Kitaptaki nasipleri onlara erişecektir.[1] Nihayet resullerimiz[2], canlarını almak için onlara geldiğinde, "Allah'tan başka yakardığınız ilahlar nerede." Dediklerinde; onlar da: "Onlar bizden uzaklaşıp gittiler." dediler. Ayetlerimizi yalanlayan nankörler olduklarına dair kendi aleyhlerinde tanıklık ettiler.

قَالَ ادْخُلُوا فِٓى اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فِى النَّارِ ؕ كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ ۢ لَعَنَتْ اُخْتَهَا ؕ حَتّٰٓى اِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا ۙ قَالَتْ اُخْرٰىهُمْ لِاُولٰىهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ اَضَلُّونَا فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ ؕ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

38. Buyurdu ki: "Sizden önceki cinn[3] ve insten[3] ümmetler[4] arasında siz de ateşe girin. Her ümmet girdikçe, yoldaşlarına lanet etti. Birbiri ardına hepsi orada toplandığı zaman; sonrakiler öncekiler için: "Ey Rabb'imiz! Bunlar bizi saptırdılar, bunlara ateşten bir kat daha azap ver." "Hepsi için bir kat fazla vardır, ama siz bilmezsiniz."[5] dedi.

وَقَالَتْ اُولٰىهُمْ لِاُخْرٰىهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

39. Öncekiler de sonrakilere: "Sizin, bizden iyi bir tarafınız yoktu. O halde kazandıklarınıza karşılık azabı tadın." dediler.

اِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ اَبْوَابُ السَّمَآءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فِى سَمِّ الْخِيَاطِ ؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

40. Ayetlerimizi yalanlayan ve büyüklenenler var ya, onlara gök kapıları açılmayacak ve onlar deve[6] iğnenin deliğinden geçmedikçe, Cennet'e giremeyeceklerdir. Mücrimleri[7] böyle cezalandırırız.

1- Onlar için belirlenen süre tamamlanacaktır. **2-** Elçilerimiz. **3-** Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa. Kur'an cinn kavramını daha çok bilinmeyen, tanınmayan yani yabancı olan, yabancı yerlerden olan kimseler ve toplumlar için kullanmaktadır. (46:29) **4-** Topluluklar. **5-** Hepiniz, hak ettiğiniz azaba maruz kalacaksınız. **6-** Veya kalın urgan. **7-** "Suçlu" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾

41. Onlar için cehennemden döşek ve örtüler vardır. İşte zalimleri böyle cezalandırırız.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ۠ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

42. İman edip sâlihâtı[1] yapanlar- ki hiç kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemeyiz- Cennet halkıdırlar. Onlar, orada sürekli kalacaklardır.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ ۚ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَٓا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ ۚ لَقَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُٓوا اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

43. Göğüslerinde tasadan ne varsa çıkarıp almışız. Yanı başlarında ırmaklar akmaktadır. Derler ki: "Bizi buna ulaştıran Allah'a hamdolsun. Eğer Allah bize hidayet etmeseydi biz kendiliğimizden bu hidayete erişemezdik. Ant olsun ki Rabb'imizin resulleri gerçeği getirmişlerdir." Onlara: "İşte yaptığınız işlere karşılık, hak ettiğiniz Cennet budur." diye seslenilir.

وَنَادٰٓى اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَاَذَّنَ مُؤَذِّنٌ ۢ بَيْنَهُمْ اَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِينَ ۙ ﴿٤٤﴾

44. Cennet halkı, Cehennem halkına, "Rabb'imizin bize söz verdiklerinin gerçek olduğunu gördük; siz de Rabb'inizin size söylediklerinin gerçek olduğunu gördünüz mü?" diye seslenirler. "Evet." derler. Aralarından bir çağırıcı, "Allah'ın laneti zalimlerin üzerine olsun." diye bağırır.

اَلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كَافِرُونَ ۘ ﴿٤٥﴾

45. Onlar, Allah'ın yolundan alıkoyan ve onu eğri göstermek isteyen ve Ahireti de inkâr eden kimselerdi.

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمٰهُمْ ۚ وَنَادَوْا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

46. İki taraf arasında bir hicap[2] vardır. Ve A'râf' üzerinde de hepsini simalarından tanıyan kimseler vardır. Henüz Cennet'e girmemiş olan, fakat girmeyi uman Cennet halkına: "Size selam olsun." diye seslendiler.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Perde, engel.

وَاِذَا صُرِفَتْ اَبْصَارُهُمْ تِلْقَآءَ اَصْحَابِ النَّارِ ۙ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۧ ﴿٤٧﴾

47. Bakışları Cehennem ehli tarafına döndürülünce de "Ey Rabb'imiz! Bizi zalim toplulukla beraber bulundurma." derler.

وَنَادٰٓى اَصْحٰبُ الْاَعْرَافِ رِجَالًا يَّعْرِفُوْنَهُمْ بِسِيْمٰىهُمْ قَالُوْا مَآ اَغْنٰى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٤٨﴾

48. A'râf ehli, yüzlerinden tanıdıkları kimselere de: "Çokluğunuz da, tasladığınız büyüklük de size bir yarar sağlamadı." dediler.

هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ ۭ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿٤٩﴾

49. Cehennemliklere; "Allah, hiçbir rahmete erdirmeyecek." diye yemin ettiğiniz kimseler bunlar mıydı? Onlara:[1] "Girin Cennet'e, artık size korku yoktur. Üzülecek de değilsiniz." denir.

وَنَادٰٓى اَصْحٰبُ النَّارِ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ اَنْ اَفِيْضُوْا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاۗءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۭ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۙ ﴿٥٠﴾

50. Ateş halkı, Cennet halkına, "Suyunuzdan veya Allah'ın rızık olarak verdiği şeylerden biraz da bize verin." diye feryat ederler. Onlar, "Allah, bu ikisini gerçeği yalanlayan nankörlere haram kılmıştır." derler.

اَلَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَهُمْ لَهْوًا وَّلَعِبًا وَّغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ نَنْسٰىهُمْ كَمَا نَسُوْا لِقَاۗءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا ۙ وَمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿٥١﴾

51. Onlar ki, dinlerini bir oyun ve eğlence yerine koydular. Dünya hayatı onları aldattı. Onlar, karşılaşacakları bugünü unuttukları ve ayetlerimizi bile bile inkâr ettikleri gibi, biz de onları unuturuz.

وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلٰي عِلْمٍ هُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾

52. Gerçekten Biz, onlara, iman etmek isteyen bir halk için, bilgiye göre açıkladığımız; yol gösterici ve rahmet olan bir Kitap getirdik.

1- Cennetliklere.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَأْوِيلَهٗ ؕ يَوْمَ يَأْتِى تَأْوِيلُهٗ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا لَنَآ اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ ؕ قَدْ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۚ ﴿٥٣﴾

53. Onun verdiği haberin gerçekleşmesini mi bekliyorlar? Onun haberinin gerçekleştiği gün, daha önce onu unutmuş olanlar diyecekler ki: "Gerçekten Rabb'imizin resulleri gerçeği getirmişler. Acaba bir şefaatçi[1] var mıdır ki bize şefaatte bulunsun veya geri döndürülsek de yaptıklarımızdan başkasını yapsak." Gerçekten onlar kendilerine yazık etmişlerdir. Uydurdukları şeyler kendilerinden uzaklaşıp kaybolmuştur.

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهٗ حَثِيثًا ۙ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهٖ ؕ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ ؕ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

54. Rabb'iniz; gökleri ve yeri altı günde[2] yaratan, sonra arş üstüne istiva eden;[3] geceyi, durmadan takip eden gündüze katan; Güneş'i, Ay'ı ve yıldızları emrine tabi kılan Allah'tır. Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de yalnız O'na özgüdür. Âlemlerin Rabb'i olan Allah, Şanı Çok Yücedir.

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۚ ﴿٥٥﴾

55. Rabb'inize "tederruân"[4] ve "hufyeten"[5] dua edin. Kuşkusuz O, haddi aşanları sevmez.

وَلَا تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ؕ اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

56. Ve düzeltildikten sonra, yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. O'na endişe ve ümit ile dua edin. Kuşkusuz Allah'ın rahmeti muhsin[6] olanlara yakındır.

1- Yardım edecek. **2-** Altı evrede, altı zaman diliminde, altı dönemde. **3-** Evrenin yönetimini ve egemenliğini elinde bulunduran. **4-** Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, basitliğinin, muhtaçlığının bilincinde olarak, acziyetini ifade ederek tevazu üstüne tevazu göstererek istekte bulunmak. **5-** "Hufyeten," "açıkça ve gizlice" anlamında iki zıt anlama gelen bir sözcüktür. **6-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan.

وَهُوَ الَّذِی یُرْسِلُ الرِّیَاحَ بُشْرًا بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهٖ ؕ حَتّٰۤی اِذَاۤ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنٰهُ لِبَلَدٍ مَّیِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ؕ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰی لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿۵۷﴾

57. Rahmetinin önünde rüzgarları müjdeci olarak gönderen O'dur. Rüzgârlar, ağır bulutları yüklenince, onları ölü bir beldeye sevk ederiz. Böylece onunla indirdiğimiz suyla, orada her türlü ürünü çıkarırız. İşte Biz ölüleri de böyle diriltip çıkarırız. Umulur ki düşünüp öğüt alırsınız.

وَالْبَلَدُ الطَّیِّبُ یَخْرُجُ نَبَاتُهٗ بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۚ وَالَّذِیْ خَبُثَ لَا یَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًا ؕ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَّشْكُرُوْنَ ﴿۵۸﴾

58. Toprağı iyi olan beldenin bitkisi, Rabb'inin izni ile verimli olur. Toprağı kötü olan beldenin ürünü verimsiz olur. Şükreden bir kavim için ayetleri böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰی قَوْمِهٖ فَقَالَ یٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَیْرُهٗ ؕ اِنِّیْۤ اَخَافُ عَلَیْكُمْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿۵۹﴾

59. Ant olsun ki Biz, Nuh'u halkına gönderdik. "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilah yoktur; kuşkusuz ben, sizin için o büyük günün azabından korkuyorum." dedi.

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖۤ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿۶۰﴾

60. Halkının meleleri:[1] "Biz, seni kesin bir sapkınlık içinde görüyoruz." dediler.

قَالَ یٰقَوْمِ لَیْسَ بِیْ ضَلٰلَةٌ وَّلٰكِنِّیْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۶۱﴾

61. "Ey halkım, bende bir sapkınlık yok. Ben ancak âlemlerin Rabb'inden bir elçiyim."

اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّیْ وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۶۲﴾

62. "Rabb'imin gönderdiklerini size tebliğ ediyorum. Ve size öğüt veriyorum. Allah tarafından, sizin bilmediklerinizi biliyorum."

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı.

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

63. Takvalı olmanızı sağlamak ve böylece merhamet olunmanız için; içinizden sizi uyaracak bir adama Rabb'inizden size bir zikir[1] gelmesine mi şaştınız?"

فَكَذَّبُوهُ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ وَاَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

64. Derken, halkı onu yalanladı. Biz de onu ve onunla beraber gemide bulunanları kurtardık. Âyetlerimizi yalanlayanları da boğduk. Onlar gerçeği görmeyen bir kavimdi.

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

65. Ad halkına da kardeşleri Hud'u gönderdik. "Ey halkım! Allah'a kulluk edin ve sizin için O'ndan başka ilah yoktur. Yine de takva sahibi olmayacak mısınız?" dedi.

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ فِى سَفَاهَةٍ وَاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

66. Halkının gerçeği yalanlayan nankör meleleri:[2] "Gerçekten biz seni beyinsizlerden görüyoruz ve gerçekten seni yalancılardan sanıyoruz." dediler.[3]

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِى سَفَاهَةٌ وَلٰكِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

67. "Ey halkım! Ben beyinsizlerden değilim. Ben ancak âlemlerin Rabb'inden bir elçiyim." dedi.

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّى وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِينٌ ﴿٦٨﴾

68. "Ben, size Rabb'imin mesajlarını iletiyorum. Ben, sizin için güvenilir bir öğütçüyüm."

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ۟ وَاذْكُرُوٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِى الْخَلْقِ بَصْۜطَةً ۚ فَاذْكُرُوٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

69. Sizi uyarması için, içinizden bir kimse aracılığıyla Rabb'inizden size bir zikir[4] gelmesine hayret mi ettiniz? Nuh toplumundan sonra sizi onların yerine geçirdiğini hatırlayın. Ve yaradılışça sizi onlardan güçlü kıldı. O halde Allah'ın nimetlerini hatırlayın. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.

1- Öğüt içeren bir kitap. **2-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **3-** Hûd Nebi'ye. **4-** Öğüt.

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهٗ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧٠﴾

70. "Sen, bize, tek olan Allah'a kulluk etmemiz ve atalarımızın kulluk ettiklerini bırakmamız için mi geldin? Eğer doğru sözlülerden isen, haydi bizi tehdit ettiğin şeyi getir!" dediler.

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَّغَضَبٌ ۗ اَتُجَادِلُوْنَنِيْ فِيْٓ اَسْمَآءٍ سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۗ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ﴿٧١﴾

71. "Rabb'inizin azabı ve öfkesi, hakkınızda kesinleşti. Haklarında Allah'ın hiçbir yetki belgesi indirmediği, sizin ve atalarınızın taktığı isimler hakkında benimle tartışıyor musunuz? Bekleyin öyleyse! Kuşkusuz ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim." dedi.

فَاَنْجَيْنٰهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَمَا كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٧٢﴾

72. Onu ve beraberinde olanları bizden bir rahmetle kurtardık. Ayetlerimizi yalanlayıp iman etmeyenlerin ise kökünü kestik.

وَاِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۗ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ ۗ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

73. Semud'a da kardeşleri Salih'i gönderdik: "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Size Rabb'inizden açık kanıt geldi. İşte şu Allah'ın dişi devesi[1] size bir âyettir.[2] Onu bırakın, Allah'ın arzında yesin, ona bir kötülük yapmayın, yoksa sizi can yakıcı bir azâp yakalar." dedi.

وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَّبَوَّاَكُمْ فِي الْاَرْضِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْ سُهُوْلِهَا قُصُوْرًا وَّتَنْحِتُوْنَ الْجِبَالَ بُيُوْتًا ۚ فَاذْكُرُوْٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٧٤﴾

74. Hatırlayın! Âd'dan sonra sizi halifeler yapıp yeryüzüne yerleştirdi. O'nun ovalarında köşkler yapıyor, dağlarını yontup evler yapıyorsunuz. Allah'ın nimetlerini düşünün de yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklık çıkarmayın.

1- Herhangi bir kimseye ait olmayan, toplumun ortak malı olan. Sahibi toplum olan, deve.
2- Göstergedir.

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهٖ ؕ قَالُوٓا اِنَّا بِمَٓا اُرْسِلَ بِهٖ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

75. Halkının büyüklük taslayan meleleri[1], içlerinden iman eden mustazaf'lara[2]: "Siz, Salih'in, Rabb'i tarafından gönderilmiş olduğundan emin misiniz?" dediler. Onlar da: "Biz, onunla gönderilen her şeye iman edenlerdeniz." dediler.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُٓوا اِنَّا بِالَّذِٓى اٰمَنْتُمْ بِهٖ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

76. Büyüklük taslayan kimseler de dediler ki: "Biz de sizin iman ettiğiniz şeyi kesin olarak küfredenlerdeniz[3]."

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يٰصَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

77. Derken dişi deveyi kestiler ve böylece Rabb'inin emrine karşı geldiler ve "Ey Salih! Sen gerçekten gönderilenlerdensen, haydi bizi tehdit ettiğin şeyleri getir." dediler.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِى دَارِهِمْ جٰثِمِينَ ﴿٧٨﴾

78. Bunun üzerine şiddetli bir sarsıntı onları yakaladı ve yurtlarında dizüstü çöke kaldılar.

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّى وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النّٰصِحِينَ ﴿٧٩﴾

79. O da onlardan yüz çevirip: "Ey halkım, ben size Rabb'imin mesajını ilettim ve size öğüt verdim, ancak siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz." dedi.

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعٰلَمِينَ ﴿٨٠﴾

80. Hani Lût da halkına şöyle demişti: "Ey halkım! Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı bir fahişeliği[4] mi yapıyorsunuz?"

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَٓاءِ ؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

81. Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Hayır! Siz gerçekten müsrif[5] bir halksınız.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُٓوا اَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

82. Halkının cevabı yalnızca şu oldu: "Çıkarın onları yurtlarınızdan, zira o insanlar, kendilerini çok temiz görüyorlar."

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Güçsüzlere, zayıf ve hor görülenlere, küçümsenenlere. **3-** İnkâr edenleriz. **4-** Aşırılığı. Sapıklığı. Eşcinselliği. **5-** Haddi aşmak, bozgunculuk yapmak, ölçüsüz davranmak, taşkınlık yapmak.

فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٨٣﴾

83. Bunun üzerine onu ve yanında yer alanları kurtardık. Karısı hariç; o, geride kalanlardan oldu.

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٨٤﴾

84. Üzerlerine bir yağmur yağdırdık. Bak, mücrimlerin[1] sonu nasıl oldu!

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۗ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۚ ﴿٨٥﴾

85. Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı. Dedi ki: "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilâh yoktur. Rabb'inizden size bir beyyinat[2] gelmiştir. Ölçüyü ve tartıyı tam yapın. İnsanlara mallarını eksik vermeyin. Düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın;[3] eğer mü'minler iseniz bu, sizin için daha hayırlıdır."

وَلَا تَقْعُدُوْا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوْعِدُوْنَ وَتَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَتَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوْٓا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٨٦﴾

86. İman edenleri tehdit ederek Allah'ın yolundan çevirmek ve o yolu eğri göstermeye çalışmak için her yolun başına oturmayın.[4] Azken sizi nasıl çoğalttığımızı bir düşünün. Bakın! Bozgunculuk yapanların sonu nasıl oldu!

وَاِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنْكُمْ اٰمَنُوْا بِالَّذِىْٓ اُرْسِلْتُ بِهٖ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوْا فَاصْبِرُوْا حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٨٧﴾

87. Mademki sizin bir kısmınız benimle gönderilene iman etmiş, bir kısmınız da iman etmemişse; o halde Allah aramızda hükmünü verinceye kadar sabredin. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.

1- "Suçlu" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **2-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **3-** İyi niyetli ve yapıcı olun, yıkıcı ve kötü niyetli olmayın. **4-** Her yola başvurmayın. Tehditle zorbalıkla onları vaz geçirmeye çalışmayın.

❁❁❁ 8. Bölümün Sonu ❁❁❁

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَآ اَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ؕ قَالَ اَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

88. Halkının büyüklük taslayan meleleri[1] dediler ki: "Ey Şu'ayb! Seni ve seninle birlikte iman edenleri ya yurdumuzdan çıkaracağız ya da bizim milletimize[2] döneceksiniz." O da: "Kerih[3] görsek de mi?" dedi.

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَا ؕ وَمَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَعُودَ فِيهَآ اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ؕ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ؕ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ؕ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

89. O, bizi ondan kurtardıktan sonra, eğer tekrar sizin milletinize[4] dönersek, Allah'a karşı yalan yere iftira etmiş oluruz. Rabb'imiz Allah dilemedikçe[5] bizim ona dönmemiz olacak şey değildir. Rabb'imizin bilgisi her şeyi kuşatmıştır. Biz, yalnızca Allah'a tevekkül[6] ettik. Ey Rabb'imiz! Bizimle halkımız arasında gerçeği ortaya çıkar. Sen, gerçeği ortaya çıkaranların en hayırlısısın.

وَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾

90. Halkından gerçeği yalanlayan nankör meleler:[7] "Eğer Şu'ayb'e uyarsanız kaybedenlerden olursunuz." dediler.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جٰثِمِينَ ﴿٩١﴾

91. Derken şiddetli bir sarsıntı onları yakaladı ve yurtlarında dizüstü çöke kaldılar.

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾

92. Şu'ayb'ı yalanlayanlar, sanki orada hiç yaşamamışlar gibi yok oldular. Asıl kaybedenler Şu'ayb'ı yalanlayanlar oldu.

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

93. Onlardan yüz çevirdi ve "Ey halkım." dedi: "Ben, size Rabb'imin mesajını tebliğ ettim ve size öğüt verdim. Artık gerçeği yalanlayan nankör bir topluma nasıl olur da üzülebilirim?"

1- Halkın ileri gelen imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Bizim yaşam sistemimize, yaşam tarzımıza, uygarlığımıza. **3-** Yanlış ve kötü. **4-** Yol, sünnet, inanç sistemi, uygarlık, yaşam biçimi. **5-** Allah, bizi zorla ona döndürmedikçe. **6-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **7-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı.

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِىْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِىٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُوْنَ ﴿٩٤﴾

94. Hangi beldeye bir nebi gönderdiysek, o beldenin halkını tazarru[1] etsin diye sıkıntı ve zorlukla yakaladık.

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَّقَالُوْا قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ فَاَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٩٥﴾

95. Sonra kötülüğü iyiliğe çevirdik. Nihayet imkanları artınca: "Atalarımızın da sıkıntılı ve bolluk günleri olmuştu." dediler. Bu yüzden, Biz de onları ansızın yakalayıverdik.

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٦﴾

96. Eğer beldelerin halkı iman edip, takva sahibi olsalardı, muhakkak üzerlerine göğün ve yerin bereketini açardık. Ancak onlar yalanladılar, Biz de yaptıklarına karşılık onları kıskıvrak yakaladık.

اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَّهُمْ نَآئِمُوْنَ ﴿٩٧﴾

97. O beldelerin halkı, geceleyin uyurlarken kendilerine azabımızın gelmeyeceğinden emin mi oldular?

اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَّهُمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٩٨﴾

98. Ya da o beldelerin halkı, gündüzün serin vaktinde dünya işleriyle oyalanırlarken azabımızın onlara gelmeyeceğinden emin mi oldular?

اَفَاَمِنُوْا مَكْرَ اللّٰهِ ۚ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. Allah'ın planından emin mi oldular? Kaybedenlerden başkası Allah'ın planından emin olamaz.

اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ اَهْلِهَآ اَنْ لَّوْ نَشَآءُ اَصَبْنٰهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿١٠٠﴾

100. Önceki halklardan sonra yeryüzüne mirasçı olanların, doğru yolu bulmaları gerekmez miydi? Eğer biz dileseydik onları da suçlarından dolayı cezalandırırdık. Kalplerini mühürlerdik de duymaz olurlardı.

1- Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, basitliğinin, muhtaçlığının bilincinde olarak, acziyetini ifade ederek tevazu üstüne tevazu göstererek istekte bulunmak.

تِلْكَ الْقُرٰى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآئِهَا ۚ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا بِمَا كَذَّبُوْا مِنْ قَبْلُ ؕ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠١﴾

101. İşte o beldeler ki sana bazı haberlerini anlatıyoruz. Resulleri onlara beyyinat[1] getirmişlerdi. Ancak onlar, daha önce yalanlamış oldukları şeye inanmak istemediler. Allah gerçeği yalanlayan nankörlerin kalplerini işte böyle mühürler.[2]

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ ۚ وَاِنْ وَّجَدْنَآ اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٢﴾

102. Onların çoğunda, sözlerine bağlılık bulmadık. Ama onların çoğunu fasık[3] olarak bulduk.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَظَلَمُوْا بِهَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٠٣﴾

103. Sonra onların ardından Musa'yı âyetlerimizle Firavun'a ve onun meleleri-ne[4] gönderdik. Onlar, ona zulmettiler. Bak bozguncuların sonu nasıl oldu!

وَقَالَ مُوْسٰى يٰفِرْعَوْنُ اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۚ ﴿١٠٤﴾

104. Musa dedi ki: "Ey Firavun! Ben gerçekten âlemlerin Rabb'i tarafından gönderilmiş bir resûlüm.

حَقِيْقٌ عَلٰٓى اَنْ لَّآ اَقُوْلَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ؕ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ؕ ﴿١٠٥﴾

105. "Allah adına, hakikatten başkasını söylememek benim üzerime borçtur. Size, Rabb'inizden açık beyyinelerle[5] geldim. Öyleyse İsrailoğulları'nı benimle gönder."

قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ فَاْتِ بِهَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٠٦﴾

106. Firavun: "Eğer gerçekten bir âyet[6] getirdiysen ve doğru söyleyenlerdensen onu göster bakalım." dedi.

1- Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **2-** Mühürleme, sebep değil sonuçtur. Helaki gerektirecek kadar azgınlaşmanın, zulmetmenin, büyüklük taslamanın sonucudur. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **4-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **5-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **6-** Kanıt, mucize.

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ۚ ﴿١٠٧﴾

107. Bunun üzerine, Musa asasını yere bıraktı, asa sahici büyük bir yılan[1] oldu.

وَنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿١٠٨﴾

108. Ve elini çıkardığı zaman, eli bakanlar için bembeyaz parlayıverdi.

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيْمٌ ۙ ﴿١٠٩﴾

109. Firavun halkının meleleri:[2] "Bu gerçekten bilgin bir büyücüdür." dediler.

يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ۚ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿١١٠﴾

110. "Sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne buyuruyorsunuz?"

قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِى الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ۙ ﴿١١١﴾

111. "Onu ve kardeşini alıkoy. Şehirlere de toplayıcılar gönder." dediler.

يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيْمٍ ﴿١١٢﴾

112. "Bütün bilgin sihirbazları sana getirsinler."

وَجَآءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوْٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٣﴾

113. Sihirbazlar, Firavun'a geldiler: "Eğer galip gelirsek bize bir ödül var değil mi?" dediler.

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿١١٤﴾

114. Evet, "Sizler yakınlaştırılanlardan[3] olacaksınız." dedi.

قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى اِمَّآ اَنْ تُلْقِىَ وَاِمَّآ اَنْ نَّكُوْنَ نَحْنُ الْمُلْقِيْنَ ﴿١١٥﴾

115. "Ey Musa! Önce sen mi atacaksın, yoksa atanlar biz mi olalım?" dediler.

قَالَ اَلْقُوْا ۚ فَلَمَّآ اَلْقَوْا سَحَرُوْٓا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوْهُمْ وَجَآءُوْ بِسِحْرٍ عَظِيْمٍ ﴿١١٦﴾

116. "Siz atın" dedi. Attıkları zaman, büyük bir büyü yaparak insanların gözlerini büyüleyip, onlara korku verdiler.

1- Ejderha. **2-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **3-** Yakınımda yer alanlardan, mevki makam sahibi olanlardan.

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۚ ﴿١١٧﴾

117. Biz de Musa'ya: "Asanı at." diye vahyettik. O, onların uydurdukları şeyleri yutuverdi.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ ﴿١١٨﴾

118. Böylece, hakikat[1] ortaya çıktı ve onların bütün yaptıkları batıl[2] oldu.

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ۚ ﴿١١٩﴾

119. Orada yenik düştüler. Küçük düşüp, iddialarından vazgeçtiler.

وَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ۚ ﴿١٢٠﴾

120. Ve sihirbazlar secdeye kapandılar.

قَالُٓوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ ﴿١٢١﴾

121. "Âlemlerin Rabb'ine iman ettik." dediler.

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٢﴾

122. Musa ve Harun'un Rabbine.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِى الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

123. Firavun: "Ben size izin vermeden mi ona inandınız?" dedi. "Doğrusu bu, halkı şehirden çıkarmak için kurduğunuz bir tuzaktır." Ama yakında göreceksiniz!"

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

124. "Mutlaka ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve sonra da hepinizi asacağım."

قَالُٓوا اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۚ ﴿١٢٥﴾

125. "Biz zaten Rabb'imize döneceğiz." dediler.

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ۜ رَبَّنَآ اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ۚ ﴿١٢٦﴾

126. Rabb'imizin bize gelen âyetlerine iman etmemizden dolayı, bizden intikam almak istiyorsun. "Ey Rabbimiz! Bizi sabırlı kıl ve canımızı teslim olanlar olarak al."

1- Gerçek. **2-** Gerçek olmayan, boş, saçma, yanlış, geçersiz.

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهٗ لِيُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ ؕ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَآءَهُمْ وَنَسْتَحْىٖ نِسَآءَهُمْ ۚ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ ﴿۱۲۷﴾

127. Firavun halkının meleleri: "Musa'yı ve yanında yer alanları, yeryüzünde bozgunculuk yapsınlar, seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi bırakacaksın?" dediler. O da: "Oğullarını öldürüp, kadınlarını sağ bırakacağız. Kuşkusuz, biz onların üzerinde kahredicileriz." dedi.

قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْا ۚ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ ۙ يُوْرِثُهَا مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۲۸﴾

128. Musa, halkına: "Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Kuşkusuz yeryüzü Allah'ındır. Dilediği kulunu ona mirasçı kılar. Mutlu son takva sahibi olanlar içindir." dedi.

قَالُوْٓا اُوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيَنَا وَمِنْۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ؕ قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۲۹﴾

129. "Sen bize gelmeden önce de bize geldikten sonra da bize eziyet edildi." dediler. O da: "Umulur ki Rabb'iniz düşmanlarınızı yok eder ve sizi yeryüzüne halifeler[1] kılar da nasıl davranacağınıza bakar." dedi.

وَلَقَدْ اَخَذْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِيْنَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿۱۳۰﴾

130. Ant olsun ki belki ders alırlar diye, Firavunculara yıllarca kuraklık ve ürün kıtlığıyla cezalandırdık.

فَاِذَا جَآءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوْا لَنَا هٰذِهٖ ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّطَّيَّرُوْا بِمُوْسٰى وَمَنْ مَّعَهٗ ؕ اَلَآ اِنَّمَا طٰٓئِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۱﴾

131. Onlara bir iyilik geldiği zaman, "Bu bizdendir." derler. Bir kötülük isabet ettiği zaman da Musa ve onunla birlikte olanları uğursuz sayarlardı. İyi bilin ki onların uğursuzluğu ancak Allah katındadır.[2] Ancak çokları bunu bilmez.

وَقَالُوْا مَهْمَا تَاْتِنَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا ۙ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۳۲﴾

132. "Bizi büyülemek için ne kadar ayet[3] getirirsen getir, biz sana asla inanacak değiliz." dediler.

1- Egemen. **2-** Firavunculların yaşadıkları kuraklık ve kıtlık belasının Musa'nın ve onun yanında yer alanlarla bir ilgisi yoktur. Bu belalar, kendi yaptıklarının karşılığı olarak Allah tarafından bir cezalandırılmadır. **3-** Mucize, kanıt.

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ اٰيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

133. Bunun üzerine, Biz de ayrı ayrı ayetler[1] olarak onlara tufan, çekirge, haşarat, kurbağa ve kan gönderdik. Yine de büyüklük taslayıp mücrim[2] bir toplum olmaya devam ettiler.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۚ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي اِسْرَآءِيلَ ﴿١٣٤﴾

134. Başlarına azap gelince: "Ey Mûsâ! Sana verilen söze dayanarak Rabb'ine dua et, eğer bizden bu azabı uzaklaştırırsan sana inanacağız ve İsrâiloğulları'nın seninle birlikte gitmesine izin vereceğiz." dediler.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰى اَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

135. Biz onlardan geçirecekleri bir süreye kadar azabı kaldırınca da hemen sözlerinden dönüverdiler.

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

136. Bu yüzden, Biz de onlara hak ettikleri cezayı verdik, onları denizde boğduk. Çünkü onlar âyetlerimizi yalanladılar. Onları umursamaz olmuşlardı.

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِي اِسْرَآءِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

137. Mustaz'af[3] olan halkı da bereketlendirdiğimiz arzın, doğusuna ve batısına mirasçı kıldık. Sabretmelerine karşılık Rabb'inin İsrailoğulları'na takdir ettiği hüküm gerçekleşti. Firavun ve halkının yapıp yükselttikleri yapıları harap ettik.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي اِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلٰى اَصْنَامٍ لَهُمْ ۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ ۚ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

138. İsrailoğulları'nı denizden geçirdik. Kendilerine özgü putlara tapan bir halka rastladılar. Ey Musa! "Bize de bunların ilahları gibi bir ilah yap." dediler. "Siz gerçekten cahil bir kavimsiniz." dedi.

1- Mucizeler, kanıtlar, göstergeler. **2-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3-** Zayıf ve güçsüz, hor görülen, küçümsenen, ezilen.

إِنَّ هٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

139. Bunların içinde bulundukları[1] yok olacaktır ve yaptıkları şey[2] de batıldır.

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

140. "Sizi âlemlere üstün[3] kıldığı halde, size Allah'tan başka bir ilah mı arayayım?" dedi.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

141. "Hani Biz, size azapların en kötüsünü yapan; oğullarınızı öldürüp, kadınlarınızı sağ bırakan Firavun toplumundan sizi kurtarmıştık." Bunda, sizin için Rabb'inizden büyük bir sınav vardı.

وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

142. Musa'ya, otuz gece süre verdik, sonra buna on gece daha ekledik. Böylece Rabb'inin belirlediği vakit kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Harun'a, "Benim halkım içinde halifem ol[4], onları ıslah et ve bozguncuların yoluna uyma!" dedi.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

143. Ve Musa, belirlediğimiz vakitte gelip de Rabb'i onunla konuşunca: "Bana görün de Sana bakayım!"[5] dedi. "Sen Beni göremezsin, fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de Beni göreceksin." buyurdu. Rabb'i dağa tecelli edince onu darmadağın etti ve Musa baygın düştü. Kendine gelince: "Seni tenzih ederim. Tevbe ettim Sana. Ben inanların ilkiyim." dedi.

1- Din. **2-** İbadetleri. **3-** Sizi doğru yola ileterek üstün gelmenizi sağladığı halde. **4-** Benim yerime geç. **5-** 6/En'am Suresi, 103: "Gözler O'nu göremez, O ise gözleri görür…"

قَالَ يَا مُوسَىٰٓ اِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِى وَبِكَلَامِىۖ فَخُذْ مَآ اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

144. "Ey Musa! Gönderdiklerimle ve Kelamımla seni insanlar arasında üstün kıldım[1]. Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol!" dedi.

وَكَتَبْنَا لَهُ فِى الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَىْءٍۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِاَحْسَنِهَاۜ سَاُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

145. Ona verdiğimiz levhalarda öğüt olmak üzere her şeyi açık bir şekilde yazdık. Onu kuvvetle tut ve halkına da onu en iyi şekilde tutmalarını buyur. Yakında size fasıkların[2] yurdunu göstereceğim.

سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيَاتِىَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۚ وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًاۚ وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَىِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

146. Yeryüzünde, haksız yere büyüklük taslayanları, âyetlerimden[3] uzaklaştıracağım. Onlar, bütün âyetleri[4] görseler de yine ona inanmazlar. Rüşd[5] yolunu görseler de onu yol tutmazlar; ama azgınlık[6] yolunu görseler onu kendilerine yol tutarlar. Bu, âyetlerimizi yalanlamalarından ve ondan gafil[7] bulunmalarındandır.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَلِقَآءِ الْاٰخِرَةِ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْۜ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

147. Ayetlerimizi ve ahiretteki karşılaşmayı yalanlayan kimselerin amelleri boşa gitmiştir. Onlar, başkasıyla değil, ancak kendi yaptıkları ile cezalandırılacaklardır.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌۜ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًاۘ اِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

148. Musa'nın halkı, onun arkasından, böğürmesi olan, süs eşyalarından yapılmış bir buzağı benimsediler. Onun kendileriyle konuşamadığını ve hidayet yolunu gösteremediğini görmediler mi ki onu benimsediler? Onu benimsemekle zalimlerden oldular.

1- Seni insanlar üzerine seçtim. **2-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **3-** Gerçeği gösteren kanıtlardan, vahyin gerçeklerinden. **4-** Bütün kanıtları. **5-** 'Rüşd': Doğru ve yanlışı ayır etme bilinci. Zihinsel olgunluk. Reşit olma, irşat etme, mürşit gibi türevleri vardır. Rüştün zıddı azgınlıktır. **6-** Azgınlık: sapkın yolu izleme. **7-** Umursamamak.

وَلَمَّا سُقِطَ فِىٓ اَيْدِيهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا ۙ قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

149. Ne zaman ki akılları başlarına gelip gerçekten sapmış olduklarını görünce: "Eğer Rabb'imiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz." dediler.

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنْ بَعْدِىٓ ۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْ ۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَاَخَذَ بِرَأْسِ اَخِيهِ يَجُرُّهٗٓ اِلَيْهِ ۜ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِى وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِى ۖ فَلَا تُشْمِتْ بِىَ الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

150. Musa, halkına döndüğünde, öfke ve üzüntü içinde onlara: "Benim yokluğumda ne kötü işler yapmışsınız! Rabb'inizin emrini[1] çabuklaştırdınız mı?" dedi. Levhaları bırakıp, kardeşinin başını tutup kendine çekti. "Ey annemin oğlu! Gerçekten bu halk beni zayıf buldu, neredeyse beni öldüreceklerdi; sen de düşmanları benimle sevindirme, beni bu zalim kimselerle bir tutma." dedi.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِى وَلِاَخِى وَاَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ ۖ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

151. "Rabb'im! Beni ve kardeşimi bağışla! Bizi rahmetine dâhil et. Sen merhametlilerinin en merhametlisisin." dedi.

اِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

152. Buzağıyı benimseyenlere Rabb'lerinden bir öfke erişecektir ve dünya hayatında da zillete uğrayacaklardır. İşte iftiracıları böyle cezalandırırız.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُوٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

153. Kötülük[2] yapıp, arkasından tevbe edip, iman edenler için kuşkusuz Rabb'in bundan sonra Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- İlahi cezayı çabuklaştırmak mı istiyorsunuz? **2-** Buzağıya kutsallık atfedip.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ
الْاَلْوَاحَ ۚ وَفِى نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ
هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

154. Öfkesi geçince Musa levhaları aldı, onlardaki yazıda Rabb'lerine karşı gelmekten korkanlar için bir hidayet ve bir rahmet vardı.

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۚ
فَلَمَّا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّاىَ ۖ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ
السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ اِنْ هِىَ اِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا مَنْ
تَشَآءُ وَتَهْدِى مَنْ تَشَآءُ ۖ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

155. Musa, belirlediğimiz buluşma için adamlarından yetmiş kişi seçti. Kendilerini sarsıntı tutunca: "Ey Rabb'im! Dileseydin bunları da beni de daha önce yok ederdin. İçimizdeki birtakım beyinsizler yüzünden bizi yok mu edeceksin? Bu, ancak senin bir fitnendir.[1] Onunla dileyeni[2] sapkınlıkta bırakırsın dileyene de hidayet[3] edersin. Sen bizim velimizsin.[4] Bizi bağışla. Bize merhamet et. Sen bağışlayanların en hayırlısısın." dedi.

وَاكْتُبْ لَنَا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى
الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِىٓ اُصِيبُ
بِهٖ مَنْ اَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ ۚ
فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ
وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ۚ ﴿١٥٦﴾

156. Bize, bu dünyada da ahirette de iyilik yaz. Biz Sana yöneldik. Allah: "Azabıma dilediğimi[5] uğratırım, rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır. Onu, takva sahibi olanlara[6], zekâtı verenlere[7] ve ayetlerimize inanlara yazacağım." buyurdu.

1- Sınav. **2-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir demektir. **3-** Kılavuzluk. **4-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **5-** Azabı gerektirecek "şey"ler yapana azap ederim; bağışlanmayı gerektirecek "şey"ler yapanı bağışlarım. Azabı hak edeni azaplandırır, bağışlanmayı hak edeni bağışlarım. **6-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan. **7-** Zekâtın esas anlamı "arınma", "arındırma," "arınmaktır." Ayette geçen "zekâtı vermek" sözcüğü, malın zekâtı/arınması değil, bir terkip olarak, arınmış, temizlenmiş, arı duru hale gelmiş bir benlikle Allah'ın emirlerine tabi olmak, demektir.

اَلَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِيْ
يَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيْلِ
يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهٰىهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ
لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ
عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ ؕ
فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ وَنَصَرُوْهُ وَاتَّبَعُوا النُّوْرَ
الَّذِيْٓ اُنْزِلَ مَعَهٗٓ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝١٥٧

157. Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları ummi[1] nebi rasule, tabi olurlar. O ki, onlara ma'ruf[2] olanı buyurur ve onları münker[3] olandan alıkoyar ve temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar, zahmet ve sıkıntı veren şeyleri[4] onlardan kaldırır, onlardan bağları çözer, ona iman eden, ona saygı gösterenler ve ona yardım edenler ve ona indirilen nura[5] tabi olanlar işte kurtuluşa erenler bunlardır.

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ
جَمِيْعًا ۨ الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ لَآ
اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۠ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ
النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِيْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ
وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝١٥٨

158. De ki: "Ey insanlar! Ben, göklerin ve yerin sahibi olan, kendisinden başka ilah olmayan, yaşatan ve öldüren Allah'ın, size, hepinize gönderdiği bir resulüm. Gelin, Allah'a ve O'nun sözlerine iman eden ümmi nebi resulüne iman edin ve ona uyun ki böylece hidayete eresiniz."[6]

وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰٓى اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ
يَعْدِلُوْنَ ۝١٥٩

159. Musa'nın halkından da hakka ileten ve onunla adaletli davranan bir topluluk vardı.

1- Ummî sözcüğü, "umm" yani "ana" ile nispet "ya"sından oluşan bir sözcük olup, "anaya mensup", "analı" demektir. Tıpkı Ankaralı, Medineli vb. gibi. Buradaki "ana" sözcüğü özel isimdir, anne demek olan 'ana' ile bir ilgisi yoktur. Mekke'nin diğer bir ismi de Ümmu'l qurâ' dır. "el-Umm" ün sonuna nispet "ya"sı geldiği zaman, "Ana kentli" yani "Mekkeli" anlamına gelmektedir. Ayetteki "el- Ummî" sözcüğü ile kast edilen şey, daha önce kendilerine kitap verilmemiş olan, yani "Ehl-i Kitap" olmayan "Mekkelilerdir." el-Ummi: Ana kentli, şehirli, yani "bedevi" olmayan demektir." Ummi"/okuryazar olmayan sözcüğü ile "el-Ummî"/ ana kentli sözcükleri farklı anlamlara sahiptir. Dolayısıyla Nebi Muhammed için, okuryazar değildi görüşü doğru değildir. **2-** Doğru, iyi ve yararlı kabul edilen toplumsal değer yargılarına ve vahye uygun olan. **3-** Yanlış, kötü ve zararlı kabul edilen, vahye ve toplumsal değer yargılarına uygun olmayan. **4-** Kendi yanlarından dine yaptıkları ilaveleri, ağır kuralları. **5-** Kurtuluşa erdiren, aydınlığa çıkaran rehber. **6-** Doğru yolu bulasınız.

وَقَطَّعْنٰهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًاۭ ۭ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اِذِ اسْتَسْقٰىهُ قَوْمُهٗٓ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۚ فَانْۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۭ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۭ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۭ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ۭ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٠﴾

160. Biz, onları oymaklar halinde on iki topluluğa ayırdık. Halkı ondan su isteyince, Musa'ya, "Asanı taşa vur!" diye vahyettik. Ondan on iki pınar fışkırdı. Her topluluk su alacağı kaynağı bildi. Üzerlerine buluttan gölgelik yaptık, onlara menn[1] ve bıldırcın bağışladık[2]. Size rızık olarak verdiklerimizin temiz olanlarından yiyin. Onlar, bize zulmetmediler, fakat kendilerine zulmediyorlardı.

وَاِذْ قِيْلَ لَهُمُ اسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُوْلُوْا حِطَّةٌ وَّادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيْۗـــَٔتِكُمْ ۭ سَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٦١﴾

161. Onlara, "Şu beldeye yerleşin ve orada dilediğiniz şeylerden yiyin. Af dilediğinizi söyleyin ve teslim olmuş/kabullenmiş olarak kapısından girin" denilmişti. Biz, "Hatalarınızı bağışlayalım ve iyilik edenlere fazlasıyla verelim."

فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيْلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاۗءِ بِمَا كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٢﴾

162. Ancak onlardan haksızlık yapanlar, kendilerine söylenen sözü başka bir söze çevirdiler. Biz de haksızlık yapmaları yüzünden, üzerlerine gökten bir azap gönderdik.

وَسْـَٔـلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۘ اِذْ يَعْدُوْنَ فِي السَّبْتِ اِذْ تَاْتِيْهِمْ حِيْتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَّيَوْمَ لَا يَسْبِتُوْنَ ۙ لَا تَاْتِيْهِمْ ۚ كَذٰلِكَ ۛ نَبْلُوْهُمْ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿١٦٣﴾

163. Onlara, deniz kıyısındaki kasabanın durumunu sor. Hani onlar cumartesi günü yasasını çiğneyerek haddi aşıyorlardı. Balıklar cumartesi günü ortaya çıkıyor, diğer günler ise gelmiyorlardı. Fasıklıkları[3] nedeniyle kendilerini bu şekilde sınıyorduk.

1- Kudret helvası. Güç, kudret, dayanma gücü **2-** "İndirmek" demek olan "enzele" sözcüğünün diğer bir anlamı da "bağışlamaktır." Bu ayette "enzele" sözcüğü, indirmek değil, bağışlamak anlamına gelmektedir. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan.

وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُوْنَ قَوْمًا ۙ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ؕ قَالُوْا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٦٤﴾

164. Onlardan bir topluluk dedi ki: "Allah'ın yok edeceği veya şiddetli bir azap ile cezalandıracağı bir halka ne diye öğüt veriyorsunuz?" Dediler ki: "Rabb'inize mazeret[1] beyan etmek için ve bir de belki takva[2] sahibi olurlar."

فَلَمَّا نَسُوْا مَا ذُكِّرُوْا بِهٖۤ اَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوْٓءِ وَاَخَذْنَا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا بِعَذَابٍۭ بَـِٔيْسٍۢ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿١٦٥﴾

165. Ne zaman ki onlar, yapılan öğüdü umursamadılar, Biz de kötülükten alıkoymaya çalışanları kurtardık, zulmedenleri, fasıklık[3] yapmaları nedeniyle çetin bir azapla cezalandırdık.

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَّا نُهُوْا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوْا قِرَدَةً خٰسِـِٕيْنَ ﴿١٦٦﴾

166. Yasaklandıkları şeyleri yapmakta ısrar edince, onlara: "Düşkün maymunlar[4] olun." dedik.[5]

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَّسُوْمُهُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ؕ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيْعُ الْعِقَابِ ۚ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٧﴾

167. Hani Rabb'in; onlara[6], Kıyamet Günü'ne kadar kötü azaba uğratacak kimseleri mutlaka göndereceğini bildirmişti. Rabb'in çabuk ceza verendir. Kuşkusuz O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَقَطَّعْنٰهُمْ فِى الْاَرْضِ اُمَمًا ۚ مِنْهُمُ الصّٰلِحُوْنَ وَمِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ ۫ وَبَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَالسَّيِّاٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿١٦٨﴾

168. Onları, yeryüzünde topluluklara ayırdık. Onlardan, salih[7] olanlar da vardı olmayanlar da. Belki dönerler diye onları iyiliklerle ve kötülüklerle sınadık.

1- Biz sorumluluğumuzu yerine getirdik ama faydası olmadı. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **4-** Ahlaken, kişilik ve davranış yönünden maymunlar gibi olun. **5-** 2: 65: İçinizden sebt'te sınırları aşanları elbette bilirsiniz. İşte budan dolayı onlara "Düşkün maymunlar olun." dedik. **6-** Yasaklandıkları şeyleri yapmakta ısrar ettikleri, haksızlık yapmaya devam ettikleri sürece. **7-** İyi, dürüst, seçkin, samimi, erdemli.

فَخَلَفَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَّرِثُوا الْكِتٰبَ يَأْخُذُوْنَ عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَيَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَاِنْ يَّاْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهٗ يَاْخُذُوْهُ ۭ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ الْكِتٰبِ اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا فِيْهِ ۭ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦٩﴾

169. Onların yerine Kitap'a mirasçı olanlar, nasıl olsa bağışlanacağız diyerek dünyanın geçici menfaatlerini tercih ettiler; kendilerine buna benzer şeyler gelse, onu da tercih ederler. Onlardan, Kitap'a bağlı kalacaklarına ve Allah hakkında ancak hakkı söyleyeceklerine dair söz alınmamış mıydı? Oysaki onlar, o Kitap'ta olanı okumuşlardı. Ahiret yurdu takva sahibi olanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akletmeyecek misiniz?

وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿١٧٠﴾

170. Kitap'a sımsıkı sarılıp, salatı ikame edenlere[1] gelince; kuşkusuz Biz salih[2] olanların emeklerini zayi etmeyiz.

وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهٗ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٧١﴾

171. Hani! Biz, dağı gölgelik gibi üzerlerine kaldırmıştık da onlar da üzerlerine düşecek sanmışlardı. "Size verdiğimize sımsıkı sarılın, içindeki öğüdü tutun ki takva sahibi olabilesiniz."

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْۢ بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ ۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۭ قَالُوْا بَلٰى ۚ شَهِدْنَا ۚ اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِيْنَ ۙ ﴿١٧٢﴾

172. Kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik." demeyesiniz diye Rabb'in, âdemoğullarının bellerinden soylarını çıkardı ve onları kendilerine tanık yaptı. Ben sizin Rabb'iniz değil miyim? dedi. "Evet, Rabb'imizsin, tanıklık ediyoruz."[3] dediler.

اَوْ تَقُوْلُوْٓا اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَاۗؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْۢ بَعْدِهِمْ ۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿١٧٣﴾

173. Veya "Biz, bizden önce şirk koşan atalarımızın ardından gelen bir nesiliz, batılla amel edenlerin yaptıkları yüzünden bizi mi yok edeceksin?" demeyesiniz diye.

1- İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak. **2-** İyi, dürüst, seçkin, samimi, erdemli. **3-** Bu ayet, mecaz/alegori bir anlatımla; Allah'ın, insanı yaratırken onun benliğine, yaratıcıyı idrak etme eğilimi yerleştirildiğini ifade etmektedir.

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

174. İşte, doğruyu bulsunlar[1] diye âyetlerimizi böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِىٓ اٰتَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطٰنُ فَكَانَ مِنَ الْغٰوِينَ ﴿١٧٥﴾

175. Onlara, o kimsenin[2] haberini de oku, ki ona âyetlerimizi vermiştik de onlardan sıyrılıp ayrıldı. Şeytan da onu kendine tabi kıldı. Böylece azgınlardan oldu.

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ۭ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

176. Dileseydik[3] onu bununla[4] yükseltirdik. Fakat o yere saplandı, hevasına[5] uydu. Onun durumu, üzerine varsan da dilini sarkıtıp soluyan, varmasan da dilini sarkıtıp soluyan köpeğin durumu gibidir. İşte âyetlerimizi yalanlayan halkın durumu böyledir. Sen bu kıssayı anlat, belki öğüt alırlar.

سَاۗءَ مَثَلًا ۨ الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

177. Âyetlerimizi yalanlayan ve böylece kendilerine haksızlık eden halkın durumu ne kötüdür.

مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

178. Allah, kime yol gösterirse, odur yolu bulan. Kimi de saptırırsa, işte onlar hüsrana uğrayanlardır.[6]

1- Yaradılış özlerine dönsünler. **2-** Söz konusu edilen "kimse," bilinen bir kimse/şahıs değil, belli bir kişilik/karakterdir. Kişinin kim olduğunun önemi yok, önemli olan sahip olduğu kişiliktir. (İsrailiyat'a göre bu kişi Bel'am b. Bâûrâ'dır.) **3-** Uygun görseydik. Ona karar verme hakkı vermeseydik. **4-** Ayetlerimizle. **5-** Tutku ve kuruntusuna. **6-** Uygun gördüğünü. Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Bu terkip: Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır, doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir anlamına gelmektedir. Hidayet ve dalalet insanın dilemesine bağlıdır. Allah, hiç kimseyi zorla "hidayete" de "dalalete" iletmez. İman ve inkâr konusunda sorumluluk tümüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey elde etme çabasında olanı" anlamlarına da gelmektedir. "Ne diyor" değil de "ne demek istiyor" dikkate alındığında, "dilediğini" sözcüğü, aslında "dileyeni" anlamına gelmektedir. (Kuşkusuz, ona doğru yolu gösterdik. Ama isterse şükreden,isterse nankörlük eden biri olur. 76:3).

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ۫ وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ۫ وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

179. Gerçek şu ki, cinnden[1] ve insten[1] çoğaltılmış[2] olanların birçoğu Cehennemliktir. Ki onların kalpleri vardır onunla kavramazlar, gözleri vardır onunla görmezler, kulakları vardır onunla işitmezler. İşte bunlar hayvanlar gibidirler, hatta daha da bilinçsizdirler. İşte gafil olanlar bunlardır.

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

180. En iyi isimler[3] Allah'ındır. Öyleyse O'nu, onlarla çağırın. Ona yakışmayan isimlerle çağıran kimseleri bırakın. Onlar, yaptıklarının cezasını görecekler.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

181. Yarattıklarımız arasında öyle bir topluluk da var ki, hakka iletirler ve onunla adil olurlar.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

182. Âyetlerimizi yalanlayanları, hiç bilemeyecekleri bir şekilde adım adım yok olmaya yaklaştırırız.

وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

183. Onlara süre veriyorum, ancak planım çok sağlamdır.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا ۗ مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

184. Arkadaşlarında, hiçbir delilik olmadığını düşünmüyorlar mı? O, ancak apaçık bir uyarıcıdır.

1- Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa **2-** Çevirilerde "yaratılmış" olarak anlam verilen "zera'na" sözcüğünün anlamı, "yaratma" değil, "çoğaltmadır". Yaratılmış olan bir şeyin, üreyerek çoğalması demektir. 'Ziraat,' yani ekin ekme sözcüğü de buradan türemiştir. Ayette yaratmadan değil, "çoğalmadan" söz edilmektedir. Şayet "yaratmak" kast edilseydi, "haleka" sözcüğü kullanılması gerekirdi. Çevirilerde, çoğunlukla bu ayete: "Ben insanların ve cinlerin çoğunu cehennem için yarattım." şeklinde yanlış anlam verilmektedir. Yaratılmış olanların birçoğunun Cehennemlik olacağının bilgisinin verilmesi ile yaratılmış olanların çoğunun Cehennem için yaratıldığını söylemek aynı şey değildir. **3-** İyi ile güzel aynı şey değildir. En güzel isimler şeklinde yapılan çeviriler doğru değildir. "İyi" sözcüğü, niteliği, kaliteyi, üstünlüğü yani özellik ifade ederken, güzel sözcüğü görüntüyü, dış görünüşü ifade etmektedir. Söz konusu "iyi isimler", Allah'ın sahip olduğu nitelikleri ifade etmektedir. Ayette geçen "husna" iyi demektir. Arapçada güzel, "cemil" demektir.

اَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِى مَلَكُوتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَىْءٍ ۙ وَّاَنْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ ۚ فَبِاَىِّ حَدِيثٍ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

185. Göklerin ve yerin melekûtuna[1], Allah'ın yaratmış olduğu şeylere, sürelerinin yaklaşmış olabileceği ihtimaline hiç bakmazlar mı? Bundan sonra artık hangi hadise[2] inanacaklar?

مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِىَ لَهٗ ۗ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

186. Allah, kimi saptırırsa[3] ona doğru yolu gösterecek yoktur. Onları, azgınlıkları içinde bocalar durumda bırakır.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰىهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّىْ ۚ لَا يُجَلِّيْهَا لِوَقْتِهَآ اِلَّا هُوَ ۭ ثَقُلَتْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ لَا تَاْتِيْكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ۭ يَسْـَٔلُونَكَ كَاَنَّكَ حَفِىٌّ عَنْهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

187. Sana Saat'ten soruyorlar. Ne zaman gerçekleşecek diye. De ki: "Onun bilgisi sadece Rabb'imin yanındadır. Onun vaktini O'ndan başkası açıklayamaz. O göklere de, yere de ağır gelecektir. O size ansızın gelecek." Sanki sen biliyormuşsun gibi onu sana soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi sadece Allah'ın yanındadır." Ancak insanların çoğu bu gerçeği bilmez.[4]

قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِىْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَاۗءَ اللّٰهُ ۭ وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۚ وَمَا مَسَّنِىَ السُّوْۗءُ ۭ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

188. De ki: Allah dilemedikçe, kendime bir yarar sağlamak ya da kendimden bir zararı uzaklaştırmak benim elimde değil. Eğer gaybı[5] bilseydim, elbette daha çok yararıma olan şeyi yapardım ve bana bir kötülük de dokunmazdı.[6] Ben, inanan bir halk için sadece bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.

1- Egemenliğine, hükümranlığına, nasıl düzenlendiğine. **2-** Söze. **3-** Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. **4-** Bu ayet, Nebi'nin geleceği/ gaybi bildiğine dair söylediği söylenen sözlerin/ hadislerin tamamının uydurma olduğunun; Kıyamet'in kopma zamanını ifade eden sözlerin tamamının uydurma olduğunu apaçık olarak ifade etmektedir. Allah'ın dışında bir başkasının da gaybı bilebileceği inancı Kur'an'a göre şirktir. (72 Cin, 25-26) **5-** Gelecekte olacak olanı; görünemez, bilinemez olanı. **6-** Bu ayet, kendisine bile bir yarar sağlama imkanı elinde olmayan Nebinin, başkalarına şefaat edeceği inancının boş bir kuruntu olduğunu ortaya koymaktadır.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا ۖ فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ ۖ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

189. O, sizi bir tek nefisten[1] yarattı ve kendisi ile sükûnet bulsun diye ondan[2] eşini var etti. Eşini sarıp örtünce, eşi hafif bir yük yüklendi. Bir müddet böyle geçti. Yükü ağırlaşınca her ikisi de Rabb'leri olan Allah'a: "Eğer bize salih[3] bir evlat verirsen elbette Sana şükredenlerden olacağız." diye dua ettiler.

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا ۚ فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

190. Fakat onlara, salih bir evlat verince; kendilerine verilen şeyde ona ortaklar koşmaya başladılar. Allah, onların ortak koştukları şeyden yücedir.

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

191. Hiçbir şey yaratamayan, aksine kendisi de yaratılmış olan şeyleri mi ortak koşuyorlar?

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

192. Oysa onlar, ne onlara yardım edebilirler ne de kendilerine yardım edebilirler.

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ ۚ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾

193. Onları gerçeği kabul etmeye davet etseniz, size tabi olmazlar. Onları davet etseniz de etmeseniz de size karşı tutumları değişmez.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

194. Allah'tan başka dua ettikleriniz, sizin gibi kullardır. Eğer doğru sözlü kimselerseniz, haydi onlara dua edin de size karşılık versinler.

1- Bir özden. **2-** Aynı özden. **3-** Arı, saf, temiz, erdemli, iyi, dürüst.

اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۭ قُلِ ادْعُوا شُرَكَاۗءَكُمْ ثُمَّ كِيْدُوْنِ فَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿١٩٥﴾

195. Onların, kendileriyle yürüyecek ayakları mı var? Veya tutacak elleri mi var? Veya görecek gözleri mi var? Ya da işitecek kulakları mı var? De ki: "Haydi çağırın ortaklarınızı, sonra göz açtırmaksızın bana tuzak kurun."

اِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ الَّذِيْ نَزَّلَ الْكِتٰبَ ۚ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٩٦﴾

196. Kuşkusuz benim velim[1], Kitap'ı indiren Allah'tır. O, salih[2] olanların velisidir.

وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَكُمْ وَلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٧﴾

197. O'ndan başka dua ettiklerinizin, ne size yardım etmeye güçleri yeter, ne de kendilerine yardım etmeye.

وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُوْا ۭ وَتَرٰىهُمْ يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٩٨﴾

198. Eğer onları hidayete çağırsanız sizi duymazlar. Onların, sana baktıklarını sanırsın, oysa onlar görmezler.

خُذِ الْعَفْوَ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجٰهِلِيْنَ ﴿١٩٩﴾

199. Affedici ol, urf[3] ile buyur, câhillerden[4] yüz çevir.

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٠٠﴾

200. Ne zaman şeytan seni dürtecek olursa[5] hemen Allah'a sığın. Kuşkusuz O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِنَّ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طٰۗىِٕفٌ مِّنَ الشَّيْطٰنِ تَذَكَّرُوْا فَاِذَا هُمْ مُّبْصِرُوْنَ ﴿٢٠١﴾

201. Takva sahipleri, şeytandan bir dürtü olduğu zaman, düşünüp hemen gerçeği kavrarlar.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Kur'an'da yer alan, "veli" sözcüğe; "dost," anlamı verilmesi doğru değildir. Bu sözcük, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir. **2-** Arı, saf, temiz, erdemli, dürüst, iyi. **3-** Yararlı, güzel, iyi ve hayırlı olan şeylerle. **4-** Düşüncesizce hareket eden, nankör, bağnaz kimseler. **5-** Vesvese verirse.

وَاِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

202. Şeytanlar, kendilerine kardeş olanları azgınlığa sürüklerler, sonra da yakalarını bırakmazlar.

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ؕ قُلْ اِنَّمَآ اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ مِنْ رَّبِّىْ ۚ هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

203. Onlara bir âyet getirmediğin zaman, "Derleyip uydursaydın ya." derler. De ki: "Ben ancak Rabb'imden bana vahyedilene uyuyorum. Bu, inanan bir toplum için Rabb'inizden gelen bir basiret[1], bir hidayet ve bir rahmettir.

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهٗ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

204. Kur'an okunduğu zaman hemen susup onu dinleyin[2] ki size rahmet edilsin.[3]

وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِىْ نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيفَةً وَّدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

205. Nefsinde[4] tedarruan[5] ve çekinerek, yüksek olmayan bir sesle sabah akşam[6] Rabb'ini an. Umursamazlardan olma!

اِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيُسَبِّحُونَهٗ وَلَهٗ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

206. Rabb'ine yakın olanlar, O'na kulluk etmekten asla kibirlenmezler; O'nu tesbih[7] ederler ve O'na secde[8] ederler.

1- Kavrayış, gerçeği görme yeteneği. **2-** Kur'an'ı dinlemekten kasıt ne dediğini öğrenmektir. Allah'ın buyruklarından haberdar olmaktır. Ne dediğini anlamaksızın onu dinlemek hiç bir yarar sağlamaz. Bu "sürünün kaval dinlemesinden" farklı bir şey değildir. **3-** Fusilet Suresi, ayet 26: Ve inkâr edenler, "Bu Kur'an'ı dinlemeyin, okunurken gürültü yapın, belki başarılı olursunuz." dediler. **4-** Bütün benliğinle, kendinde. **5-** Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, basitliğinin, muhtaçlığının bilincinde olarak, acziyetini ifade ederek tevazu üstüne tevazu göstererek istekte bulunmak. **6-** Daima, her zaman, sürekli. **7-** Tesbih, Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **8-** İçtenlikle boyun eğerler.

سُورَةُ الْاَنْفَالِ ﴿٨﴾

8. ENFÂL SÛRESİ

[İniş sırası: 88, Medeni, 75 ayet. Adını 1. Ayette geçen "enfâl/karşılıksız vermek" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ۖ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۖ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهٗٓ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

1. Sana enfâlı[1] soruyorlar. De ki: "Enfâl, Allah ve Resulü içindir. Eğer mü'min iseniz Allah'a karşı takva[2] sahibi olun, birbirinizin arasını düzeltin, Allah'a ve Resul'üne itaat edin.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

2. Mü'minler ancak o kimselerdir ki: Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir, onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda bu imanlarını artırır ve yalnızca Rabb'lerine tevekkül[3] ederler.

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

3. Onlar, salatı ikâme eden[4] ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak[5] edenlerdir.

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

4. İşte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için Rabb'leri katında dereceler, bağışlanma ve kerim[6] bir rızık vardır.

1- Enfâl; nfl (nafile) kökünden gelmektedir. Mastar olarak; karşılıksız vermek, bağışta bulunmak anlamına gelmektedir. Nfl; zorunlu yapılması gereken bir şeye, ayrıca gönüllü olarak fazladan ilave yapmaktır. Savaşta elde edilen ganimetler, savaşın değeri/önemi yanında, ancak nafile türünden bir öneme sahiptir. Bu kavramla yapılan vurgu; savaşın, ganimet için değil cihat maksadıyla yapıldığınadır. Sözcük olarak, Türkçede "boş" anlamında kullanılan "nafileyi", Kur'an yukarıda verilen anlamda kullanmaktadır. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan. **3-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **4-** Yardımlaşma ve dayanışmayı canlı ve diri tutan ve gereği gibi yerine getiren. **5-** İhtiyaç sahiplerine yardım etmek. **6-** Cömertçe.

كَمَآ اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ
فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ لَكٰرِهُوْنَ ۙ﴿٥﴾

5. Keza, Rabb'in hakk[1] uğruna seni evinden çıkardı. Oysa Mü'minlerden bir kısmı bundan hoşlanmamıştı.

يُجَادِلُوْنَكَ فِى الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا
يُسَاقُوْنَ اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ۗ﴿٦﴾

6. Hakk açığa çıktıktan sonra bile, sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, seninle tartışıyorlardı.

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ
وَتَوَدُّوْنَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ
وَيُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَيَقْطَعَ
دَابِرَ الْكٰفِرِيْنَ ۙ﴿٧﴾

7. Allah, iki topluluktan birinin sizin olacağını vaat ediyordu. Siz ise kuvveti bulunmayanı istiyordunuz. Oysa Allah da kelimeleriyle[2] Hakk'ı gerçekleştirmek ve gerçeği yalanlayan nankörlerin kökünün kesilmesini istiyordu.

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُوْنَ ۚ﴿٨﴾

8. Bu, suçluların hoşuna gitmese de Hakk'ın ortaya çıkarılması ve Batıl'ın yok olması içindi.

اِذْ تَسْتَغِيْثُوْنَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنِّىْ
مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفِيْنَ ﴿٩﴾

9. Hani siz, Rabb'inizden yardım istiyordunuz. O da ardı ardına bin melekle yardım edeceğim diye, isteğinize karşılık vermişti.

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ
قُلُوْبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۚ﴿١٠﴾

10. Allah bunu, ancak bir müjde olsun ve onunla kalpleriniz yatışsın[3] diye yaptı. Yardım, ancak Allah'tandır. Kuşkusuz Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Gerçek olan, gerçeklik. **2-** Takdir edilmiş hüküm. **3-** Kalbinizde korku kalmasın, güven ve cesaret sahibi olun.

اِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَآءِ مَّآءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾

11. Hani O, size Kendi katından bir emniyet olmak üzere bir uyku sardırıyordu. Sizi arındırmak, sizden şeytanın pisliğini[1] gidermek, kalplerinizi yatıştırmak ve ayaklarınızı yere sabit kılmak için gökten üzerinize bir su indiriyordu.

اِذْ يُوحِي رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا سَاُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

12. Hani, Rabb'in meleklere, sizinle beraberim, diye vahyediyordu; "İman edenleri pekiştirin." Gerçeği yalanlayan nankörlerin kalplerine korku salacağım. Haydi! Vurun onların boyunlarına, vurun onların parmaklarına.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

13. Böyle! Çünkü onlar, Allah'a ve Resul'üne karşı geldiler. Kim Allah'a ve Resul'üne karşı gelirse, bilsin ki, Allah'ın Azabı Çok Çetindir.

ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَاَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

14. Şimdi onu tadın. Gerçeği yalanlayan nankörler için yalnızca ateşin azabı vardır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْاَدْبَارَ ﴿١٥﴾

15. Ey iman edenler! Gerçeği yalanlayan nankörlerin orduları ile karşılaştığınız zaman, onlara arkanızı dönmeyin.

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهٗٓ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَأْوٰيهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

16. Kim böyle bir günde, savaşmak için bir cepheye çekilmek amacıyla veya başka bir birliğe katılmanın dışında, düşmana arkasını dönerse, Allah'ın gazabına uğramış olur. Onun varacağı yer Cehennem'dir. O, ne kötü bir dönüş yeridir.

1- Vesvesesini.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ۪ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَٓاءً حَسَنًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

17. Onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı.[1] Allah, bunu mü'minleri iyi bir sınavla sınava tabi tutmak için yaptı. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

18. İşte size böyle yardım etti. Allah, gerçeği yalanlayan nankörlerin planlarını bozandır.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاۗءَكُمُ الْفَتْحُ ۚ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْ ۚ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَّلَوْ كَثُرَتْ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

19. Eğer fetih istiyorsanız, işte size fetih geldi. Eğer son verirseniz, o sizin için daha hayırlıdır. Eğer dönerseniz, Biz de döneriz. Topluluğunuz çok olsa da kesinlikle size bir fayda vermez. Kuşkusuz Allah, Mü'minlerle beraberdir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

20. Ey iman edenler! Allah'a ve Resul'üne itaat edin. İşitip dururken ondan yüz çevirmeyin!

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

21. İşitmedikleri halde, işittik diyen kimseler gibi olmayın!

اِنَّ شَرَّ الدَّوَۗابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

22. Allah katında, yeryüzündeki canlıların en değersizi, aklını kullanmayan sağırlar ve dilsizlerdir.[2]

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّاَسْمَعَهُمْ ۭ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

23. Eğer Allah, onlarda bir hayır olduğunu görseydi onlara işittirirdi. Onlara işittirseydi de aldırmayarak yine dönerlerdi.

1- Sakın elde ettiğiniz başarı sizi şımartmasın. Size gücü veren de onu kullanacak aklı veren de Allah'tır. Sahip olduğunuz hiçbir şeyin yaratıcısı siz değilsiniz. Onu size vereni sakın göz ardı etmeyin. Unutmayın! Oku atan sizin eliniz olabilir ama ellerinizi de ellerinize atacak gücü de veren Allah'tır. **2-** Aklını devre dışı bırakarak, başkasının aklıyla düşünen bir kimsenin imanı geçerli değildir. Zira iman, emin olmayı gerektirir; emin olmak da akıl ile olur. Kendi aklı ile iman etmeyenle kendi aklıyla inkar edenin bir farkı yoktur.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوا اسۡتَجِيۡبُوۡا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُوۡلِ اِذَا دَعَاكُمۡ لِمَا يُحۡيِيۡكُمۡ ۚ وَاعۡلَمُوۡۤا اَنَّ اللّٰهَ يَحُوۡلُ بَيۡنَ الۡمَرۡءِ وَقَلۡبِهٖ وَاَنَّهٗۤ اِلَيۡهِ تُحۡشَرُوۡنَ ﴿۲۴﴾

24. Ey iman edenler! Sizi, size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman, Allah'a ve Resûl'üne icabet edin. Bilin ki Allah, kişi ile kalbinin arasına girer[1]. Kuşkusuz hepiniz O'na dönüp toplanacaksınız.

وَاتَّقُوۡا فِتۡنَةً لَّا تُصِيۡبَنَّ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا مِنۡكُمۡ خَآصَّةً ۚ وَاعۡلَمُوۡۤا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيۡدُ الۡعِقَابِ ﴿۲۵﴾

25. Yalnızca aranızdaki haksızlık edenlerin başlarına gelmekle sınırlı kalmayacak fitneye[2] karşı takva sahibi olun. Unutmayın ki Allah'ın azabı çok çetindir.

وَاذۡكُرُوۡۤا اِذۡ اَنۡتُمۡ قَلِيۡلٌ مُّسۡتَضۡعَفُوۡنَ فِى الۡاَرۡضِ تَخَافُوۡنَ اَنۡ يَّتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰىكُمۡ وَاَيَّدَكُمۡ بِنَصۡرِهٖ وَرَزَقَكُمۡ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُوۡنَ ﴿۲۶﴾

26. Ve hatırlayın; bir zamanlar yeryüzünde sayıca azdınız ve mustaz'af[3] kimselerdiniz. İnsanların sizi alıp götürmesinden korkuyordunuz. O, sizi barındırdı ve yardımıyla kuvvetlendirdi. Temiz şeylerden size rızık verdi. O halde şükretmelisiniz.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَخُوۡنُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوۡلَ وَتَخُوۡنُوۡۤا اَمٰنٰتِكُمۡ وَاَنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۲۷﴾

27. Ey iman edenler! Allah'a ve Resûlüne ihanet etmeyin. Yoksa bile bile emanetlerinize ihanet etmiş olursunuz.

وَاعۡلَمُوۡۤا اَنَّمَاۤ اَمۡوَالُكُمۡ وَاَوۡلَادُكُمۡ فِتۡنَةٌ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ عِنۡدَهٗۤ اَجۡرٌ عَظِيۡمٌ ﴿۲۸﴾

28. Bilin ki mallarınız ve evlatlarınız ancak birer fitnedir.[4] Kuşkusuz Allah'ın yanında çok büyük ödül vardır.

1- Vahiy ile insanın aklına, bilincine ve düşüncesine yön vererek; doğru yola yönelmesine aracı olur. Söz konusu edilen kalp, kan pompalayan organ değil; aklın, düşünmenin ve idrak etmenin merkezidir. **2-** Samimiyet sınavı. Aldatma, aldatılma. Baskı ve zulüm. Ateşte yakmak anlamındaki fetn kökünden türemiştir. Anlamı, "altın, gümüş gibi değerli maddelerin kendileriyle kaynaşmış olan değersiz maddelerinden ayrıştırılması, yani saflaştırılması amacı ile yüksek ateşte eritilmesi" işlemidir. Fitne sözcüğü, kişinin samimiyetinin iç yüzünün ortaya çıkması için; savaş, baskı, zulüm, zenginlik, yoksulluk, hastalık, ölüm, ün, mevki, mal, mülk gibi konularda tabi tutulduğu samimiyet sınavıdır. **3-** Güçsüz bırakılmışlar, ezilmişler, kimsesizler, çaresizler. **4-** Samimiyet sınavı.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

29. Ey iman edenler! Eğer Allah için takvâlı[1] olursanız; O, size bir Furkan[2] verir, kötülüklerinize kafirlik eder[3] ve sizi bağışlar. Allah, Büyük Fazl[4] Sahibidir.

وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ اَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُ ۖ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

30. Gerçeği yalanlayan nankörler, seni tutuklamak, öldürmek veya sürgün etmek için plan yapıyorlardı. Onlar plan yaparlarken, Allah da plan yapıyordu. Allah, plan yapanların en hayırlısıdır.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَٓاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَٓا ۙ اِنْ هٰذَٓا اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

31. Onlara, âyetlerimiz okunduğu zaman, " Evet, biz bunu duyduk, dilersek biz de onun benzerini söyleriz; bu, evvelkilerin masallarından başka bir şey değildir." dediler.

وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَٓاءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

32. Bir de dediler ki: "Allah'ım! Eğer bu Senin tarafından gelen bir gerçekse[5], gökten üzerimize taş yağdır veya bize can yakıcı bir azap ver."

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

33. Sen onların içindeyken, Allah, onlara azap etmez. Onlar, bağışlanma diledikleri sürece de Allah onlara azap edecek değildir.

وَمَا لَهُمْ اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُٓوا اَوْلِيَآءَهُ ۚ اِنْ اَوْلِيَآؤُهُٓ اِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

34. Onlar, Mescid-i Harâm'a girmeye engel oldukları halde ve onun velileri olmadıkları halde Allah neden onlara azap etmesin? Oysa oranın evliyası[6] muttakilerdir[7]. Fakat onların çoğu bilmezler.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **2-** Doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan ayırt etme anlayışı. **3-** Kötülüklerinizi örter. **4-** Hoşgörü, cömertlik ve ikram. **5-** Mademki Senden geldiği iddia ediliyor. **6-** Sorumluları, gözetleyicileri, koruyucuları. **7-** Takva sahibi olan.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً ؕ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

35. Onların, Beyt'in[1] yanındaki salâtları[2], ıslık çalmaktan ve el çırpmaktan başka bir şey değildir. Öyleyse küfrünüzden dolayı azabı tadın.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ؕ وَالَّذِينَ كَفَرُوا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ۙ ﴿٣٦﴾

36. Gerçeği yalanlayan nankörler, Allah yolundan alıkoymak için mallarını harcarlar ve harcayacaklar da. Sonra, bu kendilerine pişmanlık olacak ve sonra mağlup olacaklar. Gerçeği yalanlayan nankörler Cehennem'de toplanacaklardır.

لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِى جَهَنَّمَ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۚ ﴿٣٧﴾

37. Ki Allah, pis olanı temiz olandan ayırsın, pis olanları birbirinin üzerine koyup, hepsini bir araya getirsin, sonra hepsini Cehennem'e doldursun. İşte onlar hüsrana uğrayanlardır.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ۚ وَاِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

38. Gerçeği yalanlayan nankörlere de ki: Eğer vazgeçerlerse geçmişte yaptıkları bağışlanır. Eğer tekrar dönerlerse, evvelkilerin başına gelenler ortadadır.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِ ۚ فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

39. Fitne[3] kalmayıp, din[4] tamamıyla Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse kuşkusuz Allah onların ne yaptığını görmektedir.

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ ؕ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

40. Eğer yüz çevirirlerse, artık bilin ki Allah sizin mevlânızdır.[5] O, ne güzel mevlâ, ne güzel yardımcıdır.

1- Mescid-i Harâm/Kâbe. **2-** İbadetleri, namazları. **3-** Baskı ve zulüm. **4-** Allah'ın yasalarının belirleyici ve egemen güç olması sağlanıncaya kadar. (2:193) **5-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır.

❁❁❁ 9. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَىْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ
خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى
وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِۙ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ
وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَانِۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

41. Eğer Allah'a, Hakk ile Batıl'ın birbirinden ayrıldığı gün; iki ordunun karşı karşıya geldiği günde, kulumuza indirdiğimize inanıyorsanız, bilin ki: Ganimet olarak ele geçirdiklerinizin beşte biri Allah'ın ve Resul'ünün, yakınların[1], yetimlerin, düşkünlerin, yol oğlunun[2]. Allah, Her Şeye Güç Yetirendir.

اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى
وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْۜ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ
فِى الْمِيعَادِۙ وَلٰكِنْ لِيَقْضِىَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ
مَفْعُولًاۙ لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيٰى مَنْ
حَىَّ عَنْ بَيِّنَةٍۗ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌۙ ﴿٤٢﴾

42. Sizin vadinin bir ucunda, onların da öteki ucunda ve kervanın da sizden aşağıda olduğu o gün, eğer bilinen bir yerde buluşmak hususunda sözleşmiş olsaydınız dahi, anlaşmazlığa düşerdiniz. Ama Allah, gerçekleştirilmesi gereken bir işi yaptı; yok olan, apaçık bir kanıtla yok olsun, yaşayan da apaçık bir kanıtla yaşasın diye. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِى مَنَامِكَ قَلِيلًاۜ وَلَوْ اَرٰيكَهُمْ
كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ
سَلَّمَۜ اِنَّهُ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

43. Hani Allah, onları sana uykunda az göstermişti. Eğer O, onları sana çok gösterseydi, tedirgin olup ne yapacağınız hususunda anlaşmazlığa düşerdiniz. Fakat Allah, sizi bu tehlikeden korudu. Zira O, göğüslerde olanları en iyi bilendir.

1- Allah yolundaki mücadelende yanında yer alanların. Yakınlar; Allah Resul'ünün, Ehl-i Beyt'i ve akrabaları değil, İslam davasına sahip çıkıp yardım ettiği, bunun için yurdundan, evinden olduğu halde, savaşa katılma imkânı bulamayan ihtiyaç sahipleridir. (59:7,8) **2-** "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkânsızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir.

وَاِذْ يُرِيكُمُوهُمْ اِذِ الْتَقَيْتُمْ فِى اَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِى اَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِىَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤٤﴾

44. Karşı karşıya geldiğinizde, Allah onları sizin gözünüzde, sizi de onların gözünde sayıca azmış gibi gösteriyordu ki takdir edilen işi yerine getirsin. Bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

45. Ey iman edenler! Bir toplulukla karşılaştığınız zaman, sebat[1] edin ve Allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

46. Allah'a ve Resûlüne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Sonra zaafa düşüp zayıflarsınız. Sabredin. Kuşkusuz Allah, sabredenlerle beraberdir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَآءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

47. Çalım satarak, insanlara gösteriş yaparak ve Allah'ın yolundan alıkoyarak yurtlarından çıkanlar gibi olmayın. Allah, onların yaptıklarını çepeçevre kuşatmıştır.

وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّى جَارٌ لَكُمْ ۖ فَلَمَّا تَرَٰٓاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنِّى بَرِىٓءٌ مِنْكُمْ اِنِّٓى اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّٓى اَخَافُ اللّٰهَ ۗ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

48. Hani, şeytan[2] onlara yaptıkları işi süslü gösterip: "Bugün, sizi hiçbir insan topluluğu yenemez, ben de muhakkak sizin yardımcınızım." dedi. Fakat iki ordu karşılaşınca geri döndü ve "Ben sizden uzağım, ben sizin görmediğinizi görmekteyim, ben Allah'tan korkarım. Zira Allah'ın azabı çok çetindir." dedi.

1- Kararlı, dirençli ve istekli olun. **2-** Bu insandan olan şeytandır. (2/Bakara, 14)

اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ ۗ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

49. Münafıklar, o kalplerinde hastalık bulunanlar: "Bunları, dinleri aldatmış." diyorlardı. Oysa kim Allah'a tevekkül[1] ederse Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا ۙ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ۚ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

50. Melekler, gerçeği yalanlayan nankörlerin canlarını alırken, yüzlerine ve sırtlarına vuruyorlar[2] ve "Kavurucu azabı tadın." diyorlar. Bir görsen![3].

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ۙ ﴿٥١﴾

51. İşte bu, kendi ellerinizle yaptıklarınızın karşılığıdır, yoksa Allah kullarına asla haksızlık etmez.

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

52. Tıpkı Firavunculların ve onlardan öncekilerin durumu gibi. Allah'ın âyetlerini yalanlamışlardı. Allah da onları, suçları yüzünden yakalamıştı. Allah, Mutlak Güç Sahibi'dir, Cezalandırması Çok Şiddetli Olan'dır.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۙ ﴿٥٣﴾

53. Çünkü bir topluluk kendisini değiştirmedikçe, Allah onlara verdiği nimeti değiştirecek değildir.[4] Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.[5]

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ ۚ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

54. Tıpkı Firavunculların ve onlardan öncekilerin durumu gibi. Rabb'lerinin ayetlerini yalanlamışlardı da Biz de suçlarından dolayı onları mahvetmiş ve Firavunculları suda boğmuştuk. Hepsi de zalim kimselerdi.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Büyük bir eziyet veriyorlar. **3-** Bir bilebilsen. **4-** Verdiği her türlü imkânı, gücü, üstünlüğü vb. **5-** 13/Râ'd Suresi, 11.

اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

55. Allah katında canlıların en şerlisi[1], gerçeği yalanlayan nankörlerdir. Artık onlar inanmazlar;

اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِى كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

56. Onlar, kendileriyle antlaşma yaptığın halde, her defasında hiç çekinmeden antlaşmalarını bozan kimselerdir.

فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِى الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

57. Eğer savaşta onları yakalarsan, geride kalanlara ders olacak şekilde onları darmadağın et. Belki akıllarını başlarına alırlar.

وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلٰى سَوَآءٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَآئِنِينَ ﴿٥٨﴾

58. Eğer bir halkın ihanetinden endişe edersen, onlarla aynı şekilde[2] anlaşmayı boz. Kuşkusuz Allah, hainlik yapanları sevmez.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

59. Gerçeği yalanlayan nankörler, kendilerinden vazgeçildiğini sanmasınlar. Onlar, Bizi aciz bırakamazlar.

وَاَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَاٰخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمْ اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَىْءٍ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

60. Siz de onlara karşı gücünüzün yettiği kadar güç ve savaş atları[3] hazırlayın ki, bununla Allah'ın ve sizin düşmanınızı ve onların dışındaki sizin bilmeyip, Allah'ın bildiği düşmanları korkutasınız. Allah yolunda her ne harcarsanız, size tam olarak ödenir. Ve hiçbir haksızlığa uğratılmazsınız.

1- Bir sonraki ayette de ifade edildiği gibi yaptıkları antlaşmalara uymayan kimseler kast edilmektedir. **2-** Antlaşmanın kurallarına karşılıklı uyulması ilkesi gereği. **3-** Savaş atları ile kast edilen şey, savaş için gerekli olan araç ve gereçleri bulundurmaktır. Savaş gereçleri, o gün kılıçtı, oktu, attı, deveydi... Günümüzde ise, bombadır, füzedir... Burada verilen mesajı günümüze uyarladığımız zaman, "Savaş için uçak, füze vb. şeyler yapın." olarak anlaşılmalıdır.

وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦١﴾

61. Eğer onlar barışa yanaşırlarsa, sen de yanaş ve Allah'a tevekkül[1] et. Kuşkusuz O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَاِنْ يُّرِيْدُوْٓا اَنْ يَّخْدَعُوْكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ؕ هُوَ الَّذِيْٓ اَيَّدَكَ بِنَصْرِهٖ وَبِالْمُؤْمِنِيْنَ ۙ﴿٦٢﴾

62. Eğer sana hile yapmak isterlerse, şunu bil ki Allah sana yeter. O, seni yardımı ile ve Mü'minlerle destekledi.

وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ ؕ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا مَّآ اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ؕ اِنَّهٗ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٣﴾

63. Ve onların kalplerini uzlaştırdı. Eğer yeryüzündeki her şeyi infak[2] etseydin yine de onların kalplerini kaynaştıramazdın. Fakat Allah, onları kaynaştırdı. Kuşkusuz O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٤﴾

64. Ey Nebi! Allah, sana ve sana uyan mü'minlere yeter.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَى الْقِتَالِ ؕ اِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ عِشْرُوْنَ صٰبِرُوْنَ يَغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ يَّغْلِبُوْٓا اَلْفًا مِّنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾

65. Ey Nebi! Mü'minleri savaşmaya cesaretlendir. Eğer sizden sabreden[3] yirmi kişi bulunursa, iki yüz kişiye galip gelir. Eğer sizden yüz kişi bulunursa, gerçeği yalanlayan nankörlerden bin kişiye galip gelir. Çünkü onlar gerçekten anlamaz[4] bir halktır.

اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيْكُمْ ضَعْفًا ؕ فَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ اَلْفٌ يَّغْلِبُوْٓا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٦٦﴾

66. Şimdi Allah, yükünüzü hafifletti. Çünkü sizde bir zayıflık olduğunu bilmektedir. Yine de, eğer sizden sabırlı yüz kişi bulunursa iki yüz kişiye galip gelir. Eğer sizden bin kişi olursa Allah'ın izni ile iki bin kişiye galip gelir. Allah, sabredenlerle beraberdir.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Yardım olarak verseydin. **3-** Dayanan, direnen, yılmayan. **4-** Yüce değerlerden yoksun, yalnızca dünyaya bağlı.

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهٗٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ ۗ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

67. Hiçbir nebiye, yeryüzünde düşmana üstünlük sağlayıncaya kadar, esir almak[1] yaraşmaz. Siz geçici dünya malını istiyorsunuz, oysa Allah ahireti istiyor. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

68. Eğer Allah tarafından önceden bir kitap[2] olmasaydı, aldığınız şeyden dolayı size mutlaka büyük bir azap dokunurdu.

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۟ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۖ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾

69. Artık elde ettiğiniz ganimetten, helal ve temiz olarak yiyin ve Allah için takvâlı[3] olun. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِمَنْ فِى اَيْدِيكُمْ مِنَ الْاَسْرٰٓى اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِى قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّآ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾

70. Ey Nebi! Elinizdeki esirlere de ki: "Eğer Allah kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse[4], size, sizden alınandan daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar." Allah'ın Rahmeti Bol'dur, Kesintisiz'dir.

وَاِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

71. Eğer sana ihanet etmek isterlerse; daha önce Allah'a da ihanet etmişlerdi. Allah, onlara karşı sana imkân verdi. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Müslümanların, fidye almak amacıyla esir edinme şeklindeki dünyalık kazanç peşinde olmaları kınanmaktadır. **2-** Yasa, kayda geçmiş yargı. **3-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **4-** Kendinizde, doğru yola yönelme isteği, gerçeği bulma arzusu olursa.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّنَصَرُوْٓا اُولٰۤىِٕكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يُهَاجِرُوْا مَا لَكُمْ مِّنْ وَّلَايَتِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا ۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوْكُمْ فِى الدِّيْنِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٧٢﴾

72. İman edip, hicret edenler, malları ve canları ile Allah yolunda cihat edenler, barındırıp yardım edenler; işte onlar birbirlerinin velileridirler. İman edip de hicret etmeyenlere gelince, hicret edinceye kadar onların velayetinden[1] size bir şey yoktur. Eğer onlar din hususunda sizden yardım isterlerse, onlara yardım etmek üzerinize borçtur. Ancak aranızda anlaşma bulunan bir halkın aleyhine olursa, o bu hükmün dışındadır. Allah, yaptığınız her şeyi görmektedir.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ اِلَّا تَفْعَلُوْهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِى الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيْرٌ ﴿٧٣﴾

73. Gerçeği yalanlayan nankörler birbirlerinin evliyasıdır.[2] Eğer siz de bunu yapmazsanız[3], yeryüzünde fitne[4] ve büyük kargaşa olur.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّنَصَرُوْٓا اُولٰۤىِٕكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٧٤﴾

74. İman edip hicret edenler, Allah yolunda cihat edenler; barındıran ve yardım edenler işte onlar gerçek Mü'minlerdir. Onlar için bağışlanma ve kerim[5] bir rızık vardır.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا مَعَكُمْ فَاُولٰۤىِٕكَ مِنْكُمْ ؕ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِىْ كِتٰبِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٥﴾

75. Sonradan iman edip de hicret edenler ve sizinle birlikte cihat edenler sizdendir. Allah'ın Kitap'ına göre rahim sahipleri[6] önceliklidir. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Yakın olma, yanında olma, kollayıp gözetme. **2-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğü; dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedirler. **3-** Siz de birbirinizin evliyaları olmazsanız. **4-** Baskı ve Zulüm. **5-** Bol ikramlı, cömertçe. **6-** Mü'min akrabalar.

سُورَةُ التَّوْبَةِ ۹

9. TEVBE SÛRESİ

[İniş sırası: 113, Medeni, 129 ayet. Adını 102 ve 118. Ayetlerde geçen tevbe konusundan almaktadır. Diğer bir ismi de Berâ'e Sûresi'dir. Hicretin 9. Yılında inmiştir.]

بَرَآءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝١

1. Antlaşma yapılan müşrik kimselere Allah ve Resûlünden bir berâettir:[1]

فَسِيحُوا فِى الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى اللّٰهِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِى الْكَافِرِينَ ۝٢

2. Yeryüzünde dört ay[2] daha dolaşın ve bilin ki Allah'ı aciz bırakamazsınız. Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri rezil edecektir.

وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِىٓءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ وَرَسُولُهٗ ۚ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ۙ ۝٣

3. Bu Allah ve Resul'ünden; Hacc-ı Ekber[3] gününde, insanlara bir duyurudur. Allah ve Resul'ü müşriklerden uzaktır. Ey müşrikler! Eğer tevbe ederseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. Eğer yüz çevirirseniz, iyi bilin ki Allah'ı aciz bırakacak değilsiniz. Gerçeği yalanlayan nankörleri can yakıcı bir azapla müjdele(!)

1- Antlaşma yapılan müşriklerden uzak durulsun, onlara dokunulmasın. **2-** Dört ay, "haram aylardır." Hürmete layık aylar. Arap örfünde, bu aylarda savaş yapmak yasaktır. Bunlar, Muharrem, Receb, Zilkade ve Zilhicce aylarıdır. İslam da bu yasağı meşru görmüş ve onaylamıştır. Ancak saldırı durumunda, savunma amaçlı bu kuraldan vazgeçilmesi buyrulmaktadır. (2:194 ve 9:36.) **3-** En büyük hac günü. (Zilhicce ayının 10. günü.)

اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُّمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ اَحَدًا فَاَتِمُّوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ ۟ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

4. Ancak, kendileriyle yaptığınız antlaşmanın hükümlerine eksiksiz uyan ve size karşı başkalarıyla iş birliğinde bulunmayan müşrikler müstesna. Onlarla antlaşmanın süresini tamamlayın. Allah, takvâ[1] sahiplerini sever.

فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۟ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

5. Haram aylar[2] çıktığı zaman, artık "o müşrikleri" nerede bulursanız öldürün[3], onları yakalayıp hapsedin, bütün geçit yerlerinde onları gözetleyin. Eğer tevbe edip[4], salâtı ikame eder[5], zekâtı yaparlarsa[6] diledikleri yolu seçsinler. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُ ۟ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

6. Eğer müşriklerden biri senden korunma isterse, ona bu korumayı sağla ki Allah'ın sözlerini öğrenip anlama imkânı bulabilsin. Sonra da onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Zira bunlar, gerçeği bilmeyen bir halktır.

1- Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan. **2-** Savaşmanın haram olduğu aylar. **3-** "Bulundukları yerde öldürülecek olanlar," müşriklerin tamamı değil; "o müşrikler" denilerek, "belli olan, yanı antlaşmanın hükümlerine uymayan, antlaşmayı bozan müşriklerden" söz edilmektedir. Ki bunlar aynı zamanda Müslümanların aleyhinde düşmanlarla iş birliği yapanlardır. Bir önceki ayette, bunların kimler oldukları zikredilmektedir. Bir sonraki ayette de korunma isteyen müşriklere, korunma sağlanması ve güven içinde istedikleri yere ulaştırılmaları istenmektedir. **4-** Savaşmaktan vaz geçerlerse. **5-** Samimi olarak pişman olup, destek ve dayanışma içinde olurlarsa. Salat sözcüğünün, namazın yanı sıra; dua, destek, din, yardımlaşma, dayanışma, davet, kulluk, itaat ve yaradılış amacına uygun hareket etmek gibi anlamları bulunmaktadır. Salâtın hangi anlamı ifade ettiği, ancak içinde yer aldığı ayet ve konu bağlamından anlaşılabilir. **6-** Benliklerini kötülüklerden arındırıp samimi ve dürüst olurlarsa. Buradaki zekât sözcüğü, ekonomik yardımı değil, ikiyüzlülükten arınmış olmayı ifade etmektedir.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهٖٓ اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝٧

7. Yaptıkları antlaşmayı bozan müşriklerin, Allah ve Resul'ünün yanında nasıl itibarları olabilir ki? Kendileriyle Mescid-i Haram yanında sözleşme yaptıklarınızın durumu başkadır. Onlar, size karşı sözlerinde durdukları sürece siz de sözünüzde durun. Allah, takvâlı olanları sever.

كَيْفَ وَاِنْ يَّظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ اِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ۭ يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَاْبٰى قُلُوبُهُمْ ۚ وَاَكْثَرُهُمْ فٰسِقُونَ ۚ ۝٨

8. Nasıl olabilir ki? Onlar, size galip gelmiş olsalar, hakkınızda ne bir antlaşma ne de bir yükümlülük gözetmezler. Kalben istemedikleri halde, dilleriyle sizi hoşnut etmeye çalışırlar. Onların çoğu fasıktırlar.[1]

اِشْتَرَوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهٖ ۭ اِنَّهُمْ سَاۗءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٩

9. Allah'ın âyetlerini az bir bedel karşılığında satıp, O'nun yolundan alıkoydular. Gerçekten onların yaptıkları çok kötüdür!

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۭ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ۝١٠

10. Onlar, bir mü'min hakkında ne bir antlaşma ne de bir yükümlülük gözetirler. İşte saldırganlar, onlardır.

فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّيْنِ ۭ وَنُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُونَ ۝١١

11. Eğer tevbe eder, "salâtı ikame eder ve zekâtı yaparlarsa"[2], onlar artık dinde sizin kardeşlerinizdir. Biz, âyetleri, bilen bir kavim için böyle ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz.

1- Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan.
2- "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي(Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir.

وَاِنْ نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا
فِى دِينِكُمْ فَقَاتِلُٓوا اَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ اِنَّهُمْ لَٓا اَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

12. Eğer onlar, antlaşmalarından sonra yeminlerini bozup dininize dil uzatırlarsa[1], küfrün öncüleri ile savaşın. Çünkü onların yeminleri yok hükmündedir. Umulur ki yaptıklarından vazgeçerler.

اَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَؤُكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۭ اَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللّٰهُ
اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

13. Antlarını bozup, Resûl'ü yurdundan çıkarmaya karar veren ve size karşı saldırıya ilk geçen[2] bir halkla savaşmaz mısınız? Yoksa onlara huşu[3] mu duyuyorsunuz? Eğer gerçekten inananlar iseniz, Allah'a daha çok huşu duymanız gerektiğini bilmelisiniz.

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ
عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ۙ ﴿١٤﴾

14. Onlarla savaşın ki Allah sizin ellerinizle onlara azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin. İnanan halkın göğüslerine şifa versin.[4]

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۭ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ
يَشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

15. Ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin. Allah, dilediğine[5] tevbe nasip eder. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا
رَسُولِهٖ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۭ وَاللّٰهُ خَبِيرٌۢ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

16. Yoksa siz, Allah'ın içinizden cihat[6] edip, Allah'tan, Resul'ünden ve Mü'minlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri ortaya çıkarmadan, kendi halinize bırakılacağınızı mı sandınız? Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

1- Düşmanlığa devam edip, verdikleri söze ihanet ederlerse. **2-** Yeltenen. **3-** Üstünlüğünü, yüceliğini içtenlikle kabul etmek. Derin saygı ve içten sevgi duyarak, içtenlikle ve bilinçli olarak yönelmek. **4-** Huzura kavuştursun, rahatlatsın. **5-** Hak edene. Uygun gördüğüne. **6-** Kararlı ve tutarlı bir şekilde çaba göstermek, gayret etmek; Allah yolunda mücadele etmek.

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۭ اُولٰۗىِٕكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚ وَفِي النَّارِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Gerçeği yalanlayan nankörler olduklarını bildikleri halde, müşriklerin, Allah'ın mescitlerini imar etmeye hakları yoktur. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir. Onlar, ateşte sürekli kalacaklardır.

اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُولٰۗىِٕكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٨﴾

18. Allah'ın mescitlerini, ancak Allah 'a ve Ahiret Günü'ne iman edip, salâtı ikame eden, zekâtı yapan[1] ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar edebilirler. Onların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur.

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاۗجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٩﴾

19. Siz, hacılara su dağıtmayı ve Mescid-i Haram'ı imar etmeyi; Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edip, Allah yolunda cihat edenlerle bir mi tuttunuz? Bunlar, Allah'ın yanında bir değildir. Allah, zalim olan halkı doğru yola iletmez.

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ۭ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْفَاۗىِٕزُوْنَ ﴿٢٠﴾

20. İman edip, hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihat edenlerin, Allah katında dereceleri daha üstündür. İşte onlar kazançlı olanlardır.

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَّجَنّٰتٍ لَّهُمْ فِيْهَا نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ ۙ ﴿٢١﴾

21. Rabb'leri, onları, Kendi rahmeti, hoşnutluğu ve içinde tükenmeyen nimetler bulunan Cennetleri ile müjdeliyor.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٢﴾

22. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar. Kuşkusuz büyük ödül Allah katındadır.

1- Bkz 9: 11'in dipnotu.

يَآ اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيْمَانِ ۭ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi evliya[1] edinmeyin. Sizden kim onlara dönerse[2], işte onlar zalimlerin ta kendileridir.

قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَاۗؤُكُمْ وَاَبْنَاۗؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيْرَتُكُمْ وَاَمْوَالُۨ اقْتَرَفْتُمُوْهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَجِهَادٍ فِيْ سَبِيْلِهٖ فَتَرَبَّصُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٤﴾

24. De ki: "Eğer babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, sülaleniz; kazandığınız mallarınız, kötüye gitmesinden korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evleriniz, size; Allah'tan, O'nun Resul'ünden ve O'nun yolunda cihad[3] etmekten daha sevimli geliyorsa, o halde Allah'ın hükmünün gerçekleşmesini bekleyin. Allah, fâsık olan halkı hidayete iletmez.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـــًٔا وَّضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

25. Ant olsun ki Allah, size birçok yerde ve Huneyn[4] gününde yardım etmişti. Hani çokluğunuz sizi böbürlendirmişti de size bir faydası olmamıştı. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. Sonra da gerisin geri dönüp gitmiştiniz.

ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰي رَسُوْلِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَاَنْزَلَ جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ وَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦﴾

26. Sonra Allah, Resul'ünün ve inananların üzerine dinginlik ve güven indirdi. Görmediğiniz ordular indirdi ve gerçeği yalanlayan nankörlere azap verdi. İşte budur gerçeği yalanlayan nankörlerin cezası.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **2-** Onların yanında yer alırsa. **3-** Öz veri ile gayret göstermek, çaba harcamak, imkanlarını seferber etmek, Allah yolunda mücadele etmek/ savaşmak. **4-** Huneyn Savaşı.

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

27. Sonra Allah, bunun ardından dilediğinin[1] tevbesini kabul eder. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖٓ اِنْ شَآءَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

28. Ey iman edenler! Bu Müşrikler ancak necistir[2]. Öyleyse bu yıldan sonra Mescid-i Harâm'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan korkarsanız, Allah dilerse sizi kendi lütfu ile yakında zengin yapar. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

29. Kendilerine Kitap verilenlerden, Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmayan; Allah'ın ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve Hak Din'i, din edinmeyen kimselerle, üstünlüğünüzü kabul ettirinceye, kendi elleriyle size belli bir cizye[3] verinceye kadar savaşın.[4]

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ۚ يُضَاهِـُٔوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ۭ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

30. Yahudiler: "Uzeyr Allah'ın oğludur." dediler; Hıristiyanlar da: "Mesih Allah'ın oğludur." dediler. Bu, onların dillerine doladıkları sözlerdir ki daha önce küfredenlerin sözlerine benzetiyorlar. Allah, kahretsin onları! Nasıl da saptırıyorlar.

1- Hak edenin. **2-** Kirlidir, çirkindir: Söz konusu kirlilik maddi bir kirlilik değildir. Bu daha çok ticari anlamda çıkar kirliliği, davranış kirliliği, sorumsuzluk ve saygısızlık ifade etmektedir. Bu kirlilik, etik bir kirliliktir. Mescid-i Haram'ı şirk uygulamaları ve aldatmalarla kirletmektir. Ayette geçen "necis" sözcüğüne "pislik" şeklinde anlam vermek Kur'an'ın diline yakışmayan bir üsluptur. Ayrıca söz konusu olan müşrikler, müşriklerin tamamı olmayıp "bilinen, belli kimselerdir." **3-** Belli bir ceza. Savaş hukuku çerçevesinde esirlerden alınan fidye. Bu "cizyenin" (cezanın) gelenekte Müslüman olmayan "tebadan" alınan "baş vergisiyle" bir ilgisi yoktur. **4-** Bu ayet, önceki ayetlerden de açıkça anlaşıldığı gibi doğrudan savaş durumu ile bağlantılı bir ayettir. Yoksa birçok ayette hangi inançtan olurlarsa olsunlar, saldırmadıkları sürece hiç kimse ile savaşılmayacağı açıkça ifade edilmektedir. Örneğin 2:190. Ayet)

اِتَّخَذُٓوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا لِيَعْبُدُٓوا اِلٰهًا وَاحِدًا ۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

31. Onlar, Allah'ın yanı sıra hahamlarını[1], rahiplerini[2] ve Meryem oğlu Mesih'i[3] Rabb'ler edindiler. Oysa bunlar, bir tek olan İlâh'a kulluk etmekle emrolunmuşlardı. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bunların ortak koştuklarından münezzehtir.[4]

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِـُٔوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللّٰهُ اِلَّٓا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

32. Allah'ın nurunu[5] ağızlarıyla söndürmek[6] istiyorlar. Ancak, gerçeği yalanlayan nankörler hoşlanmasalar da Allah kesinlikle nurunu tamamlamaktan başka bir şey istemez.

هُوَ الَّذِٓى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

33. Müşrikler hoşlanmasalar da dinini bütün dinlere üstün kılmak üzere Resûlünü hidayet ve hak din ile gönderdi.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۗ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ۙ ﴿٣٤﴾

34. Ey iman edenler! Doğrusu, ahbâr[7] ve ruhbân[7] kimselerin çoğu, insanların mallarını haksız şekilde yerler. İnsanları Allah'ın yolundan çevirirler. Altın ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar var ya işte onları can yakıcı bir azaptan haberdar et.

يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

35. O gün, cehennem ateşinde kızdırılıp; onlarla[8] alınları, yanları ve sırtları dağlanacak, "İşte bunlardır, kendiniz için biriktirdiğiniz şeyler, tadın, biriktirdiğiniz şeylerin azabını." denecek.

1- Yahudi din adamları. **2-** Din adamları. **3-** İsa'yı. **4-** Tıpkı Ehl-i Kitap gibi günümüz Müslümanları(!) da mezheplerini, tarikatlarını, cemaatlerini, hocalarını, şeyhlerini, ağabeylerini Rabb'ler edinmiş durumdadırlar. **5-** Aydınlığını. İnsanları karanlıklardan aydınlığa çıkaran ışığını. **6-** Kur'an hakkında yalan yanlış bilgilerle, onu etkisiz hale getirmek. **7-** Din adamları sınıfı. **8-** Biriktirdikleri altın ve gümüşle.

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِىْ كِتٰبِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَآ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ؕ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ ۙ فَلَا تَظْلِمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَآفَّةً كَمَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ كَآفَّةً ؕ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾

36. Gökleri ve yeri yarattığı zaman koyduğu yasasında, Allah'ın yanında ayların sayısı on ikidir. Bunların dördü haram aylardır. İşte kayyum[1] olan budur. Bu aylarda, kendinize haksızlık yapmayın. Ve müşrikler nasıl sizinle topyekûn savaşıyorlarsa siz de onlarla topyekûn savaşın. Biliniz ki, Allah, muttakilerle[2] beraberdir.

اِنَّمَا النَّسِىْٓءُ زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ ۖ يُضَلُّ بِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُحِلُّوْنَهٗ عَامًا وَّيُحَرِّمُوْنَهٗ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔوْا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوْا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ؕ زُيِّنَ لَهُمْ سُوْٓءُ اَعْمَالِهِمْ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

37. Haram ayların yerlerini değiştirip ertelemek, küfürde ileri gitmektir ki gerçeği yalanlayan nankörler onunla saptırılır. Onlar, Allah'ın haram kıldığı aylara denk getirmek için bu ertelemeyi bir yıl helal sayarlarken bir yıl sonra haram sayarlar. Böylece Allah'ın haram kıldığını helal saymış oluyorlar. Böylece yaptıkları kötü şeyler, onlara güzel gösterildi. Gerçeği yalanlayarak nankörlük eden halkı Allah doğru yola iletmez.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمُ انْفِرُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ؕ اَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿٣٨﴾

38. Ey iman edenler! Size ne oluyor ki, Allah yolunda seferber olun[3] denildiği zaman, işi ağırdan aldınız. Yoksa ahiret hayatı yerine dünya hayatını mı tercih etiniz. Ama ahiret hayatının yanında dünya hayatının değeri pek azdır.

اِلَّا تَنْفِرُوْا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا وَّيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْهُ شَيْـًٔا ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

39. Eğer seferber olmazsanız, sizi can yakıcı bir azapla cezalandırır ve yerinize başka bir halkı getirir. Siz O'na hiçbir şeyle zarar veremezsiniz. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

1- Koruyan, gözeten. **2-** Takva sahibi olan. Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya alan. **3-** Savaşa katılın.

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهٖ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰى ۗ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

40. Eğer siz ona yardım etmezseniz, iyi bilin ki Allah ona yardım etmişti. Hani gerçeği yalanlayan nankörler onu çıkardıklarında[1] iki kişiden ikincisiydi. İkisi mağaradayken, o, arkadaşına: "Üzülme, kuşkusuz Allah bizimle beraberdir." demişti. Bunun üzerine Allah, üzerlerine dinginlik ve güven indirmişti. Onu, sizin görmediğiniz güçlerle desteklemişti.[2] Ve küfredenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yüce olandır. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

اِنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

41. Ağır ve hafif her türlü savaş araç gereçleriyle seferber olun. Mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad[3] edin. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۚ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ ۚ يُهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

42. Eğer kolay bir kazanç ve sıradan bir "sefer" olsaydı, arkandan gelirlerdi. Ancak bu zorlu yolculuk, onlara uzak geldi. "Eğer gücümüz yetseydi, biz de sizinle çıkardık." diye Allah'a yemin edecekler. Kendilerini yok olmaya sürüklüyorlar. Kuşkusuz Allah, onların yalancı olduklarını en iyi bilendir.

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ ۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

43. Allah seni affetsin! Doğru söyleyenler belli olmadan, yalancılar bilinmeden, onlara niçin izin verdin?

1- Mekke'den. **2-** Ayette açıkça "onu, sizin görmediğiniz güçlerle desteklemişti" denmektedir, dolayısı ile "örümceklerin mağara kapısına ağ ördüğü, güvercinlerin de yuva yaptıkları" şeklindeki anlatı uydurmadır. **3-** Özveri ile gayret göstermek, çalışıp çabalamak. İmkânlarını seferber etmek. Allah yolunda savaşmak.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

44. Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edenler, mallarıyla ve canlarıyla cihad etmemek için senden izin istemezler. Allah, muttakileri en iyi bilendir.

اِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

45. Doğrusu, senden, ancak Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmayanlar ve kalpleri şüpheye düşüp, şüphe içinde bocalayanlar sefere çıkmamak için izin isterler.

وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوجَ لَاَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

46. Eğer çıkmak isteselerdi, elbette bunun için hazırlık yaparlardı. Ancak Allah, onların davranışlarını kötü gördü de kendilerini alıkoydu ve onlara: "Oturanlarla beraber siz de oturun." denildi.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَلَاَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ۚ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

47. Eğer sizinle çıksalardı, bozgunculuktan başka bir şey yapmazlardı; sizi fitneye düşürmek için koşuştururlardı. İçinizde, onlara kulak verecekler de olurdu. Kuşkusuz Allah, zalimleri en iyi bilendir.

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ حَتّٰى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

48. Daha önce de fitne çıkarmak istemişler ve sana karşı türlü işler çevirmişlerdi. Nihayet, hakk geldi ve onlar istemedikleri halde, Allah'ın emri gerçekleşti.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِى وَلَا تَفْتِنِّى ؕ اَلَا فِى الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ؕ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

49. Onlardan kimi de: "Bana izin ver, beni fitneye düşürme.[1]" der. İyi bilmiş ol ki, onlar, fitneye düşmüşlerdir. Cehennem onları kuşatacaktır.

1- Sıkıntı ve belayla yüzleştirme.

اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ اَخَذْنَآ اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

50. Eğer sana bir iyilik isabet ederse, bu onları üzer. Fakat sana bir kötülük dokunursa, "Biz daha önceden önlemimizi almıştık.[1]" derler ve sevinç içinde arkalarına dönüp giderler.

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلٰينَا ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

51. De ki: "Allah'ın bizim için yazdığından[2] başkası bize erişmez. O, bizim mevlamızdır.[3] Öyleyse, mü'minler, yalnız Allah'a tevekkül[4] etsinler.

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ اِلَّآ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُصِيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهٖٓ اَوْ بِاَيْدِينَا ۘ فَتَرَبَّصُوٓا اِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

52. De ki: "Bize iki güzellikten[5] birinin dışında başka bir şeyin gelmesini mi bekliyorsunuz? Oysa biz, Allah'ın kendi katından veya bizim elimizle size bir azap gelmesini bekliyoruz. Öyleyse bekleyin. Doğrusu biz de sizinle beraber bekleyenlerdeniz."

قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ۖ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

53. De ki: "İster istekli ister isteksiz infak[6] edin; sizden asla kabul edilmeyecektir. Çünkü siz fasık bir toplum oldunuz."

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ اِلَّآ اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَبِرَسُولِهٖ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

54. İnfaklarının[7] kabul edilmesine engel şey, onların, Allah'a ve Resul'üne karşı küfretmeleri[8], salâta[9] üşene üşene gelmeleri[10] ve istemeyerek infak etmeleridir.

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ ۚ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

55. Öyleyse, onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Doğrusu, Allah, bunlarla, onlara dünya hayatında azap etmeyi ve canlarının kâfir olarak çıkmasını istiyor.

1- Sefere katılmamakla. **2-** Gerekli gördüğünden, uygun gördüğünden. **3-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlana demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır. **4-** Allah'a güvenmek, O'na dayanmak; her türlü çabayı gösterdikten sonra, sonucu Allah'a bırakmak. **5-** Şehadet veya zafer. **6-** Yardım. **7-** Yardımların. **8-** Nankörlük etmeleri. **9-** Destek olmaya, yardımlaşma ve dayanışmaya. **10-** İsteksizce hareket etmeleri.

وَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ۖ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

56. Sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler. Oysa onlar, sizden değiller. Onlar, ayrılık çıkaran bir topluluktur.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَئًا اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

57. Eğer sığınılacak bir yer veya bir mağara veya girilecek bir delik bulsalardı, panik içinde oraya koşarlardı.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِى الصَّدَقَاتِ ۚ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

58. İçlerinden kimileri de sadakalar hakkında sana dil uzatır. Eğer kendilerine pay verilirse hoşlanırlar, verilmeyince de hemen kızarlar.

وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ وَرَسُولُهٗٓ ۙ اِنَّآ اِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

59. Ne olurdu! Onlar, Allah'ın ve Resûlünün verdiklerine razı olsalar ve: "Allah'ın lütfu bize yeter, Allah bize lütfundan yine verir, Resul'ü de. Bizim isteğimiz yalnızca Allah'ın rızasıdır." deselerdi.

اِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَآءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِى الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

60. Sadakalar[1], Allah'tan bir farz olarak; ancak yoksullara, düşkünlere, bununla ilgili görevlilere[2], kalpleri kazanılacak kimselere[3], rikâb olanlara[4], borçlulara, Allah yoluna ve yol oğluna[5] aittir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Hak gözetirlik; sahip olunan malda başkasının hakkını gözetmek. Yardım etmek. Sadaka, kişinin sahip olduğu mal üzerinde, başkalarına ait olan haklardır. Maldan çıkarılan, verilen şey demektir. **2-** Sadaka işi ile görevlendirilmişlere. **3-** Gönülleri İslam'dan yana olduğu halde ekonomik sıkıntılar nedeniyle çıkmazda olanlara. **4-** Boyunduruk altında bulunan kimseye, özgürlüğüne kavuşmasını sağlamak için yardım etmek. Rekâbe, boyun demektir; boyunduruk altında bulunan kimseler için de kullanılan bir sözcüktür. Sözcük olarak; gözetlenmek, gözetlemek, korumak, korunmak anlamlarına gelmektedir. **5-** "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkânsızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir.

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ
اُذُنٌ ۚ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ ۚ وَالَّذِينَ
يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦١﴾

61. Onlardan bir kısmı, "O, bir kulaktır."[1] diyerek, nebiyi incitiyorlar. De ki: "O, sizin için hayır kulağıdır." O, Allah'a inanır ve mü'minlere inanır. İman edenler için bir rahmettir. Allah'ın Resûlünü incitenler için can yakıcı bir azap vardır.

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ ۚ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهٗٓ
اَحَقُّ اَنْ يُرْضُوهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

62. Sizi hoşnut etmek için, Allah'a yemin ediyorlar. Oysaki gerçekten inanıyorlarsa, Allah ve Resûlü hoşnut edilmeye daha layıktır.

اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّهٗ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ فَاَنَّ لَهٗ نَارَ
جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۭ ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

63. Bilmediler mi ki: Kim Allah'a ve Resulüne karşı haddi aşarsa, onun için, içinde sürekli kalacağı Cehennem ateşi vardır. İşte bu, büyük rezilliktir.[2]

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ
تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ ۭ قُلِ اسْتَهْزِءُٓوا ۚ اِنَّ اللّٰهَ
مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

64. Münafıklar, kendileri hakkında kalplerinde olanı haber verecek bir sûrenin indirilmesinden çekiniyorlar. De ki: "Alay edin bakalım! Kuşkusuz Allah, çekindiğiniz şeyi açığa çıkaracaktır."

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۭ
قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيَاتِهٖ وَرَسُولِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

65. Eğer onlara soracak olsan, "Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk." derler. De ki: "Allah ile mi, O'nun âyetleri ve Resûlü ile mi alay ediyordunuz?"

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ ۭ اِنْ نَعْفُ
عَنْ طَاۗىِٕفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَاۗىِٕفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

66. Hiç özür dilemeyin! Ant olsun siz inandıktan sonra gerçeği yalanlayarak nankörlük ettiniz. Sizden bir kısmınızı affetsek bile, suç işlemelerinden dolayı bir kısmınıza da azap edeceğiz.

1- Başkalarının aklıyla hareket eden, herkesin dediğine inanan kimden ne duyduysa onu yapan, saf bir kimsedir. **2-** Alçaklık, aşağılık.

اَلْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ ۘ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ ۭ نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ ۭ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾

67. Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendirler; kötülüğü buyururlar, iyilikten alıkoyarlar. Ellerini sıkı tutarlar.[1] Onlar, Allah'ı unuttular, Allah da onları unuttu.[2] Münafıklar, fasıkların[3] ta kendileridir.

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ هِىَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ۙ ﴿٦٨﴾

68. Allah, münafık[4] erkeklere ve münafık kadınlara ve gerçeği yalanlayan nankörlere, cehennem ateşini vadetmiştir. Orada sürekli kalıcıdırlar. Bu, onlara yeter. Allah, onları lanetlemiştir ve onlar için kalıcı bir azap vardır.

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ۭ فَاسْتَمْتَعُوْا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِيْ خَاضُوْٓا ۭ اُولٰۗىِٕكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٩﴾

69. Tıpkı sizden öncekiler gibisiniz. Onlar; kuvvetçe sizden daha güçlü, mal ve evlat bakımından sizden daha çoktular. Onlar, payları kadar bundan yararlandılar. Sizden öncekilerin paylarınca yararlandıkları gibi siz de payınızca yararlandınız. Ve onların daldığı[5] gibi siz de daldınız. İşte onların yaptıkları dünyada da ahirette de boşa gitmiştir. Onlar hüsrana uğrayanlardır.

اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكٰتِ ۭ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧٠﴾

70. Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nûh, Âd ve Semûd halklarının, İbrahim halkının ve Medyen sahiplerinin ve mûtefikelerin[6] haberi gelmedi mi? Resûlleri onlara açık kanıtlar getirmişti. Allah, onlara haksızlık etmiş değildi. Fakat onlar kendi kendilerine haksızlık yapıyorlardı.

1- Çok cimridirler. **2-** Onlar, Allah'ın gösterdiği yoldan gitmediler, Allah da girdikleri yanlış yolda, onları kendileri ile baş başa bıraktı. **3-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **4-** İkiyüzlü, içten pazarlıklı, inanmadığı halde inanıyormuş gibi görünen. **5-** Dünyaya bağlandıkları gibi. **6-** Lut kavminin helak olduğu yerler.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ۭ اُولٰۗىِٕكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾

71. Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velileridirler.[1] Ma'rufu[2] buyurur, munkerden[3] sakındırırlar. Salâtı ikâme ederler, zekâtı yaparlar.[4] Allah'a ve Resûlüne itaat ederler. İşte bunlara, Allah rahmet edecektir. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ۭ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٧٢﴾

72. Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, içinden ırmaklar akan, içinde sürekli kalacakları Cennetler ve Adn Cennetlerinde temiz yerleşim yerleri söz verdi. Allah'ın razı olması ise daha büyüktür.[5] İşte büyük başarı budur.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۭ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٧٣﴾

73. Ey nebi! Gerçeği yalanlayan nankörlerle ve münafıklarla cihat et. Onlara karşı kararlılıkla mücadele et. Onların varacakları yer Cehennem'dir. O, ne kötü varış yeridir.

يَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوْا ۚ وَلَقَدْ قَالُوْا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوْا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوْا بِمَا لَمْ يَنَالُوْا ۚ وَمَا نَقَمُوْٓا اِلَّآ اَنْ اَغْنٰىهُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ فَاِنْ يَّتُوْبُوْا يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ وَاِنْ يَّتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا اَلِيْمًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿٧٤﴾

74. Münafıklar söylemediklerine[6] dair Allah'a yemin ediyorlar. Ant olsun küfür sözünü[7] söylediler. İslam olduktan sonra kâfir oldular. Elde edemeyecekleri bir şeye yöneldiler. Öç almaya kalkışmaları da ancak Allah ve Resûlünün kendi fazlından onları[8] zengin etmiş olmasındandır. Eğer tevbe ederlerse, haklarında hayırlı olur. Şayet yüz çevirirlerse, Allah onları dünyada ve ahirette can yakıcı azaba uğratır. Ve onlar için yeryüzünde ne bir veli ne bir yardımcı vardır.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **2-** İyiliği. **3-** Kötülükten. **4-** Çevirilerde ayette ki salat sözcüğüne namaz anlamı verilmektedir. Oysaki burada ki salat namaz değildir: ibadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir. Salat, sözcük olarak namazın yanı sıra Allah'a yönelmek, ibadet, dua, rahmet, destek, dayanışma, yardımlaşma, yakından ilgilenme ve din gibi anlamlara gelmektedir. Bkz. 9:11. ayetin dipnotu. **5-** Daha büyük ödüldür. **6-** Nebi'nin aleyhinde bir şey. **7-** Kendilerini küfre götüren. **8-** Mü'minleri.

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰىنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾

75. Onlardan kimi de "Eğer lütfundan bize verirse, ant olsun sadaka vereceğiz ve ant olsun salihlerden[1] olacağız." diye Allah'a söz vermişlerdi.

فَلَمَّآ اٰتٰىهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٧٦﴾

76. Allah, onlara[2] lütfundan verince, onlar cimrilik edip yüz çevirdiler. Zaten onlar dönektirler.

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهٗ بِمَآ اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٧٧﴾

77. Allah'a verdikleri sözü tutmamaları ve yalan söylemeleri nedeniyle, Kendisi ile karşılaşacakları güne kadar onların kalplerine nifak[3] soktu.

اَلَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰىهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿٧٨﴾

78. Bilmiyorlar mı ki, Allah onların sırlarını da fısıldaşmalarını da bilmektedir. Allah, gaybı bilendir.

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِى الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٩﴾

79. Sadakalar[4] konusunda gönülden davranan Mü'minlere dil uzatanlar ve güçleri oranında verebilenleri alaya alanlar var ya, Allah da onları alaya alacaktır. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ۗ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٨٠﴾

80. Onlar için ister bağışlanma dile, ister dileme. Onlar için yetmiş defa[5] bağışlanma dilesen de yine Allah onları bağışlamayacaktır. Bu, onların Allah'ı ve Resul'ünü küfretmelerindendir.[6] Allah, fasık[7] olan halkı doğru yola iletmez.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Münafıklara. **3-** Birden çok inanca sahip olmak, inanmadığı halde çıkarı için ve çeşitli nedenlerle inanıyor gibi görünmek, ikircikli davranmak. **4-** Hak gözetirlik; sahip olunan malda, başkasının hakkını gözetmek. Yardım etmek. Sadaka, kişinin sahip olduğu mal üzerinde başkalarına ait olan haklardır. Maldan çıkarılan, verilen şey demektir. **5-** Onlar için istediğin kadar af dile. **6-** Bile bile gerçeğin üzerin örtmektedirler; gerçeği görmezden gelmektedirler. **7-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan.

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللّٰهِ وَكَرِهُوٓا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ ۗ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا ۘ لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

81. Allah'ın Resûlüne muhalefet ederek geride kalanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Mallarıyla, canlarıyla cihad etmekten hoşlanmadılar. Bir de, "Bu sıcakta savaşa çıkmayın." dediler. De ki: "Cehennem ateşi daha sıcaktır." keşke anlasalardı!

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا ۚ جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

82. Öyleyse yaptıklarına karşılık, az gülüp, çok ağlasınlar.

فَاِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَٓائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ اَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۘ اِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

83. Eğer Allah, seni onlardan bir grupla karşılaştırırsa, onlar da seninle savaşa çıkmak için izin isterlerse; de ki: "Benimle asla çıkamayacaksınız. Artık benimle hiçbir düşmanla savaşamayacaksınız. Çünkü siz daha önce oturup kalmayı tercih ettiniz. Artık, geride kalanlarla oturun!"

وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ۘ اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

84. Onlardan ölen hiçbir kimseye, asla salat[1] etme ve kabirlerinin başında da durma. Çünkü onlar, Allah'a ve Resul'üne nankörlük ettiler. Ve onlar fasık olarak öldüler.

وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ۚ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

85. Öyleyse, onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Doğrusu, Allah, bunlarla, onlara dünya hayatında azap etmeyi ve canlarının kâfir olarak çıkmasını istiyor.

وَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

86. "Allah'a iman edin, Resulü ile birlikte cihad edin." diye bir sure indirildiği zaman, onlardan servet sahibi olanlar, senden izin istediler: "Bırak bizi oturanlarla beraber oturalım." dediler.

1- Dua, cenaze salatı.

رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

87. Onlar, geride kalanlarla[1] beraber olmayı tercih ettiler. Kalpleri mühürlendi, artık onlar anlamazlar.

لٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

88. Fakat Resul ve onunla birlikte iman edenler, mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar, bütün hayırlar onlarındır. İşte kurtuluşa erenler onlardır.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

89. Allah, onlar için içinden ırmaklar akan, içinde süresiz kalacakları Cennetler hazırlamıştır. İşte büyük başarı budur.

وَجَاۗءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ۭ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

90. Özür beyan eden Bedevi Araplar, kendilerine izin verilmesi için geldiler. Allah'a ve Resul'üne yalan söyleyenler ise oturup kaldılar. Onlardan kâfir olanlara yakında can yakıcı bir azap dokunacaktır.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاۗءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِهٖ ۭ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۭ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾

91. Zayıflara, hastalara ve harcayacakları bir şeyi olmayanlara, Allah ve Resul'üne bağlı kaldıkları sürece bir sorumluluk yoktur. İyilik edenlerin aleyhine de bir yol yoktur. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ اِذَا مَآ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ اَجِدُ مَآ اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۖ تَوَلَّوْا وَّاَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

92. Bir de; sana, kendilerine binek sağlaman için başvurduklarında, "Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum." dediğin zaman, harcayacakları bir şeyleri olmadığı için üzüntüden gözlerinden yaşlar akıtarak geri dönüp gidenlere de bir sorumluluk yoktur.

1- Muhaliflerle.

اِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
اَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ ۙ وَطَبَعَ
اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

93. Ancak imkânları olduğu halde senden izin isteyenler kınanmalıdır. Onlar, geride kalanlarla beraber olmayı istediler. Allah da onların kalplerini mühürledi. Bu yüzden artık onlar yaptıkları yanlışı idrak etmezler.

❁❁❁ 10. Bölümün Sonu ❁❁❁

يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ ۬ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا
لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ۬ وَسَيَرَى
اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

94. Onlara döndüğünüz zaman size mazeret ileri sürerler. De ki: "Mazeret ileri sürmeyin, size asla inanmayacağız. Allah, durumunuzdan bizi haberdar etti. Allah ve Resûlü yapacaklarınızı görecektir. Sonra, görüneni ve görünmeyeni bilene döndürüleceksiniz. O, bütün yaptıklarınızı size bildirecektir."

سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ
لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۬ فَاَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۬ اِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ
وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ۚ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

95. Onlara döndüğünüz zaman, kendilerinden vazgeçmeniz için[1] Allah'a yemin edecekler. Onlardan yüz çevirin. Çünkü onlar murdardır[2]. Yaptıklarının karşılığı olarak varacakları yer Cehennem'dir.

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ
فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

96. Kendilerini hoş göresiniz diye, size yemin ederler. Siz, onlardan razı olsanız da bilesiniz ki Allah fasık[3] olan toplumdan asla razı olmaz.

اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَاَجْدَرُ اَلَّا
يَعْلَمُوا حُدُودَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ ۬ وَاللّٰهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

97. Bedevi Araplar, küfür[4] ve nifakta[5] daha katıdırlar. Allah'ın Resûlüne indirdiği sınırları tanımamaya daha yatkındırlar. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Onları kendi hallerine bırakasınız diye sizi inandırmak için Allah'a yemin edecekler. **2-** Etik kirlilik. Karakteristik kirlilik; ikiyüzlü, çıkarcı ve yalancı bir kişilik. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzaklaşan. **4-** Nankörlükte, gerçeği görmezden gelmede. **5-** Birden çok inanca sahip olmak, inanmadığı halde çıkarı için ve çeşitli nedenlerle inanıyor gibi görünmek, ikircikli davranmak, Müslümanlara olan düşmanlığını gizlemek.

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ؕ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

98. Bedevi Araplardan kimisi de yaptığı infakı[1] zarar sayar ve devrin değişmesini ve sizin başınıza kötü devirlerin[2] gelmesini beklerler. Kötü devirler kendi başlarına gelsin. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ الرَّسُوْلِ ؕ اَلَاۤ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِىْ رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٩﴾

99. Bedevi Araplardan kimisi de Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanır. İnfak ettiğini Allah katında yakınlığa ve Resûl'ün selâvatına[3] vesile sayar. Gerçekten o, kendileri için yakınlık vesilesidir. Allah, onları rahmetine alacak. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِىْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۤ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٠٠﴾

100. Muhacir[4] ve Ensar'dan[5], öne geçenlerden ve iyilikte onları izleyenlerden Allah razı olmuştur. Onlar da O'ndan razı olmuştur. Onlara, içinde aralıksız ve sürekli kalacakları, içinden ırmaklar akan Cennetler hazırlamıştır. İşte büyük başarı budur.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ؛ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِيْنَةِ ؔ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ۚ ﴿١٠١﴾

101. Çevrenizdeki Bedevî Araplardan münafık olanlar vardır. Ve Medine halkından da nifakta ileri gidenler vardır. Sen onları bilemezsin. Biz onları biliriz. Onlara iki defa[6] azap edeceğiz. Sonra onlar, daha büyük azaba uğratılacaklardır.

1- Yardımı. **2-** Felaketlerin. **3-** Yardımlarına. **4-** Mekke'den Medine'ye hicret edenler. **5-** Hicret edenlere sahip çıkan Medineliler. **6-** Türlü türlü. Kat be kat. Azap üstüne azap.

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

102. Diğer bir kısmı da suçlarını itiraf ettiler. Onlar, iyi bir ameli kötü bir amelle karıştırmışlardı. Belki Allah, onların tevbesini[1] kabul eder. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

103. Onların mallarından sadaka al; bununla onları temizleyip arındırırsın. Ve onlara salli[2] ol, kuşkusuz senin salatın[2] onlara dinginlik verir. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

اَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَاْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

104. Bilmediler mi ki kullarından tevbeyi[3] kabul eden ve sadakaları alan Allah'tır. Kuşkusuz Allah, Tevbeleri Kabul Eden'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهٗ وَالْمُؤْمِنُونَ ؕ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

105. De ki: "Ne yaparsanız yapın. Yaptıklarınızı Allah, O'nun resûlü ve Mü'minler görecekler. Sonra, görüneni de görünmeyeni de Bilen'e döndürüleceksiniz. O, size yaptıklarınızı haber verecektir.

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

106. Geri kalan bir bölümün işi de Allah'ın yargısına kalmıştır; onlara ya azap eder veya tevbelerini kabul eder. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Tevbe, sözle yapılan pişmanlık ifadesi değil, yapılan kötülükten vaz geçmektir. **2-** Destek. **3-** Daha önce vermedikleri sadakayı vererek, hatalarını düzeltenlerin, hatalarını düzeltmesini.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا
الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

107. Zarar vermek, gerçeğin üzerini örtmek, nifak[1] çıkarmak, Allah ve Resul'üne karşı daha önce savaşanlara gözcülük yapmak[2] üzere bir mescit yapan kimseler: "Biz yalnızca iyilik yapmak istedik." diye yemin ederler. Oysaki Allah, onların yalan söylediklerine tanıktır.

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ
مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ
أَنْ يَتَطَهَّرُوا ۚ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

108. Orada asla durma[3], ilk yapıldığında takva üzere yapılan mescit, içinde bulunmaya daha layıktır. Orada arınmayı seven kişiler vardır. Allah, arınmak isteyenleri sever.

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا
جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Binasını takva üzere, Allah rızası için kuran kimse mi, yoksa binasını uçurumun kenarına kurup da onunla birlikte Cehennem ateşinin içine yuvarlanan kimse mi daha hayırlıdır? Allah, zalim halkı hidayete erdirmez.[4]

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

110. Onların kalpleri parçalanmadıkça, kurdukları yapı, kalplerinde bir kuşku olarak sürüp gidecektir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Nifak, birden çok inanca sahip olmak, inanmadığı halde çıkarı için ve çeşitli nedenlerle inanıyor gibi görünmek, ikircikli davranmak, Müslümanlara olan düşmanlığını gizlemek demektir. ***2-*** Onlara buluşma yeri sağlamak. **3-** Onların mescitlerinde (Mescid-i Dırar) namaz kılma, asla oralarda bulunma. **4-** Doğru yola iletmez.

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ؕ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيلِ وَالْقُرْاٰنِ ؕ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِى بَايَعْتُمْ بِهٖ ؕ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

111. Allah, kendi yolunda savaşarak ölen ve öldüren mü'minlerin; canlarını ve mallarını Cennet karşılığında satın almıştır. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da gerçek olan bir söz vermedir. Allah'tan daha iyi sözünde duran kim olabilir? O halde, O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişten dolayı sevinin. İşte büyük başarı budur.

اَلتَّآئِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّآئِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ ؕ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

112. Tevbe edenler, kulluk edenler, hamd edenler[1], seyahat edenler[2], rukû edenler[3], secde edenler[4], iyi olanı önerip, kötülüğe engel olanlar; Allah'ın hudutlarını koruyanlardır. Mü'minleri müjdele.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُٓوا اُولِى قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

113. Nebi ve mü'minlere; Cehennemlik oldukları açıkça belli olduktan sonra, yakınları da olsa, müşriklere bağışlanma dilemeleri yaraşmaz.

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَٓا اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُٓ اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ؕ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

114. İbrahim'in babası için bağışlanma dilemesinin sebebi, ona söz vermiş olmasıydı. Ama onun, Allah'a düşman olduğu kendisine açıkça belli olunca, ondan uzaklaştı. Kuşkusuz İbrahim, çok ince ruhlu ve yumuşak huylu biriydi.

1- Övgüyü, yalnızca Allah'a özgü kılanlar. **2-** Allah yolunda sefere çıkanlar. **3-** Allah'a bağlılığı ortaya koyanlar, buyruklarına içtenlikle teslim olanlar. **4-** Saygı gösterip, değerini takdir edenler, O'nun emirlerine içtenlikle boyun eğenler.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰىهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُوْنَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾

115. Allah, bir kavmi doğru yola ilettikten sonra, sakınıp korunacakları şeyleri kendilerine açıklamadıkça onları sapıtmış saymaz.[1] Allah, Her Şeyi En İyi Bilendir.

اِنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۭ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١١٦﴾

116. Göklerin ve yerin mülkü[2] Allah'ındır. Yaşatan ve öldüren O'dur. Sizin, Allah'tan başka bir veli[3] ve bir yardımcınız yoktur.

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَي النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۭ اِنَّهٗ بِهِمْ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۙ ﴿١١٧﴾

117. Ant olsun ki, Allah, Nebi'nin ve zor şartlarda ona destek olan muhacir ve ensarın tevbelerini[4] kabul etti. İçlerinden bir kısmının kalpleri kaymak üzereyken yine de onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara karşı Çok Şefkatli'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَعَلَي الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا ۭ حَتّٰٓى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْٓا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ اِلَيْهِ ۭ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١١٨﴾

118. Ve geri bırakılan üç kişinin tevbesini de kabul etti. Öyle ki, bütün genişliğine rağmen, yeryüzü onlara dar gelmişti. Canları sıkıldıkça sıkılmıştı. Ve Allah'tan başka sığınılacak kimse olmadığını anladılar. Sonra Allah, tevbeye yöneldikleri için[5], tevbelerini kabul etti. Kuşkusuz Allah, Tevbeleri Kabul Eden'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١١٩﴾

119. Ey iman edenler! Allah'a karşı takva sahibi olun ve sadıklarla[6] birlikte olun.

1- Bu ve buna benzer daha birçok ayetten de anlaşılmaktadır ki, vahyin hitabıyla doğrudan muhatap olmamış olanlar, vahiyden habersiz olanlar, ondan sorumlu tutulmayacaklardır. Dolayısı ile günümüzde de kendilerine vahiy ulaşmamış olanlar, ondan sorumlu değildirler. **2-** Egemenliği, yönetimi, sahipliği. **3-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **4-** Yaptıkları yanlıştan vazgeçmelerini kabul ederek, hak ettikleri ödülü verdi. **5-** Tevbe, pişmanlığın sözle ifadesi değil, yapılan hatadan pişman olmak ve ondan vazgeçmektir; hatayı düzeltmektir. Allah, yanlışlarını düzeltmek isteyenlere bu hakkı tanımıştır. **6-** Doğru ve erdemli kimse, dost.

مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهٖ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَاٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَـُٔونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۙ ﴿١٢٠﴾

120. Ne Medine halkının ne de etrafındaki Bedevi Araplar'ın, Allah'ın Resûl'ünden geri kalmaları ve onun canından önce kendi canlarının kaygısına düşmeleri olacak şey değildir. Çünkü Allah yolunda katlanacakları susuzluk, yorgunluk, açlık ve kâfirleri kızdıracak bir yeri zapt etmeleri ve düşmana karşı elde ettikleri başarı, kendilerine salih bir amel olarak yazılacaktır. Zira Allah, muhsin[1] olanların kazanımlarını yok etmez.

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

121. Büyük veya küçük, yaptıkları her yardım ve güçlük içinde aştıkları her vadi, kendilerine yazılacaktır. Allah, yaptıklarından daha iyisiyle kendilerini ödüllendirecektir.

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً ؕ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِى الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

122. Mü'minlerin toptan sefere çıkmaları uygun değildir. Her gruptan birkaç kişi dinde bilgi sahibi olmaya çalışmalı ve kavimlerine döndüklerinde onları uyarmalıdırlar. Umulur ki onlar sakınırlar.[2]

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ؕ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

123. Ey iman edenler! Size yakın olan[3] gerçeği yalanlayan nankörlerle savaşın. Ve onlar, sizde kararlılık görsünler. Bilin ki Allah, takva sahibi olanlarla beraberdir.

1- İyi kimse; iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **2-** Bu ayete: "Dini iyi bilenler(âlimler), savaşa gitmesinler ki, savaşa gidenler, döndüklerinde onlara dini anlatsınlar." şeklinde verilen anlamlar yanlıştır. Ayette, savaştan söz edilmemektedir. Nebiden ve Mü'minlerden dini öğrenmek için Mekke'den Medine'ye gidenlere: "Dininizi öğrenmek amacıyla hep birlikte gitmeyin, her gruptan birkaç kişi gitsin." denmektedir. Zira yol boyunca düşmanın saldırı yapması riski vardır. **3-** Size tehdit oluşturan, sizi kuşatmış olanlara karşı.

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيمَانًاۚ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

124. Ne zaman bir sûre indirilse, onlardan bazıları:[1] "Bu hanginizin imanını arttırdı?" derler. Bu, iman edenlerin imanını arttırdı. Onlar, müjdelenmelerine sevinirler.

وَاَمَّا الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلٰى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

125. Kalplerinde hastalık olanlara gelince, bu onların kötülüklerine kötülük katmıştır. Ve onlar gerçeği yalanlayan nankörler olarak ölürler.

اَوَلَا يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِى كُلِّ عَامٍ مَرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

126. Kendilerinin yılda bir iki defa sınandıklarını görmüyorlar mı? Yine de tevbe[2] edip öğüt almıyorlar!

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍۜ هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُواۜ صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

127. Bir sûre indirildiği zaman: "Sizi gören var mı?" diye birbirlerine bakar, sonra da dönüp giderler. Allah, onların kalplerini çevirmiştir. Çünkü onlar, düşünmeyen bir halktır.

لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌۢ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

128. Ant olsun ki, size kendinizden bir resul geldi. Sıkıntıya düşmeniz ona ağır gelir; o, size düşkün, mü'minlere şefkatli ve merhametlidir.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

129. Eğer yüz çevirirlerse de ki: "Allah bana yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben O'na tevekkül[3] ettim. O, Büyük Arş'ın Rabb'idir."

1- Münafıklar, alayımsı bir şekilde. **2-** Pişmanlığın sözle ifadesi değil, yapılan hatadan pişman olmak ve ondan vazgeçmektir; hatayı düzeltmektir. **3-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

سُورَةُ يُونُسَ ﴿١٠﴾

10. YÛNUS SÛRESİ

[İniş sırası: 51, Mekki, 109 ayet. Adını, 98. ayette geçen "Yûnus'un kavmi" ifadesinden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓرۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

1. Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar Hakim[1] Kitap'ın ayetleridir.

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْۗ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

2. İçlerinden birine: "İnsanları uyar ve iman edenlere Rabb'leri katında gerçek üstünlük makamı olduğunu haber ver!" diye vahyetmemiz, şaşılacak bir şey mi ki gerçeği yalanlayan nankörler: "Bu apaçık bir büyücüdür." dediler.

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَۜ مَا مِنْ شَفِيعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهٖۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

3. Rabb'iniz, o Allah'tır ki, gökleri ve yeri altı günde[2] yarattı; sonra arşa istivâ[3] etti. Bütün işlere yasalarını koydu. O'nun izni olmadan[4] hiçbir şefaatçi olamaz. İşte bu Rabb'iniz olan Allah'tır. Öyleyse O'na kulluk edin. Hala düşünüp öğüt almaz mısınız?

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًاۜ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّاۜ اِنَّهُۥ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ لِيَجْزِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِۜ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

4. Hepinizin dönüşü O'nadır. Allah'ın sözü haktır. O, mahlûkatı[5] önce yaratır, sonra iman edip sâlihâtı yapanlara[6] adaletle karşılık vermek için tekrar yaratır. Gerçeği yalanlayıp nankörlük edenler ise küfürlerinden dolayı, kaynar sudan içecek ve onlara can yakıcı bir azap vardır.

1- Sağlamca korunmuş, tutarlı/çelişkisiz kitap. **2-** Altı evrede, altı dönemde, altı zaman diliminde. **3-** Arşa yöneldi, arşa yasalarını koydu, arşı yönetimi altına aldı. **4-** Şefaatin olması için Allah'ın birilerine şefaat yetkisi/müsaadesi vermesi gerekir. Ayet, müşriklere cevaben, Allah'ın kimseye böyle bir yetki/izin vermediğini ifade etmektedir. Diğer bir anlatımla, Allah, kimseye iznin/yetki vermemiş ki birileri şefaat edebilsin, denmektedir. Ayetten, birilerine şefaat izni verebileceği anlamını çıkarmak, Kur'an'ın birçok ayetine göre kesinlikle şirktir. (2/Bakara 48, 123) **5-** Yaratılmışları. **6-** Bozuk olan şeyi düzeltmek, düzelticilik yapmak, yapıcı olmak, düzeltmeye yönlendirmek, teşvik etmek.

هُوَ الَّذِى جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝٥

5. Güneş'i bir ziya[1], Ay'ı bir nur[2] yapan ve yılların sayısını ve hesabını bilmeniz için menziller[3] belirleyen O'dur. Allah, bunları ancak hakk ile yaratmıştır. O, bilen bir halk için ayetlerini ayrıntılı olarak açıklamaktadır.

اِنَّ فِى اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ۝٦

6. Gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, Allah'ın yarattığı göklerde ve yerde, takva sahibi bir halk için nice ayetler[4] vardır.

اِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اٰيَاتِنَا غَافِلُونَ ۝٧

7. Bizimle karşılaşacaklarını ummayanlar ve dünya hayatından hoşnut olup onunla tatmin olanlar ve ayetlerimizi görmezden gelenler…

اُولٰٓئِكَ مَأْوٰيهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨

8. İşte onların, yaptıklarına karşılık olarak, varacakları yer ateştir.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِاِيمَانِهِمْ ۚ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝٩

9. İman edip, sâlihâtı yapanlara gelince, imanlarından dolayı Rabb'leri onları doğru yola iletir ve içlerinden ırmaklar akan Na'im[5] Cennetlerine koyar.

دَعْوٰيهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۚ وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ ۝١٠

10. Onların, oradaki duası: "Ey Allah'ım! Seni tesbih[6] ederiz." Onların temennileri, "Selam"dır.[7] Dualarının sonu ise: "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun." dur.

1- Işık, ışın. **2-** Aydınlık. **3-** Evreler. **4-** Gösterge, kanıt. **5-** Nimet Cennetleri. **6-** Yüceliğini takdir ederiz. **7-** Esenlik ve güvendir.

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِىَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ؕ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

11. İnsanların, hayrı acele istedikleri gibi, Allah da şerri onlara acele verseydi, muhakkak süreleri bitirilirdi. Ama Biz, Bizimle karşılaşmayı ummayanları, kendi hallerine bırakırız. Azgınlıkları içinde bocalar dururlar.

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖۤ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا ۚ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَاۤ اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ ؕ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

12. İnsana bir sıkıntı dokununca, yatarken, otururken veya ayaktayken bize dua eder; fakat Biz onun sıkıntısını giderince de karşılaştığı sıkıntıdan ötürü sanki Bize hiç dua etmemiş gibi davranmaya devam eder. İşte Müsriflere[1], yaptıkları şey böyle cazip gösterilmiştir.

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا ۙ وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

13. Ant olsun Biz, sizden önce nice nesilleri, resûlleri kendilerine kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi getirdiği halde iman etmeyip, haksızlık yaptıkları için yok ettik. İşte suçlu halkları böyle cezalandırırız.

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَآئِفَ فِى الْاَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

14. Sonra, onların arkasından, yeryüzünde sizi halifeler yaptık ki bakalım nasıl davranacaksınız.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۙ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَاۤ اَوْ بَدِّلْهُ ؕ قُلْ مَا يَكُوْنُ لِىٓ اَنْ اُبَدِّلَهٗ مِنْ تِلْقَآئِ نَفْسِىْ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰۤى اِلَىَّ ۚ اِنِّىْۤ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّىْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

15. Bizimle karşılaşmayı ummayanlara, ayetlerimiz açık açık okunduğu zaman, onlar: “ Ya bundan başka bir Kur’an getir veya onu değiştir. ” dediler. De ki: “Onu kendiliğimden değiştirmem olacak şey değildir. Ben, ancak bana vahyolunana uyarım. Eğer Rabb’ime karşı gelirsem, büyük günün azabından korkarım.”

1- Haddi aşanlara.

قُلْ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَدْرٰىكُمْ بِهٖ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيْكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهٖ ۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦﴾

16. De ki: "Eğer Allah dileseydi onu size okumazdım. Onu size hiç bildirmezdim. İçinizde bir ömür kaldım. Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ۗ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Uydurduğu yalanı Allah'a dayandıran veya O'nun ayetlerini yalan sayandan daha zalim kim olabilir? O, mücrimleri[1] kurtuluşa erdirmez.[2]

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُوْلُوْنَ هٰٓؤُلَآءِ شُفَعَآؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ ۭ قُلْ اَتُنَبِّـُٔوْنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ ۭ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٨﴾

18. Onlar, Allah'ın yanı sıra bir de kendilerine, ne bir zarar ne bir yarar sağlamayan şeylere kulluk ediyorlar ve "Bunlar, Allah'ın katında bizim şefaatçilerimizdir." diyorlar. De ki: "Allah'a, göklerde ve yerde kendisinin bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?" Allah, onların ortak koştuklarından Münezzeh'tir[3] ve Çok Yüce'dir.

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلَّآ اُمَّةً وَّاحِدَةً فَاخْتَلَفُوْا ۭ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيْمَا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٩﴾

19. İnsanlar, sadece tek bir ümmetti. Sonra anlaşmazlığa düştüler. Şayet Rabb'inin katında önceden verilmiş bir hüküm olmasaydı, anlaşmazlığa düştükleri konularda hemen karar verilirdi.

وَيَقُوْلُوْنَ لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ۚ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّٰهِ فَانْتَظِرُوْا ۚ اِنِّىْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ﴿٢٠﴾

20. "Ona Rabb'inden bir ayet[4] indirilmeli değil mi!" diyorlar. De ki: "Gayb yalnızca Allah'a aittir. Artık bekleyin, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim."

1- "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **2-** Günümüzde de cemaatler, tarikatlar, dini ekoller ve din üzerinden siyasi, ticari, itibarî rant elde edenler; dini geçim kaynağı haline dönüştürenler, sünnet, hadis adı altında uydurdukları yalanları Allah'a dayandırmaya çalışıyorlar. **3-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **4-** Mucize, kanıt.

وَاِذَآ اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُمْ اِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِىٓ اٰيَاتِنَا ۭ قُلِ اللّٰهُ اَسْرَعُ مَكْرًا ۭ اِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُوْنَ مَا تَمْكُرُوْنَ ﴿٢١﴾

21. İnsanlara dokunan bir sıkıntıdan sonra, bir rahmet tattırdığımız zaman, ayetlerimize karşı hemen plan yapmaya kalkışırlar. De ki: "Plan yapmada Allah daha seridir." Elçilerimiz, yaptığınız tüm planları kaydetmektedirler.

هُوَ الَّذِىْ يُسَيِّرُكُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۭ حَتّٰٓى اِذَا كُنْتُمْ فِى الْفُلْكِ ۚ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيْحٍ طَيِّبَةٍ وَّفَرِحُوْا بِهَا جَاۗءَتْهَا رِيْحٌ عَاصِفٌ وَّجَاۗءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اُحِيْطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ لَىِٕنْ اَنْجَيْتَنَا مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٢٢﴾

22. Sizi karada ve denizde yürüten O'dur. Öyle ki siz gemide iken ve güzel bir rüzgarla akıp giderken, yolcuların da bununla sevindikleri bir sırada, birden şiddetli bir kasırga gelip çatar ve her yönden dalgaların onları sarıp kuşattığı anda, dini Allah'a has kılarak: "Ant olsun, eğer bizi kurtarırsan mutlaka şükredenlerden olacağız." diye dua ederler.

فَلَمَّآ اَنْجٰىهُمْ اِذَا هُمْ يَبْغُوْنَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ ۙ مَّتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۡ ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. Ama onları kurtarınca, yeryüzünde haksız yere taşkınlık yaparlar. Ey insanlar! Sizin azgınlığınız ancak kendiniz içindir. Dünya hayatı bir geçimliktir. Sonunda bize döneceksiniz. Yaptıklarınızı size haber veririz.

اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاۗءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَاۗءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ ۭ حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَآ اَنَّهُمْ قٰدِرُوْنَ عَلَيْهَآ ۙ اَتٰىهَآ اَمْرُنَا لَيْلًا اَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنٰهَا حَصِيْدًا كَاَنْ لَّمْ تَغْنَ بِالْاَمْسِ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٤﴾

24. Dünya hayatı, gökten indirdiğimiz yağmurla hayat bulup yeşeren, insanların ve hayvanların yararlandıkları yeryüzü bitkileri gibidir. Öyle ki yeryüzü bütün süslerini ve güzelliğini kuşandığı ve sahipleri de onu elde edecek güce sahip olduklarını sandıkları bir sırada; geceleyin veya güpegündüz ona emrimiz geliverir de bunları sanki dün yerinde hiç yokmuş gibi kökünden yolunmuş bir hale getiririz. İşte düşünen bir halk için ayetlerimizi böyle detaylı olarak açıklıyoruz.

وَاللّٰهُ يَدْعُوٓا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ۭ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٥﴾

25. Allah, selam[1] diyarına çağırır. Dilediğini[2] dosdoğru yola iletir.

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ۭ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ۭ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. İyi ve güzel davrananlar için daha güzeli ve fazlası var. Onların, yüzleri ne kararır ne de hor görülmekten kızarır. Onlar, Cennet halkıdır. Orada sürekli kalıcıdırlar.

وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَاۗءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۭ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ كَاَنَّمَآ اُغْشِيَتْ وُجُوْهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ۭ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧﴾

27. Kötülük yapanların cezaları, yaptıkları kötülük kadardır. Onları her yönden zillet kaplayacaktır. Onları Allah'ın cezasından kurtaracak hiç kimse yoktur. Yüzleri geceden daha kara bir parçayla örtülmüş gibidir. İşte onlar ateş halkıdır. Orada sürekli kalacaklardır.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَشُرَكَاۗؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاۗؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. O gün, onların hepsini toplarız. Sonra şirk koşanlara, "Siz ve şirk koştuklarınız, olduğunuz yerde durun." diyeceğiz. Artık onları birbirinden ayıracağız. Şirk koşulanlar, şöyle diyecekler: "Siz, bize kulluk etmiyordunuz."

فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًۢا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغٰفِلِيْنَ ﴿٢٩﴾

29. Sizinle bizim aramızda tanık olarak Allah yeter. Doğrusu, sizin bize kulluğunuzdan haberimiz yoktu.

1- Esenlik ve güven yurdu. **2-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamlarına da gelmektedir.

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّآ اَسْلَفَتْ وَرُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

30. İşte orada, herkes ne yapmışsa onu bulur. Gerçek mevlaları[1] olan Allah'a döndürülmüş olarak. Uydurdukları şeyler ise kendilerinden uzaklaşıp kaybolurlar.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ؕ فَسَيَقُولُونَ اللّٰهُ ۚ فَقُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

31. De ki: "Sizleri gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? İşitme ve görme gücünü veren kimdir? Ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkaran kimdir? Bütün işleri düzenleyen kimdir?"[2] Diyecekler ki: "Allah'tır." O halde, "O'na karşı takvalı olmayacak mısınız!" de.

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۚ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ ۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

32. İşte bu gerçek Rabb'iniz Allah'tır. Hakikatten sonra sapkınlıktan başka ne vardır? Öyleyse nasıl çevriliyorsunuz?

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُٓوا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

33. Böylece, Rabb'inin fasıklar[3] hakkındaki kelimesi[4] gerçekleşmiş oldu. Onlar iman etmezler.

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

34. De ki: "Ortak koştuklarınızdan ilk kez yaratıp sonra tekrar diriltecek var mıdır?" De ki: "Allah, ilk olarak yaratır, sonra diriltir." Nasıl da çevriliyorsunuz?

1- Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır. **2-** Buyruğu ile evreni düzenleyen, yöneten. **3-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **4-** Takdir edilen hükmü.

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَهْدِىٓ اِلَى الْحَقِّ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِىْ لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِىْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّىْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. De ki: "Ortak koştuklarınızdan, gerçeğe iletebilecek kimse var mı?" De ki: "Allah gerçeğe iletir. Gerçeğe ileten mi, yoksa kendisi iletilmedikçe doğru yolu bulamayan mı uyulmaya daha layıktır. Ne oluyor size, nasıl karar veriyorsunuz?"

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا ؕ اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِىْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٦﴾

36. Onların çoğu, ancak zanna[1] uyarlar. Kuşkusuz zan hakikatin yerini tutamaz. Allah, onların ne yaptıklarını çok iyi bilendir.

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِىْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٧﴾

37. Bu Kur'an, Allah'tandır; başkası tarafından uydurulmuş değildir. Aynı zamanda kendinden önceki kitapları tasdik eder ve Kitap'ı[2] ayrıntılı olarak açıklar. Âlemlerin Rabb'inden olduğundan hiç kuşku yoktur.

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتٰرٰىهُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهٖ وَادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٨﴾

38. Yoksa "Onu uydurdu." mu diyorlar? De ki: "Allah'tan başka kim varsa çağırın da ona benzer bir sure[3] meydana getirin; eğer doğru söyleyenlerdenseniz."

بَلْ كَذَّبُوْا بِمَا لَمْ يُحِيْطُوْا بِعِلْمِهٖ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيْلُهٗ ؕ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٩﴾

39. Hayır! Onlar, bilgisini kavrayamadıkları ve kendilerine asıl anlamı açıklanmamış bir şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Zalimlerin sonunun nasıl olduğuna bak!

1- Vahiy dışı bilgi. Zann sözcüğü, Cahiliye'de kesin bilgi, doğru sonuç anlamında kullanılmaktadır. Kur'an, bu sözcüğü: Bilgisizlikten kaynaklanan şekk, kuşku, sanı anlamı ile ve "yakin"e dayanan kesin bilgi anlamı ile olmak üzere olumlu ve olumsuz iki anlamda da kullanmaktadır. Ayet, övgüden söz ediyorsa zann; "kesin bilgi/yakin" anlamında, yergiden söz ediyorsa "sanı" anlamındadır. Ancak Kur'an, kendi hakikati ile kıyasladığında, kendi dışındaki bilgilerin tamamını, bilgi değeri yönünden kendi bilgisi yanında zann olarak görmektedir. **2-** Allah'ın emir ve yasakları ile ilgili hükümleri. **3-** Sure, Kur'an'ın 114 bölümünden birisine dendiği gibi, tek seferde indirilmiş olan veya bir konuyu anlatan bölüme, kısma da denmektedir. (17:88; 11:13; 52:33-34; 2:23.)

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهٖ ؕ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِيْنَ ﴿٤٠﴾

40. Onlardan kimi ona inanır, kimi de ona inanmaz. Rabb'in bozgunculuk edenleri en iyi bilendir.

وَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ لِّيْ عَمَلِيْ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۚ اَنْتُمْ بَرِيْٓـُٔوْنَ مِمَّآ اَعْمَلُ وَاَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٤١﴾

41. Eğer seni yalanlarlarsa de ki: "Benim yaptıklarım bana, sizin yaptıklarınız da sizedir. Siz benim yaptıklarımdan sorumlu değilsiniz ben de sizin yaptıklarınızdan sorumlu değilim."

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ ؕ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوْا لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤٢﴾

42. Onlardan seni dinleyenler de var. Ancak sağırlara duyurabilir misin? Üstelik akıllarını da kullanmıyorlarsa!

وَمِنْهُمْ مَنْ يَّنْظُرُ اِلَيْكَ ؕ اَفَاَنْتَ تَهْدِى الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٤٣﴾

43. Onlardan sana bakanlar da var. Fakat körlere[1] sen mi doğru yolu göstereceksin? Eğer basiretli[2] değillerse!

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٤﴾

44. Allah, insanlara haksızlık yapmaz. Ancak insanlar kendi kendilerine haksızlık yaparlar.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُوْنَ بَيْنَهُمْ ؕ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَآءِ اللّٰهِ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿٤٥﴾

45. Onları toplayacağımız gün; dünyada, ancak birbirleri ile tanışabilecekleri kadar kısa olan, gündüzün bir saati kadar yaşamış gibi gelecek kendilerine. Allah'a kavuşmayı yalanlayıp, doğru yola yönelmemiş olanlar, gerçekten hüsrana uğramışlardır.[3]

1- Gerçeği görmeyenleri. **2-** Basiret, gerçeği ve doğruyu görme, kavrama ve anlama yetisi; kavrayış, sezgi ve aydınlanma demektir. "Basiret sözcüğü, parlayan, parlaklığı ile göz kamaştıran yumuşak taş cinsi demektir. Bu ismi almasının nedeni uzaktan görülmesini sağlayan bir ışık saçmasındandır." **3-** Bu ve buna benzer birçok ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi "kabir hayatı" denen bir hayat yoktur. Dolayısıyla kabir azabıyla ilgili söylenen şeylerin tamamı uydurmadır. Kabir azabı olsaydı azap görenler, yeniden diriltildiklerinde hiç bir saat kadar yaşamış olduklarını zannederler miydi. Bir saat işkence görmüş olmak, insana bir ömür kadar uzun gelmez mi?

وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

46. Onlara yaptığımız uyarının[1] bir kısmını sana göstersek de göstermeden vefat ettirsek de onların dönüşü Bizedir. Allah, onların ne yaptıklarına tanıktır.

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ رَسُولٌ ۚ فَاِذَا جَٓاءَ رَسُولُهُمْ قُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

47. Her ümmetin[2] bir resulü vardır. Resûlleri geldiği zaman aralarında hakkaniyetle hükmedilir. Asla haksızlığa uğratılmazlar.[3]

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

48. "Eğer doğru söylüyorsanız, yaptığınız bu uyarı ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar.

قُلْ لَٓا اَمْلِكُ لِنَفْسِى ضَرًّا وَلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُ ۗ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۗ اِذَا جَٓاءَ اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾

49. De ki: "Ben, kendime dahi Allah'ın dilediğinden başka ne bir yarar sağlama ne de bir zarar verme gücüne sahibim. Her ümmetin bir süresi vardır. Süreleri gelince ne bir saat öne alınırlar ne de geriye bırakılırlar.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

50. De ki: "Söyleyin bakalım! O'nun azabı ister gece uykuda, ister gündüz gelsin. Suçlular neden bunu acele istiyorlar?"

اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهٖٓ ۟ آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

51. Gerçekleşmesi için acele istediğiniz azaba gerçekleşince mi inanacaksınız yoksa şimdi mi?

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ۚ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

52. Sonra zulmedenlere, "Süresiz azabı tadın." denir. Kazandığınızdan başka bir karşılık mı bekliyordunuz?

وَيَسْتَنْبِـُٔونَكَ اَحَقٌّ هُوَ ۖ قُلْ اِى وَرَبِّى اِنَّهُ لَحَقٌّ ۚ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

53. Sana "Bu gerçek midir?" diye soruyorlar. De ki: "Rabb'ime yemin ederim ki o gerçektir. Ve siz onu engelleyemezsiniz."

1- Görecekleri cezanın. **2-** Toplumun. **3-** Bu ayet, Ahiret hayatıyla ilgilidir.

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِى الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ ؕ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

54. Zulmedenler, yeryüzündekilerin tamamı kendilerinin olsaydı, kurtulmak için onları fidye olarak verirlerdi. Azabı gördükleri zaman içten bir pişmanlık duyarlar. Ancak aralarında hakkaniyetle[1] hüküm verilir ve haksızlığa uğratılmazlar.

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اَلَآ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

55. İyi bilin ki, göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Yine iyi bilin ki, Allah'ın uyarısı gerçektir. Fakat onların çoğu bu gerçeği anlamıyor.

هُوَ يُحْىٖ وَيُمِيتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

56. Dirilten de öldüren de O'dur. Ve O'na döndürüleceksiniz.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُمْ مَّوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِّمَا فِى الصُّدُورِ ۙ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

57. Ey insanlar! Rabb'inizden size bir öğüt; göğüslerde olana bir şifa, Müminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir.

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ؕ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

58. De ki: "Allah'ın fazlı[2] ve rahmetiyle gönül huzuruna kavuşsunlar. Bu onların toplayıp biriktirdiklerinden daha hayırlıdır."

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِّنْهُ حَرَامًا وَّحَلٰلًا ؕ قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾

59. De ki: "Allah'ın size rızık olarak indirdiklerinin bir kısmını helal, bir kısmını haram yaptığınızı görmüyor musunuz?" De ki: "Allah mı size izin verdi, yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?"[3]

1- Tarafsızca. **2-** Hayır, iyilik, lütuf, kerem. **3-** Din adamları sınıfı (alimler, fakihler, müçtehitler, imamlar, hocalar) Allah haram etmediği halde dinde o kadar çok haram ürettiler ki İslam dini mayın tarlasına dönüştü. Din; güç yetirilemez, taşınamaz, katlanılamaz ve içinden çıkılamaz bir hal aldı. İnsanları karanlıktan aydınlığa çıkarmak için gönderilen Kur'an adına, sünnet adına uydurulan yalanlarla insanlar karanlıklara gömüldüler. Bunun sonucunda fıtratları/kişilikleri bozulmuş bir toplum ortaya çıktı.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۧ ﴿٦٠﴾

60. Allah'a karşı yalan uyduranlar, kıyamet gününü ne sanıyorlar? Doğrusu Allah, insanlara karşı bol bağış sahibidir. Ancak onların çoğu yine de şükretmezler.

وَمَا تَكُونُ فِى شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۗ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ وَلَآ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرَ اِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

61. Ne durumda olursanız olun ve Kur'an'dan onun hakkında ne okursanız okuyun; hangi işle uğraşıyorsanız uğraşın unutmayın ki Biz mutlaka yaptıklarınıza tanığız. Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şey Rabb'inizden gizli kalamaz. Ne bundan daha küçüğü ne de daha büyüğü yoktur ki, hepsi apaçık bir Kitap'ta olmasın.

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ ﴿٦٢﴾

62. İyi bilin ki, Allah'ın velileri[1] için bir korku yoktur, onlar asla üzülmeyeceklerdir.

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۗ ﴿٦٣﴾

63. Onlar, iman eden ve takva sahibi olan kimselerdir.

لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ ۗ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ۗ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

64. Onlar için dünya hayatında da ahirette de müjdeler vardır. Allah'ın kelimelerinde[2] asla bir değişiklik olmaz. İşte en büyük başarı budur.

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۗ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

65. Onların sözleri seni üzmesin. İzzet[3] bütünüyle Allah'a aittir. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **2-** Takdir edilmiş hüküm. **3-** Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık, üstünlük, güç.

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ ؕ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿٦٦﴾

66. İyi bilin ki göklerde ve yerde kim varsa Allah'ındır. Oysaki Allah'ın yanı sıra başkasına tabi olanlar neye tâbi oluyorlar? Onlar, ancak zanna tabi olmuş oluyorlar. Ve onlar ancak saçmalıyorlar.

هُوَ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٧﴾

67. Sükûnet bulasınız diye geceyi karanlık ve gündüzü de aydınlık yapan O'dur. Bunda dinleyen bir halk için ayetler[1] vardır.

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ هُوَ الْغَنِىُّ ؕ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا ؕ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾

68. "Allah çocuk edindi." dediler. O, bundan münezzehtir. O'nun hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Sizin bu konuda hiçbir sultanınız[2] yoktur. Allah hakkında bilmediğiniz şeyi söylüyorsunuz!

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ ؕ ﴿٦٩﴾

69. De ki: "Allah hakkında yalan uyduranlar kurtuluşa eremezler."

مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيْقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيْدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

70. Dünyada geçici bir yararlanma vardır. Sonra dönüşleri Biz'edir. Sonra da gerçeği yalanlayan nankörler olmalarından dolayı onlara şiddetli azabı tattırırız.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوْحٍ ۘ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّقَامِىْ وَتَذْكِيْرِىْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُوْٓا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوْٓا اِلَىَّ وَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿٧١﴾

71. Onlara, Nuh'un haberini anlat. Hani o halkına: "Ey halkım! Eğer aranızda durmam ve Allah'ın ayetlerini hatırlatmam size ağır geliyorsa, bilin ki ben yalnızca Allah'a güveniyorum. Öyleyse yapacağınızı yapmak için şirk koştuklarınızla toplanıp karar verin. Sonra ne yapacaksanız yapın. Sonra bana fırsat vermeden aldığınız kararı hemen uygulayın!" demişti.

1- Göstergeler, kanıtlar. **2-** Yetki belgesi, görev pusulası demektir; bir kimsenin yetkili kılındığına; yetkili olduğuna dair verilen yetki belgesi anlamına gelmektedir. Söz ve yetki sahibi demek olan "Sultan" sözcüğü de bu sözcükten türemiştir. Çevirilerde sultan sözcüğüne "delil" anlamının verilmesi doğru değildir.

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ ؕ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۙ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٢﴾

72. "Eğer yüz çevirirseniz, siz bilirsiniz. Yaptığım işe karşılık sizden bir ücret istemiş değilim. Benim ücretim ancak Allah'a aittir. Ben, Müslümanlardan[1] olmakla emrolundum."

فَكَذَّبُوْهُ فَنَجَّيْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهٗ فِى الْفُلْكِ وَجَعَلْنٰهُمْ خَلٰٓئِفَ وَاَغْرَقْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿٧٣﴾

73. Onu yalanladılar. Biz de onu ve onunla beraber gemide bulunanları kurtardık. Ve onları yeryüzünün halifeleri[2] yaptık. Ayetlerimizi yalanlayanları da boğduk. Bak! Uyarılanların sonu nice oldu!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهٖ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا بِمَا كَذَّبُوْا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ؕ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوْبِ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٧٤﴾

74. Sonra onun arkasından, resûlleri halklarına gönderdik. Onlar, halklarına kanıt içeren açık belgelerle geldiler. Daha önce yalanladıkları şeylere inanmak istemediler. İşte haddi aşanların kalplerini mühürleriz.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى وَهٰرُوْنَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ بِاٰيٰتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٧٥﴾

75. Sonra onların arkasından Musa ve Harun'u ayetlerimizle Firavun ve meleleri[3]ne gönderdik. Ancak onlar büyüklendiler, suçlu bir halk oldular.

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٦﴾

76. Onlara, Tarafımızdan hakikat[4] geldiği zaman, " Kuşkusuz bu apaçık bir sihirdir." dediler.

قَالَ مُوْسٰٓى اَتَقُوْلُوْنَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ؕ اَسِحْرٌ هٰذَا ؕ وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُوْنَ ﴿٧٧﴾

77. Musa: " Size gelen Hakikat için, "bu sihirdir" mi diyorsunuz? Oysa sihirbazlar iflah olmazlar." dedi.

1- Allah'a teslim olanlardan. **2-** Egemenleri. **3-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **4-** Gerçek, gerçeklik.

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِى الْاَرْضِ ؕ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

78. Dediler ki: "Sen; bizi, atalarımızı üzerinde bulduğumuz yoldan çevirmek ve yeryüzünde gücün ikinizin eline geçmesini sağlamak için mi geldin? Biz, size mü'min[1] olacak değiliz.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِى بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

79. Firavun: "Bütün bilgin sihirbazları bana getirin!" dedi.

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسٰٓى اَلْقُوا مَآ اَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٨٠﴾

80. Sihirbazlar gelince, Musa onlara: "Atacaklarınızı atın." dedi.

فَلَمَّآ اَلْقَوْا قَالَ مُوسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

81. Onlar, atacaklarını atınca Musa: "Sizin bu yaptığınız sihirdir. Allah onu boşa çıkaracaktır. Allah, bozguncuların işini düzeltmez." dedi.

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

82. Suçlular hoşlanmasalar da Allah, kelimeleriyle[2] gerçeği ortaya çıkaracaktır.

فَمَآ اٰمَنَ لِمُوسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهٖ عَلٰى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهِمْ اَنْ يَفْتِنَهُمْ ؕ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى الْاَرْضِ ۚ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

83. Firavun ve melelerin[3], kendilerine kötülük yapacaklarından korktukları için, Musa'ya halkından az sayıda gençten başka inanan olmadı. Zira Firavun, o yerde çok büyüklenmişti. O, çok aşırı gidenlerdendi.

وَقَالَ مُوسٰى يَا قَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

84. Musa dedi ki: "Ey halkım! Eğer Allah'a iman etmişseniz ve O'na teslim olmuşsanız, o halde O'na tevekkül[4] edin."

1- İman etmek, inanmak. **2-** Takdir edilmiş hüküm. **3-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **4-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

فَقَالُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ۙ ﴿٨٥﴾

85. Dediler ki: "Biz, Allah'a tevekkül ettik. Ey Rabbimiz! Bizi zalim halk için bir fitne[1] yapma."

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

86. Rahmetinle bizi gerçeği yalanlayan nankör halktan kurtar.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

87. Musa ve kardeşine vahyettik: "Halkınız için Mısır'da evler hazırlayın. Evlerinizi kıble[2] yapın ve salâtı ikame edin.[3] Mü'minleri müjdele."

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ ۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

88. Musa: "Ey Rabb'imiz! Firavun ve melelerine[4] dünya hayatında ziynet[5] ve mallar verdin. Ey Rabb'imiz! Onlar ise bunu Senin yolundan saptırmak için kullanıyorlar. Rabb'imiz! Mallarını yok et, kalplerine sıkıntı ver. Zira onlar can yakıcı azabı görmedikçe iman etmezler." dedi.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

89. Allah: "İkinizin duası kabul olunmuştur. Siz, doğru yolunuza devam edin. Bilmeyenlerin yoluna uymayın." dedi.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا ۖ حَتّٰى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ ۙ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُوا إِسْرَآءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

90. İsrailoğulları'nı denizden geçirdik. Firavun ve ordusu, azgınlık ve düşmanlıkla onların peşlerine düştüler. Boğulmak üzereyken: "İsrailoğulları'nın iman ettiği ilahtan başka ilah olmadığına iman ettim ve ben de Müslümanlardanım."[6] dedi.

1- Zalim halkın zulmüyle sınama. **2-** Bir araya gelme merkezleri, toplanma yerleri, birbirlerine yakın yerler. **3-** Yardımlaşma ve dayanışmayı canlı ve diri tutun. **4-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **5-** İlgi uyandıran, dikkat çeken nesnelerle, malla, makamla, şöhretle bezenerek, süslenerek gösterişli hale gelmeyi sağlayan şeyler. **6-** Teslim olanlardanım.

آلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

91. “Şimdi mi? Oysa daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun.”

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ۚ
وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ اٰيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾

92. “Kendinden sonrakilere bir ayet[1] olman için, bugün senin cansız bedenini[2] kurtaracağız.” Gerçekte ise insanların çoğu ayetlerimizi umursamıyorlar.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِى اِسْرَاءِيلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى
جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ۟ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

93. Gerçekten Biz, İsrâîloğulları’nı güvenli bir yere yerleştirdik. Onları temiz ve hoş nimetlerle rızıklandırdık. Kendilerine ilim[3] gelinceye dek ihtilafa düşmediler. Rabb’in, aralarında ihtilaf ettikleri şeyler hakkında Kıyamet Günü hükmünü verecektir.

فَاِنْ كُنْتَ فِى شَكٍّ مِمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْـَٔلِ
الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَآءَكَ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۙ ﴿٩٤﴾

94. Eğer sana indirdiğimizden şüphe ediyorsan, senden önce Kitâp’ı duyuranlara sor! Ant olsun ki Rabb’inden sana gelen hakikattir. Sakın kuşku duyanlardan olma.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

95. Allah’ın âyetlerini yalanlayanlardan olma. Yoksa hüsrana uğrayanlardan olursun.

اِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا
يُؤْمِنُونَ ۙ ﴿٩٦﴾

96. Rabb’inin haklarında kelimeleri[4] gerçekleşecek olanlar, iman etmezler.

1- İbret. **2-** “Beden” sözcük olarak “zırh” anlamına da gelmektedir. **3-** Vahyin ortaya koyduğu gerçekler. Vahiy. Vahiy, onların isteklerine uymayan birtakım kurallar koyunca. **4-** Takdir edilmiş hüküm. Yaptıkları ile azap görmeyi hak edenler.

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٩٧﴾

97. Onlara, her türlü ayet[1] gelse bile yine de can yakıcı azabı görmedikçe inanmazlar.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ ؕ لَمَّآ اٰمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى حِينٍ ﴿٩٨﴾

98. Keşke azap gelmeden önce iman edip de imanları kendilerine fayda vermiş; bir kent olsaydı. Yalnız Yunus'un halkı iman edince, dünya hayatında onlardan rezillik azabını kaldırdık. Ve onları belli bir süre daha yararlandırdık.

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِى الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ؕ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

99. Oysa Rabb'in dileseydi, yeryüzündekilerin tamamı iman ederdi! Bunu bildiğin halde, insanları zorla mı mü'min yapacaksın?

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

100. Allah'ın bilgisi[2] dışında hiç kimsenin iman etmesi mümkün değildir.[3] Ve aklını kullanmayanları rics[4] ile karşı karşıya bırakır.

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا تُغْنِى الْاٰيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

101. De ki: "Göklerde ve yerde olanlara ibretle bir bakın!" Ancak o apaçık âyetler[5] ve uyarılar iman etmeyecek bir halka yarar sağlamaz.

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

102. Kendilerinden öncekilerin başından geçen felaketlerin bir benzerini mi bekliyorlar? De ki: "Bekleyin, ben de sizinle beraber bekliyorum."

1- Mucize, kanıt, gösterge. **2-** Uygun görmesi. **3-** 96. ayetten 101. ayete kadar şu husus ifade edilmektedir: Zulmedenlere/Zalimlere Allah hidayet etmeyecek. Zira onlar, zulümlerinin karşılığı olarak Cehenneme gitmeyi hak etmektedirler. Allah, yüzlerce ayette kesinlikle zalimleri bağışlamayacağını söylemektedir. Bundan şu gerçek ortaya çıkmaktadır ki, dünün Firavunları da bugünün diktatörleri, kralları, prensleri, toplumun azgın ileri gelenleri, kan dökücü zorbaları, haksız yere cana kıyanları, az bir değer karşılığında din satıcıları da kesinlikle imana eremeyeceklerdir. Eremeyeceklerdir ki, yaptıklarına karşılık Cehennem azabını tatsınlar. **4-** Ahlaki kirlilik. Karakteristik kirlilik; ikiyüzlü, çıkarcı ve yalancı bir kişilik. Üzen, sıkıntıya sokan, rahatsız eden, acı veren, çirkin ve ahlaksızlık olan, azaba yol açan her şey "rics"tir. **5-** Göstergeler, işaretler, kanıtlar.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا كَذٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

103. Sonra resûllerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İman edenleri kurtarmak üzerimize bir haktır.

قُلْ يَاۤ اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَاۤ اَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِي يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۙ ﴿١٠٤﴾

104. De ki: "Ey insanlar! Eğer benim dinimden kuşku duyuyorsanız, ben, sizin Allah'ın yanı sıra kulluk ettiklerinize kulluk etmem. Ben, ancak sizin canınızı alacak olan Allah'a kulluk ederim. Ve bana inananlardan olmam buyruldu."

وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

105. Allah'ı birleyici[1] olarak dine yönel. Sakın müşriklerden olma.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾

106. Allah'ı bırakıp da sana fayda da zarar da veremeyecek olanlara yönelme. Böyle yaparsan zalimlerden olursun.

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗۤ اِلَّا هُوَ ۚ وَاِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهٖ ؕ يُصِيبُ بِهٖ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

107. Eğer Allah, sana bir sıkıntı verirse onu Kendisinden başka giderebilecek yoktur. Eğer senin için bir hayır dilerse, O'nun fazlını[2] geri çevirebilecek yoktur. O, onu kullarından dilediğine[3] nasip eder. O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

قُلْ يَاۤ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَاۤ اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

108. De ki: "Ey insanlar, işte Rabb'inizden size Hakk[4] geldi. Hidayeti kabul eden, kendisi için kabul etmiş olur. Sapkınlık eden de kendi aleyhine sapmış olur. Ve ben sizin vekiliniz[5] değilim.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰۤى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Ve sana vahyolunana uy. Allah, hükmünü verene kadar sabret. Ve O, Hüküm Verenlerin En Hayırlısıdır.

1- Allah'a ait nitelikleri, başka hiçbir varlıkta görmeyen. **2-** Üstünlük, fazilet, lütuf, ihsan, ikram, cömertlik, hayır, iyilik. **3-** Uygun gördüğünü. Hak edeni, dileyeni; elde etme çabasında olanı. **4-** Doğru yolu gösteren kılavuz. **5-** Sizi zorla hidayete erdirecek. Koruyucunuz, dayanağınız ve kefiliniz.

سُورَةُ هُودٍ ﴿١١﴾

11. HÛD SÛRESİ

[İniş sırası: 52, Mekki, 123 ayet. Adını, sûrede geçen "Hûd Nebi'den" almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
الٓرۚ كِتَابٌ اُحْكِمَتْ اٰيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍۙ ﴿١﴾	1. Elif, Lâm, Râ. Bu, Yasa Sahibi, Her Şeyden Haberdar Olan tarafından, ayetleri sağlamlaştırılmış ve ayrıntılı olarak açıklanmış bir Kitap'tır.
اَلَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّا اللّٰهَۜ اِنَّنِى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌۙ ﴿٢﴾	2. Allah'tan başkasına kulluk yapmayın. Ben, O'nun tarafından size gönderilmiş bir uyarıcı ve haber vericiyim.
وَاَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُٓوا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُۜ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾	3. Ve Rabb'inizden bağışlanma[1] dileyin, sonra O'na tevbe[1] edin ki belirli bir süreye kadar sizi iyi nimetlerden yararlandırsın. Fazilet sahibine, faziletinin karşılığını versin. Eğer yüz çevirirseniz, ben sizin için büyük günün azabından korkarım.
اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾	4. Dönüşünüz yalnızca Allah'adır. O'nun Gücü Her Şeye Yeter.
اَلَٓا اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُۜ اَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْۙ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَۚ اِنَّهُ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾	5. İyi bilin ki! Onlar, O'ndan düşmanlıklarını gizlemek için iki büklüm olurlar. Yine iyi bilin ki! Onlar, örtülerine büründükleri[2] zaman, neyi gizleyip neyi açığa çıkardıklarını bilir. O, göğüslerde olanı en iyi bilendir.

1- Tevbe etmek, bağışlanma dilemek değildir. Yaptığı kötü şeyden vazgeçmek ve yaptığı kötülüğü telafi etmek demektir. Ayette de görüldüğü gibi "bağışlanma dilemek" "istiğfar"da bulunmaktır. **2-** Gerçek düşüncelerini, asıl niyetlerini saklasalar da.

❁❁❁ 11. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ؕ كُلٌّ فِىْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٦﴾

6. Yeryüzünde yaşayan hiçbir canlı yoktur ki, rızkı Allah'a ait olmasın. O, onun karar kıldığı yeri ve geçici durduğu yeri bilir.[1] Bunların tamamı apaçık bir Kitap'tadır.[2]

وَهُوَ الَّذِىْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِىْ سِتَّةِ اَيَّامٍ وَّكَانَ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ مِنْۢ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧﴾

7. Gökleri ve yeri altı günde[3] yaratan O'dur. Daha önce arşı[4] su üzerindeydi. Sizi yaratması, hanginizin iyi şeyler yapacağını sınav yapmak içindir. Eğer gerçeği yalanlayan nankörlere: "Gerçekten siz, öldükten sonra diriltilecekseniz." desen, "Bu ancak apaçık bir büyüdür." diyecekler.

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ لَّيَقُوْلُنَّ مَا يَحْبِسُهٗ ؕ اَلَا يَوْمَ يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٨﴾

8. Eğer, bir ümmet[5] için azabı onlardan belli bir süreye kadar erteleyecek olursak, "Bunu engelleyen şey nedir ki?" derler. Bilesiniz ki, onlara azap geldiği gün, artık geri çevrilmez. Alaya aldıkları azap onları kuşattır.

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ اِنَّهٗ لَيَـُٔوْسٌ كَفُوْرٌ ﴿٩﴾

9. Eğer insana, tarafımızdan bir rahmet tattırsak, sonra da onu geri alsak, ümitsizliğe kapılır ve nankörlük eder.

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّىْ ؕ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ﴿١٠﴾

10. Eğer, kendisine dokunan bir zarardan sonra, ona bir nimet tattırsak, "Kötülüklerden kurtuldum." diye[6] böbürlenir ve şımarmaya başlar.

اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿١١﴾

11. Ancak sabredenler ve sâlihâtı yapanlar hariç. İşte onlar için bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

1- Varlığının her aşamasını. **2-** Allah'ın ilmi. **3-** Altı evrede, altı aşamada. **4-** Egemenliği. **5-** Topluluk, aynı inanca mensup insanlar topluluğu. **6-** Kurtulmayı kendisinden bilerek.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ؕ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿١٢﴾

12. O halde sen, "Ona bir hazine indirilmeli veya onunla bir melek gelmeli değil miydi?" dedikleri için göğsün daralıp; sana vahyolunanın bir kısmını tebliğ etmekten vaz mı geçeceksin? Sen yalnızca bir uyarıcısın.[1] Allah ise her şeye vekildir.[2]

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتٰىهُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ وَّادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٣﴾

13. Yoksa "Onu uydurdu." mu diyorlar? De ki: "Eğer, doğru söylüyorsanız haydi ona benzer on sure getirin. Allah'tan başka çağırabileceklerinizi de çağırın."

فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٤﴾

14. Eğer, size cevap veremezlerse; iyi bilin ki, bu ancak Allah'ın ilmiyle indirilmiştir. O'ndan başka ilâh yoktur. Hala müslüman[3] olmayacak mısınız?

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيْهَا وَهُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Kim sadece dünya hayatını ve onun ziynetini[4] isterse, onlara yaptıklarının karşılığını eksiksiz veririz. Bu hususta onlara hiçbir haksızlık yapılmaz.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا وَبٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾

16. İşte bu kimselere, ahirette ateşten başka bir şey yoktur. Burada yaptıkları şeyler boşa gitmiştir. Zaten yaptıkları bütün işleri geçersizdir.

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ وَيَتْلُوْهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّرَحْمَةً ؕ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهٗ ۚ فَلَا تَكُ فِىْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Rabb'inden, kanıt içeren bir bilgi üzerinde olan kimse ile böyle olmayan kimse bir olur mu? Bunu Rabb'inden bir tanık ve bir de ondan önce rehber ve rahmet olarak Musa'nın kitabı desteklemektedir. İşte bunlar, ona iman ederler. Hangi grup onu inkâr ederse, varacağı yer ateştir. Ondan kuşkun olmasın. Kuşkusuz o Rabb'inden bir gerçektir. Fakat insanların çoğu iman etmezler.

1- Onların inanıp inanmamalarından sorumlu değilsin. **2-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **3-** Vahye teslim. **4-** Malını, zenginliğini, makamını, şöhretini, gösterişini.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ؕ اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ عَلٰى رَبِّهِمْ وَيَقُوْلُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۙ﴿۱۸﴾

18. Uydurduğu yalanı Allah'a dayandırandan daha zalim kim olabilir? Onlar, Rabb'lerinin huzuruna çıkarılacaklar ve tanıklar da: "Rabb'lerine karşı yalan uyduranlar işte bunlardır." diyeceklerdir. İyi bilin ki Allah'ın laneti zalimlerin[1] üzerinedir.[2]

اَلَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿۱۹﴾

19. O kimseler, Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Ve o yolu eğri göstermeye çalışırlar. Ve onlar, ahiret hayatını yok sayarlar.

اُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُوْنُوْا مُعْجِزِيْنَ فِى الْاَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ؕ يُضٰعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ؕ مَا كَانُوْا يَسْتَطِيْعُوْنَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوْا يُبْصِرُوْنَ ﴿۲۰﴾

20. Onlar, yeryüzünde Allah'ı aciz bırakabilecek değillerdir. Kendilerini, Allah'a karşı koruyacak bir yardımcı da bulamayacaklardır. Onların azapları kat kat olacaktır. Onlar, gerçeği duymaya ve görmeye tahammül edemiyorlardı.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۲۱﴾

21. İşte onlar, kendilerine yazık eden kimselerdir. Uydurdukları şeyler de kendilerini terk edip kaybolmuştur.

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ ﴿۲۲﴾

22. Onlar ahirette en büyük kayba uğrayanlardır.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَخْبَتُوْٓا اِلٰى رَبِّهِمْ ۙ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۳﴾

23. İman edip, sâlihâtı yapanlar, Rabb'lerine içtenlikle bağlı olanlar; Cennet ehlidirler. Onlar, orada sürekli kalacaklardır.

مَثَلُ الْفَرِيْقَيْنِ كَالْاَعْمٰى وَالْاَصَمِّ وَالْبَصِيْرِ وَالسَّمِيْعِ ؕ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿۲۴﴾

24. Bu iki grubun durumu; kör ve sağır ile gören ve duyanın durumu gibidir. Bunlar hiçbir olur mu? Niçin düşünüp öğüt almıyorsunuz?

1- Uydurdukları yalanı Allah'a dayandıranların. **2-** Kur'an'ın yanı sıra başka kaynakları da din edinenler, bu kaynaklarla (hadis, sünnet, icma, kıyas, içtihat, esbab-ı nüzul, siyer ve fıkıh) din adına uydurdukları yalanları Allah'a dayandırmaktadırlar.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

25. Ant olsun ki! Biz, Nuh'u kendi halkına göndermiştik. "Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım;"

اَنْ لَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّا اللّٰهَ ۭ اِنِّٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

26. "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Ben, sizin için can yakıcı bir günün azabından korkuyorum."

فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا نَرٰىكَ اِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرٰىكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِيْنَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّاْيِ ۚ وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾

27. Bunun üzerine halkından, gerçeği yalanlayıp nankörlük edenlerin meleleri[1]: "Biz, seni kendimiz gibi bir beşer[2] olarak görüyoruz. Görüyoruz ki, sana tabi olanlar, bizim toplumun en zayıf ve sefil olanlarıdır. Sizin, bize karşı bir üstünlüğünüzü görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılardan olduğunuzu düşünüyoruz." dediler.

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّىْ وَاٰتٰىنِىْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ۭ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كٰرِهُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Dedi ki: "Ey halkım! Bakın! Ya ben Rabb'imden açık bir kanıt üzerinde isem ve O'nun katından bana bir rahmet verilmişse ve siz de bunu görmüyorsanız; istemediğiniz halde, onu size zorla kabul ettirebilir miyim?"

وَيٰقَوْمِ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۭ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۭ اِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّىْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٩﴾

29. "Ey halkım! Buna karşı sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, yalnızca Allah'a aittir. Siz, hor görüyorsunuz diye, iman edenleri yanımdan kovacak değilim. Onlar, Rabb'lerine kavuşacaklardır. Fakat ben, sizi cahillik eden bir halk olarak görüyorum."

وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِىْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُّهُمْ ۭ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣٠﴾

30. "Ey halkım! Eğer onları yanımdan kovacak olursam, Allah'a karşı bana kim yardımcı olacak? Hiç düşünmüyor musunuz?"

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Hiçbir ilahi vasfı, özelliği olmayan sıradan bir insan.

وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُولُ اِنِّى مَلَكٌ وَلَآ اَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِٓى اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِٓى اَنْفُسِهِمْ ۚ اِنِّٓى اِذًا لَمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾

31. "Ben size, "Allah'ın hazineleri benim yanımdadır." demiyorum. Ben[1] gaybı da bilmem. Yine "Ben meleğim." de demiyorum. Hor gördüğünüz kimseler için, "Allah, onlara hiçbir hayır vermeyecektir." de demiyorum. İçlerinde olanı Allah daha iyi bilir. Böyle bir şey yaptığım takdirde zalimlerden olurum."

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٣٢﴾

32. Dediler ki: "Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin. Üstelik bu mücadelede çok ileri gittin. Eğer doğru söyleyenlerden isen, bizi tehdit ettiğin şeyi getir de görelim!"

قَالَ اِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ شَٓاءَ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

33. Dedi ki: "Onu size dilediği takdirde ancak Allah getirir. Ve siz, O'nu asla aciz bırakamazsınız."

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِٓى اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يُغْوِيَكُمْ ؕ هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

34. Eğer Allah sizi azdırmayı dilerse[2], size öğüt versem de öğüdüm yarar sağlamaz. Rabb'iniz O'dur, O'na döndürüleceksiniz.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ؕ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىَّ اِجْرَامِى وَاَنَا۠ بَرِٓىءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

35. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer uydurduysam, suçu bana aittir. Ben de sizin işlediğiniz suçlardan uzağım."

وَاُوحِىَ اِلٰى نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ ﴿٣٦﴾

36. Nuh'a vahyedildi: "Şu ana kadar inanmış olanların dışında, senin halkından kesinlikle kimse inanmayacak. Onların yaptıklarından dolayı tasalanma;

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

37. Bizim gözetimimiz altında ve vahyimizle gemiyi yap. Zalimler hakkında benden bir istekte bulunma. Onlar boğulacaklardır."

1- Nuh nebi. **2-** Azgınlaşmayı hak etmişseniz. Azgınlık yolunu tercih ettiyseniz.

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهٖ سَخِرُوا مِنْهُ ؕ قَالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُوْنَ ؕ ﴿٣٨﴾

38. Gemiyi yapıyordu. Halkının meleleri[1], onun yanından ne zaman geçseler, onunla alay ediyorlardı. Dedi ki: "Alay edin bakalım! Görürsünüz, sizin bizimle alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz."

فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٣٩﴾

39. Alçaltıcı azabın kime geleceğini ve kalıcı azaba kimin uğrayacağını yakında bileceksiniz."

حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ ۙ قُلْنَا احْمِلْ فِيْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ ؕ وَمَآ اٰمَنَ مَعَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿٤٠﴾

40. Buyruğumuz gelip tandır kaynamaya[2] başladığı zaman, Biz dedik ki: "Her cinsten birer çift ve aleyhlerinde hüküm verilmiş olanlar hariç aileni ve iman edenleri ona yükle." Zaten onunla birlikte çok az kimse iman etmişti.

وَقَالَ ارْكَبُوْا فِيْهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖىهَا وَمُرْسٰىهَا ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٤١﴾

41. "Haydi, binin." dedi. Onun gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Elbette Rabb'im Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَهِيَ تَجْرِيْ بِهِمْ فِيْ مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادٰى نُوْحُ ابْنَهٗ وَكَانَ فِيْ مَعْزِلٍ يّٰبُنَيَّ ارْكَبْ مَّعَنَا وَلَا تَكُنْ مَّعَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٤٢﴾

42. Gemi dağlar gibi dalgalar arasında akıp gidiyordu. Nuh, bir kenarda bekleyen oğluna:" Yavrum bizimle beraber sen de bin; gerçeği yalanlayan nankörlerle beraber kalma." diye seslendi.

قَالَ سَاٰوِيْٓ اِلٰى جَبَلٍ يَّعْصِمُنِيْ مِنَ الْمَآءِ ؕ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ﴿٤٣﴾

43. O: "Dağa sığınırım, beni sudan kurtarır." deyince; "Bugün Allah'ın rahmetine erişenden başkasını, Allah'ın emrinden koruyacak hiçbir şey yoktur." dedi. Aralarına dalga girdi ve o da boğulanlardan oldu.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Sular fışkırmaya başlayınca.

وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ ٱبۡلَعِي مَآءَكِ وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ وَقِيلَ بُعۡدٗا لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٤

44. "Ey yer, suyunu çek ve ey gök, suyunu kes." denildi. Su çekildi, iş bitirildi. Gemi Cudi'ye oturdu. "Zalimler topluluğu Allah'ın rahmetinden uzak olsun." denildi.[1]

وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ٱبۡنِي مِنۡ أَهۡلِي وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ ٤٥

45. Nuh, Rabb'ine seslendi: "Ey Rabb'im! Oğlum benim ehlimdendir. Senin uyarın elbette gerçektir. Sen, hâkimlerin hâkimisin."[2] dedi.

قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَۖ إِنَّهُۥ عَمَلٌ غَيۡرُ صَٰلِحٖۖ فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۖ إِنِّيٓ أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ ٤٦

46. Dedi ki: "Ey Nuh! O senin ehlinden değildir. Zira onun yaptığı doğru olmayan bir işti. Öyleyse hakkında bilgin olmayan[3] şeyi Benden isteme. Cahillerden[4] olmaktan seni sakındırıyorum."

قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِكَ أَنۡ أَسۡـَٔلَكَ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞۖ وَإِلَّا تَغۡفِرۡ لِي وَتَرۡحَمۡنِيٓ أَكُن مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٤٧

47. "Rabb'im! Bilmediğim bir şeyi Sen'den istemekten Sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum." dedi.

قِيلَ يَٰنُوحُ ٱهۡبِطۡ بِسَلَٰمٖ مِّنَّا وَبَرَكَٰتٍ عَلَيۡكَ وَعَلَىٰٓ أُمَمٖ مِّمَّن مَّعَكَۚ وَأُمَمٞ سَنُمَتِّعُهُمۡ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٞ ٤٨

48. Dendi ki: "Ey Nuh! Katımızdan esenlikle in. Sana ve sana tabi olan topluluklara bereketler olsun. Ama öyle toplumlar da olacak ki, onları dünya nimetlerinden yararlandıracağız, sonra onlara Bizden can yakıcı bir azap dokunacaktır.

تِلۡكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ نُوحِيهَآ إِلَيۡكَۖ مَا كُنتَ تَعۡلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوۡمُكَ مِن قَبۡلِ هَٰذَاۛ فَٱصۡبِرۡۖ إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ ٤٩

49. İşte bunlar, sana vahyettiğimiz gayb[5] haberlerindendir. Bunları ne sen ne de halkın daha önce bilmiyordunuz. O halde sabret. Sonuç, takva sahiplerinindir."

1- Nuh tufanı, bölgesel bir tufandır. Nuh'un davetine muhatap olanları kapsamaktadır. Bütün bir yeryüzünde olduğu düşüncesi Tevrat'tan kaynaklanmaktadır. Allah davete muhatap olmamış kimseleri cezalandırmaz. **2-** En doğru kararı veren Sen'sin. **3-** Kavrayamadığın. **4-** Gerçeği kavramamış. **5-** Gizli, görünmeyen, bilinmez olan, algılanamayan.

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًاۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗۗ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُوْنَ ﴿٥٠﴾

50. Âd halkına kardeşleri Hud'u gönderdik. Dedi ki: "Ey halkım! Yalnızca Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka bir ilahınız yoktur; siz bu tutumunuzla iftira etmekten başka bir şey yapmıyorsunuz.

يٰقَوْمِ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًاۗ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى الَّذِيْ فَطَرَنِيْۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٥١﴾

51. "Ey halkım! Bunun için sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, yalnızca bana bu benliği verene aittir. Aklınızı kullanmayacak mısınız?"[1]

وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاۤءَ عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا وَّيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿٥٢﴾

52. "Ey halkım! Rabb'inizden bağışlanma dileyin. Sonra O'na tevbe edin, gökten üzerinize bol bol rahmet göndersin, gücünüze güç katsın. Mücrimler olarak yüz çevirmeyin."

قَالُوْا يٰهُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَّمَا نَحْنُ بِتَارِكِيْٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿٥٣﴾

53. Dediler ki: "Ey Hûd! Bize kanıt içeren bir bilgi getirmedin; biz, senin sözünle ilahlarımızı terk edecek değiliz. Ve biz sana inanacak da değiliz."

اِنْ نَّقُوْلُ اِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوْۤءٍۗ قَالَ اِنِّيْٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوْٓا اَنِّيْ بَرِيْۤءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَۙ ﴿٥٤﴾

54. "İlahlarımızdan biri seni fena çarpmış, demekten başka bir sözümüz yok." dediler. Hûd da: "Ben Allah'ı tanık tutuyorum. Siz de tanık olun ki ben müşriklerden değilim." dedi.

مِنْ دُوْنِهٖ فَكِيْدُوْنِيْ جَمِيْعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُوْنِ ﴿٥٥﴾

55. "Haydi, hiç zaman kaybetmeden bana istediğiniz tuzağı kurun.".

اِنِّيْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْۗ مَا مِنْ دَاۤبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَاۗ اِنَّ رَبِّيْ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٦﴾

56. Ben, benim de Rabb'im sizin de Rabb'iniz olan Allah'a tevekkül[2] ettim. Hiçbir canlı yoktur ki O'nun buyruğunda/kontrolünde olmasın. Kuşkusuz Rabb'im dosdoğru bir yol üzerindedir.

1- Tek amacımın, sizi doğru yola davet etmek olduğunu görmüyor musunuz? **2-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖٓ اِلَيْكُمْ ؕ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّىْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ وَلَا تَضُرُّوْنَهٗ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ رَبِّىْ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ حَفِيْظٌ ﴿٥٧﴾

57. Eğer yüz çevirirseniz, bilin ki size iletmek üzere gönderildiğim mesajı size ilettim. Rabb'im, yerinize sizden başka bir halk getirebilir ve siz O'na hiçbir şekilde engel olamazsınız. Rabb'im, her şeyi koruyup gözetendir.

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُوْدًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ۚ وَنَجَّيْنٰهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿٥٨﴾

58. Buyruğumuz gerçekleşince, Hûd'u ve beraberindeki iman edenleri Bizden bir rahmetle kurtardık. Onları şiddeti çok ağır bir azaptan kurtardık.

وَتِلْكَ عَادٌ ۛ جَحَدُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهٗ وَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿٥٩﴾

59. İşte Âd halkı Rabb'lerinin ayetlerini inkâr ettiler ve resullerine isyan ettiler. İnatçı zorbanın her buyruğuna uydular.

وَاُتْبِعُوْا فِىْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَّيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ عَادًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُوْدٍ ﴿٦٠﴾

60. Bu dünyada da Kıyamet Günü'nde de lanete tabi tutuldular. İyi bilin ki gerçekten Âd halkı Rabb'lerine nankörlük ettiler. İşte böyle yok olup gitti Hûd halkı Âd.

وَاِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۘ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيْهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ ؕ اِنَّ رَبِّىْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ﴿٦١﴾

61. Semûd halkına da kardeşleri Salih'i gönderdik. Ey halkım: "Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur." dedi. Sizi yer yüzünde meydana getiren ve sizi orayı imar etmekle görevli kılan O'dur. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin. Sonra O'na tevbe ile yönelin. Rabb'im, Çok Yakın'dır, İsteklere Cevap Veren'dir.

قَالُوْا يٰصٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِيْنَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَآ ۛ اَتَنْهٰىنَآ اَنْ نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا ۛ وَاِنَّنَا لَفِىْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ﴿٦٢﴾

62. "Ey Salih! Sen, bundan önce aramızda ümit beslenen biriydin. Şimdi atalarımızın kulluk ettiklerine kulluk etmekten bizi vazgeçirmek mi istiyorsun? Ve biz, gerçekten de senin bizi çağırdığın şey hakkında şüphe içindeyiz, kaygılanıyoruz." dediler.

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى وَاٰتٰىنِى مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِى مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهٗ فَمَا تَزِيْدُوْنَنِى غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ﴿٦٣﴾

63. "Ey halkım, söyleyin bakalım, ya Rabb'imin Kendinden verdiği bir rahmetle, kanıt içeren açık bir bilgi üzerindeysem! Ona asi olduğum takdirde, Allah'ın vereceği cezaya karşı bana kim yardım edebilir? Bana zarar vermiş olmaktan başka bir şey yapmış olmazsınız." dedi.

وَيَا قَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِىْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ﴿٦٤﴾

64. "Ey halkım! İşte şu Allah'ın dişi devesi[1], sizin için bir ayettir.[2] Bırakın onu, Allah'ın arzında otlasın. Kötü bir amaçla ona yaklaşmayın. Yoksa sizi yakın bir azap yakalar."

فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِىْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ۭ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ﴿٦٥﴾

65. Yine de onu kestiler.[3] "Yurdunuzda üç gün yaşayın.[4] Bu yalan olmayan bir uyarıdır." dedi.

فَلَمَّا جَاۗءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِىِٕذٍ ۭ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ﴿٦٦﴾

66. Nihayet haklarındaki yargımız gerçekleşerek, Salih'i ve beraberinde iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle izin günün zilletinden kurtardık. Rabb'in, Çok Güçlü'dür, Mutlak Üstün Olan'dır.

وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِىْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۙ ﴿٦٧﴾

67. Zulmedenleri bir çığlık yakaladı. Yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar.

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۭ اَلَآ اِنَّ ثَمُوْدَا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ۭ اَلَا بُعْدًا لِّثَمُوْدَ ﴿٦٨﴾

68. Sanki orada hiç yaşamamışlardı. İyi bilin ki Semud halkı Rabb'lerine nankörlük ettiler. İyi bilin ki Semud halkı yok olup gitti.

1- "Halka ait, toplumun ortak malı olan beş yaşında, yavrulu dişi deve. **2-** Gösterge, kanıt. **3-** Kesme anlamına gelen (A-K-R) sözcüğü, kökünden kesmek, yok etmek, köksüz bırakmak, kısır anlamlarına gelmektedir. Dişi devenin kesilmesinin bu sözcükle ifade edilmesi halka ait bir imkânın yok edilmesini de çağrıştırmaktadır. **4-**Kısacık bir zamanınız kaldı.

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا سَلٰمًا ؕ قَالَ سَلٰمٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾

69. Ant olsun elçilerimiz İbrahim'e haber vermek için gelip, "Selam!" dediler.[1] "Selam!" dedi ve hemen gidip kızarmış buzağı eti getirdi.

فَلَمَّا رَآ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ؕ قَالُوا لَا تَخَفْ اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمِ لُوطٍ ؕ ﴿٧٠﴾

70. Ona ellerini uzatmadıklarını görünce, onlardan kuşkulanıp korkuya kapıldı. "Korkma! Biz Lût halkına gönderildik." dediler.

وَامْرَاَتُهٗ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِاِسْحٰقَ ۙ وَمِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

71. Ayakta duran hanımı bunun üzerine gülümsedi.[2] Biz de ona İshak'ı müjdeledik ve İshak'ın arkasından da Yakûb'u.

قَالَتْ يٰوَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوزٌ وَّهٰذَا بَعْلِى شَيْخًا ؕ اِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

72. "Vay başıma gelene! Ben bir koca karı, kocam da bir ihtiyar olduğumuz halde, doğuracak mıyım? Doğrusu bu çok hayret edilecek bir şey!" dedi.

قَالُوٓا اَتَعْجَبِينَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ؕ اِنَّهٗ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ﴿٧٣﴾

73. "Allah'ın takdirine hayret mi ediyorsun!" dediler. Allah'ın rahmeti ve bereketleri sizin üzerinizedir ey ev halkı. O, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır, İyiliği Bol Olan'dır.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيمَ الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ ؕ ﴿٧٤﴾

74. İbrahim'in korkusu geçip, bu müjde kendisine verilince, Lût'un halkı hakkında bizimle[3] tartışmaya başladı.[4]

اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَحَلِيمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيبٌ ﴿٧٥﴾

75. Çünkü İbrahim, çok yumuşak huylu, yufka yürekli ve Allah'a gönülden yönelen bir kimseydi.

يٰٓاِبْرٰهِيمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۚ وَاِنَّهُمْ اٰتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

76. Ey İbrahim! Bundan vazgeç. Çünkü Rabb'inin takdiri kesindir. Onlara gelecek azap engellenemez.

1- Esenlik dilediler. **2-** Rahatladı. **3-** Elçilerimizle. **4-** İsteğinde ısrarcı oldu.

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

77. Elçilerimiz Lût'a vardıklarında, onların yüzünden fenalaştı. Onlara karşı eli ayağı birbirine dolaştı. "Bu çok zorlu bir gün." dedi.

وَجَآءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ اِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ ۟ قَالَ يَا قَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِى ۟ اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾

78. Halkı koşa koşa ona geldiler. Onlar, önceden de kötü işler yapıyorlardı. "Ey halkım! İşte şunlar kızlarımdır[1], onlar sizin için daha temizdir. Allah için takvalı olun, misafirlerime karşı beni rezil etmeyin, içinizde hiç aklı başında kimse yok mu?" dedi.

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ۖ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

79. "Senin kızlarında bizim hakkımızın olmadığını biliyorsun. Ant olsun ki ne istediğimizi çok iyi biliyorsun." dediler.

قَالَ لَوْ اَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً اَوْ اٰوِى اِلٰى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

80. "Keşke size karşı bir gücüm olsaydı veya sağlam bir kaleye sığınabilseydim." dedi.

قَالُوا يَا لُوطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوٓا اِلَيْكَ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ اِلَّا امْرَاَتَكَ ۟ اِنَّهُ مُصِيبُهَا مَآ اَصَابَهُمْ ۟ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۟ اَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

81. "Ey Lût! Biz, Rabb'inin elçileriyiz." dediler. "Onlar, sana dokunamazlar. Ailenle[2] birlikte gecenin bir bölümünde hemen yola çık. Hanımın hariç, hiç kimse arkada kalmasın. Doğrusu onların başına gelecek olan musibet onun da başına gelecektir. Onlara belirlenen vakit sabahtır. Sabah da yakın değil mi?"

1- "Kızlarım" sözcüğü ile kast edilen şey, Lût'un kendi öz kızları değil, o beldenin kızlarıdır. 'Haûlai benati' açık benzetme türünden bir ifade olup, "kavmimin kızları/kadınları benim kızlarım mesabesindedir." anlamına gelmektedir." Dolayısı ile bu ifade "Lût'un öz kızlarına değil, kavminin kızlarına işaret etmektedir." Erkeklere yönelmiş sapkınlığa karşı, doğru ilişkinin erkeğin kadınla ilişkisi olduğu uyarısı ve öğüdü yapılmıştır. Bu konuda; değil bir nebinin, herhangi bir kimsenin bile kişiliğine, saygınlığına, ahlakına yakışmayacak bir davranışı, sanki Lut Nebî kendi kızlarını başkalarına sunmuş gibi düşünmek akla ziyan bir durumdur. Bak, Hicr suresi, ayet 71: Meşru bir ilişkinin nasıl olması gerektiğinden hareketle, yol gösterme amaçlı söylenen bir sözü ifade etmektedir. "Kızlarım, sizin için daha temizdir" tümcesi onlarla evlilik yapılmasını ifade etmektedir. **2-** Taraftarlarınla. Yanında yer alanlarla.

فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ۙ مَنْضُودٍ ۙ ﴿٨٢﴾

82. Takdirimizle yaşadıkları yeri alt üst ettik. Üzerlerine pişmiş çamurdan yığınlarca taş yağdırdık.

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ؕ وَمَا هِىَ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ بِبَعِيْدٍ ﴿٨٣﴾

83. Bu taşlar, Rabb'inin katında işaretlenmiştir.[1] Bunlar, zalimlerden uzak değildir.

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ؕ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ اِنِّىْٓ اَرٰىكُمْ بِخَيْرٍ وَّاِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيْطٍ ﴿٨٤﴾

84. Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilah yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın. Ben, sizi bir hayır[2] içinde görüyorum. Ve sizin için kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum.

وَيٰقَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٨٥﴾

85. "Ey kavmim! Ölçüyü ve tartıyı hakkaniyetle yapın. Kimsenin malını eksik vermeyin. Bozguncular olarak yeryüzünde fesat çıkarmayın.

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ ﴿٨٦﴾

86. Eğer mü'minler iseniz, Allah'ın bıraktığı[3] sizin için daha hayırlıdır. Yoksa ben, gözetleyiciniz değilim."

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ تَاْمُرُكَ اَنْ نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَآ اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ فِىْٓ اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُا ؕ اِنَّكَ لَاَنْتَ الْحَلِيْمُ الرَّشِيْدُ ﴿٨٧﴾

87. Dediler ki: "Ey Şu'ayb! Atalarımızın kulluk ettiklerini bırakmamızı; mallarımızı, istediğimiz gibi kullanmaktan vazgeçmemizi senin salâtın[4] mı buyuruyor?" Oysaki sen yumuşak huylu, aklı başında bir adamsın.

1- Hangi taşın kime isabet edeceği belirlenmiştir. **2-** Bolluk ve refah içinde. **3-** Helalinden kazanç. **4-** Dinin. "Salat" sözcüğü; namaz, destek, dua, ibadet, yardımlaşma, dayanışma, Allaha yönelme ve din gibi anlamları olan bir sözcüktür. Bu ayette, "din" anlamında kullanılmıştır.

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى وَرَزَقَنِى مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۭ وَمَآ اُرِيدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَآ اَنْهٰيكُمْ عَنْهُ ۭ اِنْ اُرِيدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۭ وَمَا تَوْفِيقِىْٓ اِلَّا بِاللّٰهِ ۭ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿٨٨﴾

88. "Ey halkım! Bana söyleyin!" Ya ben Rabb'imden kanıt içeren apaçık bir bilgiye sahipsem; kendinden bana iyi bir rızık vermişse! Vazgeçmenizi istediğim şeyleri, kendim yapmak istemiyorum. Sadece gücümün yettiği kadarıyla düzeltmek istiyorum. Başarım ancak Allah'tandır. Yalnız O'na tevekkül[1] ettim ve yalnız O'na yöneldim.

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِىٓ اَنْ يُّصِيبَكُمْ مِّثْلُ مَآ اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُودٍ اَوْ قَوْمَ صَالِحٍ ۭ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

89. Ey halkım! Bana karşı gelmeniz; Nuh halkının, Hûd halkının, Salih halkının başına gelen şeyleri sizin başınıza da getirmesin? Üstelik Lût halkı sizden pek uzak da değil.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُٓوا اِلَيْهِ ۭ اِنَّ رَبِّى رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

90. Rabb'inizden bağışlanma dileyin. Sonra O'na tevbe[2] edin! Rabb'imin, Rahmeti Kesintisiz'dir, Çok Seven'dir.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَاِنَّا لَنَرٰيكَ فِينَا ضَعِيفًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ ۖ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

91. "Ey Şu'ayb! Dediklerinin çoğunu anlamıyoruz, biz, seni içimizde güçsüz görüyoruz. Kabilen olmasaydı seni taşlardık. Esasen sen değerli biri de değilsin."

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَهْطِىٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ ۭ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاۗءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۭ اِنَّ رَبِّى بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

92. "Ey halkım! Size göre kabilem Allah'tan daha mı değerli ki O'na sırt çevirdiniz. Kuşkusuz Rabb'im yaptıklarınızı kuşatmıştır."

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Tevbe, pişmanlığın sözle ifadesi değil, yapılan hatadan pişman olmak ve ondan vazgeçmektir; hatayı düzeltmektir.

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّى عَامِلٌ ؕ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۙ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ؕ وَارْتَقِبُوٓا اِنِّى مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

93. "Ey halkım! Elinizden geleni yapın. Doğrusu ben de yapacağım. Yakında bileceksiniz, alçaltıcı azabın kime geleceğini ve kimin yalancı olduğunu. Gözetleyin, doğrusu ben de sizinle birlikte gözetliyorum.

وَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَاَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِى دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۙ ﴿٩٤﴾

94. Hükmümüz gerçekleşince Şu'ayb'ı ve onunla birlikte iman etmiş olanları, Tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmedenleri de dehşete düşürücü bir ses yakaladı. Yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar.

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ؕ اَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ۚ ﴿٩٥﴾

95. Sanki orada hiç yaşamamışlardı. Tıpkı Semûd gibi, Medyen de yok olup gitti.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ۙ ﴿٩٦﴾

96. Ant olsun Musa'yı ayetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle gönderdik;

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاتَّبَعُٓوا اَمْرَ فِرْعَوْنَ ۚ وَمَٓا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

97. Firavun ve melelerine.[1] Firavun'un buyruklarına uydular. Oysa Firavun'un buyrukları hiç de akıllıca değildi;

يَقْدُمُ قَوْمَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ؕ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

98. Kıyamet günü, halkının önüne düşecek ve onları ateşe götürecektir. Varacakları yer, ne kötü bir yerdir.

وَاُتْبِعُوا فِى هٰذِهٖ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

99. Bu dünyada da Kıyamet Günü'nde de lanete uğratıldılar. Paylarına düşen ne kötü bir paydır.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

100. Bunlar, o kentlere ait sana bildirdiğimiz haberlerdir. O kentlerden, yerinde duran da var, biçilmiş ekin gibi olan da.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾

101. Biz onlara haksızlık yapmadık; onlar kendi kendilerine haksızlık yaptılar. Rabb'inin buyruğu gerçekleşince, Allah'ı bırakıp da kulluk ettikleri ilahları kendilerine hiçbir yarar sağlamadı. Yalnızca kayıplarını artırdılar.

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۚ اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

102. İşte Rabb'in, zulmeden kentleri cezalandırdığı zaman, böyle cezalandırır. O'nun cezası çok acı verici ve çok şiddetlidir.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ۚ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ ۙ لَّهُ النَّاسُ وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

103. Ahiret azabından korkanlar için, bunda bir ayet[1] vardır. O gün, bütün insanların toplanacağı gündür. O mutlaka görülecek bir gündür.

وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾

104. Onu geciktirmemiz belli bir süreye kadardır.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

105. O gün gelince, O'nun izni olmadan hiç kimse konuşamaz. Onlardan kimi mutsuz kimi de mutludur.

فَاَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ۙ ﴿١٠٦﴾

106. Mutsuz olanlar ateştedir. Onlar, orada hıçkırırlar, inleyip dururlar.

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۖ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

107. Rabb'in, aksini dilemedikçe[2], gökler ve yer durdukça[3], orada sürekli kalacaklardır. Kuşkusuz Rabb'in, dilediğini yapandır.

وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

108. Mutlu olanlar ise, Cennet'tedirler. Rabb'in aksini dilemedikçe, gökler ve yer durdukça, orada sürekli kalacaklardır. Bu kesintisiz bir iyiliktir.

1- İbret. **2-** Bu Rabb'inin takdir ettiği şeydir ve Rabb'in bu kararını değiştirmedikçe böyle devam edecektir. Burada, söz konusu edilen istisna, bir değişikliğin olabileceğinden değil, herhangi bir değişikliğin kesinlikle olmayacağının ifadesidir. **3-** Bu süreklilik ifade eden bir deyimdir.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ اِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ۭ وَاِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

109. Onların kulluk ettikleri hakkında[1] hiç kuşkun olmasın. Daha önce atalarının kulluk ettikleri gibi kulluk ediyorlar. Elbette paylarına düşeni eksiksiz olarak vereceğiz.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۭ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۭ وَاِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

110. Ant olsun! Mûsâ'ya Kitap'ı verdik de onda anlaşmazlığa düştüler. Rabb'in tarafından önceden takdir edilmiş bir karar olmasaydı, aralarında hemen hüküm verilirdi. Onlar[2] da bunun hakkında kuşku ve güvensizlik içindedirler.[3]

وَاِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ اَعْمَالَهُمْ ۭ اِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

111. Rabb'in onların yaptığı her şeyin karşılığını tam olarak verecektir. O, onların yaptıklarından haberdardır.

فَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۭ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

112. Sen ve tevbe edip[4] seninle birlikte olanlar, emrolunduğunuz gibi dosdoğru olun. Aşırı gitmeyin.[5] O, yaptığınız her şeyi görmektedir.

وَلَا تَرْكَنُوٓا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ۙ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿١١٣﴾

113. Zulmedenlere eğilim göstermeyin. Sonra size de ateş dokunur. Allah'ın yanı sıra başka evliyanız[6] da yoktur. Sonra yardım da göremezsiniz.

1- Müşriklerin, ilahlarına kulluk ettikleri hakkında. **2-** Yahudiler, Musa'ya verilen Kitap hakkında. **3-** Müşrikler de tıpkı onlar gibi Kur'an hakkında kuşku ve güvensizlik duymaktadırlar. **4-** Küfrü bırakıp iman edenler. **5-** Doğruluktan ayrılmayın. **6-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğü; dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir.

وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ الَّيْلِ ۭ اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّاٰتِ ۭ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِيْنَ ۚ ﴿١١٤﴾

114. Gündüzün iki tarafında[1] ve gecenin yakınlarında[2] salâtı ikame et[3]. Çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Bu, anlayanlara bir öğüttür.

وَاصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٥﴾

115. Sabret! Kuşkusuz Allah, iyilerin iyiliklerini asla karşılıksız bırakmaz.

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُولُوْا بَقِيَّةٍ يَّنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَآ اُتْرِفُوْا فِيْهِ وَكَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿١١٦﴾

116. Keşke sizden önceki nesillerde yeryüzünde fesatlığa karşı çıkan faziletli kimseler olmuş olsaydı. Onlardan ancak çok azını kurtuluşa erdirdik. Zulmedenler ise içinde bulundukları refaha dalıp böylece mücrim kimseler oldular.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّاَهْلُهَا مُصْلِحُوْنَ ﴿١١٧﴾

117. Yoksa senin Rabb'in, o memleketleri, halkı düzelticiler oldukları halde, haksızlıkla yok edecek değildi!

1- Sabah ve Akşam namazı. Namaz, vakitleri belirlenmiş bir farzdır. (4: 103). Sabah namazı (Salâti'l Fecri, 24:58. Salâti'l Fecri'in vakti, tan yerinin ağarmaya başlamasından Güneş'in doğuş anına kadardır.) Ve akşam namazı (Salâti'l İşâi 24:58). Salâti'l İşâi'nin vakti, Güneş'in batışından gecenin karanlığının iyice çöktüğü zamana kadardır. "İşâ" nın akşam demek olduğuna dair ayetler: 12:16; 79:46. **2-** Gece/Yatsı namazı. Gecenin ilk bölümünde. (Salâti'l Leyli/ gece(yatsı) namazı, 11:114). Gece namazının vakti, gece karanlığının tam çökme anından gecenin ortasına kadardır. Bu ve salatı/namazı konu edinen diğer ayetlerden namazın; "sabah", "akşam" ve "gece" olmak üzere günde üç vakit olduğu anlaşılmaktadır. Bu ayette geçen "zulef" sözcüğünün çoğul yani üç ve üçten fazla bir anlama sahip olmasından hareketle, namazın beş vakit olduğu söylense de "zulef" sözcüğü gecenin üç bölümünü ifade etmektedir; gecenin ilk bölümü, gecenin ortası ve gecenin son bölümü. (Örneğin 73:2,3,4;73:20.) Dolayısı ile gecenin yakınlarından kasıt, gecenin ilk bölümüdür. Günümüzde cemaatle kılınan namazlara bakıldığında da namazların aslında üç vakit ve ikişer rekât olduğu anlaşılmaktadır. Dikkat edilirse namazların farzları olarak sabah namazı iki rekât ve ikisi de sesli; öğlen namazı dört rekât, dördü de sessiz; ikindi namazı dört rekât, dördü de sessiz; akşam namazı üç rekât, ikisi sesli, biri sessiz; yatsı namazı dört rekât, ikisi sessiz ikisi sesli kılınmaktadır. Kılınan namazlarda, sesli olarak kılınanlar sabah iki, akşam iki ve yatsı iki şeklindedir. Yani günde üç vakit ve ikişer rekât sesli kılınmaktadır. Sessiz kılınanlar sonrada yapılan ilavelerdir. Bu ilaveleri çıkarırsak geriye namazın vakitleri ve rekât sayıları kalmaktadır. **3-** Namazı gereği gibi kıl, canlı ve diri tut.

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

118. Rabb'in dileseydi[1], bütün insanları tek bir ümmet yapardı. İhtilaf edenler[2] olarak sürüp gitmezlerdi.

اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

119. Ancak Rabb'inin rahmet ettikleri hariç.[3] Bunun için yarattı onları.[4] Kesinlikle Rabb'inin takdir ettiği, "Cehennem'i cinlerden ve insanlardan[5] dolduracağım" hükmü gerçekleşecektir.[6]

وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ وَجَآءَكَ فِى هٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

120. Elçilerin haberlerinden, kalbini kuvvetlendirecek her şeyi sana anlatıyoruz. Bu hususta sana Hakk, müminlere de öğüt ve hatırlatma geldi.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

121. İnanmayanlara de ki: "Elinizden ne geliyorsa yapın. Biz de yapmaktayız."

وَانْتَظِرُوا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

122. "Bekleyin! Biz de bekliyoruz."

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهٗ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

123. Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir. Bütün işler O'na döndürülür. Öyleyse yalnızca O'na kulluk et ve yalnızca O'na tevekkül[7] et. Rabb'in, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

1- İnsanlara seçme hakkı vermeyerek, herkesi inanmak mecburiyetinde bırakarak. **2-** İmana karşı küfrü tercih edenler. **3-** Hidayete iletilmeyi hak edenler hariç; onlar imana karşı küfrü tercih etmezler. **4-** Herkesi, Allah'ın hidayet nimetine nail olacak fıtratta yarattı. **5-** İhtilaf eden; imana karşı küfrü tercih eden. (11:118). **6-** İmana karşı küfrü tercih edenlerin tamamının Cehennem'e koyacağına dair yaptığı uyarı gerçekleşecektir. **7-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

سُورَةُ يُوسُفَ ﴿١٢﴾

12. YUSÛF SÛRESİ

[İniş sırası: 53, Mekki, 111 ayet. Adını surede geçen "Yusûf" kıssasından almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿١﴾

1. Elif. Lam. Ra. Bunlar açık ve anlaşılır Kitap'ın ayetleridir.

اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢﴾

2. Akledip anlamanız için onu Arapça bir kuran[1] olarak gönderdik.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ۖ وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الْغَافِلِيْنَ ﴿٣﴾

3. Biz, Sana bu kuranı[2] iletmekle, daha önce hakkında bilgi sahibi olmadığın kıssaları en doğru şekilde bildirmiş oluyoruz.

اِذْ قَالَ يُوْسُفُ لِاَبِيْهِ يٰٓاَبَتِ اِنِّيْ رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ لِيْ سٰجِدِيْنَ ﴿٤﴾

4. Hani bir zamanlar Yûsuf, babasına: "Ey babacığım! Ben[3] on bir yıldızla, Güneş'in ve Ay'ın bana secde[4] ettiklerini gördüm." demişti.

قَالَ يٰبُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلٰٓى اِخْوَتِكَ فَيَكِيْدُوْا لَكَ كَيْدًا ۭ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٥﴾

5. Dedi ki: "Ey yavrum! Rüyanı kardeşlerine anlatma; sonra sana tuzak kurarlar. Şeytan[5], insanın açık bir düşmandır."

1- Beyan. Okunan. **2-** Beyanı. Beyan, bir şeyin kanıtlarıyla ortaya konması, ilan edilmesi demektir. Günümüzde Kur'an sözcüğüne, yaygın olarak Allah'tan gelen vahin kitaplaşmış hali anlamı verilmektedir. Bu tek başına doğru bir tanımlama değildir. Zira vahyin kitaplaşmış haline kimi ayetlerde bağlamından dolayı isim olarak Kur'an denmiş olsa da esas isim, "Mushaf"tır, "Kitap"tır. Aslında Kara'e kökünden türeyen Kur'an, kök anlamı itibariyle Kitap veya Mushaf demek değil, "okumak", "toplamak" "bir araya getirmek", "nakletmek", "aktarmak" demektir. **3-** Rüyamda. **4-** Saygı gösterdiklerini, uyduklarını. **5-** İnsandaki kötülük, kıskançlık dürtüsü.

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَآ اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۚ ٦

6. Böylece Rabb'in seni seçecek ve sana olayların yorumlanmasının bilgisini verecek. Tıpkı daha önce ataların İbrahim ve İshak'a nimetlerini tamamladığı gibi sana ve Yakûb soyuna da tamamlayacaktır. Rabb'in Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

لَقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَاِخْوَتِهٖٓ اٰيَاتٌ لِلسَّآئِلِينَ ٧

7. Doğrusu, Yûsuf ve kardeşlerinin olayında ders almak isteyenler için nice ayetler[1] vardır.

اِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَاَخُوهُ اَحَبُّ اِلٰٓى اَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۗ اِنَّ اَبَانَا لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ۚ ٨

8. Hani: "Çok sayıda kardeş olduğumuz halde, babamız, Yûsuf ve kardeşini[2] bizden daha çok seviyor. Doğrusu babamız apaçık bir yanılgı içindedir." demişlerdi.

اُقْتُلُوا يُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صَالِحِينَ ٩

9. Yûsuf'u öldürün veya onu bilinmez bir yere atın ki babanızın ilgisi yalnızca size yönelsin. Ve bunun ardından iyi bir topluluk olursunuz.

قَالَ قَآئِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَاَلْقُوهُ فِى غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ١٠

10. İçlerinden, sözü geçerli olanı: "Yûsuf'u öldürmeyin, eğer bir şey yapacaksanız onu bir kuyunun dibine bırakın, kervanlardan biri onu alsın."

قَالُوا يٰٓاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلٰى يُوسُفَ وَاِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ١١

اشمم

11. "Ey babamız! Yûsuf hakkında neden bize güvenmiyorsun? Oysaki biz onun iyiliğini isteyenleriz." dediler.

اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ١٢

12. "Onu, yarın bizimle beraber gönder. Dilediğince gezip eğlensin. Biz ona sahip çıkarız."

قَالَ اِنِّى لَيَحْزُنُنِىٓ اَنْ تَذْهَبُوا بِهٖ وَاَخَافُ اَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ١٣

13. "Onu götürmeniz beni tasalandırır." dedi. "Sizin ondan habersiz olduğunuz bir sırada kurdun onu yemesinden korkarım."

1- Göstergeler. **2-** Öz kardeşini.

قَالُوا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّآ اِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٤﴾

14. “Ant olsun ki, biz bu kadar kişiyken yine de kurt onu yerse, o takdirde bize yazıklar olsun.” dediler.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهٖ وَاَجْمَعُوٓا اَنْ يَّجْعَلُوهُ فِى غَيٰبَتِ الْجُبِّ ۚ وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

15. O’nu alıp götürdüler. Hep birlikte onu kuyunun dibine bırakmaya karar verdiler. O sırada Yûsuf’a: “Ant olsun onların bu yaptıklarını, bir gün gelecek yüzlerine vuracaksın.” diye vahyettik.

وَجَآءُٓو اَبَاهُمْ عِشَآءً يَّبْكُونَ ﴿١٦﴾

16. Ve akşam olunca, ağlayarak babalarına geldiler.

قَالُوا يٰٓاَبَانَآ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٧﴾

17. “Ey babamız! Yarışmaya gittik. Yûsuf’u da eşyamızın yanına bırakmıştık. Kurt onu yemiş. Sen bize inanmayacaksın ama doğru söylüyoruz.” dediler.

وَجَآءُو عَلٰى قَمِيصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

18. Yalandan kan sürülmüş gömleğini getirdiler. Dedi ki: “Nefisleriniz[1] size bir iş yaptırdı. Anlattığınız şeye karşı yapabileceğim şey, güzelce sabredip, Allah’tan yardım istemektir.”

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهٗ ۖ قَالَ يٰبُشْرٰى هٰذَا غُلَامٌ ۚ وَاَسَرُّوهُ بِضَاعَةً ۚ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

19. Ve bir kervan geldi. Sucularını gönderdiler. Kovasını sarkıtan, “Müjde! Burada bir çocuk var” dedi. Satmak için onu yanlarına aldılar. Allah, yapmak istedikleri şeyi çok iyi biliyordu.

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ ۚ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزّٰهِدِينَ ﴿٢٠﴾

20. Onu düşük bir fiyata, birkaç dirheme sattılar. Ona önem vermemişlerdi.

1- Benliğinizdeki kıskançlık duygusu.

وَقَالَ الَّذِى اشْتَرٰيهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَاَتِهٖٓ اَكْرِمِى مَثْوٰيهُ عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۭ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْاَرْضِ ۟ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِ ۭ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِهٖ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

21. Onu satın alan Mısırlı, hanımına: "Ona iyi bak, bize faydası olabilir, belki de onu evlat ediniriz." dedi. Böylece Yûsuf'u oraya yerleştirdik ve ona kimi hadislerin[1] yorumunu da öğrettik. Allah, takdir ettiğini yapandır. Ancak insanların çoğu bunu bilmezler.

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗٓ اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

22. Olgunluk çağına erişince ona hükmetme yeteneği ve bilgi verdik. İşte Biz, iyi davrananları böyle ödüllendiririz.

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِى هُوَ فِى بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهٖ وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۭ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ رَبِّى اَحْسَنَ مَثْوَاىَ ۭ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾

23. Evinde yaşadığı hanım, ona sahip olmak istedi. Ve kapıları sıkıca kapatıp onu yanına çağırdı. Yusuf: "Allah'a sığınırım. Rabbim[2] bana çok iyi davrandı.[3] Beni çok güzel bir konuma sahip kıldı. Haksızlık yapanlar kurtuluşa ermezler." dedi.

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ ۚ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ اَنْ رَّاٰ بُرْهَانَ رَبِّهٖ ۭ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْٓءَ وَالْفَحْشَاۗءَ ۭ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾

24. Gerçekten kadın Yusuf'a ilgi duydu. Yusuf da kadına ilgi duydu. Ne var ki Rabb'inin burhanı[4] sayesinde[5] kadına uymadı. Böylece ondan kötülüğü ve fuhşu[6] çevirdik. Kuşkusuz o Bizim muhles[7] kullarımızdandı.

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهٗ مِنْ دُبُرٍ وَّاَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ۭ قَالَتْ مَا جَزَاۗءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوْٓءًا اِلَّآ اَنْ يُّسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

25. İkisi de kapıya doğru koştu. Kadın Yûsuf'un gömleğini arka tarafından yırttı. Kapıda kadının kocası ile karşılaştılar. Kadın: "Ailene kötülük yapmak isteyen kimsenin zindana atılması veya acı bir azapla cezalandırılması gerekmez mi?" dedi.

1- Haberlerin, olayların. **2-** Efendim. Rab, aynı zamanda efendi demektir. (Ayetteki Rab'dan kasıt Allah değildir. Evinde yaşadığı hanımın kocasıdır.) **3-** Kocan, benim efendimdir, çok iyiliğini gördüm, ona ihanet edemem. **4-** İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici. **5-** İlahi rehberliğe uymakla. **6-** Her türlü aşırılık. **7-** Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar. Şeytanların etki edemedikleri kullar.

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَّفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ
اَهْلِهَا ۚ اِنْ كَانَ قَمِيصُهٗ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٦﴾

26. Yûsuf: "Kendisi bana sahip olmak istedi." dedi. Kadının ailesinden bir tanık durumu açığa çıkarmak için şöyle öneride bulundu: " Eğer gömleği ön taraftan yırtılmışsa, kadın doğru, Yûsuf yalan söylemektedir."

وَاِنْ كَانَ قَمِيصُهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

27. "Eğer gömlek arkadan yırtılmışsa, kadın yalan, O doğru söylemektedir."

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ
كَيْدِكُنَّ ؕ اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

28. Gömleğin arkadan yırtılmış olduğunu görünce: "Bu sizin oyununuzdur; gerçekten bu çok büyük bir oyundur." dedi.

يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْۢبِكِ ۚ
اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِـِٕيْنَ ۚ ﴿٢٩﴾

29. "Yûsuf![1] Bundan kimseye söz etme. Sen[2] de suçundan dolayı bağışlanma dile. Hatalı olan sensin!" dedi.

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ تُرَاوِدُ
فَتٰىهَا عَنْ نَّفْسِهٖ ۚ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ؕ اِنَّا لَنَرٰىهَا
فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾

30. Ve şehirdeki bir takım kadınlar: "Azizin hanımı, genç hizmetlisiyle birlikte olmak istemiş; delikanlının sevgisi yüreğine işlemiş. Onu açıkça sapıtmış görüyoruz." diye dedikodu yaptılar.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ
وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَـًٔا وَّاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ
سِكِّيْنًا وَّقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ فَلَمَّا رَاَيْنَهٗۤ
اَكْبَرْنَهٗ وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا
هٰذَا بَشَرًا ؕ اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا مَلَكٌ كَرِيْمٌ ﴿٣١﴾

31. Kadın dedikoduları işitince, onları davet etti, onlar için güzel bir ortam ve ziyafet hazırlayarak her birine birer bıçak verdi. Yûsuf'a "Kadınların karşılarına çık." dedi. Kadınlar, gördükleri karşısında adeta büyülendiler; şaşkınlıkla ellerini kestiler. "Aman Allah'ım! Bu bir beşer[3] değil, bu ancak şerefli bir melektir." dediler.

1- Aziz: Ey Yûsuf! **2-** Karısına. **3-** Hiçbir ilahi vasfı, özelliği olmayan, bizim gibi sıradan bir insan.

قَالَتْ فَذٰلِكُنَّ الَّذِى لُمْتُنَّنِى فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَآ اٰمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصّٰغِرِينَ ﴿٣٢﴾

32. Kadın: "İşte! Bu gördüğünüz, beni, kendisi hakkında kınadığınız kimsedir. Ant olsun ki, onun benim olmasını istedim, ancak o reddetti. Ama ondan istediğim şeyi yapmazsa, zindana atılacak ve kesinlikle burnu yere sürtülenlerden olacaktır." dedi.

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَىَّ مِمَّا يَدْعُونَنِى اِلَيْهِ ۚ وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

33. "Ey Rabbim! Zindan bana, bunların istedikleri şeyi yapmaktan daha sevimlidir. Eğer onların tuzaklarını benden savmazsan, onlara kanıp cahillerden[1] olurum." dedi.

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

34. Bunun üzerine Rabb'i dileğini kabul etti ve tuzaklarını ondan savdı. O' Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتّٰى حِينٍ ﴿٣٥﴾

35. Suçsuzluğuna dair kanıtlara rağmen yine de onu belli bir süre zindana atmaya karar verdiler.

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ ۖ قَالَ اَحَدُهُمَآ اِنِّى اَرٰينِى اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّى اَرٰينِى اَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ۖ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۚ اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

36. Onunla birlikte iki genç daha zindana atıldı. Onlardan biri: "Ben, rüyamda kendimi sarhoş edici şey yaparken gördüm." dedi. Diğeri: "Ben de başımın üstünde ekmek taşıyordum, kuşların da onu yediklerini gördüm. Bize bunu yorumla. Doğrusu senin iyilik eden kimselerden olduğunu görüyoruz." dedi.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ اِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ اَنْ يَأْتِيَكُمَا ۚ ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّى ۚ اِنِّى تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

37. "Yiyeceğiniz yemek daha gelmeden, ikinizin de rüyasını yorumlayacağım. Rüya yorumu yapmak Rabb'imin bana öğrettiği şeylerdendir. Doğrusu ben, Allah'a iman etmeyen ve Ahiret Günü'nü yalanlayan bir halkın milletini[2] terk ettim." dedi.

1- Vahiy dışı, gerçeklere aykırı davranmış olurum. **2-** Bir halkın sahip olduğu uygarlık, yaşam biçimi, sistem, düzen.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِیْۤ اِبْرٰهِیْمَ وَاِسْحٰقَ وَیَعْقُوْبَ ؕ مَا كَانَ لَنَاۤ اَنْ نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَیْءٍ ؕ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَیْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَشْكُرُوْنَ ﴿۳۸﴾

38. Atalarım İbrahim, İshak ve Yakûb'un milletini[1] seçtim. Allah'a, herhangi bir şeyi ortak koşmak bize yakışmaz. Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfudur. Ne var ki, insanların çoğu yine de şükretmiyorlar!

یٰصَاحِبَیِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُوْنَ خَیْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ؕ ﴿۳۹﴾

39. "Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı rabler mi daha hayırlıdır, yoksa Kahhar[2] olan tek Allah mı?"

مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖۤ اِلَّاۤ اَسْمَآءً سَمَّیْتُمُوْهَاۤ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّاۤ اِیَّاهُ ؕ ذٰلِكَ الدِّیْنُ الْقَیِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ ﴿۴۰﴾

40. Sizin, O'nun yanı sıra kulluk ettiğiniz şeyler, ancak sizin ve atalarınızın uydurup adlandırdığı şeylerdir. Allah, onlara hiçbir sultan[3] indirmedi. Hüküm yalnızca Allah'ındır; kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru din yalnızca budur. Ancak insanların çoğu bu gerçeği bilmezler.

یٰصَاحِبَیِ السِّجْنِ اَمَّاۤ اَحَدُكُمَا فَیَسْقِیْ رَبَّهٗ خَمْرًا ؕ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَیُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّیْرُ مِنْ رَّاْسِهٖ ؕ قُضِیَ الْاَمْرُ الَّذِیْ فِیْهِ تَسْتَفْتِیٰنِ ؕ ﴿۴۱﴾

41. "Ey zindan arkadaşlarım! Biriniz rabbine[4] yine içki içirecek, biriniz ise asılacak ve kuşlar onun başından yiyecek. Bana sorduğunuz rüyanın gerçekleşecek yorumu budur."

وَقَالَ لِلَّذِیْ ظَنَّ اَنَّهٗ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِیْ عِنْدَ رَبِّكَ ۫ فَاَنْسٰىهُ الشَّیْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِی السِّجْنِ بِضْعَ سِنِیْنَ ؕ ﴿۴۲﴾

42. O ikisinden, kurtulacağını umduğu kimseye dedi ki: "Rabbinin[5] yanında beni an."[6] Ne var ki şeytan, ona rabbine[7] Yusuf'tan söz etmeyi unutturdu. O da nice yıllar zindanda kaldı.

1- Uygarlıklarını, yaşam biçimlerini, sistemlerini, düzenlerini. **2-** Varlığın Üzerinde Mutlak Egemen. **3-** Sultan, yetki belgesi, görev pusulası demektir; bir kimsenin yetkili kılındığına; yetkili olduğuna dair verilen yetki belgesi anlamına gelmektedir. Söz ve yetki sahibi demek olan "Sultan" sözcüğü de bu sözcükten türemiştir. **4-** Efendisine. **5-** Efendinin. **6-** Efendine rüya yorumladığımdan söz et. **7-** Efendisine.

وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّى اَرٰى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونِى فِى رُءْيَاىَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

43. Derken Hükümdar dedi ki: "Doğrusu ben rüyamda yedi besili sığırı görüyorum; bunları yedi zayıf sığır yiyor. Ve yedi yeşil ve kuru başak görüyorum. Ey meleler![1] Eğer rüya tabir etmeyi biliyorsanız rüyamı yorumlayın."

قَالُٓوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ ۚ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْاَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾

44. "Bunlar, karışık rüyalardır. Biz böyle rüyaların yorumunu bilenlerden değiliz." dediler.

وَقَالَ الَّذِى نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَاَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

45. Ancak o zaman o iki kişiden kurtulmuş olanı, aradan geçen bunca zamandan sonra hatırladı. Beni hemen gönderin, rüyanın yorumunu ben size söyleyeceğim.

يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيقُ اَفْتِنَا فِى سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ ۙ لَعَلِّٓى اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

46. Ey doğru sözlü Yusuf! Yedi besili sığırı yiyen, yedi zayıf sığır ile yedi yeşil başak ve kuru başağın ne anlama geldiğini bize açıkla. Döndüğümde insanlara anlatayım da böylece onlar senin değerini öğrenmiş olurlar.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَاَبًا ۚ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِى سُنْبُلِهٖٓ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

47. Dedi ki: "Yedi yıl bildik şekilde ekip biçin. Ancak biçtiğinizden, yiyeceğiniz kadarını ayırdıktan sonra kalanı biriktirin."

ثُمَّ يَأْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾

48. Sonra yedi yıllık bir kıtlık dönemi gelecek, önceden biriktirdiğinizin az bir miktarı hariç tamamı yenip bitirilecek.

ثُمَّ يَأْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾ ع

49. Bu sıkıntının ardından, bol yağmurlu bir yıl gelecek. Ve insanlar onda sıkıp sağacaklar.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı.

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

50. Hükümdar: "Onu bana getirin." dedi. Hükümdarın elçisi ona gelince, rabbine[1] dön ve ona, ellerini kesen kadınların durumunu sor.[2] Kuşkusuz Rabb'im onların hilesini bilendir.

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ۚ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ۚ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

51. Hükümdar: "Yusuf'tan murat almak istediğinizde ondan nasıl bir karşılık aldınız?" dedi. Kadınlar: "Hâşâ! Allah için onun bir kötülüğünü bilmiyoruz." dediler. Aziz'in hanımı: "Şimdi gerçek ortaya çıktı, ona ben sahip olmaya kalkıştım, o kesinlikle doğru söyleyenlerdendir." dedi.

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

52. Bu, gıyabında ona ihanet etmediğimi[3] ve Allah'ın hainlerin planlarını başarılı kılmadığını bilmesi içindir.

❁❁❁ 12. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

53. Ben[4] kendimi temize çıkarmam. Rabb'imin rahmet ettiği kimse hariç nefis her zaman kötülüğü ister. Rabb'im Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي ۚ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾

54. Ve Hükümdar: "Onu bana getirin. Onu, yanımda seçkin bir kimse yapayım." dedi. Onunla görüştüğünde de: "Sen bundan böyle yanımızda itibarlısın ve güvendesin." dedi.

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

55. Yusuf: "Beni ülkenin hazinelerinin başına tayin et. Zira ben onları korurum ve iyi bilirim." dedi.

1- Efendine, krala. **2-** Önce bunu bir aydınlatsın bakalım. **3-** Aziz'in hanımı, gerçek neyse onu söyleyerek, suçu Yusuf'a atmıyor. Böylelikle ona ihanet etmemiş oluyor. **4-** Aziz'in hanımı.

وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْاَرْضِ ۚ يَتَبَوَّاُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَآءُ ۗ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَآءُ وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

56. Ve böylece Yusuf'u yetki sahibi yaptık, istediği yerde mekân tutma imkânı verdik. Rahmetimizi istediğimize veririz. İyilik edenlerin yaptıklarını karşılıksız bırakmayız.

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

57. Ancak iman eden ve takvâ sahibi olan kimseler için ahiretteki ödül daha hayırlıdır.

وَجَآءَ اِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٨﴾

58. Nihayet Yusuf'un kardeşleri geldi ve onun huzuruna çıktılar. Yusuf onları hemen tanıdı. Ama onlar onu tanıyamadılar.

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِى بِاَخٍ لَكُمْ مِنْ اَبِيكُمْ ۚ اَلَا تَرَوْنَ اَنِّى اُوفِى الْكَيْلَ وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

59. Yüklerini yüklettikten sonra, kendilerine: "Baba bir kardeşinizi de bana getirin. Görüyorsunuz ki ihtiyacınızı fazlasıyla veriyorum ve ben iyi bir misafirperverim." dedi

فَاِنْ لَمْ تَأْتُونِى بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِى وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

60. Buna rağmen eğer o kardeşinizi bana getirmezseniz, size hiçbir şey vermem ve asla yanıma da gelmeyin.

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

61. "Babasını ikna etmeye çalışacağız. Bunu mutlaka yapacağız." dediler.

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِى رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَآ اِذَا انْقَلَبُوٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

62. Yusuf adamlarına: "Verdiklerini, yüklerinin içine koyun. Umulur ki ailelerine döndüklerinde bunu görür ve geri gelirler." dedi.

فَلَمَّا رَجَعُوٓا اِلٰٓى اَبِيهِمْ قَالُوا يٰٓاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهٗ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

63. Babalarının yanına vardıklarında: "Ey babamız! Kardeşimizi bizimle birlikte gönder ki tahıl alalım. Yoksa bize tahıl verilmeyecek. Onu mutlaka koruruz." dediler.

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ؕ فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا ۖ وَهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ ﴿٦٤﴾

64. "Size güvenir miyim hiç? Bundan önce kardeşiniz hakkında da size güvenmiştim! Ama en iyi koruyucu Allah'tır ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir." dedi.

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ ؕ قَالُوا يٰٓاَبَانَا مَا نَبْغِى ؕ هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَا ۚ وَنَمِيرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ؕ ذٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

65. Tahıl yüklerini açtıklarında verdikleri bedelin kendilerine geri verilmiş olduğunu gördüler. "Ey babamız! Bak sermayemiz bize geri verilmiş. Daha ne istiyoruz! Onunla da kendimize tahıl getiririz. Kardeşimizi de koruruz. Fazladan bir deve yükü daha alırız. Zaten bu bize yetmez." dediler.

قَالَ لَنْ اُرْسِلَهٗ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِى بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ۚ فَلَمَّآ اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

66. "Saldırıya uğrayıp çaresiz kalmadıkça, kesinlikle onu bana getireceğinize dair Allah adına sağlam bir söz vermedikçe, onu sizinle asla göndermem." dedi. Onlar, söz verince: "Allah söylediklerimize vekildir." dedi.

وَقَالَ يٰبَنِىَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ اَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ؕ وَمَآ اُغْنِى عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۚ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

67. Ve "Ey oğullarım! Aynı kapıdan girmeyin, her biriniz ayrı bir kapıdan girin. Allah'ın takdirine karşı size bir faydam olmaz. Hüküm yalnızca Allah'ındır. Ben O'na tevekkül[1] ettim. Tevekkül edecek olanlar O'na tevekkül etsinler." dedi.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوهُمْ ؕ مَا كَانَ يُغْنِى عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ اِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا ؕ وَاِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

68. Babalarının istediği şekilde girdiler. Yakûb, eğer Allah, haklarında bir şey takdir etmiş olsaydı, içinden gelen bu dileğin onlara fayda vermeyeceğini bilmekteydi. O, kendisine öğrettiğimiz için ilim sahibiydi. Ancak insanların çoğu bilmezler.

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ اِنِّى اَنَا اَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

69. Kardeşleri Yûsuf'un yanına girince, o, öz kardeşini yanına alarak, "Ben senin kardeşinim, onların yapmış oldukları şeylerden dolayı artık üzülme." dedi.

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِى رَحْلِ اَخِيهِ ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعِيرُ اِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾

70. Yüklerini yükletirken su kabını öz kardeşinin yükü içine koydurttu. Sonra bir çağırıcı: "Ey kervancılar! Siz hırsız kimselersiniz." diye seslendi.

قَالُوا وَاَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾

71. Döndüler ve çağırıcıya, "Ne kaybettiniz?" dediler.

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَآءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَاَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

72. "Hükümdarın su kabını arıyoruz. Onu bulana bir deve yükü ödül var." dediler. Çağırıcı: "Ben buna garanti veriyorum." dedi.

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِى الْاَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾

73. Yûsuf'un kardeşleri: "Vallahi buraya bozgunculuk yapmaya gelmedik; hırsız olmadığımızı da kesin olarak biliyorsunuz." dediler.

قَالُوا فَمَا جَزَآؤُهٗٓ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾

74. "Peki! Eğer yalan söylüyorsanız bunun cezasının ne olduğunu biliyor musunuz?" dediler.

قَالُوا جَزَآؤُهٗ مَنْ وُجِدَ فِى رَحْلِهٖ فَهُوَ جَزَآؤُهٗ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِى الظّٰلِمِينَ ﴿٧٥﴾

75. "Su kabı kimin yükünde bulunursa, bunun cezası, yük sahibinin kendisidir.[1] Biz haksızları böyle cezalandırırız." dediler.

1- Suça karşılık, suçu işleyene el koyarız.

فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ اَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَآءِ اَخِيهِ ۚ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۖ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ اَخَاهُ فِى دِينِ الْمَلِكِ اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَآءُ ۗ وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

76. Bunun üzerine, kardeşinin yükünden önce diğerlerinin yükünü aramaya başladı. Sonra su kabını öz kardeşinin yükünden bulup çıkardı. İşte Yûsuf için böyle bir tedbir aldık. Allah, böyle dilemeseydi hükümdarın dinine[1] göre kardeşini alıkoyamayacaktı. Dilediğimizi derecelerle yükseltiriz. Her bilenin üstünde bir bilen vardır.

قَالُٓوا اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَاَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ اَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا ۚ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

77. “Eğer o çalmışsa, zaten daha önce kardeşi de çalmıştı.” dediler. Yûsuf, içinden geçeni onlara açmadı. Kendi kendine, “Asıl kötü olan sizlersiniz ve anlattığınız şeyin iç yüzünü Allah biliyor.” dedi.

قَالُوا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيزُ اِنَّ لَهُٓ اَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ اَحَدَنَا مَكَانَهُ ۚ اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

78. Kardeşleri: “Ey soylu Aziz! Emin ol ki, bunun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizden birini alıkoy. Senin iyilik edenlerden olduğunu görüyoruz.” dediler.

قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اَنْ نَأْخُذَ اِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُٓ ۙ اِنَّآ اِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

79. “Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allah’a sığınırız. Yoksa haksızlık etmiş oluruz.” dedi.

فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُٓوا اَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِى يُوسُفَ ۚ فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَأْذَنَ لِى اَبِى اَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ لِى ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

80. Ondan ümitlerini kesince, kendi aralarında konuşmaya başladılar. Büyükleri: “Babanızın Allah adına sizden söz aldığını ve daha önce Yûsuf konusunda da sınırı aşmış olduğunuzu bilmez misiniz? Babam izin verinceye veya Allah hakkımda hüküm verinceye kadar buradan ayrılmam. O, hüküm verenlerin en iyisidir.” dedi.

1- Yasasına.

اِرْجِعُوٓا اِلٰٓى اَبِيكُمْ فَقُولُوا يٰٓاَبَانَآ اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ۚ وَمَا شَهِدْنَآ اِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

81. "Siz dönün! Babanıza deyin ki: Ey babamız! İnan ki oğlun hırsızlık yaptı. Biz bildiğimizden başka bir şeye tanıklık etmedik; işin iç yüzünü de bilmiyoruz."

وَسْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِى كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِى اَقْبَلْنَا فِيهَا ۟ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

82. "Gittiğimiz kasabanın halkına ve beraberinde olduğumuz kervana da sor. Kuşkusuz biz doğru söylüyoruz."

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۟ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۟ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ۟ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

83. "Hayır! Nefsiniz bu işte sizi aldatmış.[1] Artık bana düşen güzelce sabretmektir. Umarım ki Allah hepsini birden bana kavuşturur. Gerçek şu ki O, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰٓاَسَفٰى عَلٰى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

84. Onlardan yüz çevirdi. Ve "Vah! Vah! Yusuf'um!" dedi. Üzüntüden gözleri ağardı. Yutkundukça yutkunuyordu.

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا اَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

85. "Yusuf'u anmaya devam edersen, vallahi sonunda üzüntünden ya hasta olacaksın veya öleceksin." dediler.

قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوا بَثِّى وَحُزْنِىٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

86. "Gönlümden geçenleri ve kederimi yalnızca Allah'a arz ediyorum. Ve Allah tarafından bilmeyeceğiniz şeyleri bilirim." dedi.

يٰبَنِىَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَاَخِيهِ وَلَا تَايْـَٔسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ ۟ اِنَّهُ لَا يَايْـَٔسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

87. Ey oğullarım! Gidin Yusuf'u ve kardeşini araştırın. Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin; çünkü gerçeği yalanlayan nankör bir halktan başkası O'nun rahmetinden umudunu kesmez.

1- Kıskançlık duygunuza yenik düşmüşsünüz.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجٰىةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا ۖ اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

88. Sonra onun yanına girdiklerinde: "Ey saygıdeğer Azîz![1] Bize ve ailemize darlık dokundu. Az bir sermaye ile geldik. Bize tam ölçek ver ve bize tasaddukta[2] bulun. Kuşkusuz, Allah tasadduk edenlerin ödülünü verir." dediler.

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَاَخِيهِ اِذْ اَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

89. "Yûsuf'a ve kardeşine cahilce ne yaptığınızı biliyor musunuz?" dedi.

قَالُٓوا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ اَنَا۠ يُوسُفُ وَهٰذَٓا اَخِي ۖ قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا ۖ اِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

90. "Yoksa sen Yûsuf musun?" dediler. "Ben Yûsuf'um, bu da kardeşim." dedi. Doğrusu, Allah bizi nimetlendirdi. Çünkü kim takvalı olur ve sabrederse, o zaman Allah, kesinlikle iyilerin yaptığını karşılıksız bırakmaz.

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخَاطِـِٔينَ ﴿٩١﴾

91. Dediler ki: "Allah'a yemin olsun ki, Allah, seni bize üstün kıldı. Ve biz gerçekten hata yapmışız."

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

92. Yûsuf: "Bugün, size bir kınama yoktur. Allah, sizi bağışlayıcılığıyla bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir." dedi.

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هٰذَا فَاَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ اَبِي يَاْتِ بَصِيرًا ۚ وَاْتُونِي بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

93. "Şu gömleğimi götürün; babamın yüzüne koyun. Görmeye başlayacaktır. Ailenizin tamamını bana getirin." dedi.

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ اَبُوهُمْ اِنِّي لَاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ ۖ لَوْلَٓا اَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

94. Kafile ayrıldığında babaları: "Eğer bunamış demezseniz, doğrusu ben gerçekten Yûsuf'un kokusunu hissediyorum." dedi.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

95. "Allah'a yemin olsun ki, sen hala eski şaşkınlığına devam ediyorsun." dediler.

1- Yönetici, vezir. **2-** Karşılıksız yardımda bulun.

فَلَمَّآ اَنْ جَآءَ الْبَشِيْرُ اَلْقٰىهُ عَلٰى وَجْهِهٖ فَارْتَدَّ بَصِيْرًاۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾

96. Haberci geldiği zaman, onu yüzüne koyunca gözü hemen görmeye başladı. "Ben size demedim mi, ben Allah'tan sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim." dedi.

قَالُوْا يٰٓاَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَآ اِنَّا كُنَّا خٰطِـِٕيْنَ ﴿٩٧﴾

97. "Ey babamız! Suçlarımız için bağışlama dile. Gerçekten bizler hata[1] yaptık." dediler.

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْۗ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٩٨﴾

98. Sizin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. Kuşkusuz O; Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِيْنَ ﴿٩٩﴾

99. Ne zaman ki Yûsuf'un yanına girdiler, anne ve babasını kucakladı ve "Allah'ın izni ile güven içinde Mısır'a girin." dedi.

وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ سُجَّدًاۚ وَقَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۖ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّاۗ وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْٓ اِذْ اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْۗ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَآءُۗ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿١٠٠﴾

100. Yûsuf, anne ve babasını makamına çıkardı. Hepsi onun makamına saygı ile eğildiler.[2] Yûsuf: "Ey babacığım! Bu durum, daha önceki rüyamın gerçekleşmesidir.[3] Rabb'im onu gerçek kıldı. Ve gerçekten bana ihsanda bulundu. Çünkü beni zindandan çıkardı, şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra sizi çölden getirdi. Benim Rabb'im dilediğine lütuf sahibidir. Gerçek şu ki: O, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِيْ مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِيْ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِۚ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيّٖ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا وَّاَلْحِقْنِيْ بِالصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠١﴾

101. "Rabbim! Bana yöneticilik verdin ve bana hadislerin[4] yorumunu öğrettin. Ey göklere ve yere yasalarını koyan![5] Sen, dünyada da ahirette de velimsin; canımı müslüman[6] olarak al ve beni sâlihlerin[7] arasına kat."

1- Hata sözcüğünün birkaç anlamı bulunmaktadır. Yanlışlıkla, istemeyerek yapılan bir şey için de büyük bir günah için de kullanılmaktadır. **2-** Secde ederek. **3-** Yorumudur. **4-** Hadislerin, olayların. **5-** Fıtratını belirleyen. **6-** Teslim olan. **7-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوٓا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾

102. İşte bu sana vahiyle bildirdiğimiz; gaybi[1] haberlerdendir. Yûsuf'un kardeşleri bir araya gelip, tuzak kurmak için plan yaparlarken sen yanlarında değildin.

وَمَٓا اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

103. Ama ne kadar çok istesen de insanların çoğu inanacak değildir.

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

104. Ve sen buna karşılık[2] onlardan bir ücret istemiyorsun. O, bütün bir insanlık için ancak bir zikirdir.[3]

وَكَاَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Göklerde ve yerde nice ayetler[4] var, ancak onlar yine de bunları umursamadan görmezden gelirler.

وَمَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

106. Onların çoğu, şirk koşmadan[5] Allah'a inanmazlar.

اَفَاَمِنُٓوا اَنْ تَاْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

107. Yoksa onlar, hiç beklemedikleri bir anda Allah'ın her şeyi kaplayan azabının gelmesinden veya o saatin[6] onlara, farkında olmadan ansızın gelmesinden güvende midirler?

قُلْ هٰذِهٖ سَبِيلِٓى اَدْعُٓوا اِلَى اللّٰهِ عَلٰى بَصِيرَةٍ اَنَا۠ وَمَنِ اتَّبَعَنِى ۭ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَمَٓا اَنَا۠ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

108. De ki: "Benim yolum, basiret[7] üzere Allah'a davet etme yoludur. Ve bana uyanların yolu da. Allah'ı tenzih[8] ederim. Ve ben, müşriklerden değilim."

1- Bilmediğin. **2-** Vahiyle öğüt verme, anımsatma ve uyarıda bulunmaya karşılık. **3-** Öğüt, anımsatma, uyarı. **4-** Allah'ı birliğini ve gücünü gösteren kanıtlar, işaretler ve belgeler. **5-** Allah'a ait kimi nitelikleri başka varlıklarda da görürler. **6-** Kıyametin. **7-** Basiret, gerçeği ve doğruyu görme, kavrama ve anlama yetisi; kavrayış, sezgi ve aydınlanma demektir. "Basîret sözcüğü, parlayan, parlaklığı ile göz kamaştıran yumuşak taş cinsi demektir. Bu ismi almasının nedeni uzaktan görülmesini sağlayan bir ışık saçmasındandır." **8-** Eş koşulanların ve yakıştırılan niteliklerin tamamından arındırma.

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِيٓ اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰىۗ اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۗ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْاۗ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

109. Senden önce gönderdiğimiz[1] ve kendilerine vahyettiğimiz kimseler de şehirlerde yaşayanlardan[2] başkası değildi. Hem onlar, yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Baksalar ya! Kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğuna! Takvâ sahipleri için Ahiret Yurdu daha hayırlıdır. Hala akılınızı kullanmayacak mısınız?

حَتّٰٓى اِذَا اسْتَيْـَٔسَ الرُّسُلُ وَظَنُّٓوا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَٓاءَهُمْ نَصْرُنَاۙ فَنُجِّىَ مَنْ نَشَٓاءُۜ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

110. Ne zaman ki resûller, yalanlanmalarının bitmeyeceği kanaatine varıp ümitlerini iyice yitirince, onlara yardımımız ulaştı. Sonra da dilediklerimiz kurtarıldı. Azabımız, suçlu halklardan geri çevrilmez.

لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِاُولِى الْاَلْبَابِۗ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرٰى وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

111. Ant olsun ki; onların kıssalarında[3] sağlıklı düşünen temiz akıl sahipleri için ibretler, alınacak dersler vardır. Bu[4] uydurulan bir hadis[5] değildir. Bilakis, kendinden öncekilerini onaylayan ve her şeyi ayrıntılı olarak açıklayan ve aynı zamanda inanan halklar için bir yol gösterici ve bir rahmettir.

1- Resuller. **2-** Onlar da tıpkı sizin gibi insan evladıydılar; melek değillerdi. **3-** Yaşam öykülerinde ve tecrübelerinde. **4-** Kur'an. **5-** Söz.

سُورَةُ الرَّعْدِ ﴿١٣﴾

13. RA'D SÛRESİ

[İniş sırası: 96, Mekki/Medeni, 43 ayet. Adını 13. ayetteki "er-ra'd/şimşek, gök gürültüsü" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ ۗ وَالَّذِىٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

1. Elif, Lam, Mim, Râ. Bunlar Kitap'ın ayetleridir. O, sana Rabb'inden indirilen hakikattir. Ne var ki insanların çoğu ona inanmazlar.

اَللّٰهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى ۗ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاۤءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

2. Bir dayanak olmaksızın -görmekte olduğunuz gibi- gökleri yükselten Allah'tır. Sonra, mutlak gücüyle Güneş'i ve Ay'ı koyduğu yasalara bağlı kıldı. Hepsi, adı konmuş bir ecele[1] doğru akıp gitmektedir. İşleri düzenleyip idare eden O'dur. Âyetleri[2] ayrıntılı olarak açıklamaktadır ki, belki Rabb'inize kavuşacağınıza kesin olarak inanırsınız.

وَهُوَ الَّذِى مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِىَ وَاَنْهَارًا ۖ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ ۗ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

3. Ve O ki, yeryüzünü uzattı[3] ve orada ağır baskılar ve nehirler yaptı. Orada meyvelerin hepsinden ikili eşler yaptı[4]. Gündüzü geceyle örttü. Bunda tefekkür[5] eden bir halk için ayetler[6] vardır.

وَفِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ اَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقٰى بِمَاۤءٍ وَاحِدٍ ۖ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ۗ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

4. Yeryüzünde aynı su ile sulanan ve birbirine bitişik toprak parçalarında, üzümlerden bahçeler, ekinler, çatallı çatalsız hurma ağaçları vardır. Ve Biz, onları yenmesinde[7] farklı farklı kılıyoruz. Aklını kullanan bir toplum için bunda âyetler[8] vardır.

1- Belirlenmiş bir süre. **2-** Varlığını ve gücünün büyüklüğünü gösteren kanıtları. **3-** Yaydı. **4-** Her cinsten erkekli-dişili olarak. **5-** Düşünen. **6-** Allah'ın varlığının ve gücünün göstergesi olan işaretler, kanıtlar. **7-** Özelliklerinde, tatlarında. **8-** Allah'ın varlığının ve gücünün göstergesi olan işaretler, kanıtlar.

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَاِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلَالُ فِى اَعْنَاقِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾

5. Eğer şaşırıyorsan, asıl şaşılacak şey, onların, "Biz toprak olduğumuz zaman mı, gerçekten biz bir kez daha mı yaratılacağız?" sözleridir. İşte onlar, Rabb'lerini küfreden[1] kimselerdir. İşte onlar, boyunlarında halkalar olanlardır. Ve işte onlar, ateş ehlidir. Onlar, orada sürekli kalacaklardır.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ۗ وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ ۚ وَاِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

6. Ve senden, iyilikten önce kötülüğü çabuklaştırmanı istiyorlar.[2] Oysaki kendilerinden önce nice ibret alınacak cezalar yaşandı. Rabb'in, haksızlıklarına rağmen insanlar için gerçekten bağışlayıcı olandır. Ve elbette ki; Rabb'in, Azabı da Çok Şiddetli Olan'dır.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ ۗ اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

7. Gerçeği yalanlayan nankörler, "Ona Rabb'inden bir ayet[3] indirilmeli değil miydi?" diyorlar. Sen, yalnızca bir uyarıcısın. Ve her halk için hidayete iletici vardır.

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيضُ الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۗ وَكُلُّ شَىْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

8. Allah, her dişinin neye gebe olduğunu, rahimlerin neyi azalttığını ve neyi artırdığını bilir. O'nun katında her şey koyduğu düzene göre işlemektedir.

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

9. Görüneni ve görünemeyeni bilendir. O, Mutlak Büyük'tür ve Her Şeyden Yüce'dir.

سَوَآءٌ مِنْكُمْ مَنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهٖ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِالَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

10. Sizden, düşüncesini açıklayan da gizleyen de bir şeyi gece yapan da gündüz yapan da aynıdır.[4]

لَهٗ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ يَحْفَظُونَهٗ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ۗ وَاِذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهٗ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهٖ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

11. Onu her şeyi ile izleyenler vardır. Allah'ın işinden olarak- onu gözetirler. Kuşkusuz bir halk kendi durumunu değiştirmedikçe, Allah onların durumunu değiştirmez. Ve Allah, bir halka ceza vermeyi istediğinde[5] hiçbir güç bunu engelleyemez. Onlar için O'ndan başka bir veli[6] yoktur.

1- Rabb'lerinin yeniden yaratmasını yalanlayan. **2-** Yapılan uyarıyı ciddiye almadıklarını belirtmek için. **3-** Mucize. Kanıt. **4-** Allah için birdir. Allah gizliyi de açığı da bilir. **5-** Bir toplum yaptığı kötülükler nedeniyle, cezalandırılmayı hak ettiğinde. **6-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir.

هُوَ الَّذِی یُرِیكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَیُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

12. O, korkutan şimşeği gösteren ve umut olarak yağmur yüklü bulutları meydana getirendir.

وَیُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِیفَتِهِ وَیُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَیُصِیبُ بِهَا مَنْ یَشَآءُ وَهُمْ یُجَادِلُونَ فِی اللّٰهِ وَهُوَ شَدِیدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

13. Gök gürültüsü övgüsüyle, melekler de ürpertisiyle O'nu tesbih ederler. O, yıldırımlar gönderir ve onunla dilediğini çarpar. Onlar ise Allah hakkında tartışıp duruyorlar. Ve O, karşı konulamaz pek çetin bir güç sahibidir.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا یَسْتَجِیبُونَ لَهُمْ بِشَیْءٍ اِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّیْهِ اِلَى الْمَآءِ لِیَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَآءُ الْكَافِرِینَ اِلَّا فِی ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

14. Gerçek olan dua ancak O'na yapılandır. Onların, O'nun yanı sıra istekte bulundukları varlıklar[1], hiçbir şekilde onlara karşılık veremezler. Onlar, elleri suya ulaşmadığı halde, ağızlarına su kendiliğinden gelsin diye iki avucunu açanlar gibidir. Gerçeği yalanlayan nankörlerin duası sapkıncadır.

وَلِلّٰهِ یَسْجُدُ مَنْ فِی السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ﴿١٥﴾

15. Göklerde ve yerde olanlar ve gölgeleri, isteyerek veya istemeyerek, sabah akşam[2] Allah'a secde[3] ederler.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِیَآءَ لَا یَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ یَسْتَوِی الْاَعْمٰى وَالْبَصِیرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِی الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَیْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

16. De ki: "Göklerin ve yerin Rabb'i kimdir?" De ki: "Allah'tır! O'nun yanı sıra, kendileri için yarar da zarar da sağlamaya güç yetiremeyenleri veliler mi edindiniz?" De ki: "Hiç gören ile kör bir olur mu? Ya da karanlıkla aydınlık bir midir?" Yoksa Allah'a, O'nun yaratması gibi yaratması olan ortaklar mı buldular da bu yaratma, kendilerince birbirine mi benzeşti. De ki: "Allah her şeyin yaratıcısıdır. O, Eşsiz ve Benzersiz Bir Olan'dır, Varlığın Üzerinde Mutlak Egemen'dir.

1- Hangi kişi, mevki, güç, otorite olursa olsun; Allah'tan başka bir varlıktan - bu varlık nebiler de olsa- istekte bulunmak, istekte bulunanı müşrik yapar. **2-** Hiç durmadan. Sürekli. Bütün bir gün. **3-** Allah'ın yasasına göre hareket ederler.

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا
فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ؕ وَمِمَّا يُوْقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِى النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ ؕ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ؕ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۚ وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِى الْاَرْضِ ؕ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ؕ ﴿۱۷﴾

17. Gökten su indirdi. Dereler kendi ölçüsünce çağlayıp aktı.[1] Akıntı, üste çıkan köpüğü taşıyıp götürür. Buna benzer bir köpük de değerli maden[2] elde etmek için veya faydalanmak için ateşte eritilen madenlerin üzerinde de oluşur. İşte Allah hakk ve bâtıla böyle örnek verir. Köpük yok olup gider. İnsana fayda veren şey ise kalıcı olur. İşte Allah böyle örnek verir.

لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى ؕ وَالَّذِيْنَ
لَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِى الْاَرْضِ
جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوْٓءُ
الْحِسَابِ ۙ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۸﴾

18. Rabb'lerinin çağrısına uyanlar için, en iyi karşılık vardır. O'na uymayanlar ise, yeryüzünde bulunanların tamamı ve bir o kadarı daha kendilerinin olsa, kurtulmak için hepsini fidye olarak verirlerdi. Hesabın kötüsü onlar içindir. Varacakları yer Cehennem'dir. O ne kötü bir yataktır.

اَفَمَنْ يَّعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ
كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۙ ﴿۱۹﴾

19. Rabb'inden sana indirilenin hakikat olduğunu bilen kimse, kör kimse gibi midir? Ancak sağlıklı düşünen akıl sahipleri öğüt alıp gerçeği kavrarlar.

اَلَّذِيْنَ يُوْفُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُوْنَ الْمِيْثَاقَ ۙ ﴿۲۰﴾

20. Onlar, Allah'la olan ahdi[3] yerine getirirler, misakı[4] bozmazlar.

وَالَّذِيْنَ يَصِلُوْنَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ
وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُوْنَ سُوْٓءَ الْحِسَابِ ﴿۲۱﴾

21. Ve o kimseler, Allah'ın bağlı kalınmasını emrettiği şeye bağlı[5] kalırlar, Rabb'lerini saygı ile yüceltirler, hesabın kötü olmasından korkarlar.

وَالَّذِيْنَ صَبَرُوا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً وَّيَدْرَءُوْنَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۙ ﴿۲۲﴾

22. Ve o kimseler, sabırla Rabb'lerine yönelirler ve salâtı ikâme ederler[6], kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık infak[7] ederler, kötülüğü iyilikle savarlar; dünya yurdunun sonucu onlar içindir.

1- Bu suyla yeryüzünde belirlenen ölçülerde nehirler oluştu. **2-** Altın ve gümüş gibi süs eşyası. **3-** Sözü. **4-** Antlaşmayı. **5-** Sahip çıkarlar, bağlantıyı kesmezler. **6-** Yardımlaşma ve dayanışmayı canlı ve diri tutarlar ve gereği gibi yerine getiriler. **7-** İhtiyaç sahiplerine verirler.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

23. Adn cennetleri onlarındır. Oraya, anne ve babalarından, eşlerinden ve soylarından salih[1] olanlar gireceklerdir. Melekler de her kapıdan yanlarına girecekler ve şöyle diyecekler:

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾

24. "Sabretmeniz[2] nedeniyle size selâm olsun. Dünya yurdunun sonu ne güzeldir."

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُٓوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

25. Misaklerinden[3] sonra Allah'ın ahdini[4] bozanlar; Allah'ın bağlı kalınmasını istediği şeyle bağlarını koparanlar ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlara lânet vardır ve dünya yurdunun kötü sonu onlarındır.

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

26. Allah, rızkı dilediğine genişletir de ölçülendirir de. Dünya hayatı ile şımardılar. Oysa dünya, ahiret hayatı yanında bir metadan[5] başka bir şey değildir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدِٓى اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ﴿٢٧﴾

27. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Rabb'inden ona bir âyet[6] indirilseydi ya!" diyorlar. De ki: "Allah, dileyen kimseyi dalâlette[7] bırakır, kendisine yönelen kimseyi de doğru yola iletir."

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

28. Onlar, iman edenler ve kalpleri[8] Allah'ın zikri[9] ile tatmin olanlardır. Kalpler, ancak Allah'ın zikri ile tatmin olur.

1- Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **2-** Allah'ın yolundan gitmek için kararlılık göstermeniz, dayanıp direnmeniz, sıkıntılara göğüs germeniz. **3-** Antlaşmalarından. **4-** Bir şeyin yapılması için özgür irade ile verilmiş olan her türlü söz. **5-** Günü birlik haz. Kısa vadeli geçici lezzet. **6-** Mucize. **7-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. **8-** Kalpten kasıt, kan pompalayan organ değildir. Kalp, "düşünmenin ve akletmenin" merkezidir. **9-** Allah'tan gelen öğüt. "Kalpler, Allah'ı zikretmekle tatmin olur" şeklindeki çeviriler doğru değildir. Doğru çeviri, "kalpler Allah'ın zikri ile tatmin olur" şeklinde olmalıdır. "Allah'ın zikri," Allah'tan gelen öğüt/vahiy demektir.

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾

29. İman eden ve sâlihâtı[1] yapanlara ne mutlu. Dönüş yerinin iyisi onlarındır.

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِيْٓ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ لِّتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ۭ قُلْ هُوَ رَبِّيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

30. Kendilerinden önce nice toplumların gelip geçtiği bir topluma seni gönderdik ki, sana vahyettiğimizi onlara okuyup duyurasın. Onlar, Rahman'a nankörlük ediyorlar. De ki: "O benim Rabbimdir; Ondan başka ilah yoktur. Ben O'na tevekkül[2] ettim, tevbe[3] O'nadır.

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى ۭ بَلْ لِّلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيْعًا ۭ اَفَلَمْ يَايْــَٔسِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ لَّوْ يَشَاۗءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا تُصِيْبُهُمْ بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَاْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿٣١﴾

31. Kur'an'la dağlar yürütülseydi veya onunla yeryüzü yarılıp parçalansaydı veya onunla ölüler konuşturulsaydı yine de bir şey değişmezdi. Hayır! Bütün işler Allah'a aittir. İman edenler hâlâ anlamadılar mı ki Allah tercih edecek[4] olsa bütün insanları hidayete iletir. Yaltaklanmalarından[5] dolayı gerçeği yalanlayan nankörler bela ile karşı karşıya kalıp duracaktır. Veya evlerinin yanı başına inecek. Allah'ın va'dı gelinceye kadar bu böyle sürüp gidecektir. Kuşkusuz Allah sözünden dönmez.

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۣ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

32. Ant olsun senden önceki resullerle de alay edildi. Gerçeği yalanlayan o nankörlere süre tanıdım. Sonra zamanı gelince onları yakalayıverdim. Benim cezam nasıl olurmuş gördüler.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **3-** Dönüş. **4-** İnsanlara dilediğini seçme hakkı veren Allah'tır. Allah, istese bu hakkı vermez ve insanın inanmaktan başka seçeneği olmazdı. **5-** Yaltaklanmak olarak çevirdiğimiz ve diğer çevirilerde "yaptıkları işler" olarak çevrilen " Sanaû" sözcüğü bir nevi köçeklik etmek; kıvırtarak oynamak demektir. Ayetteki karşılığı ise kişiliksiz, tutarsız ve ilkesiz olmaktır; deyim yerinde ise güce ve iktidara yaltaklanmaktır.

اَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ ۗ قُلْ سَمُّوهُمْ ۗ اَمْ تُنَبِّئُونَهٗ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ۗ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

33. Peki, herkesin ne yaptığını gözeten O değil mi? Onlar yine de ilahlarını Allah'a ortaklar koştular. De ki: "Onları[1] istediğiniz isimle isimlendirin bakalım. Yoksa siz, O'na yeryüzünde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Yoksa boş sözlere mi aldanıyorsunuz?" Aslında gerçeği yalanlayan nankörlere planları güzel gösterildi de doğru yoldan alıkonuldular. Allah kimi saptırırsa artık ona hidayet edecek kimse olamaz.

لَهُمْ عَذَابٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾

34. Onlara dünya hayatında bir azap vardır. Ahiret azabı ise daha zordur. Onları Allah'ın azabından koruyabilecek bir koruyucuları da yoktur.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ۖ اُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا ۗ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

35. Takva sahiplerine söz verilen Cennet'in içinden ırmaklar akmaktadır, meyvesi ve gölgesi süreklidir. İşte bu takva sahiplerinin sonudur. Gerçeği yalanlayan nankörlerin sonu ise ateştir.

وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهٗ ۚ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ۚ اِلَيْهِ اَدْعُوا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ﴿٣٦﴾

36. Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler, sana indirilen ile sevinirler. Kabilelerden onun bir kısmını küfreden[2] gruplar vardır. De ki: "Ben yalnızca Allah'a kulluk etmekle ve O'na şirk koşmamakla emrolundum. Ben yalnızca O'na çağırıyorum ve dönüşüm yalnızca O'nadır.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

37. İşte böylece Biz onu Arapça bir hüküm[3] olarak indirdik. Eğer sana gelen ilimden[4] sonra onların hevalarına[5] uyarsan, seni Allah'tan koruyacak bir veli[6], bir koruyucu bulamazsın.

1- Putlarınızı. **2-** Bir kısmının üzerini örten, bir kısım gerçeği görmezden gelen, yok sayan. **3-** Yargılama, yasa kaynağı. **4-** Vahiy. Vahiyle gelen bilgiden sonra **5-** Tutku ve kuruntularına. **6-** Yardımcı.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِىَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

38. Ant olsun ki senden önce de resuller gönderdik. Onlara da eşler ve çocuklar verdik. Bir resûl için Allah'ın izni olmadan bir âyet[1] getirmesi mümkün değildir. Her ecelin[2] bir kitabı[3] vardır.

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚ وَعِنْدَهٗٓ اُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

39. Allah dilediğini yok eder, dilediğine de dokunmaz. Ana Kitap O'nun yanındadır.

وَاِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

40. İster onlara yaptığımız uyarının bir kısmını sana gösterelim, ister senin canını alalım; sana düşen sadece tebliğ yapmaktır.[4] Hesap görmek Bize aittir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَأْتِى الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ۗ وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ۗ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

41. Yeryüzüne gelip onu çevresinden nasıl eksilttiğimizi[5] görmüyorlar mı? Karar veren Allah'tır ve O'nun verdiği kararı bozacak hiç kimse yoktur. O, hesabı çabuk görendir.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۗ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

42. Onlardan öncekiler de planlar yapmışlardı. Oysa Allah'ın planı bütün planları geçersiz kılar. Zira O, herkesin ne yaptığını bilir. Gerçeği yalanlayan nankörler, bu yurdun sonunun[6] kimin olduğunu bileceklerdir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا ۗ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ۙ وَمَنْ عِنْدَهٗ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

43. Gerçeği yalanlayan nankörler, "Sen gönderilmiş[7] değilsin." diyorlar. De ki: "Benimle sizin aranızda en iyi tanık olarak Allah ve yanlarında Kitap'ın bilgisi olanlar yeter."

1- Mucize, kanıt. **2-** Belirlenmiş süre, bekleme süresi. **3-** Yazılı bir kaydı. **4-** İnsanları gerçeğe çağırmaktır, vahyi onlara duyurmaktır. **5-** Müşrikler, İslam'a çağrının giderek nasıl güçlendiğini, etraflarındaki çemberin her geçen gün biraz daha daraldığını görmüyorlar mı? **6-** Hesap günü geldiğinde. **7-** Elçi, nebi.

سُورَةُ اِبْرٰهِيمَ ١٤

14. İBRÂHÎM SÛRESİ

[İniş sırası: 72, Mekki, 52 ayet. Adını 35-41. Ayetlerde konu edinilen "İbrâhîm Nebiden" almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓرٰ ۟ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۙ ١

1. Elif, Lam, Ra. Bu; insanları, Rabb'lerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa çıkarman; onları Mutlak Üstün Olan'ın, Övgüye Değer Yegâne Varlık Olan'ın yoluna iletmen için sana indirdiğimiz bir Kitap'tır.

اَللّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۟ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۙ ٢

2. O Allah ki; göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. Görecekleri şiddetli azaptan dolayı, gerçeği yalanlayan[1] nankörlerin vay haline!

اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۟ اُولٰٓئِكَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ ٣

3. Onlar, dünya hayatını ahiret hayatına tercih ederler. Allah'ın yolundan alıkoyarlar ve onda eğrilik ararlar. İşte onlar, derin bir sapkınlık içindedirler.

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۟ فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدِى مَنْ يَشَٓاءُ ۟ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٤

4. Biz, mesajımızı anlaşılır olarak iletebilmesi için hiçbir resulü kendi halkının dilinden başka bir dille göndermedik. Allah, artık dileyen kimseyi saptırır, dileyen kimseyi de hidayete iletir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللّٰهِ ۟ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٥

5. Ant olsun ki; Musa'yı, "Halkını karanlıklardan aydınlığa çıkar, onlara Allah'ın günlerini[2] hatırlat." diye ayetlerimizle gönderdik. Kesinlikle bunda sabreden[3] ve şükreden[4] kimseler için nice âyetler[5] vardır.

1- Rabb'lerinin yeniden yaratmasını yalanlayan. **2-** Nimet ve musibet günlerini. **3-** Yılmadan, kararlılık gösteren. **4-** Kadir kıymet bilen, nankörlük yapmayan. **5-** Göstergeler, kanıtlar, alınacak dersler.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجٰىكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ اَبْنَٓاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْ ۭ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاۗءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۝٦

6. Hani! Musa halkına demişti ki: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani O, sizi; oğullarınızı boğazlayıp, kadınlarınızı sağ bırakarak azabın en kötüsü ile cezalandıran Firavunculardan kurtarmıştı. Bunda, Rabb'inizden çok büyük bir sınav vardı."

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَىِٕنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيْدَنَّكُمْ وَلَىِٕنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ ۝٧

7. Hani Rabb'iniz: "Eğer şükrederseniz mutlaka size nimetlerimi artırırım, eğer nankörlük ederseniz bilin ki azabım çok şiddetlidir!" diye bildirmişti.

وَقَالَ مُوسٰٓى اِنْ تَكْفُرُوْٓا اَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيْدٌ ۝٨

8. Musa dedi ki: "Eğer siz ve yeryüzünde bulunanların tamamı nankörlük etseniz bile, iyi bilin ki Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ ۛ وَالَّذِيْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ ۭ جَاۗءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرَدُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فِيْٓ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْٓا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ۝٩

9. Sizden öncekilerin; Nuh, Âd, Semud halklarının ve onlardan sonra gelenlerin haberleri size gelmedi mi? Allah'tan başkası onları bilmez. Resulleri onlara beyyinelerle[1] geldiği halde onlar zorla susturmaya çalışarak: "Biz, kendisiyle gönderildiğiniz şeyi küfrediyoruz;[2] bizi çağırdığınız şeyden kesinlikle kuşku içindeyiz." Dediler.

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۭ قَالُوْٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۭ تُرِيْدُوْنَ اَنْ تَصُدُّوْنَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَاۗؤُنَا فَاْتُوْنَا بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝١٠

10. Resulleri dedi ki: "Göklere ve yere belli bir fıtrat veren[3], sizi, suçlarınızı bağışlamak için çağıran ve belirlenmiş bir ecele[4] kadar sizi erteleyen Allah hakkında mı kuşkudasınız?" Dediler: "Siz de ancak bizim gibi sadece bir beşersiniz.[5] Atalarımızın kulluk ettiklerinden bizi çevirmek istiyorsunuz. Öyleyse açık bir sultan[6] getirin!"

1- Kanıt içeren açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **2-** Gerçek olduğunu kabul etmiyoruz. **3-** İşleyiş yasalarını koyan. Ayette geçen "fatira" sözcüğüne "yarattı" anlamını vermek sözcüğün doğru anlamını ifade etmemektedir. Sözcüğün doğru anlamı; yaratılan şeylere, yaradılış ve işleyiş yasalarını koymaktır. **4-** Belirlenmiş süre. **5-** Hiçbir ilahi özelliği olmayan sıradan bir insansınız. **6-** Yetki belgesi, görev pusulası.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ نَّحْنُ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَمَا كَانَ لَنَآ اَنْ نَّاْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

11. Resulleri onlara dediler ki: "Biz de ancak sizin gibi beşersiniz. Ancak Allah, kullarından dilediği kimseye iyilikte bulunur.[1] Allah'ın izni olmaksızın bizim size bir sultan[2] getirmemiz olacak şey değildir. Mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül[3] etsinler."

وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا ؕ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿١٢﴾

12. Bize ne oluyor ki Allah'a tevekkül etmeyelim? Üstelik bize yollarımızı göstermişken. Elbette biz, bize yaşattığınız sıkıntılara sabredeceğiz. Tevekkül edenler de yalnızca Allah'a tevekkül etsinler.

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ۙ﴿١٣﴾

13. Gerçeği yalanlayan nankörler, resullerine: "Sizi mutlaka yurdumuzdan süreceğiz veya kesinlikle bizim milletimize[4] dönmek zorundasınız!" dediler. Bunun üzerine Rabbleri onlara: "Zalimleri mutlaka yok edeceğiz." diye vahyetti.

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِيْ وَخَافَ وَعِيْدِ ﴿١٤﴾

14. "Ve onlardan sonra sizi mutlaka yeryüzünde yerleştireceğiz. Bu, makamımdan ve uyarımdan korkan kimseler içindir."

وَاسْتَفْتَحُوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ۙ﴿١٥﴾

15. Fetih[5] istediler. Bile bile haktan yüz çeviren zorbaların hepsi kaybetti.

مِنْ وَّرَآئِهٖ جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَّآءٍ صَدِيْدٍ ۙ﴿١٦﴾

16. Onun ardından da Cehennem vardır ve irinli sudan içirilecektir.

يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ وَيَاْتِيْهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ؕ وَمِنْ وَّرَآئِهٖ عَذَابٌ غَلِيْظٌ ﴿١٧﴾

17. Onu yutmaya çalışacak fakat boğazından geçiremeyecekler. Her yanından kendilerine ölüm geldiği halde yine de ölemeyecekler. Ardından da daha ağır bir azap tadacaklar.

1- Kullarından dilediğini resul yapmakla. **2-** Resûl olduğumuzu gösteren bir belge. "Sultan" sözcüğüne, mucize veya delil olarak anlam vermek doğru değildir. Sultan; yetkili, yetki verilmiş, yetkilendirilmiş veya yetki verildiğini gösteren belge demektir. Burada resullerin, resul olarak görevlendirildiklerine dair bir yetki belgesinden, bir görev pusulasından söz edilmektedir. **3-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **4-** Yaşam biçimimize, yolumuza, inanç sistemimize. **5-** Resûller, inanmayanlar hakkında hüküm verilmesini istediler. Onlara üstün gelmeyi istediler.

مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِ ِۨاشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ يَوْمٍ عَاصِفٍ ؕ لَا يَقْدِرُوْنَ مِمَّا كَسَبُوْا عَلٰى شَيْءٍ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ﴿١٨﴾

18. Rabb'lerine nankörlük edenlerin yaptıkları, fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu bir kül gibidir. Kazandıklarından hiçbir şey ellerinde kalmaz. İşte bu derin bir sapkınlıktır.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ۙ ﴿١٩﴾

19. Allah'ın gökleri ve yeri Hakk ile yarattığını görmüyor musun? Dilerse sizi yok eder, yeni bir nesil yaratır;

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ﴿٢٠﴾

20. Bu Allah'a göre asla büyük bir iş değildir.

وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ جَمِيْعًا فَقَالَ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوْا لَوْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٢١﴾

21. Hepsi, Allah'ın huzuruna çıkacaklar. Güçsüz olan kimseler, büyüklük taslayanlara: "Gerçekten biz size uyan kimselerdik. Şimdi siz, Allah'ın azabından herhangi bir şeyi bizden savabilir misiniz?" diyecekler. Onlar: "Eğer Allah bize bir yol gösterseydi biz de kesinlikle size yol göstericiler olurduk.[1] Sabretsek de sabretmesek de bizim için birdir. Bizim için kaçacak bir yer yoktur." dediler.

وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُّكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ ؕ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّآ اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِيْ ۚ فَلَا تَلُوْمُوْنِيْ وَلُوْمُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ؕ مَآ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ؕ اِنِّيْ كَفَرْتُ بِمَآ اَشْرَكْتُمُوْنِ مِنْ قَبْلُ ؕ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٢﴾

22. Ne zaman ki hüküm gerçekleşti, şeytan onlara: "Şüphesiz ki Allah'ın vaktiyle yaptığı uyarıların hepsi gerçekleşti. Ben de size vaddettim. Benim verdiğim sözler ise boş çıktı. Zaten benim size karşı zorlayıcı bir gücüm[2] yoktu. Ben size sadece çağrıda bulundum siz de kendiliğinizden çağrıma uydunuz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz. Gerçekten ben, daha önce beni Allah'a ortak koşmanızı da yok saymıştım." dedi. Zalimlerin hakkı acı bir azaptır.

1- Suçlarını kabul etmeyerek; yanlış yolda olmalarının sorumlusu olarak Allah'ı gösteriyorlar. **2-** Yetkim.

وَاُدْخِلَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۭ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ﴿٢٣﴾

23. İman eden ve sâlihâtı yapanlar[1], Rabb'lerinin izni ile içinde sürekli kalmak üzere içlerinden ırmaklar akan Cennetlere konulurlar. Oradaki yaşam temennileri "selam" dır.[2]

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرْعُهَا فِي السَّمَاۗءِ ﴿٢٤﴾

24. Görmüyor musun Allah nasıl örnek verdi? Hoş bir söz, bakımlı[3] bir ağaç gibidir. Onun kökü sabittir. Ve onun dalları göktedir.

تُؤْتِيْٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِيْنٍۢ بِاِذْنِ رَبِّهَا ۭ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. O, Rabb'inin izni ile her zaman ürün verir. Allah, öğüt almaları için insanlara böyle örnekler verir.

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيْثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيْثَةِۨ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

26. Kötü bir söz de, kökü yerden sökülmüş, ayakta duramayan kötü[4] bir ağaç gibidir.

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ ۙ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاۗءُ ﴿٢٧﴾

27. Allah, iman edenleri dünya hayatında da ahirette de sapasağlam[5] ayakta tutar. Allah, zalim olanları saptırır. Allah dilediğini yapar.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا وَّاَحَلُّوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

28. Allah'ın nimetini[6] küfre çevirenleri[7] ve böylece kendi toplumlarını yok olma yurduna sürükleyenleri görüyorsun değil mi?

1- Bozuk olan şeyi düzeltenler, düzelticilik yapanlar, yapıcı olanlar, düzeltmeye yönlendirenler, teşvik edenler. **2-** Güven ve esenliktir. **3-** Ayette geçen "Tayyibetin" sözcüğü; "güzel", "temiz" veya "hoş" anlamına değil; "hoşa giden/ bakımlı" anlamına gelmektedir. "Tayyib" sözcüğüne "güzel" anlamını vermek doğru değildir. **4-** Bakımsız, cılız. **5-** Tıpkı kökü yerde olan sağlam ağaç gibi. **6-** Vahiy/ hidayet, Allah'ın en büyük nimetidir. **7-** Vahyin üzeri din adına uydurulan hadis, fıkıh, tasavvuf gibi bilgilerle örtülerek İslam küfre dönüştürüldü. Böylece İslam toplumları yok olma yurduna sürüklendiler. Günümüz İslam dünyasının içinde bulunduğu durumun gerçek nedeni budur.

جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

29. Gidecekleri yer Cehennem'dir; kalacakları yer ne kötüdür!

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهٖ ۗ قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

30. O'nun yolundan saptırmak için Allah'a birtakım eşler koştular. De ki: "Yararlanın bakalım! Gideceğiniz yer ateştir."

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّأْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

31. İman eden kullarıma söyle: "İçinde alışverişin[1] ve dostluğun olmadığı o gün gelmeden önce, salâtı ikame etsinler[2], kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli açık infak[3] etsinler."

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ ۚ ﴿٣٢﴾

32. O Allah ki, gökleri ve yeri yarattı, gökten su indirdi ve böylece onunla ürünleri size rızık olarak yetiştirdi; koyduğu yasalarla denizlerde yüzüp giden gemileri hizmetinize verdi ve ırmakları yararınıza sundu.

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ ﴿٣٣﴾

33. Düzenli bir hareket içinde olan Güneş'i ve Ay'ı hizmetinize verdi. Geceyi ve gündüzü de hizmetinize verdi.

وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ ۗ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۚ ﴿٣٤﴾

34. Ondan istediğiniz her şeyden size verdi. Eğer Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan, çok zalimdir, çok kâfirdir.[4]

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ۖ ﴿٣٥﴾

35. Bir zamanlar İbrahim şöyle demişti: "Rabb'im! Bu şehri güvenli kıl. Beni ve çocuklarımı[5] putlara kulluk yapmaktan uzak tut."

1- Hiçbir pazarlığın. **2-** Kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle yapsınlar; yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutsunlar. **3-** İhtiyaç sahiplerine yardım etsinler. **4-** Nankördür. Ayette yer alan "zalim ve nankör" nitelemesi, insanların tamamını kapsayan bir niteleme değildir. Belirlilik takısı(el) ile işaret edilen, yani bilinen "zalim ve nankör" insandan kasıt, gerçeği yalanlayan nankörler ve müşriklerdir. 32 ve 33. ayetlerde ifade edilen nimetlere karşı nankörlük edenlerdir. Kafir sözcüğünün öncelikli anlamlarından biri de nankörlüktür. **5-** Kimi çevirilerdeki "Beni ve çocuklarımı" yerine "beni ve oğullarımı" şeklinde yapılan çeviriler doğru değildir.

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِى فَاِنَّهُ مِنِّى ۚ وَمَنْ عَصَانِى فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾

36. "Doğrusu onlar[1], insanlardan çoğunu saptırdılar. Kim, bana uyarsa, o bendendir. Ve bana uymayana gelince:[2] Kuşkusuz Sen, Çok Bağışlayıcı'sın, Rahmeti Kesintisiz Olan'sın.

رَبَّنَآ اِنِّى اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِى بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْـِٕدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِٓى اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

37. "Rabbimiz! Gerçekten ben, neslimden bir kısmını sahipsiz, ekine elverişli olmayan vadiye; Beyt-i Harâm'ın[3] yanına yerleştirdim; Rabb'imiz! Salâtı ikame etsinler[4]. İnsanlardan bir kısmının gönlünü onlara yönelt. Ve onları kimi ürünlerle rızıklandır. Umulur ki onlar şükrederler."

رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَٓاءِ ﴿٣٨﴾

38. "Rabb'imiz! Sen, gizlediğimiz ve açığa vurduğumuz her şeyi bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz."

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ ۚ اِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَٓاءِ ﴿٣٩﴾

39. "Hamd, yaşlılığımda bana İsmail'i ve İshak'ı bağışlayan Allah'a aittir. Kuşkusuz, benim Rabbim duayı işitendir."

رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِى ۖ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَٓاءِ ﴿٤٠﴾

40. "Rabbim! Beni ve soyumu salâtı ikame eden[5] kıl. Rabbimiz isteğimi kabul et."

رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

41. "Rabb'imiz! Hesabın görüleceği gün, beni, annemi, babamı ve Mü'minleri affet."

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

42. Sakın zalimlerin yaptıkları şeylerden Allah'ı gafil sanma. O hesaplaşmayı gözlerin dehşetten donup kalacağı güne erteliyor.

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِى رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۚ وَاَفْـِٕدَتُهُمْ هَوَآءٌ ﴿٤٣﴾

43. Başlarını yukarı dikerek[6], bakışları donup kalmış bir şekilde umutsuzca koşarlar.[7]

1- Putlara kulluk yapanlar. **2-** Onun işi Sana kalmıştır. **3-** Kutsal Ev'in, Kabe'nin. **4-** Şirkten arınmış tevhidi bir bilinçle Allah'a yönelsinler; ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inansınlar. **5-** Şirkten arınmış, tevhidi bir bilince sahip olarak Sana yönelen kimselerden kıl. **6-** Bir kurtarıcı beklercesine. **7-** Davet edene.

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَآ اَخِّرْنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ اَوَلَمْ تَكُونُٓوا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

44. Azabın kendilerine geleceği gün ile insanları uyar. O zaman kendilerine haksızlık[1] yapanlar: "Rabb'imiz! Bize biraz daha süre ver de Senin çağrını kabul edelim ve resullere uyalım." diyecekler. Allah da: "Daha önce sizin için bir tükenişin, inişe geçişin olmadığına yemin edenler sizler değil miydiniz? Diyecek.

وَسَكَنْتُمْ فِى مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

45. Ve siz, kendilerine zulmeden halkların yurtlarında yaşadınız. Onlara neler yaptığımız sizlere belli olmuştu, örneklerle açıklamıştık.

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ ؕ وَاِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

46. Onlar, her türlü planı yapmışlardı. Oysaki dağları yerinden oynatacak derecede güçlü olduğunu sandıkları planları Allah'ın denetimi altındadır.

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

47. Öyleyse sakın Allah'ın resûllerine verdiği sözden cayacağını sanma! Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, Hesap Sorucu'dur.

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

48. O gün yeryüzü ve gökler başka bir hale dönüştürülür. Ve onlar, bir ve gücüne karşı konulamaz Allah'ın huzuruna çıkarlar.

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِى الْاَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

49. İzin Günü; suçluları, birbirlerine yaklaştırılarak zincirlere vurulmuş görürsün.

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشٰى وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

50. Onların giysileri katrandandır ve yüzlerini ateş sarmıştır.

لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

51. Allah, herkesi kazandığı ile cezalandıracaktır.[2] Kuşkusuz Allah, hesabı çabuk görendir.

هٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهٖ وَلِيَعْلَمُٓوا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

52. Bu Kur'an, kendisiyle uyarılmaları, Allah'ın bir tek ilah olduğunun bilinmesi ve sağlıklı düşünen akıl sahiplerinin öğüt almaları için insanlara bir mesajdır.

1- Vahyin çağrısına uymamakla. **2-** Karşılığını verecektir.

❁❁❁ 13. Bölümün Sonu ❁❁❁

سُورَةُ الْحِجْرِ ﴿١٥﴾

15. HİCR SÛRESİ

[İniş sırası: 54, Mekki, 99 ayet. Adını, 80. âyette geçen "Hicr (Tebük-Medine arasında bir yer adı)" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْاٰنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾	1. Elif, Lam, Râ. İşte bunlar, Kitap'ın[1] ve Kur'an-ı Mubin'in[2] ayetleridir.
رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾	2. Gün gelecek, gerçeği yalanlayan nankörler: "Keşke Müslüman olsaydık." diye yakınacaklar.
ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْاَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾	3. Bırak onları; yiyip, içip faydalansınlar; beklentileri onları oyalasın. Fakat yakında gerçeği anlayacaklar.[3]
وَمَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾	4. Biz, hiçbir kenti, bilinen bir kitabı[4] olmaksızın helak etmedik.
مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٥﴾	5. Hiçbir toplum, ecelini öne alamaz ve geciktiremez.
وَقَالُوا يَآ اَيُّهَا الَّذِى نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾	6. "Ey! Kendisine Zikir[5] indirildiğini söyleyen, sen gerçekten mecnunsun!"[6] dediler.
لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾	7. "Eğer doğru söylüyorsan, bize melekleri getir de görelim!"[7]
مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُٓوا اِذًا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾	8. Biz, melekleri ancak Hakk ile[8] indiririz. O zaman da işleri bitirilmiş olur.

1- Allah'ın (Ana Kitap/Levh-i Mahfuzdaki) yasaları. **2-** Gerçekleri açıkça ortaya koyan. **3-** Gerçekle karşı karşıya kalacaklar. **4-** Yasası, hükmü; Allah'ın koyduğu yasalara dayanmaksızın. **5-** Vahiy, öğüt. **6-** Cinlenmiş, deli. **7-** Melekler sana tanıklık etsinler. 8- Boş yere göndermeyiz.

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾	9. Zikri[1] Biz indirdik ve kesinlikle onun koruyucusu da Biziz.[2]
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِى شِيَعِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٠﴾	10. Ve ant olsun ki senden önceki geçmiş topluluklara da gönderdik[3].
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١١﴾	11. Kendilerine gelen resûllerden alay etmedikleri hiç kimse olmadı.
كَذٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِى قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾	12. Böylece onu[4] mücrimlerin[5] kalplerine sokarız.
لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾	13. Kendilerinden öncekilerin sünneti[6] geçtiği halde ona inanmazlar.
وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَآءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾	14. Gökten bir kapı açsak da oraya çıksalar bile.
لَقَالُٓوا اِنَّمَا سُكِّرَتْ اَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾	15. “Herhalde gözlerimiz döndürüldü[7], doğrusu büyülenmiş bir topluluğuz.” derlerdi.
وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِى السَّمَآءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾	16. Ant olsun, Biz, semada burçlar yaptık ve bakanlar için onu donattık.
وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾	17. Onu her racim[8] şeytandan[9] koruduk.

1- İnsanlığa Öğüt olan Kur’an’ı. **2-** Birçok ayette; Allah’a atfen “Biz”, “Biziz” çoğul zamirleri kullanılmaktadır. Kur’an’daki “Biz/Biziz” zamirleri çokluğu değil, “yüceliği”, “gücü”, “büyüklüğü” ifade etmektedir. Biz çoğul zamirinin kullanıldığı hiçbir ayette Allah’ın zatı söz konusu edilmemektedir. Allah’ın zatından söz eden ayetlerin tamamında “ene”, “inni” (ben, beni/bana) zamirleri gibi tekil şahıs zamirleri kullanılmaktadır. “Biz” zamiri ise, Allah’ın yaptıklarına veya yapacaklarına yönelik ayetlerde, Allah’ın gücünün, üstünlüğün ve büyüklüğün ifadesi olarak yer almaktadır. Bütün dillerinde, gücü ve yönetimi elinde bulunduran erk, otorite kendi gücünden ve üstünlüğünden söz eden ifadelerde, açıklama ve buyruklarda “biz” zamirini kullanmaktadır. **3-** İnsanlığa Öğüt olan vahyi ileten resuller gönderdik. **4-** Alaycı tutumu, basitleşmeyi. **5-** “Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış” demek olan bu sözcük, “basit suçlu” anlamında değil; “gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın” anlamına gelmektedir. **6-** Önceki toplumların izledikleri yoldan dolayı başlarına gelenler. **7-** Perde çekildi. **8-** Taşlanmış. Lanetlenmiş, kovulmuş. **9-** Şeytani güçlerden.

اِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٨﴾	18. Ancak, kulak hırsızlığı yapan olursa, onu parlak bir alev kovalar.[1]
وَالْاَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَاَلْقَيْنَا فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُوْنٍ ﴿١٩﴾	19. Yeryüzünü yaydık ve oraya ağır baskılar yerleştirdik. Ve orada her türlü bitkiyi bir ölçüye göre yetiştirdik.
وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَّسْتُمْ لَهٗ بِرٰزِقِيْنَ ﴿٢٠﴾	20. Sizin için de geçimlerini sizin sağlamadıklarınız için de orada, geçim kaynakları meydana getirdik.
وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهٗ وَمَا نُنَزِّلُهٗٓ اِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٢١﴾	21. Hazineleri Bizim yanımızda olmayan hiçbir şey yoktur. Ve Biz, bilinen bir kaderi olmaksızın[2] onu indirmeyiz.
وَاَرْسَلْنَا الرِّيٰحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَسْقَيْنٰكُمُوْهُ ۚ وَمَآ اَنْتُمْ لَهٗ بِخٰزِنِيْنَ ﴿٢٢﴾	22. Biz, rüzgarları aşılayıcı[3] olarak gönderdik de böylece gökten su indirdik ve sizi onunla suya kavuşturduk. Onun hazinelerini[4] oluşturan siz değilsiniz.
وَاِنَّا لَنَحْنُ نُحْيٖ وَنُمِيْتُ وَنَحْنُ الْوٰرِثُوْنَ ﴿٢٣﴾	23. Sadece Biz diriltir ve Biz öldürürüz. Ve varis[5] olan da Biziz.
وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِيْنَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَاْخِرِيْنَ ﴿٢٤﴾	24. Ant olsun ki, sizden öncekileri biliyoruz. Ve ant olsun ki sizden sonrakileri de biliyoruz.
وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ۭ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥﴾	25. Rabb'in, bizzat onları haşreder.[6] Kuşkusuz O, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.
وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ﴿٢٦﴾	26. Ant olsun ki; Biz, insanı salsâlinden[7], dönüşüme uğramış bir balçıktan yarattık.

1- Ayet, kâhinleri, büyücüleri, cinlerle bağlantı içinde olduklarını iddia edenleri yalanlamaktadır. **2-** Belli bir yasa ve esasa bağlı olmaksızın. **3-** Bulutları. **4-** Yer üstü ve yer altı su kaynaklarını. **5-** Ölümsüz olan, kalıcı olan. **6-** Hesap için toplar. **7-** Şıngırdayan, çın çın eden, tıkırdayan.

وَالْجَآنَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾	27. Cinleri daha önce "Semum'un ateşinden"[1] yarattık.
وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾	28. Hani Rabb'in meleklere: "Ben salsâlinden[2], dönüşüme uğramış bir balçıktan, bir beşer[3] yaratacağım." demişti.
فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾	29. "Onu biçimlendirip ve ona ruhumdan üflediğimde[4], hemen ona secde edin![5]"
فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾	30. Bunun üzerine bütün melekler ona secde ettiler.
اِلَّآ اِبْلِيسَ ؕ اَبٰٓى اَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾	31. İblis hariç. O, secde edenlerle birlikte olmaktan kaçındı.
قَالَ يٰٓاِبْلِيسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾	32. "Ey iblis! Neden secde edenlerle birlikte olmadın?" dedi.
قَالَ لَمْ اَكُنْ لِاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾	33. İblis: "Ben; salsâlinden[6], dönüşüme uğramış bir balçıktan yarattığın bir beşere[7], secde etmem." dedi
قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾	34. Allah: "Çık oradan! Sen kesinlikle kovulmuş birisin." dedi.
وَاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾	35. "Lanet, Din Günü'ne kadar senin üzerindedir." dedi.
قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾	36. İblis: "Rabbim! Öyleyse yeniden diriltilecekleri güne kadar, bana süre tanı." dedi.

1- Öldürücü sıcak rüzgâr. **2-** Şıngırdayan, çın çın eden, tıkırdayan. **3-** İlahi hiçbir özelliği bulunmayan insan. **4-** Karşılaştırma: 21: 91; 32:9; 38:72. **5-** Tereddütsüz ona gerekli saygıyı gösterin. Ayette yer alan secde sözcüğü, secde ayeti olarak tanımlanmakta ve tıpkı namaz kılarken yapılan secde gibi algılanmaktadır. Oysaki bu sözcük saygı gösterme, kabul etme, boyun eğme, selama durma, selamlama gibi anlamlara gelmektedir. **6-** Şıngırdayan, çın çın eden, tıkırdayan. **7-** İlahi hiçbir özelliği bulunmayan insan.

قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَۙ ﴿٣٧﴾	37. Allah: “Sen, süre verilenlerdensin;”
اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٣٨﴾	38. “Bilinen zamanın gününe kadar.” dedi.
قَالَ رَبِّ بِمَآ اَغْوَيْتَنِىْ لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْاَرْضِ وَلَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَۙ ﴿٣٩﴾	39. İblis: “Rabbim! Beni azdırmandan dolayı[1], ben de yeryüzündeki her şeyi cazip göstererek, kesinlikle onların hepsini azdıracağım.[2]”
اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٤٠﴾	40. “Ancak onlardan muhles[3] kulların hariç.”
قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَىَّ مُسْتَقِيْمٌ ﴿٤١﴾	41. Allah: “Bu, Bana varan dosdoğru yoldur.[4]” dedi.
اِنَّ عِبَادِىْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ اِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِيْنَ ﴿٤٢﴾	42. Sana uyan azgınlar hariç, kullarım üzerinde hiçbir yaptırım gücün yoktur.
وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِيْنَۙ ﴿٤٣﴾	43. Onların tamamının buluşma yeri Cehennem’dir.
لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍؕ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُوْمٌؕ ﴿٤٤﴾	44. Onun yedi[5] kapısı vardır. Her kapıya onlardan bir grup ayrılmıştır.
اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِىْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍؕ ﴿٤٥﴾	45. Takva[6] sahipleri, Cennetlerde ve pınarların başlarındadırlar.
اُدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ اٰمِنِيْنَ ﴿٤٦﴾	46. Onlara: “Güven ve esenlik içinde oraya girin.” denecek.

1- Aleyhime hüküm vermenden dolayı. **2-** Günaha ve kötülüğe yönlendireceğim. **3-** Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar. **4-** Muhles kullarımın tutukları yol. **5-** Yedi sayısı; gerçekten de yedi sayısını ifade ediyor olabileceği gibi, Arapçada bir deyim olarak “çokça” anlamına da gelmektedir. **6-** Allah’ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alanlar.

وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ اِخْوَانًا عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾

47. Ve onların göğüslerindeki kötü duyguların tamamını yok ettik. Onlar, kardeşler olarak, tahtlar üzerinde karşı karşıya otururlar.

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

48. Orada, kendilerine hiçbir yorgunluk dokunmaz ve oradan hiç çıkarılmayacaklardır.

نَبِّئْ عِبَادِى اَنِّى اَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

49. Kullarıma haber ver: "Ben, Çok Bağışlayıcıyım, Kesintisiz Rahmet Sahibiyim."

وَاَنَّ عَذَابِى هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيمُ ﴿٥٠﴾

50. Fakat azabım, elem verici bir azaptır.

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهِيمَ ﴿٥١﴾

51. Onlara İbrahim'in misafirlerinden haber ver.

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

52. İbrahim'in yanına girdiklerinde, "Selam." dediler. İbrahim: "Doğrusu, sizden korkuyoruz." dedi.

قَالُوا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

53. Onlar: "Korkma! Biz, sana âlim[1] bir oğul müjdeliyoruz." dediler.

قَالَ اَبَشَّرْتُمُونِى عَلٰٓى اَنْ مَسَّنِىَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

54. İbrahim: "Ben yaşlı bir beşer olduğum halde mi, beni müjdeliyorsunuz? Neye dayanarak bu müjdeyi veriyorsunuz?"

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾

55. Onlar: "Seni, hakk[2] ile müjdeliyoruz. Asla ümidini kesenlerden olma." dediler.

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّٓالُّونَ ﴿٥٦﴾

56. İbrahim: "Rabb'inin rahmetinden, sapkınlardan başka kim ümidini keser?" dedi.

1- Gerçeği idrak etmiş olan. Gerçeğin vahiy olduğuna inanan. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak demektir. Bu nedenle, Kur'an'da yer aldığı şekliyle her âlim sözcüğüne "bilgin", her ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. **2-** Allah'tan aldığımız bilgi ile gerçeği haber veriyoruz.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾	57. İbrahim: “Ey elçiler! Sizin niyetiniz ne?” dedi.
قَالُٓوا اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۙ﴿٥٨﴾	58. “Biz, suç işleyen bir halka gönderildik.” dediler.
اِلَّٓا اٰلَ لُوطٍ ۜ اِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ اَجْمَعِينَ ۙ﴿٥٩﴾	59. Ancak Lût ailesinin[1] tamamını kurtaracağız.
اِلَّا امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَٓا ۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾	60. Onun hanımı hariç. Onun, mutlaka geride kalanlardan olmasını takdir ettik.[2]
فَلَمَّا جَٓاءَ اٰلَ لُوطٍ ِۨ الْمُرْسَلُونَ ۙ﴿٦١﴾	61. Elçiler, Lut’un ailesine geldiklerinde,
قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾	62. Lut: “Doğrusu çekinilecek kimselersiniz.” dedi.
قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾	63. Elçiler: “Hayır! Biz sana hakkında kuşku duyulan azabın haberini getirdik;”
وَاَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾	64. “Doğru söyleyenleriz! Biz sana Hakk’ı[3] getirdik.”
فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾	65. “Hemen gecenin bir bölümünde, aileni[4] yola çıkar, arkalarından onları takip et. Sağa sola takılıp oyalanmadan, bir an önce emrolunduğunuz[5] yere doğru gidin.”
وَقَضَيْنَٓا اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَٓاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾	66. Sabaha girerlerken, onların kökünün kesileceği kararımızı, ona bildirdik.
وَجَٓاءَ اَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾	67. Şehir[6] halkı sevinerek geldiler.
قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ ضَيْفِى فَلَا تَفْضَحُونِ ۙ﴿٦٨﴾	68. Lut: “Bunlar benim misafirlerim. Sakın beni mahcup etmeyin;

1- Lut’a inanç bağı ile bağlı olanları, ona inanları; onun taraftarlarını. **2-** Kendi tercihleri nedeniyle. Lut’a karşı çıkanlarla birlikte olduğu için. **3-** Allah’tan aldığımız bilgiyi, gerçeği. **4-** Sana inanç bağı ile bağlı olanları, taraftarlarını. **5-** Gitmeniz gereken yere kadar gidin. **6-** Sodom.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾	69. Allah'a karşı takva sahibi olun. Beni rezil etmeyin." dedi.
قَالُوٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾	70. Şehir[1] halkı: "Seni, başkalarının işine karışmaktan men etmedik mi?" dediler.
قَالَ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِٓى اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾	71. Lut. "Eğer bir şey yapacaksanız işte kızlarım.[2]" dedi.
لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِى سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾	72. Ömrüne ant olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı.
فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾	73. Tan yeri ağarırken korkunç bir ses onları yakaladı.
فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾	74. Böylece şehri altüst ettik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar yağdırdık.
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾	75. Bunda, ibret almak isteyenler için kesinlikle ayetler[3] vardır.
وَاِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ ﴿٧٦﴾	76. O[4], bir yol üzerinde durmaktadır.
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾	77. Bunda, inananlar için bir ayet[5] vardır.
وَاِنْ كَانَ اَصْحَابُ الْاَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾	78. Eykeliler gerçekten zalim kimselerdi.
فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُبِينٍ ﴿٧٩﴾	79. Onlardan intikam aldık. İkisi[6] de kesinlikle açık bir rehberdir.[7]
وَلَقَدْ كَذَّبَ اَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾	80. Ant olsun ki Hicr[8] halkı da gönderilen elçileri yalanladı.
وَاٰتَيْنَاهُمْ اٰيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾	81. Onlara ayetlerimizi[9] verdik, fakat ondan yüz çevirdiler.

1- Sodom. **2-** "Kızlarım" sözcüğünden kasıt, Lut'un öz kızları değil, toplumun bütün kadınlarıdır. Lut, teşbih(benzetme) olarak, meşru ilişkinin karşı cinsle yapılan ilişki olduğu uyarısında bulunmaktadır. **3-** İşaretler, kanıtlar. **4-** Altüst edilen şehir. **5-** Kanıt. **6-** Sodom ve Eyke. **7-** Gelecek nesillere ibrettir. **8-** Hicaz bölgesinde, Medine ile Tebük arasında bulunan bir yerin adı. **9-** Mucize. İşaret. Kanıt.

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنِينَ ﴿٨٢﴾	82. Güya dağlardan güvenli evler yontuyorlardı.
فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾	83. Derken, sabaha karşı korkunç bir ses onları yakaladı.
فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾	84. Sahip oldukları şeylerin, kendilerine hiçbir yararı olmadı.
وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾	85. Biz; gökleri, yeri ve ikisinin arasındakilerini hakk ile yarattık. Elbette ki o saat[1] mutlaka gelecektir. O halde, sen onlara aldırış etme ve güzelce yüz çevir.
اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾	86. Rabb'in Her Şeyi Yaratan'dır ve Her Şeyi Bilen'dir.
وَلَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾	87. Ant olsun ki sana seb'an[2] mine'l-mesânî[3] ve yüce Kur'an'ı verdik.
لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾	88. Onlardan bazılarına, kat kat vererek, kendilerini yararlandırdığımız şeylere imrenme. Onlar için üzülme.[4] Sen, mü'minlere kol kanat ger.
وَقُلْ اِنِّى اَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾	89. De ki: "Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."
كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾	90. Muktesimlere[5] indirdiğimiz şey gibi.

1- Kıyametin kopuşu. **2-** Yedi. **3-** İkişerliler, ikililer. Seb'an mine'l mesânî, "ikililerden veya ikişerlilerden yedi" demektir. Çevirilerde bu tabire, "Fatiha süresi" veya "yedi büyük/uzun sure" anlamı verilmektedir. Bu doğru değildir. Ayette zaten yüce Kur'an anılmaktadır. Bu tabirle, Nebimize, Kur'an'la birlikte verilmiş, şahsı ile ilgili, kendisini başarıya götüren nimetler kast edilmiş olabilir. Bir sonraki ayetten de bu açıkça anlaşılmaktadır. Onlara verilenlerle Nebimize verilenler karşılaştırılmaktadır. **4-** İnanmıyorlar diye. **5-** Daha önce kitaplarının bir kısmına inanıp bir kısmına inanmayarak, onu parça parça edenlere.

اَلَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾	91. Onlar şimdi de Kur'an'ı parça parça yaptılar.[1]
فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾	92. Rabb'ine ant olsun ki kesinlikle onların hepsine soracağız.
عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾	93. Yaptıkları şeylerden.
فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾	94. Emrolunduğun şeyi açıkça söyle ve müşriklere aldırma.
اِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِءِينَ ﴿٩٥﴾	95. Alay edenlere karşı, Biz, sana yeteriz.
اَلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾	96. Allah'ın yanı sıra başka ilah edinenler, yakında gerçeği anlayacaklar!
وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾	97. Ant olsun; Biz, onların söylediklerinden dolayı senin göğsünün daraldığını biliyoruz.
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾	98. Rabb'ini hamd ile tesbih et[2] ve secde[3] edenlerden ol.
وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾	99. Sana yakîn[4] gelinceye kadar, Rabb'ine kulluk et!

1- Yalan, sihir, kâhinlik, eskilerin masalları, şiir olarak niteleyerek. **2-** Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yücelt. **3-** Saygı gösterip, değerini takdir et. **4-** Kesin gerçek olan ölüm.

سُورَةُ النَّحْلِ ﴿١٦﴾

16. NEHL SÛRESİ

[İniş sırası: 70, Mekki, 128 ayet. Adını, 68. ayette geçen "Nehl / bal arısı" sözcüğünden almıştır. Mekke döneminin sonlarında inmiştir]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَتٰٓى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ۗ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١﴾

1. Allah'ın emri geldi. Artık onda acele etmeyin. O, onların şirk koştukları şeylerden münezzehtir ve yücedir.

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوْحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖٓ اَنْ اَنْذِرُوْٓا اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا۠ فَاتَّقُوْنِ ﴿٢﴾

2. Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana karşı takva[1] sahibi olun uyarısında bulunmaları için kullarından dilediğine[2] emrinden ruh[3] ile melekleri[4] indirir.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٣﴾

3. Gökleri ve yeryüzünü hakikat ile yarattı. O, onların şirk koştuklarından yücedir.

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤﴾

4. İnsanı bir nutfeden[5] yarattı. Böyleyken bir de bakarsın, o apaçık bir düşmandır.[6]

وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيْهَا دِفْءٌ وَّمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٥﴾

5. Hayvanları, sizin için O yarattı. Isınma ve birçok yararları yanında, onlardan yiyecekler de elde edersiniz.

1- Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alan. **2-** Dilediğine resullük vererek. **3-** Vahiy. Hayat veren, can veren şeyi. **4-** Melek" sözcüğünün çoğulu "melaike"dir. "Kuvvet, mülk, melik, yönetim gücü, elçi ve haber verici" demek olan "melek" sözcüğü terim olarak, Allah'ın bütün emirlerine uyan, O'na hiç isyan etmeyen varlıkları ifade etmektedir. Sözcük, Kur'an'da ayrıca, "hafıza, koruyucu melek, cesaret, rüzgâr, zorba, yük taşıyan (öküz, eşek vb. 2:248) anlamlarında da kullanılmaktadır. **5-** "Ntf kökünden gelmektedir. Mastarı; azar azar akmak, damlamak, dökülmek" demektir. Berrak su, saf su, meni (netf, nutûf) bu kökten türemiştir. Türkçeye geçen sperm sözcüğü de aynı anlamı çağrıştırmaktadır." **6-** Rabb'ine karşı.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

6. Akşamları yayılmaktan gelirlerken de sabahları yayılıma gönderirken de onlarda sizin için bir güzellik vardır.[1]

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ ۭ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيمٌ ۙ ﴿٧﴾

7. Zorlukla ulaşabileceğiniz yerlere yüklerinizi taşırlar. Kuşkusuz, Rabb'iniz Çok Şefkatli'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۭ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

8. Sizin için binek ve süs hayvanı olarak atları, katırları ve eşekleri yarattı. Ve O, bilmediğiniz şeyleri yaratmaktadır.

وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَاۗىِٕرٌ ۭ وَلَوْ شَاۗءَ لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

9. Doğru yolu göstermek Allah'a aittir. Yolun eğrisi de vardır. Eğer O dileseydi[2], hepinizi hidayete erdirirdi.

هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً لَّكُمْ مِّنْهُ شَرَابٌ وَّمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

10. Gökten su indiren O'dur. İçme sularınız O'ndandır. Hayvanlarınızı otlattığınız bitkiler de O'ndandır.

يُنْۢبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

11. O su ile sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve her türlü meyveden bitiriyor. Kuşkusuz, düşünen bir halk için elbette bir ayet[3] vardır.

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۙ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۭ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌۢ بِاَمْرِهٖ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُونَ ۙ ﴿١٢﴾

12. O, geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yararlanmanıza sundu. Yıldızlar da O'nun buyruğu ile boyun eğdirilmiştir. Bunda aklını kullanan bir halk için ayetler[4] vardır.

1- Keyiflenirsiniz. **2-** Size seçme hakkı tanımayarak, sizi irade sahibi kılmayarak hepinizi zorunlu olarak hidayete iletirdi. **3-** Gösterge, kanıt. **4-** Göstergeler, kanıtlar.

وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾

13. Yeryüzünde, rengârenk şeyleri, sizin için üretip çoğalttı.[1] Bunda öğüt alan bir halk için elbette ayet[2] vardır.

وَهُوَ الَّذِىْ سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَاْكُلُوْا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٤﴾

14. Taze et yemeniz ve takındığınız süs eşyası çıkarmanız için denizi yararlanmanıza sunan O'dur. Lütfundan rızık aramanız için, onun içinde suları yararak giden gemiler görürsün. Umulur ki şükredersiniz.

وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَاَنْهٰرًا وَّسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۙ ﴿١٥﴾

15. O, sizi sarsar diye yeryüzüne ağır baskı koydu. Yolunuzu bulmanız için nehirler ve yollardan izler bıraktı;

وَعَلَامٰتٍ ؕ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿١٦﴾

16. Ve işaretler. Onlar, yıldızla yol bulurlar.

اَفَمَنْ يَّخْلُقُ كَمَنْ لَّا يَخْلُقُ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٧﴾

17. O halde yaratan ile yaratmayan bir midir? Hala tezekkür[3] etmez misiniz?

وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨﴾

18. Eğer Allah'ın nimetlerini sayacak olsanız, onu hesaplayamazsınız. Kuşkusuz, Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ﴿١٩﴾

19. Allah, gizlediğiniz şeyleri de açığa vurduğunuz şeyleri de bilir.

وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ؕ ﴿٢٠﴾

20. Onların, Allah'ın yanı sıra dua ettikleri bir şey yaratamazlar. Kendileri yaratılmışlardır.

اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَآءٍ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۙ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ۚ ﴿٢١﴾

21. Diri değil, ölüdürler. Diriltilecekleri zamandan habersizdirler.

1- Çevirilerde "Sizin için yarattı" olarak anlam verilen bu sözcüğün doğru anlamı: "üretip çoğaltmaktır." Zira "zerae" yaratma değil; üretme, çoğaltma anlamına gelmektedir. **2-** Gösterge, kanıt. **3-** Öğüt almaz mısınız?

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوْبُهُمْ مُّنْكِرَةٌ وَّهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٢٢﴾

22. Sizin ilâhınız, bir tek ilahtır. Buna rağmen, ahirete inanmayanların kalpleri, bunu kabul etmez. Ve onlar büyüklenen kimselerdir.

لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِيْنَ ﴿٢٣﴾

23. Allah'ın, onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da bildiğinden kuşku yok. Gerçek şu ki O, büyüklük taslayanları sevmez.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ مَّاذَاۤ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوْۤا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۙ ﴿٢٤﴾

24. Onlara, "Rabb'inizin indirdiği şey nedir?" diye sorulduğu zaman, "Öncekilerin masallarını!" derler.

لِيَحْمِلُوْۤا اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۙ وَمِنْ اَوْزَارِ الَّذِيْنَ يُضِلُّوْنَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ؕ اَلَا سَآءَ مَا يَزِرُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. Kıyamet Günü, kendi yüklerinin tamamını ve saptırdıkları cahillerin yüklerinden bir kısmını, yüklenmiş olurlar. Dikkat edin! Yüklendikleri şey ne kötüdür!

قَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. Onlardan öncekiler de düzen kurmuşlardı. Allah, onların yapılarını temelden yıktı, çatıları da tepelerine çöktü. Onlara, bu azap, hesaba katmadıkları yerden geldi.[1]

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيْهِمْ وَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تُشَآقُّوْنَ فِيْهِمْ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوْٓءَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۙ ﴿٢٧﴾

27. Sonra Kıyamet Günü, onları rezil edecek. Ve "Hani uğrunda ayrılığa düştüğünüz ortaklarım nerede?" diyecek. Kendilerine ilim[2] verilenler, "Rezillik ve kötülük, bugün gerçeği yalanlayan nankörlerin üzerinedir." diyecek.

1- Müşriklerin kurdukları hile ve tuzakların alt üst edilişi bina benzetmesiyle anlatılmaktadır. **2-** Vahye tabi olanlar. İlimden kasıt; bilgi veya bilim değil, gerçek ve kesin bilginin vahiy olduğuna inanmaktır. Yani, vahyin gerçekliğini kavramaktır.

اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِۤى اَنْفُسِهِمْ ۠ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوٓءٍ ۭ بَلٰٓى اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

28. Melekler, kendilerine haksızlık yapanların[1] canlarını alacakları zaman, onlar, teslimiyet içinde:[2] "Biz, kötü bir iş yapmadık." dediler. Hayır! Kuşkusuz, Allah, yapmış olduğunuz şeyleri çok iyi bilendir.

فَادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۭ فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

29. O halde, içinde ebedi kalıcılar olarak Cehennem'in kapılarından girin! Büyüklük taslayanlar için ne kötü bir yerdir orası.

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَآ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۭ قَالُوا خَيْرًا ۭ لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۭ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ ۭ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ۙ ﴿٣٠﴾

30. Ve takva sahiplerine: "Rabb'inizin indirdiği şey nedir?" denildi. "İyilik." dediler. Bu dünyada, iyilik yapanlar için iyilik vardır. Ve elbette ahiret yurdu daha hayırlıdır. Takva sahiplerinin yurdu ne güzeldir.

جَنّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاۗءُوْنَ ۭ كَذٰلِكَ يَجْزِى اللّٰهُ الْمُتَّقِينَ ۙ ﴿٣١﴾

31. İçinden ırmaklar akan Adn Cennetlerine girerler. Orada, onlar için diledikleri şeyler var. İşte Allah, takva sahiplerini[3] böyle ödüllendirir.

اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلٰمٌ عَلَيْكُمُ ۙ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

32. Melekler, onların canlarını iyi şekilde canlarını alırlar. "Selam size. Yapmış olduğunuz iyi şeylere karşılık girin Cennete." derler.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِىَ اَمْرُ رَبِّكَ ۭ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

33. Kendilerine meleklerin gelmesinden veya Rabb'inin emrinin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Allah onlara haksızlık yapmadı. Fakat onlar kendilerine haksızlık yapıyorlardı.

1- Yaradılış amacına uygun yaşamayarak, hakkın yerine batılı tercih ederek. **2-** Çaresizce son anda iman etmeye sığınarak. **3-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya alan.

فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٤﴾

34. Böylece yaptıklarının kötülükleri onlara isabet etti. Alay ettikleri şey kendilerini kuşattı.

وَقَالَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَآ اٰبَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ ؕ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٥﴾

35. Şirk koşanlar, “Eğer Allah dileseydi biz onun yanı sıra başkasına kul olmazdık. Babalarımız da olmazdı. Ne biz ne de babalarımız O’nun haram kıldığından başka hiçbir şeyi haram kılmazdık.”[1] dediler. Onlardan öncekiler de böyle yaptılar. Bu durumda resullerin üzerine düşen, vahyi apaçık bir şekilde tebliğden başkası değil.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِىْ كُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوْتَ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ ؕ فَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٦﴾

36. Ant olsun ki, Biz, her ümmete[2], Allah’a kulluk etmeleri ve tağuttan[3] uzak durmaları için bir resûl gönderdik. Allah onlardan bir kısmına hidayet etti, bir kısmına da sapkınlık hak oldu. Şimdi yeryüzünde gezin de yalanlayanların sonunun nasıl olduğuna bakın.

اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰىهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِىْ مَنْ يُّضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

37. Sen, onların, hidayete ermelerini, ne kadar çok istersen iste; sapkınlıkta kararlı olanlara, Allah hidayet etmez. Onlar için bir yardımcı da bulunmaz.

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَّمُوْتُ ؕ بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ ﴿٣٨﴾

38. “Allah, ölen bir kimseyi diriltmez.” diye olanca güçleriyle Allah’a yemin ettiler. Hayır! Allah’ın ölüleri diriltmesi kesin bir sözdür. Ancak insanların çoğu bu gerçeği kavramazlar.

1- Demek ki Allah’ın haram kıldığından başkasını haram kılmak şirk sayılan bir fiildir. **2-** Topluma. İnsan soyuna. Ümmet, toplum anlamının yanı sıra aynı tür canlı topluluğuna da verilen isimdir. Örneğin kuşlar bir ümmettir. **3-** Allah’a isyan etmek anlamına gelen “tağa” kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah’ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir.

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

39. Karşı çıktıkları şeyin[1] onlara açıklanması ve gerçeği yalanlayan nankörlerin, yalancılar olduklarını bilmeleri için diriltileceklerdir.

اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ اِذَٓا اَرَدْنَاهُ اَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

40. Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, sözümüz ona sadece, "Ol." demektir. O da olur.[2]

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

41. Zulme uğramalarından sonra, Allah yolunda hicret eden kimseleri, kesinlikle dünyada iyi bir yere yerleştiririz. Ahiret ödülü ise daha büyüktür. Keşke hicretten geri kalanlar bunu bilselerdi!

اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

42. Onlar[3], sabreden kimselerdir. Rablerine, tevekkül[4] edenlerdir.

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِى اِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

43. Senden önce de vahyimizi iletmede elçi olarak insandan[5] başkasını görevlendirmedik. Eğer bilmiyorsanız, zikir ehline[6] sorun.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

44. Onları[7] beyyinelerle[8] zeburlarla[9] gönderdik. Sana da zikri[10] indirdik. İnsanlara, kendilerine indirileni beyan edesin.[11] Ki böylece düşünüp öğüt alırlar.

1- Yeniden diriltilme olayı. **2-** "Ol deyince hemen olur" hükmü ile insanın ölümden sonra tekrar diriltilmesinin Allah için asla güç bir iş olmadığı, bunun olması için sadece Allah'ın ol demesinin yeterli olacağı ifade edilmektedir. Elbette ki Rabb'imizin "ol" demesi ile bütün bir evren olur. Ancak bu ifadenin evrenin yaradılışı ile bir ilgisi yoktur. **3-** Allah yolunda hicret edenler. **4-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **5-** "İnsandan" anlamı verdiğimiz "ricalen" sözcüğü, sözcük olarak erkekler, adamlar demektir. Ayetin bağlamı dikkate alındığında, müşriklerin "neden melek değil de insan bir nebi" itirazlarına cevap verildiği görülmektedir. Dolayısı ile ayette yer alan "adamlar," sözcüğü "insan" anlamındadır. **6-** Allah'ın öğütlerinden haberdar olan, Kitap Ehli'ne sorun. **7-** Senden önce elçi olarak gönderilenleri. **8-** Kitaplarla. **9-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgiyle. **10-** Öğüt. **11-** Bir şeyin kanıtlarıyla ortaya konması, ilan edilmesi.

اَفَاَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّـَٔاتِ اَنْ يَخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

45. Sana sinsice kötü tuzaklar kuranlar, Allah'ın, kendilerini yerin dibine geçirmeyeceğinden veya ummadıkları bir yerden azabın gelmeyeceğinden emin midirler?

اَوْ يَأْخُذَهُمْ فِى تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

46. Veya gezinip dururlarken, onları ansızın yakalamasından. Onlar, bunu engelleyemezler de.

اَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

47. Veya kendilerini, korku üzerinde yakalamayacağından. Buna rağmen, doğrusu Rabb'iniz, Çok Şefkatli'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَىْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِلّٰهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

48. Onlar, Allah'ın yarattığı şeylerden, herhangi bir şeye bakmazlar mı? Gölgelerinin; secde[1] ederek, saygıyla sağa sola dönüp O'nun yasalarına nasıl uyduklarını görmüyorlar mı?

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

49. Göklerde ve yerde bulunan hareket halindeki varlıkların tamamı ve melekler büyüklenmeden, Allah'a secde ederler.[2]

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

50. Kendilerine egemen olan Rabb'lerine karşı gelmekten korkarlar ve emrolundukları şeyleri yaparlar.

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَاِيَّاىَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

51. Allah: "İki ilâh edinmeyin! O, ancak tek bir ilahtır. O halde, yalnızca Bana rehbet[3] duyun."

1- Boyun eğerek. **2-** Allah'ın koyduğu yasalara boyun eğerler. Bu ayetten de anlaşılıyor ki, "secde" etmek demek, salât anında başın yere kapanması olan "secde" demek değildir. Yoksa hareket halindeki kuşların, hayvanların, böceklerin yere kapanarak secde etmeleri söz konusu değildir. **3-** "Korkmak" anlamı da bulunan bu sözcüğün buradaki anlamı, iki İlâh edinmenin ceza ile karşılanacağının bildirilmesidir.

وَلَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۬ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

52. Göklerde ve yerde ne varsa, yalnız O'nundur. Din de yalnızca O'nundur.[1] Böyleyken, Allah'tan başkasına mı takvalı oluyorsunuz?[2]

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ ﴿٥٣﴾ ۚ

53. Sahip olduğunuz nimetlerin tamamı, Allah'tandır. Sonra bir sıkıntıya uğradığınızda, yalnız O'na yalvarırsınız.

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ ۙ

54. Sonra O, sizden sıkıntıyı giderince, bir kısmınız hemen Rabb'lerine şirk koşmaya başlar.

لِيَكْفُرُوا بِمَٓا اٰتَيْنَاهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

55. Kendilerine verdiklerimize nankörlük ediyorlar. Şimdilik faydalanın bakalım! Yakında göreceksiniz!

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۭ تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

56. Onlar, kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden bilinçsizce[3] pay ayırıyorlar. Allah'a yemin olsun ki, uydurduğunuz bu şeylerden kesinlikle hesaba çekileceksiniz. Onlar, kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden bilinçsizce[3] pay ayırıyorlar. Allah'a yemin olsun ki, uydurduğunuz bu şeylerden kesinlikle hesaba çekileceksiniz.

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهٗ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

57. Kız çocuklarını Allah'a yakıştırıyorlar. O, bundan münezzehtir. Hoşlandıklarını[4] da kendilerine ayırıyorlar.

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ ۚ

58. Onlardan birisine, kız çocuğu olduğu haberi verildiği zaman, kızgınlığından yüzü kapkara kesilir.

1- Kulluğun sahibi, uyulması gereken yasaların sahibi odur. **2-** Allah'tan başkasına mı yöneliyor ve saygı gösteriyorsunuz? **3-** Körü körüne, akılsızca, düşüncesizce. Bu pay, "ilah" olarak gördükleri nesnelere ayrılan paydır. **4-** Erkek çocukları.

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْٓءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ؕ اَيُمْسِكُهٗ عَلٰى هُوْنٍ اَمْ يَدُسُّهٗ فِى التُّرَابِ ؕ اَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿٥٩﴾

59. Aldığı haberin kötülüğünden, insanların yüzüne bakamaz olur! Bu zillete[1] karşı onu yanında mı tutsun, yoksa toprağa mı gömsün! Dikkat edin, verdikleri hüküm[2] ne kötüdür!

لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٦٠﴾

60. Kız çocuğunun doğum haberinin kötü görülmesi ahirete inanmayanlara aittir. En yüce benzetme[3] Allah'a aittir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿٦١﴾

61. Eğer Allah insanları, haksızlıkları nedeniyle cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Ancak onları adı konulmuş bir süreye kadar erteler. Süreleri dolduğu zaman, ne bir saat ertelenir ne de öne alınır.

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُوْنَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى ؕ لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُّفْرَطُوْنَ ﴿٦٢﴾

62. Onlar, hoşlanmadıkları şeyleri Allah'a ait kılarlar. Dilleri en iyinin kendilerine ait olduğu yalanını söyler durur. Ateş onlara aittir. Onlar ifratta[4] olanlardır.

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦٣﴾

63. Allah'a ant olsun ki, Biz, kesinlikle senden önceki toplumlara da elçiler gönderdik. Şeytan, onlara yaptıklarını süslü gösterdi. Şeytan, o gün de bugün de onların velisidir.[5] Onlar için acı veren bir azap vardır.

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۙ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٦٤﴾

64. Biz, sana Kitap'ı, hakkında ayrılığa düştükleri şeyleri, kendilerine beyan[6] etmen ve inanan bir halk için yol gösterici ve rahmet olmasından başka bir şey için indirmedik.

1- Küçük düşürücü duruma karşı! **2-** Böyle düşünmeleri. **3-** Allah, bunu "iyi" bir şey olarak görmektedir. **4-** Aşırılık, haddi aşma. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. **6-** Bir şeyin kanıtlarıyla ortaya konması, ilan edilmesi.

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ۬ؕ ﴿٦٥﴾

65. Allah, gökyüzünden suyu indirerek, ölümünden sonra yeryüzüne hayat verdi. Bunda dinleyen[1] bir halk için kesinlikle bir âyet[2] vardır.

وَاِنَّ لَكُمْ فِی الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً ؕ نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِیْ بُطُوْنِهٖ مِنْۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَّدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشّٰرِبِيْنَ ﴿٦٦﴾

66. Hayvanlarda da sizin için bir ibret vardır. Size, onların karınlarındaki fışkı[3] ile kan arasından süzülüp gelen içimi lezzetli, halis[4] bir süt içiriyoruz.

وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّرِزْقًا حَسَنًا ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾

67. Üzüm ve hurma meyvelerinden sarhoşluk veren içecek[5] ve faydalı besinler elde edersiniz. Aklını kullanan bir halk için, bunda kesinlikle bir âyet[6] vardır.

وَاَوْحٰی رَبُّكَ اِلَی النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِیْ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا وَّمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُوْنَ ۙ ﴿٦٨﴾

68. Rabbin, bal arısına; dağlarda, ağaçlarda ve hazırladıkları şeylerde[7] yuva edinmesini vahyetti.[8]

ثُمَّ كُلِیْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِیْ سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ؕ يَخْرُجُ مِنْۢ بُطُوْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ فِيْهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٦٩﴾

69. "Sonra, her çeşit bitkiden ye. Rabb'inin emre amade kılınmış yollarında dolaş."[9] Onun karınlarından, çeşitli renklerde şarap[10] çıkar. Onda, insanlar için şifa vardır. Bunda düşünen bir toplum için kesinlikle bir ayet vardır.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ؕ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰۤی اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَیْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ۬ؕ ﴿٧٠﴾

70. Sizi, Allah yarattı, sonra da sizi vefat ettirecek. Sizden kiminiz de bilir bir haldeyken[11], hiçbir şey bilmeyen ihtiyar bir bunak oluncaya dek yaşatılır. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

1- Gerçeğin sesine kulak veren. **2-** Gösterge, işaret, kanıt. **3-** Sindirilmiş besin. **4-** Arınmış, saf, arı duru hale gelmiş; **5-** Zararlı içecekler haline dönüştürerek. **6-** Gösterge, işaret. **7-** Yuva, kovan. **8-** Nasıl yapacağını bildirdi/ilham etti, öğretti. **9-** Rabb'inin sana bildirdiği/öğrettiği güzergâha uyarak çiçekten çiçeğe dolaş. **10-** Sıvı. **11-** Hafızası yerinde, aklı başında gücü kuvveti yerindeyken.

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِى الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا بِرَآدِّىْ رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ ۗ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٧١﴾

71. Allah, rızık konusunda kiminizi kiminize üstün kıldı. Üstün kılınanlar; rızıklarını yeminle hak sahibi oldukları[1] kimselere aktarıyorlar da onlar, onda eşit oluyorlar mı? O halde, Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar?[2]

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۗ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ۙ﴿٧٢﴾

72. Allah sizin için, kendinizden eşler var etti ve eşlerden de çocuklar ve torunlar var etti. Temiz şeylerle rızıklandırdı. Hala bâtıla mı inanıyorlar? Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۚ﴿٧٣﴾

73. Onlar, Allah'ın yanı sıra, göklerden ve yerden kendilerine hiçbir rızık veremeyen ve hiçbir şeye güçleri yetmeyen şeylere kulluk ediyorlar.

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٤﴾

74. Artık Allah'a benzerler uydurmayın. Kuşkusuz, Allah bilir siz bilmezsiniz.

1- Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, "güç" demektir; güç yolu ile üzerinde yetkili olma hakkına sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olanlar gibi anlamlara gelmektedir. **2-** Benzer bir ayet olan, Rum Suresi, ayet 28'de de Rabb'imiz, "Kendinizden size bir örnek vermektedir: Size, verdiğimiz mallarda, yeminlerinizin mülkü olanlardan ortaklarınız var mı? Siz ve onlar bu mallarda eşit misiniz? Onları, birbirinizi saydığınız gibi sayar mısınız? Aklını kullanan bir kavim için ayetleri işte böyle açıklıyoruz." demektedir. Bu ayetlerde, Allah; rızkı yaratan da rızkın gerçek sahibi olan da Ben'im diyor. Ve diyor ki: Siz yeminlerinizin mülkü olan kimseleri malınıza ortak ediyor musunuz ki, Ben, kullarımı rızıklandırırken, bu rızıklandırmamda, ilahlarınızı (Lat, Uzza, Menat) Kendime ortak edeyim. Ve onlar aracılığıyla veya onlarla birlikte size rızık vereyim. Diğer bir anlatımla Allah, rızık verici olan, yalnızca Benim demektedir. Rızk Benim değil mi? Onu dilediğim gibi dağıtırım demektedir.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَىْءٍ وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّجَهْرًا ؕ هَلْ يَسْتَوٗنَ ۚ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾

75. Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olmuş bir abd[1] ile tarafımızdan kendisine iyi bir rızık verip de ondan gizli ve açık olarak yardımda bulunan bir kimseyi örnek verir. Bunlar, hiçbir olurlar mı? Hamd, Allah'a mahsustur. Ne var ki onların çoğu bilmezler.

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَىْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ؕ هَلْ يَسْتَوِىْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٦﴾

76. Allah, iki adamı da örnek verdi: Bunlardan biri dilsiz ve hiçbir şeye gücü yetmez; mevlasına[2] bir yüktür. Onu nereye gönderirse göndersin, bir iş beceremez. Bu adamla, adaleti emreden ve dosdoğru yolda olan eşit olur mu?

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٧٧﴾

77. Göklerin ve yerin gaybı, yalnızca Allah'a aittir. Saatin[3] emri de yalnızca göz açıp kapamak veya ondan daha az bir zamanda olacaktır. Kuşkusuz, Allah Her Şeye Kadir'dir.

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ۙ وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٨﴾

78. Ve Allah, sizi hiçbir şey bilmez halde, annelerinizin karnından çıkardı. Size işitme yetisi[4], görme yetisi[5] ve düşünme yetisi[6] verdi. Umulur ki şükredersiniz.

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِىْ جَوِّ السَّمَآءِ ؕ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٧٩﴾

79. Gökyüzünün boşluğunda ilahi yasa gereği, uçuşan kuşları görmüyorlar mı? Onları, Allah'tan başkası o boşlukta tutamaz. Bunda inanan bir halk için ayetler[7] vardır.

1- "Abd", kul demektir. Kul olma, boyun eğme, alçalma, kendisini aşağı tutma gibi anlamlara gelmektedir. Bu kulluğun; Allah'a özgü olanı, ibadet ve hizmetle olanının yanı sıra bir de köle anlamında insan için zorla yaptırılan kulluk vardır. **2-** Veli, koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici. **3-** Kıyametin kopuşu. **4-** Kulaklar. **5-** Gözler. **6-** Bu sözcüğün Arapçası fuad'tır. İdrak etme, kavrama yetisi demektir. Fuad; gönül, yararlı olmak, bir şeye ilgi duymak ve sorumlu olmak gibi anlamlara gelmektedir. **7-** Göstergeler, işaretler, kanıtlar.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْاَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ ۙ وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَآ اَثَاثًا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٨٠﴾

80. Allah, evlerinizden sizin için bir huzur ve dinginlik yeri yaptı. Ve sizin için, hayvanların derilerinden yolculuğunuz sırasında ve konaklamanızda taşınabilir çadırdan evler ve yünlerinden, tüylerinden, kıllarından ev eşyası ve geçim aracı yaptı.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

81. Allah, sizin için, yarattığı şeylerden gölgeler yaptı. Sizin için dağlardan sığınaklar, sizi sıcaktan koruyacak giysiler ve şiddetli darbelerden koruyacak giyisiler[1] yaptı. Sizin üzerinizdeki nimetini işte böyle tamamlıyor. Umulur ki; böylece teslim[2] olursunuz.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

82. Eğer yüz çevirirlerse, sana düşen sadece açık bir şekilde tebliğ[3] etmektir.

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

83. Onlar, bu nimetleri Allah'ın verdiğini biliyorlar. Sonra da onu görmezden geliyorlar. Onların çoğu kâfir[4] kimselerdir.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

84. Her ümmetten[5] bir tanık getirdiğimiz gün, artık gerçeği yalanlayan nankörlere izin verilmez. Onlardan özür dilemeleri de istenmez.

وَاِذَا رَاَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾

85. Zulmeden kimseler, azapla karşı karşıya kaldıklarında, artık onlardan azap hafifletilmez. Ve onlara fırsat da verilmez.

1- Zırh. **2-** Müslüman. **3-** Davet etmek, bildirmek, duyurmak, anlatmak. **4-** Nankör. **5-** Topluluktan, toplumdan.

وَاِذَا رَاَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا شُرَكَآءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ ۚ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۚ ﴿٨٦﴾

86. Şirk koşanlar, şirk koştuklarını gördüklerinde: "Rabb'imiz! İşte bunlar, Senin yanı sıra istekte bulunduğumuz, yakardığımız ortaklarımız." diyecekler. Şirk koşulanlar da: "Siz, kesinlikle yalan söyleyenlersiniz." diyerek, onları yalanlarlar.

وَاَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِ ۨ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

87. İzin Günü[1], Allah'a teslim olurlar. Uydurdukları şeyler, yüzüstü bırakarak onlardan uzaklaşırlar.

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

88. Allah'ın yolundan alıkoyan gerçeği yalanlayan nankörlere, yaptıkları bozgunculuk nedeniyle azap üstüne azap katarız.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِى كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ۚ ﴿٨٩﴾

89. Biz, o gün, her ümmet için kendi aralarından üzerlerine bir tanık getireceğiz. Seni de teslim olanlar için[2] yol gösterici, rahmet ve haber verici olarak sana indirdiğimiz kitap ile her şeyin açıklandığına dair bunlara tanıklık yapman için getireceğiz.

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَآئِ ذِى الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْىِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

90. Allah; adaleti, ihsanı[3] ve yakınlarınızda olanlara yardım etmeyi, buyurmakta; fahşadan[4], münkerden[5] ve beğiyiden[6]men etmektedir. İyice anlayıp tutmanız için size öğüt veriyor.

وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

91. Söz verdiğiniz zaman, verdiğiniz sözü Allah için tutun. Allah'ı kendinize kefil kılarak, pekiştirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Allah ne yaptığınızı bilir.

1- Hesap görme günü. **2-** Allah'a gönülden boyun eğen, bağlılık gösteren. **3-** İyilik yapmayı. **4-** Her türlü aşırılık, haddi aşmak, hayasızlık, ahlaksızlık, edepsizlik. **5-** Fena, kötü, çirkin yanlış ve zararlı kabul edilen; vahye ve toplumsal değer yargılarına uygun olmayan. **6-** Azgınlık, zorbalık.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

92. İçinizden bir topluluğun başka bir topluluktan daha ribalı[1] olmasından etkilenerek, yeminlerinizi aldatma amacıyla; ipliğini sağlamca eğirdikten sonra, onu geri çözüp bozan kadın gibi olmayın. Allah, sizi bunula[2] sınıyor. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyler, kıyamet günü size açıklanacaktır.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

93. Allah, dileseydi sizi tek bir ümmet[3] yapardı. Fakat Allah dileyeni saptırır, dileyeni de hidayete iletir. Siz, yaptığınız her şeyden sorumlu tutulacaksınız.[4]

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

94. Yeminlerinizi, aranızda aldatma ve bozgunculuğa araç yapmayın. Yoksa yere sağlam bastıktan sonra[5] ayak kayar. Allah'ın yoluna engel olduğunuzdan dolayı kötülükle karşı karşıya kalırsınız. Ve büyük bir azaba uğrarsınız.

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

95. Allah'ın ahdini[6], küçük bir çıkara değiştirmeyin. Şayet bilirseniz, Allah'ın yanındaki ödülünüz daha iyidir.

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ
صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

96. Sizin yanınızda olan şeyler tükenir, Allah'ın yanında olan şeyler ise tükenmez. Sabredenlere, ödüllerini yaptıkları şeylerin karşılığı olarak en iyi şekilde vereceğiz.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

97. Erkek ve kadın, mü'min olarak kim sâlihâtı yaparsa[7], ona hoş, temiz bir hayat yaşatırız. Kesinlikle yaptıklarının karşılığını daha iyisiyle veririz.

1- Sayı ve varlıkça daha güçlü. **2-** Yeminlerinizle. **3-** Toplum, topluluk. İnsan soyu. Ümmet, toplum anlamının yanı sıra aynı tür canlı topluluğuna da verilen isimdir. Örneğin kuşlar bir ümmettir. Kavram olarak; aynı inanç, düşünce ve amaca sahip topluluk demektir. **4-** Bu cümleden de anlaşılıyor ki dilediğini seçme sorumluluğu kişinin kendisine aittir. **5-** Hakk ve adalet üzerinde yaşarken. **6-** Allah'a verdiğiniz sözü. **7-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٩٨﴾

98. Kur'an okuduğun zaman, recmedilmiş[1] şeytandan[2] Allah'a sığın.[3]

اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٩٩﴾

99. Kuşkusuz, iman etmiş ve Rabb'lerine tevekkül[4] eden kimseler üzerinde, onun bir sultanlığı[5] yoktur.

اِنَّمَا سُلْطَانُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهٗ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِهٖ مُشْرِكُوْنَ ﴿١٠٠﴾

100. Onun sultanlığı,[5] ancak kendisini veli[6] edinen ve Allah'a ortak koşan kimseler için söz konusudur.

وَاِذَا بَدَّلْنَآ اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ ۙ وَّاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مُفْتَرٍ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠١﴾

101. Biz, bir ayeti, başka bir ayetle değiştirdiğimiz[7] zaman: "Allah ne indirdiğini bilirken[8], sen kesinlikle uyduruyorsun." derler. Hayır, onların çoğu gerçeği bilmiyor.

1- Taşlanmış, kovulmuş, lanetlenmiş, yerilmiş. **2-** Şeytani düşüncelerden. Şeytan, "Hakikat"tan uzak olan, hakka, adalete ve iyiliğe aykırı hareket eden varlık, kişi, kurumun ve kötülük dürtüsünün ortak "karakteristik adıdır." **3-** "Eûzu billahi mine'ş-şeytâni'r-râcim"e "kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım" anlamını vermek doğru değildir. "Şeytandan Allah'a sığınmak", "ins" ve "cinn"nin yani görünen görünmeyen güçlerin, kişi ve kurumların saptırıcı telkin ve yönlendirmelerine karşı kişinin, vahyi ölçü alarak kendisini koruması demektir. Doğru olanı vahiyden öğrenip, şeytanın saptırmasını önlemektir. Zaten ayette, "Allah'a sığınırım" denmiyor; "Allah'a sığın" deniyor. Allah'a sığınmak da O'nun buyruklarına uymak demektir. **4-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **5-** Yaptırım gücü. **6-** Yardımcı, gözeten, dost, destekleyici. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir. **7-** Tevrat ve İncil'deki hükümlerin yerine yeni bir hüküm getirdiğimiz zaman. Kur'an'da "nesh" edilmiş (geçersiz kılınmış) ayetler olduğunu iddia ederek, Kur'an'a iftira atanlar, referans olarak öne sürdükleri ayetlerden biri de bu ayettir. Oysa ayette söz konusu edilen şey, Kur'an'daki herhangi bir hükmün iptal edilmesi değil, daha önceki kitaplarda yer alan kimi hükümlerin değiştirilmesidir. Örneğin kıblenin yönünün değiştirilmesi gibi. **8-** Allah, böyle bir ayet indirmemiştir; Allah, hangi ayeti indireceğini biliyor. Bu ayetler, Allah'ın indirdiği ayetler değil, bunlar senin uydurmandır.

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

102. De ki: "İman edenlerin; imanlarını pekiştirmek, Müslümanlara kılavuz ve müjde olmak üzere, Rabb'inden, Hakk ile o Rûhu'l-Kudus[1] çokça[2] indi.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِى يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِىٌّ وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِىٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

103. Ant olsun ki Biz, onların: "Ona ancak bir beşer[3] öğretiyor." dediklerini biliyoruz. Kastettikleri kimsenin dili yabancıdır. Bu ise apaçık bir Arapçadır.

اِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

104. Allah, Allah'ın ayetlerine inanmayanları doğru yola iletmez. Ve onlar için çok acı bir azap vardır.

اِنَّمَا يَفْتَرِى الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Ancak, Allah'ın ayetlerine inanmayanlar yalan uydururlar. Zaten onlar, yalancıların ta kendileridir.

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمَانِ وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

106. Kalbi iman ile yatışmış olduğu halde, -baskı ile inkara zorlanan kimse hariç- kim imanından sonra Allah'ı küfrederse[4] ve kim küfre göğüs açarsa, bilsin ki Allah'ın gazabı onların üzerinedir. Bunlar için büyük bir azap vardır.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

107. Bunun nedeni, onların dünya hayatını sevip onu ahirete tercih etmeleridir. Allah, nankörlük yapan halka hidayet etmez.

1- Ruhu'l-Kudus: "Ruh" ve "Kudus" sözcüklerinden bir araya gelmiş, belirtili isim tamlamasıdır. "Kudusun Ruhu" demektir. Sıfat tamlaması olarak, "Kutsal Ruh" diye anlam verilmesi doğru değildir. Kur'an'da dört yerde geçmektedir. Ruhu'l Kudus" tamlaması, "Allah'ın ruhu, Allah'ın vahyi, Allah'tan gelen bilgi anlamına gelmektedir. Ruh sözcüğü; Kur'an'da, sözcük anlamı olan, "can", "vücuda hayat veren cevher" anlamında değil, "insanı ve toplumları yaşamlarında diri, sağlıklı kılan vahiy" anlamında kullanılmaktadır. Kur'an'da geçen Ruhu'l-Kudus ifadeleri, "Vahiy, Allah'tan gelen temiz, sağlam bilgiler" demektir." Ruhu'l Kudus ifadelerinin geçtiği ayetler: Bakara, 87, 253; Maide, 110; Haşr, 23. **2-** "Nezzele" fiili Tef'il babından olup, bazen fiilin kendisi çokluk ve fazlalığı ifade eder. **3-** İlahi hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir insan. **4-** Gerçeği yalanlayan nankör olursa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

108. İşte onlar, Allah'n, kalplerini[1], kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Onlar, gafil olanların ta kendileridir.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

109. Kuşkusuz onlar, ahirette hüsranda olanlardır.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

110. Sonra, Rabb'in, zulme uğrayıp hicret etme zorunda kalan, ardından da cihat edip, sabredenlerin[2] yanındadır. Rabb'in, onlara karşı Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

111. O gün gelir ve herkes kendi canını kurtarmak için çabalar. Herkese, yaptığı şeylerin karşılığı tastamam ödenir. Onlara asla haksızlık edilmez.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

112. Allah, güvenli ve her yönden tatmin olmuş bir kenti örnek verdi. Oraya, her yerden bol bol rızık geliyordu. Ne var ki, Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler. Bunun üzerine Allah da onlara kaypaklıkları nedeniyle açlık ve korku elbisesini tattırdı.[3]

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

113. Ant olsun ki, onlara, içlerinden bir resûl geldi. Fakat onu yalanladılar. Bunun üzerine onları azap yakaladı. Onlar zalimlerdir.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

114. Eğer Allah'a kulluk ediyorsanız, Allah'ın nimetine şükredin. Allah'ın size verdiği rızıklardan helal ve temiz olarak yiyin.

1- Akletme yetilerini. **2-** Direnen, yılmayan, kararlılıkla yoluna devam eden. **3-** Açlık ve korku onları her taraftan kuşattı.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ
الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ
غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

115. Allah, size sadece ölmüş hayvan etini, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilenleri[1] haram kıldı. Ancak kim mecbur kalırsa[2] haddi aşmadığı ve hakkı çiğnemediği takdirde[3], bilsin ki doğrusu Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا
حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

116. Kendi yalanlarınızı, Allah'a dayandırarak, dilinize geldiği gibi yalan yanlış, "Şu helâldir, şu haramdır." demeyin. Uydurduğu yalanı Allah'a dayandıranlar, kurtuluşa eremezler.[4]

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

117. Bu yaptıkları az bir yararlanmadır. Onlara acı bir azap vardır.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ
مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

118. Sana anlattıklarımızı daha önce Yahûdîlere de haram kılmıştık. Biz, onlara haksızlık yapmadık. Fakat onlar kendi kendilerine haksızlık ediyorlardı.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ
تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا ۙ إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۚ ﴿١١٩﴾

119. Sonra, Rabb'in, cahillikle[5] kötülük yapan ve sonra bunun ardından tevbe edip düzelen kimseleri bağışlar. Çünkü Rabb'in Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ ﴿١٢٠﴾

120. İbrahim, hanif[6] olarak Allah'a yönelen bir ümmetti.[7] Ve müşriklerden değildi.

1- Bundan kasıt, tapınma ve ibadet amacıyla; adanma düşüncesiyle başka bir ilah adına kesilenlerdir. Yoksa sanıldığı gibi, kesme işlemi sırasında Allah'ın adını anma mecburiyetinden söz edilmemektedir. **2-** Açlık nedeniyle bir şeyler yemek zorunda kalmışsa. **3-** Bunlardan yiyebilir. **4-** Başta "hadis" adı altında olmak üzere, din adına üretilmiş bilgi kaynaklarından "icma, kıyas, fıkıh" Allah'ın haram etmediği o kadar çok şey haram olarak tanımlanmış ki bu haram ve günahlarla İslam adeta mayınlı bir tarlaya dönüştürülmüş güç yetirilemez bir hal almıştır. Oysaki haram ve helali belirleme hakkı yalnızca Allah'a aittir. **5-** Bilmeyerek, düşüncesizlikle. İradesine sahip olamayarak. **6-** Birleyici, şirk koşmaksızın tevhide yönelen. **7-** Bir önderdi/imamdı.

شَاكِرًا لِاَنْعُمِهٖ ؕ اِجْتَبٰىهُ وَهَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٢١﴾

121. Allah'ın nimetlerine şükrediciydi. Onu seçti ve dosdoğru yola iletti.

وَاٰتَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ؕ وَاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ؕ ﴿١٢٢﴾

122. Ona dünyada iyilikler verdik ve kuşkusuz o, ahirette de sâlihlerdendir.[1]

ثُمَّ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٢٣﴾

123. Sonra sana: "Hanif olarak İbrahim'in milletine[2] uy, o müşriklerden değildi." diye vahyettik.

اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ؕ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٢٤﴾

124. Sebt[3] yalnızca ihtilafa düşenler üzerine kılındı.[4] Kuşkusuz, senin Rabb'in ihtilaf edip durdukları şeyler hakkında Kıyamet Günü, aralarında kesinlikle hüküm verecektir.

اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِىْ هِىَ اَحْسَنُ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٢٥﴾

125. Rabb'inin yoluna, hikmetle[5] ve iyiliği öğütleyerek çağır. Onlarla en iyi şekilde mücadele et. Rabb'in, kendi yolundan sapanları bilir. O doğru yolda olanları da bilir.

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهٖ ؕ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ ﴿١٢٦﴾

126. Eğer siz, sert karşılık vermek zorunda kalırsanız, o zaman onların size verdiği karşılığa orantılı olarak karşılık verin. Ama sabrederseniz[6], elbette böyle bir davranış sabredenler için daha hayırlıdır.

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِىْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿١٢٧﴾

127. Sabret! Senin sabrın yalnızca Allah iledir[7]. Onlar için üzülme. Onların kurdukları tuzaklar nedeniyle darlanma.

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّالَّذِيْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ﴿١٢٨﴾

128. Kuşkusuz, Allah, takvalı olanlarla ve iyi davranan kimselerle beraberdir.

1- Seçkinlerdendir. **2-** Millet sözcüğü çevirilerde "din" olarak geçmektedir. Oysa bu sözcük din değil; dine dayalı yaşam biçimi, inanç sistemi, uygarlık gibi anlamlara sahiptir. **3-** Cumartesi günleri balık avlama yasağı. **4-** İlahi buyruklara muhalefet edenlere yasaklandı. **5-** Bilgece, doğru yargıda bulunma, sağlıklı düşünce ve gerçeği kavra yetisi ile yerinde ve uygun bir yöntemle. **6-** Bağışlarsanız. **7-** Sana dayanma gücünü, direnme azmini Allah verir.

❁❁❁ 14. Bölümün Sonu ❁❁❁

سُورَةُ الْاِسْرَاءِ ﴿١٧﴾

17. İSRÂ SÛRESİ

[İniş sırası: 50, Mekki, 111 ayet. Adını 1. ayetteki "İsrâ/ gece yolculuğu" sözcüğünden almıştır. Mekke döneminin ortalarında indirilmiştir.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

سُبْحَانَ الَّذِىٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِيَهٗ مِنْ اٰيَاتِنَا ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

1. O sübhandır.[1] Kulunu, Mescid-i Haram'dan[2] çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya[3] bir gece yürüttü. Ona ayetlerimizi göstermek için. Kuşkusuz O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

وَاٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِىٓ اِسْرَاۗءِيلَ اَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِى وَكِيلًا ﴿٢﴾

2. Mûsâ'ya, İsrail Oğullarına, Ben'den başka bir vekil[4] edinmeyin diye, doğru yola ileten o Kitap'ı verdik.

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۭ اِنَّهٗ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾

3. Ey Nûh ile birlikte taşıdığımız kimselerin soyundan olanlar! Gerçek şu ki, o çok şükreden bir kuldu.

وَقَضَيْنَآ اِلٰى بَنِىٓ اِسْرَاۗءِيلَ فِى الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِى الْاَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

4. İsrâîloğulları'na Kitap'ta[5] yargıda bulunduk: "Siz kesinlikle iki kez yeryüzünde fesat çıkaracaksınız ve kibirlenip böbürleneceksiniz."

1- Bütün noksanlıklardan uzaktır. **2-** Kâbe. **3-** Aksa sözcüğü, uzak, dışında, öbür ucunda, kenarında anlamına gelmektedir. Mescid-i Aksa, şehrin dışındaki, öbür ucundaki mescid demektir. (Örneğin: 8:42; 19:22; 28:20; 36:20) Mescid-i Aksa, haram/dokunulmaz kılınan bölgenin mescidi olan Mescid-i Haram'ın, uzağında bulunan bir mescittir. Kudüs'teki Mescid ile bir ilgisi yoktur. Zira bu ayetin inişinden yaklaşık 50 yıl sonra Abdülmelik b. Mervan tarafından ismi Mescid-i Aksa olarak değiştirilen ve bugün Mescid-i Aksa olarak anılan mescidin o zamanki adı "Beytü'l-Makdis"ti. Bu ayetin, tamamen "uydurma" ve gerçek dışı olan "miraç" olayı denilen olayla hiçbir ilgisi yoktur. **4-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **5-** Tevrat'ta.

فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ اُولٰىهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَآ اُولِىْ بَاْسٍ شَدِيْدٍ فَجَاسُوْا خِلٰلَ الدِّيَارِ ؕ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُوْلًا ۝٥

5. Birincisinin zamanı gelince çok güçlü kullarımızı üzerinize gönderdik. Yurtlarının içlerine kadar girdiler, işgal ettiler. Böylece yapılan uyarı gerçekleşmiş oldu.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَاَمْدَدْنٰكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِيْنَ وَجَعَلْنٰكُمْ اَكْثَرَ نَفِيْرًا ۝٦

6. Sonra sizi, onlara karşı tekrar üstün kıldık. Size mallarla ve evlatlarla yardım ettik. Ve sayınızı çokça artırdık.

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا ؕ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوْٓءٗا وُجُوْهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيُتَبِّرُوْا مَا عَلَوْا تَتْبِيْرًا ۝٧

7. Eğer iyilik yaparsanız, kendinize iyilik yapmış olursunuz. Eğer kötü olursanız, o da kendiniz içindir. Diğer bozgunculuğunuzun cezalandırma zamanı geldiğinde, sizi kötü duruma düşürmek için, ilk kez girdikleri gibi mescide[1] girsinler. Ve yücelttiğiniz şeyleri darmadağın edip mahvetsinler.

عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَّرْحَمَكُمْ ۚ وَاِنْ عُدْتُّمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ حَصِيْرًا ۝٨

8. Umulur ki Rabb'iniz size merhamet eder. Eğer siz dönerseniz, Biz de döneriz.[2] Ve Biz Cehennem'i gerçeği yalanlayan nankörler için kuşatıcı kıldık.

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِىْ لِلَّتِىْ هِىَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ۙ ۝٩

9. Kuşkusuz bu Kur'an, en doğru yolu gösterir. Sâlihâtı yapan[3] müminlere kesinlikle büyük bir ödül olduğunu müjdeler.

وَّاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ ۝١٠

10. Ahirete inanmayanlara can yakıcı bir azap hazırlandığını haber verir.

وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ۝١١

11. İnsan hayra dua eder gibi, şerre dua ediyor. İnsan çok acelecidir.

1- Kudüs'e. Kudüs'ün M.S. 70 yılında işgal edilmesi. **2-** Yine bozgunculuk yaparsanız, Biz de yine cezalandırırız. **3-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ؕ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

12. Biz geceyi ve gündüzü iki âyet[1] yaptık. Sonra geceyi karanlık, gündüzü aydınlık yaptık ki Rabb'inizin bahşettiği nimetleri çalışıp kazanasınız ve yılların sayısını ve hesabını yapma imkânı bulasınız. Biz, her şeyi ayrıntılı olarak açıkladık.

وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنَاهُ طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ ؕ وَنُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتَابًا يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ﴿١٣﴾

13. Her insanın kuşunu[2] kendi boynuna doladık.[2] Kıyamet günü, yaptıklarının tamamını gösteren kitabı önüne koyarız.

اِقْرَاْ كِتَابَكَ ؕ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ؕ ﴿١٤﴾

14. Kitabını[3] oku. Bugün hesap görücü olarak sen kendine yetersin.

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ؕ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ﴿١٥﴾

15. Kim doğru yolda olursa, ancak kendi iyiliği için doğru yolda olur. Kim de saparsa ancak kendi kötülüğü için sapmış olur. Ve hiçbir yük taşıyıcı, başkasının yükünü yüklenmez.[4] Ve Biz, bir resul göndermedikçe azap edecek değiliz.

وَاِذَآ اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا فَفَسَقُوْا فِيْهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنٰهَا تَدْمِيْرًا ﴿١٦﴾

16. Biz bir beldeyi yok etmek istersek, varlık ve güç sahibi ileri gelenlerine uyarımızı yaparız, buna rağmen bozgunculuk yaparlarsa böylece söz[5] hak olur. Ve onu helak ederek yok ederiz.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ بَعْدِ نُوْحٍ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًا بَصِيْرًا ﴿١٧﴾

17. Nûh'tan sonra böyle nice nesilleri yok ettik. Kullarının kötülüklerini görmede ve haberdar olmada tek başına Rabb'in yeter.

1- Gösterge, işaret. **2-** Cahiliye döneminde insanlar kuş uçurarak bir şeyin kendileri için iyi mi kötü mü olacağına karar veriyorlardı. Ayet, bir benzetme ile kişinin başına ne geleceğini bilmesi için kuşunun hangi yöne gittiğine bakmasına gerek olmadığını, zira herkesin kuşunun kendi boynuna asıldığını söylemektedir. Bu kuş, insanın çalışıp çabalamasından, yaptıklarından başka bir şey değildir. **3-** İnsanın, yaptığı her şeyinin kayda alındığı kitap. **4-** Her kim zerre miktarı bir hayır işlerse onu görecek, her kim zerre miktarı bir şer işlerse onu görecek. (99:7-8) **5-** Cezalandırma.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلٰيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾

18. Kim aceleciyi[1] isterse, dilediğimiz kimseye dilediğimiz şeyi çabuklaştırırız. Sonra onun için Cehennem'i mekân yaparız. Kınanmış ve kovulmuş olarak oraya girer.

وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

19. Kim de âhireti isterse ve mümin olarak onun gerektirdiği şekilde çalışırsa, işte onların çalışmaları meşkûrdur.[2]

كُلًّا نُمِدُّ هٰٓؤُلَآءِ وَهٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

20. Biz, bu dünyayı isteyene de ahireti isteyene de veririz. Bu, Rabb'inin atâlarındandır.[3] Rabb'inin atâları kısıtlanmış değildir.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَاَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

21. Bak! Onların bir kısmını bir kısmından daha fazla imkân sahibi kıldık. Elbette ahiret, dereceler ve imkân bakımından da daha büyüktür.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾

22. Allah ile birlikte başka bir ilah edinme. Yoksa kınanmış ve hor görülmüş olarak kalırsın.

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَآ اُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

23. Rabb'in, Kendisinden başkasına kul olmamanızı, anne ve babaya iyi davranmanızı kaza[4] etti. Eğer ikisinden birisi veya her ikisi senin yanında yaşlanırlarsa sakın onlara "öf" deme, onlara kaba davranma. Ve ikisine de kerim[5] şekilde konuş.

1- Geçici olan, çabuk biten dünyayı. **2-** Şükredilendir. Çalışmalarının karşılığı verilendir. Ayetten de anlaşıldığı gibi şükretmek demek, karşılığını vermek demektir. Kim ki Allah'a şükretmek istiyorsa, Allah, kendisine her ne verdiyse onun karşılığını vermelidir. Sözle şükretmenin bir anlamı yoktur. Canın/hayatın şükrü Allah'a kulluk yapmaktır. Malın şükrü infaktır. Aklın şükrü teslim olmaktır vs. **3-** Nimetlerindendir, ihsanındandır. **4-** Hükmetti. **5-** Onurlarını zedelemeden, saygılı, candan, tatlı dil ve güzel bir üslupla konuş.

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

24. Ve merhametle, alçakgönüllüce onlara kol kanat ger. Ve de ki: "Rabb'im, onların beni büyütürken gösterdikleri merhamet gibi, onlara merhamet et."

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ۚ اِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

25. Rabb'iniz niyetinizi çok iyi bilir[1]. Eğer salihler[2] olursanız, o zaman kuşkusuz O, Kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır.

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾

26. Yakınlık sahibine[3], düşkünlere ve kendisini Allah'ın yoluna adamış olanlara[4] yardım yap! Savurganlık yaparak saçıp savurma.

اِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُٓوا اِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

27. Saçıp savuranlar, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabb'ine karşı çok nankördür.

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَٓاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾

28. Rabb'inden, ümit ettiğin rahmeti isterken, onlardan yüz çevirirsen[5] bari yumuşak davranarak gönüllerini al.

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾

29. Elini bağlayıp boynuna asma. Onu büsbütün de açma.[6] Aksi halde kınanırsın ve yaptığına pişman olur kalırsın.[7]

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ ۚ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾

30. Rabb'in, dilediği kimsenin rızkını genişletir ve kısar. O, kullarından Haberdar Olan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

1- Anne ve babanıza karşı ne düşündüğünüzü. **2-** Erdemli, samimi, iyi kimseler. **3-** Himaye ettiklerine, yanında yer alanlara, yakınlık gösterenlere, akrabaya. **4-** "İbnu's-sebili/yol oğlu deyimine, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlamı da yaptığı şey imkânı kalmadığından yarım kalmış kimselerdir. **5-** İmkânın olmadığı için onlara yardım edemezsen. **6-** Cimri olma, savurganlık da yapma. **7-** Cimrilik edersen kınanırsın, savurganlık yaparsan pişman olursun.

وَلَا تَقْتُلُوٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ ؕ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ ؕ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا ﴿٣١﴾

31. Yoksulluk endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Onları ve sizi sadece Biz rızıklandırırız. Onların öldürülmesi büyük bir suçtur.

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰٓى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ؕ وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

32. Zinaya yaklaşmayın[1]. Kuşkusuz o bir fuhuştur[2] ve kötü bir yoldur.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ؕ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهٖ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِّى الْقَتْلِ ؕ اِنَّهٗ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾

33. Allah'ın haram[3] kıldığı bir canı haksız yere öldürmeyin. Kim haksız yere öldürülürse, Biz onun velisini sultan[4] kıldık. O da öldürmede haddi aşmasın. O yardım olunmuştur.[5]

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ ۚ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۚ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا ﴿٣٤﴾

34. En iyi şekilde olmadıkça, olgunluk çağına erişinceye kadar yetimin malına yaklaşmayın. Ve verdiğiniz sözleri[6] yerine getirin. Verilen söz insanı sorumlu yapar.

وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

35. Ölçtüğünüz zaman tam ölçün ve doğru terazi ile tartın. Bu daha hayırlı ve daha iyidir.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ؕ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾

36. Hakkında bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme! Kuşkusuz kulak, göz ve fuad[7] bunların hepsi ondan sorumludur.[8]

وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾

37. Yeryüzünde büyüklenerek yürüme! Sen asla yeri yaramazsın ve boyca dağlara erişemezsin.

كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهٗ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

38. Bütün bunlar, Rabb'inin yanında hoş görülmeyen kötü şeylerdir.

1- Zinaya neden olacak şeylerden uzak durun. **2-** Aşırılık, hayâsızlık, çok çirkin ve kötü. **3-** Kutsal. Yasak. **4-** Hesap sormada yetkili kıldık. **5-** Hesap sorma hakkı ve yetkisi sağlanarak, kendisine yardım sağlanmıştır. **6-** Haklarını koruyacağınıza dair verdiğiniz sözleri. **7-** Gönül. Yararlı olmak, bir şeye ilgi duymak ve sorumlu olmak. **8-** Nehl suresi, 116. ayet: Kendi yalanlarınızı Allah'a dayandırarak dilinize geldiği gibi yalan yanlış, "Şu helâldir, şu haramdır" demeyin. Yalanını Allah'a dayandıranlar iflah olmazlar.

ذٰلِكَ مِمَّآ اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى فِى جَهَنَّمَ مَلُوْمًا مَّدْحُوْرًا ﴿٣٩﴾

39. İşte bunlar, senin Rabb'inin, sana hikmetten[1] vahyettiği şeylerdendir. Allah ile birlikte başka ilah edinme. Yoksa kınanmış ve kovulmuş olarak Cehennem'e atılırsın.

اَفَاَصْفٰىكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِيْنَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثًا ۗ اِنَّكُمْ لَتَقُوْلُوْنَ قَوْلًا عَظِيْمًا ﴿٤٠﴾

40. Rabb'iniz, oğulları size ayırdı da kendisi meleklerden kızlar mı edindi? Siz gerçekten çok büyük laf ediyorsunuz.[2]

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِىْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا ۗ وَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤١﴾

41. Ant olsun ki Biz, bu Kur'an'da öğüt alsınlar diye her türlü açıklamayı yaptık. Oysaki bu onların yalnızca nefretlerini arttırdı.

قُلْ لَّوْ كَانَ مَعَهٗٓ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُوْلُوْنَ اِذًا لَّابْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾

42. De ki: "Eğer dedikleri gibi, O'nunla beraber başka ilahlar olsaydı, o zaman onlar da mutlaka arşın sahibine bir yol[3] ararlardı."

سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ عُلُوًّا كَبِيْرًا ﴿٤٣﴾

43. Allah, onların iddialarından Münezzeh'tir[4] ve Yüceler Yücesidir.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۗ وَاِنْ مِّنْ شَىْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ۗ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٤﴾

44. Yedi gök, yeryüzü ve içindekiler, O'nu tesbih[5] ederler. Onu hamd[6] ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz, onların tesbihlerini kavrayamazsınız. Kuşkusuz O, Çok Hoşgörülü'dür, Çok Bağışlayıcı'dır.

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ۙ ﴿٤٥﴾

45. Kur'an okuduğun[7] zaman, seninle ahirete inanmayanlar arasına görünmez bir perde çekeriz.

1-Toplumu güçlendirme, sağlamlaştırma, düzenleme, baskı, zulüm ve fesadı engellemeye dair kural ve ilkelerin yer aldığı hükümlerden. Bu ayete, "İşte bunlar, Rabb'inin sana vahyettiği hikmetlerdendir." şeklinde anlam vermek, doğru değildir. Zira vahyedilen şey, "hikmet"in kendisi değil; söz konusu hikmet, vahyedilen şeylerin yer aldığı kaynağın adıdır. **2-** Söylediklerinizle haddinizi aşıyorsunuz. **3-** O'nunla baş etmek, O'nu yenmek, O'na karşı koymak için bir şeyler yaparlardı. **4-** Her türlü eksiklikten uzaktır. **5-** Evrendeki canlı- cansız varlığın tamamı; Allah'ın varlığına ve gücüne tanıklık etmekte ve onun yüceliğini ifade etmektedir. Allah'ın koyduğu yasaların işleyişindeki kusursuzluk ve düzen, Allah'ın tesbih edilmesidir. **6-** Yüceltme, övgü. **7-** Vahyi ilettiğin, duyurduğun.

وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِى الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾

46. Kur'an'ı anlamalarına engel olsun diye, kalplerine perde, kulaklarına bir ağırlık koyduk. Sen, Kur'an'da Rabb'inin tekliğini andığın zaman, nefretle arkalarını dönüp kaçarlar.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهٖٓ اِذْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰٓى اِذْ يَقُولُ الظّٰلِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾

47. Biz onların seni ne amaçla dinlediklerini ve kendi aralarında fısıldaştıklarında da, o zalimlerin: "Siz büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz." dediklerini çok iyi biliyoruz.

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

48. Seni neye benzettiklerine[1] bir bak! Bu yüzden sapkınlaştılar. Artık, bir daha doğru yolu bulamazlar.

وَقَالُٓوا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

49. "Biz kemik yığını ve toz toprak olduktan sonra, gerçekten de yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?" dediler.

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً اَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

50. De ki: "İster taş ister demir olun;

اَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ ۚ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا ؕ قُلِ الَّذِى فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُونَ اِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتٰى هُوَ ؕ قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

51. Veya göğüslerinizde büyüyen[2] herhangi bir varlık." Sonra da, "Bizi kim geri çevirecek?[3]" diyecekler. De ki: "Size ilk defa fıtrat[4] belirlemiş olan." Alaylı alaylı başlarını sallayarak: "Ne zamandır o?" diyecekler. De ki: "Belki de pek yakın bir zamanda."

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهٖ وَتَظُنُّونَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

52. "Sizi çağıracağı[5] gün, O'nu överek çağrıya uyacaksınız ve dünyada çok kısa bir süre kaldığınızı sanacaksınız."

1- Mecnun, kâhin, sihirbaz, şair vs. **2-** Yüreğinizde büyüttüğünüz, ölümünü imkânsız gördüğünüz, çok güçlü olarak hayal ettiğiniz bir şey olun. **3-** Yeniden diriltecek. **4-** Yaradılış ve varoluş yasalarınızı.**5-** Diriltileceğiniz gün.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

53. Kullarıma de ki: "Sözün en iyi olanını söylesinler!" Şeytan, onların aralarını bozar. Şeytan, insan için apaçık bir düşmandır.

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۖ إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

54. Rabb'iniz sizi daha iyi bilir. Dilerse size merhamet eder veya dilerse size azap eder[1]. Seni onlara vekil[2] olarak göndermedik.

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

55. Göklerde ve yeryüzünde kimlerin olduğunu Rabb'in daha iyi bilir. Ant olsun ki Biz nebilerin kimini kiminden, kimi nitelikleriyle üstün kıldık. Dâvûd'a Zebûr'u verdik.

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

56. De ki: O'nun yanı sıra, zanda bulunduklarınızı[3] çağırın. Oysa onlar, sizden bir sıkıntıyı yok etme veya onu değiştirmeye güç yetiremezler.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

57. İşte onların, o yöneldikleri de[4] Rabb'lerine daha yakın olmak için vesile arayan, O'nun rahmetini uman ve O'nun azabından korkan kimselerdir. Gerçekten Rabb'inin azabı korkunçtur.

وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

58. Hiçbir belde[5] yoktur ki, Kıyamet Günü'nden önce biz onu yok etmeyelim veya şiddetli bir azap ile azaplandırmayalım. Bu Kitap'ta[6] kayıtlıdır.

1- Merhameti gerektiren bir şey yaparsanız size merhamet eder, azabı gerektiren bir şey yaptıysanız size azap eder. Buna hiçbir güç engel olamaz. **2-** Koruyucu, dayanak, kefil. **3-** İlah sandıklarınızı. **4-** Yöneldikleri varlıklar, melekler, cinler, ilahlar, vs. **5-** Halkı müşrik olan, zulmeden. **6-** Bu, ilahi yasamız gereğidir.

وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُّرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُوْنَ ۭ وَاٰتَيْنَا ثَمُوْدَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا بِهَا ۭ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا تَخْوِيْفًا ۝۵۹

59. Bizi âyet[1] göndermekten alıkoyan şey, öncekilerin onu[2] yalanlamış olmalarıdır. Semûd halkına göz göre göre o dişi deveyi verdik. Onunla kendilerine zulmettiler.[3] Ve Biz, âyetleri[4] uyarmaktan başka bir şey için göndermeyiz.

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ۭ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِي الْقُرْاٰنِ ۭ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ۝۶۰

60. Hani bir zaman sana: "Rabb'in insanları kuşatmıştır." demiştik. Sana gösterdiğimiz o rüyeti[5] ve Kur'an'da lanet edilen ağacı[6], sadece insanlar için fitne[7] kıldık. Biz onları uyarıyoruz. Fakat bu onların aşırı azgınlıklarını daha da artırmaktan başka bir şeye yaramıyor.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰۗىِٕكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ۝۶۱

61. Hani Biz meleklere, "Âdem'e secde edin.[8]" dediğimiz zaman, iblis hariç hepsi secde etti. İblis, "Ben, çamurdan yarattığın kimseye mi secde edeceğim?" dedi.

قَالَ اَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَىِٕنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ۝۶۲

62. Dedi ki: "Bu mu benden mükerrem[9] kıldığın varlık? Eğer bana Kıyamet Günü'ne kadar müsaade edersen, pek azı hariç, onun soyunu kesinlikle buyruğum altına alacağım."

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاۗؤُكُمْ جَزَاۗءً مَّوْفُوْرًا ۝۶۳

63. Allah, "Git! Onlardan kim sana uyarsa, bilin ki bunun karşılığı tam bir karşılık olarak Cehennem'dir." dedi.

1- Mucize. **2-** Gönderdiğimiz mucizeleri. **3-** Onu öldürmekle. (Bak 11:65). **4-** Mucizeleri. **5-** Rüyayı/Açık görüntüyü. Bu görüntünün, bu surenin birinci ayetinde yer alan görüntü olduğu hususunda ittifak derecesinde görüş birliği bulunmaktadır. **6-** "Eş'şecere" sözcüğü ağaç demektir. Ancak bu sözcük mecaz olarak Kur'an'ın kimi ayetlerinde dünya nimetlerine gereğinden fazla yönelme, yaradılışı bozacak düzeyde dünyaya tutkuyla bağlanma, kargaşa çıkarma anlamlarında kullanılmıştır. (4:65; 7:19) Bu ayette de ağaç ile kast edilen şey mal mülk biriktirme tutkusudur. Zira ağaç gücün ve çokluğun simgesidir. Yoksa Kur'an'ın bilinen anlamıyla herhangi bir ağacı lanetlemiş olması düşünülemez. **7-** Sınav. **8-** Saygı gösterip, değerini takdir edin. Onun, şerefli bir varlık olarak yaratıldığını kabul edin. **9-** Şerefli, yüce.

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِى الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ؕ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ اِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

64. Onlardan, gücünün yettiğini sesinle[1] ayart. Atlıların ve yayalarınla[2] onları yaygara ile yönlendir. Mallarında ve çocuklarında onlara ortak ol[3]. Ve onlara vaatlerde bulun. Şeytanın vadettikleri gururdan[4] başka bir şey değildir.

اِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

65. "Bana yönelmiş kullarım üzerinde, senin bir sultanın[5] yoktur. Vekil[6] olarak Rabb'in yeter."

رَبُّكُمُ الَّذِى يُزْجِى لَكُمُ الْفُلْكَ فِى الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

66. Rabb'iniz, lütfundan arayasınız[7] diye sizin için denizde gemileri yürütendir. O'nun size olan rahmeti kesintisizdir.

وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِى الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ اِلَّآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

67. Denizde bir sıkıntı size dokunduğu zaman, O'ndan başka yalvardıklarınız kaybolup gider. Fakat sizi karaya çıkarınca, yüz çevirirsiniz. İnsan çok nankördür.[8]

اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

68. Peki, sizi karada yerin dibine geçirmesinden veya üzerinize bir kasırga göndermesinden güvende misiniz? Sonra kendinize bir vekil[9] de bulamazsınız.

اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

69. Ya da sizi tekrar oraya[10] döndürüp de böylece üzerinize kasırgalar göndermeyeceğinden ve ettiğiniz nankörlük nedeniyle sizi boğmayacağından emin mi oldunuz? Sonra bu yaptığınızdan dolayı Bize karşı size yardım edecek birini bulamazsınız.

1- Söyleyeceklerinle/vereceğin vesvese ile. **2-** Bütün gücünü kullanarak. **3-** Mallarını ve evlatlarını kullanarak onlara kötülük yaptır, günah işlet. **4-** Aldanmaktan. **5-** Yaptırım gücün. **6-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **7-** Rızık aramak, ticaret yapmak ve seyahat etmek için. **8-** Ayette, nankörlükle itham edilen "insan," insanların tamamı değil; yapılan iyiliğin, yardımın değerini takdir etmeyenlerdir. Keza bu surenin 70. ayetinde insanoğlunun kerem sahibi kılındığının söylenmesi, bunu yeterince açıklamaktadır. **9-** Koruyucu. **10-** İhtiyacınızdan dolayı tekrar denize gittiğinizde.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

70. Ant olsun ki insanoğlunu kerem[1] sahibi kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Ve onları temiz şeylerle rızıklandırdık. Onları, yarattıklarımızın birçoğuna üstün kıldık.

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍۭ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ اُوْتِىَ كِتَابَهٗ بِيَمِينِهٖ فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

71. O gün, bütün insanları imamlarıyla[2] çağırırız. O gün kimin kitabı[3] sağından[4] verilirse, işte onlar kendi kitaplarını okurlar[5] ve kıl kadar haksızlığa uğratılmazlar.

وَمَنْ كَانَ فِى هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

72. Bu dünyada kör olan, ahirette de kör olacaktır[6]. Yol bulma bakımından körden daha şaşkın olacaktır.

وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِىٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ وَاِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

73. Onlar, fitneyle[7] neredeyse seni, sana vahyettiğimizden ayırarak, ondan başkasını Bize karşı uyduran bir iftiracı konumuna düşüreceklerdi.[8] O zaman seni halil[9] edinirlerdi.

وَلَوْلَٓا اَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا ۖ ﴿٧٤﴾

74. Seni dirençli kılmasaydık, ant olsun ki sen, neredeyse az da olsa onlara eğilim gösterecektin.

اِذًا لَاَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

75. O durumda sana, hayatın da ölümün de azabını kat kat tattırırdık. Sonra Bize karşı bir yardımcı da bulamazdın.

وَاِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَاِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

76. Neredeyse seni bulunduğun yerden çıkman için tedirgin etmeyi başaracaklardı. Eğer öyle olsaydı, onlar da senin ardından ancak az bir süre kalabilirlerdi.

1- Şeref/onur sahibi kıldık. **2-** Yaptıklarını belirleyen defterleri ile. İmam sözcüğü önder anlamının yan ısıra kayıt defteri anlamına da gelmektedir. Veya içinde yer aldıkları, birlikte oldukları, ortak hareket ettikleriyle, taraftarlar birliği ile peşi sıra gittikleri kimse ile kişisel veya toplumsal önderliklerle. **3-** Yaptıklarının yazılı olduğu kitap, amel defteri. **4-** Bu bir deyimdir. Araplarda sağ taraf deyimi "uğur, mutluluk, sağlamlık ve kurtuluşu" ifade etmektedir. **5-** Yalnızca onda yazılı olanlardan sorumlu olurlar. **6-** Bu dünyada gerçeği görmeyen, doğru yolu bulmayan, ahirette de bulamayacaktır. **7-** Sınavı kaybetmeni sağlayacak şeylerle. **8-** Müşrikleri kazanmak adına kimi ilkeleri yumuşatarak, vahyin özü ile bağdaşmayan onları hoşnut edecek, onlara birtakım ayrıcalıklar sağlayacak ödünler verecektin. **9-** Yoldaş, dost. İz bırakan önder.

سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

77. Senden önce de gönderdiğimiz resullerimize uyguladığımız sünnetimiz budur. Bizim sünnetimizde[1] bir değişiklik bulamazsın.

اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ۭ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

78. Güneş'in batmasından[2] gecenin karanlığı bastırıncaya kadar salâtı ikame et.[3] Ve fecrin kur'anı;[4] kuşkusuz fecrin kur'anı[5] tanıklıdır.

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰٓى اَنْ يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

79. Sana özgü nafile[6] olarak gecenin bir kısmında onunla uyan[7]. Umulur ki Rabb'in seni makâmı mahmûda[8] ulaştırır.

وَقُلْ رَّبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨٠﴾

80. De ki: "Rabb'im! Beni doğru bir girişle girdir ve beni doğru bir çıkış ile çıkar. Ve bana katından bir sultan[9] ver.

وَقُلْ جَاۗءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۭ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ﴿٨١﴾

81. De ki: "Hakk geldi, Batıl yok oldu. Kuşkusuz ki Batıl yok olmaya mahkûmdur.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَاۗءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ وَلَا يَزِيْدُ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

82. Kur'an'dan indirdiğimiz şeyler, mü'minler için şifadır, rahmettir. Zalimlerin ise yalnızca hüsranını arttırır.

1- Sunnetullah: Allah'ın yasası. **2-** Ayette geçen ve "Güneşin dönmesi (zeval vakti)" olarak anlam verilen "duluk" sözcüğü, "batmak" demektir. "Dulûku'ş-şems" deyimi ise Güneşin batması demektir. Yani, "Güneşin batma anı" anlamına gelmektedir. Dolayısı ile bu ayet, öğlenden akşama kadar geçen bir zaman dilimini değil, akşam salatının/namazının vaktini; yani akşam salatının/namazının başlangıç ve bitim zamanını belirlemektedir. **3-** Namaz kıl. **4-** "Kur'âne'l-Fecri," tamlamasındaki kuran sözcüğü fecrin, yani sabah şafağının iyice yoğunlaşıp toplanması anlamındadır. Kur'ân'ın sözcük anlamı toplamak, bir araya getirmek, içinde tutmak vb. dir." **5-** "Fecrin, yani sabah şafağının iyice yoğunlaştığı zaman sabah namazının kılınacağını söylemektedir. Şafağın yoğunlaşmasının görülen bir şey olduğu ifade edilmektedir. **6-** İlave, fazladan. **7-** "Teheccüd namazı kılmak" olarak çevirisi yapılan "Fetehecced" sözcüğü uykudan uyanmak demektir. Teheccüd sözcüğünün kökü olan (hcd) sözcüğü, zıt anlamlı bir sözcük olup hem uyumak hem uyanmak anlamına gelmektedir. Ayette namaz konu edilmemektedir. **8-** Övgüye değer bir makama. **9-** Yaptırım gücü, yol gösterici.

وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُسًا ﴿٨٣﴾

83. Ve kimi insana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirerek uzaklaşır. Ve ona bir kötülük dokunduğunda umutsuzluğa düşer.

قُلْ كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ﴿٨٤﴾

84. De ki: "Herkes kendi karakterine göre davranır. Rabb'in, kimin doğru yolu seçtiğini daha iyi bilir.

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّىْ وَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٥﴾

85. Sana ruhtan[1] soruyorlar. De ki: "Ruh, Rabb'imin işindendir[2]. Ve size ilimden çok az verilmiştir.

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِىْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ﴿٨٦﴾

86. Eğer dilersek, sana vahyettiklerimizi ortadan kaldırırız; sonra Bize karşı kendine bir vekil[3] bulamazsın.

اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ؕ اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ﴿٨٧﴾

87. Ancak bu, Rabb'inden bir rahmettir. O'nun, senin üzerindeki lütfu çok büyüktür.

قُلْ لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ﴿٨٨﴾

88. De ki: "Eğer ins[4] ve cinn[4] bu Kur'an'ın benzerini getirmek için bir araya gelseler ve birbirlerine yardımcı olsalar yine de onun benzerini ortaya koyamazlar.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِىْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٨٩﴾

89. Ant olsun Biz, bu Kur'an'da insanlara her türlü örneği verdik. Buna rağmen insanların çoğu yine de kafirlikte[5] diretti.

1- Ruh; insanı yaşatan "can", "vahiy," ve "vahyin kaynağı" anlamlarına sahip bir sözcüktür. Bu ayetteki "ruh" sözcüğü, vahyin kaynağı, diğer bir deyimle "vahiy" demektir. Bir sonraki ayete bakıldığında da ruhun vahiy anlamına geldiği görülmektedir. **2-** Rabb'imin emrindendir; O'nun bileceği bir şeydir. **3-** Koruyucu, dayanak. **4-** "İns ve cinn", Kur'an'da birleşik bir ifade olarak kalıp şeklinde kullanılmaktadır. Bu terkibe, "insanlar ve cinler" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. İns ve Cinn terkip olarak: gördüğümüz-görmediğimiz, yerli- yabancı, tanıdık- tanımadık, bilinen- bilinmeyen kimseler; diğer bir ifade ile her kes, her kim varsa demektir. **5-** Nankörlükte.

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

90. “Yerden bizim için bir pınar fışkırtmadıkça sana asla inanmayacağız.” dediler.

اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾

91. Veya senin hurma ve üzüm bağlarından bir bahçen olmalı ve aralarından gürül gürül nehirler akıtmalısın.

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَأْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

92. Veya iddia ettiğin gibi, göğü paramparça edip üzerimize yıkmalısın. Veya Allah’ı ve melekleri karşımıza çıkarmalısın.

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ ؕ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهٗ ؕ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

93. Veya altından bir evin olmalı, ya da göğe yükselmelisin. Çıksan dahi, bize oradan okuyacağımız bir kitap indirmedikçe senin yükselişine asla inanmayız. De ki: “Benim Rabb’im noksanlıklardan arıdır. Ben, bir beşer ve resûlden başka bir şey miyim ki?”

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰٓى اِلَّآ اَنْ قَالُوٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

94. İnsanlara, doğru yola ileten rehber gelince, onları iman etmekten alıkoyan şey, “Allah, ölümlü bir beşeri mi resul gönderdi?” şeklindeki anlayışlarıdır.

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْاَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾

95. De ki: “Eğer yeryüzünün sakinleri melekler olsaydı, elbette onlara gökten resûl olarak bir melek gönderirdik.”

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

96. De ki: “Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter.” Kuşkusuz O, kulları için Her Şeyden Haberdar Olan’dır, Her Şeyi Gören’dir.

وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِهٖ ۭ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰي وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَّبُكْمًا وَّصُمًّا ۭ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۭ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ سَعِيْرًا ﴿٩٧﴾

97. Allah, kime hidayet etmişse[1], işte o doğru yolu bulmuştur. Kimi de saptırırsa[1], onun için, O'ndan başka veliler bulamazsın. Kıyamet Günü, onları; kör, sağır ve dilsiz olarak yüzüstü sürünür durumda mahşer yerine toplarız. Onların varacakları yer Cehennem'dir. O ne zaman dinse, onlara ateşi artırırız.

ذٰلِكَ جَزَاۗؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَقَالُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٩٨﴾

98. Onların, cezalandırılmalarının nedeni, ayetlerimizi inkâr etmelerinden ve "Biz bir yığın kemik ve ufalanmış toz haline geldikten sonra mı yeni bir yaratılışla diriltilecekmişiz?" diye alay etmeleridir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓي اَنْ يَّخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيْهِ ۭ فَاَبَى الظّٰلِمُوْنَ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٩٩﴾

99. Gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, tıpkı bunlar gibi, yeni yaratmalara da gücünün yeteceğini görmüyorlar mı? Kendileri için bir gün sona ereceği kesin olan bir süre tayin etmiştir. Zalimlerin yaptıkları nankörlükten başka bir şey değildir.

قُلْ لَّوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَاۗىِٕنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِذًا لَّاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ ۭ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُوْرًا ﴿١٠٠﴾

100. De ki: "Eğer siz, Rabb'imin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, tükenir endişesi ile kimseye bir şey vermezdiniz. Kimi insan çok cimridir.[2]"

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰي تِسْعَ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ فَسْـَٔـلْ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ اِذْ جَاۗءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ اِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰي مَسْحُوْرًا ﴿١٠١﴾

101. Ant olsun ki Biz Musa'ya apaçık dokuz âyet[3] verdik. İsrailoğulları'na sor. Onlara geldiğinde, Firavun ona, "Ey Musa! Ben kesinlikle büyülenmiş olduğunu görüyorum." demişti.

1- Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. **2-** İnsanın, cimri olanı olduğu gibi, cömert olanı da vardır; savurgan olanı da. Bu niteleme insanların tamamı için yapılan bir niteleme değil, cimrilik yapanlarla ilgili bir nitelemedir. Zira ayette "el insan" denemektedir. Yani bildik insanlardan söz edilmektedir. Bu bildik olan insanlar önceki ayetlerde söz edilen kâfirlerdir. **3-** Mucize, kanıt.

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَآئِرَ ۚ وَاِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

102. Musa: "Bunları uyarıcı, aydınlatıcı olarak göklerin ve yerin Rabb'inden başkasının indirmediğini sen bildin. Ey Firavun! Ben de senin mahvolduğunu görüyorum". Dedi.

فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾

103. Bunun üzerine yeryüzünü onlara dar etti.[1] Biz, onu ve beraberinde olanların tamamını suda boğduk.

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهٖ لِبَنِىْٓ اِسْرَآءِيلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

104. "Arkasından İsrâîloğulları'na, güven içinde o yerde yerleşin! Sonra ahiret için verilen süre dolunca hepinizi toplayıp bir araya getireceğiz." dedik.

وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾

105. Onu hakk ile indirdik. Ve hakk[2] ile indi. Seni, haber verici ve uyarıcı olmandan başka bir şey için göndermedik.

وَقُرْاٰنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاَهٗ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾

106. Kur'an'ı; onu, zamana yayarak insanlara duyurman[3] için bölümler halinde birbiri ardınca indirdik.

قُلْ اٰمِنُوا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوا ۗ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖٓ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾

107. De ki: "Ona ister inanın ister inanmayın; daha önce kendilerine ilim verilenler[4], o, onlara okunduğu zamanlar, çeneleri üzerine secdeye[5] kapanırlar.

وَيَقُوْلُوْنَ سُبْحَانَ رَبِّنَآ اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾

108. Ve derler ki: "Rabb'imiz her şeyden yücedir. Rabb'imizin uyarısı kesinlikle gerçekleşecektir.

1- Ayette geçen "yestefizze" sözcüğü, anlam olarak sürgün etme değil, tedirgin etme demektir. Bu nedenle "onları bulundukları yerden sürmek" şeklindeki çeviriler doğru değildir. **2-** Değişmeksizin, gönderdiğimiz şekliyle. **3-** "Takrae" sözcüğünün bu ayetteki anlamı okumak değil, "duyurmak"tır. Kur'an, okunsun diye değil; insanlara duyurulsun, iletilsin diye gönderilen bir hitaptır. **4-** Vahiy aracılığı ile bilgi sahibi olanlar. Daha önce kendilerine kitap verilenler. Ayetteki ilim sözcüğünden kasıt vahiydir. Kur'an, ilim sözcüğünü daha çok "vahiy" anlamında kullanmaktadır. **5-** Tam bir teslimiyet.

وَيَخِرُّونَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾

109. Onlar, ağlayarak çeneleri üzerine kapanırlar[1]. Bu onların huşularını[2] artırır.

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

110. De ki: "İster Allah diye çağırın ister Rahman diye çağırın. Hangisiyle çağırırsanız çağırın en iyi isimler O'nundur. Salatında[3] sesini ne fazla yükselt ne de fazla kıs. Bu ikisi arasında bir yol tut.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

111. Ve de ki: "Hamd[4], çocuk edinmeyen Allah'a özgüdür. O'nun mülkte[5] ortağı yoktur. O'nun acizlikten dolayı bir veliye[6] de ihtiyacı yoktur. O'nu tam bir yüceltme ile yücelt.

1- Çenesi üzerine kapanma bir saygı gösterme deyimidir. **2-** Bilinçlerini, saygılarını, duyarlılıklarını ve içtenliklerini. **3-** Duanda. **4-** Bütün övgüler. **5-** Egemenlikte. **6-** Yandaş, yardımcı, destekçi.

سُورَةُ الْكَهْفِ ﴿١٨﴾

18. KEHF SÛRESİ

[İniş sırası: 69, Mekki, 110 ayet. Adını 9. ayetteki "Kehf/büyük mağara" sözcüğünden almıştır. Mekke dönemi ortalarında inmiştir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیٓ اَنْزَلَ عَلٰی عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ؕ ﴿١﴾

1. Hamd[1], kendisinde hiçbir çelişki olmayan Kitap'ı indiren Allah'a aittir.

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ۙ ﴿٢﴾

2. Dosdoğru bir gözetici olarak; şiddetli azaba karşı uyarmak, erdemli ve doğru davranışlarda bulunan müminlere, en iyi karşılığın[2] onların olduğunu müjdelemek için katından indirdi.

مَاكِثِينَ فِيهِ اَبَدًا ۙ ﴿٣﴾

3. Onlar, orada ebediyen kalıcıdırlar.

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ۘ ﴿٤﴾

4. Ve "Allah, çocuk edindi." diyenleri uyarmak için.

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِاٰبَآئِهِمْ ؕ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ؕ اِنْ يَقُولُونَ اِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

5. Buna dair kendilerinin de atalarının da hiçbir bilgileri yoktur. Çok büyük söz ediyorlar. Yalandan başka bir şey söylemiyorlar.

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَدِيثِ اَسَفًا ﴿٦﴾

6. Onlar, bu söze inanmıyorlar diye, onların durumlarına üzüntünden neredeyse kendini harap edeceksin!

اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

7. Biz, hangisinin daha iyi şeyler yapacağına sınav olsun diye, yeryüzünde olan şeyleri ilgi çekici yaptık.

1- Övgü. **2-** Cennetin.

وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾

8. Yeryüzünde olan güzellikleri kupkuru toprak haline getireceğiz.

اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ اٰيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

9. Yoksa sen, Kehf ve Rakim[1] Ashabı'nın Bizim en şaşılacak ayetlerimizden[2] oldukları mı sandın?

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾

10. Gençler, mağaraya sığındıkları zaman şöyle demişlerdi: "Rabb'imiz, bize kendi katından bir rahmet ver. İşimizde doğru olanı yapma bilinci lütfet.

فَضَرَبْنَا عَلٰٓى اٰذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾

11. Böylece onları yıllar yılı mağarada dış dünyadan habersiz yaptık.

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ اَىُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُٓوا اَمَدًا ﴿١٢﴾

12. Sonra iki gruptan hangisinin kaldıkları süreyi daha iyi hesapladığını ortaya çıkarmak için, onları tekrar uyandırdık.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

13. Biz, sana onların hikâyesini bütün gerçekliği ile anlatıyoruz. Onlar Rabb'lerine iman eden gençlerdi. Biz de onlara hidayeti[3] arttırdık.

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهٖٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

14. Onların kalplerini pekiştirdik. Kıyam ederek[4]: "Bizim Rabb'imiz, göklerin ve yeryüzünün Rabb'idir" dediler. Ondan başkasını asla ilah diye çağırmayız. Yoksa kesinlikle saçmalamış oluruz.

هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

15. İşte bunlar, O'nun yanı sıra ilahlar edinenler bizim halkımızdır. Onların ilahlığını gösteren açık bir yetki belgesi getirselerdi ya! Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir?

1- Mağara ve Yazıt/kitabe/yazılı levha arkadaşlarının. **2-** Mucize, ibret, kanıt. **3-** Doğru yola yönelme bilinçlerini arttırdık. **4-** Müşrik yönetime başkaldırarak.

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَأْوٗٓا
اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ
وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿١٦﴾

16. Mademki onlardan ve Allah'tan başka kulluk ettikleri şeylerden ayrılmayı tercih ettiniz, o halde mağaraya sığının ki, Rabb'iniz size rahmetini açsın ve size destek olarak işlerinizi kolaylaştırsın.

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِنْهُ ۭ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ
اللّٰهِ ۭ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾

17. Onlar, mağaranın geniş bir dehlizinde bulunurlarken, Güneş'in doğduğu zaman, mağaralarından sağa tarafa yöneldiğini, battığı zaman da sol tarafa doğru onları makaslayıp geçtiğini görürsün.[1] Bu Allah'ın âyetlerindendir.[2] Allah, kimi doğru yola iletirse[3], işte o doğru yolu bulmuştur. Kimi de sapkınlıkta bırakırsa, artık onun için yol gösteren bir veli[4] bulamazsın.

وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَّهُمْ رُقُوْدٌ ۡ وَّنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ
الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۡ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ
بِالْوَصِيدِ ۭ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَّلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

18. Uykuda oldukları halde sen onları uyanık sanırsın. Ve biz onları sağ yanlarına ve sol yanlarına çevirириz. Köpekleri de avluda ön ayaklarını öne doğru uzatmıştı. Eğer sen onlarla karşılaşsaydın, gerisin geri kaçardın. Ve korkudan ürperirdin.

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَاۗءَلُوْا بَيْنَهُمْ ۭ قَالَ قَاۗىِٕلٌ مِّنْهُمْ
كَمْ لَبِثْتُمْ ۭ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۭ قَالُوْا رَبُّكُمْ
اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوْٓا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى
الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَآ اَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ
مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾

19. Ve böylece birbirlerine sorsunlar diye onları canlandırdık. Onlardan biri şu soruyu sordu: "Ne kadar kaldınız?" "Bir gün veya günün bir bölümü kadar." dediler. Kimisi de: "Ne kadar kaldığınızı Rabb'iniz daha iyi bilir." dedi. Sizden birisini, gümüş paranızla şehre gönderin. Hangi yiyeceği seviyorsanız ondan yiyecek getirsin. Ve sizi kimseye sezdirmemeye dikkat etsin.

1- Güneş hiçbir durumda onların üzerlerine vurup onları rahatsız etmiyor. **2-** Mucizelerindendir. **3-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey yapmak isteyeni" anlamlarına da gelmektedir. **4-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

اِنَّهُمْ اِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ اَوْ
يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٢٠﴾

20. Onlar sizi fark ederlerse, sizi taşa tutarlar veya kendi milletlerine[1] döndürürler. O zaman, kesinlikle ebediyen kurtuluşa eremezsiniz.

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُٓوا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
وَاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ
فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ۖ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ ۗ قَالَ الَّذِينَ
غَلَبُوا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

21. Böylece, Allah'ın verdiği sözün gerçek olduğunu, o saat[2] hakkında hiç kuşku olmadığını bilmeleri için onları haberdar ettik. O zaman, onların durumu hakkında aralarında tartışıyorlardı." Onların üzerlerine bir bina yapın; onların Rabb'leri, onları daha iyi bilir." dediler. Düşünceleri kabul edilenler: "Onların üzerlerine bir mescid yapalım." dediler.

سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ
سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۚ وَيَقُولُونَ
سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُلْ رَبِّى اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ
مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيلٌ ۬ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ اِلَّا مِرَآءً
ظَاهِرًا ۖ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٢٢﴾

22. "Onlar üç kişidir, dördüncüsü köpekleridir." Diyecekler. Ğayba taş atar gibi[3] "Beş kişidir, altıncısı köpekleridir." diyecekler, "Yedi kişidir, sekizincisi köpekleridir." diyecekler. De ki: "Onların sayılarını Rabb'im daha iyi bilir. Onları pek az kimseden başkası bilmez." Onlar hakkında, Kur'an'ın verdiği bilgi dışında onlarla tartışma. Onlar hakkında tartışan hiç kimseden de bir açıklama isteme.

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْىْءٍ اِنِّى فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

23. Hiçbir şey için, "Ben, yarın bunu kesinlikle yapacağım." deme.

اِلَّٓا اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ ۚ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَسٰٓى اَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّى لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

24. Ancak, Allah'ın dilemesiyle yapacağım de. Ve unuttuğun zaman Rabb'ini an. Ve "Umulur ki Rabb'im beni en doğru olanı yapmaya yöneltir." de.

وَلَبِثُوا فِى كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا
تِسْعًا ﴿٢٥﴾

25. Onlar, mağaralarında, üç yüz yıl kaldılar ve dokuz yıl ilave ettiler.[4]

1- Yol, sünnet, inanç sistemi, uygarlık, yaşam biçimi. **2-** Kıyamet. **3-** Gerçek bilgiye sahip olmadan, zanda bulunarak. **4-** Bu sayı, tahmin yürütenlere aittir. Zira bir sonraki ayette böyle olduğu anlaşılmaktadır. Böyle tahmin edenlere bir sonraki ayette cevap verilmektedir.

قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوْا ۚ لَهٗ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ اَبْصِرْ بِهٖ وَاَسْمِعْ ۭ مَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا يُشْرِكُ فِيْ حُكْمِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾

26. De ki: "Onların ne kadar kaldıklarını en iyi Allah bilir." Göklerin ve yerin bilinmezi yalnızca O'na aittir. En iyi gören ve en iyi işiten O'dur! Onlar için O'ndan başka veli[1] yoktur. O, hükümranlığına[2] kimseyi ortak etmez.

وَاتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

27. Ve sen, Rabb'inin Kitap'ından sana vahyedileni oku! O'nun kelimelerini[3] değiştirecek yoktur. O'ndan başka sığınılacak da bulamazsın.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ ۡ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

28. Sabah akşam[4] O'nun yoluna yönelerek, Rabb'ine çağrıda bulunanlarla beraber olmada sabırlı ol. Dünya hayatının çekiciliğine kanarak gözlerini onlardan ayırma. Kalbini[5] zikrimizden gafil kıldığımız[6], tutkularına uymuş, işi aşırılık olan kimseye boyun eğme.[7]

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ ۡ فَمَنْ شَاۗءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَاۗءَ فَلْيَكْفُرْ ۭ اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا ۙ اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۭ وَاِنْ يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَاۗءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ ۭ بِئْسَ الشَّرَابُ ۭ وَسَاۗءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾

29. De ki: "Hakk[8] Rabb'inizdendir. O halde dileyen iman etsin, dileyen küfretsin." Kuşkusuz Biz, zalimler için bir ateş hazırladık. Çadır gibi onları kuşatan. Eğer yardım isterlerse, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su yağdırılır. O ne kötü bir içecektir! Ve ne kötü bir barınma yeridir.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

30. Gerçek şu ki; iman edip sâlihâtı[9] yapanlara gelince, Biz, iyi bir iş yapan hiç kimsenin yaptığını karşılıksız bırakmayız.

1- Sahip çıkacak, yardım edip koruyacak. **2-** Egemenliğine, gaybı bilme gücüne. **3-** Takdir edilmiş hükmünü. "Allah'ın kelimeleri" deyimi "Allah'ın sözleri" anlamını değil, yarattığı şeyleri ve yaratma gücünü ifade etmektedir. Allah'ın sonsuz ilimi ve gücünü vurgulamaktadır. **4-** Her zaman, sürekli, gün boyu. **5-** Kavrama ve düşünme yetisini. **6-** Öğütlerimizi umursamayanları. **7-** Toplumun ileri gelenlerinin beğenisi için, yoksul, yoksun ve güçsüz olanları ikinci planda bırakacak bir davranış içine girme. 6:52. **8-** Gerçeği kesin olarak bildiren mesaj. **9-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ۚ نِعْمَ الثَّوَابُ ۖ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

31. İşte onlara Adn Cennetleri vardır. Onların içinden nehirler akar. Orada, altından bileziklerle süslenirler. İnce ve kalın ipekten yeşil elbiseler giyerler. Orada tahtlar üzerine yaslanırlar. Ne güzel bir karşılık ve ne iyi bir ağırlanma yeri!

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾

32. Onlara iki adamın durumunu örnek ver. Bunlardan birine her türlü üzümden iki bahçe yaptık. Ve bu iki bahçenin çevresini hurmalıklarla donattık. Aralarında da ekinlikler bitirdik.

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْئًا ۙ وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا ۙ ﴿٣٣﴾

33. İki bahçenin ikisi de hiçbir şey eksik bırakmadan meyvelerini verdi. Ve aralarında bir nehir akıttık.

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

34. Ve onun serveti oldu. Arkadaşı ile konuşurken: “Ben malca senden daha zenginim, insan sayısınca da senden daha güçlüyüm.” dedi.

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۖ قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا ۙ ﴿٣٥﴾

35. Ve o kendisine yazık ederek bahçesine girdi: “Ben, bunun hiçbir zaman yok olacağını sanmıyorum.” dedi.

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً ۙ وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ﴿٣٦﴾

36. Kıyametin kopacağını sanmıyorum. Eğer böyle bir şey olur da Rabb’ime döndürülürsem, mutlaka orada bundan daha hayırlısını bulurum.

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

37. Tartışmaya girdiği arkadaşı ona: “Seni topraktan, sonra bir nutfeden yaratan, sonra da seni insan şekline sokana nankörlük mü ediyorsun?”

لَّٰكِنَّا۠ هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

38. Oysa benim Rabb’im Allah’tır. Ve ben Rabb’ime kimseyi ortak koşmam.

وَلَوْلَآ اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ ۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ۚ ﴿٣٩﴾

39. Her ne kadar beni mal-mülk ve evlat bakımından eksik görüyorsan da bahçene girdiğin zaman: "Allah ne dilerse o olur, Allah'tan başka hiçbir güç yoktur." deseydin ya!

فَعَسٰى رَبِّىٓ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ۙ ﴿٤٠﴾

40. Belki Rabb'im, bana senin bahçenden daha hayırlısını verir. Ve seninkinin üzerine de gökten felaketler gönderir de verimsiz, kupkuru bir toprak olur.

اَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ﴿٤١﴾

41. Veya onun suyu yerin dibine çekilir de artık onu çıkarmaya asla gücün yetmez.

وَاُحِيْطَ بِثَمَرِهٖ فَاَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَآ اَنْفَقَ فِيْهَا وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا وَيَقُوْلُ يٰلَيْتَنِىْ لَمْ اُشْرِكْ بِرَبِّىْٓ اَحَدًا ﴿٤٢﴾

42. Onun ürünleri kuşatılıp bitirildi. Ve çardakları üzerine yıkılmıştı. Yaptığı harcamalara üzülerek ellerini ovuştururken, "Keşke ben Rabb'ime hiçbir şeyi ortak koşmasaydım." diyordu.

وَلَمْ تَكُنْ لَّهٗ فِئَةٌ يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

43. Allah'tan başka kendisine yardım edecek kimseler olmadı. Ve kendi kendisini de koruyamadı.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ۗ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ۚ ﴿٤٤﴾

44. İşte bu durumda velilik[1], gerçek olarak yalnızca Allah'a aittir. O, ödüllendirme bakımından da en hayırlı olandır. Sonuç bakımından da en hayırlı olandır.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

45. Dünya hayatının neye benzediğine dair şu örneği ver: o, gökten indirdiğimiz su ile yeryüzünde yeşeren ve daha sonra çer çöp olup rüzgârla sağa sola savrulan bitki gibidir. Allah'ın Her Şeye Gücü Yeter.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir.

اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْبَاقِيَاتُ الصّٰلِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ اَمَلًا ﴿٤٦﴾

46. Mal ve çocuklar, dünya hayatının süsüdür. Kalıcı olan iyi işler ise Rabb'inin yanında daha değerlidir. Ümit bağlama yönünden de daha değerlidir.

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً ۙ وَّحَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ۚ ﴿٤٧﴾

47. O gün dağları yürüteceğiz. Ve yeryüzünü dümdüz görürsün. Hiç kimseyi bırakmaksızın onların tamamını[1] mahşerde toplarız.

وَعُرِضُوْا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ؕ لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۭ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾

48. Saf saf Rabb'ine arz olunacaklar. Ant olsun ki siz, ilk yarattığımız gibi Bize geldiniz. Hayır, size yaptığımız uyarıları, gerçekleştirmeyeceğimizi sanıyordunuz.

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً اِلَّآ اَحْصٰىهَا ۚ وَوَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ؕ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ﴿٤٩﴾

49. Ve kitap ortaya kondu. O zaman suçluların onda olanlardan ürperdiklerini görürsün. "Eyvah bize! Bu nasıl bir kitap ki, büyük-küçük saymadık hiçbir şey bırakmamış." derler. Yaptıkları her şeyi hazır buldular. Senin Rabb'in, hiç kimseye haksızlık yapmaz.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖ ؕ اَفَتَتَّخِذُوْنَهٗ وَذُرِّيَّتَهٗٓ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ؕ بِئْسَ لِلظّٰلِمِيْنَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

50. Hani! Biz, meleklere, "Âdem'e secde edin.[2]" demiştik. İblis hariç hepsi secde etmişti. O cinlerdendi. Böylece Rabb'inin sözünden dışarı çıktı. Benim yanım sıra, onu ve soyunu evliya mı ediniyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanınızdır. Zalimler için ne kötü bir tercihtir bu!

مَآ اَشْهَدْتُّهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ ۖ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

51. Ben onları[3] göklerin ve yeryüzünün yaradılışına ve kendilerinin yaradılışına tanık tutmadım[4]. Ve Ben saptıranları yardımcı edinmedim.

1- Tüm ölüleri. **2-** Saygı gösterip, değerini takdir edin. **3-** İblis ve soyu. **4-** İblis ve soyu kendi yaradılışlarına tanık tutulmazlarken; insan ve soyu kendi yaradılışına tanık tutulmuştur. (7:172) Yani Allah, insanı yaratırken onun benliğine, yaratıcıyı idrak etme güdüsünün yerleştirildiğini; insanın yaradılış özünde Allah'ı tanıma ve idrak etme yeteneğinin kodlanmış olduğunu ifade etmektedir.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾

52. O gün Allah, "Benim ortaklarım olarak sandıklarınızı haydi çağırın." der. Sonra onları çağırdılar fakat onlar, kendilerine cevap vermedi. Ve Biz onların aralarına aşılmaz bir engel koyduk.

وَرَاَ الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

53. Mücrimler[1] ateşi görünce, ona düşeceklerini anlarlar. Ancak ondan bir kaçış yolu bulamazlar.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَىْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

54. Ant olsun ki Biz, bu Kur'an'da her türlü örneği farklı farklı açıklamalarla verdik. Ne var ki insan bilir bilmez her şeye karşı çıkmayı çok sevmektedir.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُٓوا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ اِلَّآ اَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

55. Kendilerine hidayet[2] geldiği zaman; insanları, Rabb'lerinin bağışlamasını dilemekten ve inanmaktan alıkoyan şey, kendilerinden öncekilerinin başına gelenlerin, kendi başlarına da gelmesini ya da azapla karşı karşıya gelmeyi beklemeleridir.

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُٓوا اٰيَاتِى وَمَآ اُنْذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

56. Biz, resulleri ancak haberdar ediciler ve uyarıcılar olarak göndeririz[3]. Gerçeği yalanlayan nankörler ise Hakk'ı Batıl ile ortadan kaldırmak için mücadele ediyorlar. Ve onlar, ayetlerimizi ve uyarıldıkları şeyleri alaya alıyorlar.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِىَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۭ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِٓى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۭ وَاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَهْتَدُٓوا اِذًا اَبَدًا ﴿٥٧﴾

57. Rabb'inin âyetleriyle öğüt verildiği zaman onu dikkate almayan ve yapıp ettiklerini önemsemeyen kimseden daha haksız kim vardır? Biz, böylelerinin kalplerinin üzerine, gerçeği düşünüp kavramayı engelleyen bir örtü, kulaklarına da ağırlık koyduk. Sen onları doğruya yöneltmeye çalışsan da artık asla doğru yola dönmezler.

1- "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **2-** Doğru yola iletme kılavuzu. **3-** Tercihleri nedeniyle nasıl bir sonuçla karşılaşacaklarını bildirmek için.

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ۚ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾

58. Bununla beraber, rahmet sahibi Rabb'in çok bağışlayıcıdır. Eğer O, yaptıkları yüzünden onları hemen hesaba çekseydi, kesinlikle onlara azabı hemen verirdi. Aksine onlar için belirlenmiş bir zaman vardır. Onlar, O'ndan başka sığınılacak bir yer asla bulamazlar.

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾

59. İşte zulmettikleri zaman yok ettiğimiz beldeler. Biz onların yok edilmeleri için de bir zaman belirlemiştik.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

60. Bir zamanlar Musa, genç arkadaşına: "İki denizin birleştiği yere ulaşıncaya kadar yoluma devam edeceğim veya uzun zaman gitmeye devam edeceğim." demişti.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

61. İkisinin arasının[1] birleştiği yere ulaştıklarında hûtlarını[2] unuttular. O da denizin derinliklerine doğru kendi yolunu tuttu.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

62. Epey bir mesafe aldıktan sonra, genç arkadaşına, "Yolculuğumuz nedeniyle iyice yorulduk, haydi sabah yemeğimizi getir." dedi.

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ ۖ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

63. "Tüh! Şu işe bak! O kayanın yanında durduğumuzda ben balığı unuttum; şeytan hatırlamama engel oldu. O da şaşılacak bir şekilde denizde kendisine yol tuttu."

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾

64. "Hemen oraya dönmeliyiz" dedi. Ve izlerini takip ederek geri döndüler.

1- İki denizin. **2-** Balıklarını.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

65. Derken katımızdan, kendisine bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan[1] bir ilim öğrettiğimiz[1] Bizim kullarımızdan bir kul[2] buldular.

قَالَ لَهُ مُوسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

66. Musa ona: "Sana öğretilen doğru yoldan gitme bilgisini bana da öğretmen için, sana tâbi olabilir miyim?" dedi.

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

67. Sen, benimle beraber olmada sabretmeye asla güç yetiremezsin.

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

68. Haberdar edilerek iç yüzünü kavrayamadığın şeye nasıl sabredebilirsin?

قَالَ سَتَجِدُنِٓى اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَّلَآ اَعْصِى لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾

69. "İnşâallah beni sabırlı bulacaksın ve senin hiçbir işine karşı çıkmayacağım." dedi.

قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِى فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَنْ شَىْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

70. "O halde, eğer bana uyacaksan, hakkında bir hadis[3] yapıncaya kadar bana hiçbir şey hakkında soru sorma." dedi.

فَانْطَلَقَا حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِى السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا اِمْرًا ﴿٧١﴾

71. Bunun üzerine yürüdüler. Nihayet bir gemiye bindiklerinde onu deldi. Musa: "İçindekilerini boğmak için mi onu deldin? Gerçekten sen şaşılacak bir iş yaptın." dedi.

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

72. "Gerçek şu ki sen benimle birlikte olmada sabretmeye asla güç yetiremezsin." dememiş miydim?

1- "Ledun" sözcüğü, kimi dünya dinlerinde gnosis (gizli, özel bilgi, sır) olarak tanımlanan biçimiyle "tasavvuf dininde" de bilgi türü olarak, "ilm-i ledun" olarak yer almaktadır. İlm-i ledun; "hiçbir çaba olmaksızın, Allah'ın, kimilerinin kalbine doğrudan bilgi yüklemesi" olarak tanımlanmaktadır. Oysaki "ledun" sözcüğü Kur'an'ın onlarca ayetinde (Bu surenin 76. ayetinde de var.) olduğu gibi, bu ayette de "mekân zarfı" olarak; tarafında, yanında, katında anlamlarına gelmektedir. **2-** Çeşitli kaynaklara dayanılarak "Hızır" olarak adlandırılan "bir kul"un kim olduğu bilgisi Kur'an'da yer almamaktadır. Hızır sözcüğü Kur'an'da yer almadığı halde, "kullarımızdan bir kul"u, Kur'an dışı geleneksel anlayış, Kur'an dışı inançların etkisinde kalarak "Hızır" olarak anmaktadır. **3-** Açıklama.

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

73. “Unutmuş olmamdan dolayı beni kınama ve bu işimden dolayı güçlük çıkarma.” dedi.

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٤﴾

74. Tekrar yola koyuldular. Nihayet bir oğlana[1] rastladılar. Onu öldürdü. “Bir cana karşılık olmaksızın zekiyye[2] bir canı öldürdün mü? Gerçekten dehşet verici bir şey yaptın!”

❁❁❁ 15. Bölümün Sonu ❁❁❁

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

75. Sana, “Sen, kesinlikle benimle birlikte olmaya sabretmeye asla güç yetiremezsin, demedim mi?” dedi.

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾

76. “Eğer bir daha sana bir şey sorarsam, artık benimle arkadaşlık etmezsin! “Tarafımdan[3] yeterince özür dilemede bulundum.”

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

77. Yeniden yola koyuldular. Bir kasabaya varınca, karşılaştıkları halktan yiyecek istediler. Ne var ki onlar, kendilerini misafir etmekten kaçındılar. Derken orada yıkılmak üzere olan bir duvar buldular. Hemen onu düzeltti. Musa: “Eğer isteseydin elbette bunun için bir ücret alırdın.” dedi.

قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

78. “İşte bu yollarımızın ayrılma vaktidir. Sabırlı olmaya güç yetiremediğin şeylerin içyüzünü sana açıklayacağım.” dedi.

1- Gence. Ğulâm sözcüğü; oğlan, köle, uşak, çocuk, oğul, genç, hizmetli, delikanlı, ergenlik çağı anlamlarına gelen bir sözcüktür. Kimi çevirilerde çocuk diye çevrilen “ğulâm” sözcüğü, bu ayette genç anlamında olup, yaşlı anlamındaki “şeyh” sözcüğünün zıddıdır. Dolayısı ile öldürülen kimse çocuk değil genç yaşta birisidir. Ğulâm sözcüğünün delikanlı, genç anlamına geldiği bu surenin 82. Ayetinde açıkça ifade edilmektedir. **2-** Masum. Bu ve onlarca ayette geçtiği gibi “zekât” arınmak, daha temiz olmak, yücelmek demektir. **3-** Ledun (tarafımdan) sözcüğü ile ilgili not: 18:65

اَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسٰكِينَ يَعْمَلُونَ فِى الْبَحْرِ فَاَرَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

79. "O gemi, geçimini denizden sağlayan yoksul kimselere aitti. Gemiyi hasarlı göstermek istedim, zira onların ilerisinde bütün gemileri gasp eden bir hükümdar vardı."

وَاَمَّا الْغُلٰمُ فَكَانَ اَبَوٰهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَآ اَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

80. "Gence gelince, anne ve babası inanan kimselerdi. Onları azgınlığa ve küfre sürüklemesinden huşu ettik."[1]

فَاَرَدْنَآ اَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكٰوةً وَاَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

81. "Böylece onların Rabb'lerinin, onu, ondan daha hayırlı, daha zekât[2] ve merhamete daha yakın olanla değiştirmesini istedik."

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِى الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحًا فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَآ اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْرِى ذٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

82. "Duvar ise o şehirde iki yetim gence aitti. Ve onun altında, onlara ait bir servet vardı. Babaları iyi bir kimseydi. İşte onun için Rabb'in, onların erginlik dönemine erişmesini ve –Rabb'lerinden bir rahmet olarak- serveti çıkarmalarını istedi. Ve ben onu kendiliğimden bir iş olarak yapmadım. İşte senin sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin açıklaması budur."[3]

1- Zor kullanarak, baskı yaparak onları azgınlığa ve küfre sürüklediğini içtenlikle, yakından biliyoruz. Haşiye sözcüğüne "korktuk" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. Zira Haşiye, yani huşu; içtenlik, samimiyet demektir. Anlaşılan odur ki; söz konusu alim kul o yörede yaşayan ve yaşadığı toplumda olup bitenlere yakından tanık olan birisidir. Çocuğu ve çocuğun ailesini de çok iyi tanımakta, çocuğun anne ve babasına nasıl baskı yaptığını, nasıl zulmettiğini içtenlikle/yakından bilmektedir. Çocuğun onları azgınlığa ve küfre sürüklediğinden emin birisidir. Ayetteki huşu sözcüğü, alim kulun olup bitenleri çok iyi bildiğinden ve bilgisinden emin olduğu anlamındadır. Gelecekte olacak olan bir şeyden değil olmuş olan; olmakta olan bir durumdan söz edilmektedir. Ayete gelecekte olacak bir şeymiş gibi anlam verilmesi yanlıştır. Yanlışlığın temel nedeni haşiye sözcüğüne korkma anlamının verilmesidir. **2-** Daha temiz. 18:65 ayetin dipnotuna bak. **3-** Bu kıssanın önemli mesajlarından birisi de şudur: Bir konuda kesin olarak doğru bilgi sahibi olunmadan, bir şeyin nedeni kesin olarak bilinmeden yargıda bulunulmamalıdır. Musa Nebi, nedenini bilmediği her üç konuda da gördükleri ile yargıda bulunmuş ve yanılmıştır. Örneğin birisini bıçaklayarak öldüren bir kimseyi gördüğümüzde ona hemen katil deriz. Neden böyle deriz? Çünkü öldürürken gözlerimizle gördük. Oysaki neden öldürdüğünü öğrendiğimizde belki de katil dediğimiz kimseye bu kez kahraman diyeceğiz. Hatta ona yardım bile etmek isteyebiliriz. Onun için bir şeyin nedenini bilmeden sonuç üzerinden yargıya varmak -isabet edilse bile- doğru değildir.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِى الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

83. Sana, Zu'l-Karneyn'den[1] soruyorlar. De ki: "Size ondan bir konu anlatacağım."

اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِى الْاَرْضِ وَاٰتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾

84. Doğrusu Biz, onu yeryüzünde güçlendirdik ve ona her şeyden bir sebep[2] verdik.

فَاَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

85. Böylece bir sebebe tabi oldu.

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِمَّا اَنْ تُعَذِّبَ وَاِمَّا اَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

86. Nihayet o, Güneş'in battığı yere vardığı zaman, onu koyu bir suda batıyor buldu. Bir de bunun yanında bir halkla karşılaştı. "Ey Zu'l-Karneyn! "Dilersen onları cezalandırırsın, dilersen onlara iyilik edersin.[3]" dedik.

قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ اِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨٧﴾

87. Zu'l-Karneyn: "Kim zulmederse ona azap edeceğiz. Sonra Rabb'ine döndürülür. Böylece ona daha şiddetli bir azapla azap edilir." dedi.

وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَٓاءً ۨ الْحُسْنٰى ۚ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾

88. Kim iman eder ve salihâtı yaparsa, en iyi karşılık onundur. Biz, ona her türlü kolaylığı göstereceğiz.

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾

89. Sonra bir sebebe[4] tabi oldu.

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

90. Nihayet Güneş'in doğduğu yere vardığı zaman, onu, kendilerini Güneş'e karşı koruyacak bir örtü yapmadığımız bir halkın üzerine doğarken buldu.

1- Zu'l-Karneyn sözcüğü iki boynuzlu demektir. Zu'l-Karneyn'in kim olduğu konusunda Kur'an bir bilgi vermemektedir. **2-** Sonuca ulaşmayı sağlayacak şey. **3-** Ya zulmederek zalim olursun ya da adil davranarak, iyi bir kimse olursun. **4-** Amacına ulaştıracak bir yola koyuldu.

كَذٰلِكَ ۖ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

91. İşte böyle! Biz, onun yanında olan şeyleri bilgimizle kuşatmıştık.

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

92. Sonra bir sebebe tabi oldu.

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمَا قَوْمًا ۙ لَّا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

93. Nihayet iki set arasına ulaştığı zaman, onların yanı başında neredeyse hiç söz anlamayan bir halkla karşılaştı.

قَالُوْا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ مُفْسِدُوْنَ فِى الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

94. “Ey Zu’l-Karneyn! Şüphesiz Ye’cûc ve Me’cûc[1] yeryüzünde fesat çıkaranlardır. Onun için, onlarla bizim aramıza ücreti mukabilinde bir set yap, olmaz mı?” dediler.

قَالَ مَا مَكَّنِّىْ فِيْهِ رَبِّىْ خَيْرٌ فَاَعِيْنُوْنِىْ بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۙ ﴿٩٥﴾

95. “Rabb’imin, beni içinde bulundurduğu imkânlar daha hayırlıdır.” dedi. Şimdi bana güç verin de sizinle onların arasına çok sağlam bir engel yapayım.” dedi.

اٰتُوْنِىْ زُبَرَ الْحَدِيْدِ ۭ حَتّٰٓى اِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوْا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَعَلَهٗ نَارًا ۙ قَالَ اٰتُوْنِىْٓ اُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾

96. “Bana demir parçaları getirin. İki dağın arası eşit seviyeye gelinceye kadar körükleyin.” dedi. Onu bir ateş haline getirince, “Bana erimiş bakır getirin, onun üzerine dökeceğim.” dedi.

فَمَا اسْطَاعُوْٓا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَمَا اسْتَطَاعُوْا لَهٗ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

97. Artık onu aşmaya ve yarıp geçmeye güç yetiremediler.

1- “Ye’cûc ve Me’cûc, bir nitelemedir. Toplumsal kokuşmanın, topyekûn bir insanlığın tam bir “hercümerç” olması, ahlaki bozulmanın, sefaletin ve çöküntünün bütün bir toplumu kuşatmasının, bütün bir toplumun iş birliği halinde fesat çıkarmasının, kötülüğün her şeye nüfuz etmesinin genel adıdır. Bunu belli bir zamanla, mekânla, toplum veya güçle sınırlamak veya bu konuda gaybi bir beklentiye girmek anlamsızdır. Bu hayal görmekten başka bir şey değildir. Ye’cûc ve Me’cûc, her çağda ve her toplumda ortaya çıkabilecek bir durumdur.”

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّنْ رَّبِّيْ ۚ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ رَبِّيْ جَعَلَهٗ دَكَّآءَ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّيْ حَقًّا ﴿٩٨﴾

98. "Bu Rabb'imden bir rahmettir. Ama Rabb'imin uyarısı[1] gerçekleştiği zaman, onu yerle bir eder. Ve Rabb'imin uyarısı gerçektir." dedi.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَّمُوْجُ فِيْ بَعْضٍ وَّنُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَجَمَعْنٰهُمْ جَمْعًا ۙ ﴿٩٩﴾

99. İzin günü onları terk ederiz. Dalga dalga birbirlerine karışırlar. Ve Sûr'a üfürülür. Hepsini bir araya toplarız.

وَّعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكٰفِرِيْنَ عَرْضًا ۙ ﴿١٠٠﴾

100. İzin günü Cehennem'i gerçeği yalanlayan nankörlere sunarız, tam bir sunuşla.

اَلَّذِيْنَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِيْ غِطَآءٍ عَنْ ذِكْرِيْ وَكَانُوْا لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

101. Ki onlar, bizim zikrimize[2] karşı gözleri kapalı ve işitmeye tahammülü olmayanlardır.

اَفَحَسِبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ يَّتَّخِذُوْا عِبَادِيْ مِنْ دُوْنِيْٓ اَوْلِيَآءَ ۭ اِنَّآ اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

102. Yoksa gerçeği yalanlayan nankörler, Benim yanım sıra evliya[3] edinebileceklerini mi sandılar? Biz, Cehennem'i gerçeği yalanlayan nankörlere bir ikram olarak hazırladık.

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِيْنَ اَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾

103. De ki: "Size, yaptıklarından dolayı en çok kayba uğrayanları haber verelim mi?"

اَلَّذِيْنَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُوْنَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

104. "Onlar, dünya hayatında iyi işler yaptıklarını sanırlarken, yaptıkları boşa gitmiş olan kimselerdir."

اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَاۗىِٕهٖ فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيْمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

105. İşte onlar, Rabblerinin âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr edenlerdir. Bu nedenle onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir. Artık Kıyamet Günü onlara hiçbir değer vermeyiz.

1- Sözü edilen/karar verilen an. **2-** Bizim öğüdümüze. **3-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. Sahip çıkacak, koruyacak.

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُٓوا اٰيَاتِى وَرُسُلِى هُزُوًا ﴿١٠٦﴾

106. Gerçeği yalanlayarak nankörlük etmeleri, âyetlerimi ve resullerimi alaya almaları nedeniyle onların cezaları Cehennem'dir.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

107. İman edip, sâlihâtı yapanların ikramı Firdevs Cennetleridir.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾

108. Orada devamlı kalırlar. Asla ayrılmak istemezler.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّى لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّى وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

109. De ki: "Rabb'imin kelimeleri[1] için denizler ve bir o kadar daha deniz mürekkep olsa; Rabb'imin kelimeleri bitmeden denizler biterdi.

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَىَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ ۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا ﴿١١٠﴾

110. De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Sizden farkım; bana, ilâhınızın ancak tek ilâh olduğu vahyedilmiş olmasıdır. Onun için her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, sâlihâtı[2] yapsın ve Rabb'ine kullukta hiç kimseyi ortak koşmasın.

1- "Allah'ın kelimeleri"ne "Allah'ın sözleri" anlamını vermek doğru değildir. Bu deyim, "takdir edilmiş hüküm" demektir. Bu ayette, Allah'ın "ol emri" ile yarattığı şeyleri ve yaratma gücünü ifade etmektedir. Allah'ın sonsuz ilmini ve gücünü anlatmaktadır. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

سُورَةُ مَرْيَمَ ﴿١٩﴾	**19. MERYEM SÛRESİ** *[İniş sırası: 44, Mekki, 98 ayet. Adını surede geçen "Meryem" kıssasından almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
كٓهيعٓصٓ ﴿١﴾	1. Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd.
ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّآ ﴿٢﴾	2. Rabb'inin, kulu Zekeriya'ya rahmetinin zikridir.[1]
اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾	3. O, içten bir seslenişle Rabb'ine seslenmişti.
قَالَ رَبِّ اِنِّى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّى وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾	4. "Rabb'im! Gerçekten ben iyice güçten kesildim. Saçım başım ağardı. Ve Rabb'im, Sana ettiğim dualarım hiç karşılıksız kalmadı.
وَاِنِّى خِفْتُ الْمَوَالِىَ مِنْ وَرَآءِى وَكَانَتِ امْرَاَتِى عَاقِرًا فَهَبْ لِى مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾	5. Gerçekten, benden sonra yerime geçeceklerden çok endişeliyim. Hanımım da kısır. Onun için bana katından bir veli[2] bağışla.
يَرِثُنِى وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾	6. Bana ve Yakûb soyuna mirasçı olsun. Rabb'im, onu hoşnut olunan kıl."
يَا زَكَرِيَّآ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيٰى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾	7. Ey Zekeriya! Biz, sana ismi Yahya olan ve daha önce dengi görülmemiş bir oğul müjdeliyoruz.
قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِى غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَاَتِى عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾	8. "Rabbim! Hanımım kısır, ben de ayakta duramayacak kadar yaşlanmışken, benim nasıl bir oğlum olabilir?" dedi.

1- Öğüdüdür. **2-** Yerime geçecek, destekleyici, yardımcı, yandaş birini lütfet.

قَالَ كَذٰلِكِۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّلِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّاۚ وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

21. “Öyle olacak” dedi. Rabb’in, “Bu Benim için kolaydır. Onu insanlara bir âyet ve Bizden bir rahmet kılacağız.” buyurdu. Bu, kesinleşmiş bir iş idi.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

22. Böylece onu gebe kaldı ve onunla birlikte uzak bir yere çekildi.

فَاَجَآءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِۚ قَالَتْ يٰلَيْتَنِيْ مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَكُنْتُ نَسْيًا مَّنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

23. Derken doğum sancısı onu hurma ağacının yanına getirdi. “Keşke bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!” dedi.

فَنَادٰىهَا مِنْ تَحْتِهَآ اَلَّا تَحْزَنِيْ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

24. Onun altından, “Üzülme! Rabb’in senin altından bir su akıtmıştır.

وَهُزِّيْٓ اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسٰقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

25. Hurma ağacının gövdesini kendine doğru sars, üzerine taze hurma dökülsün.

فَكُلِيْ وَاشْرَبِيْ وَقَرِّيْ عَيْنًاۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًاۙ فَقُوْلِيْٓ اِنِّيْ نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّا ﴿٢٦﴾

26. Artık ye, iç ve gözün aydın olsun. Eğer insanlardan birini görürsen, ‘Ben Rahmân’a oruç adadım, bugün hiçbir insanla konuşmayacağım.’ de.”

فَاَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهٗۚ قَالُوْا يٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

27. Sonra onu kucağında taşıyarak kavmine getirdi. Dediler ki: “Ey Meryem! Gerçekten çok kötü bir şey yaptın.

يٰٓاُخْتَ هٰرُوْنَ مَا كَانَ اَبُوْكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَّمَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

28. Ey Hârûn’un kız kardeşi! Baban kötü bir adam değildi, annen de iffetsiz bir kadın değildi.”

فَاَشَارَتْ اِلَيْهِۗ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

29. Bunun üzerine Meryem, çocuğu işaret etti. Dediler ki: “Beşikteki bir bebekle nasıl konuşabiliriz?”

قَالَ اِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰنِيَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِيْ نَبِيًّا ﴿٣٠﴾

30. Çocuk dedi ki: “Ben Allah’ın kulu olarak bana Kitap’ı verecek ve beni peygamber kılacak olanım.

وَّجَعَلَنِيْ مُبٰرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾

31. Bulunduğum her yerde bereketli kılan, yaşadığım sürece bana namaz ve zekâtı emreden O’dur.

وَّبَرًّا بِوَالِدَتِيْ وَلَمْ يَجْعَلْنِيْ جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾

32. Annemi gözetmekle yükümlü kılan O’dur. Beni zorba ve bedbaht kılmamıştır.

وَالسَّلٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُّ وَيَوْمَ اَمُوْتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾

33. Doğduğum gün, öleceğim gün ve canlı olarak yeniden diriltileceğim gün bana selâm olsun.

ذٰلِكَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِيْ فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

34. İşte Meryem oğlu İsa budur. Hakkında şüphe ettikleri gerçek söz budur.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍۙ سُبْحٰنَهٗۗ اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٥﴾

35. Allah’a yaraşmaz ki bir çocuk edinsin. O, bundan münezzehtir. Bir işin olmasına karar verdiğinde ona sadece “Ol!” der, o da hemen oluverir.

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُۗ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٦﴾

36. Şüphesiz Allah benim de Rabb’im, sizin de Rabb’inizdir. O halde yalnız O’na kulluk edin. İşte doğru yol budur.

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَيْنِهِمْۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٧﴾

37. Fakat aralarından bazı gruplar ihtilâfa düştüler. Büyük bir günün şahidi olacaklarından dolayı, inkâr edenlerin vay haline!

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْۙ يَوْمَ يَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾

38. Bizim huzurumuza geldikleri gün onlar ne kadar da işitecek ve görecekler! Ama bugün zalimler apaçık bir sapıklık içindeler.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُۘ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ وَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٩﴾

39. Onları, hasret günü ile uyar. Çünkü iş bitirilmiştir. Onlar ise gaflet içindedirler ve inanmıyorlar.

اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٤٠﴾

40. Şüphesiz yeryüzü ve onun üzerindekilere Biz varis olacağız. Onlar da Bize döndürülecekler.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِبْرٰهِيْمَۘ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ﴿٤١﴾

41. Kitap’ta İbrâhîm’i de an! Çünkü o, çok doğru bir peygamberdi.

اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ يٰٓاَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِيْ عَنْكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾

42. Hani babasına, “Babacığım! Neden işitmeyen, görmeyen ve senden hiçbir şeyi savmayan şeylere kulluk ediyorsun?

يٰٓاَبَتِ اِنِّيْ قَدْ جَآءَنِيْ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَاْتِكَ فَاتَّبِعْنِيْٓ اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

43. Babacığım! Bana sana gelmeyen bilgi geldi. Bana uy, seni doğru yola ileteyim.

يٰٓاَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطٰنَۗ اِنَّ الشَّيْطٰنَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

44. Babacığım! Şeytana kulluk etme. Çünkü şeytan Rahmân’a karşı gelmiştir.

يٰٓاَبَتِ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يَّمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ فَتَكُوْنَ لِلشَّيْطٰنِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

45. Babacığım! Ben, Rahmân’ın sana bir azap dokunduracağından ve böylece şeytanın dostu olacağından korkuyorum.”

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِيْ يٰٓاِبْرٰهِيْمُۚ لَىِٕنْ لَّمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِيْ مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

46. Babası dedi ki: “Ey İbrâhîm! Sen benim ilâhlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen, andolsun seni taşlarım. Bana bir daha görünme!”

قَالَ سَلٰمٌ عَلَيْكَۚ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيْۗ اِنَّهٗ كَانَ بِيْ حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

47. İbrâhîm dedi ki: “Sana selâm olsun. Rabb’imden senin için bağışlanma dileyeceğim. Çünkü O, bana karşı çok lütufkârdır.

وَاَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَاَدْعُوْا رَبِّيْۖ عَسٰٓى اَلَّآ اَكُوْنَ بِدُعَاۤءِ رَبِّيْ شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

48. Sizden ve Allah’tan başka yalvardıklarınızdan uzaklaşıyorum. Ben Rabb’imden dileyeceğim. Umarım ki Rabb’imden dileyeceğim şeyde bedbaht olmam.”

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِۙ وَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَۗ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

49. Onlardan ve Allah’tan başka taptıklarından uzaklaşınca, ona İshâk ve Yakub’u bağışladık. Her birini de peygamber kıldık.

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِّنْ رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

50. Onlara rahmetimizden bağışta bulunduk. Onlara yüce bir ün verdik.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوْسٰٓىۗ اِنَّهٗ كَانَ مُخْلَصًا وَّكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾

51. Kitap’ta Mûsâ’yı da an! Çünkü o, seçilmiş bir kimseydi. Hem de bir peygamber ve elçiydi.

وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

52. Onu Tûr dağının sağ yamacından seslendirdik ve gizli bir konuşma için yaklaştırdık.

وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ رَّحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

53. Rahmetimizden bağışta bulunarak kardeşi Hârûn’u da peygamber kıldık.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَۗ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ﴿٥٤﴾

54. Kitap’ta İsmâîl’i de an! Çünkü o, sözünde durmada çok hassas bir kimseydi. Hem de bir peygamber ve elçiydi.

وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

55. Ailesine namaz ve zekâtı emrederdi. Rabb’inin nezdinde de hoşnut edilmiş biriydi.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيْسَۗ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ﴿٥٦﴾

56. Kitap’ta İdrîs’i de an! Çünkü o, çok doğru bir peygamberdi.

وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

57. Onu yüce bir makama yükseltmiştik.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ وَّمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْرَاۤءِيْلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَاۗ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ﴿٥٨﴾

58. İşte bunlar, Allah’ın nimet verdiği peygamberlerdendir. Âdem soyundan, Nûh ile birlikte gemiye bindirdiklerimizden, İbrâhîm ve İsrâîl soyundan, doğru yola ilettiklerimizden ve seçtiklerimizdendir. Onlara Rahmân’ın âyetleri okunduğunda secde ederek ve ağlayarak kapanırlardı.

فَخَلَفَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾

59. Onların ardından, namazı ihmal eden ve şehvetlerine uyan bir nesil geldi. Onlar, azgınlıklarının cezasını çekeceklerdir.

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ﴿٦٠﴾

60. Ancak tövbe eden, iman eden ve salih amel işleyen kimse bunun dışındadır. İşte onlar cennete girecekler ve hiçbir haksızlığa uğratılmayacaklardır.

جَنّٰتِ عَدْنِ ِۨالَّتِيْ وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ بِالْغَيْبِۗ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ مَاْتِيًّا ﴿٦١﴾

61. Rahmân’ın kullarına gaybda vaat ettiği Adn cennetlerine girecekler. Çünkü O’nun vaadi mutlaka gerçekleşecektir.

لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا سَلٰمًاۗ وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيْهَا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

62. Orada boş ve yersiz hiçbir söz işitmeyecekler. Ancak selâm olacak. Onlara sabah akşam rızıkları orada verilecek.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

63. İşte bu, kullarımızdan takva sahibi olanlara miras bıraktığımız cennettir.

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَۚ لَهٗ مَا بَيْنَ اَيْدِيْنَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

64. Biz ancak Rabb’inin emriyle iniyoruz. Önümüzde, arkamızda ve bunların arasında olan her şey O’nundur. Rabb’in unutkan değildir.

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهٖۗ هَلْ تَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

65. O, göklerin, yerin ve bunların arasında olan her şeyin Rabb’idir. O halde yalnız O’na kulluk et ve O’na kulluk etmekte sabırlı ol. O’nun bir benzeri olduğunu biliyor musun?

وَيَقُوْلُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

66. İnsan, “Öldüğümde gerçekten diri olarak çıkarılacak mıyım?” diyor.

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا ﴿٦٧﴾

67. İnsan, daha önce kendisini yaratmış olduğumuzu ve o zaman bir şey değilken yaratmış olduğumuzu hatırlamıyor mu?

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيٰطِيْنَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

68. Rabb’ine andolsun ki onları ve şeytanları toplayacağız. Sonra onları cehennemin çevresinde diz üstü çökmüş olarak hazır edeceğiz.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

69. Sonra her gruptan Rahmân’a karşı en azgın olanları çekip çıkaracağız.

ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِيْنَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

70. Sonra onlardan cehennemde yanmaya en layık olanları en iyi biz biliriz.

وَاِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَاۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

71. Sizden her biri mutlaka cehennemin üzerinden geçecektir. Bu, Rabb’inin kesinleşmiş bir hükmüdür.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

72. Sonra takva sahiplerini kurtaracağız. Zalimleri ise orada diz üstü çökmüş olarak bırakacağız.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

73. Onlara âyetlerimiz apaçık okunduğunda, inkâr edenler iman edenlere, “Hangi grup daha iyi bir konumda ve daha güzel bir meclise sahip?” dediler.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ﴿٧٤﴾

74. Onlardan önce nice nesilleri helâk ettik ki onlar, eşya ve görünüş bakımından daha güzeldiler.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّاۚ حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

75. De ki: “Sapıklık içinde olanlara Rahmân, mühlet verecektir. Nihayet vaat edildikleri azabı veya kıyameti gördüklerinde, kimin daha kötü bir konumda ve daha güçsüz bir ordu olduğunu anlayacaklardır.”

وَيَزِيْدُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اهْتَدَوْا هُدًىۗ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

76. Allah, doğru yolu bulanların hidayetini artırır. Kalıcı olan salih amellerin sevabı Rabb’inin katında daha hayırlıdır ve dönülecek yer olarak daha iyidir.

اَفَرَءَيْتَ الَّذِيْ كَفَرَ بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٧٧﴾

77. Âyetlerimizi inkâr eden ve “Bana mutlaka mal ve çocuk verilecek.” diyen kimseyi gördün mü?

اَطَّلَعَ الْغَيْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

78. Gaybı mı biliyor yoksa Rahmân’dan bir söz mü almış?

كَلَّاۗ سَنَكْتُبُ مَا يَقُوْلُ وَنَمُدُّ لَهٗ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

79. Hayır! Onun söylediklerini yazacağız ve azabını artıracağız.

وَنَرِثُهٗ مَا يَقُوْلُ وَيَاْتِيْنَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

80. Onun söylediklerine biz varis olacağız. O, bize yalnız olarak gelecek.

وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

81. Onlar, kendilerine güç olsunlar diye Allah’tan başka ilâhlar edindiler.

كَلَّاۗ سَيَكْفُرُوْنَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

82. Hayır! Onlar, kendilerine kulluk edilmesini inkâr edecekler ve onlara karşı düşman kesilecekler.

اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٣﴾

83. Görmüyor musun, biz şeytanları inkârcılara musallat ettik. Onları sürekli kışkırtıyorlar.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْۗ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾

84. Onlar için acele etme. Biz onlar için sayılı günleri sayıyoruz.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾

85. Takva sahiplerini Rahmân’ın huzuruna misafirler olarak toplayacağımız gün,

وَّنَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾

86. Suçluları da susuz bir halde cehenneme sürüyeceğimiz gün,

لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

87. Hiçbir kimse şefaat edemeyecek. Ancak Rahmân’dan bir söz almış olan kimse şefaat edebilecek.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

88. Onlar, “Rahmân bir çocuk edindi.” dediler.

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٨٩﴾

89. Gerçekten çok çirkin bir şey ortaya attınız.

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

90. Bu yüzden göklerin neredeyse parçalanacak, yerin yarılacak ve dağların yıkılacak.

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾

91. Çünkü onlar Rahmân için bir çocuk iddia ettiler.

وَمَا يَنْۢبَغِيْ لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

92. Oysa Rahmân’a bir çocuk edinmek yaraşmaz.

اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّآ اٰتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

93. Göklerde ve yerde olan herkes, Rahmân’a kul olarak gelecektir.

لَقَدْ اَحْصٰىهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

94. Andolsun O, onları kuşatmıştır ve onları tek tek saymıştır.

وَكُلُّهُمْ اٰتِيْهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

95. Onların hepsi kıyamet günü O’na yalnız olarak gelecekler.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

96. Şüphesiz iman edip salih amel işleyenlere Rahmân, bir sevgi verecektir.

فَاِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِيْنَ وَتُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾

97. Biz bu Kur’ân’ı senin dilinle kolaylaştırdık ki onunla takva sahiplerini müjdelesin ve inatçı bir kavmi uyarasın.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍۗ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

98. Onlardan önce nice nesilleri helâk ettik. Onlardan bir tek kişi bile görüyor veya onlardan bir ses bile işitiyor musun?

1- Belirti göster. **2-** Belirtin. **3-** Üç gün, üç gece. (3: 41). **4-** Konuşma sorunun olmadığı halde üç gün boyunca konuşamayacak olmandır, dilinin tutulmasıdır. **5-** İbadethaneden. **6-** “Sabah akşam” bir deyimdir ve “bütün bir gün, gün boyunca, devamlı” anlamına gelmektedir. **7-** Allah’ı tesbih etmek; O’nu şirk içeren her türlü düşünce ve inançtan arındırarak, Kendisine özgü nitelikleri ile yüceltmek demektir. **8-** İşaret diliyle anlattı. **9-** Onun buyruklarına samimiyetle uy. **10-** Bilgelik, gerçeği kavrama yetisi, doğru yargıda bulunma, sağlıklı düşünme, yerinde ve uygun olan, güçlendirme, sağlamlaştırma, en doğru yöntem. **11-** Arınma, temizlik. **12-** Korunma; Allah’ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **13-** Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

17. Sonra ailesi ile arasına bir perde çekti.[1] O zaman, ona ruhumuzu gönderdik. Ona normal bir beşer yapısında temessül etti.[2]

قَالَتْ اِنِّٓى اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

18. "Senden Rahman'a sığınırım. Eğer takva sahibi isen." Dedi.[3]

قَالَ اِنَّمَآ اَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ ۖ لِاَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

19. "Ben sadece Rabb'inin elçisiyim dedi. Sana tertemiz bir oğul armağan etmek için geldim.

قَالَتْ اَنّٰى يَكُونُ لِى غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ وَلَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

20. "Benim nasıl bir oğlum olabilir? Bana kesinlikle bir beşer dokunmamışken. Ve ben kesinlikle iffetsiz değilim." dedi.

قَالَ كَذٰلِكِ ۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ ۚ وَلِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا ۚ وَكَانَ اَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿٢١﴾

21. "İşte böyle." dedi.[4] Rabbin: "O Bana kolaydır. Onu, insanlara bir âyet[5] ve Bizden bir rahmet kılacağız." Dedi. Bunun böyle olması karara bağlanmıştır.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

22. Ona hamile kaldı ve gözden uzak bir yere çekildi.

فَاَجَٓاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِ ۚ قَالَتْ يَا لَيْتَنِى مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

23. Sonra doğum sancısı onu bir hurma ağacının gövdesine sığınmaya mecbur etti. "Keşke bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim." dedi.[6]

فَنَادٰيهَا مِنْ تَحْتِهَآ اَلَّا تَحْزَنِى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

24. Sonra altından[7] ona "Üzülme." diye bir ses geldi: "Rabb'in, senin alt tarafında[8] olanı şerefli[9] kılmıştır.

1- Onlardan ayrı bir yere çekildi. **2-** Göründü. "Örnek verme" anlamına gelen "temessül" sözcüğü "benzetmeyi" ifade eden "göründü" anlamına da gelmektedir. **3-** Benden uzak dur, dedi. **4-** Ruh/elçi. **5-** Mucize. **6-** Bu sözler, doğum sancısı nedeniyle söylenmiş sözler değil, hamileliğinin izahını nasıl yapacağını bilememenin verdiği sıkıntıyı ve üzüntüyü ifade eden sözlerdir. **7-** Ağacın. **8-** Rahminde. **9-** "Seriyy" sözcüğü; ark, dere, su yolu gibi anlamlara geldiği gibi; soylu, şerefli, değerli, seçkin, cömert, her şeyin iyisi, önder gibi anlamlara da gelmektedir. Bu ayetin çevirisinin, genellikle bu sözcükten hareketle; "Rabb'in alt tarafından bir su arkı akıttı" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. Meryem'in çaresizliğinin ve üzüntüsünün gereksizliğini ifade eden ve onu teselli edecek bir seslenişle: "Üzülme, sen çok şerefli, çok değerli, her şeyin en iyisi olan ve önder bir çocuk doğuruyorsun." denmek istenmektedir.

وَهُزِّيْٓ اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسٰقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

25. Hurma ağacını silkele. Üzerine olmuş taze hurmalar dökülsün.

فَكُلِيْ وَاشْرَبِيْ وَقَرِّيْ عَيْنًا ۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًا ۙ فَقُوْلِيْٓ اِنِّيْ نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّا ۚ ﴿٢٦﴾

26. “Artık ye ve iç. Gözün aydın olsun! Eğer beşerlerden[1] biri ile karşılaşırsan; ben Rahman’a savm[2] adadım, bu nedenle bugün hiç kimse ile konuşmayacağım de.”

فَاَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهٗ ۭ قَالُوْا يٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـــًٔا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

27. Sonra onu kucaklayarak halka getirdi. Dediler ki: “Ey Meryem! Doğrusu sen olmayacak bir şey yaptın.”

يٰٓاُخْتَ هٰرُوْنَ مَا كَانَ اَبُوْكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَّمَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّا ۚ ﴿٢٨﴾

28. “Ey Harun’un kız kardeşi![3] Doğrusu senin baban kötü bir adam değildi. Annen de iffetsiz bir kadın değildi.”

فَاَشَارَتْ اِلَيْهِ ۭ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

29. Bunun üzerine, Meryem çocuğu işaret etti. Onlar: “Biz beşikteki bir çocukla nasıl konuşuruz?” dediler.[4]

قَالَ اِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ ۭ اٰتٰنِيَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِيْ نَبِيًّا ۙ ﴿٣٠﴾

30. Beşikteki çocuk: “Kuşkusuz ki ben Allah’ın kuluyum. Bana Kitap verdi ve beni Nebî yaptı.[5]” dedi.

وَّجَعَلَنِيْ مُبٰرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ ۠ وَاَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ۠ ﴿٣١﴾

31. Ve beni bulunduğum her yerde mübarek[6] kıldı. Ve yaşadığım sürece bana salâtı[7] ve zekâtı[8] tavsiye etti.[9]

1- İnsanlardan. **2-** Konuşmama (susma) orucu. **3-** “Harun’un Kız kardeşi” hitabından kasıt, “Ehli Harun/Harun ailesine” mensubiyetten kinayedir. **4-** Anlam zorlamaları ile bu ayete, “İnsanlar onu henüz genç bularak, “Biz daha dünkü çocukla nasıl konuşalım?” şeklinde anlam vermek doğru değildir. İsa Nebî’nin beşikte konuşması gerçektir. 19:21. ayette de denildiği gibi bu olay bir mucizedir. İsa Nebî’nin beşikte iken konuştuğunu başka ayetler de bildirmektedir. (3:46; 5:110) **5-** Bu cümle, geçmiş zaman kipiyle “Bana Kitap verdi ve beni Nebî yaptı.” şeklinde ifade edilmişse de; anlam olarak, “ Bana Kitap vermeyi ve beni Nebî yapmayı hükme bağladı/kararlaştırdı.” şeklinde anlaşılmalıdır. **6-** Kutlu. **7-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah’a yönelmek; ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. **8-** Benliğini arındırmayı, ruhen, kalben, manen temizlenmeyi, arı duru hale gelmeyi. **9-** Hükme bağladı.

وَبَرًّا بِوَالِدَتِیْ وَلَمْ یَجْعَلْنِیْ جَبَّارًا شَقِیًّا ﴿٣٢﴾

32. Ve anneme karşı birr[1] yaptı. Ve beni bir zorba, bir isyankâr yapmadı.

وَالسَّلَامُ عَلَیَّ یَوْمَ وُلِدْتُّ وَیَوْمَ اَمُوْتُ وَیَوْمَ اُبْعَثُ حَیًّا ﴿٣٣﴾

33. Doğurulduğum gün, öleceğim gün ve canlı olarak diriltileceğim gün, selâm[2] benim üzerimedir.

ذٰلِكَ عِیْسَی ابْنُ مَرْیَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِیْ فِیْهِ یَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

34. İşte hakkında tartıştıkları Meryem oğlu Îsâ hakkında söylenecek gerçek söz budur.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ یَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ ۙ سُبْحَانَهٗ ؕ اِذَا قَضٰۤی اَمْرًا فَاِنَّمَا یَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَیَكُوْنُ ﴿٣٥﴾

35. Allah'ın çocuk edinmesi olacak şey değildir. O, her şeyden münezzehtir.[3] Allah bir şeyin olmasına karar verdiği zaman ona "Ol." der, o da olur.

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ ﴿٣٦﴾

36. Allah, benim de Rabb'im sizin de Rabb'inizdir. O halde, O'na kulluk edin. İşte bu dosdoğru yoldur.

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَیْنِهِمْ ۚ فَوَیْلٌ لِّلَّذِیْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿٣٧﴾

37. Bundan sonra gruplar kendi aralarında çekişmeye başladılar. Büyük günde bütün gerçekler ortaya çıktığı zaman, o gerçeği yalanlayan nankörlerin vay haline.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ ۙ یَوْمَ یَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ الْیَوْمَ فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿٣٨﴾

38. Bize gelecekleri gün, onlara gerçekler işittirilir ve gösterilir. Ne var ki zalimler, bugün apaçık bir şaşkınlık içindeler.

وَاَنْذِرْهُمْ یَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِیَ الْاَمْرُ ۚ وَهُمْ فِیْ غَفْلَةٍ وَّهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٩﴾

39. Gaflet[4] içinde olup, iman etmeyenleri, emrin yerine getirileceği pişmanlık günüyle uyar.

اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَیْهَا وَاِلَیْنَا یُرْجَعُوْنَ ﴿٤٠﴾

40. Yeryüzüne ve onun üzerindeki her şeye Biz varis olacağız. Ve onlar, yalnızca Bize döndürülecekler.

1- Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi. **2-** Esenlik. **3-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **4-** Aymazlık.

وَاذْكُرْ فِى الْكِتَابِ اِبْرٰهِيمَ ۘ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

41. Kitap'ta İbrâhim'i de an. O, sadık[1] bir nebiydi.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ يٰٓاَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِى عَنْكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾

42. Babasına: "Ey babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir yararı olmayan şeylere niçin kulluk ediyorsun?" demişti.

يٰٓاَبَتِ اِنِّى قَدْ جَٓاءَنِى مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِٓى اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

43. "Ey babacığım! Sana gelmeyen bir ilim[2] bana geldi. O halde bana uy. Ki seni dosdoğru olan yola ileteyim."

يٰٓاَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۖ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

44. "Ey babacığım! Şeytana kulluk etme. Şeytan Rahman'a[3] isyan eden biridir."

يٰٓاَبَتِ اِنِّى اَخَافُ اَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

45. "Ey babacığım! Ben, Rahman'dan sana bir azap dokunur[4] da bu durumda şeytan için bir veli[5] olursun diye korkuyorum."

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِى يٰٓاِبْرٰهِيمُ ۚ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِى مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

46. "Ey İbrahim! Sen, benim ilahlarıma değer vermiyor musun? Eğer vazgeçmezsen kesinlikle seni taşlarım. Şimdi uzun bir süre gözüme görünme." dedi.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ ۚ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّى ۖ اِنَّهُ كَانَ بِى حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

47. "Sana selam olsun. Seni af etmesi için Rabb'imden bağışlanma dileyeceğim. Kuşkusuz O, bana çok lütufkârdır."[6]

وَاَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَاَدْعُوا رَبِّى ۖ عَسٰٓى اَلَّٓا اَكُونَ بِدُعَٓاءِ رَبِّى شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

48. "Sizden ve Allah'ın yanı sıra kulluk ettiğiniz şeylerden uzak durup, yalnızca Rabb'ime dua edeceğim. Umulur ki, Rabb'ime ettiğim dualar sayesinde mahrum olmam."

1- Her zaman doğruyu söyleyen, özü sözü doğru olan. **2-** Vahiy. **3-** Rahmeti bol olan Allah'a. **4-** Ebedi olarak sapkınlıkta kalmayı hak edersin. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **6-** Hoşnut edicidir.

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۙ وَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ ۭ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

49. Onlardan ve onların Allah'ın yanı sıra kulluk ettiklerinden ayrılınca, Biz, ona İshak'ı ve torunu Yakûb'u bağışladık. Hepsini nebi yaptık.

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

50. Ve rahmetimizden onlara lutfettik[1]. Onların doğrulukla anılmalarını sağladık.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوْسٰٓى ۡ اِنَّهٗ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُوْلًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾

51. Kitap'ta Mûsâ'yı da an. O, muhles[2] bir resûl, bir nebiydi.

وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

52. Ve Tur'un sağ tarafından ona seslendik. Onu, özel konuşmak için yaklaştırdık.

وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ رَّحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

53. Ona rahmetimizden bir nebi olarak kardeşi Hârûn'u armağan ettik.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَ ۡ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُوْلًا نَبِيًّا ۚ ﴿٥٤﴾

54. Kitap'ta İsmâîl'i de an. O, sözüne sadık[3] bir resûl, bir nebiydi.

وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ ۚ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

55. Ve o kendisi ile birlikte olanlara salâtı ve zekâtı buyuruyordu[4]. Ve o Rabb'inin yanında kendisinden hoşnut olunmuşlardandı.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيْسَ ۡ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ۙ ﴿٥٦﴾

56. Kitap'ta İdrîs'i de an. O, çok sadık bir nebiydi.

وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

57. Onu yüce bir mekâna yükselttik.

1- Hoşnut ettik. **2-** Arıtılmış, saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan. **3-** Her zaman doğruyu söyleyen, özü sözü doğru olan. **4-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmeyi; ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmayı; benliğini arındırmayı, ruhen, kalben, manen temizlenmeyi, arı duru hale gelmeyi buyuruyordu. Bkz. 2:43. ayetin dipnotu.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ۚ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ﴿٥٨﴾

58. İşte bunlar, Allah'ın nimetlendirdiği nebilerdendi. Âdem'in neslinden ve Nûh ile birlikte taşıdıklarımızdan ve İbrâhîm ve İsrâîl'in[1] soyundan ve hidayete ilettiğimiz ve seçtiklerimizdendir. Onlara[2] Rahmân'ın ayetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı.[3]

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾

59. Bundan sonra arkalarından gelen sonraki nesil, salâtı zayi ettiler[4] ve şehvetlerine[5] uydular. Yakında kötülükleri kendilerine dönecektir.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

60. Ancak tevbe edip, iman eden ve salihatı yapanlar[6] hariç. İşte onlar Cennet'e girecekler ve onlara hiçbir şekilde haksızlık yapılmayacaktır.

جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

61. Rahman, kullarına gıyaben Adn Cennetleri söz verdi. Kuşkusuz O'nun sözü gerçekleşecektir.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا ۖ وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

62. Onlar, orada boş söz işitmezler. Ancak "selam"[7] işitirler. Ve orada, onların sabah akşam[8] rızıkları vardır.

1- Yakûb'un. **2-** Bu nebilere. **3-** Yere yıkılacak derecede bir etkilenme ile tam bir teslimiyet gösterirlerdi. **4-** "Salâtı zayi etmek", çevirilerde ifade edildiği gibi, "namazı geçirmek, onu ihmal etmek" demek değildir. Zayi sözcüğü, "bir şeyin elden çıkması, yitirilmesi" demektir. Eğer kast edilen şey, namazı geçirmek, terk etmek olsaydı; geçirme sözcüğünün karşılığı olan "fevt" sözcüğü kullanılması gerekirdi. Burada kast edilen şey, salâtın tamamen terk edilmesi demektir. Ve terk edilen salât, bilinen anlamı ile namaz ibadeti değil; din anlamındadır, Allah'a şirksiz yönelme anlamındadır. Yani, dinden çıkmaktan, tevhitten uzaklaşmaktan diğer bir anlatımla "küfür"den söz edilmektedir. Namaz, dua, destek ve rahmet gibi anlamları olan salât sözcüğünün anlamlarından biri de "dindir." Zaten bir sonraki ayette, "tövbe edip, iman etmekten" söz edilmektedir. Salâtı/dini terk edenler iman etmeye davet edilmektedirler. İmana davet ise ancak kâfir olanlar için söz konusu olabilir. **5-** Şiddetli istek, tutku ve arzularına. **6-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **7-** Yalnızca "güven ve esenlik" dilekleri işitirler. **8-** "Sabah akşam" bir deyimdir ve "sürekli, her zaman" anlamına gelmektedir.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِى نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

63. İşte bu, kullarımızdan takva sahibi olanlara miras olarak vereceğimiz Cennet'tir.

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ ۚ لَهٗ مَا بَيْنَ اَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۚ ﴿٦٤﴾

64. Biz, Rabb'inin emri olmaksızın inmeyiz. Önümüzdeki, arkamızdaki[1] ve bunların arasında olan her şey O'na aittir. Rabb'in unutkan değildir.

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهٖ ۭ هَلْ تَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

65. Göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin Rabb'idir. Öyle ise yalnızca O'na kul ol ve kulluğunda sabırlı ol. İsmi O'nunla anılmaya değer bir başkasını biliyor musun?

وَيَقُولُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

66. İnsan: "Öldükten sonra gerçekten yeniden diriltilecek miyim?" diyor.

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا ﴿٦٧﴾

67. Oysaki daha önce hiçbir şey değilken, kendisini yoktan var ettiğimizi düşünmüyor mu?

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۚ ﴿٦٨﴾

68. Rabb'ine ant olsun ki, onları ve şeytanları[2] kesinlikle bir araya toplayacağız. Sonra onları Cehennem'in kenarında diz üstü çökmüş olarak hazır tutacağız.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ۚ ﴿٦٩﴾

69. Sonra, her topluluktan, Rahmân'a karşı kim başkaldırmışsa onları mutlaka ortaya çıkaracağız.

ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

70. Sonra Biz, onu[3] kimlerin hak ettiğini elbette daha iyi biliriz.

1- Bildiğimiz bilmediğimiz. Geçmiş ve gelecek şeyler. **2-** Sözüne uydukları, izinden gittikleri şeytan özellikli kimseleri. **3-** Cehennemi.

وَاِنْ مِنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۚ ﴿٧١﴾

71. Sizden oraya[1] gelmeyecek hiç kimse yoktur. Bu Rabb'inin üzerine aldığı kesinleşmiş bir yargıdır.[2]

ثُمَّ نُنَجِّى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

72. Sonra Biz takva sahiplerini kurtuluşa erdireceğiz. Ve zalimleri, orada diz üstü çökmüş halde bırakacağız.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا ۙ اَىُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

73. Açıklayıcı kanıt içeren ayetlerimiz onlara okunduğu man[3], gerçeği yalanlayan nankörler, iman edenlere; "İki gruptan[4] hangisi konumu itibariyle daha hayırlı, çevresi bakımından daha itibarlıdır?" dediler.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ﴿٧٤﴾

74. Oysa onlardan önce, mal ve gösterişçe daha iyi olan nice nesilleri yok ettik.

قُلْ مَنْ كَانَ فِى الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ ۗ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

75. De ki: "Kim sapkınlıkta ise, Rahmân, ona vaat edilen şeyi; azabı veya saati görecekleri zamana kadar, zamanı uzatarak süre tanır. Böylece kimin yerce daha kötü ve taraftarca daha zayıf olduğunu yakında bilecekler.

1- Hesap görme alanına, mahşer yerine. **2-** Ayette, kast edilen şey açıkça şudur: Herkes mahşer alanına, hesap görmek üzere toplanacak. Hesap görmekten hiç kimse istisna tutulmayacak. Devam eden ayette de dendiği gibi, takva sahipleri kurtulacak ve zalimler de Cehennem için orada diz üstü çökmüş halde bekleyeceklerdir. Ayet, açıkça böyle söylemesine karşın, geleneksel anlayışın İsrâîliyyât referanslı çeviri ve açıklamalarında; mü'min, kâfir herkes önce Cehennem'e gidecek, günahının cezası kadar Cehennem'de kaldıktan sonra, Cennet'e geçecek denmektedir. Oysaki 66. Ayetten 73. Ayete kadar olan ayetlere bir konu bütünlüğünde bakılmalıdır. Ayette doğrudan Cehennem sözcüğü geçmediği halde "oraya" zamirine Cehennem olarak anlam verilmektedir. Oysaki Cehennem olarak çevrilen "oraya" zamiri Cehennemi değil, mahşer alanını işaret etmektedir. 21/Enbiya 101-102 ayetleri mü'minlerin Cehennemin uğultusunu bile duymayacaklarını söylemektedir. Ayrıca, yüzlerce ayette de açıkça ifade edildiği gibi, Cennet de Cehennem de kalıcıdır. Cehennem'e gidenler Cehennem'den bir daha çıkamayacaklardır. İnancı ne olursa olsun; isterse Müslüman olsun, günahı sevabından fazla olanlar, Cehennem'e gideceklerdir. Ne var ki Cehennem de tıpkı Cennet gibi derece derecedir. **3-** Dünyada iken. **4-** İnanan ve inanmayan.

وَيَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٧٦﴾

76. Allah, hidayete yönelenleri, hidayete iletir. Yapılmış iyi ve yararlı işler Rabb'inin yanında hem karşılık bakımından hem de sonuç bakımından daha hayırlıdır.

اَفَرَاَيْتَ الَّذِى كَفَرَ بِاٰيَاتِنَا وَقَالَ لَاُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

77. Ayetlerimizi inkâr edip, yine de "Bana kesinlikle mal ve evlat verilecek." diyen kimseyi[1] görüyor musun?

اَطَّلَعَ الْغَيْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

78. O, gaybı mı biliyor? Yoksa Rahmân'dan bir söz mü aldı?

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

79. Hayır! Onun söylediklerini yazacağız. Ve ona azabı uzattıkça uzatacağız.

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

80. Ve onun söylediği şeylere Biz mirasçı olacağız.[2] Ve o Bize tek başına gelecek.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

81. Ve onlar, kendileri için bir izzet[3] olsun diye Allah'tan başka ilahlar edindiler.

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

82. Hayır! İlah edinenler, onların kullukla-rını inkâr edecekler ve onlara düşman kesilecekler.

اَلَمْ تَرَ اَنَّا اَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٣﴾

83. Görmüyor musun? Biz, gerçeği yalan-layan nankörlerin üzerine, onları tahrik ederek kışkırtan şeytanları saldık.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾

84. Öyleyse onlar için acele etme.[4] Onla-rın günlerinin hesabını yapıyoruz.

1- Öldükten sonra dirilmeyi ve hesap gününü yok saydığı halde, öte dünyada da kendisine zenginlik ve güç verileceğini söyleyen kimseyi. **2-** Söylediklerinin tamamı, mal, mülk ve evlat elinden alınacak. **3-** Güç, şan, şeref. **4-** Hemen cezalandırılmalarını bekleme.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾	85. O gün takva sahiplerini[1] Rahmân'ın huzurunda konuk olarak toplayacağız.
وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾	86. Mücrimleri[2] de susamış olarak[3] Cehenneme süreceğiz.
لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾	87. Rahmân'ın yanında bir "ahd" edinmiş olan kimse hariç, bir şefaate[4] sahip olamayacaklar.[5]
وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾	88. "Rahmân bir çocuk edindi." dediler.
لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٨٩﴾	89. Ant olsun ki, siz çok kötü bir iddiada bulundunuz.
تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾	90. Neredeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak ve dağlar gürültü ile devrilecekti.
اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾	91. Rahmân'a bir çocuk isnat ettiler diye.
وَمَا يَنْبَغِى لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾	92. Oysa Rahmân'a çocuk edinmek yaraşmaz.
اِنْ كُلُّ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِلَّا اٰتِى الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾	93. Göklerde ve yerde bulunan herkes Rahmân'a yalnızca kul olarak gelecek.
لَقَدْ اَحْصٰيهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾	94. Ant olsun ki, onların tamamını kuşatmış ve bir bir tespit etmiştir.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye alanları. **2-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3**- Suya götürülen susuz hayvan sürüsü gibi. **4-** Bağışlanmaya, yardıma. **5-** Şefaat, Rahmân'ın hükümlerine tabi olan, onunla bağlantısını koparmamış olan, yaptığı "ahde" bağlı kalan kimselere yapılacaktır. Bunu da Allah yapacaktır. Şu husus çok önemlidir: Ayette, şefaat edecek kimselerden değil, şefaat olunacak kimselerden söz edilmektedir. Dolayısı ile Allah'ın yan ısıra başkasından şefaat ummak, buna inanmak şirkten başka bir şey değildir. Bak: 21: 47;39:44; 40:17,51; 41:46

وَكُلُّهُمْ اٰتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

95. Onların hepsi, Kıyâmet günü O'na tek başına gelecektir.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

96. İman eden ve salihatı yapanları, Rahmân sevilenler kılacaktır.

فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا ﴿٩٧﴾

97. Böylece Biz onu[1], kendisi ile takva sahiplerini müjdelemen ve inat eden bir halkı uyarabilmen için senin dilinde kolaylaştırdık.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

98. Onlardan önce nice nesilleri yok ettik. Onlardan herhangi birilerinin varlığını hissediyor musun? Veya onlardan en küçük bir ses duyabiliyor musun?

1- Kur'an'ı.

سُورَةُ طٰهٰ ﴿٢٠﴾

20. TÂHÂ SÛRESİ

[İniş sırası: 45, Mekki, 135 ayet. Adını 1. ayetteki "Tâ Hâ" harflerinden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
طٰهٰ ﴿١﴾	1. Ta. Ha.
مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ﴿٢﴾	2. Biz, bu Kur'an'ı sana güçlük çekesin diye indirmedik.
اِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ﴿٣﴾	3. Ancak huşu[1] duyan kimselere öğüt olsun diye indirdik.
تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوَاتِ الْعُلٰى ﴿٤﴾	4. Yeryüzü ve yüce gökleri yaratan tarafından indirilmiştir.
اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾	5. Rahman[2], Arş üzerine istevâ etmiştir.[3]
لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ﴿٦﴾	6. Göklerde ve yerde ne varsa ve bu ikisinin arasında ve nemli toprağın altında ne varsa O'nundur.
وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفَى ﴿٧﴾	7. Sözü açıkça söylesen de söylemesen de bil ki O, gizliyi de saklıyı da bilir.[4]
اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ﴿٨﴾	8. Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. En "iyi isimler"[5] yalnızca O'nundur.

1- Derin saygı ve içten sevgi beslediği; üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duyduğu yüce varlıktan ayrı düşme, uzak kalma endişesini taşıyan. **2-** Rahmeti bol Allah. **3-** Her şeyi egemenliği altına almıştır. **4-** Düşüncelerini de duygularını da. **5-** "Esma'ul Husna"ya "En güzel isimler." olarak anlam verilmesi doğru değildir. "Husna" sözcük olarak, "güzel" değil, "iyi" demektir. "İyi," nitelik ifade eden bir sözcüktür. Dolayısı ile "en nitelikli özellikler; en üstün ve anlamlı nitelikler yalnızca Allah'a aittir." denmektedir. Diğer bir ifade ile Allah'ın sahip olduğu; er-Rahman, el-Âlim, el-Hâkim, el-Ğafur, el-Kerim, er-Rabb vb. nitelikleri isim olarak tanımlanamaz. Ve Allah'ın sahip olduğu bu nitelikler, başka varlıklara isnat edilemez. (Bir kimseye, iyi insan dediğimiz zaman ahlakını ve karakteristik yönünü, güzel insan dediğimiz zaman fiziki yapısını ifade etmiş oluruz.)

وَهَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ﴿٩﴾	9. Sana Musa'nın hadisi[1] ulaştı mı?
اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّيْٓ اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّيْٓ اٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾	10. Hani o bir ateş görmüş ve yanındakilere: "Ben bir ateş gördüm. Bekleyin! Belki ondan size bir kor getiririm veya ateşin yanında bir yol gösteren bulurum." demişti.
فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِيَ يٰمُوْسٰى ﴿١١﴾	11. Oraya varınca, "Ey Mûsâ!" diye seslenildi.
اِنِّيْٓ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾	12. Ben senin Rabbinim. Şimdi "ayakkabılarını çıkar"[2]. Sen temizlenmiş vadide, Tuva'dasın.[3]
وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوْحٰى ﴿١٣﴾	13. Ben seni seçtim.[4] Öyleyse vahyolunanı dinle.
اِنَّنِيْٓ اَنَا اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدْنِيْ ۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِيْ ﴿١٤﴾	14. "Ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. Öyleyse yalnızca Bana kulluk et. Ve öğüdüm için salâtı[5] ikame et."
اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَكَادُ اُخْفِيْهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾	15. Zamanını bildirmemiş olsam da herkesin yaptığının karşılığını görmesi için kuşkusuz ki o Sâ'at[6] gelecektir.
فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ فَتَرْدٰى ﴿١٦﴾	16. Öyleyse ona[7] inanmayan, tutku ve kuruntusuna uyan kimse, seni ondan[8] alıkoymasın. Yoksa helak olursun.

1- Haberi. **2-** "Ayakkabılarını/nalınlarını çıkar" bir deyimdir. Ve bu deyim, sana ayak bağı olan, seni yolundan alı koyan, sana yük olan şeylerden kurtul anlamına gelmektedir. Zira Musa'nın nebilik süreci başlamaktadır. Eşinden boşanmışlar için "nalınlarından kurtuldu" deyimi de ayak bağlarından, yükten kurtuldu anlamına gelmektedir. **3-** Tertemiz bir yoldasın. **4-** Nebi olarak. **5-** Öğüdün/vahyin duyulmasına destek ol, gayret göster. Ayetin içeriğinden, salat sözcüğünün namaz değil, bu sözcüğün birçok anlamından biri olan "yardım etmek," "destek olmak" anlamına geldiği açıkça anlaşılmaktadır. **6-** Kıyamet saati. **7-** Kıyamete. **8-** Kıyamet saatine inanmaktan.

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسٰى ﴿١٧﴾	17. “Sağ elindeki nedir ey Mûsâ?”
قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرٰى ﴿١٨﴾	18. “O benim asamdır[1], ben ona dayanırım. Ve onunla koyunlarıma yaprak silkelerim. Onda benim için başka yararlar da var.” dedi.
قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسٰى ﴿١٩﴾	19. “Ey Mûsâ, onu yere at.” dedi.
فَأَلْقٰيهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢٠﴾	20. Musa onu atınca bir de ne görsün! Hızla hareket eden bir canlı[2] olmuştu.
قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولٰى ﴿٢١﴾	21. Allah: “Onu tut, korkma! Onu ilk haline döndüreceğiz.” dedi.
وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرٰى ﴿٢٢﴾	22. Allah: “Elini koynuna sok. Başka bir âyet[3] olarak, kusursuz bir beyazlıkta çıksın.”
لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾	23. Bununla daha büyük âyetlerimizden[4] bazılarını sana gösterelim.
اِذْهَبْ إِلٰى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغٰى ﴿٢٤﴾	24. Firavuna git! Çünkü o azgınlaştı.
قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾	25. “Rabbim! Göğsüme genişlik ver.” dedi.
وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾	26. “Ve işimi kolaylaştır.”
وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾	27. “Dilimden düğümü çöz.”
يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾	28. “Ki söyleyeceklerimi anlasınlar.”
وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾	29. “Bana, yakınlarımdan bir yardımcı ver.

1- Sopamdır. **2-** Yılan **3-** Mucize. **4-** Mucizelerimizden.

هٰرُونَ اَخِیۙ ﴿۳۰﴾	30. “Kardeşim Hârûn’u.”
اُشْدُدْ بِهٖۤ اَزْرِیۙ ﴿۳۱﴾	31. “Onunla gücüme güç kat.”
وَاَشْرِكْهُ فِیۤ اَمْرِیۙ ﴿۳۲﴾	32. “Onu görevime ortak et.”
كَیْ نُسَبِّحَكَ كَثِیْرًاۙ ﴿۳۳﴾	33. “Ki Seni çok tesbih[1] edelim.”
وَنَذْكُرَكَ كَثِیْرًاؕ ﴿۳۴﴾	34. “Seni çokça öğütleyelim.”
اِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِیْرًا ﴿۳۵﴾	35. “Sen, bizim her halimizi görmektesin.”
قَالَ قَدْ اُوْتِیْتَ سُؤْلَكَ یٰمُوْسٰى ﴿۳۶﴾	36. “Ey Mûsâ! İstediğin sana verildi.” dedi.
وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَیْكَ مَرَّةً اُخْرٰىۙ ﴿۳۷﴾	37. Gerçek şu ki, Biz sana daha önce de lütufta bulunmuştuk.
اِذْ اَوْحَیْنَاۤ اِلٰۤى اُمِّكَ مَا یُوْحٰىۙ ﴿۳۸﴾	38. Hani annene vahyedilmesi gerekeni vahyetmiştik.
اَنِ اقْذِفِیْهِ فِی التَّابُوْتِ فَاقْذِفِیْهِ فِی الْیَمِّ فَلْیُلْقِهِ الْیَمُّ بِالسَّاحِلِ یَاْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّیْ وَعَدُوٌّ لَّهٗؕ وَاَلْقَیْتُ عَلَیْكَ مَحَبَّةً مِّنِّیْۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَیْنِیْ ﴿۳۹﴾	39. Onu sandığa koy da suya[2] bırak. Su da onu kıyıya bıraksın. Benim ve onun düşmanı, onu alsın. Ve korumam altında yetiştirilmen için seni sevimli biri yaptım.
اِذْ تَمْشِیْۤ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ یَّكْفُلُهٗؕ فَرَجَعْنٰكَ اِلٰۤى اُمِّكَ كَیْ تَقَرَّ عَیْنُهَا وَلَا تَحْزَنَؕ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّیْنٰكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنّٰكَ فُتُوْنًاۚ فَلَبِثْتَ سِنِیْنَ فِیْۤ اَهْلِ مَدْیَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ یّٰمُوْسٰى ﴿۴۰﴾	40. Hani kız kardeşin gidip, “Size, ona bakacak birisini bulmanızda yardımcı olayım mı?” demişti. Böylece gözü aydın olsun ve üzülmesin diye seni annene geri döndürdük. Ve birisini öldürmüştün de seni sıkıntıdan kurtarmıştık. Ve seni çeşitli sınavlarla sınav yaptık. Sonra yıllarca Medyen halkı içinde kaldın. Sonra takdirimiz gereği şimdi buradasın ey Mûsâ!

1- Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. **2-** Nil’e.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِىۚ ﴿٤١﴾	41. Seni kendim için yetiştirdim.
اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوكَ بِاٰيَاتِى وَلَا تَنِيَا فِى ذِكْرِىۚ ﴿٤٢﴾	42. Sen ve kardeşin, ayetlerimle gidin. Öğütlerimi duyurmada gevşeklik göstermeyin.
اِذْهَبَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰىۚ ﴿٤٣﴾	43. İkiniz de Firavun'a gidin. Kuşkusuz o azgınlaştı.
فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾	44. Ona yumuşak söz söyleyin. Umulur ki öğüt alır veya huşû[1] duyar.
قَالَا رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَآ اَوْ اَنْ يَطْغٰى ﴿٤٥﴾	45. "Rabb'imiz! Onun bize karşı aşırı gitmesinden veya azgınlık yapmasından çekiniyoruz." dediler.
قَالَ لَا تَخَافَآ اِنَّنِى مَعَكُمَآ اَسْمَعُ وَاَرٰى ﴿٤٦﴾	46. "Korkmayın! Kuşkusuz Ben sizinle birlikteyim. İşitir ve görürüm." dedi.
فَأْتِيَاهُ فَقُولَآ اِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِٓى اِسْرَٰٓءِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْۗ قَدْ جِئْنَاكَ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكَۗ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ﴿٤٧﴾	47. Hemen ona gidin: "Kuşkusuz ki biz Rabbinin iki resulüyüz. Artık İsrâîloğulları'nı bizimle gönder ve onlara azap etme. Doğrusu biz sana bir âyet[2] ile geldik. Selam[3] doğru yola[4] uyanlaradır.
اِنَّا قَدْ اُوحِىَ اِلَيْنَآ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٤٨﴾	48. Bize, yalanlayıp aldırmayanların azaba uğrayacakları vahyolundu.
قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسٰى ﴿٤٩﴾	49. Firavun: "Ey Mûsâ! Rabb'iniz kimdir?" dedi.
قَالَ رَبُّنَا الَّذِٓى اَعْطٰى كُلَّ شَىْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰى ﴿٥٠﴾	50. Mûsâ: "Bizim Rabb'imiz her şeye yaradılışını[5] veren, sonra da yol gösterendir." dedi.

1- Saygı duyar da azgınlıkta daha ileri gitmez. **2-** Rabb'inden mesaj getirdik. **3-** Esenlik. **4-** Vahye. **5-** Yarattığı her şeyi kendine özgü özelliklerle yaratan ve yaradılış amacına uygun yolu gösterendir.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُوْنِ الْاُوْلٰى ﴿٥١﴾

51. Firavun: "Öyleyse ilk nesillerin durumu ne olacak?" dedi.

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّىْ فِىْ كِتٰبٍ ۚ لَا يَضِلُّ رَبِّىْ وَلَا يَنْسَى ۙ ﴿٥٢﴾

52. "Onun bilgisi Rabb'imin yanında yazılıdır. Rabb'im yanlış yapmaz ve unutmaz." dedi.

اَلَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّسَلَكَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۭ فَاَخْرَجْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ شَتّٰى ﴿٥٣﴾

53. Yeryüzünü sizin için bir beşik yapan, orada sizin için yollar açan ve gökten su indiren O'dur. Onunla her türlü bitkiden çiftler[1] yetiştirdik.

كُلُوْا وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِى النُّهٰى ﴿٥٤﴾

54. Yiyin ve hayvanlarınızı otlatın. Bunda, akıl sahipleri için âyetler[2] vardır.

مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَفِيْهَا نُعِيْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرٰى ﴿٥٥﴾

55. Sizi ondan[3] yarattık. Ve sizi ona döndüreceğiz. Ve sizi oradan bir kere daha çıkaracağız.

وَلَقَدْ اَرَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰى ﴿٥٦﴾

56. Ant olsun ki; ayetlerimizin[4] hepsini ona[5] gösterdik. Buna rağmen yalanlamada diretti.

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يٰمُوْسٰى ﴿٥٧﴾

57. "Ey Mûsâ! Sen sihrinle bizi yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin?" dedi.

فَلَنَاْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَآ اَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾

58. O halde biz de sana, senin sihrine benzer bir sihirle karşılık vereceğiz. Şimdi üzerinde birlikte anlaşacağımız bir yer ve zaman belirle. Uygun bir yer.

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَاَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

59. "Sizinle buluşma zamanı, ziynet[6] günü insanların toplanma zamanı olan kuşluk vakti olsun." dedi.

1- Bitkiler de erkekli ve dişili olarak çiftler halinde yaratılmıştır. **2-** Göstergeler, kanıtlar. **3-** Topraktan **4-** Mucizelerimizin, göstergelerimizin, kanıtlarımızın. **5-** Firavun'a. **6-** Şenlik günü, tören günü.

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦٠﴾

60. Bunun üzerine Firavun dönüp gitti ve yapacağı hileleri hazırlattıktan sonra belirlenen yere geldi.

قَالَ لَهُمْ مُوسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾

61. Mûsâ onlara: "Yazıklar olsun size! Yalanlarınızla Allah'a iftira etmeyin. Yoksa sizi azapla yok eder. İftira edenler, gerçekten yok olmuştur."

فَتَنَازَعُوٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾

62. Firavunun adamları fısıltı ile aralarında ne yapacaklarını tartıştılar.

قَالُٓوا اِنْ هٰذٰنِ لَسَاحِرٰنِ يُرِيدٰنِ اَنْ يُخْرِجٰكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾

63. "Bu ikisi kesinlikle sihirbazdır. Sihirleriyle sizi yerinizden çıkarmak, örnek yolunuzu[1] değiştirmek istiyorlar.

فَاَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ اَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى ﴿٦٤﴾

64. "Şu hâlde bütün oyunlarınızı birleştirin, sonra bir düzen içinde ortaya koyun. Bugün üstün gelen kesinlikle başarıyı elde etmiş olur."

قَالُوا يٰمُوسٰٓى اِمَّٓا اَنْ تُلْقِيَ وَاِمَّٓا اَنْ نَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَلْقٰى ﴿٦٥﴾

65. Sihirbazlar, "Ey Mûsâ! Önce sen mi atacaksın, yoksa biz mi atalım?" dediler.

قَالَ بَلْ اَلْقُوا ۚ فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ اَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٦﴾

66. Mûsâ, "Buyurun, önce siz atın" dedi. Yaptıkları büyüden dolayı attıkları sopa ve ip hızla hareket ediyormuş gibi göründü.

فَاَوْجَسَ فِي نَفْسِهٖ خِيفَةً مُوسٰى ﴿٦٧﴾

67. Bunun üzerine Mûsâ'nın içine korku düştü.

قُلْنَا لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلٰى ﴿٦٨﴾

68. "Korkma! Kuşkusuz ki sen üstün geleceksin." dedik.

1- Dininizi, düzeninizi

وَاَلْقِ مَا فِيْ يَمِيْنِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوْا ۭ اِنَّمَا صَنَعُوْا كَيْدُ سٰحِرٍ ۭ وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُ حَيْثُ اَتٰى ﴿٦٩﴾

69. "Sağ elinde olanı at, onların yaptığı şeyleri yutacak. Onların yaptıkları sihirbaz hilesinden başka bir şey değil. Ve sihirbazlar ne yaparlarsa yapsınlar kurtuluşa eremezler.

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُوْنَ وَمُوْسٰى ﴿٧٠﴾

70. Bunun üzerine sihirbazlar, secde edenler[1] olarak atıldılar.[2] Biz: "Harun'un ve Mûsâ'nın Rabb'ine iman ettik." dediler.

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۭ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِيْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّلَاُصَلِّبَنَّكُمْ فِيْ جُذُوْعِ النَّخْلِ ۡ وَلَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ اَشَدُّ عَذَابًا وَّاَبْقٰى ﴿٧١﴾

71. Firavun, "Ben izin vermeden ona iman mı ettiniz? Kuşkusuz o, size sihir öğreten hocanızdır. Kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve sizi hurma ağacının gövdesine asacağım. Ve böylece hangimizin azabının daha şiddetli ve kalıcı olduğunu mutlaka öğreneceksiniz." dedi.

قَالُوْا لَنْ نُّؤْثِرَكَ عَلٰي مَا جَاۗءَنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالَّذِيْ فَطَرَنَا فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍ ۭ اِنَّمَا تَقْضِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾ ۭ

72. "Bizim açımızdan, ortaya konan bu kanıtlayıcı bilgiden sonra, yaradılışımızın esaslarını belirleyen yaratıcıya karşı seni asla tercih etmeyiz. İstediğin şeyi yap. Senin hükmün ancak bu dünya hayatında geçer." dediler.

اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطٰيٰنَا وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۭ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿٧٣﴾

73. "Biz, hatalarımız[3] ve bize sihirle zorla yaptırdığın kötü şeyler için Rabb'imizin bizi bağışlayacağına inanıyoruz. Allah daha hayırlı ve kalıcı olandır."

اِنَّهٗ مَنْ يَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ جَهَنَّمَ ۭ لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾

74. Kim Rabb'ine mücrim[4] olarak gelirse, onun yeri Cehennem'dir. Orada ne ölür ne de yaşar.

1- Gerçeği içtenlikle kabul edenler, gerçeğe teslim olanlar. **2-** Yere kapananlar oldular. **3-** Bu Hata, bilmeyerek yapılan bir şey değil, doğru olanın yerine bilerek yanlışı tercih etmek, yanlışı yapmak anlamındadır. **4-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir.

وَمَنْ يَأْتِهٖ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ الْعُلٰى ۙ ﴿٧٥﴾

75. Ve kim O'na bir mümin olarak salihatı yapmış şekilde gelirse, işte böyle kimseler için yüksek makamlar vardır.

جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ تَزَكّٰى ﴿٧٦﴾

76. İçinden ırmaklar akan Adn Cennetlerinde sürekli kalacaklar. İşte bu arınmış olanlara[1] verilecek karşılıktır.

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِىْ فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيْقًا فِى الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَّا تَخٰفُ دَرَكًا وَّلَا تَخْشٰى ﴿٧٧﴾

77. Ant olsun ki, Mûsâ'ya: "Kullarımla geceleyin yola çık; onlara denizde kuru bir yol aç. Arkanızdan yetişecekler diye korkma, Allah'a olan bağlılığını kaybetme!" diye vahyettik.

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

78. Firavun hemen ordusu ile onların ardına düştü. Derken sudan üzerlerine kapanan kapandı.

وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهٗ وَمَا هَدٰى ﴿٧٩﴾

79. Firavun halkını sapkınlıkta bıraktı; onları doğru yola yöneltmedi.

يٰبَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوٰعَدْنٰكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ﴿٨٠﴾

80. Ey İsrailoğulları! Sizi, düşmanınızdan kurtarmış ve Tûr'un sağ yanında sizden söz almıştık. Ve size menn[2] ve bıldırcın bağışlamıştık.[3]

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِىْ ۚ وَمَنْ يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِىْ فَقَدْ هَوٰى ﴿٨١﴾

81. Size rızık olarak verdiğimiz temiz şeyleri yiyin. Bu konuda aşırılık yapmayın. Yoksa gazabıma uğrarsınız. Kim gazabıma uğrarsa, kesinlikle o tepetaklak olmuştur.

1- Vahye tabi olup, şirkten ve nankörlükten uzak kalanlara. **2-** Kudret helvası. Güç, kudret, dayanma gücü. **3-** Çevirilerde, "Kudret helvası ve bıldırcın indirdik." şeklinde verilen anlam doğru değildir. Zira indirdik anlamındaki "enzele" sözcüğünün diğer bir anlamı da bağışlama, ikram etmedir. Bu ayetteki "enzele" sözcüğü "ikram ettik, bağışladık." anlamındadır.

وَاِنِّی لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدٰی ﴿٨٢﴾

82. Ben, tevbe eden, iman edip salihatı yapan[1], doğru yolda olan kimseyi kesinlikle bağışlarım.

وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسٰی ﴿٨٣﴾

83. Ey Mûsâ, seni halkından aceleyle ayrılmaya sevk eden şey nedir?

قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓی اَثَرِی وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰی ﴿٨٤﴾

84. Mûsâ: "Onlar, benim yolumdalar. Acele etmemin nedeni, Sen'i hoşnut etmektir." dedi.

قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَاَضَلَّهُمُ السَّامِرِیُّ ﴿٨٥﴾

85. Allah: "Biz, halkını sınadık. Senden sonra Sâmirî onları saptırdı."

فَرَجَعَ مُوسٰٓی اِلٰی قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۭ اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُّمْ اَنْ يَّحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَخْلَفْتُمْ مَّوْعِدِی ﴿٨٦﴾

86. Bunun üzerine Mûsâ, halkına öfkeli ve üzüntülü bir şekilde geri döndü: "Ey halkım, Rabb'iniz size iyi bir söz vermedi mi? Şimdi bu süre size uzun mu geldi? Yoksa Rabb'inizin gazabının üzerinize inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz sözden döndünüz?" dedi.

قَالُوْا مَآ اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَآ اَوْزَارًا مِّنْ زِيْنَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنٰهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَی السَّامِرِیُّ ﴿٨٧﴾

87. "Senin sözünden kendi isteğimizle çıkmadık.[2] Fakat biz halkın ziynetlerinden[3] yüklenmiştik.[3] Sonra onları kaldırıp attık.[4] Aynı şekilde Sâmirî de attı."

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ فَقَالُوْا هٰذَآ اِلٰهُكُمْ وَاِلٰهُ مُوْسٰی فَنَسِیَ ﴿٨٨﴾

88. Böylece onlara böğürmesi olan bir boğa[5] cesedi[6] çıkardı. Ve onlara: "Bu sizin de ilahınız Mûsâ'nın da. Ancak Mûsâ onu unuttu."[7] dediler.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Samiri aklımızı çeldi. **3-** Mısırdan çıkarken halktan ziynet (süs ve kıymetli eşyaları) toplamıştık. **4-** Onları ateşte eriterek buzağıya süs yaptık. **5-** Buzağı/Boğa Mısır halkı için tanrısal güç, kudret ve ihtişam ifade eden bir semboldü/ilahtı. **6-** Boğa figürü, heykeli. **7-** İlahımızı bıraktı da dağların yamacında ilah aramaya çıktı.

اَفَلَا يَرَوْنَ اَلَّا يَرْجِعُ اِلَيْهِمْ قَوْلًا ۙ وَّلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

89. Onlar, kendilerine bir cevap veremediğini, yarar veya zarar verecek bir gücünün olmadığını görmüyorlar mı?

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُوْنُ مِنْ قَبْلُ يٰقَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهٖ ۚ وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُوْنِىْ وَاَطِيْعُوْٓا اَمْرِىْ ﴿٩٠﴾

90. Ant olsun ki, Hârûn, daha önce onlara: "Ey halkım! Kuşku yok ki siz bununla sınava çekildiniz. Kuşkusuz sizin Rabbiniz Rahmân'dır. Gelin bana uyun ve buyruklarıma tabi olun." demişti.

قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عٰكِفِيْنَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوْسٰى ﴿٩١﴾

91. Halk "Mûsâ bize dönüp gelinceye kadar, kendimizi buzağıya adamaktan asla vazgeçmeyeceğiz." dediler.

قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ﴿٩٢﴾

92. Mûsâ: "Ey Hârûn! Bunların sapkınlıklarını gördüğün halde, onları uyarmaktan seni alıkoyan ne oldu?"

اَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِىْ ﴿٩٣﴾

93. "Niçin bana uymadın? Yoksa buyruklarıma karşı mı çıktın?"

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِىْ وَلَا بِرَاْسِىْ ۚ اِنِّىْ خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِىْ ﴿٩٤﴾

94. Hârûn: "Ey annemin oğlu! Sakalımı ve saçımı tutma! Gerçek şu ki: ben senin, "İsrâîloğulları arasında ayrılık çıkardın, sözümü dinlemedin, demenden huşu[1] ettim." dedi.

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يٰسَامِرِىُّ ﴿٩٥﴾

95. Mûsâ: "Ey Sâmirî! Sen ne yapmak istiyorsun?"

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِىْ نَفْسِىْ ﴿٩٦﴾

96. Samiri: "Ben, onların anlamadıkları şeyi anladım[2]. Resûlün öğretisinden az bir şey almıştım işte onu bıraktım. Bunu, bana nefsim hoş gösterdi." dedi.

1- Sakındım, çekindim. **2-** Halkın göremediğini, yani Mûsâ Nebi'nin sihir yaptığını anladım.

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِى الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهٗ ۚ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَنُحَرِّقَنَّهٗ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِى الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

97. Mûsâ: "Çek git karşımdan! Artık sen, hayatın boyunca toplumdan dışlanacaksın. Ayrıca senin için, asla kurtulamayacağın bir buluşma günü var. Bir de kendini adadığın ilahına bak! Onu kesinlikle yakacağız. Sonra da savurup suya saçacağız." dedi.

اِنَّمَآ اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

98. Sizin ilahınız yalnızca Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. Kuşkusuz, O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır.

كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ اٰتَيْنَاكَ مِنْ لَّدُنَّا ذِكْرًا ۚ ﴿٩٩﴾

99. İşte böylece geçmişlerin haberlerinden sana anlatıyoruz. Gerçek şu ki sana katımızdan bir zikir[1] verdik.[2]

مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهٗ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ۙ ﴿١٠٠﴾

100. Kim ondan[3] yüz çevirirse, o Kıyamet Günü için ağır bir yük yüklenir.

خَالِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ۙ ﴿١٠١﴾

101. Onlar, orada sürekli kalacaklardır. Ve yüklendikleri yük, Kıyamet Günü'nde onlar için ne kötüdür.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۚ ﴿١٠٢﴾

102. O gün, sura üfürülür. O gün, mücrimleri şaşkınlıktan gözleri donuklaşmış olarak toplayacağız.

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

103. "Dünya hayatınız sadece on gün sürdü değil mi? diye aralarında fısıldaşırlar.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ اِذْ يَقُولُ اَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

104. Biz, aralarında ne konuştuklarını çok iyi biliriz. Onlardan isabetli olanı, "Olsa olsa bir gün kaldınız." diyecek.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا ۙ ﴿١٠٥﴾

105. Sana dağlardan soruyorlar. De ki: "Rabb'im onları ufalayıp savuracak."

1- Öğüt. **2-** Ders çıkarman için geçmişin olaylarından örnekler verdik. **3-** Zikirden/Öğütten/Kur'an'dan.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

106. Onları dümdüz araziye çevirecektir.

لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا وَّلَآ اَمْتًا ﴿١٠٧﴾

107. Orada ne bir çukur ne de bir tümsek göremezsin.

يَوْمَئِذٍ يَّتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهٗ وَخَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

108. O gün, hiçbir tarafa sapmadan, davetçiye uyarlar. Rahmân'a karşı sesler kısılmıştır. Fısıltıdan başka bir şey işitemezsin.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

109. İzin Günü, şefaat fayda vermez. Rahmân'ın kendisine izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimse hariç.[1]

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهٖ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

110. Onların önlerindekini ve arkalarındakini bilir.[2] Ama onlar, O'nu bilgice kavrayamazlar.[3]

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ؕ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

111. Yüzler, Hayy[4] ve Kayyum[5] olanın önünde eğilmiştir. Zulüm taşıyıcılar perişan olmuştur.

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَّلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

112. İnanan biri olarak salihatı yapan kimse ise haksızlığa uğramaktan da hakkının yeneceğinden de korkmaz.

1- Yani, Rahmân'ın kendisine izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseye şefaat/yardım edilecek. Diğer bir anlatımla; ayette, "şefaat edecek" kimselerden değil, kimlere "şefaat edileceğinden" söz edilmektedir. Şefaat edilecek, yani bağışlanacak olan kimseler, yüzlerce ayette de ifade edildiği gibi "iman eden ve salihatı yapan" kimseler olacaktır. Ayette sözü edilen, "Rahmân'ın kendisine izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseler," dünya hayatlarında inanan ve salihatı yapan kimselerden başkası değildir. Diğer bir ifade ile ayette, "torpilin" olacağından değil, olmayacağından söz edilmektedir. Bu ayete, çevirilerin büyük bir çoğunluğunda: "O gün, Rahman (olan Allah)'ın kendisine izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseden başkasının şefaati bir yarar sağlamaz." Şeklinde anlam verilmektedir. "Birilerinin şefaat edeceği" şeklinde verilen bu anlam kesinlikle bir ön yargının sonucudur. Lafız olarak da anlam olarak da birilerinin "şefaat edeceğinden" değil; Allah'ın kimlere şefaat edeceğinden, yani işlerini kolaylaştıracağından, yardım edeceğinden söz edilmektedir. **2-** Onların geleceğini de geçmişini de bilir. **3-** Allah'ın bilgisinin sınırsızlığını. **4-** Mutlak Diri/canlı olan; ezeli ve ebedi hayat sahibi olan. **5-** Bütün yarattıklarını gözetip kollayan, her şeyi ayakta tutan.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

113. Sana onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. O'nda, uyarıları teker teker bildirdik. Böylece takva sahibi olurlar veya onlar için öğüt veren bir hadis[1] olur.

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰٓى اِلَيْكَ وَحْيُهٗ ۖ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا ﴿١١٤﴾

114. Her şeyin gerçek egemeni olan Allah, yüceler yücesidir. Kur'an'ın sana vahyedilmesi tamamlanmadan önce acele etme. "Rabb'im bana bilgiyi arttır." de.

وَلَقَدْ عَهِدْنَآ اِلٰٓى اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِىَ وَلَمْ نَجِدْ لَهٗ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

115. Ant olsun ki Biz, bundan önce Âdem'e ahit[2] verdik, ancak o unuttu. Onu azimli bulmadık.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّآ اِبْلِيسَ ۖ اَبٰى ﴿١١٦﴾

116. Hani! Meleklere: "Âdem'e secde edin."[3] demiştik. Hemen secde etmişlerdi, iblis ise bundan kaçınmıştı.

فَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى ﴿١١٧﴾

117. Bunun üzerine Biz de: "Ey Âdem! Kuşkusuz bu sana ve eşine düşmandır. Sakın sizi Cennet'ten[4] çıkarmasın. Sonra mutsuz olursun." dedik.

اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرٰى ﴿١١٨﴾

118. Senin için orada acıkmak ve açıkta kalmak yoktur.

وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا وَلَا تَضْحٰى ﴿١١٩﴾

119. Orada susuz kalmazsın ve sıcaktan zarar görmezsin.

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يٰٓاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلٰى ﴿١٢٠﴾

120. Sonra şeytan ona vesvese verdi. Dedi ki: "Ey Âdem! Sana ebedilik ağacı ve yok olmayacak bir egemenlik[5] için yol göstereyim mi?

1- Söz, anlatı, bildirim. **2-** Uyması gereken kurallar konusunda ondan söz aldık. **3-** Saygı gösterip, değerini takdir etme. Saygı sunma. Selama durma. Secde sözcüğü, yer aldığı ayetlerin tamamında bu anlama gelmekte olup, salatta yapılan secde ile bir ilgisi yoktur. **4-** Söz konusu cennet, ahiretteki cennet değildir. Âdem, bu dünyada ve bu dünyanın toprağından yaratılmıştır. Cennet, sözcük anlamı olarak, "yeşilliklerle örtülü toprak parçası" demektir. Çıkılacak cennet de böylesi bir yerdir. Yoksa ahiretteki Cennette iblisin bir rolü yoktur ve orada bir kısıtlama da söz konusu değildir. Orada ne suç vardır ne de ceza. **5-** Veya varlık.

فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۟ وَعَصٰٓى اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿١٢١﴾

121. Bunun üzerine ikisi de ondan yediler.[1] Hemen çirkinlikleri[2] kendilerine görünüverdi. Cennet yaprağından örtmeye başladılar. Âdem, Rabb'ine asilik edip yanıldı.

ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿١٢٢﴾

122. Sonra Rabbi onu seçti, tevbesini kabul etti. Ve ona doğru yolu gösterdi.

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا ۚ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِّنِّىْ هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٣﴾

123. Dedi ki: "Hepiniz oradan ayrılın.[3]" Bir kısmınız bir kısmınıza düşmansınız. Benden size bir yol gösterici geldiği zaman, kim yol göstericime uyarsa; işte o sapkınlığa düşmez ve mutsuz olmaz." dedi.

وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِىْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَّنَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿١٢٤﴾

124. Kim Ben'im zikrimden[4] yüz çevirirse, bilmelidir ki onun için bunalımlı bir yaşam vardır. Kıyamet Günü de onu kör olarak haşrederiz.[5]

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِىْٓ اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

125. "Rabbim, beni neden kör olarak haşrettin? Oysa dünyada iken gören biriydim." der.

1- Aşındırmak, zenginleşmek, küpünü doldurmak, azık, aş. **2-** Ayette; "sev'atu-huma" sözcüğüne, "avret yerlerinin açığa çıkması" veya "ayıp yerlerinin gözükmesi" şeklinde anlam verilmesi İsrâîliyyât'tan kaynaklanmaktadır. İnsanın yaradılış itibariyle "bizatihi" çirkin olan bir organı yoktur. Bu nedenle cinsel organlar için çirkin nitelemesi yapmak doğru değildir. Ayette geçen "sev'ete" sözcüğü "sue" sözcüğünden türemiştir. "Sue" sözcüğü; kötü ve çirkin olan iş, söz ve durum demektir. Dolayısıyla; "örtülmüş çirkinliklerin gösterilmesi, avret yerlerinin açığa çıkarılması değil, olsa olsa insanın fıtratında bulunan "hasenenin (iyiliğin)" karşıtı olan "kötülük" egosunun harekete geçmesi, açığa çıkması şeklinde anlaşılmalıdır. Dikkat edilirse, "ağaç yaprakları" değil, "cennet yaprakları" denmektedir. "Varak" sözcüğü, burada "yaprak" anlamında değil, "mal varlığı" anlamındadır. **3-** "İhbita" sözcüğünün "inin" anlamı olmakla birlikte, bu sözcüğün aynı zamanda "ayrılın" anlamı da bulunmaktadır. (Bakara, 61. ayet.) Söz konusu olan "inme", seviye itibariyle yüksek bir yerden, alçak bir yere inmek anlamında değil, konum itibari ile bir inmeyi ifade etmektedir: Zenginken yoksul olmak gibi veya "köyden kente inmek" gibi. **4-** Öğüdümden/vahyimden. **5-** Kör olarak diriltiriz veya yargılama alanına kör olarak getiririz.

قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ﴿١٢٦﴾

126. “Bu böyledir, ayetlerimiz sana geldi ancak onları dikkate almadın; bugün de sen terk edileceksin.” dedi.

وَكَذٰلِكَ نَجْزِى مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ؕ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٧﴾

127. “Haddi aşanları ve Rabbinin ayetlerine inanmayanları işte böyle cezalandırırız. Ve ahiret azabı daha şiddetli ve daha kalıcıdır.

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِى مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِاُولِى النُّهٰى ﴿١٢٨﴾

128. Şimdi yurtlarında gezip dolaştıkları nesilleri yok etmiş olmamız, onlar için yol gösterici olmadı mı? Kuşku yok ki bunda kötülükten alıkoyan bir akıl için nice kanıtlar vardır.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَاَجَلٌ مُسَمًّى ﴿١٢٩﴾

129. Ve eğer Rabbinden daha önce kararlaştırılmış bir hüküm ve adı konmuş bir süre olmasaydı elbette ceza kaçınılmaz olurdu.[1]

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۚ وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾

130. O halde söylenen şeylere sabret! Ve Rabb’ini, Güneş’in doğmasından önce ve batmasından önce ve gecenin bir kısmında ve gündüzün taraflarında[2] hamd ile tesbih[3] et. Umulur ki böylece O’nun hoşnutluğunu kazanırsın.

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ؕ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقٰى ﴿١٣١﴾

131. Onlardan bazı zümrelere, kendilerini sınamak için, dünya hayatının süsü olarak verdiğimiz şeylere imrenme. Rabbinin rızkı daha hayırlıdır ve kalıcıdır.

1- Ayet, suçluların bu dünyada hemen cezalandırılmamasını; onlara hiç ceza verilmeyeceği anlamına gelmediğini, cezanın belirlenmiş bir süreye bırakıldığını ifade etmektedir. **2-** “Ve etrâfe” üç ve daha fazla şeyi gösteren çoğul bir sözcüktür. Bütün bir gün, gün içinde anlamına gelmektedir. **3-** Tesbih; Allah’ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah’ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. Tesbihe, namazda “tesbih çekmek” olarak anlam vermek doğru değildir. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleri ile tanınması ve tanıtılması etkinliğidir. Allah’ı tesbih etmek; O’nu şirk içeren her türlü düşünce ve inançtan arındırarak, Kendisine özgü nitelikleri ile yüceltmek demektir.

وَأْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ؕ لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا ؕ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ؕ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾

132. Ehline salâtı buyur.[1] Kendin de onun üzerinde sabırlı ol. Senden rızık istemiyoruz. Seni, Biz rızıklandırıyoruz. Sonuç takva[2] içindir.

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّهٖ ؕ اَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِى الصُّحُفِ الْاُولٰى ﴿١٣٣﴾

133. “Rabb’inden bize bir âyet[3] getirse ya!” dediler. Onlara, önceki suhuflarda[4] yer alan kanıt içeren açıklayıcı bilgiler ulaşmadı mı?

وَلَوْ اَنَّآ اَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٤﴾

134. Ve eğer Biz, ondan önce bir azap ile onları yok etseydik, “Ey Rabb’imiz! Bize bir resûl gönderseydin de hor ve rezil olmadan önce Sen’in ayetlerine uysaydık ya!” diyeceklerdi.

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا ۚ فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ اَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِىِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿١٣٥﴾

135. De ki: “Herkes beklemektedir. O halde siz de bekleyin. Kuşku yok ki kimin düzgün yolda olduğunu, kimin doğru yolu bulduğunu yakında bileceksiniz.”

1- Seninle birlikte hareket edenlere, yanında yer alanlara, Allah’a yönelmelerini, Allah’tan istemelerini buyur. Birbirlerine destek olmalarını, yardımlaşma ve dayanışma içinde olmalarını öğütle. Salât sözcüğü, namaz kılma, dua etme, din, kulluk, yardım etme, destek olma gibi anlamlara gelmektedir. Bu ayette; salât sözcüğü, ayetin bağlamı dikkate alındığında; “rızkın Allah’tan istenmesi, isteğin Allah’a yönelmesi” ve yardımlaşıp, birbirlerine destek olunması, dayanışma içinde güç birliği yapılması anlamına gelmektedir. Dünya hayatının gayri meşru yollarla elde edilen zenginliğine, servetine imrenmek yerine, az da olsa helal kazançla, kendi emeğimizle ve hak ederek kazandıklarımızla yetinmenin sonuç olarak daha kazançlı ve hayırlı olduğu uyarısı yapılmaktadır. Bu ayetin, söylendiği gibi “Aile bireylerine namaz kılmalarını emretme” ile bir ilgisi yoktur. **2-** Korunma; Allah’ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **3-** Mucize. **4-** Sahifelerde, kutsal metinlerde. Nebi Muhammed ile ilgili bilgiler.

❁❁❁ 16. Bölümün Sonu ❁❁❁

سُورَةُ الْاَنْبِيَآءِ ﴿٢١﴾

21. ENBİYÂ SÛRESİ

[İniş sırası: 73, Mekki, 112 ayet. Adını surede geçen "Nebiler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

1. İnsanlar için hesap vakti[1] yaklaştı. Ne var ki onlar gaflet içinde aldırmıyorlar.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

2. Rabblerinden, kendilerine gelen hadise[2] bürünmüş her yeni öğüdü, sadece alay ederek dinlerler.

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ اَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾

3. O haksızlık yapanlar, akıllarınca önemsemeyerek ve kendi aralarında fısıldayarak: "Bu, sizin gibi bir beşerden[3] başka bir şey midir? Yoksa siz, göz göre göre büyüye mi kapılacaksınız?" diyorlar.

قَالَ رَبِّى يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

4. "Rabbim, gökte ve yerde olan her sözü bilir. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir." dedi.

بَلْ قَالُوٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرٰيهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُونَ ﴿٥﴾

5. "Hayır, bunlar karmakarışık düşlerdir. Hayır, belki onu uydurdu. Hayır, o bir şairdir. Öyleyse öncekilere gönderildiği gibi bize bir âyet[4] getirsin." dediler.

1- Hesap, ölümle birlikte başlamaktadır. Zira ölen insan için hesap başlamış demektir. Ölü için zaman durmaktadır. Allah'a göre ise zaten zaman diye bir şey yoktur. Ölen kimse için, kendi ölümü ile kıyametin kopması arasında zaman farkı yoktur. Deyim yerinde ise, ölmesi ile dirilmesi bir olmaktadır. Her bir insan için "vaktin yaklaşması" bu şekilde değerlendirilmelidir. Bu açıdan, bu nasıl bir vakit yaklaşmasıdır ki yüz yıllar geçmesine rağmen bir türlü gelmedi düşüncesi yanlıştır. Ölümün yaklaşması ile kıyametin yaklaşması aynı şeydir. (20/Taha, 100-104; 10/Yunus, 45; 30/Rum, 55-56) **2-** Söze. **3-** Hiçbir ilahi özelliği olmayan, sıradan bir insan. **4-** Kanıt, mucize.

مَّآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَاۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

6. Onlardan önce yok ettiğimiz hiçbir kent iman etmemişti. Şimdi bunlar mı iman edecekler?[1]

وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوحِيٓ اِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

7. Bizim, senden önce gönderdiklerimiz de ölümlü kimselerden başkası değildi. Yalnızca onlara vahyettik. Eğer bilmiyorsanız Zikir Ehli'ne[2] sorun.

وَمَا جَعَلْنٰهُمْ جَسَدًا لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾

8. Biz, onları yemeye, içmeye ihtiyaç duymayan varlıklar yapmadık. Ve onlar ölümsüz de değillerdi.

ثُمَّ صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ وَمَنْ نَّشَآءُ وَاَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

9. Sonra onlara verdiğimiz söze bağlı kaldık. Onları ve dilediğimiz kimseleri[3] kurtardık. Müsrifleri[4] ise yok ettik.

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

10. Ant olsun ki, gerçekten içinde sizin öğüdünüz[5] olan bir kitap indirdik. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَّاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِينَ ﴿١١﴾

11. Ve Biz, zalim olan kentlerden nicelerini kırıp geçirdik. Onlardan sonra başka bir halk getirdik.

فَلَمَّآ اَحَسُّوا بَأْسَنَآ اِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَۜ ﴿١٢﴾

12. Öyle ki onlar azabımızı hissettikleri zaman, ondan kaçmaya çalışıyorlardı.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُٓوا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُونَ ﴿١٣﴾

13. Boşuna kaçmayın, refaha kavuşturulduğunuz şeylere ve evlerinize geri dönün; çünkü hesaba çekileceksiniz.

قَالُوا يَا وَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

14. "Yazıklar olsun bize! Biz zalimlermişiz." dediler.

1- Daha önce mucize gösterdiğimiz toplumlar, buna rağmen inanmadılar, bunlara mucize gösterecek olsak bunlar da inanmayacaklar. **2-** Geçmiş vahiy mensuplarına. Kitap ehline. **3-** Uygun gördüklerimizi. Kurtulmayı hak edenleri. **4-** Haddi aşanları. **5-** Sizin için bildirdiğimiz, yapmanız ve sakınmanız gereken bilgiler. /Sizin öğüt kitabınız.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾

15. Biçilmiş ekin gibi pörsüyüp, cansız kalıncaya kadar bu çağrıları son bulmadı.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾

16. Biz; yeri, göğü ve ikisinin arasındakileri eğlence olsun diye yaratmadık.

لَوْ اَرَدْنَآ اَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّآ ۖ اِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾

17. Eğer eğlence edinmek isteseydik, elbette onu kendi şanımıza uygun yapardık. Eğer yapacak olsak böyle yapardık.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۭ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

18. Aksine, Biz; Hakk'ı, Batıl'a karşı ortaya koyarız da onu mahveder. Böylece Batıl yok olur. Nitelediğiniz şeylerden dolayı size yazıklar olsun.

وَلَهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَمَنْ عِنْدَهٗ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ۚ

19. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. O'nun yanında bulunanlar O'na kulluk etmekten büyüklenmez ve usanmazlar;

يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

20. Gece-gündüz ara vermeksizin tesbih ederler.

اَمِ اتَّخَذُوٓا اٰلِهَةً مِنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ﴿٢١﴾

21. Yoksa yeryüzünde birtakım ilahlar edindiler de ölüleri onlar mı diriltecek?

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

22. Eğer ikisinde[1] de Allah'tan başka ilahlar olsaydı, ikisi de kesinlikle fesada uğrardı. Arşın Rabb'i olan Allah, onların niteledikleri şeylerden münezzehtir.[2]

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴿٢٣﴾

23. O, yaptıklarından dolayı sorgulanamaz. Ama onlar yaptıklarının hesabını vereceklerdir.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً ۭ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِىَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِىْ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

24. Yoksa O'nun yanı sıra başka ilahlar mı edindiler? De ki: "Burhanınızı getirin.[3] Bu benimle beraber olanların ve benden öncekilerin öğüdüdür." Fakat onların çoğu gerçeği bilmezler ve onlar, ondan yüz çevirenlerdir.

1- Göklerde ve yerde. **2-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **3-** İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici.

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِيْٓ اِلَيْهِ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا۠ فَاعْبُدُوْنِ ﴿٢٥﴾

25. Senden önce hiçbir resûl göndermedik ki, kendisine, "Benden başka ilah yoktur. Onun için Bana kulluk edin." diye vahyetmiş olmayalım.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ۭ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ۙ ﴿٢٦﴾

26. Ve onlar: "Rahmân çocuk edindi." dediler. O, bundan münezzehtir.[1] Onlar[2], ikram olunmuş[3] kullardır.

لَا يَسْبِقُوْنَهٗ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٧﴾

27. Onlar[4], O'nun sözüne aykırı hareket edemezler. Onlar, yalnızca O'nun buyruğuna uyarlar.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Allah, onların bütün yapıp ettiklerini bilir. Ve onlar, rızasına ermiş olanlardan başkasına şefaat[5] edemezler. Onlar, O'na duydukları derin saygıdan titrerler.

وَمَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّىْٓ اِلٰهٌ مِّنْ دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيْهِ جَهَنَّمَ ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ﴿٢٩﴾

29. Onlardan kim, "O'nun yanı sıra ben de ilahım." derse, işte o zaman onu Cehennem'le cezalandırırız. Biz, zalimleri böyle cezalandırırız.

اَوَلَمْ يَرَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا ۭ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاۗءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۭ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٠﴾

30. Gerçeği yalanlayan nankörler; görmüyorlar mı[6] gökler ve yer bitişikti. Biz onları ayırdık. Suyu hayat kaynağı kıldık. Buna rağmen hâlâ inanmıyorlar mı?

وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيْهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٣١﴾

31. Ve Biz, onları sarsmasın diye yeryüzüne ağır baskılar yerleştirdik. Orada yol bulmaları için geçitler yaptık.

وَجَعَلْنَا السَّمَاۗءَ سَقْفًا مَّحْفُوْظًا ۚ وَهُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا مُعْرِضُوْنَ ﴿٣٢﴾

32. Gökyüzünü korunmuş bir tavan yaptık. Onlar hala âyetlerinden[7] yüz çeviriyorlar.

1- Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **2-** Melekler. **3-** Şerefli kılınmış. **4-** Melekler. **5-** Yardım. **6-** Bilmeliler ki, dikkate almalılar ki. **7-** Gökyüzünün varlığından ibret almıyorlar, yaradılıştaki muhteşem yapıdan ki o yapı, gerçeği görenler için bir göstergedir, işarettir, kanıttır.

وَهُوَ الَّذِی خَلَقَ الَّیۡلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمۡسَ وَالۡقَمَرَ ؕ كُلٌّ فِی فَلَكٍ یَّسۡبَحُوۡنَ ﴿۳۳﴾

33. Geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratan O'dur. Onların her biri kendi yörüngesinde yüzmektedir.

وَمَا جَعَلۡنَا لِبَشَرٍ مِّنۡ قَبۡلِكَ الۡخُلۡدَ ؕ اَفَاۡئِنۡ مِّتَّ فَهُمُ الۡخَالِدُوۡنَ ﴿۳۴﴾

34. Biz, senden önce de hiçbir beşeri ölümsüz kılmadık. Sen öleceksin de onlar süresiz mi yaşayacaklar?

كُلُّ نَفۡسٍ ذَآئِقَةُ الۡمَوۡتِ ؕ وَنَبۡلُوۡكُمۡ بِالشَّرِّ وَالۡخَیۡرِ فِتۡنَةً ؕ وَاِلَیۡنَا تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۳۵﴾

35. Her nefs[1] ölümü tadıcıdır. Sizi sınav olarak, iyilik ve kötülükle sınarız. Ve siz, yalnız Bize döndürüleceksiniz.

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِیۡنَ كَفَرُوۡۤا اِنۡ یَّتَّخِذُوۡنَكَ اِلَّا هُزُوًا ؕ اَهٰذَا الَّذِیۡ یَذۡكُرُ اٰلِهَتَكُمۡ ۚ وَهُمۡ بِذِكۡرِ الرَّحۡمٰنِ هُمۡ كٰفِرُوۡنَ ﴿۳۶﴾

36. Ve gerçeği yalanlayan nankörler seni gördükleri zaman: "İlahlarınızı zikreden[2] bu mu?" diye alaya alıyorlar. Onlar, Rahmân'ın zikrini[3] küfredenlerdir.[4]

خُلِقَ الۡاِنۡسَانُ مِنۡ عَجَلٍ ؕ سَاُوۡرِیۡكُمۡ اٰیٰتِیۡ فَلَا تَسۡتَعۡجِلُوۡنِ ﴿۳۷﴾

37. İnsan aceleden yaratılmıştır.[5] Size, günü gelince âyetlerimi[6] göstereceğim. Acele etmemi istemeyin.

وَیَقُوۡلُوۡنَ مَتٰی هٰذَا الۡوَعۡدُ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِیۡنَ ﴿۳۸﴾

38. "Eğer doğru söyleyenlerdenseniz bu uyarı ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar.

لَوۡ یَعۡلَمُ الَّذِیۡنَ كَفَرُوۡا حِیۡنَ لَا یَكُفُّوۡنَ عَنۡ وُّجُوۡهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنۡ ظُهُوۡرِهِمۡ وَلَا هُمۡ یُنۡصَرُوۡنَ ﴿۳۹﴾

39. Gerçeği yalanlayan nankörler, kendilerini her yönden saracak ateşi savamayacakları ve yardımsız kalacakları zamanı ah bir bilselerdi!

بَلۡ تَاۡتِیۡهِمۡ بَغۡتَةً فَتَبۡهَتُهُمۡ فَلَا یَسۡتَطِیۡعُوۡنَ رَدَّهَا وَلَا هُمۡ یُنۡظَرُوۡنَ ﴿۴۰﴾

40. Aslında, onlara ansızın gelecek ve onları şaşkına çevirecek. Artık onu geri çevirmeye güçleri yetmeyecek ve onlara süre de verilmeyecek.

1- Canlı. **2-** İlahlarınız hakkında ileri geri konuşan. **3-** Rahman'ın öğüdünü. **4-** Görmezden gelenlerdir. Rahman'ın buyruklarının üzerini örtenlerdir. **5-** Yaradılışında acelecilik vardır. Tez canlıdır. Sabırsızdır. **6-** Nasıl bir sonuçla karşılaşacağınızı, azabımı.

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٤١﴾

41. Gerçek şu ki senden önce de birçok resulle alay edildi. Sonra alay ettikleri şey, alay edenleri kuşattı.

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

42. De ki: "Gece ya da gündüz Rahmân'dan sizi kim koruyabilir?[1]" Doğrusu onlar, Rabblerinin öğüdünden yüz çevirenlerdir.

اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا ۗ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

43. Yoksa onların, onları Bize karşı koruyacak ilahları mı var? Onlar, kendilerine dahi yardıma güç yettiremezler. Ve onlara Bizim tarafımızdan sahip çıkılmaz.

بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَأْتِى الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ۗ اَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

44. Oysaki onlara uzun gelen bir ömür boyunca, onları ve atalarını geçindirdik. Yeryüzüne müdahale edip onun her tarafında birçok şeyi nasıl yok ettiğimizi[2] görmüyorlar mı? O halde galip olanlar onlar mı?

قُلْ اِنَّمَآ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۚ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنْذَرُونَ ﴿٤٥﴾

45. De ki: "Ben sizi ancak vahiy ile uyarıyorum." Ne var ki sağırlar uyarılsalar da çağrıyı duymazlar.

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

46. Eğer onlara, Rabbinin azabından bir nebze dokunsa, "Eyvah bize! Biz kendimize haksızlık edenleriz." diyecekler.

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا ۗ وَاِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ اَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفٰى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾

47. Kıyamet Günü hak edileni eksiksiz belirleyen tartıları kurarız. Hiç kimse, hiçbir biçimde haksızlığa uğratılmaz. Hardal tanesi kadar da olsa her şeyi hesaba katarız. Hesap gören olarak Biz yeteriz.

1- Rahman'dan gelecek azaba karşı. **2-** Tabiatta ve canlılar âleminde meydana gelen ölümleri, değişiklikleri; her şeyin nasıl ölümlü ve sonlu olduğunu…

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى وَهٰرُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

48. Ant olsun ki, Mûsâ ve Hârûn'a takva sahipleri için bir ışık olan, bir öğüt olan Furkan'ı[1] verdik.

اَلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

49. Onlar, Rabblerini görmedikleri halde, O'na içten derin bir saygı duyarlar. Ve onlar, Kıyamet Günü'nün hesabından endişe ederler.

وَهٰذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ اَنْزَلْنَاهُ اَفَاَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٠﴾

50. Bu, indirdiğimiz çok değerli bir öğüttür. Böyleyken, siz onu inkâr mı edeceksiniz?

وَلَقَدْ اٰتَيْنَآ اِبْرٰهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾

51. Ant olsun İbrahim'e rüşdünü[2] vermiştik. Biz, onu tanıyorduk.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِى اَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

52. Hani o, babasına ve halkına: "Kendinizi ibadetlerine adadığınız bu heykeller nedir? Dedi.

قَالُوا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

53. "Biz, atalarımızı bunlara kulluk edenler olarak bulduk." dediler.

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾

54. "Gerçek şu ki siz de atalarınız da açık bir sapkınlık içindesiniz." dedi.

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾

55. "Gerçeği mi getirdin, yoksa bizimle oyun mu oynuyorsun?" dediler.

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الَّذِى فَطَرَهُنَّ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

56. "Hayır! Sizin Rabb'iniz göklerin ve yerin Rabb'idir. Onlara işleyiş yasalarını O koymuştur. Bunun böyle olduğundan kesinlikle eminim.

وَتَاللّٰهِ لَاَكِيدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

57. "Allah'a yemin ederim ki, siz buradan ayrıldıktan sonra, putlarınız hakkında tasarladığımı gerçekleştireceğim."

1- Hakk ile Batıl'ı, iman ile küfrü, güzel ile çirkini, iyi ile kötüyü birbirinden ayırma ölçüsü.
2- Doğru düşünme yetisi, isabetli davranma olgunluğu.

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا اِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

58. Sonra da kendisine sorsunlar diye, büyük olanı hariç diğerlerini parça parça etti.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهُ لَمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥٩﴾

59. “Bizim ilahlarımıza bunu kim yaptı? Kuşku yok ki o, gerçekten zalimlerdendir.” dediler.

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيمُ ﴿٦٠﴾

60. “İbrahim adında bir gencin onlardan söz ettiğini duyduk.” dediler.

قَالُوا فَأْتُوا بِهٖ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

61. “O halde onu insanların huzuruna getirin. Belki tanıklık eden çıkar” dediler.

قَالُٓوا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيمُ ﴿٦٢﴾

62. “Ey İbrahim! İlahlarımıza bunu sen mi yaptın?” dediler.

قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوهُمْ اِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾

63. “Hayır, onu şu büyükleri yapmıştır. Eğer konuşabilirlerse haydi onlara sorun!” dedi.

فَرَجَعُٓوا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُٓوا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Bunun üzerine birbirlerine dönüp, “Haksızlık ediyoruz.” dediler.

ثُمَّ نُكِسُوا عَلٰى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَٓاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

65. Sonra çok geçmeden yine eski kafalarına döndürüldüler: “Gerçek şu ki sen bunların konuşmadıklarını biliyorsun!” dediler.

قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

66. İbrahim: “Allah’ı bırakıp da size bir faydası da bir zararı da olmayan şeylere mi kulluk ediyorsunuz?” dedi.

اُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

67. “Yazıklar olsun size ve Allah’ın yanı sıra kulluk ettiğiniz şeylere. Siz hala aklınızı kullanmayacak mısınız?”

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾

68. Halk: “Eğer yapabilirseniz, onu yakın! İlahlarınızın intikamını alın!” dediler.

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ ﴿٦٩﴾

69. “Ey ateş! İbrahim’e serin ve esenlik ol.” dedik.

وَاَرَادُوا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

70. Ona tuzak kurmak istediler. Fakat onları hüsrana uğrattık.

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِى بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

71. Onu ve Lût’u kurtarıp, âlemler için bereketli kıldığımız yurda ulaştırdık.

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ ۖ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

72. Ona İshâk’ı ve ayrıca Yakûb’u armağan ettik. Ve hepsini iyi kimseler yaptık.

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَٓا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَاِيتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

73. Onları, buyruklarımızla doğru yolu gösteren önderler kıldık. Onlara hayırlar yapmayı, salâtı[1] ikame etmeyi, zekâtı yapmayı[1] vahyettik. Ve onlar yalnızca bize kulluk eden kimselerdi.

وَلُوطًا اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِى كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَآئِثَ ۗ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾

74. Biz, Lût’a bir hüküm, bir ilim[2] verdik. Onu çirkin işler yapan kentten kurtardık. Onlar fasık[3] olan kötü bir halktı.

وَاَدْخَلْنَاهُ فِى رَحْمَتِنَا ۖ اِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

75. Onu rahmetimize dâhil ettik. O salihlerdendi[4].

1- “Salatı ikame etmek, Zekâtı vermek” terkibi, ibadete layık yegâne ilah olarak Allah’a inanmak; kulluğu, Allah’a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir. Zekât sözcüğü birçok ayette daha temiz, daha iyi, arınmak, temizlenmek, aklanmak, yüceltmek anlamında kullanılmıştır. (Örneğin 2:151; 3:77; 4:49; 9:103; 19:13; 20:76; 24:21; 35:18; 53:32; ; 62:2; 80:3; 91:9) Bkz. 2:43. ayetin dipnotu. **2-** Vahiy. **3-** Doğru yoldan çıkmış. **4-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst.

وَنُوحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۚ ﴿٧٦﴾

76. Ve Nûh'u da hani o daha önce bize çağrıda bulunmuştu. Biz de çağrısına karşılık verdik. Onu ve ehlini[1] büyük bir felaketten kurtardık.

وَنَصَرْنٰهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٧٧﴾

77. Âyetlerimizi yalanlayan bir halka karşı ona yardım ettik. Onlar kötü bir halktı. Bundan dolayı Biz de hepsini boğduk.

وَدَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِى الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيْهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِيْنَ ۙ ﴿٧٨﴾

78. Hani Dâvud ve Süleymân, halkın koyunlarının yayıldıkları ekin hakkında hüküm veriyorlardı. Biz, onların hükümlerine tanıktık.

فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَّعِلْمًا ۟ وَّسَخَّرْنَا مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ؕ وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿٧٩﴾

79. Biz, bunu Süleymân'a iyice kavrattık. Her ikisine de hüküm[2] ve ilim[3] verdik. Dâvud'la beraber tesbih[4] etsinler diye dağları ve kuşları buyruk altına aldık. Ve Biz, yapanlarız.

وَعَلَّمْنٰهُ صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِّنْ بَاْسِكُمْ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ ﴿٨٠﴾

80. Ona; sizi, sizin şiddetinizden koruyacak elbise[5] yapma sanatını öğrettik. Öyleyse şükredenler misiniz?

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِىْ بِاَمْرِهٖۤ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِىْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ؕ وَكُنَّا بِكُلِّ شَىْءٍ عٰلِمِيْنَ ﴿٨١﴾

81. Ve şiddetli esen rüzgâr Süleymân içindi. Onun isteğine uygun şekilde bereketli yerlere doğru eser giderdi. Biz, Her Şeyi Bilenleriz.

وَمِنَ الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ ذٰلِكَ ۚ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ۙ ﴿٨٢﴾

82. Ve şeytanlardan[6] kendisi için dalgıçlık eden ve bundan başka iş yapanlar vardı. Onları gözetim altında tutuyorduk.

1- Ailesini, yakınlarını, onunla birlikte hareket edenleri. **2-** Egemenlik. **3-** Vahiy. **4-** Dağların ve kuşların tesbih etmeleri, yaradılış özelliklerine göre hareket etmeleridir. **5-** Zırh. **6-** Söz konusu şeytanlar; şeytanlar sözcüğünün Kur'an'daki tanımı dışında algılanmış ve bunun üzerinde, Süleyman Nebi hakkında birçok efsane uydurulmuştur. Bu ayetteki şeytanlar, hayali yaratıklar olmayıp, şeytanın sözcük anlamı da olan ve Kur'an'da da kullanılan biçimiyle "Hakk'tan uzak olan" kimselerdir. Burada sözü edilen şeytanlar da Süleymân Nebi'nin buyruğu altında çalışan ve "Hakk'tan uzak bir karakteristik yapıya sahip olan" kimselerdir. Zira şeytan; Hakk'a aykırı hareket eden her türlü güç, kurum ve kişinin ortak karakteristik adıdır. Anlaşılan bu kimseler de Süleymân Nebi'ye karşı, onun aleyhinde sürekli planlar yapan, ona karşı kötülük tezgâhlayan, iftira ve yalanlar uyduran kimselerdir.

وَاَيُّوبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِينَۚ ﴿٨٣﴾

83. Eyyûb'u da an! Hani o: "Bana bir dert dokundu. Ve Sen, merhamet edenlerin en merhametlisisin." diye Rabbine seslenmişti.

فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ وَاٰتَيْنَاهُ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

84. Biz de onun çağrısına karşılık verdik. Ve derdini yok ettik. Ve katımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir öğüt olmak üzere, kendisine ehlini[1] ve onlarla birlikte bir mislini daha verdik.

وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِۜ كُلٌّ مِنَ الصّٰبِرِينَۚ ﴿٨٥﴾

85. İsmâîl'i, İdrîs'i ve Zu'l –Kifl'i de an. Hepsi sabredenlerdendi.

وَاَدْخَلْنَاهُمْ فِى رَحْمَتِنَاۜ اِنَّهُمْ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٨٦﴾

86. Onları rahmetimizle kuşattık. Onlar salih[2] kimselerdi.

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِينَۚ ﴿٨٧﴾

87. Ve Zü'n-Nûn'u[3] da an! Hani öfkelenerek gitmişti de kendisini sıkıntıda bırakmayacağımızı sanmıştı. Sonra karanlıklar içinde, "Senden başka ilah yoktur! Sen yüceler yücesisin. Ben haksızlık yaptım!" diye seslenmişti.

فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّۜ وَكَذٰلِكَ نُنْجِى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

88. Bunun üzerine çağrısına karşılık verdik ve onu sıkıntıdan kurtardık. İşte inananları böyle kurtarırız.

وَزَكَرِيَّٓا اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِينَۚ ﴿٨٩﴾

89. Ve Zekeriyyâ'yı da an! Rabb'ine: "Rabb'im! Beni tek başıma bırakma, Sen vârislerin[4] en hayırlısısın." diye seslenmişti.

فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ وَوَهَبْنَا لَهٗ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهٗ زَوْجَهٗۜ اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًاۜ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

90. Bunun üzerine çağrısına karşılık verdik. Ve kendisine Yahyâ'yı armağan ettik. Ve onun için eşini ıslah[5] ettik. Onlar hayırlarda yarışıyor, umarak ve endişe ederek Bize yalvarıyorlardı. Ve Bize karşı içtenlikle saygı duyuyorlardı.

1- Ailesini, yakınlarını. **2-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **3-** Yunus Nebi'yi. (Balık karnına girmiş olan) **4-** Sonunda her şeyin kendisinin olacak olan, her şeyin gerçek sahibi. **5-** Doğum yapmaya engel olan durumunu iyileştirdik.

وَالَّتِىٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

91. Ve namusunu koruyanı da an.[1] Ona ruhumuzdan üfledik.[2] Ve kendisini ve oğlunu âlemler için bir âyet[3] kıldık.

اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَاَنَا۠ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

92. Bu sizin ümmetiniz tek bir ümmettir. Çünkü hepinizin Rabb'i Ben'im. O halde yalnızca Bana kulluk edin!

وَتَقَطَّعُٓوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ اِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

93. Emirlerini[4] aralarında bölük pörçük ettiler. Oysa hepsi yalnızca Bize dönecekler.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهٖ ۚ وَاِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾

94. Fakat kim inanmış olarak salihat[5] yaparsa, onun çabası için kafirlik[6] yapılmaz. Biz, bütün çabalarını yazmaktayız.

وَحَرَامٌ عَلٰى قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

95. Yok ettiğimiz bir kent halkının geri dönmesi haramdır.[7] Onlar bir daha geri dönemezler.

حَتّٰٓى اِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

96. Hatta Ye'cûc ve Me'cûc[8] yaygınlaşıp her tarafı kuşatma altına alıncaya kadar.

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَاِذَا هِىَ شَاخِصَةٌ اَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

97. Uyarıldıkları gerçekle yüz yüze geldiklerinde, gerçeği yalanlayan nankörlerin gözleri korku ile büyür. "Eyvah bizlere! Gerçekten biz aldanış içindeymişiz. Aslında biz, kendimize haksızlık etmişiz."

1- Meryem. **2-** Karnında bir çocuğa hayat verdik. İlgili ayetler: 15:29; 32: 9; 38:72. **3-** Mucize. İbret. **4-** Dinin buyruklarını. **5-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **6-** Nankörlük. "Kâfirlik" (kufrane) sözcüğü, inkâr etmenin yanı sıra esas olarak, "nankörlük etme", "gerçeğin üzerini örtme", "gerçeği görmezden gelme" anlamlarına gelmektedir. **7-** Geri dönmeleri mümkün değildir. Bu ihlal edilemez bir yasadır. **8-** Ye'cûc ve Me'cûc, bir nitelemedir. Toplumsal kokuşmanın, topyekûn bir insanlığın tam bir "hercümerç" olması, ahlaki bozulmanın, sefaletin ve çöküntünün bütün bir toplumu kuşatmasının, bütün bir toplumun işbirliği halinde fesat çıkarmasının, kötülüğün her şeye nüfus etmesinin genel adıdır. Bunu belli bir zamanla, mekânla, toplum veya güçle sınırlamak veya bu konuda gaybi bir beklentiye girmek anlamsızdır. Bu hayal görmekten başka bir şey değildir. Ye'cûc ve Me'cûc, her çağda ve her toplumda ortaya çıkabilecek bir durumdur. 18/ Kehf, 94: "Ey Zu'l-Karneyn! Şüphesiz Ye'cûc ve Me'cûc yeryüzünde fesat çıkaranlardır. Onun için, onlarla bizim aramıza ücreti mukabilinde bir set yap, olmaz mı?" dediler.

اِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ؕ اَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾	98. Siz ve Allah'ın yanı sıra kulluk ettikleriniz, Cehennem'in odunusunuz. Siz oraya gireceksiniz.
لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَآءِ اٰلِهَةً مَا وَرَدُوهَا ؕ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾	99. Eğer onlar gerçekten ilah olsalardı, Cehennem'e girmezlerdi. Oysa hepsi orada sürekli kalacaklardır.
لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾	100. Onlar için orada bir inleme vardır ve onlar orada kendi inlemelerinden başka bir şey işitmezler.
اِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنٰٓى ۙ اُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۙ ﴿١٠١﴾	101. Bizden kendilerine iyilik ulaşanlar, işte onlar, ondan[1] uzaklaştırılanlardır.
لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۚ وَهُمْ فِى مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ۚ ﴿١٠٢﴾	102. Onlar, Cehennem'in uğultusunu bile duymazlar. Ve onlar canlarının istediği şeylerin içinde sürekli kalacaklardır.[2]
لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ؕ هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾	103. O en büyük dehşet, onları kaygılandırmayacak. Ve melekler, "İşte bu, size söz verilen gününüzdür." diye onları karşılayacaklar.
يَوْمَ نَطْوِى السَّمَآءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ؕ كَمَا بَدَاْنَآ اَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ؕ وَعْدًا عَلَيْنَا ؕ اِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾	104. O gün, kitap sayfalarını dürer gibi göğü düreriz. Onu[3] ilk yarattığımız gibi yeniden yaratacağız. Bu Bizim katımızdan verilmiş bir sözdür. Kuşkusuz sözümüzü yerine getiririz.

1- Cehennem'den. **2-** Bu ve buna benzer onlarca ayet iman ve salih amel sahibi kimselerin doğrudan Cennet'e gideceğini, Cehennem'in uğultusunu bile duymayacaklarını söylemesine rağmen geleneksel inanışta herkesin muhakkak Cehennem'e gideceğini, günahları karşılığı kadar orada kaldıktan sonra Cennet'e geçeceğine inanılmaktadır. Oysaki yüzlerce ayette Cennet'in de Cehennem'in de sürekli olduğu bildirilmektedir. Cennet'e giden Cennet'te, Cehennem'e gidenin de Cehennem'de sürekli kalacağı bildirilmektedir. **3-** Varlıkları.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِى الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ اَنَّ الْاَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِىَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Ve ant olsun ki Biz, zikirden[1] sonra zeburda[2], arza[3] salih[4] kullarımızın varis olacağını yazdık.

اِنَّ فِى هٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

106. Bunda kulluk eden bir toplum için açık bir duyuru vardır.

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

107. Biz, seni bütün insanlık için sadece bir rahmet olarak gönderdik.

قُلْ اِنَّمَا يُوحٰٓى اِلَىَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

108. De ki: "Bana, sizin ilâhınızın ancak tek bir ilâh olduğu vahyolundu. Artık O'na teslim olacak mısınız?"

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اٰذَنْتُكُمْ عَلٰى سَوَآءٍ وَاِنْ اَدْرِىٓ اَقَرِيبٌ اَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

109. Buna rağmen yüz çevirirlerse, o zaman de ki: "Herkese eşit olarak duyurdum. Söz verilen şey yakın mı uzak mı orasını bilmiyorum!"

اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

110. O, açıkça söylenen sözleri de bilir, gizlediklerinizi de bilir.

وَاِنْ اَدْرِى لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ ﴿١١١﴾

111. Bilemem, belki o[5] bir sınav ve sizin için belli bir zamana kadar yararlanmadır.

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

112. Dedi ki: "Rabb'im! Aramızda Hakk ile hükmet. Ve Rabb'imiz, yakıştırmalarınıza karşı yardım istenecek Rahmân'dır."[6]

1- Her türlü hatırlatma ve öğütten sonra. **2-** Mesajımızı içeren bütün kitaplarda. **3-** Cennet yurduna. Ayetin cümle yapısından ve siyakından ve konu bütünlüğünden söz konusu "arzın" yeryüzü değil, Cennet yurdu olduğu anlaşılmaktadır. **4-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **5-** Erteleme. **6-** Rahmeti bol olandır.

سُورَةُ الْحَجِّ ﴿٢٢﴾

22. HACC SÛRESİ

[İniş sırası: 103, Mekki mi Medeni mi olduğu tartışmalıdır, 78 ayet. Adını 27. ayetteki "El-Hacc" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

1. Ey insanlar! Rabb'inize karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz, o Sa'atin[1] şiddetli sarsıntısı çok büyük bir şeydir.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارٰى وَمَا هُمْ بِسُكَارٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

2. Onu gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiğini unutur. Her hamile kadın, bebeğini düşürür. Ve insanları sarhoş olmadıkları halde, sarhoş gibi görürsün. Zira Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ ۙ ﴿٣﴾

3. Ve insanlardan öyle kimseler vardır ki; hiçbir bilgisi olmadığı halde, Allah hakkında ileri geri konuşurlar ve bütün azgın şeytanların[2] peşinden giderler.

كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾

4. Onun[3] hakkında yazıldı: ona uyan kesinlikle bilmelidir ki, şeytan onu saptırır. Ve onu Saîr'in[4] azabına iletir.

1- Kıyamet'in. **2-** Toplumların ileri gelen saptırıcılarının. **3-** Şeytanın. Şeytan, Hakk'tan uzak olan, Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik" adıdır. **4-** Cehennem.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ ۬ وَنُقِرُّ فِى الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُٓوا اَشُدَّكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۬ وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾

5. Ey insanlar! Eğer öldükten sonra yeniden dirilmekten kuşkunuz varsa; bilin ki Biz, sizi topraktan, sonra nutfeden[1], sonra bir alakadan[2], sonra yapısı belli belirsiz mudğadan[3] yarattık. Ne olduğunuzu bilin diye size açıklıyoruz. Ve Biz, dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde tutarız. Sonra sizi bir bebek olarak çıkarırız. Sonra kiminiz ergenlik çağına ulaşır. Ve sizden bir kısmınız vefat ettirilir. Kiminiz de ömrünün en kötü dönemine erişir; bir şey bilmez yaşlı bir bunak haline gelir. Yeryüzünü kurumuş ölmüş görürsün, ama üzerine su indirdiğimiz zaman yeniden hareketlenir, kabarır ve her bitkiden göz alıcı çiftler bitirir.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْىِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۙ ﴿٦﴾

6. İşte Hakk olan Allah budur. O, ölüleri diriltir. Ve O, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُورِ ﴿٧﴾

7. Kuşkusuz o saat[4] gelecektir. Onda kuşku yoktur. Ve Allah, kabirlerde olanları[5] diriltecektir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۙ ﴿٨﴾

8. İnsanlardan bazıları, bir bilgiye dayanmadan, bir yol göstericileri olmadan, aydınlatıcı bir kitapları olmadan Allah hakkında tartışırlar.

ثَانِىَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۬ لَهُ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾

9. Allah'ın yolundan saptırmak için kıvırıp durur. Onun için dünyada rezillik vardır. Ve ona Kıyamet Günü yakıcı ateşin azabını tattıracağız.

1- Bir damla sıvıdan. **2-** İlişip yapışan, rahim duvarında asılı durandan. **3-** Belli belirsiz bir çiğnem et parçasından. **4-** Kıyamet. **5-** Ölüleri.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٠﴾

10. İşte bu kendi tercihinle yaptığın şeylerden dolayıdır. Kuşkusuz Allah, kullarına haksızlık edici değildir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرٌ اطْمَاَنَّ بِهٖ ۚ وَاِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ ۨ انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

11. İnsanlardan bazıları da iş olsun diye Allah'a kulluk eder. Onun yararına bir şey olursa onunla mutlu olur, eğer bir fitneyle[1] karşı karşıya kalırsa hemen yönünü değiştirir. O dünyada da ahirette de kaybedendir. İşte o apaçık bir kayıptır.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَمَا لَا يَنْفَعُهٗ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

12. Allah'ın yanı sıra kendilerine zarar da fayda da veremeyecek olan şeylere dua ediyorlar. İşte bu derin bir sapkınlıktır.

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهٗٓ اَقْرَبُ مِنْ نَّفْعِهٖ ۭ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

13. Gerçekten de zararı yararından daha yakın olana dua ediyorlar. O ne kötü mevla[2] ne kötü yoldaştır!

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

14. Allah, iman eden ve sâlihâtı yapanları[3] altından ırmaklar akan Cennetlere koyar. Kuşkusuz Allah, Dilediği Şeyi Yapar.

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَاۗءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

15. Kim Allah'ın, ona dünyada ve ahirette kesinlikle yardım etmeyeceğini zannediyorsa, o zaman semaya[4] bir araç uzatsın da sonra onu[5] kessin de baksın bakalım bu planı kendisini kızdıran şeyi giderecek mi?

1- Baskıyla, zorlukla, zorbalıkla ve bir sıkıntıyla. **2-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. **3-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **4-** İzafeten; yüce rahmet ve yardım kapısına. **5-** Yardım ve desteği.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يُّرِيْدُ ﴿١٦﴾

16. Onu apaçık ayetler olarak indirdik. Allah, dileyen kimseye doğru yolu gösterir.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِـُٔوْنَ وَالنَّصٰرٰى وَالْمَجُوْسَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا ۖ اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيْدٌ ﴿١٧﴾

17. Allah; İnananlar, Yahûdiler, Sâbiîler, Hıristiyanlar, Mecûsîler ve Müşrik olanların Kıyamet Günü aralarını ayıracaktır.[1] Allah, her şeye tanıktır.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُوْمُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَآبُّ وَكَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ ۗ وَكَثِيْرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَمَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿١٨﴾

18. Göklerde ve yerde ne varsa; Güneş'in, Ay'ın ve yıldızların, dağların, ağaçların, hayvanların ve insanların birçoğunun Allah'a secde[2] ettiklerini görmüyor musun? Birçoğunun da[3] üzerine azap hak oldu. Ve Allah, kimi küçük düşürürse artık onun için bir yüceltici yoktur. Kuşkusuz Allah, dilediğini yapar.

هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوْا فِى رَبِّهِمْ ۖ فَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ ۗ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوْسِهِمُ الْحَمِيْمُ ۚ ﴿١٩﴾

19. Bu iki karşıt taraf[4], Rabb'leri hakkında mücadele eden, birbirlerine iki düşmandır. Bunlardan gerçeği yalanlayan nankörler için ateşten biçilmiş elbiseler vardır. Onların başlarının üstünden kaynar sular dökülecek!

يُصْهَرُ بِهٖ مَا فِى بُطُوْنِهِمْ وَالْجُلُوْدُ ۗ ﴿٢٠﴾

20. Bununla iç organları ve derileri eritilecek.

وَلَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيْدٍ ﴿٢١﴾

21. Ve onlar için demirden topuzlar vardır.

كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيْدُوْا فِيْهَا وَذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٢٢﴾

22. Azaptan kurtulmak için ne zaman oradan çıkmak isteyecek olurlarsa, yakıcı azabı tatmaları için oraya geri döndürülürler.

1- Herkes hak ettiği karşılığı alacaktır. Haklı, haksız ortaya çıkacaktır. **2-** Yüceliğini kabul edip, O'na teslim olduklarını, emirlerine tabi olduklarını, yasalarına içtenlikle boyun eğdiklerini. **3-** İnsanların. **4-** İnananlar ve Küfredenler.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

23. Allah, iman eden ve salihatı yapanları, içinden ırmaklar akan Cennetlere koyacak. Onlar, orada altından bilezikler ve inciler ile süslenirler. Elbiseleri ipektendir.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَهُدُوا إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

24. Sözün temiz-hoş olanına yönlendirildiler. Hamîd'in[1] yoluna yönlendirildiler.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

25. Allah'ın yolundan ve Mescid-i Haram'dan engelleyenler, gerçeği yalanlayan nankörlerdir. Ki onu[2], orada yerleşik olan ve dışarıdan gelen bütün insanların eşitçe adanmaları için yaptık. Kim orada haksızlıkla sapkınlık yaparsa, ona acı azaptan tattıracağız.

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

26. Bir zamanlar İbrahim'e evin[3] yerini göstererek; "Bana hiçbir şeyi ortak koşma. Evimi tavâf edenler, kaim olanlar[4], rukû[5] edenler, secde edenler[6] için arındır."[7] demiştik.

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

27. İnsanları Hacca çağır. Gerek yaya gerek her türlü binek üzerinde, uzak yakın her yerden sana gelsinler.

1- Yüce, Övgüye Değer Yegâne Varlık. **2-** Mescid-i Haram'ı. **3-** Kâbe'nin. **4-** Salat için ayakta durarak. **5-** Eğilerek. **6-** Yere kapanarak kulluklarını yalnızca bana has kılanlar için. **7-** Evimi her türlü şirkten, çıkarcılıktan, kötülükten ve yanlış şeylerden arındır. "Tahhir" sözcüğüne "temizle, temiz tut" anlamının verilmesi doğru değildir. Tahir; fiziki değil, değersel /manevi bir temizliği ifade eder. Tıpkı bir kimseye, "Temiz insan dendiğinde; bedensel bir temizlikten değil, ahlaksal bir temizlikten söz etmiş olmak gibi." Bir kimseye; temiz insan dendiğinde, dürüst insan, güvenilir insan vs. denmek istenmektedir. Evin/Beytin temiz tutulması da bu anlamdadır. Silinip süpürülmesi anlamında değildir.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِىٓ اَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ ۚ فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْبَآئِسَ الْفَقِيرَ ۝٢٨

28. Bunun kendilerine sağlayacağı yararlara tanık olsunlar. Ve kendilerine rızık olarak verilen hayvanlar üzerine belli günlerde[1] Allah'ın adını[2] ansınlar. Böylece onlardan yiyin, muhtaç ve yoksul olanları doyurun.

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝٢٩

29. Sonra kirlerini gidersinler.[3] Adaklarını yerine getirsinler. Ve Beyt-i Atik'i[4] tavâf etsinler.

ذٰلِكَ ۖ وَمَنْ يُّعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۗ وَاُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۙ ۝٣٠

30. İşte böyle. Kim Rabb'inin yasaklarına uymada gerekli özeni gösterirse, bu onun için daha hayırlıdır. Size okunanlar[5] hariç, diğer hayvanlar helal kılındı. Artık putların pisliğinden[6] kaçının. Yalan sözden kaçının.

حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهٖ ۗ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِى بِهِ الرِّيحُ فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ ۝٣١

31. Hanifler[7], onunla[8] Allah'a şirk koşmayanlardır. Allah'a şirk koşan kimse, sanki gökten düşen ve kuşun kaptığı[9] veya rüzgârın uzak yerlere sürüklediği kimse gibidir.

ذٰلِكَ ۖ وَمَنْ يُّعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ۝٣٢

32. İşte böyle! Kim Allah'ın şiarlarına[10] saygı gösterirse, kuşkusuz bu saygı kalplerin takvasındandır.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝٣٣

33. Sizin için onlarda belli bir süreye kadar faydalar vardır. Sonra bunların mahalli Beyt-i Atik'edir.[11]

1- Hacc esnasında zamanı belli olan günlerde. **2-** Kurbanları keserlerken. **3-** Arınsınlar. **4-** Bütün göstergelerle işret edilen anlam ve değerlerin birleştiği, anlam ve önemlerini kazandıkları son nokta Kâbe. **5-** Yasaklandığı bildirilen. Bu hayvanların hangileri olduğu 6:145 ve 16:115. ayetlerde belirtilmektedir. **6-** İnanç kirliliğinden. **7-** Şirk koşmaksızın Allah'a yönelmiş olanlar. **8-** Pislik olan putlar ve putlar adına kesilen hayvanlarla. **9-** Yükseklerden düştüğü için paramparça olan ve kuşlara yem olan kimse. **10-** Allah'ın, belirlediği dini simgelere, işaretlere, sembollere. Allah'ı tanımaya, bilmeye yarayan, göstergelere. **11-** Bütün göstergelerle işaret edilen anlam ve değerlerin birleştiği, anlam ve önemlerini kazandıkları son nokta Kâbe.

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ ؕ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهٗۤ اَسْلِمُوا ؕ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۙ﴿٣٤﴾

34. Rızık olarak verilen hayvanların üzerine Allah'ın adını anmaları için bütün ümmetlere mensek[1] tayin ettik. Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Artık yalnızca ona teslim olun. Samimi insanları müjdele.

اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَاۤ اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِى الصَّلٰوةِ ۙ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٥﴾

35. Onlar ki[2] Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir, başlarına gelene sabrederler[3], salâtı ikame ederler[4], kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden infak[5] ederler.

وَالْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا لَكُمْ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ ۚ فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ؕ كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

36. Büyükbaş hayvanları da[6] sizin için Allah'ın şiarlarından[7] kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Ayakları bağlı halde keserlerken üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları üzerine düşünce onları yiyin. İsteyene de istemeyene de yedirin. Böylece onları yararlanmanıza sunduk. Umulur ki şükredersiniz.

لَنْ يَنَالَ اللّٰهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ؕ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ ؕ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

37. Onların[8] ne etleri ne kanları asla Allah'a ulaşmaz. Ona ulaşacak olan sizin takvanızdır. Sizi doğru yola ilettiğinden dolayı Allah'ı yüceltmeniz için onları sizin yararınıza sundu. İyi olan kimseleri müjdele.

اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ۚ﴿٣٨﴾

38. Allah, inananları savunur. Allah, hain nankörleri sevmez.

اُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوا ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۙ﴿٣٩﴾

39. Kendileriyle savaşılan kimselerin, zulme uğramaları nedeniyle, savaşmalarına izin verildi. Kuşkusuz Allah, onlara yardım etmeye kadirdir.

1- Kurban kesme ile ilgili kurallar. İbadet kuralları. **2-** Samimi insanlar. **3-** Yılgınlığa düşmez, umutlarını kaybetmez, dayanır ve direnirler. **4-** Yardımlaşmayı, dayanışmayı, destek olmayı canlı ve diri tutarlar. **5-** İhtiyacı olana karşılıksız yardım ederler. **6-** Kurban olarak kesilmelerini. **7-** Allah'ın, belirlediği dini simgelerden, işaretlerden, sembollerden. Allah'ı tanımaya, bilmeye yarayan, göstergelerden. **8-** Kurbanların.

اَلَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّآ اَنْ يَّقُوْلُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَّصَلَوٰتٌ وَّمَسٰجِدُ يُذْكَرُ فِيْهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيْرًا ۗ وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿٤٠﴾

40. Onlar, sadece "Rabb'imiz Allah'tır." dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah, insanların bazılarını bazılarıyla savmasaydı, içinde Allah'ın isminin çokça anıldığı sevâmiu[1], biyeûn[2], selavat[3], mescitler mutlaka yıkılırdı. Allah, kendisine yardım edene[4] mutlaka yardım eder. Kuşkusuz Allah, Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

اَلَّذِيْنَ اِنْ مَّكَّنّٰهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوْا بِالْمَعْرُوْفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُوْرِ ﴿٤١﴾

41. Eğer yeryüzünde onları egemen kılarsak, salâtı ikame ederler, zekâtı yaparlar[5], iyiliği buyururlar, kötülükten sakındırırlar. Bütün işlerin sonucu Allah'a dönecektir.

وَاِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّعَادٌ وَّثَمُوْدُ ۙ ﴿٤٢﴾

42. Eğer seni yalanlıyorlarsa, bil ki onlardan önce; Nûh, Âd ve Semûd halkları da nebilerini yalanlamışlardı.

وَقَوْمُ اِبْرٰهِيْمَ وَقَوْمُ لُوْطٍ ۙ ﴿٤٣﴾

43. İbrahim ve Lut halkları da yalanlamışlardı.

وَّاَصْحٰبُ مَدْيَنَ ۚ وَكُذِّبَ مُوْسٰى فَاَمْلَيْتُ لِلْكٰفِرِيْنَ ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٤٤﴾

44. Ve Medyen sahipleri de. Mûsâ da yalanlandı. Fakat gerçeği yalanlayan nankörlere süre tanıdım. Sonra da onları yakaladım. Benim inkarım[6] nasılmış gördüler.

1- Manastırlar. **2-** Kiliseler. **3-** Havralar. **4-** Vahye içtenlikle uymayı esas alarak, Kendisine yönelene. Gösterdiği yoldan gidene. **5-** "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي(Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir. (Örneğin 2:151; 3:77; 4:49; 9:103; 19:13; 20:76; 24:21; 35:18; 53:32; 62:2; 80:3; 91:9). 39, 40 ve 41. ayetler, Müslümanlara savaş için izin verilme nedenini, savaşın gerekçesini ve amacını bildirmektedir. **6-** Onları inkâr etmem, yok saymam.

فَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيْدٍ ﴿٤٥﴾

45. Böylece zulüm yapmalarından dolayı nice kentleri yok ettik. Çatıları çökmüş, duvarları yıkılmış; sahipsiz kalmış kuyular ve saraylar vardır.

اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَتَكُوْنَ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَّعْقِلُوْنَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ۚ فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِىْ فِى الصُّدُوْرِ ﴿٤٦﴾

46. Onlar, yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki kendilerinin, kendisi ile akıl edecekleri kalpleri[1] veya kendisi ile işitecek kulakları olsun. Gerçek şu ki, kör olan gözler değildir, kör olan göğüslerde olan kalplerdir.

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهٗ ؕ وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٤٧﴾

47. Ve senden azabı çabuklaştırmanı istiyorlar. Oysa Allah, sözünden asla dönmez. Kuşkusuz Rabb'ine göre bir gün, sizin saydıklarınızdan bin yıl gibidir.

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَىَّ الْمَصِيْرُ ﴿٤٨﴾

48. Zulmedip duran nice kentler vardı ki onlara süre vermiştim. Sonra onları yakaladım. Ve dönüş Bana'dır.

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَآ اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۚ ﴿٤٩﴾

49. De ki: "Ey insanlar! Ben sizin için yalnızca apaçık bir uyarıcıyım."

فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٥٠﴾

50. İman edip salihatı[2] yapanlar için bağışlanma ve bol rızık vardır.

وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِىْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٥١﴾

51. Ayetlerimizi geçersiz bırakma yarışında olanlar, işte onlar Cehennem ehlidir.

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِىٍّ اِلَّآ اِذَا تَمَنّٰٓى اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِىْٓ اُمْنِيَّتِهٖ ۚ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِى الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۙ ﴿٥٢﴾

52. Senden önce gönderdiğimiz her resul ve nebi, bir şey dilediği[3] zaman, şeytan[4] onun bu dileğine bir şeyler katmak istedi.[5] Fakat Allah, şeytanın kattığı şeyleri yok eder. Sonra Allah, kendi ayetlerini sağlamlaştırır. Ve Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Kur'an, kalp sözcüğünü, kan pompalayan organ olan kalp anlamında değil; akıl anlamında, düşünme, akletme merkezi anlamında kullanmaktadır. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Mesajı topluma iletmek istedikleri zaman. **4-** Hakk'tan uzak olan. Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik adıdır." **5-** Resul ve nebilerin insanların kurtuluşuna yönelik yaptıkları çağrıya bozguncular (insan şeytanlar) çağrıyı etkisiz kılmak için kendi yanlarından bir şeyler katarlardı.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِى شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

53. Kalplerinde hastalık olan ve kalpleri kararıp katılaşmış olanlara, şeytanın kattığı şeyi[1], sınav vesilesi kıldık. Zalimler derin bir yanılgı içindedirler.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

54. İlim[2] verilen kimselerin[3], onun[4] Rabb'inden gelen bir gerçek olduğunu bilmeleri, ona iman etmeleri ve kalplerinin tatmin olması içindir. Allah, inananlara dosdoğru yolu gösterendir.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

55. Gerçeği yalanlayan nankörler de Sâ'at[5] ansızın gelinceye veya ardından başka bir gün olmayan günün azabı gelinceye kadar ondan[6] kuşku duymaya devam edeceklerdir.

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ۚ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

56. Egemenlik, İzin Günü[7] tamamen Allah'a aittir, insanlar arasında yalnızca O hüküm verir. Artık iman eden ve salihatı yapanlar,[8] nimet cennetlerindedirler.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾

57. Kâfir olan[9] ve ayetlerimizi yalanlayan kimseler için alçaltıcı bir azap vardır.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِى سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

58. Allah yolunda hicret edip de sonra öldürülmüş ve ölmüş olanları, Allah kesinlikle iyi bir rızıkla rızıklandıracaktır. Kuşkusuz Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

1- Şeytanın/şeytan karakterli kimselerin çağrıyı boşa çıkarmak için gösterdikleri çabayı, gerçeği çarpıtma isteğini. **2-** Allah'tan gelen bilgi, vahiyle gelen bilgi, vahiy bilgisi. **3-** Vahiy bilgisinin insanlara ulaşması sayesinde. **4-** Vahyin. **5-** Kıyametin kopma anı. **6-** İlimden/Allah'tan gelen bilgiden, vahiyden. **7-** Hesap görme/sorma günü. **8-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **9-** Gerçeği görmezden gelen; gerçeğin üzerini örten.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿٥٩﴾

59. Onları kesinlikle hoşnut olacakları bir yere yerleştirecektir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Çok Şefkatli'dir.

ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ﴿٦٠﴾

60. Bu böyledir! Kim kendisine yapılan haksız bir saldırıya aynı oranda karşılık verirse, sonra yine saldırıya uğrarsa Allah ona yardım eder. Allah, Çok Affedici'dir, Çok Bağışlayıcı'dır.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ بَصِيْرٌ ﴿٦١﴾

61. Bu böyledir! Allah, geceyi gündüze, gündüzü de geceye döndürür. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٦٢﴾

62. İşte böyledir! Allah Hakk'ın ta kendisidir. O'ndan başka yöneldikleriniz ise Batıl'dır. Allah, Çok Yüce'dir, Çok Büyük'tür.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَتُصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ۚ ﴿٦٣﴾

63. Allah'ın gökten indirdiği su ile yeryüzünü nasıl yeşerttiğini görmüyor musun? Allah, Bütün Ayrıntıları Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦٤﴾

64. Göklerde ve yeryüzünde olan her şey O'nundur. Kuşkusuz Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِىْ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۗ وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٥﴾

65. Allah'ın, yeryüzünde olanları emrinize amade kıldığını görmedin mi? Ve gemiler denizde O'nun emri ile akıp gider. Yeryüzüne düşmesin diye göğü iradesiyle[1] O tutuyor. Kuşkusuz Allah, insanlara Çok Şefkatli'dir. Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَهُوَ الَّذِىْٓ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ ﴿٦٦﴾

66. Ve size hayat veren, sonra sizi öldürecek olan, sonra da sizi diriltecek olan O'dur. İnsan[2] gerçekten çok nankördür.

1- Koyduğu yasalarla. **2-** Müşrik ve kâfir olan.

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِى الْاَمْرِ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ ؕ اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

67. Her ümmet[1] için ibadet tarzı[2] belirledik. Herkes kendi tarzını sürdürür. O halde bu işte seninle çekişmesinler. Sen, Rabb'ine çağır. Kuşkusuz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin.

وَاِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

68. Eğer seninle tartışırlarsa, o zaman: "Allah yapmakta olduğunuz şeyleri en iyi bilendir." de.

اَللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

69. Allah, Kıyamet Günü üzerinde görüş ayrılığına düştüğünüz konularda aranızda hüküm verecektir.[3]

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ فِى كِتَابٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

70. Allah'ın gökte ve yerde olan şeyleri kesinlikle bildiğini bilmez misin? Bu bir Kitap'tadır[4]. Bu Allah'a kolaydır.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهٖ عِلْمٌ ؕ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧١﴾

71. Onlar; Allah'ın yanı sıra O'nun kendileri hakkında bir sultan[5] indirmediği ve hakkında bilgi sahibi olmadıkları şeylere kulluk ediyorlar. Zalimler için hiçbir yardım edici yoktur.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِى وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ؕ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا ؕ قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكُمْ ؕ اَلنَّارُ ؕ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

72. Onlara apaçık ayetlerimiz okunduğu zaman, o gerçeği yalanlayan nankörlerin yüzlerindeki hoşnutsuzluğu görürsün. Nerede ise kendilerine ayetlerimizi okuyanlara saldıracaklar. De ki: "Size bundan daha kötüsünü haber vereyim mi? Ateş! Allah'ın gerçeği yalanlayan nankörlere sözüdür. O, ne kötü bir varış yeridir."

1- Toplum. **2-** Hacda kurban kesme usulü. Ayette yer alan "menseken" sözcüğü, "kurban kesme yeri" anlamı ile birlikte, "hacc ibadeti" anlamına da gelmektedir. **3-** Haklı haksız kim belli olacak. **4-** Her şey kayıt altına alınmıştır. Her şey Allah'ın bilgisindedir. **5-** Yetki, yetki belgesi, görev pusulası. (14:10-22)

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهٗ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَنْ يَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوِ اجْتَمَعُوْا لَهٗ ۭ وَاِنْ يَّسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْـــًٔا لَّا يَسْتَنْقِذُوْهُ مِنْهُ ۭ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوْبُ ۝۷۳

73. Ey insanlar! Verilen örneği dikkatle dinleyin: Allah'ın yanı sıra kulluk ettikleriniz bir araya gelseler, kesinlikle bir sineği bile yaratamazlar. Değil yaratmak, sinek onlardan bir şey kapsa, onu bile kurtaramazlar. İsteyen de kendisinden istenen de ne kadar acizdir.

مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ۝۷۴

74. Allah'ı gereği gibi takdir edemediler[1]. Kuşkusuz Allah, Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

اَللّٰهُ يَصْطَفِيْ مِنَ الْمَلٰۗىِٕكَةِ رُسُلًا وَّمِنَ النَّاسِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ۝۷۵ۚ

75. Allah; meleklerden de resuller seçer, insanlardan da. Kuşkusuz, Allah, Her Şeyden Haberdar Olan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۭ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝۷۶

76. Onların geçmişte yaptıklarını da gelecekte yapacaklarını da bilir. Ve işler yalnızca Allah'a döndürülür.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ارْكَعُوْا وَاسْجُدُوْا وَاعْبُدُوْا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝۷۷ۚ

77. Ey iman edenler! Rukû[2] edin, secde[3] edin, Rabb'inize kulluk edin, hayır yapın ki kurtuluşa erebilesiniz.

1- O'nun yüceliğini ve gücünü kavrayamadılar. O'na şirk koştular. O'na nankörlük ettiler… **2-** Allah'a boyun eğip, itaat etmek; içtenlikle teslim olmak. **3-** Saygı gösterip, değerini takdir etmek.

وَجَاهِدُوا فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ؕ هُوَ اجْتَبٰىكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ ؕ مِلَّةَ
اَبِيْكُمْ اِبْرٰهِيْمَ ؕ هُوَ سَمّٰىكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ مِنْ
قَبْلُ وَفِىْ هٰذَا لِيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ شَهِيْدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوْا بِاللّٰهِ ؕ هُوَ مَوْلٰىكُمْ ۚ
فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٧٨﴾

78. Allah yolunda gerektiği gibi cihad[1] edin. O sizi seçti. Dinde size bir zorluk yüklemedi. Bu atanız İbrahim'in milleti[2]. O, daha önce de şimdi de sizi Müslümanlar olarak isimlendirdi. Resûl, size tanık olsun, siz de diğer insanlara. Öyleyse salâtı ikame edin, zekâtı yapın[3] ve Allah'a sımsıkı bağlanın. O, sizin mevlanızdır[4]. Ne güzel Mevla ne güzel yardımcıdır.

1- Gayret gösterin, çaba harcayın; bütün gücünüzle çalışın. **2-** Yolu, sünneti, inanç sistemi, yaşam biçimi. **3-** Bkz: 22:41'in dipnotu. **4-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır.

❁❁❁ 17. Bölümün Sonu ❁❁❁

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٢٣﴾	**23. MU'MİNÛN SÛRESİ** *[İniş sırası: 74, Mekki, 118 ayet. Adını 1. Ayetteki "Mu'minler" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۙ﴿١﴾	1. Mü'minler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir.
اَلَّذِينَ هُمْ فِى صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۙ﴿٢﴾	2. Onlar, salatlarında[1] huşu[2] içinde olan kimselerdir.
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۙ﴿٣﴾	3. Onlar boş şeylerden yüz çevirirler.
وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ۙ﴿٤﴾	4. Ve onlar, zekât için[3] çalışanlardır.
وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۙ﴿٥﴾	5. Ve onlar, ırzlarını korurlar.
اِلَّا عَلٰٓى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۚ﴿٦﴾	6. Eşleri veya yeminle[4] sahip oldukları hariç.[4] Bundan dolayı kınanmazlar.[5]

1- Allah'a yönelmde, destek olma ve yardımlaşmada. **2-** Allah'a karşı içten saygı duyan, içtenlikli, canı gönülden Allah'a yönelen, alçak gönüllü, bilinçli ve duyarlılık içinde olan. **3-** Benliğin her türlü kötülükten arınması, temizlenmesi, arı duru hale gelmesi. **4-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin" sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. Bu deyimle, esas olarak kast edilen şey, bakımları ve sorumlulukları üstlenilerek, sahip olunan savaş esirleri ve o günün cahiliye döneminin bakayası/kalıntısı olarak kalan cariyeler ile ancak nikâh yapılarak (evlenilerek) ilişkiye girile bilineceğidir. Kur'an; kim olursa olsun, nikâh yapmaksızın ilişkiye girmeyi zina olarak tanımlamaktadır. Diğer bir deyimle "nikâhsız her birliktelik" zinadır. "Sağ elin sahip olduğu" veya "antlaşma yoluyla sahip olunan" deyimi ile ifade edilen şey, elinde nikâh sözleşmesini bulundurmak, nikâh sözleşmesine sahip olmak demektir. Bu deyimle vurgusu yapılan husus, ilişkide nikâhın şart görülmesidir. Toplumsal gerçekliğin verili kalıntısı olan kölelik ve cariyelik olgusu, İslam'ın kabul ettiği veya ön gördüğü bir durum değildir. İslam, kölelik ve cariyeliği; cariye ve köle edinme yollarını ortadan kaldırarak kesinlikle yasaklamıştır. Aslında mevcudun tasfiye edilmesi süreci olan uygulamaları ileri sürerek cariyelik ve kölelik kalıntısını İslam'a yamamak, İslam'a atılan büyük bir iftiradır. **5-** Onlarla olan ilişkiden dolayı kınanmazlar. Dikkat edilirse ayette "ve" değil "veya" bağlacı kullanılmış. Bu şu anlama gelmektedir; ya eşleri ile veya sağ ellerinin sahip oldukları ile birlikte olabilirler. Hem eşi hem de sağ elinin sahip olduğu ile aynı anda değil.

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۚ ﴿٧﴾	7. Kim bunun ötesinde[1] bir şey isterse, işte onlar haddi aşanlardır.
وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۙ ﴿٨﴾	8. Onlar, kendilerine verilen emanetler için sözlerine bağlı kalan kimselerdir.
وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۘ ﴿٩﴾	9. Onlar, salatlarını[2] koruyan kimselerdir.
اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۙ ﴿١٠﴾	10. İşte onlar varis[3] olanlardır.
اَلَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ ؕ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾	11. Onlar, Firdevse[4] varis olacaklar ve orada sürekli kalacaklardır.
وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۚ ﴿١٢﴾	12. Ant olsun ki, insanı çamurun özünden yarattık.[5]
ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِى قَرَارٍ مَكِينٍ ۖ ﴿١٣﴾	13. Sonra onu güvenli ve sağlam bir mekanda[6] bir nutfe[7] kıldık.
ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ۗ ثُمَّ اَنْشَاْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ ؕ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ؕ ﴿١٤﴾	14. Sonra nutfeyi[8] bir alaka[9] olarak yarattık. Alakayı da mudğa[10] olarak yarattık. Mudğadan da kemikleri yarattık. Kemiklere de et giydirdik. Sonra onu başka bir yaratılışla şekillendirdik. Yaratıcıların en iyisi olan Allah ne yücedir.
ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ؕ ﴿١٥﴾	15. Sonra kuşku yok ki bunun ardından öleceksiniz.
ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾	16. Sonra kuşkusuz siz Kıyamet Günü diriltileceksiniz.
وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ ۖ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾	17. Ant olsun ki üzerinizde yolların yedisini yarattık. Ve Biz yarattıklarımızdan habersiz[11] değiliz.

1- Nikâhlı evliliğin dışında. **2-** Allah'a yönelmeyi, O'na tabi olmayı, ibadet ve kulluklarını, destek ve dayanışmayı. **3-** Cennet nimetlerine sahip. **4-** Muhteşem, harika cennet. **5-** Ant olsun insanı ilk yaratmada hülasadan/özden/süzülmüş/seçilmiş çamurdan yarattık. **6-** Rahimde. **7-** Sperm/Hayat kaynağı. **8-** Spermi. **9-** Rahim duvarına asılı. **10-** Cenin **11-** Her şey kontrolümüz altındadır.

وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّٰهُ فِى الْاَرْضِ ۖ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهٖ لَقٰدِرُوْنَ ۚ ﴿١٨﴾

18. Gökten kararınca su indirdik. Ve onu yeryüzünde yerleştirdik.[1] Kuşkusuz Biz, onu gidermeye de gücü yetenleriz.

فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّاَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۙ ﴿١٩﴾

19. Böylece onunla, sizin için hurma ve üzüm cennetleri[2] meydana getirdik. Keza, oralarda yemekte olduğunuz pek çok meyve çeşitleri vardır.

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ تَنْۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْاٰكِلِيْنَ ﴿٢٠﴾

20. Tûr-i Sinâ'da[3], yağ elde edilen ve aynı zamanda katık olarak yenen ağaç[4] yetiştirdik.

وَاِنَّ لَكُمْ فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِىْ بُطُوْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۙ ﴿٢١﴾

21. Hayvanlardan da sizin için alınacak dersler vardır. Onların karınlarındaki şeyden size içiriyoruz. Ve onlarda sizin için pek çok yararlar vardır. Ve onlardan yersiniz.

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ۚ ﴿٢٢﴾

22. Onları ve gemileri taşıma aracı olarak kullanırsınız.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۭ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. Ant olsun ki Biz, Nuh'u halkına gönderdik. "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilah yoktur. Hala takva[5] sahibi olmayacak mısınız?" dedi.

فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ يُرِيْدُ اَنْ يَّتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ۭ وَلَوْ شَاۗءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰۗىِٕكَةً ۚ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِىْٓ اٰبَاۗىِٕنَا الْاَوَّلِيْنَ ۚ ﴿٢٤﴾

24. Bunun üzerine halkından gerçeği yalanlayan nankörlerin meleleri:[6] "Bu, sizin gibi bir beşerden başka bir şey değildir. Size karşı üstünlük kurmak istiyor. Eğer Allah isteseydi mutlaka melekler indirirdi. Geçmiş atalarımızdan da böyle bir şey duymadık." dediler.

1- Denizler, göller, nehirler… **2-** Bağlar ve bahçeler. **3-** Mübarek dağ. Bereket dağı. Aynı zamanda mübarek yani nimeti bereketli kılan, çoğaltan, bol bol nimet veren bereketli dağ, diğer bir deyimle bereketli topraklar anlamına da gelen bu sözcüğe "Sina Dağı" anlamı vermek doğru değildir. **4-** Zeytin ağacı. **5-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **6-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı.

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌۢ بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوْا بِهٖ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٢٥﴾

25. "O[1] ancak cinlenmiş bir adamdır. O halde kesinlikle bir süre[2] bekleyin."

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِىْ بِمَا كَذَّبُوْنِ ﴿٢٦﴾

26. Nuh: "Rabb'im! Yalanlamalarına karşı bana yardım et!" dedi.

فَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ ۙ فَاسْلُكْ فِيْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۚ وَلَا تُخَاطِبْنِىْ فِى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۚ اِنَّهُمْ مُّغْرَقُوْنَ ﴿٢٧﴾

27. Bunun üzerine Biz, ona: "Gözetimimiz altında vahyimiz ile bildirdiğimiz gibi gemi yap." diye vahyettik. Böylece emrimiz gereği Tennur kaynadığı[3] zaman hemen ona[4] her cinsten eşler olarak iki adet ve ehlini[5] bindir. Onlardan, haklarında önceden hüküm verilenler hariç. Ve zulmedenler hakkında benden bir dilekte bulunma. Onlar boğulacak olanlardır.

فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ نَجّٰىنَا مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٢٨﴾

28. Sen ve seninle birlikte olanlar gemiye bindiğiniz zaman: "Zalim halktan bizi kurtaran Allah'a hamdolsun." de.

وَقُلْ رَّبِّ اَنْزِلْنِىْ مُنْزَلًا مُّبٰرَكًا وَّاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ﴿٢٩﴾

29. Ve de ki: "Rabbim! Beni kutlu, bereketli bir yere indir. Ve Sen doğru yere yerleştireceklerin en hayırlısısın."

اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ وَّاِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِيْنَ ﴿٣٠﴾

30. Bunda kesinlikle âyetler[6] vardır. Ve Biz kesinlikle sınayanlarız.

ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِيْنَ ۚ ﴿٣١﴾

31. Sonra onların ardından başka bir nesil ortaya çıkardık.

فَاَرْسَلْنَا فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۚ ﴿٣٢﴾

32. Onlara, kendi içlerinden, "Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur, hala takva sahibi olmayacak mısınız?" diyen bir resul gönderdik.

1- Nuh. **2-** Cinneti geçinceye kadar. **3-** Bu bir deyimdir; "sular yerden fışkırmaya başladığı" zaman anlamına gelmektedir. **4-** Gemiye. **5-** Sana inanları. Seninle birlikte olanları. **6-** Kanıtlar, ibretler, göstergeler.

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَآءِ الْاٰخِرَةِ وَاَتْرَفْنَاهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۙ يَاْكُلُ مِمَّا تَاْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

33. Dünya hayatında refaha kavuşturduğumuz, gerçeği yalanlayarak nankörlük eden ve ahirete kavuşmayı yalanlayan kavminin meleleri[1]: "Bu da sizin gibi bir beşerdir[2]. Sizin yediğinizden yiyor, sizin içtiğinizden içiyor." dediler.

وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

34. "Eğer siz, sizden hiçbir farkı olmayan böyle bir beşere uyacak olursanız, kesinlikle hüsrana uğrarsınız.

اَيَعِدُكُمْ اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا اَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

35. Sizi; ölüp, toprak ve kemik haline geldikten sonra, yeniden diriltileceğinizle mi uyarıyor?

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

36. Yazık, yazık! Uyarıldığınız şey, hiç olacak şey mi?

اِنْ هِىَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾

37. Hayat, yalnızca bu dünyadan ibarettir. Yaşarız ve ölürüz. Yeniden diriltilecek değiliz.

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

38. O, uydurduğu yalanı Allah'a dayandıran bir kimsedir. Ona inanacak değiliz."

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾

39. "Rabbim! Yalanlamaları nedeniyle bana yardım et." dedi.

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾

40. Allah: "Pek yakında kesinlikle pişman olacaklar." dedi.

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَآءً ۚ فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾

41. Derken, kaçınılmaz bir gerçek olarak sayha[3] onları yakalayıverdi. Böylece onları çerçöp yaptık. Zalim halk yok oldu.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** Yaradılışı itibariyle kendisine İlahi hiçbir özellik verilmemiş, sıradan bir insan. **3-** Korkunç çığlık, korkunç felaket.

ثُمَّ اَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَرِينَ ﴿٤٢﴾

42. Sonra, onların ardından başka nesiller getirdik.

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٣﴾

43. Hiçbir ümmet[1] ecelini[2] öne alamaz ve erteleyemez.

ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ۖ كُلَّمَا جَاءَ اُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ ۚ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

44. Sonra ardı ardına elçilerimizi gönderdik. Her ümmet, kendilerine gelen resûlleri yalanladı. Biz de onları ardı sıra devirdik. Ve onları halkın dilinde hadis[3] konusu yaptık. İnanmayan halk uzak olsun.

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوسٰى وَاَخَاهُ هٰرُونَ بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٤٥﴾

45. Sonra da Mûsâ ve kardeşi Hârûn'u ayetlerimizle ve apaçık bir görevle gönderdik;

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾

46. Firavun ve melelerine[4]. Ancak onlar kibirlendiler. Büyüklük taslayan bir halk oldular.

فَقَالُوا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ ﴿٤٧﴾

47. Sonra da: "Bizden farkı olmayan, üstelik halkı da bize kulluk eden bu iki beşere mı inanacağız?" dediler.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

48. Onları yalanladılar. Ve helak edilenlerden oldular.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

49. Ve ant olsun, onlar doğru yolu bulsunlar diye Mûsâ'ya Kitap'ı[5] verdik.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ اٰيَةً وَاٰوَيْنَاهُمَا اِلٰى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

50. Meryem oğlunu ve annesini bir âyet[6] kıldık. Ve ikisini, suyu olan yerleşime uygun bir tepeye yerleştirdik.

يَا اَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ اِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

51. Ey resuller! Helal ve temiz şeylerden yiyin. Ve salihatı yapın. Kuşkusuz yaptığınız şeyleri bilirim.

1- Toplum. **2-** Süresini. **3-** Öykü, haber. **4-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **5-** Tevrat'ı. **6-** Kanıt, mucize.

وَاِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّاَنَا۠ رَبُّكُمْ فَاتَّقُوْنِ ﴿٥٢﴾	52. Bu sizin ümmetiniz[1], tek bir ümmettir[2]. Ben de sizin Rabbinizim. O halde bana karşı takva sahibi olun.
فَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۭ كُلُّ حِزْبٍۢ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ﴿٥٣﴾	53. Sonra işlerini aralarında parça parça ettiler. Her bir grup kendine olanla yetinmektedir.
فَذَرْهُمْ فِيْ غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٥٤﴾	54. Artık onları belli bir süreye kadar aymazlıkları ile baş başa bırak!
اَيَحْسَبُوْنَ اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّبَنِيْنَ ۙ ﴿٥٥﴾	55. Mal ve oğullarla onlara iyilik yaptığımızı mı sanıyorlar?
نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرٰتِ ۭ بَلْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٦﴾	56. Hayırlarını çabuklaştırdığımızı mı sanıyorlar. Hayır, gerçeği kavrayacak bilinçte değiller.
اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ۙ ﴿٥٧﴾	57. Rabb'lerine karşı derin saygı duyan kimseler, O'nu incitmekten çekinirler.
وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ۙ ﴿٥٨﴾	58. Onlar, Rabb'lerinin ayetlerine inanırlar.
وَالَّذِيْنَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ۙ ﴿٥٩﴾	59. Onlar, Rabb'lerine şirk koşmazlar.
وَالَّذِيْنَ يُؤْتُوْنَ مَآ اٰتَوْا وَّقُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ اِلٰى رَبِّهِمْ رٰجِعُوْنَ ۙ ﴿٦٠﴾	60. Rabb'lerine döneceklerinin bilinciyle, derin bir saygı içinde vermeleri gerekenleri verirler.
اُولٰۗىِٕكَ يُسٰرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَهُمْ لَهَا سٰبِقُوْنَ ﴿٦١﴾	61. İşte onlar, hayırlarda yarışırlar ve onda öncülük ederler.
وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتٰبٌ يَّنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٦٢﴾	62. Hiç kimseyi gücünün yettiğinden fazlasıyla sorumlu tutmayız. Nezdimizde gerçeği söyleyen bir kitap vardır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar.

1- Topluluğunuz, toplumunuz. **2-** Gideceğiniz ana yolunuz, yönünüz ve amacınız aynıdır.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِى غَمْرَةٍ مِنْ هٰذَا وَلَهُمْ اَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

63. Fakat onların kalpleri[1] bundan gaflet[2] içindedir. Onlar, başka işlerle[3] uğraşıp durmaktadırlar.

حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ اِذَا هُمْ يَجْـَٔرُونَ ﴿٦٤﴾

64. Nihayet varlıklılarını azapla yakaladığımızda, hemen feryat etmeye başlarlar.

لَا تَجْـَٔرُوا الْيَوْمَ اِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾

65. Bugün boşuna feryat etmeyin. Kesinlikle Bize karşı size yardım olunmaz.

قَدْ كَانَتْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٦٦﴾

66. Vaktinde ayetlerimiz size okunduğunda siz onları hiçe sayıyordunuz.

مُسْتَكْبِرِينَ بِهٖ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

67. Ayetlerime karşı büyüklük taslayarak, geceleri toplanıp saçma sapan değerlendirmeler yapıyordunuz.

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

68. Onlar, hala sözün[4] üzerinde düşünmüyorlar mı? Yoksa onlara, atalarına gelmemiş bir şey mi geldi?

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٦٩﴾

69. Yoksa resûllerinin nasıl birisi olduğunu bilmiyorlar da onun için mi onu reddediyorlar?

اَمْ يَقُولُونَ بِهٖ جِنَّةٌ بَلْ جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾

70. Yoksa onda bir delilik olduğunu mu söylüyorlar? Hayır, onlara, Hakk ile geldi. Ne var ki onların çoğu haktan hoşlanmıyorlar.

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

71. Eğer Hakk[5] onların hevalarına[6] göre belirlenseydi gökler, yer ve onların içindekiler bozguna uğrardı. Hayır, faydalarına olacak zikirlerini[7] getirdik. Ne var ki onlar faydalarına olan zikirden[7] yüz çevirenlerdir.

1- Akılları. **2-** Bu gerçekliğe karşı aymazlık içindedir. **3-** Bir kalıcılığı olmayan, önemsiz. **4-** Kur'an'ın. **5-** Gerçeği kesin olarak bildiren mesaj, hakikat. **6-** Tutkularına, beklentilerine, arzularına. **7-** Öğüt.

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِينَ ﴿٧٢﴾

72. Yoksa onlardan bir karşılık mı bekliyorsun? Rabbinin vereceği karşılık daha hayırlıdır. O rızıklandıranların en hayırlısıdır.

وَاِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

73. Kuşkusuz sen onları dosdoğru bir yola çağırıyorsun.

وَاِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٤﴾

74. Kuşkusuz ahirete inanmayanlar, bu doğru yoldan sapanlardır.

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾

75. Onlara, rahmet edip sıkıntılarını gidersek, yine de azgınlıklarına devam ederler.

وَلَقَدْ اَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

76. Ant olsun, onları azap ile yakaladık[1]. Ancak Rabbleri için uslanmadılar ve tezarruda[2] bulunmadılar.

حَتّٰٓى اِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ اِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

77. Ne var ki üzerlerine şiddetli bir azap kapısı açtığımız zaman, bütün ümitleri boşa çıkacaktır.

وَهُوَ الَّذِى اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ ۖ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

78. Size; işitme, görme ve düşünme özelliği veren O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz?[3]

وَهُوَ الَّذِى ذَرَاَكُمْ فِى الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

79. Sizi yeryüzünde çoğaltan O'dur. Ve O'nun huzurunda toplanacaksınız.

وَهُوَ الَّذِى يُحْىٖ وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

80. Hayat veren de ve öldüren de O'dur. Gece ve gündüzün oluşması O'nun yasalarına göredir. Siz hala aklınızı kullanmayacak mısınız?"

1- Daha önce verdiğimiz sıkıntılarla. **2-** Allah'ın yüceliği karşısında küçülerek, acziyetini ifade ederek istekte bulunmak. **3-** Şükür, karşılık vermek demektir. Allah'a şükretmek demek, Allah ne tür nimet vermişse o nimetlerden ihtiyaç sahipleri yararlandırmak demektir. Örneğin bir ağacın meyve vermesi, tavuğun yediği yeme karşılık yumurta, koyunun yediği ota karşılık süt vermesi gibi.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْاَوَّلُونَ ﴿٨١﴾	81. Ancak onlar öncekilerin dediklerinin aynısını dediler.
قَالُٓوا ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾	82. Dediler ki: "Ölüp de toprak ve kemik yığını olduktan sonra mı diriltileceğiz?"
لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا هٰذَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَٓا اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾	83. Ant olsun ki bize yapılan bu uyarı, daha önce atalarımıza da yapılmıştı. Bu eskilerin masallarından başka bir şey değildir.
قُلْ لِمَنِ الْاَرْضُ وَمَنْ فِيهَآ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾	84. De ki: "Söyleyin bakalım, yeryüzü ve onda bulunanlar kime aittir?"
سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۭ قُلْ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾	85. "Allah'a aittir." diyecekler. De ki: "Hâlâ öğüt almayacak mısınız?"
قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾	86. De ki: "Yedi göğün ve muazzam arşın[1] Rabb'i kimdir?"
سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۭ قُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾	87. "Allah'tır." diyecekler. De ki: "O halde takva sahibi olmayacak mısınız?
قُلْ مَنْ بِيَدِهٖ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾	88. Sor bakalım: "Evrenin egemenliğine sahip olan, koruyup gözeten ve kendisine karşı kimsenin korunamayacağı kimdir? Biliyorsanız söyleyin?"
سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۭ قُلْ فَاَنّٰى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾	89. ""Allah'tır." diyecekler. De ki: "Öyleyse nasıl oluyor da aldanıyorsunuz?"
بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾	90. Oysa onlara Hakkı sunuyoruz. Onlar ise kesinlikle yalanlamaktadırlar.
مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهٗ مِنْ اِلٰهٍ ۭ اِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍۢ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۭ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾	91. Allah, çocuk edinmemiştir. Ve O'nun yanı sıra bir ilah daha yoktur. Eğer olsaydı her ilah kendi yarattığı ile birlikte hareket eder ve kimisi kimisine üstün olurdu. Allah, onların niteledikleri şeylerden münezzehtir.

1- Evrenin yöneticisi, düzenleyicisi, koruyucusu ve egemeni.

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾	92. O, gizliyi de açığı da bilir. Onların şirk koştuklarından çok yücedir.
قُلْ رَبِّ اِمَّا تُرِيَنِّى مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾	93. De ki: "Rabbim! Eğer onlara "uyarısı yapılan azabı bana göstereceksen;"
رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِى فِى الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٩٤﴾	94. "Rabbim! Beni, o zalim halk içinde bırakma."
وَاِنَّا عَلٰٓى اَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾	95. Kuşkusuz onları uyardığımız şeylere seni tanık yapmaya gücümüz yeter.
اِدْفَعْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾	96. Kötülüğü en iyi şekilde sav. Biz, yakıştırmakta oldukları şeyleri çok iyi biliyoruz.
وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾	97. De ki: "Rabbim! Şeytanların etkilemelerinden Sana sığınırım."
وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾	98. "Rabbim! Benimle yakınlık kurmalarından Sana sığınırım."
حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾	99. Onlardan birine ölüm geldiği zaman, "Rabb'im beni hayata geri döndür." der.
لَعَلِّى اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا ۚ اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَٓائِلُهَا ۚ وَمِنْ وَرَٓائِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾	100. Böylece ihmal ettiğim salih[1] işleri yaparım. Hayır! Kuşkusuz onun söylediği kesinlikle boş bir sözden ibarettir. Onların tekrar diriltilecekleri güne kadar arkalarında[2] bir berzah[3] vardır.
فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّورِ فَلَٓا اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَٓاءَلُونَ ﴿١٠١﴾	101. Sura üfürüldüğü gün, artık ailenin, akrabanın bir yararı yoktur. Birbirlerinden soramazlar!
فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾	102. Kimlerin tartısı ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

1- Samimi ve erdemli olmak, iyi ve yararlı işleri yapmak. **2-** Dünyaya dönüşlerini imkânsız kılan. **3-** Engel, perde.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ فِى جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

103. Ve kimlerin tartıları hafif gelirse, işte onlar kendilerine yazık edenlerdir; Cehennem'de sürekli kalıcıdırlar.

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

104. Ateş yüzlerini yalar ve onlar, orada acıyla somurtup kalırlar.

اَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Ayetlerim size okunduğunda; onları yalanlayanlar siz değil miydiniz?

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ ﴿١٠٦﴾

106. Dediler ki: "Rabbimiz! Azgınlığımıza yenilen sapkın bir halktık."

رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْهَا فَاِنْ عُدْنَا فَاِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

107. "Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer bir daha aynısını yaparsak zalim olduğumuz kesinleşmiş olur."

قَالَ اخْسَؤُا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

108. Dedi ki: "Sinin orada! Ben'den boşuna bir şey istemeyin!"

اِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِى يَقُولُونَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Gerçek şu ki, kimi kullarım: "Rabb'imiz! Biz iman ettik; bizi bağışla, bize merhamet et, merhametlilerin en iyisi sensin." diyorlardı.

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتّٰٓى اَنْسَوْكُمْ ذِكْرِى وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

110. Siz ise onları alaya aldınız; öyle ki benim öğütlerimi kulak ardı ettiniz. Onların haline gülüyordunuz.

اِنِّى جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُٓوا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿١١١﴾

111. Gerçek şu ki, bugün onlara sabretmelerinin karşılığını verdim. Onlar kazançlı çıkanlardır.

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى الْاَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

112. Allah: "Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?" dedi.

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْـَٔلِ الْعَآدِّينَ ﴿١١٣﴾

113. "Bir gün veya günün bir kısmı kadar kaldık. Hesabını tutanlara sor!" dediler.

قَالَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيلًا لَّوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

114. "Sadece az bir süre kaldınız. Keşke o zaman bunu kavramış olsaydınız." dedi.

اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَّاَنَّكُمْ اِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

115. "Yoksa sizi boş yere yarattığımızı ve Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?"

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

116. Şunu bilin ki, gerçek egemenlik sahibi olan Allah, çok yücedir. O'ndan başka ilah yoktur. O şerefli arşın[1] Rabbidir.

وَمَنْ يَّدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۙ لَا بُرْهَانَ لَهٗ بِهٖ ۙ فَاِنَّمَا حِسَابُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۭ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُونَ ﴿١١٧﴾

117. Her kim, hakkında hiçbir burhan[2] olmadığı halde, Allah'ın yanı sıra başka bir ilahtan istekte bulunursa, bilsin ki onun hesabı yalnızca Rabb'ine aittir. Kuşku yok ki gerçeği yalanlayan nankörler kurtuluşa eremezler.

وَقُلْ رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرّٰحِمِينَ ﴿١١٨﴾

118. Ve de ki: "Rabbim! Bağışla ve merhamet et. Sen merhametlilerin en hayırlısısın."

1- Evrenin yöneticisi, düzenleyicisi, koruyucusu ve egemeni. **2-** İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici.

سُورَةُ النُّورِ ﴿٢٤﴾

24. NÛR SÛRESİ

[İniş sırası: 102, Medeni, 64 ayet. Adını 35. ayetteki "Nûr/aydınlık, ışık" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

سُورَةٌ اَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَاَنْزَلْنَا فِيهَآ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

1. Bu indirip, farz kıldığımız[1] bir suredir. Onda beyinat[2] ayetler ortaya koyduk. Umulur ki öğüt alırsınız.

اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِى فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِى دِينِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

2. Zina yapan kadın ve zina yapan erkeğin her birine yüzer sopa vurun. Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanıyorsanız, onlara karşı duyduğunuz acıma duygusu sizi Allah'ın bu yasasını uygulamaktan alıkoymasın. Mü'minlerden bir grup da buna tanık olsun.[3]

اَلزَّانِى لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

3. Zina yapan erkek, zina yapan veya müşrik olan kadından başkası ile evlenmiyor. Zina yapan kadınla zina yapan veya müşrik olan bir erkekten başkası evlenmiyor. Bu uygulama mü'minlere haram kılındı.[4]

1- Yasa yaptığımız. **2-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **3-** Ayete zinanın cezasının ne olduğu açıkça belirtilmektedir. Uydurulan dinin dediği gibi zina yapmanın cezası recmetmek, yanı taşlayarak öldürmek değil, yüz sopa vurmaktır. Recmetmek kesinlikle Allah'ın dininde yoktur; bu ceza İsrâîliyyât'a ait bir uygulamadır. Kur'an'da olmayan bir hükmü dinde hüküm yapmak, Kur'an'ın ifadesiyle, "kendi yanından uydurduğu şeyi din edinmektir." **4-** Bu ayete, ayetteki "nikâhlanmıyor, evlenmiyor" ifadesine "nikâhlanamaz/ evlenemez" şeklinde yanlış anlam verilerek önemli bir hataya düşülmektedir. Çevirilerde; bu ayete, genellikle "Zina eden bir erkek veya kadın, zina eden veya müşrik olan bir erkek ve kadından başkası ile nikâhlanamaz, evlenemez." şeklinde anlam verilmektedir. Oysaki bu bir haber ayetidir. O günkü toplumun bir uygulamasından haber vermektedir. Emir veya yasaklama söz konusu değildir. Bakara 221' de, müşrik olan kadın ve erkekle evlenmek açıkça yasaklandığı halde burada müşrik kadın veya erkekle evlenilmeyi öngörenler, en hafif deyimi ile Kur'an'a açıkça çelişki yakıştırmış olmuyorlar mı? Bu ayette, toplumda mevcut olan; zina yapan bir erkeğin zina yapan veya müşrik olan bir kadınla, keza zina yapan bir kadınla da ancak zina eden veya müşrik olan bir erkeğin evlenmesi şeklindeki uygulamadan haber verilerek, bunun doğru olmadığı ve bu uygulamanın mü'minlere haram(yasak) kılındığı ifade edilmektedir.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

4. Ve muhsan[1] kadınlara iftira edip de sonra dört tanık getiremeyen kimselere seksen sopa vurun. Ve onların tanıklığını ebediyen kabul etmeyin. Onlar fasıktırlar[2].

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

5. Fakat bundan sonra tevbe eden ve kendilerini düzelten kimseler hariç. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

6. Eşlerine iftira atanlar, kendilerinden başka tanıkları yoksa o zaman onların her birinin tanıklığı, kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna dair dört defa Allah'ı tanık tutmasıdır.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

7. Beşincide de eğer yalan söyleyenlerden ise, Allah'ın lânetinin kendisi üzerine olmasını dilemesidir.

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

8. Kadının, dört kez "Billahi o kesinlikle yalancıdır." şeklinde sözüne Allah'ı tanık etmesi ondan cezayı kaldırır.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

9. Ve beşinci kez eğer o doğru söyleyenlerden ise Allah'ın gazabının kendisinin üzerine olmasını diler.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

10. Ya üzerinizde, Allah'ın lütuf ve rahmeti olmasaydı! Allah, tevbeleri Kabul Eden'dir, En İyi Hüküm Verendir.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ ۖ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

11. Bu ifk'i[3] edenler içinizden birileridir. Sizin için bunun bir şer olduğunu sanmayın. Aksine bu sizin için bir hayırdır. Onlardan her birine günahtan bir pay vardır. İçlerinden önderlik yapıp bunu organize eden kimse için de çok büyük bir azap vardır.

1- Evli, hür, iffetli, namuslu. **2-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. **3-** İftira.

لَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِاَنْفُسِهِمْ خَيْرًا ۙ وَقَالُوا هٰذَآ اِفْكٌ مُبِينٌ ﴿١٢﴾

12. Mü'min erkeklerin ve Mü'min kadınların onu işittikleri zaman, iyi zan[1] ile "Bu apaçık iftiradır." demeleri gerekmez miydi?

لَوْلَا جَآءُو عَلَيْهِ بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَاِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَآءِ فَاُولٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

13. İddialarına dört tanık getirmeleri gerekmez miydi? Tanık getiremediklerine göre onlar Allah'ın yanında yalancıdırlar.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِى مَآ اَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۚ ﴿١٤﴾

14. Eğer dünyada ve âhirette Allah'ın lütuf ve rahmeti sizin üzerinize olmasaydı, içine düştüğünüz şeyden dolayı size kesinlikle büyük bir azap dokunurdu.

اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

15. Hani siz onu dillerinize dolayıp, kendisi hakkında bilgi sahibi olmadığınız şeyi aranızda yayıyordunuz. Ve bunun önemsiz olduğunu sanıyordunuz. Oysaki bunun Allah'ın yanında önemi çok büyüktür.

وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖ سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

16. Ve onu duyduğunuz zaman: "Bunu konuşmamız bize yakışmaz. Seni tenzih ederiz! Bu büyük bir iftiradır." demeniz gerekmez miydi?

يَعِظُكُمُ اللّٰهُ اَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهٖٓ اَبَدًا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ ﴿١٧﴾

17. Allah size öğüt veriyor: Eğer iman etmiş kimselerseniz, böyle bir şeyi yapmayı ebediyen yasaklıyor.

وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

18. Allah, size ayetlerini beyan[2] ediyor. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

اِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ اَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِى الَّذِينَ اٰمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۙ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

19. İnananlar arasında, fahişenin[3] yayılmasından hoşlananlara dünya ve ahirette acı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

1- İyi niyet göstererek. **2-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **3-** Aşırılığın, hayâsızlığın, iftiranın, kötülüğün.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ رَءُوْفٌ رَحِيْمٌ ﴿٢٠﴾

20. Eğer Allah'ın lütuf ve rahmeti üzerinizde olmasaydı![1] Allah, Çok Şefkatli'dir. Rahmeti Kesintisiz'dir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ۭ وَمَنْ يَّتَّبِعْ خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ فَاِنَّهٗ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَبَدًا ۙ وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢١﴾

21. Ey iman edenler! Şeytanın[2] adımlarını takip etmeyin. Kim şeytanın adımlarını izlerse şunu bilsin ki şeytan, her türlü aşırılığı ve her türlü çirkinliği telkin eder. Ve eğer Allah'ın üzerinizdeki lütuf ve rahmeti olmasaydı sizden hiç kimse arınmayı asla başaramazdı. Fakat Allah dileyeni arındırır. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَلَا يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ يُّؤْتُوْٓا اُولِي الْقُرْبٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَالْمُهٰجِرِيْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۡ وَلْيَعْفُوْا وَلْيَصْفَحُوْا ۭ اَلَا تُحِبُّوْنَ اَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٢﴾

22. Sizden fazilet[3] ve varlık sahibi olanlar, yakınlarına, miskinlere, Allah yolunda hicret edenlere yardım etmeme konusunda yemin etmesinler. Ve artık bağışlayıp hoş görsünler. Allah'ın sizi bağışlamasından mutlu olmaz mısınız? Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ الْغٰفِلٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوْا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۠ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٣﴾

23. Hiçbir şeyden haberi olmadığı halde muhsan[4] mü'min kadınlara iftira atan kimseler dünya ve ahirette lanetlenmişlerdir. Ve onlar için büyük bir azap vardır.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَاَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٤﴾

24. O gün dilleri, elleri ve ayakları yaptıklarına tanıklık edecektir.

يَوْمَىِٕذٍ يُّوَفِّيْهِمُ اللّٰهُ دِيْنَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ ﴿٢٥﴾

25. O gün Allah, onların hesaplarını hakkıyla görecektir. Onlar da Allah'ın Hakk'ın ta kendisi olduğunu apaçık bileceklerdir.

1- Size azap ederdi. **2-** Şeytan, Hakk'tan uzak olan. Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik adı" dır. **3-** Erdem, seçkin. **4-** İffetli.

اَلْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۚ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

26. Habis[1] kadınlar habis erkeklere, habis erkekler habis kadınlara yakışır. Tayyib[2] kadınlar tayyib erkeklere, tayyib erkekler de tayyib kadınlara yakışır. Bunlar, söylenenlerden uzak olanlardır. Onlar için bağışlanma ve cömertçe rızık vardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

27. Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, sahiplerinin sizi istekle karşılayacaklarından emin olmadan ve selam vermeden[3] girmeyin. Bu sizin için daha hayırlıdır. Umulur ki öğüt alırsınız.

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۖ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

28. Eğer orada kimseyi bulamazsanız, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Eğer geri dönmeniz istenirse hemen geri dönün. Bu sizin için daha nezihtir.[4] Allah yaptığınız şeyi hangi amaçla yaptığınızdan haberdardır.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

29. Oturulmayan ama yararlanmak için kullanılan yerlere girmenizde bir sakınca yoktur. Allah, sizin açığa vurduğunuz şeyleri de gizlediğiniz şeyleri de bilir.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

30. Mü'min erkeklere söyle, bakışlarından bir kısmını[5] sakınsınlar ve ırzlarını[6] korusunlar. Bu onlar için daha arınmışçadır.[7] Allah, davranışlarından haberdardır.

1- Kötü, pis, murdar, tiksinti veren. Kötü niyetli, kötü huylu. **2-** İyi, temiz, hoş. İyi niyetli, iyi huylu. **3-** Esenlik dilemeden. **4-** Temiz olma, arı ve lekesiz olma, saygıdeğer olma. **5-** Kötü niyetle bakmasınlar. **6-** "Furûc"lerini; yani, mahrem yerlerini, namuslarını, ırzlarını korusunlar. Ferc; sözcük olarak erkek veya kadının cinsel organı anlamına gelmektedir. **7-** Arınmış, temizlenmiş, arı duru hale gelmiş bir benliğe sahip olmak.

وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ
اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اٰبَآئِهِنَّ اَوْ اٰبَآءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ
اَوْ اَبْنَآءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِيٓ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِيٓ
اَخَوَاتِهِنَّ اَوْ نِسَآئِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ اَوِ التَّابِعِينَ
غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ
يَظْهَرُوا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَآءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ
لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا اَيُّهَ
الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

31. Ve de mü'min kadınlara söyle, bakışlarından bir kısmını sakınsınlar[1], ırzlarını[2] korusunlar. Doğal olarak görünmesi gerekli olanlar dışında, ziynetlerini[3] açığa vurmasınlar.[4] Örtüleri ile göğüslerini örtsünler.[5] Ziynetlerini; kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınların tamamı, yeminle sahip oldukları[6], kadına ihtiyaç duymayan erkek hizmetliler, kadınların avret yerlerinin[7] henüz farkında olamayan çocuklar hariç, açığa vurmasınlar. Gizledikleri ziynetleri bilinsin diye, ayaklarını vurmasınlar.[8] Ey mü'minler! Hepiniz topluca Allah'a tövbe edin. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.

1- Kötü niyetle bakmasınlar. **2-** "Furuc"lerini korusunlar, yani mahrem yerlerini, namuslarını, ırzlarını korusunlar. **3-** "Yaradılışı itibarıyla "biyolojik" olarak karşı cinsin ilgisini çeken, cinselliği çağrıştıran uzuvlarını. Ayette kast edilen ziynet, bilezik, kolye, gerdanlık vs. gibi takılar değildir. Zira ziynet; yalnızca mücevherat, süs eşyası demek değil, aynı zamanda ilgi uyandıran, dikkat çeken, cezbeden, değerli olan şeylere de ziynet denmektedir. Ziynet; malla, zenginlikle, makamla, şöhretle, güzellikle bezenerek gösterişli hale gelmek, gösterişli olmak demektir. Ziynet; dünyada ve ahirette insanın onurunu yükselten şey anlamına da gelmektedir; "bu şey; mal-mülk, para-pul, süs eşyası, güzellik, yakışıklılık, sağlık, makam-mevki gibi basit dünya süsü cinsinden şeyler olabileceği gibi, iman, güzel amel, güzel huy, ahlâk, edep, vakar gibi şeyler de olabilir." Kadının, cinsiyeti açısından, karşı cinste ilgi uyandıran ve onu cazip kılan uzuvları ziynetidir. **4-** Ayette, kadınlardan; doğal ve zorunlu olarak görünenler hariç ziynetlerini sadece örtmeleri değil, açığa vurmamaları, öne çıkarmamaları istenmektedir. Yani kastedilen şey, bedenin nasıl olursa olsun örtülmesi değil, bu örtünmenin, kadının ziyneti sayılan uzuvlarının öne çıkarılma amacı taşımamasıdır. Özetle, kadından istenen şey, iffetin korunması; cinsiyetin değil, kişiliğin öne çıkarılmasıdır. **5-** Kadının başını örtmesi hükmü bu ayete dayandırılmaktadır. Oysaki ayette, başın örtünmesinden söz edilmemektedir. Yani başörtüsü takın, başınızı örtün denmemektedir. Dolayısıyla burada yalın olarak başı örtmeye yönelik bir hükümden söz etmek mümkün değildir. Ancak, Cahiliye Araplarında, yaşam tarzı olarak ve aynı zamanda hür kadını cariyeden ayırmanın bir simgesi olarak var olan -zira Cahiliye Araplarında erkek köle ve kadın cariyelerin başlarını örtmeleri yasaktı- örfe ve geleneğe dayanan ve zaten var olan başörtüsü ile göğüs dekoltesinin örtülmesi istenmektedir. Ayetin "illeti" yani gerekçesi, başın değil, göğüslerin örtülmesidir. Bunun illa baştaki örtü ile yapılması şart değildir. Zaten ayette "baş" sözcüğü de geçmemektedir. "bi humurihinne" yani sadece "örtüleri ile" sözcüğü yer almaktadır. Bu sözcüğü "başörtüsü" şeklinde isim tamlamasına dönüştürmek, ondan başın örtülmesi hükmünü çıkarabilme an-

→

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَآئِكُمْ ؕ اِنْ يَّكُوْنُوْا فُقَرَآءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٢﴾

32. Aranızdaki bekârları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih[9] olanları nikahlayın[10]. Eğer bunların durumları iyi değilse, Allah onlara lütufta bulunur. Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَالَّذِيْنَ يَبْتَغُوْنَ الْكِتٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيْهِمْ خَيْرًا ۖ وَّاٰتُوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْٓ اٰتٰىكُمْ ؕ وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَيٰتِكُمْ عَلَى الْبِغَآءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوْا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَمَنْ يُّكْرِهْهُّنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْۢ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٣﴾

33. Nikâha[11] imkân bulamayanlar iffetlerini korusunlar. Allah lütfedip kendilerine bir imkân verinceye dek. Yeminle hak sahibi olduklarınızdan[12] mukâtebe[13] yapmak isteyenlerle hemen antlaşma yapın. Eğer iyi niyetli olduklarını biliyorsanız.[14] Ve Allah'ın size verdiği mallardan onlara verin. İffetli kalmak isteyen gençleri taşkınlığa zorlamayın; basit dünya hayatının geçici çıkarı için. Kim onları zorlarsa, bilsin ki Allah, onların zorlanmalarından dolayı onlara karşı Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.[15]

lamına gelmez. Humur, hımarın çoğul formudur. Hımar, "başörtüsü" değil, "örtü" demektir. İsim tamlaması olarak örtüldüğü yere göre anlam kazanır. "Örtü"; masaya örtüldüğü zaman "masa örtüsü" olur, yatağa örtüldüğü zaman "yatak örtüsü", yere örtüldüğü zaman "yer örtüsü", başa örtüldüğü zaman "başörtüsü" olur. Gerekçesi "başı örtmek" olmayan bir ayetten "başı örtme" hükmü çıkarılamaz. Bu hüküm; Kur'an'ın hükmü yerine, kendi anlayışını Kur'an'a söyletmeye çalışan zihniyetin kadına bakış açısını dinleştirmesinin sonucudur. Çok yalın ve açık olarak istenen şey, "göğüs yırtmacının örtülmesi" olduğu halde, bunu başörtüsü olarak algılamak "atalar dinini", öngörüsünü ve Cahiliye Araplarının örfünü, dinin yerine geçirmekten başka bir şey değildir. Kaldı ki sözcük, "başörtüsü" olarak tanımlansa bile, ayette istenen şey "başı örtmek" değil, başörtüsü ile göğüs dekoltesini kapatmaktır. Ayrıca Kur'an'da baş örtme ile ilgili başka bir hüküm de yoktur. Kadı ki "velyedribne" sözcüğüne, "salsınlar" (Başörtülerini göğüslerinin üzerine "salsınlar.") şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. Zira 33: 59 da cilbablarını üzerlerine salsınlar ifadesinde "salsınlar" sözcüğü يُدْنِينَ (yudnîne) olarak yer almaktadır. **6-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin" sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. **7-** Cinselliğin ayırdına henüz varmamış olan. **8-** Cinselliklerini öne çıkarmak amacıyla kimi yerlerinin belli olması için kırıtarak yürümesinler. **9-** Ahlakı düzgün, iyi kimseleri. **10-** Evlendirin. **11-** Evlenme. **12-** Bak; 24:31 ayetinin 6. Dipnotu. **13-** Özgür kalma antlaşması. (Mukâtebe anlaşması) **14-** Antlaşmalarına bağlı kalacaklarına. **15-** Zorla yaptırılan bu fuhuştan dolayı Allah onları sorumlu tutmayacak, onları bağışlayacaktır.

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ وَّمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٤﴾

34. Ve ant olsun ki size gerçeği apaçık gösteren ayetler, sizden önce yaşamış olan kuşaklardan örnekler ve takva sahipleri için bir vaaz[1] indirdik.

اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ مَثَلُ نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ ؕ اَلْمِصْبَاحُ فِىْ زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِىْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ؕ يَهْدِى اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ۙ ﴿٣٥﴾

35. Allah, göklerin ve yeryüzünün aydınlığıdır.[2] O'nun aydınlığı, içinde ışık bulunan kandil yuvası gibidir. O kandil, bir fanus içindedir. O fanus, inciden bir yıldız gibidir. Doğuya da batıya da ait olmayan mübarek bir ağacın yağından yakılır. Onun yağı neredeyse kendisine ateş dokunmasa bile ışık verir. Aydınlık üstüne aydınlıktır. Allah, dileyen kimseyi aydınlığına iletir. Allah, insanlara örnekler verir. Allah, her şeyi bütün ayrıntılarıyla bilendir.

فِىْ بُيُوْتٍ اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيْهَا اسْمُهٗ ۙ يُسَبِّحُ لَهٗ فِيْهَا بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ۙ ﴿٣٦﴾

36. (Allah'ın aydınlığı/ışığı) Allah'ın isminin yüceltilmesine ve öğütlerinin dinlenmesine izin verdiği evlerde[3] vardır. Orada sabah akşam[4] O'nu tesbih[5] ederler.

رِجَالٌ ۙ لَّا تُلْهِيْهِمْ تِجَارَةٌ وَّلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيْتَآءِ الزَّكٰوةِ ۙ يَخَافُوْنَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيْهِ الْقُلُوْبُ وَالْاَبْصَارُ ۙ ﴿٣٧﴾

37. Öyle kimseler vardır ki ne mal ne de alışveriş onları Allah'ın buyruklarına uymaktan, salatı ikame etmekten[6] ve zekâtı yapmaktan[6] alıkoyar. Onlar, kalplerin ve gözlerin altüst olacağı günden korkarlar.

1- Uyarı. **2-** Gökleri ve yeri aydınlatandır. İnsanları karanlıktan aydınlığa çıkaran vahiydir. **3-** İçinde Allah'ın nuru olan. **4-** Gün boyu, sürekli, her zaman. **5-** Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, bütün mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **6-** "Salatı ikame etmek, Zekâtı vermek" terkibi, ibadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir. Zekât sözcüğü birçok ayette daha temiz, daha iyi, arınmak, temizlenmek, aklanmak, yüceltmek anlamında kullanılmıştır. (Örneğin 2:151; 3:77; 4:49; 9:103; 19:13; 20:76; 24:21; 35:18; 53:32; 62:2; 80:3; 91:9) Bkz. 2:43. ayetin dipnotu.

لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

38. Yaptıklarına karşılık Allah onlara en iyi karşılığı verecek ve lütfundan daha fazlasını da verecektir. Ve Allah dileyeni[1] hesapsız rızıklandırır.

وَالَّذِينَ كَفَرُوٓا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَآءً ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ ؕ وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۙ ﴿٣٩﴾

39. Gerçeği yalanlayan nankörlerin yaptıkları, çöldeki serap gibidir. Susayan onu su zanneder. Ancak yanına vardığında hiçbir şey bulamaz. Orada Allah'ı bulur[2] ve O da yaptıklarının hesabını eksiksiz görür. Allah hesabı çabuk görendir.

اَوْ كَظُلُمَاتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشٰىهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ؕ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ؕ اِذَآ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ يَرٰىهَا ؕ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُورًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّورٍ ﴿٤٠﴾

40. Veya[3] üzerinde bulutlar olan, üst üste dalgaların kuşattığı derin denizlerdeki karanlığa benzer. Elini göremeyecek kadar, karanlık üstüne karanlık. Allah'ın aydınlığıyla aydınlanmamış bir kimse için başka aydınlık yoktur.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرُ صَآفَّاتٍ ؕ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَتَسْبِيحَهٗ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

41. Göklerde ve yeryüzünde bulunanların, sürü sürü uçanların, Allah'ı nasıl tesbih[4] ettiklerini görmüyor musun? Kuşkusuz hepsi salatını[5] ve tesbihini[6] bilmektedir. Ve Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾

42. Göklerin ve yeryüzünün egemenliği yalnızca Allah'a aittir. Sonuçta dönüş Allah'adır.

1- Uygun gördüğünü. Hak edeni. **2-** Gittiği yolun bir serap gibi gerçek dışı olduğunu anlar ve gerçekle baş başa kalır. Allah'ın vahyinin gerçek olduğunu görür. **3-** Gerçeği yalanlayan nankörün içinde bulunduğu durum. (Bak 24:39) **4-** Allah'ı yücelttiklerini, O'na boyun eğdiklerini. **5-** O'na yönelmekte, O'na tabi olmakta, fıtratlarına uygun olanı yapmaktadırlar. **6-** Ve O'na hak ettiği saygınlığı göstermektedirler.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِى سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ وَيَصْرِفُهٗ عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ۗ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

43. Allah'ın, bulutları sürüklediğini, sonra aralarını birleştirdiğini, sonra da onları küme haline getirdiğini görmüyor musun? Böylece aralarından yağmur çıktığını görürsün. Ve gökten içinde dolu bulunan dağ gibi kümeleri getiriyor. Neredeyse parıltısı gözlerinizi alan şimşeği dilediğine isabet ettiriyor, dilediğinden de onu uzak tutuyor.

يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

44. Allah, geceyi ve gündüzü sürekli değiştirir. Kuşku yok ki, elbette bunda basiret[1] sahipleri için ibretler vardır.

وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّنْ مَّآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِىْ عَلٰى بَطْنِهٖ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِىْ عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِىْ عَلٰٓى اَرْبَعٍ ۗ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٥﴾

45. Allah, hareket eden her canlıyı sudan yarattı. Onların kimisi karnı, kimisi iki ayağı, kimisi de dört ayağı üzerinde yürür. Allah, dilediğini yaratır. Kuşkusuz, Allah'ın Her Şeye Gücü Yeter.

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ ۗ وَاللّٰهُ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤٦﴾

46. Ant olsun ki apaçık ayetler indirdik. Allah, dileyen kimseyi dosdoğru yola iletir.

وَيَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُوْلِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ۗ وَمَآ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٧﴾

47. "Allah'a ve Resûl'e iman ettik ve tabi olduk." diyorlar. Sonra da onların bir kısmı yan çiziyor. Bunlar, iman etmiş değillerdir.

1- Basiret, gerçeği ve doğruyu görme, kavrama ve anlama yetisi; kavrayış, sezgi ve aydınlanma demektir. "Bas'ret sözcüğü, parlayan, parlaklığı ile göz kamaştıran yumuşak taş cinsi demektir. Bu ismi almasının nedeni uzaktan görülmesini sağlayan bir ışık saçmasındandır."

وَاِذَا دُعُوٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٤٨﴾

48. Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resûlüne çağrıldıkları zaman, onların bir kısmı bundan kaçınır.

وَاِنْ يَّكُنْ لَّهُمُ الْحَقُّ يَاْتُوْٓا اِلَيْهِ مُذْعِنِيْنَ ﴿٤٩﴾

49. Ama verilen hüküm lehlerine olursa seve seve kabul ederler.

اَفِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَمِ ارْتَابُوْٓا اَمْ يَخَافُوْنَ اَنْ يَّحِيْفَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُوْلُهٗ ۭ بَلْ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٥٠﴾

50. Onların kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa şüphe mi ediyorlar? Yoksa Allah ve Resûlünün kendilerine haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır! Onlar, zalimlerin ta kendileridir!

اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِيْنَ اِذَا دُعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اَنْ يَّقُوْلُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۭ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٥١﴾

51. Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resul'üne çağrıldıkları zaman inananların sözü ancak, "İşittik ve itaat ettik." demeleri oldu. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْفَاۗىِٕزُوْنَ ﴿٥٢﴾

52. Kim Allah'a ve Resul'üne itaat eder, Allah'a huşu[1] duyar ve O'na takvalı[2] olursa işte onlar kazançlı çıkacak olanlardır.

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَىِٕنْ اَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۭ قُلْ لَّا تُقْسِمُوْا ۚ طَاعَةٌ مَّعْرُوْفَةٌ ۭ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٣﴾

53. Münafıklar, kendilerinden istediğin takdirde kesinlikle savaşa çıkacaklarına dair en kuvvetli yeminleri ile Allah'a yemin ettiler. De ki: "Yemin etmeyin. Bağlılık ma'ruftur.[3]" Kuşkusuz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ۭ وَاِنْ تُطِيْعُوْهُ تَهْتَدُوْا ۭ وَمَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٥٤﴾

54. De ki: "Allah'a itaat edin. Resûl'e itaat edin." Eğer itaat etmezseniz, ona düşen yalnızca görevini yapmaktır. Size düşen ise sorumlu tutulduğunuz şeye uymaktır. Eğer ona itaat ederseniz, doğru yolu bulursunuz. Resûl'ün üzerinde, mesajı açıkça iletmekten başka bir sorumluluk yoktur.

1- Derin saygı ve içten sevgi beslediği; üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duyduğu yüce varlıktan ayrı düşme, uzak kalma endişesini taşıyan. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **3-** Yemine bağlılık, ancak iyi insanlara, erdemli kimselere ait bir davranıştır.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۪ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا ؕ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا ؕ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

55. Allah, sizden iman eden ve salihatı yapanlara[1], tıpkı kendilerinden öncekileri halife kıldığı gibi, kendilerini de yeryüzünde halife kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini mutlaka sağlamlaştıracağını ve endişelerinden sonra onları mutlaka güvene kavuşturacağını vaat etti. Onlar, Bana kulluk ederler ve hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra da kim küfrederse, işte onlar yoldan çıkanların ta kendileridir.[2]

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

56. Salâtı ikame edin, zekâtı yapın[3]. Ve Resûl'e itaat edin. Umulur ki merhamet edilirsiniz.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ ۚ وَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

57. Sakın gerçeği yalanlayan nankörleri, yeryüzünde aciz bırakıcı zannetme. Onların varacağı yer ateştir. Ne kötü bir varış yeridir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ ؕ مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَآءِ ۚ ثَلٰثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ؕ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ؕ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

58. Ey iman edenler! Yeminle hak sahibi olduğunuz[4] kimseler, sizden erginlik yaşına gelmemiş olanlar; şu üç vakitte, yanınıza girmek için sizden izin istesinler; sabah salatından[5] önce, gün ortasında elbiselerinizi çıkardığınızda, akşam salatından[6] sonra. Bu üç vakit "avret"[7] vaktidir. Bunlar dışında birbirinizin yanına girip çıkmanızda siz ve onlar için bir sakınca yoktur. İşte Allah, size ayetleri böyle açıklıyor. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Allah'ın verdiği söz ortada. Bu söze rağmen, eğer bugün İslam Dünyası (!) denilen dünya bu durumdaysa; "bu durum", bu dünyanın aslında gerçek imana sahip olmadığını, şirk içinde olduğunu, Allah'ın dini yerine kendi yanından uydurduğu dine tabi olduğunu ve yapılması gerekeni yapmadığını açıkça ortaya koymaktadır. **3-** Bkz: 22:41. ayetin dipnotu. **4-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin" sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. **5-** Sabah namazı. **6-** Akşam namazı. **7-** Mahremiyet vakti. Özel zaman. Araplar genellikle gün ortasında öğle uykusuna yatarlardı.

وَاِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَاْذِنُوا كَمَا اسْتَاْذَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٩﴾

59. Ve sizden olan çocuklar, ergenlik çağına geldiği zaman, onlardan öncekilerin izin istedikleri gibi izin istesinler. İşte böylece Allah size ayetlerini açıklıyor. Ve Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِىْ لَا يَرْجُوْنَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَّضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجٰتٍ بِزِيْنَةٍ ؕ وَاَنْ يَّسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٦٠﴾

60. Evlenme arzusu kalmamış yaşlı kadınların, cinsiyetlerini teşhir etme amacı gütmeden dış giysilerini çıkarmalarında bir sakınca yoktur. Sakınmaları daha hayırlıdır. Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌ وَّلَا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَنْ تَاْكُلُوْا مِنْۢ بُيُوْتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اٰبَآئِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اُمَّهٰتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اِخْوَانِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَخَوٰتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَعْمَامِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ عَمّٰتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَخْوَالِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ خَالٰتِكُمْ اَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَّفَاتِحَهٗٓ اَوْ صَدِيْقِكُمْ ؕ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَاْكُلُوْا جَمِيْعًا اَوْ اَشْتَاتًا ؕ فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوْتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبٰرَكَةً طَيِّبَةً ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٦١﴾

61. Köre bir sınırlama yoktur. Sakat olana, hasta olana bir sınırlama yoktur.[1] Ve size de, evlerinizde veya babalarınızın evlerinde veya annelerinizin evlerinde veya erkek kardeşlerinizin evlerinde veya kız kardeşlerinizin evlerinde veya amcalarınızın evlerinde veya halalarınızın evlerinde veya dayılarınızın evlerinde veya teyzelerinizin evlerinde veya anahtarlarına sahip olduğunuz yerlerde veya arkadaşlarınızın evlerinde yemek yemenizde bir sakınca yoktur. Toplu olarak veya ayrı ayrı olarak yemenizde de bir sakınca yoktur. Evlere girdiğiniz zaman Allah tarafından kutlu ve temiz bir selam[2] ile selam verin. İşte Allah, size ayetlerini böylece açıklıyor. Umulur ki böylece aklınızı kullanırsınız.

1- Bu kimseler diledikleri gibi hareket edebilirler. Size sıkıntı verecekler diye ayırımcılık yapmayın. **2-** Esenlik ve sağlık dileğiyle, esenlik ve sağlık dileyin.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ
وَاِذَا كَانُوا مَعَهٗ عَلٰٓى اَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا
حَتّٰى يَسْتَأْذِنُوهُ ؕ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ اُولٰٓئِكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ ۚ فَاِذَا اسْتَأْذَنُوكَ
لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٢﴾

62. Ancak Allah'a ve Resul'üne içtenlikle iman etmiş mü'minler, toplumu ilgilendiren bir iş için onunla bir araya geldikleri zaman, ondan izin almadıkça gitmezler. Senden izin isteyen kimseler, işte onlar Allah'a ve O'nun Resûlüne iman edenlerdir. Öyle ise, bazı işleri için senden izin istedikleri zaman onlardan dilediğin kimseye izin ver; onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

لَا تَجْعَلُوا دُعَآءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ
بَعْضِكُمْ بَعْضًا ؕ قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ
مِنْكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِهٖٓ
اَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

63. Resul'ün çağrısını, birbirinize yaptığınız çağrıyla denk tutmayın. İçinizden birbirinin arkasına saklanarak sıvışmak isteyenleri Allah biliyor. Bu sebeple onun buyurmalarına karşı gelenler, kendilerine bir fitnenin veya çok acıklı bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar.

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قَدْ يَعْلَمُ
مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ ؕ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

64. Unutmayın! Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. O sizin ne üzerinde olduğunuzu kesinlikle bilir. O'na döndürüldükleri gün, onlara yaptıklarını haber verecektir. Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

سُورَةُ الْفُرْقَانِ ﴿٢٥﴾

25. FURKÂN SÛRESİ

[İniş sırası: 42, Mekki, 77 ayet. Adını 1. ayetteki "Furkân/Doğruyu yanlıştan ayıran" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

1. Âlemlere uyarıcı olması için, kuluna Furkan'ı[1] indiren ne mübarektir![2]

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

2. O ki, göklerin ve yerin egemenliği yalnızca O'na aittir. Ve O, çocuk edinmemiştir. Egemenlikte O'nun ortağı yoktur. Her şeyi yaratan, işleyiş ve varoluş yasalarını belirleyen O'dur.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

3. O'nun yanı sıra hiçbir şeyi yaratamayan, kendileri yaratılmış olan, kendilerine yarar sağlama ve kendilerinden zararı savma güçleri olmayan; ölüme, hayata ve ölümden sonra diriltmeye güçleri yetmeyenleri ilahlar edindiler.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۚ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ۚ ﴿٤﴾

4. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Bu sadece onun uydurduğu bir yalandır. Ona bu konuda diğer toplumlar da yardım etti." dediler. Böylece haksızca iftira ettiler.

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

5. Ve "O, onun yazdırdığı ve sabah akşam[3] ona okunan evvelkilerin masallarıdır." dediler.

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

6. De ki: "Onu, göklerin ve yerin sırrını bilen indirdi. Kuşkusuz O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Doğruyu yanlıştan ayıran. İyi ve kötünün kendisine göre belirlendiği yasa. **2-** Cömert, nimeti bereketli kılan, çoğaltan, bol bol nimet veren. **3-** Devamlı, her zaman, gün boyu.

وَقَالُوا مَالِ هٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ ۙ لَوْلَآ أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا ۙ ﴿٧﴾

7. Dediler ki: "Bu nasıl bir resûl ki, yiyor-içiyor, çarşı-pazar dolaşıyor. Ona bir melek indirilseydi de onunla birlikte uyarıcı olsaydı ya!"

أَوْ يُلْقَىٰٓ إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

8. "Veya ona bir hazine verilseydi veya kendisinden yiyeceği bir bahçesi olsaydı ya!" Bu zalimler: "Siz yalnızca büyülenmiş bir adama uyuyorsunuz." dediler.

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

9. Senin için nasıl örnekler verdiklerine bir bak. Böylece saptılar, artık bir çıkış yolu bulamazlar.

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَٰلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

10. O, öyle mübarektir[1] ki, dilerse sana bundan daha hayırlı olan, içinden ırmaklar akan bahçeler verir. Köşkler de verir.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

11. Hayır! Onlar Sa'at'i[2] yalanladılar. Ve Biz, o Sa'at'i yalanlayanlara alevli ateş hazırladık.

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾

12. Cehennem onları[3] uzak bir yerden gördüğü zaman, onun öfkelenmesini ve uğultusunu işittiler.[4]

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

13. Çaresizlik içinde, dar bir yere atıldıkları zaman orada yok olmayı istediler.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾

14. Bugün bir kez değil, defalarca yok olmayı isteyin.

1- Kutlu, yüce. Nimeti bereketli kılan, çoğaltan, bol bol nimet veren. **2-** Hesap zamanını, Kıyamet Günü'nü. **3-** Hesap gününü yalanlayanları. **4-** İşitecekler.

قُلْ اَذٰلِكَ خَيْرٌ اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ؕ كَانَتْ لَهُمْ جَزَآءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

15. De ki: "Bu mu daha hayırlıdır, yoksa takva sahipleri için bir ödül olan, dönüş yeri olarak söz verilen süresiz Cennet mi?"

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآؤُنَ خَالِدِينَ ؕ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْؤُلًا ﴿١٦﴾

16. Onlar için orada diledikleri her şey süresiz olarak vardır. Bu Rabb'inin yerine getirmeyi üstlendiği bir sözdür.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَقُولُ ءَاَنْتُمْ اَضْلَلْتُمْ عِبَادِى هٰٓؤُلَآءِ اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ؕ ﴿١٧﴾

17. Ve o gün, onları ve Allah'ın yanı sıra kulluk ettikleri şeyleri toplar, sonra da onlara: "Kullarımı siz mi saptırdınız yoksa kendileri mi yoldan çıktılar?" der.

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِى لَنَآ اَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ ۚ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

18. Dediler ki: "Seni tenzih ederiz, Senden başka veliler[1] edinmek bize yakışmaz. Ancak Sen, onları ve atalarını öylesine mal mülk sahibi yaptın ki, öğüdüne uymayı boş verdiler. Ve helak olmayı hak eden bir halk oldular.

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ ۙ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

19. İşte onlar[2] söylediklerinizden dolayı sizi yalanladılar. Artık uzaklaştırmaya[3] ve yardım almaya güç yetiremezsiniz. Ve sizden kim haksızlık etmişse ona büyük azabı tattıracağız.

وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ اِلَّآ اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِى الْاَسْوَاقِ ؕ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ؕ اَتَصْبِرُونَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ۧ ﴿٢٠﴾

20. Kesinlikle Biz, senden önce de yemek yiyen ve çarşılarda dolaşan resullerden farklı resul göndermedik. Ve sizin bir kısmınızı[4] bir kısmınız[5] için sınav kıldık. Bakalım sabrediyor musunuz? Rabb'in Her Şeyi Gören'dir.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **2-** Allah'tan başka kulluk ettikleriniz. **3-** Azabı uzaklaştırmaya. **4-** Müşrikleri. **5-** Sizin için.

❁❁❁ 18. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ نَرٰى رَبَّنَا ؕ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِٓى اَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

21. Bizimle karşılaşacaklarına ihtimal vermeyenler: “Bize meleklerin indirilmesi veya Rabbimizi görmemiz gerekmez miydi?” dediler. Ant olsun ki onlar kendi kendilerine büyüklendiler ve büyük bir taşkınlıkla hadlerini aştılar.

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾

22. Suçları kendilerini kuşatmış olanlar, melekleri görecekleri gün, onlar için hiç de sevindirici olmayacak, melekler onlara: “Boşuna beklemeyin size sevindirici haber imkânsız.” diyecekler.

وَقَدِمْنَآ اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَآءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾

23. Ve onların yaptıklarının tamamını savrulmuş toz zerresi gibi boşa çıkaracağız.[1]

اَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَاَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

24. O gün, Cennet ehli en yararlı yerde eğlenecek ve en iyi yerde dinlenecek.

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾

25. O gün, gök beyaz bulutlar şeklinde parçalanacak ve melekler ardı sıra indirilecek.

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ ۨ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ؕ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

26. İzin Günü egemenlik yalnızca Rahman’a aittir. O gün, gerçeği yalanlayan nankörler için zor bir gündür.

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾

27. O gün, zalim kimse, ellerini ısırarak: “Eyvah, keşke Resul’ün tuttuğu yolu tutmuş olsaydım.” diyecek.

يَا وَيْلَتٰى لَيْتَنِى لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾

28. “Eyvah! Keşke falancayı dost edinmeseydim!”

لَقَدْ اَضَلَّنِى عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ اِذْ جَآءَنِى ؕ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْاِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

29. “Ant olsun ki bana öğüt geldiği halde, beni o sapıttı.” Şeytan, insanı yalnız ve yardımsız bırakır!

1- Yaptıkları, toz gibi savrulup gidecek ve onları kurtaramayacak.

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

30. Resul: “Ey Rabb’im, halkım bu Kur’an’ı mehcur[1] tuttu.” dedi.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

31. Bu hep böyle olmuştur. Biz her nebiye, mücrimlerden[2] bir düşman kıldık. Yol gösterici ve yardım edici olarak Rabb’in sana yeter.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهٖ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

32. Gerçeği yalanlayan nankörler: “Kur’an ona bir defada ve topluca indirilmeli değil miydi?” dediler. Oysaki bu, onu kalbine iyice yerleştirelim diyedir. Onu düzenli bir şekilde pekiştire pekiştire indirdik.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ اِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ تَفْسِيرًا ؕ ﴿٣٣﴾

33. Onların sana verecekleri her örneğe karşılık, biz sana hakkı en iyi şekilde açıklarız.

اَلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلٰى وُجُوهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ ۙ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ سَبِيلًا ۧ ﴿٣٤﴾

34. Yüzüstü Cehennem’e toplanacak olanlar; işte onlar, yerce çok kötü ve yolca çok sapkınlardır.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهٗٓ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًا ۚ ﴿٣٥﴾

35. Ant olsun ki Musa’ya kitabı verdik. Ve kardeşi Harun’u da ona yardımcı yaptık.

فَقُلْنَا اذْهَبَآ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا ؕ فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ؕ ﴿٣٦﴾

36. Sonra da “Ayetlerimizi yalanlayan o halka gidin.” dedik. Sonunda da onları helak ederek yok ettik.

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ؕ وَاَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ۚ ﴿٣٧﴾

37. Nuh’un halkı, resûlleri yalanladıklarında suda boğduk ve onları insanlar için bir âyet[3] yaptık. Ve zalimler için acı veren bir azap hazırladık.

1- Kur’an’la bağlarını kopardılar. Ona karşı duyarsız hale geldiler. **2-** Günahı kendisini kuşatanlardan. **3-** İbret.

وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًۢا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

38. Âd'ı, Semûd'u, Ress yandaşlarını ve bunlar arasında yaşayan daha birçok nesilleri de;

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ ٱلْأَمْثَالَ ۖ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾

39. Ve onların hepsini örneklerle uyardık ve hepsini mahvederek helak ettik.

وَلَقَدْ أَتَوْا۟ عَلَى ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِىٓ أُمْطِرَتْ مَطَرَ ٱلسَّوْءِ ۚ أَفَلَمْ يَكُونُوا۟ يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوا۟ لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

40. Ve ant olsun ki onlar, felaket yağmuru yağdırılmış olan beldeye vardılar. Peki, onu da mı görmediler? Aksine onlar, öldükten sonra dirilmeyi beklemiyorlar.

وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا ٱلَّذِى بَعَثَ ٱللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

41. Seni gördükleri zaman: "Allah'ın resul olarak gönderdiği bu mu?" diye alay konusu ediniyorlar.

إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ ءَالِهَتِنَا لَوْلَآ أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۚ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

42. "Şayet ilahlarımıza bağlılıkta kararlı olmasaydık, neredeyse bizi saptırıyordu." diyorlar. Azabı gördükleri zaman kimin sapkın olduğunu bileceklerdir.

أَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ ۖ أَفَأَنتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

43. Hevasını[1] ilah edinen kimseyi görüyorsun! Onun sorumluluğunu sen üstlenebilir misin?

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَٱلْأَنْعَٰمِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

44. Yoksa onların çoğunun gerçeğe kulak verdiğini veya akıllarını kullandıklarını mı sanıyorsun? Onlar tıpkı hayvanlar gibidir. Hatta doğru yolu seçmede hayvanlardan daha yetersizlerdir.

أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ ٱلظِّلَّ ۖ وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهُۥ سَاكِنًا ۚ ثُمَّ جَعَلْنَا ٱلشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾

45. Rabb'inin gölgeyi nasıl uzattığını görmez misin? Dileseydi onu sabit kılardı. Sonra da Güneş'i ona[2] yol gösterici yaptık.

ثُمَّ قَبَضْنَٰهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

46. Sonra da onu kolayca kendimize çektik.

1- Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **2-** Gölgeye.

وَهُوَ الَّذِی جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

47. Sizin için geceyi örtü, uykuyu dinlenme ve gündüzü çalışma zamanı kıldık.

وَهُوَ الَّذِی اَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَیْ رَحْمَتِهٖ ۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً طَهُورًا ۙ ﴿٤٨﴾

48. Rahmetinin önünde rüzgârı haberci olarak gönderen O'dur. Biz, gökten tertemiz bir su indirdik.

لِنُحْيِیَ بِهٖ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهٗ مِمَّا خَلَقْنَآ اَنْعَامًا وَاَنَاسِیَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

49. Ki o yağmurla ölü bir beldeyi canlandırmak, yaratmış olduğumuz hayvanları ve insanları suya kavuşturmak içindir.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا ۟ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

50. Ant olsun ki Biz, öğüt almaları için onu, onların aralarında paylaştırdık. Ancak insanların çoğu nankörlük etmekte direttiler.

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِیْ كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا ۙ ﴿٥١﴾

51. Eğer dileseydik, elbette her beldeden bir uyarıcı çıkarırdık.

فَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

52. Öyleyse gerçeği yalanlayan nankörlere boyun eğme. Onunla[1] onlara karşı var gücünle büyük bir mücadeleye giriş.

وَهُوَ الَّذِیْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾

53. Ve iki denizi serbest bırakan O'dur; biri lezzetli ve tatlı, diğeri tuzlu ve acı. Aralarına bir perde koydu. Birbirlerine karışmalarını engelledi.

وَهُوَ الَّذِیْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا وَّصِهْرًا ۭ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

54. O, beşeri[2] sudan yarattı. Sonra onu, soy sop ve akraba sahibi kıldı. Senin Rabb'in her şeye güç yetirendir.

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۭ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلٰی رَبِّهٖ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

55. Allah'ın yanı sıra kendilerine bir yararı da zararı da olmayan şeylere kulluk ediyorlar. Gerçeği yalanlayan nankör, Rabb'ine karşı olanın destekçisidir.

1- Furkan'la. **2-** İnsanı.

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

56. Biz, seni haberci ve uyarıcı olmanın dışında başka bir şey için göndermedik.

قُلْ مَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَآءَ اَنْ يَتَّخِذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

57. De ki: "Yaptığım çağrı için; sizden, Rabbinizin yolunu seçmenizi istemekten başka bir ücret istemiyorum."[1]

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهٖ ۭ وَكَفٰى بِهٖ بِذُنُوبِ عِبَادِهٖ خَبِيرًا ۚ ﴿٥٨﴾

58. Ve sen, ölümsüz olana[2] güvenip dayan. Ve O'nu övgü ile yücelt. O'nun kullarının suçlarından haberdar olması sana yeter.

اَلَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِهٖ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾

59. O; gökleri, yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri altı günde[3] yarattı. Sonra arş üzerine istiva etti.[4] O, Rahmân'dır. Öyleyse her şeyden haberdar olandan iste.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۛ ﴿٦٠﴾

60. Ve onlara, "Rahman'a secde edin." dendiği zaman, "Rahman da neymiş? Senin bize buyurduğun her şeye secde mi edeceğiz?" dediler. Bu çağrın onların nefretlerini arttırdı.

تَبَارَكَ الَّذِى جَعَلَ فِى السَّمَآءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

61. Gökte burçlar yapan ve orada bir Çerağ[5] ve aydınlatan Ay'ı yapan ne mübarektir.

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يَذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

62. Ve O, öğüt almak veya şükretmek isteyenler için gece ile gündüzü art arda izletendir.

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

63. Rahman'ın kulları yeryüzünde alçak gönüllülükle yürürler. Cahiller, onlara laf attıkları zaman, "Selam."[6] derler.

1- Hiçbir nebi, dini geçim kaynağı yapmadı. Nebi'nin yolunu izlediklerini iddia edenler, bu iddialarında samimi iseler; din üzerinden para kazanmaktan vazgeçsinler. Özellikler, Kur'an'ı ticarete konu edenler, bu uyarıyı dikkate almalıdırlar. **2-** Allah. **3-** Altı devrede, altı bölümde, altı aşamada, altı günde. **4-** Evrenin egemenliğini ve yönetimini eline aldı. **5-** Işık saçan, ışık kaynağı, Güneş. **6-** Esen kalın, bizden size zarar gelmez.

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

64. Onlar, Rabblerinin buyruklarına tabi olmada ve yerine getirmede önlem alırlar ve özenli davranırlar.[1]

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۖ ﴿٦٥﴾

65. Onlar: "Rabbimiz Cehennem azabını bizden uzaklaştır. Kuşkusuz onun azabı sürekli bir yok oluştur." derler.

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

66. Kuşkusuz o, kötü bir konaklama yeri ve konaktır.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

67. Onlar, infak[2] ettikleri zaman israf da cimrilik de etmezler. Bu ikisi arasında bir denge kurarlar.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۙ ﴿٦٨﴾

68. Onlar, Allah'la birlikte başka bir ilaha dua etmezler. Allah'ın haram kıldığı canı geçerli bir neden olmadıkça öldürmezler. Zina yapmazlar. Kim bunları yaparsa günah işlemiş olur.

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ۖ ﴿٦٩﴾

69. Kıyamet Günü onun azabı katlanır ve orada sürekli horlanmış olarak kalır.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

70. Ancak tevbe eden, iman edip salihatı yapanlar[3] hariç. Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Bu ayete, "Onlar, gecelerini Rabb'lerine secde ve kıyam ederek geçirirler." şeklinde anlam verilmektedir. Kanaatimizce, bu doğru değildir. "Gecelenirler veya gecelerler şeklinde "yebitune" sözcüğüne doğrudan "gece" anlamı vermek doğru değildir. Bu sözcüğün gece ile anlamsal bağı var, ancak bu bağ; önlem almada, plan yapmada, gizlilik esas olduğu için ve gizlilik içeren şeyler de mecaz olarak gece ile yani karanlık ile ilişkilendirilerek kurulmuş bir bağdır. Bir önceki ayette, cahillerle karşılaşmada gösterilecek davranışın nasıl olması gerektiğinden söz edilmişti. O ayetin devamı olarak bu ayette de özenli ve dikkatli davranmaya dikkat çekilmiştir. Kök anlamı b-y-t olan bu sözcük, türevleri ile birlikte geçtiği birçok ayette mecaz anlamıyla dikkatli olmayı, önlem almayı, plan ve program yapmayı ifade etmektedir. Gecenin doğrudan sözcük karşılığı L-y-l olduğu dikkate alındığında "byt" sözcüğünün mecaz olarak geceyi ifade ettiği, hatta uyumak anlamına geldiği söylenebilir. **2-** Harcadıkları. **3-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

71. Kim tevbe eder ve salihatı yaparsa, kuşkusuz o, bağışlanmış olarak Allah'a döner.

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ ۙ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

72. Onlar, yalan yere tanıklık etmezler. Boş ve anlamsız bir şeyle karşılaştıkları zaman, onurlu ve erdemlice oradan uzaklaşırlar.

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

73. Onlara, Rabblerinin ayetleri hatırlatıldığı zaman, onlara karşı kör ve sağırmış gibi görmezden gelmezler.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

74. Ve onlar, "Rabbimiz! Eşlerimizden ve soyumuzdan bize göz aydınlığı bağışla. Ve bizi takva sahiplerine önder yap!" derler.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

75. İşte onlar, sabretmelerine karşılık yüksek makamlarla ödüllendirilecekler. Orada saygınlık ve esenlik dilekleriyle karşılanacaklardır.

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

76. Sürekli orada kalacaklardır. Orası ne güzel bir konaklama yeri ve konaktır.

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

77. De ki: "Başkasına yalvarmanız olmazsa Rabbim sizi ne yapsın?[1]" Oysaki siz yalanladınız. Bunun karşılığını yakında göreceksiniz.

1- "Başkasına yönelmez, onlardan yardım istemezseniz Allah sizi ne diye cezalandırsın!" Bak: Nisa 147

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ ٢٦

26. ŞUARÂ SÛRESİ

[İniş sırası: 47, Mekki, 227 ayet. Adını 224. ayetteki "Şuarâ/şairler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
طٰسٓمٓ ١	1. Tâ, Sîn, Mîm.
تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢	2. Bunlar[1] gerçeği apaçık ortaya koyan Kitâp'ın ayetleridir.[2]
لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٣	3. İman etmiyorlar diye, adeta kendini helâk edeceksin.
اِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَٓاءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٤	4. Eğer dileseydik gökten öyle bir ayet[3] indirirdik ki hepsi ona boyun eğmek[4] zorunda kalırdı.
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٥	5. Rahmân'dan kendilerine gelen hadise[5] bürünmüş her yeni öğütten yüz çevirdiler.
فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ٦	6. Sonra da kesin olarak yalanladılar. Fakat alay ettikleri şeyin haberleri yakında onlara gelecek.
اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ٧	7. Onlar, yeryüzünü görmüyorlar mı? Her tür bitkiden çiftler olarak bol bol yetiştirdik.
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٨	8. Bunda kesinlikle bir ayet[6] vardır. Ancak onların çoğu iman etmedi.

1- Ta. Sin. Mim. **2-** Göstergeleridir. **3-** İradelerini ellerinden alırdık. **4-** İman etmek. **5-** Söze **6-** Kanıt, gösterge.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾	9. Rabbin, Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠﴾	10. Bir zamanlar Rabb'in, zalim halka gitmesi için Mûsâ'ya seslenmişti.
قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۜ اَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾	11. Firavun halkı takva[1] sahibi olmayacak mı?
قَالَ رَبِّ اِنِّٓى اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ ۖ ﴿١٢﴾	12. Mûsâ, "Rabbim! Beni yalanlamalarından korkuyorum." dedi.
وَيَضِيقُ صَدْرِى وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِى فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُونَ ﴿١٣﴾	13. "Göğsüm daralır, dilim dönmez;[2] onun için Hârûn'u gönder."
وَلَهُمْ عَلَىَّ ذَنْبٌ فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ ۚ ﴿١٤﴾	14. "Onlara göre ben suçluyum. Bu yüzden beni öldürmelerinden korkuyorum."
قَالَ كَلَّا ۚ فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَآ اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾	15. "Hayır, haydi ikiniz âyetlerimizle gidin! Kuşkusuz Biz, sizinle beraber işitenleriz.[3]" dedi.
فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَآ اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ ﴿١٦﴾	16. Haydi! Firavun'a gidin ve ona: "Biz, Âlemlerin Rabbi'nin resûlleriyiz." deyin.
اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَنِٓى اِسْرَٰٓءِيلَ ۖ ﴿١٧﴾	17. "İsrâîloğulları'nı bizimle beraber gönder!"
قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾	18. Firavun: "Çocukken, seni içimizde himaye edip yetiştirmedik mi? Yıllarca yanımızda kalmadın mı?"
وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِى فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾	19. "Sen ise yapacağını yaptın. Sen kâfirlerdensin.[4]"
قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَاَنَا۠ مِنَ الضَّٓالِّينَ ۖ ﴿٢٠﴾	20. Mûsâ: "Ben o işi şaşkınlıkla yaptım." dedi.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı korunmak. **2-** Mûsâ daha önce karışmış olduğu cinayet olayından dolayı tedirginlik göstermektedir. **3-** Size söylenecek şeyleri anında işitip sizi koruruz. **4-** Nankörlük edenlerdensin.

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

21. Sizden korktuğum için de hemen kaçtım. Sonra Rabbim bana hikmet[1] bağışladı ve beni resûllerden kıldı.

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾

22. "İsrâîloğulları'nı kendine kul edinmiş olmayı bir nimetmiş gibi başıma kakıyorsun."[2] dedi.

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

23. Firavun: "Âlemlerin Rabb'i de nedir? dedi.

قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

24. Mûsâ: "Eğer bütün gerçekliği ile doğruyu bilmek istiyorsanız, bilesiniz ki O, göklerin, yerin ve bu ikisi arasında bulunanların Rabb'idir." dedi.

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾

25. Firavun, etrafındakilere: "Duymuyor musunuz?" dedi.

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

26. Mûsâ: "Sizin de Rabbiniz, sizden önceki atalarınızın da Rabbidir" dedi.

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

27. Firavun: "Size gönderilmiş olan resûlünüz, gerçekten mecnundur[3]." dedi.

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

28. Mûsâ: "Eğer aklınızı kullanırsanız anlayacaksınız ki O, doğunun, batının ve ikisinin arasındakilerin Rabb'idir." dedi.

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

29. Firavun: "Benden başka bir ilah edinirsen, kesinlikle seni zindana atarım." dedi.

1- Sözcük anlamı, engel olmak demektir. Kavram olarak baskı, zulüm, fitne ve fesadı engellemek için konulan yasa, kural ve ilkelerin yanı sıra sağlıklı düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi demektir. Hikmet sözcüğünün ayrıca yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma, bilme, bilge olma, hakem, hâkim, hüküm, hükümdar, hükümet, mahkeme, mahkûm, tahakküm, istihkâm, gibi anlamları bulunmaktadır. **2-** Minnet altında bırakmaya çalışıyorsun. **3-** Delinin biridir.

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾	30. Mûsâ: “Sana apaçık bir şey getirsem de mi?” dedi.
قَالَ فَأْتِ بِهٖٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٣١﴾	31. Firavun: “Öyleyse haydi getir onu. Eğer doğru söyleyenlerdensen.” dedi.
فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٢﴾	32. Bunun üzerine Mûsâ, asasını bırakıverdi; bir de ne görsünler, apaçık büyük bir yılan.[1]
وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِىَ بَيْضَاۤءُ لِلنّٰظِرِينَ ﴿٣٣﴾	33. Ve elini çıkardı. Bakanlar ne görsün; beyaz bir el.
قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهٗٓ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾	34. Firavun, yanındaki melelere[2]: “Bu gerçekten çok bilgili bir sihirbazdır.” dedi.
يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾	35. “Sizi sihri ile yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne yapmamı istiyorsunuz?” dedi.
قَالُٓوا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِى الْمَدَاۤئِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾	36. “Onu ve kardeşini alıkoy. Şehirlere sihirbazları toplamaya birilerini gönder.” dediler.
يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾	37. “Bütün bilgili sihirbazları sana getirsinler.”
فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾	38. Böylece sihirbazlar, belirlenen bir günün tayin edilen vaktinde bir araya getirildiler.
وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾	39. İnsanlara: “Siz de toplananlar olun.” denildi.
لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾	40. “Umarız sihirbazlar galip gelir; o zaman biz de onlara tabi oluruz.”
فَلَمَّا جَاۤءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾	41. Sihirbazlar Firavun’a geldiklerinde: “Eğer galip gelirsek bize bir ödül var mı?” dediler.

1- Ejderha. **2-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ اِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾	42. “Evet; o zaman sizi kesinlikle himayeme alırım.” dedi.
قَالَ لَهُمْ مُّوسٰٓى اَلْقُوا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُونَ ﴿٤٣﴾	43. Mûsâ onlara: “Atacağınız şeyi atın.” dedi.
فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾	44. Bunun üzerine iplerini ve asalarını attılar. “Firavunun onuru adına elbette galip gelecekler bizler olacağız.” dediler.
فَاَلْقٰى مُوسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾	45. Sonra Mûsâ asasını attı. Birde ne görsünler! Uydurdukları şeyleri yutuyor.
فَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾	46. Sihirbazlar hemen teslimiyetlerini ilan ettiler.
قَالُٓوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾	47. “Âlemlerin Rabb’ine inandık.” dediler.
رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿٤٨﴾	48. “Mûsâ ve Hârûn’un Rabbine.”
قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾	49. “Benden izinsiz ona iman ettiniz. Kesinlikle o size sihir öğreten büyüğünüzdür! Şunu kesin olarak bilin ki ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim ve kesinlikle hepinizi astıracağım!” dedi.
قَالُوا لَا ضَيْرَ اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾	50. “Önemli değil. Nasıl olsa Rabbimize döneceğiz.” dediler.
اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَآ اَنْ كُنَّآ اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾	51. “İlk Mu’minler olduğumuz için, Rabb’imizin bizi bağışlayacağını ümit ediyoruz.” dediler.
وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِى اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾	52. Mûsâ’ya: “Kullarım ile gece yola çık. Kesinlikle siz takip edileceksiniz.” diye vahyettik.

فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَآئِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾	53. Derken Firavun, şehirlere toplayıcılar gönderdi.
اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾	54. “Bunlar önemsiz bir topluluktur.”
وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُونَ ﴿٥٥﴾	55. “Ve bize karşı kin ve nefret duyuyorlar.”
وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾	56. “Biz ise hazırlıklı bir topluluğuz.”
فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾	57. Derken onları cennetlerden[1] ve çeşmelerden çıkardık.
وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾	58. Ve hazinelerden ve kerim[2] makamlardan.
كَذٰلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا بَنِى اِسْرَآءِيلَ ﴿٥٩﴾	59. İşte böylece onlara İsrâîloğulları’nı varis kıldık.
فَاَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾	60. Gün doğarken onların ardına düştüler.
فَلَمَّا تَرَٰٓاءَ الْجَمْعَانِ قَالَ اَصْحَابُ مُوسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾	61. İki topluluk birbirini görünce, Mûsâ’nın taraftarları, “İşte şimdi yakalandık.” dediler.
قَالَ كَلَّا اِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾	62. Mûsâ: “Hayır, endişelenmeyin! Kuşkusuz Rabb’im benimledir. Bana yol gösterecektir.” dedi.
فَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾	63. Mûsâ’ya, “Asanı denize vur.” diye vahyettik. Deniz hemen yarıldı. Her bir parçası büyük, yüksek bir dağ gibiydi.
وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِينَ ﴿٦٤﴾	64. Diğerlerini[3] de oraya yaklaştırdık.
وَاَنْجَيْنَا مُوسٰى وَمَنْ مَعَهٗٓ اَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾	65. Mûsâ ve beraberinde olanların hepsini kurtardık.
ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿٦٦﴾	66. Sonra da diğerlerini boğduk.

1- Bahçelerden. **2-** Saygın, ikram edilmiş, şerefli, bolluklu. **3-** Firavun’un adamlarını.

اِنَّ فِی ذٰلِكَ لَاٰیَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ﴿٦٧﴾	67. Kuşkusuz bunda bir ayet[1] vardır. Buna rağmen onların çokları inanmamaktadır.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ﴿٦٨﴾	68. Kuşkusuz Rabbin, Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
وَاتْلُ عَلَیْهِمْ نَبَاَ اِبْرٰهِیْمَ ﴿٦٩﴾	69. Onlara İbrahim'in haberini anlat.
اِذْ قَالَ لِاَبِیْهِ وَقَوْمِهٖ مَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٧٠﴾	70. Babasına ve halkına; "Siz neye kulluk ediyorsunuz?" demişti.
قَالُوْا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عٰكِفِیْنَ ﴿٧١﴾	71. "Putlara kulluk ediyoruz. Kendimizi onlara adamaktan vazgeçmeyeceğiz." dediler.
قَالَ هَلْ یَسْمَعُوْنَكُمْ اِذْ تَدْعُوْنَ ﴿٧٢﴾	72 İbrahim: "Onlara dua ettiğiniz zaman sizi işitiyorlar mı?" dedi.
اَوْ یَنْفَعُوْنَكُمْ اَوْ یَضُرُّوْنَ ﴿٧٣﴾	73. "Veya size bir yararları ya da zararları oluyor mu?"
قَالُوْا بَلْ وَجَدْنَاۤ اٰبَآءَنَا كَذٰلِكَ یَفْعَلُوْنَ ﴿٧٤﴾	74. Onlar: "Ama atalarımızı böyle yaparlarken bulduk." dediler.
قَالَ اَفَرَاَیْتُمْ مَّا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ﴿٧٥﴾	75. İbrahim: "Peki neye kulluk ettiğinizi hiç düşünüyor musunuz?" dedi.
اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمُ الْاَقْدَمُوْنَ ﴿٧٦﴾	76. "Siz ve geçmiş atalarınız."
فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّیْۤ اِلَّا رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿٧٧﴾	77. "Yalnızca Âlemlerin Rabbi dostumdur. O'nun dışındakilerin hepsi benim düşmanımdır."
اَلَّذِیْ خَلَقَنِیْ فَهُوَ یَهْدِیْنِ ﴿٧٨﴾	78. "Beni yaratan ve yol gösteren O'dur."
وَالَّذِیْ هُوَ یُطْعِمُنِیْ وَیَسْقِیْنِ ﴿٧٩﴾	79. "O'dur beni yediren ve içiren."
وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ یَشْفِیْنِ ﴿٨٠﴾	80. "Hastalandığım zaman, O'dur bana şifa veren."
وَالَّذِیْ یُمِیْتُنِیْ ثُمَّ یُحْیِیْنِ ﴿٨١﴾	81. "Beni öldürecek ve tekrar diriltecek olan O'dur."
وَالَّذِیْۤ اَطْمَعُ اَنْ یَّغْفِرَ لِیْ خَطِیْٓـَٔتِیْ یَوْمَ الدِّیْنِ ﴿٨٢﴾	82. "Ve din günü[2] hatamı bağışlayacağını umduğum O'dur."

1- İbret, mucize. **2-** Hesap günü.

رَبِّ هَبْ لِی حُكْماً وَاَلْحِقْنِی بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾	83. “Rabb’im bana karşılıksız hüküm ver[1] ve beni salihlerin[2] arasına dâhil et.”
وَاجْعَلْ لِی لِسَانَ صِدْقٍ فِی الْاٰخِرِينَ ﴿٨٤﴾	84. “Ve sonrakiler arasında güzel bir ün ile anılmamı nasip et.”
وَاجْعَلْنِی مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾	85. “Ve beni nimeti bol Cennet’in mirasçılarından kıl.”
وَاغْفِرْ لِاَبِی اِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾	86. “Babamı bağışla, o sapkınlardandır.”
وَلَا تُخْزِنِی يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾	87. “Yeniden dirilme gününde beni utandırma.”
يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾	88. “Evladın ve malın yarar sağlamadığı gün.”
اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾	89. “Allah’a selim[3] bir kalple gelenler hariç.”
وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾	90. Ve Cennet, takva sahipleri için yaklaştırılır.
وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾	91. Ve Cehennem azgınların karşısına çıkarılır.
وَقِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾	92. Ve onlara: “Kulluk ettikleriniz nerede?” denilir.
مِنْ دُونِ اللّٰهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾	93. “Allah’tan başka size yardım edebilecek var mı? Veya kendilerine bir yararları olabilir mi?
فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾	94. Arkasından onlar ve azgınlar[4] onun içine tepetaklak atılacaklar.
وَجُنُودُ اِبْلِيسَ اَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾	95. Ve iblisin bütün askerleri.
قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾	96. Onlar, orada birbirleriyle çekişerek diyecekler ki:

1- Çevirilerde “heb” ve “hüküm” sözcükleri “bana hikmet ver” şeklinde anlam verilmektedir. Oysaki ayette yer alan “heb” sözcüğünün anlamı “hibe etmek” yani karşılıksız vermek demektir. Dolayısı ile ayetin doğru anlamı; karşılıksız yani bir şey yapmamış olsam da Sen yine de yapmış say ve hükmünü ona göre ver. **2-** İyilerin. Dürüst, samimi ve erdemli olanların, iyi ve yararlı işleri yapanların. **3-** Hastalıksız, tatmin olmuş, emin. **4-** Kendilerine kulluk edilenler.

تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِى ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾	97 “Allah’a yemin olsun ki, biz apaçık bir sapkınlık içindeymişiz.”
اِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾	98. “Çünkü sizi Âlemlerin Rabb’i ile bir tutuyorduk.”
وَمَآ اَضَلَّنَآ اِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾	99. “Ve bizi hep o mucrimler[1] saptırdı.”
فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾	100. “Artık şefaat[2] edecek kimsemiz de yok.”
وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾	101. “Gerçek bir dostumuz da.”
فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾	102. “Keşke bizim için geri dönüş olsaydı da biz de inananlardan olsaydık.”
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۖ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾	103. Bunda[3] bir âyet[4] vardır. Buna rağmen onların çoğu inanmamaktadırlar.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾	104. Kuşkusuz senin Rabbin Mutlak Üstün Olan’dır, Rahmeti Kesintisiz’dir.
كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾	105. Nûh halkı gönderilmişleri[5] yalanladı.
اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾	106. Kardeşleri Nûh onlara: “Takva sahibi olmayacak mısınız?” demişti.
اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٠٧﴾	107. “Sizin için güvenilir bir resûlüm.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾	108. “Öyleyse Allah için takva sahibi olun ve bana uyun.”
وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۖ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾	109. “Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabb’ine aittir.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١١٠﴾	110. “Öyleyse Allah için takva sahibi olun ve bana tabi olun.”

1- “Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış” demek olan bu sözcük, “basit suçlu” anlamında değil; “gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın” anlamına gelmektedir. **2-** Yardımcı olacak. **3-** İbrahim’in kıssasında. **4-** Bir ders, ibret, gösterge. **5-** Gönderilmiş resulleri, mesajları.

قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ ۝١١١	111. “Toplumun en yoksun kesimi sana uymaktayken, biz kendimizi onlarla bir tutup sana inanır mıyız? Dediler.
قَالَ وَمَا عِلْمِى بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝١١٢	112. “Onların tercihlerini belirleyici ben değilim.[1]” dedi.
اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبِّى لَوْ تَشْعُرُونَ ۝١١٣	113. “Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Eğer düşünürseniz gerçeği anlarsınız.”
وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ۝١١٤	114. “İnananları kovacak değilim.”
اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝١١٥	115. “Ben, yalnızca apaçık bir uyarıcıyım.”
قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ۝١١٦	116. “Ey Nûh! Eğer kesin olarak vazgeçmezsen, iyi bil ki, kesinlikle taşlananlardan[2] olursun!” dediler.
قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِى كَذَّبُونِ ۝١١٧	117. “Rabbim! Halkım beni yalanladı.” dedi.
فَافْتَحْ بَيْنِى وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِى وَمَنْ مَعِىَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝١١٨	118. “Artık benim onlarla işimi tamamen bitir. Beni ve benimle beraber iman edenleri kurtar.” dedi.
فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۝١١٩	119. Bunun üzerine onu ve onunla birlikte olanları dolan gemide kurtardık.
ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ۝١٢٠	120. Sonra geride kalanları boğduk.
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝١٢١	121. Bunda kesinlikle bir ayet vardır. Yine de onların çoğu iman edenlerden olmadı.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝١٢٢	122. Rabbin, elbette Mutlak Üstün Olan’dır, Rahmeti Kesintisiz’dir.
كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ۝١٢٣	123. Âd halkı gönderilmişleri[3] yalanladı.
اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ اَلَا تَتَّقُونَ ۝١٢٤	124. Kardeşleri Hûd onlara: “Takva sahibi olmayacak mısınız?” demişti.

1- Tercihte bulunmada, insanların konumu, statüsü bir ayrıcalık, imtiyaz nedeni olamaz. **2-** Kovulan, yerilen, lanetlenen. **3-** Gönderilen resulleri, mesajları.

اِنِّی لَکُمْ رَسُولٌ اَمِینٌ ۙ ﴿۱۲۵﴾	125. “Sizin için güvenilir bir resulüm.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیعُونِ ۚ ﴿۱۲۶﴾	126. “Öyleyse Allah için takva sahibi olun ve bana tabi olun.”
وَمَآ اَسْـَٔلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعَالَمِینَ ۖ ﴿۱۲۷﴾	127. “Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabb’ine aittir.”
اَتَبْنُونَ بِکُلِّ رِیعٍ اٰیَةً تَعْبَثُونَ ۙ ﴿۱۲۸﴾	128. “Her yüksek tepeye ayet[1] bina ederek mi oyalanıyorsunuz?”
وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّکُمْ تَخْلُدُونَ ۚ ﴿۱۲۹﴾	129. “Hiç ölmeyeceğinizi sanarak sağlam yapılar ediniyorsunuz.”
وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِینَ ۚ ﴿۱۳۰﴾	130. “Elinize imkân geçtiği zaman, onu zorbaca kullanıyorsunuz.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیعُونِ ۚ ﴿۱۳۱﴾	131. “Gelin Allah’a karşı takva sahibi olun. Ve bana tabi olun.”
وَاتَّقُوا الَّذِی اَمَدَّکُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ۚ ﴿۱۳۲﴾	132. “Bildiğiniz şeylerle[2] size yardım edene karşı takva sahibi olun.”
اَمَدَّکُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَنِینَ ۙ ﴿۱۳۳﴾	133. “Size davarlarla, evlatlarla yardım etti.”
وَجَنَّاتٍ وَعُیُونٍ ۚ ﴿۱۳۴﴾	134. “Ve bahçelerle ve pınarlarla.”
اِنِّی اَخَافُ عَلَیْکُمْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیمٍ ۝ ﴿۱۳۵﴾	135. “Ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum.”
قَالُوا سَوَآءٌ عَلَیْنَآ اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَکُنْ مِنَ الْوَاعِظِینَ ۙ ﴿۱۳۶﴾	136. “Bize öğüt versen de veya öğüt verenlerden olmasan da bizim için birdir.” dediler.
اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِینَ ۙ ﴿۱۳۷﴾	137. “Bu[3] öncekilerin geleneğinden başka bir şey değildir.”
وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِینَ ۚ ﴿۱۳۸﴾	138. “Biz, azaba uğratılacak da değiliz.”

1- Alamet, işaret, belirti. **2-** Verdiği nimetlerle. **3-** Bizim bu durumumuz.

فَكَذَّبُوهُ فَاَهْلَكْنَاهُمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٩﴾	139. Onu[1] yalanladılar. Bunun üzerine onları helak ettik. Bunda bir ayet[2] vardır. Buna rağmen insanların pek çoğu inanmamaktadırlar.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٤٠﴾	140. Rabb'in; Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٤١﴾	141. Semûd halkı gönderilmişleri[3] yalanladı.
اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٤٢﴾	142. Hani! Kardeşleri Sâlih onlara: "Takva sahibi olmayacak mısınız?" demişti.
اِنِّىْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٤٣﴾	143. "Sizin için güvenilir bir resûlüm."
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٤٤﴾	144. "Allah için takva sahibi olun ve bana tabi olun."
وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٤٥﴾	145. "Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabbine aittir."
اَتُتْرَكُوْنَ فِىْ مَا هٰهُنَآ اٰمِنِيْنَ ﴿١٤٦﴾	146. "Siz burada; bulunduğunuz yerde hep güven içinde bırakılacak mısınız?"
فِىْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿١٤٧﴾	147. "Cennetlerde ve çeşme başlarında."
وَّزُرُوْعٍ وَّنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيْمٌ ﴿١٤٨﴾	148. "Ekinliklerde ve salkımlı hurmalıklarda."
وَتَنْحِتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا فٰرِهِيْنَ ﴿١٤٩﴾	149. "Ve dağlardan ustalıkla yonttuğunuz evlerde."
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٥٠﴾	150. "Allah için takvalı olun ve bana tabi olun."
وَلَا تُطِيْعُوْٓا اَمْرَ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٥١﴾	151. "Ve müsriflerin[4] buyruklarına uymayın."
الَّذِيْنَ يُفْسِدُوْنَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُوْنَ ﴿١٥٢﴾	152. "Onlar, yeryüzünde haddi aşarlar ve yıkıcılık yaparlar."

1- Hûd'u. **2-** İbret, işaret, belirti. **3-** Gönderilmiş resulleri, mesajları. **4-** Haddi aşanların, bozgunculuk yapanların, ölçüsüz davrananların, taşkınlık yapanların.

قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۙ ﴿١٥٣﴾	153. “Sen kesinlikle büyülenmişlerdensin.” dediler.
مَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا ۙ فَأْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٥٤﴾	154. “Sen de ancak bizim gibi bir beşersin[1]. Eğer doğru söyleyenlerden isen bize bir ayet[2] getir.”
قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ۚ ﴿١٥٥﴾	155. “İşte bu dişi deve.[3] Su içme hakkı; belirli bir gün onun ve belirli bir gün sizindir.” dedi.
وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُٓوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾	156. “Sakın ona bir kötülük dokundurmayın. Yoksa büyük günün azabı sizi yakalar.”
فَعَقَرُوهَا فَاَصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٧﴾	157. “Derken onu boğazladılar. Sonra da pişman oldular.”
فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ۭ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۭ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾	158. Fakat azap onları yakaladı. Kuşkusuz bunda[4] bir ayet[5] vardır. Yine de insanların çoğu inanmadılar.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾	159. Rabbin, Mutlak Üstün Olan’dır, Rahmeti Kesintisiz’dir.
كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطِ ِۨ الْمُرْسَلِينَ ۚ ﴿١٦٠﴾	160. Lût halkı gönderilmişleri[6] yalanladı.
اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ لُوطٌ اَلَا تَتَّقُونَ ۚ ﴿١٦١﴾	161. Kardeşleri Lût onlara: “Takva sahibi olmayacak mısınız?” demişti.
اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٦٢﴾	162. “Sizin için güvenilir bir resûlüm.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ۚ ﴿١٦٣﴾	163. “Öyleyse Allah için takva sahibi olun ve bana tabi olun.”
وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾	164. “Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabb’ine aittir.”

1- İlahi hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir insansın. **2-** Mucize, kanıt, belge, gösterge. **3-** Herhangi bir kimseye ait olmayan, toplumun ortak malı olan. Sahibi toplum olan, kamuya ait deve. **4-** Salih’in kıssasında. **5-** İbret. **6-** Gönderilmiş resûlleri, mesajları.

اَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾	165. “İnsanlardan erkeklerle mi ilişkiye giriyorsunuz?”
وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ ۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾	166. “Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz. Hayır! Siz azgın bir halksınız.”
قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾	167. “Ey Lût! Eğer kesin olarak vazgeçmezsen, kesinlikle sürülenlerden[1] olacaksın.” dediler.
قَالَ اِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ۖ ﴿١٦٨﴾	168. Lût: “Sizi yaptıklarınızdan dolayı kınıyorum.” dedi.
رَبِّ نَجِّنِي وَاَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾	169. “Rabb’im beni ve ehlimi[2] bunların yaptıklarından kurtar.”
فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ اَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾	170. Bunun üzerine onu ve ehlinin tamamını kurtardık.
اِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾	171. Geride kalanlardan aciz[3] bir kadın hariç.
ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿١٧٢﴾	172. Sonra diğerlerini dumura[4] uğrattık.
وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۚ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾	173. Ve üzerlerine taştan[5] yağmur yağdırdık. Uyarılanların yağmuru ne kötüdür!
اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۖ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾	174. Kuşkusuz bunda[6] bir ayet[7] vardır. Ama onların çoğu iman edenlerden olmadı.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۧ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۧ ﴿١٧٥﴾	175. Senin Rabbin, Mutlak Üstün Olan’dır, Rahmeti Kesintisiz’dir.
كَذَّبَ اَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ۚ ﴿١٧٦﴾	176. Eyke halkı gönderilmişleri[8] yalanladı.

1- Yurdundan çıkarılanlardan. **2-** Taraftarlarımı, benimle birlikte olanları. **3-** Yaşlı, kocakarı. **4-** Kırıp geçirdik, yerle bir ettik, mahvettik, çökerttik. **5-** 11/Hud, 82. **6-** Lût’un kıssasında. **7-** Gösterge, belge, ibret. **8-** Resûlleri, mesajları.

اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾	177. Hani! Şuayb onlara: “Takva sahibi olmayacak mısınız?” demişti.
اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٧٨﴾	178. “Sizin için güvenilir bir resûlüm.”
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾	179. “Allah için takva sahibi olun ve bana tabi olun.”
وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾	180. “Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabb’ine aittir.”
اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾	181. “Ölçüde tam olun. Hak yiyenlerden olmayın.”
وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾	182. “Doğru terazi ile tartın.”
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾	183. “İnsanların mallarını değerinden düşürmeyin. Bozgunculuk yaparak yeryüzünde karışıklık çıkarmayın.”
وَاتَّقُوا الَّذِى خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾	184. “Sizi ve sizden önceki nesilleri yaratana karşı takva sahibi olun.”
قَالُٓوا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾	185. “Sen iyice büyülenmişlerdensin.” dediler.
وَمَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَاِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾	186. “Sen de bizim gibi bir beşerden başka bir şey değilsin. Kesinlikle yalancı olduğunu düşünüyoruz.”
فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾	187. “Eğer doğru söylüyorsan, haydi gökten üzerimize parçalar düşür.”
قَالَ رَبِّى اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾	188. Şuayb: “Rabbim yaptıklarınızı daha iyi bilir.”[1] dedi.
فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ اِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾	189. Ne var ki onu yalanladılar. Bunun üzerine gölge gününün azabı onları yakaladı. Kuşkusuz o, büyük günün azabıydı.

1- Sizi nasıl cezalandıracağını O bilir.

اِنَّ فِی ذٰلِكَ لَاٰیَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ﴿۱۹۰﴾	190. Kuşkusuz bunda[1] bir ayet[2] vardır. Ama onların çoğu iman edenlerden olmadı.
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ﴿۱۹۱﴾	191. Rabbin, Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
وَاِنَّهٗ لَتَنْزِیْلُ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ؕ ﴿۱۹۲﴾	192. O[3], kesinlikle âlemlerin Rabb'inin indirmesidir.
نَزَلَ بِهِ الرُّوْحُ الْاَمِیْنُ ۙ﴿۱۹۳﴾	193. Onunla er-rûh'ul emîn[4] indi.
عَلٰی قَلْبِكَ لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُنْذِرِیْنَ ۙ﴿۱۹۴﴾	194. Senin kalbine. Uyarıcılardan olman için.
بِلِسَانٍ عَرَبِیٍّ مُّبِیْنٍ ؕ ﴿۱۹۵﴾	195. Apaçık Arapça bir lisan ile.
وَاِنَّهٗ لَفِیْ زُبُرِ الْاَوَّلِیْنَ ﴿۱۹۶﴾	196. Kuşkusuz o kesinlikle öncekilerin Zebur'larında[5] da vardır.
اَوَلَمْ یَكُنْ لَّهُمْ اٰیَةً اَنْ یَّعْلَمَهٗ عُلَمٰٓؤُا بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ ؕ ﴿۱۹۷﴾	197. Ve İsrâîloğulları bilginlerinin onu bilmesi[6], onlar için bir ayet[7] değil mi?
وَلَوْ نَزَّلْنٰهُ عَلٰی بَعْضِ الْاَعْجَمِیْنَ ۙ﴿۱۹۸﴾	198. Eğer onu yabancılardan[8] birisine indirseydik;
فَقَرَاَهٗ عَلَیْهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ مُؤْمِنِیْنَ ؕ ﴿۱۹۹﴾	199. O da bunu onlara okusaydı, onlar yine de inanmayacaklardı.
كَذٰلِكَ سَلَكْنٰهُ فِیْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِیْنَ ؕ ﴿۲۰۰﴾	200. Böylece onu[9] mücrimlerin[10] kalplerine soktuk.[11]

1- Şuayb'in kıssasında. **2-** İbret. Gösterge, kanıt. **3-** Kur'an. **4-** Vahiy. Güvenilir, sağlam, kesin doğru bilgi. Ruh, esas itibarıyla "can" demektir. "Can", vücuda hayat veren cevher" demektir. Kur'an, ruh sözcüğünü vahiy anlamında kullanmaktadır. Zira vahiy, insana ve topluma hayat vermekte, insana ve topluma düzen vererek onları canlı ve diri tutmaktadır. Onlara en iyi yaşantıyı sağlamanın yolunu göstermektedir. Rûh'ul Emin'e Cebrail denmesi doğru değildir. Er'Rûh'ul emîn isim tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır; yani emin ruh demektir. Kur'an'ın, kitabın, ayetlerin, surelerin, hikmetin Tevrat'ın İncil'in Furkan'ın doğrudan Allah tarafından indirildiğine dair yüzlerce ayet bulunmaktadır. Buna karşın onun "Cebrail" adındaki melek tarafından indirildiği inancı Kur'an'la çelişmektedir. (58:22'de Allah müminleri "ruh" ile desteklediğini söylemektedir.) **5-** Kitaplarında. **6-** Kur'an'ın vahiy eseri olduğunu. **7-** Kanıt, gösterge, belge. **8-** Arapça bilmeyen birisine. **9-** Kur'an'ı yalanlamayı. **10-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **11-** Sapkınlığı seçmeleri nedeniyle.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهٖ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَۙ ﴿٢٠١﴾	201. Acıklı azabı görmedikçe ona inanmazlar.
فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَۙ ﴿٢٠٢﴾	202. İşte bu[1] onlara, onlar farkında olmadan, ansızın gelecektir.
فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾	203. O zaman; "Bize birazcık olsun süre verilir mi acaba?" diyecekler.
اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾	204. Yoksa azabımızı çabuklaştırmak mı istiyorlar?
اَفَرَاَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَۙ ﴿٢٠٥﴾	205. Gördün mü? Onlara yıllarca yararlanmalarına fırsat versek,
ثُمَّ جَاۤءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَۙ ﴿٢٠٦﴾	206. Sonra da onlara yapılan uyarı[1] gerçekleşse,
مَّاۤ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾	207. Yararlandıkları şeyler onlara hiçbir yarar sağlamaz.
وَمَاۤ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾	208. Uyarıcıları olmayan[2] hiçbir kenti yok etmedik.
ذِكْرٰى ۛ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾	209. Bu öğüttür[3]. Biz, haksızlık yapanlardan olmadık.[4]
وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾	210. Onu, şeytanlar[5] indirmedi.
وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾	211. Bu onların harcı değil, hem buna güçleri de yetmez.
اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾	212. Çünkü onlar, işitmekten[6] kesin olarak uzak tutulmuş olanlardır.
فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾	213. O halde Allah ile beraber başka bir ilaha yönelme. Yoksa azap edilenlerden olursun.
وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَۙ ﴿٢١٤﴾	214. Önce yakın akrabalarını uyar.

1- Azap. **2-** Uyarıcı bir resûl göndermeden. **3-** Doğru yolu gösteren bir uyarıdır. **4-** Uyarmadan hiçbir toplumu cezalandırmadık. **5-** "Hakikat"tan uzak olan, hakka, adalete ve iyiliğe aykırı hareket eden varlık, kişi, kurumun ve kötülük dürtüsünün ortak "karakteristik adıdır. **6-** Vahyi duymaktan, vahiyden haberdar olmaktan.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾	215. Ve sana uyan inananlara sahip çık.
فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾	216. Eğer sana karşı çıkarlarsa, "Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım." de.
وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾	217. Mutlak Üstün Olan'a, Rahmeti Kesintisiz Olan'a tevekkül[1] et.
الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾	218. Kıyam[2] ettiğin zaman O seni görür.
وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿٢١٩﴾	219. Secde[3] edenler içindeki hareketini de.
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾	220. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.
هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾	221. Şeytanların kimlere indiğini size haber vereyim mi?
تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾	222. Bütün iftiracı günahkârlara inerler.
يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾	223. Onlar, kulak verirler[4] ve onların çoğu yalancıdırlar.
وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾	224. Ve o şairler; onlara azgınlar tabi olur.[5]
أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾	225. Onların her vadide nasıl şaşkın şaşkın dolaştıklarını görmüyor musun?
وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾	226. Onlar yapmayacakları şeyleri söylerler.
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾	227. Ancak inananlar, salihatı yapanlar, her zaman Allah'ın öğüdünü dinleyenler ve haksızlığa uğratıldıklarında kendilerini savunanlar hariç.[6] Zulmedenler, nasıl bir alt üst oluşla, alt üst[7] olacaklarını yakında bileceklerdir.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Hep beraber ayağa kalkma, kalkışma. Harekete geçme. **3-** Boyun eğenler, kabul ve itaat edenler. **4-** Yalana kulak verirler. **5-** Ayette; kınanan, bizatihi şairlik ve şairler değildir O günün toplumunu etkileyerek, kamuoyu oluşturma görevini üstlenmiş olan kimselerdir. Yani şiiri, amaçlarına alet edenlerdir. Sözcüğün başında belirlilik ifade eden "el" takısının bulunması, bu ifadenin şairlerin tamamını kapsamadığını göstermektedir. Söz konusu şairler, toplumu yönlendirmekle görevini üstlenen belli kimselerdir. (Bak, 26:227) **6-** Şairler. **7-** Nasıl bir devrimle devrileceklerini.

سُورَةُ النَّمْلِ ﴿٢٧﴾

27. NEML SÛRESİ

[İniş sırası: 48, Mekki, 93 ayet. Adını 18. ayetteki "Neml/karınca" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

طٰسٓ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ۙ ﴿١﴾

1. Tâ, Sîn. İşte bunlar[1] Kur'an'ın, gerçeği apaçık ortaya koyan Kitap'ın ayetleridir.[2]

هُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ ﴿٢﴾

2. İnananlar için doğru yola iletici ve haber vericidir.

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

3. Onlar, salâtı ikame ederler, zekâtı yaparlar.[1] Onlar, ahirete kesin olarak inanırlar.

اِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ؕ ﴿٤﴾

4. Hesap Günü'ne inanmayanlara, yaptıklarını sevimli gösterdik. Bu yüzden şaşkınlık içinde bocalayıp dururlar.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ ﴿٥﴾

5. Onlar için azabın kötüsü vardır. Onlar, hesap gününde en çok ziyana uğrayacak kimselerdir.

وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاٰنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

6. Bu Kur'an, sana En İyi Hüküm Veren ve Her Şeyi Bilen tarafından verilmektedir.

اِذْ قَالَ مُوسٰى لِاَهْلِهٖٓ اِنِّٓى اٰنَسْتُ نَارًا ؕ سَاٰتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

7. Hani Mûsâ, yakınlarına: "Bir ateş fark ettim. Size ondan bir haber veya ısınmanız için kor halinde bir parça ateş getireceğim." demişti.

1- Ta, Sin. **2-** İşaretleridir, göstergeleridir. **3-** "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي(Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir.

فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِیَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِی النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ؕ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ ﴿٨﴾

8. Oraya gittiği zaman ona seslenildi: "Ateşin içinde ve etrafında olanlar kutlu kılındı. Ve Âlemlerin Rabbi olan Allah, Subhân'dır.[1]"

یَا مُوسٰٓی اِنَّهٗۤ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِیزُ الْحَكِیمُ ۙ ﴿٩﴾

9. "Ey Mûsâ! Ben, Mutlak Üstün Olan ve En İyi Hüküm Veren Allah'ım!"

وَاَلْقِ عَصَاكَ ؕ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰی مُدْبِرًا وَّلَمْ یُعَقِّبْ ؕ یَا مُوسٰی لَا تَخَفْ اِنِّی لَا یَخَافُ لَدَیَّ الْمُرْسَلُونَ ۘ ﴿١٠﴾

10. "Asânı bırak!" Mûsâ, asasını bırakmasıyla birlikte onun yılan gibi hareket ettiğini görünce, geri dönüp arkasına bakmadan kaçtı. "Ey Mûsâ! Korkma, gerçekten Benim. Benim huzurumda resûller korkmaz."

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوٓءٍ فَاِنِّی غَفُورٌ رَّحِیمٌ ﴿١١﴾

11. "Kim haksızlık yapar, sonra da yaptığı kötülüğü iyiliğe çevirirse, bilsin ki Ben, Çok Bağışlayıcıyım ve Rahmeti Kesintisiz Olanım."

وَاَدْخِلْ یَدَكَ فِی جَیْبِكَ تَخْرُجْ بَیْضَآءَ مِنْ غَیْرِ سُوٓءٍ ؕ فِی تِسْعِ اٰیَاتٍ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِینَ ﴿١٢﴾

12. "Ve elini koynuna sok. Kötülük[2] olmaksızın onu bembeyaz olarak çıkar. Firavun ve halkına dokuz ayet[3] ile git. Çünkü onlar fasık[4] bir halk oldular."

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ اٰیَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِینٌ ۚ ﴿١٣﴾

13. Onlara, gerçeği ortaya koyan ayetlerimiz[5] gelince, "Bu apaçık sihirdir." dediler.

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَیْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَّعُلُوًّا ؕ فَانْظُرْ كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِینَ ﴿١٤﴾

14. Doğruluğundan emin oldukları halde, haksızca ve büyüklenerek mücadele ettiler. Ama bozguncuların sonlarının nasıl olduğuna bir bak!

وَلَقَدْ اٰتَیْنَا دَاوٗدَ وَسُلَیْمٰنَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی فَضَّلَنَا عَلٰی كَثِیرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِینَ ﴿١٥﴾

15. Ant olsun ki Dâvud'a ve Süleymân'a bir ilim[6] verdik. İkisi de: "Tüm övgüler, bizi, inanan kullarının birçoğuna üstün kılan Allah'adır." dediler.

1- Yüceler yücesidir, eksikliklerden münezzehtir. **2-** Kusursuz. **3-** Uyarı, kanıt, belge. **4-** Doğru yoldan sapmış. **5-** Kanıt, işaret. **6-** Vahiy.

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُوْتِيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۭ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ ﴿١٦﴾

16. Süleymân, Dâvûd'a mirasçı oldu[1]. Süleymân: "Ey insanlar! Bize kuşdili öğretildi[2]. Bize her şeyden verildi. Bu apaçık ilahi bir armağandır." dedi.

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهٗ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Süleymân için, ins ve cin[3] ve kuşlardan ordular toplandı. Sonra da sevk edildiler.

حَتّٰٓى اِذَآ اَتَوْا عَلٰي وَادِ النَّمْلِ ۙ قَالَتْ نَمْلَةٌ يّٰٓاَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوْا مَسٰكِنَكُمْ ۚ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُوْدُهٗ ۙ وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٨﴾

18. Nihayet Neml[4] Vadisi'ne geldikleri zaman, dişi bir neml: "Ey nemller! Meskenlerinize[5] girin, Süleymân ve orduları istemeyerek sizi kırıp geçirmesin." dedi.

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰي وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ وَاَدْخِلْنِيْ بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٩﴾

19. Bunun üzerine Süleymân onun sözüne gülümseyerek tebessüm etti. Ve "Ey Rabb'im! Bana, anne ve babama bağışladığın nimetlerin karşılığında, şükretmede ve hoşnut olacağın işler yapmada beni başarılı kıl. Ve rahmetinle beni salih[6] kullarının arasına kat." dedi.

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ ۡ اَمْ كَانَ مِنَ الْغَاۗىِٕبِيْنَ ﴿٢٠﴾

20. Süleymân kuş topluluğunu yokladı. Sonra: "Hudhud'u niçin göremiyorum? Yoksa kayıplara mı karıştı?" dedi.

لَاُعَذِّبَنَّهٗ عَذَابًا شَدِيْدًا اَوْ لَاَاْذْبَحَنَّهٗٓ اَوْ لَيَاْتِيَنِّيْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢١﴾

21. "Kesinlikle ona şiddetli bir ceza vereceğim. Ya da onu boğazlayacağım. Ya da bana mazereti ile ilgili açık bir belge getirecek."

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيْدٍ فَقَالَ اَحَطْتُّ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَاٍ بِنَبَاٍ يَّقِيْنٍ ﴿٢٢﴾

22. Çok geçmeden geldi. Ve: "Senin kuşatamadığın[7] bir şeyi kuşattım. Sana Sebe'den kesin doğru olan bir haber getirdim." dedi.

1- Dâvud'tan sonra onun yerine geçti. **2-** Ses ve hareketlerinden ne demek istedikleri öğretildi.
3- Görünen-görünmeyen, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı insanlardan.
4- Karınca. **5-** Yerlerinize. **6-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **7-** Fark edemediğin.

اِنِّی وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ وَاُوْتِیَتْ مِنْ كُلِّ شَیْءٍ وَّلَهَا عَرْشٌ عَظِیمٌ ﴿٢٣﴾	23. “Onlara yöneticilik yapan bir kadın buldum. Ona her şeyden verilmiş. Çok görkemli bir tahtı var.”
وَجَدْتُّهَا وَقَوْمَهَا یَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَزَیَّنَ لَهُمُ الشَّیْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِیلِ فَهُمْ لَا یَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾	24. “Kendisini de toplumunu da Allah’ın yanı sıra Güneş’e secde[1] ederken buldum. Şeytan onlara yaptıklarını güzel göstererek onları doğru yoldan alıkoymuş, bundan dolayı da doğru yolu bulamıyorlar.”
اَلَّا یَسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِی یُخْرِجُ الْخَبْءَ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَیَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾	25. Göklerde ve yerde saklı olanı çıkaran, sizin sakladığınızı da açıkladığınızı da bilen “Allah’a secde etmeleri gerekmez mi?
اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ ﴿٢٦﴾	26. “Allah ki, büyük arşın[1] sahibidir. O’ndan başka ilah yoktur.”
قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِینَ ﴿٢٧﴾	27. Süleyman, Hudhud’a: “Bakacağız! Doğru mu söyledin yoksa yalan mı!” dedi.
اِذْهَبْ بِكِتَابِی هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَیْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا یَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾	28. “Bu mektubumu götür, onlara ilet. Sonra bir kenara çekilip ne tepki vereceklerini gözle.”
قَالَتْ یٰٓاَیُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّی اُلْقِیَ اِلَیَّ كِتَابٌ كَرِیمٌ ﴿٢٩﴾	29. Sebe melikesi: “Ey meleler![2] Bana çok şerefli bir mektup bırakıldı.” dedi.
اِنَّهُ مِنْ سُلَیْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ ﴿٣٠﴾	30. “O, Süleyman’ın mektubudur. Rahmeti Bol ve Kesintisiz olan Allah’ın adıyla başlıyor.”
اَلَّا تَعْلُوا عَلَیَّ وَاْتُونِی مُسْلِمِینَ ﴿٣١﴾	31. “Sakın bana karşı büyüklük taslamayın. Teslimiyet içinde bana gelin!” diyor.
قَالَتْ یٰٓاَیُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُونِی فِی اَمْرِی مَا كُنْتُ قَاطِعَةً اَمْرًا حَتّٰی تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾	32. “Ey meleler! Bu istekle ilgili bana görüşlerinizi bildirin. Siz, olmadan ben kesin bir karar verecek değilim.” dedi.

1- Mutlak egemenliğin. **2-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçinleri. Din adamları/ ruhban sınıfı

قَالُوا نَحْنُ اُولُوا قُوَّةٍ وَّاُولُوا بَاْسٍ شَدِيدٍ وَّالْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُرِى مَاذَا تَاْمُرِينَ ﴿٣٣﴾

33. “Biz güçlüyüz ve çok büyük savaş gücüne sahibiz. Buyruk senindir. Nasıl istiyorsan öyle olsun.” dediler.

قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوكَ اِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً اَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوٓا اَعِزَّةَ اَهْلِهَآ اَذِلَّةً ۚ وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

34. Sebe melikesi: “Hükümdarlar bir ülkeye girdikleri zaman, orayı bozguna uğratırlar. Oranın halkından izzet sahibi olanları zillete düşürürler. Onlar da böyle yapacaklar.” dedi.

وَاِنِّى مُرْسِلَةٌ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

35. “Onlara hediyeler göndereyim. Bakalım elçiler nasıl bir cevapla dönecekler?”

فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ ۖ فَمَآ اٰتٰىنِىَ اللّٰهُ خَيْرٌ مِّمَّآ اٰتٰىكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

36. Elçi Süleyman’a geldiğinde, Süleyman: “Bana mal ile yardım mı etmek istiyorsunuz? Oysa Allah’ın bana verdiği, size verdiğinden daha hayırlıdır. Böyle hediyelere ancak sizin gibiler sevinir.” dedi.

اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَاْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِّنْهَآ اَذِلَّةً وَّهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

37. “Onlara geri dön. Karşı koyamayacakları bir ordu ile gelir, onları yurtlarından hor ve aşağılanmış olarak çıkarırım.”

قَالَ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ يَاْتِينِى بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَّاْتُونِى مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

38. Süleyman: “Ey meleler![1] Onlar teslimiyet içinde bana gelmeden önce hanginiz onun tahtını bana getirebilir? Dedi.

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ اَنَا۠ اٰتِيكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَّقَامِكَ ۚ وَاِنِّى عَلَيْهِ لَقَوِىٌّ اَمِينٌ ﴿٣٩﴾

39. Cinlerden bir ifrit[2]: “Sen makamından kalkmadan önce onu sana getiririm. Bunu gerçekleştirebileceğimden eminim.” dedi.

قَالَ الَّذِى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ اَنَا۠ اٰتِيكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ يَّرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ ۭ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى ۖ لِيَبْلُوَنِىٓ ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ ۭ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبِّى غَنِىٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾

40. Kitaptan yanında bir bilgi bulunan kimse: “Onu bakışın sana dömeden[3] getiririm.” dedi. Süleyman, onun yanı başında durduğunu görünce: “Bu Rabb’imin lütfundandır; şükür mü edeceğim yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak içindir.” dedi. Ve kim şükrederse kendisi için şükretmiş olur, kim de nankörlük ederse, bilsin ki Rabb’im Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan’dır, Cömert’tir.

1- Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **2-** İfrit isim değil, becerikli ve güçlü anlamında niteliktir. **3-** Göz açıp kapayıncaya kadar.

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ اَتَهْتَدِىٓ اَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

41. Süleyman: “Onun tahtının şeklini değiştirin. Bakalım doğruyu bulacak mı yoksa doğruyu bulamayanlardan mı olacak?” dedi.

فَلَمَّا جَآءَتْ قِيلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِ ۖ قَالَتْ كَاَنَّهُ هُوَ ۚ وَاُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

42. Melike geldiğinde ona: “Senin tahtın böyle miydi?” denildi. “Sanki onun gibi.” dedi. Ve “Bize daha önce bilgi verildi ve biz teslimiyet gösterdik!”

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ اِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

43. Allah’ın yanı sıra kulluk ettiği şeyler, onu alıkoymuştu. Çünkü o gerçeği yalanlayan nankör bir halktandı.

قِيلَ لَهَا ادْخُلِى الصَّرْحَ ۚ فَلَمَّا رَاَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۗ قَالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ ۗ قَالَتْ رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

44. Ona, “Köşke gir!” denildi. Köşkü görünce, onu[1] derin su sanarak bacaklarını sıvadı. Süleyman, “Bu billurdan döşenmiş şeffaf bir zemindir.” dedi. Melike, “Rabb’im, ben kendime haksızlık ettim. Süleyman ile birlikte âlemlerin Rabbi olan Allah’a teslim oldum.” dedi.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

45. Ant olsun ki Semud halkına da, “Allah’a kulluk edin.” diye kardeşleri Salih’i gönderdik. Ne var ki birbirleri ile çekişen iki grup oldular.

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

46. Salih: “Ey halkım! Neden iyilik dururken, kötülüğün bir an önce olmasını istiyorsunuz? Allah’tan bağışlanma dileseniz olmaz mı? Belki bağışlanırsınız!” dedi.

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ ۚ قَالَ طٰٓئِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

47. “Sen ve seninle beraber olanlar bize uğursuzluk getirdiniz.” dediler. Salih: “Sizin uğursuzluğunuz Allah’ın takdirindedir. Belki sınav olunmakta olan bir toplumsunuz!” dedi.

1- Zemindeki şeffaflığı.

وَكَانَ فِى الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

48. Kentte bozguncu olan, bozgunculuk yapan dokuz kabile vardı. Yeryüzünde bozgunculuk yapardı. Düzeltmeye yanaşmazlardı.

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَاَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ اَهْلِهِ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

49. Allah'a yemin ederek dediler ki: "Gece ona ve ailesine baskın yapalım. Sonra da onun velisine[1] ailesinin yok edilmesiyle bir ilgimiz yok, biz kesinlikle doğru söyleyenleriz diyelim."

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

50. Plan yaptılar. Biz de planlarını boşa çıkardık. Fakat farkına varamadılar.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ اَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

51. Onların planlarının sonucunun nasıl olduğuna bak; onları ve halklarını yerle bir ettik.

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

52. İşte, haksızlıkları nedeniyle harabe olan evleri! Bilen bir toplum için bunda kesinlikle bir ayet[2] vardır.

وَاَنْجَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

53. İman edip takva sahibi olanları ise kurtardık.

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

54. Lût, halkına şöyle demişti: "Göz göre göre fahişelik[3] mi yapıyorsunuz?"

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاۤءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

55. "Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yanaşıyorsunuz? Hayır! Siz gerçekten cahil[4] bir toplumsunuz."

1- Ona sahip çıkanlara, yandaşlarına. **2-** Gösterge. Belirti. Kanıt. **3-** Sapıklık, aşırılık, iğrençlik, kötülük. **4-** Yapılması gerekeni yapmayan, gerçeğe aykırı hareket eden.

❁❁❁ 19. Bölümün Sonu ❁❁❁

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُٓوا اَخْرِجُٓوا اٰلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾

56. Fakat halkının cevabı: "Lût ailesini kasabamızdan çıkarın; çünkü onlar temiz kalmak isteyen kimselermiş!" olmaktan başka bir şey olmadı.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغٰبِرِينَ ﴿٥٧﴾

57. Bunun üzerine onu ve taraftarlarını kurtardık; karısı hariç. Onun geride kalanlardan olmasını uygun gördük.

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۚ فَسَآءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٨﴾

58. Ve onların üzerlerine taştan[1] yağmur yağdırdık. Uyarılanların yağmuru; çok kötü oldu.

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفٰى ۗ آٰللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

59. De ki: "Allah'a hamd olsun." Selam onun seçtiği kullarının üzerinedir. Allah mı daha hayırlıdır yoksa ona şirk koştukları mı?

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْۢبِتُوا شَجَرَهَا ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۗ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾

60. Veya gökleri ve yeri yaratan ve sizin için gökten su indiren mi? Biz onunla, bir ağacını dahi yetiştiremeyeceğiniz güzel bahçeler yetiştirdik. Allah ile birlikte başka bir ilah mı var? Hayır, onlar sapkınlık ediyorlar.

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلٰلَهَآ اَنْهٰرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۗ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

61. Yoksa yeryüzünü yerleşme yeri yapan ve orda nehirler akıtan, orada ağrı baskılar koyan ve iki deniz arasına engel koyan mı? Allah ile beraber bir ilah mı? Hayır, onların çoğu bilmiyorlar.

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّٓوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ الْاَرْضِ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۗ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

62. Yoksa darda kalanın çağrısına karşılık veren, kötülüğü gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan mı? Allah ile birlikte başka bir ilah mı? Ne kadar az öğüt alıyorsunuz?

1- 11/Hud, 82.

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ؕ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ؕ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ؕ ﴿٦٣﴾

63. Yoksa karanın ve denizin karanlıklarında size yol gösteren mi? Rahmetinin önünde müjdeci olarak rüzgârları gönderen mi? Allah ile birlikte bir ilah mı? Allah, onların şirk koştuklarından çok yücedir.

اَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهٗ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ؕ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

64. Yoksa ilk kez yaratan, sonra da yaratmayı tekrarlayacak olan, sizi gökten ve yerden rızıklandıran mı? Allah ile birlikte başka bir ilah mı? De ki: "Eğer doğru söyleyenlerdenseniz burhanınızı[1] getirin."

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ ؕ وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾

65. De ki: "Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka kimse bilemez. Onlar ne zaman diriltileceklerinin bilincinde olamazlar."

بَلِ ادّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِنْهَا ۚ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ۘ ﴿٦٦﴾

66. Aslında onlar ahiret hakkında yeterince bilgilendirildiler. Fakat hala şüphe içindeler. Doğrusu bundan yana kördürler.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا وَاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾

67. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Biz ve atalarımız toprak olduktan sonra, gerçekten de diriltilip çıkartılacak mıyız?" dediler.

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

68. "Ant olsun, bu bize söylenen daha önce atalarımıza da söylenmişti. Ancak bunlar evvelkilerin masallarından başka bir şey değildir." dediler.

قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

69. De ki: "Yeryüzünde gezip dolaşın, mücrimlerin sonları nasıl olmuş bir görün?"

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِى ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

70. Onlar için üzülme! Yaptıkları planlardan dolayı canını sıkma.

1- İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici.

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾	71. “Eğer doğru söyleyenlerdenseniz, bu uyarı ne zaman gerçekleşecek?” diyorlar.
قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾	72. De ki: “Çarçabuk istediğiniz azabın bir kısmı belki de size yaklaşmıştır.”
وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾	73. Senin Rabb’in insanlara karşı lütuf[1] sahibidir. Ne var ki onların çoğu şükretmiyorlar.[2]
وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾	74. Rabb’in, onların kalplerinde gizlediklerini de açıkladıklarını da kesin olarak bilmektedir.
وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾	75. Gökte ve yerde gayb[3] olan hiçbir şey yoktur ki apaçık bir kitapta[4] olmasın.
اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِٓى اِسْرَآءِيلَ اَكْثَرَ الَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾	76. Bu Kur’an; İsrâîloğulları’na, hakkında ayrılığa düştükleri pek çok şeyi açıklıyor.
وَاِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾	77. O, Mü’minler için yol gösterici ve rahmettir.
اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهٖ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۚ ﴿٧٨﴾	78. Rabb’in, onların arasında hükmünü verecek. O, Mutlak Üstün Olan’dır, Her Şeyi Bilen’dir.
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۖ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾	79. Öyleyse Allah’a tevekkül[5] et. Kuşkusuz sen, apaçık gerçek üzerindesin.

1- Dostça davranan, iyilik yapan. **2-** Kendilerine yapılan lütfun ve sunulan nimetlerin karşılığını vermiyor, gereğini yapmıyorlar. **3-** Yaratılmış varlıların idrakini aşan, görülmeyen, bilinmez olan, gizli, gelecekte olacak şeyler, geleceğe dair bilgiler, duyularla kavranamayan şeyler. **4-** Levh-i mahfuz; Allah’ın bilgisi. İçi yazılı olan şey. Yasa, hüküm, kader, yazmak. Bir şeyin kayıt altına alınması, korunması. Allah’ın yarattığı âleme koyduğu yasalar.(Sunnetullah) **5-** Allah’a güvenme, O’na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah’a bırakma.

اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

80. Sen, ölülere duyuramazsın. Mesajı aldırmayan sağırlara da duyuramazsın.

وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِى الْعُمْىِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ؕ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

81. Sen körleri, sapkınlıktan çevirip doğru yola iletemezsin; sen ancak ayetlerimize iman edip teslim olanlara gerçeği duyurabilirsin.

وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ الْاَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ اَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِاٰيٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

82. Üzerlerine söz[1] gerçekleştiği zaman, onlara yerden bir dabbe[2] çıkarırız. Kuşkusuz o, onlara, insanların[3] ayetlerimize inanmadıklarını söyler.[4]

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُّكَذِّبُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

83. O gün bütün toplumlardan, ayetlerimizi yalanlayanları gruplar halinde toplayacağız. Artık onlar sımsıkı tutuklanıp sevk edilirler.

حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْ قَالَ اَكَذَّبْتُمْ بِاٰيٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوْا بِهَا عِلْمًا اَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

84. Ve geldikleri zaman: "Onu bilgi ile kavramadınız[5] da mı ayetlerimi yalanladınız? Yoksa başka bir neden mi var?" dedi.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

85. Ve haksızlıkları[6] nedeniyle üzerlerine söz[7] gerçekleşmiş oldu. Artık onlar konuşamazlar.

1- Mahşerde toplayıp hesap sorma, hesaba çekme. **2-** Dabbe, Hareket eden, canlı demektir. Genellikle sürüngenler için kullanılır. Kur'an'da tüm canlılar için de kullanılmıştır. (8:22; 35:45) Ancak "Dabbetü'l-arz", bir tamlama olarak "yer canlısı" demektir. Bu sözcük, tefsirlerde daha çok İsrâîliyyât'ın, atalar dinlerinin hurafelerine dayalı olarak ele alınmakta, kıyametin alameti de olmak üzere, gerçeği yansıtmayan pek çok farklı rivayetlere yer verilmektedir. Bu rivayetlerin hiç birsinin Kur'an'i bir dayanağı yoktur. Bu tamlamanın, Kıyamet'in yaklaşması anıyla bir ilgisi olmayıp, Kıyamet'in kopuşundan sonraki durum olan "hesaba çekilme" anından söz etmektedir. Ayetin bağlamı dikkate alındığında Müşriklerin gerçeğe kapalı, hiçbir sözden anlamaz oldukları eleştiri konusu edildiği görülmektedir. Dabbe, bu bağlamda Müşriklerin bütün yapıp ettiklerinin ortaya çıkarılması, gerçeklerin ortaya dökülmesinin ifadesi olarak mecaz bir anlatımdır. Yerden yapılmış konuşan bir varlığın/cismin/aletin, onların yapıp ettiklerini tek tek söyleyeceği mecazen anlatılmaktadır. Tıpkı insanın uzuvlarının, insanın yapıp ettiklerine tanıklık edecekleri hususundaki ayetler gibi. (24:24). **3-** Müşriklerin. Kâfirlerin. **4-** Onlar adına konuşacak. **5-** Bir ironi olarak: "Bilginiz ve aklınız yetersiz mi kaldı." Söylenenleri gerçek dışı buldunuz da onun için mi yalanladınız? Denmektedir. **6-** Gerçeğe karşı kör ve sağır olarak kendilerine yaptıkları yanlışlıktan, haksızlıktan dolayı. **7-** Azap, ceza, karar.

اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

86. Dinginlik için geceyi nasıl karanlık, iş görmeleri için gündüzü de nasıl aydınlık yaptığımızı görmüyorlar mı? Kuşkusuz bunda inanan toplum için ayetler[1] vardır.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ؕ وَكُلٌّ اَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

87. Sûr'a üflendiği gün, Allah'ın dilediği kimseler[2] hariç, göklerde ve yerde olanlar dehşete kapılacak ve hepsi aşağılanmış olarak geleceklerdir.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ؕ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِىٓ اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ ؕ اِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

88. Dağı görürsün, onu hareketsiz sanırsın. Oysaki o bulut gibi hareket eder. Her şeyi mükemmel yapan Allah'ın işidir bu. Kuşkusuz O, yaptığınız her şeyden haberdardır.

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۚ وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ اٰمِنُونَ ﴿٨٩﴾

89. Kim iyi şeylerle geldiyse, onun için getirdiğinden daha iyisi vardır. Onlar, İzin Günü dehşetten güvende olanlardır.

وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ ؕ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

90. Ve kim kötü şeylerle gelirse, onlar da yüzüstü ateşe atılır. Yaptıklarınızın karşılığından başka bir şeyle mi cezalandırılıyorsunuz?

اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِى حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَىْءٍ ۖ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۙ ﴿٩١﴾

91. Ben, sadece bu beldeye saygınlık veren Rabb'e kul olmakla emrolundum! Her şey O'nundur. Ve ben Müslüman olmakla emrolundum!

وَاَنْ اَتْلُوَا الْقُرْاٰنَ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

92. Ve Kur'an okumakla[3]. Her kim doğru yola yönelirse, kendisi için yönelmiş olur. Ve sapkın yolu seçenlere: "Ben yalnızca bir uyarıcıyım." de.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهٖ فَتَعْرِفُونَهَا ؕ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

93. Ve de ki: "Hamd Allah'adır. Size ayetlerini[4] gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız." Senin Rabb'in, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

1- Göstergeler, kanıtlar. **2-** Uygun gördüğü kimseler. **3-** Kur'an'ı anlatmakla, duyurmakla. **4-** Vadettiklerini.

28. KASAS SÛRESİ

[İniş sırası: 49, Mekki, 88 ayet. Adını 25. âyetteki "El-Kasas/hikaye anlatma" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الْقَصَصِ ﴿٢٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

طٰسٓمٓ ﴿١﴾

1. Tâ. Sîn. Mîm.

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

2. İşte bunlar[1] gerçeği apaçık ortaya koyan Kitâp'ın ayetleridir.[2]

نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسٰى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

3. Biz, sana inanan bir halk için ders alsınlar diye Mûsâ ve Firavun'un haberinden bir kısım gerçeği anlatacağız.

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِى الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَآئِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَآءَهُمْ وَيَسْتَحْيٖ نِسَآءَهُمْ ؕ اِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾

4. Gerçek şu ki: Firavun, büyüklenerek halkını sınıflara ayırdı. Onlardan bir sınıfı güçsüz düşürerek ezmek istiyor; erkek çocuklarını boğazlatıyor ve kadınlarını sağ bırakıyordu. Kuşkusuz o, bozgunculardandı.

وَنُرِيدُ اَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِى الْاَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

5. Biz ise, yeryüzünde ezilenlere iyilik yapmak[3] ve onları önderler kılmak ve varisler[4] yapmak istiyoruz.

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِى الْاَرْضِ وَنُرِىَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

6. Ve onları yeryüzünde iktidar yapalım, Firavun'a, Hâmân'a ve ikisinin ordusuna, onlardan çekindikleri şeyleri gösterelim.

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّ مُوسٰٓى اَنْ اَرْضِعِيهِ ۚ فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقِيهِ فِى الْيَمِّ وَلَا تَخَافِى وَلَا تَحْزَنِى ۚ اِنَّا رَآدُّوهُ اِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

7. Mûsâ'nın annesine vahyettik: "Onu emzir! Eğer onun için korkarsan, onu nehre bırak. Ve korkma, üzülme. Biz, onu sana döndüreceğiz. Ve onu resûllerden yapacağız."

1- Ta. Sin. Mim. **2-** Göstergeleridir. **3-** Güçlü kılmak, söz sahibi yapmak. **4-** Söz sahibi.

فَالْتَقَطَهٗٓ اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُوْنَ لَهُمْ عَدُوًّا وَّحَزَنًا ۭ اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَجُنُوْدَهُمَا كَانُوْا خٰطِـِٕيْنَ ۝۸

8. Derken Firavun ailesi, kendileri için bir düşman ve başlarına dert olacak olan onu, buluntu olarak aldı. Firavun, Hâmân ve askerleri yanılgıya düştüler.

وَقَالَتِ امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّيْ وَلَكَ ۭ لَا تَقْتُلُوْهُ ۡ عَسٰٓى اَنْ يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۹

9. Ve Firavun'un karısı: "Bana ve sana göz aydınlığı olsun. Onu öldürmeyin, belki bize yararı olur. Veya onu evlat ediniriz." dedi. Onlar, olacakların ayırdında değillerdi.

وَاَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوْسٰى فٰرِغًا ۭ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِيْ بِهٖ لَوْلَآ اَنْ رَّبَطْنَا عَلٰي قَلْبِهَا لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۰

10. Mûsâ'nın annesi gönlü boş olarak sabahladı. Eğer Biz sözümüze güvenenlerden olması için gönlünü pekiştirmeseydik az kalsın durumu açığa vuracaktı.

وَقَالَتْ لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ ۡ فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۱

11. Kız kardeşine:[1] "Onu izlemeye al." dedi. O da onlar farkında olmadan onu uzaktan izledi.

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰٓى اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ وَهُمْ لَهٗ نٰصِحُوْنَ ۝۱۲

12. Biz, onun, sütannelerinin sütünü emmemesini sağladık. Bunun üzerine:[2] "Size, onun bakımını üstlenecek ve onu iyi yetiştirecek bir aile göstereyim mi?" dedi.

فَرَدَدْنٰهُ اِلٰٓى اُمِّهٖ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۳

13. Derken gözü aydın olsun, üzülmesin diye onu annesine kavuşturduk. Ve Allah'ın sözünün gerçek olduğunu fakat onların çoğunun bunu anlamadığını bilsin.

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَاسْتَوٰٓى اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۴

14. Ve güçlü çağına erişip olgunlaşınca, ona hikmet[3] ve ilim verdik. İyileri işte böyle ödüllendiririz.

1- Mûsâ'nın annesi, Mûsâ'nın ablasına. **2-** Mûsâ'nın ablası, Firavun'un ailesine. **3-** Yasa.

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلٰى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هٰذَا مِنْ شِيعَتِهٖ وَهٰذَا مِنْ عَدُوِّهٖ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِى مِنْ شِيعَتِهٖ عَلَى الَّذِى مِنْ عَدُوِّهٖ فَوَكَزَهُ مُوسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

15. Mûsâ, şehir halkının habersiz olduğu bir sırada şehre girdi. Orada biri kendi tarafından, diğeri de düşman olan taraftan kavga eden iki kişi buldu. Kendi tarafından olan, diğerine karşı ondan yardım istedi. Bunun üzerine Mûsâ onu yumrukladı ve ölümüne neden oldu. Mûsâ: "Bu şeytanın işindendir. Kuşkusuz o, saptırıcı apaçık bir düşmandır." dedi.

قَالَ رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَاغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهٗ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

16. "Rabb'im! Doğrusu ben kendime haksızlık yaptım. Artık beni bağışla." dedi. Böylece onu bağışladı. Gerçekten O; Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

قَالَ رَبِّ بِمَٓا اَنْعَمْتَ عَلَىَّ فَلَنْ اَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

17. Rabb'im! Bana verdiğin nimet sayesinde, bundan böyle asla mücrimlere arka çıkmayacağım." dedi.

فَاَصْبَحَ فِى الْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِى اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ يَسْتَصْرِخُهٗ قَالَ لَهٗ مُوسٰٓى اِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

18. Korku içinde etrafı kollayarak şehirde sabahladı. Bir de baktı ki dün yardım isteyen kişi yine yardım istiyor. Mûsâ: "Sen apaçık bir azgınsın!" dedi.

فَلَمَّٓا اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسٰٓى اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِى كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ اِنْ تُرِيدُ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِى الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

19. İkisinin de düşmanı olan adamı yakalamak istediğinde: "Ey Mûsâ! Dün öldürdüğün kimse gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen yalnızca yeryüzünde bir zorba olmak istiyorsun, arayı düzelticilerden olmak istemiyorsun." dedi.

وَجَٓاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعٰى قَالَ يَا مُوسٰٓى اِنَّ الْمَلَاَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّى لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

20. Şehrin diğer tarafından bir adam koşarak geldi. "Ey Mûsâ! Meleler[1] senin öldürülmen konusunda görüşme yapıyorlar. Derhal kaybol. Seni iyiliğin için uyarıyorum." dedi.

1- İleri gelenler, ruhban/din adamları sınıfı.

فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظَّٰلِمِينَ ﴿٢١﴾

21. Bunun üzerine korku içinde etrafı kollayarak oradan ayrıldı: “Rabb’im! Beni bu zalim halktan kurtar.” dedi.

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّىٓ اَنْ يَهْدِيَنِى سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

22. Medyen tarafına yöneldiğinde: “Umarım Rabb’im bana bir çıkış yolu gösterir.” dedi.

وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَاَتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا لَا نَسْقِى حَتّٰى يُصْدِرَ الرِّعَآءُ ۖ وَاَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

23. Medyen suyuna vardığında, orada hayvanlarını sulamakta olan birçok insan gördü. Bir de sürülerini sulamayı gözetleyen iki kadın vardı. Onlara: “Neden böyle duruyorsunuz?” dedi. “Çobanlar sulayıp çekilmeden biz sulayamayız. Babamız çok ihtiyardır.” dediler.

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّى لِمَآ اَنْزَلْتَ اِلَىَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

24. Bunun üzerine ikisi için hayvanları suladı. Sonra gölgeye çekildi. “Rabb’im! Ben, bana hayır olarak indirdiğin her şeye muhtacım.” dedi.

فَجَآءَتْهُ اِحْدٰيهُمَا تَمْشِى عَلَى اسْتِحْيَآءٍ ۖ قَالَتْ اِنَّ اَبِى يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۚ فَلَمَّا جَآءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ ۙ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥﴾

25. Derken, iki kızdan biri utana utana Mûsâ’ya geldi: “Babam, bizim yerimize sulamanın karşılığını vermek için seni çağırıyor.” dedi. Mûsâ, yanına vararak başından geçenleri anlattı. “Korkma! Zalimlerden kurtuldun.” dedi.

قَالَتْ اِحْدٰيهُمَا يٰٓاَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِىُّ الْاَمِينُ ﴿٢٦﴾

26. İki kızından biri: “Ey babacığım! Onu ücretle tut. Gerçekten o, ücretle tutacaklarının en iyisi, güçlüsü ve güvenilirdir.” dedi.

قَالَ اِنِّیۡۤ اُرِیۡدُ اَنۡ اُنۡکِحَکَ اِحۡدَی ابۡنَتَیَّ هٰتَیۡنِ عَلٰۤی اَنۡ تَاۡجُرَنِیۡ ثَمٰنِیَ حِجَجٍ ۚ فَاِنۡ اَتۡمَمۡتَ عَشۡرًا فَمِنۡ عِنۡدِکَ ۚ وَمَاۤ اُرِیۡدُ اَنۡ اَشُقَّ عَلَیۡکَ ؕ سَتَجِدُنِیۡۤ اِنۡ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ ﴿۲۷﴾

27. Bu iki kızımdan birini, bana sekiz hacc boyunca çalışmana karşılık seninle evlendirmek istiyorum. Eğer ona tamamlarsan sen bilirsin. Sana rahatsızlık vermek istemem. İnşâallah beni salihlerden[1] bulacaksın." dedi.

قَالَ ذٰلِکَ بَیۡنِیۡ وَبَیۡنَکَ ؕ اَیَّمَا الۡاَجَلَیۡنِ قَضَیۡتُ فَلَا عُدۡوَانَ عَلَیَّ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰی مَا نَقُوۡلُ وَکِیۡلٌ ﴿۲۸﴾

28. "Bu ikimizin arasındadır. Bu iki süreden hangisini tamamlarsam tamamlıyayım bana kırgınlık olmasın. Konuştuklarımıza Allah tanıktır." dedi.

فَلَمَّا قَضٰی مُوۡسَی الۡاَجَلَ وَسَارَ بِاَهۡلِهٖۤ اٰنَسَ مِنۡ جَانِبِ الطُّوۡرِ نَارًا ؕ قَالَ لِاَهۡلِهِ امۡکُثُوۡۤا اِنِّیۡۤ اٰنَسۡتُ نَارًا لَّعَلِّیۡۤ اٰتِیۡکُمۡ مِّنۡهَا بِخَبَرٍ اَوۡ جَذۡوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّکُمۡ تَصۡطَلُوۡنَ ﴿۲۹﴾

29. Mûsâ, süresini tamamlayınca, ailesi ile yola çıktı. Tûr tarafında bir ateş fark etti. Ailesine: "Bekleyin. Ben bir ateş gördüm. Belki size ondan bir haber veya ısınmanız için bir ateş getiririm." dedi.

فَلَمَّاۤ اَتٰىهَا نُوۡدِیَ مِنۡ شَاطِئِ الۡوَادِ الۡاَیۡمَنِ فِی الۡبُقۡعَةِ الۡمُبٰرَکَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنۡ یّٰمُوۡسٰۤی اِنِّیۡۤ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الۡعٰلَمِیۡنَ ۙ﴿۳۰﴾

30. Oraya vardığında, kutlu yerdeki vadinin sağ kıyısındaki bir ağaçtan kendisine seslenildi: "Ey Mûsâ! Ben, âlemlerin Rabb'i Allah'ım."

وَاَنۡ اَلۡقِ عَصَاکَ ؕ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهۡتَزُّ کَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰی مُدۡبِرًا وَّلَمۡ یُعَقِّبۡ ؕ یٰمُوۡسٰۤی اَقۡبِلۡ وَلَا تَخَفۡ ۫ اِنَّکَ مِنَ الۡاٰمِنِیۡنَ ﴿۳۱﴾

31. Asanı yere bırak! Onun yılan gibi hareket ettiğini görünce, dönüp arkasına bakmadan kaçtı. "Ey Mûsâ, dön! Korkma, güvende olanlardansın."

اُسۡلُکۡ یَدَکَ فِیۡ جَیۡبِکَ تَخۡرُجۡ بَیۡضَآءَ مِنۡ غَیۡرِ سُوۡٓءٍ وَاضۡمُمۡ اِلَیۡکَ جَنَاحَکَ مِنَ الرَّهۡبِ فَذٰنِکَ بُرۡهَانٰنِ مِنۡ رَّبِّکَ اِلٰی فِرۡعَوۡنَ وَمَلَا۟ئِهٖ ؕ اِنَّهُمۡ کَانُوۡا قَوۡمًا فٰسِقِیۡنَ ﴿۳۲﴾

32. Elini koynuna sok, kusursuz beyaz olarak çıkar. Telaşlanma, kollarını kendine çek. Bu ikisi, senin Rabb'inden, Firavun ve onun melelerine[2] iki burhandır.[3] Kuşkusuz ki onlar, sapkın bir kavimdir.

1- Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **2-** Halkın ileri gelen seçkinleri. Din adamları sınıfı. **3-** İlahi rehberlik. Kanıt. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici.

قَالَ رَبِّ اِنِّی قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ اَنْ یَّقْتُلُوْنِ ﴿۳۳﴾

33. “Rabb’im! Onlardan birisini öldürdüm. Onların da beni öldürmelerinden korkuyorum.” dedi.

وَاَخِیْ هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّیْ لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِیَ رِدْاً یُّصَدِّقُنِیْٓ اِنِّیْٓ اَخَافُ اَنْ یُّكَذِّبُوْنِ ﴿۳۴﴾

34. “Kardeşim Hârûn’un konuşması benden daha düzgündür. Onu da beni doğrulayan bir yardımcı olarak, benimle birlikte gönder. Doğrusu beni yalanlamalarından korkuyorum.”

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِیْكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا یَصِلُوْنَ اِلَیْكُمَا بِاٰیٰتِنَآ ۚ اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُوْنَ ﴿۳۵﴾

35. “Senin gücünü kardeşinle arttıracağız. İkinizi de sultan[1] kılacağız. Onlar, ayetlerimizden[2] dolayı size karşı koyamayacaklar. Siz ikiniz ve sizi izleyenler kazanacaksınız.” dedi.

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مُوْسٰی بِاٰیٰتِنَا بَیِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًی وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِیْٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِیْنَ ﴿۳۶﴾

36. Mûsâ onlara apaçık ayetlerimizi[3] iletince: “Bu, uydurulmuş bir sihirden başka bir şey değildir. Biz önceki atalarımızdan böyle bir şey duymadık.” dediler.

وَقَالَ مُوْسٰی رَبِّیْٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَآءَ بِالْهُدٰی مِنْ عِنْدِهٖ وَمَنْ تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ؕ اِنَّهٗ لَا یُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۳۷﴾

37. Mûsâ: “Rabb’im, kimin kendi katından doğru yolu göstermek için geldiğini ve hayırlı sonucun kimin olacağını en iyi bilendir. Kuşkusuz zâlimler kurtuluşa eremezler.” dedi.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ یٰٓاَیُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَیْرِیْ ۚ فَاَوْقِدْ لِیْ یٰهَامٰنُ عَلَی الطِّیْنِ فَاجْعَلْ لِّیْ صَرْحًا لَّعَلِّیْٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓی اِلٰهِ مُوْسٰی ۙ وَاِنِّیْ لَاَظُنُّهٗ مِنَ الْكٰذِبِیْنَ ﴿۳۸﴾

38. Firavun: “Ey halkımın meleleri![4] Ben, sizin için benden başka ilah bilmiyorum.[5] Ey Haman, benim için çamur üzerine hemen bir ateş yak;[6] bana yüksek bir kule yap. Belki Mûsâ’nın ilahı ile karşılaşırım. Onun yalancılardan olduğunu zannediyorum.”[7] dedi.

1- Yetkili, yetki sahibi, güç sahibi. **2-** Göstergelerimizden, kanıtlarımızdan. **3-** Mucizelerimizi, kanıtlarımızı, göstergelerimizi. **4-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **5-** İfade sözcük anlamı ile böyle olmakla birlikte Mısır firavunlarının ahirete inanan kimseler oldukları dikkate alındığında; buradaki “ilahlık”, anlam olarak Firavun’un kendisini Mısır halkının ilahlarının temsilcisi olarak gördüğü anlamına gelmektedir. **6-** Tuğla yap. **7-** Kesinlikle biliyorum. Zan, sözcük olarak tahmin, sanı anlamında değil; cahiliye toplumunda kesinlik ifade eden; tecrübe ve gözlemle elde edilmiş bilgi anlamında kullanılan bir sözcüktü.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

39. O ve ordusu yeryüzünde haksız yere büyüklendiler ve gerçekten de Bize döndürülmeyeceklerini sandılar.

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

40. Sonra onu ve askerlerini yakalayıp suya gömdük. Bak bakalım, zalimlerin sonunun nasıl olduğuna!

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾

41. Onları, ateşe çağıran önderler yaptık. Ve Kıyamet Günü onlara yardım edilmez.

وَاَتْبَعْنَاهُمْ فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

42. Bu dünyada arkalarına bir lanet taktık.[1] Kıyamet Günü ise onlar çirkinleştirilmiş olanlardandır.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْاُولٰى بَصَٓائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

43. Ant olsun ki önceki nesilleri yok ettikten sonra; Mûsâ'ya, öğüt alırlar diye, basiretler[2], doğru yolu gösteren ve rahmet olarak Kitap'ı verdik.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِىِّ اِذْ قَضَيْنَٓا اِلٰى مُوسَى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۙ ﴿٤٤﴾

44. Sen, Mûsâ'ya o emri yerine getirdiğimizde batı tarafında[3] değildin. Ve sen, tanık olanlardan da değildin.

وَلٰكِنَّٓا اَنْشَاْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِٓى اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا ۙ وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

45. Üstelik nice nesiller inşa ettik. Üzerlerinden ömürler geçti. Medyen Halkı arasında âyetlerimizi okuyan da sen değildin. Fakat seni resul olarak gönderen Biziz.[4]

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَٓا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

46. Ve seslendiğimiz zaman, Tur'un yanında da değildin. Fakat senden önce, kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan halkı uyarman için, seni Rabb'inden bir rahmet olarak gönderdik. Umulur ki öğüt alırlar.

1- Lanetle yaftaladık. Dünyada yaşadıkları sürece hep peşlerinde olacak. **2-** Kavrayış, sezgi, görme yeteneği, aydınlanma kaynağı. **3-** Tur'un batı yakasında. **4-** Bu olaylar hakkında bilgiyi sana Biz verdik.

وَلَوْلَآ اَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

47. Eğer elleriyle sundukları nedeniyle[1] onlara bir bela isabet ederse: "Rabbimiz! Keşke bize bir resûl gönderseydin böylece biz, Senin ayetlerine tabi olur ve inanlardan olurduk." diyemesinler diye.[2]

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَآ اُوتِيَ مِثْلَ مَآ اُوتِيَ مُوسٰى اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَآ اُوتِيَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوٓا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

48. Ne var ki onlara hakk gelince: "Mûsâ'ya verilen gibi[3] ona da verilseydi olmaz mıydı?" dediler. Oysaki Mûsâ'ya verilenleri de daha önce inkâr etmediler mi? "Bunlar, birbirine destek olan iki sihir." dediler. Biz hepsini inkâr edenleriz." dediler.

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَآ اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

49. De ki: "Eğer doğru söyleyenlerdenseniz, Allah'ın katından, o ikisinden[4] daha doğru yola ileten bir kitap getirin de ben de ona uyayım."

فَاِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَآءَهُمْ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾

50. Buna rağmen eğer sana uymazlarsa, bil ki onlar hevalarına[5] uymaktadırlar. Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevasına uyandan daha sapkın kim olabilir? Kuşkusuz Allah, zalim bir toplumu doğru yola iletmez.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

51. Ant olsun! Öğüt alırlar diye, onlara Söz'ü[6] ardı ardına yolladık.

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

52. Ondan[7] önce kendilerine kitap verdiklerimiz, O'na[8] inanırlar.

وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُٓوا اٰمَنَّا بِهِٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَآ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

53. Onlara okunduğu[9] zaman: "Ona inandık. Kuşkusuz o, Rabb'imizden gelen Hak'tır. Biz ondan önce de teslim[10] olanlardık." dediler.

1- Hesap gününde. **2-** Böyle bir mazeretleri olmasın diye seni resul olarak gönderdik. **3-** Mucize. **4-** Tevrat ve Kur'an'dan. **5-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **6-** Vahyi. **7-** Sözden, vahiyden. **8-** Söze, vahye. **9-** Söz, vahiy. **10-** Müslüman.

اُولٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٤﴾

54. İşte onlara sabrettiklerinden dolayı, ödülleri iki kat verilecektir. Onlar, kötülüğü iyilik ile savarlar. Kendilerine verdiğimiz rızıktan infak[1] ederler.

وَاِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ اَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

55. Onlar, kötü ve çirkin bir söz duydukları zaman, ondan yüz çevirirler. Ve: "Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da size aittir. Selam üzerinize olsun. Bizim cahillerle işimiz olmaz." derler.

اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

56. Sen, sevdiğin kimseyi doğru yola iletemezsin; ama Allah dilediğini[2] doğru yola iletir. O, doğru yolu seçenleri daha iyi bilir.

وَقَالُٓوا اِنْ نَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا يُجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

57. "Eğer seninle beraber doğru yoldan gidersek, yerimizden kovuluruz." dediler. Katımızdan bir rızık olarak her türlü ürünün kendilerine getirildiği, saygı duyulan kutlu yere[3] güven içinde yerleştirmedik mi? Ne var ki onların çoğu bilmiyorlar.[4]

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

58. Şımararak, geçindikleri şeylere şükretmeyen nice kenti yıkıma uğrattık. İşte bunlar, onların yerleşim yerleri! Kendilerinden sonra pek az kullanılan evleri. Şimdi onların hepsi bize kaldı.

1- Hayırlı şeylere ve ihtiyaç sahiplerine verirler. **2-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey elde etmek çabasında olanı" anlamlarına da gelmektedir. Zaten ayetin son cümlesinde "dilediğini" sözcüğü ile kast edilen şeyin, insanın kedi seçimi olduğu açıkça ifade edilmektedir. **3-** Mekke. **4-** Gerçeği kavramıyorlar.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِىٓ اُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى الْقُرٰٓى اِلَّا وَاَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

59. Rabb'in, ülkelerin ana merkezlerine kendilerine ayetlerimizi okuyan bir resûlü göndermedikçe, yıkıma uğratıcı olmadı. Biz, halkı zulmetmedikçe, kentleri yıkıma uğratıcı değiliz.

وَمَآ اُوتِيتُمْ مِنْ شَىْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَاَبْقٰى ۗ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

60. Size verilen her şey, aslında dünya hayatının geçimliğidir ve süsüdür. Allah'ın katında olanlar ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?

اَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

61. Öyleyse, kendisine iyi bir söz verdiğimiz ve mutlaka ona kavuşacak olan kimse, dünya hayatının geçimliği ile geçimlerini sağladığımız, sonra Kıyamet Günü hazır bulundurulacak[1] olan kimse gibi midir?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

62. O gün, onlara seslenilir: "Benim ortaklarım olduğunu ileri sürdükleriniz hani nerede?"

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ الَّذِينَ اَغْوَيْنَا ۚ اَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۚ تَبَرَّاْنَآ اِلَيْكَ ۖ مَا كَانُوٓا اِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

63. Haklarında sözün gerçekleştiği[2] kimseler: "Rabb'imiz! İşte bunlar azdırdığımız kimselerdir. Kendimiz azdığımız gibi, onları da azdırdık.[3] Uzak olduğumuzu[4] Sana arz ederiz. Zaten onlar, bize kulluk etmiyorlardı." dediler.

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَاَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ اَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

64. Ve onlara: "Ortaklarınızı çağırın." denildi. Onlar da çağırdılar. Ancak cevap alamadılar ve azapla karşı karşıya kaldılar. Keşke zamanında doğru yolu seçselerdi.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآ اَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

65. Ve o gün Allah, onlara seslenecek: "Gönderilen resûllere ne cevap verdiniz?"

1- Hesaba çekilmek üzere. **2**- Mahşerde toplayıp hesap sorma, hesaba çekme. **3-** Biz azdık, onlar da bize uydular. **4-** Onların yaptıklarından uzak olduğumuzu, bu konuda suçsuz olduğumuzu.

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْاَنْۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿٦٦﴾

66. İzin Günü, bütün özür yolları onlara kapanır. Artık onlar sorulmazlar.

فَاَمَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ ﴿٦٧﴾

67. Fakat tevbe eden[1], iman eden ve salihatı yapan[2] kimse, kurtuluşa erenlerden olacağını umabilir.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ؕ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٨﴾

68. Ve Rabb'in, dilediği şeyi yaratır ve onlar için hayırlı olanı seçer.[3] Seçim onların değildir. Allah, onların ortak koştuklarından münezzehtir ve yüceler yücesidir.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٦٩﴾

69. Ve Rabb'in, onların sinelerinde gizledikleri şeyleri de açığa vurdukları şeyleri de bilir.

وَهُوَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُوْلٰى وَالْاٰخِرَةِ ۫ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٧٠﴾

70. O, Kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Her işin başında da sonunda da tüm övgüler onun içindir. Ve karar O'na aittir. Ve O'na döndürüleceksiniz.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِضِيَآءٍ ؕ اَفَلَا تَسْمَعُوْنَ ﴿٧١﴾

71. Baksanıza! Eğer Allah, üzerinize geceyi, Kıyamet Günü'ne kadar aralıksız devam ettirse, Allah'tan başka size aydınlığı verecek olan ilah kimdir? Hâlâ gerçeğe kulak vermeyecek misiniz?

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُوْنَ فِيْهِ ؕ اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ﴿٧٢﴾

72. Baksanıza! Eğer Allah, üzerinize gündüzü kıyamet gününe kadar aralıksız devam ettirse, Allah'tan başka size içinde dinlendiğiniz geceyi getirecek ilah kimdir? Hala gerçeği görmeyecek misiniz?

وَمِنْ رَّحْمَتِهٖ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾

73. Gece ve gündüzün olması O'nun rahmetindendir; dinlenmeniz için ve lütfundan rızkınızı temin etmeniz için geceyi ve gündüzü düzenledi. Umulur ki şükredersiniz.[4]

1- Tövbe, sözle yapılan pişmanlık ifadesi değil, kötülük yapmaktan vaz geçmektir. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Uygun gördüğünü resûllükle görevlendirir. **4-** Size verdiği nimetlerin gereğini yaparsınız.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

74. O gün onlara seslenecek: "Ortaklarım olduğunu iddia ettikleriniz hani nerede?" diye soracak.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوٓا اَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

75. Her ümmetten bir tanık çıkarırız. Sonra da: "Burhanlarınızı[1] getirin." deriz. Böylece hakikatin Allah'a ait olduğunu anlarlar. Uydurdukları şeyler, onlardan ayrılıp kaybolurlar.

اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ وَاٰتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُٓوأُ بِالْعُصْبَةِ اُولِى الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

76. Kârûn, Mûsâ'nın halkından birisiydi. Halkına karşı azgınlaştı. Ona öyle hazineler vermiştik ki, onların anahtarlarını güçlü bir topluluk zor taşıyordu. Halkı ona: "Şımarma! Allah şımaranları sevmez." demişti.

وَابْتَغِ فِيمَآ اٰتٰيكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِى الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

77. Allah'ın sana verdikleri ile ahiret yurdunu elde etmeye çalış. Ve dünyadan da nasibini unutma. Allah'ın sana iyilikte bulunduğu gibi, sen de insanlara iyilikte bulun. Ve yeryüzünde bozgunculuk yapma. Allah, bozguncuları sevmez.

قَالَ اِنَّمَآ اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِىٓ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَاَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

78. Kârûn: "Bu serveti bilgili olmam sayesinde elde ettim." dedi. Allah'ın daha önce ondan daha güçlü olan ve ondan daha çok taraftarı ve birikimi olan kuşakları yıkıma uğratmış olduğunu bilmiyor mu? Mücrimlere[2] suçlarından sorulmaz.[3]

فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهِ فِى زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ اُوتِىَ قَارُونُ اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

79. Kârûn, ziynetli[4] bir şekilde halkının karşısına çıktı. Dünya hayatına düşkünlüğü olanlar: "Keşke bizim de Kârûn gibi varlığımız olsaydı! Gerçekten o, çok kısmetli biri." diye iç geçirdiler.

1- İlahi rehberlik. Allah'tan kesin doğruları ortaya koyan yol gösterici. **2-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3-** Bu denli büyük suçu olanlara azap etmek için başka bir şeye gerek kalmaz. **4-** Gösterişli.

وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّمَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحاً ۚ وَلَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا الصّٰبِرُونَ ﴿٨٠﴾

80. İlim verilmiş olanlar[1]: "Size yazıklar olsun! İnanan ve salihatı[2] yapan kimselere Allah'ın vereceği ödül daha hayırlıdır. Buna sabredenlerden[3] başkası kavuşamaz." dediler.

فَخَسَفْنَا بِهٖ وَبِدَارِهِ الْاَرْضَ فَمَا كَانَ لَهٗ مِنْ فِئَةٍ يَّنْصُرُونَهٗ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

81. Sonra, onu ve yurdunu yerin dibine geçirdik. Allah'a karşı kendisine yardım edecek bir taraftar da olmadı. Yardım edilenlerden de olmadı.

وَاَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهٗ بِالْاَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَاَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ ۚ لَوْلَآ اَنْ مَّنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۭ وَيْكَاَنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

82. Dün, onun yerinde olmayı isteyenler; bugün, "Demek ki, kullarından dilediğine rızkı genişleten ve ölçülendiren Allah'mış. Eğer Allah bize lutfetmiş[4] olmasaydı, bizi de yerin dibine geçirirdi. Demek ki gerçeği yalanlayan nankörler kurtuluşa eremezler." dediler.

تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۭ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

83. İşte ahiret yurdu! Onu, yeryüzünde büyüklük taslamayan ve bozgunculuk yapmayan kimseler için ayırdık. Gelecek takva[5] sahiplerinindir.

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

84. Kim bir iyilik ile gelirse; ona, ondan daha hayırlısı vardır. Kim de bir kötülük ile gelirse; yaptığı kötülük kadar cezalandırılır.

اِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ۭ قُلْ رَّبِّيْٓ اَعْلَمُ مَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾

85. Sana Kur'an'ı farz kılan[6], elbette seni dönülecek yere döndürecektir. De ki: "Kimin doğru yolda olduğunu ve kimin sapkın olduğunu Rabb'im daha iyi bilir."

1- Vahyin bilgisi ile bilgilenenler. Vahyin mutlak doğru olduğuna iman edenler. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** İnanan ve salihatı yapma yolunda kararlılık gösterenler. **4-** Hoşnut edici, dostça davranış, incelik, iyilik. **5-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uymak, erdemli ve sorumluluk sahibi olmak. Yaptığı iyi işlerle kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya almak. **6-** Kur'an'a uymayı zorunlu kılan.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوٓا اَنْ يُّلْقٰٓى اِلَيْكَ الْكِتٰبُ اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ ظَهِيْرًا لِّلْكٰفِرِيْنَ ۟ ﴿٨٦﴾

86. Sen, Kitap'ın sana iletileceğini beklemiyordun. O, ancak Rabb'inden bir rahmet olarak verildi. Öyleyse sakın gerçeği yalanlayan nankörlere destek[1] olma.

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۚ ﴿٨٧﴾

87. Sana indirilen, Allah'ın ayetleridir. Sakın seni ondan alıkoymasınlar[2]. Sen, insanları Rabb'ine çağır. Müşriklerden olma.[3]

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۭ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهٗ ۭ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٨٨﴾

88. Allah'ın yanı sıra başka bir ilahtan istekte bulunma. O'ndan başka ilah yoktur. O'ndan başka her şey yok olucudur. Hüküm O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz.

1- Onlara ödün vererek, gevşeklik göstererek yardımcı olma. **2-** Engel olmalarına aldırma. **3-** İnsanları, yalnızca Allah'a çağır.

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ ﴿٢٩﴾

29. ANKEBÛT SÛRESİ

[İniş sırası: 85, Mekki, 69 ayet. Adını 41. âyetteki "Ankebût/örümcek" sözcüğünden almıştır. Mekke'de inen en son sûre olduğu söylenmektedir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمٓ ﴿١﴾

1. Elif. Lâm. Mîm.

اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُتْرَكُٓوا اَنْ يَقُولُٓوا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾

2. İnsanlar, inandık demekle fitnelendirilmeden[1] bırakılacaklarını mı sanıyorlar.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٣﴾

3. Ant olsun ki onlardan öncekilerini de fitnelendirmiştik. Böylece Allah, kimin samimi kimin de yalancı olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ اَنْ يَسْبِقُونَاۜ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤﴾

4. Yoksa kötülük yapanlar, Bizden kurtulacaklarını mı sanıyorlar? Ne kötü bir yargıda bulunuyorlar!

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍۜ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥﴾

5. Allah'a kavuşacaklarını[2] umanlar bilsinler ki, Allah'ın belirlediği zaman mutlaka gelecektir. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖۜ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِىٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

6. Kim cihad[3] ederse, ancak kendisi için cihad etmiş olur. Allah, kesinlikle hiç kimseye, hiçbir şeye muhtaç değildir.[4]

1- Samimiyet sınavı. Aldatma, aldatılma. Baskı ve zulüm. Ateşte yakmak anlamındaki fetn kökünden türemiştir. Anlamı, "altın, gümüş gibi değerli maddelerin kendileriyle kaynaşmış olan değersiz maddelerinden ayrıştırılması, yani saflaştırılması amacı ile yüksek ateşte eritilmesi" işlemidir. Fitne sözcüğü, kişinin samimiyetinin iç yüzünün ortaya çıkması için; savaş, baskı, zulüm, zenginlik, yoksulluk, hastalık, ölüm, ün, mevki, mal, mülk gibi konularda tabi tutulduğu samimiyet sınavıdır. **2-** Allah tarafından iyi bir şekilde karşılanacaklarını. **3-** Allah yolunda içtenlikle çalışıp çabalarsa. Mücadele ederse. **4**- Allah'ın kullarından yapmalarını ve uymalarını istediği her şey sadece kullarının yararı içindir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذِى كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

7. İnanan ve salihatı yapanların kötülüklerine mutlaka kâfir[1] olacağız. Ve kesinlikle onlara yaptıklarından daha iyisi ile karşılık vereceğiz.

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ؕ وَاِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ؕ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

8. Biz, insana anne ve babasına iyi davranmasını tavsiye ettik. Eğer onlar, hakkında bilgin[2] olmayan bir şey ile Bana şirk koşman için seninle cihad[3] ederlerse, onları dinleme. Dönüşünüz ancak Bana'dır. O zaman yapmış olduklarınızı size haber vereceğim.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

9. İnanan ve sâlihâtı yapanları da; kesinlikle sâlihlerin arasına katacağız.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَآ اُوْذِىَ فِى اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ ؕ وَلَئِنْ جَآءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ؕ اَوَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِى صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

10. Allah'a iman ettiğini söyleyen kimi insanlar vardır ki, Allah yolunda bir eziyet gördükleri zaman, insanların fitnesini[4] Allah'ın azabı ile bir tutarlar. Eğer Rabb'lerinden bir yardım gelecek olsa[5], kesinlikle, "Kuşku yok ki biz sizinle beraberdik." diyeceklerdir. Oysaki Allah, herkesin göğsünde olanı en iyi bilen değil midir?

وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

11. Allah, elbette inananları bilir ve elbette kimlerin de münafık[6] olduğunu da bilir.

1- Örteceğiz. Kefere fiilinin ism-i faili olan "kâfir" sözcüğü, örtmek, nankörlük etmek, inkâr etmek demektir. Kafir/küfür aynı kökten türemişlerdir. Kur'an, kâfir sözcüğünü daha çok birincil anlamı olan "gerçeğin üzerini örtmek" ve "gerçeğe karşı nankörlük etmek anlamında kullanmaktadır. Karanlığı ile her şeyi örttüğü için geceye de kâfir denmiştir. **2-** Doğruluğu, kesinliği, gerçekliği konusunda vahiy ile bilgilendirilmediğin; gerçeğe dayanmayan, gaybi, gizemli şeyler. **3-** Çaba harcarlarsa, gayret ederlerse. **4-** Baskı ve zulümle sınav olmayı. **5-** Bir zafer elde edilecek olunursa, ganimetten pay almak için. **6-** Nüzul sırasına göre, münafık sözcüğü ilk kez bu ayette geçmektedir. Münafık: "nfk" (nefeka), mastar olarak, tükenmek, bitmek, kalmamak demektir. Münafik, içten "bitmiş," "tükenmiş" ve imanı "kalmamış," omurgasız, onursuz ve ikiyüzlü kimse demektir. "Münafık sözcüğü, tarla faresi ve Arap tavşanın durumu için kullanılan bir sözcüktür. Arap tavşanının ve tarla faresinin yer altında birçok yuvası bulunur. Bir tehlike söz konusu olduğu zaman, bu tehlikeye göre yuva değiştirirler. Birinde tehlike olunca diğerine geçerler. Münafik, İman konusunda dürüst ve samimi olmayan, tıpkı tarla faresinin yuva değiştirdiği gibi, yer değiştiren: işlerine gelince inanan, işlerine gelince inanmayan kimselerdir."

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

12. Gerçeği yalanlayan nankörler: inananlara: "Bizim yolumuza uyun, sizin hatâlarınızı biz üstlenelim." dediler. Oysa onlar, başkalarının hatalarından hiçbir şey üstlenemezler. Kesinlikle onlar yalancıdırlar.

وَلَيَحْمِلُنَّ اَثْقَالَهُمْ وَاَثْقَالًا مَعَ اَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

13. Onlar hem kendi yüklerini hem kendi yükleri ile birlikte başka yükleri taşıyacaklar. Kıyamet Günü, kesinlikle uydurdukları şeylerden hesaba çekilecekler.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَلَبِثَ فِيهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

14. Ant olsun ki Nûh'u halkına gönderdik. Onların içinde bin yıldan[1] elli yıl eksik kaldı. Sonunda haksızlık edenleri tufan aldı.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا اٰيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

15. Böylece onu ve gemilerdeki arkadaşlarını kurtardık. Onu[2] cümle âleme bir ayet[3] yaptık.

وَاِبْرٰهِيمَ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

16. İbrahim, halka: "Allah'a kul olun ve O'na karşı takva sahibi olun. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır." demişti.

اِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ اِفْكًا اِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

17. "Siz ise, Allah'tan başka, birtakım putlara kulluk ediyorsunuz ve yarattığınız putlarla iftira ediyorsunuz. Şunu iyi bilin ki, Allah'tan başka kulluk ettikleriniz, size bir rızık vermeye güç yetiremezler. Öyleyse, rızkı Allah'tan isteyin. Ve yalnızca O'na kulluk edin. O'na şükredin. Eninde sonunda O'na döndürüleceksiniz."

وَاِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

18. Eğer yalanlarsanız, şunu bilin ki, sizden öncekiler de yalanlamışlardı. Resûle düşen de açıkça çağrı yapmaktan başka bir şey değildir.

1- Bin yıl ifadesi, sayısal olarak "bin yıl" anlamında değil, deyim olarak "çok uzun zaman" anlamındadır. Uzun ömrünün elli yılı hariç, onların arasında kaldı anlamını ifade etmektedir.
2- Gemiyi veya olayı. **3-** İbret, belge.

اَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللّٰهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهٗ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

19. Onlar, Allah'ın yaratmayı nasıl başlattığını hiç düşünmüyorlar mı? Sonra onu tekrarlayacak. Kuşkusuz bu, Allah'a çok kolaydır.

قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَاَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ النَّشْاَةَ الْاٰخِرَةَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۚ ﴿٢٠﴾

20. De ki: "Yeryüzünde gezip dolaşın da ilk[1] yaratışın nasıl olduğuna bakın. Sonra Allah, son inşa etmeyi de aynı şekilde yapacaktır. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir."

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾

21. O, dilediği kimseye azap eder, dilediği kimseye de rahmet eder.[2] Ve O'na döndürüleceksiniz.

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

22. Siz, yerde ve gökte aciz bırakacak değilsiniz. Sizin Allah'ın yanı sıra başka veliniz ve yardımcınız yoktur.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَلِقَآئِهٖٓ اُولٰٓئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِى وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

23. Allah'ın ayetlerini ve O'nunla buluşma gerçeğini yok sayanlar; işte onlar, Benim rahmetimden ümitlerini kesmişlerdir. Onlar için acıklı bir azap vardır.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ فَاَنْجٰيهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

24. Sonra onun halkının cevabı: "Onu öldürün veya yakın!" demeleri oldu. Bunun üzerine Allah, onu ateşten kurtardı. Bunda iman edecek bir halk için kesinlikle âyetler[3] vardır.

وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا ۙ مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۖ وَمَاْوٰيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝ ﴿٢٥﴾

25. İbrahim: "Siz, dünya hayatında Allah'ın yanı sıra putları aranızda dostluk vesilesi edindiniz. Sonra Kıyamet Günü, bir kısmınız bir kısmınızı yalanlayacak ve bir kısmınız bir kısmınızı lanetleyeceksiniz. Varacağınız yer ateştir. Ve sizin için bir yardımcı yoktur." dedi.

1- Mevcut. **2-** Azabı hak edeni azaplandırır, bağışlanmayı hak edeni de bağışlar. **3-** Kanıtlar, işaretler, ibretler.

فَاٰمَنَ لَهٗ لُوطٌ ۘ وَقَالَ اِنِّی مُهَاجِرٌ اِلٰی رَبِّیۡ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الۡعَزِیۡزُ الۡحَکِیۡمُ ﴿۲۶﴾

26. Bunun üzerine Lût, O'na[1] inandı. Ve dedi ki: "Ben, Rabb'im için hicret ediyorum. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir."

وَوَهَبۡنَا لَهٗۤ اِسۡحٰقَ وَیَعۡقُوۡبَ وَجَعَلۡنَا فِیۡ ذُرِّیَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالۡکِتٰبَ وَاٰتَیۡنٰهُ اَجۡرَهٗ فِی الدُّنۡیَا ۚ وَاِنَّهٗ فِی الۡاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِیۡنَ ﴿۲۷﴾

27. Biz O'na İshâk'ı ve Yakûb'u hibe ettik. Onun soyundan gelenlere nebilik ve kitap verdik. Böylece O'na dünyada ödülünü verdik. O, ahirette de elbette salihlerden[2] olacaktır.

وَلُوۡطًا اِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهٖۤ اِنَّکُمۡ لَتَاۡتُوۡنَ الۡفَاحِشَةَ ۫ مَا سَبَقَکُمۡ بِهَا مِنۡ اَحَدٍ مِّنَ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۲۸﴾

28. Hani Lût halkına: "Siz, bu âlemde sizden önce yaşamış olanların hiçbirinin yapmadığı bir fahişeliğe[3] yöneliyorsunuz." demişti.

اَئِنَّکُمۡ لَتَاۡتُوۡنَ الرِّجَالَ وَتَقۡطَعُوۡنَ السَّبِیۡلَ ۙ وَتَاۡتُوۡنَ فِیۡ نَادِیۡکُمُ الۡمُنۡکَرَ ؕ فَمَا کَانَ جَوَابَ قَوۡمِهٖۤ اِلَّاۤ اَنۡ قَالُوا ائۡتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنۡ کُنۡتَ مِنَ الصّٰدِقِیۡنَ ﴿۲۹﴾

29. "Gerçekten siz; erkeklere yönelecek, yanlış yolu seçecek ve bir araya gelerek çirkinlik yapacak mısınız?" Halkının yanıtı: "Eğer doğru söyleyenlerden isen Allah'ın azabını bize getir." demeleri oldu.

قَالَ رَبِّ انۡصُرۡنِیۡ عَلَی الۡقَوۡمِ الۡمُفۡسِدِیۡنَ ﴿۳۰﴾

30. Lût: "Rabb'im! Bozgunculuk yapan halka karşı bana yardım et." dedi.

وَلَمَّا جَآءَتۡ رُسُلُنَاۤ اِبۡرٰهِیۡمَ بِالۡبُشۡرٰی ۙ قَالُوۡۤا اِنَّا مُهۡلِکُوۡۤا اَهۡلِ هٰذِهِ الۡقَرۡیَةِ ۚ اِنَّ اَهۡلَهَا کَانُوۡا ظٰلِمِیۡنَ ۚ ﴿۳۱﴾

31. Resûllerimiz[4] İbrâhim'e müjdeyi getirdiklerinde:[5] "Biz bu beldenin halkını helâk edeceğiz." dediler. Zira bu beldenin halkı zâlim oldular.

قَالَ اِنَّ فِیۡهَا لُوۡطًا ؕ قَالُوۡا نَحۡنُ اَعۡلَمُ بِمَنۡ فِیۡهَا ؕ لَنُنَجِّیَنَّهٗ وَاَهۡلَهٗۤ اِلَّا امۡرَاَتَهٗ ۫ کَانَتۡ مِنَ الۡغٰبِرِیۡنَ ﴿۳۲﴾

32. İbrâhim: "Fakat orada Lût var!" dedi. "Biz, orada kimin olduğunu daha iyi biliriz. Geride kalanlarla beraber olacak olan karısı hariç, onu ve ehlini[6] mutlaka kurtaracağız." dediler.

1- İbrahim'e. **2-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli. **3-** Her türlü aşırılık. Homoseksüellik. **4-** Elçilerimiz. **5-** Müjde vermek için geldiklerinde. **6-** Ona inananları, taraftarlarını.

وَلَمَّآ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىۤءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ اِنَّا مُنَجُّوكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾

33. Elçilerimiz Lût'a vardıkları zaman, onların gelmelerinden dolayı telaşlandı, sarkıntılık yapacaklarını düşünerek içi daraldı. Elçiler: "Korkma ve üzülme; Biz -geride kalanlarla beraber olacak olan karın hariç- seni ve ehlini mutlaka kurtaracağız." dediler.

اِنَّا مُنْزِلُونَ عَلٰٓى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

34. Biz, bu belde halkının üzerine, yoldan çıkmaları nedeniyle gökten bir azap indireceğiz.

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَآ اٰيَةًۢ بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

35. Ant olsun ki Biz, aklını kullanan bir halk için ondan[1] apaçık bir ayet[2] bıraktık.

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۙ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

36. Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Şuayb: "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Ahiret Günü'nü umut edin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın!" dedi.

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِى دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٣٧﴾

37. Fakat onu yalanladılar. Bu nedenle onları şiddetli bir sarsıntı yakaladı; ve yurtlarında dizüstü çöke kaldılar.

وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ ۖ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ۙ ﴿٣٨﴾

38. Âd ve Semûd'un sonları da yurtlarının durumundan size belli olmaktadır. Şeytan yaptıklarını güzel göstererek onların yanlış yolu seçmelerine sebep oldu. Oysaki doğruyu görebilirlerdi.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْاَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ۚ ﴿٣٩﴾

39. Kârûn, Firavun ve Hâmân'a; Mûsâ kanıt içeren, açıklayıcı bilgiyle geldi. Ne var ki onlar yeryüzünde büyüklük tasladılar. Onlar kurtulanlardan olmadılar.[3]

1- Gökten indirdiğimiz azaptan. **2-** İbret, işaret, kanıt. **3-** Azabımızdan kurtulamadılar.

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًاۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَغْرَقْنَاۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٠﴾

40. Bunun üzerine suçları nedeniyle hepsini cezalandırdık. Bir kısmının üzerine taşlar savuran rüzgârlar gönderdik. Kimisini de korkunç bir ses yakaladı. Kimisini de yerin dibine geçirdik. Kimisini de boğduk. Böyle yapmakla, Allah onlara haksızlık yapmadı. Fakat onlar kendi kendilerine haksızlık yaptılar.

مَثَلُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوْتِۚ اِتَّخَذَتْ بَيْتًاۗ وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوْتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوْتِۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

41. Allah'ın yanı sıra veliler[1] edinenlerin[2] durumu, kendisine ev edinen dişi örümceğin durumu gibidir. Kuşkusuz evlerin en dayanıksızı dişi örümceğin[3] evidir. Keşke bunu kavrayabilselerdi.

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍۗ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٤٢﴾

42. Kuşkusuz Allah, onların Kendisinin yanı sıra yöneldikleri şeylerin ne olduğunu[4] bilir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِۚ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

43. Bu örnekleri insanlara veriyoruz. Onu bilenlerden[5] başkası kavrayamaz.

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٤﴾

44. Allah, gökleri ve yeri hakk ile yarattı. Bunda inanlar için kesinlikle bir ayet[6] vardır.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **2-** Mürşid, efendi, âlim, mezhep, tarikat, ekol vb. şeyleri veli edinerek müşrik olanlar. **3-** "Örümcek" değil de "dişi örümcek" denmesinin nedeni; dişi örümceğin yaptığı evde, çiftleştikten sonra erkek örümceği öldürmesindendir. Bu açıdan bakıldığında, dişi örümcek yuvası en yakın dostu için bile bir felaket, yok oluş yuvasıdır. Allah'ın yanı sıra veli edinenler de, tıpkı bu örnekte olduğu gibi, kendilerine örümcek yuvasına benzer bir yuva edinmiş olmaktadırlar. **4-** Hiçbir şeye yaramayan, boş şeyler olduğunu. **5-** Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; büyük çoğunlukla Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak anlamındadır. Bu nedenle, Kur'an'da yer alan her âlim sözcüğüne "bilgin", her ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. **6-** Gösterge, kanıt.

اُتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ﴿٤٥﴾

45. Kitap'tan sana vahyolunan şeyi oku. Salatı ikame et.[1] Salat[2], fahşadan[3] ve münkerden[4] alıkoyar. Kesinlikle Allah'ın zikri[5] daha büyüktür. Allah, yaptığınız[6] şeyleri bilir.

❁❁❁ 20. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَلَا تُجَادِلُوْٓا اَهْلَ الْكِتٰبِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ ڰ اِلَّا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ وَقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِالَّذِيْٓ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٤٦﴾

46. Haksızlık edenleri hariç, Kitap Ehli ile ancak en iyi şekilde mücadele edin. Ve deyin ki: "Biz, bize indirilene de size indirilene de inandık. Bizim ve sizin ilahınız birdir. Biz de O'na teslim olanlarız."

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ ۭ فَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۚ وَمِنْ هٰٓؤُلَاۗءِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ ۭ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٧﴾

47. İşte böylece sana Kitap'ı indirdik. Kendilerine Kitap ulaştırdıklarımız[7], ona inanırlar. Şu kimselerden[8] de O'na inanacaklar vardır. Gerçeği yalanlayan nankörlerden başkası ayetlerimizi inkâr etmez.

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوْا مِنْ قَبْلِهٖ مِنْ كِتٰبٍ وَّلَا تَخُطُّهٗ بِيَمِيْنِكَ اِذًا لَّارْتَابَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٤٨﴾

48. Sen, daha önce[9] herhangi bir kitaptan okuyor ve onu yazıyor değildin. Öyle olsaydı, mesajını geçersiz yapmak isteyenler kuşkulanırlardı.[10]

بَلْ هُوَ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ فِيْ صُدُوْرِ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ ۭ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٩﴾

49. Hayır! O, kendilerine ilim verilenlerin gönüllerinde yer eden apaçık ayetlerdir. Bizim ayetlerimizi zalimlerden başkası yalanlamaz.

1- Allah'a yönelmede, Allah'ın yasalarına bağlılıkta kararlı ol. **2-** Allah'ın yasaları- dini. **3-** Her türlü aşırılıktan, **4-** Her türlü kötülükten. **5-** Allah'ın öğütleri her şeyden daha önemlidir; O, yaptığınız her şeyin karşılığını verecektir. **6-** Uğraştığınız şeyleri, çalışmalarınızı. **7-** Daha önce Kitap verdiklerimiz. **8-** Araplardan. **9-** Kur'an sana vahyedilmeden önce. **10-** Seni, bu mesajları başka kitaplardan almakla suçlarlardı.

وَقَالُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

50. "Ona Rabb'inden ayetler[1] indirilmeli değil miydi?" dediler. De ki: "Ayetler ancak Allah'ın yanındadır. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."[2]

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَّذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾

51. Kendilerine okunan Kitap'ı sana indirmemiz onlara yetmedi mi? Kuşkusuz bunda[3] inanan bir toplum için bir rahmet[4] ve zikir[5] vardır.

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ شَهِيْدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوْا بِاللّٰهِ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٥٢﴾

52. De ki: "Benimle sizin aranızda tanık olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde olanları bilir." Batıla inananlar ve Allah'ı yalanlayan kimseler, işte onlar hüsranda olanlardır.

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ؕ وَلَوْلَآ اَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَآءَهُمُ الْعَذَابُ ؕ وَلَيَاْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٣﴾

53. Senden azabı hemen getirmeni istiyorlar. Eğer belirlenmiş bir zaman olmasaydı, azap onlara elbette gelmişti. Ve o, hiç farkında olmadıkları bir sırada ansızın gelecek.

يَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ؕ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌ ۙ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿٥٤﴾

54. Senden azabı hemen getirmeni istiyorlar. Oysaki Cehennem kesinlikle gerçeği yalanlayan nankörleri çepeçevre kuşatacaktır.

يَوْمَ يَغْشٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ وَيَقُوْلُ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٥﴾

55. O gün, azap üstlerinden ve ayaklarının altından onları kuşatacak. Ve "Yapmış olduğunuz şeylerin cezasın tadın!" der.

يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ اَرْضِيْ وَاسِعَةٌ فَاِيَّايَ فَاعْبُدُوْنِ ﴿٥٦﴾

56. Ey inanan kullarım! Yeryüzüm geniştir.[6] Öyleyse yalnız Bana kulluk edin.

1- Mucizeler. **2-** Kur'an, bu ve birçok ayette nebiye mucize verilmediğini açıkça belirtmesine rağmen, başta hadis literatürü olmak üzere birçok kaynakta nebiye yüzlerce mucize verildiği yer almaktadır. **3-** Kur'an'da. **4-** İnsanlığa kurtuluşun yollarını gösteren, onları karanlıklardan aydınlığa çıkaracak olan. **5-** Öğüt. **6-** Eğer, Bana kulluk etmekten engelleniyor, baskı ve zulme dayanamıyorsanız başka yerlere gidin.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ﴿٥٧﴾

57. Her nefs[1] ölümü tadıcıdır. Sonra Bize döndürüleceksiniz.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ نِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿٥٨﴾

58. İnananları ve salihatı yapanları, içinde sürekli kalacakları Cennet'te; altından ırmaklar akan köşklere yerleştireceğiz. İyi işler yapanların ödülü ne güzeldir!

الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٥٩﴾

59. Onlar, sabreden[2] ve Rabb'lerine tevekkül[3] edenlerdir.

وَكَاَيِّنْ مِّنْ دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۖ اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦٠﴾

60. Rızıklarını temin edemeyen[4] nice dabbe[5] vardır. Onlara da size de Allah rızık verir. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۚ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٦١﴾

61. Gerçek şu ki, onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı, Güneş'i ve Ay'ı yararınıza sunan kimdir?" diye sorsan, kesinlikle "Allah." diyecekler. O halde nasıl başka varlıklara yöneliyorlar!

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٢﴾

62. Allah, kullarından dilediğine rızkı genişletir ve onun için takdir eder. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ نَّزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٣﴾

63. Eğer onlara: "Gökten su indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra dirilten kimdir?" diye sorsan, kesinlikle "Allah" diyecekler. De ki: "Hamd[6] Allah'a özgüdür." Fakat onların çoğu akıllarını kullanmıyorlar.

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَّلَعِبٌ ؕ وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٤﴾

64. Bu dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir. Ahiret yurdu, gerçek hayattır. Keşke, bunun farkında olsalardı!

1- Can. **2-** Zorluklara göğüs geren. **3-** Allah'a güvenmek, O'na dayanmak; her türlü hazırlığı yaptıktan, çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakmak. **4-** Kendi başına yiyeceğini elde edemeyen, yiyecek biriktiremeyen. **5-** Dabbe, hareket eden, canlı demektir. Genellikle sürüngenler için kullanılır. Kur'an'da tüm canlılar için de kullanılmaktadır. **6-** Yüceltme. Övgü.

فَاِذَا رَكِبُوا فِى الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۙ ﴿٦٥﴾

65. Gemiye bindikleri zaman[1], dini yalnız Allah'a özgü kılarak O'na dua ederler. Fakat onları karaya çıkarıp kurtardığımız zaman, hemen şirk koşarlar.

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ ۙ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۟ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

66. Onlar, kendilerine verdiğimiz nimetlere nankörlük etsinler ve gönüllerince yaşasınlar! Yakında neyin ne olduğunu görecekler!

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۭ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

67. Çevresindeki insanlar can güvenliği içinde değilken, orayı[2] güvenli harem[3] ve emin bir yer kıldığımızı görmediler mi? Hâlâ bâtıla mı inanıyorlar ve Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاۗءَهٗ ۭ اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِينَ ﴿٦٨﴾

68. Uydurduğu yalanı Allah'a isnat eden iftiracıdan veya kendisine gelen hakikati yalanlayandan daha zalim kim vardır? Gerçeği yalanlayan nankörler için Cehennem'de yer mi yok?

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

69. Biz, Bizim yolumuzda cihad edenleri[4] elbette yollarımıza iletiriz. Kuşkusuz Allah, muhsinlerle[5] beraberdir.

1- Tehlike ile yüz yüze geldiklerinde. **2-** Mekke'yi. **3-** Saygı duyulan, dokunulmaz, kutsal. **4-** Öz veri ile gayret gösterenleri, çalışıp çabalayanları, imkânlarını seferber edenleri, kararlılıkla mücadele edenleri. **5-** İyi kimseler, iyi işler yapanlar, iyi davranmayı ilke edinenler, güzel ahlak sahibi olanlar.

سُورَةُ الرُّومِ ﴿٣٠﴾	**30. RÛM SÛRESİ** *[İniş sırası: 87, Medeni, 286 ayet. Adını, 67-71 ayetlerde geçen "bakara/sığır" kıssasından almıştır. Hicretin ilk yıllarında inmiştir.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
الٓمٓ ﴿١﴾	1. Elif. Lâm. Mîm.
غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾	2. Rum yenilgiye uğradı.
فِيٓ أَدۡنَى ٱلۡأَرۡضِ وَهُم مِّنۢ بَعۡدِ غَلَبِهِمۡ سَيَغۡلِبُونَ ﴿٣﴾	3. En yakın bir yerde. Bu yenilgilerinden sonra pek yakında galip geleceklerdir.
فِي بِضۡعِ سِنِينَۗ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ مِن قَبۡلُ وَمِنۢ بَعۡدُۚ وَيَوۡمَئِذٖ يَفۡرَحُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿٤﴾	4. Birkaç yıl içinde[1]. Önce de sonra da her buyruk Allah'ındır. Ve İzin Günü inananlar sevineceklerdir.
بِنَصۡرِ ٱللَّهِۚ يَنصُرُ مَن يَشَآءُۖ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥﴾	5. Dilediği kimseye[2] yardım eden Allah'ın yardımıyla. O, Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٦﴾	6. Bu, Allah'ın sözüdür. Allah verdiği sözden dönmez. Fakat insanların çoğu bunun bilincinde değildirler.
يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ ﴿٧﴾	7. Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Onlar, ahiret hayatının bilincinde değildirler.

1- Ayet; yakın bir gelecekte, Bizanslılar ve İranlılar arasında savaş çıkacağını; Bizanslıların galip geleceğini bildirmektedir. Bu haber aynen gerçekleşmiştir. **2-** Uygun gördüğüne, hak edene.

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِىٓ اَنْفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَاِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿٨﴾

8. Onlar, muhasebe yapıp hiç düşünmüyorlar mı? Allah; gökleri, yeri ve bu ikisinin arasındaki şeyleri ancak hakk ile ve belli bir süre için yarattı. İnsanların çoğu Rabb'lerinin huzuruna çıkacaklarını yok saymaktadırlar.

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُٓوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَاَثَارُوا الْاَرْضَ وَعَمَرُوهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۚ ﴿٩﴾

9. Onlar, yeryüzünde gezip dolaşarak, kendilerinden öncekilerinin sonlarının nasıl olduğuna bakmadılar mı? Onlar, kendilerinden daha güçlüydüler; yeryüzünü alt üst etmişlerdi; onu, kendilerinin imar ettiklerinden daha çok imar etmişlerdi. Resûlleri, onlara nice açık belgelerle gelmişti. Allah onlara haksızlık yapmamış, onlar kendi kendilerine haksızlık yapmışlardı.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ اَسَٰٓـُٔوا السُّوٓآٰى اَنْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

10. Sonra, Allah'ın ayetlerini yalanlayıp, alaya alarak kötülük yapanların sonları çok kötü oldu.

اَللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

11. Allah, önce yaratmaya başlar, sonra onu iade[1] eder. Sonra da O'na döndürülürsünüz.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

12. Saatin gerçekleştiği gün[2], mücrimler umutlarını kaybederler.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوا بِشُرَكَآئِهِمْ كٰفِرِينَ ﴿١٣﴾

13. Ortak koştukları da onlara şefaatçi[3] olmayacaktır. Ortaklarını da yok sayacaklar.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

14. Saat'in gerçekleştiği gün[4]; İzin Günü, onlar[5] birbirinden ayrılırlar.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِى رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

15. Fakat inananlar ve salihatı yapanlar, onlar güzel bir bahçede mutluluk içinde yaşayacaklardır.

1- Öldükten sonra tekrar diriltir. **2-** Kıyametin koptuğu gün. **3-** Yardımcı. **4-** Kıyametin koptuğu gün. **5-** Müşriklerle, ilah edindikleri.

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَلِقَاۤئِ الْاٰخِرَةِ فَاُولٰۤىِٕكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿١٦﴾

16. Gerçeği yalanlayarak nankörlük eden, ayetlerimizi ve ahiret kavuşmasını yalanlayan kimselere gelince; onlar, azap içinde hazır bulundurulurlar.

فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِيْنَ تُمْسُوْنَ وَحِيْنَ تُصْبِحُوْنَ ﴿١٧﴾

17. O halde akşama kavuştuğunuz zaman ve sabaha kavuştuğunuz zaman[1] tesbih[2] Allah'ındır.[3]

وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَّحِيْنَ تُظْهِرُوْنَ ﴿١٨﴾

18. Karanlık ve aydınlık zamanlarda, göklerde ve yerde hamd[4], O'a aittir.

يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَيُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ﴿١٩﴾

19. O, ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarır. Ve ölmüş yeryüzüne hayat verir. İşte, tıpkı bunun gibi siz de diriltileceksiniz.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖۤ اَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَاۤ اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُوْنَ ﴿٢٠﴾

20. Sizi topraktan yaratması, O'nun ayetlerindendir.[5] Ardından da yeryüzüne dağılan bir beşer[6] oldunuz.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖۤ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْۤا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾

21. O'nun ayetlerinden[7] biri de, sizin için kendi cinsinizden eşler yaratmasıdır. Siz, onunla dinginleşir huzur bulursunuz. Birbirinize karşı, aranızda sevgi ve rahmet oluşturdu. Düşünen bir toplum için bunda nice ayetler[7] vardır.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِيْنَ ﴿٢٢﴾

22. Göklerin ve yerin yaratılışı, dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu O'nun ayetlerindendir[8]. Bunda bilenler[9] için ayetler[10] vardır.

1- Gün bitiminde ve günün başlamasında. **2-** Tesbih, Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleri ile tanınması ve tanıtılması etkinliğidir. Allah'ı tesbih etmek; O'nu şirk içeren her türlü düşünce ve inançtan arındırarak, Kendisine özgü nitelikleri ile yüceltmek demektir. Tesbihe, namazda "tesbih çekme" olarak anlam vermek bidat ve hurafedir. **3-** Gece, gündüz sürekli duyarlı olun ve başka varlıkları ortak koşmaksızın tevhide bağlı kalın. Yalnızca Allah'a kulluk edin. **4-** Övgü, yüceltme. **5-** Kanıt, gösterge. **6-** Hiçbir ilahi özelliği olmayan bir insan. **7-** Kanıt, gösterge, ibret, işaret. **8-** Yasalarındandır. **9-** Gerçeği idrak etmiş olanlar. Vahyin bildirdiği bilgilerin gerçek olduğuna inananlar. **10-** Kanıt, gösterge, belge.

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَآؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. Yine gece uyumanız, gündüz O'nun fazlından[1] rızık aramanız O'nun ayetlerindendir[2]. Bunda, anlayan bir halk için ayetler vardır.

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحْىٖ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٤﴾

24. Size, bir yandan korku veren bir yandan da yağmurun belirtisi olarak umut veren şimşeği göstermesi ve gökten su indirerek, ölmüş yeryüzüne hayat vermesi O'nun ayetlerindendir.[2] Bunda aklını kullanan bir kavim için kesinlikle ayetler vardır.

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ؕ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْاَرْضِ ۖ اِذَآ اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. Göklerin ve yerin, buyruğu ile durması[3], O'nun ayetlerindendir.[4] Sonra bir tek çağırışla çağırdığı zaman yerden derhal çıkacaksınız.[5]

وَلَهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ كُلٌّ لَّهٗ قَانِتُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. Göklerde ve yerde olanların tamamı O'nundur. Hepsi O'nun yasalarına bağlıdır.

وَهُوَ الَّذِىْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ؕ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾

27. Yaratmayı ilk kez başlatan, sonra onu tekrar eden[6] O'dur. Bu, O'nun için çok kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce nitelikler O'nundur. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ؕ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَآءَ فِىْ مَا رَزَقْنٰكُمْ فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Kendinizden, size bir örnek vermektedir: Size verdiğimiz mallarda yeminle hak sahibi olduğunuz[7] kimselerden ortaklarınız var mı? Siz ve onlar bu mallarda eşit misiniz? Onları, birbirinizi saydığınız gibi sayar mısınız? Aklını kullanan bir kavim için ayetleri işte böyle açıklıyoruz."[8]

1- Lütuf, ihsan, ikram, cömertlik, hayır, iyilik. **2-** Kanıt, gösterge, belge. **3-** Dengede durması, varlığını sürdürmesi, bir düzene sahip olması. **4-** Kanıt, gösterge, işaret. **5-** Yeniden diriltileceksiniz. **6-** Ölümünden sonra yeniden dirilten. **7-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen "Ma melaket eymanukum" deyimine "sağ elinin" sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. **8-** Bu ayette, Rabb'imiz; rızkı yaratan da rızkın gerçek sahibi olan da Ben'im diyor. Ve diyor ki: Siz yeminle hak sahibi olduğunuz kimseleri malınıza ortak ediyor musunuz ki Ben kullarımı rızıklandırırken bu rızıklandırmamda ilahlarınızı (Lat, Uzza, Menat vb.) Kendime ortak edeyim? Ve onlar aracılığıyla veya onlarla birlikte size rızık vereyim. Diğer bir anlatımla, rızık verici olan yalnızca Benim demektedir. Hiçbir fabrika sahibi, fabrikasında çalışan bir işçiyi malda ve yönetimde kendisiyle eşit görmez. Aynı içerikte bir diğer ayet de şudur: "Allah, rızık konusunda kiminizi kiminize üstün kıldı. Üstün kılınanlar; rızıklarını yeminle hak sahibi oldukları kimselere aktarıyorlar da onlar, onda eşit oluyorlar mı? O halde, Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? (16:71)"

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَهْوَٓاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ يَهْدِى مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

29. Hayır, zalimler körü körüne hevalarına[1] uydular. Bundan sonra[2] Allah'ın şaşırttığını kim doğru yola iletebilir? Ve onların yardımcıları da yoktur.

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۟ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِى فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۟ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ۟ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۙ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۙ ﴿٣٠﴾

30. O halde hanif[3] olarak dine yüzünü[4] ikame et[5]. İnsanları, üzerinde yaratmış olduğu Allah'ın fıtratına.[6] Allah'ın yaratmasında değişme olmaz. Kayyum[7] olan din budur. Fakat insanların çoğu bilmiyorlar.

مُنِيبِينَ اِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ ﴿٣١﴾

31. O'na yönelin. O'na karşı takva[8] sahibi olun. Salatı ikame edin[9]. Müşriklerden olmayın.

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۟ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

32. Dinlerini parçalara bölen[10], gruplara ayrılan ve her grubun kendi yanındakiyle böbürlendiği kimselerden olmayın.

وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَٓا اَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ۙ ﴿٣٣﴾

33. İnsanların başlarına bir sıkıntı gelince, Rabb'lerine yönelerek O'na dua ederler. Sonra, onlara kendinden bir rahmet tattırınca[11], onlardan bir kısmı Rabb'lerine şirk koşarlar.

1- Tutku ve kuruntularına. **2-** Allah'ın şaşırtması hevalarına uymalarının karşılığıdır. Tutku ve kuruntularına uyarak kendisine haksızlık eden ve böyle yaptığı için Allah'ın şaşırttığı kimsenin bu sapkınlığı, kendi tercihinin sonucudur. **3-** Şirk koşmaksızın, birleyerek. **4-** Bütün varlığınla. **5-** Doğrult. (Şirk koşmaksızın, bütün varlığınla dine sımsıkı sarıl). **6-** Ki Allah, insanları bu benlik üzerinde yaratmıştır. **7-** Dosdoğru, gözetici, emniyete alıcı. **8-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **9-** İbadete layık yegâne ilah olarak yalnızca Allah'a ibadet edin. Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelin. İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanın. Sala sözcüğünün; Allah'a yönelmek, "namaz", ibadet, dua, rahmet, destek olma, dayanışma, yardımlaşma, yakından ilgi duyma, tapınak ve din gibi anlamları bulunmaktadır. Salâtın hangi anlamı ifade ettiği, ancak içinde yer aldığı ayet ve konu bağlamından anlaşılabilir. **10-** Dinin tamamını almak yerine, işine gelen kısmını alarak, dinin bütünlüğünü bozan; dini mezhebe, tarikata, cemaate dönüştüren. **11-** Sıkıntıları giderilince.

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٤﴾

34. Kendilerine verdiğimiz şeylere nankörlük ederler. İstediğiniz gibi yaşayın bakalım! İleride gerçeği göreceksiniz.

اَمْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوْا بِهٖ يُشْرِكُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. Yoksa onlara bir sultân[1] gönderdik de o, onlara şirk koşmalarını mı söylüyor?

وَاِذَآ اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوْا بِهَا ۭ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُوْنَ ﴿٣٦﴾

36. İnsanlara bir rahmet tattırdığımız zaman, onunla şımarırlar. Kendi yaptıklarından dolayı başlarına bir kötülük gelirse, o zaman hemen umutsuzluğa kapılırlar.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيَقْدِرُ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٣٧﴾

37. Allah'ın dilediği[2] kimse için rızkı genişlettiğini ve ölçülendirdiğini görmüyorlar mı? Bunda inanan bir halk için ayetler[3] vardır.

فَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۭ ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ ۡ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٣٨﴾

38. Öyleyse; yakınlara, miskine[4] ve "yol oğluna"[5] hakkını ver. Bu, Allah'ın yüzünü[6] dileyenler için daha hayırlıdır. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَا۟ فِيْٓ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ زَكٰوةٍ تُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُضْعِفُوْنَ ﴿٣٩﴾

39. İnsanların mallarında artsın diye ribadan verdiğiniz, Allah'ın katında artmaz. Allah'ın yüzünü[7] dileyerek zekattan[8] verenler, işte bunu yapanlar kat kat arttıranlardır.

1- Yetki belgesi, görev pusulası demektir; bir kimsenin yetkili kılındığına; yetkili olduğuna dair verilen yetki belgesi anlamına gelmektedir. Söz ve yetki sahibi demek olan "Sultan" sözcüğü de bu sözcükten türemiştir. Çevirilerde sultan sözcüğüne "delil" anlamının verilmesi doğru değildir. **2-** Uygun Gördüğü. **3-** Göstergeler, belgeler, kanıtlar. **4-** Yoksul, düşkün. **5-** "İbnu's-sebili," "yol oğlu" demektir. Bu bir deyimdir. Bu deyime, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlam da yaptığı şey imkânsızlık nedeni ile yarım kalan kimselerdir. **6-** Allah'ın yönü. Diğer bir deyimle, "bütün varlığı ile Allah'a yönelme. **7-** Allah'ın yüzü, Allah'ın yönü demektir. Diğer bir deyimle "tamamıyla Allah'a yönelme" anlamına gelmektedir. **8-** Hiçbir karşılık beklemeden, yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yardımda bulunanlar.

اَللّٰهُ الَّذِی خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ یُمِیتُكُمْ ثُمَّ یُحْیِیكُمْ ؕ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ یَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَیْءٍ ؕ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰی عَمَّا یُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

40. O Allah ki, sizi yaratan, sonra sizi yaşatan, sonra sizi öldüren, sonra sizi diriltendir. Ortak koştuklarınızdan bunları yapacak olan var mı? Allah, onların şirk koştuklarından münezzehtir, yüceler yücesidir.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَیْدِی النَّاسِ لِیُذِیقَهُمْ بَعْضَ الَّذِی عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

41. İnsanların kendi yaptıklarından dolayı karada ve denizde fesat ortaya çıktı. Belki akıllarını başlarına alırlar diye yaptıklarının bir kısmı onlara tattırıldı.

قُلْ سِیرُوا فِی الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلُ ؕ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِینَ ﴿٤٢﴾

42. De ki: “Yeryüzünde gezin de daha öncekilerin sonlarının nasıl olduğuna bakın. Onların çoğu müşriklerdendi.”

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّینِ الْقَیِّمِ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَّاْتِیَ یَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ یَوْمَئِذٍ یَّصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

43. Öyleyse Allah tarafından geri döndürülmesi olmayan gün gelmeden önce, yönünü, koruyup güvene alan dine çevir, ona sıkı sıkıya bağlan. İzin Günü onlar bölük bölük ayrılırlar.[1]

مَنْ كَفَرَ فَعَلَیْهِ كُفْرُهٗ ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنْفُسِهِمْ یَمْهَدُونَ ۙ ﴿٤٤﴾

44. Kim küfrederse, küfrü kendi aleyhinedir. Kim salihatı[2] yaparsa, onlar kendileri için iyi bir gelecek hazırlamış olurlar.

لِیَجْزِیَ الَّذِینَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ لَا یُحِبُّ الْكَافِرِینَ ﴿٤٥﴾

45. İnanan ve salihatı yapanlara lütfundan karşılık verir. O, gerçeği yalanlayan nankörleri sevmez.

وَمِنْ اٰیَاتِهٖۤ اَنْ یُّرْسِلَ الرِّیَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَّلِیُذِیقَكُمْ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَلِتَجْرِیَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

46. Rüzgârları müjdeci olarak göndererek, rahmetinden size tattırması, buyruğu ile gemilerin akıp gitmesi ve lütfundan rızık istemeniz, O’nun ayetlerindendir. Umulur ki şükredenlerden olursunuz.

1- Herkes hak ettiği yere göre birbirinden ayrılacak. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآؤُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا ؕ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٧﴾

47. Ant olsun ki, senden önce, birçok resûlü halklarına gönderdik. Onlara beyyineler[1] getirdiler. Ardından suçlulardan intikam aldık. Mü'min kimselere yardım etmek Bize hak oldu.

اَللّٰهُ الَّذِيْ يُرْسِلُ الرِّيٰحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهٗ فِي السَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهٗ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ فَاِذَآ اَصَابَ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٤٨﴾

48. Allah, rüzgârı göndererek bulutları hareket ettirir. Sonra onu gökyüzünde dilediği gibi yayıp kütleler haline getirir. Sonra onun arasından yağmurun çıktığını görürsün. Böylece kullarından dilediğine onu isabet ettirdiği zaman onlar sevinirler.

وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِّنْ قَبْلِهٖ لَمُبْلِسِيْنَ ﴿٤٩﴾

49. Oysa onlar, yağmurun onlara indirilmesinden önce gerçekten ümitlerini kesenlerdi.

فَانْظُرْ اِلٰٓى اٰثٰرِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٥٠﴾

50. Allah'ın rahmetinin eserlerine bir bak! Ölümünden sonra yeryüzünü nasıl diriltiyor! Ölüleri de kesinlikle diriltecek O'dur. O, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيْحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوْا مِنْ بَعْدِهٖ يَكْفُرُوْنَ ﴿٥١﴾

51. Eğer rüzgâr göndersek, ekini ve bitkileri sararmış görseler, nankörlük etmeye başlarlar.

فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٢﴾

52. Şu bir gerçek ki, sen ölülere[2] duyuramazsın. Arkasını dönüp giden sağırlara[3] da çağrıyı duyuramazsın.[4]

وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ؕ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٥٣﴾

53. Sen, körleri[5] sapkınlıklarından kurtarıp doğru yola iletemezsin. Sen, ayetlerimizi ancak iman edeceklere duyurabilirsin; zira onlar teslim[6] olmuş kimselerdir.

1- Kanıt içeren, açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **2-** Aklını kullanmayanlara, aklını devre dışı bırakanlara. **3-** Gerçeği dikkate almayan ona önem vermeyen, duyarsız ve sorumsuz olanlara. **4-** Söz dinletemezsin. **5-** Gerçekleri görmeyenleri. **6-** Gerçekleri yürekten arzulayan kimseler.

اَللّٰهُ الَّذِی خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَیْبَةً ؕ یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ ۚ وَهُوَ الْعَلِیمُ الْقَدِیرُ ﴿٥٤﴾

54. Sizi önce zayıf[1] yaratıp, ardından size güç veren sonra bu gücün ardından sizi zayıf ve yaşlı kılan Allah'tır. O, dilediği şeyi yaratır. Ve O, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَیَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ یُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ ۙ مَا لَبِثُوا غَیْرَ سَاعَةٍ ؕ كَذٰلِكَ كَانُوا یُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

55. Kıyametin koptuğu gün, mücrimler[2] dünyada bir saatten fazla kalmadıklarına yemin ederler. Onlar işte böyle döndürülüyorlardı.[3]

وَقَالَ الَّذِینَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِیمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِی كِتَابِ اللّٰهِ اِلٰی یَوْمِ الْبَعْثِ ۖ فَهٰذَا یَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

56. Kendilerine bilgi ve iman verilenler: "Ant olsun ki, siz Allah'ın yasasındaki diriliş gününe kadar kaldınız. İşte bu dirilme günüdür. Ne var ki siz bu gerçeği algılayamadınız.

فَیَوْمَئِذٍ لَا یَنْفَعُ الَّذِینَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ یُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

57. Artık o gün zalimlere mazeretleri yarar sağlamaz. Onlardan mazeret de istenmeyecek.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِی هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ؕ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰیَةٍ لَیَقُولَنَّ الَّذِینَ كَفَرُوا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

58. Ant olsun ki, insanlar için bu Kur'an'da her türlü örneği vererek gerçekleri anlattık. Sen onlara bir ayet[4] de getirsen, gerçeği yalanlayan nankörler kesinlikle: "Siz, sadece, asılsız iddialarda bulunan kimselersiniz." derler.

كَذٰلِكَ یَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰی قُلُوبِ الَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

59. İşte Allah, bilmeyen[5] kimselerin kalplerinin üzerini böyle mühürler.

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلَا یَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِینَ لَا یُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

60. Öyleyse sabret, kuşkusuz Allah'ın verdiği söz kesindir. Sakın ha! İnanmayanlar seni gevşetmesinler.

1- Hiçbir şeye güç yetiremeyen bir bebek olarak. **2-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3-** Dünyada iken de böyle aldanıyorlardı; gerçekleri çarpıtıyorlardı. **4-** Mucize, kanıt. **5-** Gerçeği idrak etmeyen, algılamayan.

سُورَةُ لُقْمٰنَ ﴿٣١﴾

31. LOKMÂN SÛRESİ

[İniş sırası: 57, Mekki, 34 ayet. Adını 12. ve 13. ayetlerdeki "Lokmân" sözcüğünden almıştır. Mekke döneminin ortalarında inmiştir.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمّٓ ﴿١﴾

1. Elif. Lâm. Mîm.

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

2. İşte bunlar[1], hâkim olan Kitap'ın ayetleridir.[2]

هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٣﴾

3. İyiler için yol gösterici ve rahmettir.

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

4. Onlar, salâtı ikame ederler ve zekâtı yaparlar[3]. Onlar ahirete kesin olarak iman ederler.

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

5. İşte onlar, Rabb'leri tarafından doğru yol üzerindedirler. Onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِى لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٦﴾

6. İnsanlardan, bilgisi olmadığı halde; Allah'ın yolundan saptırmak ve onu alay konusu edinmek için gerçeği boş hadislerle[4] değiştirenler vardır. İşte onlar için aşağılayıcı bir azap vardır.

1- Elif. Lam. Mim. **2-** Göstergeleridir. **3-** "Namazı kılmak ve ve zekâtı vermek" olarak çevrilen bu terkipteki "vermek" sözcüğü yerine "yapmak" sözcüğünün kullanılması anlam olarak daha doğrudur. Kök harfleri ا ت ي(Elif-Te-Ye) olan bu sözcük, kök anlamı itibarıyla Kur'an'da 550 civarında yerde geçmektedir. Ve şu anlamlarda kullanılmıştır: yapmak, vermek, gelmek, getirmek, geçmek, rastlamak, işlemek, varmak, sürdürmek, ortaya koymak, göstermek, gitmek, katılmak, karşılamak ve ulaşmak. "Ve ekîmus salâte ve âtûz zekât" terkibindeki (âtû) sözcüğüne, yukarıda da ifade edildiği gibi onlarca anlam içinden "verin" anlamının kullanılması doğru değildir. Doğru anlam, zekâtı –zekât arınmak demektir- "yapın" dır. Yani arınmayı gerçekleştirin, arının demektir. Kur'an, zekât sözcüğünü arınmak anlamında kullanmaktadır. (Örneğin 19:13) Zekât, mali yardım değil, mali yardım yapılarak malın arınmasıdır. Mali yardım sadakadır. Sadaka verilirse malın arınması gerçekleşmiş olacaktır. Bu terkip: İbadete layık yegâne ilah olarak Allah'a inanmak; kulluğu, Allah'a yönelmeyi, dua ve ibadeti şirkten arındırılmış bir bilinçle ve arınmış, temizlenmiş arı duru hale gelmiş bir benlikle yapmak; yardımlaşmayı, destek olmayı canlı ve diri tutmak demektir. (Örneğin 2:151; 3:77; 4:49; 9:103; 19:13; 20:76; 24:21; 35:18; 53:32; 62:2; 80:3; 91:9) **4-** Sözlerle.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِىْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝٧

7. Ona ayetlerimiz okunduğu zaman sanki onları duymamış, sanki kulakları sağırmış gibi, küstahça umursamazlıktan gelir. Öyleyse onu, çok acı veren bir azaptan haberdar et.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ۝٨

8. İman eden ve salihatı[1] yapanlar için, Naîm Cennet'ler vardır.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝٩

9. Orada sürekli kalırlar. Allah'ın vaadi gerçektir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَاۗبَّةٍ ۭ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ۝١٠

10. Gördüğünüz gibi gökleri direksiz yarattı. Yeryüzüne de sizi sarsmaması için ağır baskılar yerleştirdi. Orada her türlü canlıyı yaydı. Gökten su indirip, orada her kerim[2] çiftten bitki bitirdi.

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُوْنِىْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۭ بَلِ الظّٰلِمُوْنَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝١١

11. Bu Allah'ın yaratmasıdır. Haydi, bana O'ndan başkasının ne yarattığını gösterin. Hayır! Zalimler apaçık bir sapkınlık içindedirler.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ۭ وَمَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِىٌّ حَمِيْدٌ ۝١٢

12. Ant olsun ki, "Allah'a şükret." diye, Lokmân'a hikmet[3] verdik. Kim şükrederse[4] kendisi için şükreder. Kim de nankörlük ederse bilsin ki Allah kimsenin şükrüne muhtaç değildir. Bütün övgüler O'nadır.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Cömert. **3-** Hikmet; Sözcük anlamı olarak engel olmak demektir. Kavram olarak; baskı, zulüm, fitne ve fesadı engellemek için konulan yasa, kural ve ilkeler demektir. Ayrıca sağlıklı düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi; yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma, bilme, bilge olma, hakem, hâkim, hüküm, hükümdar, hükümet, mahkeme, mahkûm, tahakküm, istihkâm, gibi anlamları bulunmaktadır. Hikmet sözcüğüne, sünnet anlamının verilmesi doğru değildir. **4-** Şükür, verilen nimet neyse ondan ihtiyacı olanların payını vermektir. Allah'a şükretmek demek, Allah ne tür nimet vermişse o nimetlerden ihtiyaç sahiplerini yararlandırmak demektir. Yalnızca sözle yapılan şükrün bir değeri yoktur. Örneğin tavuğun yediği yeme karşılık yumurta, koyunun yediği ota karşılık süt vermesi onların şükretmesidir.

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ﴿١٣﴾

13. Vaktiyle Lokman oğluna öğüt vererek: "Ey yavrucuğum! Allah'a şirk koşma, kuşkusuz şirk koşmak çok büyük bir zulümdür." demişti.

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ وَّفِصَالُهٗ فِىْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِىْ وَلِوَالِدَيْكَ ؕ اِلَىَّ الْمَصِيْرُ ﴿١٤﴾

14. İnsana, anne ve babasını vasiyet ettik. Onu, annesi zorluk üzerine zorluk içinde taşıdı. İki yıl boyunca ona süt verdi. Bana, anne ve babana şükret![1] Dönüş Banadır.

وَاِنْ جَاهَدٰكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ بِىْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى الدُّنْيَا مَعْرُوْفًا ۖ وَّاتَّبِعْ سَبِيْلَ مَنْ اَنَابَ اِلَىَّ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Eğer o ikisi, hakkında bilgin olmayan bir şeyi Bana ortak koşman için seninle cihad[2] ederlerse, o zaman sakın onlara itaat etme. Dünyada onlarla güzel geçin. Bana yönelen kimselerin yoluna uy. Sonra dönüşünüz Banadır. O zaman yaptığınız şeyleri size haber vereceğim.

يٰبُنَيَّ اِنَّهَآ اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِىْ صَخْرَةٍ اَوْ فِى السَّمٰوٰتِ اَوْ فِى الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿١٦﴾

16. "Ey oğulcuğum! Yaptıkların bir hardal tanesi kadar olup da bir kayanın içinde veya gökyüzünde veya yer altında bile olsa, Allah onu meydana çıkarır. Kuşkusuz Allah, Bütün Ayrıntıları Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır."

يٰبُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوْفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَآ اَصَابَكَ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ۚ ﴿١٧﴾

17. "Ey oğulcuğum! Salatı ikame et[3], iyiliği öner, kötülükten sakındır.[4] Karşılaştığın zorluklara sabret.[5] Bunlar kararlılık göstermen gereken şeylerdir."

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ ۚ ﴿١٨﴾

18. "Kibirli bir tavırla insanları küçümseyerek onlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Kuşkusuz Allah, kendisini beğenen ve övünüp duranları sevmez."

1- Allah'ın verdiği nimetlerin, anne ve babanın sağladığı imkânların karşılığında, minnettar ol, sorumlu davran, ne gerekiyorsa onu yap. **2-** Mücadele. **3-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek. İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. Yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak. **4-** "Emr-i b'il-maruf nehy-i ani'l münker" İyiliği öner, kötülükten sakındır." Bu deyimi, aslında aynı zamanda iyi olan şeyleri yapmayı kendine iş edin, ahlak edin; kötü olan şeylerden uzak dur, kötülüklerden sakın; kötülüklerden uzak durmayı ve iyi olan şeyleri yapmayı ilke edin demektir. **5-** Dayan, diren, yılgınlığa düşme.

وَاقْصِدْ فِىْ مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ؕ اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيْرِ ؏ ﴿١٩﴾

19. "Yürüyüşünde ölçülü ol; sesini alçalt. Seslerin en çirkini, eşeklerin sesidir."

اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهٗ ظَاهِرَةً وَّبَاطِنَةً ؕ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى وَّلَا كِتَابٍ مُّنِيْرٍ ﴿٢٠﴾

20. Allah'ın, göklerde ve yerde olan her şeyi sizin hizmetinize sunduğunu, görünen görünmeyen[1] nimetleri sizin için bollaştırdığını görmüyor musunuz? Yine de kimi insanlar; bir bilgiye, bir yol göstericiye ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında tartışıyorlar.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطٰنُ يَدْعُوْهُمْ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿٢١﴾

21. Onlara, "Allah'ın indirdiği şeye uyun." dendiği zaman: "Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız." dediler. Peki! Ya şeytan onları alevli ateşin azabına çağırmış olsa da mı?

وَمَنْ يُّسْلِمْ وَجْهَهٗۤ اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ؕ وَاِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُوْرِ ﴿٢٢﴾

22. Kim muhsin[2] olarak, tüm varlığı ile Allah'a yönelirse, işte o, gerçekten en sağlam tutamağa tutunmuştur. İşlerin sonucu yalnızca Allah'a aittir.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهٗ ؕ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٢٣﴾

23. Kim de gerçeği yalanlayarak nankörlük ederse, artık onun nankörlüğü seni üzmesin. Onların dönüşü yalnızca Bizedir. Yaptıkları şeyleri haber vereceğiz. Kuşkusuz Allah, sinelerde olanı en iyi bilendir.

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيْلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿٢٤﴾

24. Onları biraz yararlandırırız.[3] Sonra ağır bir azaba maruz bırakırız.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. Eğer onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, kesinlikle "Allah." diyecekler. De ki: "Bütün övgüler Allah'a layıktır." Hayır, çokları bunu idrak etmezler.

1- Maddi ve manevi. **2-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **3-** Dünya nimetlerinden.

لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِیُّ الْحَمِیْدُ ﴿۲۶﴾

26. Göklerde ve yerde olanlar, Allah'ındır. Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

وَلَوْ اَنَّ مَا فِی الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّالْبَحْرُ یَمُدُّهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ ﴿۲۷﴾

27. Eğer yeryüzünde bulunan ağaçlar kalem olsaydı; deniz ve yedi[1] deniz[2] daha ilave edilseydi, Allah'ın kelimeleri[3] tükenmezdi. Kuşkusuz Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِیْعٌۢ بَصِیْرٌ ﴿۲۸﴾

28. Sizin yaratılmanız ve ölümden sonra diriltilmeniz Allah için bir kişiyi yaratmak ve diriltmek kadar kolaydır. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ یُوْلِجُ الَّیْلَ فِی النَّهَارِ وَیُوْلِجُ النَّهَارَ فِی الَّیْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۙ كُلٌّ یَّجْرِیْۤ اِلٰۤی اَجَلٍ مُّسَمًّی وَّاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرٌ ﴿۲۹﴾

29. Allah'ın; geceyi gündüze, gündüzü de geceye çevirdiğini görmüyor musun? Güneş'i ve Ay'ı buyruk altına aldı. Her biri belirlenmiş bir süreye kadar hareketini sürdürüyor. Kuşkusuz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الْبَاطِلُ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِیُّ الْكَبِیْرُ ﴿۳۰﴾

30. Çünkü Allah gerçekliğin ta kendisidir. Ve onların, O'nun yanı sıra yakardıkları ise kesinlikle gerçek dışıdır. Kuşkusuz Allah, Çok Yüce'dir, Çok Büyük'tür.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِیْ فِی الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِیُرِیَكُمْ مِّنْ اٰیٰتِهٖ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿۳۱﴾

31. Allah'ın nimeti[4] ile denizde yüzen gemileri görmüyor musunuz? Allah, bununla size ayetlerinden[5] göstermektedir. Kuşkusuz bunda sabreden[6] ve şükredenler[7] için dersler vardır.

1- Yedi sayısı çokluk bildirmektedir. Yani "çokça deniz" anlamına gelmektedir. **2-** Mürekkep olsa. **3-** "Allah'ın kelimeleri" deyimi "Allah'ın takdir edilmiş hükümleri" demektir. Allah'ın "ol emri" ile yarattığı şeyleri ve yaratma gücünü ifade etmektedir. Allah'ın sonsuz ilmi ve gücü vurgulanmaktadır. Buna "Allah'ın sözleri" anlamı verilmesi doğru değildir. **4-** Allah'ın koyduğu yasalar sayesinde. **5-** Yaratıcının varlığının ve gücünün göstergesi olan işaretleri. **6-** Güçlüklere göğüs germesini bilen. **7-** Şükür, verilen nimet her neyse, ondan ihtiyacı olanların payını vermektir. Allah'a şükretmek demek, Allah ne tür nimet vermişse o nimetlerden ihtiyaç sahiplerini yararlandırmak demektir. Yalnızca sözle yapılan şükrün bir değeri yoktur. Örneğin tavuğun yediği yeme karşılık yumurta, koyunun yediği ota karşılık süt vermesi onların şükretmesidir.

وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ۭ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

32. Ve karanlık gölgeler gibi dalgalar onları sardığı zaman, dini O'na has kılarak Allah'a yalvarırlar. Ama onları karaya çıkarıp kurtardığı zaman, onlardan bir kısmı orta bir yol tutar. Ve Bizim ayetlerimizi ancak, tam hain ve tam nankör olanlardan başkası bile bile ilgisiz kalmaz.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَّا يَجْزِيْ وَالِدٌ عَنْ وَّلَدِهٖ ۡ وَلَا مَوْلُوْدٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَّالِدِهٖ شَيْـــًٔا ۭ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿٣٣﴾

33. Ey insanlar! Rabb'inize takvalı olun. Ve babanın çocuğuna hiçbir yarar sağlayamadığı, çocuğun da babasına hiçbir şey ile yarar sağlayamadığı günden sakının. Kuşkusuz Allah'ın uyarısı gerçektir. O halde dünya hayatı sizi aldatmasın. Ve sakın aldatıcı[1] sizi Allah ile aldatmasın.[2]

اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ۭ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۭ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌۢ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿٣٤﴾

34. Saatin[3] bilgisi, Allah'ın yanındadır. Ve O, yağmuru yağdırır, rahimde olanı bilir. Kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Kimse nerede öleceğini de bilemez. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

1- Şeytan, şeytani güçler, her türden aldatıcı. **2-** Allah'ın bağışlayıcılığına, merhametine güvendirerek kötülük yaptırmasın. Allah'ın buyruklarını hafife aldırmasın. **3-** Kıyametin ne zaman kopacağı bilgisi.

سُورَةُ السَّجْدَةِ ﴿٣٢﴾

32. SECDE SÛRESİ

[İniş sırası: 75, Mekki, 30 ayet. Adını 15. âyetteki "Succeden/secde edenler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

الٓمٓ ﴿١﴾

1. Elif. Lâm. Mîm.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

2. Kendisinde şüphe olmayan bu Kitap'ın indirilişi, âlemlerin Rabb'indendir.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

3. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? Bilakis! O, Rabb'inden bir gerçektir. Senden önce kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan halkı uyarman içindir. Umulur ki böylece onlar, doğru yolu seçerler.

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۜ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۜ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

4. O Allah ki; gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri altı günde[1] yarattı. Sonra arşa istiva etti.[2] Sizin O'ndan başka veliniz[3] ve şefaatçiniz yoktur. Hâlâ öğüt almaz mısınız?

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

5. Gökten yeryüzüne kadar işleri düzenler. Sonra miktarı sizin hesabınıza göre bin yıl süren bir gün[4] içinde işler O'na yükselir.[5]

ذٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

6. İşte O, görünmeyeni ve görüneni bilen Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- "Altı evrede, altı dönemde." **2-** Sonra yarattıklarını egemenliği altına aldı; düzenleyip, işleyiş yasalarını koydu. Sözcük olarak; arş, kral koltuğu, taht; istiva ise tahta kurulmak, oturmak demektir. **3-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28) **4-** "Bin yıl" ve "bir gün" sözcükleri, "asırlarca süren" ve "bir an" anlamında zaman dilimini ifade etmektedir. **5-** Yeryüzünün işleyişini düzenleyen yasalar iptal olur.

اَلَّذِیۡۤ اَحۡسَنَ کُلَّ شَیۡءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلۡقَ الۡاِنۡسَانِ مِنۡ طِیۡنٍ ۚ﴿۷﴾

7. O ki yarattığı her şeyi en iyi şekilde yaratmıştır. İnsanı yaratmaya çamurdan[1] başladı.

ثُمَّ جَعَلَ نَسۡلَهٗ مِنۡ سُلٰلَةٍ مِّنۡ مَّآءٍ مَّهِیۡنٍ ۚ﴿۸﴾

8. Sonra onun soyunu[2] bir özden, basit bir sudan[3], devam ettirdi.

ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِیۡهِ مِنۡ رُّوۡحِهٖ وَجَعَلَ لَـکُمُ السَّمۡعَ وَالۡاَبۡصَارَ وَالۡاَفۡـِٕدَةَ ؕ قَلِیۡلًا مَّا تَشۡکُرُوۡنَ ﴿۹﴾

9. Sonra onu düzenledi ve ona ruhundan üfledi[4]. Size duyma yetisi, görme yetisi ve fuad[5] verdi. Ne kadar az şükrediyorsunuz!

وَقَالُوۡۤا ءَاِذَا ضَلَلۡنَا فِی الۡاَرۡضِ ءَاِنَّا لَفِیۡ خَلۡقٍ جَدِیۡدٍ ؕ بَلۡ هُمۡ بِلِقَآئِ رَبِّهِمۡ کٰفِرُوۡنَ ﴿۱۰﴾

10. Onlar: “Toprakta yok olup kaybolduktan sonra yeniden mi yaratılacağız?” dediler. Hayır; onlar, Rabblerine kavuşmayı yalanlıyorlar.

قُلۡ یَتَوَفّٰىکُمۡ مَّلَکُ الۡمَوۡتِ الَّذِیۡ وُکِّلَ بِکُمۡ ثُمَّ اِلٰی رَبِّکُمۡ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۱۱﴾

11. De ki: “Size vekil kılınan[6] ölüm meleği, sizi vefat ettirecek. Sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.[7]

وَلَوۡ تَرٰۤی اِذِ الۡمُجۡرِمُوۡنَ نَاکِسُوۡا رُءُوۡسِهِمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ؕ رَبَّنَاۤ اَبۡصَرۡنَا وَسَمِعۡنَا فَارۡجِعۡنَا نَعۡمَلۡ صَالِحًا اِنَّا مُوۡقِنُوۡنَ ﴿۱۲﴾

12. Mücrimleri, Rabblerinin huzurunda başları öne eğilmiş olarak: “Rabb’imiz! Gördük ve dinledik, şimdi bizi dünyaya geri gönder de salihatı[8] yapalım. Biz, artık kesin bir şekilde inandık.” derlerken bir görsen!

1- Çamur; toprak ve suyun karışımıdır. Kur’an yaratılışı bazen topraktan bazen de sudan ayrı ayrı olarak vurgulamakta bazen de çamur olarak iki maddeyi birlikte anmaktadır. Günümüz biyoloji ve kimya bilimlerinin yaptıkları analitik incelemelerde insan vücudunun içerdiği maddeler ile toprağın içerdiği maddelerin tamamen aynı olduğu anlaşılmıştır. **2-** Üreyip çoğalmasını. **3-** Sperm. **4-** Ruh sözcüğü; “can”, vücuda hayat veren cevher” demektir. **5-** “Fuad” sözcüğüne gönül veya kalp olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu ve daha pek çok ayette yer alan ve “kalp” veya “gönül” olarak çeviriye konu olan “fuad” sözcüğü; kavramanın, idrak etmenin, düşünmenin, akletmenin organı, merkezi anlamındadır. Ayrıca gönül, yararlı olmak, bir şeye ilgi duymak ve sorumlu olmak gibi anlamları da bulunmaktadır. **6-** Sizden sorumlu olan. **7-** Ölüm, Kur’an’da Allah’a dönüş, Allah’a kavuşma olarak nitelendirilmektedir. **8-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَلَوْ شِئْنَا لَاٰتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدٰىهَا وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّى لَاَمْلَـَٔنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

13. Eğer dileseydik, herkese elbette hidayetini verirdik.[1] Fakat Ben'den söz[2] hak oldu: "Cehennemi tamamen cin ve insanlardan dolduracağım."[3]

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۚ اِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

14. Öyleyse bu gününüzle karşılaşmayı unuttuğunuz[4] için tadın azabı. Kuşkusuz Biz de sizi unuttuk.[5] Yapmış olduklarınıza karşılık, sürekli olan azabı tadın.

اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا الَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

15. Bizim ayetlerimize inananlar; kendilerine öğüt verildiği zaman saygı gösterirler[6] ve Rabblerini övgü ile yüceltirler. Onlar asla büyüklük taslamazlar.

تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا ۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

16. Onlar, yataklarından kalkakarak[7] korku ve ümit içinde Rabblerine dua ederler. Kendilerine verdiğimiz rızıklardan infak[8] ederler.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ اُخْفِىَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ ۚ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

17. Hiç kimse, yaptıkları iyi şeylerin karşılığı olarak, kendisini ne tür bir mutluluğun beklediğini bilmez.

اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ۗ لَا يَسْتَوٗنَ ﴿١٨﴾

18. Öyleyse, mü'min kimse "fasık"[9] olan kimse gibi midir? Elbette bunlar bir olmazlar.

1- Herkesi doğru yolu seçme mecburiyetinde bırakırdık. Ancak herkesi dilediği şeyi seçme konusunda serbest bıraktık. İnsanların, seçimlerinde özgür irade sahibi kılındıklarına dair Kur'an'da onlarca ayet var. (Örneğin, 18:29) **2-** Herkesin yaptığının karşılığını göreceğine ve insanları yoldan saptıracağına dair ant içen şeytana (38:71-78) verdiğim cevapta da belirttiğim gibi, "şeytana uyanların Cehennem'e gireceği ile ilgili" yaptığım uyarı gerçekleşti. **3-** Cehennem'in tamamını; şeytana uyan, doğru yoldan sapan, bilinen bilinmeyen ne kadar gerçeği yalanlayan nankör varsa, onlarla dolduracağım. Bir sonraki ayete bakılırsa, bu ayetle kast edilen şey açıklanmaktadır. **4-** Hesap günü ile ilgili yaptığımız uyarıları dikkate almadığınız için. **5-** Pişmanlığınızı, yalvarıp yakarmanızı dikkate almayacağız. **6-** Kimi çevirilerde, bu cümleye; cümlede yer alan "harra" sözcüğüne "yere kapanma" anlamı verilerek; "Yere kapanarak secde ederler." şeklinde anlam verilmektedir. Oysaki "harra", sözcük olarak, çöktü, yıkıldı, yüksekten düştü anlamına gelmektedir. Dolayısı ile burada kast edilen şey tevazu göstermek, yanı saygı duymaktır. **7-** Uyandıklarında, güne başlarken. **8-** İhtiyaç sahiplerine yardım ederler. **9-** Günaha sapan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan; iyi, doğru, güzel ve temiz şeylerden uzak kalan. Hakk yoldan sapan.

اَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ جَنّٰتُ الْمَأْوٰى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

19. İnanan ve salihatı yapanlar, işte onlar için, yapmış olduklarından dolayı konaklama yeri olarak Me'va Cennetleri var.

وَاَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوٰيهُمُ النَّارُ ؕ كُلَّمَآ اَرَادُٓوا اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَآ اُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِى كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾

20. Fasıklara gelince, onların barınağı ateştir. Her çıkmak istediklerinde, oraya yeniden iade edilirler. Ve onlara: "Yalanladığınız ateşin azabını tadın!" denir.

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى دُونَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

21. Onlara, büyük azaptan[1] önce, daha yakın[2] olan azaptan tattıracağız. Belki dönerler.[3]

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهٖ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا ؕ اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

22. Rabb'inin ayetleri ile öğütlendiği halde, ondan yüz çeviren kimseden daha zalim kim vardır? Kuşkusuz Biz, mücrimlere hak ettikleri cezayı vereceğiz.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَآئِهٖ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِى اِسْرَآءِيلَ ﴿٢٣﴾

23. Ant olsun ki Mûsâ'ya Kitap verdik. Sakın ona kavuşmaktan[4] kuşku içinde olma. Onu[5] İsrâîloğulları için yol gösterici yaptık.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا ؕ وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

24. Sabrettikleri[6] ve ayetlerimize tam bir bağlılık gösterdikleri için, onlardan buyruğumuzla doğru yola ileten önderler çıkardık.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

25. Senin Rabbin; Kıyamet Günü, anlaşmazlığa düştükleri şeylerde onların arasını ayırır.[7]

1- Ahiret. **2-** Dünya. **3-** Belki akıllarını başlarına alırlar, gerçeği kavrarlar. **4-** Musa'nın muhatap olduğu ilahi vahye muhatap olduğundan, aynı yolun yolcusu olduğundan. **5-** Tevrat'ı. **6-** Direnip dayandıkları. **7-** Kimin haklı, kimin haksız olduğu konusunda kesin hükmünü verecek.

وَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ فِىْ مَسَاكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ ؕ اَفَلَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. Yaşadıkları yerlerde, daha önce gezip dolaşmış olan nice nesilleri yok etmiş olmamız, onları doğru yola iletmeye yetmedi mi? Kuşkusuz bunda nice ayetler[1] vardır. Hâlâ söz dinlemeyecekler mi?

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُوْقُ الْمَآءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا تَاْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْ ؕ اَفَلَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٢٧﴾

27. Çorak araziye suyu sevk edip, onunla hayvanlarının ve kendilerinin yedikleri bitkileri çıkardığımızı görmüyorlar mı? Bundan ibret almaları gerekmez mi?

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْفَتْحُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٨﴾

28. Eğer doğru kimselerseniz, "Bu fetih[2] ne zaman?" diyorlar.

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٢٩﴾

29. De ki: "Gerçeği yalanlayan nankörlerin, fetih günü[3] inanmaları kendilerine bir yarar sağlamaz. Ve onlara süre de tanınmaz."

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ اِنَّهُمْ مُنْتَظِرُوْنَ ﴿٣٠﴾

30. Artık onları kendi hallerine bırak ve olacakları bekle. Doğrusu onlar da bekleyenlerdir.

1- Dersler, göstergeler, kanıtlar. **2-** Karar, yargı zamanı; haklı ve haksızın belli olacağı Kıyamet Günü. **3-** Karar zamanı, hüküm günü, kıyamet günü.

سُورَةُ الْاَحْزَابِ ﴿٣٣﴾

33. AHZÂB SÛRESİ

[İniş sırası: 90, Medeni, 73 ayet. Adını 20. âyetteki "El-Ahzâb/kabileler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

1. Ey nebi! Allah'a takvalı ol.[1] Gerçeği yalanlayan nankörlere ve münafıklara uyma.[2] Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

2. Rabbinden sana vahyedilen neyse yalnızca ona uy. Kuşkusuz Allah, yaptığınız şeylerden haberdardır.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

3. Allah'a tevekkül[3] et. Vekil[4] olarak Allah yeter.

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِى جَوْفِهٖ ۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـِٔى تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ اُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ۗ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِى السَّبِيلَ ﴿٤﴾

4. Allah, hiç kimsenin bedenine iki kalp yerleştirmedi. Zihar[5] yaptığınız eşlerinizi, size anne yapmadı. Ve evlatlıklarınızı[6] sizin öz evlâdınız gibi saymadı. Bunlar sizin söylediğiniz boş sözlerdir. Allah gerçeği söyler. Ve doğru yola O iletir.

1- Allah'ın buyruklarını uygulamada ödünsüz ol. **2-** Kâfirlerin ve münafıkların arzularına uyma, onlara ödün verme. **3-** Allah'a güven, O'na dayan; her türlü hazırlığı yaptıktan sonra sonucu Allah'a bırak. **4-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **5-** Bedenlerini, annenizin bedeni gibi saydığınız. Zihar yapmak, Cahiliye döneminde bir kimsenin, hanımının sırtını annesinin sırtına benzeterek yemin etmesi ve böylece eşiyle ilişkiye girmeyi kendisine haram saymasıdır. **6-** Evlât edinip, "Evlâdım!" diye çağırdığınız.

اُدْعُوهُمْ لِاٰبَآئِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ لَمْ
تَعْلَمُوٓا اٰبَآءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِى الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۟
وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهٖ ۙ وَلٰكِنْ مَا
تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۟ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

5. Onları[1] babalarına nispetle çağırın.[2] Bu Allah'ın yanında daha hakkaniyetlidir. Eğer babalarını bilmiyorsanız, artık onlar dinde kardeşleriniz ve sorumluluklarını üstlendiğiniz kimselerdir. Bilinçli olarak yaptığınız şeyler dışında, yanlışlıkla yaptıklarınızda sizin için bir günah yoktur. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اَلنَّبِىُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ
وَاَزْوَاجُهٗٓ اُمَّهَاتُهُمْ ۟ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ
اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِى كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُهَاجِرِينَ اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُٓوا اِلٰٓى اَوْلِيَآئِكُمْ
مَعْرُوفًا ۟ كَانَ ذٰلِكَ فِى الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

6. Nebi, inananlar için kendi canlarından daha yakındır. O'nun eşleri onların anneleridir. Aralarında aile bağı olanlar; Allah'ın Kitap'ına göre birbirlerine, diğer mü'minlerden[3] ve muhacirlerden[4] daha yakındırlar[5]. Ancak velilerinize[6] yapacağınızı iyilik hariç. İşte bunlar Kitap'ta[7] kayıtlıdır.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيّٖنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ
وَاِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَاَخَذْنَا
مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۙ ﴿٧﴾

7. Hani Biz, nebilerden kesin söz almıştık. Ve senden, Nûh'tan, İbrâhîm'den, Mûsâ'dan ve Meryem oğlu Îsâ'dan, hepsinden sağlam söz aldık.

لِيَسْـَٔلَ الصّٰدِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَاَعَدَّ
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٨﴾

8. Ki, doğru kimselere, doğruluklarını sorsun.[8] Ve gerçeği yalanlayan nankörlere de acı verecek bir azap hazırladı.

1- Evlatlıklarınızı. **2-** Çağırdığınız zaman babalarının adıyla çağırın. **3-** Medineli Mü'minlerden. **4-** Hicret ederek Medine'ye gelmiş olanlardan. **5-** Önceliklidirler. **6-** Koruyucular, yardımcılar, gözeticiler, destekleyiciler, yandaşlar. Kur'an'da yer alan, "veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğü; dost, dostlar olarak çeviriye konu edilmektedir. Oysaki bu sözcükler, etik anlamda dostluğu değil; siyasi bağlamda, yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedirler. Velilerinize iyilik yapmanız, vasiyette bulunmanız. **7-** Yasa gereğidir. **8-** Sözüne bağlı kimselerin, sözlerine bağlılıklarını ortaya koysun.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَآءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۚ ﴿٩﴾

9. Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetlerini hatırlayın! Hani, üzerinize ordular gelmişti de Biz, onların üzerine rüzgar[1] ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı görendir.[2]

اِذْ جَآؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾

10. Hani onlar, alttan ve üsten, her yönden size saldırmışlardı. Gözler kaymış, yürekler ağızlara gelmişti. Ve siz, Allah hakkında zan üzerine zanda bulunuyordunuz.[3]

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾

11. Orada, inananlar sınava tabi oldular. Şiddetli bir sarsıntı ile sarsıldılar.

وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهٗٓ اِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

12. O zaman münafıklar ve kalplerinde hastalık olanlar, "Allah ve Resûlü bize boş vaatte[4] bulunmuş." diyorlardı.

وَاِذْ قَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِنْهُمْ يَآ اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ ۛ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۛ اِنْ يُرِيدُونَ اِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

13. Onlardan bir topluluk: "Ey Yesrib[5] halkı, sizin için burada duracak bir yer yok, hemen dönün. Yine onlardan bir grup da: "Evlerimiz gerçekten korumasızdır." diyerek Nebiden izin istiyorlardı. Oysaki evleri korumasız değildi. Onlar, savaştan kaçmak için bahane arıyorlardı.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَاٰتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَآ اِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾

14. Fakat onların üzerlerine, her bir taraftan girilip kuşatılsalardı ve sonra da fitne[6] çıkarmaları istenseydi, tereddüt etmeksizin bunu hemen yerine getirirlerdi.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَ ؕ وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

15. Oysaki onlar, daha önce arkalarını dönüp kaçmayacaklarına dair Allah'a söz vermişlerdi. Allah'a verilen söz sorumluluktur.

1- Fırtına. **2-** Ne kadar zor durumda olduğunuzu görmekteydi. **3-** Allah'ın ne yapacağına, yardım edip etmeyeceğine dair aklınızdan birçok düşünce geçiriyordunuz. **4-** Allah ve Resûl'ünün zafer sözü bir aldatmacaymış. **5-** Medine. **6-** Baskı ve işkence yapmaları. Düşmanla iş birliği yapmaları, müminlerle savaşmaları, yağma yapma ve kargaşa çıkarmaları istenseydi.

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذًا لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

16. De ki: “Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçıyorsanız, kaçmak asla size yarar sağlamaz. Öyle olsa bile çok az faydalanırsınız.”

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۜ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

17. De ki: Eğer Allah başınıza bir kötülük getirmeyi dilese sizi kim koruyabilir? Veya size bir rahmet dilese…[1] Onlar, kendileri için Allah’tan başka bir veli de bir yardımcı da bulamazlar.

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَٓائِلِينَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَا ۚ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

18. Allah, sizden engel[2] olmaya çalışanları ve kardeşlerine:[3] “Bize gelin.”[4] diyenleri kesinlikle biliyor. Onların pek azı hariç savaşa gelmezler.

اَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۚ فَاِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ تَدُورُ اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۭ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ ۭ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

19. Size karşı çok isteksizdirler. Fakat korku gelince, ölümden dolayı baygınlık çökmüş kimse gibi gözleri dönmüş olarak sana baktıklarını görürsün. Sonra korkuyu savınca, hayra[5] karşı kıskançlıkla sivri dilleriyle sizi incitirler. İşte onlar mü’min değiller. Allah yaptıklarını boşa çıkardı. Bu Allah’a kolaydır.

يَحْسَبُونَ الْاَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ۚ وَاِنْ يَأْتِ الْاَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ اَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْاَعْرَابِ يَسْـَٔلُونَ عَنْ اَنْۢبَٓائِكُمْ ۭ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوٓا اِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

20. Onlar, düşman birliklerinin gitmediğini sanıyorlardı. Eğer birlikler gelseler[6], çölde yaşayan Araplar arasına karışıp, ne halde bulunduğunuzu sormak isterler[7]. Eğer sizin aranızda olsalardı, pek azı hariç, savaşmazlardı.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

21. Ant olsun ki, sizden Allah’a ve Ahiret Günü’ne kavuşmayı uman ve Allah’ı çokça zikredenler[8] için, Allah’ın Resûl’ünde iyi bir örnek vardır.

1- Buna kim engel olabilir? **2-** Savaşmaya gitmeye. **3-** Yandaşlarına. **4-** Bizimle birlikte hareket edin. **5-** Mal ve ganimet. **6-** Düşman birlikleri tekrar saldıracak olsalar. **7-** Yenilgi haberlerinizi beklerler. **8-** Allah’ın öğütlerini dikkate alanlar. Kitap’ına uyanlar.

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَ ۙ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ ۫ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّا اِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۟ ﴿٢٢﴾

22. İnananlar, düşman birliklerini gördükleri zaman: "İşte bu, Allah'ın ve Resûl'ünün bize söz verdiği şeydir. Allah ve O'nun Resûl'ü doğru söyledi." Bu, onların yalnızca iman ve teslimiyetlerini arttırdı.

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ ۚ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضٰى نَحْبَهٗ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۫ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۙ ﴿٢٣﴾

23. İnananlardan öyle erler[1] var ki; Allah'a, üzerine söz verdikleri şeylere bağlılık gösterdiler. Böylece onlardan bir kısmı verdiği sözü yerine getirdi, bir kısmı da beklemektedir.[2] Verdikleri sözden asla dönmediler.

لِيَجْزِيَ اللّٰهُ الصّٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِينَ اِنْ شَآءَ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۟ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۚ ﴿٢٤﴾

24. Allah, doğru kimseleri, doğrulukların-dan dolayı ödüllendirecek, münafıkları, dilerse cezalandıracak veya tevbelerini kabul edecektir. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ۟ وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۟ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۚ ﴿٢٥﴾

25. Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri hiçbir yarar elde etmeden kinleriyle geri çevirdi. Ve Allah, Mü'minlere savaşta yeterli geldi. Allah, Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

وَاَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَاْسِرُونَ فَرِيقًا ۚ ﴿٢٦﴾

26. Allah, Kitap Ehli'inden düşmanlara yardım edenleri kalelerinden indirdi. Ve yüreklerine korku saldı. Bir kısmını öldürüyor, bir kısmını esir alıyordunuz.

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَمْ تَطَئُوهَا ۟ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۚ ﴿٢٧﴾

27. Sizi, onların yerlerine, yurtlarına, mallarına ve hiç ayak basmadığınız yerlere mirasçı yaptı. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.[3]

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

28. Ey Nebi! Eşlerine de ki: "Eğer dünya hayatını ve onun ziynetini istiyorsanız, gelin sizi yararlandırayım.[4] Ve sizi güzellikle boşayayım."

1- Yiğitler. **2-** Bir kısmı savaşarak can verdi, bir kısmı da sırasını beklemektedir. **3-** Bu ayetlerin, Hicretin 5. Yılında gerçekleşen Hendek Savaşı'nı konu edindiği söylenmektedir. **4-** Nafakanızı, geçimliğinizi.

وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنٰتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٢٩﴾

29. "Eğer Allah ve Resûl'ünü ve Ahiret Yurdu'nu istiyorsanız, kuşkusuz Allah, sizden Muhsin[1] olan kadınlar için büyük bir ecir[2] hazırlamıştır."

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ مَنْ يَّأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُّضٰعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۭ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣٠﴾

30. Ey Nebi'nin hanımları! Sizden kim açık bir fuhuş[3] yaparsa, onun azabı iki kat arttırılır. Ve bu Allah'a göre pek kolaydır.

❁❁❁ 21. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾

31. Ve sizden kim Allah ve Resul'üne[4] içtenlikle uyar ve salih[5] olanı yaparsa ona da iki kat ödül veririz. Ayrıca ona cömertçe bir rızık hazırlamışızdır.

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَاۗءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ مَرَضٌ وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿٣٢﴾

32. Ey Nebi'nin hanımları! Siz diğer kadınlardan biri değilsiniz. Eğer takvalıysanız, yabancı erkeklerle edalı[6] bir üslupla konuşmayın. Zira kalbinde kötülük olan bir kimse buna yanlış anlam yükleyebilir. Sözün marûf[7] olanını söyleyin.

وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُوْلٰى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۭ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيْرًا ﴿٣٣﴾

33. Evlerinizde vakarlı olun.[8] Cahiliye dönemindeki gösteriş gibi gösteriş yapmayın. Salâtı[9] ikame edin, zekatı[9] yapın. Allah'a ve Resûl'üne itaat edin.[10] Ey Nebi'nin ailesi! Allah sizden her türlü kirliliği giderip sizi tertemiz kılmak istiyor.

1- İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **2-** Ödül, karşılık. **3-** İsyankârlık, aşırılık. Fuhuş, sözcük olarak aşırılık demektir. Hangi konu ve alanda olursa olsun, yapılan her aşırılığı kapsamaktadır. **4-** 3/Al-i İmran 32. Ayet dipnotu. **5-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **6-** Yumuşak sesle. **7-** İyi, doğru, yararlı, güzel olan. Toplumsal değer yargılarına göre ve toplumsal uzlaşı ile doğru olduğu kabul edilen. Vahye uygun olan. **8-** Yaşam biçiminize özen gösterin. Çevirilerde, "Vakarlı olma" (vekarna) buyruğuna, çoğunlukla "evinizde oturun" diye anlam verilmektedir. Oysaki ayette oturmaktan söz eden herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Ayet, evde oturmaktan değil, vakarlı olmaktan söz etmektedir. **9-** Bkz. 31:4. ayetin dipnotu. **10-** Bkz. 3:32. ayet dipnotu.

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِى بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۚ ﴿٣٤﴾

34. Evlerinizde okunmakta olan Allah'ın ayetlerini ve hikmetini[1] aklınızdan çıkarmayın. Kuşkusuz Allah, Bütün Ayrıntıları Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

اِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

35. Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, adanmış erkekler ve adanmış kadınlar,[2] sadık erkekler ve sadık kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, huşulu[3] erkekler ve huşulu kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, sâim olan[4] erkekler ve sâim olan[4] kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve ırzlarını koruyan kadınlar ve Allah'ı çok zikreden erkekler ve Allah'ı çok zikreden kadınlar[5]; Allah, onlar için bağışlanma ve büyük bir ödül hazırlamıştır.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهٗٓ اَمْرًا اَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ ؕ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

36. Allah ve Resûl'ü bir konuda karar verdiği zaman[6], hiçbir inanan erkek ve inanan kadın için, o konuda tercih hakkı yoktur. Kim Allah ve Resûl'üne asilik ederse o, açık bir sapkınlıkla sapmış olur.

1- Yasa, yargı, karar, emir, ilke ve kurallarını. **2-** Kendilerini Allah'a adamış. **3-** Allah'a içtenlikle, samimiyetle yönelen. **4-** Kendilerine hâkim olan. Sözcüğün bu ayetteki anlamı oruç tutmak değil "kendisine hâkim" olmaktır. Bu sözcük ister yiyecek ister söz ister hareket olsun bir şey yapmaktan geri durmak demektir. Durgun rüzgâra, Güneşin gökte tam tepe noktasındaki duruşu olan günün tam ortasına savm denmektedir. **5-** Allah'ın buyruklarını dikkate alan, Allah'ı akıllarından çıkarmayan. **6-** 3:32. ayet dipnotu.

وَاِذْ تَقُولُ لِلَّذِیْٓ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَیْهِ اَمْسِكْ عَلَیْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِیْ فِیْ نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ مُبْدِیْهِ وَتَخْشَى النَّاسَ ۚ وَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشٰىهُ ۗ فَلَمَّا قَضٰى زَیْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنٰكَهَا لِكَیْ لَا یَكُوْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِیْنَ حَرَجٌ فِیْٓ اَزْوَاجِ اَدْعِیَآئِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۗ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿٣٧﴾

37. Allah'ın kendisine nimet verdiği ve senin de nimet verdiğin kimseye diyordun ki: "Eşini yanında tut. Allah'a karşı takvalı ol.[1] Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde gizliyorsun. İnsanlara huşu[2] duyuyorsun; oysa ki huşu duyman gereken Allah'tır.[3]" Sonra Zeyd ondan tamamıyla ayrılınca, onu sana eş yapmak istedik ki böylece evlatlıkların[4] boşadıkları kadınlarla evlenmelerinde inananların üzerinde bir güçlük olmasın. İşte Allah'ın emri böylece yerine gelmiş oldu.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِیِّ مِنْ حَرَجٍ فِیْمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ ۚ سُنَّةَ اللّٰهِ فِی الَّذِیْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَّقْدُوْرًا ۙ ﴿٣٨﴾

38. Nebi, Allah'ın emri gereği bir şeyi yapmasından dolayı suçlanamaz. Bu, daha önceki toplumlarda da geçerli olan Allah'ın yasasıdır. Allah'ın emri, kesinleşmiş bir yazgıdır.

1- Allah'ın buyruklarına titizlikle uy. **2-** Toplumsal değer yargılarını dikkate alıyorsun. **3-** Ayette geçen "Ve Tuhfî fî nefsike" (İçinde gizliyorsun) hitabı Nebi'ye değil, Nebi'den Zeyd'edir. Hitap, şimdiki/geniş zaman formundadır ve hitabın muhatabı Zeyd'tir. Doğru çeviri "gizliyordun" değil, "gizliyorsun" dur. Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde gizleyen Nebi değil, toplumun baskısından çekinen Zeyd'tir. **4-** Evlât edinip, "Evlâdım!" diye çağırdığınız.

NOT: Bu ayet üzerinden Nebi'ye yönelik hadis, siyer ve tefsir kaynaklarında, çok çirkin ve ahlaksız yakıştırmalar ve iftiralar yer almaktadır. Oysa ki Nebi; vahyin elçisi ve temsilcisi olma şerefine erişmiş, yüksek ahlak, izzet ve erdem sahibi bir kimsedir. Böyle bir kimse olduğu göz ardı edilerek, Zeyd'in boşanmış eşi ile evliliğini basit ve süfli düşüncelerle anlatmaya çalışmak ahmakça bir davranıştır. Bu ahlaksız iftiralara inanan bazı kimseler, bu konuda çeşitli tereddütler yaşamaktadırlar. Oysaki o yüce şahsiyet bir şey yapmış ve bu Allah tarafından uygun görüldüğü için düzeltilmemişse, yaptığı şeyi eleştirmek Allah'ı eleştirmektir; Kur'an'ın deyimi ile haddi aşmaktır, fahşalıktır. Şu gerçek unutulmamalıdır ki: Bir konuda yargıda bulunmak için gerekli olan ana koşul, o konu hakkında kesin bilgi sahibi olmaktır. Hakkında kesin bilgi sahibi olunmadan, yani bir şeyin neden ve niçin yapıldığı, nasıl olduğu bilinmeden yargıda bulunulamaz. Öyle ki elinde bıçakla bir kimseyi öldürürken gördüğümüzde ona hemen katil deriz. Ancak neden öldürdüğünü öğrendiğinizde belki de ona kahraman diyeceğiz. Nebi'mizin Zeyd'in boşanmış eşi ile evliliğinin öncesi ve sonrası konusunda da neden ve nasıl olduğuna dair de kesin hiçbir bilgiye sahip değiliz. Geleneksel kaynaklarda yer alan uydurma bilgilerden hareketle yargıda bulunanlar, Nebi'ye atılan iftiraya ortak olmaktadırlar. Olması gereken şudur: Bir ön yargı olarak; eğer Nebi'miz bir şey yapmışsa, onun iyi ve doğru olduğunu düşünmeliyiz. Ona olan güvenimiz ve inancımızın gereği olarak onun asla haksızlık yapmayacağını, adil olduğunu, gerekeni gerektiği gibi yaptığından emin olmalıyız.

اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾	39. Onlar, Allah'ın mesajını iletirler ve O'na huşu[1] duyarlar ve Allah'tan başka hiç kimseye huşu duymazlar. Allah, hesap görücü olarak yeter.[2]
مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَّسُولَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّٖنَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾	40. Muhammed içinizden hiç birinizin babası değildir; fakat Allah'ın resûl'ü ve nebilerin sonuncusudur. Allah, her şeyi en iyi bilendir.
يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ۙ ﴿٤١﴾	41. Ey iman edenler! Çok anışla Allah'ı anın.
وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا ﴿٤٢﴾	42. O'nu günün başında sonunda[3] tesbih[4] edin.
هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ ؕ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾	43. Allah ve melekleri, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size salat[5] etmektedir. O, Mü'minlere karşı çok merhametlidir.
تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۚ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾	44. O'na kavuşacakları gün, "selam[6]" ile karşılanırlar. Onlar için cömertçe ödül hazırlanmıştır.
يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيرًا ۙ ﴿٤٥﴾	45. Ey Nebi! Biz seni tanık, haber veren ve uyarıcı olarak gönderdik.
وَّدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾	46. O'nun izni[7] ile Allah'a çağıran ve aydınlatan bir kandil[8] olarak.
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾	47. Mü'minleri müjdele! Onlar için Allah'tan büyük bir lütuf vardır.

1- Derin saygı ve içten sevgi duyarak canı gönülden, içtenlikle bilinçli olarak Allah'a yönelmek. Bu sözcüğün korku, korkmak anlamına gelen "havf" sözcüğü ile bir ilgisi yoktur. **2-** Hesap verilecek tek merci Allah'tır. **3-** Sürekli. Bütün bir gün. Sabahtan akşama. **4-** Tesbih, Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleri ile tanınması ve tanıtılması etkinliğidir. Allah'ı tesbih etmek; O'nu şirk içeren her türlü düşünce ve inançtan arındırarak, Kendisine özgü nitelikleri ile yüceltmek demektir. Tesbihe, namazda "tesbih çekmek" olarak anlam vermek bidat ve hurafedir. **5-** Destek olmaktadır, yardım etmektedir. **6-** Esenlik ve güven. **7-** Allah'ın bilgisine göre, Allah'ın bilgisi gereği. Allah'ın bilgisi dâhilinde. **8-** Aydınlatıcı.

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

48. Gerçeği yalanlayan nankörlere ve münafıklara boyun eğme, onların baskılarına aldırma. Allah'a tevekkül[1] et. Vekil[2] olarak Allah yeter.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۚ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

49. Ey iman edenler! Mü'min kadınlarla evlenip, sonra onlara dokunmadan boşarsanız, onların iddet süresince beklemelerini isteme hakkınız yoktur. Böyle bir durumda onları hemen yararlandırın[3] ve güzellikle ayrılın.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِٓى اٰتَيْتَ اُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمّٰتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خٰلٰتِكَ الّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ ۖ وَامْرَاَةً مُؤْمِنَةً اِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَسْتَنْكِحَهَا ۗ خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِٓى اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

50. Ey Nebi! Biz, ecirlerini[4] verdiğin eşlerini ve savaşlarda Allah'ın fey[5] olarak sana verdiği yeminle hak sahibi olduklarını[6], sana helal kıldık. Seninle birlikte hicret eden amcanın kızları, halanın kızları, dayının kızları, teyzenin kızları ve kendisini Nebiye hibe[7] edip de nebinin de evlenmeyi uygun gördüğü mü'min kadını -ki bu yalnızca sana özgüdür- sana helal kıldık. Onlara[8] zevceleri ve yeminle hak sahibi oldukları[6] konusunda neyi farz kıldığımızı biliriz. Bu durum senin için bir güçlük olmasın diyedir. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **3-** Tazminatlarını verin, bağışta bulunun. **4-** Mehirlerini. **5-** Savaşmadan elde edilen şeyler. **6-** Yeminle hak sahibi olduğun anlamına gelen "Ma melaket yeminuke" deyimine "sağ elinin" sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, "antlaşma yoluyla sahip olunan" demektir. El, deyim olarak "güç" demektir; güç yolu ile "üzerinde yetkili olma hakkına" sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. Bu deyimle, esas olarak kast edilen şey, bakımları ve sorumlulukları üstlenilerek, sahip olunan savaş esirleri ve o günün cahiliye döneminin bakayası/kalıntısı olarak kalan cariyeler ile ancak nikâh yapılarak (evlenilerek) ilişkiye girile bilineceğidir. Kur'an; kim olursa olsun, nikâh yapmaksızın ilişkiye girmeyi zina olarak tanımlamaktadır. Diğer bir deyimle "nikâhsız her birliktelik" zinadır.**7-** Kendisini Nebi'nin yoluna adayan, onun için her şeyinden vaz geçen. Kendisini Nebi'ye bağışlayan. **8-** Senin dışındaki mü'minlere.

تُرْجِی مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوِیْٓ اِلَیْكَ مَنْ تَشَآءُ ؕ وَمَنِ ابْتَغَیْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَیْكَ ؕ ذٰلِكَ اَدْنٰٓی اَنْ تَقَرَّ اَعْیُنُهُنَّ وَلَا یَحْزَنَّ وَیَرْضَیْنَ بِمَآ اٰتَیْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ؕ وَاللّٰهُ یَعْلَمُ مَا فِیْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِیْمًا حَلِیْمًا ﴿۵۱﴾

51. Onlardan dilediğini ertelersin, dilediğini yanına alırsın. Bıraktıklarından[1], istediğini yanına almanda senin için bir sakınca yoktur. En uygun olanı budur. Bu, onların gözlerinin aydın olması[2] ve hüzünlenmemeleri ve kendilerine verdiğinle hoşnut olmaları için en uygun olanıdır. Allah, kalplerinizde olanı bilmektedir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Çok Şefkatli'dir.

لَا یَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْۢ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ یَمِیْنُكَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ رَّقِیْبًا ﴿۵۲﴾

52. Bundan böyle başka kadınlarla evlenmen, eşlerini boşayıp yerine iyi olması hoşuna gitse bile başka kadın alman sana helal olmaz.[3] Ancak sağ ellerinin sahip olduğu hariç. Allah, her şeyi gözetleyip denetleyendir.

یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُیُوْتَ النَّبِیِّ اِلَّآ اَنْ یُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰی طَعَامٍ غَیْرَ نٰظِرِیْنَ اِنٰىهُ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِیْتُمْ فَادْخُلُوْا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَاْنِسِیْنَ لِحَدِیْثٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ یُؤْذِی النَّبِیَّ فَیَسْتَحْیٖ مِنْكُمْ ۫ وَاللّٰهُ لَا یَسْتَحْیٖ مِنَ الْحَقِّ ؕ وَاِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ مَتَاعًا فَسْـَٔلُوْهُنَّ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ ؕ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ ؕ وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوْا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَلَآ اَنْ تَنْكِحُوْٓا اَزْوَاجَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖٓ اَبَدًا ؕ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِیْمًا ﴿۵۳﴾

53. Ey iman edenler! Nebi'nin evlerine, yemeğe izin verilmiş olmasının dışında vakitli vakitsiz izinsiz girmeyin. Ama çağrılmışsanız o başka. Yemeği yiyince de hadise[4] dalıp oyalanmayın, hemen dağılın. Doğrusu bu haliniz Nebi'yi rahatsız ediyor, o sizden çekindiği için bir şey demiyor. Allah ise gerçeği açıklamaktan çekinmez. Onlardan bir şey isteyeceğiniz zaman da hicap[5] arkasından isteyin. Bu sizin kalpleriniz için de onların kalpleri için de daha uygundur. Allah'ın Resûlüne rahatsızlık vermeniz doğru olmaz. Kendisinden sonra eşleriyle asla evlenemezsiniz. Kuşkusuz bu Allah'ın yanında büyük şeydir.

1- Erteleddiklerinden. **2-** Sevinmeleri. **3-** Artık başka biriyle evlenemezsin. **4-** Söze. **5-** Perde. (Kapı yerine kullanılan perde. O günün koşullarında iç odalarda kapı olmadığı için, kapı olarak perde kullanılmaktaydı.) Hicap, iki şey arasına girerek, birini diğerinden koruyan, saklayan nesneyi ifade etmektedir. Bu kullanıldığı yere göre somut bir şey olabileceği gibi, edep, hayâ gibi soyut bir şey de olabilir. Burada kast edilen şey; aile ortamının ve kişinin özel hayatının, mahremiyetinin korunmasıdır. İzin alınmadan, haberdar etmeden özel alanlara girilmemesidir. Bu ev ortamında, başkasının görmesi uygun olmayan bir durumda olmaya karşı bir uyarıdır. Hicap aynı zamanda edepli olmayı da ifade etmektedir. Bunun cinsiyetler arası insanî görüşmeleri kısıtlayan bir uyarı olarak algılanması doğru değildir.

اِنْ تُبْدُوا شَيْـًٔا اَوْ تُخْفُوهُ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

54. Bir şeyi açığa vursanız da gizleseniz de şunu bilin ki; kuşkusuz Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِىٓ اٰبَآئِهِنَّ وَلَآ اَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ اِخْوَانِهِنَّ وَلَآ اَبْنَآءِ اِخْوَانِهِنَّ وَلَآ اَبْنَآءِ اَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ ۚ وَاتَّقِينَ اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

55. Onlara; Babaları, oğulları, kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, hemcinsleri ve Yeminle hak sahibi oldukları ile serbestçe görüşmelerinde bir sakınca yoktur. Allah'a karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz Allah, Her Şeye Tanık'tır.

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِىِّ ۚ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

56. Kuşkusuz Allah ve melekleri, Nebi'ye salat[1] ederler. Ey iman edenler! Siz de O'na salat edin. Tam bir bağlılıkla salat edin.

اِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

57. Allah ve Resul'üne eziyet edenlere, Allah, dünya ve ahirette lanet etti. Ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırladı.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

58. Mü'min erkeklere ve Mü'min kadınlara yapmadıkları bir şey nedeniyle eziyet eden kimseler, bu durumda iftira ve apaçık günah yüklenmiş oldular.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ۚ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

59. Ey Nebi! Eşlerine, kızlarına ve Mü'min kadınlara söyle, üzerlerine[2] cilbablarını[3] üzerlerine salsınlar. Bu, salma onların bilinmeleri[4] ve eziyet edilmemeleri[5] için daha uygundur. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِى الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

60. Eğer, münafıklar, kalplerinde hastalık bulunanlar, şehirde yalan ve kötü haber yayanlar bu davranışlarına son vermezlerse, ant olsun ki, seni onlara musallat ederiz de seninle bir arada daha fazla kalamazlar.

1- Destek olun, yardım edin. Allah ve melekleri, nebiye destek oluyorlar, siz de ona destek olun. **2-** Dışarı çıkarlarken. **3-** Cilbab, (celabib) söylendiği gibi, kadını tepeden tırnağa örten bir giysi türü değil, o günün toplumunda iffetli, ağırbaşlı, edepli oluşu ifade eden bir dış kıyafet, bir çeşit üstlük demektir. **4-** İffetli olduklarının bilinmesi. **5-** Sarkıntılık yapılarak incitilmemeleri.

مَلْعُونِينَ ۚ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

61. Lanetlenmiş kimseler olarak, nerede rastlansalar yakalanıp, kıyasıya öldürülürler.[1]

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

62. Gelmiş geçmiş olanların tamamı[2] hakkında Allah'ın sünneti[3] budur. Ve Allah'ın sünnetinde asla bir değişiklik bulamazsın.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

63. İnsanlar sana Sa'at'ten[4] soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi yalnızca Allah'ın yanındadır. Ne bilirsin belki de o Sa'at yaklaşmıştır.

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

64. Allah, gerçeği yalanlayan nankörlere lanet etmiştir.[5] Onlar için alevli ateşi hazırlamıştır.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

65. Orada sürekli kalıcıdırlar. Orada bir koruyucu ve yardımcı bulamazlar.

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾

66. Yüzlerinin ateşin içinde bir taraftan bir tarafa çevrileceği gün: "Keşke biz, Allah'a ve Resûl'e itaat etseydik." derler.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

67. "Ey Rabb'imiz! Biz büyüklerimize ve beylerimize[6] uyduk, onlar da bizi yanlış yola saptırdılar." derler.

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

68. "Rabb'imiz! Onlara iki kat azap ver ve onları büyük bir lanete uğrat.[7]"

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا ۚ وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

69. Ey iman edenler! Mûsâ'ya eziyet eden kimseler gibi olmayın! Allah; O'nu, onların söylediklerinden[8] temize çıkardı. O, Allah'ın yanında yüzü ak olan biriydi.

1- Müslümanların morallerini bozup, onları panikleterek bozguna uğramalarını sağlamak için Nebi'nin savaşta öldüğü türden ve benzeri yalan haberlerle bozgunculuk yapanlardan söz edilmektedir. **2-** Gelmiş geçmiş bütün bozguncular için. **3-** Allah'ın yasası. **4-** Kıyametin kopma anı. **5-** Rahmetinden uzaklaştırmıştır. **6-** Dinde ileri gelenlerimize, önderlerimize. **7-** Rahmetinden tamamen uzaklaştır. **8-** Suçladıkları şeylerden.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

70. Ey iman edenler! Allah'a takvalı davranın ve daima doğruyu söyleyin;

يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

71. Ki yaptıklarınızı sizin için düzeltsin[1], suçlarınızı bağışlasın. Her kim Allah'a ve Resûl'üne itaat[2] ederse en büyük kurtuluşla kurtuluşa ermiş olur.

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ ۖ اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

72. Biz, emaneti[3] göklere, yere ve dağlara sunduk. Onu yüklenmeye yanaşmadılar[4]. Ondan korktular.[5] Onu insan yüklendi. O, çok zalim ve çok cahildir.[6]

لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

73. Ki Allah, münafık erkekleri ve kadınları; müşrik erkekleri ve kadınları cezalandıracak ve Mü'min erkeklerin ve kadınların tevbelerini kabul edecektir.[7] Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Yanlışlarınızı düzeltsin, eksiklerinizi tamamlasın. **2-** 3:32. Ayet dipnotu. **3-** Dilediğini yapabilme özgürlüğü. **4-** İrade sahibi olmaktan çekindiler. **5-** Emanetin, göklere, yerlere ve dağlara sunulması mecazi bir ifadedir. Bununla, vahiy sorumluluğunun üstlenilmesinin, akıl ve irade sahibi olmanın ne denli önemli bir sorumluluk olduğu anlatılmak istenmektedir. **6-** Bu niteleme, insanların tamamını kapsamamaktadır. İnsan sözcüğünün başında belirlilik takısı var. Dolayısı ile bildik, bilinen, belli bir kesim insandan söz etmektedir. Bu nitelemeler, yüklendiği sorumluluğun gereğini yerine getirmeyen insan içindir. Bu insan, büyük bir cehaletle hem kendisine hem de dışındaki âleme büyük bir haksızlık yapmaktadır. **7-** Emanetin insana verilmesi demek onun akıl ve özgür irade sahibi kılınması demektir. Allah, akıl ve özgür irade sahibi kılınma sorumluluğunu kötüye kullanan kimseleri cezalandıracak, emaneti gerektiği gibi kullananları, sorumluluklarını yerine getirenleri de ödüllendirecektir.

سُورَةُ سَبَإٍ ﴿٣٤﴾

34. SEBÂ SÛRESİ

[İniş sırası: 58, Mekki, 54 ayet. Adını 15. ayetteki "Sebâ/Yemen'de bir bölge veya kabîle" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ ؕ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

1. Hamd[1], göklerde ve yerde olan şeyler kendisine ait olan Allah içindir. Hamd, ahirette de O'na aittir. O, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ؕ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

2. O, yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve ona yükseleni bilir. O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ؕ قُلْ بَلٰى وَرَبِّى لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوَاتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ وَلَآ اَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرُ اِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ۙ ﴿٣﴾

3. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Bize o Sa'at[2] gelmeyecek." dediler. De ki: "Bilakis! Gaybı bilen Rabb'ime ant olsun ki, o kesinlikle size gelecektir. Göklerde olsun, yerde olsun zerre kadar da olsa hiçbir şey O'ndan gizli kalmaz. En küçüğünden en büyüğüne kadar her şey Kitab-ı Mubin'dedir.[3]

لِيَجْزِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

4. O gün; iman edip, salihatı yapanları ödüllendirecektir. Onlar için bağışlanma ve cömertçe rızık vardır.

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِى اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ ﴿٥﴾

5. Ayetlerimizi etkisiz bırakmak için çalışanlar; işte onlar, onlar için elem verici kötü bir azap vardır.

1- Övgünün tamamı. **2-** Kıyametin kopması. **3-** Apaçık kitap. Allah'ın ezeli ilmi.

وَيَرَى الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِى اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ ۙ وَيَهْدِى اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

6. Kendilerine ilim[1] verilmiş olanlar[2], Rabb'inden sana indirilenin yegâne gerçek olduğunu ve onun; Aziz'in, Hamid'in[3] yoluna ilettiğini görüyorlar.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ اِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۙ اِنَّكُمْ لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ ﴿٧﴾

7. Gerçeği yalanlayan nankörler, alayımsı bir şekilde: "Çürüyüp, lime lime parçalandığınız zaman, sizin yeniden dirileceğinizi haber veren bir adamı size gösterelim mi?" dediler.

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ بِهٖ جِنَّةٌ ۗ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ فِى الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

8. Bu adam, ya uydurduklarını Allah'a dayandırıyor ya da cinnet geçiriyor! Hayır, aslında ahirete inanmayanlar, çaresizlik ve derin bir sapkınlık içindedirler.

اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۭ اِنْ نَشَاْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَآءِ ۭ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٩﴾

9. Onlar, göklerde ve yerde, önlerinde ve arkalarında olanları görmediler mi? Dilersek onları yere geçiririz. Veya gökten üzerlerine parçalar düşürürüz. Bunlarda[4] yönelen[5] her kul için ayet[6] vardır.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ مِنَّا فَضْلًا ۭ يٰجِبَالُ اَوِّبِى مَعَهٗ وَالطَّيْرَ ۚ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ۙ ﴿١٠﴾

10. Ant olsun ki, katımızdan Dâvud'a bir fazilet[7] verdik. Ey dağlar ve kuşlar! Onunla beraber övgüyü tekrarlayın. Ve onun için demiri yumuşattık.[8]

اَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِى السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۭ اِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

11. Bedeni örten zırhlar yap. Bağlantılarını güzel şekilde tasarla. Sâlihatı[9] yapın. Ben, yaptıklarınızı bütün gerçeğiyle görenim.

1- Vahiy. **2-** Ehl-i Kitap. (10:94) **3-** Yüce, Güçlü ve Övgüye Değer Yegâne Varlık. **4-** Göklerde ve yerde olanlar. **5-** Bütün benliği ile Allah'a yönelen. **6-** Kanıt. **7-** Üstünlük, ayrıcalık. **8-** Demiri eritmeyi ve işlemeyi; kendisini korumayı ve savunmayı öğrettik. **9-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۚ وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ ۭ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۭ وَمَنْ يَّزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

12. Sabahleyin bir aylık yol gitmeyi, akşamleyin bir aylık yoldan geri dönmeyi sağlayan rüzgâr[1], Süleymân içindi. Ve erimiş bakırı kaynağından ona akıttık. Ve cinlerden, Rabb'inin izni ile onun elinin altında çalışanlar vardı. Onlardan kim emrimizden çıkacak olsa, ona alevli ateşin azabından tattırdık.

يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا يَشَاۗءُ مِنْ مَّحَارِيْبَ وَتَمَاثِيْلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُوْرٍ رّٰسِيٰتٍ ۭ اِعْمَلُوْٓا اٰلَ دَاوٗدَ شُكْرًا ۭ وَقَلِيْلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُوْرُ ﴿١٣﴾

13. Ona dilediği gibi mabetler[2], şekil verilmiş eşyalar, havuz büyüklüğünde çanaklar[3] ve sabit[4] ağır kazanlar yapıyorlardı. Ey Dâvud'u izleyenler! Şükür için çalışın. Ama kullarım içinde şükreden çok azdır.

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلٰي مَوْتِهٖٓ اِلَّا دَاۗبَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاَتَهٗ ۚ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ اَنْ لَّوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوْا فِي الْعَذَابِ الْمُهِيْنِ ﴿١٤﴾

14. Onun ölümünü gerçekleştirdiğimiz zaman; ölümünü, "minsee"yi[5] kemiren "debbetularz"dan[6] başka bir şey ortaya çıkarmadı. Yere kapandığında ortaya çıktı ki; cinler o gaybı[7] bilselerdi, o alçaltıcı azap[8] içinde kalmazlardı.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فِيْ مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ ۚ جَنَّتٰنِ عَنْ يَّمِيْنٍ وَّشِمَالٍ ۭ كُلُوْا مِنْ رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوْا لَهٗ ۭ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَّرَبٌّ غَفُوْرٌ ﴿١٥﴾

15. Ant olsun ki, Sebelilerin yaşadıkları yerde bir ayet[9] vardı: Sağda ve Solda iki cennet![10] Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin.[11] Temiz bir belde ve çok bağışlayıcı bir Rabb!

فَاَعْرَضُوْا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنٰهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَّاَثْلٍ وَّشَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ ﴿١٦﴾

16. Onlarsa yüz çevirdiler[12]. Biz de üzerlerine su seddinin suyunu salıverdik. Ve iki cennetlerini[13], acı meyveli ağaçlara, meyvesiz ağaçlara ve az miktarda sedir ağacı bulunan iki cennete[13] çevirdik.

1- Bir ay sürecek mesafeyi rüzgârın sayesinde bir günde almayı sağladık. **2-** Mescitler, saraylar, binalar. **3-** Büyük yelkenliler, tekneler. **4-** Taşınamayacak büyüklükte. **5-** Ahşap oturak, bir şeyin kendisi ile geriye itildiği değnek. **6-** Yer kurdu. **7-** Süleyman'ın ölmüş olduğunun bilgisini. **8-** Ağır işçilik koşullarında çalışma zorunluluğu. **9-** Kanıt, belge. **10-** Bahçe. **11-** O'nun size verdiği nimet ve imkânların karşılığını; O'nun istediği şekilde harcayarak verin. O rızıktan ihtiyaç sahiplerine verin. İhtiyacı olanlara yardım edin. **12-** Karşılığını vermediler. **13-** İki bahçeye.

ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِمَا كَفَرُوا ۭ وَهَلْ نُجٰزِيْٓ اِلَّا الْكَفُوْرَ ﴿١٧﴾

17. Bu, gerçeği yalanlayarak nankörlük etmeleri nedeniyle, onları cezalandırmamızdır. Biz, yalnızca nankörleri cezalandırırız.

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَّقَدَّرْنَا فِيْهَا السَّيْرَ ۭ سِيْرُوْا فِيْهَا لَيَالِيَ وَاَيَّامًا اٰمِنِيْنَ ﴿١٨﴾

18. Onlarla bereketli kıldığımız kentler arasında birbirlerine yakın kasabalar yaptık. Bunlar arasında yolculuk yapılacak yollar düzenledik. "Buralarda geceleri ve gündüzleri güvenli olarak yolculuk yapın dedik.

فَقَالُوْا رَبَّنَا بٰعِدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنٰهُمْ اَحَادِيْثَ وَمَزَّقْنٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿١٩﴾

19. Fakat onlar: "Rabb'imiz! Yolculuk mesafelerimizi uzat.[1]" dediler ve kendilerine zulmettiler. Biz de onları dillerde dolaşan hadis[2] yaptık. Ve onları tamamen parça parça dağıttık. Kuşkusuz bunda çok sabredenlerin ve çok şükredenlerin tamamı için kesinlikle ayetler[3] vardır.

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيْسُ ظَنَّهٗ فَاتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾

20. Ant olsun ki, iblis onlar hakkındaki beklentisini gerçekleştirdi. İnananlardan oluşan bir topluluk hariç, hepsi ona uydular.

وَمَا كَانَ لَهٗ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِيْ شَكٍّ ۭ وَرَبُّكَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ﴿٢١﴾

21. Aslında iblisin onlar üzerinde bir sultanlığı[4] yoktu. Fakat Biz, ahirete iman edenle ondan kuşku duyanı ayırt edeceğiz. Senin Rabb'in Her Şeyi Gözetip Koruyan'dır.

قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَّمَا لَهٗ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ ﴿٢٢﴾

22. De ki: "Allah'ın yanı sıra değer verdiklerinize yakarın! Onlar, göklerde ve yerde zerre kadar bir şeye sahip değildirler. Onların, Göklerin ve yerin yaratılmalarında bir payları yoktur. Ve Allah'ın, onların yardımına ihtiyacı da yoktur.

1- Verilen nimetlerle yetinmeyerek daha çok kazanmak için, ihtiyaç sahiplerini daha çok soymak için, çok konaklama yerleri ve uzun yolculuklar istediler. **2-** Nesilden nesile aktarılan efsane. **3-** İşaretler, göstergeler. **4-** Yetkilendirilmiş değildi, zorlayıcı gücü yoktu.

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ ؕ حَتّٰٓى اِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوْبِهِمْ قَالُوْا مَاذَا ۙ قَالَ رَبُّكُمْ ؕ قَالُوا الْحَقَّ ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٢٣﴾

23. O'nun yanında şefaat, yalnızca izin verdiği kimseye fayda verir.[1] Kalplerindeki korku giderilince: "Rabb'imiz ne buyurdu?" derler. "Gerçeği." derler. Ve O, Çok Yüce'dir, Çok Büyük'tür.

قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّآ اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى اَوْ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾

24. De ki: "Göklerden ve yerden sizi rızıklandıran kimdir?" De ki: "Allah." Ya siz ya da biz doğru yoldayız veya ya biz ya da siz açıkça bir sapkınlık içindeyiz.

قُلْ لَّا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّآ اَجْرَمْنَا وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. De ki: "Bizim yaptığımız cürümden siz sorumlu tutulmazsınız. Ve biz de sizin yaptıklarınızdan sorumlu tutulmayız."

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ؕ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٦﴾

26. De ki: "Rabb'imiz hepimizi bir araya toplayacak sonra da aramızda adaletle yargıda bulunacaktır. O; En Adil Yargıç'tır, Her Şeyi Bilen'dir."

قُلْ اَرُوْنِيَ الَّذِيْنَ اَلْحَقْتُمْ بِهٖ شُرَكَآءَ كَلَّا ؕ بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾

27. De ki: "O'na ortak kabul ettiklerinizi bana gösterin! Asla böyle bir şey olamaz. O, Allah ki; Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Biz, seni bütün insanlığa yalnızca haber verici ve uyarıcı olarak gönderdik. Ne var ki insanların çoğu bu gerçeği anlamıyorlar.

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٩﴾

29. "Eğer doğru söylüyorsanız, bizi tehdit ettiğiniz uyarı ne zaman?" diyorlar.

1- Bu ayet, genellikle yanlış çeviriye konu edinilen bir ayettir. Ayet; "şefaat edecek kimselerden" değil, "şefaat edilecek kimselerden" söz ettiği halde; ayete, genellikle birilerine şefaat etme hakkı verilecekmiş gibi anlam verilmektedir. Oysaki ayette, kimlerin şefaat edeceği değil, kimlere şefaat edileceği bildirilmektedir. Ne var ki; gerçeği saptırmak için veya bilmeyerek bu ayete, "Kendisine izin verdiği kimseden başkasının şefaati fayda vermez." şeklinde anlam verilerek, İslam inancında "şefaat" varmış gibi gösterilmek istenmektedir. Oysaki "şefaat inancı" Kur'an'a göre kesinlikle şirktir.

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

30. De ki: “Size yapılan uyarının bir zamanı vardır. Ondan, bir saat bile geri de kalmazsınız ileri de geçemezsiniz.”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَلَا بِالَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ ۭ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضِ ِۨالْقَوْلَ ۚ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَآ اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

31. Gerçeği yalanlayan nankörler, “Biz ne bu Kur’an’a ne de ondan önce gelene asla inanmayacağız.” dediler. Sen bu zalimleri, Rabb’leri huzuruna çıkarıldıklarında nasıl birbirlerine sataştıklarını bir görsen! Güçsüzler, büyüklük taslayan kimselere, “Eğer siz olmasaydınız, biz kesinlikle inananlar olurduk.” derler.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوٓا اَنَحْنُ صَدَدْنٰكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَاۗءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

32. Büyüklük taslayanlar, güçsüz bırakılmışlara: “Size doğru yol gösterildiğinde, sizi o yoldan biz mi alıkoyduk? Hayır! Siz zaten suçlu kimselerdiniz.”[1] dediler.

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُونَنَآ اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ۭ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۭ وَجَعَلْنَا الْاَغْلٰلَ فِٓى اَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۭ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

33. Güçsüz bırakılanlar, büyüklük taslayanlara: “Hayır! Gece gündüz[2] kurduğunuz tuzaklarla bize, Allah’ı yalanlamamızı, O’na birtakım eşler koşmamızı öneriyordunuz.” dediler. Azabı gördükleri zaman, için için pişman olacaklar. Gerçeği yalanlayan nankörlerin boyunlarına demir halkalar geçiririz. Onlar, yalnızca yapmış oldukları şeylerin karşılığını görecekler.

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِنْ نَّذِيرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ ۙ اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُونَ ﴿٣٤﴾

34. Biz, hangi beldeye bir uyarıcı gönderdiysek, oranın mutref[3] olanları: “Biz, sizin getirdiğiniz şeylere inanmıyoruz.” dediler.

1- Asıl suçlu siz kendinizsiniz. **2-** Hiç durmadan, sürekli. **3-** Kodamanları, güç ve imtiyaz sahibi olanları. Varlıklı olmalarıyla şımarmış ileri gelenleri

وَقَالُوا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ۙ وَّمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٣٥﴾

35. “Biz, varlık ve evlat olarak çok daha fazlayız. Ve biz, azap görecek de değiliz.” dediler.

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾

36. De ki: “Benim Rabb’im, dilediği kimseye rızkı genişletir ve takdir eder. Fakat insanların çoğu idrak etmezler.”

وَمَآ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ بِالَّتِيْ تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۡ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوْا وَهُمْ فِي الْغُرُفٰتِ اٰمِنُوْنَ ﴿٣٧﴾

37. Sizi, Bize yaklaştıracak olan, mallarınız ve evlatlarınız değildir. İnananlar ve salihatı[1] yapanlar, işte onlara yaptıklarına karşılık kat kat ödül vardır. Ve onlar, yüksek makamlarda güven içindedirler.

وَالَّذِيْنَ يَسْعَوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٨﴾

38. Ayetlerimizi etkisiz kılmak için uğraşanlar, işte onlar azapla karşı karşıya kalacak olanlardır.

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ۭ وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهٗ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٣٩﴾

39. De ki: “Benim Rabb’im, kullarından dilediği kimse için rızkı genişletir ve takdir eder. Bir şey infak[2] ettiğiniz zaman; O, onun karşılığını verir. Ve O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ يَقُوْلُ لِلْمَلٰۗىِٕكَةِ اَهٰٓؤُلَاۗءِ اِيَّاكُمْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ﴿٤٠﴾

40. Ve o gün O, onların hepsini bir araya toplayacak. Sonra meleklere: “Şunlar, size mi kulluk ediyorlardı?” diye soracak.

قَالُوْا سُبْحٰنَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ بَلْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ الْجِنَّ ۚ اَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿٤١﴾

41. Onlar: “Seni tenzih[3] ederiz. Bizim velimiz[4] onlar değil, Sen’sin. Bilakis, onlar, cinlere[5] kulluk ediyorlardı. Çoğu onlara inanıyorlardı.” derler.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** İhtiyaç sahiplerine yardım etmek. **3-** Eş koşulanların ve eş yakıştırılan niteliklerin tamamından arındırma. **4-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **5-** Duyuları ile kavrayamadıkları uydurulmuş, gizemli, hayali varlıklara.

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ؕ وَنَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّتِيْ كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ﴿٤٢﴾

42. Artık bugün birbirinize ne yarar ne de zarar vermeye gücünüz yeter. Zulmedenlere[1]: "Yalanlamış olduğunuz ateşin azabını tadın." diyeceğiz.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَاۤ اِلَّا رَجُلٌ يُّرِيْدُ اَنْ يَّصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُكُمْ ۚ وَقَالُوْا مَا هٰذَاۤ اِلَّاۤ اِفْكٌ مُّفْتَرًى ؕ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤٣﴾

43. Onlara apaçık ayetlerimiz okunduğu zaman: "Bu, ancak, atalarınızın tapmakta olduğu şeylerden sizi vazgeçirmek isteyen bir adamdan başkası değildir." dediler. Ve dediler ki: "Bu, uydurulmuş bir iftiradan başka bir şey değildir." Gerçeği yalanlayan nankörler, kendilerine gerçek gelince: "Bu, ancak apaçık bir büyüdür." dediler.

وَمَاۤ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ كُتُبٍ يَّدْرُسُوْنَهَا وَمَاۤ اَرْسَلْنَاۤ اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَّذِيْرٍ ؕ ﴿٤٤﴾

44. Biz, onlara bilgilenecekleri kitaplardan[2] vermedik. Ve senden önce onlara bir uyarıcı da göndermedik.

وَكَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوْا مِعْشَارَ مَاۤ اٰتَيْنٰهُمْ فَكَذَّبُوْا رُسُلِيْ ۫ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٤٥﴾

45. Kendilerinden öncekiler de yalanlamışlardı. Ve onlara verdiğimiz nimetlerin onda birine bile sahip değillerdi. Buna rağmen resûllerimizi yalanladılar. Fakat Beni yok sayma neymiş gördüler!

قُلْ اِنَّمَاۤ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوْا ۛ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِّنْ جِنَّةٍ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ ﴿٤٦﴾

46. De ki: "Size yalnızca bir tek şey öğütlüyorum. Allah için ikişer ikişer ve teker teker bir araya gelin[3]. Sonra iyice düşünün." Sizin arkadaşınızda bir delilik yoktur. O, şiddetli bir azabın öncesinde bir uyarıcıdır.

قُلْ مَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٤٧﴾

47. De ki: "Sizden bir karşılık beklemiyorum. Sizden bir beklentim yok. Benim ücretim, yalnızca Allah'a aittir. Ve O, Her Şeye Tanık'tır."

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ۚ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿٤٨﴾

48. De ki "Benim Rabb'im gerçeği ortaya koyar. O, bütün gaybı[4] en iyi bilendir."

1- Müşriklere. **2-** Bunların söyledikleri ne bir kitaba ne de bir resûle dayanmaktadır. **3-** "İkişer ikişer sayısal bir değer değil, çokluk ifade eden bir deyimdir. İster kendi kendinize ister birçoğunuz birlikte bir araya gelip kafa kafaya verip düşünüp gerçeği görmeye çalışın." **4-** Gizlilikleri, görünmeyenleri, bilinemeyenleri, algılanamayanları, gizli gerçekleri.

قُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

49. De ki: "Hakk[1] geldi. Artık, Batıl[2] ortaya bir şey koyamaz da geri getiremez de."

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفْسِىۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِٓى اِلَىَّ رَبِّىۜ اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

50. De ki: "Eğer yanlış yola sapmışsam sadece kendi zararıma sapmış olurum. Eğer doğru yoldaysam, bilesiniz ki Rabb'imin bana verdiği vahiy sayesindedir. O, Her Şeyi Duyan'dır, En Yakın Olan'dır.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍۙ ﴿٥١﴾

51. Onları, korkuya kapıldıkları zaman bir görsen. Artık kurtuluş yoktur. Yakın bir yerden[3] yakalandılar.

وَقَالُٓوا اٰمَنَّا بِهٖۚ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍۚ ﴿٥٢﴾

52. "O'na iman ettik." dediler. Bunu uzak bir yerden[4] nasıl elde edebilirler?

وَقَدْ كَفَرُوا بِهٖ مِنْ قَبْلُۚ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

53. Oysaki daha önce onu[5] kesin olarak yalanlamışlardı. Uzak bir yerden[6] gayb[7] hakkında atıp tutuyorlardı.

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِاَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا فِى شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

54. Tıpkı bundan önce benzerlerine yapıldığı gibi; artık canlarının arzu ettiğini yapamayacaklar. Onlar derin bir kuşku içindeydiler.[8]

1- Kur'an, Allah'ın dini, gerçek. **2-** Cahiliye, cahiliye dini. **3-** Kıskıvrak, sıkı sıkıya. **4-** Asıl iman etme yeri dünyaydı. O, şimdi çok uzak. Dünyadayken iman etmemiş olanlar için ahirette iman etmenin bir yararı olmaz. **5-** Vahyi, hesap gününü. **6-** Dünyadayken. **7-** Ahiret hayatının varlığı hakkında. **8-** Kıyamet Günü'yle karşılaşacaklarına dair.

سُورَةُ فَاطِرٍ ﴿٣٥﴾

35. FÂTIR SÛRESİ

[İniş sırası: 43, Mekki, 45 ayet. Adını 1. ayetteki "Fâtır/fıtrat, yaradılış" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِٓى اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ؕ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

1. Hamd[1], göklere ve yere yaradılış yasalarını koyan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı resûller[2] yapan Allah'a özgüdür. O, yaratmada dilediğini arttırır. Allah, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهٗ مِنْ بَعْدِهٖ ؕ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

2. Allah, insanlar için rahmetinden neyi açarsa artık onu tutacak biri olamaz. Her neyi tutarsa da artık O'ndan sonra onu gönderecek de yoktur. Ve O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ؕ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

3. Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Allah'tan başka gökten ve yerden size rızık veren bir yaratıcı var mı? O'ndan başka ilah yoktur. O halde ne diye döndürülüyorsunuz?[3]

وَاِنْ يُّكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤﴾

4. Eğer seni yalanlıyorlarsa, bil ki senden önceki resûller de yalanlanmışlardı. Bütün işler Allah'a döndürülür.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾

5. Ey insanlar! Allah'ın sözü gerçektir. Öyleyse, dünya hayatı sizi aldatmasın! Sakın aldatıcı sizi Allah ile aldatmasın.[4]

1- Yüceltme, övgünün tamamı. **2-** Elçiler. **3-** Başka varlıklara yöneliyorsunuz. **4-** Allah'ın bağışlayıcılığına, merhametine güvendirerek.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

6. Kuşkusuz şeytan sizin düşmanınızdır. Öyleyse siz de onu düşman edinin. O kendisine uyanları alevli ateşin halkından olmaya çağırır.

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

7. Gerçeği yalanlayan nankörler için şiddetli bir azap vardır. İnananlar ve salihatı[1] yapanlar için bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

8. Yaptığı kötü işleri kendisine yakıştıran ve onu güzel gören kimseye ne demeli? Allah, dilediğini saptırır[2], dilediğini de doğru yola iletir.[2] Dolayısıyla onlar için üzülüp kendini harap etme. Allah, onların yapmakta olduklarını en iyi bilendir.

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَٰلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

9. Allah, rüzgârları göndererek bulutları harekete geçirendir. Sonra onu ölü bir beldeye yönelterek, onunla, ölü yeryüzüne hayat veririz. İşte yeniden diriliş de böyledir.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾

10. Kim izzet[3] istiyorsa, bilsin ki izzet tamamen Allah'a aittir. Temiz sözler[4] O'na yükselir. Düzgün iş[5] onu[6] yükseltir. Kötülük planı yapanlar için, şiddetli bir azap vardır. Kurdukları düzenler boşa gidecektir.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **2-** Uygun gördüğünü. Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Bu terkip: Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır, doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir anlamına gelmektedir. Hidayet ve dalalet insanın dilemesine bağlıdır. Allah, hiç kimseyi zorla "hidayete" de "dalalete" iletmez. İman ve inkâr konusunda sorumluluk tümüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey elde etme çabasında olanı" anlamlarına da gelmektedir. "Ne diyor" değil de "ne demek istiyor" dikkate alındığında, "dilediğini" sözcüğü, aslında "dileyeni" anlamına gelmektedir. (Kuşkusuz, ona doğru yolu gösterdik. Ama isterse şükreden, isterse nankörlük eden biri olur. 76:3) **3-** Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık, üstünlük, güç. **4-** Şirkten arınmış, tevhit inancı, İslami tutum ve tavır. **5-** Tevhide uygun eylemler, inancın pratiğe dönüşmesi. **6-** Onur, şeref, saygınlık, üstünlük.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ؕ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ؕ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَّلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖۤ اِلَّا فِىْ كِتٰبٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿۱۱﴾

11. Allah; sizi topraktan, sonra nutfeden[1] yarattı. Sonra sizi çiftler kıldı. Hiçbir dişi, O'nun bilgisi olmadan ne hamile kalabilir ne de doğurabilir. Bir kimseye ömür verilmesi; ömrünün uzaması veya kısalması, hepsi bir Kitap'tadır.[2] Kuşkusuz bu Allah'a kolaydır.

وَمَا يَسْتَوِى الْبَحْرٰنِ ۖ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهٗ وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ؕ وَمِنْ كُلٍّ تَاْكُلُوْنَ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْنَ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيْهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۱۲﴾

12. İki deniz[3] bir değildir. Biri lezzetlidir, tatlıdır. Susuzluğu gideren içimi rahat olandır.[4] Diğeri tuzlu ve acıdır. Her ikisinden de taze et[5] yersiniz. Ve her ikisinden de kullandığınız süs eşyası çıkarırsınız. O'nun lütfundan rızık aramanız için, onu yararak giden gemileri görürsün. Umulur ki şükredersiniz.

يُوْلِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ ۙ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ يَّجْرِىْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ؕ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قِطْمِيْرٍ ؕ ﴿۱۳﴾

13. O, geceyi gündüze, gündüzü de geceye çevirir. Güneş'i ve Ay'ı yararınıza sunmuştur. Hepsi de belirlenmiş bir zamana kadar yörüngesinde akar gider. İşte bu, Allah'tır, Rabb'inizdir. Egemenlik O'nundur. O'nun yanı sıra çağırdığınız kimseler, bir çekirdeğin zarına bile sahip değiller.

اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَآءَكُمْ ۚ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ ؕ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ ؕ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ ﴿۱۴﴾

14. Eğer onları çağırırsanız, çağrınızı işitmezler. İşitmiş olsalar bile size cevap veremezler. Kıyamet Günü, kendilerine yakıştırdığınız şirki reddederler. Sana, Her Şeyden Haberdar Olan'ın, haber verdiği gibi hiç kimse haber veremez.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ اِلَى اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيْدُ ﴿۱۵﴾

15. Ey insanlar! Allah'a muhtaç olanlar sizlersiniz. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir. Övgüye layık olandır.

1- Bir damla sıvı. **2-** Her şey Allah'ın koyduğu yasalara göre gerçekleşmektedir. **3-** İki büyük su kütlesi. **4-** Fırat nehri kastedilmektedir. Büyük su kütlesine deniz denmektedir. Fırat da büyük su kütlesi olması itibari ile deniz olarak anılmıştır. **5-** Balık ve su ürünleri.

اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾	16. Eğer dilerse sizi yok eder ve yeni bir halk getirir.
وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾	17. Bu, Allah için asla güç bir şey değildir.
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَىْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾	18. Yük taşıyan birisi,[1] bir başkasının yükünü taşımaz.[2] Yükü ağır olan kimse, bir başkasını yardıma çağırsa, çağırdığı yakını da olsa ona yardım etmez. Sen, ancak görmedikleri halde Rabb'ine içtenlikle saygı duyan ve salatı[3] ikame edenleri uyarırsın. Her kim arınırsa[4] kendisi için arınmış olur. Dönüş Allah'adır.
وَمَا يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾	19. Körle gören bir değildir.[5]
وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾	20. Karanlık ve aydınlık bir değildir.
وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾	21. Serinlik ve sıcaklık bir değildir.
وَمَا يَسْتَوِى الْاَحْيَآءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَآءُ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِى الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾	22. Dirilerle ölüler bir değildir. Kuşkusuz ki Allah, dileyene duyurur. Sen mezarlarda olanlara asla duyuramazsın.
اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾	23. Sen yalnızca bir uyarıcısın.
اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾	24. Kuşkusuz Biz seni, gerçek ile bir haber verici ve uyarıcı olarak gönderdik. Her ümmet[6] içinde bir uyarıcı geçmiştir.

1- Hiçbir günahkâr bir başkasının günahını taşımaz. **2-** Sorumluluk kişiseldir, hiç kimse yakını da olsa başkasının yaptığından sorumlu değildir. Ve hiç kimsenin bir başkasına yardım etmesi; hiç kimsenin başkasının günahını yüklenmesi de mümkün değildir. **3-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek; ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. **4-** Arınma/Tezkiye; kişinin, kendisini şirk, günah, pislik, cehalet, kötü duygu ve düşüncelerden temizlemesidir. **5-** Gerçeği görenle, görmeyen bir değildir. **6-** Toplum.

وَاِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿٢٥﴾

25. Eğer seni yalanlıyorlarsa, bil ki onlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Onların resulleri, onlara kanıt içeren bilgiyle, sahifelerle ve aydınlatıcı kitaplarla gelmişlerdi.

ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٢٦﴾

26. Sonra gerçeği yalanlayan nankörleri yakaladım. Benim inkârım nasıl oldu?[1]

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا ؕ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيْضٌ وَّحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيْبُ سُوْدٌ ﴿٢٧﴾

27. Allah'ın gökten su indirdiğini görmüyor musun? Onunla rengârenk ürünler çıkardık. Ve dağlarda da beyazlı, kırmızılı ve çeşitli renklerde, siyah ve simsiyah katmanlar oluşturduk.

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ كَذٰلِكَ ؕ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ غَفُوْرٌ ﴿٢٨﴾

28. İnsanlardan, hayvanlardan ve diğer canlılardan da çeşitli renkte olanları vardır. Allah'ın kullarından yalnız ilim sahibi[2] olanlar haşyet[3] ederler. Kuşkusuz ki Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, Çok Bağışlayıcı'dır.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٢٩﴾

29. Kuşkusuz Allah'ın Kitap'ını okuyanlar, salatı[4] ikame edenler ve rızıklandırdığımız şeylerden gizli ve açık olarak ihtiyaç sahiplerine verenler, asla kesilmeyecek bir kazanç umabilirler.

لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٣٠﴾

30. Onlara, yaptıklarının karşılığını lütfundan arttırarak fazlasıyla verir. Kuşkusuz ki O, Çok Bağışlayıcı'dır, Yapılan Şeyin Karşılığını Veren'dir.

1- İnkâr etmek neymiş gördüler. **2-** Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; büyük çoğunlukla Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak anlamındadır. Bu nedenle, Kur'an'da yer alan her âlim sözcüğüne "bilgin", her ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. **3-** Derin saygı ve içten sevgi duyarak canı gönülden, içtenlikle bilinçli olarak Allah'a yönelmek. Bu sözcüğün korku, korkmak anlamına gelen "havf" sözcüğü ile bir ilgisi yoktur. (13:21'de her iki sözcük yer almakta ve biri içtenlik diğeri de korku anlamında kullanılmaktadır.) **4-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek. İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. Yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak.

وَالَّذِیٓ اَوۡحَیۡنَاۤ اِلَیۡكَ مِنَ الۡكِتٰبِ هُوَ الۡحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیۡنَ یَدَیۡهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِیۡرٌۢ بَصِیۡرٌ ﴿۳۱﴾

31. Sana Kitap'tan vahyettiğimiz, kendisinden öncekileri tasdik edici olarak gerçektir. Kuşkusuz Allah, Kullarından Haberdar Olan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

ثُمَّ اَوۡرَثۡنَا الۡكِتٰبَ الَّذِیۡنَ اصۡطَفَیۡنَا مِنۡ عِبَادِنَا ۚ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهٖ ۚ وَمِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ ۚ وَمِنۡهُمۡ سَابِقٌۢ بِالۡخَیۡرٰتِ بِاِذۡنِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الۡفَضۡلُ الۡكَبِیۡرُ ؕ ﴿۳۲﴾

32. Sonra kullarımızdan seçtiğimiz kimselere Kitap'ı miras bıraktık. Onlardan bir kısmı kendilerine zulmederler, onlardan bir kısmı ortalama bir yol tutarlar, onlardan bir kısmı da Allah'ın izniyle hayırlarda önde giderler.[1] İşte büyük fazilet budur.

جَنّٰتُ عَدۡنٍ یَّدۡخُلُوۡنَهَا یُحَلَّوۡنَ فِیۡهَا مِنۡ اَسَاوِرَ مِنۡ ذَهَبٍ وَّلُؤۡلُؤًا ۚ وَلِبَاسُهُمۡ فِیۡهَا حَرِیۡرٌ ﴿۳۳﴾

33. Onların girecekleri yer Adn Cennetleridir. Orada, altından bilezik ve incilerle süslenecekler. Giysileri ise ipektendir.

وَقَالُوا الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِیۡۤ اَذۡهَبَ عَنَّا الۡحَزَنَ ؕ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوۡرٌ شَكُوۡرُ ۙ ﴿۳۴﴾

34. "Bizden hüznü gideren Allah'a hamdolsun. Rabb'imiz gerçekten Çok Bağışlayıcı'dır, Yapılan Şeyin Karşılığını Veren'dir." derler.

الَّذِیۡۤ اَحَلَّنَا دَارَ الۡمُقَامَةِ مِنۡ فَضۡلِهٖ ۚ لَا یَمَسُّنَا فِیۡهَا نَصَبٌ وَّلَا یَمَسُّنَا فِیۡهَا لُغُوۡبٌ ﴿۳۵﴾

35. O ki, bizi lütfundan kalınacak bir yurda yerleştirdi. Orada bize bir yorgunluk dokunmayacak ve orada bize bir usanç gelmeyecek.

وَالَّذِیۡنَ كَفَرُوۡا لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا یُقۡضٰی عَلَیۡهِمۡ فَیَمُوۡتُوۡا وَلَا یُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ مِّنۡ عَذَابِهَا ؕ كَذٰلِكَ نَجۡزِیۡ كُلَّ كَفُوۡرٍ ۚ ﴿۳۶﴾

36. Gerçeği yalanlayan nankörler; onlar için Cehennem ateşi vardır. Ölmelerine karar verilmez ki ölüp kurtulsunlar. Onların azaplarından da hafifletilmez. İşte gerçeği yalanlayan her nankörü böyle cezalandırırız.

1- Bazıları Kitap'ın buyruklarına, yaradılış amaçlarına uygun davranmamakla aslında kendi kendilerine haksızlık ederler, bazıları Kitap'ın buyruklarına uymada yeterli ve gerekli özeni göstermemekte, bazıları ise tam bir uygunluk ve uyum içinde Kitap'ın buyruklarını yerine getirmektedirler.

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا ۚ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ ۗ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ النَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

37. Onlar, orada yardım için bağırıp çağırırlar: "Rabb'imiz! Bizi çıkar, daha önce yaptığımızdan başka, düzgün amel yapalım." Size dünyada öğüt dinleyecek kimsenin, öğüt dinlemesine yetecek kadar bir ömür vermedik mi? Size uyarıcı gelmedi mi? O halde tadın! Artık zalimler için bir yardımcı yoktur.

اِنَّ اللّٰهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۗ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

38. Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin gaybını[1] bilendir. Kuşkusuz O, göğüslerde olanı en iyi bilendir.[2]

هُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَآئِفَ فِى الْاَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۗ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا ۚ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ اِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

39. Sizi yeryüzünde halifeler[3] yapan O' dur. Kim gerçeği yalanlayarak nankörlük ederse, gerçeği yalanlayarak nankörlük etmesi kendi zararınadır. Nankörlere; nankörlükleri, kendileri için Rabb'lerinin yanında gazabı artırmaktan başka bir şeye yaramaz. Nankörlerin, nankörlükleri sadece kendilerinin zararını artırır.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ اَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوَاتِ ۚ اَمْ اٰتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُ ۚ بَلْ اِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

40. De ki: "Allah'ın yanı sıra kulluk ettiğiniz, ortak koştuklarınıza hiç baktınız mı? Gösterin bana, yeryüzünde neyi yaratmışlar? Ya da onlar için göklerde bir ortaklık mı var? Ya da onlara bir kitap verdik de onlar, ondan bir beyyine[4] üzerinde midirler? Hayır, hayır! Zalimlerin birbirlerine verdikleri sözler[5], aldatmacadan başka bir şey değildir.

اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُولَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَآ اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۚ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

41. Gökleri ve yeri koyduğu yasalarla yok olmaktan koruyan Allah'tır. Ant olsun ki eğer onlar yok olurlarsa, o ikisini O'ndan başka tutacak yoktur. Kuşkusuz O, Çok Şefkatli'dir. Çok Bağışlayıcı'dır.

1- Yaratılmış varlıların idrakini aşan, görülmeyen, bilinmez olan, gizli, gelecekte olacak şeyler, geleceğe dair bilgiler, duyularla kavranamayan şeyler. **2-** Dünya hayatına döndürülseler bile daha önce yaptıklarının benzerini yapacaklarını, yalan söylediklerini bilmektedir. **3-** Yeryüzüne egemen yapan, yeryüzünün düzenleyicisi yapan. Sizden öncekilerin yerine geçiren. **4-** Açık kanıt içeren belge, bilgi. **5-** Şefaat olunacaklarına dair.

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى الْاُمَمِ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًا ۙ ﴿٤٢﴾

42. Eğer kendilerine bir uyarıcı gelirse, diğer toplumlardan kesinlikle daha doğru yolda olacaklarına dair var güçleriyle Allah'a yeminler etmişlerdi. Fakat onlara uyarıcı geldiğinde bu onların yalnızca nefretlerini artırdı.

اِسْتِكْبَارًا فِى الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهٖ ۚ فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِينَ ۚ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾

43. Yeryüzünde büyüklendiler ve kötü planlar yaptılar. Oysa kötü planlar, sahibinden başkasını kuşatmaz. Öyleyse onlar, öncekilerin sünnetinden[1] başkasını mı gözlüyorlar? Hâlbuki Allah'ın sünnetinde[2] asla bir değişiklik bulamazsın. Allah'ın sünnetinde asla bir sapma bulamazsın.

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَىْءٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ ۚ اِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

44. Yeryüzünde dolaşıp, kendilerinden öncekilerinin sonları nasıl olmuş, bir bakmadılar mı? Oysaki onlar, güç olarak kendilerinden daha güçlüydüler. Göklerde ve yerde Allah'ı aciz bırakacak hiçbir şey yoktur. O, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

45. Eğer Allah, insanların yaptıklarının hesabını hemen görecek olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat O, onlara belli bir zamana kadar süre vermektedir. Belirlenen süre dolduğu zaman da kuşkusuz Allah kendi kullarını en iyi görendir.[3]

1- Öncekilerin başına gelenler. **2-** Allah'ın yasasında. **3-** Kim neyi hak etmişse karşılığını alacaktır.

سُورَةُ يٰسٓ ﴿٣٦﴾	**36. YÂSÎN SÛRESİ** *[İniş sırası: 41, Mekki, 83 ayet. Adını 1. ayetteki "Yâ-Sîn" harflerinden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
يٰسٓ ﴿١﴾	1. Yâ-Sîn.
وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾	2. Hakîm[1] Kur'an'a ant olsun.
اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾	3. Kuşkusuz sen, gönderilmiş elçilerdensin.
عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾	4. Dosdoğru bir yoldasın;
تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾	5. Bu Kur'an, Mutlak Üstün ve Rahmeti Kesintisiz olan tarafından,
لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾	6. Ataları uyarılmamış ve bu nedenle habersiz bir halkı uyarman için indirilmiştir.
لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾	7. Ant olsun ki, onların çoğu üzerine söz[2] hakk oldu. Artık onlar inanmazlar.
اِنَّا جَعَلْنَا فِٓى اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا فَهِىَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾	8. Biz, onların boyunlarına, çenelerine kadar dayanan demir halkalar geçirdik. Bu nedenle başları sürekli yukarıda kalkık olanlardır.[3]

1- "Çok yasa koyan," "yasalaştırılmış, çok yasa içeren." Bu anlam, 'muhkem/pekiştirilmiş' sözcüğünün tam karşılığıdır. **2-** Karar, ilke. Azap. Gerçeği yalanlayarak nankörlük edenlerin, büyüklenerek yeryüzünde haksızlık yapanların, ortak koşanların, yapılan bütün uyarılara aldırmamaları ve bu tutumlarını baskı ve zulme dönüştürmeleri durumunda, yani zulmetmeleri onların cezalandırılmalarını zorunlu kıldığından, Allah, onlara hiçbir zaman iman nasip etmeyecektir. Ki zulümleri karşılıksız kalmasın. Bu zalimlerin Cehennem'e gideceklerine dair alınan bir karardır, gerçekleşecek bir sözdür. Allah, zalimlere, yaptıklarının karşılığını görmeleri, hak ettikleri cezayı bulmaları için onlara hidayet nasip etmeyecektir. Bu husus yüzlerce ayette açıkça ifade edilmektedir. **3-** Bu durum, uyarılara karşılık inatla direnen "inatçı ve büyüklenen kimselerin bir tiplemesidir." Onlar büyüklenirlerken de başlarını hep kalkık tutarlardı.

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

9. Önlerine ve arkalarına birer set çektik[1]. Böylece onları perdeledik. Artık gerçeği görmezler.[2]

وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

10. Uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir. Onlar inanmazlar.

اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ ۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

11. Sen ancak Zikir'e[3] uyan ve görmediği halde Rahman'a haşyet[4] duyan kimseyi uyarabilirsin.[5] İşte böylesine bağışlanma ve çok şerefli bir ödülü haber ver.

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُمْ ۗ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِٓي اِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

12. Kuşkusuz ölüleri Biz diriltiriz Biz. Önceden yapıp gönderdiklerini ve geride bıraktıklarını yazarız. Biz her şeyi bir "imam-ı mübin"de[6] kayıt altına almışızdır.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْيَةِ اِذْ جَٓاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

13. Onlara, o kentin halkını örnek ver. Hani, onlara resûller gelmişti.

اِذْ اَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُٓوا اِنَّٓا اِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

14. Onlara iki resûl göndermiştik. Fakat ikisini de yalanladılar. Bunun üzerine üçüncü ile destekledik. Dediler ki: "Biz, size gönderilmiş resûlleriz."

قَالُوا مَٓا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا ۙ وَمَٓا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾

15. Onlar: "Siz de bizim gibi birer beşersiniz. Rahman herhangi bir şey indirmedi. Siz sadece yalan söylüyorsunuz." dediler.

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّٓا اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

16. "Rabb'imiz biliyor ki, biz gerçekten size gönderilmiş resûlleriz." dediler.

1- Zulmeden ve işledikleri günahları kendilerini kuşatanlar, büyüklenip yeryüzünde baskı ve zulüm yapanlar cezalandırılmayı kesin olarak hak ettiklerinden artık isteseler de iman edemezler. Artık gerçeği kavrayamazlar. **2-** Bu, 36:7'de yer alan "artık inanmazlar" ifadesinin pekiştirilmesidir. **3-** Allah'ın öğüdüne. **4-** Derin saygı ve içten sevgi duyarak canı gönülden, içtenlikle bilinçli olarak Allah'a yönelmek. **5-** Uyarın ancak bu kimselere yarar sağlar. **6-** Her şeyin ayrıntılı olarak kayıt altına alındığı ana sicilde. Ezeli ilmimizde.

وَمَا عَلَيْنَآ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

17. “Bize düşen yalnızca açıkça iletmektir.”

قَالُٓوا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۖ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨﴾

18. “Siz bize kesinlikle uğursuzluk getirdiniz. Eğer vazgeçmezseniz, kesinlikle sizi taşlarız. Ve bizden size çok acıklı bir azap dokunur.” dediler.

قَالُوا طَٓائِرُكُمْ مَعَكُمْ ۗ اَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ۗ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

19. “Uğursuzluğunuz kendinizdendir. Size öğüt verildi diye mi?[1] Hayır! Siz müsrif[2] bir halksınız.” dediler.

وَجَٓاءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعٰى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ۙ ﴿٢٠﴾

20. Şehrin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi: “Ey halkım, gönderilmiş olan resûllere uyun!” dedi.

اِتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

21. “Sizden herhangi bir karşılık beklemeyen bu kimselere uyun. Onlar doğru yolda olanlardır.”

وَمَا لِيَ لَآ اَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

22. Ben, niçin benim fıtratımı[3] belirleyene kulluk etmeyeyim? Siz de O’na döndürüleceksiniz.

ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِ ۚ ﴿٢٣﴾

23. “Ben, O’nun yanı sıra ilahlar edinir miyim? Eğer Rahman, bana bir zarar dilerse, onların şefaatinin[4] bana hiçbir yararı olmaz. Onlar beni kurtaramazlar.”

اِنِّي اِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾

24. “Öyle olsaydı[5] ben, kesinlikle apaçık bir sapkınlık içinde olurdum.”

اِنِّي اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

25. “Ben, sizin de Rabb’iniz olana inandım. Beni dinleyin!”

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۗ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ۙ ﴿٢٦﴾

26. Ona, “Cennete gir!” denildi. “Keşke halkım bilseydi;”

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

27. “Rabb’imin beni bağışladığını ve ikram edilenlerden yaptığını.”

1- Size gerçekleri iletmemizi mi uğursuzluk sayıyorsunuz? **2-** Haddi aşan. **3-** Benliğimi, yaradılış özelliğimi, kişiliğimi. **4-** Yardımlarının. **5-** Eğer başka ilahlar edinseydim.

❁❁❁ 22. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِهٖ مِنْ بَعْدِهٖ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِيْنَ ﴿٢٨﴾

28. Ondan sonra, halkının üzerine gökten hiçbir ordu indirmedik, indirecek de değildik!

اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ خَامِدُوْنَ ﴿٢٩﴾

29. Sadece bir sayha![1] O zaman onlar sönenler oldular!

يٰحَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٠﴾

30. Yazıklar olsun o kullara! Kendilerine gelen her resûlle alay ettiler.

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٣١﴾

31. Kendilerinden önce nice nesilleri yok ettiğimizi ve bir daha geri dönemediklerini düşünmezler mi?

وَاِنْ كُلٌّ لَّمَّا جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٢﴾

32. Onların hepsi de toplanıp kesinlikle karşımızda hazır bulundurulacaklardır.

وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ ۚ اَحْيَيْنٰهَا وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَاْكُلُوْنَ ﴿٣٣﴾

33. Ölü toprak, onlara bir ayettir.[2] Onu canlandırdık ve ondan ürünler çıkardık. Böylece ondan yerler.

وَجَعَلْنَا فِيْهَا جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّاَعْنَابٍ وَّفَجَّرْنَا فِيْهَا مِنَ الْعُيُوْنِ ۙ ﴿٣٤﴾

34. Orada hurma ve üzüm bahçeleri yaptık. Ve orada pınarlar akıttık.

لِيَاْكُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖ ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْدِيْهِمْ ؕ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. Onun ürünlerinden ve elleriyle yaptıklarından yesinler diye. Hala şükretmeyecekler mi?

سُبْحٰنَ الَّذِيْ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْۢبِتُ الْاَرْضُ وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾

36. Yerin bitirdiklerinden, kendilerinden ve bilemeyecekleri şeylerden çiftler[3] yaratan, O, Sübhan'dır.[4]

وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ ۚ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَاِذَا هُمْ مُّظْلِمُوْنَ ۙ ﴿٣٧﴾

37. Gece de onlar için bir ayettir[5]. Ondan gündüzü çekip alırız da onlar karanlıkta kalırlar.

1- Orduya gerek de yok. Onların hakkından gelmek için 'şiddetli bir ses, korkunç bir gürültü' yetti. **2-** Kanıt, gösterge. **3-** Bütün varlıklar çift yaratılmıştır. **4-** Her türlü noksanlıktan arınıktır, her şeyden yücedir. **5-** Göstergedir, kanıttır.

وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۭ ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

38. Güneş, kendisi için karar kılınan yörüngesinde akar gider. İşte bu Mutlak Üstün Olan'ın, Her Şeyi Bilen'in yasasıdır.

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

39. Ay'a da menziller takdir ettik. Sonunda kuru bir hurma dalına döner.

لَا الشَّمْسُ يَنْۢبَغِى لَهَآ اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۭ وَكُلٌّ فِى فَلَكٍ يَّسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

40. Ne Güneş Ay'a erişebilir ve ne de gecenin gündüzü geçmesi mümkün olabilir. Hepsi de bir yörüngede hareket ederler.

وَاٰيَةٌ لَّهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۙ ﴿٤١﴾

41. Onların soyunu dolu gemilerde taşımamız onlar için bir ayettir.[1]

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِّنْ مِّثْلِهٖ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

42. Onlar için, onun gibi binecekleri şeyler yarattık.

وَاِنْ نَّشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ۙ ﴿٤٣﴾

43. Dilersek onları batırırız. Ne onlara yardım eden bulunur ne de onlar kurtulabilir.

اِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٤٤﴾

44. Bizden bir merhamet ve belli bir zamana kadar yararlandırmamız hariçtir.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

45. Onlara: "Sahip olduğunuz ve olacağınız şeylerde takva sahibi olun. Umulur ki böylece merhamet olunursunuz." denildiği zaman;

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

46. Onlar, Rabb'lerinin ayetlerinden hangi ayet gelirse gelsin ondan yüz çevirenler oldular.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۙ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنُطْعِمُ مَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهٗٓ ۖ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِى ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

47. Onlara: "Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden infak[2] edin." dendiği zaman, gerçeği yalanlayan nankörler, iman edenlere: "Allah'ın dileseydi doyuracağı kimseyi biz mi doyuracağız? Siz ancak apaçık bir sapkınlık içindesiniz." dediler.

1- Kanıttır, göstergedir. **2-** İhtiyaç sahiplerine yardım.

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾	48. “Madem doğru söyleyenlerseniz, bu vaat[1] ne zaman?”[2] derler.
مَا يَنْظُرُونَ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾	49. Onlar birbirleri ile çekişirlerken, onları yakalayacak tek bir çığlıktan başkasını gözlemiyorlar.
فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَآ اِلٰى اَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾	50. Artık vasiyette bulunmaya da ailelerine dönmeye de güçleri yetmez.
وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾	51. Sur’a[3] üflenmiştir! İşte o zaman onlar, kabirlerinden Rabb’lerine akın ederler.
قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾	52. “Eyvah bize! Yattığımız yerden bizi kim kaldırdı? Bu Rahman’ın uyardığı şeydir. Resûller doğru söylemişler.” dediler.
اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾	53. Sadece tek bir sayha![4] İşte o zaman onların tamamı huzurumuza getirilirler.
فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾	54. Artık bugün kişi, hiçbir haksızlık görmeyecek. Sadece yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz.
اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِى شُغُلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾	55. Kuşkusuz Cennet ehli bugün keyifli bir uğraş içindedir.
هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلَالٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِؤُنَ ﴿٥٦﴾	56. Onlar ve eşleri gölgeliklerde tahtlar üzerine kurulmuşlardır.
لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾	57. Orada onlar için meyve ve gönüllerinin çektiği her şey vardır.

1- Tehdit edildiğimiz şey; cezalandırma. **2-** Alayımsı bir şekilde. **3-** Sûr’a üflenme; toplanmayı veya tehlikeyi, bir şeyin başlamasını veya bitmesini haber vermek için bir borunun, düdüğün veya sirenin çalınmasına benzer bir şeyi çağrıştırmaktadır. **4-** Şiddetli bir ses, korkunç bir gürültü.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

58. Rahmeti kesintisiz Rabb'den söz selamdır.[1]

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

59. Ey mücrimler![2] Bugün ayrılın!

اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِى اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۙ ﴿٦٠﴾

60. Ey âdemoğulları! Ben, size "Şeytana kulluk etmeyin, o sizin için apaçık düşmandır, diye uyarıda bulunmadım mı?"

وَاَنِ اعْبُدُونِى ۟ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

61. Bana kulluk edin. Dosdoğru yol budur.

وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

62. Ant olsun ki sizden birçoklarını saptırdı. Sizde bunu anlayacak akıl yok muydu?

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

63. İşte, uyarılmış olduğunuz Cehennem budur.

اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

64. Gerçeği yalanlayan nankörler olduğunuz için bugün oraya girin!

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

65. Bugün onların ağızlarını kapatırız. Bize elleri konuşur, ayakları da kazandıkları şeylere tanıklık eder.

وَلَوْ نَشَٓاءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

66. Eğer dileseydik, elbette gözlerini kör ederdik de yol bulmak için koşuşturup dururlardı. Yollarını nasıl bulacaklardı ki?

وَلَوْ نَشَٓاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

67. Eğer dileseydik, oldukları yerde sabit bir şekle dönüştürürdük,[3] ileri gitmeye de geri dönmeye de güç yetiremezlerdi.

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ ۖ اَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

68. Kimin ömrünü uzatırsak, zamanla yaratılış olarak onu tersine çevririz.[4] Buna rağmen hâlâ akıllarını kullanmayacaklar mı?

1- Esenlik ve huzur dileğidir. **2-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3-** İradesi elinden alınmış, hareket edemez bir nesne yapardık. **4-** Yaşlandıkça sahip olduğu güç azalmaya başlar.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ ۚ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ۙ ﴿٦٩﴾

69. Biz ona şiir öğretmedik. Ve bu, ona yakışmaz da. O, yalnızca bir Öğüt ve apaçık Kur'an'dır.

لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾

70. O, diri olanları uyarmak[1] ve gerçeği yalanlayan nankörlerin üzerine Söz'ün[2] hak olması içindir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾

71. Ellerimizin[3] yaptıklarından, onlara sahip oldukları hayvanlar yarattığımızı görmüyorlar mı?

وَذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ وَمِنْهَا يَاْكُلُوْنَ ﴿٧٢﴾

72. Bu hayvanları yararlanmalarına sunduk. Kimine biniyor, kimini de yiyorlar.

وَلَهُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۭ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾

73. Bu hayvanlarda onlar için yararlar[4] ve içecek[4] şeyler vardır. Hala şükretmeyecekler mi?

وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٧٤﴾

74. Onlar, Allah'ın yanı sıra, kendilerinden yardım umdukları ilahlar edindiler.[5]

لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَهُمْ ۙ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُوْنَ ﴿٧٥﴾

75. Oysa bu ilahlar onlara yardım etmeye güç yetiremezler. Ne var ki kendileri[6] onlar için[7] hazır askerlerdir.

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٧٦﴾

76. Artık onların[8] sözleri seni üzmesin. Biz, onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da biliyoruz.

اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٧﴾

77. İnsan, onu bir nutfeden[9] yarattığımızı düşünmüyor mu? Şimdi de Bize apaçık düşman oldu.

1- Kur'an'ın diriler için olduğunu bildiren Yasin Suresi'nin bu ayetine rağmen, bu surenin ölülere okunması apaçık hurafeden başka bir şey değildir. Bu, Kur'an'ın deyimi ile Allah'ın ayetlerinin az bir değer karşılığında satılmasıdır. **2-** Azap uyarısı. **3-** Kudretimizle, gücümüzle yaptığımız. **4-** Derisinden, yününden ve sütünden. **5-** Günümüz Müslümanları(!) tıpkı müşrikler gibi şefaat inancı çerçevesinde ve Allah'ın seçkin kulları olduğuna inanılan kimseler bağlamında Allah'ın yanı sıra yardım umdukları bir çok ilah edinmiş bulunmaktadırlar; Mürşit, evliya, şeyh, efendi, üstat, alim vb. unvanlı kimseler, Allah'ın yanı sıra yardım umulan ilahlardır. **6-** Müşrikler. **7-** Uydurdukları ilahlar için. **8-** Müşriklerin. **9-** Bir damla sıvı.

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُۥ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

78. Nasıl yaratıldığını dikkate almayarak, bir de Bize örnek veriyor: "Kemiklerimiz çürüyüp gitmişken, kim onlara can verecek?" diyor.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِيٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

79. De ki: "Onu ilk defa inşa[1] eden, ona hayat verecek. Ve O, yaratmayı çok iyi bilendir."

ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلشَّجَرِ ٱلْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَآ أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

80. Size yemyeşil ağaçtan ateş çıkaran O'dur. Siz, ondan yakıp duruyorsunuz.

أَوَلَيْسَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ ٱلْخَلَّٰقُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

81. Gökleri ve yeri yaratanın, onların benzerlerini de yaratmaya gücü yetmez mi? Evet O, Yegâne Yaratıcı'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

82. O, bir şey yaratmak istediğinde, ona: "Ol." der. O da hemen oluverir.

فَسُبْحَٰنَ ٱلَّذِي بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

83. O, çok yüce ve çok üstündür. Her şeyin mülkü ve egemenliği O'nun elindedir. Ve O'na döndürüleceksiniz.

1- Yapmak, düzenlemek, tasarlamak. Yapı yapmak, yapı kurmak.

سُورَةُ الصَّافَّاتِ ﴿٣٧﴾

37. SÂFFÂT SÛRESİ

[İniş sırası: 56, Mekki, 182 ayet. Adını 1. âyetteki "Sâffât/sıra sıra duranlar" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾	1. Saf bağlayarak, saflar halinde dizilenlere ant olsun.
فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾	2. Haykırıp sürenlere,
فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾	3. Öğüt okuyanlara,
إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾	4. Kuşkusuz ilahınız elbette Bir Tek'tir.
رَبُّ السَّمَٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾	5. Göklerin, yerin ve ikisinin arasında olanların Rabb'idir. Ve doğuların[1] Rabb'idir.
إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾	6. Biz, dünya semasını bir ziynetle, yıldızlarla bezedik.
وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾	7. Bütün Marid[2] şeytanlardan koruduk.
لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾	8. Mele-i A'lâ'ya[3] kulak verip dinleyemezler; her taraftan kovulurlar.
دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾	9. Kovulmuş olarak, onlar için kesintisiz azap vardır.
إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾	10. Ancak oradan bir söz kapan olursa, kayıp giden parlak bir alev ona yetişir ve onu yakar.

1- Güneş'in doğduğu yerin. **2-** Azgın, isyankâr, haddi aşan. **3-** Her şeyi açıklayan, bilgi ile dopdolu olan yüce vahye.

فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَنْ خَلَقْنَاۗ اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِيْنٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾	11. Şimdi onlara sor: "Onları yaratmak mı daha zor, yoksa diğer yarattıklarımızı mı?[1] Oysa kendilerini yapışkan bir çamurdan yarattık.
بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُوْنَ ﴿١٢﴾	12. Evet, sen hayran kaldın, onlar ise alay ediyorlar.
وَاِذَا ذُكِّرُوْا لَا يَذْكُرُوْنَ ﴿١٣﴾	13. Kendilerine öğüt verildiği zaman, öğüdü dikkate almıyorlar.
وَاِذَا رَاَوْا اٰيَةً يَّسْتَسْخِرُوْنَ ﴿١٤﴾	14. Ve bir ayet[2] gördükleri zaman eğlenceye alıyorlar.
وَقَالُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٥﴾	15. "Bu apaçık bir büyüden başka bir şey değildir." diyorlar.
ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ﴿١٦﴾	16. "Öldüğümüz; toprak ve kemik olduğumuz zaman, yeniden diriltileceğiz öyle mi?"
اَوَاٰبَآؤُنَا الْاَوَّلُوْنَ ﴿١٧﴾	17. "Yok olup gitmiş atalarımız da mı?"
قُلْ نَعَمْ وَاَنْتُمْ دَاخِرُوْنَ ﴿١٨﴾	18. De ki: "Evet, aşağılanmış olarak."
فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿١٩﴾	19. Artık o tek bir haykırıştır.[3] O zaman neyin ne olduğunu görecekler.
وَقَالُوْا يٰوَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿٢٠﴾	20. "Eyvah bizlere! İşte bu Din Günü'dür"[4] derler.
هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ﴿٢١﴾	21. "Bu, yalanladığınız Fasıl Günü'dür.[5]
اُحْشُرُوا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا وَاَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ﴿٢٢﴾	22. Toplayın o zulmedenleri, eşlerini[6] ve onların kulluk ettikleri şeyleri;
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَاهْدُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ ﴿٢٣﴾	23. Allah'ın yanı sıra kulluk ettikleri. Artık onlara Cehennem yolunu gösterin.
وَقِفُوْهُمْ اِنَّهُمْ مَّسْـُٔوْلُوْنَ ﴿٢٤﴾	24. Onları durdurun! Kuşkusuz onlar sorguya çekilecekler.

1- "Elbette göklerin ve yerin yaratılması, insanların yaratılmasından daha büyük bir iştir. Ama insanların çoğu bilmiyorlar." (40:57) **2-** Belirti, gösterge, kanıt. **3-** Uyulması zorunlu bir sesleniş. **4-** Karşılık günü; yargılanma, hesap verme günü. **5-** Haklıyı haksızdan, iyiyi kötüden ayırma günü. **6-** Onlara eşlik edenleri.

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾	25. Size ne oldu da dünyadaki gibi yardımlaşmıyorsunuz?
بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾	26. Hayır! Onlar o gün teslim olmuşlardır.[1]
وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾	27. Karşılıklı olarak birbirlerini suçluyorlar.
قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾	28. "Gerçek şu ki siz bize, hep sağ taraftan[2] geliyordunuz." derler.
قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾	29. "Hayır, siz zaten inanan kimseler değildiniz." derler.
وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ ۚ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿٣٠﴾	30. Bizim sizin üzerinizde yetkimiz yoktu. Bilakis, siz azmış bir halktınız.
فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٣١﴾	31. Artık Rabb'imizin Söz'ü[3] üzerimize hak oldu. Kuşkusuz biz, azabı tadacak olanlarız.
فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾	32. "Biz, sizi azdırdık, çünkü biz azgındık."
فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾	33. Onlar, izin günü azapta ortaktırlar.
إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾	34. Mücrimleri[4] böyle cezalandırırız.
إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾	35. Onlar, kendilerine: "Allah'tan başka ilah yoktur." Denildiği zaman büyüklük taslayanlardı.
وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾	36. "Mecnun[5] bir şair için ilahlarımızı terk edenler mi olacağız?" derlerdi.
بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾	37. Bilakis, o, Hakkı getirdi ve gönderilmiş resûlleri doğruladı.
إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾	38. Siz, kesinlikle elim azabı tadacak olanlarsınız.

1- Çaresizdirler. Karşı koyacak güce sahip değiller. **2-** Sağ taraf, deyim olarak; gücü, güç kullanmayı ifade etmektedir. Siz bizi gücünüzle etki altına alarak ve iyi niyetli görünerek yönlendiriyordunuz, denmektedir. **3-** Azap sözü. **4-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **5-** Deli, cinlenmiş.

وَمَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾	39. Yapmış olduğunuz şeyden başkasıyla cezalandırılmayacaksınız.
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾	40. Allah'ın muhles[1] kulları hariç.
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾	41. Onlar için bilinen bir rızık vardır.
فَوَاكِهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾	42. Onlara meyveler ikram edilecek.
فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾	43. Naim cennetlerinde.
عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾	44. Karşılıklı tahtlar üzerinde.
يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾	45. Etraflarında kaynaklardan doldurulmuş kâseler dolaştırılır.
بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾	46. Berrak, içenlere lezzet veren.
لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٧﴾	47. İçinde kötü etkisi olan bir şey yoktur. Ve onlar, ondan akılları karışmaz.
وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾	48. Yanlarında bakışlarını koruyanlar[2] vardır.
كَاَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٤٩﴾	49. Onlar, iyi korunmuş yumurta[3] gibidir.
فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٥٠﴾	50. Birbirleriyle karşılıklı sohbet ediyorlar.
قَالَ قَآئِلٌ مِنْهُمْ اِنِّى كَانَ لِى قَرِينٌ ﴿٥١﴾	51. İçlerinden biri dedi ki: "Benim yakın bir arkadaşım vardı."
يَقُولُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾	52. Diyordu ki: "Sen gerçekten ahireti doğrulayanlardan mısın?"
ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾	53. Öldüğümüz, toprak ve kemik olduğumuz zaman, gerçekten cezalandırılacak mıyız?

1- Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar. Şeytanların etki edemedikleri kullar. **2-** Başkaları ile ilgilenmeyen, bakmayan. **3-** Çok iyi korunan. O dönemde yumurta bayatlamasın, bozulmasın diye Güneş'ten çok sıkı bir şekilde korunurdu. Burada benzetme yapılmıştır.

قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾	54. “Siz yakından bilenler misiniz?” derdi.
فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِى سَوَآءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾	55. Derken yakından tanık oldu. Onu Cehennem’in ortasında gördü.
قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ ﴿٥٦﴾	56. “Vallahi az kalsın beni de mahvedecektin.” dedi.
وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾	57. Eğer Rabb’imin nimeti[1] olmasaydı, ben de Cehenneme atılanlardan olurdum.
اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾	58. “Biz artık bir daha ölmeyeceğiz, öyle değil mi?”
اِلَّا مَوْتَتَنَا الْاُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾	59. “İlk ölümümüzden başka ölüm görmeyecek, azaba uğratılacaklar da olmayacağız.”
اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾	60. Bu gerçekten en büyük başarıdır.
لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾	61. Çalışanlar, bunun gibi şeyler için çalışsın.
اَذٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾	62. İkram olarak bu mu daha iyi, yoksa zakkum ağacı mı?
اِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾	63. Biz, onu zalimler için bir fitne yaptık.
اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِى اَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾	64. O, Cehennem’in dibinde çıkan bir ağaçtır.
طَلْعُهَا كَاَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾	65. Tomurcukları şeytanların başları[2] gibidir.
فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾	66. Onlar, ondan yiyecekler ve karınlarını onunla dolduracaklardır.
ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾	67. Sonra da onun üstüne kaynar su karıştırılmış bir içecek vardır.
ثُمَّ اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾	68. Sonra dönecekleri yer, kesinlikle Cehennem’dir.
اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾	69. Onlar, atalarını sapkın bir halde buldular.

1- Doğru gösteren vahyi. Lütfu. **2-** Bu bir benzetmedir. Bu tarz benzetmeler, hayali benzetmelerdir. Genellikle iyi ve güzel şeyler meleklere benzetilirken, kötü şeyler de şeytan ve canavar gibi şeylere benzetilerek anlatılır.

فَهُمْ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾	70. Kendileri de onların izleri üzerinde koşturdular.
وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ اَكْثَرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٧١﴾	71. Ant olsun ki onlardan öncekilerin çoğu sapkındı.
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾	72. Ant olsun ki onlara içlerinden uyarıcılar gönderdik.
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾	73. Uyarılanların sonlarının nasıl olduğuna bir bak!
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾	74. Ancak Allah'ın muhles[1] kulları hariç.
وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾	75. Ant olsun ki Nûh, Bize dua etmişti. Biz, ne güzel karşılık vermiştik!
وَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾	76. Onu ve ehlini[2] büyük sıkıntıdan kurtardık.
وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾	77. Onun soyunu kalıcı kıldık.
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ ﴿٧٨﴾	78. Sonradan gelenler içinde onu destekleyiciler bıraktık.
سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِى الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾	79. Âlemler içinde, Nûh'a selam olsun.
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾	80. İyilere, işte böyle karşılık veririz.
اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾	81. O, Bizim inanan kullarımızdandı.
ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿٨٢﴾	82. Sonra diğerlerini boğduk.
وَاِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَاِبْرٰهِيمَ ﴿٨٣﴾	83. İbrâhîm, onun yolunu izleyenlerdendi.
اِذْ جَٓاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾	84. O, Rabb'ine selim[3] bir kalp[4] ile gelmişti.

1- Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar. Şeytanların etki edemedikleri kullar. **2-** Onu izleyenleri, yanında yer alanları, taraftarlarını. **3-** Sağlam, sağlıklı. **4-** Arınmış bir akılla, düşünceyle.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهٖ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۚ ﴿٨٥﴾	85. Babasına ve halka: “Nelere kulluk ediyorsunuz?” demişti.
اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ ۖ ﴿٨٦﴾	86. “Allah’ı bırakarak uydurma ilahlar mı istiyorsunuz?”
فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾	87. “Âlemlerin Rabb’i hakkında nasıl bir anlayışa sahipsiniz?”
فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى النُّجُومِ ۙ ﴿٨٨﴾	88. Yıldızlara bir nazarla nazar etti.[1]
فَقَالَ اِنِّى سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾	89. “Ben gerçekten hastayım!” dedi.
فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾	90. Bunun üzerine ondan yüz çevirerek, arkalarını dönüp gittiler.
فَرَاغَ اِلٰٓى اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ ۚ ﴿٩١﴾	91. Onların ilahlarına yanaşarak: “Yemez misiniz?” dedi.
مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾	92. Neyiniz var? Neden konuşmuyorsunuz?
فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾	93. Üzerlerine yürüyüp sağıyla[2] vurdu.
فَاَقْبَلُٓوا اِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾	94. Bunun üzerine koşuşturarak ona yöneldiler.
قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ۙ ﴿٩٥﴾	95. “Siz yonttuğunuz şeylere mi kulluk ediyorsunuz?”
وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾	96. “Sizi de yaptığınız şeyleri de Allah yarattı.”
قَالُوا ابْنُوا لَهٗ بُنْيَانًا فَاَلْقُوهُ فِى الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾	97. “Onun için bir yer hazırlayın, sonra da onu cehenneme[3] atın.” dediler.
فَاَرَادُوا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾	98. Ona tuzak kurmak istediler. Tuzaklarını boşa çıkarıp onları aşağılık bir duruma düşürdük.
وَقَالَ اِنِّى ذَاهِبٌ اِلٰى رَبِّى سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾	99. İbrahim: “Ben, Rabb’ime gidiyorum[4], O, bana yol gösterecek.” dedi.

1- Düşündü, gözetledi, muhakeme yaptı. **2-** Bütün gücüyle. **3-** Ateşe. **4-** Rabb’imin emrettiği şeyleri yapmaya devam edeceğim.

رَبِّ هَبْ لِی مِنَ الصَّالِحِینَ ﴿١٠٠﴾	100. “Rabb’im! Bana salihlerden[1] bağışla.”
فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِیمٍ ﴿١٠١﴾	101. Bunun üzerine onu yumuşak huylu bir oğulla müjdeledik.
فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْیَ قَالَ یَا بُنَیَّ إِنِّی أَرَىٰ فِی الْمَنَامِ أَنِّی أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ یَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِی إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِینَ ﴿١٠٢﴾	102. Çocuk babasıyla birlikte iş tutacak çağa eriştiği zaman, babası: “Ey oğulcuğum! Ben, uykumda seni boğazladığımı görüyorum. Bir düşün bakalım, sen ne dersin?” dedi. Çocuk: “Ey babacığım! Sana buyurulanı yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.” dedi.
فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِینِ ﴿١٠٣﴾	103. Sonra, ikisi de teslim olup, yanı üzere getirdi,
وَنَادَیْنَاهُ أَنْ یَا إِبْرَاهِیمُ ﴿١٠٤﴾	104. “Ey İbrâhîm!” diye ona seslendik.
قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْیَا ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ ﴿١٠٥﴾	105. Sen kesinlikle o rüyayı doğruladın. Biz, Muhsinlere[2] işte böyle karşılık veririz.
إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِینُ ﴿١٠٦﴾	106. Bu, kesin olarak apaçık bir beladır.[3]
وَفَدَیْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِیمٍ ﴿١٠٧﴾	107. Ona fidye[4] olarak büyük bir kurbanlık verdik.[5]
وَتَرَكْنَا عَلَیْهِ فِی الْآخِرِینَ ﴿١٠٨﴾	108. Gelecek nesiller arasında ona iyi bir ün bıraktık.
سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِیمَ ﴿١٠٩﴾	109. İbrahim’e selam olsun.

1- İyilerden. **2-** İyi kimseler, iyi işler yapan, güzel ahlak sahibi. **3-** Sınavdır. **4-** Bedel. **5-** 100’den 107’ye kadar olan ayetlerde anlatılan olay, 106’ncı ayette de açıklandığı gibi bir beladır, yani denemedir, sınavdır. Bu sınav, Allah’ın emri olarak değil, İbrâhîm’ın rüyası bağlamında gerçekleşmiştir. Bu sınavla Allah’a olan bağlılığın ne denli güçlü ve samimi olduğu; bir babanın oğlunu dahi feda edecek boyutta bir teslimiyet ortaya konmaktadır. Yoksa Allah’ın İbrahim’e oğlunu kurban etmesi gibi bir emri yoktur. Bir kimsenin en çok sevdiği bir varlıktan bile tereddüt etmeden vaz geçmesinin teslimiyeti anlatılmaktadır. Allah ise bu teslimiyeti bir kurbanlıkla karşılamıştır. Üzerinde durulması gereken İbrahim’in oğlunu kurban etmeye niyetlenmesi değil, teslimiyeti ve Allah’ın bu teslimiyete verdiği karşılıktır. Bu ayetlerin bu olay üzerinden verdiği mesaj Allah’a teslimiyet ve sadakattir. Yoksa Allah’ın nedensiz olarak bir cana kıyılmasını istemesi düşünülemez. Bu tarz bir düşünce Allah’a atılmış en büyük iftira olur.

كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾	110. İşte Biz, iyilere böyle karşılık veririz.
اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾	111. O, Bizim inanan kullarımızdandı.
وَبَشَّرْنَاهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾	112. Biz, onu salihlerden[1] bir nebi olan İshâk ile müjdeledik.
وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰٓى اِسْحٰقَ ۜ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهٖ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾	113. Ona ve İshâk'a bereket verdik. Her ikisinin soyundan muhsin[2] olan da kendisine açıkça zulmeden[3] de vardır.
وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١١٤﴾	114. Ant olsun ki Mûsâ ve Hârûn'a nimetler verdik.
وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾	115. O ikisini ve onlarla birlikte hareket eden halkı büyük sıkıntıdan kurtardık.
وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾	116. Onlara yardım ettik. Galip gelenler onlar oldular.
وَاٰتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾	117. Onlara gerçekleri açıklayan kitap verdik.
وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾	118. Onları dosdoğru yola ilettik.
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِى الْاٰخِرِينَ ﴿١١٩﴾	119. Gelecek nesiller arasında ona iyi bir ün bıraktık.
سَلَامٌ عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٠﴾	120. Mûsâ ve Hârûn'a selam olsun.
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾	121. Biz, muhsinleri böyle ödüllendiririz.
اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾	122. İkisi de Bizim inanan kullarımızdandı.
وَاِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۘ ﴿١٢٣﴾	123. İlyâs da kesinlikle gönderilenlerdendir.
اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾	124. Hani o, halkına: "Siz, takva sahibi olmayacak mısınız?" demişti.
اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ اَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۙ ﴿١٢٥﴾	125. Yaratanların en iyisini bırakıp da Ba'le[4] mi yöneliyorsunuz?

1- Dürüst, seçkin, samimi, erdemli, iyilerden. **2-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **3-** Muhsin olmamakla kendisine haksızlık eden. **4-** İlah edinilen bir putun adı. Efendi, sahip, rabb demektir.

اَللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾	126. Allah, sizin ve atalarınızın Rabb'idir.
فَكَذَّبُوهُ فَاِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ۙ﴿١٢٧﴾	127. Ancak onu yalanladılar. Kuşkusuz onlar hazır bulundurulacak olanlardır.[1]
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾	128. Allah'ın muhles kulları hariç.
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ ﴿١٢٩﴾	129. Gelecek nesiller arasında ona iyi bir ün bıraktık.
سَلَامٌ عَلٰٓى اِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾	130. İlyâs'a selam olsun.
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾	131. İşte Biz, iyilere böyle karşılık veririz.
اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾	132. O, Bizim inanan kullarımızdandı.
وَاِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ؕ﴿١٣٣﴾	133. Lût da kesinlikle gönderilenlerdendir.
اِذْ نَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهٗٓ اَجْمَعِينَ ۙ﴿١٣٤﴾	134. Hani onu ve yanında yer alanların tamamını kurtarmıştık.
اِلَّا عَجُوزًا فِى الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾	135. Ancak geride kalan acuze[2] bir kadın hariç.
ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿١٣٦﴾	136. Sonra diğerlerini dumura uğrattık.
وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ۙ﴿١٣٧﴾	137. Siz, gündüz onların yanlarından geçip gidiyorsunuz.
وَبِالَّيْلِ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ۧ﴿١٣٨﴾	138. Ve geceleyin de. Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?
وَاِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ؕ﴿١٣٩﴾	139. Yûnus da kesinlikle gönderilenlerdendir.
اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۙ﴿١٤٠﴾	140. Hani o, dolu gemiye kaçmıştı.
فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ۚ﴿١٤١﴾	141. Sonra kura çekti ve kaybedenlerden oldu.
فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾	142. O kendisini suçlayıp dururken, hût[3] onu yuttu.

1- Yaptıklarından dolayı hesaba çekileceklerdir. **2-** Yaşlı ve düşkün kadın, koca karı. **3-** Balık.

فَلَوْلَآ اَنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِيْنَ ۙ ﴿١٤٣﴾	143. Eğer o gerçekten tesbih[1] edenlerden olmasaydı;
لَلَبِثَ فِيْ بَطْنِهٖٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿١٤٤﴾	144. Diriltilecekleri güne kadar[2] balığın karnında kalırdı.
فَنَبَذْنٰهُ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ سَقِيْمٌ ۚ ﴿١٤٥﴾	145. Sonunda, onu bitkin bir halde ıssız bir yere attık.
وَاَنْۢبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَّقْطِيْنٍ ۚ ﴿١٤٦﴾	146. Onun üzerine geniş yapraklılardan bir ağaç bitirdik.
وَاَرْسَلْنٰهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَزِيْدُوْنَ ۚ ﴿١٤٧﴾	147. Onu, nüfusu yüz binden fazla bir halka Resûl olarak gönderdik.
فَاٰمَنُوْا فَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ﴿١٤٨﴾	148. Bu sefer inandılar. Biz de onları belli bir süre yararlandırdık.
فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُوْنَ ۙ ﴿١٤٩﴾	149. Haydi, onlara sor: "Kız çocuklar Rabb'inin de oğlan çocuklar onların mı?"
اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَّهُمْ شٰهِدُوْنَ ﴿١٥٠﴾	150. Yoksa Biz melekleri dişi olarak yarattık da onlar buna tanık mı oldular?
اَلَآ اِنَّهُمْ مِّنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُوْلُوْنَ ۙ ﴿١٥١﴾	151. Dikkat edin! Doğrusu uydurdukları iftiralarından dolayı;
وَلَدَ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿١٥٢﴾	152. "Allah'ın çocuğu oldu." diyorlar. Onlar, kesinlikle yalancıdırlar.
اَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِيْنَ ؕ ﴿١٥٣﴾	153. Allah; kızları, oğullara tercih etmiş öyle mi?
مَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿١٥٤﴾	154. Size ne oluyor? Nasıl böyle bir hüküm veriyorsunuz?
اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۚ ﴿١٥٥﴾	155. Hiç mi öğüt almıyorsunuz?
اَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِيْنٌ ۙ ﴿١٥٦﴾	156. Yoksa elinizde açık bir belgeniz mi var?
فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٥٧﴾	157. Eğer doğru söyleyenlerdenseniz, o halde kitabınızı[3] getirin.

1- Allah'ı her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. **2-** Ölüp gidecekti. Balığın karnı ona mezar olacaktı. **3-** Sizi doğrulayan yazılı belgenizi.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ۙ ﴿١٥٨﴾	158. Allah ile cinler[1] arasında soy bağı uydurdular. Ant olsun ki cinler de kesinlikle onların hazır bulundurulacaklarını[2] bilmektedirler.
سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ ۙ ﴿١٥٩﴾	159. Allah, onların niteledikleri şeyden münezzehtir.[3]
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾	160. Allah'ın muhles kulları hariç.
فَاِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ۙ ﴿١٦١﴾	161. Artık siz ve kulluk yaptıklarınız,
مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ۙ ﴿١٦٢﴾	162. O'na karşı fitneye düşüremezsiniz.
اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾	163. Cehennem'e girecekler hariç.
وَمَا مِنَّآ اِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾	164. Bizden her birimizin belli bir makamı vardır.
وَاِنَّا لَنَحْنُ الصَّآفُّونَ ۚ ﴿١٦٥﴾	165. Biziz biz, saf saf duranlar.
وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾	166. Biziz biz, tesbih edenler.
وَاِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ۙ ﴿١٦٧﴾	167. Eğer diyecek olurlarsa:
لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْاَوَّلِينَ ۙ ﴿١٦٨﴾	168. Yanımızda öncekilere verilen öğüt[4] gibi bir öğüt olsaydı.
لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾	169. Biz de Allah'ın muhles kullarından olurduk.
فَكَفَرُوا بِهٖ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾	170. Fakat onu[5] yalanladılar. Artık yakında bilecekler.
وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ۚ ﴿١٧١﴾	171. Ant olsun ki gönderilen kullarımıza şu sözü verdik:
اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ۖ ﴿١٧٢﴾	172. Onlar, kesinlikle yardım edilecek olanlardır.

1- Melekler. **2-** Hesap günü, hesaba çekileceklerini. **3-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **4-** Kitap, vahiy. **5-** Kendilerine gelen Kitap'ı.

وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾	173. Bizim ordumuz onlara mutlaka galip gelecektir.
فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿١٧٤﴾	174. Artık bir süre onlardan yüz çevir.
وَاَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾	175. Onları gözle! Yakında onlar da görecekler.
اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾	176. Yoksa azabımızı acele mi istiyorlar?
فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاۤءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾	177. Fakat onların bulundukları yere indiği zaman, uyarılanların sabahı ne kötüdür!
وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿١٧٨﴾	178. Artık bir süre onlardan yüz çevir.
وَاَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾	179. Onları gözle! Yakında onlar da görecekler.
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾	180. İzzetin[1] Rabbi olan Rabb'in, onların nitelediği şeylerden münezzehtir.
وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾	181. Gönderilenlere[2] selam olsun.
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾	182. Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'adır.

1- Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık, üstünlük, güç. **2-** Nebilere.

سُورَةُ صٓ ﴿٣٨﴾	**38. SÂD SÛRESİ** *[İniş sırası: 38, Mekki, 88 ayet. Adını 1. ayetteki "Sad" harfinden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِى الذِّكْرِ ﴿١﴾	1. Sâd. Zikir[1] sahibi Kur'an'a ant olsun.
بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾	2. Doğrusu gerçeği yalanlayan nankörler, büyüklenmelerine yediremediklerinden muhalefet ediyorlar.
كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾	3. Onlardan önce nice kuşakları yok ettik. O zaman feryat ettiler, ama artık kurtuluş vakti geçmişti.
وَعَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ۚ ﴿٤﴾	4. İçlerinden, kendilerine bir uyarıcı gelmesine şaşırdılar. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Bu, yalancı bir büyücüdür." dediler.
اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَاحِدًا ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾	5. O, bunca ilahı, bir tek ilah mı kılıyor? Kuşkusuz bu şaşılacak bir şeydir.
وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ يُرَادُ ۚ ﴿٦﴾	6. Onlardan, meleler[2] harekete geçerek: "Bildiğiniz yoldan gitmeye devam edin, ilahlarınızı bırakmayın. Kesinlikle sizden beklenen budur." dediler.
مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ۚ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا اخْتِلَاقٌ ۚ ﴿٧﴾	7. Biz, bunu[3] son inanç sistemlerinde de duymadık. Bu yalnızca bir uydurmadır.
ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۖ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِنْ ذِكْرِى ۚ بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ﴿٨﴾	8. Zikir[4], aramızda ona mı indirildi? Oysaki onlar Benim zikrimden kuşku içindedirler. Hayır, onlar azabımı henüz tatmadılar.

1- Öğüt. **2-** Halkın ileri gelenleri, imtiyaz sahibi seçkinleri. Din adamları/ruhban sınıfı. **3-** İlah'ın tek bir ilah olduğunu. **4-** Öğüt, vahiy.

اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۚ ﴿٩﴾	9. Yoksa Çok Yüce ve Çok Bağışta Bulunan Rabb'inin rahmet hazineleri onların yanında mı?
اَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِى الْاَسْبَابِ ﴿١٠﴾	10. Ya da göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin mülkü onlara mı ait? O halde sebepler bulsunlar da yükselsinler!
جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْاَحْزَابِ ﴿١١﴾	11. Onlar, burada bozguna uğramış gruplardan meydana gelmiş bir ordudur.
كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْاَوْتَادِ ۙ ﴿١٢﴾	12. Onlardan önce Nûh toplumu, Âd, kazıklar sahibi Firavun da yalanlamıştı.
وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَاَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ ۗ اُولٰٓئِكَ الْاَحْزَابُ ﴿١٣﴾	13. Ve Semûd, Lût'un halkı ve Eyke halkı; işte onlar da işbirlikçi gruplardır.
اِنْ كُلٌّ اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾	14. Onların hepsi de resûlleri yalanladı. Bu nedenle azabımı hak ettiler.
وَمَا يَنْظُرُ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾	15. Bunlar geri dönüşü olmayan bir çığlıktan başkasını beklemiyorlar.
وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾	16. Ve: "Rabb'imiz, Hesap Günü'nden önce[1] azaptan payımıza düşeni hemen ver." dediler.
اِصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوٗدَ ذَا الْاَيْدِ ۚ اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿١٧﴾	17. Onların dediklerine sabret, güçlerin sahibi kulumuz Dâvud'u düşün. O, her durumda Allah'a yönelirdi.
اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهٗ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِىِّ وَالْاِشْرَاقِ ۙ ﴿١٨﴾	18. Dağları boyun eğdirdik. Akşamdan gündoğumuna[2] onunla birlikte tesbih[3] ederlerdi.

1- Hesap Günü'ne inanmadıklarını ifade edercesine, alayımsı bir tutumla; beklemeye gerek yok, eğer doğruysa azabımızı hemen ver. **2-** Her zaman, sürekli, bütün bir gün boyu. **3-** Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleriyle tanınması ve dillendirilmesi, tanıtılması demektir. Dağların, Allah'ı tesbih etmeleri demek; Allah'ın yaradılışlarına koyduğu yasalara bağlılık içinde, varlık amaçlarına uygun bir hal içinde bulunmaları demektir. Bu bağlamda, evrende olan tüm canlı ve cansız varlıklar Allah'ı tesbih etmektedirler. Hal diliyle ortaya konan bu gerçeklik, aslında Allah'ın tüm nitelikleri ile tanınması, tanıtılmasını ifade etmektedir.

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

19. Kuşların tamamı toplu halde ona yönelmişlerdi.

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾

20. Onun gücünü pekiştirdik. Ona hikmeti[1] ve fesle-l hitâbı[2] verdik.

وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾

21. Birbirleriyle davalıların haberi sana geldi mi? Duvarı aşarak mihraba gelmişlerdi!

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

22. Dâvud'un yanına girdiklerinde o, onlardan korktu. "Korkma! İki davacıyız. Birimiz ötekine haksızlık etti. Şimdi sen, hakkımızda hakk ile hüküm ver. Haksızlık etme. Bize makul olan yolu göster." dediler.

إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

23. Bu benim kardeşim[3] Onun doksan dokuz koyunu var ve benim bir tek koyunum var. Buna rağmen onu da kendisine vermemi istedi ve tartışmamızda bana üstünlük sağladı.[4]

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾

24. "Gerçekten, senin koyununu kendi koyunlarına katmayı istemekle doğrusu sana haksızlık etmiştir. Ortakların çoğu, birbirlerine haksızlık ediyorlar. Ancak iman edenler ve salihatı[5] yapanlar haksızlık etmezler. Ancak onlar da ne kadar azdır!" dedi. Dâvud, kendisini fitnelendirdiğimizi[6] iyice anladı. Hemen Rabbinden bağışlanma[7] diledi, ruku[8] ederek, tam bir teslimiyetle Rabb'ine yöneldi.[9]

1- Baskı, zulüm, fitne ve fesadı engellemek için konulan yasa, kural ve ilkeler. Sağlıklı düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi. Yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma. **2-** Hakk'ı Batıl'dan ayıran sözü söyleme yeteneği. Etkili hitap etme. **3-** Ortağım. Bir sonraki ayette de kardeşten kastın ortak olduğu anlaşılmaktadır. **4-** Verilen örnekle ifade edilmek istenen konu şudur: Kardeşim (arkadaşım, ortağım, tanıdığım) çok varlıklı, zengin ve güçlü bir kimse, ben ise güçsüz ve yoksul bir kimseyim. Bundan dolayı da ona karşı çıkma gücü ve cesaretini kendimde bulamıyorum. Vereceğin kararla beni ve benim gibi güçsüz olanları koru, bize haksızlık yapılmasını engelle. **5-** Bozuk olan şeyi düzeltmek, düzelticilik yapmak, yapıcı olmak, düzeltmeye yönlendirmek, teşvik etmek. **6-** Fitne; samimiyet sınavı, aldatma, aldatılma, baskı ve zulüm gibi anlamları bulunmaktadır. Ateşte yakmak anlamındaki fetn kökünden türemiştir. "Altın, gümüş gibi değerli maddelerin kendileriyle kaynaşmış olan değersiz maddelerinden ayrıştırılması, yani saflaştırılması amacı ile yüksek ateşte eritilmesi" işlemidir. Fitne sözcüğü, kişinin samimiyetinin ortaya çıkması için; savaş, baskı,

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ ۖ وَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٢٥﴾

25. Böylece onu bundan dolayı bağışladık. Onun yanımızda yüksek konumu ve iyi bir sığınağı vardır.

يَا دَاوٗدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۢ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

26. Ey Dâvud! Biz seni yeryüzünde bir halife yaptık. İnsanlar arasında Hakk ile hükmet. Hevaya[10] uyma. Aksi halde heva seni Allah'ın yolundan saptırır. Allah'ın yolundan sapanlar, hesap gününü göz ardı etmiş olduklarından, kendileri için çok şiddetli bir azap vardır.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۭ ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

27. Biz, göğü, yeri ve ikisi arasında olanları boşuna yaratmadık. Bu, gerçeği yalanlayan nankörlerin görüşüdür. Kendilerini ateşe atan, gerçeği yalanlayan nankörlerin vay haline.

اَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِى الْاَرْضِ ۡ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

28. İman eden ve sâlihâtı yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlarla bir tutar mıyız? Ya da takva sahiplerini facirlerle[11] bir tutar mıyız?

كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُبٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوْٓا اٰيٰتِهٖ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

29. Bu; akıl sahiplerinin, ayetlerini düşünüp öğüt almaları için, sana indirdiğimiz kutlu bir Kitap'tır.

zulüm, zenginlik, yoksulluk, hastalık, ölüm, ün, mevki, mal, mülk gibi konularda tabi tutulduğu samimiyet sınavıdır. Kişinin durumunun arı duru şekilde ortaya çıkmasıdır. **7-** Haksızlık yapan kişi için. **8-** Boyun eğip, itaat etmek. Tam teslim olmak. **9-** Nebi Dâvud ile ilgili tefsir kitaplarında yer alan hikâyelerin tamamı yalan ve iftiradır. Tamamı İsrâîliyyât kaynaklıdır. Bu kaynaklarda, zani (zina eden erkek) olarak gösterilen Nebi Dâvud'u, Kur'an şu şekilde tanımlamaktadır: "Çok sabırlı kulumuz," "Evvab (sürekli Allah'a yönelen)," "Salihatı yapan, kendisine hikmet verilen, Allah'ın koruması altında bulunan, Allah katında güzel bir yere sahip olan." Nebi Dâvud, bu özellikleri ile Nebi Muhammed'e örnek gösterilen bir şahsiyettir. "Söz konusu 23. ve 24. ayetlerde Dâvud Nebi'nin iki tarafı dinlemeden karar vermesi eleştirilmektedir." **10-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. **11-** Kötü, bozguncu, samimiyetsiz, yalancı, hak-hukuk tanımaz, düzenbaz, zalim; kısacası din diyanet tanımamak, dinin sınırlarını çiğneyerek onun dışına çıkmak demektir. İmanın dışa yansıması nasıl ki birr, takva, sâlihâtı yapmak ise, küfrün dışa yansıması da "fucur"dur.

وَوَهَبْنَا لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ؕ نِعْمَ الْعَبْدُ ؕ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ ﴿۳۰﴾	30. Dâvud'a Süleymân'ı armağan ettik. Ne güzel bir kuldu. O, her zaman Allah'a yönelendi.
اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الْجِيَادُ ۙ﴿۳۱﴾	31. Bir zaman kendisine, akşamüstü iyi cins safkan atlar sunulmuştu.
فَقَالَ اِنِّيْۤ اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ ۚ حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۖ﴿۳۲﴾	32. "Doğrusu ben Rabb'imin öğüdünden dolayı hayra muhabbeti sevdim."[1] dedi. Derken gözden kayboldular.[2]
رُدُّوْهَا عَلَيَّ ؕ فَطَفِقَ مَسْحًۢا بِالسُّوْقِ وَالْاَعْنَاقِ ﴿۳۳﴾	33. "Onları bana geri getirin." Ardından bacaklarını ve boyunlarını mesh[3] etmeye başladı.[4]
وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴿۳۴﴾	34. Ant olsun ki Süleyman'ı fitnelendirdik.[5] Kürsüsünün[6] üzerine bir ceset bıraktık.[7] Sonra o Bize yöneldi.[8]
قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَهَبْ لِيْ مُلْكًا لَّا يَنْۢبَغِيْ لِاَحَدٍ مِّنْۢ بَعْدِيْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿۳۵﴾	35. "Ey Rabb'im! Beni bağışla. Bana, benden sonra hiç kimsenin sahip olamayacağı bir mülk[9] bağışla. Kuşkusuz ki Sen, Bol Bol Bağışlayıcı'sın." dedi.
فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيْحَ تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖ رُخَآءً حَيْثُ اَصَابَ ﴿۳۶﴾	36. Bunun üzerine rüzgârı onun emrine verdik. Onun emri ile dilediği yere yumuşak bir esinti ile akıp gidiyordu.
وَالشَّيٰطِيْنَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَّغَوَّاصٍ ۙ﴿۳۷﴾	37. Ve şeytanları.[10] Her türlü yapı ustasını ve dalgıçları[11]
وَاٰخَرِيْنَ مُقَرَّنِيْنَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿۳۸﴾	38. Ve zincirlerle bağlanmış olan[12] diğerlerini de.

1- Hayırlı olan şeyler, bana Rabb'imi hatırlattığı için sevdim. **2-** Atlar. **3-** Sevgiyle okşamaya. **4-** Bu ayete, kimi çevirilerde: "Bacaklarını ve boyunlarını kesti" şeklinde anlam verilerek önemli bir hataya düşülmektedir. Böylesi kötü bir davranışı, bir nebiye yakıştırmak, "kör" bir anlayıştan ve İsrâîlliyât'tan başka bir şey değildir. **5-** Çeşitli olaylarla arı duru hale getirdik, olgunlaştırdık, saflaştırdık. **6-** İktidarının, yönetiminin. **7-** İktidarını çökerttik. Gücünü yok edip, iktidarını yaşayan bir ölüye çevirdik. **8-** Bize sığındı, Bizden bağışlanma diledi. (Bkz. Bir sonraki ayet) **9-** Güç, imkân. **10-** Haktan uzak olan kimseleri, halkı saptıran, bozgunculuk yapanları. İsyankâr tutsakları. Şeytan: Hakk'a aykırı hareket eden, her türlü güç, kurum ve kişinin ortak karakteristik adıdır. **11-** Onun emrine verdik. **12-** Kontrol altına alınmış olan. İsyancı kabileleri.

هٰذَا عَطَآؤُنَا فَامْنُنْ اَوْ اَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

39. Bu Bizim verdiklerimizdir. Artık hesabı sana kalmış, dilediğine ver veya verme.

وَاِنَّ لَهٗ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٠﴾

40. Onun yanımızda iyi bir makamı ve iyi bir geleceği vardır.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَآ اَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الشَّيْطٰنُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

41. Kulumuz Eyyûb'u da hatırla. Bir zamanlar Rabb'ine seslenmişti: "Şeytan bana dert ve azap dokundurdu."[1]

اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ ۚ هٰذَا مُغْتَسَلٌۢ بَارِدٌ وَّشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

42. Ey Eyyûb! "Ayağın ile topukla![2] İşte bu hem yıkanılacak hem de içilecek soğuk su"

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

43. Katımızdan bir rahmet ve akıl sahipleri için bir ibret olarak, ona yanında yer alanları ve onlarla birlikte bir o kadarını daha bahşettik.

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِّهٖ وَلَا تَحْنَثْ ۗ اِنَّا وَجَدْنٰهُ صَابِرًا ۗ نِعْمَ الْعَبْدُ ۗ اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

44. Ve eline bir deste al, onunla yola çık[3] ve hanis[4] olma. Biz, onu sabredici bulduk. O ne iyi kuldu! O, her zaman Allah'a yöneldi.[5]

وَاذْكُرْ عِبٰدَنَآ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ اُولِي الْاَيْدِيْ وَالْاَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

45. Güç ve basiret sahibi olan kullarımız İbrâhîm'i, İshâk'ı ve Yakûb'u da an.

اِنَّآ اَخْلَصْنٰهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۚ ﴿٤٦﴾

46. Biz, onları sürekli ahiret yurdu düşüncesiyle arınmış, samimiyet sahibi kimseler yaptık.

1- Şeytan, çektiğim sıkıntıya gösterdiğim tahammülde, beni kuşkuya düşürmeye çalışıyor; bana vesvese veriyor. **2-** Hemen yola koyul. Durma yürü. **3-** Ayette yer alan "darabe" sözcüğüne, çevirilerde "vur, döv" anlamının verilmesi, bu sözcüğün onlarca anlamının bulunduğunun dikkate alınmamasından kaynaklanmaktadır. Ayette; Eyyûb Nebi'ye, "Elinde avucunda ne kaldıysa onları da alarak rızkını aramak için daha verimli; imkânı daha iyi olan yerleri bulmak için yola koyul, bulunduğun yerden ayrıl, sefere çık." denmektedir. **4-** Kararsız olma, haktan ayrılma. **5-** Bu ayetin tefsirinde yer alan bilgiler, İsrâîliyyât kaynaklı olup, tamamıyla uydurmadır. Kur'an'î bir dayanağı yoktur. Bu yalanlara göre, Eyyûb Nebi'nin, hanımına yüz sopa vuracağına dair yemin ettiğini, daha sonra pişman olduğunu; Allah'ın da yeminini yerine getirmek için ona yüz adet saptan bir demet yaparak, o demetle hanımına bir kez vurmasını ve böylece sözünü yerine getirmiş olacağına dair bir yol göstermektedir. Bunun, Allah'a hile yapmayı yakıştırmak olduğunu akletmeyen sapkın anlayış, İsrâîliyyât'ta yer alan bilgileri doğrulamak adına, yalan uydurma yarışına girmiştir. Eyyûb Nebi'nin hastalığına dair çeviri ve tefsirlerde yer alan bilgilerin tamamı Kur'an dışı kaynaklardan alınmıştır.

وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْاَخْيَارِ ﴿٤٧﴾	47. Onlar, yanımızda seçkin ve hayırlı kimselerdendir.
وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِ ﴿٤٨﴾	48. İsmâîl'i, Elyesa'yı ve Zulkifl'i de an. Hepsi de hayırlı kimselerdendir.
هٰذَا ذِكْرٌ وَاِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٩﴾	49. Bu bir öğüttür. Kuşkusuz takva sahipleri için iyi bir gelecek vardır.
جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْاَبْوَابُ ﴿٥٠﴾	50. Adn Cennetlerinin kapıları onlara açıktır.
مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾	51. Orada keyiflerince oturmuş olarak onlara pek çok meyve ve içecek sunulur.
وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾	52. Ve yanlarında, bakışlarını koruyan yaşıtlar vardır.[1]
هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾	53. İşte bu, hesap günü için size söz verilenlerdir.
اِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٤﴾	54. Bu, bitmez tükenmez rızkımızdır.
هٰذَا وَاِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَاٰبٍ ﴿٥٥﴾	55. İyilerin durumu budur. Azgınlar için ise kötü bir gelecek vardır.
جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾	56. Varacakları yer Cehennem'dir. Orası ne kötü bir yataktır.
هٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾	57. İşte kaynar ve kokuşmuş su; tatsınlar bakalım!
وَاٰخَرُ مِنْ شَكْلِهِ اَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾	58. Ve aynı türden çeşit çeşit azaplar.
هٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ اِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾	59. İşte bunlar da sizinle birlikte azaba katlanacak olan bir gruptur. Onlara rahatlık yoktur. Onlar, ateşe girecek olanlardır.

1- Başkaları ile ilgilenmeyen, bakmayan.

قَالُوا بَلْ اَنْتُمْ ۖ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۚ اَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۚ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾	60. Diğerleri ise: “Hayır! Asıl size rahatlık yok. Ona uğramamızın sebebi sizsiniz. O ne kötü bir konaklama yeridir!” dediler.
قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِى النَّارِ ﴿٦١﴾	61. “Rabb’imiz! Buna kim sebep olduysa onun ateşteki azabını kat kat arttır!” dediler.
وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرٰى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْاَشْرَارِ ﴿٦٢﴾	62. “Biz, neden kötülerden olarak gördüğümüz adamları[1] görmüyoruz?” derler.
اَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ ﴿٦٣﴾	63. Hani kendilerini alaya almıştık! Yoksa buradalar da biz mi görmüyoruz?
اِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾	64. Ateş halkının birbirleriyle bu çekişmeleri kesinlikle gerçektir.
قُلْ اِنَّمَآ اَنَا۠ مُنْذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾	65. De ki: “Ben yalnızca bir uyarıcıyım. Tek ve kahredici olan Allah’tan başka ilah yoktur.”
رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾	66. Göklerin, yerin ve ikisinin arasında olan şeylerin Rabbi Mutlak Üstün Olan’dır, Çok Bağışlayıcı’dır.
قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾	67. De ki: “O, çok büyük bir haberdir.”
اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾	68. Siz, ondan yüz çeviriyorsunuz.
مَا كَانَ لِىَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ الْاَعْلٰٓى اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾	69. Onlar tartışırlarken, benim Mele-i A’la’ya[2] dair bir bilgim yoktu.
اِنْ يُوحٰٓى اِلَىَّ اِلَّآ اَنَّمَآ اَنَا۠ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾	70. Bana, yalnızca apaçık bir uyarıcı olduğum için vahyediliyor.

1- Dünyada iken kendilerini kötü olarak gördüğümüz insanları. İman edenleri. **2-** Her şeyi açıklayan, bilgi ile dopdolu olan yüce vahiy hakkında.

اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾	71. Hani Rabb'in meleklere: "Ben çamurdan bir beşer yaratacağım." demişti.
فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهٗ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾	72. Onu biçimlendirip, ruhumdan üflediğim[1] zaman derhal ona secdeye kapanın![2]
فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾	73. Bunun üzerine meleklerin tamamı, hep birlikte secde ettiler.[3]
اِلَّآ اِبْلِيسَ اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾	74. Ancak iblis etmedi. O kibirlendi ve zaten o kafirlerdendi.[4]
قَالَ يٰٓاِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾	75. "Ey iblis! İki elimle[5] yarattığım şeye secde etmekten seni alıkoyan nedir? Büyüklük mü taslıyorsun, yoksa kendini çok mu üstün görüyorsun?" dedi.
قَالَ اَنَا۠ خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهٗ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾	76. "Ben ondan hayırlıyım.[6] Beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın." dedi.
قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾	77. "Oradan çık! Sen kesinlikle racimsin.[7]" dedi.
وَاِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِى اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾	78. Lanetim, Din Günü'ne[8] kadar senin üzerindedir.
قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾	79. İblis: "Rabb'im! O halde yeniden dirilme gününe kadar bana süre ver." dedi.
قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾	80. Allah, "Peki süre verilenlerdensin." dedi.
اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾	81. Zamanı bilinen güne[9] kadar.
قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾	82. İblis: "Öyleyse, izzetine[10] ant olsun ki onların hepsini azdıracağım." dedi.

1- Ruh sözcüğü; "can", vücuda hayat veren cevher" demektir. **2-** Onun saygınlığını kabullenin. Ona saygınızı sunun. **3-** Saygılarını, kabullerini sundular. **4-** Nankörlerdendi. **5-** Kudretimle. Gücümle. **6-** Değerliyim. İyiyim. **7-** Kovulmuşlardansın. **8-** Karşılık gününe, hesap görme gününe. **9-** Kıyamet Günü. **10-** Yüksek onur, şeref, büyük itibar, yücelik, saygınlık, üstünlük, güç.

اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾	83. “Ancak içlerinden muhles[1] kulların hariç.”
قَالَ فَالْحَقُّ ۖ وَالْحَقَّ اَقُولُ ﴿٨٤﴾	84. “Gerçek budur. Ben, gerçeği söylerim.” dedi.
لَاَمْلَـَٔنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾	85. Allah: “Ant olsun ki Cehennem’i senden[2] ve sana uyanlardan dolduracağım.” dedi.
قُلْ مَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَمَآ اَنَا۠ مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾	86. De ki: “Sizden yaptığım bu işe karşı bir ücret istemiyorum. Ve ben kendiliğimden bir sorumluluk getirenlerden değilim.”
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾	87. O, ancak bütün insanlık için bir zikirdir.[3]
وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾	88. Onun haberini bir zaman sonra kesinlikle bileceksiniz.[4]

1- Arıtılmış kullar. Saf, berrak, arı-duru, samimi, erdemli hale getirilmiş olan kullar. **2-** Senden yana olanla. **3-** Öğüttür. **4-** Onun verdiği haberin, mutlaka doğru olduğunu, zamanı gelince görüp anlayacaksınız.

سُورَةُ الزُّمَرِ ﴿٣٩﴾

39. ZUMER SÛRESİ

[İniş sırası: 59, Mekki, 75 ayet. Adını 71. ve 73. ayetteki "Zumeran/topluluklar" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

1. Kitap'ın indirilmesi, Mutlak Üstün Olan, En İyi Hüküm Veren Allah tarafındandır.

اِنَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

2. Biz, bu Kitap'ı sana hakk ile indirdik. Öyleyse dini yalnızca O'na halis kılarak[1] Allah'a kulluk et.

اَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَآءَ مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ اِلَى اللهِ زُلْفٰى اِنَّ اللهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِى مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ اِنَّ اللهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

3. Dikkat edin! Halis[2] din yalnızca Allah'a aittir. O'nun yanı sıra veliler edinenler: "Onlara, bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz." diyorlar. Allah, hakkında tartıştıkları şey için hükmünü verecektir. Allah, yalancı olan ve gerçeği yalanlayan azılı nankörleri doğru yola iletmez.

لَوْ اَرَادَ اللهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

4. Eğer Allah bir çocuk edinmek isteseydi, yaratacağından dilediğini seçerdi. O, bundan münezzehtir.[3] O Allah, Eşsiz ve Benzersiz Tek Olan'dır, Varlığın Üzerinde Mutlak Egemen'dir.

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى اَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

5. Gökleri ve yeri hakk ile yarattı. Geceyi gündüze, gündüzü geceye çevirir. Güneş'i ve Ay'ı buyruk altına almıştır. Hepsi belirlenmiş bir zamana akıp gitmektedir. İyi bilin ki O, Mutlak Üstün Olan'dır, Çok Bağışlayıcı'dır.

1- Şirkiz, hurafesiz, katıksız, küfürden arınmış; saf, arı-duru ve erdemli bir benlikle. Yalnızca Allah'ın buyruklarına uymak. **2-** Doğru. Şirkiz, hurafesiz, katıksız, küfürden arınmış; saf, arı-duru ve erdemli. **3-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur.

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ ؕ
يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ
خَلْقٍ فِى ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ
الْمُلْكُ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾

6. Sizi tek bir nefisten[1] yarattı. Sonra ondan[2] eşini meydana getirdi. Sizin için hayvanlardan sekiz eş bağışladı. Sizi annelerinizin karnında üç karanlık içinde, yaratılıştan sonra bir yaratılış ile yaratıyor. İşte bu sizin Rabb'iniz Allah'tır. Mülk, O'nundur. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse nasıl oluyor da başka şeylere yöneliyorsunuz?

اِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِىٌّ عَنْكُمْ ۚ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ ۚ وَاِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ؕ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ
اُخْرٰى ؕ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ؕ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

7. Eğer gerçeği yalanlayıp nankörlük ederseniz; bilin ki Allah'ın size hiçbir ihtiyacı yoktur. O, kullarının gerçeği yalanlayarak nankörlük etmelerinden hoşnut olmaz. Eğer şükrederseniz[3] ondan hoşnut olur. Hiç kimse bir başkasının yükünü yüklenmez.[4] Nihayetinde dönüşünüz Rabbinizedir. Böylece yapmış olduklarınızı size haber verecektir. Kuşkusuz O, sinelerde olanı en iyi bilendir.

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا
خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِىَ مَا كَانَ يَدْعُٓوا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ
وَجَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهٖ ؕ قُلْ تَمَتَّعْ
بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ اِنَّكَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

8. İnsana bir sıkıntı dokunduğu zaman, Rabbine yönelerek bütün benliğiyle O'na dua eder. Sonra kendisine bir nimet lütfettiği zaman, daha önce O'na yöneldiği halini unutur. O'nun yolundan saptırmak için Allah'a ortaklar koşar. De ki: "Nankörlüğünle biraz daha yararlan. Kuşkusuz ki sen ateşin halkındansın.

1- Aynı cevherden, aynı özden, aynı şeyden. Eşeysiz olarak. Onlarca ayette insanın yaradılışının toprak ve sudan diğer bir ifade ile su ve toprağın karışımı olan çamurdan olduğu açıkça ifade edilmektedir. Bu ayette bir nefisten yani aynı özden diyerek bu gerçeğe atıf yapılmıştır. İnsan Adem'den değil topraktan yaratılmıştır. Âdem nebi ilk insan değil, ilk nebidir. (Havva'nın, Âdem'in kaburga kemiğinden yaratıldığına dair "hadis" olduğu söylenen sözler de dâhil, kaynaklarımızda yer alan bilgilerin tamamı İsrâîliyyât'tır ve uydurmadır. Gerçekle bir ilgisi yoktur. Ayrıca bu ayetin bilimsel olarak biyolojiye konu edinilmesinin, Kur'an'ın mesajı ile de amacı ile de bir bağı yoktur. Kur'an'ın konusu bilim olmadığı halde onu bilime konu edinmek, Kur'an dışı bir anlayıştır.) **2-** O cevherden, o özden, o şeyden de. **3-** Şükür, verilen nimet neyse ondan ihtiyacı olanların payını vermektir. Allah'a şükretmek demek, Allah ne tür nimet vermişse o nimetlerden ihtiyaç sahiplerini yararlandırmak demektir. Yalnızca sözle yapılan şükrün bir değeri yoktur. Canın/hayatın şükrü kul olmaktır. Malın şükrü infaktır. Aklın şükrü teslim olmaktır. Vs. Örneğin tavuğun yediği yeme karşılık yumurta, koyunun yediği ota karşılık süt vermesi onların şükretmesidir. **4-** Suç ve sorumluluk kişiseldir.

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا يَّحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوْا رَحْمَةَ رَبِّهٖ ؕ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ وَالَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۧ ﴿٩﴾

9. Gece saatlerinde secde ederek, kıyam durarak itaatkâr olan, ahireti hesaba katan ve Rabb'inin rahmetini uman kimse, bu nankörlerle bir tutulur mu hiç? De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?[1]" Kesinlikle yalnızca temiz akıl sahipleri öğüt alırlar.

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ؕ لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا فِىْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ؕ وَاَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ ؕ اِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُوْنَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

10. De ki: "Ey inanan kullar! Rabbinize karşı takvalı olun. Bu dünyada, iyi olanlar için iyilik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Ancak sabredenlere[2] ödülleri hesapsız ödenir.

قُلْ اِنِّىْٓ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّيْنَ ۙ ﴿١١﴾

11. De ki: "Ben, dini yalnızca Kendisine özgü kılarak, Allah'a kulluk etmekle emrolundum.

وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٢﴾

12. "Ve bana teslim olanların ilki[3] olmam buyruldu."

قُلْ اِنِّىْٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّىْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣﴾

13. De ki: "Eğer Rabb'ime karşı gelirsem, büyük günün azabından korkarım."

قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهٗ دِيْنِىْ ۙ ﴿١٤﴾

14. De ki: "Ben, dinimi Allah'a özgü kılarak[4] O'na kulluk ederim."

فَاعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ ؕ قُلْ اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ﴿١٥﴾

15. Siz de O'nun yanı sıra istediğinize kulluk edin. De ki: "Asıl kaybedenler, Kıyamet Günü'nde kendilerini ve yakınlarını kayba uğratacak olanlardır." Dikkat edin! İşte apaçık kayıp budur.

1- Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur'an'da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; büyük çoğunlukla Allah'ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak anlamındadır. Bu nedenle, Kur'an'da yer alan her âlim sözcüğüne "bilgin", her ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. **2-** Dayanıp, direnenlere; sıkıntılara göğüs gerenlere. **3-** Öncüsü. **4-** Dinime hiçbir şey katmadan.

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهٖ عِبَادَهٗ ۚ يٰعِبَادِ فَاتَّقُوْنِ ﴿١٦﴾

16. Onların üstlerinde de altlarında da ateşten katmanlar vardır. İşte Allah'ın, kullarını uyarıp sakınmalarını istediği şey budur. Ey kullarım, Bana karşı takvalı[1] olun!

وَالَّذِيْنَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوْتَ اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَاَنَابُوْٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

17. Tağuta[2] kulluk etmekten kaçınan ve Allah'a yönelenlere müjdeler olsun. O halde bu kullarımı müjdele.

اَلَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ ۚ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدٰىهُمُ اللّٰهُ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿١٨﴾

18. Sözü dinleyip, en iyisine uyarlar. İşte onlar, Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. İşte onlar sağlıklı düşünen akıl sahipleridir.

اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۗ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِى النَّارِ ﴿١٩﴾

19. Hakkında azap kararı gerçekleşmiş olana gelince; ateşte olanı sen mi kurtaracaksın?

لٰكِنِ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ ۙ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ وَعْدَ اللّٰهِ ۗ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْمِيْعَادَ ﴿٢٠﴾

20. Fakat Rabb'lerine takvalı olanlar için kat kat bina edilmiş, önlerinde nehirler akan köşkler vardır. Bu Allah'ın verdiği sözdür. Allah verdiği sözden dönmez.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكَهٗ يَنَابِيْعَ فِى الْاَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهٗ حُطَامًا ۗ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُولِى الْاَلْبَابِ ﴿٢١﴾

21. Allah'ın, gökten su indirdiğini ve onu su kaynakları şeklinde yeryüzünde akıttığını, sonra onunla rengârenk ekinler çıkardığını, daha sonra onların sararıp kuruduklarını; kuru bir çöpe döndüğünü görmedin mi? Kuşkusuz bunda sağlıklı düşünen akıl sahipleri için bir öğüt vardır.

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوْرٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ۗ فَوَيْلٌ لِّلْقٰسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۗ اُولٰٓئِكَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٢﴾

22. Allah'ın, gönlünü İslam'a açtığı kimse, Rabb'inden bir ışık üzerinde olmaz mı? Öyleyse Allah'ın öğütlerine karşı kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun! İşte onlar, apaçık bir sapkınlık içindedirler.

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya/güvenceye almak. **2-** Azgın, sapık, kötülük ve sapkınlık önderi, zorba, şeytan, put, puthâne, kâhin, sihirbaz, Allah'ın yasalarına sırt çeviren kişi, kurum ve yönetimler.

اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيْثِ كِتٰبًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ ۖ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُوْدُ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ۚ ثُمَّ تَلِيْنُ جُلُوْدُهُمْ وَقُلُوْبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ۗ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

23. Allah, hadisin[1] en iyisini; muteşâbih[2], ikişerli[3] bir Kitap halinde indirdi. Ondan, Rabblerine karşı içtenlikli saygısı olanların tüyleri ürperir. Ardından da benlikleri ve kalpleri Allah'ın öğüdü ile huzura kavuşur. İşte bu, Allah'ın doğru yolu gösteren kılavuzudur. Onunla dileyeni doğru yola iletir;[4] Allah, kimi sapkınlıkta bırakırsa, artık ona doğru yolu gösteren bulunamaz.

اَفَمَنْ يَّتَّقِيْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَقِيْلَ لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٢٤﴾

24. O halde Kıyamet Günü, kendisini kötü azaptan kim koruyabilir? Zalimlere: "Kazandığınızın karşılığını tadın!" denir.

كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٥﴾

25. Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı da kendilerine hiç beklemedikleri yerden azap geldi.

فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. Allah, onlara dünya hayatında zilleti tattırdı. Ahiret azabı elbette daha büyüktür. Keşke bilmiş olsalardı.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۚ ﴿٢٧﴾

27. Ant olsun ki Kur'an'da insanlar için her konudan örnekler verdik. Umulur ki böylece öğüt alırlar.

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٢٨﴾

28. Kusursuz, Arapça bir Kur'an'dır. Umulur ki takva sahibi olurlar.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ ۭ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۭ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾

29. Allah, aralarında anlaşamayan birkaç ortağa bağlı bir kimse ile tek bir kişiye bağlı bir kimseyi örnek verdi: Bu iki kimsenin durumu hiçbir olur mu? Övgü yalnızca Allah'a özgüdür. Ama çokları bilmiyorlar.

1- Sözün. **2-** Benzeşen, benzer, eş anlamlı, birden çok anlamlı, yoruma açık anlamlı, benzetmelerle anlamları açık ve anlaşılır olan, birbirinden güzel anlamlar içeren. **3-** Anlatılan her konu karşıtı ile birlikte ele alınmaktadır. Örneğin gece gündüz, ödül ceza, iman küfür vb. **4-** Kim hidayete iletilme koşullarına uygunsa. Hak edeni, dileyeni; doğru yolu bulma çabasında olanı. Allah, insanın yaptığı seçime göre uygun olan karşılığı vererek, sapkınlığı gerektiren şeyleri yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Sorumluluk bütünüyle insana aittir. Ayetteki "Şâe" sözcüğü, "dilediğini" anlamının yanı sıra, "şey edeni", "gayret göstereni", "bir şey elde etmek çabasında olanı" anlamlarına da gelmektedir.

اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّاِنَّهُمْ مَّيِّتُوْنَ ۙ ﴿٣٠﴾	30. Kuşkusuz sen ölümlüsün, kuşkusuz onlar da ölümlüdürler.
ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿٣١﴾	31. Sonra Kıyamet Günü hepiniz Rabb'inizin huzurunda birbirinizden davalı ve davacı olacaksınız.

❁❁❁ 23. Bölümün Sonu ❁❁❁

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ اِذْ جَآءَهٗ ؕ اَلَيْسَ فِىْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾	32. Öyleyse, Allah adına yalan uyduran ve kendisine gelen doğruyu yalanlayandan daha zalim kim olabilir? Gerçeği yalanlayan nankörlerin yeri Cehennem'de değil mi?
وَالَّذِىْ جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿٣٣﴾	33. Doğruyu getirenler[1] ve onu doğrulayanlar, işte onlar takva sahibidirler.
لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الْمُحْسِنِيْنَ ۚ ﴿٣٤﴾	34. Onlar için Rabbleri yanında diledikleri her şey vardır. İşte budur muhsin[2] olanların karşılığı.
لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِىْ عَمِلُوْا وَيَجْزِيَهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ الَّذِىْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٥﴾	35. Allah, onların[3] yaptıklarının en kötülerine kafir[4] olacak; yaptıklarının karşılığında, en iyisiyle karşılık verecek.
اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ ؕ وَيُخَوِّفُوْنَكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ۚ ﴿٣٦﴾	36. Allah, kuluna yeterli değil mi? Onlar seni O'ndan başkası ile korkutmaya çalışıyorlar. Allah, kimi sapkınlıkta bırakırsa, onu doğruya iletecek yoktur.[5]
وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ؕ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ ذِى انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾	37. Allah, kimi doğru yola iletirse, onu saptırabilecek yoktur. Allah, Mutlak Üstün Olan; suçluya hak ettiği cezayı verecek olan değil midir?

1- Nebiler. **2-** İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **3-** Muhsin olanlardan. **4-** Örtecek. **5-** Uygun gördüğünü. Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Bu terkip; Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni, isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni, isteyeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir, demektir. (Bkz. 39:41)

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلْ اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِىَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهٖۤ اَوْ اَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهٖ ؕ قُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ ؕ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾

38. Onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, "Elbette Allah." Diyecekler. De ki: "O halde Allah'ın yanı sıra yöneldiğiniz ilahlar, eğer Allah bana bir sıkıntı vermek istese, o sıkıntıya engel olabilirler mi? Veya Allah bana bir rahmet dilese, buna engel olabilirler mi? De ki: "Allah bana yeter!" De ki: "Sığınıp güvenmek isteyenler, yalnızca O'na sığınıp güvensinler."

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّى عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۙ ﴿٣٩﴾

39. De ki: "Ey halkım! Elinizden geleni yapın! Ben de bana düşeni yapacağım. Yakında anlayacaksınız!"[1]

مَنْ يَاْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤٠﴾

40. "Alçaltıcı azabın ve kalıcı azabın kime geleceğini."

اِنَّاۤ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَاۤ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

41. Biz, sana bu Kitap'ı insanlar için "hakk" ile indirdik. Artık kim doğru yolu seçerse bu kendi yararınadır. Kim de sapkınlığı seçerse kendi zararına sapmış olur. Sen onların üzerine vekil değilsin.

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا ۚ فَيُمْسِكُ الَّتِى قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰۤى اِلٰۤى اَجَلٍ مُسَمًّى ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

42. Allah, ölümü anında nefisleri vefat ettirir; ölmeyenleri de uykularında. Ölümüne hükmettiğini yanında tutar, diğerlerini belirlenmiş bir süreye kadar salıverir. Bunda düşünen bir halk için alınacak pek çok ders vardır.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ ؕ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

43. Yoksa Allah'ın yanı sıra şefaatçiler mi edindiler? De ki: "Onlar hiçbir şeye sahip olmasalar ve akıl etmeseler de mi?

1- Haklı-haksız, doğru-yanlış belli olacak. Azabı ve ödülü hak edeni.

قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعاً ۖ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۖ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

44. De ki: "Şefaat etme tamamıyla Allah'ın elindedir.[1] Göklerin ve yerin egemenliği yalnızca O'na aittir. Sonra O'na döndürüleceksiniz.

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَاِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهٖٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

45. Allah, "tek başına"[2] anıldığı zaman, ahirete inanmayanların kalpleri burkulur. O'nun yanı sıra başkası[3] anıldığı zaman sevinip mutluluk duyarlar.

قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

46. De ki: "Göklere ve yere işleyiş yasalarını koyan, gaybı[4] ve görüneni bilen Allah'ım! Kullarının aralarında çekiştikleri şeyler hakkında hüküm verecek olan Sen'sin."

وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعاً وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهٖ مِنْ سُٓوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

47. Eğer yeryüzünde olanların tamamı ve bir o kadarı daha, o zulmedenlerin olsaydı, Kıyamet Günü azabın kötülüğünden kurtulmak için kesinlikle onu fidye olarak verirlerdi. Hiç hesaba katmadıkları şeyler, Allah tarafından karşılarına çıkarılacaktır.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾

48. Ve kazandıkları kötülükler açığa çıktı. Kendisi ile alay ettikleri şey[5] onları kuşattı.

فَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا ۙ قَالَ اِنَّمَآ اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ ۚ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

49. İnsanın başı derde girdiği zaman Bize yönelir. Sonra ona tarafımızdan bir yardım bahşettiğimizde: "Bu bana bilgimden/yeteneğimden dolayı verilmiştir." der. Hayır! O bir fitnedir[6]. Ne var ki onların çoğu bilmezler.

1- Kur'an, "şefaat" anlayışını ve inancını kesin olarak reddetmektedir. Nebiler de dâhil hiç kimsenin şefaat etme hakkı yoktur. Allah'ın yanı sıra başkalarının şefaat edeceğine inanan bir kimse müşrik olur. **2-** Kendi ilahları ile birlikte olmaksızın. **3-** Kendi ilahları. **4-** Görünemez ve bilinemez olanı. **5-** Hesap Günü'nün azabı. **6-** Kişinin samimiyetinin iç yüzünün ortaya çıkması için; savaş, baskı, zulüm, zenginlik, yoksulluk, hastalık, ölüm, ün, mevki, mal, mülk gibi konularda tabi tutulduğu samimiyet sınavı.

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

50. Gerçekten, onlardan öncekiler de böyle söylemişti. Fakat kazanmış oldukları şeyler onlara bir yarar sağlamadı.

فَاَصَابَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا كَسَبُوا ۟ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هٰٓؤُلَآءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا كَسَبُوا ۙ وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

51. Kazandıkları şeylerin kötülükleri kendilerine isabet etti. Bunlardan zulmeden kimselerin de kazandıkları şeylerin kötülükleri onlara yakında isabet edecektir. Ve onlar azabı önleyecek güce sahip değiller.

اَوَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

52. Allah'ın dilediğine rızkı genişlettiğini ve ölçülendirdiğini bilmediler mi? Bunda iman edecek bir toplum için ayetler[1] vardır.

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ۟ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۟ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

53. De ki: "Ey kendilerine karşı israf eden kullarım![2] Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah, suçların hepsini bağışlar. O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَاَنِيبُٓوا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿٥٤﴾

54. Rabb'inize yönelin! Ve size azap gelmeden önce O'na teslim olun. Sonra yardım olunmazsınız.

وَاتَّبِعُٓوا اَحْسَنَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۙ ﴿٥٥﴾

55. Hiç beklemediğiniz bir anda, size ansızın azap gelmeden önce, Rabb'inizden size indirilen en iyi olana[3] uyun.

اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُ فِى جَنْبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ ۙ ﴿٥٦﴾

56. Sonunda: "Allah'a karşı aşırı gittiğimden dolayı yazıklar olsun bana! Doğrusu ben alay edenlerdendim." denmemesi için;

اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِى لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ۙ ﴿٥٧﴾

57. Veya "Allah bana doğru yolu gösterseydi, takva sahibi olurdum." denmemesi için;

1- Göstergeler, işaretler. **2-** Kendi aleyhlerine haddi aşmış kullar! Kendilerine kötülük eden kullar!. **3-** Kur'an'a.

اَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِى كَرَّةً فَاَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

58. Veya azabı gördüğü zaman, "Keşke bir kez daha dünyaya dönme imkânım olsaydı, o zaman muhsinlerden[1] olurdum." denmemesi için.

بَلٰى قَدْ جَآءَتْكَ اٰيَاتِى فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

59. Hayır[2], sana ayetlerim gelmişti de onları yalanlamıştın, büyüklük taslamış ve gerçeği yalanlayan nankörlerden olmuştun.

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللّٰهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

60. Kıyamet Günü, Allah hakkında yalan söyleyenlerin yüzlerini kararmış görürsün. Büyüklük taslayanların yeri Cehennem'de değil mi?

وَيُنَجِّى اللّٰهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوٓءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

61. Allah, takva sahiplerini, hak ettikleri kurtuluşa erdirecektir. Onlara kötülük dokunmaz. Onlar üzülmezler de.

اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

62. Allah, her şeyin yaratıcısıdır. O, Her Şeye Vekil'dir.[3]

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

63. Göklerin ve yerin kilidi[4] O'na aittir. Allah'ın ayetlerini yalanlayanlar; işte onlar, hüsrana uğrayanlardır.

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَأْمُرُوٓنِّى اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

64. De ki: "Ey cahiller! Buna rağmen, Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi istiyorsunuz?"

وَلَقَدْ اُوحِىَ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

65. Ant olsun ki, sana ve senden öncekilere şöyle vahyolundu: "Eğer Allah'a şirk koşarsan[5] şunu iyi bil ki bütün yaptıkların boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun."

1- İyi kimse, iyi işler yapan, iyi davranmayı ilke edinen, güzel ahlak sahibi olan. **2-** Hayır! İş işten geçti artık. **3-** Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren. **4-** Kontrolü. **5-** Allah'ın yanı sıra başka ilahlar edinirsen.

بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشّٰكِرِينَ ﴿٦٦﴾

66. "O halde yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!"

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۖ وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيّٰتٌ بِيَمِينِهٖ ۚ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

67. Allah'ı hakkıyla takdir etmediler. Yeryüzü, Kıyamet Günü tamamıyla O'nun avucundadır. Gökler de O'nun sağ eliyle[1] dürülmüş olacaktır. O, onların ortak koştuklarından münezzehtir ve çok yücedir.

وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَاۤءَ اللّٰهُ ۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرٰى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

68. Sura üflenmiş, Allah'ın dilediği hariç göklerde ve yerde olanlar çarpılıp yıkılıvermiştir. Sonra ona bir kez daha üfürüldüğü zaman onlar kalkarak bakınırlar.

وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِۤاْءَ بِالنَّبِيّٖنَ وَالشُّهَدَاۤءِ وَقُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

69. Yer[2] Rabb'inin aydınlığı ile aydınlanır, kitap[3] ortaya konur, Nebiler ve tanıklar getirilir; aralarında hakk ile karar verilir. Ve onlar asla haksızlığa uğramazlar.

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۚ ﴿٧٠﴾

70. Herkese yaptığının karşılığı tam olarak verilir. O, onların yaptıklarını en iyi bilendir.

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَاۤءُوهَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَٓا اَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاۤءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۭ قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

71. Gerçeği yalanlayan nankörler bölük bölük Cehennem'e sürülürler. Oraya vardıklarında, kapıları açılır. Cehennem'in bekçileri onlara: "İçinizden size Rabb'inizin ayetlerini okuyan, sizi bu gününüzle karşılaşacağınıza dair uyaran resûller gelmedi mi?" derler. Onlar: "Evet geldi." derler. Fakat azap sözü, gerçeği yalanlayanların üzerine gerçekleşti.

قِيلَ ادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

72. "İçinde sürekli kalmak üzere Cehennem'in kapılarından girin!" denir. Büyüklük taslayanların kalacakları yer ne kötüdür.

1- Gücüyle. **2-** Mahşer yeri. **3-** Herkesin amel defteri.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

73. Rabblerine karşı takva sahibi olanlar grup grup Cennet'e sevk edilirler. Oraya vardıklarında, onun kapıları açılır. Onun görevlileri, onlara: "Selam sizlere, siz aklandınız! Sürekli kalmak üzere ona girin." derler.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۚ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

74. Onlar da: "Hamd, bize verdiği sözü yerine getiren Allah'a özgüdür. Bizi bu yere varis kıldı. Cennet'te istediğimiz yerde kalabiliyoruz. Çalışanların[1] ödülü ne güzel." derler.

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

75. Melekleri, arşın[2] çevresini kuşatmış olarak, Rabb'lerini övgü ile yücelttiklerini görürsün. Artık onların[3] aralarında hakk ile hüküm verilmiştir. "Âlemlerin Rabb'ine hamdolsun." denir.

1- Allah'ın buyruklarını yerine getirenlerin. **2-** Egemenlik makamı. **3-** Cennettekilerin

40. MU'MİN/ĞAFİR SÛRESİ

سُورَةُ الْمُؤْمِنِ ﴿٤٠﴾

[İniş sırası: 60, Mekki, 85 ayet. Adını 28. ve 45. ayetteki "Mu'min/inanan, iman eden" sözcüğünden almıştır. Sûrenin diğer bir ismi de "ğâfir"dir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Hâ, Mîm.
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾	2. Bu Kitap'ın indirilmesi, Mutlak Üstün Olan, Her Şeyi Bilen Allah tarafındandır.
غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِى الطَّوْلِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾	3. O, suçu bağışlayan, tevbeyi kabul eden, cezası şiddetli, sınırsız güç[1] sahibi olandır. O'ndan başka ilah yoktur. Dönüş, yalnızca O'nadır.
مَا يُجَادِلُ فِى اٰيَاتِ اللهِ اِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِى الْبِلَادِ ﴿٤﴾	4. Gerçeği yalanlayan nankörlerden başkası Allah'ın ayetleri hakkında tartışmaz. Onların beldelerde[2] diledikleri gibi gezip tozmaları seni aldatmasın.
كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَاَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾	5. Onlardan önce Nuh halkı ve onlardan sonraki topluluklar da yalanladılar. Her ümmet, kendi resûllerini yalanlamaya yöneldi. Hakk'ı, Batıl'la yok etmek için mücadele ettiler. Ben de onları yakalayıverdim. Akabinde cezalandırmam nasılmış gördüler!
وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ اَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾	6. İşte böylece gerçeği yalanlayan nankörler üzerine, Rabb'inin, "Kuşkusuz ki onlar Cehennem halkıdır." Kelimesi[3] hak oldu.

1- "Zi't-tavl" ifadesine, çevirilerde "ihsan", "lütuf", "kerem", "ni'met" şeklinde anlam verilmektedir. Bu sözcüğün, "kudret/güç sahibi" demek olan anlamının tercih edilmesi daha uygundur. Zira eğer kast edilen şey; "ihsan, nimet, lütuf ve ikram" demek olunsaydı, "tavl" sözcüğü yerine -birçok ayette olduğu gibi- doğrudan bu sözcüklerin kendisi kullanılırdı. **2-** Bu dünyada. **3-** Takdir edilmiş hükmü.

اَلَّذِيْنَ يَحْمِلُوْنَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهٗ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَّعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِيْنَ تَابُوْا وَاتَّبَعُوْا سَبِيْلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿٧﴾

7. Arş'ı[1] yüklenenler ve çevresinde bulunanlar, Rabblerini övgü ile yüceltirler. Ve O'na iman ederler. İman edenler için bağışlanma dilerler: "Rabb'imiz! Sen, rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın. Tevbe edip senin dosdoğru yoluna uyan kimseleri bağışla. Onları Cehennem azabından koru."

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنّٰتِ عَدْنِ ِۨالَّتِيْ وَعَدْتَّهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ ۭ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۚ ﴿٨﴾

8. "Rabb'imiz! Onları; onların atalarından, eşlerinden ve soylarından salih[2] kimseleri, kendilerine söz verdiğin Adn Cennetlerine girdir. Sen, Mutlak Üstün Olan'sın, En İyi Hüküm Veren'sin."

وَقِهِمُ السَّيِّاٰتِ ۭ وَمَنْ تَقِ السَّيِّاٰتِ يَوْمَىِٕذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهٗ ۭ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۚ ﴿٩﴾

9. "Onları kötülüklerden koru. Ve Sen izin günü kimi kötülüklerden korursan, ona rahmet etmiş olursun. İşte bu, büyük kurtuluştur."

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِيْمَانِ فَتَكْفُرُوْنَ ﴿١٠﴾

10. Gerçeği yalanlayan nankörlere seslenilir: "Elbette ki Allah'ın kızgınlığı, kendinize duymuş olduğunuz kızgınlıktan daha büyüktür. Zira siz inanmaya çağrıldığınız zaman, gerçeği yalanlayarak nankörlük ediyordunuz."

قَالُوْا رَبَّنَآ اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوْبِنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوْجٍ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿١١﴾

11. Dediler ki: "Rabb'imiz! Bizi iki kez öldürdün, iki kez dirilttin[3]. Artık suçlarımızı itiraf ettik. Şimdi bu durumdan kurtulmanın bir yolu var mı?"

ذٰلِكُمْ بِاَنَّهٗٓ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحْدَهٗ كَفَرْتُمْ ۚ وَاِنْ يُّشْرَكْ بِهٖ تُؤْمِنُوْا ۭ فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيْرِ ﴿١٢﴾

12. Bu, sizin bir tek Allah'a çağrıldığınız zaman inkâr etmeniz nedeniyledir. O'na şirk koşulunca inanıyordunuz. Artık karar yüce ve büyük olan Allah'ındır.

1- Mutlak yönetim gücü. **2-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst. **3-** Çoğunluğun kabulüne göre, iki kez ölüp diriltilme şu şekildedir: Birinci ölüm ve diriltme, yaratılmadan önceki toprak haldeki durum, ölü olmayı; topraktan yaratılmak da diriltilme; ikinci ölüm ve diriltilme de dünyadaki ölüm ve ahiretteki diriltilme şeklindedir. (Bak: 2:28)

هُوَ الَّذِی یُرِیکُمْ اٰیَاتِهٖ وَیُنَزِّلُ لَکُمْ مِنَ السَّمَآءِ رِزْقًاؕ وَمَا یَتَذَکَّرُ اِلَّا مَنْ یُّنِیبُ ﴿۱۳﴾

13. O, size ayetlerini[1] gösteren, sizin için gökten rızık indirendir. Ancak, gönülden yönelenler öğüt alırlar.

فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ وَلَوْ کَرِهَ الْکَافِرُونَ ﴿۱۴﴾

14. Öyleyse, gerçeği yalanlayan nankörler hoşlanmasa da dini yalnızca kendisine özgü kılarak Allah'a dua edin.

رَفِیعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِۚ یُلْقِی الرُّوحَ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰی مَنْ یَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ لِیُنْذِرَ یَوْمَ التَّلَاقِۙ ﴿۱۵﴾

15. O, dereceleri yükseltendir, Arş'ın[2] sahibidir. O, "Buluşma Günü" hakkında insanları uyarmak için Kendi buyruğundan olan ruhu[3] kullarından dilediğine ulaştırır.

یَوْمَ هُمْ بَارِزُونَۚ لَا یَخْفٰی عَلَی اللّٰهِ مِنْهُمْ شَیْءٌؕ لِمَنِ الْمُلْکُ الْیَوْمَؕ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿۱۶﴾

16. O gün, onlar ortaya çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. O gün, mülk[4] kimindir? Tek ve Kahhar[5] Olan Allah'ındır.

اَلْیَوْمَ تُجْزٰی کُلُّ نَفْسٍ بِمَا کَسَبَتْؕ لَا ظُلْمَ الْیَوْمَؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِیعُ الْحِسَابِ ﴿۱۷﴾

17. Bugün her kişi kazandıklarıyla[6] hesaba çekilecektir. Bugün, haksızlık yoktur. Kuşkusuz Allah hesabı çabuk görendir.

وَاَنْذِرْهُمْ یَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوبُ لَدَی الْحَنَاجِرِ کَاظِمِینَؕ مَا لِلظّٰلِمِینَ مِنْ حَمِیمٍ وَّلَا شَفِیعٍ یُّطَاعُؕ ﴿۱۸﴾

18. Yaklaşan gün hakkında onları uyar. O gün korkudan yürekler ağızlara gelir. Zalimler için ne samimi bir dost ne de sözü dinlenir bir şefaatçi vardır.

یَعْلَمُ خَآئِنَةَ الْاَعْیُنِ وَمَا تُخْفِی الصُّدُورُ ﴿۱۹﴾

19. O, bakışlardaki art niyeti ve göğüslerin gizlediğini bilir.

وَاللّٰهُ یَقْضِی بِالْحَقِّؕ وَالَّذِینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ لَا یَقْضُونَ بِشَیْءٍؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ ﴿۲۰﴾

20. Allah, hakkı gerçekleştirir. Allah'ın yanı sıra yöneldikleri kimseler ise hiçbir şeyi gerçekleştiremezler. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

1- Göstergelerini, kanıtlarını. **2-** Mutlak yönetim gücü. **3-** Vahiy. **4-** Mutlak egemenlik. **5-** Varlığın Üzerinde Mutlak Egemen'dir. **6-** Hayattayken yaptıklarıyla.

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَاٰثَارًا فِى الْاَرْضِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

21. Onlar, yeryüzünde gezinip, kendilerinden önce gelip geçmiş olanların sonlarının nasıl olduğuna bakmazlar mı? Onlar, yeryüzünde güç olarak ve bıraktıkları eserler bakımından daha üstündüler. Yine de Allah onları, suçları[1] nedeniyle cezalandırdı. Kendilerini Allah'tan koruyan kimse olmadı.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّهُ قَوِىٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

22. Bu, resûller kendilerine kanıt içeren belgelerle geldikleri halde onu yalanlamaları nedeniyledir. Bunun üzerine Allah onları cezalandırdı. O, Mutlak Güç Sahibi'dir, Cezalandırması Çok Şiddetli Olan'dır.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ۙ ﴿٢٣﴾

23. Ant olsun ki, Mûsâ'yı ayetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle gönderdik:

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

24. Firavun'a, Hâmân'a ve Kârûn'a. Fakat onlar: "Bu yalancı bir sihirbazdır." dediler.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا اَبْنَاءَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ؕ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ اِلَّا فِى ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

25. Böylece katımızdan hakk ile geldiği zaman onlar: "Onunla birlikte iman eden kimselerin oğullarını öldürün; kadınlarını ise sağ bırakın." dediler. Gerçeği yalanlayan nankörlerin düzeni, sapkınlığa düşmekten başka bir şey değildir.

1- Ayette, "zenb" sözcüğü yer almaktadır. Bu sözcüğü "günah" olarak çevirmek doğru değildir. Zenb, suç işlemek demektir. Günahın karşılığı "ism"dir. Zenb, kavram olarak sonucu kötü olan her şeyi kapsamaktadır. Zenb: (çoğulu "Zunub") Sözcük olarak bir şeyin kuyruğunu almak demektir. Dikkatsizlik veya yeteneksizlik nedeniyle ortaya çıkan kusurları, yanlışları ve sonucu iyi olmayan bütün eksiklikleri içerir.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِىٓ اَقْتُلْ مُوسٰى وَلْيَدْعُ رَبَّهٗ ۚ اِنِّىٓ اَخَافُ اَنْ يُّبَدِّلَ دِينَكُمْ اَوْ اَنْ يُّظْهِرَ فِى الْاَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

26. Firavun: "Bırakın beni, Mûsâ'yı öldüreyim. O istediği kadar Rabb'ini yardıma çağırsın. Ben, onun sizin dininizi[1] değiştirmesinden veya yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum." dedi.

وَقَالَ مُوسٰٓى اِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

27. Mûsâ: "Kuşkusuz ben, hesap gününe inanmayan bütün kibirlilerden, benim de Rabb'im, sizin de Rabb'iniz olan Allah'a sığınırım." dedi.

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيمَانَهٗٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا اَنْ يَّقُولَ رَبِّىَ اللّٰهُ وَقَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَّبِّكُمْ ۭ وَاِنْ يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهٗ ۚ وَاِنْ يَّكُ صَادِقًا يُّصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِى يَعِدُكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

28. Firavun taraftarlarından imanını gizleyen bir kimse, şöyle dedi: "Rabb'im Allah'tır dediği için mi bir adamı öldüreceksiniz? Oysaki o, size Rabb'inizden açık kanıtlarla geldi. Eğer yalancı biriyse yalanı kendi aleyhinedir. Eğer doğru söylüyorsa uyardığı şeylerin bir kısmı size isabet edecektir. Allah, aşırı giden yalancı bir kimseyi doğru yola iletmez.

يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِى الْاَرْضِ ۡ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا مِنْ بَاْسِ اللّٰهِ اِنْ جَٓاءَنَا ۭ قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ اُرِيكُمْ اِلَّا مَآ اَرٰى وَمَآ اَهْدِيكُمْ اِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

29. Ey halkım! Bugün yeryüzünde gücü elinizde bulunduranlar olarak mülk[2] sizindir. Şayet gelecek olursa Allah'ın azabından bizi kim kurtarabilir? Firavun: "Ben size, gördüğüm şeyden başkasını göstermiyorum. Ve ben, sizi reşadın[3] yolundan başkasına iletemem." dedi.

1- Din, kavram olarak Kur'an'da inanç sistemi, yaşam biçimi, toplumsal düzen, yasa, hesap, karşılık/ceza vb. anlamlarda kullanılmıştır. Din, öncelikli anlamı itibariyle, yaşamı düzenleyen ilke ve kuralların referans alındığı değerler demektir. Kur'an'a göre yaşamı düzenlemede vahyi referans almayan her düşünce ve inanç küfürdür. Keza insanlar; yaşamlarını, düzenlerini, sistemlerini hangi değerleri referans alarak düzenliyorlarsa, o değerler onların dinidir. Bak: 3:73; 6:70; 7: 51; 12:76; Kur'an, nasıl ki Mekkeli müşriklerin cahiliye değerlerini referans alan düzenlerini, sistemlerini din olarak tanımlıyorsa; günümüzün Kur'an'ı referans almayan bütün düzen ve sistemleri de birer cahiliye dinidir. Ancak şu gerçek göz ardı edilmemelidir: Allah, Kur'an'ı değerleri referans almak koşulu ile yaşadığımız hayatı düzenlemeyi kullarına bırakmıştır. Nasıl bir yönetim biçimi, nasıl bir ekonomik sistem, nasıl bir yaşam biçimi vb. olması gerektiği konusunda yetki de görev de sorumluluk da insana aittir. Kur'an'ı referans almak koşulu ile günün koşullarına ve ihtiyaçlarına göre istediğimiz düzeni/sistemi kurmak insana bırakılmış bir hususdur. **2-** Egemenlik, hükümranlık. **3-** Doğru yol.

وَقَالَ الَّذِیْٓ اٰمَنَ یٰقَوْمِ اِنِّیْٓ اَخَافُ عَلَیْكُمْ مِّثْلَ یَوْمِ الْاَحْزَابِۙ ﴿۳۰﴾

30. İman etmiş olan kimse: "Ey halkım! Ben daha önce birçok toplumun başına gelenin sizin başınıza da gelmesinden korkuyorum."

مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَالَّذِیْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْؕ وَمَا اللّٰهُ یُرِیْدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿۳۱﴾

31. "Nûh, Âd, Semûd ve onlardan sonraki toplumların durumu gibi. Allah, kullarına haksızlık edici değildir."

وَیٰقَوْمِ اِنِّیْٓ اَخَافُ عَلَیْكُمْ یَوْمَ التَّنَادِۙ ﴿۳۲﴾

32. "Ey halkım! Ben sizin için o feryat[1] gününden korkuyorum."

یَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِیْنَۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍۚ وَمَنْ یُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿۳۳﴾

33. Arkanıza bakmadan kaçacağınız gün, sizi Allah'ın azabından koruyabilecek kimse yoktur. Allah, kimi sapkınlıkta bırakırsa[2] ona doğru yolu gösterecek yoktur.

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ یُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَیِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ فِیْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖؕ حَتّٰۤى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ یَّبْعَثَ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًاؕ كَذٰلِكَ یُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابُۚ ﴿۳۴﴾

34. Ant olsun ki daha önce Yûsuf size açık kanıt içeren belgelerle gelmişti. Ancak o zaman onun size getirdiği şeyler hakkında şüphe edip durmuştunuz. Yûsuf ölünce de: "Bundan sonra Allah asla Resûl göndermez." dediniz. Allah, haddi aşan kuşkucu kimseyi işte böyle saptırır.

اَلَّذِیْنَ یُجَادِلُوْنَ فِیْۤ اٰیٰتِ اللّٰهِ بِغَیْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْؕ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْاؕ كَذٰلِكَ یَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿۳۵﴾

35. O kimseler, kendilerine görevli kılınmış, yetki verilmiş bir kimse gelmediği halde, Allah'ın ayetleri hakkında tartışırlar. Bu da Allah'ın yanında da insanların yanında da büyük bir kızgınlığa neden olur. İşte böyle! Allah, her büyüklük taslayanın kalbini mühürler.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ یٰهَامٰنُ ابْنِ لِیْ صَرْحًا لَّعَلِّیْۤ اَبْلُغُ الْاَسْبَابَۙ ﴿۳۶﴾

36. Firavun: "Ey Hâmân! Benim için yüksek bir kule yap. Belki böylece o sebeplere ulaşırım;"

1- Kıyamet Günü'nden. **2-** Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Bu terkip; Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni, isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni, isteyeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir, demektir. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle, seçimi ile ilişkilidir.

اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى وَاِنِّىْ لَاَظُنُّهٗ كَاذِبًا ؕ وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِىْ تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

37. "Göklerin sebeplerine. Böylece Mûsâ'nın ilahını görürüm. Çünkü ben onun yalancı olduğunu sanıyorum." dedi. Ve işte böylece Firavun'a, yaptığı kötü iş iyi gösterildi ve doğru yoldan çıkarıldı. Firavunun planı, hüsrandan başka bir şeye yaramadı.

وَقَالَ الَّذِىْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ اَهْدِكُمْ سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

38. İman etmiş olan kimse: "Ey halkım! Bana uyun ki sizi reşadın[1] yoluna ileteyim."

يٰقَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ۫ وَاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِىَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

39. "Ey halkım! Bu dünya hayatı geçici bir yararlanmadır. Ahiret hayatı ise kesinlikle devamlı kalınacak yerdir."

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُوْنَ فِيْهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

40. Kim bir kötülük yaparsa, ona yaptığının karşılığından fazlasıyla karşılık verilmez. Erkek veya kadın, her kim mü'min olarak salihi[2] yaparsa, işte onlar hesapsız şekilde rızıklanmak üzere Cennet'e girerler.

وَيٰقَوْمِ مَا لِىْٓ اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُوْنَنِىْٓ اِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

41. Ey halkım! "Ne gariptir ki siz beni ateşe, ben ise sizi kurtuluşa çağırıyorum!"

تَدْعُوْنَنِىْ لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهٖ مَا لَيْسَ لِىْ بِهٖ عِلْمٌ ۫ وَّاَنَا اَدْعُوْكُمْ اِلَى الْعَزِيْزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

42. "Siz beni Allah'ı yalanlamaya ve hakkında bilgim olmayan şeyleri O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Ben ise sizi Mutlak Üstün ve Çok Bağışlayıcı Olan'a çağırıyorum."

لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدْعُوْنَنِىْٓ اِلَيْهِ لَيْسَ لَهٗ دَعْوَةٌ فِى الدُّنْيَا وَلَا فِى الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ مَرَدَّنَآ اِلَى اللّٰهِ وَاَنَّ الْمُسْرِفِيْنَ هُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

43. "Şu bir gerçek ki, sizin beni kendisine çağırdığınız şey, dünyada da ahirette de kendisine çağıranlara cevap verme gücü olmayan şeydir. Kuşkusuz dönüşümüz Allah'adır. Haddi aşanlar Cehennemliktirler."

1- Doğru yolda olan, olgun, akıllı olan. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

فَسَتَذْكُرُونَ مَآ اَقُولُ لَكُمْۗ وَاُفَوِّضُ اَمْرِيٓ اِلَى اللّٰهِۗ اِنَّ اللّٰهَ بَصِيرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

44. "Sizin için söylediklerimin doğruluğunu yakında anlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Allah, kullarının yaptığı her şeyi görmektedir."

فَوَقٰىهُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُۤوءُ الْعَذَابِۚ ﴿٤٥﴾

45. Sonra Allah onu[1], onların yaptıkları planların kötülüklerinden korudu. Firavuncuları ise azabın kötüsü kuşattı.

اَلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّاۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ ۫ اَدْخِلُوٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

46. Ateş! Sabah akşam ona[2] arz olunurlar. O saatin gerçekleşeceği gün: "Firavuncuları azabın şiddetlisine sokun!"

وَاِذْ يَتَحَآجُّونَ فِى النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

47. Ateşin içinde birbirlerini suçlarlar; güçsüz olanlar, büyüklük taslayanlara: "Biz size uyduk, şimdi siz ateşin bir kısmını bizden savabilir misiniz?" derler.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُٓوا اِنَّا كُلٌّ فِيهَآ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

48. Büyüklük taslayanlar: "Hepimiz onun içindeyiz. Artık Allah, kulları arasında hükmünü verdi." derler.

وَقَالَ الَّذِينَ فِى النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

49. Ateşte olanlar, Cehennem görevlilerine: "Rabb'inize dua edin de bir gün de olsa azabı bizden hafifletsin." derler.

1- İnanan kimseyi. **2-** Sabah akşam: "sabahtan akşama," diğer bir ifade ile "devamlı" anlamına gelen; süreklilik ifade eden bir deyimdir. Buna; günün iki ucu, yani sabah ve akşam vakitleri olarak anlam vermek yanlıştır. Bu ayet, sapkın bir inanç olan "kabir azabına" kanıt olarak gösterilmektedir. Böyle bir inanç, Kur'an'ın onlarca ayetiyle çelişmektedir. Zira Kur'an, yalnızca ve çok açık bir şekilde "ölümden" ve ölümden sonra da "Kıyamet Günü diriltilmekten" söz etmektedir. Kur'an'a göre, bu ikisinin arasında ayrıca bir diriltilme kesinlikle söz konusu değildir. Kabir azabı ve kabir azabına dair söylenenlerin tamamı gerçek dışıdır; Kur'an'ı yalanlamadır. Örneğin: "Kıyametin koptuğu gün, suçlular bir saatten fazla kalmadıklarına yemin ederler. Onlar işte böyle döndürülüyorlardı." (30:55) Kur'an'a göre: Kıyamet Günü herkes hesaba çekilecek ve ondan sonra kimin nereye gideceği belirlenecektir. Yani hesaba çekilmeden, yargılanmadan ceza veya ödül söz konusu değildir.

قَالُوٓا اَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۭ قَالُوا بَلٰى ۭ قَالُوا فَادْعُوا ۚ وَمَا دُعٰٓؤُا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ۝۵۰

50. Görevliler: "Resûlleriniz, size kanıt içeren bilgilerle gelmediler mi?" derler. Onlar: "Evet, geldiler." derler. Görevliler: "O halde kendiniz yalvarıp yakarın; gerçeği yalanlayan nankörlerin duası ancak boş ve anlamsızdır." derler.

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ ۙ ۝۵۱

51. Biz, resullerimize ve inanan kimselere dünya hayatında ve tanıkların tanıklık edecekleri günde[1] kesinlikle yardım ederiz.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّٰلِمِيْنَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْۗءُ الدَّارِ ۝۵۲

52. O gün zalimlere, mazeretleri yarar sağlamaz. Onlara lanet[2] okunacak ve yurtların en kötüsü onlar içindir.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْهُدٰى وَاَوْرَثْنَا بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ الْكِتٰبَ ۙ ۝۵۳

53. Ant olsun ki Mûsâ'ya hidayet[3] verdik. İsrâîloğulları'na Kitap'ı miras kıldık;

هُدًى وَّذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ۝۵۴

54. Temiz akıl sahipleri için doğru yolu gösterici ve öğüt olarak.

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّاسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ۝۵۵

55. O halde sabret. Kuşkusuz Allah'ın verdiği söz gerçektir. Kusurların için bağışlanma dile. Akşam sabah[4] Rabb'ini hamd ile tesbih et.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ۙ اِنْ فِيْ صُدُوْرِهِمْ اِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِبَالِغِيْهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝۵۶

56. Yetkili kılınmadıkları[5] halde Allah'ın ayetleri hakkında ileri geri konuşanların kalplerinde, hiçbir zaman tatmin edemeyecekleri bir büyüklenme tutkusu vardır. Sen, Allah'a sığın. O, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

1- Kıyamette. **2-** Lanet: Dışlamak, uzaklaştırmak; iyilik, lütuf ve merhametten yoksun bırakmak; beddua ve hakarette bulunmak. **3-** Doğru yolu göstericiyi verdik. **4-** Sürekli, gün boyu. **5-** Allah tarafından, kendilerinde mesajını insanlara iletme görevi (elçilik) verilmediği halde. Ayette "sultan" sözcüğü yer almaktadır. Bu sözcüğü "delil" olarak çevirmek doğru değildir. Sultan, bir kimsenin yetkili kılındığına; yetkili olduğuna dair verilen yetki belgesi anlamına gelmektedir. Söz ve yetki sahibi demek olan "Sultan" sözcüğü de bu sözcükten türemiştir.

لَخَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

57. Elbette ki göklerin ve yerin yaratılması, insanların yaratılmasından daha büyük bir şeydir. Ama insanların çoğu bu gerçeği kavramıyorlar.

وَمَا يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِىٓءُ ۭ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

58. Kör ile gören bir değildir[1]. İman edip salihatı[2] yapanlar ile kötülük yapanlar[3] da bir değildir. Ne kadar az düşünüyorsunuz?

اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

59. Kuşkusuz ki o Sa'at[4] kesinlikle gelecektir. Onda hiç kuşku yoktur. Fakat insanların çoğu buna inanmazlar.

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِىٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ۭ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

60. Rabb'iniz: "Bana dua edin ki size karşılık vereyim. Bana kulluk etmeğe büyüklenenler, horlanmış olarak Cehennem'e gireceklerdir." dedi.

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

61. Allah, dinginlik bulmanız için geceyi karanlık, gündüzü de[5] aydınlık yapandır. Allah, insanlara karşı lütuf sahibidir. Ancak insanların çoğu şükretmezler.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ ۡ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۡ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

62. İşte Rabbiniz olan Allah budur. O, her şeyin yaratıcısıdır. O'ndan başka ilah yoktur. O halde nasıl oluyor da başka şeylere yöneliyorsunuz?

كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾

63. Allah'ın ayetlerini bile bile reddedenler, işte böyle haktan uzaklaşmışlardı.

1- Gerçeği görenle, görmeyen. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Bozguncu olanlar, yıkıcı olanlar, kötüye yönlendirenler. **4-** Kıyametin kopuşu. **5-** İşlerinizi görmeniz için.

اَللّٰهُ الَّذِی جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّالسَّمَآءَ بِنَآءً وَّصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٤﴾

64. Sizin için yeryüzünü yerleşim alanı, gökyüzünü de üzerinize bir tavan gibi yapan Allah'tır. O, size en iyi şekille şekil veren ve sizi temiz şeylerden rızıklandırandır. İşte Rabbiniz olan Allah odur. Âlemlerin Rabb'i olan Allah, ne mübarektir.[1]

هُوَ الْحَیُّ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنُ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٥﴾

65. O, diridir. Ondan başka ilah yoktur. O halde dini yalnızca O'na has kılarak O'na dua edin. Hamd yalnızca âlemlerin Rabb'i olan Allah'a özgüdür.

قُلْ اِنِّی نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِیَ الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَّبِّیْ وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٦﴾

66. De ki: "Bana, Rabb'imden gelen açık kanıtlar içeren bilgilerle; sizin, Allah'tan başka yöneldiklerinize kulluk etmekten kesinlikle men edildim ve ben âlemlerin Rabb'ine teslim olmakla emrolundum."

هُوَ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُوْنُوْا شُيُوْخًا ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوْٓا اَجَلًا مُّسَمًّى وَّلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾

67. O, sizi topraktan yaratandır. Sonra bir nutfeden[2], sonra bir alakadan.[3] Sonra sizi bir bebek olarak dünyaya getiriyor. Nihayet olgunluk çağına ulaşır, derken yaşlanırsınız. Kiminiz bu süreci tamamlamadan vefat ettirilir. Kiminiz de belirlenen süreye kadar yaşarsınız. Umulur ki aklınızı kullanırsınız.

هُوَ الَّذِیْ يُحْیٖ وَيُمِيْتُ ۚ فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٦٨﴾

68. Hayat veren de öldüren de O'dur. O, bir işin olmasını istediği zaman ona sadece "Ol." der, o da olur.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِیْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ اَنّٰى يُصْرَفُوْنَ ۚ ﴿٦٩﴾

69. Allah'ın ayetleri hakkında tartışanları görmedin mi? Nasıl da saptırılıyorlar!

اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِالْكِتٰبِ وَبِمَآ اَرْسَلْنَا بِهٖ رُسُلَنَا ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۙ ﴿٧٠﴾

70. Bu Kitap'ı ve resûllerimizle gönderdiklerimizi[4] yalanlayanlar elbette yakında gerçeği anlayacaklar.

1- Kutlu, yüce. Nimeti bereketli kılan, çoğaltan, bol bol nimet veren. **2-** Bir damla sıvı; sperm. **3-** Rahim duvarına asılı olan yumurtadan. **4-** Daha önce gönderilmiş olan Kitapları.

اِذِ الْاَغْلٰلُ فِیْٓ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلٰسِلُ ؕ یُسْحَبُوْنَ ۙ﴿۷۱﴾	71. O vakit boyunlarında halkalar ve zincirler olduğu halde sürüklenecekler.
فِی الْحَمِیْمِ ۙ ثُمَّ فِی النَّارِ یُسْجَرُوْنَ ۚ﴿۷۲﴾	72. Kaynar suda sonra ateşte yakılacaklar.
ثُمَّ قِیْلَ لَهُمْ اَیْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُوْنَ ۙ﴿۷۳﴾	73. Sonra onlara: "Şirk koştuklarınız nerede?" denir;
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا بَلْ لَّمْ نَكُنْ نَّدْعُوْا مِنْ قَبْلُ شَیْـًٔا ؕ كَذٰلِكَ یُضِلُّ اللّٰهُ الْكٰفِرِیْنَ ﴿۷۴﴾	74. Allah'tan başka. Derler ki: "Onlar bizi ortada bırakıp kayboldular. Demek ki daha önce yakardıklarımız bir hiçmiş." derler. İşte Allah, gerçeği yalanlayan nankörleri böyle sapkınlıkta bırakır.
ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُوْنَ فِی الْاَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُوْنَ ۚ﴿۷۵﴾	75. İşte bu, yeryüzünde hak hukuk tanımaksızın şımarıp azmanız nedeniyledir.
اُدْخُلُوْٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا ؕ فَبِئْسَ مَثْوَی الْمُتَكَبِّرِیْنَ ﴿۷۶﴾	76. Orada sürekli kalmak üzere Cehennem'in kapılarından girin. İşte, büyüklenenlerin yeri ne kötüdür!
فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ۚ فَاِمَّا نُرِیَنَّكَ بَعْضَ الَّذِیْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّیَنَّكَ فَاِلَیْنَا یُرْجَعُوْنَ ﴿۷۷﴾	77. O halde sabret. Kuşkusuz Allah'ın yaptığı uyarı gerçektir. Onlara yaptığımız uyarılardan bir kısmını sana göstersek de göstermeden seni vefat ettirsek de sonunda onlar yalnızca Bize döndürüleceklerdir.
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّنْ قَصَصْنَا عَلَیْكَ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَّمْ نَقْصُصْ عَلَیْكَ ؕ وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ یَّاْتِیَ بِاٰیَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِیَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُوْنَ ۧ﴿۷۸﴾	78. Ant olsun ki, senden önce de birçok resûl gönderdik. Onlardan bir kısmını sana anlattık, bir kısmını ise anlatmadık. Hiçbir resûl, Allah'ın izni olmaksızın bir âyet[1] getiremez. Allah'ın buyruğu geldiği zaman hak yerini bulur. Batıldan yana olanlar hüsrana uğrarlar.
اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا مِنْهَا وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۙ﴿۷۹﴾	79. Binmeniz ve yemeniz için hayvanları yararlanmanıza sunan Allah'tır.

1- Mucize, kanıt.

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِى صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

80. Ve sizin için onlarda daha nice yararlar var. Onlarla arzu ettiğiniz yere ulaşırsınız. Onların ve gemilerin üzerinde taşınırsınız.

وَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهٖ فَاَىَّ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

81. Allah size âyetlerini[1] gösteriyor. O halde Allah'ın ayetlerinden hangisini inkâr ediyorsunuz?

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوٓا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَاٰثَارًا فِى الْاَرْضِ فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

82. Yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğuna bakmazlar m? Onlar, güç ve yeryüzündeki eserleri bakımından daha üstündüler. Öyle olduğu halde sahip oldukları şeyler kendilerine yarar sağlamadı.

فَلَمَّا جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾

83. Resûlleri kendilerine kanıt içeren açıklayıcı bilgilerle geldiği zaman, sahip oldukları bilgiye güvenerek şımardılar ve kendisi ile alay ettikleri şey onları kuşattı.

فَلَمَّا رَاَوْا بَأْسَنَا قَالُٓوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهٖ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

84. Bizim cezamızı gördükleri zaman: "Allah'ın tekliğine iman ettik ve O'na şirk koştuklarımızı inkâr ettik." dediler.

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِى قَدْ خَلَتْ فِى عِبَادِهٖ ۚ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

85. Cezamızı görünce iman etmeleri onlara bir fayda vermedi. Allah'ın kulları hakkındaki geçmişten bugüne uyguladığı yasası[2] budur. Gerçeği yalanlayan nankörler orada zarara uğradılar.

1- Varlığına, yaratıcılığına ve gücüne işaret eden gösterge ve kanıt olan eserlerini, evreni ve evrende yer alan varlıkları. **2-** Sunnetullah.

سُورَةُ فُصِّلَتْ ﴿٤١﴾	**41. FUSSİLET SÛRESİ** *[İniş sırası: 61, Mekki, 54 ayet. Adını 3. ayetteki "Fussilet/detaylandırılmış" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Hâ, Mîm.
تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾	2. Rahmeti bol ve kesintisiz olan tarafından indirilmiştir.
كِتَابٌ فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾	3. Bilen[1] bir halk için, ayetleri detaylandırılmış, Arapça kur'an[2] bir Kitap'tır.
بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾	4. Haber verici ve uyarıcı olarak. Fakat insanların çoğu ondan yüz çevirmekte ve onu dinlememektedirler.
وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِى اَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَآ اِلَيْهِ وَفِى اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ اِنَّنَا عَامِلُونَ ﴿٥﴾	5. "Bizi kendisine çağırdığın şeye karşı, kalplerimiz örtülü, kulaklarımızda bir ağırlık ve bizimle senin aranda bir perde vardır. Artık sen, bildiğini yap, biz de bildiğimizi yapacağız." dediler.
قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَىَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوٓا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾	6. De ki: "Ben de sizin gibi bir beşerim. Bana vahyolunuyor ki, sizin ilahınız, bir tek ilahtır. Öyleyse doğrudan O'na yönelin ve yalnızca O'ndan bağışlanma dileyin. Müşriklerin vay haline!"
اَلَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾	7. Onlar[3] zekât[4] yapmazlar. Ahireti inkâr ederler.

1- Gerçeği kavrayan. **2-** Okunan. Ayette yer alan kuran sözcüğü, bilinen anlamıyla Kerim Kur'an değil, sözcüğün öncelikli anlamı olan "okumak, okunan, okunmak" anlamındadır. Dolayısı ile ayete Arapça bir Kur'an şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. **3-** Müşrikler. **4-** Zekât sözcüğü, burada "mali yükümlülük" anlamında değil, sözcüğün diğer anlamları olan "arınma, eş koşmaksızın Allah'a yönelme, benliğin her türlü kötülükten arınması, temizlenmesi, arı duru hale gelmesi." Anlamındadır.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ۝٨

8. İnanan ve salihatı[1] yapanlar için minnet altında bırakmayan bir ödül vardır.

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُوْنَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ۭ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٩

9. De ki: "Gerçekten de yeri iki günde yaratana mı nankörlük ediyorsunuz? O'na denk olanlar mı görüyorsunuz? O, âlemlerin Rabb'idir."

وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِيْهَا وَقَدَّرَ فِيْهَآ اَقْوَاتَهَا فِيْٓ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ ۭ سَوَاۗءً لِّلسَّاۗىِٕلِيْنَ ۝١٠

10. Orada; onun üzerinde ağır baskılar oluşturdu. Ve orayı bereketli kıldı. Orada rızkını temin etmek isteyenler için, rızıkları, fark gözetmeden dört gün içinde takdir etti.

ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى السَّمَاۗءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا ۭ قَالَتَآ اَتَيْنَا طَاۗىِٕعِيْنَ ۝١١

11. Sonra duman halinde bulunan göğe yöneldi. Ona ve yeryüzüne: "İsteyerek veya istemeyerek gelin!" dedi. İkisi de: "İsteyerek geldik." dediler.[2]

فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِيْ يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِيْ كُلِّ سَمَاۗءٍ اَمْرَهَا ۭ وَزَيَّنَّا السَّمَاۗءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ ڰ وَحِفْظًا ۭ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ۝١٢

12. Böylece onları iki günde yedi gök olarak tamamladı. Ve her göğe işini vahyetti.[3] Ve dünya göğünü kandillerle süsleyip koruduk. İşte bu, Mutlak Üstün Olan ve Her Şeyi Bilen'in takdiridir.

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ صٰعِقَةِ عَادٍ وَّثَمُوْدَ ۝١٣

13. Eğer hala yüz çevirirlerse, onlara de ki: "Âd ve Semûd'un yıldırımı gibi bir yıldırıma karşı sizi uyardım."

اِذْ جَاۗءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۭ قَالُوْا لَوْ شَاۗءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰۗىِٕكَةً فَاِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ۝١٤

14. Hani! Onlara, onlardan önceki ve sonrakilere, "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin." diye resûller gelmişti. Onlar, "Eğer Rabb'imiz isteseydi kesinlikle melekler indirirdi. O halde biz kendisiyle gönderilmiş olduğunuz şeyleri inkâr ediyoruz." demişlerdi.

1- Bozuk olan şeyi düzeltmek, düzelticilik yapmak, yapıcı olmak, düzeltmeye yönlendirmek, teşvik etmek. **2-** Bu, Allah'ın evrene koyduğu yasaların mecazi anlatımıdır. **3-** Yasalarını koydu.

فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوْا فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوْا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ؕ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِىْ خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ؕ وَكَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Âd'a gelince, onlar yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar: "Bizden daha güçlü kim olabilir?" dediler. Kendilerini yaratan Allah'ın, kendilerinden daha güçlü olduğunu görmediler mi? Ayetlerimizi bile bile reddediyorlardı.

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا صَرْصَرًا فِىْٓ اَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيْقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْىِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى وَهُمْ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿١٦﴾

16. Bunun üzerine, dünya hayatında zillet azabını onlara tattırmamız için, o bahtsız günlerde dondurucu bir rüzgâr gönderdik. Ahiret azabı ise elbette daha rezil edicidir. Ve onlara yardım da olunmaz.

وَاَمَّا ثَمُوْدُ فَهَدَيْنٰهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صٰعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُوْنِ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۚ ﴿١٧﴾

17. Semûd halkına gelince, onlara doğru yolu göstermiştik. Fakat onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler. Bunun üzerine, yaptıkları şeyler nedeniyle, alçaltıcı azabın yıldırımı onları yakaladı.

وَنَجَّيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۚ ﴿١٨﴾

18. Biz, inanan ve takvalı davranan kimseleri kurtardık.

وَيَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَآءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿١٩﴾

19. O gün, Allah'ın düşmanları bir araya getirilip topluca ateşe sürülecekler.

حَتّٰٓى اِذَا مَا جَآءُوْهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُوْدُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٠﴾

20. Nihayet oraya geldikleri zaman, yapmış oldukları şeylere; işitme, görme duyuları ve bedenleri kendi aleyhlerine tanıklık ederler.

وَقَالُوْا لِجُلُوْدِهِمْ لِمَ شَهِدْتُّمْ عَلَيْنَا ؕ قَالُوْٓا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِىْٓ اَنْطَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَّهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢١﴾

21. Bedenlerine, "Niçin aleyhimize tanıklık ettiniz? Dediler. Bedenleri de: "Bizi, her şeyi konuşturan Allah konuşturdu. Sizi ilk defa O yarattı ve O'na döndürülüyorsunuz."

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُوْنَ اَنْ يَّشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ اَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُوْدُكُمْ وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٢﴾

22. İşitme ve görme duyunuz ve bedeniniz aleyhinize tanıklık eder diye sakınmıyordunuz. Yapmakta olduğunuz birçok şeyi Allah'ın bilmediğini zannediyordunuz.

وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

23. İşte Rabb'iniz hakkındaki bu zannınız, sizi helake sürükledi. Böylece hüsrana uğrayanlardan oldunuz.

فَاِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۚ وَاِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

24. Artık dayanabilirlerse[1], onlar için konaklama yeri ateştir. Eğer özür beyan edip[2] af isteseler de onlar affedilecek olanlardan değillerdir.

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِى اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

25. Biz, onlara birtakım yandaşlar musallat ettik. Yaptıklarını ve yapacaklarını onlara süslü gösterdiler. Cinn ve insten[3], kendilerinden önce gelip geçmiş topluluklarda yürürlükte olan "söz" üzerlerine gerçekleşti. Onlar hüsrana uğrayan kimselerdir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾

26. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Bu Kur'an'ı dinlemeyin, gürültü edin[4], belki üstün gelirsiniz." dediler.

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَاَ الَّذِى كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

27. Böylesi gerçeği yalanlayan nankörlere, şiddetli bir azap tattıracağız. Ve onları yaptıklarının en kötüsü ile kesinlikle cezalandıracağız.

ذٰلِكَ جَزَآءُ اَعْدَآءِ اللّٰهِ النَّارُ ۚ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ۖ جَزَآءً بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

28. İşte böyle! Allah'ın düşmanlarının cezası ateştir. Ayetlerimizi bilerek reddetmeleri nedeniyle ceza olarak, onlar için orada ebedilik yurdu vardır.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَآ اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْاَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

29. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Rabb'imiz! Cinn ve insten bizi saptıranları bize göster. Aşağılanmışlardan olmaları için onları ayaklarımızın altına alalım." dediler.

1- İster dayanabilsinler ister dayanamasınlar. **2-** Pişman olduklarını ve kendilerine bir şans daha verilmesini istemek. **3-** "İns ve cinn", Kur'an'da birleşik bir ifade olarak kalıp şeklinde kullanılmaktadır. Bu terkibe, "insanlar ve cinler" şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. İns ve Cinn terkip olarak: gördüğümüz-görmediğimiz, yerli- yabancı, tanıdık- tanımadık, bilinen- bilinmeyen kimseler; diğer bir ifade ile her kes, her kim varsa demektir. **4-** Onun etkisini kırmak için boş şeyler söyleyin,

اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿٣٠﴾	30. “Rabb’imiz Allah’tır.” deyip, dosdoğru olanlara gelince, onlara melekler gelerek: “Korkmayın ve üzülmeyin. Söz verildiğiniz Cennet’le sevinin!” derler.
نَحْنُ اَوْلِيٰٓؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْٓ اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَدَّعُوْنَ ﴿٣١﴾	31. “Biz, dünya hayatında ve ahirette sizin evliyanızız.[1] Orada canlarınızın istediği her şey vardır ve istediğiniz her şey emrinizdedir.”
نُزُلًا مِّنْ غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ ﴿٣٢﴾	32. “Çok Bağışlayıcı ve Rahmeti Kesintisiz olan tarafından bir ikram olarak.”
وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَّقَالَ اِنَّنِيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٣٣﴾	33. Allah’a çağıran, salihâtı[2] yapan ve “Ben Müslüman olanlardanım.” diyen kimseden daha iyi sözlü kim vardır?
وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۗ اِدْفَعْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِيْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهٗ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهٗ وَلِيٌّ حَمِيْمٌ ﴿٣٤﴾	34. İyilikle kötülük bir değildir. Kötülüğü iyilikle sav.[3] Bir de bakmışsın ki seninle arasında düşmanlık olan kişi, candan velin[4] oluvermiş.
وَمَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا ۚ وَمَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا ذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿٣٥﴾	35. Buna[5] ancak sabredenler kavuşturulur ve buna büyük haz[6] sahipleri kavuşturulur.

1- Koruyucularınızız, yardımcılarınızız, destekleyicilerinizi. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Kötülüğe, iyilikle karşılık ver. (Söz konusu kötülüğün tanımı ve sınırları iyi belirlenmelidir. Kast edilen şey, zulme sessiz kalmak değildir. Yoksa zulmedenin zulmünü iyilikle savmak demek, zulme ortak olmak demektir. Burada kast edilen kötülük: davetçinin muhatabı tarafından görebileceği kabalık ve kötü davranıştır. Bunlara, öfke, nefret, intikam duygusu ile karşılık verilmemesi istenmektedir. Keza, kişisel ilişkilerde ortaya çıkan ve daha çok davranış bozukluğu olarak tanımlanabilecek türden kötülüklerdir. Diğer bir ifade ile “Cahille cahil olma.” denmektedir.) **4-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **5-** Kötülüğü iyilikle savma olgunluğuna. **6-** Yüksek ahlak ve erdem.

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٦﴾

36. Eğer şeytan, bir dürtüş[1] ile seni dürtecek olursa hemen Allah'a sığın[2]. O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

وَمِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ؕ لَا تَسْجُدُوْا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ الَّذِىْ خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿٣٧﴾

37. Gece ve gündüz; Güneş ve Ay O'nun âyetlerindendir.[3] Güneş'e ve Ay'a secde[4] etmeyin. Eğer yalnızca O'na kulluk ediyorsanız, onları yaratmış olana secde edin.

فَاِنِ اسْتَكْبَرُوْا فَالَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُوْنَ لَهٗ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُوْنَ ﴿٣٨﴾

38. Eğer kibirlenirlerse, bilsinler ki, Rabbinin katında bulunanlar, gece gündüz[5], O'nu tesbih[6] ederler ve onlar hiç usanmazlar.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖۤ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَاۤ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ؕ اِنَّ الَّذِىْۤ اَحْيَاهَا لَمُحْىِ الْمَوْتٰى ؕ اِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

39. Kupkuru olarak gördüğün yeryüzünün, sonradan üzerine su indirdiğimiz zaman harekete geçmesi ve nemalanıp kabarması da O'nun âyetlerindendir.[7] Ona hayat veren, elbette ki ölüleri de diriltir. O, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِىْۤ اٰيٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ؕ اَفَمَنْ يُّلْقٰى فِى النَّارِ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ يَّاْتِىْۤ اٰمِنًا يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِعْمَلُوْا مَا شِئْتُمْ ۙ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٤٠﴾

40. Ayetlerimizde saptırma yapanlar, Bize gizli kalmazlar. O halde Kıyamet Günü ateşe atılan kimse mi yoksa Bize güven içinde gelenler mi hayırlıdır? Dilediğinizi yapın. Kuşkusuz O, yaptığınız şeyleri en iyi görendir.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۚ وَاِنَّهٗ لَكِتٰبٌ عَزِيْزٌ ۙ ﴿٤١﴾

41. Onlar, kendilerine zikir[8] geldiği zaman onu yalanladılar. Kuşkusuz O, yüce bir Kitap'tır.

1- Vesvese. **2-** Şeytandan Allah'a sığınmak, "Eûzu billahi mine'ş-şeytâni'r-râcim" (kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım) demek değildir. Şeytandan Allah'a sığınmak: İns /cinn (insanoğlunun), kurumların, şeytanın saptırıcı telkin ve yönlendirmelerine karşı insanın vahiyle, vahyi ölçü alarak kendisini korumasıdır. Doğruyu, vahiyden öğrenip, saptırıcıların saptırmasını önlemektir. Zaten ayette, "Allah'a sığınırım de." denmemekte, "Allah'a sığın." Denmektedir; Allah'a sığınmak da onun buyruklarına uymakla olur. **3-** Gücünün, büyüklüğünün, yaratıcılığının göstergelerindendir. **4-** Saygınızı ve önemsemenizi Güneş'e ve Ay'a değil, onları yaratmış olan Allah'a gösterin; saygınızı nimete değil, nimeti verene olsun. **5-** Sürekli. **6-** Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, bütün mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **7-** Kanıt, gösterge, işaret. **8-** Öğüt olan Kur'an.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهٖ ؕ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

42. Ona önünden ve arkasından batıl yaklaşamaz. En İyi Hüküm Veren, Övgüye Değer Yegâne Varlık tarafından indirilmiştir.

مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ اَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

43. Sana, senden önceki resûllere söylenmiş olandan başka bir şey söylenmiyor.[1] Senin Rabb'in, kesinlikle bağışlamanın ve acı veren azabın sahibidir.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيَاتُهٗ ؕ ءَاَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ؕ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَآءٌ ؕ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِٓى اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ؕ اُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

44. Biz, onu yabancı bir dille "kur'an"[2] yapsaydık, mutlaka: "O'nun ayetleri açıklanmalı değil miydi?" derlerdi. Yabancı dilde bir kur'ana[3] Arap muhatap, hiç olur mu? De ki: "Kur'an, inananlar için bir yol gösterici ve bir şifadır." Ve inanmayanlara gelince, onların kulaklarında bir ağırlık vardır. Ve Kur'an, onlara kapalıdır. Onlara sanki uzak bir yerden seslenilmektedir.[4]

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ؕ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ؕ وَاِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

45. Ant olsun ki Biz, Mûsâ'ya Kitap'ı vermiştik de onda görüş ayrılığına düştüler. Eğer Rabbinin önceden verilmiş bir kararı olmasaydı[5], aralarında hemen hüküm verilir, işleri bitirilirdi. Onlar, Kur'an hakkında derin bir kuşku içindeler.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ؕ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

46. Kim sâlihatı[6] yaparsa kendisi için yapmış olur. Kim de bir kötülük yaparsa, kötülüğü kendi aleyhinedir. Senin Rabb'in kullarına asla haksızlık yapmaz.

1- Senden önceki resûllere de aynı şekilde sataşmışlardı, itham etmişlerdi. **2-** Okunan. **3-** Arapça olmayan bir kitaba. **4-** Sanki hiçbir şey duymuyorlar. **5-** Hesap görmeyi Ahirete bırakmış olmasaydı. **6-** Bozuk olan şeyi düzeltmek, düzelticilik yapmak, yapıcı olmak, düzeltmeye yönlendirmek, teşvik etmek.

❁❁❁ 24. Bölümün Sonu ❁❁❁

اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ؕ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ اَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ؕ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ اَيْنَ شُرَكَآءِىْ ۙ قَالُوْٓا اٰذَنّٰكَ ۙ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيْدٍ ۚ ﴿٤٧﴾

47. O Sa'at'ın[1] bilgisi yalnızca O'na havale olunur. O'nun bilgisi[2] dışında hiçbir ürün kabuğundan çıkmaz. Hiçbir dişi hamile kalmaz ve doğum yapmaz. Onlara: "Bana ortak koştuklarınız nerede?" diye seslenileceği gün, onlar: "Bizden bir tanık olmadığını[3] Sana bildiririz." derler.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوْا يَدْعُوْنَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوْا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيْصٍ ﴿٤٨﴾

48. Ve daha önce tapındıkları şeyler, onlardan uzaklaşıp gittiler. Onlar, kendileri için kaçıp kurtulacak yer olmadığını anladılar.

لَا يَسْـَٔمُ الْاِنْسَانُ مِنْ دُعَآءِ الْخَيْرِ ۫ وَاِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوْسٌ قَنُوْطٌ ﴿٤٩﴾

49. İnsan iyilik[4] istemekten bıkıp usanmaz. Eğer kendisine bir kötülük dokunursa, hemen karamsarlığa kapılır ve ümitsiz olur.

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ هٰذَا لِىْ ۙ وَمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُجِعْتُ اِلٰى رَبِّىْٓ اِنَّ لِىْ عِنْدَهٗ لَلْحُسْنٰى ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا ۫ وَلَنُذِيْقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿٥٠﴾

50. Fakat kendisine dokunan sıkıntıdan sonra, ona Tarafımızdan bir rahmet[5] tattırsak: "Bu benim hakkımdır. Ve Saat'ın[6] geleceğini de sanmıyorum. Gelse bile, Rabb'imin huzuruna çıkarılacak olursam, O'nun yanında kesinlikle benim için en iyisi vardır." der. O zaman, gerçeği yalanlayan nankörlere, yaptıklarını kesinlikle bildireceğiz ve onlara kesinlikle ağır bir cezadan tattıracağız.

وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَآءٍ عَرِيْضٍ ﴿٥١﴾

51. İnsana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirip yan çizer.[7] Kendisine bir kötülük dokunduğu zaman da bol bol dua ederek yardım ister.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهٖ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِىْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٢﴾

52. De ki: "Gördünüz mü?[8] Eğer Kur'an Allah katından olduğu halde, siz onu inkâr ediyor ve tanımıyorsanız; bu durumda, haktan uzak kalandan daha sapkın kim olabilir?"

1- Kıyamet'in. **2-** Her şey O'nun koyduğu yasalara göre gerçekleşir. **3-** O şeylerin Sana ortak olduklarını artık kabul etmiyoruz. **4-** Mal-mülk. **5-** Mal, mülk ve rahatlık verirsek. **6-** Kıyametin kopacağını. **7-** Mal, imkân ve güç verince Bizi unutur; başına bir bela geldiği, sıkıntıya düştüğü zaman da yeniden Bizi hatırlamaya başlar. **8-** Hiç düşündünüz mü?

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَفِىٓ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ ۗ اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

53. Âyetlerimizi[1] afakta[2] ve enfüste[3] onlara göstereceğiz. Onun[4] gerçek olduğu açıkça belli olsun diye. Rabb'inin her şeye tanık olması yeterli değil mi?

اَلَآ اِنَّهُمْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَآءِ رَبِّهِمْ ۗ اَلَآ اِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُحِيطٌ ﴿٥٤﴾

54. İyi bilin ki onlar, Rabb'lerine kavuşacaklarından kuşku duyuyorlar. İyi bilin ki O, Her Şeyi Kuşatan'dır.

1- Gücümüzü, büyüklüğümüzü, yüceliğimizi gösteren işaretleri, göstergeleri, kanıtları. **2-** Dış dünyada, doğada. **3-** İç dünyada, kendi içinde. **4-** Kur'an'ın.

سُورَةُ الشُّورٰى ﴿٤٢﴾	**42. ŞÛRÂ SÛRESİ** *[İniş sırası: 62, Mekki, 53 ayet. Adını 38. ayetteki "Şûrâ/danışma" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Hâ, Mîm.
عٓسٓقٓ ﴿٢﴾	2. Ayn, Sîn, Kaf.
كَذٰلِكَ يُوحِٓى اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾	3. Mutlak Üstün Olan, En İyi Hüküm Veren Allah, sana ve senden öncekilere işte böyle vahyeder.
لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۭ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾	4. Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. O, Çok Yüce'dir, Çok Ulu'dur.
تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ ۭ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾	5. Gökler neredeyse üstlerinden çatlayacak. Melekler ise Rabblerini övgü ile yüceltiyor, yeryüzünde bulunanlar için bağışlanma diliyorlar. İyi bilin ki Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَآءَ اللّٰهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ ۡ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾	6. Onlar, O'nun yanı sıra veliler[1] edindiler. Allah, onları görüp gözetlemektedir. Sen onlara vekil[2] değilsin.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28)
2- Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren.

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ؕ فَرِيقٌ فِى الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِى السَّعِيرِ ﴿٧﴾

7. Kentlerin anası[1] ve civarındakileri, hakkında kuşku olmayan toplanma günü ile uyarman için sana Arapça bir Kur'an vahyettik. Onların bir kısmı Cennet'tedir, bir kısmı da alevli ateştedir.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَآءُ فِى رَحْمَتِهٖ ؕ وَالظّٰلِمُونَ مَا لَهُمْ مِّنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

8. Eğer Allah dileseydi[2] kesinlikle onları bir tek ümmet[3] yapardı. Ne var ki O dilediği[4] kimseyi rahmetinin içine koyar. Zalimlere gelince, onların velisi ve yardımcısı yoktur.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِىُّ وَهُوَ يُحْىِ الْمَوْتٰى ۡ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۚ ﴿٩﴾

9. Yoksa O'ndan başka veliler mi edindiler? Oysa ki veli yalnızca O'dur. O, ölüleri diriltir ve O, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَىْءٍ فَحُكْمُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّى عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۗ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿١٠﴾

10. Bir şey hakkında anlaşmazlığa düşerseniz, artık onun hükmü Allah'a aittir. İşte o Allah, benim Rabb'imdir. O'na tevekkül[5] ettim ve O'na yöneldim.

فَاطِرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ؕ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَىْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

11. Göklerin ve yerin fıtratını[6] belirleyendir. Size, kendinizden çiftler, hayvanlardan çiftler yapandır. Orada sizi bir düzen içinde üretiyor. O'na benzer hiçbir şey yoktur. O, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

لَهٗ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

12. Göklerin ve yeryüzünün kilitleri[7] yalnızca O'nundur. O, dilediği kimse için rızkı genişletir ve takdir eder. O, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

1- Mekke. **2-** Kimseye seçme hakkı tanımayarak, irade sahibi yapmayarak. İnsanları, seçimlerinde özgür bırakmayarak. **3-** Topluluk, toplum. Sözcüğün birincil anlamı "yol" demektir. Bu yol, amaçlanmış, hedef olarak belirlenmiş yoldur. Amaç ve inanç birliği, ortak değer yargıları ve aynı uygarlığa sahip olan insan topluluğu demek olan ümmet kavramının; aynı zamanda ana, din, yol, cemaat, familya, nesil, boy, zaman gibi anlamları da bulunmaktadır. **4-** Uygun gördüğünü. Dileyeni, hak edeni; hak etmek için gayret göstereni. **5-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **6-** Onlara işleyiş yasalarını koyandır. Çevirilerde, ayette yer alan "fâtiru" sözcüğüne, "yaratma" anlamı verilmektedir. Bu doğru değildir. Zira "fatira" yaratmak değil, bir şeyin "fıtratı" yani sahip olduğu özellikler demektir. **7-** Hazineleri, egemenliği, yönetimi.

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوحًا وَّالَّذِيٓ
اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ اِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى
وَعِيسٰٓى اَنْ اَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ؕ كَبُرَ
عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ ؕ اَللّٰهُ يَجْتَبِٓى
اِلَيْهِ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِٓى اِلَيْهِ مَنْ يُّنِيبُ ﴿١٣﴾

13. O, size dinden Nûh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi; İbrahim'e, Mûsâ'ya ve İsâ'ya, tavsiye buyurduğumuzu yasa yaptı. "Dini ayakta tutun[1] ve onda ayrılığa düşmeyin." Senin kendilerini davet ettiğin şey, müşriklere ağır geldi. Allah, dilediğini[2] kendisine seçer ve kendisine yönelen kimseye doğru yolu gösterir.

وَمَا تَفَرَّقُٓوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ
بَغْيًا بَيْنَهُمْ ؕ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ اِلٰٓى
اَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ ؕ وَاِنَّ الَّذِينَ اُورِثُوا
الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

14. Onların, kendilerine ilim[3] geldikten sonra anlaşmazlığa düşmelerinin nedeni kıskançlık ve ihtiraslarıdır. Eğer Rabb'inden, "belirlenmiş bir süreye kadar" sözü verilmemiş olunsaydı, aralarında hemen hüküm gerçekleştirilirdi. Onların ardından Kitap'a mirasçı olanlar[4], derin bir kuşku içindedirler.

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ وَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ
اَهْوَآءَهُمْ ۚ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ ۚ
وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ؕ
لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ؕ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

15. İşte bunun için, artık sen onlara çağrıda bulun. Buyrulduğun gibi dosdoğru ol. Onların hevalarına[5] uyma. Onlara de ki: "Allah'ın Kitap'tan indirdiği şeye inandım. Ve bana aranızda adaleti gerçekleştirmem buyruldu. Allah, bizim de Rabbimizdir, sizin de Rabbinizdir. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da sizedir. Öyleyse aramızda çekişmeye gerek yoktur. Nasıl olsa Allah aramızı bulacak.[6] Dönüş yalnızca O'nadır.

وَالَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ
لَهٗ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ
وَّلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

16. Allah'a olan çağrıya olumlu yanıt verdikten sonra, O'nun hakkında tartışanların ileri sürdükleri kanıtlar, Rabb'lerinin yanında geçersizdir. Onların üzerinde gazap vardır, şiddetli bir azap da onlar içindir.

اَللّٰهُ الَّذِٓى اَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ ؕ وَمَا
يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

17. Allah, Kitap'ı ve mizanı[7] hakk ile indirendir. Nereden bileceksin ki belki de o Sa'at[8] çok yakındır!

1- Dini tam anlamıyla yaşayın. **2-** Dileyeni. Hak etmek için gayret göstereni. **3-** Vahiy. **4-** Ehl-i Kitap. **5-** Tutku ve kuruntularına. **6-** Hükmünü verecek. **7-** Ölçüyü: Adalet ölçüsünü. Doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü, yararlı olanla zararlı olanı ayırt etme ölçüsünü. Hak, adalet ve yaşamın dengesini sağlayacak ölçüyü. **8-** Kıyamet.

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۚ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا ۙ وَيَعْلَمُونَ اَنَّهَا الْحَقُّ ۗ اَلَآ اِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِى السَّاعَةِ لَفِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

18. İnanmayanlar, alayımsı bir şekilde, onun hemen gerçekleşmesini istiyorlar. İnananlar ise tedbirlidirler. Onun gerçek olduğunu bilirler. Sa'at[1] hakkında tartışanlar, derin bir sapkınlık içindedirler.

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

19. Allah, kullarına karşı çok hoşnut edicidir. Dilediğini rızıklandırır. O, Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهٗ فِى حَرْثِهٖ ۚ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَا لَهٗ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

20. Kim ahiret ekinini[2] isterse, Biz onun kazancını artırırız. Kim dünya ekinini isterse, ona da ondan artırırız. Ve onun için ahirette hiçbir nasip yoktur.

اَمْ لَهُمْ شُرَكٰٓؤُا شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللّٰهُ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۗ وَاِنَّ الظّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢١﴾

21. Yoksa onların, Allah'ın dinde izin vermediği bir şeyi, kendilerine meşru kılan ortakları mı var? Eğer "ayırma kelimesi"[3] olmasaydı kesinlikle aralarında hemen hüküm verilirdi. Kuşkusuz ki zalimler için acı bir azap vardır.

تَرَى الظّٰلِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ فِى رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۚ لَهُمْ مَا يَشَآءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

22. Kazandıkları şeylerle karşı karşıya geldiklerinde, zalimlerin endişeye kapıldıklarını görürsün. İman edip salihatı[4] yapanlar da Cennetlerin bahçelerindedirler. Onlar için Rabb'lerinin yanında istedikleri her şey vardır. İşte bu büyük ikramdır.

ذٰلِكَ الَّذِى يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ ۗ قُلْ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبٰى ۗ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهٗ فِيهَا حُسْنًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

23. İşte bu, Allah'ın, iman edip salihâtı yapan kullarına müjdelediği şeydir. De ki: "Ben bu çağrıya karşılık "yakınlıkta sevgiden"[5] başka sizden bir ücret istemiyorum. Her kim bir iyilik yaparsa, onun için iyilikleri artırırız. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Çok Şükreden'dir.[6]

1- Kıyamet. **2-** Kazancını. **3-** Hesap sorma gününde her kesin yaptıklarına göre ayrıştırılacağına dair takdir edilmiş hüküm. **4-** Bozuk olan şeyi düzeltmek, düzelticilik yapmak, yapıcı olmak, düzeltmeye yönlendirmek, teşvik etmek. **5-** Allah'a giden yolda yakınlık kurmanızdan, birbirinizi sevmenizden. **6-** Yapılan Şeyin Karşılığını Veren'dir.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ فَاِنْ يَشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖ ۗ اِنَّهٗ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

24. Onlar, senin için "Allah'a karşı yalan uydurdu." diyorlar. Oysaki Allah dilerse[1] senin kalbini de mühürler. Batılı yok eder. Ve kelimeleriyle[2] hakkı gerçekleştirir. O, göğüslerde olanı çok iyi bilendir.

وَهُوَ الَّذِى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّـَٔاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

25. Ve O, kullarının tevbesini kabul eder ve kötülüklerini bağışlar. Ve yaptığınız şeyleri bilir.

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

26. İman edip salihâtı yapanların isteklerini kabul eder ve onlara lütfundan daha fazlasını verir. Gerçeği yalanlayan nankörlere ise şiddetli bir azap vardır.

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِى الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّهٗ بِعِبَادِهٖ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

27. Eğer Allah, kullarına rızkı genişletseydi, kesinlikle yeryüzünde azarlardı. Fakat O, dilediği kadarını indirir. Kuşkusuz O, kullarının Her Şeyinden Haberdar Olan'dır, Her Şeyi Gören'dir.

وَهُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهٗ ۗ وَهُوَ الْوَلِىُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

28. O, insanlar ümitsizliğe düştükten sonra yağmuru yağdıran ve rahmetini yayandır. Ve O, Gerçek Gözetici'dir, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَآبَّةٍ ۗ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَآءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

29. Göklerin ve yeryüzünün yaratılması ve o ikisinde[3] her canlıdan çoğaltıp yaması, O'nun âyetlerindendir.[4] O, dilediği zaman onları toplamaya gücü yetendir.

وَمَآ اَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

30. Size isabet eden her musibet, kendi yaptığınız şeyler yüzündendir. O, çoğuna da engel oluyor.

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

31. Siz, yeryüzünde aciz bırakabilecek olanlar değilsiniz. Sizin, Allah'tan başka bir veliniz[5] ve yardımcınız yoktur.

1- Böyle bir şey yaptığın takdirde. **2-** Takdir edilmiş hükmüyle. **3-** Göklerde ve yerde. **4-** Varlığının, gücünün, üstünlüğünün göstergelerindendir. **5-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

وَمِنْ اٰيَاتِهِ الْجَوَارِ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٣٢﴾	32. Denizdeki dağ gibi akıp giden gemiler O'nun ayetlerindendir.[1]
اِنْ يَّشَاْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلٰى ظَهْرِهٖ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۙ ﴿٣٣﴾	33. Dilerse rüzgârı durdurur da denizin yüzünde kalakalırlar. Kuşkusuz bunda çok sabreden ve çok şükredenler için âyetler[2] vardır.
اَوْ يُوْبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوْا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيْرٍ ۙ ﴿٣٤﴾	34. Veya yaptıkları şeylerden dolayı onları yok eder veya birçoğunu bağışlar.
وَّيَعْلَمَ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِىْٓ اٰيٰتِنَا ؕ مَا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيْصٍ ﴿٣٥﴾	35. Ayetlerimiz hakkında mücadele edenler, kendileri için sığınacak bir yer olmadığını bilsinler.
فَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَىْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۚ ﴿٣٦﴾	36. Size verilen her şey, geçici dünya hayatının geçimliğidir. İman edip, Rabb'lerine tevekkül[3] edenlere Allah katından verilecek nimetler daha hayırlıdır ve daha kalıcıdır.
وَالَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا غَضِبُوْا هُمْ يَغْفِرُوْنَ ۚ ﴿٣٧﴾	37. Onlar, büyük günahlardan ve fahşadan[4] kaçınan ve öfkelendikleri zaman bağışlayan kimselerdir.
وَالَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۪ وَاَمْرُهُمْ شُوْرٰى بَيْنَهُمْ ۪ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۚ ﴿٣٨﴾	38. Rabb'lerinin çağrısına uyarlar ve salatı ikâme[5] ederler. Onlar, işlerini birbirlerine danışarak[6] yaparlar. Kendilerine verdiğimiz rızıktan infak[7] ederler.
وَالَّذِيْنَ اِذَآ اَصَابَهُمُ الْبَغْىُ هُمْ يَنْتَصِرُوْنَ ﴿٣٩﴾	39. Bir haksızlığa, zulme uğradıkları zaman, yardımlaşırlar.
وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾	40. Bir kötülüğün karşılığı o kötülük ölçüsündedir. Ama kim bağışlar ve düzeltici olursa artık onun karşılığı Allah'a aittir. Kuşkusuz O, haksızlık yapanları sevmez.

1- Gücünün göstergelerindendir. **2-** Kanıtlar, işaretler, göstergeler. **3-** Allah'a güvenmek, O'na dayanmak; her türlü hazırlığı yaptıktan sonra sonucu Allah'a bırakmak. **4-** Her türlü kötülük ve aşırılıktan. **5-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek. İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. Yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak. **6-** Ortak/kolektif akılla. **7-** Harcarlar; hayırlı işlere ve ihtiyaç sahiplerine yardım ederler.

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهٖ فَاُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤١﴾

41. Kim de haksızlığa uğradıktan sonra hakkını alırsa, onun aleyhine bir yol tercih edilmez.

اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَظْلِمُوْنَ النَّاسَ وَيَبْغُوْنَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٤٢﴾

42. Fakat insanlara haksızlık yapanların ve yeryüzünde haksız yere zorbalık yapanların aleyhlerine bir yol tercih edilir. İşte onlar, kendileri için acı bir azap olanlardır.

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿٤٣﴾

43. Ancak kim sabreder ve bağışlarsa, büyüklük yapmış olur.

وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِىٍّ مِّنْ بَعْدِهٖ ؕ وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٤﴾

44. Allah, kimi sapkınlıkta bırakırsa[1], artık bunun ardından onun için bir veli[2] bulunmaz. Haksızlık yapanların, azabı gördüklerinde: "Acaba geri dönmenin bir yolu var mı?" dediklerini göreceksin.

وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِىٍّ ؕ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِىْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ﴿٤٥﴾

45. Onları, aşağılanmalarından dolayı başları öne eğilmiş, göz ucuyla çevrelerine bakarlarken ona[3] sunulduklarını göreceksin. İman edenler: "Zarara uğrayanlar, kendilerini ve taraftarlarını Kıyamet Günü zarara uğratmış olan kimselerdir." dediler. İyi bilin ki zalimler kalıcı bir azabın içindedirler.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ اَوْلِيَآءَ يَنْصُرُوْنَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٦﴾

46. Onların, kendilerine yardım edecek Allah'tan başka velileri yoktur. Ve Allah kimi sapkınlıkta bırakırsa[4] artık onun için bir kurtuluş yolu yoktur.

اِسْتَجِيْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِىَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ؕ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَاٍ يَّوْمَئِذٍ وَّمَا لَكُمْ مِّنْ نَّكِيْرٍ ﴿٤٧﴾

47. Allah tarafından geri döndürülmeyecek olan günün gelmesinden önce, Rabb'inizin çağrısına olumlu yanıt verin. İzin Günü[5], sizin için bir sığınak yoktur. Sizin için kabul etmemek de yoktur.[6]

1- Yaptıkları nedeniyle. Doğru yoldan sapan aslında insanın kendisidir. Allah da onun sapmasına müsaade etmektedir. Bu, ona tanıdığı seçme özgürlüğünün doğal bir sonucudur. **2-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. **3-** Ateşe. **4-** Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Bu terkip; Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni, isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni, isteyeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir, demektir. **5-** Hesap görme günü. **6-** Yaptıklarınızı inkâr edemezsiniz.

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَمَآ اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًاؕ اِنْ عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلَاغُؕ وَاِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَاؕ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

48. Buna rağmen eğer yüz çevirirlerse, Biz, seni onların üzerine bekçi olarak göndermedik. Senin üzerine düşen yalnızca çağrıda bulunmaktır. Biz, insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımız zaman, insan ona sevinir. Kendi yaptıklarından dolayı başına bir kötülük gelse, işte o zaman insan kâfir[1] kesilir.

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُؕ يَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ اِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ الذُّكُورَۙ ﴿٤٩﴾

49. Göklerin ve yeryüzünün egemenliği yalnız Allah'a aittir. O, dilediği şeyi yaratır. Dilediğine dişiler dilediğine de erkekler bahşeder.

اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَاِنَاثًاۚ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَآءُ عَقِيمًاؕ اِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

50. Veya hem erkekler hem dişiler; onları çift yapar. Ve dilediğini kısır yapar. Kuşkusuz O, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُؕ اِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

51. Allah'ın, vahiy yolu ile veya bir perde arkasından veya bir resûl göndererek izni ile dilediğini vahyetmesi dışında, bir beşer ile konuşması söz konusu değildir. Kuşkusuz O, Çok Yüce'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.[2]

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ رُوحًا مِنْ اَمْرِنَاؕ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْاِيمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهٖ مَنْ نَشَآءُ مِنْ عِبَادِنَاؕ وَاِنَّكَ لَتَهْدِٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍۙ ﴿٥٢﴾

52. İşte böylece sana buyruğumuzdan bir ruh[3] vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat onu, kullarımızdan dileyen kimseyi doğru yola ileteceğimiz bir ışık yaptık. Kuşkusuz sen, dosdoğru bir yola kılavuzluk etmektesin.

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِي لَهٗ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِؕ اَلَآ اِلَى اللّٰهِ تَصِيرُ الْاُمُورُ ﴿٥٣﴾

53. Göklerde ve yerde olanların kendisine ait olduğu Allah'ın yoluna. İyi bilin ki bütün işler sonunda Allah'a döner.

1- Nankör. **2-** Bu ayete; Allah'ın bir beşere, "vahiy yolu ile", "perde arkasından" ve "elçi göndererek" olmak üzere üç ayrı şekilde vahyi ilettiği şeklinde anlam verilebileceği gibi; vahyin tek yolla, o da: "Vahiy yolu ile; yani perde gerisinden, yani resûl göndererek." şeklinde anlam vermek te mümkündür. Buna göre ayette, vahyedilme çeşitleri değil, vahyedilme biçimi anlatılmaktadır. **3-** Vahiy. Allah'tan gelen bilgi. Ruh sözcüğü, "can", "vücuda hayat veren cevher" anlamının yanı sıra; "insana ve toplumlara düzen vererek onları canlı, diri ve sağlıklı kılan vahiy" anlamında da gelmektedir.

سُورَةُ الزُّخْرُوفِ ﴿٤٣﴾	**43. ZUHRÛF SÛRESİ** *[İniş sırası: 63, Mekki, 89 ayet. Adını 35. ayetteki "Zuhrûf/altın" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Ha, Mim.
وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾	2. Apaçık Kitap'a ant olsun ki!
اِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾	3. Biz onu düşünüp anlayasınız diye Arapça bir kur'an[1] yaptık.
وَاِنَّهُ فِىٓ اُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾	4. Kur'an, nezdimizde Ummu'l Kitap'tadır[2]. Gerçekten yücedir ve hâkimdir.[3]
اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ﴿٥﴾	5. Siz, israf eden[4] bir halk oldunuz diye, size öğüt vermekten vaz mı geçelim?
وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَبِىٍّ فِى الْاَوَّلِينَ ﴿٦﴾	6. Öncekiler için de nice nebiler gönderdik.
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِىٍّ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٧﴾	7. Onlar, kendilerine gelen her nebiyi mutlaka alaya alıyorlardı.
فَاَهْلَكْنَآ اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضٰى مَثَلُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾	8. Biz, güç bakımından onlardan daha üstün olanları yok ettik. Geçmişe ait örnek haline geldiler.
وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾	9. Müşriklere: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, kesinlikle: "Onları Mutlak Üstün Olan, Her Şeyi Bilen yarattı." diyecekler.

1- Okunan. Çevirilerde Kur'an sözcüğüne, yaygın olarak Allah'tan gelen vahyin kitaplaşmış hali anlamı verilmektedir. Kur'an'ın tek anlamı bu değildir. Zira vahyin kitaplaşmış haline kimi ayetlerde bağlamından dolayı isim olarak Kur'an denmiş olsa da esas isim, "Mushaf"tır, "Kitap"tır. Aslında Kara'e kökünden türeyen Kur'an, kök anlamı itibariyle Kitap veya Mushaf demek değil, "okumak, toplamak, bir araya getirmek, nakletmek, aktarmak." Demektir. **2-** Ana kitap. **3-** Kötülüğü önleyici yasalar içermektedir; sağlamdır, korunmuştur. **4-** Haddi aşan.

اَلَّذِی جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّجَعَلَ لَكُمْ فِیْهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۙ﴿۱۰﴾	10. O, yeryüzünü sizin için beşik[1] yaptı. Orada sizin için yollar yaptı[2]. Umulur ki hidayete eresiniz.[3]
وَالَّذِیْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ ۚ فَاَنْشَرْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّیْتًا ۚ كَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ﴿۱۱﴾	11. O, bir ölçüye göre gökten su indirendir. Sonra, onunla ölü bir beldeyi canlandırdık. İşte siz de böyle yeniden diriltileceksiniz.
وَالَّذِیْ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْفُلْكِ وَالْاَنْعَامِ مَا تَرْكَبُوْنَ ۙ﴿۱۲﴾	12. Her şeyi çift yarattı.[4] Gemilerden ve hayvanlardan binekler kıldı.
لِتَسْتَوٗا عَلٰی ظُهُوْرِهٖ ثُمَّ تَذْكُرُوْا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ اِذَا اسْتَوَیْتُمْ عَلَیْهِ وَتَقُوْلُوْا سُبْحَانَ الَّذِیْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِیْنَ ۙ﴿۱۳﴾	13. Üzerlerine binip, onlardan yararlanınca, Rabb'inizin verdiği nimetleri anarak: "Bunları, hizmetimize veren Allah ne yücedir; yoksa bizim bunlara gücümüz yetmezdi." deyin.
وَاِنَّاۤ اِلٰی رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُوْنَ ﴿۱۴﴾	14. Kuşkusuz biz, sonunda Rabb'imize döneceğiz.
وَجَعَلُوْا لَهٗ مِنْ عِبَادِهٖ جُزْءًا ؕ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ مُّبِیْنٌ ؕ﴿۱۵﴾	15. Bazı kullarını, O'nun bir parçası saydılar.[5] Gerçekten, o insan[6], açıkça nankörlük etmektedir.
اَمِ اتَّخَذَ مِمَّا یَخْلُقُ بَنَاتٍ وَّاَصْفٰىكُمْ بِالْبَنِیْنَ ۚ﴿۱۶﴾	16. Yoksa O, yarattıklarından kızları kendisine ayırıp, oğulları size mi bıraktı?

1- Yaşama ve geçinme yeri. **2-** Geçinme kaynakları, geçim yolları. Ayette, yer alan sebil sözcüğüne, " kara yolu" anlamı verildiği için "gitmeniz için yollar var etti" diye çeviri yapılmaktadır. Oysaki sebil, karayolu anlamında "yol" demek değildir. Sebil: "iki şey arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. **3-** Yaşamınızı doğru yoldan temin edersiniz. Hidayet, Gerçeğe yönelmek, gerçeği kavramak, gerçeğe ve doğruya ulaşmak demektir. **4-** Evrendeki bütün varlıklar çift yaratılmıştır: Erkek–dişi, iyi-kötü, siyah–beyaz, sıcak-soğuk, iman-küfür, madde-mana, hayat-ölüm, sevgi-nefret, cömertlik-cimrilik… **5-** Allah'ın velileri, azizleri, kralları, oğulları, çocukları, hayvanları… **6-** Buradaki insandan kasıt, insanların tamamını değil, belli bir insan gurubudur. "El insan" da ki "el" takısı; belli olanı, bilineni işaret etmektedir.

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ﴿١٧﴾

17. Onlardan biri, kendisine, Rahman'a layık gördüğü kız çocuğu haberi verildiği zaman, yüzü simsiyah kesilir, içini üzüntü kaplar.

اَوَمَنْ يُّنَشَّؤُا فِى الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِى الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِيْنٍ ﴿١٨﴾

18. Ve süs içinde büyütülmekten başka işe yaramayanı mı verdi diye hayıflanır!

وَجَعَلُوا الْمَلٰٓئِكَةَ الَّذِيْنَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا ؕ اَشَهِدُوْا خَلْقَهُمْ ؕ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْـَٔلُوْنَ ﴿١٩﴾

19. Onlar, Rahman'ın kulları olan melekleri dişi saydılar. Onların yaratılışlarına tanık mı oldular? Onların bu tanıklıkları yazılacak ve sorguya çekileceklerdir.

وَقَالُوْا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ ؕ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۗ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿٢٠﴾

20. "Eğer Rahman dileseydi, biz onlara kulluk etmezdik." dediler. Onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur. Onlar yalnızca saçmalıyorlar.

اَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا مِّنْ قَبْلِهٖ فَهُمْ بِهٖ مُسْتَمْسِكُوْنَ ﴿٢١﴾

21. Yoksa ondan önce, onlara kitap verdik de onlar, ona mı dayanıyorlar?

بَلْ قَالُوْٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢٢﴾

22. Hayır! Dediler ki: "Doğrusu, biz, atalarımızı bir ümmet[1] üzerinde bulduk, biz de onların izinden gidiyoruz.

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِىْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. Tıpkı bunun gibi, senden önce de ne zaman bir beldeye uyarıcı gönderdiysek, oranın refah içinde olanları: "Biz, atalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk. Biz de kesinlikle onların izinden gidiyoruz." dediler.

قٰلَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ ؕ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٢٤﴾

24. Size, "Atalarınızı üzerinde bulduğunuz yoldan daha doğrusunu getirmiş olsam da mı?" deyince, onlar: "Biz, sizinle gönderilene kafirlik[2] ediyoruz." dediler.

1- Toplum. İnsan soyu. Ümmet, toplum anlamının yanı sıra aynı tür canlı topluluğuna da verilen isimdir. Örneğin kuşlar bir ümmettir. Sözcüğün diğer bir anlamı da "yol"dur. Bu yol, amaçlanmış, hedef olarak belirlenmiş yoldur. Amaç ve inanç birliği, ortak değer yargıları ve aynı uygarlığa sahip olan insan topluluğudur. Ümmet sözcüğünün aynı zamanda din, cemaat, familya, nesil, boy, zaman gibi anlamları da bulunmaktadır. **2-** Gerçeğin üzerini örten, onu yok sayan, görmezden gelen.

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

25. Bunun üzerine onlara hak ettikleri cezayı verdik. Yalanlayanların sonlarının nasıl olduğuna bir bak!

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهٖٓ اِنَّنِى بَرَٓاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾

26. Bir zamanlar İbrâhim, babasına ve halkına: "Ben sizin kulluk ettiklerinizden uzağım demişti."

اِلَّا الَّذِى فَطَرَنِى فَاِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

27. Ancak fıtratımı[1] belirleyen başka. Kuşkusuz O beni doğru yola iletecektir.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِى عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

28. İbrahim, gerçeğe yönelmeleri umuduyla takdir edilmiş hükmü gelecek nesiller için de kalıcı bir ilke yaptı.

بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَٓاءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾

29. Doğrusu bunları ve atalarını, kendilerine Hakk ve onu açıklayıcı bir resûl gelinceye kadar yararlandırıp yaşattım.

وَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاِنَّا بِهٖ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

30. Onlara, Hakk geldiği zaman: "Bu bir büyüdür. Biz onu yalanlayanlarız." dediler.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾

31. "Bu Kur'an'ın, iki şehrin birinden, bir büyük adama[2] indirilmesi gerekmez miydi?" dediler.

اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ۚ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

32. Rabb'inin rahmetini onlar mı dağıtıyorlar? Dünya hayatındaki geçimliklerini Biz paylaştırdık. Birbirlerine işlerini gördürsünler diye, onların bir kısmını bir kısmının üzerine derecelerle yükselttik. Rabb'inin rahmeti onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır.[3]

1- Ayette yer alan "fetara" sözcüğüne, "yaratma" anlamı verildiği için, çevirilerde "beni yaratan" şeklinde anlam verilerek yanlışlık yapılmaktadır. Fetara, yaratma değil; yaradılış özelliği, kişilik, benlik, yaradılış yasaları yani "fıtrat" demektir. **2-** Zengin, güçlü, toplumun ileri geleni. **3-** Allah'ın yol göstericiliği, doğru yolda olma dünya nimetlerinden daha değerlidir.

وَلَوْلَآ اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوْتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُوْنَ ۙ﴿٣٣﴾

33. Şayet insanlar, tek bir ümmet[1] haline gelmeyecek olsalardı,[2] Rahman'ı küfreden[3] kimselerin, evlerinin tavanlarını ve merdivenlerini gümüşten yapardık.

وَلِبُيُوْتِهِمْ اَبْوَابًا وَّسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔوْنَ ۙ﴿٣٤﴾

34. Ve evlerinin kapılarını ve üzerine oturup yaslandıkları koltuklarını da.

وَزُخْرُفًا ؕ وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٥﴾

35. Ve altına boğardık. Bunların tamamı, dünya hayatının kazanımından başka bir şey değildir.[4] Ahiret ise Rabb'inin yanında, yalnızca takva[5] sahipleri içindir.

وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ﴿٣٦﴾

36. Her kim Rahman'ın öğüdüne karşı duyarsız olursa, Biz ona bir şeytan[6] salarız. Artık şeytan onun yakın arkadaşı olur.

وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٧﴾

37. Şeytanlar, onları doğru yoldan saptırdıkları halde, onlar hâlâ kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar.

حَتّٰٓى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِىْ وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِيْنُ ﴿٣٨﴾

38. Nihayet o[7] Bize geldiği zaman: "Keşke seninle aramız iki doğu[8] uzaklığı kadar uzak olsaydı." der. Öyleyse bu ne kötü bir arkadaşlıktır.

وَلَنْ يَّنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَّلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِى الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ﴿٣٩﴾

39. Bugün, pişmanlığınız kesinlikle size bir yarar sağlamaz. Kendinize haksızlık yaptınız. Siz azaba da ortaksınız.

1- Küfür topluluğu. **2-** Gerçeği yalanlayan nankörlerin, sahip oldukları, alabildiğine lüks ve zengin yaşamlarına imrenip, özenerek; onların sahip olduklarına sahip olmaya heveslenecek olmasalardı. **3-** Nankörlük eden veya görmezden gelen. **4-** Bu ayetlerde (31,32,33,34,35), bizatihi dünya nimetlerini yermek veya önemsizleştirmek söz konusu değildir. Ancak dikkatler, bütün zenginliklerden daha büyük zenginlik olan ahiret zenginliğine çekilmek istenmektedir. Amaç, insanların zaaflarına yenilmeyerek gerçek ve kalıcı olan zenginliği öncelemelerini sağlamaktır. Zira zenginlik ve refah aynı zamanda insan için şımartıcı ve azgınlaştırıcı özelliğe de sahiptir. Dünya nimetleri elbette ki değerlidir, ancak onlardan daha değerli olan şey ilkeli olmak, doğru yoldan ayrılmamak ve takva sahibi olmaktır. Ayette "değerli olandan", daha değerli olana" vurgu yapılmaktadır. **5-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **6-** Hakk'tan uzak olan. Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik adıdır." **7-** Duyarsızlık gösteren kimse. **8-** Doğu ile batı.

اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِى الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٠﴾	40. O halde sağıra sen mi işittireceksin? Veya köre ve apaçık sapkınlıkta olana doğru yolu gösterebilir misin?
فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾	41. Biz, seni bu dünyadan alıp götürsek bile, onlara hak ettikleri cezayı mutlaka vereceğiz.
اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِى وَعَدْنَاهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾	42. Veya onları uyardığımız azabı sana gösteririz. Elbette Bizim onlara gücümüz yeter.
فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِى اُوحِىَ اِلَيْكَ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾	43. Öyleyse sen, sana vahyedilene sarılmaya bak. Kuşkusuz sen dosdoğru bir yol üzerindesin.
وَاِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْـَٔلُونَ ﴿٤٤﴾	44. O senin için de halkın için de bir öğüttür. Siz ondan sorulacaksınız.
وَسْـَٔلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾	45. Senden önce kendilerine Resûl gönderdiklerimize sor. Biz, Rahman'dan başka kulluk edilecek ilahlar kılmış mıyız?
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَقَالَ اِنِّى رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾	46. Ant olsun ki Biz Mûsâ'yı âyetlerimizle[1] Firavun'a ve onun melelerine[2] gönderdik: "Ben âlemlerin Rabbinin Resûlüyüm." dedi.
فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِاٰيَاتِنَآ اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾	47. Fakat Mûsâ onlara âyetlerimizle[3] gelince, onlar hemen alay etmeye başladılar.
وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِىَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا وَاَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾	48. Onlara gösterdiğimiz her ayet[4], bir öncekinden daha büyüktü. Ders alırlar diye onlara kimi sıkıntılar yaşattık.
وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾	49. "Ey sihirbaz![5] Rabb'inin sana verdiği sözün[6] hatırına bizim için dua et. Kuşkusuz biz doğru yola uyarız." dediler.

1- Kanıtlarımızla, göstergelerimizle, mucizelerimizle. **2-** Toplumun ileri gelenlerine. Din adamları sınıfına. **3-** Mucizelerimizle, kanıtlarımızla. **4-** Mucize, kanıt, gösterge. **5-** Ey yüce insan. Sihirbazlık Mısır'da saygın bir işti; sihirbazlar da önemli insanlardı. **6-** Nebilik görevi.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾

50. Fakat onları azaptan kurtarınca da hemen sözlerinden döndüler.

وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهٖ قَالَ يٰقَوْمِ اَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْاَنْهٰرُ تَجْرِى مِنْ تَحْتِىۚ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ۟ ﴿٥١﴾

51. Firavun, halkına seslendi: "Ey halkım! Mısır'ın egemenliği ve ayaklarımın altından akıp giden şu nehirler benim değil mi? Görmüyor musunuz?"[1]

اَمْ اَنَا۠ خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ مَهِينٌ ۙ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

52. "Yoksa ben, ne istediğini bilmeyen şu zavallıdan daha hayırlı değil miyim?"

فَلَوْلَآ اُلْقِىَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

53. "Öyleyse ona takılmış altından bilezikler[2] olmalı veya yanında kendisine eşlik eden melekler gelmeli değil miydi?"

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهٗ فَاَطَاعُوهُ ۟ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

54. Firavun halkını etkisi altına aldı. Bunun üzerine halkı ona itaat etti. Onlar fasık[3] bir toplum oldular.

فَلَمَّآ اٰسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ ۙ ﴿٥٥﴾

55. Böylece Bize asilik yaptılar. Biz de onları cezalandırdık. Topluca suda boğduk.

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْاٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾

56. Böylece onları gelecek nesiller için ibret verici bir örnek kıldık.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

57. Meryem oğlu örnek olarak anlatılınca, halkın hemen yaygara yaptı;

وَقَالُٓوا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ ۟ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا ۟ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

58. Ve: "Bizim ilahlarımız mı daha hayırlıdır, yoksa o[4] mu?" dediler. Bu örneği, yalnızca sana muhalefet etmek için verdiler. Doğrusu onlar çok düşmanca davranan bir halktır.

1- Mûsâ'ya göre ne kadar güçlü olduğumu görmüyor musunuz? **2-** Mısır kralları boyunlarına ve kollarına altından bilezikler takarlardı. **3-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **4-** Îsâ mı?

اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِىٓ اِسْرَآءِيلَ ﴿٥٩﴾	59. O[1] kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğulları'na örnek kıldığımız bir kuldur.
وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلٰٓئِكَةً فِى الْاَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾	60. Eğer isteseydik sizi yeryüzünde birbirinizin ardı sıra gelen melekler[2] yapardık.
وَاِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾	61. Kuşkusuz o,[3] kesinlikle o Sâ'at[4] için bir bilgidir. Sakın ondan kuşku duymayın! Bana uyun. Bu, dosdoğru yoldur.
وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ۚ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾	62. Sakın şeytan sizi alıkoymasın. Kuşkusuz o, sizin için apaçık bir düşmandır.
وَلَمَّا جَآءَ عِيسٰى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِاُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِى تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾	63. Îsâ, apaçık beyyinelerle[5] geldiği zaman: "Ben size hikmeti[6] getirdim. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeylerin bir kısmını size açıklamak için geldim. O halde Allah için takvalı olun ve bana itaat edin." dedi.
اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾	64. Allah, benim de sizin de Rabb'inizdir. Öyleyse O'na kulluk edin! Bu, dosdoğru yoldur.
فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴿٦٥﴾	65. Sonra gruplar kendi aralarında anlaşmazlığa düştüler. Artık acı veren günün azabından dolayı haksızlık yapanların vay haline!

1- Îsâ **2-** Egemenlik sahibi, güç sahibi, yönetici. Kök anlamları itibariyle; "elçi göndermek", "güç", "mülk", "melik", "malik", "elçi", "haber verici" anlamlarına gelen "melek" sözcüğü terim olarak, Allah'ın bütün emirlerine uyan, O'na hiç isyan etmeyen varlıkları ifade etmektedir. İçinde yer aldığı ayetin cümle akışına ve bağlamına bakılarak hangi anlamı ifade ettiği belirlenmelidir. Sözcük, Kur'an'da ayrıca, "hafıza, koruyucu melek, cesaret, rüzgâr, zorba, diktatör vs." anlamlarında da kullanılmaktadır. Bakara suresinin 248. ayetinde yük taşıyan manada öküz, eşek, katır gibi hayvanlar "melaike" olarak ifade edilmiştir. Çevirilerde, "melek" sözcüğüne yanlış anlam verildiğinden bu ayete;" Eğer dileseydik, yeryüzünde sizin yerinize geçecek melekler var ederdik." şeklinde yanlış anlam verilmektedir. **3-** "O" zamirinin neyi kastettiği konusunda üç farklı görüş mevcuttur: Kur'an, Nebi Muhammed ve Nebi Îsâ. O zamirinin, Kur'an'ı kastettiğine dair görüşünün isabetli olduğu kanaatindeyiz. **4-** Kıyamet. **5-** Kanıt içeren açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **6-** Baskı, zulüm, fitne ve fesadı engellemek için konulan yasa, kural ve ilkeler. Yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

66. O Sa'at'ın[1], farkında değillerken, ansızın onlara gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar?

اَلْاَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

67. İzin Günü[2], muttakiler[3] dışında, dostlar[4] birbirlerine düşmandırlar.

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

68. "Ey kullarım! Bugün size korku yoktur. Siz üzülmeyeceksiniz."

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

69. "Ayetlerimize iman edenler ve teslim olanlarsınız."

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

70. Cennete girin. Siz ve eşleriniz[5] en iyi şekilde ağırlanacaksınız."

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَاَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ وَاَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

71. Onların etraflarında altından tepsiler ve bardaklarla dolaşılır. Orada, canların çektiği, gözlerin hoşlandığı her şey vardır. Ve siz orada sürekli kalacaksınız.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِى اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

72. İşte bu, yaptıklarınıza karşılık, mirasçı kılındığınız Cennet'tir

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

73. Sizin için orada yiyeceğiniz pek çok meyve vardır.

اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

74. Kuşkusuz mücrimler[6], Cehennem azabında sürekli kalacak olanlardır.

1- Kıyametin. **2-** Hesapların görüleceği gün. **3-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uymak suretiyle; o buyrukları kendisine koruyucu yapıp, onlarla kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya/güvenceye alanlar. **4-** Bu dünyada dost olup da muttaki olmayanlar. **5-** Ayette sözü edilen eşler, dünyadaki eşler değildir. Dünyada eşlerin her biri ayrı ayrı sorumlu tutulmuş, her bir eş kendi hesabını kendisi verecektir. Eşler, birbirlerinin hesabından sorumlu değildirler. Her iki eşin de Cennet'e girmesi mümkün olabileceği gibi, birisinin Cennet'e diğerinin de Cehennem'e gitmesi de söz konusu olabilecektir. Burada söz edilen eşler, ahiretteki eşlerdir. **6-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir.

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾	75. Onlardan azap hafifletilmez. Onlar, orada umutlarını kesmiş olanlardır.
وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾	76. Biz onlara haksızlık yapmadık. Fakat onlar kendi kendilerine haksızlık yaptılar.
وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ ﴿٧٧﴾	77. "Ey malik![1] Rabb'in bizim aleyhimize hüküm versin."[2] diye seslenirler. "Siz böyle kalacaksınız." dedi.
لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾	78. Ant olsun ki size hakkı getirdik. Ancak çoğunuz haktan hoşlanmadınız.
أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾	79. Yoksa onlar kesin karar mı verdiler? Biz de kesin kararlıyız!
أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰىهُمْ ۚ بَلٰى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾	80. Yoksa onların sırlarını ve fısıltılarını duymadığımızı mı sanıyorlar? Hayır! Onların yanlarında bulunan elçilerimiz her şeyi kaydediyorlar.
قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ۖ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾	81. De ki: "Eğer Rahman'ın çocuğu olsaydı, ona ilk ben kulluk ederdim."[3]
سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾	82. Göklerin ve yerin Rabb'i; arşın Rabb'i onların niteledikleri şeylerden münezzehtir.
فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾	83. Artık onları kendi hallerine bırak! Uyarıldıkları güne kavuşuncaya değin boş şeylerle oyalanıp dursunlar.
وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلٰهٌ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾	84. Gökte de yerde de İlah olan O'dur. Ve O, En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.

1- Ey buranın sahibi, yöneticisi. **2-** İşimizi bitirsin, bizi öldürsün. **3-** Rahman'ın çocuğu olduğu iddiası, ironi yapılarak yalanlanmaktadır.

وَتَبٰرَكَ الَّذِىْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ وَعِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٨٥﴾

85. Göklerin, yerin ve aralarındaki her şeyin mülkiyeti[1] kendisinin olan Zat ne kutludur. O Sâ'at'in bilgisi yalnızca O'nun yanındadır. O'na döndürüleceksiniz.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٨٦﴾

86. Onların, O'nun yanı sıra dua ettikleri kimseler şefaate güç yetiremezler. Bunu ancak gerçeğe tanıklık edenler kavrar.[2]

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۚ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٨٧﴾

87. Onlara, kendilerini kimin yarattığını sorsan, kesinlikle "Allah" diyeceklerdir. Buna rağmen nasıl başka ilahlara yöneliyorlar.

وَقِيْلِهٖ يٰرَبِّ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾

88. Nebi'nin sözü: "Ey Rabb'im! Bunlar, iman etmeyen bir halktır."

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلٰمٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿٨٩﴾

89. Onları kendi hallerine bırak: "Selam olsun." de. Yakında gerçeği görecekler.

1- Sahipliği, egemenliği. **2-** Birçok çeviride, ayetin son cümlesine, "gerçeğe tanıklık edenler hariç," yani bu kimseler şefaat edecekler şeklinde yanlış anlam verilerek; Kur'an'ın şirk saydığı "şefaat inancı" meşru gösterilmektedir. Oysaki ayet, "gerçeğe tanıklık eden kimselerin, Allah'ın dışında dua edilenlerin kimseye şefaat edemeyeceklerini bildiklerini, onların bu gerçeği kavradıklarını söylemektedir.

سُورَةُ الدُّخَانِ ﴿٤٤﴾	**44. DUHÂN SÛRESİ** *[İniş sırası: 64, Mekki, 59 ayet. Adını 10. ayetteki "Duhân/duman" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Ha, Mim.
وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾	2. Apaçık olan Kitap'a ant olsun.
اِنَّآ اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٣﴾	3. Onu kutlu bir gecede indirdik. Kuşkusuz Biz, uyaranlarız.
فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾	4. Kararlaştırılmış işlerin hepsi, onda ayırt edilir.
اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾	5. Katımızdan bir buyruk olarak. Kuşkusuz Biz resûl göndericiyiz.
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾	6. Rabb'inden bir rahmet olarak. Kuşkusuz O, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.
رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾	7. Eğer kesin olarak inanıyorsanız bilin ki O göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin Rabb'idir.
لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِ وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾	8. Ondan başka ilah yoktur. Diriltir ve öldürür. Sizin ve sizden önceki atalarınızın Rabb'idir.
بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾	9. Hayır! Onlar, kuşku içinde eğlenip duruyorlar.
فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِى السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾	10. Artık göğün, apaçık bir duman getireceği günü bekle.
يَغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١١﴾	11. İnsanları sarıp kuşatacak. İşte bu can yakıcı bir azaptır.

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ اِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾	12. “Rabb’imiz! Azabı bizden kaldır. Kuşkusuz biz inananlarız.”
اَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾	13. Nerede öğüt almak! Oysaki onlara apaçık bir resûl gelmişti.
ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾	14. “Öğretilmiş bir deli.” dediler. Ve ondan yüz çevirdiler.
اِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيلًا اِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ﴿١٥﴾	15. Biz, azabı biraz kaldırsak, siz kesinlikle dönersiniz!
يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى اِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾	16. En büyük yakalayışla yakalayacağımız gün, kuşkusuz Biz, mutlaka hesap görenleriz.
وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾	17. Ant olsun Biz, onlardan önce Firavun halkını fitnelendirdik.[1] Onlara çok şerefli bir resûl gelmişti.
اَنْ اَدُّوا اِلَيَّ عِبَادَ اللّٰهِ اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٨﴾	18. “Allah’ın kullarını bana verin.[2] Ben sizin için güvenilir bir resûlüm.”
وَاَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللّٰهِ اِنِّي اٰتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٩﴾	19. “Allah’a karşı ululuk taslamayın. Kuşkusuz ben, size açıkça görevlendirilmiş biri olarak geliyorum.”
وَاِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾	20. “Ben, beni taşlamanızdan, sizin de Rabbiniz olan Rabb’ime sığındım.”
وَاِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾	21. “Eğer bana inanmıyorsanız, artık yolumdan çekilin.”
فَدَعَا رَبَّهُ اَنَّ هٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾	22. “Bunlar, suç işleyen bir toplumdur.” diye Rabb’ine yakardı.
فَاَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾	23. Haydi, kullarımla geceleyin yola çık. Siz takip edileceksiniz!
وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾	24. Denizi olduğu hal üzere bırak.[3] Onlar, boğulacak olan bir ordudur.
كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾	25. Onlar, bahçelerden, pınarlardan nicelerini geride bıraktılar.

1- Sınava tabi tuttuk. **2-** Onları serbest bırakın; bırakın benimle gelsinler. **3-** Denizi geçtikten sonra, onu öylece yarılmış haliyle bırak.

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾	26. Ve ekinler, itibarlı makamlar.
وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾	27. Ve sefa sürdükleri nice nimetler.
كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾	28. Böylece, sonraki halkı onlara mirasçı kıldık.
فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾	29. Onlara ne gök ağladı ne de yer. Ve onlara fırsat da verilmedi.
وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾	30. Ant olsun ki İsrailoğulları'nı o alçaltıcı azaptan Biz kurtardık.
مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾	31. Firavun'un zulmünden. Kuşkusuz o, müsriflerdendi.[1]
وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾	32. Ant olsun ki onları[2] bilerek diğer âlemler üzerine tercih ettik.[3]
وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾	33. Onlara, içinde apaçık bela[4] olan ayetlerden verdik.
إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾	34. Bunlar[5] kesinlikle diyorlar ki:
إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾	35. "Biz yalnızca öleceğiz. Tekrar diriltilecek değiliz."[6]
فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾	36. "Eğer doğru söylüyorsanız haydi, ölmüş atalarımızı bize geri getirin."
أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾	37. Bunlar mı daha hayırlıdır[7] yoksa Tûbba halkı[8] mi? Ya da daha önceki kimseler mi? Biz onları yok ettik. Onlar mücrimlerdendiler.

1- Haddi aşan. Aşırılık yapan. **2-** İsrâîloğulları. **3-** Vahye onları muhatap kıldık. **4-** İçinde musibet, zorluk ve kimi zaman da iyi şeyler bulunan; yorucu, yıpratıcı bir tür sınav. **5-** Müşrikler. **6-** Cennet ve Cehennemliklerin birbirlerinden ayrılacakları gün. **7-** Daha güçlü, üstün. **8-** Tûbba, Yemen krallarına verilen isimdir.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿٣٨﴾	38. Biz; gökleri, yeryüzünü ve ikisinin arasında bulunanları oyun olsun diye yaratmadık.
مَا خَلَقْنٰهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾	39. İkisini de yalnızca hakk[1] olarak yarattık. Fakat onların çoğu bilmiyorlar.[2]
اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيْقَاتُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾	40. Ayrışma Günü, onların hepsinin kararlaştırılmış bir araya gelme zamanıdır.
يَوْمَ لَا يُغْنِىْ مَوْلًى عَنْ مَّوْلًى شَيْـًٔا وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾	41. O gün, hiçbir yakının, yakınına bir yararı olmaz.[3] Onlar, yardım da olunmazlar.
اِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللّٰهُ ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٢﴾	42. Ancak Allah'ın rahmet ettiği kimseler hariç. Kuşkusuz O, Mutlak Üstün Olan'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.
اِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّوْمِ ﴿٤٣﴾	43. Zakkum ağacı[4],
طَعَامُ الْاَثِيْمِ ﴿٤٤﴾	44. Günahkârların yemeğidir.
كَالْمُهْلِ يَغْلِىْ فِى الْبُطُوْنِ ﴿٤٥﴾	45. Erimiş maden gibi karınlarında kaynar.
كَغَلْيِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٦﴾	46. Kaynar suyun kaynaması gibi.
خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ اِلٰى سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٤٧﴾	47. "Onu tutun! Cehennem'in ortasına sürükleyin."
ثُمَّ صُبُّوْا فَوْقَ رَاْسِهٖ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٨﴾	48. "Sonra başına azap olarak kaynar su dökün."

1- Yüce bir amacı gerçekleştirmek için yarattık. Zira Ahiret hayatını yok saymak, bu denli mükemmel bir varlık olan insanın, varlığını önemsiz ve amaçsız olarak görmekten başka bir anlama gelmez. Hayatı anlamlı ve amaçlı kılan şey, onun bir sınav alanı olmasıdır. Eğer ölümden sonra diriliş olmasaydı, bu yaratma, boş ve anlamsız olurdu. Yani yalnızca bir oyun olurdu. **2-** Bu gerçeği idrak etmiyorlar. **3-** Nebiler de dâhil kimsenin kimseye bir yararı olmayacaktır. Yakın akrabaların bile olmadıktan sonra kimin olabilir ki? Anne, baba, kardeş, akraba fark etmez: Ayette, "mevlen" sözcüğünün kullanılmış olması bu anlamı çağrıştırmaktadır. **4-** Zakkum ağacı, kötü kokulu, çok acı olan ve zehirli bir özsu içeren ağaç türüdür.

ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾	49. Tat bakalım! Hani sen gerçekten çok güçlü ve şerefli biriydin![1]
اِنَّ هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهٖ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾	50. Bu, sizin kendisinden kuşku duyduğunuz şeydir.
اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى مَقَامٍ اَمِينٍ ﴿٥١﴾	51. Kuşkusuz takva sahipleri güvenli bir yerde olacaklar;
فِى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾	52. Bahçelerde ve pınar başlarında.
يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾	53. İpekten ve atlastan elbiseler giyerler, karşılıklı otururlar.
كَذٰلِكَ ۖ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾	54. İşte böyle. Ve onları güzel gözlü hurilerle[2] eşleştirdik.
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ اٰمِنِينَ ﴿٥٥﴾	55. Orada güven içinde her türlü meyveden isterler.
لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ اِلَّا الْمَوْتَةَ الْاُولٰى ۚ وَوَقٰيهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾	56. Orada bir daha ölümü tatmazlar. Onlar Cehennem azabından korunmuştur.
فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ۚ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾	57. Bunlar senin Rabb'inden bir armağandır. İşte bu, en büyük kurtuluştur.
فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾	58. İşte Biz, onu senin dilinle kolaylaştırdık. Umulur ki onlar öğüt alırlar.
فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾	59. Artık gözetle! Onlar da gözetleyenlerdir.

1- Şimdi azabı tat bakalım. Hani sen, kendini çok güçlü ve şerefli biri görüyordun ya! Şimdi gücüne ve şerefine ne oldu? **2-** Bu eşleştirme, erkek için de kadın için de geçerli bir eşleştirmedir. Hur, gözdeki siyahın içinde küçük beyazlığın iyice gözükmesidir. Bu gözün güzelliğinin en mükemmel şeklidir. "Güzel bakışlı, bembeyaz parlak gözlü anlamına gelmektedir. "Hur"; Türkçeleşmiş şekliyle "huri" sözcüğünün, kökü "H-V-R" olup, "beyazlık, parlaklık" anlamına gelmektedir. Bu beyazlık, masumiyeti, saflığı, tertemiz olmayı, sevgiyi ifade etmektedir. "Hur" sözcüğünün tekil formu, erkek için "أَحْوَرٌ" Ehver dişi için "حَوْرَاءٌ" Havra'dır. Yani, "hur" eril ve dişil formun çoğuludur. "Hur" sözcüğü, cinsiyet olarak, erkek ve kadın her iki cinsi de içine alan ortak bir anlama sahiptir. Dolayısı ile bu eşleştirme kadın için de erkek için de geçerli olan bir eşleştirmedir. Bu sözcüğün, tefsir ve çevirilerde Cennet'te erkeklere ikram edilecek eşler şeklinde anlam verilmesi bir zihniyet sorunudur. Ödüllendirmede ve cezalandırmada cinsiyet ayırımcılığı yapmak, Kur'an'a iftira etmektir.

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ ﴿٤٥﴾	**45. CÂSİYE SÛRESİ** *[İniş sırası: 65, Mekki, 37 ayet. Adını 28. ayetteki "Câsiye/diz çökmüş" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
حٰمٓ ﴿١﴾	1. Hâ, Mîm.
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾	2. Bu Kitap'ın indirilmesi, Mutlak Üstün Olan, En İyi Hüküm Veren Allah tarafındandır.
إِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾	3. Kuşkusuz göklerde ve yeryüzünde inananlar için âyetler[1] vardır.
وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾	4. Sizin yaratılışınızda ve üretip yaydığı canlı varlıklarda "gerçek bilgi" sahibi olan bir toplum için âyetler vardır.
وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾	5. Gece ile gündüzün birbirini izlemesinde, Allah'ın rızık olarak gökten indirdiği şeyle[2] ölümünden sonra yeryüzünü diriltmesinde ve rüzgârları yönlendirmesinde aklını kullanan bir toplum için âyetler[1] vardır.
تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾	6. İşte bunlar, Bizim sana hakk olarak anlattığımız Allah'ın ayetleridir. O halde Allah'tan ve O'nun ayetlerinden sonra hangi hadise[3] inanacaklar?
وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾	7. Bütün yalancı günahkârların vay haline!
يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾	8. Böyle kimseler, kendilerine okunan Allah'ın ayetlerini duyduktan sonra, büyüklük taslayarak sanki hiç duymamış gibi davranır. Artık onu can yakıcı bir azapla haberdar et.

1- Kanıtlar, göstergeler. **2-** Yağışla. **3-** Söze.

وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيَاتِنَا شَيْـًٔا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝٩

9. Ayetlerimizden bir şey öğrendikleri zaman, onu alay konusu edinirler. İşte onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

مِنْ وَّرَآئِهِمْ جَهَنَّمُ ۚ وَلَا يُغْنِىْ عَنْهُمْ مَّا كَسَبُوْا شَيْـًٔا وَّلَا مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝١٠

10. Cehennem peşlerindedir. Kazandıkları şeyler ve Allah'ın yanı sıra edindikleri veliler[1] onlara bir yarar sağlamaz. Onlar için büyük bir azap vardır.

هٰذَا هُدًى ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ۝١١

11. Bu doğru yol göstericisidir. Rabblerinin ayetlerini yalanlayanlar için çok kötü bir azap vardır.

اَللّٰهُ الَّذِىْ سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِىَ الْفُلْكُ فِيْهِ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۚ ۝١٢

12. Allah, koyduğu yasalar sayesinde, içinde gemileri yüzdürmeniz ve O'nun lütfundan, onda rızık aramanız için denizi hizmetinize sunandır. Umulur ki şükredersiniz.

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا مِّنْهُ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝١٣

13. Göklerde ve yeryüzünde bulunan her şeyi Kendi lütfundan sizin yararlanmanıza sunmuştur. Bunda düşünen bir toplum için âyetler[2] vardır.

قُلْ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِىَ قَوْمًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝١٤

14. İnananlara de ki: "Allah'ın, kendilerini hesaba çekeceği günün geleceğini ummayanları bağışlasınlar. Her halk yaptıklarının karşılığı verilecektir.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۗ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ۝١٥

15. Her kim iyilik yaparsa kendisi için yapmış olur, kim de kötülük yaparsa kendisi için yapmış olur. Sonra Rabb'inize döndürüleceksiniz.

1- Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28)
2- Göstergeler, kanıtlar.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِىٓ اِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

16. Ant olsun ki İsrâîloğulları'na Kitap, hüküm ve nebilik verdik. Ve onları temiz rızıklarla rızıklandırdık. Ve onları âlemlere tercih ederek ihsanda bulunduk.

وَاٰتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْاَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُٓوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

17. Onlara, buyruklardan, apaçık, açıklayıcı bilgiler verdik. Sonra onlar, kendilerine ilim geldikten sonra hırslarına kapılarak ayrılığa düştüler. Rabbin, ayrılığa düştükleri konularda Kıyamet Günü hüküm verecektir.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيعَةٍ مِنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

18. Sonra da seni buyruklardan apaçık bir şeriat[1] sahibi yaptık. Öyleyse ona uy! Bilmeyenlerin[2] hevalarına[3] uyma.

اِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا وَاِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَاللّٰهُ وَلِىُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

19. Onlar, Allah'tan gelecek olan hiçbir şeyi senden savamazlar. Zalimler, birbirlerinin velileridirler, Allah ise takva sahiplerinin velisidir.

هٰذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

20. Bu Kur'an, insanlar için gerçeği görme, gerçekten inanan halk için doğru yolu gösterme ve bir rahmettir.

اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّـَٔاتِ اَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَآءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

21. Yoksa Bizim, kötülük yapan kimselerle, iman edip, salihatı yapan kimseleri[4], hayatlarında ve ölümlerinde bir tutacağımızı mı sanıyorlar. Ne kötü yargıda bulunuyorlar!

وَخَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

22. Allah, gökleri ve yeryüzünü "hakk"[5] ile yarattı. Herkes yaptığının karşılığını görecek ve hiç kimseye haksızlık edilmeyecektir.

1- Yol, yöntem, yasa. **2-** Gerçeği kavramamış olanların. **3-** Tutku, istek ve kuruntularına. **4-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **5-** Her şeyi yerli yerince, adalet üzerine; ilkeli, anlamlı ve amaçlı.

اَفَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ وَّخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشٰوَةً فَمَنْ يَّهْدِيْهِ مِنْۢ بَعْدِ اللّٰهِ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٣﴾	23. Hevasını[1], ilahlaştıran kimseyi gördün mü? Allah, bir bilgiye dayalı olarak,[2] onu sapkınlıkta bıraktı. Ve onun kulağını ve kalbini mühürledi. Gözlerine perde çekti. Artık Allah'tan başka kim onu doğru yola iletebilir? Öğüt almıyor musunuz?
وَقَالُوْا مَا هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوْتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَآ اِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۚ اِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّوْنَ ﴿٢٤﴾	24. Onlar, "Hayat, ancak bu dünya hayatından ibarettir. Doğar ve yaşarız, bizi ancak zaman yok eder." dediler. Oysaki bu konuda gerçeğe dayalı hiçbir bilgileri yoktur. Onlar, yalnızca zanda bulunuyorlar.
وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتُوْا بِاٰبَآئِنَآ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٥﴾	25. Onlara, ayetlerimiz açık ve kanıtlayıcı olarak okunduğu zaman da hüccetleri[3], "Eğer doğru söylüyorsanız, atalarımızı geri getirin." demekten başka bir şey olmadı.
قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيْكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾	26. De ki: "Sizi yaşatan sonra öldüren Allah'tır. Sonra sizi, hakkında kuşku olmayan Kıyamet Günü bir araya toplayacaktır." Ancak insanların çoğu bu gerçeği kavramıyorlar.
وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَّخْسَرُ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٢٧﴾	27. Göklerin ve yeryüzünün mülkü Allah'a aittir. Sa'at'ın[4] kopacağı o gün, İzin Günü[5], sapkın yolda olanlar hüsrana uğrayacaklardır.
وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰٓى اِلٰى كِتٰبِهَا ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾	28. Her ümmeti toplanmış görürsün. Her ümmet, amel defteriyle yüzleşmeye çağrılır: "Bugün, yaptıklarınızın karşılığı size verilecektir."
هٰذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۚ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٩﴾	29. "İşte bu, yüzünüze karşı gerçekleri ortaya koyan amel defterinizdir." Kuşkusuz Biz, bütün yaptıklarınızı yazdırdık.

1- Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **2-** Onun tercihlerini bildiğinden. **3-** Dayanak. Tutanak, belge. **4-** Kıyamet'in. **5-** Hesap görme günü.

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِيْ رَحْمَتِهٖ ۗ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٠﴾

30. İman eden ve salihatı[1] yapan kimseleri Rabbleri rahmeti ile kuşatacaktır. İşte bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir.

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۗ اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣١﴾

31. Fakat gerçeği yalanlayan nankörlere denir ki: "Ayetlerim size okunduğu zaman, büyüklük taslayarak suç işleyen bir halk olmuştunuz değil mi?"

وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيْهَا قُلْتُمْ مَّا نَدْرِيْ مَا السَّاعَةُ ۙ اِنْ نَّظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَّمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِيْنَ ﴿٣٢﴾

32. "Allah'ın verdiği söz gerçektir ve Sa'at'in[2] geleceğinden kuşku yoktur." dendiği zaman, siz: "Biz, o Sa'at nedir bilmeyiz? Yalnızca bir varsayım olduğunu sanıyoruz, kesin bilgi sahibi değiliz." dediniz.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٣﴾

33. Yaptıklarının kötülükleri apaçık ortaya kondu ve alay ettikleri şeyler, onları kuşattı.

❁❁❁ 25. Bölümün Sonu ❁❁❁

وَقِيْلَ الْيَوْمَ نَنْسٰىكُمْ كَمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَاْوٰىكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

34. "Bugüne kavuşmayı nasıl umursamadıysanız, Biz de bugün sizi umursamıyoruz. Kalacağınız yer ateştir. Ve sizin için bir yardımcı da yoktur." denir.

ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَّغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُوْنَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. İşte bu, Allah'ın ayetlerini alay konusu etmeniz nedeniyledir. Sizi, dünya hayatı aldattı. Artık bugün onlar, Cehennem'den çıkarılmazlar. Ve onlardan özür de kabul edilmez.

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

36. Öyleyse övgünün tamamı, göklerin ve yerin Rabb'i ve âlemlerin Rabb'i Allah'a mahsustur.

وَلَهُ الْكِبْرِيَآءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾

37. Göklerde ve yerde erişilmez büyüklük ve egemenlik yalnızca O'nundur. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

1- Bozuk olan şeyi düzelten, düzelticilik yapan, yapıcı olan, düzeltmeye yönlendiren, teşvik eden. **2-** Kıyamet.

46. AHKÂF SÛRESİ

[İniş sırası: 66, Mekki, 35 ayet. Adını 21. ayetteki "Ahkâf/kum tepeleri" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الْاَحْقَافِ ﴿٤٦﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

حٰمٓ ﴿١﴾

1. Hâ, Mîm.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

2. Kitap'ın indirilmesi Mutlak Üstün Olan, En İyi Hüküm Veren Allah tarafındandır.

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُسَمًّى ؕ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّآ اُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

3. Gökleri, yeryüzünü ve ikisi arasındakileri gerçek olarak, belirlenmiş bir süre için yarattık. Gerçeği yalanlayan nankörler, uyarıldıkları şeylerden yüz çevirmektedirler.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوَاتِ ائْتُونِى بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾

4. De ki: "Allah'ın yanı sıra yakardıklarınıza bir bakın bakalım! Onların, yeryüzünde yarattıkları bir şey varsa bana gösterin! Yoksa onların göklerde bir ortakları mı var? Eğer doğru söylüyorsanız, bana, daha önce gelmiş bir kitap ya da bilgi kırıntısı bir eser getirin.

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهٗٓ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾

5. Allah'ın yanı sıra, Kıyamet Günü'ne kadar kendisine cevap veremeyecek ve edilen dualardan haberleri olmayana yönelen kimseden daha sapkın kim olabilir?

وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ اَعْدَآءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾

6. İnsanlar bir araya getirildikleri zaman, yöneldikleri kimseler, kendilerine düşman kesilirler ve onların kendilerine tapındıklarını inkâr ederler.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

7. Ayetlerimiz kendilerine açıklayıcı olarak okunduğu zaman, gerçeği yalanlayan nankörler; kendilerine gelen "hakk" için, "Bu apaçık bir büyüdür." dediler.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ؕ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا تَمْلِكُونَ لِى
مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ؕ كَفٰى بِهٖ
شَهِيدًا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ؕ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾

8. Yoksa "Onu uydurdu." mu diyorlar? De ki: "Eğer onu uydurmuş olsaydım, Allah'tan bana gelecek şeye siz engel olamazdınız. O, sizin ona karşı nelere giriştiğinizi çok iyi biliyor. Benimle sizin aranızda tanık olarak O yeter. O, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِى مَا يُفْعَلُ
بِى وَلَا بِكُمْ ؕ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا
نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾

9. De ki: "İlk resûl ben değilim. Bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum. Ben, yalnızca bana vahyedilene uyuyorum. Ben, yalnızca apaçık bir uyarıcıyım."

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِىٓ اِسْرَآءِيلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ
وَاسْتَكْبَرْتُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠﴾

10. De ki: "Gördünüz mü?[1] Kur'an gerçekten de Allah katındansa ve siz onu yalanladıysanız; İsrailoğulları'ndan bir tanık da bunun benzerine tanık olup da inanmışsa ve siz de büyüklük tasladıysanız...[2] Kuşkusuz Allah, zalim bir halka doğru yolu göstermez."

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا
مَا سَبَقُونَآ اِلَيْهِ ؕ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهٖ فَسَيَقُولُونَ
هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾

11. Gerçeği yalanlayan nankörler, inananlar için: "Eğer Kur'an'da bir "hayır"[3] olsaydı, onlar[4], bizden önce onu kabul etmiş olmazlardı."[5] dediler. Kur'an'la doğru yolu bulmayı kendilerine yediremediklerinden, "Bu eski bir uydurmadır." diyeceklerdir.

وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتَابُ مُوسٰٓى اِمَامًا وَرَحْمَةً ؕ وَهٰذَا
كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا ۗ وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

12. Bundan önce önder ve rahmet olarak Mûsâ'nın Kitap'ı vardı. Kur'an zulmedenleri[6] uyarmak; iyi olan kimseleri müjdelemek için, dili Arap'ça olan, tasdik eden[7] bir Kitap'tır.

اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

13. "Rabb'imiz Allah'tır." deyip, bu sözlerine bağlı kalanlar için hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir.

1- Bir düşünün bakalım! **2-** İman etmeyi büyüklenmenize yediremeyerek kendinize zulmettiyseniz! **3-** İyi, yararlı bir şey. **4-** Bizim ayak takımımız, kölelerimiz, basit halk tabakası, garibanlar. **5-** Biz onlardan önce kabul ederdik. **6-** Şirk koşarak kendilerine haksızlık yapanları. **7-** Musa'nın Kitap'ını.

أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

14. İşte onlar Cennetliktirler. Yaptıklarına karşılık, orada sürekli kalacaklardır.

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

15. Biz insana, anne ve babasına çok iyi davranmasını öğütledik. Annesi onu güçlükle taşıdı[1] ve onu güçlükle bıraktı.[2] Onun taşınması ve ayrılması[3] otuz aydır. Nihayet olgunluk çağına ulaştığı ve kırk yaşını* tamamladığında: "Rabbim! Bana, anne ve babama verdiğin nimetlere karşı, şükretmede ve Sen'in hoşnut olacağın iyi ve doğru işleri yapmada beni başarılı yap. Ve soyuma da düzgün ve düzeltici olmayı nasip et. Kuşkusuz ben, Sana yöneldim. Ve kuşkusuz ben, Sana teslim olanlardanım." dedi.

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

16. Onlar, yaptıklarının karşılığını en iyi şekilde verdiğimiz ve kötülüklerini görmezden geldiğimiz, Cennet ehli olan kimselerdir. Bu, kendilerine verilen doğru sözün gerçekleşmesidir.

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

17. Anne ve babasına: "Öf be, ikinizden de bıktım! Bunca insan gelip geçtiği halde, hala, beni öldükten sonra diriltileceğimle mi tehdit ediyorsunuz?" dedi. Onlar, onun için Allah'a dua ederek: "Yazık sana! Gel iman et. Kuşkusuz Allah'ın sözü haktır." dediler. Bunun üzerine o: "Bu öncekilerin masallarından başka bir şey değildir." dedi.

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

18. İşte onlar ki, kendilerinden önce gelip geçmiş olan cin[4] ve ins[4] toplumlarında aleyhlerinde "sözü"[5] hak etmiş kimselerdir. Kuşkusuz onlar, hüsranda olanlardır.

1- Karnında. **2-** Doğurdu. **3-** Hamilelik ve sütten kesilme süresi. * İnsanın; bedensel, mantıksal ve ruhsal olarak olgunluğa erdiği evreler farklı farklıdır. Genellikle "biyolojik olgunluk" yirmili yaşlara; akıl olgunluğu otuzlu yaşlara ve ruhsal olgunluk kırklı yaşlara denk düşmektedir. Kırkından sonra "fizik güç" ve "akıl güce" göre "ruhsal/duygusal güç" daha çok ön plana çıkmaktadır. **4-** Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa. **5-** Yaptıklarından hesaba çekileceklerine, azabın gerçek olduğuna dair Allah'ın sözü.

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ۚ وَلِيُوَفِّيَهُمْ
اَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

19. Herkesin yaptığına karşılık bir derecesi vardır. Hiç kimse haksızlığa uğratılmaksızın, yaptıklarının karşılığı tam olarak ödenir.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ اَذْهَبْتُمْ
طَيِّبَاتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ
بِهَا ۚ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

20. O gün, gerçeği yalanlayan nankörler, ateşe arz edilirlerken, onlara: “Dünya hayatınızda sahip olduğunuz tüm güzel şeyleri boşa harcadınız. Onlarla sefa sürdünüz. Yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladığınız ve doğru yoldan saptığınız için, artık bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız.” denir.

وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ ۭ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ وَقَدْ
خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖٓ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا
اِلَّا اللّٰهَ ۭ اِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٢١﴾

21. Âd’ın kardeşini an! Hani Ahkâf’taki halkını uyarmıştı. Ondan önce de ve sonra da “Allah’tan başkasına kulluk etmeyin! Ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum.” diye uyaran nice uyarıcılar gelip geçmişti.

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا
تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٢﴾

22. “Sen bizi ilahlarımızdan vazgeçirmek için mi geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi bizi tehdit ettiğin şeyi hemen getir.” dediler.

قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۡ وَاُبَلِّغُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ
بِهٖ وَلٰكِنِّىْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٣﴾

23. “O bilgi, yalnızca Allah’ın yanındadır. Ben, size, benimle gönderileni bildiriyorum. Ne var ki sizi cahillik eden bir kavim olarak görüyorum.” dedi.

فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ ۙ قَالُوْا
هٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ۭ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ ۭ
رِيْحٌ فِيْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٤﴾

24. Onu, vadilerine doğru gelen yoğun bir bulut halinde gördüklerinde: “Bu, bize yağmur getiren bir buluttur.” dediler. Hayır! O, sizin hemen gelmesini istediğiniz şeydir; acıklı azabı getiren rüzgârdır.”

تُدَمِّرُ كُلَّ شَىْءٍۭ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوْا لَا يُرٰٓى اِلَّا
مَسٰكِنُهُمْ ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٢٥﴾

25. “Rabb’inin emri ile her şeyi yok edecek!” Böylece, meskenlerinden başka hiçbir şey görünmez oldu. Biz, suçlu halkı böyle cezalandırırız.

وَلَقَدْ مَكَّنّٰهُمْ فِيمَآ اِنْ مَكَّنّٰكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَاَبْصَارًا وَاَفْـِٕدَةً فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَآ اَبْصَارُهُمْ وَلَآ اَفْـِٕدَتُهُمْ مِنْ شَىْءٍ اِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

26. Ant olsun ki Biz, onlara, size vermediğimiz nice imkânlar vermiştik. Onlara da kulaklar, gözler ve kalpler[1] verdik. Ne var ki işitme ve görmeleri onlara bir yarar sağlamadı. Kalpleri de onlara bir yarar sağlamadı. Çünkü onlar, Allah'ın ayetlerini bile bile reddediyorlardı. Sonunda alaya aldıkları şey onları kuşattı.

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

27. Ant olsun ki çevrenizdeki beldeleri yok ettik. Oysaki dönerler diye ayetlerimizi açıkça bildirmiştik.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ۜ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

28. Allah'ın yanı sıra, kendilerini O'na yaklaştırsınlar diye edindikleri ilahlar, onlara yardım etseydi ya! Aksine onları yüzüstü bırakıp kayboldular. Bu; onların, uydurdukları yalandan ibaret bir şeydi.

وَاِذْ صَرَفْنَآ اِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ ۚ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُٓوا اَنْصِتُوا ۚ فَلَمَّا قُضِىَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

29. Bir grup cinni[2] Kur'an'ı dinlemeleri için sana yönlendirmiştik. Onlar, gelip Kur'an'ı dinlemeye başladıklarında birbirlerine, "sessiz olun, dinleyin." dediler. Sonra da dinlemeleri bitince kendi halklarını uyarmak için geri döndüler.

قَالُوا يَا قَوْمَنَآ اِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِٓى اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

30. "Ey halkımız! Kuşkusuz biz, Mûsâ'dan sonra indirilen ve kendinden öncekilerini onaylayan; gerçeği ve dosdoğru yolu gösteren bir kitap dinledik." dediler.

يَا قَوْمَنَآ اَجِيبُوا دَاعِىَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣١﴾

31. Ey halkımız! Allah'ın davetçisine uyun ve Allah'a iman edin ki kötülüklerinizi bağışlasın ve sizi acıklı bir azaptan korusun.

1- Düşünme, kavrama, gerçeği görme yetisi. **2-** Tanımadığın, yabancı bir topluluktan kimseleri; yabancı bir heyet.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ وَلَيْسَ لَهٗ مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءُ ۭ اُولٰۗىِٕكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٢﴾

32. Her kim, Allah'a çağıran kimsenin çağrısına uymazsa, bilsin ki Allah'ı yeryüzünde aciz bırakacak değildir. Ve onun Allah'tan başka velileri de yoktur. İşte onlar apaçık bir sapkınlık içindedirler.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقٰدِرٍ عَلٰٓي اَنْ يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ۭ بَلٰٓى اِنَّهٗ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٣﴾

33. Onlar, gökleri ve yeri yaratan ve yaratmaktan yorulmamış olan Allah'ın, ölüleri de diriltebileceği gerçeğini anlamıyorlar mı? Evet! Kuşkusuz O, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَي النَّارِ ۭ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ۭ قَالُوْا بَلٰي وَرَبِّنَا ۭ قَالَ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿٣٤﴾

34. Gerçeği yalanlayan nankörler, ateşle karşı karşıya kaldıkları gün, onlara: "Nasıl, bugün gerçekmiş değil mi?" dendiğinde, onlar, "Rabb'imize ant olsun ki gerçekmiş." diyecekler. "Gerçeği yalanlayarak nankörlük ettiğinizden dolayı azabı tadın." denecek.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَّهُمْ ۭ كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوْعَدُوْنَ ۙ لَمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ۭ بَلٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٣٥﴾

35. O halde resûllerden kararlılık sahibi olanların sabrettikleri gibi sen de sabret! Onlar için aceleci olma. Onlar, kendilerine uyarısı yapılan şeyi gördükleri zaman, dünyada sanki gündüzün bir saati kadar kalmış gibi olurlar.[1] Bu, bir bildirimdir. Artık doğru yoldan sapmış halktan başkası yok edilmez.

1- Ayette, "kabir azabı" inancının sapkın bir inanç olduğu açıkça ifade edilmektedir. Ayete göre; insanlar, hesap günü, ahirete intikal etmeden önceki geçen zamanı, gündüz saatiyle bir saat kadar kısa sanacaklar. Kabir azabı olsaydı, müşrikler, kâfirler ve fasıklar, Ahiret öncesi hayatı hiç bu kadar kısa olarak görürler miydi? Kabir azabında geçirecekleri bir saat dahi onlara sanki bir yılmış gibi uzun gelmez miydi?

47. MUHAMMED SÛRESİ

سُورَةُ مُحَمَّدٍ ﴿٤٧﴾

[İniş sırası: 95, Medeni, 38 Ayet. Adını 21. ayetteki "Muhammed" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

1. Gerçeği yalanlayarak nankörlük eden ve Allah'ın yolundan alıkoyanların yaptıklarını boşa çıkaracaktır.[1]

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

2. İman eden, salihatı[2] yapanlar ve Rabb'leri tarafından Muhammed'e indirilen "Hakk'a" inanan kimselere gelince, Allah onların kötülüklerini örtüp durumlarını düzeltecektir.

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾

3. Bu, gerçeği yalanlayan nankörlerin, "Batıl'a" uymaları, inananların ise Rabb'lerinden gelen "Hakk'a" uymaları nedeniyledir. İşte Allah, insanlara kendi durumlarını böyle örnek verir.

فَاِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ ۖ حَتّٰٓى اِذَٓا اَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ ۙ فَاِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَاِمَّا فِدَٓاءً حَتّٰى تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَا ۚ ذٰلِكَ ۛ وَلَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ ۙ وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾

4. Gerçeği yalanlayan nankörlerle savaşa giriştiğiniz zaman, boyunlarını vurun[3]. Güçlerini yok edince, bağı sıkıca bağlayın[4]. Ondan sonra bir bağışlama[5] olarak veya fidye karşılığında savaş sona erince onları serbest bırakın.[6] Eğer Allah isteseydi onlardan savaşsız da intikam alırdı. Fakat böyle olması sizi birbirinizle denemek içindir. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını asla karşılıksız bırakmaz.

1- Yaptıklarının Hesap Günü'nde bir yararı olmayacaktır. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltenler, düzelticilik yapanlar, yapıcı olanlar, düzeltmeye yönlendirenler. İnançlarının gereğini yapanlar. **3-** Ölümüne savaşın. **4-** Onları esir alın. **5-** Cömertlik olarak. **6-** Bu ayette de görüldüğü gibi İslam köleliği ve cariyeliği kesinlikle kaldırmıştır.

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۚ ﴿٥﴾

5. Onlara doğru yolu gösterecek ve durumlarını düzeltecektir.

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

6. Onları, dünyada kendilerine tarif ettiği Cennet'e yerleştirecektir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

7. Ey inananlar! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz[1], O da size yardım eder. Ayaklarınızı sabit kılar.[2]

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾

8. Gerçeği yalanlayan nankörler ise yok olsunlar! Allah, onların yaptıklarını boşa çıkaracaktır.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

9. Bu, onların Allah'ın indirdiği şeyi kötü görmelerinden dolayıdır. Bundan dolayı Allah, onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ﴿١٠﴾

10. Yeryüzünde gezip dolaşarak, kendilerinden önceki toplumların sonlarının nasıl olduğuna bakmadılar mı? Allah, onları yerle bir etti. Onun bir benzeri de gerçeği yalanlayan nankörler içindir.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿١١﴾

11. Allah inananların mevlasıdır.[3] Gerçeği yalanlayan nankörlerin ise hiçbir mevlası yoktur.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾

12. Allah, iman edip salihatı yapanları[4], içinden ırmaklar akan Cennetlere yerleştirir. Gerçeği yalanlayan nankörler ise her şeyden yararlanıp, hayvanların yediği gibi yerler. Onların varacakları yer ateştir.

1- Allah'ın öğütlerini tutarsanız. O'nun dinine hizmet ederseniz. **2-** Direnme, dayanma, mücadele etme gücü verir. **3-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır. **4-** Bozuk olan şeyi düzeltenleri, düzelticilik yapanları, yapıcı olanları, düzeltmeye yönlendirenleri.

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِىَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِى اَخْرَجَتْكَ ۚ اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

13. Güç bakımından, seni yurdundan çıkaranlardan daha güçlü nice kent halkını yok ettik. Onlara yardım edecek hiç kimse de olmadı.

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾

14. Rabbinden gelen kanıt içeren apaçık bilgiyi izleyen kimse, kötü işleri kendisine güzel gösterilen ve hevalarına[1] uyan kimse ile bir olur mu?

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ؕ فِيْهَآ اَنْهٰرٌ مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ؕ وَلَهُمْ فِيْهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ؕ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِى النَّارِ وَسُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾

15. Takva sahiplerine söz verilen Cennet, şöyledir: İçinde; kokusu ve tadı değişmeyen sudan nehirler, tadı bozulmayan sütten nehirler, içenlere zevk veren hamrdan[2] nehirler ve saf baldan nehirler bulunur. Orada, onlar için her türlü meyve bulunur. Onlara, Rabb'lerinden bağışlanma vardır. Bu kimseler, ateşte devamlı kalacak olan ve sıcak kaynar su içirilen, bundan dolayı da bağırsakları parça parça olan kimselerle bir olur mu hiç?

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوْا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾

16. Münafıklardan kimisi de seni dinliyormuş gibi gözükür. Senin yanından ayrıldıktan sonra, kendilerine ilim verilenlere:[3] "O, biraz önce ne dedi?[4]" dediler. İşte onlar, Allah'ın kalplerini mühürledikleri ve hevalarına[5] tabi olan kimselerdir.

وَالَّذِيْنَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَّاٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾

17. Yöneltildikleri doğru yolda olanlara gelince, onlara doğru yolları pekiştirildi ve onlara takvalarını[6] verdi.

1- Kuruntu ve tutkularına. **2-** İçki. **3-** Vahiyden haberi olan kimselere. **4-** Hiçbir şey anlamadık diyerek alay ederler. **5-** Tutku ve kuruntularına. **6-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uymak suretiyle; o buyrukları kendisine koruyucu yapıp, onlarla, kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya alma bilinci.

فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا ۚ فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾

18. İlle de o Sa'at'in[1] ansızın gelmesini mi bekliyorlar? Oysa onun belirtileri gelmiştir.[2] O gelecek olduktan sonra, öğüdü dinlemek onlara ne yarar sağlar ki?

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ ﴿١٩﴾

19. O halde, Allah'tan başka ilah olmadığını bil. Kendi suçların için, inanan erkekler ve kadınlar için bağışlanma dile. Allah, dönüp dolaşacağınız yeri ve varıp duracağınız yeri bilir.[3]

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَاَوْلٰى لَهُمْ ۚ ﴿٢٠﴾

20. İman edenler, "Bir sûre[4] indirilmeli değil miydi" derler. Sonra savaştan söz eden, hükmü kesin bir sûre indirilince, kalpleri hastalıklı kimselerin, sana, sanki üzerlerine ölüm hali çökmüş kimseler gibi baygın baygın baktıklarını görürsün. Oysa onlar için uygun olanı;

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ ۚ فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ ۚ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ ﴿٢١﴾

21. İtaat etmek ve maruf[5] söz söylemektir. Fakat iş kesinleşince[6] Allah'a verdikleri sözde dursalardı elbette bu onlar için daha hayırlı olurdu.

فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُٓوا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

22. Yüz çevirmekle[7] yeryüzünde fesadın çıkmasına ve rahmet bağlarının[8] parampça olmasına sebep olacağınızın farkında mısınız?

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

23. İşte onlar, Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Böylece onların kulaklarını sağır, gözlerini kör yaptı.[9]

1- Kıyamet'in kopması. **2-** Onun geleceği şimdiden açıklanmıştır. Sa'at'in gelmekte olduğuna dair birçok belirti ortaya çıkmıştır. Örneğin, Kur'an'ın son Kitap olması, nebinin son nebi olması. Özellikle Mekki surelerde söz konusu edilen Kıyamet sahneleri. Diğer bir tespite göre de "sa'at'ten ve onun belirtilerinden" maksat, müşriklerin sonlarının yakın olması, yenileceklerinin belirtileri olarak giderek güç kaybetmeleri; inananların ise giderek güçlenmeleridir. **3-** Allah sizin kararlı olup olmadığınızı, zaaflarınızın ne olduğunu, her halinizi bilir. **4-** Savaşa izin veren. **5-** Doğru, iyi ve yararlı kabul edilen toplumsal değer yargılarına ve vahye uygun olan. **6-** Savaş işi. **7-** Haksızlığın ve kötülüğün galip gelmesine sebep olmakla. **8-** İnsanların birbirlerine düşerek. **9-** Gerçeği kavrayamaz ve görmezler.

اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾	24. Onlar, Kur'an üzerinde düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri üzerinde kilitleri mi var?
اِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾	25. Kendilerine doğru yol açıkça belli olduktan sonra, ona sırt dönenleri, şeytan[1] aldattı ve onları boş ümitlere yöneltti.
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ الْاَمْرِۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾	26. Bu, onların, Allah'ın indirdiğini beğenmeyen kimselere: "Bazı işlerde size uyacağız." demeleri nedeniyledir. Allah, onların gizlediklerini biliyor.
فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾	27. Melekler onları vefat ettirirken, yüzlerine ve arkalarına vurduklarında[2] onların durumları ne olacak?
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَٓا اَسْخَطَ اللّٰهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾	28. Bu, onların, Allah'ı öfkelendiren şeylere uymaları ve O'nun rızasını gereksiz görmelerindendir. Böylece onların yaptıkları işleri boşa çıkardı.
اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾	29. Yoksa kalplerinde hastalık olanlar, Allah'ın, içlerindeki kini ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?
وَلَوْ نَشَٓاءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمٰهُمْۜ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ الْقَوْلِۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾	30. Eğer isteseydik onları sana tanıttırırdık. Sen de onları simalarından tanırdın. Yine de sen; onları, konuşma tarzlarından tanırsın. Allah, yaptıklarınızı bilir.
وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَۙ وَنَبْلُوَا۟ اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾	31. İçinizden cihad edenleri ve sabredenleri ortaya çıkarıncaya kadar sizi sınava tabi tutarız. Ve haberlerinizi[3] de sınava tabi tutacağız.

1- Şeytan, hakk' tan uzak olan, hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik adı" dır. **2-** "Yüzlerine ve arkalarına vurmak" bir deyimdir. Bu deyim, geçmişte yaptıkları ve yapmaları gerekirken yapmadıkları şeyleri, örnek vererek, önlerine koymak, hatırlatmak; onların da pişmanlıktan dövünmeleri anlamına gelmektedir. **3-** Konuştuklarınıza bağlı kalıp kalmadığınızı, sözünüzde durup durmadığınızı.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَشَاۤقُّوا الرَّسُوْلَ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰىۙ لَنْ يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔاۗ وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

32. Gerçeği yalanlayan nankörler, Allah'ın yolundan alıkoyanlar, doğru yol açıkça belli olduktan sonra Resûl'e karşı gelen kimseler, hiçbir şekilde ve asla Allah'a zarar veremezler. Allah, onların yaptıklarını boşa çıkaracaktır.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَلَا تُبْطِلُوْٓا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

33. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin ve Resul'e itaat edin. Yaptıklarınızı boşa çıkarmayın.[1]

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

34. Gerçeği yalanlayarak nankörlük eden, Allah'ın yolundan alıkoyan; sonra da kâfir olarak ölen kimseleri, Allah, asla bağışlamayacaktır.

فَلَا تَهِنُوْا وَتَدْعُوْٓا اِلَى السَّلْمِ ۖ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ ۗ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَّتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

35. O halde gevşemeyin ve siz üstünken barışa çağırmayın. Allah, sizinle beraberdir. Yaptıklarınızı asla boşa çıkarmayacaktır.

اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ۗ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

36. Dünya hayatı yalnızca bir oyun ve eğlencedir. Eğer iman eder ve takva sahibi olursanız, size ödülleriniz verilir. Ve sizden mallarınızı istemez.

اِنْ يَّسْـَٔلْكُمُوْهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوْا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

37. Eğer sizden onu[2] isteyip de sizi zorlasaydı, cimrilik ederdiniz. Böylece hoşnutsuzluğunuzu açığa çıkarırdı.

هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَاۤءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَّنْ يَّبْخَلُ ۚ وَمَنْ يَّبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَّفْسِهٖ ۗ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَاۤءُ ۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْٓا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

38. İşte siz böylesiniz. Allah yolunda infak etmeye çağrılırsınız ancak sizden bir kısmınız cimrilik yapar. Kim cimrilik yaparsa, aslında kendi aleyhinde cimrilik yapmış olur. Allah zengindir, siz ise yoksulsunuz. Eğer yüz çevirirseniz, sizin yerinize başka bir halk getirir. Onlar sizin gibi olmazlar.

1- İtaatsizlik nedeniyle yaptıklarınızın boşa gitmesine neden olmayın. **2-** Mallarınızı.

سُورَةُ الْفَتْحِ ﴿٤٨﴾

48. FETH SÛRESİ

[İniş sırası: 111, Medeni, 29 ayet. Adını 1. ayetteki "Feth/açmak, savaş yolu ile bir yeri almak" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾

1. Biz, sana apaçık bir fethin yolunu açtık.

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

2. Allah, senin geçmiş ve sonraki suçlarını bağışlasın ve sana nimetini tamamlasın ve seni dosdoğru yola iletsin diye.

وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

3. Ve Allah, sana çok üstün bir zaferle yardım etsin diye.

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُٓوا اِيمَانًا مَعَ اِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

4. İmanları artsın diye, inananların kalbine sükûnet indiren O'dur. Göklerin ve yerin güçleri Allah'ındır. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

5. Mü'min erkekleri ve mü'min kadınları, içinde sürekli kalmak üzere, içinden nehirler akan Cennetlere koymak ve kötülüklerini örtmek içindir. İşte Allah'ın yanında büyük kurtuluş budur.

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّآنِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۗ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

6. Allah; hakkında kötü zanda bulunan münafık erkeklere ve kadınlara, müşrik erkek ve kadınlara azap etsin. Kötü zanları onların üzerlerine dönsün. Allah, onlara kızdı ve onları lanetledi. Ve onlar için Cehennem'i hazırladı. Ne kötü bir varış yeri.

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

7. Göklerin ve yerin güçleri Allah'ındır. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

8. Biz, seni bir tanık, haber verici ve uyarıcı olarak gönderdik.

لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ۚ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

9. Allah'a ve Resûl'üne iman etmeniz, O'na destek olmanız,[1] O'na saygı göstermeniz ve O'nu sabah akşam[2] tesbih[3] etmeniz için.

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ ۚ يَدُ ٱللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۚ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ ۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَٰهَدَ عَلَيْهُ ٱللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

10. Sana bi'at[4] edenler, aslında Allah'a bi'at etmişlerdir. Allah'ın eli[5] onların eli[6] üzerindedir. Kim bağlılığını bozarsa ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah'a verdiği söze bağlı kalırsa, Allah, ona büyük bir ödül verecektir.

سَيَقُولُ لَكَ ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا فَٱسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۚ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ۚ بَلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

11. Araplardan[7] geri bırakılanlar[8], sana: "Mallarımız ve ailemiz bizim seninle gelmemize engel oldu. Haydi, Allah'tan bağışlanmamızı dile." diyecekler. Onlar, kalplerinde olmayanı dilleri ile söylüyorlar. De ki: "Eğer Allah, size bir zarar veya yarar dilerse, buna kim engel olabilir?" Bilakis, Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.[9]

بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ ۚ وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا ﴿١٢﴾

12. Hayır! Siz, Resûl ve inananların asla ailelerine dönemeyeceklerini sanmıştınız. Bu zan, kalplerinize güzel göründü. Kötü bir zanla, zanda bulundunuz. Siz, yok olmayı hak eden bir halk oldunuz.

1- Allah'ın dinine destek olmanız. **2-** Sürekli, her zaman, bütün bir gün boyu. **3-** Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. Tesbihi namaza indirgemek doğru değildir. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleri ile tanınması ve tanıtılması etkinliğidir. **4-** Bağlılığını bildirmek, birlikte hareket edeceğine dair söz vermek. **5-** Allah'ın gücü, yardımı. **6-** Onların gücü. **7-** Bedevi/göçebe Araplardan bazıları. **8-** Savaş için sefere katılmayanlar. **9-** Niçin sefere katılmadığınızı en iyi bilendir.

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ فَاِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ سَعِيْرًا ﴿١٣﴾

13. Kim Allah'a ve Resûl'üne inanmazsa[1], bilsin ki gerçeği yalanlayan nankörler için alevli bir ateş hazırladık.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٤﴾

14. Göklerin ve yerin egemenliği Allah'a aittir. O, dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder.[2] Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir

سَيَقُوْلُ الْمُخَلَّفُوْنَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَاْخُذُوْهَا ذَرُوْنَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّبَدِّلُوْا كَلٰمَ اللّٰهِ ۭ قُلْ لَّنْ تَتَّبِعُوْنَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ بَلْ تَحْسُدُوْنَنَا ۭ بَلْ كَانُوْا لَا يَفْقَهُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥﴾

15. Geri bırakılanlar[3], ganimetleri almak için gittiğinizde: "Müsaade edin sizinle gelelim." diyecekler. Allah'ın sözünü değiştirmek istiyorlar. De ki: "Siz, asla bizimle gelemezsiniz. Allah, bu hükmü daha önce buyurmuştu."[4] O zaman da: "Hayır, siz bizi kıskanıyorsunuz." diyecekler. Doğrusu onlar anlayışı kıt kimselerdir.

قُلْ لِّلْمُخَلَّفِيْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُولِيْ بَاْسٍ شَدِيْدٍ تُقَاتِلُوْنَهُمْ اَوْ يُسْلِمُوْنَ ۚ فَاِنْ تُطِيْعُوْا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًا ۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٦﴾

16. Araplardan[5], geride kalmayı tercih edenlere de ki: "Yakında çok güçlü bir halkla savaşmaya çağrılacaksınız, ya onlarla savaşırsınız ya da onlar teslim olurlar. Bundan sonra, eğer bu çağrıya uyarsanız Allah size en iyi karşılığı verir. Ama daha önce yan çizdiğiniz gibi yine yan çizecek olursanız, size acıklı bir azapla, azap eder."

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌ ۭ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيْمًا ۚ ﴿١٧﴾

17. Kör, topal ve hasta olanların savaşa katılma sorumlulukları yoktur. Kim Allah'a ve Resûl'üne itaat ederse[6], Allah, onları içinden ırmaklar akan Cennetlere koyar. Kim de yan çizerse, ona acıklı bir azapla azap eder.

1- Güvenmezse. **2-** Yani, kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vererek. Azabı gerektirecek "şey"ler" yapana azap eder; bağışlanmayı gerektirecek "şey"ler" yapanı bağışlar. **3-** Savaşa katılmayanlar. **4-** 9:83'teki, özürsüz savaşa katılmayanlarla ilgili hüküm. Zor ve tehlikeli savaşlara katılmamak için bahaneler üreten, ganimet elde edecekleri kolay savaş olunca da katılmak isteyen ikiyüzlü kimseler kast edilmektedir. **5-** Göçebe/bedevi Araplar. **6-** Allah ve Resûl'ünün çağrısına uyarsa.

لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ اِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَاَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

18. Ant olsun ki, o ağacın altında sana bi'at ettikleri[1] zaman Allah, inananlardan razı oldu. Onların kalplerinde olanı biliyordu. Onların üzerlerine huzur ve dinginlik indirdi. Onlara yakın bir fetih nasip etti.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

19. Onlara, elde edecekleri pek çok ganimet nasip etmiştir. Allah, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۚ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

20. Allah size, alacağınız pek çok ganimet sözü verdi. Şimdilik size bunları bahşetti. İnsanların ellerini sizden çekti. İnananlara ayet[2] olsun ve sizi dosdoğru yola iletsin diye.

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

21. Ve henüz elde edemediğiniz ama Allah'ın kuşattığı başka şeyler[3] de var. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

22. Eğer, gerçeği yalanlayan nankörler sizinle savaşsalardı, arkalarını dönüp kaçarlardı. Sonra da bir veli[4] ve yardımcı bulamazlardı.

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

23. Bu Allah'ın öteden beri süregelen yasasıdır. Allah'ın yasasında asla bir değişiklik bulamazsın.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

24. Sizi, Mekke'nin merkezinde onlara galip kıldıktan sonra, onların ellerini sizden ve sizin ellerinizi de onlardan çeken O'dur[5]. Allah, yaptıklarınızı görendir.

1- Bağlılık sözü verdikleri. **2-** Allah'ın sözünün gerçek olduğuna dair işaret, gösterge. **3-** Ganimetler. **4-** Koruyucu. **5-** Aranızda barışı sağlayan Allah'tır.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ؕ وَلَوْلَا
رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ
اَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ
لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهٖ مَنْ يَشَآءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا
لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٢٥﴾

25. Onlar, gerçeği yalanlayan nankörlerdir. Sizi Mescid-i Haram'dan alıkoyan, ayrılmış kurbanların yerine ulaşmasını engelleyen kimselerdir. Eğer inanan erkeklerden ve kadınlardan olup da kendilerini henüz tanımadığınız için bilmeden onlara zarar vermeniz ve böylece vebale girmeniz söz konusu olmasaydı, onlarla savaşmanıza izin verilirdi. Allah, dilediğini rahmetine alır. Eğer birbirlerinden ayrılmış olsalardı elbette onlardan gerçeği yalanlayan nankörleri acı veren bir azapla cezalandırırdık.

اِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهٗ عَلٰى رَسُولِهٖ وَعَلَى
الْمُؤْمِنِينَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا
وَاَهْلَهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

26. Gerçeği yalanlayan nankörler, küçük görme taassubunu, cahiliye taassubunu kalplerinde taşıyorlardı. Allah da Resûlünün ve inananların üzerine dinginlik indirdi. Onları takva sözüne bağlı kıldı. Zaten onlar buna layık ve ehildiler. Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۚ لَتَدْخُلُنَّ
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ ۙ مُحَلِّقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ ۙ لَا تَخَافُونَ ؕ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

27. Ant olsun ki Allah, Resûlünün rüyasını hakk ile doğruladı. Allah dilerse, Mescid-i Haram'a başlarınız tıraş edilmiş ve saçlarınız kısaltılmış olarak korkmadan güven içinde gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyordu. Bundan başka size yakın bir fetih takdir etti.

هُوَ الَّذِي اَرْسَلَ رَسُولَهٗ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّينِ كُلِّهٖ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ؕ ﴿٢٨﴾

28. Gerçek dini ortaya koymak için Resûl'ünü hidayet ve gerçek din ile gönderen O'dur. Tanık olarak Allah yeter.

مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗۤ اَشِدَّآءُ عَلَى
الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا
يَّبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا ۫ سِيْمَاهُمْ فِىْ
وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ ؕ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى
التَّوْرٰىةِ ۚۛ وَمَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيْلِ ۟ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ
شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوْقِهٖ
يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ؕ وَعَدَ اللّٰهُ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً
وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٢٩﴾

29. Muhammed, Allah'ın Resûlüdür. Onunla beraber olanlar, gerçeği yalanlayan nankörlere karşı sert, birbirlerine çok merhametlidirler. Onları; rükû ederken[1], secde ederken[2] ve Allah'tan bağışlanma ve hoşnutluk isterlerken görürsün. Onların belirtileri, yüzlerindeki secde izleridir.[3] İşte bunlar, onların Tevrat'taki örnekleridir. İncil'deki örnekleri de filizini yarıp çıkaran, sonra onu güçlendirerek kalınlaşıp, gövdesi üzerinde yükselen ekin gibidir. Bu, ekincilerin hoşuna gider. Allah, gerçeği yalanlayan nankörlere, onlarla üzüntü vermektedir. Allah, inanıp salihatı[4] yapan kimselere bağışlanma ve büyük bir ödül sözü vermiştir.

1- Allah'a bağlılığı ortaya koymak, buyruklarına içtenlikle teslim olmak. **2-** Saygı gösterip, değerini takdir etme. **3-** Hayatlarının her alanında, tam bir teslimiyet içinde Allah'a bağlılık göstermeleridir. **4-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ ﴿٤٩﴾

49. HUCURÂT SÛRESİ

[İniş sırası: 106, Medeni, 18 ayet. Adını 4. ayetteki "Hucurât/odalar" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

1. Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûl'ünün iki eli arasında öne geçmeyin[1]. Allah'a karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Duyan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوٓا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

2. Ey inananlar! Sesinizi, Nebi'nin sesinden daha fazla yükseltmeyin. Birbirinizle bağrışarak konuştuğunuz gibi, Nebi'yle yüksek sesle konuşmayın. Yoksa farkında olmadan yaptıklarınız boşa gider.

اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

3. Allah'ın Resûlünün yanında kısık sesle konuşanlar; işte onlar, Allah'ın takva için kalplerini sınav ettiği kimselerdir. Onlar için bağışlanma ve büyük ödül vardır.

اِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَآءِ الْحُجُرَاتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

4. Sana odaların dışından seslenenlerin çoğu, düşüncesiz kimselerdir.

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

5. Eğer onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabredip bekleseler di, elbette daha iyi olurdu. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Bu bir deyimdir. "El" ve "elin arası"; gücü, imkânı, bilgiyi, iradeyi ifade etmektedir. Bu deyimle kast edilen şudur: Kendi görüş ve düşüncenizi vahyin önüne geçirmeyin. Kendi düşüncenizi vahiymiş gibi öne sürmeyin. Allah'ın vahyini kendinize malzeme yapmayın.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِنْ جَآءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَاٍ
فَتَبَيَّنُٓوا اَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا
عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

6. Ey iman edenler! Eğer fasık[1] bir kimse, size bir haber getirirse doğru olup olmadığını araştırın. Yoksa bir topluma cahilce kötülük edersiniz de sonra yaptığınız şeye pişman olursunuz.[2]

وَاعْلَمُٓوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ ؕ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى
كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ
الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ۙ ﴿٧﴾

7. Allah'ın Resul'ünün aranızda olduğunu unutmayın. Eğer birçok işte size uysaydı kesinlikle sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah, size imanı sevdirdi ve kalplerinizi onunla güzelleştirdi; küfürden, fasıklıktan ve isyandan nefret ettirdi. İşte bunlardır seçimlerini doğru yapmış olanlar.

فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

8. Bu, Allah'tan bir lütuf ve nimettir. Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَاِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَاَصْلِحُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى
فَقَاتِلُوا الَّتِى تَبْغِى حَتّٰى تَفِٓىءَ اِلٰٓى اَمْرِ
اللّٰهِ ۚ فَاِنْ فَآءَتْ فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ
وَاَقْسِطُوا ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

9. Eğer Mü'minlerden iki grup birbirleriyle vuruşurlarsa, hemen aralarını düzeltin. Eğer ikisinden biri, diğerine saldırırsa, saldırgan olanlarla, Allah'ın emirlerine uygun davranıncaya kadar savaşın. Eğer böyle davranmaktan vazgeçerlerse o zaman adaletle aralarını düzeltin ve hakkaniyetli olun. Allah, haktan yana olanları sever.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

10. İnananlar ancak kardeştir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı takva sahibi olun. Umulur ki böylece merhamet olunursunuz.

1- Doğru yoldan sapmış olan. Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **2-** Birbirlerine cahilce kötülük yapmayı istemeyenler; edindikleri haberlerin doğru olduğundan emin olmak zorundadırlar. Günümüzde yaşanan bilgi kirliliği bu konuda çok daha fazla duyarlı olmamızı gerektirmektedir. Üretilen yalanlar üzerinden yapılan değerlendirmelerle neden olunan haksızlıklar, sahibini işlenen cahilce kötülüğe ve zulme ortak yapmaktadır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِنْ نِسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۚ وَلَا تَلْمِزُٓوا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿١١﴾

11. Ey inananlar! Bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin. Belki alay edilenler, alay edenlerden daha iyidirler. Aynı şekilde, kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler. Belki alay edilen kadınlar, alay edenlerden daha iyidirler. Birbirinizde kusur aramayın. Birbirinize kötü lakaplar takmayın. İmandan sonra fâsık olarak nitelendirilmek ne kötüdür. Kim tevbe etmezse[1] işte onlar zalimdirler.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ ۖ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۚ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

12. Ey inananlar! Zannın birçoğundan sakının. Kuşkusuz bazı zanlar günahtır. Birbirinizin kusurlarını araştırmayın. Bir kısmınız, bir kısmınızın gıybetini[2] yapmasın. Hiç sizden biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Elbette ondan tiksinirsiniz. Öyleyse Allah'a karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz Allah, Tevbeleri Kabul Eden'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰيكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

13. Ey insanlar! Sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Birbirinizle tanışmanız[3] için sizi kabilelere ve sülalelere ayırdık. Allah'ın yanında en kerim[4] olanınız, en çok takva sahibi olanınızdır. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا ۖ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ وَاِنْ تُطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا ۚ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

14. Araplar[5], "İnandık." dediler. De ki: "Siz inanmadınız, fakat teslim[6] olduk, deyin. Çünkü henüz iman kalbinize girmedi. Eğer Allah'a ve Resûl'üne itaat ederseniz, O, yaptıklarınızdan hiçbir şeyi eksiltmez." Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Yaptıklarından vazgeçmezse. **2-** Gıybetten kasıt, "dedi kodu yapmak, bir kimsenin arkasından konuşmak değildir. Gıybet, "gaybe" ait bir konuda, yani bir kimsenin bilmediği bir konuda yargıda bulunması, biliyormuş gibi konuşmasıdır. **3-** Tanıyıp kaynaşmanız, dayanışma ve yardımlaşma içinde bulunmanız, birbirinize sahip çıkmanız, birbirinize güç vermeniz. **4-** Şerefli. İtibarlı. İkram olunan. Allah'ın en çok ikramda bulanacağı kimse. **5-** Bedevi Araplar. **6-** Boyun eğdik, İslami yönetimin yasalarına uymayı kabul ettik; kendimizi güvenceye aldık.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

15. İnananlar, ancak Allah'a ve Resûl'üne iman eden, sonra da bunda en küçük bir kuşkuya yer vermeyen; malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad eden kimselerdir. Onlar, özü ve sözü bir olanlardır.

قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

16. De ki: "Dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz? Allah, göklerde olanları da yerde olanları da bilir. Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir."

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا ؕ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَىَّ اِسْلَامَكُمْ ۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

17. Onlar, teslim olmalarını başına kakıyorlar. De ki: "İslam'a boyun eğdiniz diye, benden minnet beklemeyin. Bilakis, eğer özü-sözü bir kimselerseniz, sizi imana erdirdiği için, siz Allah'a minnet duyun."

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

18. Allah, göklerin ve yerin gaybını bilir. Allah, yaptıklarınızı görendir.

50. KÂF SÛRESİ

[İniş sırası: 34, Mekki, 45 ayet. Adını 1. ayetteki "Kaf" harfinden almıştır.]

سُورَةُ قٓ ﴿٥٠﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

قٓ ۚ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ ۚ ﴿١﴾

1. Kâf. Mecîd[1] Kur'an'a ant olsun.

بَلْ عَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَىْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

2. Ama kendilerinden bir uyarıcının onlara gelmesine şaşırdılar. Gerçeği yalanlayan nankörler: "Bu şaşılacak bir şey." dediler.

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۚ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

3. "Biz ölüp, toprak olduktan sonra mı diriltileceğiz? İşte bu mümkün olmayan bir dönüştür." dediler.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ ۚ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

4. Biz, yerin onlardan neyi eksilttiğini elbette biliyoruz. Yanımızda her şeyi kayda alan bir Kitap vardır.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ فَهُمْ فِىٓ اَمْرٍ مَرِيجٍ ﴿٥﴾

5. Ne var ki onlar, kendilerine Hakk gelince onu yalanladılar. Bu yüzden karmakarışık bir durumdalar.

اَفَلَمْ يَنْظُرُٓوا اِلَى السَّمَٓاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾

6. Öyleyse üzerlerindeki göğe bakmıyorlar mı ki, onu hiçbir çatlağı olmaksızın nasıl bina etmişiz, nasıl süslemişiz!

وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ وَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۙ ﴿٧﴾

7. Ve yine yeryüzünü döşedik, oraya ağır baskılar yerleştirdik. Ve orada her çeşitten göz alıcı çiftler yetiştirdik.

تَبْصِرَةً وَذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾

8. Bunları, Allah'a yönelen kulların basiretini[2] açmak ve öğüt olması için yaptık.

1- Şerefli, şanı yüce. **2-** Kavrayışını, gerçeği görme yeteneğini.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَكًا فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ جَنّٰتٍ وَّحَبَّ الْحَصِيْدِ ۙ﴿٩﴾

9. Gökten bereketli su indirdik. Onunla cennetler[1] ve biçilecek ekinler yetiştirdik.

وَالنَّخْلَ بَاسِقٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيْدٌ ۙ﴿١٠﴾

10. Ve salkımları üst üste yığılmış, uzun hurma ağaçları.

رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ۙ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا ؕ كَذٰلِكَ الْخُرُوْجُ ﴿١١﴾

11. Kullar için rızık olarak. Onunla ölü bir beldeye hayat verdik. İşte yeniden diriliş de böyledir.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّاَصْحٰبُ الرَّسِّ وَثَمُوْدُ ۙ﴿١٢﴾

12. Onlardan önce Nûh halkı, Ress'liler ve Semud yalanlamıştı.

وَعَادٌ وَّفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ لُوْطٍ ۙ﴿١٣﴾

13. Ve Âd, Firavun ve Lût'un kardeşleri de.

وَّاَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ؕ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيْدِ ﴿١٤﴾

14. Ve Eykeliler ve Tubba halkı. Hepsi resulleri yalanladılar. Böylece uyarım gerçekleşti.

اَفَعَيِيْنَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ ؕ بَلْ هُمْ فِىْ لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿١٥﴾

15. İlk yaratışta yetersiz kaldık mı ki yeniden yaratılıştan şüphe içindeler!

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗ ۚ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيْدِ ﴿١٦﴾

16. Ant olsun ki insanı Biz yarattık. Nefsinin ona neler fısıldadığını biliriz. Ve Biz ona "habl-i verid"ten[2] daha yakınız.

اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيٰنِ عَنِ الْيَمِيْنِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيْدٌ ﴿١٧﴾

17. Sağında ve solunda yerleşmiş iki kaydedici, yaptıklarını kayda geçirmektedirler.

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيْبٌ عَتِيْدٌ ﴿١٨﴾

18. Söylediği her söz, yanındaki hazır gözleyicilerce gözlenmektedir.

1- Bahçeler. **2-** Çevirilerde bu sözcüğe "şah damarı" olarak anlam verilmektedir. Bunun insan "anatomisindeki şah damarı" ile bir ilgisi yoktur. Bu deyimle kast edilen şey, insana canlılık veren, onun yaşamasını sağlayan özdür. Bu mecazi bir anlatımdır. Ya değilse Allah için mesafe söz konusu değildir. Allah'ın; insana, insanın kendisinden daha yakın olduğu vurgusu yapılmaktadır.

وَجَآءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾	19. Ölümün sarhoşluğu kaçınılmaz bir gerçek olarak gelince, “İşte senin kaçtığın şey budur!”
وَنُفِخَ فِى الصُّورِ ۗ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾	20. Ve Sûr’a üfürülür. “ İşte bu, vaktiyle uyarıldığınız gündür.”
وَجَآءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَآئِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾	21. Herkes yanında bir sevk edici ve bir tanıkla birlikte gelir.
لَقَدْ كُنْتَ فِى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾	22. Ant olsun ki sen bugünün geleceğinden gaflet içindeydin. İşte senden perdeyi kaldırdık. Artık bugün gerçeği bütün açıklığıyla görüyorsun.
وَقَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ ۖ ﴿٢٣﴾	23. Onun yakını, “İşte bu yanımda olan şey hazırdır.” der.
اَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۙ ﴿٢٤﴾	24. “İnatçı, gerçeği yalanlayan nankörlerin tamamını Cehennem’e atın.”
مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ۙ ﴿٢٥﴾	25. Hayra engel olan, haddi aşan, şüpheye tutulan.
اَلَّذِى جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِى الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾	26. O, Allah ile birlikte başka ilah edindi. Öyleyse, onu şiddetli azaba atın.
قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾	27. Onun yakını: “Rabb’imiz! Onu ben azdırmadım, fakat o derin bir sapkınlık içindeydi.” der.
قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾	28. “Huzurumda çekişmeyin! Size daha önce uyarımı yapmıştım.” der.
مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَىَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾	29. “Katımda söz değiştirilmez. Ben kullara asla haksızlık eden değilim.”

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾	30. O gün, Cehennem'e, "Doldun mu?" deriz. O da "Daha yok mu? der.
وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾	31. Cennet, takva sahipleri için uzak değil, yaklaştırılmıştır.
هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾	32. İşte size söz verilen şey budur. Yönelen[1] ve koruyanların[1] tamamı içindir.
مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾	33. Gaybda[2] Allah'a huşu[3] duyanların, gönülden bağlı olanların ödülüdür.
ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾	34. Oraya esenlikle girin. İşte bu süreklilik günüdür.
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾	35. Onlar için, orada diledikleri her şey vardır. Yanımızda daha fazlası da vardır.
وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾	36. Onlardan önce, kendilerinden daha güçlü nice nesilleri yok ettik. Yok olmaktan kurtulmak için belde belde dolaştılar. Böyleyken sığınacak bir yer buldular mı?
إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾	37. Kuşkusuz bunda kalbi[4] olan ve can kulağıyla dinleyen ve tanık olan kimseler için kesinlikle alınacak öğüt vardır.
وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾	38. Ant olsun ki gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri bir yorgunluk olmaksızın altı günde[5] yarattık.

1- Allah'a yönelenler, O'nun buyruklarına uyanlar ve kendilerini her türlü kötülükten koruyanlar. **2-** Kimsenin olmadığı, görmediği, bilmediği yerlerde. **3-** Derin saygı ve içten sevgi beslediği; üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duyduğu yüce varlıktan ayrı düşme, uzak kalma endişesini taşıyan. **4-** Aklı olan. Vicdanı, aklıselimi, sağduyu sahibi ve gönül temizliği olan. **5-** Altı dönemde, altı bölümde, altı evrede.

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

39. Onların söyledikleri şeylere sabret. Güneş'in doğmasından önce ve batmasından önce Rabb'ini hamd[1] ile tesbih[2] et.

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

40. Geceleyin ve secdelerin[3] ardından O'nu tesbih et.

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

41. Çağırıcının, yakın bir yerden çağıracağı güne kulak ver.

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

42. O gün, gerçek olan o çığlığı duyarlar. İşte bu yeniden diriliş günüdür.

اِنَّا نَحْنُ نُحْيٖ وَنُمِيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

43. Biz; ancak Biz hayat veririz ve öldürürüz. Ve dönüş Bizedir.

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

44. O gün yer yarılır, onlar topraktan çabukça ayrılırlar. İşte bu, Bizim için kolay bir toplamadır.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

45. Onların ne dediklerini en iyi Bileniz. Sen, onları zorla yola getirecek değilsin. O halde Benim uyarımdan korkan kimselere Kur'an'la öğüt ver.

1- Yüceltme, övgü. **2-** Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. **3-** Saygı gösterip, değerini takdir etme. Saygı sunma.

سُورَةُ الذَّارِيَاتِ ﴿٥١﴾	**51. ZÂRİYÂT SÛRESİ** *[İniş sırası: 67, Mekki, 60 ayet. Adını 1. ayetteki "Ez-Zâriyât/rüzgâr, esip savuran" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾	1. Esip savuranlara,
فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾	2. Ve yükü taşıyanlara,
فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾	3. Sonra kolayca akıp gidenlere,
فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾	4. Sonra işi paylaştıranlara ant olsun ki,
إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾	5. Uyarıldığınız şey kesinlikle gerçektir.
وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾	6. Kuşkusuz din[1] kesinlikle gerçekleşecektir.
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾	7. Yollara sahip gökyüzüne ant olsun ki,
إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾	8. Kuşkusuz siz, söylediklerinizde çelişki içindesiniz.
يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾	9. Döndürülecek kimse, ondan çevrilir.[2]
قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾	10. Kahrolsun yalancılar.[3]
الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾	11. Onlar, cehalet içinde ne yaptığını bilmeyenlerdir.
يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾	12. "Din günü[4] ne zaman?" diye sorarlar.

1- Yapılanların karşılığının verilmesi. **2-** Yalana sapan kimse, gerçekten yoksun kalır. **3-** Bir bilgiye dayanmadan saçma şeyler söyleyenler. **4-** Hesap görme günü.

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾	13. O gün onlar, ateşe atılacaklar.
ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ ۖ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾	14. Fitnenizi[1] tadın. Bu, sizin acele istediğiniz şeydir.
إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾	15. Takva sahipleri ise cennetlerde[2] ve pınarlardadırlar.
آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾	16. Rabb'lerinin kendilerine verdiğini alanlar, daha önce iyi olanlardır.
كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾	17. Geceleri pek az uyurlardı.
وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾	18. Onlar seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi.
وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾	19. Mallarından -istesin, istemesin- ihtiyaç sahipleri için bir pay ayırırlardı.
وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾	20. Yeryüzünde, gerçeği kavrayanlar için nice ayetler[3] vardır.
وَفِي أَنْفُسِكُمْ ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾	21. Ve kendiniz de ayetsiniz. Hala görmüyor musunuz?
وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾	22. Gökte rızkınız ve uyarıldığınız şeyler vardır.
فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾	23. Göklerin ve yeryüzünün Rabb'ine ant olsun ki, sizin konuşmanız nasıl gerçekse, kesinlikle o da[4] o kadar gerçektir.
هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾	24. İbrâhîm'ın saygın konuklarının hadisi[5] sana geldi mi?
إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾	25. Onun yanına geldiklerinde, "Selam." dediler. "Selam, tanınmayan topluluk." dedi.

1- Baskı ve zulmünüzün cezasını. **2-** Bahçelerde. **3-** Göstergeler, kanıtlar. **4-** Size söylenen ve söz verilen şey; ölümden sonraki hayat, hesap günü. **5-** Haberi.

فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِيْنٍ ﴿٢٦﴾	26. Habersizce ailesine gidip, hemen kızarmış buzağı eti getirdi.
فَقَرَّبَهٗٓ اِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَأْكُلُوْنَ ﴿٢٧﴾	27. Onları buyur ederek: “Yemez misiniz?” dedi.
فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً ؕ قَالُوْا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوْهُ بِغُلٰمٍ عَلِيْمٍ ﴿٢٨﴾	28. Durumlarından dolayı içine bir korku düştü. “Korkma.” dediler ve ona bilgin bir çocuk müjdelediler.
فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهٗ فِىْ صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوْزٌ عَقِيْمٌ ﴿٢٩﴾	29. Bunun üzerine hanımı şaşkınlık içinde, yüzüne vurarak yüksek sesle: “Ben kısır, ihtiyar bir kadınım.” dedi.
قَالُوْا كَذٰلِكِ ۙ قَالَ رَبُّكِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٠﴾	30. “Senin Rabb’inin buyurduğu şey işte budur.” dediler. O, En İyi Hüküm Veren’dir, Her Şeyi Bilen’dir.

❁❁❁ 26. Bölümün Sonu ❁❁❁

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٣١﴾	31. İbrâhim: “O halde ey elçiler! Sizin geliş amacınız nedir? dedi.
قَالُوْٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ۙ ﴿٣٢﴾	32. “Biz, suçlu bir topluma gönderildik.” dediler.
لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِيْنٍ ۙ ﴿٣٣﴾	33. Onların üzerlerine çamurdan pişirilmiş taşlar yağdırmak için.
مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣٤﴾	34. Onlar Rabb’inin katından, aşırı gidenler için olan taşlardır.
فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيْهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ ﴿٣٥﴾	35. Orada bulunan inananları çıkardık.
فَمَا وَجَدْنَا فِيْهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۚ ﴿٣٦﴾	36. Fakat orada, bir evden başkasında, Müslümanlardan kimse bulamadık.
وَتَرَكْنَا فِيْهَآ اٰيَةً لِّلَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ؕ ﴿٣٧﴾	37. Orada can yakan azaptan korkanlar için bir ayet[1] bıraktık.

1- Gösterge. İbret.

وَفِي مُوسَىٰٓ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾	38. Mûsâ'da vardır[1]. Onu Firavun'a apaçık bir sultanla[2] göndermiştik.
فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾	39. Ancak Firavun yüz çevirdi. "O bir sihirbaz veya delidir." dedi.
فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾	40. Sonra onu ve ordularını yakaladık ve denize attık. Kendi kendini kınıyordu.
وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾	41. Âd'da vardır.[3] Onların üzerine kasıp kavuran rüzgâr göndermiştik.
مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾	42. Nereye uğradıysa orayı çürümüş çer çöpe çevirmişti.
وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾	43. Semûd'da da vardır.[4] Onlara: "Belli bir süreye kadar yararlanın." denmişti.
فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنظُرُونَ ﴿٤٤﴾	44. Fakat Rabb'lerinin emrinden çıktılar. Bunun üzerine bakıp dururlarken yıldırım onları yakalayıverdi.
فَمَا اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾	45. Ayağa kalkmaya güçleri yetmedi. Yardım görenler de olmadılar.
وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾	46. Daha önce Nûh halkını da.[5] Ki onlar fasık[6] bir halktı.
وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾	47. Göğü ellerle[7] bina ettik. Kuşkusuz genişletici olan elbette Biziz.
وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾	48. Yeryüzünü de Biz döşedik. Ne güzel döşeyiciyiz!
وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾	49. Her şeyi çift[8] yarattık. Umulur ki öğüt alırsınız.

1- Musa'nın kıssasında da. **2-** Tarafımızdan görevlendirilmiş olarak. **3-** Âd'ın kıssasında da alınacak dersler vardır. **4-** Semûd'un kıssasında da alınacak dersler vardır. **5-** Helak ettik. **6-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan. **7-** Gücümüzle, irademizle. **8-** Erkek-dişi, gece-gündüz, iyi-kötü, aydınlık-karanlık, doğru-yanlış vb.

فَفِرُّوٓا اِلَى اللّٰهِ ؕ اِنِّىۡ لَكُمۡ مِّنۡهُ نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ۚ ﴿۵۰﴾	50. O halde Allah'a sığının! Ben, sizin için O'nun tarafından gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım.
وَلَا تَجۡعَلُوۡا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ؕ اِنِّىۡ لَكُمۡ مِّنۡهُ نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۵۱﴾	51. Allah'ın yanı sıra başka bir ilah tanımayın. Ben, sizin için O'nun tarafından gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım.
كَذٰلِكَ مَاۤ اَتَى الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ مِّنۡ رَّسُوۡلٍ اِلَّا قَالُوۡا سَاحِرٌ اَوۡ مَجۡنُوۡنٌ ﴿۵۲﴾	52. Aynen bunlar gibi, bunlardan öncekiler de kendilerine gelen resûllere, "Sihirbazdır veya mecnundur." dan başka bir şey demediler.
اَتَوَاصَوۡا بِهٖ ۚ بَلۡ هُمۡ قَوۡمٌ طَاغُوۡنَ ﴿۵۳﴾	53. Sanki böyle yapmayı sonrakilere vasiyet etmişler! Hayır, onlar azgın bir halktır.
فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡ فَمَاۤ اَنۡتَ بِمَلُوۡمٍ ۘ ﴿۵۴﴾	54. O halde onlardan yüz çevir. Artık kınanacak değilsin.
وَّذَكِّرۡ فَاِنَّ الذِّكۡرٰى تَنۡفَعُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۵۵﴾	55. Öğüt ver; kuşkusuz ki öğüt Mü'minlere fayda verir.
وَمَا خَلَقۡتُ الۡجِنَّ وَالۡاِنۡسَ اِلَّا لِيَعۡبُدُوۡنِ ﴿۵۶﴾	56. Ben, cinni[1] ve insi[1] yalnızca bana kulluk etsinler diye yaratırım.[2]
مَاۤ اُرِيۡدُ مِنۡهُمۡ مِّنۡ رِّزۡقٍ وَّمَاۤ اُرِيۡدُ اَنۡ يُّطۡعِمُوۡنِ ﴿۵۷﴾	57. Onlardan bir rızık da istemiyorum, Beni doyurmalarını da istemiyorum.
اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الۡقُوَّةِ الۡمَتِيۡنُ ﴿۵۸﴾	58. Kuşkusuz rızık veren, güçlü ve gücünde metin olan Allah'tır.
فَاِنَّ لِلَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا ذَنُوۡبًا مِّثۡلَ ذَنُوۡبِ اَصۡحَابِهِمۡ فَلَا يَسۡتَعۡجِلُوۡنِ ﴿۵۹﴾	59. Zulmedenlerin azaptan payı, arkadaşlarının[3] payı gibidir. Artık acele etmesinler.
فَوَيۡلٌ لِّلَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا مِنۡ يَّوۡمِهِمُ الَّذِىۡ يُوۡعَدُوۡنَ ﴿۶۰﴾	60. Kendilerine haber verilen azap günü geldiğinde, gerçeği yalanlayan nankörlerin vay haline.

1- Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa. Kur'an cinn kavramını daha çok bilinmeyen, tanınmayan yani yabancı olan, yabancı yerlerden olan kimseler ve toplumlar için kullanmaktadır. (46:29) **2-** Ayette, Kendisini bırakıp başka varlıklara kulluk yapanlara kulluğun yalnızca Kendisine yapılması uyarısında bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle "Ben sizi başka varlıklara kulluk yapasınız diye yaratmadım." denmektedir. **3-** Geçmişteki.

سُورَةُ الطُّورِ ﴿٥٢﴾	**52. TÛR SÛRESİ** *[İniş sırası: 76, Mekki, 49 ayet. Adını 1. ayetteki "Tûr/dağ" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالطُّورِ ﴿١﴾	1. Tûr'a ant olsun;
وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾	2. Satır satır yazılmış Kitap'a,
فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾	3. Üzerine yazı yazılmış, yayılmış ince deriye.
وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾	4. Beyt-i Mamûr[1]'a ant olsun.
وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾	5. Yükseltilmiş tavana ant olsun
وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾	6. Doldurulmuş denize ant olsun.
إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾	7. Rabb'inin azabı kesinlikle gerçekleşecektir.
مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾	8. Onu savacak yoktur.
يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾	9. O gün gök, sarsıldıkça sarsılır.
وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾	10. Dağlar yerlerinden oynar.
فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾	11. İzin günü yalanlayanların vay hallerine.
الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾	12. Onlar ki, gereksiz şeylere dalıp oyalanıyorlar.
يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾	13. O gün, Cehennem ateşine sürüklenirler.

1- Kâbe.

هٰذِهِ النَّارُ الَّتِى كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾	14. İşte bu, yalanladığınız ateştir!
اَفَسِحْرٌ هٰذَآ اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾	15. Bu sihir miymiş? Yoksa siz mi görmüyor muşsunuz?
اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوا ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ ۖ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾	16. Oraya girin. Artık dayansanız da dayanmasanız da sizin için birdir. Yaptığınız şeylerin karşılığını görüyorsunuz.
اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ۙ ﴿١٧﴾	17. Takva[1] sahipleri cennetlerde[2] ve nimetler içindedirler;
فَاكِهِينَ بِمَآ اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ ۚ وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾	18. Rabb'lerinin kendilerine verdiklerinden hoşnut olarak. Rabb'leri onları Cehennem ateşinden korumuştur.
كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۙ ﴿١٩﴾	19. Yaptıklarınızın karşılığı olarak, afiyetle yiyin ve için;
مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ ۚ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾	20. Sıra sıra dizilmiş koltuklara yaslanarak. Biz, onları temiz, "güzel bakışlı" hûrilerle[3] eşleştirmişizdir.
وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِاِيمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَآ اَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَىْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾	21. İman eden, soyları da iman ederek kendilerine tabi olan kimselerin, soylarını da kendilerine kattık[4]. Ve onların yaptıklarından bir şey eksiltmedik. Herkes kendi yaptıklarının karşılığını alacak.

1- Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **2-** Bahçelerde. **3-** Bu eşleştirme, erkek için de kadın için de geçerli bir eşleştirmedir. Hur, gözdeki siyahın içinde küçük beyazlığın iyice gözükmesidir. Bu gözün güzelliğinin en mükemmel şeklidir. "Güzel bakışlı, bembeyaz parlak gözlü anlamına gelmektedir. "Hur"; Türkçeleşmiş şekliyle "huri" sözcüğünün, kökü "H-V-R" olup, "beyazlık, parlaklık" anlamına gelmektedir. Bu beyazlık, masumiyeti, saflığı, tertemiz olmayı, sevgiyi ifade etmektedir. "Hur" sözcüğünün tekil formu, erkek için " أَحْوَرٌ " Ehver dişi için "حَوْرَاءٌ" Havra'dır. Yani, "hur" eril ve dişil formun çoğuludur. "Hur" sözcüğü, cinsiyet olarak, erkek ve kadın her iki cinsi de içine alan ortak bir anlama sahiptir. Dolayısı ile bu eşleştirme kadın için de erkek için de geçerli olan bir eşleştirmedir. Bu sözcüğün, tefsir ve çevirilerde Cennet'te erkeklere ikram edilecek eşler şeklinde anlam verilmesi bir zihniyet sorunudur. Ödüllendirmede ve cezalandırmada cinsiyet ayırımcılığı yapmak, Kur'an'a iftira etmektir. **4-** Cennet'i hak etmiş aile bireylerini, kan bağı mensuplarını Cennet'te bir araya getireceğiz.

وَاَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾	22. Onlara; meyvelerden, etlerden ve canlarının çektiği şeylerden bol bol sunarız.
يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾	23. Birbirlerine, saçmalamaya ve günaha yol açmayan kadehler sunacaklar.
وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾	24. Sedefleri içine gizlenmiş inci gibi gılmanlar[1], hizmet için çevrelerinde dolanırlar.
وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾	25. Bir araya gelerek söyleşirler:
قَالُوا اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِى اَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾	26. “Doğrusu biz, daha önce ailemizden dolayı korkuyorduk.”
فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَوَقٰينَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾	27. “Şimdi, Allah, bizi nimetlendirdi ve bizi kavurucu ateşin azabından korudu.”
اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾	28, İyi ki daha önce yalnızca O’na yöneldik. Kuşkusuz ki O, İyilik Yapan’dır, Rahmeti Kesintisiz’dir.
فَذَكِّرْ فَمَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾	29. O halde öğüt vermeye devam et. Rabb’inin nimeti sayesinde ne kâhin ne de mecnûnsun.
اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾	30. Yoksa: “O bir şairdir, ansızın zamanın felaketine uğramasını bekliyoruz.” mu diyorlar?
قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾	31. De ki: “Bekleyin! Ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim.”
اَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ بِهٰذَآ اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾	32. Yoksa onların düşleri böyle mi istiyor? Yoksa onlar azgın bir halk mı?

1- Hizmetçi.

اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهٗ ۚ بَلْ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾	33. Yoksa: "Onu kendisi uydurup söyledi." mi diyorlar? İşin gerçeği, onlar inanmak istemiyorlar.
فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهٖٓ اِنْ كَانُوا صٰدِقِينَ ﴿٣٤﴾	34. Eğer söylediklerinde haklı kimselerse, onlar da onun gibi bir hadis[1] getirsinler!
اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ اَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾	35. Yoksa onlar, bir yaratıcı olmaksızın mı yaratıldılar? Yoksa yaratanlar onlar mıdır?
اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ بَلْ لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾	36. Yoksa gökleri ve yeryüzünü onlar mı yarattı? Hayır, onlar gerçeğe ulaşmaya yanaşmıyorlar!
اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾	37. Yoksa Rabb'inin hazineleri onların yanında mı? Veya kendilerinin her şeye güç yetirebileceklerini mi sanıyorlar?
اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَّسْتَمِعُونَ فِيهِ ۚ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾	38. Yoksa onların, orada dinleyecekleri bir merdivenleri mi var? Öyleyse dinleyenleri buna dair bir belge getirsinler!
اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾	39. Yoksa kızlar O'nun da oğullar sizin mi?
اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾	40. Yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da bu yüzden onlar ağır bir yük altına mı giriyorlar?
اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾	41. Yoksa gayb[2] onların yanında da onlar mı yazıyorlar?
اَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾	42. Yoksa bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Ne var ki tuzağa düşecek olanlar gerçeği yalanlayan nankörlerdir.
اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ ۚ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾	43. Yoksa onlar için Allah'tan başka bir ilahları mı var? Allah, onların şirk koştuklarından münezzehtir.[3]
وَاِنْ يَّرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَآءِ سَاقِطًا يَّقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾	44. Gökten bir parçanın düştüğünü görseler, "Üst üste yığılmış bulutlardır." derler![4]

1- Söz. **2-** Duyu organları ile algılanamayan; görülemeyen, bilinemeyen. **3-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **4-** Pişkinliklerinden yine de bunun bir mucize olduğunu düşünmezler.

فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

45. Artık onları cezalandırılacakları güne kavuşuncaya kadar kendi hallerine bırak.

يَوْمَ لَا يُغْنِى عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٦﴾

46. O gün planları onlara hiçbir yarar sağlamaz. Ve onlar yardım da olunmazlar.

وَاِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

47. Zulmedenler için bundan başka bir azap daha vardır. Ne var ki onların çoğu, bunun bilincinde değiller.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

48. Rabb'inin hükmünü sabrederek bekle. Sen gözümüzün önündesin[1]. Ve her kalkışında[2] Rabb'ini hamd ile tesbih et.

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

49. Gecenin bir kısmında ve yıldızların batışının ardından[3] O'nu tesbih et.

1- Gözetimimizdesin. **2-** Yapacağın her işte. **3-** Yıldızların kaybolmasının ardından.

سُورَةُ النَّجْمِ ﴿٥٣﴾	**53. NECM SÛRESİ** *[İniş sırası: 23, Mekki, 62 ayet. Adını 1. ayetteki "Necm/yıldız, Kur'an'ın bir bölümü" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰىۙ ﴿١﴾	1. Batan yıldıza ant olsun ki,
مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰىۚ ﴿٢﴾	2. Arkadaşınız sapkın ve azgın değil.
وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰىؕ ﴿٣﴾	3. Ve o, hevasından[1] konuşmaz.
اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْىٌ يُوحٰىۙ ﴿٤﴾	4. Onun size söyledikleri, kendisine vahyedilen vahiyden başkası değildir.[2]
عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰىۙ ﴿٥﴾	5. Ona Üstün Güç Sahibi ve Kudretli Olan öğretti.[3]
ذُو مِرَّةٍؕ فَاسْتَوٰىۙ ﴿٦﴾	6. Üstün Akla[4] Sahip, Egemenlik Kurmuş Olan.
وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰىؕ ﴿٧﴾	7. O, yüksek bir ufuktaydı.
ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰىۙ ﴿٨﴾	8. Sonra yaklaştı ve sarktı.
فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰىۚ ﴿٩﴾	9. Böylece iki yay aralığı kadar, hatta daha yakın oldu.
فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَٓا اَوْحٰىؕ ﴿١٠﴾	10. Kuluna vahyedeceği şeyi vahyetti.
مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ﴿١١﴾	11. Gönlü, gördüğünü yalanlamadı.

1- Kendi düşüncesi olan bir şeye vahiydir demez. Her neye vahiydir diyorsa, o kesinlikle vahiydir. Bir sonraki ayette de bu açıkça ifade edilmektedir. **2-** Bu ayetler; müşriklerin, resulün çağrısına "Kendi kişisel sözleridir." iddialarına yanıt vermektedir. Bu yanıttan dolayısıyla şunu da anlıyoruz; nebinin kişisel görüş ve sözleri "din" değildir; din yalnızca vahiyden ibarettir. **3-** Rahman Suresi'nin 1. ve 2. ayetlerinde, Kur'an'ı öğretenin "Cebrail" değil, Allah olduğu bildirilmektedir. **4-** Her şeyin hesabını en ayrıntılı ve en iyi şekilde yapan.

اَفَتُمٰرُوْنَهٗ عَلٰى مَا يَرٰى ﴿١٢﴾	12. Onun gördüğü şeyden kuşku mu duyuyorsunuz?
وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ﴿١٣﴾	13. Ant olsun ki, onu başka bir inişinde de gördü.
عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾	14. Sidretu'l Münteha'nın[1] yanında.
عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ﴿١٥﴾	15. Onun yanında me'va cenneti[2] vardır.
اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾	16. O zaman kaplayan şey, Sidre'yi[3] kaplıyordu.
مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾	17. Göz şaşmadı ve haddi aşmadı.
لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾	18. Ant olsun, Rabb'inin ayetlerinin[4] en büyüğünü gördü.
اَفَرَاَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾	19. Hiç düşündünüz mü Lât ve Uzzâ'yı?
وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾	20. Diğer üçüncü Menât'ı?[5]
اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾	21. Erkek sizin, dişi O'nun mu?
تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيْزٰى ﴿٢٢﴾	22. O halde bu insafsız bir paylaştırmadır.

1- Son/sondaki sedir ağacı. (34:16) **2-** Oturulacak bahçe. Konaklama bahçesi, dinlenme bahçesi. (Hira dağı eteklerinde bulunan ve yolcuların dinlendikleri bir bahçe olduğu söylenmektedir.) **3-** Kiraz ağacını. **4-** Gösterge. İşaret. * 1. Ayetten 18. Ayete kadar, gaybi âlemde gerçekleşmiş bir olay olan vahyin, nasıl gerçekleştiğinin anlatımı söz konusudur. Gayba ait bir bilginin, bildiğimiz âlemin diliyle anlatılmasını göz ardı ederek, sözcüklerin sözlük anlamına göre anlam verilmesi önemli yanılgılara, anlam kaybına neden olmaktadır. Söz konusu ayetlerde ifade edilen "yüksek ufuk, yaklaşma, sarkma, iki yay, görme, sidre vs. sözcüklerin, literal anlamlarını dikkate alarak ayetleri anlamaya çalışmak, vahyi ve verdiği mesajı yanlış anlamaya neden olmaktadır. O günün insanına, anlamlarını bildikleri sözcüklerle, bilinmeyen âleme ait bir konu olan "vahyin" Nebi Muhammed'e nasıl ulaştığı anlatılmaktadır. Burada "parmağa değil, parmağın işaret ettiği şeye" bakılmalıdır. (Örneğin: 28:30. Oraya vardığında, kutlu yerdeki vadinin sağ yanındaki bir ağaç tarafından seslenildi: "Ey Mûsâ! Ben, âlemlerin Rabb'i Allah'ım.") **5-** Bir düşünün! Bunlardan ilah olur mu?

اِنْ هِيَ اِلَّآ اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ ۚ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنْ رَّبِّهِمُ الْهُدٰى ﴿٢٣﴾	23. Bu isimler, sizin ve atalarınızın onlara yakıştırdığı isimlerden başka bir şey değildir. Allah, onlar için hiçbir yetkilendirmede bulunmadı. Ant olsun ki, onlara Rabb'lerinden doğru yolu gösterici[1] geldiği halde, onlar yalnızca zanna[2] ve benliklerinin hevasına uyuyorlar.
اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰى ﴿٢٤﴾	24. Yoksa insan için yalnızca temenni ettiği şey mi var?
فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾	25. Ahiret de dünya da Allah'ındır.
وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِى السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِىْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾	26. Göklerde nice melekler var ki, Allah'ın dilediği ve hoşnut olduğu kimseler için izin vermesi dışında onların şefaatleri[3] hiçbir yarar sağlamaz.
اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾	27. Kuşkusuz ahirete inanmayanlar, melekleri dişi varlıkların adları ile adlandırıyorlar.[4]
وَمَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ ۚ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِىْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ۚ ﴿٢٨﴾	28. Oysaki onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur. Onlar yalnızca zanna uyuyorlar. Oysaki zan "gerçekten" yana hiçbir değer taşımaz.
فَاَعْرِضْ عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ؕ ﴿٢٩﴾	29. Dünya hayatından başka bir şey istemeyen, zikrimizden[5] yüz çevirenlerden sen de yüz çevir.[6]

1- İnsanları zandan kurtarıp, kesin bilgiye; gerçeğe, doğruya ulaştıracak bilgi. **2-** Kesin olmayan bilgiye, sanıya. **3-** Ayette sözü edilen "meleklerin şefaati" bu dünyaya yönelik bir yardımdır. Kur'an'da bu tarz yardımların müşriklere karşı savaşlarda yapılmış olduğu açıkça yer almaktadır. Günahların bağışlanması, torpil yapılması ve affedilmeye aracılık yapılması tarzındaki şefaat inancı, "müşrikçe", "müşriklere ait" bir inanç olup, Kur'an tarafından kesin bir dille reddedilmektedir. Kur'an'a göre -Nebimiz de dâhil- birilerinin "şefaat" edeceğine dair olan inanç, kesinlikle şirktir. **4-** Müşrikler, inançlarını sembolize eden ilahlarına Lât, Uzzâ, Menât örneğinde olduğu gibi dişi isimler koymuşlardı. Müşrikler, meleklerin Allah'ın kızları olduğuna inanıyorlardı. **5-** Öğüdümüzden. Vahiyden. **6-** Uzak dur.

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ۚ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾	30. Onların bilgi düzeyi bu kadardır. Rabb'in, kimin kendi yolundan sapmış olduğunu en iyi bilendir ve O, iletildiği doğru yolda olanı da en iyi bilendir.
وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۙ لِيَجْزِىَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِىَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْحُسْنٰى ۚ ﴿٣١﴾	31. Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. Bu, kötülük yapanların cezalandırılması ve iyilik yapanların daha iyisiyle ödüllendirilmesi içindir.[1]
اَلَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ۭ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۭ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِىْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ فَلَا تُزَكُّوْٓا اَنْفُسَكُمْ ۭ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿٣٢﴾	32. Onlar, ufak-tefek hatalara düşmek hariç, büyük günahlardan ve aşırılıklardan kaçınırlar. Kuşkusuz Rabb'in, bağışlaması bol olandır. O, sizi topraktan inşa ederken de annelerinizin karnında cenin halindeyken de ne olduğunuzu en iyi bilendir. O halde kendinizi temize çıkarmayın. O, korunup sakınan kimseyi en iyi bilendir.
اَفَرَءَيْتَ الَّذِىْ تَوَلّٰى ۙ ﴿٣٣﴾	33. Peki, yüz çevireni görüyor musun?
وَاَعْطٰى قَلِيْلًا وَّاَكْدٰى ﴿٣٤﴾	34. Azıcık verip, inatla cimrilik edeni?
اَعِنْدَهٗ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿٣٥﴾	35. Yoksa o gaybın bilgisine[2] sahip de onu mu görüyor?
اَمْ لَمْ يُنَبَّاْ بِمَا فِىْ صُحُفِ مُوْسٰى ۙ ﴿٣٦﴾	36. Mûsâ'nın sayfalarında olanlar haber verilmedi mi?
وَاِبْرٰهِيْمَ الَّذِىْ وَفّٰٓى ۙ ﴿٣٧﴾	37. Ve de çok vefalı İbrâhîm'ın.
اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۙ ﴿٣٨﴾	38. Gerçek şu ki, hiçbir günahkâr, başka bir günahkârın yükünü yüklenemez.
وَاَنْ لَّيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى ۙ ﴿٣٩﴾	39. Ve gerçek şu ki, insan için çalışmasından başka bir şey yoktur.

1- İnsanın sahip olduğu hiçbir şey kendisine ait değildir. Her şey emanettir. İnsan, bu emanete karşı sınava tabi tutulmuştur. Emanete ihanet edenler cezalandırılacak, sahip çıkanlar ise ödüllendirileceklerdir. **2-** Ahirette başına geleceklerin bilgisine.

وَاَنَّ سَعْيَهٗ سَوْفَ يُرٰى ﴿٤٠﴾	40. Ve onun çalışması yakında görülecektir.
ثُمَّ يُجْزٰىهُ الْجَزَآءَ الْاَوْفٰى ﴿٤١﴾	41. Sonra karşılığı kendisine eksiksiz olarak verilecektir.
وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى ﴿٤٢﴾	42. Sonunda dönüş yalnızca Rabb'inedir.
وَاَنَّهٗ هُوَ اَضْحَكَ وَاَبْكٰى ﴿٤٣﴾	43. Güldüren de ağlatan da O'dur.
وَاَنَّهٗ هُوَ اَمَاتَ وَاَحْيَا ﴿٤٤﴾	44. Öldüren de dirilten de O'dur.
وَاَنَّهٗ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٤٥﴾	45. O, erkek ve dişi çiftler yarattı.
مِنْ نُّطْفَةٍ اِذَا تُمْنٰى ﴿٤٦﴾	46. Atıldığında, nutfeden.[1]
وَاَنَّ عَلَيْهِ النَّشْاَةَ الْاُخْرٰى ﴿٤٧﴾	47. Ve kuşkusuz bundan sonraki diriltme[2] de yalnızca O'na aittir.
وَاَنَّهٗ هُوَ اَغْنٰى وَاَقْنٰى ﴿٤٨﴾	48. Zenginlik veren de O'dur, bol veren de.
وَاَنَّهٗ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰى ﴿٤٩﴾	49. Şi'ra'nın[3] Rabb'i de O'dur.
وَاَنَّهٗۤ اَهْلَكَ عَادًا الْاُوْلٰى ﴿٥٠﴾	50. Önceki Âd'ı[4] yok etti.
وَثَمُوْدَا۟ فَمَاۤ اَبْقٰى ﴿٥١﴾	51. Ve Semûd'u da. Geride kimseyi bırakmadı.
وَقَوْمَ نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْغٰى ؕ ﴿٥٢﴾	52. Daha önce de Nûh'un halkını. Onlar, daha zâlim ve daha azgın olanlardı.
وَالْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰى ﴿٥٣﴾	53. Alt üst edilen beldeyi de yerin dibine geçirdi.
فَغَشّٰىهَا مَا غَشّٰى ﴿٥٤﴾	54. Artık onu kaplayan şey kapladı.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٥﴾	55. O halde Rabb'inin hangi nimetinden kuşku duyuyorsun?

1- Sperm. **2-** Ölümden sonraki. **3-** Müşrik Arapların kutsadıkları bir yıldızın adı. **4-** Daha önce yaşamış olan Âd kavmini.

هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْأُولٰى ﴿٥٦﴾	56. Bu uyarıcı da ilk uyarıcılar gibi bir uyarıcıdır.
اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٧﴾	57. Yaklaşan, yaklaştı.[1]
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾	58. Onu, Allah'tan başkası çeviremez.
اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾	59. Bu hadislere[2] mi şaşırıyorsunuz?
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾	60. Ağlanacak halinize gülüyorsunuz.
وَاَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾	61. Ve siz gaflete dalanlarsınız![3]
فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾	62. Artık bu gafletten kurtulup, Allah'a içtenlikle saygı gösterin ve O'na kul olun.

1- Kıyamet günü yaklaştıkça yaklaştı. **2-** Sözlere. **3-** Aklınızı kullanmıyorsunuz!

سُورَةُ الْقَمَرِ ﴿٥٤﴾	**54. KAMER SÛRESİ** *[İniş sırası: 37, Mekki, 55 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Kamer/ay" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾	1. Sa'at[1] yaklaştı ve Ay yarıldı.[2]
وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾	2. Onlar, bir ayet görseler, hemen yüz çevirirler.[3] Ve "Bu süregelen bir büyüdür." derler.
وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾	3. Ve yalanladılar. Kendi tutkularına uydular. Oysa her şey kararlaştırılmıştır.
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾	4. Ant olsun ki onlara, yanılgılarını giderecek nice haberler geldi.
حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾	5. Yüksek seviyede hikmetli haberler. Buna rağmen uyarıların bir yararı olmadı.
فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍ ﴿٦﴾	6. O halde onlardan yüz çevir. O gün çağırıcı onları hiç hoşlanmayacakları şeye çağıracak.

1- Kıyamet'in kopuş anı. **2-** Gerçekler ortaya çıktı. "Ay yarıldı" bir deyimdir, bir şeyin gerçek yüzünün ortaya çıkması demektir. Ayette yer alan "inşikak/yarılma" sözcüğü bir şeyin iki parçaya ayrılması değil, bir şeyde meydana gelen çatlak anlamındadır. İnşikak, "şikak" sözcüğünden gelmektedir. Bu sözcük, herhangi bir nedenden dolayı hayvan veya insan cildinde meydana gelen çatlama, yarılma veya bir şeyin açığa çıkması anlamına gelmektedir. (Örneğin, 2:74, 19:90, 55:37, 84:1) "Ayın yarılma mucizesi" olarak inanılan ve bunun üzerinde geniş bir rivayet oluşturulan bu ayette, bir mucizeden söz edilmemektedir. Bu tamamen Kur'an'ın anlatım diliyle ilgili bir konudur: Ahiret ve Kıyamet sahnelerinin yer aldığı ayetlerdeki fiiller, geçmiş zaman formundadır. Böylece olacak olan şeylerin, kesinlikle olacaklarına vurgu yapılmaktadır. Kur'an, Nebi efendimize mucize verilmediğini bir çok ayette açık bir şekilde ifade etmektedir. (17:59,90-93; 21:5-6; 13: 38; 29:50-51) **3-** Gerçekten de ay ikiye yarılmış olsa bile, onlar yine de gerçeği kabul etmezler. Ayetteki "in" edatı, "vasliyye" olup, ay gerçekten ikiye ayrılsa bile anlamı vermektedir.

خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾	7. Kabirlerinden baygın gözlerle çıkarlar. Etrafa dağılmış çekirgeler gibidirler.
مُهْطِعِينَ اِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾	8. Çağırıcıya doğru koşan gerçeği yalanlayan nankörler: “Bu, çok zor bir gün.” diyecekler.
كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾	9. Onlardan önce Nûh’un halkı da yalanladı. Kulumuzu, “O delinin biridir.” diye yalanladılar. Kulumuz zorluk çıkarılarak engellendi.
فَدَعَا رَبَّهٗٓ اَنِّى مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾	10. Sonunda Rabb’ine çağrıda bulundu: “Doğrusu ben yenik düştüm, bana yardım et.”
فَفَتَحْنَٓا اَبْوَابَ السَّمَٓاءِ بِمَٓاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾	11. Biz de hemen göğün kapılarını gürül gürül boşalan su ile açtık.
وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَٓاءُ عَلٰٓى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾	12. Yeryüzünde de kaynakları fışkırttık. Böylece sular kararlaştırılan amaç için birleşti.
وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾	13. Onu ağaç lifi ile birbirine bağlanmış tahtalar üzerinde taşıdık.
تَجْرِى بِاَعْيُنِنَا جَزَٓاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾	14. Yalanlanan kimseye bir ödül olarak, gözetimimiz altında yüzüp gidiyordu.
وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَٓا اٰيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٥﴾	15. Ant olsun ki onu[1] bir ayet[2] olarak bıraktık. İbret alan yok mudur?
فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٦﴾	16. Ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?[3]
وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٧﴾	17. Ant olsun Biz, Kur’an’ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Var mı öğüt alıp düşünen?

1- Bu kıssayı. **2-** Bir ibret belgesi olarak bıraktık. **3-** Uyarılarımı dinlememenin sonucu azabımın nasıl olduğunu görün.

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٨﴾	18. Âd da yalanladı. Ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?
اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾	19. Biz, onların üzerine felaketleri gün boyu süren çok sarsıcı rüzgârı gönderdik.
تَنْزِعُ النَّاسَ كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾	20. İnsanları, kökünden sökülmüş hurma kütükleri gibi savurup atıyordu.
فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿٢١﴾	21. Ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?
وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾	22. Ant olsun Biz, Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Var mı öğüt alıp düşünen?
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾	23. Semûd da uyarıcıları yalanladı.
فَقَالُٓوا اَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهٗٓ اِنَّآ اِذًا لَفِى ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾	24. Şöyle dediler: "Bizden biri olan bir beşere mı, biz ona mı uyacağız? Öyle yaparsak kesinlikle bir sapkınlık ve çılgınlık yapmış oluruz.
ءَاُلْقِىَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ ﴿٢٥﴾	25. Zikir[1], aramızdan bula bula onu mu buldu? Hayır! O küstah bir yalancıdır.
سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿٢٦﴾	26. Onlar, yarın[2] küstah yalancının kim olduğunu anlayacaklar!
اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾	27. Biz, fitne[3] olsun diye onlara dişi deveyi[4] gönderdik. Artık onları gözetle ve sabret.

1- Kur'an. Öğüt. **2-** Kıyamet Günü. **3-** Sınav. **4-** "Dişi deve" günümüzün modern deyimi ile "kamuya ait bir mal" dır. Yani sahibi toplum olan, toplumun ortak malıdır. Diğer bir ifade ile ihtiyaç sahiplerinin yararına sunulan bir imkândır. Böyle olunca da dokunulmazdır. Bu, sembolik bir örnekleme de olabilir. Kimsesizlerin, yoksulların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan yardım imkânlarının korunması ve gözetilmesi, gelir kaynaklarının güvence altına alınmasının gereği anlatılmak istenmektedir.

وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَآءَ قِسْمَةٌۢ بَيْنَهُمْ ۚ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾	28. Onlara, suyun bölüşüldüğünü haber ver. Her içiş hazır kılınmıştır.
فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾	29. Derken arkadaşlarını çağırdılar[1], o da bıçağa sarıldı ve kesti.
فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِىْ وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾	30. Ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?
اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَكَانُوْا كَهَشِيْمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾	31. Biz, onların üzerlerine tek bir sayha gönderdik. Böylece ağıldaki ufalanmış kuru ot gibi oldular.
وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾	32. Ant olsun Biz, Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Var mı öğüt alıp düşünen?
كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطٍۭ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾	33. Lût'un halkı da uyarıcılarını yalanladı.
اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا اِلَّآ اٰلَ لُوْطٍ ؕ نَجَّيْنٰهُمْ بِسَحَرٍ ۙ ﴿٣٤﴾	34. Biz de onların üzerlerine yok edici kasırga[2] gönderdik. Lût'un yanında yer alanlar bunun dışında tutuldu. Seher vakti onları kurtardık.
نِعْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِىْ مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾	35. İşte şükredenleri katımızdan bir nimet olarak böyle ödüllendiririz.
وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾	36. Ant olsun ki yakalayıp tutuşumuza karşı onları uyarmıştı. Ne var ki onlar bu uyarıları kuşku ile karşıladılar.
وَلَقَدْ رَاوَدُوْهُ عَنْ ضَيْفِهٖ فَطَمَسْنَآ اَعْيُنَهُمْ فَذُوْقُوْا عَذَابِىْ وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾	37. Ant olsun ki onun misafirlerinden cinsel yönden yararlanmak istediler. Bunun üzerine gözlerini sildik.[3] Azâbımı ve uyarılarımı tadın.

1- Deveyi öldürmesini istediler. **2-** Ayette yer alan "Hâsib" sözcüğü, sözcük olarak "taş sağanağı getiren rüzgâr" anlamına gelmektedir. Ancak bu sözcüğün, burada anlamsal olarak, "çok şiddetli kasırga" anlamına geldiğini düşünüyoruz. Zira çok şiddetli bir kasırga da önüne çer-çöp, toz-toprak, çakıl-taş ne gelirse onları saçıp savurur. Burada bir nevi "çakıl taşı fırtınasından" söz edilmektedir. **3-** "Gözlerini sildik." deyimini, "Gözlerini kör ettik." şeklinde çeviri konusu etmek isabetli değildir. Bu deyim "bilinçten ve gerçeği kavramaktan yoksun bırakılmayı" ifade etmektedir. Tıpkı, "gözlerin kararması, bir şeyi görmemesi" deyiminde olduğu gibi.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾	38. Ant olsun ki, onları sabahleyin kalıcı bir azâp yakaladı.
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾	39. Haydi! Tadın bakalım, azâbımı ve uyarılarımı!
وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾	40. Ant olsun Biz, Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Var mı öğüt alıp düşünen?
وَلَقَدْ جَاءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾	41. Ant olsun ki, Firavun ailesine[1] de uyarıcılar gelmişti.
كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾	42. Ayetlerimizin tamamını yalanladılar. Biz de onları gücümüze, üstünlüğümüze yaraşır bir yakalayışla yakalayıverdik.
اَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾	43. Sizin[2] gerçeği yalanlayan nankörleriniz, onlardan daha mı hayırlı; yoksa kitaplarda size dokunulmayacağına dair söz mü verildi?
اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾	44. Yoksa: "Biz, güç birliği etmiş yenilmez bir toplumuz." mu diyorlar?
سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾	45. Yakında o topluluk bozguna uğrayacak ve darmadağın olacaklar[3].
بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدْهٰى وَاَمَرُّ ﴿٤٦﴾	46. Hayır! Asıl onlara vaat edilen o Sa'at'tir.[4] Ve o Sa'at, daha korkunç daha dehşetlidir.
اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾	47. Kuşkusuz, mücrimler[5] sapkınlık ve çılgınlık içindedirler.
يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾	48. O gün yüz üstü sürülerek ateşe atılırlar. "Cehennem ateşinin dokunuşunu tadın!"
اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾	49. Biz, her şeyi bir yasayla yarattık.[6]

1- Firavunculara. **2-** Ey Mekkeli müşrikler. **3-** Hicretten beş yıl önce inzal olan bu ayet, Mekkeli müşriklerin, Bedir'de uğrayacakları bozgunu haber vermektedir. **4-** Kıyamettir. **5-** İşledikleri suçlar, kendilerini kuşatmış olanlar. **6-** Evren, Bizim koyduğumuz yasalara göre varlığını sürdürmektedir.

وَمَآ اَمْرُنَآ اِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾	50. Ve buyruğumuz bir tek buyruktur. Gözün bir anlık bakışı gibidir.
وَلَقَدْ اَهْلَكْنَآ اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾	51. Ant olsun ki size benzer nicelerini yok ettik. Buna rağmen düşünen mi var?
وَكُلُّ شَىْءٍ فَعَلُوهُ فِى الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾	52. Onların yaptığı her şey kitaplardadır.
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾	53. Ve küçük büyük her şey yazılmıştır.
اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾	54. Takva sahipleri cennetlerde[1] ve nehir kenarlarındadır.
فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾	55. Sonsuz Güç Sahibi yöneticinin katında, sadakat makamındadırlar.[2]

1- Bahçelerde. **2-** Yok olmayan, sabit tahtlarda.

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ ﴿٥٥﴾	**55. RAHMÂN SÛRESİ** *[İniş sırası: 97, Mekki, 78 ayet. Adını 1. ayetteki "Er-Rahmân/Rahmeti Bol" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾	1. Rahman.[1]
عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾	2. Kur'an'ı öğretti.
خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾	3. İnsanı yarattı.
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾	4. Ona beyanı[2] öğretti.
اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾	5. Güneş ve Ay hesap iledir.[3]
وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾	6. Bitkiler[4] ve ağaçlar, ikisi de secde[5] ederler.
وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾	7. Ve sema; onu yükseltti. Ve ölçüyü[6] koydu.
اَلَّا تَطْغَوْا فِى الْمِيزَانِ ﴿٨﴾	8. Ölçüyü çiğnemeyin.[7]
وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾	9. Tartıyı hakkaniyetle[8] ayakta tutun[9]. Ölçüyü eksiltmeyin.[9]

1- Rahmeti Bol. **2-** Ona düşünmeyi ve düşündüklerini açıklamayı, ifade edebilmeyi. **3-** Bir yasaya bağlıdırlar. **4-** Veya yıldızlar. Necm, yıldız anlamının yanı sıra bitki anlamına da gelmektedir. **5-** Boyun eğerler, kendilerine konan yasalara göre varlıklarını sürdürürler. **6-** Düzen verdi. Dengeyi koydu. **7-** Allah'ın koyduğu yasalara uygun davranın. O yasaları, düzeni bozmayın. **8-** Haklıdan ve haktan yana olun. **9-** Düzeni ve dengeyi adaletle koruyun. Allah'ın koyduğu yasaları bozmayın. Bu ayetlerde söz konusu edilen "terazi" tartı aleti olan terazi değildir. Yapı ustalarının daha çok kullandıkları "Teraziye almak" deyimindeki terazidir. Bir şeyi yaparken; mesafesini, durması gereken yeri, düzeyini, düzgünlüğünü belirleme ölçüsüdür. Diğer bir deyimle dengeyi, düzeni ve düzgünlüğü belirleme işidir. Allah, evrene bir düzen, bir denge koymuştur; bu düzen ve dengenin korunması istenmektedir.

وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِۙ ﴿١٠﴾	10. Ve yeryüzü; onu yaratıklar[1] için alçalttı.[2]
فِيهَا فَاكِهَةٌۖ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾	11. Orada meyveler ve salkım salkım hurma ağaçları var.
وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُۚ ﴿١٢﴾	12. Yapraklı taneler ve güzel kokulu bitkiler var.
فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾	13. O halde ikiniz[3], Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِۙ ﴿١٤﴾	14. İnsanı salsâlinden[4], çömlek gibi pişmiş kuru çamurdan yarattı.
وَخَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍۚ ﴿١٥﴾	15. Ve cinleri dumanı olmayan ateşten yarattı.
فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾	16. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِۚ ﴿١٧﴾	17. İki doğunun ve iki batının Rabb'idir.
فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾	18. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِۙ ﴿١٩﴾	19. İki denizi birbirine kavuşmak üzere saldı.
بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِۚ ﴿٢٠﴾	20. Aralarında bir engel var, birbirlerinin sınırını geçip karışmıyorlar.
فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾	21. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُۚ ﴿٢٢﴾	22. İkisinden de inci ve mercan çıkar.

1- Canlılar. **2-** Canlıların yaşamalarına uygun hale getirdi. **3-** Çoğul formu(sigası) yerine ikil ("kuma" zamiri) formunun kullanılması, Arapçada anlamı kuvvetlendirmek içindir. Bu ikil zamirin İnsan-cin toplumu, iman-küfür, kadın-erkek anlamına geldiği şeklindeki anlamlandırmaların doğru olmadığı kanaatindeyiz. İkiniz sözcüğünü, insanlar ve cinler olarak çeviri konusu yapanlar, Kur'an'ın yalnızca insanı muhatap aldığını, nebinin de yalnız insanlar için elçilik yaptığını göz ardı etmektedirler. Kur'an, yalnız ve yalnız insan için bir hitap ve yol göstericidir. **4-** Şıngırdayan, çın çın eden, tıkırdayan.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٣﴾

23. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاٰتُ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٣٤﴾

24. Denizde akıp giden, dağlar gibi yapılmış olan gemiler O'nundur.[1]

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٥﴾

25. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٣٦﴾

26. Onun üzerindeki herkes yok olacaktır.

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٣٧﴾

27. Kalıcı olan yalnız celal[2] ve ikram[3] sahibi Rabb'inin kendisidir.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

28. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

يَسْـَٔلُهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَاْنٍ ﴿٢٩﴾

29. Göklerde ve yerde olanlar, O'ndan isterler. O, her gün bir şan işindedir.[4]

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

30. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

31. Ey iki büyük grup! Yakında sizin hesabınıza bakacağız!

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

32. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُوْنَ اِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾

33. Ey cin ve ins toplulukları![5] Eğer göklerin ve yerin ötesine geçmeye güç yettirebilirseniz[6], haydi geçin. Ancak aşma yetkisi[7] verilmeden geçemezsiniz.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

34. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

1- O'nun koyduğu yasalara tabidir. **2-** İhtişam sahibi, muhteşem, ulu, yüce. **3-** Şerefli, çok cömert. **4-** Her an, sürekli, bir oluş, sürekli yaratma işindedir. **5-** Ey bütün insanlık; yerli yabancı, tanıdık tanımadık kim varsa, ey herkes! **6-** Bizden kurtulabileceğinizi sanıyorsanız, haydi kurtulun! **7-** Ayette yer alan "sultan" sözcüğüne verilen "üstün güç", "delil" gibi anlamlar doğru değildir. "Sultan;" yetki vermek, yetkili kılınmak; yetkili kılındığına dair verilen belge demektir.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾	35. İkinizin üzerine ateşten bir alev ve duman gönderilir ve siz yardımlaşamazsınız.[1]
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾	36. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾	37. Gök parçalanıp kırmızı gül renginde yağ eriyiğine dönüştüğü zaman;
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾	38. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذَنْۢبِهٖٓ اِنْسٌ وَلَا جَآنٌّ ﴿٣٩﴾	39. İşte o gün, ins[2] ve cine[2] yanlışları sorulmaz.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾	40. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِى وَالْاَقْدَامِ ﴿٤١﴾	41. Suçlular simalarından tanınır. Alınlarından ve ayaklarından yakalanırlar.[3]
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾	42. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِى يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾	43. İşte bu, suçluların yalanladığı Cehennem'dir.
يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾	44. Onunla kaynar su arasında dolaşır dururlar.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾	45. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾	46. Rabb'inin makamından korkanlar için iki cennet vardır.

1- Kurtulamazsınız. **2-** Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa. **3-** Bu cümle Arapçada "yaka paça kıskıvrak yakalamak" anlamında bir deyimdir.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۙ﴿٤٧﴾	47. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ۚ﴿٤٨﴾	48. İkisinin de çeşit çeşit ağaçları vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٩﴾	49. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ۚ﴿٥٠﴾	50. İkisinde de akıp giden iki pınar vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥١﴾	51. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ۚ﴿٥٢﴾	52. İkisinde de her meyveden çift çift vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٣﴾	53. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَآئِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ ۗ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۚ﴿٥٤﴾	54. Astarları kalın ipekten minderlere yaslanırlar. İki Cennet'in meyvesi alabilecek yakınlıktadır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٥﴾	55. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ۚ﴿٥٦﴾	56. Onlarda daha önce ins[1] ve cinnin[1] dokunmadığı, bakışlarını başkasından çekmiş eşler vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۚ﴿٥٧﴾	57. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
كَاَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۚ﴿٥٨﴾	58. Onlar, adeta yakut ve mercan gibidirler.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٩﴾	59. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

1- Bilinen bilinmeyen, tanınan tanınmayan, hiç kimsenin. "İns ve cin" bir terkiptir. Ve "hiç kimse", "hiçbir şey" anlamını ifade etmektedir. Diğer bir deyimle "ne var ne yok" her şeyi içine alan bir anlama sahiptir. Buradaki cin sözcüğü, "görünmez olan, dumansız ateşten yaratılmış varlık" anlamındaki cin değildir.

هَلْ جَزَآءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ۚ ﴿٦٠﴾	60. İyiliğin karşılığı, iyilikten başka olabilir mi?
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾	61. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ۚ ﴿٦٢﴾	62. Bu ikisinden başka iki Cennet daha var.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۙ ﴿٦٣﴾	63. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
مُدْهَآمَّتَانِ ۚ ﴿٦٤﴾	64. İkisi de yemyeşildir.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٦٥﴾	65. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ۚ ﴿٦٦﴾	66. İkisinde de coşkun iki su kaynağı vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٦٧﴾	67. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۚ ﴿٦٨﴾	68. İkisinde de meyve, hurma ve nar vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٦٩﴾	69. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ۚ ﴿٧٠﴾	70. Her ikisinde de hayırlar ve iyilikler vardır.[1]
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٧١﴾	71. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

1- Bu ayet; çoğunlukla, "Orada iyi huylu güzel kadınlar vardır." diye çevrilmektedir. Dilbilgisi kuralları çerçevesinde böyle anlam verilebilmesi de mümkün olmakla birlikte, bu daha çok "erkeklerin kadınlara bakışlarını dinleştirmesinden" kaynaklanan bir çeviridir. Ayette geçen "hisanun" sözcüğü, "güzel" demek olmayıp, "iyi" demektir. Arapçada fizik güzelliği ifade eden sözcük, "cemil" sözcüğüdür. Ayette; "eşler", "kadınlar", "güzel huylu", "güzel kadınlar" sözcükleri yer almamaktadır. Bu sözcükler, "erkeksi algının" yakıştırmalarıdır. Ayetin anlamı; sözcük olarak da anlam olarak da yukarıda verdiğimiz şekilde olmalıdır.

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِى الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾	72. Çadırlarda korunaklı huriler[1] vardır.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾	73. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ﴿٧٤﴾	74. Onlara daha önce ins ve cin[2] dokunmadı.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾	75. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
مُتَّكِـِٕينَ عَلٰى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾	76. En iyi döşeklerin üzerinde yeşil yastıklara yaslanırlar.
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾	77. O halde siz ikiniz, Rabb'inizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?
تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِى الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٧٨﴾	78. Celal[3] ve ikram[4] sahibi olan Rabb'inin ismi ne yücedir.

1- Bu eşleştirme, erkek için de kadın için de geçerli bir eşleştirmedir. Hur, gözdeki siyahın içinde küçük beyazlığın iyice gözükmesidir. Bu gözün güzelliğinin en mükemmel şeklidir. "Güzel bakışlı, bembeyaz parlak gözlü anlamına gelmektedir. "Hur"; Türkçeleşmiş şekliyle "huri" sözcüğünün, kökü "H-V-R" olup, "beyazlık, parlaklık" anlamına gelmektedir. Bu beyazlık, masumiyeti, saflığı, tertemiz olmayı, sevgiyi ifade etmektedir. "Hur" sözcüğünün tekil formu, erkek için "حَوْرٌ" Ehver dişi için "حَوْرَاءُ " Havra'dır. Yani, "hur" eril ve dişil formun çoğuludur. "Hur" sözcüğü, cinsiyet olarak, erkek ve kadın her iki cinsi de içine alan ortak bir anlama sahiptir. Dolayısı ile bu eşleştirme kadın için de erkek için de geçerli olan bir eşleştirmedir. Bu sözcüğün, tefsir ve çevirilerde Cennet'te erkeklere ikram edilecek eşler şeklinde anlam verilmesi bir zihniyet sorunudur. Ödüllendirmede ve cezalandırmada cinsiyet ayırımcılığı yapmak, Kur'an'a iftira etmektir. **2-** "İns ve cin" bir terkiptir. Ve "hiç kimse", "hiçbir şey" anlamını ifade etmektedir. Diğer bir deyimle "ne var ne yok" her şeyi içine alan bir anlama sahiptir. Buradaki cin sözcüğü, "görünmez olan, "dumansız ateşten yaratılmış varlık" anlamındaki cin değildir. **3-** İhtişam sahibi, muhteşem, ulu, yüce. **4-** Şerefli, çok cömert.

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ ﴿٥٦﴾	**56. VÂKIA SÛRESİ** *[İniş sırası: 46, Mekki, 96 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Vâkıa/müthiş olay, Kıyamet" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾	1. Olacak olan o müthiş olay gerçekleştiği zaman.
لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾	2. Onu gerçekleşmesini yalanlayan kimse kalmayacak.
خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾	3. Alçaltıcıdır, yükselticidir.
اِذَا رُجَّتِ الْاَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾	4. Yer sarsıldıkça sarsıldığı zaman.
وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾	5. Dağlar parça parça olup,
فَكَانَتْ هَبَآءً مُنْبَثًّا ﴿٦﴾	6. Toz duman haline gelince,
وَكُنْتُمْ اَزْوَاجًا ثَلٰثَةً ﴿٧﴾	7. Siz o zaman üç sınıfa ayrılacaksınız.
فَاَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَآ اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾	8. İşte ashabı meymene[1]! Nedir ashabı meymene?
وَاَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ مَآ اَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ ﴿٩﴾	9. Ashabı meş'eme[2]! Nedir ashabı meş'eme?
وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾	10. Öne geçenler de öne geçenlerdir![3]
اُولٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾	11. İşte onlar[4], yaklaştırılanlardır.[5]

1- Genellikle "amel defterleri sağdan verilenler", veya "sağın sahibi," "sağın taraftarları" şeklinde anlam verilen "Ashabı meymene;" Arapçada bir deyim olup, çok değerli, şerefli, onurlu ve önemli kimseler için kullanılmaktadır. **2-** Genellikle "amel defterleri solundan verilenler" veya "solun ashabı," "solun taraftarları" şeklinde anlam verilen Ashabı meş'eme; Arapçada bir deyim olup; zillet içerisinde, aşağılık, değersiz, onursuz kimseler için kullanılmaktadır. **3-** Meymene ve Meş'eme ashabından sonra, Sâbıklar (Takvada en önde olanlar) olan üçüncü grup kimseler ise öne geçenlerdir. Yaptıkları iyi işlerle hayırda başı çekenlerdir. **4-** Öne geçenler. **5-** Allah'ın rızasına uygun davrananlardır; iman edip sâlihâtı yaparak, yaptıklarının karşılığını kat be kat fazlasıyla alanlardır.

فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾	12. Naim[1] Cennetlerindedirler.[2]
ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾	13. Birçoğu öncekilerden.
وَقَلِيلٌ مِنَ الْاٰخِرِينَ ﴿١٤﴾	14. Birazı da sonrakilerden.[3]
عَلٰى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾	15. İşlemeli tahtlar üzerinde.
مُتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾	16. Onların üzerinde karşılıklı yaslanırlar.
يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾	17. Yaşamları sürekli kılınmış gençler[4] çevrelerinde dolaşırlar.
بِاَكْوَابٍ وَاَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾	18. Kaynağından doldurulmuş testiler, ibrikler ve billur kadehler ile.
لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴿١٩﴾	19. Ondan; başları ağrımaz ve sarhoş olmazlar.
وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾	20. Ve beğendikleri meyveler,
وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾	21. Ve canlarının çektiği kuş etleri,
وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾	22. Parlak iri bembeyaz gözlüler.[5]
كَاَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾	23. Korunmuş inci gibi.
جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾	24. Yaptıkları iyi şeylere karşılık olarak.
لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾	25. Orada boş, anlamsız ve günaha sokan şeyler duymazlar.

1- Sonsuz nimetleri olan. **2-** Öne geçenler. **3-** Bu ayet, nebimizin şefaatiyle ümmetinin tamamının Cennet'e gireceğine dair yapılan rivayetlerin tamamının uydurma olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. **4-** Literal anlamı ile vildanlar: Cinsiyetsiz gençler: 73:17; 76:19. **5-** 55/ Rahman, 72. ayet dipnotuna bakınız.

اِلَّا قِيلًا سَلٰمًا سَلٰمًا ﴿٢٦﴾	26. Söz olarak yalnızca; selâm, selâm[1] sözü söylenir.
وَاَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ مَآ اَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ ﴿٢٧﴾	27. Sağın adamları![2] Nedir sağın adamları?
فِىْ سِدْرٍ مَّخْضُوْدٍ ﴿٢٨﴾	28. Dikensiz sedir ağaçları içindedirler.
وَّطَلْحٍ مَّنْضُوْدٍ ﴿٢٩﴾	29. Salkım salkım muz ağaçları,
وَّظِلٍّ مَّمْدُوْدٍ ﴿٣٠﴾	30. Uzamış gölgeler,
وَّمَآءٍ مَّسْكُوْبٍ ﴿٣١﴾	31. Ve çağlayan sular,
وَّفَاكِهَةٍ كَثِيْرَةٍ ﴿٣٢﴾	32. Her türden meyveler,
لَّا مَقْطُوْعَةٍ وَّلَا مَمْنُوْعَةٍ ﴿٣٣﴾	33. Tükenmeyen ve yasaklanmayan,
وَّفُرُشٍ مَّرْفُوْعَةٍ ﴿٣٤﴾	34. Kabartılmış[3] döşeklerdedirler.
اِنَّآ اَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً ﴿٣٥﴾	35. Biz, onları yeni bir düzenleme ile düzenledik.
فَجَعَلْنٰهُنَّ اَبْكَارًا ﴿٣٦﴾	36. Onları dokunulmamışlar[4] yaptık.
عُرُبًا اَتْرَابًا ﴿٣٧﴾	37. Sahibini yadırgamayan[5].
لِّاَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ﴿٣٨﴾	38. Sağın adamları için.
ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٩﴾	39. Bir kısmı öncekilerdendir.
وَثُلَّةٌ مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ ﴿٤٠﴾	40. Bir kısmı sonrakilerdendir.

1- Esenlik, güven ve barış. **2-** "Sağın adamları" deyiminin günümüzde bir ideoloji olan "sağcılık" düşüncesiyle bir ilgisi yoktur. Bu, bir deyim olarak, Arapça'da saygın, onurlu, güçlü, seçkin gibi sıfatlara sahip olmayı ifade etmektedir. **3-** Yükseltilmiş, Kabarık duran. **4-** Hiç kullanılmamış, üzerinde yatılmamış döşekler. **5-** Çok konforlu, rahat döşekler.

وَاَصْحٰبُ الشِّمَالِ ۙ مَآ اَصْحٰبُ الشِّمَالِ ؕ ﴿٤١﴾	41. Ve solun adamları![1] Nedir solun adamları?
فِىْ سَمُوْمٍ وَّحَمِيْمٍ ۙ ﴿٤٢﴾	42. Kavurucu bir azap ve kaynar su içindedirler.
وَّظِلٍّ مِّنْ يَّحْمُوْمٍ ۙ ﴿٤٣﴾	43. Ve kara bir dumanın gölgesinde,
لَّا بَارِدٍ وَّلَا كَرِيْمٍ ﴿٤٤﴾	44. Serin olmayan, faydası olamayan!
اِنَّهُمْ كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِيْنَ ۚ ﴿٤٥﴾	45. Çünkü onlar bundan önce varlık içinde zevklerine dalmışlardı.
وَكَانُوْا يُصِرُّوْنَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيْمِ ۚ ﴿٤٦﴾	46. Büyük ihanette ısrar ediyorlardı.
وَكَانُوْا يَقُوْلُوْنَ اَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ۙ ﴿٤٧﴾	47. Ve “Biz ölüp, toprak ve kemik yığını olduktan sonra mı yeniden diriltileceğiz?” diyorlardı.
اَوَاٰبَآؤُنَا الْاَوَّلُوْنَ ﴿٤٨﴾	48. Bizden önce ölmüş olan atalarımız da mı?
قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِيْنَ وَالْاٰخِرِيْنَ ۙ ﴿٤٩﴾	49. De ki: “Öncekiler de sonrakiler de diriltilecekler.”
لَمَجْمُوْعُوْنَ اِلٰى مِيْقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٥٠﴾	50. Bilinen günün belli olan zamanında kesinlikle toplanmış olacaklar.
ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا الضَّآلُّوْنَ الْمُكَذِّبُوْنَ ۙ ﴿٥١﴾	51. Sonra siz, ey gerçekten sapkınlıkta olan yalancılar!
لَاٰكِلُوْنَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زَقُّوْمٍ ۙ ﴿٥٢﴾	52. Kesinlikle zakkum ağacından yiyecek olanlarsınız!
فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ۚ ﴿٥٣﴾	53. Karınlarınızı onunla dolduracaksınız!
فَشٰرِبُوْنَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيْمِ ۚ ﴿٥٤﴾	54. Sonra da onun üzerine kaynar sudan içeceksiniz.

1- “Solun adamları” deyiminin günümüzde bir ideoloji olan “solculuk” düşüncesiyle bir ilgisi yoktur. Bu bir deyim olarak, Arapça’da zillet içerisinde, aşağılık durumda olmanın, değersiz gibi sıfatlara sahip olmayı ifade etmektedir.

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾	55. Hem de susuz kalmış develerin içişi gibi içeceksiniz.
هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾	56. İşte bu, din gününde[1] onların ziyafetleridir.
نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾	57. Sizi Biz yarattık. Bu gerçeği hala kabul etmeyecek misiniz?
أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾	58. Öyleyse akıttığınız şeyin[2] ne olduğunu hiç düşündünüz mü?
ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾	59. Onu siz mi yaratıyorsunuz, yoksa yaratan Biz miyiz?
نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾	60. Aranızda ölümü Biz takdir ettik. Kimse Bizi engelleyemez.
عَلَىٰٓ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾	61. Yapınızı değiştirip, sizi bilmediğiniz bir şekilde, yeniden yapma gücünden yoksun değiliz.
وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾	62. Ant olsun ki ilk meydana getirmeyi bildiniz. Düşünüp öğüt almanız gerekmez mi?
أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾	63. Ektiklerinizi görmüyor musunuz?
ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾	64. Onu siz mi yetiştiriyorsunuz, yoksa Biz mi?
لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾	65. Dileseydik kesinlikle onu çer-çöp yapardık da siz şaşırıp kalırdınız.
إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾	66. Gerçekten borçlandık;
بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾	67. Doğrusu, yoksun bırakıldık.
أَفَرَأَيْتُمُ الْمَآءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾	68. Peki, içtiğiniz suya hiç baktınız mı?[3]

1- Hesap görme günü, kıyamet günü, karşılık verme günü. **2**- Spermanın. **3-** Hiç dikkat ettiniz mi? Üzerinde hiç düşündünüz mü?

ءَاَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾	69. Onu bulutlardan indiren siz misiniz, yoksa indiren Biz miyiz?
لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنَاهُ اُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾	70. Eğer dileseydik onu tuzlu yapardık. Buna şükretmeniz gerekmez mi?
اَفَرَاَيْتُمُ النَّارَ الَّتِى تُورُونَ ﴿٧١﴾	71. Yaktığınız o ateşe baktınız mı hiç?
ءَاَنْتُمْ اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَآ اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِـُٔونَ ﴿٧٢﴾	72. Onun ağacını siz mi yetiştirdiniz, yoksa yetiştiren Biz miyiz?
نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾	73. Biz, onu bir hatırlatma ve ihtiyaç sahipleri için bir yararlanma kaynağı yaptık.
فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾	74. O halde Azim[1] Rabb'inin adını tesbih[2] et.
فَلَآ اُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾	75. Hayır, yıldızların yerleri üzerine yemin ederim;
وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾	76. Eğer bilirseniz bu yüce bir yemindir.
اِنَّهُ لَقُرْاٰنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾	77. Kuşkusuz o, Kerim[3] bir Kur'an'dır.
فِى كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾	78. Korunmuş bir kitaptadır.[4]
لَا يَمَسُّهُٓ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾	79. Ona arındırılmış olanlardan başkası dokunamaz.[5]

1- Yüce. **2-** Yücelt. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratan'ın tüm nitelikleriyle tanınması ve dillendirilmesi, tanıtılması demektir. **3-** Şerefli, değerli. **4-** Ey Nebi! Sana gelen vahiy, ilmimde olan, yanımda bulunan bilginin aynısıdır. Hiçbir değişiklik olmaksızın sana ulaşmıştır. **5-** Bu ayet, Kur'an'a abdestsiz dokunulmayacağına dair görüşe kanıt olarak gösterilmektedir. Oysaki müşriklerin; "Vahiy, nebiye indirilirken ona cinler başka şeyler kattılar" iddialarına yanıt verilmektedir; "Ona ancak arındırılmış olanlar dokunabilir." denerek, onların bu iddiaları yalanlanmaktadır. Yani vahyin hiçbir değişikliğe uğramadan Nebiye olduğu gibi ulaştığı söylenmektedir. Ona; ne cin ne insan, kötü amaçlı hiç bir müdahale söz konusu olmamıştır. Ona, bir ilave veya eksiltme yapılması söz konusu değildir. Ona, ancak arındırılmış olanlar dokunabilir Çevirilerde, metindeki "mutahharun" sözcüğüne "arınmış/temiz olanlar" şeklinde anlam verilmektedir. Bu yanlış bir anlamlandırmadır. Ayet, "arınmış olan" demiyor; "arındırılmış olan" diyor. "Arınmış" olmakla, "arındırılmış" olmak aynı şey değildir. Temiz olmak, bir kimsenin kendi kendisine yaptığı bir şeyken; "Temizlendirilmiş/arındırılmış olmak, başkası tarafından yapılan bir şeydir. Zaten ayette söz konusu edilen temizlik fiziki bir temizlik de değildir. Bir kimseye, "temiz insan" dendiğinde kast edilen temizlik neyse o türden bir temizliktir. Nasıl ki birine "temiz insan" dendiği zaman, eli yüzü yıkanmış, üstü başı temiz olan değil; güvenilir, dürüst, iyi bir kimse olduğu anlaşılıyorsa, bu ayette de söz konusu olan temizlik, bu tür ahlaki bir temizliktir. Onun için sizin dokunduğunu söylediğiniz şeylerin dokunmuş olması mümkün değildir. Dolayısı ile bu ayetin, "Kur'an okunurken abdestli olmak gerekir." le bir ilgisi yoktur.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾	80. O, âlemlerin Rabb'inden indirilmedir.
اَفَبِهٰذَا الْحَدِيثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾	81. Böyle bir hadisi[1] mi hafife alıyorsunuz?
وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾	82. Verilen rızıklara yalanlayarak mı karşılık veriyorsunuz?
فَلَوْلَآ اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾	83. Can boğaza dayandığı zaman;
وَاَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾	84. O zaman bakınıp durursunuz.
وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾	85. Biz ona sizden daha yakınız fakat siz göremezsiniz.
فَلَوْلَآ اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾	86. Mademki hesap sorulacak kimseler değilsiniz,
تَرْجِعُونَهَآ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾	87. Eğer doğrulardansanız, onu[2] geri çevirmeniz gerekmez mi?
فَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾	88. Fakat eğer o, yaklaştırılanlardan ise,
فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾	89. O takdirde, rahat bir hayat, huzur, güzel kokulu rızık ve nimetlerle dolu bir Cennet vardır.
وَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾	90. Ve eğer o, sağın adamlarından ise,
فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾	91. O zaman sağın adamlarından, "Sana selâm olsun."
وَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّآلِّينَ ﴿٩٢﴾	92. Ama sapkınlıkta olan yalanlayıcılardan ise,
فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾	93. O zaman kaynar sudan bir ziyafet vardır!
وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾	94. Ve Cehennem'e atılma vardır.
اِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾	95. Kuşkusuz bu bildirdiklerimiz kesin olarak gerçektir.
فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾	96. O halde Azim[3] Rabb'inin adını tesbih[4] et.

1- Sözü. **2-** Boğazınızdan çıkmakta olan canı. **3-** Yüce. **4-** Yücelt. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratan'ın tüm nitelikleriyle tanınması ve dillendirilmesi, tanıtılması demektir.

سُورَةُ الْحَدِيدِ ﴿٥٧﴾

57. HADÎD SÛRESİ

[İniş sırası: 94, Medeni, 29 ayet. Adını 25. ayetteki "Hadîd/demir" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

1. Göklerde ve yerde olanlar, Allah'ı tesbih[1] etmektedir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

2. Göklerin ve yeryüzünün mülkü[2] yalnızca O'nundur. O, diriltir ve öldürür. O, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

3. O, Evvel'dir ve Âhir'dir; Zahir'dir, Batın'dır.[3] Ve O, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

4. O, gökleri ve yeri altı günde[4] yarattı. Sonra arşa istiva etti.[5] Toprağa gireni de ondan çıkanı da gökten ineni de göğe yükseleni de bilir. Ve nerede olursanız olun, O, sizinle beraberdir. Allah, Yaptıklarınızı En İyi Gören'dir.

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾

5. Göklerin ve yeryüzünün mülkü[6] O'nundur. Bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür.

1- Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. **2-** Egemenliği, sahipliği. **3-** Varlığının başlangıcı da sonu da yoktur. Varlığı, var ettikleri ile anlaşılıp bilinen ancak varlığının niceliği ve niteliği kavranamayandır. **4-** Altı evrede, altı dönemde, altı zaman diliminde. **5-** Sonra evrene yasalarını koyup, onu egemenliği altına aldı. **6-** Egemenliği, sahipliği.

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ ۖ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

6. Geceyi gündüze katar, gündüzü geceye katar. O, göğüslerin özünü en iyi bilendir.

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

7. Allah'a ve Resûl'üne inanın. Sizi sahip kıldığı şeylerden, ihtiyaç sahiplerine yardım edin. Bilin ki sizden iman edip, ihtiyaç sahiplerine yardım edenler için büyük ödül vardır.

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ اَخَذَ مِيثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

8. Eğer gerçekten Mü'minseniz, size ne oluyor da Resûl sizi Rabb'inize güvenmeye[1] çağırdığı halde, Allah'a güvenmiyorsunuz? Oysa sizden kesin söz almıştı.[2]

هُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ ۚ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾

9. Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna kanıt içeren açıklayıcı ayetleri indiren O'dur. Kuşkusuz Allah, Çok Şefkatli'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir.

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِى مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۚ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

10. Size ne oluyor ki, göklerin ve yerin son sahipliği Allah'ın olduğu halde, Allah'ın yolunda harcamıyorsunuz? Sizden, fetihten önce Allah yolunda harcayan ve savaşanla, fetihten sonra harcayan ve savaşan bir değildir.[3] Onlar daha üstün derece sahibidirler. Allah, hepsine "en iyiyi" söz verdi. Allah, Yaptıklarınızdan En İyi Haberdar Olandır.

مَنْ ذَا الَّذِى يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهٗ لَهٗ وَلَهٗٓ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

11. Kim ki Allah'a iyi bir ödünç verirse, Allah, ona karşılığını katlayarak verir. Ve onun için şerefli bir karşılık vardır.

1- Allah'a güvenmeye, O'na inanıp dayanmaya. **2-** Ayette geçen "misak" sözcüğü ile nebimizin Akabe biat'ında Medinelilerden, kendisini koruyacaklarına dair aldığı söz veya hicretten sonra Ehl-i Kitap'la yaptığı antlaşma kastedilmiş olmalıdır. **3-** Zor koşullarda Müslüman olmakla, avantajlı koşullarda Müslüman olmak bir değildir.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۚ ﴿١٢﴾

12. O gün, mü'min erkekleri ve mü'min kadınları, nurları[1] önlerinde ve sağlarında[2] olduğu halde koşarlarken göreceksin. Bugün müjdeniz; içinde sürekli kalacağınız, içinden ırmaklar akan Cennetlerdir. İşte bu büyük kurtuluştur.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَٓاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا ؕ فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ ؕ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ؕ ﴿١٣﴾

13. O gün münafık erkekler ve münafık kadınlar, inanan kimselere: "Bize bakın de nûrunuzdan biraz yararlanalım." derler. Onlara: "Arkanıza dönün de oradan nur[3] arayın." denir. O anda aralarına kapısı olan bir duvar çekilir; duvarın iç tarafı rahmet, dış tarafında ise azap vardır.

يُنَادُونَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ؕ قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِىُّ حَتّٰى جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾

14. İnananlara, "Biz sizinle beraber değil miydik?" diye seslenirler. İnananlar, "Evet, ama siz kendinizi fitneye düşürdünüz[4], bekleyip, şüphe ettiniz.[5] Allah'ın emri gelinceye kadar[6] tutku ve kuruntularınız sizi aldattı. Ve o ğarur[7] da sizi Allah ile aldattı."[8] dediler.

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ؕ مَأْوٰيكُمُ النَّارُ ؕ هِىَ مَوْلٰيكُمْ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

15. Bugün artık sizden kurtuluş fidyesi kabul edilmez ve gerçeği yalanlayan nankörlerden de. Sizin varacağınız yer ateştir. Sizin mevlanız[9] odur. Ne kötü varış yeridir o.

1- Aydınlık, ışık. Gidecekleri yönü belirleyen aydınlık. Dünyada "inanan ve salihatı yapanlar" olmaları, bu yaptıkları bir ışık olarak ahirette önlerini aydınlatacaktır. **2-** "Sağ; deyim olarak, bereketli, yüksek mertebe, seçkin, uğurlu, güç ve şeref" anlamına gelmektedir. **3-** Aydınlığı ve ışığı, dünyadayken inandıklarınızda ve yaptıklarınızda arayın. **4-** Kendi kendinizi aldattınız. **5-** Hep şüphe ile yaşadınız. **6-** Ölüm gelip çatıncaya dek. **7-** Aldatanlar: İns ve cinden şeytanlar. **8-** Sizi, "Allah merhametli ve bağışlayıcıdır, sizi affeder." diyerek aldattı. **9-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş.

اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّۙ وَلَا يَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْۗ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿١٦﴾

16. İnananların; Allah'ın öğütlerini dinleyip de Hakk'tan gelen şeyle kalplerinin yumuşaması zamanı gelmedi mi? Daha önce kendilerine Kitap verilip, üzerinden uzun zaman geçince kalpleri katılaşanlar gibi olmasınlar. Onların çoğu fâsık kimselerdi.[1]

اِعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۗ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Bilin ki yeryüzünü ölümünden sonra dirilten Allah'tır. Aklınızı kullanırsınız diye ayetleri[2] sizin için açıkça ortaya koyduk.

اِنَّ الْمُصَّدِّقِيْنَ وَالْمُصَّدِّقٰتِ وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيْمٌ ﴿١٨﴾

18. Sadaka[3] veren erkeklerin, sadaka veren kadınların ve Allah'a iyi bir ödünç verenlerin, verdikleri katlanarak geri ödenir. Ve ayrıca onlar için çok şerefli bir ödül vardır.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ اُولٰۤئِكَ هُمُ الصِّدِّيْقُوْنَۖ وَالشُّهَدَآءُ عِنْدَ رَبِّهِمْۗ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُوْرُهُمْۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۤئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١٩﴾

19. Allah'a ve Resûllerine inananlar;[4] işte onlar Rabb'leri katında Sıddıklar[5] ve şehitler[6] konumunda olanlardır. Onların ödülleri ve nurları[7] vardır. İnkâr eden ve ayetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar Cehennem halkıdırlar.

1- Bu ayet, dinde gevşeklik göstererek, giderek yaşadığı gibi inanmaya başlayan kimseler için önemli bir uyarıdır. İnananlar, Allah'ın kendilerine verdiği nimetleri Allah'ın buyruklarına göre değerlendirmezlerse, kalplerinin katılaşıp, fasıklaşacaklarını bilmelidirler. **2-** Gücümüzün ve üstünlüğümüzün göstergelerini, kanıtlarını. **3-** Hak gözetmek; sahip olunan mal üzerinde başkasının hakkını gözetmek. Yardım etmek. Sadaka, başkalarının, sahip olunan mal üzerindeki haklarıdır. Maldan çıkarılan, verilen şey demektir. **4-** Mekke döneminin zor koşullarında, malından ve canından olmayı göze alarak iman eden kimseler. **5-** Her zaman doğruyu söyleyenler, özü sözü doğru olanlar. **6-** Gerçeğe tanıklık edenler. Yaptıkları her işi, Allah'ın kendilerini gördüğünün bilinciyle yapanlar. İslam davası uğrunda canlarını verenler. **7-** Aydınlık, ışık. Gidecekleri yönü belirleyen aydınlık. "Dünyada "inanan ve salihatı yapanlar" olmaları, bu yaptıkları bir ışık olarak ahirette önlerini aydınlatacaktır.

اِعْلَمُوْٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ وَّزِيْنَةٌ وَّتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ ۭ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُوْنُ حُطَامًا ۭ وَفِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۙ وَّمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ ۭ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿٢٠﴾

20. Bilin ki dünya hayatı bir oyundur, bir oyalanmadır; aranızda bir ziynettir[1], bir övünmedir, mallarda ve çocuklarda çokluk yarışıdır. Onun durumu; bitirdiği bitkilerle kafirlerin[2] hoşuna giden yağmur gibidir. Ardından o bitkileri kurur, onları sararmış görürsün. Sonra da çer çöp olurlar. Ahirette, şiddetli bir azap da Allah'ın hoşnutluğu ve bağışlaması da vardır. Dünya hayatı ise aldatıcı bir metadan[3] başka bir şey değildir.

سَابِقُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۙ اُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ ۭ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢١﴾

21. Rabb'inizin bağışlamasını, Allah'a ve Resûllerine inananlar için hazırlanmış, genişliği gökle yerin genişliği gibi olan Cennet'i kazanmak için yarışın. İşte bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine[4] verir. Ve Allah, büyük lütuf sahibidir.

مَآ اَصَابَ مِنْ مُّصِيْبَةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّبْرَاَهَا ۭ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۚ ﴿٢٢﴾

22. Ne yeryüzünde ne de kendinizde meydana gelen bir musibet[5] yoktur ki Biz onu gerçekleştirmeden[6] önce bir Kitap'ta[7] yazılmamış olsun. Kuşkusuz bu Allah'a kolaydır.

1- Ziynet: İlgi uyandıran, dikkat çeken nesnelerle bezenerek, süslenerek gösterişli hale gelmesini sağlayan şeyler veya bedensel organlardır. Ayrıca ziynet, bunlar olabileceği gibi; iman, iyi ahlak, güzel huy, onurlu olmak vb. türünden şeyler de olabilir. **2-** Çiftçilerin. Arapçada "kâfir", örten demektir. Tohumu ektikten sonra üzerini toprakla örttükleri için çiftçiye de kâfir denmektedir. Bu nedenle Kur'an'da geçen her kâfir sözcüğüne inkâr etme anlamı vermek doğru değildir. Bu sözcük, çoğunlukla bizim de çevirimizde kullandığımız gibi, "gerçeğin üzerini örten nankör" anlamında kullanılmıştır. **3-** Çıkar, zevk, eğlence, geçici sahiplik. **4-** Uygun gördüğüne. Sizin arzunuza ve beklentinize göre değil, kim hak etmişse ona verir. **5-** Kötülük, sıkıntı. **6-** Bize rağmen, Bizim dışımızda, İznimiz olmadan meydana gelmez. Ayette geçen "en nebree-hâ" sözcüğüne "yaratma" anlamı verilmektedir. Bu doğru bir anlam değildir. Doğru anlam, "gerçekleştirmek"tir. Sapkın bir anlayış olan "kadercilik" anlayışı, sıklıkla bu ayeti referans göstermektedir. Onlara göre, yeryüzünde ve insanın hayatında olup bitenlerin tamamı Allah tarafından yapılmaktadır. Dolayısı ile olup bitenlerde insanın hiçbir rolü bulunmamaktadır. Oysaki insan, "kendi fiilinin yaratıcısı değil, failidir, yani öznesidir.

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَآ اٰتٰىكُمْ ۗ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۙ ﴿٢٣﴾

23. Kaybettiklerinize üzülmemeniz, Allah'ın verdiği şeylerle şımarmamanız içindir. Allah, kendisini beğenip böbürlenen hiç kimseyi sevmez.

اَلَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَأْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَّتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٤﴾

24. Böyleleri cimrilik ederler ve insanlara da cimrilik yapmalarını tavsiye ederler. Kim yüz çevirirse[8] bilsin ki Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنٰتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتٰبَ وَالْمِيْزَانَ لِيَقُوْمَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ فِيْهِ بَأْسٌ شَدِيْدٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ وَرُسُلَهٗ بِالْغَيْبِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿٢٥﴾

25. Ant olsun ki resûllerimizi beyyinelerle[9] gönderdik. Ve insanlar haktan yana olsunlar diye resûllerle birlikte Kitap'ı ve mizanı[10] indirdik. Ayrıca kendisinde büyük bir güç ve insanlar için pek çok yararlar bulunan[11] demiri indirdik, Kendisine[12] ve resûllerine, onların gıyabında[13] destek olan kimseler açıkça bilinsin! Kuşkusuz Allah, Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا وَّاِبْرٰهِيْمَ وَجَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ ۚ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٦﴾

26. Ant olsun ki Nûh'u ve İbrâhîm'i gönderdik. Onların soyundan nebiler kıldık ve onlara kitap verdik. Gönderildikleri halktan bir kısmı doğru yolu bulurken, birçoğu da fasıktılar.[14]

İnsan, yaptıklarından ve tercihlerinden sorumlu tutulan bir varlıktır. Her şeyi Allah yapıyor olsaydı, bizzat bu sure de dâhil, baştan sona Kur'an'ın tamamında neden insana emirler verilmekte, neleri yapması ve nelerden kaçınması gerektiği gösterilmekte ve irade sahibi bir varlık olarak dilediğini seçebileceği, istediği gibi davranabileceği ifade edilmektedir? Madem her şeyi Allah belirliyorsa, o zaman insan ne diye yaptıklarından ve tercihlerinden dolayı sorumlu tutulsun ki? Kaldı ki ayette, yeryüzünde ve insanın hayatında meydana gelen musibetlerin tamamının Allah tarafından yaratıldığından değil, olup biten her şeyin Allah'ın bilgisi dâhilinde olduğundan söz edilmektedir. **7-** Ezeli İlmimizde. Koyduğumuz yasalarda. Bilgimiz çerçevesinde. **8-** Allah'ın verdiği nimetleri, Allah'ın buyurduğu şekilde harcamaktan kaçınırsa. **9-** Kanıt içeren açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgilerle. **10-** Ölçüyü, adalet ölçüsünü. Doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü, yararlı olanla zararlı olanı ayırt etme ölçüsünü. Hak, adalet ve yaşamın dengesini sağlayacak ölçüyü. **11-** Savaşta saldırı ve koruma amaçlı gerekli olan kılıç, zırh vb. savaş araç ve gereçleri gibi. **12-** Dinine, tevhide. **13-** Onları görmedikleri halde, onlar yanlarında değillerken de. **14-** Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkan. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalan.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِى قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۟ وَرَهْبَانِيَّةً ۨ ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

27. Sonra onların izleri üzerinde artarda resûllerimizi gönderdik. Ve Meryem oğlu Îsâ'yı gönderdik ve ona İncil'i verdik. Ona uyan kimselerin kalplerine şefkat ve merhamet koyduk. Allah'ın rızasını kazanmak için uydurdukları ve fakat gereği gibi de uymadıkları ruhbanlık[1] Bizim buyruğumuzdan kaynaklanmış değildir. Onlardan iman edenlere ödüllerini verdik. Ne var ki onların çoğu doğru yoldan çıkmış kimselerdi.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۟ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۙ ﴿٢٨﴾

28. Ey inananlar! Allah'a karşı takvalı[2] olun. O'nun Resûlüne inanın ki, size rahmetinden iki pay versin. Ve size aydınlığında yürüyeceğiniz bir ışık yapsın. Sizi bağışlasın. Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

لِئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَلَّا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَىْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَٓاءُ ۟ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

29. Kitap Ehli, Allah'ın lütfundan hiçbir şeye güçlerinin yetmeyeceğini; lütfun Allah'ın elinde olduğunu ve onu dilediğine[3] vereceğini bilmezlik etmesin! Allah, Büyük Lütuf Sahibi'dir.

1- Sözcüğün kök anlamı, korkmak demektir. Bu korku, sakınma, önlem alma, ihtiyatlı olma, tedirgin olma anlamında bir korkmadır. İsm-i fail olan "rahip" sözcüğü; sakınan, çekinen, ihtiyatlı olan, önlem alan kimse demek olup, "ruhban" rahip sözcüğünün çoğuludur. Ruhbanlık, çekingen bir hayat sürmek, dünyadan el etek çekip, yalnızca ibadetle ilgilenerek ruhu yüceltmek demektir. Ne var ki Ruhbanlık Allah'ın dini yerine kendi yanından uydurduğu dini din edinmeye dönüştürülmüştür. **2-** Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **3-** Uygun gördüğüne. Kimi layık görmüşse ona.

❁❁❁ 27. Bölümün Sonu ❁❁❁

58. MUCÂDELE SÛRESİ

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ ﴿٥٨﴾

[İniş sırası: 105, Medeni, 22 ayet. Adını 1. ayetteki "Tucâdiluke/tartışan" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِى تُجَادِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِى اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

1. Kocası hakkında seninle tartışan ve şikâyette bulunan kadının sözünü Allah kesinlikle işitmiştir. Ve Allah, konuşmalarınızı işitir. Kuşkusuz ki Allah, Her Şeyi Duyan, Her Şeyi Gören'dir.

اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَآئِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ ۖ اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ اِلَّا الّٰٓئِى وَلَدْنَهُمْ ۗ وَاِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾

2. Sizden hanımlarına zihar[1] yapanlar bilsinler ki, hanımları anneleri değildir. Anneleri yalnızca kendilerini doğuranlardır. Doğrusu onlar, sözün çirkin ve asılsız olanını söylüyorlar. Kuşkusuz Allah, Çok Affedici'dir, Çok Bağışlayıcı'dır.

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا ۗ ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهٖ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾

3. Hanımlarına zihar yapıp sonra da kararlarından dönenlerin, ilişkiye girmeden önce bir rekabeyi[2] özgürlüğüne kavuşturması gerekir. İşte size, yapmanız gereken öğütleniyor. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

1- "Sen, benim için artık annem gibisin." demek suretiyle, eşiyle ilişkiye girmeyi sonlandırıp, onu boşta bırakması; bir nevi ondan ayrılmaksızın boşaması demektir. Kadın, kocası tarafından ölünceye kadar yalnız bırakılmakta ve tam bir boşanma olmadığı için de ölünceye kadar başkasıyla evlenememektedir. **2-** Boyunduruk altında bulunan kimseye, özgürlüğüne kavuşmasını sağlamak için yardım etmek. Rekâbe, boyun demektir; boyunduruk altında bulunan kimseler için de kullanılan bir sözcüktür. Sözcük olarak; gözetlenmek, gözetlemek, korumak, korunmak anlamlarına gelmektedir.

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَآسَّا ۚ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا ۭ ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۭ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ۭ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝٤

4. Kim bulamazsa[1], ilişkiye girmeden önce, aralıksız olarak iki ay oruç tutmalıdır. Oruç tutmaya gücü yetmeyenler, altmış yoksulu doyurmalıdır. Allah'a ve Resûl'üne inanmanızın gereği olarak böyle yapın. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Gerçeği yalanlayan nankörler için çok acıklı bir azap vardır.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَاۗدُّوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ كُبِتُوْا كَمَا كُبِتَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ۭ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۚ ۝٥

5. Kanıt içeren açıklayıcı ayetler indirmiş olduğumuz halde, Allah'a ve Resûl'üne muhalefet edenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Gerçeği yalanlayan nankörler için alçaltıcı bir azap vardır.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ۭ اَحْصٰىهُ اللّٰهُ وَنَسُوْهُ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝٦ۧ

6. Allah, onları dirilteceği gün, kendilerine yaptıklarını haber verecektir. Allah, onların unuttuklarını tek tek sayacak. Allah, Her Şeye Tanıktır.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝٧

7. Allah'ın gökte ve yerde olan her şeyi bildiğinden haberin yok mu? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüleri kesinlikle O'dur. Beş kişinin, O altıncısıdır. Bundan az veya çok olsunlar ve nerede olurlarsa olsunlar O, kesinlikle onlarla beraberdir. Sonra Kıyamet Günü, yaptıkları şeyleri onlara haber verecektir. Kuşkusuz Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

1- Özgür bırakacak kölesi olmayanlar. Köle özgür bırakmaya gücü olmayanlar.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوْا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا
نُهُوْا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ
الرَّسُوْلِ ۫ وَاِذَا جَآءُوْكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ ۙ
وَيَقُوْلُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ ؕ
حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٨﴾

8. Gizlilik içinde konuşmaktan[1] yasaklandıkları halde, bu yasağa uymayarak günah, düşmanlık ve Resûl'e karşı gelmek amacıyla gizlilik içinde bir araya gelenlerden haberin var mı? Sana geldikleri zaman, Allah'ın seni selamlamadığı şeyle seni selamlarlar.[2] Kendi aralarında da: "Söylediğimiz şeylerden dolayı Allah bize azap etse ya!"[3] diyorlar. Onlara Cehennem yeter. Ona yaslanacaklar. Orası ne kötü varış yeridir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ
وَالتَّقْوٰى ۫ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿٩﴾

9. Ey inananlar! Bir araya geldiğiniz zaman, aranızda günah, düşmanlık ve Resûl'e karşı gelmek amacıyla görüşme yapmayın. Görüşmelerinizi birr[4] ve takva konusunda yapın. Huzurunda toplanacağınız Allah'a karşı takva sahibi olun.

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطٰنِ لِيَحْزُنَ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠﴾

10. Kuşkusuz gizlilik içinde[5] yapılan görüşmeler, inananları üzmek için şeytancadır. Oysa şeytan, Allah'ın izni olmadıkça onlara bir sıkıntı verecek değildir. Öyleyse Mü'minler Allah'a tevekkül[6] etsinler.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِى
الْمَجٰلِسِ فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَاِذَا قِيْلَ
انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ۙ وَالَّذِيْنَ
اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿١١﴾

11. Ey inananlar! Meclislerde size: "Yer açın!" denildiği zaman, hemen yer açın. Allah da size yer açar. "Dağılın!" denildiği zaman da hemen dağılın! Allah, sizden inananların ve ilim[7] verilmiş olanların derecelerini yükseltir. Allah, yaptığınız Her Şeyden Haberdardır.

1- Aralarında kötü niyetle. **2-** Ehli Kitap ve münafıklar "Es-selamu aleyk." (Üzerine selam olsun) yerine, (üzerine ölüm olsun) anlamında "Es-sammu aleyk." diye selam veriyorlardı. Samm; zehir, zıkkım, ölüm anlamına gelmektedir. **3-** "Gerçekten nebi olsaydı, söylediklerimizden dolayı Allah'ın bizi cezalandırması gerekmez miydi?" **4-** Birr; hayır, iyilik, ihsan, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklilik, sevgi demektir. **5-** Art niyetli olarak. **6-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **7-** Ayette yer alan "ilim" sözcüğü ile "bilgili olma", "âlim olma" kast edilmemektedir. İlim sözcüğü ile "Allah'a ve vahye içtenlikle iman etmekten, vahyin kurallarını içtenlikle kabul etmekten, bilinçli davranmaktan, nasıl davranacağını bilmekten" kast edilmektedir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةً ۭ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَاَطْهَرُ ۭ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢﴾

12. Ey iman edenler! Resûl'le gizli bir şey konuşacağınız zaman, gizli bir şey konuşmanızdan önce sadaka verin.[1] Bu sizin için daha hayırlıdır ve daha temizdir. Ancak bir şey bulamazsanız, bilin ki Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقٰتٍ ۭ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوْا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۭ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٣﴾

13. Gizli bir şey konuşmadan önce sadaka vermek ağır geldi değil mi? Bunu yapamayınca Allah, sizin hatadan dönüşünüzü kabul etti. Artık salatı ikame edin, zekatı yapın[2]; Allah'a ve Resul'üne itaat edin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۭ مَا هُمْ مِّنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ ۙ وَيَحْلِفُوْنَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤﴾

14. Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir halka dönenleri görüyor musun? Aslında onlar ne sizdendirler ne de onlardan. Bilerek yalan yere yemin ediyorlar.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ۭ اِنَّهُمْ سَاۗءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Allah, onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır. Onlar, çok kötü şeyler yapıyorlar.

اِتَّخَذُوْٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٦﴾

16. Yeminlerini kullanarak insanları Allah'ın yolundan çevirdiler. Artık onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـــًٔا ۭ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿١٧﴾

17. Onların malları ve evlatları, Allah'tan gelecek bir şeye karşı, onlara asla yarar sağlamaz. İşte onlar, ateşin halkıdırlar. Orada sürekli kalacak olanlardır.

1- Resul, gereksiz yere meşgul edinilsin istenmiyor. **2-** Bkz: 2:43'ün dipnotu. Ayette de görüldüğü gibi, sadaka vermenin dahi kendisine ağır geldiği bir kimseden ne diye zekât vermesi istensin ki?

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ عَلٰى شَىْءٍ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

18. O gün Allah, onların tamamını yeniden diriltecek. O zaman, size yemin ettikleri gibi O'na da yemin edecekler. Böylece bir şey elde edeceklerini sanacaklar. Dikkat edin! Onlar, kesinlikle yalancıdırlar.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ؕ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

19. Şeytan[1] onları kuşattı. Böylece Allah'ın öğüdünü onlara unutturdu. Onlar, şeytanın taraftarlarıdır. Dikkat edin! Şeytanın taraftarları kesinlikle kaybedenlerdir.

اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗٓ اُولٰٓئِكَ فِى الْاَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

20. Allah'a ve O'nun Resûl'üne karşı haddi aşanlar, işte onlar zillet içindedirler.

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا۠ وَرُسُلِى ؕ اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

21. Allah: "Ben ve Resûl'lerim kesinlikle galip geleceğiz." diye hükmetmiştir. Kuşkusuz Allah; Mutlak Güç Sahibi'dir, Mutlak Üstün Olan'dır.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ وَلَوْ كَانُٓوا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيرَتَهُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ الْاِيمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ؕ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ؕ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ؕ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

22. Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman eden bir halkın, Allah'a ve O'nun Resûl'üne karşı haddi aşanlara karşı sevgi duyduklarına tanık olamazsın; isterse bunlar, babaları, çocukları, kardeşleri veya akrabaları olsun. Onlar, Allah'ın kalplerine iman yazdığı ve kendilerini, kendinden bir ruh[2] ile desteklediği kimselerdir. Allah, onları içinden ırmaklar akan Cennetlere koyacaktır. Onlar, orada sürekli kalacak olanlardır. Allah, onlardan hoşnut oldu, onlar da O'ndan hoşnut oldular. İşte onlar, Allah'ın taraftarlarıdır. Dikkat edin! Doğrusu Allah'ın taraftarları kurtuluşa erenlerdir.

1- Hakk'tan uzak olan. Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, kişi ve kurumun ortak "karakteristik adı." **2-** Vahiy.

سُورَةُ الْحَشْرِ ﴿٥٩﴾

59. HAŞR SÛRESİ

[İniş sırası: 101, Medeni, 24 ayet. Adını 2. ayetteki "El-Haşr/bir araya toplama" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

1. Göklerde ve yerde bulunanlar, Allah'ı tesbih[1] etmektedir. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

هُوَ الَّذِى اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ۭ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَاَتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يٰٓاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿٢﴾

2. Kitap Ehli'nden, gerçeği yalanlayan nankörleri, sürgün için yurtlarından çıkaran O'dur. Siz, onların yurtlarından çıkacaklarını sanmamıştınız. Ve onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan[2] koruyacağına inandılar. Oysa Allah'ın buyruğu onlara hesaba katmadıkları yerden geldi. Allah, onların yüreklerine evlerinin kendi elleriyle ve inananların elleriyle harap edileceği korkusunu saldı. Ey basiret[3] sahipleri! Artık ibret alın.

وَلَوْلَٓا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَٓاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

3. Eğer Allah, onlara sürgün takdirinde bulunmamış olsaydı, kesinlikle dünyada azap verirdi. Onlara, ahirette ateşin azabı vardır.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ۚ وَمَنْ يُشَٓاقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

4. İşte bu, onların Allah'a ve O'nun Resûl'üne muhalefet etmeleri nedeniyledir. Kim Allah'a muhalefet ederse bilsin ki Allah, cezası çok şiddetli olandır.

1- Allah'ı kendisine yakışmayan niteliklerden uzak tutmak, her türlü noksanlıktan arındırmak. **2-** Allah'tan korunmaktan kasıt, Nebi ve inananlardır. Zira Kitap Ehli, kalelerini Allah'tan korunmak için değil, düşmanlarından, yani Nebi ve Mü'minlerden korunmak için yapmışlardı. **3-** Gerçeği görme, derinliğine kavrama yeteneğine sahip kimseler.

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

5. Hurma ağaçlarından kestikleriniz veya kesmedikleriniz de ancak Allah'ın izniyledir. Bu, fasıkların perişan olmaları içindirler.

وَمَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهٖ مِنْهُمْ فَمَآ اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَّلَا رِكَابٍ وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهٗ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

6. Allah'ın Resûl'üne verdiği fey'e[1] gelince, siz onlar için ne at koşturdunuz ne de deve![2] Fakat Allah; Resûl'üne, dilediği kimselere karşı üstünlük verir. Allah, Her Şeye Güç Yetiren'dir.

مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهٖ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۙ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَآ اٰتٰىكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

7. Allah'ın, beldeler halkından, Resûl'üne verdiği feyler;[3] aranızda zenginliğe neden olan, elden ele dolaşan bir zenginlik olmasın diye; Allah, Resûl, yakınlık sahipleri[4], yetimler, miskinler ve yol oğlu[5] içindir. Resûl size ne verdiyse onu alın. Sizi neden alıkoyduysa ondan vazgeçin.[6] Allah'a karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz Allah, Cezalandırması Çok Şiddetli Olan'dır.

لِلْفُقَرَآءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ۚ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

8. Bu mallarda; Allah'ın lütfu ve rızasını kazanmak arzusuyla, Allah'a[7] ve Resûl'üne yardım ettikleri için yurtlarından çıkarılan ve malları ellerinden alınan, hicret etmiş olan yoksulların da hakkı vardır. Çünkü onlar özü sözü bir olanlardır.

1- Savaşmadan elde edilen ganimet. **2-** Savaşmadınız. **3-** Savaşmadan elde edilen ganimetler, gelirler. (Burada kast edilen feyler, yurtlarından çıkarılmış olanların geride bıraktıkları mallardır.) **4-** Çevirilerde, "Nebi'nin aile yakınları" olarak yer alan; "Yakınlık sahipleri" terkibinin, Nebinin "ailesi ile aile yakınları ile bir ilgisi yoktur. "Yakınlık sahipleri;" hicret etmek de dâhil, Allah yolunda mağdur olmuş, malını mülkünü kaybetmiş olanlar, şehit yakınları ve İslam davası için Nebi'nin yanında yer alan yoksullar demektir. **5-** "İbnu's-sebili/yol oğlu deyimine, "yolda kalanlar" olarak anlam verilmesi doğru değildir. Zira sebil, üzerinde yürünen/gidilen "yol" demek değildir. Sebil, "iki şey, iki yol arasından birini seçmek anlamında "tercih edilen yol" demektir. Yani, Hakk veya Batıl yoldan "birinin tercih edilmesi" anlamına gelmektedir. Bu nedenle doğru anlam, "yolda kalanlar" değil, bütün zamanını "Allah yolunda" çalışmaya ayırmış ve bundan dolayı yardıma muhtaç olmuş olanlar anlamıdır. Diğer bir anlamı da yaptığı şey imkânı kalmadığından yarım kalmış kimselerdir. **6-** Kimileri, ayetin bu cümlesini, ayetten bağımsız olarak ele alarak; bu ayeti, Nebi'ye, "Hüküm koyma hakkı verilmiştir." iddialarına kanıt olarak ileri sürmektedirler. Oysaki bunun Nebi'nin hüküm koyma yetkisi ile hiçbir ilişkisi yoktur. Bu, tamamen "feyin" paylaşımı ile ilgili bir konudur. **7-** Allah'ın dinine.

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى
صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّآ اُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَآى
اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۬ وَمَنْ يُوقَ
شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۚ ﴿٩﴾

9. Onlardan önce Medine'yi yurt edinen ve kalplerine iman yerleşmiş olanlar, kendilerine hicret edenleri severler. Onlara verilen ganimetlerden dolayı, -kendileri muhtaç olsa bile- kalplerinde bir kaygı, kıskançlık duymazlar. Onları kendilerine tercih ederler. Kim, kendisini cimrilikten korursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَالَّذِينَ جَآؤُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْاِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ
فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَآ اِنَّكَ رَؤُفٌ
رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

10. Onlardan sonra gelenler: "Rabb'imiz! Bizi ve bizden önce iman ile göç etmiş kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde iman edenlere karşı kin bırakma. Rabb'imiz! Kuşkusuz Sen Çok Şefkatli, Rahmeti Kesintisizsin." derler.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ
لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَدًا اَبَدًا ۙ
وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ ۬ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

11. Nifak[1] çıkaranları görmüyor musun? Kitap Ehli'nden gerçeği yalanlayan nankör yoldaşlarına: "Eğer siz yurdunuzdan çıkarılacak olursanız, kesinlikle biz de sizinle birlikte çıkarız. Sizin aleyhinize olan konularda kimseye boyun eğmeyiz. Eğer sizinle savaşırlarsa, kesinlikle size yardım ederiz." derler. Allah, tanıklık eder ki onlar gerçekten yalancıdırlar.

لَئِنْ اُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ۚ وَلَئِنْ قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُونَهُمْ ۚ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ۖ
ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾

12. Eğer yurtlarından çıkarılsalar, münafıklar kesinlikle onlarla birlikte çıkmazlar. Eğer savaşırlarsa, kesinlikle onlara yardım da etmezler. Yardım etseler bile, sıkışınca savaştan kaçarlar. Sonra onlara güvenenler de yardımsız kalırlar.

1- Münafıklık. Münafık, içten "bitmiş," "tükenmiş" ve imanı "kalmamış," omurgasız, onursuz ve ikiyüzlü kimse demektir. İşine geldiği gibi inancını değiştiren.

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِى صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

13. Onların yüreklerinde, Allah'a olan korkudan daha fazla size olan korku vardır. Bu onların, gerçeği kavramayan bir halk olmalarındandır.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا اِلَّا فِى قُرًى مُحَصَّنَةٍ اَوْ مِنْ وَرَآءِ جُدُرٍ ؕ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ؕ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۚ ﴿١٤﴾

14. Onlar, korunaklı şehirler içinde veya surlar arkasında olmadıkça, sizinle, toplu olarak karşı karşıya gelerek savaşmazlar. Kaldı ki kendi aralarında da derin ayrılıklar içindedirler. Sen, onların birlik olduklarını sanırsın, oysaki kalben farklı farklıdırlar. Bu, onların akıllarını doğru kullanmayan bir halk olmaları nedeniyledir.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۚ ﴿١٥﴾

15. Onların durumu, kendilerinden yakın zaman öncesinde yaptıkları işlerin sonucunu tatmış olanların durumu gibidir. Ve onlar için acı bir azap vardır.

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنِّى بَرِىٓءٌ مِنْكَ اِنِّى اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

16. Onların[1] durumu tıpkı şeytanın[2] durumu gibidir.[3] İnsana: "Kâfir ol." der. Ne var ki insan kâfir olunca da: "Kesinlikle ben senden uzağım, ben Âlemlerin Rabb'i olan Allah'tan korkarım." der.

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِى النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ؕ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ۚ ﴿١٧﴾

17. Her ikisinin de sonu, ateşin içinde sonsuza dek kalmaktır. İşte zalimlerin cezası budur.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

18. Ey inananlar! Allah'a karşı takva sahibi olun! Herkes yarın için ne hazırladığına baksın! Allah'a karşı takva sahibi olun. Kuşkusuz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

1- Münafıkların. **2-** Şeytani karaktere sahip kişiler ve güçler. Kur'an'a göre, Şeytan; haktan uzak olan, gerçekliğe aykırı hareket eden her türlü güç, kurum ve kişinin ortak karakteristik adıdır. **3-** Şeytanın insanı kandırmasına benzemektedir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

19. Allah'ı umursamayan, böylece kendileri ile baş başa kalan kimseler gibi olmayın! İşte onlar fasıklardır.[1]

لَا يَسْتَوِٓى اَصْحَابُ النَّارِ وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِ ؕ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾

20. Cehennemlikler ile Cennetlikler bir değildir. Cennetlikler, kurtuluşa eren kimselerdir.

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ؕ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

21. Eğer Biz, bu Kur'an'ı dağa indirseydik, onu; huşu[2] duyarak, Allah'a olan huşudan parça parça olmuş görürdün.[3] Bu örnekleri insanlar için veriyoruz ki belki düşünüp gerçeği kavrarlar.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

22. O, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Görünmeyeni ve görüneni bilendir. O, Rahmeti Bol ve Kesintisiz olandır.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

23. O Allah ki: O'ndan başka ilah yoktur; Melik'tir[4], Kuddûs'tür[5], Selâm'dır[6], Mü'min'dir[7], Muheymin'dir[8], Aziz'dir[9], Cebbar'dır[10], Mutekebbir'dir.[11] Allah, onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.[12]

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ؕ يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

24. O Allah ki: Halik'dır[13], Bari'dir[14], Musavvir'dir.[15] En iyi nitelikler O'na aittir. Göklerde ve yeryüzünde olanlar, O'nu tesbih ederler. O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Yasa Koyan'dır.

1- Vahyin belirlediği sınırların dışına çıkanlardır. İyi, doğru, temiz ve güzel şeylerden uzak kalanlardır. **2-** İçtenlikle, saygıyla. **3-** Kur'an'ın konusu ve muhatabı insandır. Dolayısı ile mesajı da insanadır. Bu mesajın ne denli önemli olduğu, mesaja ne denli itibar edilmesi gerektiği bir benzetme ve bir örnekleme ile anlatılmak istenmiştir. Gerçeği yalanlayan nankörlerin ne kadar katı karakterli olduklarını ifade etmektedir. Ayette yer alan ve çevirilerde "korkmak" olarak anlam verilen bu sözcüğün; korku, korkmak anlamına gelen 'havf' sözcüğü ile bir ilgisi yoktur. Dolayısı ile korkma anlamı doğru değildir. **4-** Evrenin sahibidir, egemenidir, yöneticisidir. **5-** Tertemizdir, her türlü eksiklikten uzaktır, saygındır, kusursuzdur. **6-** Esenliktir, barıştır. **7-** Güvendir. **8-** Koruyucudur, gözeticidir. **9-** Mutlak üstün olandır. **10-** Bozuk işleri, toplumları düzeltendir, onarandır. **11-** Büyüklük ve ululuk yalnızca O'na aittir. **12-** Allah'a ait nitelikler hiçbir varlıkta yoktur. **13-** Yaratan. **14-** İcat eden, buluş yapan. **15-** Biçim verendir.

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ ﴿٦٠﴾

60. MUMTEHİNE SÛRESİ

[İniş sırası: 91, Medeni, 13 ayet. Adını onuncu ayette geçen "Femtehınuhunne/imtihan olunan kadın" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَآءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ۚ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ ۗ اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِى سَبِيلِى وَابْتِغَآءَ مَرْضَاتِى ۚ تُسِرُّونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ۖ وَاَنَا۠ اَعْلَمُ بِمَآ اَخْفَيْتُمْ وَمَآ اَعْلَنْتُمْ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾

1. Ey inananlar! Benim ve sizin düşmanlarınızı evliya[1] edinmeyin. Onlar, Hakk'tan size geleni inkâr ettikleri halde onlarla yakınlık kuruyorsunuz. Oysaki Rabb'iniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı Resûl'ü ve sizi yurdunuzdan çıkardılar. Eğer Benim yolumda mücadele etmek ve rızamı kazanmak için yola çıktıysanız, niçin onlara yakınlık kurup sır veriyorsunuz? Ben, sizin gizli ve açık bütün yaptıklarınızı bilirim. Sizden kim bunu yaparsa o, kesinlikle yolun ortasından sapmış olur.

اِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَآءً وَيَبْسُطُوٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ وَاَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّٓوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

2. Eğer ellerine fırsat geçirirlerse size düşman kesilirler. Elleriyle ve dilleriyle size her türlü kötülüğü yaparlar. Tekrar küfre dönmenizi temenni ederler.

لَنْ تَنْفَعَكُمْ اَرْحَامُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

3. Kıyamet Günü akrabalarınız ve çocuklarınız size asla fayda sağlamazlar. Sizin aranızı ayıracaktır. Ve Allah, yaptıklarınızı En İyi Gören'dir.

1- Velinin çoğulu, veliler. Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş. Çevirilerde "Veli" ve velinin çoğulu olan "evliya" sözcüğüne "dost" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcük, etik anlamıyla dostluğu değil; siyasi bağlamda yönetme, koruma, gözetilme anlamına gelmektedir. Kur'an, "dost" deyimi için halil sözcüğünü kullanmaktadır. (Örneğin, 2:254; 4:125; 17:73; 25:28)

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِىْٓ اِبْرٰهِيْمَ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ ۚ اِذْ قَالُوْا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۫ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَآءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَحْدَهٗٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهِيْمَ لِاَبِيْهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ؕ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٤﴾

4. İbrâhîm'de ve onunla birlikte bulunanlarda sizin için iyi bir örnek vardır. Onlar halklarına şöyle demişlerdi: "Biz, sizden ve sizin Allah'ın yanı sıra kulluk ettiğiniz şeylerden kesinlikle uzağız. Biz, sizi reddediyoruz. Siz, ilahın yalnızca Allah olduğuna inanıncaya kadar bizimle sizin aranızda düşmanlık ve buğz[1] devam edecektir. Rabb'imiz! Yalnız Sana dayandık, yalnız Sana yöneldik. Ve dönüş yalnızca Sana'dır.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٥﴾

5. Rabb'imiz! Bizi gerçeği yalanlayan nankörler için sınav konusu yapma. Bizi bağışla Rabb'imiz! Kuşkusuz Sen, Mutlak Üstün Olan'sın ve En Doğru Karar Veren'sin.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦﴾

6. Ant olsun ki, onlar, sizin için ve Ahiret Günü'nü bekleyen kimseler için iyi bir örnektirler. Kim yüz çevirirse, bilsin ki kuşkusuz Allah; Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ وَاللّٰهُ قَدِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧﴾

7. Belki Allah, gün gelir sizinle, onlardan düşmanlık beslediğiniz kimseler arasında bir sevgi oluşturur. Allah; Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ فِى الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْهُمْ وَتُقْسِطُوْٓا اِلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٨﴾

8. Allah; sizi, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmaktan, onlara karşı hak neyse onu yapmaktan alıkoymaz. Kuşkusuz ki Allah, haktan ve haklıdan yana olanları sever.

1- Nefret, kınama.

اِنَّمَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ قَاتَلُوْكُمْ فِى الدِّيْنِ وَاَخْرَجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوْا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٩﴾

9. Ancak Allah, din konusunda sizinle savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanız için yardımlaşan kimselerle yakınlık kurmanızı yasaklamıştır. Kim onlarla yakınlık kurarsa, onlar zalimlerin ta kendileridir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ فَامْتَحِنُوْهُنَّ ۭ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ ۚ فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ ۭ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ ۭ وَاٰتُوْهُمْ مَّآ اَنْفَقُوْا ۭ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ۭ وَلَا تُمْسِكُوْا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔـلُوْا مَآ اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔـلُوْا مَآ اَنْفَقُوْا ۭ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ۭ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾

10. Ey iman edenler! Sığınmak üzere size gelen Mü'min[1] kadınların hicret nedenlerini sorgulayın. Allah, onların gerçekten inanıp inanmadıklarını çok iyi bilmektedir. Eğer gerçekten Mü'min olduklarını anlarsanız, onları gerçeği yalanlayan nankörlere geri göndermeyin. Onlar, gerçeği yalanlayan nankör erkeklere helal değildir. Gerçeği yalanlayan nankör erkekler de onlara helal değildir. Gerçeği yalanlayan nankörlerin bu kadınlara verdiklerini[2] iade edin. Mehirlerini verdiğiniz takdirde onlarla nikâhlanmanızda bir sakınca yoktur. Ve gerçeği yalanlayan nankör kadınları[3] nikâhınızda tutmayın. Ve ne infak[2] ettiyseniz geri isteyin. Onlar da infak ettiklerini geri istesinler. İşte bu Allah'ın aranızda verdiği hükmüdür. Allah; Her Şeyi Bilen'dir, En Doğru Karar Veren'dir.

وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاٰتُوا الَّذِيْنَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَآ اَنْفَقُوْا ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

11. Eğer eşlerinizden[4] dolayı, bir şeyiniz gerçeği yalanlayan nankörlere geçtiyse, sonra da ödeme sırası size geldiğinde[5], o zaman eşleri gitmiş olanlara infak ettikleri kadar verin. Ve siz, kendisine iman ettiğiniz Allah'a karşı takva sahibi olun.

1- İnandıklarını söyleyen. **2-** Mehir ve harcamalar. **3-** Kafirlere katılan kadınlara. **4-** Gerçeği yalanlayan nankörlerin tarafına geçen. **5-** O gerçeği yalanlayan nankörlerle savaşıp ganimet elde ederseniz, eşleri gitmiş olanlara, eşlerine ödedikleri mihri o ganimetten verin.

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ اِذَا جَآءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ اَيْدِيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِى مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

12. Ey Nebi! İnanan kadınlar; Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina yapmamak, çocuklarını öldürmemek elleri ve ayakları arasında bir iftira uydurup[1] getirmemek maruf[2] olan konularda sana asilik yapmamak koşuluyla sana biat[3] ederlerse onların bi'atlarını kabul et ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

13. Ey iman edenler! Allah'ın gazap ettiği halka dönmeyin.[4] Gerçeği yalanlayan nankörlerin, mezarlık halkından ümitlerini kestikleri gibi[5] onlar da ahiretten ümitlerini kesmişlerdir.

سُورَةُ الصَّفِّ ﴿٦١﴾

61. SAFF SÛRESİ

[İniş sırası: 109, Medeni, 14 ayet. Adını 4. ayette geçen "Saff/sıra sıra dizilmek" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

1. Göklerde ve yerde olanlar, Allah'ı tesbih[1] ederler. O, Mutlak Üstün Olan'dır ve En Doğru Hüküm Veren'dir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

2. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi niçin söylüyorsunuz?

1- Hiç yoktan yalan uydurup, iftirada bulunmak. **2-** Toplumun; doğru, iyi ve yararlı gördüğü; vahye uygun olan. **3-** Bağlılık sözü vermek. **4-** Onlara velayetinizi vermeyin. Onları, kendinize yönetici, koruyucu, gözetici edinmeyin. Kur'an'da yer alan "veli", "evliya" gibi sözcükler genellikle "dost, dostlar" olarak çevirilere konu edinilmektedir. Oysaki bu sözcükler, ahlaki bağlamda "dostluğu" değil, siyasi bağlamda "velayeti" yani yönetmeyi, korumayı, gözetilmeyi ifade etmektedir. **5-** Onların tekrar dünyaya dönmelerinden.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

3. Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah'ın yanında en nefret edilen şeydir.

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

4. Allah, kendi yolunda bir duvarın taşları gibi kenetlenip saf tutarak savaşanları sever.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِى وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنِّى رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا زَاغُوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ ۖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

5. Hani Mûsâ, halkına: "Ey halkım! Benim, size Allah tarafından gönderilen bir resûl olduğumu bildiğiniz halde, niçin bana eziyet ediyorsunuz?" demişti. Ne zaman ki onlar eğrildiler, Allah da onların kalplerini eğriltti. Allah, fasıklar topluluğuna doğru yolu göstermez.

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِى اِسْرَآءِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنْ بَعْدِى اسْمُهٗٓ اَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

6. Hani Meryem oğlu Îsâ: "Ey İsrailoğulları! Ben, elinizdeki Tevrat'ı doğrulayan ve benden sonra gelecek olan, adı ahmed[2] olan bir resûlü müjdeleyen Allah'ın Resûl'üyüm." demişti. Fakat onlara beyyineler[3] getirince, onlar: "Bu, apaçık bir büyüdür." dediler.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰٓى اِلَى الْاِسْلَامِ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿٧﴾

7. İslam'a çağrıldığı halde, uydurduğu yalanları Allah'a isnat ederek, iftira edenden daha zalim kim olabilir? Allah, zâlim topluma doğru yolu göstermez.

يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

8. Onlar, ağızları ile Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar.[3] Ancak, gerçeği yalanlayan nankörlerin hoşuna gitmese de Allah, nurunu tamamlayacaktır.

1- Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, bütün mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **2-** Ahmed, özel isim olmayıp; "övgüye daha layık olan" anlamında sıfattır. Bu nedenle, nebimizin bir isminin de Ahmed olduğu iddiası yanlış bir iddiadır. **3-** Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgiler. **3-** Onlar, İslam'a çağrıyı yalan ve iftiralarla engellemek istiyorlar. Ancak, bu daveti durdurmaya güçleri yetmeyecek. Allah'ın yardımıyla bu davet hedefine ulaşacaktır.

هُوَ الَّذِیٓ اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰی وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

9. Müşriklerin hoşuna gitmese de Resûl'ünü, dinin tamamını bildirmek üzere doğru yolu gösteren rehberle ve Hakk Din ile gönderen O'dur.

یٰٓاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰی تِجَارَةٍ تُنْجِیكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِیمٍ ﴿١٠﴾

10. Ey iman edenler! Size, can yakıcı bir azaptan kurtaracak, kazançlı bir ticaretin yolunu göstereyim mi?

تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَیْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

11. Bu, Allah'a ve Resûl'üne iman etmeniz; Allah yolunda, mallarınızla ve canlarınızla cihad[1] etmenizdir. İşte bu, eğer bilirseniz sizin için daha hayırlıdır.

یَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَیُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَیِّبَةً فِی جَنَّاتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِیمُ ﴿١٢﴾

12. Sizin suçlarınızı bağışlar ve sizi içinden nehirler akan Cennetlere koyar. Ve sizi, Adn Cennetlerinde, hoş meskenlere yerleştirir. İşte bu, büyük kurtuluştur.

وَاُخْرٰی تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِیبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِینَ ﴿١٣﴾

13. Ayrıca seveceğiniz bir şey daha: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Mü'minleri müjdele.

یٰٓاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا كُونُوٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِیسَی ابْنُ مَرْیَمَ لِلْحَوَارِیِّینَ مَنْ اَنْصَارِیٓ اِلَی اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِیُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَّآئِفَةٌ مِنْ بَنِیٓ اِسْرَآءِیلَ وَكَفَرَتْ طَّآئِفَةٌ فَاَیَّدْنَا الَّذِینَ اٰمَنُوا عَلٰی عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوا ظَاهِرِینَ ﴿١٤﴾

14. Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun! Meryem Oğlu İsâ'nın havarilere: "Allah yolunda benim yardımcılarım kimdir?" dediği zaman, havarilerin: "Allah yolunun yardımcıları biziz." dedikleri gibi. Sonuçta, İsrâîloğulları'nın bir kısmı inandı, bir kısmı da inanmadı. Biz de iman edenleri, düşmanlarına karşı destekledik. Böylece, onlar üstün geldiler.

1- Gayret göstermek, çaba harcamak, mücadele etmek.

سُورَةُ الْجُمُعَةِ ٦٢

62. CUMUA SÛRESİ

[İniş sırası: 110, Medeni, 11 ayet. Adını 9. ayette geçen "El-Cumua/toplanmak" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ١

1. Göklerde ve yerde bulunanların tamamı, Melik[1], Kuddûs[2], Mutlak Üstün Olan, En İyi Hüküm Veren Allah'ı tesbih[3] etmektedir.

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْاُمِّيّٖنَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٢

2. Ümmiler[4], kendilerinden olan; O'nun ayetlerini okuyan, onları arındıran, onlara Kitap'ı ve Hikmet'i[5] öğreten bir resûl görevlendiren O'dur. Onlar, bundan önce apaçık bir sapkınlık içindeydiler.

وَاٰخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣

3. Onlardan, henüz kendilerine katılmamış olan diğerlerine de.[6] O, Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٤

4. İşte bu, Allah'ın dilediği[7] kimselere verdiği lütfudur. Allah, büyük lütuf sahibidir.

1- Evrenin sahibi, egemeni, yöneticisi. **2-** Tertemiz, her türlü eksiklikten uzak, saygın, kusursuz. **3-** Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. **4-** Ana kentlilere (Mekkelilere) veya daha önce kendilerine kitap gönderilmemiş olan topluluklara. **5-** Bu terkipteki kitap sözcüğü, Kur'an'ın Allah tarafından ileri sürülen, kanıtlayıcı, yol gösterici, aydınlatıcı bilgi olmasını ifade etmektedir. Hikmet, Kur'an'ın isimlerinden biridir. Hikmet; Sözcük anlamı olarak engel olmak demektir. Kavram olarak; baskı, zulüm, fitne ve fesadı engellemek için konulan yasa, kural ve ilkeler demektir. Ayrıca sağlıklı düşünme, gerçeği kavrama, doğru hüküm verme yetisi; yargı, yargılama, karar, güçlendirme, sağlamlaştırma, bilme, bilge olma, hakem, hâkim, hüküm, hükümdar, hükümet, mahkeme, mahkûm, tahakküm, istihkâm, gibi anlamları bulunmaktadır. Hikmet sözcüğüne, sünnet anlamının verilmesi doğru değildir. **6-** Resûl olarak gönderdi. **7-** Uygun gördüğü.

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا ؕ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ۝٥

5. Tevrat'a uymakla yükümlü kılınıp da yükümlülüğünü yerine getirmeyen kimselerin durumu, ciltlerle kitap taşıyan eşeklerin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlayan toplumun düştüğü durum ne kötüdür. Allah, zâlim[1] toplumu doğru yola iletmez.

قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوٓا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَآءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ۝٦

6. De ki: "Ey Yahudiler! Eğer diğer insanların değil de yalnızca kendinizin Allah'ın velileri[2] olduğunuza inanıyorsanız ve bu iddianızda samimi iseniz, haydi hemen ölümü isteyin.[3]"

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهٗٓ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ ۝٧

7. Yaptıkları şeyler nedeniyle, hiçbir zaman ölümü temenni etmezler. Allah, haksızlık edenleri[4] en iyi bilendir.

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٨

8. De ki: Kendisinden kaçtığınız ölüm, kesinlikle karşınıza çıkacaktır. Sonra, görünmeyen ve görünen her şeyi bilene döndürüleceksiniz. O, size yaptıklarınızı haber verecektir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نُودِىَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٩

9. Ey iman edenler! Cuma[5] günü salat[6] için seslenildiği zaman, alışverişi[7] bırakıp, hemen Allah'ın öğüdüne koşun. Eğer bilirseniz, bu, sizin için daha hayırlıdır.

1- Vahyin hükümlerine uymayarak; kendilerine zarar verenleri, kendilerine kötülük yapanları. **2-** Koruyucu, yardımcı, gözeten, destekleyici, yandaş **3-** Ölümü isteyin de velinize bir an önce kavuşmuş olun. **4-** Vahyin hükümlerine uymayarak; kendilerine zarar verenleri, kendilerine kötülük yapanları. **5-** Toplanma günü. **6-** Cuma Namazı için. Ayette yer alan "salat"tan kasıt, namazdır. Adına Cuma namazı denilen bu namaz, diğer namazlardan "önem", "amaç" ve "içerik" olarak farklıdır. Bu namaz: Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek, dayanışma ve yardımlaşmayı gerçekleştirmek; bilgilenmeyi, bilinçlenmeyi, haftalık gündemi paylaşmayı amaçlayan bir namazdır. Kur'an'ın, Bakara Suresi 238. ayette "es-salâtu'l-vustâ" yani en hayırlı, en yararlı namaz dediği bu namaz, haftada bir kez tekrarlanan, sosyal ve siyasal dayanışmayı gerçekleştirmek için toplumu bir araya getiren bir namazdır. **7-** Tüm işlerinizi.

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِى الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

10. Salatı kaza[1] ettikten sonra, hemen yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah'ın öğütlerini hiç unutmayın. Umulur ki, böylece kurtuluşa erersiniz.

وَاِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا اِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا ؕ قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ؕ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرّٰزِقِينَ ﴿١١﴾

11. Bir kısım insanlar, ticaret ve eğlence görünce, seni bırakarak ona yönelip gittiler. De ki: "Allah'ın katında olanlar, eğlenceden ve ticaretten daha hayırlıdır ve Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ ﴿٦٣﴾

63. MUNÂFİKÛN SÛRESİ

[İniş sırası: 104, Medeni, 11 ayet. Adını 1. ayette geçen "Münafikûn/münafık '(iki yüzlü)" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

اِذَا جَآءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ ۘ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهٗ ؕ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ۚ ﴿١﴾

1. Münafıklar sana geldiklerinde: "Biz, tanıklık ederiz ki, kuşkusuz sen, Allah'ın Resûl'üsün." dediler. Elbette ki Allah, senin, Kendisinin Resûl'ü olduğunu biliyor. Fakat Allah tanıktır ki, münafıklar, kesinlikle yalancıdırlar.

اِتَّخَذُوٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

2. Onlar, yeminlerini kalkan yapıyorlar.[2] Böylece insanları, Allah'ın yolundan saptırıyorlar. Kuşkusuz, yaptıkları şey çok kötüdür.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

3. Bu şundandır: onlar önce İman ettiler sonra küfrettiler. Bu nedenle, onların kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar, gerçeği kavrayamazlar.

1- Namazı kıldıktan sonra. **2-** Yalanlarını ve sahtekârlıklarını yeminleri ile gizliyorlar.

وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ ؕ وَاِنْ يَّقُوْلُوْا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ؕ كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ ؕ يَحْسَبُوْنَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ؕ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ؕ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٤﴾

4. Onlara baktığında, dış görünüşleri itibariyle, seni hayran bırakırlar. Konuştuklarında, sözlerine itibar edersin. Aslında, elbise giydirilmiş kütükler gibidirler. Her koşuşturmayı kendi aleyhlerine sanırlar. Onlar, düşmandırlar, onlara karşı dikkatli ol. Allah, onların canlarını alsın! Nasıl da döndürülüyorlar!

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُوْلُ اللّٰهِ لَوَّوْا رُءُوْسَهُمْ وَرَاَيْتَهُمْ يَصُدُّوْنَ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٥﴾

5. Ve onlara, "Gelin, Allah'ın Resûl'ü sizin için bağışlanma dilesin." dendiği zaman; tersleyerek, büyüklük taslayıp, çekip gittiklerini görürsün.

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ؕ لَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦﴾

6. Zaten onlar için bağışlanma dilesen de dilemesen de fark etmez. Allah, onları asla bağışlamayacaktır. Çünkü Allah, böyle fasık[1] halkı asla doğru yola iletmez.

هُمُ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ لَا تُنْفِقُوْا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوْا ؕ وَلِلّٰهِ خَزَآئِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿٧﴾

7. Onlar, Allah'ın Resûl'ünün yanında bulunanlara, "Yardım etmeyin ki, dağılıp gitsinler." diyenlerdir. Oysa göklerin ve yeryüzünün bütün hazineleri Allah'ındır. Ancak, münafıklar, bu gerçeği kavrayamıyorlar.

يَقُوْلُوْنَ لَئِنْ رَّجَعْنَاۤ اِلَى الْمَدِيْنَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا الْاَذَلَّ ؕ وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُوْلِهٖ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٨﴾

8. "Eğer Medine'ye dönecek olursak, mutlaka daha güçlü olan, güçsüz olanı, oradan sürüp çıkarır." diyorlar. Oysa izzet; Allah'ın, O'nun Resûl'ünün ve inananlarındır. Fakat münafıklar bu gerçeği bilmiyorlar.

1- Resul'ün çağrısına karşı büyüklük taslayarak, çekip giden, günah işlemeyi kanıksamış olan.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

9. Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız, sizi, Allah'ın öğütlerini dinlemekten alıkoymasın. Kimler bunu yaparsa, bilsinler ki asıl kaybedenler onlardır.

وَاَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِىَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ اَخَّرْتَنِى اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيبٍ ۙ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿١٠﴾

10. Herhangi birinize ölüm gelip çatıp da Rabb'im! Ölümümü yakın bir zamana kadar ertelesen de böylece ben de sadaka versem ve iyilerden olsam." demezden önce, size rızık olarak verdiklerimizden karşılıksız yardımda bulunun.

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَآءَ اَجَلُهَا ۗ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

11. Allah, süresinin sonu gelmiş hiç kimseyi asla ertelemez. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

سُورَةُ التَّغَابُنِ ﴿٦٤﴾

64. TEĞABUN SÛRESİ

[İniş sırası: 108, Medeni, 18 ayet. Adını 9. ayette geçen "Teğâbun/birbirini aldatma" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

1. Göklerde ve yeryüzünde olan her şey Allah'ı tesbih[1] eder. Mülk[2] yalnızca O'nundur. Hamd[3] O'nadır. O'nun gücü her şeye yeter.

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

2. Sizi yaratan O'dur. Böyleyken; iman edeniniz var, gerçeği yalanlayan nankörleriniz var. Allah, yaptıklarınızı görmektedir.

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

3. Gökleri ve yeri hakk ile yarattı. Size, en iyi biçimle biçim verdi. Ve dönüş yalnızca O'nadır.

1- Her türlü noksanlıktan arındırarak, övgü ile yüceltmek. Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak. **2-** Mülk: Mutlak egemenlik. **3-** Yüceltme, övgü.

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٤﴾

4. Göklerde ve yerde olanları bilir. Gizlediklerinizi de açığa vurduğunuzu da bilir. Allah, göğüslerin özünü en iyi bilendir.

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ۡ فَذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٥﴾

5. Daha önce gerçeği yalanlayan nankörlerin, yaptıkları şeylerin bedelini nasıl ödediklerinin haberi size gelmedi mi? Onlar için acı bir azap vardır.

ذٰلِكَ بِاَنَّهٗ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْٓا اَبَشَرٌ يَّهْدُوْنَنَا ۡ فَكَفَرُوْا وَتَوَلَّوْا وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ ۭ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿٦﴾

6. İşte bu, resûlleri kendilerine açık kanıt içeren bilgilerle geldiklerinde: "Bir beşer mı bizi doğru yola iletecek?" diyerek, gerçeği yalanlayarak yüz çevirdiler. Allah'ın onların inanmalarına ihtiyacı yoktur. Allah, Hiçbir Şeye Muhtaç Olmayan'dır, Övgüye Değer Yegâne Varlık'tır.

زَعَمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ لَّنْ يُّبْعَثُوْا ۭ قُلْ بَلٰى وَرَبِّيْ لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۭ وَذٰلِكَ عَلَي اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿٧﴾

7. Gerçeği yalanlayan nankörler, kesinlikle tekrar diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: "Rabb'ime ant olsun ki kesinlikle diriltileceksiniz. Sonra yaptıklarınızın tamamı size haber verilecektir. Ve bu, Allah için çok kolaydır.

فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَالنُّوْرِ الَّذِيْٓ اَنْزَلْنَا ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٨﴾

8. O halde, Allah'a, Resûl'üne ve indirdiğimiz nura[1] inanın. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۭ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۭ وَمَنْ يُّؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُّكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ وَيُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٩﴾

9. Toplanma günü için sizi bir araya toplayacağı gün, işte o gün aldanma[2] günüdür. Kim Allah'a iman eder ve salihatı yaparsa, Allah onun kötülüklerini örter ve onu içinde kesintisiz olarak, sürekli kalacağı, içinden nehirler akan Cennetlere koyar. İşte bu, büyük kurtuluştur.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٠﴾

10. Nankörlük eden ve ayetlerimizi yalanlayanlar; işte onlar, ateş halkıdırlar ve orada sürekli kalacak olanlardır. O, ne kötü bir varış yeridir.

1- Işığa. Yolunuzu aydınlatan vahye. **2-** Kimin aldandığının, kimin zarar ettiğinin ortaya çıktığı gündür.

مَآ اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهٗ ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

11. Allah'ın bilgisi dışında hiçbir musibet isabet etmez. Kim Allah'a iman ederse, Allah, onun kalbini doğruya yöneltir. Allah, Her Şeyi En İyi Bilen'dir.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

12. Allah'a itaat edin, Resûl'e itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz, bilin ki Resûl'ümüze düşen yalnızca açıkça tebliğ etmektir.[1]

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

13. Allah! Kendisinden başka ilah olmayandır. İman edenler, yalnızca Allah'a tevekkül[2] etsinler.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

14. Ey iman edenler: Doğrusu, eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşmanlık edenler olabilir. Onlara karşı dikkatli olun. Eğer affeder, kusurlarını görmezden gelirseniz ve bağışlarsanız, bilin ki kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

15. Mallarınız ve çocuklarınız yalnızca bir fitnedir.[3] Büyük ödül, Allah'ın yanındadır.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَاَطِيعُوا وَاَنْفِقُوا خَيْرًا لِاَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

16. Gücünüz yettiğince Allah karşı takva[4] sahibi olun. Dinleyin ve itaat edin. Kendi iyiliğiniz için infak edin.[5] Kim benliğinin cimriliğinden korunursa, işte onlar; onlar kurtuluşa erenlerdir.

1- Çağrıda bulunmaktır. **2-** Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **3-** Fitne; samimiyet sınavı, aldatma, aldatılma, baskı ve zulüm gibi anlamları bulunmaktadır. Ateşte yakmak anlamındaki fetn kökünden türemiştir. "Altın, gümüş gibi değerli maddelerin kendileriyle kaynaşmış olan değersiz maddelerinden ayrıştırılması, yani saflaştırılması amacı ile yüksek ateşte eritilmesi" işlemidir. Fitne sözcüğü, kişinin samimiyetinin ortaya çıkması için; savaş, baskı, zulüm, zenginlik, yoksulluk, hastalık, ölüm, ün, mevki, mal, mülk gibi konularda tabi tutulduğu samimiyet sınavıdır. Kişinin durumunun arı duru şekilde ortaya çıkmasıdır. **4-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **5-** Karşılıksız yardımda bulunun.

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ۙ ﴿١٧﴾

17. Eğer Allah'a güzel bir ödünç verirseniz[1], onu size kat kat fazlasıyla geri öder ve sizi bağışlar. Allah; Çok Şükreden'dir[2], Çok Hoş Görülü'dür.

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾

18. Görünmeyen ve görünen her şeyi bilendir. Mutlak Üstün Olan'dır, En İyi Hüküm Veren'dir.

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ ﴿٦٥﴾

65. TALÂK SÛRESİ

[İniş sırası: 99, Medeni, 12 ayet. Adını 1. ve 7. ayetlerdeki Talâk/boşanma konusundan almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاۗءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ لَا تُخْرِجُوْهُنَّ مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۭ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ۭ وَمَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ۭ لَا تَدْرِيْ لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ﴿١﴾

1. Ey Nebi! Kadınları boşayacağınız zaman, iddet[3] sürelerini gözeterek boşayın ve iddetlerini sayın. Rabb'iniz Allah'a karşı takva sahibi olun. Açıkça fahşa[4] yapmadıkça onları evlerinden çıkarmayın; onlar da çıkmasınlar. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, kesinlikle kendisine haksızlık etmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah bundan sonra yeni bir hadis[5] ortaya çıkarıverir.

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ فَارِقُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ وَّاَشْهِدُوْا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَاَقِيْمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ۭ ذٰلِكُمْ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ مَخْرَجًا ۙ ﴿٢﴾

2. Bekleme süreleri tamamlandığında onları ma'rufa[6] uygun olarak tutun veya ma'rufa uygun olarak onlardan ayrılın. Ve sizden adalet sahibi iki kişi tanık olsun. Tanıklığı, Allah için yerine getirin. İşte Allah'a ve Ahiret Günü'ne inananlara verilen öğüt budur. Kim Allah için takva sahibi olursa, Allah, ona bir çıkış yolu nasip eder.

1- Malınızı Allah yolunda harcarsanız, ihtiyaç sahiplerine karşılıksız yardım ederseniz. **2-** Fazlasıyla karşılık verendir. **3-** Evliliği sonra eren kadının yeniden evlenebilmesi için beklemesi gereken süre. Bu süre üç adet ve üç temizlik süresidir. Bu da üç ay demektir. **4-** Her türlü aşırılık. Edepsizlik, hayâsızlık. **5-** Durum. **6-** İyi, doğru, yararlı, güzel olan. Toplumsal değer yargılarına göre ve toplumsal uzlaşı ile doğru olduğu kabul edilen. Vahye uygun olan.

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهٗ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهٖ ۚ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

3. Ve Allah, ona ummadığı yerden rızık verir. Kim Allah'a tevekkül[1] ederse, O, ona yeter. Kuşkusuz Allah, buyruğunu yerine getirir. Allah, her şey için bir ölçü belirlemiştir.

وَالّٰٓـِٔيْ يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيْضِ مِنْ نِّسَاۤىِٕكُمْ اِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ ۙ وَّالّٰٓـِٔيْ لَمْ يَحِضْنَ ۗ وَاُولَاتُ الْاَحْمَالِ اَجَلُهُنَّ اَنْ يَّضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۗ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ مِنْ اَمْرِهٖ يُسْرًا ﴿٤﴾

4. Kadınlarınızdan adet görmekten kesilenler ve adet görmeyenlerden[2]; kuşku duyarsanız, o zaman onların iddetleri[3] üç aydır. Hamile kadınların bekleme süresi ise doğum yapıncaya kadardır. Kim Allah için takva[4] sahibi olursa, Allah ona işinde kolaylık sağlar.

ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهٗٓ اِلَيْكُمْ ۗ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ وَيُعْظِمْ لَهٗٓ اَجْرًا ﴿٥﴾

5. İşte bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim Allah için takva sahibi olursa, onun kötülüklerine kafir[5] olur ve ona yüce, üstün bir ödül verir.

اَسْكِنُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِّنْ وُّجْدِكُمْ وَلَا تُضَاۤرُّوْهُنَّ لِتُضَيِّقُوْا عَلَيْهِنَّ ۗ وَاِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ فَاَنْفِقُوْا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ۚ وَاْتَمِرُوْا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوْفٍ ۚ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهٗٓ اُخْرٰى ﴿٦﴾

6. Oturduğunuz yerin bir bölümünde gücünüz yettiğince onları oturtun. Onları sıkıntıya sokmak için, zarar verecek bir şey yapmayın. Eğer hamile iseler, doğum yapıncaya kadar onlara karşılıksız yardımda bulunun. Sonra emzirirlerse ücretlerini verin. Aranızda konuşarak ma'ruf bir şekilde anlaşın. Eğer bir zorlukla karşılaşırsanız o zaman emzirme işini başkasına yaptırın.

1- Allah'a güvenme, O'na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah'a bırakma. **2-** Kimi çevirilerde, "adet görmeyenler" ifadesine, "henüz" sözcüğü de ilave edilerek; "henüz adet görmeyenler", yani "çocuk yaşta oldukları için ay hali olmayanlar" şeklinde yanlış anlam verilmektedir. Oysaki bu ifadenin çocuk yaşta olmakla bir ilgisi yoktur. Adet görmeyenler ifadesinden kasıt biyolojik olarak "ay hali" olamamaktır. Zira kimi bayanlar ya hiç ay hali olmamakta ya düzensiz (uzun aralıklarla) olmakta veya belli bir yaştan sonra ay halinden kesilmektedirler. Zaten ayette kullanılan olumsuzluk edatı henüz anlamındaki "lemma" edatı değil, kesinlikle olmayacak anlamındaki "lem" olumsuzluk edatı bulunmaktadır. **3-** Bekleme süreleri. **4-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **5-** Kötülüklerini örter.

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهٖ ۭ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهٗ فَلْيُنْفِقْ مِمَّآ اٰتٰىهُ اللّٰهُ ۭ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا مَآ اٰتٰىهَا ۭ سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُّسْرًا ۝۷

7. Varlık sahibi olanlar, varlıklarına göre karşılıksız yardım etsinler. Durumu müsait olmayan da Allah ne verdiyse ondan versin. Allah, bir kimseyi, kendisine verdiğinden fazlasıyla sorumlu tutmaz. Allah, zorluğun ardından bir kolaylık verecektir.

وَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهٖ فَحَاسَبْنٰهَا حِسَابًا شَدِيْدًا وَّعَذَّبْنٰهَا عَذَابًا نُّكْرًا ۝۸

8. Nice kasaba halkı, Rabb'lerinin buyruğuna ve O'nun Resûllerine başkaldırdılar da Biz de onları şiddetli bir hesaba çektik ve onları korkunç bir azapla cezalandırdık.

فَذَاقَتْ وَبَالَ اَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ اَمْرِهَا خُسْرًا ۝۹

9. Böylece işinin vebâlini tattı. İşinin sonu da hüsran oldu.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰٓاُولِي الْاَلْبَابِ ۚ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۝۱۰ۙ

10. Allah, onlara şiddetli bir azap hazırladı. Ey iman eden sağlıklı düşünen akıl sahipleri, Allah için takva sahibi olun. Allah, size zikri[1] indirmiştir.

رَسُوْلًا يَّتْلُوْا عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ مُبَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۭ وَمَنْ يُّؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُّدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهٗ رِزْقًا ۝۱۱

11. İman eden ve sâlihâtı[2] yapan kimseleri, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, Allah'ın apaçık olan ayetlerini size okuyan bir Resûl gönderdi. Kim, Allah'a iman eder ve sâlih[3] olanı yaparsa, Allah onu, içinden ırmaklar akan ve içinde kesintisiz olarak sürekli kalacakları Cennetlere koyar. Allah, onu en iyi şekilde rızıklandıracaktır.

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَّمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ۭ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝۱۲

12. Allah, yedi göğü ve benzer şekilde yeryüzünü yaratandır. Allah'ın her şeye gücünün yettiğini, Allah'ın bilgisinin her şeyi kuşattığını bilesiniz diye, buyruğu onlar arasında iner durur.[4]

1- Öğüdü, Kur'an'ı. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Arı, saf, iyi, erdemli, dürüst. **4-** Allah'ın buyruğu yer ile gök üzerinde ortaya çıkmaktadır. (Tecelli etmektedir.) Onun yasaları, bütün varlıklar üzerinde egemenliğini sürdürmektedir.

سُورَةُ التَّحْرِيمِ ﴿٦٦﴾

66. TAHRÎM SÛRESİ

[İniş sırası: 107, Medeni, 12 ayet. Adını 1. ayetteki "Tuharrimu/haram kılmak" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ ۚ تَبْتَغِى مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾

1. Ey nebi! Eşlerinin hoşnutluğunu gözeterek, Allah'ın helal kıldığı şeyi niçin kendine haram kılıyorsun?[1] Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ ۚ وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ ۚ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

2. Allah, yeminlerinizi, kefaretini ödeyerek çözmeyi size farz[2] kılmıştır. Allah, sizin mevlanızdır.[3] O; Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِىُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدِيثًا ۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَا ۖ قَالَ نَبَّاَنِىَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾

3. Hani Nebi, eşlerinden birine aralarında kalmak üzere bir hadis söylemişti. Fakat o eşi, söylenen şeyi başkasına söyleyince, Allah Nebi'ye bunu izhar[4] etti. Nebi de bir kısmını açıklamış ve bir kısmından da vazgeçmişti. Eşine, bundan haberdar olduğunu söyleyince, eşi: "Bunu sana kim haber verdi?" deyince, Nebi: "Bana, Her Şeyi Bilen, Her Şeyden Haberdar Olan bildirdi." demişti.

اِنْ تَتُوبَآ اِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ۚ وَاِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰيهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

4. Siz ikiniz Allah'a tevbe etmelisiniz. Çünkü ikinizin de kalbi yanlış düşüncelere yöneldi. Eğer ona karşı dayanışmaya girerseniz hiç kuşkusuz Allah ona mevlâdır.[3] Cibrîl[5] ve iman edenlerin salihleri[6] ve bunlardan başka melekler de onun yanındadırlar.

1- Helal ve haram kılma yetkisi yalnızca Allah'a aittir. Nebi de olsa, hiç kimse helal ve haram kılma yetkisine sahip değildir. **2-** Meşru. **3-** Yakın olan, yardım eden, koruyan, yol gösteren. Mevla yalnızca Allah'tır. Allah'tan başkasına Mevla, Mevlâna demek şirktir. Veli sözcüğünün eş anlamlısıdır. **4-** Görünür kılma, ortaya çıkma. **5-** Kur'an. Cibril: "Düzeltici ve düzenleyici olan vahiy" demektir. Cebr sözcüğü, "onarmak, ıslah etmek, kırılmış, bozulmuş şeyleri onarıp tekrar işe yarar hale getirmek" demektir. "Cibril, cebr ve îl sözcüklerinden oluşmuş bir isim tamlamasıdır "Îl" sözcüğü, eski Arapça'da Allah demektir. Cebr ise, Allah'ın gücü, onarma, düzenleme, düzeltme demektir. Bu iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan isim tamlaması, "Allah'ın düzeltici, düzenleyici olan vahyi anlamına gelmektedir. Bu sözcüğün tamlama hali olan Cebraîl ise "Allah'ın onarım" yani "vahyin kişileri ve toplumları onarması" demektir. Özet olarak Cebraîl, (Cibril) Allah'ın vahyidir. (59:23) **6-** İyiler, iyileştirici olanlar, düzeltici olanlar.

عَسٰى رَبُّهٗۤ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُّبْدِلَهٗۤ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكُنَّ مُسْلِمٰتٍ مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ سٰٓئِحٰتٍ ثَيِّبٰتٍ وَّاَبْكَارًا ﴿٥﴾

5. Eğer o sizi boşarsa, Rabb'inin ona sizden daha hayırlı olan; Allah'a teslim olan, inanan, saygıda kusur etmeyen, tevbe eden, kulluk eden, ahlakını koruyan dul ve bakire eşler vermesi umulur.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُوْنَ اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ﴿٦﴾

6. Ey iman edenler! Kendinizi ve yakınlarınızı, yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten koruyun. Onun üzerinde, Allah'ın buyruklarına karşı gelmeyen ve buyrulan şeyi yapan çok güçlü ve acımasız melekler[1] vardır.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۭ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧﴾

7. Ey gerçeği yalanlayan nankörler! Bugün özür dilemeyin! Siz, yalnızca yaptıklarınızın karşılığını görmektesiniz.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا ۭ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾

8. Ey iman edenler! Öğüt veren bir tevbe ile Allah'a tevbe edin. Umulur ki Rabb'iniz, kötülüklerinizi örter ve sizi altından nehirler akan Cennetlere koyar. O gün Allah, nebileri ve onlarla beraber olanları asla üzmeyecektir. Onların ışıkları önlerini ve yanlarını aydınlatır. "Rabb'imiz, bizim ışığımızı tamamla ve bizi bağışla. Kuşkusuz Sen, Her Şeye Güç Yetiren'sin." derler.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۭ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٩﴾

9. Ey Nebi! Gerçeği yalanlayan nankörlere ve münafıklara karşı mücadele et. Ve onlara kararlılık göster[2]. Onların barınacağı yer Cehennem'dir. O ne kötü dönüş yeridir.

1- Güçler. **2-** Ödünsüz ol.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍ ؕ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

10. Allah, gerçeği yalanlayan nankörlere, Nûh'un ve Lût'un hanımlarını örnek verdi. İkisi de iyi kullarımızdan iki kulumuzla evliydiler. Fakat onlara hainlik ettiler. Bu yüzden Allah'tan gelen şeye karşı, kocalarının onlara bir faydası olmadı. Onlara: "İkiniz de girenlerle birlikte ateşe girin." denildi.

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ ۘ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَنَجِّنِى مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ۙ ﴿١١﴾

11. Allah, inanan kimselere, Firavun'un hanımını örnek verdi. Hani o, "Rabb'im! Katında, benim için Cennet'te bir ev yap. Beni Firavun ve yaptıklarından kurtar. Ve zalimler topluluğundan beni kurtar." demişti.

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِى اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُّوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

12. İmran kızı Meryem; o çok ırzını korumuştu. Ona ruhumuzdan üfledik. O, Rabb'inin kelimelerini[1] ve kitaplarını[2] tasdik etti ve gönülden saygı gösterenlerden oldu.

❁❁❁ 28. Bölümün Sonu ❁❁❁

1- Takdir edilmiş hüküm. "Allah'ın kelimeleri" deyimi burada, "Allah'ın sözleri" anlamını değil, Allah'ın "ol emri" ile yarattığı şeyleri ve yaratma gücünü ifade etmektedir. Allah'ın sonsuz ilimi ve gücü vurgulanmaktadır. **2-** Yasalarını, hükümlerini.

سُورَةُ الْمُلْكِ ٦٧

67. MULK SÛRESİ

[İniş sırası: 77, Mekki, 30 Ayet. Adını 1. ayette yer alan "El-Mulk/egemenlik" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ١

1. Mutlak egemenliği elinde bulunduran Allah, ne kutludur! O, Her Şeye Gücü Yeten'dir.

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ٢

2. Hanginizin daha iyi iş yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratan O'dur. O, Mutlak Üstün Olan'dır, Çok Bağışlayıcı'dır.

اَلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرٰى فِى خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ٣

3. Gökleri yedi tabaka halinde yaratan O'dur. Rahman'ın yaratmasında bir düzensizlik göremezsin. Bak bakalım, işleyiş yasalarında bir uygunsuzluk görebilecek misin?

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ٤

4. Sonra, tekrar tekrar bir daha bak! Gözlerin, bitkin ve aradığını bulamamış bir halde sana geri döner.

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ٥

5. Ant olsun ki Biz, yakın gökyüzünü kandillerle süsledik. Onları, şeytanlar[1] için asılsız şeyler söyleme malzemesi yaptık. Onlar için ateşin azabını hazırladık.

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ٦

6. Gerçeği yalanlayan nankörler için Cehennem azabı vardır. Ve o, ne kötü varış yeridir.

1- Aldatıcılardan olan kâhinler, falcılar; yıldızları kullanarak uydurdukları yalanlarla insanları aldatmaktadırlar.

اِذَآ اُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۙ﴿٧﴾	7. Oraya atıldıklarında, onun kaynayan korkunç sesini duyarlar.
تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَآ اُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾	8. Neredeyse öfkesinden çatlayacak gibi olur. Oraya her grup atıldığında, onun bekçileri onlara: "Size uyarıcı gelmedi mi?" diye sorar.
قَالُوا بَلٰى قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾	9. Onlar, "Evet, bize uyarıcı geldi, fakat biz onu yalanladık. Allah, hiçbir şey indirmemiştir, siz büyük bir sapkınlık içindesiniz." dedik.
وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي اَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾	10. "Eğer dinlemiş veya düşünmüş olsaydık, şimdi alevli ateşin halkı içinde olmazdık." dediler.
فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ ۚ فَسُحْقًا لِاَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾	11. Böylece suçlarını itiraf ettiler. Rahmetten uzak olsun Cehennemlikler.
اِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾	12. Rabb'lerine gizlide[1] içtenlikle saygı duyanlara ise bağışlanma ve büyük ödül vardır.
وَاَسِرُّوا قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوا بِهٖ ۖ اِنَّهٗ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾	13. Sözünüzü gizleseniz de açığa vursanız da fark etmez; O, göğüslerde olanı En İyi Bilen'dir.
اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۗ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾	14. Yaratan, yarattığını bilmez mi? O, Bütün Ayrıntıları Bilen'dir, Her Şeyden Haberdar'dır.
هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖ ۖ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾	15. Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. Artık onun üzerinde dilediğinizce dolaşın ve O'nun rızkından yiyin. Sonunda dönüş O'nadır.

1- Kimsenin olmadığı, görmediği ve bilmediği durumlarda.

ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَآءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِىَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

16. Gökte Olan'ın,[1] sizi yerin dibine batırmasından emin mi oldunuz? Bir de bakmışsınız yer sarsılıyor!

اَمْ اَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَآءِ اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

17. Ya da gökte olanın üzerinize taş yağdırmayacağından emin misiniz? O halde, uyarımın nasıl olduğunu yakında bileceksiniz.

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

18. Ant olsun ki, onlardan öncekiler de yalanladılar. İnkarım[2] nasılmış gördüler.

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ اِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

19. Gökyüzünde sıra sıra süzülerek, kanat çırparak uçanları görmüyorlar mı? Onları havada Rahman'dan başkası tutmuyor. Kuşkusuz O, Her Şeyi Gören'dir.

اَمَّنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اِنِ الْكَافِرُونَ اِلَّا فِى غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

20. Yoksa Rahman'dan başka, size yardım edecek[3] ordunuz mu var? Gerçeği yalanlayan nankörler yalnızca bir aldanış içindedirler.

اَمَّنْ هٰذَا الَّذِى يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُّوا فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾

21. Veya O, rızkınızı kesse, size kim rızık verebilir? Bilakis, onlar haddi aşmada ve nefrette ısrar ettiler.

اَفَمَنْ يَمْشِى مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

22. O halde, yüzüstü sürünerek giden mi, yoksa dosdoğru yolda düzgün yürüyen mi hedefine varır?

قُلْ هُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

23. De ki: "Sizi biçimlendiren; size işitme, görme ve idrak etme gücü veren O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz?[4]

1- Mekândan münezzeh olan Allah'ın, gökte olması mekânsal değil, mecazdır. (Benzetmedir.) Yani en yüksek, en yüce makamda bulunan, yüceler yücesi demektir. **2-** Yok saymam, cezalandırmam. **3-** Rahman'a karşı sizi koruyabilecek. **4-** Sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ne kadar az veriyorsunuz! Şükür, karşılık vermek demektir. Allah'a şükretmek demek; Allah'ın verdiği nimetlerin karşılığını vermektir.

قُلْ هُوَ الَّذِی ذَرَاَكُمْ فِی الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

24. De ki: “Sizi, yeryüzünde çoğaltıp yayan O’dur. Ve O’na toplanıp götürüleceksiniz.”

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

25. “Eğer doğru söylüyorsanız, yaptığınız bu uyarı ne zaman gerçekleşecek?” diyorlar.

قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاِنَّمَآ اَنَا۠ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

26. De ki: “Bunu yalnızca Allah bilmektedir. Ben, sadece apaçık bir uyarıcıyım.”

فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً سِيٓئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هٰذَا الَّذِی كُنْتُمْ بِهٖ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾

27. Onu yakından gördükleri zaman, gerçeği yalanlayan nankörlerin yüzleri kötüleşti. Onlara: “İşte bu, sizin isteyip durduğunuz şey!”[1] denildi.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِیَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِیَ اَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

28. De ki: “Bakın, Allah beni ve benimle birlikte olanları ister yok eder ister merhamet eder; peki, gerçeği yalanlayan nankörleri acıklı azaptan kim koruyacak?”

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِی ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾

29. De ki: “O, rahmeti kesintisiz olandır. O’na iman ettik ve O’na tevekkül[2] ettik. Artık kimin apaçık bir sapkınlık içinde olduğunu yakında bileceksiniz.”

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَآءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

30. De ki: “Düşünsenize, şayet suyunuz yeraltına çekilse, size akarsuyu kim getirebilir?”

1- “Ne zaman olacakmış, gelsin de görelim.” diye alaya aldığınız gün. **2-** Allah’a güvenme, O’na dayanma; her türlü çabayı gösterdikten sonra sonucu Allah’a bırakma.

68. KALEM SÛRESİ

[İniş sırası: 2, Mekki, 52 ayet. Adını 1. ayetteki "Kalem" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الْقَلَمِ ﴿٦٨﴾	
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾	1. Nun. Kaleme ve satır satır yazdıklarına ant olsun ki,
مَآ اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾	2. Rabb'inin nimeti[1] ile sen mecnun[2] değilsin.
وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾	3. Senin için minnet altında bırakmayan bir ödül vardır.
وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾	4. Sen, kesinlikle büyük bir ahlak[3] üzerindesin.
فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾	5. Yakında göreceksin, onlar da görecekler!
بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾	6. Kimmiş meftun[4] olan.
اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾	7. Kuşkusuz Rabb'in, kimin Kendi yolundan saptığını çok iyi bilir; doğru yolda olanları da en iyi O bilir.
فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾	8. O halde yalanlayanlara boyun eğme.
وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾	9. Onlar, uzlaşmacı olmanı ve böylece de seninle uzlaşmayı isterler.
وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾	10. Hiç durmadan yemin eden[5] düzenbazlara boyun eğme.
هَمَّازٍ مَشَّآءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾	11. Devamlı kusur arayıp laf taşıyan iftiracılara,

1- Rabb'inin sana verdiği akıl, zekâ, güzel ahlak vb. Nebilik görevi, vahiy. **2-** Cinlenmiş, deli. **3-** Dürüst, güvenilir bir kimsesin ve dosdoğru bir inanç üzerindesin. **4-** Fitnelenmiş. Baştan çıkmış, yoldan çıkmış, şaşkın. **5-** Haklı ve doğru olan kimseler olduklarına dair.

مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيمٍۙ ﴿١٢﴾	12. Sürekli iyi şeyleri engelleyip haddi aşan günahkârlara,
عُتُلٍّۢ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيمٍۙ ﴿١٣﴾	13. Zorba, kötü karakterli kimselere;
اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَّبَنِيْنَ ؕ ﴿١٤﴾	14. Mal ve oğulları[1] var diye.
اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا قَالَ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٥﴾	15. Ona ayetlerimiz okunduğu zaman: "Bunlar evvelkilerin masalları." der.
سَنَسِمُهٗ عَلَى الْخُرْطُوْمِ ﴿١٦﴾	16. Yakında hortumunun üzerine damga basacağız.[2]
اِنَّا بَلَوْنٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَاۤ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ ۚ اِذْ اَقْسَمُوْا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِيْنَۙ ﴿١٧﴾	17. Kuşkusuz Biz onları belalandırdık.[3] Tıpkı, bahçelerinin ürünlerini sabah erkenden[4] toplayacaklarına dair sözleşen[5] bahçe sahiplerini belalandırdığımız gibi.
وَلَا يَسْتَثْنُوْنَ ﴿١٨﴾	18. Bir istisna da yapmıyorlardı.[6]
فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّنْ رَّبِّكَ وَهُمْ نَآئِمُوْنَ ﴿١٩﴾	19. Fakat onlar daha uyanmadan, Rabb'in tarafından bir dolaşan onun üzerinde dolaştı.
فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيْمِ ﴿٢٠﴾	20. Böylece, bahçeleri, üzerinde hiç ekin olmayan kara toprak gibi oldu.
فَتَنَادَوْا مُصْبِحِيْنَۙ ﴿٢١﴾	21. Sabah olunca birbirlerine seslendiler.
اَنِ اغْدُوْا عَلٰى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَارِمِيْنَ ﴿٢٢﴾	22. Eğer, ürününüzü toplayacaksanız, tarlanıza sabah erkenden gidin!
فَانْطَلَقُوْا وَهُمْ يَتَخَافَتُوْنَۙ ﴿٢٣﴾	23. Hemen, sessizce yola koyuldular.
اَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِّسْكِيْنٌ ﴿٢٤﴾	24. "Sakın ha! Bugün aranıza hiçbir ihtiyaç sahibi girmesin.
وَّغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ قٰدِرِيْنَ ﴿٢٥﴾	25. İhtiyaç sahiplerini göz ardı ederek erkenden gittiler.

1- "Mal ve oğul", "çevre ve güç sahibi" anlamında bir deyimdir. **2-** Gücünü elinden alıp, burnunu sürteceğiz. **3-** Sınadık, sınava tabi tuttuk. **4-** İhtiyaç sahiplerinin hakkını gözetmeksizin. **5-** Allah'ın iradesini hesaba katmadan. **6-** Yapacakları işi kesin ve garantili görerek; Allah'ı hesaba katmadılar.

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوْٓا اِنَّا لَضَاۤلُّوْنَ ۙ﴿۲۶﴾	26. Fakat onu gördüklerinde: “Herhalde yanlış yere geldik!” dediler.
بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ﴿۲۷﴾	27. Hayır! Biz, mahrum bırakılanlarız.
قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُوْنَ ﴿۲۸﴾	28. En makul düşünenleri: “Ben, size tesbih[1] etmeliyiz dememiş miydim?” dedi.
قَالُوْا سُبْحٰنَ رَبِّنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿۲۹﴾	29. Onlar: Rabb’imizi tesbih ederiz. Doğrusu bizler haksızlık edenlermişiz.” dediler.
فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَلَاوَمُوْنَ ﴿۳۰﴾	30. Ardından birbirlerini suçlamaya başladılar.
قَالُوْا يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا طٰغِيْنَ ﴿۳۱﴾	31. “Yazıklar olsun bize! Biz, gerçekten azgınlık eden kimselermişiz.”
عَسٰى رَبُّنَآ اَنْ يُّبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا رٰغِبُوْنَ ﴿۳۲﴾	32. “Umarız ki, Rabb’imiz bize onun yerine daha hayırlısını verir. Ümitle Rabb’imize yöneliyoruz.”
كَذٰلِكَ الْعَذَابُ ۭ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿۳۳﴾	33. İşte azap böyledir. Âhiret azâbı ise elbette daha büyüktür. Keşke bilenlerden olsalardı.
اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿۳۴﴾	34. Takva sahipleri için, Rabb’lerinin yanında, nimeti bol Cennetler vardır.
اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِيْنَ كَالْمُجْرِمِيْنَ ۭ ﴿۳۵﴾	35. İşte böyle, hiç Allah’a teslim olanları, suçlularla bir tutar mıyız?
مَا لَكُمْ ۡ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿۳۶﴾	36. Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz?[2]
اَمْ لَكُمْ كِتٰبٌ فِيْهِ تَدْرُسُوْنَ ۙ﴿۳۷﴾	37. Yoksa bir kitabınız var da bu bilgileri oradan mı öğreniyorsunuz?
اِنَّ لَكُمْ فِيْهِ لَمَا تَخَيَّرُوْنَ ﴿۳۸﴾	38. İçinde, “Beğendiğiniz şeyler sizindir.” yazan bir kitap.

1- Allah’ı hesaba katmalıyız. Tesbih, Allah’ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah’ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **2-** Ey müşrikler! Hiçbir dayanağınız olmadığı halde, nasıl böyle inanabiliyorsunuz?

اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۙ اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُوْنَ ۚ ﴿٣٩﴾

39. Yoksa siz her ne hüküm verirseniz öyle olacak diye, Kıyamet Günü'ne kadar geçerli verilmiş bir sözümüz mü var?

سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيْمٌ ۚ ﴿٤٠﴾

40. Onlara sor bakalım: "Böyle bir şeye hangisi garanti verebilir?"

اَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ ۚ فَلْيَاْتُوْا بِشُرَكَآئِهِمْ اِنْ كَانُوْا صٰدِقِيْنَ ﴿٤١﴾

41. Yoksa ortakları mı var? Eğer doğru söylüyorlarsa ortaklarını getirsinler!

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَّيُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُوْدِ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۙ ﴿٤٢﴾

42. Gerçeklerin açığa çıktığı gün secde[1] etmeye çağrılacaklar, ancak buna güçleri yetmez.

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۭ وَقَدْ كَانُوْا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُوْدِ وَهُمْ سَالِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

43. O gün, gözlerini umutsuzca endişe bürüyecek, yüzlerini aşağılanmışlık duygusu kaplayacaktır. Oysaki onlar, fırsat varken secdeye davet olunmuşlardı.

فَذَرْنِيْ وَمَنْ يُّكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيْثِ ۭ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ ﴿٤٤﴾

44. O halde bu hadisi[2] yalanlayanları Bana bırak. Onları bilmedikleri bir yerden yavaş yavaş yaklaştıracağız.

وَاُمْلِيْ لَهُمْ ۭ اِنَّ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴿٤٥﴾

45. Onlara süre tanıyorum. Kuşkusuz, Benim planım çok sağlamdır.

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَ ۚ ﴿٤٦﴾

46. Yoksa onlardan bir ücret istiyorsun da onlar ağır bir borca mı giriyorlar?

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُوْنَ ﴿٤٧﴾

47. Veya gaybın bilgisine sahipler de oradan mı yazıyorlar?

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوْتِ ۘ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُوْمٌ ۭ ﴿٤٨﴾

48. Artık Rabb'inin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi[3] gibi olma. Hani o çok üzüntülü ve hüzünlü olarak seslenmişti.

1- Saygı gösterip, değerini takdir etme. **2-** Sözü. İlahi mesajı, Kıyamet Günü'nü. **3-** Yunus Nebi.

لَوْلَآ اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ مَذْمُوْمٌ ﴿٤٩﴾	49. Eğer Rabb'inden yeniden bir nimet ulaşmasaydı, kınanmış olarak boş bir yere atılmış olacaktı.
فَاجْتَبٰىهُ رَبُّهٗ فَجَعَلَهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٥٠﴾	50. Fakat Rabb'i onu seçti ve iyilerden yaptı.
وَاِنْ يَّكَادُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَيُزْلِقُوْنَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُوْلُوْنَ اِنَّهٗ لَمَجْنُوْنٌ ﴿٥١﴾	51. Gerçeği yalanlayan nankörler, o öğüdü duydukları zaman, neredeyse gözleriyle seni devireceklerdi. "Kuşkusuz o bir delidir." diyorlardı.
وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٢﴾	52. Oysaki o, bütün insanlık için öğütten başka bir şey değildir.

سُوْرَةُ الْحَآقَّةِ ﴿٦٩﴾

69. HÂKKA SÛRESİ

[İniş sırası: 78, Mekki, 52 ayet. Adını 1. ayetteki "Hakka/ gerçekleşmesi kesin olan" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلْحَآقَّةُ ﴿١﴾	1. Gerçekleşeceği kesin olan![1]
مَا الْحَآقَّةُ ﴿٢﴾	2. Nedir gerçekleşeceği kesin olan?
وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٣﴾	3. Gerçekleşeceği kesin olanın ne olduğunu, nereden bileceksin?
كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ وَعَادٌۢ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾	4. Semûd ve Âd halkı Karia'yı[2] yalanladılar.
فَاَمَّا ثَمُوْدُ فَاُهْلِكُوْا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾	5. Bu nedenle Semûd halkı büyük bir yıkımla yok edildi.
وَاَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوْا بِرِيْحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾	6. Âd halkı ise kasıp kavuran, şiddetli bir fırtına ile yok edildi.

1- Kıyamet Günü. **2-** Dehşete düşürecek sarsıcı olayı.

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَّثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ ۙ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى ۙ كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۚ ﴿٧﴾	7. Onu, yedi gece ve sekiz gün; hiç ara vermeden üzerlerine musallat etti. Öyle ki, o halkı, orada kökünden sökülmüş hurma ağacı kütükleri gibi yere serilmiş görürsün.
فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِّنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾	8. Artık onlara ait bir kalıntı görebiliyor musun?
وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ۚ ﴿٩﴾	9. Firavun, ondan öncekiler ve kentleri alt üst olanlar, o hata ile geldiler.
فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَّابِيَةً ﴿١٠﴾	10. Onlar, Rabb'lerinin Resûl'üne karşı geldiler. Bunun üzerine onları şiddetli bir yakalayışla yakaladı.
اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَآءُ حَمَلْنَاكُمْ فِى الْجَارِيَةِ ۙ ﴿١١﴾	11. Suyun taştığı günde, sizi o akıp giden de Biz taşıdık.
لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَّتَعِيَهَآ اُذُنٌ وَّاعِيَةٌ ﴿١٢﴾	12. Onu sizin için bir öğüt yapalım, duyan kulaklar onu duysun diye.
فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّورِ نَفْخَةٌ وَّاحِدَةٌ ۙ ﴿١٣﴾	13. Artık Sûr'a bir tek üfleyişle üflendiği zaman,
وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَّاحِدَةً ﴿١٤﴾	14. Yeryüzü ve dağlar kaldırılıp, bir tek çarpışla parçalandığı zaman,
فَيَوْمَئِذٍ وَّقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۙ ﴿١٥﴾	15. İzin Günü[1] gerçekleşecek olan gerçekleşir.
وَانْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَّاهِيَةٌ ۙ ﴿١٦﴾	16. Gök yarılır. İzin günü, o zayıftır artık.
وَالْمَلَكُ عَلٰٓى اَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ۚ ﴿١٧﴾	17. O melek[2], onun çevresi üzerindedir. İzin günü Rabb'inin Arş'ını[3] yeni varlıklar[4] taşırlar.

1- Kıyamet Günü, hesap görme günü. **2-** Yaratıcının hizmetinde olan güç. **3-** Allah'ın Arş'ına; nesne, yer, zaman vb. türden soyut veya somut bir anlam vermek, Kur'an'ın Allah tanımına kesinlikle uygun değildir. Allah'ın her şeye egemen olduğunu ve benzeri konuları anlatmak için bizim kullandığımız dilin kullanılmış olması bizi yanıltmamalıdır. Bu tür sözcükleri, literal anlamları ile anlamak doğru değildir. Rabb'in arşı, Allah'ın evrene mutlak egemenliğini, yönetmesini ifade etmektedir. **4-** Ayette yer alan "semâniyetun" sözcüğüne, sözcüğün literal anlamı olan sekiz anlamı verildiğinden; çevirilerde, sekiz sayısına ayrıca melek sözcüğü de ilave edilerek "sekiz melek" olarak anlam verilmektedir. Oysaki bu sözcüğün kök anlamı olan "semen", bedel demektir. Bedel ise bir şeyin kendisi ile değiştirildiği değer demektir. Dolayısı ile ayette; Rabb'in Arş'ını, yok edilen varlıkların yerine, yeni varlıkların taşıyacağı ifade edilmektedir. (Semen/bedel için bak: 2: 41)

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾	18. İzin Günü[1], arz olunacaksınız[2]. Gizli saklı hiçbir şeyiniz kalmaz.
فَاَمَّا مَنْ اُوْتِىَ كِتَابَهٗ بِيَمِينِهٖ فَيَقُولُ هَآؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْۚ ﴿١٩﴾	19. Kitabı sağından verilen[3] kimse: "Alın, kitabımı okuyun." der.
اِنِّى ظَنَنْتُ اَنِّى مُلَاقٍ حِسَابِيَهْۚ ﴿٢٠﴾	20. Doğrusu ben, hesabımla karşılaşacağımı biliyordum.
فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍۙ ﴿٢١﴾	21. Artık o, hoşnut olacağı bir hayat yaşayacak.
فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍۙ ﴿٢٢﴾	22. Mükemmel bir bahçede;
قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾	23. Olgunlaşmış meyveleri dallarından sarkmış bir haldedir.
كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَآ اَسْلَفْتُمْ فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾	24. Dünyada yapmış olduğunuz şeylerin karşılığı olarak, afiyetle yiyin ve için.
وَاَمَّا مَنْ اُوْتِىَ كِتَابَهٗ بِشِمَالِهٖ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِى لَمْ اُوْتَ كِتَابِيَهْۚ ﴿٢٥﴾	25. Kitabı solundan verilen[4] kimse ise: "Keşke bana kitabım verilmeseydi." de;
وَلَمْ اَدْرِ مَا حِسَابِيَهْۚ ﴿٢٦﴾	26. "Hesabımın ne olduğunu hiç bilmeseydim." der.
يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَۚ ﴿٢٧﴾	27. "Keşke o[5] bitmiş olsaydı."
مَآ اَغْنٰى عَنِّى مَالِيَهْۚ ﴿٢٨﴾	28. "Malım-gücüm bana hiçbir yarar sağlamadı."
هَلَكَ عَنِّى سُلْطَانِيَهْۚ ﴿٢٩﴾	29. "Bütün saltanatım yok oldu."
خُذُوهُ فَغُلُّوهُۙ ﴿٣٠﴾	30. "Onu tutun ve bağlayın."
ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُۙ ﴿٣١﴾	31. "Sonra onu Cehennem'e atın."

1- Hesap verme günü. **2-** Hesap vermek üzere Allah'ın huzuruna çıkarılacaksınız. **3-** Kitabın sağdan verilmesi, Arapça'da bir deyimdir ve deyim olarak; "mutluluk, sağlamlık ve kurtuluşu" ifade etmektedir. **4-** "Kitabın solundan verilmesi" Arapça'da bir deyimdir ve deyim olarak; "üzüntü, bozukluk ve sıkıntıyı" ifade etmektedir. **5-** Ölümden sonra hayat olmamış olsaydı.

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾	32. “Sonra onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincire bağlayın.”
إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾	33. O, yüce Allah’a inanmıyordu.[1]
وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾	34. Miskinin yedirilmesini[2] teşvik etmiyordu.
فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾	35. Artık bugün, onun burada hiçbir koruyucusu yoktur.
وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾	36. Ve irinden başka bir yiyecekleri yoktur.
لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾	37. Onu, hatlarında ısrar edenlerden başkası yemez.
فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾	38. Hayır! Gördüğünüz şeylere yemin ederim;
وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾	39. Ve görmediklerinize.
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾	40. Kuşkusuz o, şerefli bir Resul sözüdür.
وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾	41. O, bir şair sözü değildir. Amma da inançsızsınız!
وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾	42. O, bir kâhin sözü de değildir. Hiç öğüt dinlemiyorsunuz!
تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾	43. Âlemlerin Rabb’inden indirilmedir.
وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾	44. Eğer Bizim adımıza bazı sözler uydurmuş olsaydı;
لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾	45. Elbette onun bütün gücünü alırdık.
ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾	46. Sonra kesinlikle can damarını koparırdık.
فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾	47. Hiçbiriniz buna engel olamazdınız.

1- Allah’ın tek ilah olduğuna, buyruklarına, öğütlerine ve uyarılarına. (Müşrikler, Allah’ın varlığına ve yaratıcılığına inanıyorlardı.) **2-** Malında ve mülküne miskinin hakkı olan payı vermeyi istemiyordu.

وَاِنَّهٗ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٨﴾	48. O, takva[1] sahipleri için bir öğüttür.
وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِيْنَ ﴿٤٩﴾	49. Biz, sizden onu yalanlayıcıları çok iyi biliyoruz.
وَاِنَّهٗ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٥٠﴾	50. O, gerçeği yalanlayan nankörler için derin bir pişmanlıktır.[2]
وَاِنَّهٗ لَحَقُّ الْيَقِيْنِ ﴿٥١﴾	51. O, kesinlikle gerçektir.
فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿٥٢﴾	52. O halde Yüce Rabb'inin ismini tesbih et.

70. MEÂRİC SÛRESİ

سُوْرَةُ الْمَعَارِجِ ﴿٧٠﴾

[İniş sırası: 79, Mekki, 44 ayet. Adını Ma'rec'in çoğulu olan 3. ayetteki "Meâric/ merdiven-yükseliş zamanları" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
سَاَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍ ﴿١﴾	1. İsteyen, gerçekleşecek olan azabı istedi.
لِّلْكٰفِرِيْنَ لَيْسَ لَهٗ دَافِعٌ ﴿٢﴾	2. Gerçeği yalanlayan nankörler için engellenemez olan azabı.
مِّنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾	3. Mearic[3] sahibi Allah tarafından.
تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوْحُ اِلَيْهِ فِىْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗ خَمْسِيْنَ اَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾	4. Melekler ve ruh, miktarı elli bin yıl[4] olan bir günde O'na yükselir.[5]
فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيْلًا ﴿٥﴾	5. O halde, güzel bir sabır ile sabret.
اِنَّهُمْ يَرَوْنَهٗ بَعِيْدًا ﴿٦﴾	6. Onlar onu[6] uzak olarak görüyorlar.
وَّنَرٰىهُ قَرِيْبًا ﴿٧﴾	7. Biz, onu yakın görüyoruz.

1- Korunma; Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **2-** Vakti zamanında yalanladıkları için. **3-** Yükselme zamanları. Yücelikler. Yükseliş yolları. **4-** Kur'an'da bu tür sayılar, rakamsal değerleri değil, çokluk ifade etmektedirler. (97:1-5; 32:5; 11:123; 22:47) **5-** O'nun sahip olduğu yüceliklere **6-** Kıyameti.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَآءُ كَالْمُهْلِ ۙ ﴿٨﴾	8. O gün gökyüzü erimiş bir maden gibi olur.
وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۙ ﴿٩﴾	9. Ve dağlar renkli yün gibi olur.
وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۚ ﴿١٠﴾	10. Ve hiçbir hâmim[1], başka bir hamimi sormaz.
يُبَصَّرُونَهُمْ ۚ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ۙ ﴿١١﴾	11. Onlar, birbirleriyle yüzleşecekler. Mücrim[2] olan, İzin Günü'nün[3] azabından kurtulmak için mümkün olsa oğullarını fidye olarak verebilmeyi ister;
وَصَاحِبَتِهِ وَاَخِيهِ ۙ ﴿١٢﴾	12. Eşini ve kardeşini,
وَفَصِيلَتِهِ الَّتِى تُـْٔوِيهِ ۙ ﴿١٣﴾	13. Kendisini barındıran soyunu-sopunu;
وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ۙ ثُمَّ يُنْجِيهِ ۙ ﴿١٤﴾	14. Yeryüzünde kimi varsa tamamını verip kendisini kurtulmak ister.
كَلَّا ۖ اِنَّهَا لَظٰى ۙ ﴿١٥﴾	15. Hayır! Hayır! O alev alev yanan ateştir;
نَزَّاعَةً لِلشَّوٰى ۚ ﴿١٦﴾	16. Derileri kavurup soyan;
تَدْعُوا مَنْ اَدْبَرَ وَتَوَلّٰى ۙ ﴿١٧﴾	17. Haktan yüz çevirip, arkasını dönen kimseyi kendisine çağıran;
وَجَمَعَ فَاَوْعٰى ﴿١٨﴾	18. Mal, mülk edinip, onu biriktireni.
اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۙ ﴿١٩﴾	19. O insan[4] hırslı yaratıldı.[5]
اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۙ ﴿٢٠﴾	20. Başına kötü bir şey geldiğinde sızlanmaya başlar.[6]
وَاِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۙ ﴿٢١﴾	21. Mal-mülk sahibi olunca da ondan kimseyi yararlandırmaz.

1- Hamim, kaynar su demek. Ayette mecaz olarak kaynar su kadar sıcak, yakın ve samimi dostluktan söz etmektedir. Hiçbir sıcak/candan dost başka bir sıcak dostunun hâlini soramayacak. **2-** "Suçlu" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **3-** Hesap görme günü. **4-** Bilinen insanlar, insanların bir kısmı. **5-** Musallin olanlar hariç. (Bak: Bu surenin 22. ayeti) **6-** Sabretmesini bilmez.

اِلَّا الْمُصَلِّيْنَ ۙ﴿٢٢﴾	22. Ancak “musallin”[1] olanlar hariç.
اَلَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ دَآئِمُوْنَ ۖ﴿٢٣﴾	23. Onlar, salatlarında[2] devamlıdırlar.
وَالَّذِيْنَ فِيْٓ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُوْمٌ ۙ﴿٢٤﴾	24. Onlar, mallarında belirli bir pay ayıranlardır;[3]
لِّلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُوْمِ ۖ﴿٢٥﴾	25. İsteyenler ve yoksun olanlar için.
وَالَّذِيْنَ يُصَدِّقُوْنَ بِيَوْمِ الدِّيْنِ ۙ﴿٢٦﴾	26. Onlar, din gününü[4] tasdik ederler.
وَالَّذِيْنَ هُمْ مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ۚ﴿٢٧﴾	27. Onlar, Rabb’lerinin azabından çekinirler.
اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَاْمُوْنٍ ۚ﴿٢٨﴾	28. Rabb’lerinin azabından kimse emin olamaz.
وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حَافِظُوْنَ ۙ﴿٢٩﴾	29. Onlar, ferçlerini[5] korurlar.
اِلَّا عَلٰٓى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُوْمِيْنَ ۚ﴿٣٠﴾	30. Eşleri veya yeminle[6] sahip oldukları hariç. Şüphesiz onlar kınanmazlar.[7]
فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُوْنَ ۚ﴿٣١﴾	31. Bunun ötesinde bir şey isteyenler, haddi aşanlardır.

1- Musallin olanların kim oldukları devam eden ayetlerde ifade edilmektedir. Çoğunlukla çevirilerde; “musallin” sözcüğüne, “namaz kılanlar” olarak anlam verilmekte ve bu ayetin çevirisi “Namaz kılanlar hariç” şeklinde yapılmaktadır. Oysa ki bu ayetteki musallin sözcüğü; şirkten arınmış bir bilinçle Allah’a yönelmek, ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak; yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak, Allah’ın davasını yüceltmek için bütün gücünü seferber etmek anlamındadır. **2-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah’a yönelmek. İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak. Yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak. Salat sözcüğünün; Allah’a yönelmek, “namaz”, ibadet, dua, rahmet, destek olma, dayanışma, yardımlaşma, yakından ilgi duyma, tapınak ve din gibi anlamları bulunmaktadır. Salâtın hangi anlamı ifade ettiği, ancak içinde yer aldığı ayet ve konu bağlamından anlaşılabilir. **3-** Mallarında, ihtiyaç sahiplerinin de payları bulunduğunun bilincinde olanlardır. **4-** Ceza günü, hesap verme günü. **5-** Edep yerlerini, mahrem yerlerini, ırzlarını. **6-** Yeminle hak sahibi olduğunuz anlamına gelen “Ma melaket eymanukum” deyimine “sağ elinin” sahip olduğu anlamı da verilmektedir. Bu deyim, “antlaşma yoluyla sahip olunan” demektir. El, deyim olarak “güç” demektir; güç yolu ile “üzerinde yetkili olma hakkına” sahip olduğunuz, antlaşma yoluyla sahip olunanlar, sorumluluğu üstlenilenler, bakmakla yükümlü olunanlar, meşru şekilde sahip olunanlar, himayeniz altında olan, sorumluluğunu üstlendiğiniz gibi anlamlara gelmektedir. **7-** “Yeminle sahip olunanlar” sürekli evin içinde bulundukları için muaf tutulmuşlardır.

وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۝٣٢	32. Onlar[1], emânetlerini ve ahitlerini gözetirler.
وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَآئِمُونَ ۝٣٣	33. Onlar, tanıklıklarını dosdoğru yerine getirirler.
وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝٣٤	34. Onlar, salatlarını[1] korurlar.
اُولٰٓئِكَ فِى جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ۝٣٥	35. İşte onlar, Cennetlerde ağırlanacak olanlardır.
فَمَا لِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ۝٣٦	36. Şimdi gerçeği yalanlayan nankörlere ne oluyor da sana doğru koşuşturuyorlar?
عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۝٣٧	37. Her yönden, her yerden gruplar halinde.
اَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝٣٨	38. Onların her biri Nimet Cennetine girdirileceğini mi umuyor?
كَلَّا اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۝٣٩	39. Hayır, boşuna ummasınlar! Biz, onları bildikleri şeyden yarattık.
فَلَآ اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَ ۝٤٠	40. Hayır, öyle değil! Doğuların ve batıların Rabb'ine yemin ederim ki kesinlikle Bizim her şeye gücümüz yeter;
عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ۝٤١	41. Onların yerine, kendilerinden daha hayırlısını getirmeye kesinlikle güç yetirenleriz. Bunu yapmamıza hiçbir güç engel olamaz.
فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى يُوعَدُونَ ۝٤٢	42. Artık onları kendi hallerine bırak. Uyarıldıkları günleri gelip çatıncaya kadar gaflet içinde oyalanıp dursunlar.
يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ يُوفِضُونَ ۝٤٣	43. O gün, onlar kabirlerinden fırlayıp çıkarlar. Sanki bir hedefe koşuyor gibi;
خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِى كَانُوا يُوعَدُونَ ۝٤٤	44. Gözlerinde korku, kendilerini zillet bürümüş halde. İşte bu, onların uyarıldıkları gündür.

1- Musallin olanlar. (70:22) **1-** Bkz. 70:23

سُورَةُ نُوحٍ ﴿٧١﴾	**71. NÛH SÛRESİ** *[İniş sırası: 71, Mekki, 28 ayet. Adını surenin konusu olan "Nûh Nebi" kıssasından almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١﴾	1. Biz Nûh'u halkına, kendilerine acı veren bir azap gelmezden önce onları uyarması için gönderdik.
قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾	2. "Ey halkım! Ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım." dedi.
اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَطِيعُونِ ﴿٣﴾	3. "Allah'a kulluk edin, O'nun için takva sahibi olun ve bana itaat edin."
يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ۭ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ ۘ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾	4. Ki Allah, suçlarınızı bağışlasın ve size belirlenmiş bir sürenin sonuna kadar zaman versin. Kuşkusuz Allah'ın belirlediği süre dolunca, ertelenmez. Keşke bilenlerden olsaydınız.
قَالَ رَبِّ اِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾	5. "Rabb'im! Ben, Halkıma gece gündüz çağrıda bulundum." dedi.
فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ اِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾	6. "Fakat benim çağrım, onların kaçışlarını daha da artırdı."
وَاِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوٓا اَصَابِعَهُمْ فِٓى اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾	7. "Öyle ki onları ne zaman Senin bağışlayıcılığına çağırdıysam parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler[1] ısrarla kibirlendikçe kibirlendiler."
ثُمَّ اِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾	8. "Sonra onlara açık açık her fırsatta çağrıda bulundum."
ثُمَّ اِنِّٓى اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا ﴿٩﴾	9. Sonra onlara; çağrımı toplu olarak da bire bir görüşerek de ilettim.
فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾	10. "Rabb'inizden bağışlanma dileyin. Kuşkusuz O, çok bağışlayandır." dedim.
يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾	11. "Gökten üzerinize bol yağmur göndersin."

1- Gerçeği görmek istemediler. Gerçeği görmezden geldiler.

وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِيْنَ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ جَنّٰتٍ وَّيَجْعَلْ لَّكُمْ اَنْهٰرًا ﴿١٢﴾	12. “Size mal mülk ve oğullarla[1] yardım etsin. Ve sizin için bahçeler yapsın, nehirler akıtsın.”
مَا لَكُمْ لَا تَرْجُوْنَ لِلّٰهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾	13. “Size ne oluyor ki Allah’ın büyüklüğünü takdir etmiyorsunuz?”
وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿١٤﴾	14. “Oysa O, sizi çeşitli aşamalardan geçirerek yarattı.”
اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾	15. “Allah’ın yedi göğü nasıl tabakalar halinde[2] yarattığını görmüyor musunuz?”
وَّجَعَلَ الْقَمَرَ فِيْهِنَّ نُوْرًا وَّجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾	16. “Ve Ay’ı onların içinde bir nur, Güneş’i de kandil yaptı.”
وَاللّٰهُ اَنْۢبَتَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾	17. “Allah, sizi yerden[3] bir bitki gibi bitirdi.”
ثُمَّ يُعِيْدُكُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ﴿١٨﴾	18. “Sonra sizi toprağa döndürecek ve ardından bir çıkışla oradan çıkaracak.”
وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾	19. “Allah, yeryüzünü sizin için genişçe yaydı.”
لِّتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾	20. “Yolculuk etmeniz için orada geniş yollar yaptı.”
قَالَ نُوْحٌ رَّبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوْا مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهٗ وَوَلَدُهٗٓ اِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾	21. Nûh: “Rabb’im! Kuşkusuz onlar bana asi oldular. Malı ve evladı kendisine zarardan başka bir şey artırmayan kimseye uydular.” dedi.
وَمَكَرُوْا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾	22. “Büyük tuzaklarla tuzak kurdular.”
وَقَالُوْا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَّلَا سُوَاعًا وَّلَا يَغُوْثَ وَيَعُوْقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾	23. “Sakın ilahlarınızı bırakmayın; sakın Vedd’i[4], Suvâ’yı[5], Yeğûs’u[6], Yeûk’u[7] ve Nesr’i[8] bırakmayın.” dediler.
وَقَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا ﴿٢٤﴾	24. Pek çoğunu saptırdılar. “Sen de bu zalimlerin şaşkınlıklarından başka bir şeylerini artırma!”

1- “Oğullar, Arapça’da “güç” anlamına gelen bir deyimdir. **2-** Birbiriyle uyumlu. **3-** Topraktan. **4-** Aşk ilahı. **5-** Nesli veren ilah. **6-** Yağmur ilahı. **7-** Güç ilahı. **8-** Gök ilahı.

مِمَّا خَطِيۡٓـَٔاتِهِمۡ اُغۡرِقُوا فَاُدۡخِلُوا نَارًا فَلَمۡ يَجِدُوا لَهُمۡ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ اَنۡصَارًا ﴿٢٥﴾

25. Onlar, hataları nedeniyle suda boğuldular. Sonra ateşe atıldılar. Kendilerine Allah'tan başka yardımcı bulamadılar.[1]

وَقَالَ نُوۡحٌ رَّبِّ لَا تَذَرۡ عَلَى الۡاَرۡضِ مِنَ الۡكٰفِرِيۡنَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

26. Nûh: "Rabb'im! Gerçeği yalanlayan nankörlerden yeryüzünde hiç kimseyi bırakma." dedi.

اِنَّكَ اِنۡ تَذَرۡهُمۡ يُضِلُّوۡا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوۡٓا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

27. "Çünkü onları bırakınca, kullarını saptırıyorlar; yalnızca facir[2] ve kâfir[3] kimseler yetiştiriyorlar."

رَبِّ اغۡفِرۡ لِىۡ وَلِوَالِدَىَّ وَلِمَنۡ دَخَلَ بَيۡتِىَ مُؤۡمِنًا وَّلِلۡمُؤۡمِنِيۡنَ وَالۡمُؤۡمِنٰتِ ؕ وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِيۡنَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

28. "Rabbim! Beni, annemi, babamı ve mü'min olarak evime girenleri ve mü'min erkekleri ve mü'min kadınları bağışla. Zalimlerin yalnızca tükenişlerini arttır."

سُوۡرَةُ الۡجِنِّ ﴿٧٢﴾

72. CİNN SÛRESİ

[İniş sırası: 40, Mekki, 28 ayet. Adını 1.ayette geçen "El-Cinn/yabancı, tanınmayan" sözcüğünden almıştır.]

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

قُلۡ اُوۡحِىَ اِلَىَّ اَنَّهُ اسۡتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الۡجِنِّ فَقَالُوۡٓا اِنَّا سَمِعۡنَا قُرۡاٰنًا عَجَبًا ۙ﴿١﴾

1. De ki: "Bana, cinlerden[4] bir topluluğun dinledikten sonra gidip; biz gerçekten hayranlık uyandıran bir kur'an[5] dinledik, dedikleri, vahyolundu."

1- Allah'a karşı kendilerine yardım edebilecek kimse bulamadılar. **2-** Kötü. **3-** Nankör. **4-** Yabancılardan. Gördüğümüz- görmediğimiz, bilinen-bilinmeyen, tanınan-tanınmayan, yerli-yabancı, gelmiş geçmiş kim varsa. Kur'an cinn kavramını daha çok bilinmeyen, tanınmayan yani yabancı olan, yabancı yerlerden olan kimseler ve halklar için kullanmaktadır. (46:29) Cin, kökü mastar olarak, "örtmek, görünmez hale getirmek" demektir. Cinnet, mecnun, cennet, cenin sözcükleri bu köktendir. Aklın örtülmesine cinnet; ağaçlarla, yeşilliklerle örtülmüş toprak parçasına cennet; rahmin örtüğüne cenin; akıl hastası olana (aklı örtülmüş olduğu için) mecnun denemesi, bunların örtünerek görünmez hale gelmiş olmalarındandır. Kur'an'ın; Cahiliye'nin cinn algısı bağlamında, cinn kavramını kullanmış olmasının cinler hakkında ontolojik bilgi olarak görülmesi önemli bir yanılgıdır. Kur'an, Cahiliye'nin cinn algısını sapkınlık olarak nitelemekte ve Cahiliye'nin cinlere atfettikleri nitelikleri reddetmektedir. Kur'an'a göre; cinlerin, üstün varlıklar ve üstün güçlere sahip olduğu inancı cahili bir inançtır. Müşriklerin; Nebi efendimize kâhin, şair, mecnun lakabı takmaları, onların cinn ile ilgili inançlarının bir sonucudur. **5-** Hitap, söylev, kelam.

يَهْدِىْٓ اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهٖ ؕ وَلَنْ نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ اَحَدًا ۙ﴿٢﴾

2. “Her konuda doğru yola iletiyor; ona iman ettik. Artık kesinlikle Rabb’imize hiçbir şeyi ortak koşmayacağız.”

وَاَنَّهٗ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّلَا وَلَدًا ۙ﴿٣﴾

3. “Rabb’imizin şanı çok yücedir. O, asla eş ve çocuk edinmemiştir.”

وَّاَنَّهٗ كَانَ يَقُوْلُ سَفِيْهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ۙ﴿٤﴾

4. “Meğer bizim “beyinsiz,”[1] Allah hakkında saçma şeyler söylüyormuş”

وَّاَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ تَقُوْلَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۙ﴿٥﴾

5. Doğrusu biz “insin ve “cinnin”[2] Allah’a karşı asla yalan söylemeyeceklerine inanıyorduk.

وَّاَنَّهٗ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْاِنْسِ يَعُوْذُوْنَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوْهُمْ رَهَقًا ۙ﴿٦﴾

6. Gerçekten de insten[3] bazı adamlar, cinden[4] bazı adamlara[5] sığınıyorlardı. Böylece onların[6] azgınlıklarını, beyinsizliklerini artırıyorlardı.

وَّاَنَّهُمْ ظَنُّوْا كَمَا ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا ۙ﴿٧﴾

7. Gerçekten de onlar sizin sandığınız gibi, Allah’ın hiç kimseyi diriltmeyeceğini sanmışlardı.

وَّاَنَّا لَمَسْنَا السَّمَآءَ فَوَجَدْنٰهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيْدًا وَّشُهُبًا ۙ﴿٨﴾

8. “Gerçekten de biz göğe erişmek istedik, fakat onun zorlu bekçiler ve ışınlarla doldurulmuş olduğunu gördük.”

وَّاَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ؕ فَمَنْ يَّسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهٗ شِهَابًا رَّصَدًا ۙ﴿٩﴾

9. “Biz, dinlemek için oturma yerlerine otururduk. Fakat şimdi kim dinlemek isterse, kendisini gözetleyen bir ışın buluyor.”

وَّاَنَّا لَا نَدْرِىْٓ اَشَرٌّ اُرِيْدَ بِمَنْ فِى الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۙ﴿١٠﴾

10. “Gerçekten bilmiyoruz. Yeryüzünde olan kimselere kötülük mü istendi yoksa Rabb’leri onlara bir iyilik mi istedi bilmiyoruz.”

وَّاَنَّا مِنَّا الصّٰلِحُوْنَ وَمِنَّا دُوْنَ ذٰلِكَ ؕ كُنَّا طَرَآئِقَ قِدَدًا ۙ﴿١١﴾

11. “Doğrusu bir kısmımız salihlerdeniz[7], bir kısmımız da bunun dışındadır. Biz, ayrı ayrı yollar tuttuk.”

1- Öncümüz, önderimiz. **2-** Yerli- yabancı, tanıdık- tanımadık, bilinen-bilinmeyen kimselerin. **3-** Tanıdık kimselerden. **4-** Tanımadığımız yabancı kimseler. **5-** “Adam” sözcüğü de aslında cin sözcüğü ile kast edilen şeyin, yal nızca “görünmez varlık” değil, aynı zamanda insan türü varlık olduğunu açıkça ifade etmektedir **6-** Yabancı kimselerin. **7-** Arı, saf, temiz, iyi, erdemli, dürüst.

وَاَنَّا ظَنَنَّٓا اَنْ لَّنْ نُّعْجِزَ اللّٰهَ فِى الْاَرْضِ وَلَنْ نُّعْجِزَهٗ هَرَبًا ﴿١٢﴾

12. Doğrusu biz, "Yeryüzünde Allah'ı asla aciz bırakamayacağımızı; kaçmakla da O'ndan asla kurtulamayacağımızı anladık."

وَاَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖ ؕ فَمَنْ يُّؤْمِنْ بِرَبِّهٖ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَّلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

13. "Yol gösteren rehberi[1] dinlediğimizde ona inandık. Artık kim Rabb'ine iman ederse, bundan sonra hakkının verilmemesinden veya haksızlığa uğramaktan endişe etmez."

وَاَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُوْنَ وَمِنَّا الْقٰسِطُوْنَ ؕ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُولٰٓئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

14. Bizden, Allah'a teslim olanlar da var, asilik edip kendilerine haksızlık yapanlar da. Allah'a teslim olanlar, gerçeği arayanlardır.

وَاَمَّا الْقٰسِطُوْنَ فَكَانُوْا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

15. Asilik edip kendilerine haksızlık yapanlar, işte onlar Cehennem'e odun oldular.

وَّاَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوْا عَلَى الطَّرِيْقَةِ لَاَسْقَيْنٰهُمْ مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

16. Eğer onlar, yolda[2] dosdoğru gitselerdi, onları kesinlikle bol su[3] ile sulardık ki;

لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَمَنْ يُّعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهٖ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

17. Onları bu nimetlerle sınardık. Kim Rabb'inin öğüdünden yüz çevirirse, O da onu çok şiddetli bir azaba uğratır.

وَاَنَّ الْمَسٰجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا ﴿١٨﴾

18. Mescitler Allah içindir. O halde Allah'ın yanı sıra başka bir kimseye çağrıda bulunmayın.[4]

وَاَنَّهٗ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوْهُ كَادُوْا يَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

19. O Allah'ın kulu[5], O'na çağrıda bulunmaya kalktığı zaman, neredeyse çevresinde keçe gibi oluyorlardı.[6]

قُلْ اِنَّمَآ اَدْعُوْا رَبِّىْ وَلَآ اُشْرِكُ بِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٠﴾

20. De ki: "Ben yalnızca Rabb'ime dua ederim ve hiçbir şeyi O'na şirk koşmam.

قُلْ اِنِّىْ لَآ اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

21. De ki: "Ben, size bir zarar verme[7] ve sizi irşad[8] etme gücüne sahip değilim."

1- Kur'an'ı. **2-** Hakk yol, doğru yol. **3-** Bolluk, nimet, bereket verirdik. **4-** İbadet ederken Allah'tan başkasının adının anılması; başkasından destek ve yardım istenmesi kesinlikle doğru değildir. Kendisinden bir şey istenilen kimse Nebi Muhammed de olsa, bu Allah'ın yanı sıra başkasına çağrıda bulunmak olur ki bu da açıkça "şirk koşmaktır." **5-** Muhammed. **6-** Müşrikler çevresini sarıyorlardı. **7-** Sizi doğru yoldan çıkarma. **8-** Sizi doğru yola iletme. Ben yalnızca çağrıcıyım.

قُلْ اِنِّی لَنْ یُّجِیرَنِی مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ وَّلَنْ اَجِدَ مِنْ دُونِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

22. De ki: “Beni, Allah’a karşı hiç kimse asla koruyamaz ve ben asla O’ndan başka sığınacak bir yer bulamam.”

اِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِسَالَاتِهٖ ؕ وَمَنْ یَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ فَاِنَّ لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِینَ فِیهَآ اَبَدًا ﴿٢٣﴾

23. “Bana düşen sadece Allah’tan aldığım vahyi size duyurmak ve gönderileni iletmektir. Kim Allah’a ve O’nun Resûlüne karşı gelirse, bilsin ki onun için kesintisiz olarak sürekli içinde kalacağı Cehennem ateşi vardır.

حَتّٰٓی اِذَا رَاَوْا مَا یُوعَدُونَ فَسَیَعْلَمُونَ مَنْ اَضْعَفُ نَاصِرًا وَّاَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

24. Uyarıldıkları şeyi gördükleri zaman, kimin yardımcısının daha zayıf ve kimsesiz olduğunu bilecekler.

قُلْ اِنْ اَدْرِیٓ اَقَرِیبٌ مَّا تُوعَدُونَ اَمْ یَجْعَلُ لَهٗ رَبِّیٓ اَمَدًا ﴿٢٥﴾

25. De ki: “Uyarıldığınız şey yakın mıdır, yoksa Rabb’im onun için uzun bir süre mi belirlemiştir, bilmiyorum.”

عَالِمُ الْغَیْبِ فَلَا یُظْهِرُ عَلٰی غَیْبِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾

26. O, gaybı bilendir. Ve O, gaybını hiç kimseye bildirmez;

اِلَّا مَنِ ارْتَضٰی مِنْ رَّسُولٍ فَاِنَّهٗ یَسْلُكُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

27. Resûllerden razı oldukları hariç.[1] O, onların her tarafından gözetleyiciler gönderir;[2]

لِّیَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَاَحَاطَ بِمَا لَدَیْهِمْ وَاَحْصٰی كُلَّ شَیْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

28. Rabb’lerinin mesajlarını tebliğ ettiklerini bilmek için.[3] Yanlarında olanları kuşatmış ve her şeyi kayıt altına almıştır.

1- Onlara, kullarına iletilmek üzere bazı gaybi bilgileri verir. **2-** Onlar, her taraftan koruma altına alınmıştır. **3-** Vahyin hiçbir değişikliğe uğramaksızın olduğu gibi tebliğ edildiğini ortaya koymak için.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ ﴿٧٣﴾

73. MUZZEMMİL SÛRESİ

[İniş sırası: 3, Mekki, 20 ayet. Adını 1. ayette geçen "El'Muzzemmil/örtüsüne bürünen" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
يَآ اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾	1. Ey örtüsüne bürünen![1]
قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾	2. Gecenin birazında kalk!
نِصْفَهٗٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾	3. Gecenin yarısında veya ondan biraz önce.
اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾	4. Veya gecenin yarısından biraz sonra. Ve daveti düzgün bir şekilde[2] duyur.[3]
اِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾	5. Biz, sana ağır bir söz bırakacağız.[4]
اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِىَ اَشَدُّ وَطْئًا وَاَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾	6. Kuşkusuz gece, bir oluşu gerçekleştirmek için söz[5] bakımından daha etkilidir.
اِنَّ لَكَ فِى النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾	7. Gündüz, uzun süre uğraşacağın işler var.
وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿٨﴾	8. Rabb'inin adını an ve bütün benliğinle yalnızca O'na yönel.

1- Bu bir deyimdir. Sorumluluk yüklenen, seslenilen, vahye muhatap olan, içine kapanıp toplumdan soyutlanan, yılgınlık gösteren" gibi anlamlara gelmektedir. **2-** Anlaşılır, düzenli. **3-** Ayetin son bölümü olan "rettili el kur'ane tertilen" cümlesine, "Kur'an'ı ağır ağır oku." veya "Kur'an'ı düşüne düşüne oku." şeklinde anlam verilmektedir. Ayette geçen Kur'an sözcüğüne yanlış anlam verildiğinden burada önemli bir yanılgı ortaya çıkmaktadır. Günümüzde Kur'an sözcüğüne, yaygın olarak Allah'tan gelen vahyin kitaplaşmış hali anlamı verilmektedir. Bu doğru bir anlam olsa da tek anlam bu değil. Zira vahyin kitaplaşmış haline kimi ayetlerde isim olarak Kur'an denmiş olsa da esas isim, "Mushaf"tır, "Kitap"tır. Aslında Kara'e kökünden türeyen Kur'an, kök anlamı itibariyle Kitap veya Mushaf demek değil, "okumak" "toplamak" "bir araya getirmek", "nakletmek", "aktarmak" demektir. Bu ayette, Nebi'ye, "Sana indirdiğimiz vahyi, insanlara anlaşılır ve düzenli bir şekilde ilet." görevi verilmektedir. Yoksa bu ayetlerin ilk vahyedilen ayetler olduğu da dikkate alınırsa zaten ortada Mushaf veya Kitap anlamında bir Kur'an'dan söz etmek mümkün değildir. Dolayısı ile ortada ağır ağır veya tane tane okunacak bir metin/Kur'an zaten yoktur. **4-** Sana ağır bir sorumluluk yükleyeceğiz. **5-** Düşünme.

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾	9. Doğunun ve batının Rabb'idir O. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız O'nu vekil[1] edin.
وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾	10. Onların söylediklerine sabret. Ve onlardan güzellikle uzak dur.
وَذَرْنِى وَالْمُكَذِّبِينَ اُولِى النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾	11. Varlık sahibi, yalanlayıcıları Bana bırak. Onlara biraz süre tanı.
اِنَّ لَدَيْنَآ اَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾	12. Bizim yanımızda prangalar ve Cehennem var.
وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٣﴾	13. Ve boğazı tıkayan yiyecek ve acı bir azap vardır.
يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا ﴿١٤﴾	14. O gün yeryüzü ve dağlar şiddetle sarsılır ve dağlar dağılmış kum yığınları gibi olur.
اِنَّآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾	15. Size tanıklık edecek bir resûl gönderdik. Tıpkı Firavun'a da bir resûl gönderdiğimiz gibi.
فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾	16. Firavun Resûl'e isyan etti. Bunun üzerine onu çok zorlu bir tutuşla tutuverdik.
فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾	17. Eğer gerçeği yalanlayan nankörlerden olursanız, çocukların saçlarını ağartan o günden kendinizi nasıl koruyacaksınız?
اَلسَّمَآءُ مُنْفَطِرٌ بِهٖ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾	18. Gök, o günün şiddeti ile çatlayıp parçalanacak ve O'nun uyarısı gerçekleşecektir.
اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيلًا ﴿١٩﴾	19. Bu bir öğüttür. Dileyen Rabb'ine götüren bir yol edinir.

1- Her şeyin koruyucusu, yöneticisi, dayanağı ve kefili olan; varlığı ayakta tutan, sürdüren, koruyan kontrol altında tutan, rızkını ve hak ettiğini veren.

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُوْمُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ
وَنِصْفَهٗ وَثُلُثَهٗ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ الَّذِيْنَ مَعَكَ ؕ وَاللّٰهُ
يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ؕ عَلِمَ اَنْ لَّنْ تُحْصُوْهُ فَتَابَ
عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ؕ عَلِمَ اَنْ
سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَّرْضٰى ۙ وَاٰخَرُوْنَ يَضْرِبُوْنَ
فِى الْاَرْضِ يَبْتَغُوْنَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُوْنَ
يُقَاتِلُوْنَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۟ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ
وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ
قَرْضًا حَسَنًا ؕ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ
خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ؕ
وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾

20. Rabb'in senin gecenin üçte ikisinden daha azında kalktığını biliyor; yarısında ve üçte birinde. Seninle beraber bulunanlardan bir grubun da. Geceyi ve gündüzü takdir eden Allah'tır.[1] Onu asla hesaplayamayacağınızı[2] bildi de tevbenizi[3] kabul etti. O halde ilahi mesajı gücünüz yettiğince insanlara ulaştırmaya çalışın.[4] Ayrıca Allah, içinizden kimin hasta olduğunu bilmektedir. Kiminizin Allah'ın lütfundan rızkını aramak için yeryüzünde çalışmaya, kiminizin de kendisini Allah yolunda feda etmeye[5] çıktığını bilmektedir. O halde gücünüz yettiğince onu[6] nakletmeye, duyurmaya çalışın.[7] Salatı ikame edin[8], zekâtı yapın.[9] İyi bir ödünçle Allah'a ödünç verin. Kendiniz için hayır olarak ne verirseniz, ödül olarak Allah'ın katında onu daha hayırlısıyla ve daha büyüğüyle bulursunuz. Allah'tan bağışlanma dileyin. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti Kesintisiz'dir.

1- Gecenin ve gündüzün süresini belirleyen Allah'tır. Geceyi ve gündüzü kısaltıp, uzatamazsınız. **2-** Geceyi uzatamayacağınızı, ilahi düzenlemeyi dikkate almanız gerektiğini. **3-** Geceyi ayakta geçirmekten vazgeçmenizi. **4-** Ayetin sözcük anlamı şu şekildedir: "O halde kurandan kolayınıza geleni okuyun." Ancak bu surenin 4. Ayetinde de açıkladığımız gibi, "kuran" ve "okuma" sözcükleri bu ayette, yukarıda verdiğimiz anlamları ifade etmektedirler. **5-** "Allah yolunda savaşmak" anlamı verilen bu cümle, cümlede yer alan "yukatilune" sözcüğüne, sözcüğün birincil anlamı olan "savaşmak" anlamı verilmesinden kaynaklanmaktadır. Oysaki bu sözcüğün savaşmak dışında daha birçok anlamı bulunmaktadır. Ayetin, vahyin ilk ayetlerinden olması ve bağlamı da dikkate alındığında, bu sözcüğe "savaşmak" anlamı vermek doğru değildir. "Katele" sözcüğünün: kişinin kendisini arındırması anlamında "Nefislerinizi öldürün" (2:54); Arapçada; şaraba su katmak anlamında, "Şarabı su ile öldürdüm;" birisini aşağılamak anlamında, "Falanca kişiyi öldürdüm; bir şeyi kesin olarak bilmek anlamında "Falan şeyi ilim açısından öldürdüm" gibi deyimlerde ve yine "Kendinizi öldürmeyin." (4:29) gibi örneklerde de görüldüğü gibi birçok anlamı bulunmaktadır. Söz konusu sözcük; bu ayette, kişinin kendisini Allah yolunda feda etmesi, nefsini bu uğurda öldürmesi anlamında kullanılmıştır. **6-** İlahi mesajı. **7-** Lafzen, "O halde ondan kolayınıza geleni okuyun." **8-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelin. **9-** Allah'a yönelmeyi arınmış, temizlenmiş bir benlikle yapın. Surenin İlk nazil olan surelerden olduğu dikkate alındığında, zekât sözcüğüne mali yardım anlamının verilmesinin yanlışlığı da anlaşılmış olacaktır. Bkz. 2:43. ayetin dipnotu.

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ ﴿٧٤﴾	**74. MUDDESSİR SÛRESİ** *[İniş sırası: 4, Mekki, 56 ayet. Adını 1. ayetteki "Muddessir/örtüye bürünen" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
يَآ اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُۙ ﴿١﴾	1. Ey örtüye bürünmüş olan.[1]
قُمْ فَاَنْذِرْۙ ﴿٢﴾	2. Kalk ve uyarmaya başla.
وَرَبَّكَ فَكَبِّرْۙ ﴿٣﴾	3. Rabb'ini tekbir[2] et!
وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْۙ ﴿٤﴾	4. Ve elbiseni hemen temizle.[3]
وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْۙ ﴿٥﴾	5. Pislikten kaçın.[4]
وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُۙ ﴿٦﴾	6. Karşılık bekleyerek iyilik yapma.[5]
وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾	7. Rabb'in için sabret.[6]
فَاِذَا نُقِرَ فِى النَّاقُورِۙ ﴿٨﴾	8. Nâkûr'a[7] üflendiği zaman.
فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌۙ ﴿٩﴾	9. İşte o İzin Günü, çok zorlu bir gündür;
عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾	10. Gerçeği yalanlayan nankörler için kolay olmayan.
ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًاۙ ﴿١١﴾	11. Tek olarak yarattığım kişiyi Bana bırak.[8]

1- Bu bir deyimdir. Sorumluluk yüklenen, seslenilen, vahye muhatap olan, içine kapanıp toplumdan soyutlanan, yılgınlık gösteren" gibi anlamlara gelmektedir. Arapçada; "elbiseye bürünmek," deyim olarak yeni görev üstlenmek demektir. **2-** Büyüklüğünü, yüceliğini anlat. **3-** Kaygılarından bir an önce kurtul. Boşuna endişelenme. Sorumluluğunun gereğini yerine getir. **4-** Istırap çekmeyi bırak. **5-** Sen yalnızca görevini yap, sonuç üzerinde beklentiye girme. Davetin kabul görmese de sen kararlılıkla hizmetine devam et. **6-** Zorluklara karşı diren, yılmadan, usanmadan tam bir kararlılıkla gayret göster. **7-** Boru. **8-** Hiçbir şeye sahip değilken; birçok şeye sahip kıldığım kişiyi.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾	12. Ona hesapsız mal verdim;
وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾	13. Ve her zaman yanında olan evlatlar.
وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾	14. Ona, geniş imkânlar sağladım.
ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾	15. Sonra hırsla daha da artırmamı ister.
كَلَّا ۖ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾	16. Hayır, asla! O Bizim ayetlerimize karşı inat etti.
سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾	17. Onu sarp bir yokuşa sardıracağım.
إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾	18. Düşündü ve karar verdi.
فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾	19. O mahvoldu, nasıl bir karar verdi![1]
ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾	20. Yine o mahvoldu. Nasıl bir karar verdi![2]
ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾	21. Sonra baktı!
ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾	22. Sonra kaşlarını çatıp surat astı!
ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾	23. Sonra kibirlendi ve arkasını döndü!
فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾	24. “Bu, rivayetle gelen bir büyüden başka bir şey değil.” dedi.
إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾	25. “Bu, olsa olsa ancak bir beşer sözüdür!”
سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾	26. Onu Sakar’a sokacağım.
وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾	27. Sakar’ın ne olduğunu sana bildiren nedir?

1- Kur’an’a karşı nasıl haince plan yaptı? **2-** Yine o Kur’an’a karşı nasıl haince plan yaptı?

لَا تُبْقِى وَلَا تَذَرُۚ ﴿٢٨﴾	28. O bırakmaz ve terk etmez!
لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِۚ ﴿٢٩﴾	29. Beşeri yakıp kavurucudur!
عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَۜ ﴿٣٠﴾	30. Onun üzerinedir on dokuz!
وَمَا جَعَلْنَآ اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۙ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِيْمَانًا وَّلَا يَرْتَابَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۙ وَلِيَقُوْلَ الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْكٰفِرُوْنَ مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۘ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ ۘ وَمَا يَعْلَمُ جُنُوْدَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ ۘ وَمَا هِىَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾	31. Cehennem ashabını[1] meleklerden[2] başkasını yapmadık. Onların sayılarını, gerçeği yalanlayan nankörler için bir fitneden[3] başka bir şey yapmadık. Kendilerine kitap verilenler; gerçeği apaçık bilsinler, iman edenlerin imanları artsın. Kendilerine kitap verilmiş iman sahipleri kuşkuya düşmesinler. Kalplerinde hastalık olanlarla[4], gerçeği yalanlayan nankörler de desinler ki: "Allah, bu örnekle ne demek istiyor şimdi?" İşte böyle, Allah, dileyeni dalalette bırakır, dileyene doğru yolu gösterir.[5] Rabb'inin ordularını[6], kendisinden başkası bilmez. Bu, beşer için zikirden[7] başka bir şey değildir.
كَلَّا وَالْقَمَرِ ۙ ﴿٣٢﴾	32. Hayır! Anlayan kim? Ay'a ant olsun;
وَالَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ ۙ ﴿٣٣﴾	33. Ve dönüp gelen geceye;
وَالصُّبْحِ اِذَآ اَسْفَرَ ۙ ﴿٣٤﴾	34. Ve aydınlatan sabaha.
اِنَّهَا لَاِحْدَى الْكُبَرِ ۙ ﴿٣٥﴾	35. Kuşkusuz o en büyüklerden biridir.

1- Cehennem görevlilerini. **2-** Güç sahibi olanlardan. "Mlk" kökünden türeyen melek sözcüğü, aynı zamanda "güç sahibi, yönetim sahibi, yönetimin gücü" anlamına da gelmektedir. Mülk, malik, melik sözcükleri de bu kökten türemişlerdir. **3-** Sınavdan. **4-** Müşrikler, gerçeğe kuşku ile bakanlar. **5-** Ayette lafzen geçen "dilediğini" sözcüğü kişinin seçimine göre uygun olan karşılığı vermek demektir. Bu terkip; Allah, doğru yola iletilmeyi hak edeni, isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmayı hak edeni, isteyeni de sapkınlıkta bırakır; sapkınlığı gerektiren şeyler yapanı saptırır; doğru yola iletilmeyi gerektiren şeyleri yapanı da doğru yola iletir, demektir. **6-** Görevli meleklerin sayısını. **7-** Öğütten.

نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾	36. Beşer için uyarıcıdır;
لِمَنْ شَاءَ مِنكُمْ أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾	37. Sizden, öne geçmek isteyen için de geride kalmak isteyen için de.[1]
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾	38. Herkes kazancının karşılığında bir rehinedir.
إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾	39. Ancak "ashabı yemin"[2] hariç.
فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾	40. Cennetler içinde soracaklar;
عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾	41. Suçlulardan,
مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾	42. Sizi Sakar'a[3] sürükleyen nedir?
قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾	43. "Musallin"[4] den olmadık." dediler.
وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾	44. "Miskine yediren değildik."
وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾	45. "Batıl inançlara dalanlarla beraber biz de dalardık."
وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾	46. "Din Günü'nü[5] yalanlardık."
حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾	47. "Bize yakîn[6] gelene kadar."
فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾	48. Artık şefaatçilerin[7] şefaati[8] onlara yarar sağlamaz.

1- İman etmeyi veya küfrü seçenler için. **2-** Sağın taraftarı. "Yemin", sözcük olarak "sağ el" yani güç ve şeref sahibi veya "uğurlu, bereketli" anlamına gelmektedir. Sağın taraftarı, deyim olarak; "yüksek mertebe, seçkin, uğurlu, güç ve şeref sahibi" demektir. **3-** Alevli ateş, Cehennem. **4-** Çoğunlukla çevirilerde; "musallin" sözcüğüne, "namaz kılanlar" olarak anlam verilmekte ve bu ayetin çevirisi "Namaz kılanlardan olmadık" şeklinde yapılmaktadır. Oysaki bu ayetteki musallin sözcüğü; şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek, ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak; yardımlaşmayı, dayanışmayı ve destek olmayı canlı ve diri tutmak, Allah'ın davasını yüceltmek için bütün gücünü seferber etmek anlamındadır. **5-** Hesaba çekilme gününü. **6-** Ölüm gelip çatana kadar. **7-** Yardımcıların. **8-** Hiçbir yardımcının yardımı.

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾	49. Onlara ne oluyor ki zikirden[1] yüz çeviriyorlar.
كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾	50. Sanki ürkmüş yabani eşekler gibidirler;
فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾	51. Aslandan kaçan.
بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾	52. Hayır! Onların tamamı, kendileri için yazılmış sahifeler gelmesini ister.
كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾	53. Hayır! Doğrusu onlar ahiretten korkmuyorlar.
كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾	54. Hayır! Kuşkusuz, o bir öğüttür.
فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٥﴾	55. Dileyen ondan öğüt alır.
وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾	56. Allah dilemedikçe[2] onlar öğüt almazlar. O, takvaya ehildir[3] ve bağışlamaya ehildir.

75. KIYÂMET SÛRESİ

سُورَةُ الْقِيَامَةِ ﴿٧٥﴾

[İniş sırası: 31, Mekki, 40 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Kiyâmet" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾	1. Hayır, Kıyamet Günü'ne yemin ederim.
وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾	2. Hayır, çok kınayan benliğe[4] yemin ederim.
أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾	3. O insan[5], kemiklerini asla bir araya getiremeyeceğimizi mi sanıyor?

1- Kur'an'ın öğütlerinden. **2-** Zorla yaptırmadıkça. **3-** Allah, koyduğu kurallarla, kötü ve zararlı şeylere karşı korumada ve bağışlamada yetkin ve yeterlidir. **4-** Kıyamet Günü içine düştüğü durumdan ötürü kendisini çok ayıplayan, çok kınayan kimseye. **5-** Müşrikler.

بَلٰى قَادِرِينَ عَلٰٓى اَنْ نُسَوِّىَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾	4. Hayır, hayır! Biz, onu parmak uçlarına[1] varıncaya dek yeniden düzenlemeye gücü yetenleriz.
بَلْ يُرِيدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ اَمَامَهُۚ ﴿٥﴾	5. Aslında o insan[2], ömrünü[3] mücrim[4] olarak geçirmeyi ister.
يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٦﴾	6. "Kıyamet Günü ne zamanmış?" diye sorar.
فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾	7. Gözler, dehşetle kamaştığında.
وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾	8. Ay, karardığında.
وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾	9. Güneş ve Ay bir araya getirildiği zaman.
يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّۚ ﴿١٠﴾	10. İzin Günü, o insan,[5] "Kaçacak yer var mı?" diyecek.
كَلَّا لَا وَزَرَۚ ﴿١١﴾	11. Hayır! Kesinlikle sığınacak bir yer yoktur!
اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾	12. İzin Günü, sığınılacak tek yer senin Rabb'indir.
يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ﴿١٣﴾	13. İzin Günü, o insan, yaptıklarından da yapması gerektiği halde yapmadıklarından da bir bir haberdar edilir.
بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهٖ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾	14. Hayır! Aslında o insan, kendi aleyhine tanıktır.
وَلَوْ اَلْقٰى مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾	15. Mazeretlerini ileri sürse bile.
لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖ ﴿١٦﴾	16. Telaşla, geçiştirmeye çalışarak, dilini dolaştırıp durma![6]

1- Deyim olarak, en küçük, en ayrıntılı parçasına varıncaya dek, yani "tepeden tırnağa kadar" demektir. Parmak uçları sözcüğüne "parmak izi" anlamını vermek, çok abartılı bir yaklaşımdır. **2-** O müşrik. **3-** Kalan ömrünü. **4-** "Suçlu/Hakikat ile bağını koparmış" demek olan bu sözcük, "basit suçlu" anlamında değil; "gerçeği yalanlayan nankör, müşrik, sapkın" anlamına gelmektedir. **5-** Ayette söz konusu edilen "insan," insanların tamamı değildir. İnsan sözcüğünün başında ki "el" takısıyla, bilinen insanlardan söz edilmektedir. Bunlar; müşriklerdir, kâfirlerdir. **6-** Bu ayetin, Nebi'nin Kur'an'ı ezberlemesindeki aceleciliğini uyarı konusu edindiğine dair yapılan çeviriler doğru değildir. Gerek konu bütünlüğüne ve gerek ayetin bağlamına bakıldığında, "amel defterleri" kendilerine verilip, okumaları istenen müşriklerin nasıl bir şaşkınlık ve endişe içinde telaşa kapıldıkları ve deyim yerinde ise dillerinin damaklarına yapıştığını ifade etmektedir. Öncesi ve sonrası ayetler dikkate alınarak okunduğunda bunun böyle olduğu açıkça görülmektedir. (Bak: 17:14)

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهٗ وَقُرْاٰنَهٗ ۚ ﴿١٧﴾	17. Kuşkusuz, onun toplanması ve okunması Bize aittir.[1]
فَاِذَا قَرَاْنٰهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهٗ ۚ ﴿١٨﴾	18. O halde onu okuduğumuz zaman, onun okunuşuna tabi ol.[2]
ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهٗ ؕ ﴿١٩﴾	19. Sonra, onun beyanı yalnızca Bize aittir.[3]
كَلَّا بَلْ تُحِبُّوْنَ الْعَاجِلَةَ ۙ ﴿٢٠﴾	20. “Hayır! İşin doğrusu, siz çabuk geçeni[4] seviyordunuz.”
وَتَذَرُوْنَ الْاٰخِرَةَ ؕ ﴿٢١﴾	21. “Ahireti de umursamıyordunuz.”
وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ۙ ﴿٢٢﴾	22. Birtakım yüzler İzin Günü ışıl ışıldır.
اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۚ ﴿٢٣﴾	23. Rabb’ine bakar.[5]
وَوُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ۙ ﴿٢٤﴾	24. Birtakım yüzler İzin Günü asıktır.
تَظُنُّ اَنْ يُّفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ؕ ﴿٢٥﴾	25. Belini bükecek bir felaketle karşı karşıya kaldığını anlar.
كَلَّاۤ اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِىَ ۙ ﴿٢٦﴾	26. Hayır! Kesinlikle düşündükleri gibi değil. Köprücük kemiklerine dayandığı zaman;[6]
وَقِيْلَ مَنْ ۜ رَاقٍ ۙ ﴿٢٧﴾	27. “Kurtaracak olan kimdir?” denir.
وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ ۙ ﴿٢٨﴾	28. Bunun ayrılık anı[7] olduğunu anlar.
وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ۙ ﴿٢٩﴾	29. Ve ayakları birbirine dolaşır.

1- Hesaba çekilen kişinin yaptıklarının ve ihmal ettiklerinin bir bir okunması, ortaya konması Bizim işimizdir. **2-** Yaptıklarını ve ihmal ettiklerini bir bir anlattığımızda sen sadece dinle. **3-** Yaptıklarının ve ihmal ettiklerinin kanıtlarıyla ortaya konması, tek tek açıklanması Bize aittir. **4-** Dünya hayatını. **5-** Rabb’lerinden ummaktalar, Rabb’lerinin lütfedeceği nimetleri beklemektedirler. “Rabb’e nazar etme”nin, Rabb’i görmekle, Rabb’e gözle bakmakla bir ilgisi yoktur. Nazar sözcüğünün; bakmanın yanı sıra, “bir kimsenin huzurunda beklemek, kapısının önünde beklemek” gibi anlamları da bulunmaktadır. Türkçedeki “eline bakmak” deyiminde olduğu gibi. Bu deyimde ele bakmaktan kast edilen şey, birilerinden beklenen katkıdır, yardımdır. **6-** Can boğaza gelip dayandığı zaman. Ölüm anında. **7-** Öleceğini.

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذِ ِۨالْمَسَاقُ ۝٣٠	30. İzin Günü gidiş yalnızca Rabb'inedir.
فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰى ۝٣١	31. Fakat o, ne onayladı ne de salla yaptı.[1]
وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ۝٣٢	32. Fakat yalanladı ve köstekledi.[2]
ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ يَتَمَطّٰى ۝٣٣	33. Sonra böbürlenerek yandaşlarına gitti.
اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ۝٣٤	34. Yazık sana yazık, sen hak ettin!
ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ۝٣٥	35. Evet, yazık sana yazık, sen hak ettin.
اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُّتْرَكَ سُدًى ۝٣٦	36. Yoksa o insan başıboş bırakılacağını mı sanıyor?
اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّنْ مَّنِيٍّ يُّمْنٰى ۝٣٧	37. Yoksa o, bir nutfeden[3], dökülen meniden ibaret değil miydi?
ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوّٰى ۝٣٨	38. Sonra bir "alaka"[4] oldu. Derken onu yarattı ve ona biçim verdi.
فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ۝٣٩	39. Ondan erkek ve dişi iki cinsi meydana getirdi.
اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ۝٤٠	40. İşte bütün bunları yapanın, ölüleri diriltmeye gücü yetmez mi?

1- Ayette yer alan "salla" sözcüğüne "namaz kılmak" anlamı verilmektedir. "Salla" sözcüğünün namaz kılmanın yanı sıra "sürekli destek olmak, izleyici kalmamak, sürekli ilgi duymak, yönelmek, tabi olmak" anlamları da bulunmaktadır. Ve "salla" sözcüğü, bu ayette "namaz kılmak" anlamını değil, destek olmak anlamını ifade etmektedir. **2-** Tevellâ, "salla" sözcüğünün karşıtıdır. Süreklilik ifade eden "tevellâ" sözcüğü, "sürekli geri durmak, sürekli ilgisiz kalmak, pasiflik göstermek, yapılan işleri kösteklemek" demektir. **3-** Bir damla sıvı. **4-** Rahim duvarına asılı olan.

سُورَةُ الْاِنْسَانِ ﴿٧٦﴾	**76. İNSÂN SÛRESİ** *[İniş sırası: 98, Medeni, 31 ayet. Adını 1. ayetteki "El -İnsân" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ﴿١﴾	1. Anılmaya değer bir şey değilken, insanın üzerinden "dehr"[1] den bir zaman gelip geçmedi mi?
اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾	2. İnsanı karışık bir nutfeden[2] yarattık. Onu sınava tabi tutacağız; bu nedenle onu duyan ve gören bir varlık yaptık.
اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾	3. Ona doğru yolu gösterdik. Ama isterse şükreden, isterse nankörlük eden biri olur.
اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَاَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾	4. Gerçeği yalanlayan nankörler için zincirler, kelepçeler ve alevli ateş hazırladık.
اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾	5. İyi olanlar ise içinde kâfûr bulunan bir kadehten içerler.
عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾	6. Allah'ın kullarının, içtikleri ve diledikleri kadar yararlandıkları bir kaynak.
يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾	7. Verdikleri sözü yerine getirirler, kötülüğü salgın bir günden korkarlar.
وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَاَسِيرًا ﴿٨﴾	8. İhtiyaçları olmasına rağmen yiyeceği; yoksula, öksüze ve tutsağa yedirirler.
اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾	9. Biz, sizi yalnızca Allah'ın rızası için doyuruyoruz. Sizden bir karşılık veya bir teşekkür beklemiyoruz.

1- Uzun bir zamandan. **2-** "Ntf" kökünden türemiştir. Mastar olarak, "azar azar akmak, dökülmek, damlamak" anlamına gelmektedir. Meni/sperm bu kökten türemiştir.

اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾	10. Biz; yüzlerin asık olduğu, belâlı, zor günde Rabb'imizin azabından korkarız.
فَوَقٰىهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰىهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾	11. Allah da bu nedenle onları, o günün kötülüğünden koruyacak. Ve onları, mutluluk ve sevince kavuşturacak.
وَجَزٰىهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾	12. Sabretmelerine[1] karşılık onlara Cennet[2] ve ipek[3] ile ödüllendirecektir.
مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾	13. Orada, tahtlara kurulacaklar. Orada ne şiddetli bir sıcak ne de dondurucu bir soğuk görecekler.
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾	14. Meyve ağaçlarının gölgeleri üzerlerine sarkacak, meyveleri yemeye hazır olarak yaklaştırılacak.
وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا ﴿١٥﴾	15. Gümüşten kaplar ve billur kupalarla aralarında dolaşılır.
قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾	16. Miktarını kendilerinin belirledikleri gümüşten billur kadehler,
وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾	17. Ve orada, karışımı zencefil olan kadehler sunulur.
عَيْنًا فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾	18. Selsebil denilen bir pınardan.
وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿١٩﴾	19. Ölümsüz gençler aralarında dolaşırlar. Onları gördüğünde, saçılmış inciler sanırsın.
وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾	20. Nereye baksan orada nimetler, büyük bir mülk ve saltanat görürsün.

1- Direnmek, zorluklara göğüs germek, yılgınlık göstermemek, kararlılık. **2-** Yeşillik, bağ, bahçe. **3-** İpek.

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَاِسْتَبْرَقٌ ۫ وَحُلُّوٓا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ۚ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

21. Üzerlerinde yeşil ince ipekten ve parlak atlastan elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süslenecekler. Rabb'leri onlara tertemiz içecekler sunacak.

اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

22. Bu sizin ödülünüzdür. Çabalarınız bu karşılığı hak etti.

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيلًا ۚ ﴿٢٣﴾

23. Kur'an'ı sana parça parça indirdik.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُورًا ۚ ﴿٢٤﴾

24. Artık Rabb'inin hükmü için sabret. Onlardan, günahkârlara ve gerçeği yalanlayan nankörlere uyma.

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا ۚ ﴿٢٥﴾

25. Sabah akşam[1] Rabb'inin ismini an.

وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهٗ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

26. Gecenin bir bölümünde O'na secde[2] et. Ve gece uzunca O'nu tesbih[3] et.

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّوْنَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُوْنَ وَرَآءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

27. Onlar çabuk geçen dünyayı seviyorlar, zor günü umursamıyorlar.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَآ اَسْرَهُمْ ۚ وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَآ اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

28. Onları Biz yarattık. Yaradılışlarını sapasağlam yaptık. Dilersek onları yok eder, yerlerine benzerlerini getiririz.

اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

29. Bu bir öğüttür. Artık dileyen onunla Rabb'ine varan bir yol edinir.

1- Her zaman, gün boyu. **2-** Saygı gösterip, değerini takdir etme. Saygı sunma. Selama durma. **3-** Tesbih, Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. Tesbih, tevhid inancının ve anlayışının kavranması ve Yaratıcının tüm nitelikleri ile tanınması ve tanıtılması etkinliğidir. Allah'ı tesbih etmek; O'nu şirk içeren her türlü düşünce ve inançtan arındırarak, Kendisine özgü nitelikleri ile yüceltmek demektir. Tesbihe, namazda "tesbih çekmek" olarak anlam vermek bidat ve hurafedir.

وَمَا تَشَآؤُنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝٣٠

30. Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.[1] Kuşkusuz Allah, Her Şeyi Bilen'dir, En İyi Hüküm Veren'dir.

يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَآءُ فِىْ رَحْمَتِهٖ ؕ وَالظّٰلِمِيْنَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ۝٣١

31. Dilediğini[2] rahmetine alır. Zalimler için ise acıklı bir azap hazırladı.

سُوْرَةُ الْمُرْسَلٰتِ ۝٧٧

77. MURSELÂT SÛRESİ

[İniş sırası: 33, Mekki, 50 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Murselât/gönderilenler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

وَالْمُرْسَلٰتِ عُرْفًا ۝١

1. Artarda gönderilenlere ant olsun.

فَالْعٰصِفٰتِ عَصْفًا ۝٢

2. Ve şiddetle estikçe esenlere,

وَّالنّٰشِرٰتِ نَشْرًا ۝٣

3. Yaydıkça yayanlara,

فَالْفٰرِقٰتِ فَرْقًا ۝٤

4. Ayırdıkça ayıranlara,

فَالْمُلْقِيٰتِ ذِكْرًا ۝٥

5. Ve de öğüdü ulaştıranlara,

عُذْرًا اَوْ نُذْرًا ۝٦

6. Özür veya uyarı için,

اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَوَاقِعٌ ۝٧

7. Uyarıldığınız şey kesinlikle gerçekleşecektir.

فَاِذَا النُّجُوْمُ طُمِسَتْ ۝٨

8. Yıldızlar silindiğinde.

1- Allah size seçme hakkı tanımasaydı siz istediğiniz şeyi seçme imkânına sahip olamazdınız.
2- Hak edeni; Kendisine yöneleni, yoluna iletir. Allah, doğru yola iletilmek isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmak isteyeni sapkınlıkta bırakır. Hidayet ve dalalet konusu insanın dilemesiyle ilişkilidir. Allah, hiç kimseyi ne zorla hidayete erdirir ne de zorla dalalete düşürür. İman ve inkâr konusunda sorumluluk bütünüyle insana aittir. (Bu sure 3. Ayet.)

وَاِذَا السَّمَآءُ فُرِجَتْ ۪ۙ﴿٩﴾	9. Gök aralandığında.
وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ۪ۙ﴿١٠﴾	10. Dağlar ufalanıp savrulduğunda;
وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ ؕ﴿١١﴾	11. O resûllere vakit belirlendiğinde;
لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ؕ﴿١٢﴾	12. Bunlar hangi gün için ertelendi?
لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۚ﴿١٣﴾	13. Ayırt Etme[1] günü için.
وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ؕ﴿١٤﴾	14. Ayırt Etme gününün ne olduğunu biliyor musun?
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٥﴾	15. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
اَلَمْ نُهْلِكِ الْاَوَّلِيْنَ ؕ﴿١٦﴾	16. Öncekileri yok etmedik mi?
ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٧﴾	17. Sonra arkadan gelenleri de onlara katarız.
كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٨﴾	18. İşte suçlulara böyle yaparız.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٩﴾	19. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
اَلَمْ نَخْلُقْكُّمْ مِنْ مَّآءٍ مَهِيْنٍ ۪ۙ﴿٢٠﴾	20. Sizi basit bir sudan yaratmadık mı?
فَجَعَلْنٰهُ فِىْ قَرَارٍ مَكِيْنٍ ۪ۙ﴿٢١﴾	21. Sonra onu korunaklı bir yere yerleştirdik.
اِلٰى قَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ۪ۙ﴿٢٢﴾	22. Belirlenen bir süreye kadar.
فَقَدَرْنَا ۟ فَنِعْمَ الْقٰدِرُوْنَ ﴿٢٣﴾	23. Sonra takdir ettik[2], ne güzel takdir edenleriz.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٢٤﴾	24. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!

1- Yargılama. Hesap görme günü. **2-** Biçim verdik.

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا ۙ ﴿٢٥﴾	25. Yeryüzünü toplanma yeri yapmadık mı?
اَحْيَآءً وَّاَمْوَاتًا ۙ ﴿٢٦﴾	26. Diriler ve ölüler için.
وَّجَعَلْنَا فِيْهَا رَوَاسِيَ شٰمِخٰتٍ وَّاَسْقَيْنٰكُمْ مَّآءً فُرَاتًا ؕ ﴿٢٧﴾	27. Orada oturaklı ağır baskılar yaptık. Size tatlı su içirdik.
وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٢٨﴾	28. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
اِنْطَلِقُوْٓا اِلٰى مَا كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ۚ ﴿٢٩﴾	29. Haydi, kendisini yalanlamış olduğunuz şeye gidin bakalım!
اِنْطَلِقُوْٓا اِلٰى ظِلٍّ ذِيْ ثَلٰثِ شُعَبٍ ۙ ﴿٣٠﴾	30. Üç çatal[1] sahibi gölgeye gidin;
لَا ظَلِيْلٍ وَّلَا يُغْنِيْ مِنَ اللَّهَبِ ؕ ﴿٣١﴾	31. Gölge yapmayan ve alevden de korumayan.
اِنَّهَا تَرْمِيْ بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ۚ ﴿٣٢﴾	32. O, kocaman kütükler gibi kıvılcımlar saçar.
كَاَنَّهٗ جِمٰلَتٌ صُفْرٌ ؕ ﴿٣٣﴾	33. Sanki o sarı deve sürüsüdür.
وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٤﴾	34. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُوْنَ ۙ ﴿٣٥﴾	35. Bu, konuşamayacakları gündür.
وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُوْنَ ﴿٣٦﴾	36. Onlara izin verilmez ki, özür dilesinler.
وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٧﴾	37. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۚ جَمَعْنٰكُمْ وَالْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٨﴾	38. Bu, sizi ve öncekileri topladığımız, Ayırma Günü'dür.[2]
فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيْدُوْنِ ﴿٣٩﴾	39. Haydi! Eğer kurtulmak için bir planınız varsa, Bana karşı hemen planınızı uygulayın!

1- Üç kol, üç bölüm. **2-** Yargılama günü. Suçluyu suçsuzu belli etme.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾	40. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾	41. Takva sahipleri[1] gölgelerde ve pınar başlarındadırlar.
وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾	42. Ve canlarının çektiği meyveler.
كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾	43. Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin ve için.
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾	44. İyi olanları işte böyle ödüllendiririz.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾	45. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا اِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾	46. Yiyin ve yararlanın biraz. Siz suçlularsınız.[1]
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾	47. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾	48. Onlara, "Ruku[3] edin." Denildiği zaman rukû etmezler.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾	49. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
فَبِاَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾	50. Artık bundan başka hangi hadise[4] inanacaklar?

1- Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak, o buyruklarla kendisini kötü ve zararlı şeylere karşı korumaya alan. **2-** Ey müşrikler ve kâfirler, dünya nimetlerinden yararlanın bakalım! **3-** Şirk koşmaksızın, yalnızca Allah'a boyun eğip, itaat edin, içtenlikle O'na teslim olun. (Cahiliye Arapları puta tapmayıp yalnızca Allah'a tapanlara "rakea ilellah"; Allah'a rukû etti, derlerdi. Ayetteki rukûunun, namazdaki rukû ile bir ilgisi yoktur. **4-** Kur'an'a inanmadıktan sonra hangi kitaba inanacaklar?

❁❁❁ 29. Bölümün Sonu ❁❁❁

سُورَةُ النَّبَإِ ﴿٧٨﴾	**78. NEBE' SÛRESİ** *[İniş sırası: 80, Mekki, 40 ayet. Adını 2. ayetteki "Nebe'/önemli haber" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾	1. Birbirlerine neyi soruyorlar?
عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾	2. Büyük haberden mi?
اَلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾	3. Onlar, onun hakkında anlaşmazlık içindeler.
كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾	4. Hayır, yakında bilecekler.
ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾	5. Yine hayır, yakında bilecekler.
اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾	6. Yeryüzünü bir döşek yapmadık mı?
وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾	7. Ve dağları da birer kazık?
وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾	8. Sizi çiftler halinde yarattık.
وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾	9. Uykunuzu dinlenme zamanı yaptık.
وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾	10. Ve geceyi bir elbise yaptık.
وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾	11. Gündüzü geçim zamanı yaptık.
وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾	12. Üstünüze yedi sağlamı bina ettik.
وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾	13. Ve ışık saçan bir kandil[1].
وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾	14. Ve sıkıştırılmış bulutlardan şırıl şırıl akan su indirdik.
لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾	15. Onunla tahıl ve bitkiler yetiştirelim diye;

1- Güneş.

وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًا ﴿١٦﴾	16. İç içe girmiş bağlar bahçeler.
اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾	17. Ayırma Günü belirlenmiş bir vakittir.
يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾	18. O gün Sûr'a üflenir, bölükler halinde gelirsiniz.
وَفُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ﴿١٩﴾	19. Gökyüzü açılmış ve kapı kapı olmuştur.
وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾	20. Dağlar yürütülmüş, bir serap olmuştur.
اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾	21. Cehennem gözetleme yeri oldu;
لِلطَّاغِينَ مَاٰبًا ﴿٢٢﴾	22. Haddi aşanlar için varacakları yer olarak.
لَابِثِينَ فِيهَآ اَحْقَابًا ﴿٢٣﴾	23. Orada "ahkaben"[1] kalacaklardır.
لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾	24. Orada ne bir serinlik tadacaklar ne de içecek bir şey.
اِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾	25. Yalnızca kaynar su ve irin tadacaklar.
جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾	26. Yaptıklarına uygun bir karşılık olarak.
اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾	27. Onlar, hesap görüleceğini ummuyorlardı.
وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾	28. Ayetlerimizi yalanladıkça yalanladılar.
وَكُلَّ شَىْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾	29. Oysa Biz, her şeyi yazıp kaydettik.
فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾	30. Şimdi azabı tadın bakalım! Artık size azaptan başka bir şey artırmayacağız.

1- Bu ayete; çevirilerde, "Orada uzun süre, yıllarca veya çağlarca kalacaklar." şeklinde anlam verilmektedir. Ayetin doğru çevirisi: "Orada azap, sıkıntı ve yoksunluk içinde kalacaklardır." olmalıdır. "Ahkaben," "hukubu" sözcüğünün çoğulu olup, sözcük anlamı olarak "uzun süre, seksen yıl" demek olsa da sözcük, kök anlamı (hakibe) itibariyle: "İdrar tutulmasından dolayı azap ve sıkıntı içinde olmak, yağmur vs. yağmamak." anlamına gelmektedir. Bu ayette de bir zamandan değil, durumdan söz edilmektedir. Kalınacak yerin sıkıntı verici, darlık ve yoksunluk yeri olduğu ifade edilmektedir. Zaten ayetin devamı da bunu pekiştirmektedir.

اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَفَازًاۙ ﴿٣١﴾	31. Takva sahipleri için kurtuluş ve ödül vardır;
حَدَآئِقَ وَاَعْنَابًاۙ ﴿٣٢﴾	32. Bağlar ve bahçeler,
وَكَوَاعِبَ اَتْرَابًاۙ ﴿٣٣﴾	33. Dengi dengine, yaşıt, görkemli eşler,[1]
وَكَاْسًا دِهَاقًاؕ ﴿٣٤﴾	34. Ve dolu kaseler.
لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا وَّلَا كِذّٰبًاۚ ﴿٣٥﴾	35. Orada yalan da boş söz de duymazlar.
جَزَآءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًاۙ ﴿٣٦﴾	36. Bunlar, Rabb'inden hesaba[2] karşılık verilen ödüldür.
رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًاۙ ﴿٣٧﴾	37. O, göklerin, yerin ve ikisinin arasında bulunanların Rabb'idir, Rahman'dır. Ondan bir hitaba, hiç kimse güç yetiremez.[3]
يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّاؕ لَا يَتَكَلَّمُوْنَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾	38. O gün, o ruh ve o melekler saflar halinde hazır bulunur. Rahman'ın izin verdiklerinden başkası konuşamaz. İzin verilen de doğruyu söyler.
ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾	39. İşte bu Hakk gündür. Dileyen Rabb'ine varan bir yol edinir.
اِنَّآ اَنْذَرْنٰكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًاۚ يَّوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ وَيَقُوْلُ الْكٰفِرُ يٰلَيْتَنِىْ كُنْتُ تُرٰبًا ﴿٤٠﴾	40. Sizi yakın bir azapla uyardık. O gün kişi ellerinin yaptıklarıyla[4] karşı karşıya gelecek ve gerçeği yalanlayarak nankörlük eden kimse: "Keşke toprak olsaydım." diyecek.

1- Bu ayetin çevirisi, etik olmayan ve Kur'an'ın nezihliğine yakışmayan argo bir dille; "Göğüsleri tomurcuklanmış yaşıt kızlar" veya "tomurcuk göğüslü aynı yaşta genç kızlar." şeklinde yapılmaktadır. Ayet, "Kevâib" ve "Etrab" olmak üzere iki sözcükten oluşmaktadır. Kevâib; görkemli, yüce, değerli, yüksek, aşık kemiği, topuk, küp gibi anlamlara gelen "keab" kökünden gelmektedir. Eril ve dişil cisimlerin her ikisini de kapsayan bir sözcüktür. "Etrab" sözcüğü ise, akran, yaşıt, emsal, eş zamanlı, dengi dengine, aynı seviyede" demektir. Dolayısı ile ayetin doğru çevirisi, "birbirine denk, görkemli eşler" şeklindedir. Bu ayete, "Birbiri ile uyumlu üzüm salkımları" veya "Topraktan yumrular." Yani topraktan çıkan yumru bitkiler olarak da anlam verilmektedir. Keab sözcüğü 5:97 de Kâbe, 5:6' da ise ayak topukları anlamında kullanılmaktadır. **2-** Yapılanların karşılığı olarak. Verilen hesaba göre. **3-** Onun sözüne kimse karşı koyamaz. **4-** Dünyada yaptıklarının tamamını karşısında bulacaktır.

سُورَةُ النَّازِعَاتِ ﴿٧٩﴾	**79. NÂZİÂT SÛRESİ** *[İniş sırası: 81, Mekki, 46 ayet. Adını 1. ayetteki "En-Nâziât/derinden çekip alan" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾	1. Ant olsun şiddetle çekip alanlara.
وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾	2. Ant olsun kolayca çekip alanlara.
وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾	3. Ant olsun yüzdükçe yüzenlere.
فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾	4. Ve de yarıştıkça yarışanlara.
فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرًا ﴿٥﴾	5. Ve de işi yerine getirenlere.[1]
يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾	6. O gün sarsan sarsacak.
تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾	7. Arkasından gelen onu izleyecek.
قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾	8. İzin Günü kalpler endişe ile çarpar.
اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾	9. Bakışları korku içindedir.
يَقُولُونَ ءَاِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾	10. "Biz, tekrar eski halimize mi döndürülecekmişiz?" diyorlar;
ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ﴿١١﴾	11. Çürümüş, dağılmış kemikler olmuşken?
قَالُوا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾	12. "Öyleyse, bu hüsranlı bir dönüştür." dediler.

1- İlk beş ayete; yıldızlarla veya meleklerle bağlantı kurarak anlam verenlerin yanı sıra; meleklerle, atlarla ve gemilerle bağlantı kurarak anlam verenler de bulunmaktadır. Bu ayetlerde, Rabb'imiz yıldız, gemi, at gibi nimetlere, o nimetleri yaratan güce, evrendeki mükemmelliğe vurgu yapmaktadır.

فَاِنَّمَا هِیَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ ﴿١٣﴾	13. Oysaki o, tek bir haykırıştır!
فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾	14. Bir de bakmışsın meydandalar.[1]
هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ﴿١٥﴾	15. Mûsâ'nın hadisi[2] sana geldi mi?
اِذْ نَادٰىهُ رَبُّهٗ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾	16. Hani, Rabb'i ona kutsal vadi Tuva'da seslenmişti!
اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾	17. Firavun'a git. Kuşkusuz o azgınlaştı.
فَقُلْ هَلْ لَّكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾	18. Git ona de ki: "Arınmak ister misin?"
وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾	19. "Sana Rabb'inin yolunu göstereyim de içtenlikle O'na yönelmiş ol.
فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾	20. Sonra Mûsâ, Firavun'a büyük ayeti[3] gösterdi.
فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾	21. Fakat yalanladı ve karşı çıktı.
ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾	22. Sonra aleyhte çalışmaya koyuldu.
فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾	23. Adamlarını toplayarak seslendi:
فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾	24. "Ben sizin yüce Rabb'inizim." dedi.
فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾	25. Allah da onu dünya ve ahiret azabıyla cezalandırdı.
اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾	26. Kuşkusuz bunda huşu[4] duyan kimse için ibret vardır.
ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ بَنٰىهَا ﴿٢٧﴾	27. Sizi yaratmak mı daha zor, yoksa göğü bina etmek mi?

1- Mahşer yerindedirler. **2-** Haberi. **3-** Göstergeyi, mucizeyi. **4-** Derin saygı ve içten sevgi beslemek, üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duymak. Bu sözcüğün korku, korkmak anlamına gelen "havf" sözcüğü ile bir ilişkisi yoktur. Ra'd Suresi'nin 21. ayetinde her iki sözcük de bulunmakta ve farklı anlamlarda kullanılmaktadır.

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰيهَا ﴿٢٨﴾	28. Onu yükseltti ve düzene koydu.
وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰيهَا ﴿٢٩﴾	29. Gecesini kararttı, gündüzünü aydınlattı.
وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا ﴿٣٠﴾	30. Yeryüzünü yayıp yuvarlattı.[1]
اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعٰيهَا ﴿٣١﴾	31. Ondan suyunu ve yeşilliğini çıkardı.
وَالْجِبَالَ اَرْسٰيهَا ﴿٣٢﴾	32. Ona dağlar yerleştirdi.
مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾	33. Sizin ve hayvanlarınızın geçimi için.
فَاِذَا جَآءَتِ الطَّآمَّةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾	34. Fakat o en büyük olay[2] gerçekleştiği zaman.
يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾	35. O gün insan ne yaptığını hatırlar.
وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَّرٰى ﴿٣٦﴾	36. Gören kimseler için Cehennem açıkça gösterilecek.
فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾	37. Fakat kim azgınlaşmış,
وَاٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾	38. Yalnızca dünya hayatını tercih etmişse,
فَاِنَّ الْجَحِيمَ هِىَ الْمَأْوٰى ﴿٣٩﴾	39. Kuşkusuz Cehennem onun için barınaktır.
وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾	40. Fakat Rabb'inin huzurunda suçlu olmaktan korkarak, kendisini hevasından[3] uzak tutana,
فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِىَ الْمَأْوٰى ﴿٤١﴾	41. Cennet onun için barınaktır.
يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَا ﴿٤٢﴾	42. Sana o saatten[4] soruyorlar; ne zaman gelip çatacakmış diye.

1- Devekuşu yumurtası biçimine soktu. **2-** Kıyamet vakti. **3-** Tutku, kuruntu, bencil ve çıkarcı istekler, geçici tatminler. Sahip olunan olanakları imtiyaza dönüştürmek. Vahiy yerine din adamları sınıfınca uydurulan şeylere uymak. **4-** Kıyametin kopuş zamanından.

فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَاۗ ﴿٤٣﴾	43. Sen onun hakkında ne bilebilirsin ki?
اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَاۗ ﴿٤٤﴾	44. Onun sonu Rabb'inedir.[1]
اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشٰيهَاۗ ﴿٤٥﴾	45. Sen ancak ona huşu duyanlar için bir uyarıcısın.
كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰيهَا ﴿٤٦﴾	46. Onlar onu[2] görecekleri gün, dünyada bir akşam veya kuşluğundan[3] başka kalmamış sanacaklar.

80. ABESE SÛRESİ

[İniş sırası: 24, Mekki, 42 ayet. Adını 1. ayetteki "Abese/surat astı" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٨٠﴾	
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
عَبَسَ وَتَوَلّٰىٓ ﴿١﴾	1. Surat astı ve yüz çevirdi.
اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ﴿٢﴾	2. O gözleri görmeyen geldi diye.
وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰٓى ﴿٣﴾	3. Sen bilemezsin, belki o tezkiye olacak.
اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى ﴿٤﴾	4. Veya öğüt alır ve böylece öğüt ona yararlı olur.
اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى ﴿٥﴾	5. Fakat öğüt almayı gereksiz gören o kimseye gelince de;
فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى ﴿٦﴾	6. Sen ona ilgi gösteriyorsun.
وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰى ﴿٧﴾	7. Oysaki onun arınmak istememesinden sorumlu sen değilsin.
وَاَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعٰى ﴿٨﴾	8. Fakat sana koşarak gelen kimseye gelince;

1- Onun ne zaman gelip çatacağını yalnızca Rabb'in bilir. **2-** Kıyameti. **3-** Kuşluk vakti kadar. **4-** İnancını arındıracak.

وَهُوَ يَخْشٰى ۙ ﴿٩﴾	9. O huşu duyanla,
فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ۚ ﴿١٠﴾	10. Sen onunla ilgilenmiyorsun.
كَلَّآ اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۚ ﴿١١﴾	11. Hayır! Kuşkusuz o bir öğüttür.
فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾	12. Dileyen kimse ondan öğüt alır.
فِىْ صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۙ ﴿١٣﴾	13. O şerefli sayfalardadır,
مَّرْفُوْعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۙ ﴿١٤﴾	14. Yüceltilmiş, temizlenmiş,
بِاَيْدِىْ سَفَرَةٍ ۙ ﴿١٥﴾	15. Yazıcıların elleriyle,
كِرَامٍ بَرَرَةٍ ؕ ﴿١٦﴾	16. Şerefli ve birr[1] sahiplerince.
قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَآ اَكْفَرَهٗ ؕ ﴿١٧﴾	17. O insan[2] kendisini mahvetti, o ne kadar da nankördür.
مِنْ اَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهٗ ؕ ﴿١٨﴾	18. Onu hangi şeyden yarattı?
مِنْ نُّطْفَةٍ ؕ خَلَقَهٗ فَقَدَّرَهٗ ۙ ﴿١٩﴾	19. Bir nutfeden yarattı. Sonra da ona kader takdir etti.[3]
ثُمَّ السَّبِيْلَ يَسَّرَهٗ ۙ ﴿٢٠﴾	20. Sonra hak yolu ona kolaylaştırdı.[4]
ثُمَّ اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ ۙ ﴿٢١﴾	21. Sonra onu öldürdü ve kabre koydurdu.
ثُمَّ اِذَا شَآءَ اَنْشَرَهٗ ﴿٢٢﴾	22. Sonra dilediği zaman onu diriltip ortaya çıkardı.
كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ اَمَرَهٗ ۙ ﴿٢٣﴾	23. Hayır! Ona buyurduğu şeyi yerine getirmedi.
فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهٖٓ ۙ ﴿٢٤﴾	24. O insan[5] yiyeceğine bir baksın!
اَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا ۙ ﴿٢٥﴾	25. Suyu nasıl akıttıkça akıttık.

1- Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, gönül. **2-** İnsandan kasıt, müşrikler ve kâfirlerdir. Sözcüğün başında bulunan "El" takısı söz konusu insanların belirli, bilinen kimseler olduğunu ifade etmektedir. **3-** Ölçülendirip, biçimlendirdi. **4-** Vahiy ve nebiyle ona hakk yolu gösterdi. Veya ana rahminden çıkmayı kolaylaştırdı. **5-** O nankör insan.

ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾	26. Sonra yeri yardıkça yardık.
فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾	27. Böylece orada taneler yetiştirdik;
وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾	28. Üzümler, sebzeler,
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾	29. Zeytinler, hurmalar,
وَحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾	30. Dalları iç içe girmiş bahçeler,
وَفَاكِهَةً وَاَبًّا ﴿٣١﴾	31. Meyveler ve otlaklar.
مَتَاعًا لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾	32. Size ve hayvanlarınıza geçim olarak.
فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾	33. Fakat o kulakları sağır edici ses geldiği zaman.
يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيهِ ﴿٣٤﴾	34. O gün insan kardeşinden kaçar;
وَاُمِّهِ وَاَبِيهِ ﴿٣٥﴾	35. Annesinden ve babasından,
وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾	36. Eşinden ve çocuklarından.
لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾	37. Onların hepsinin İzin Günü başından aşkın uğraşısı vardır.
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾	38. İzin Günü pırıl pırıl yüzler vardır;
ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾	39. Gülen, sevinen.
وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾	40. İzin Günü, kimi yüzler de tozludur[1],
تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾	41. Onu bir karanlık kaplar.[2]
اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾	42. İşte bunlar gerçeği yalanlayan nankörlerdir, facirlerdir.[3]

1- Karanlıklar içindedir. **2-** Üzgün ve endişelidir. **3-** Facir sözcüğü, "birr" sözcüğünün zıddıdır. Yani kötü, bozguncu, samimiyetsiz, yalancı, hak-hukuk tanımaz, düzenbaz, zalim; kısacası din diyanet tanımamak, dinin sınırlarını çiğneyerek onun dışına çıkmak demektir.

سُورَةُ التَّكْوِيرِ ﴿٨١﴾	**81. TEKVÎR SÛRESİ** *[İniş sırası: 7, Mekki, 29 ayet. Adını 1. ayetteki "Kuvvirat/ köreltildi" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾	1. Güneş köreltildiği zaman[1],
وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ﴿٢﴾	2. Yıldızlar bulanıklaştığı zaman,
وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾	3. Dağlar yürütüldüğü zaman,
وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾	4. Gebe develer başıboş bırakıldığı[2] zaman,
وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾	5. Vahşi hayvanlar bir araya toplandıkları zaman[3],
وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾	6. Denizler kaynatıldığı zaman,
وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾	7. Nefisler eşleştirildiği[4] zaman,
وَإِذَا الْمَوْءُدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾	8. O diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğu zaman;
بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾	9. Hangi suçtan dolayı öldürüldüğü!
وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾	10. Defterler açıldığı zaman,
وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾	11. Gök soyulduğu[5] zaman,
وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾	12. Cehennem kızıştırıldığı zaman,

1- Işığı karartıldığı zaman. **2-** Hiçbir malın öneminin kalmadığı zaman. **3-** Korkularından bir araya geldiklerinde. **4-** İnsanlar inançlarına göre gruplara ayrıldığı zaman. İnsanlar yaptıkları ile yüzleştikleri zaman. Ölü, yeniden diriltildiği zaman. **5-** Tıpkı bir gövdeden derisinin soyulması gibi. Tıpkı bir perde gibi açıldığı, ortadan kalktığı zaman.

وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْۚ ﴿١٣﴾	13. Cennet yaklaştırıldığı zaman,
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّآ اَحْضَرَتْۜ ﴿١٤﴾	14. İnsan, kendisi ile ne getirdiğini görecektir.
فَلَآ اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِۙ ﴿١٥﴾	15. Hayır, ant olsun sinenlere[1],
اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِۙ ﴿١٦﴾	16. Yörüngesinde dönenlere,
وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَۙ ﴿١٧﴾	17. Kararmaya başladığı an geceye,
وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَۙ ﴿١٨﴾	18. Soluk almaya başladığı zaman sabaha ant olsun ki,
اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍۙ ﴿١٩﴾	19. Kuşkusuz o[2] çok şerefli bir resûl sözüdür;[3]
ذِى قُوَّةٍ عِنْدَ ذِى الْعَرْشِ مَكِينٍۙ ﴿٢٠﴾	20. Güç sahibi, arşın sahibi yanında itibarlıdır.
مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍۜ ﴿٢١﴾	21. Kendisine itaat edilen, orada güvenilendir.
وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍۚ ﴿٢٢﴾	22. Arkadaşınız mecnun[4] değildir.
وَلَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِۚ ﴿٢٣﴾	23. Ant olsun o, onu açık ufukta gördü.[5]
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍۚ ﴿٢٤﴾	24. O vahyi gizlemez.[6]
وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍۚ ﴿٢٥﴾	25. O, taşlanmış şeytanın[7] sözü değildir.

1- Gündüz kaybolan yıldızlara. **2-** Vahiy/Kur'an. **3-** "Elçi sözü," elçilik yapanın kendisine ait sözler değildir. Onu elçi olarak gönderen otoriteye ait sözlerdir. Söz konusu elçi, Nebi Muhammed'dir. Elçinin "Cebrail" olduğu şeklindeki ifadeler doğru değildir. "Elçi sözü" ile kast edilen de vahiydir. Resûl'ün sözleri vahiydir, Nebi'nin sözleri ise "hadistir." **4-** Cinlenmiş. Aklını kaybetmiş. **5-** Allah'tan vahyedileni; Allah'ın büyük tecellisini, hiçbir kuşku olmaksızın, apaçık bir şekilde kavradı. **6-** O; kimsenin duymadığı, görmediği, bilmediği yolla kendisine vahyolunanı, olduğu gibi muhatabına iletir. **7-** Şeytan, "Hakikat"tan uzak olan, hakka, adalete ve iyiliğe aykırı hareket eden varlık, kişi, kurum ve kötülük dürtüsünün ortak "karakteristik adıdır.

فَاَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾	26. O halde nereye gidiyorsunuz?[1]
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾	27. O âlemler için zikirden[2] başka bir şey değildir.
لِمَنْ شَاۤءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾	28. Sizden doğru yoldan gitmek isteyenler için.
وَمَا تَشَاۤؤُنَ اِلَّا اَنْ يَشَاۤءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾	29. Âlemlerin Rabb'i Allah dilemedikçe[3] siz dilemezsiniz.

82. İNFİTÂR SÛRESİ

[İniş sırası: 82, Mekki, 19 ayet. Adını 1. ayetteki "İnfatarat" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ ﴿٨٢﴾	
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِذَا السَّمَاۤءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾	1. Göğün yasaları yeniden belirlendiği zaman,
وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿٢﴾	2. Yıldızlar dağıldığı zaman,
وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾	3. Denizler kabarıp taştığı zaman,
وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾	4. Kabirler alt üst edildiği zaman,
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَاَخَّرَتْ ﴿٥﴾	5. Herkes yaptığını ve yapmadığını bilecek.
يَاۤ اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾	6. Ey insan! Kerim[4] olan Rabb'ine karşı seni aldatan nedir?

1- Nebi ve vahiy hakkında nasıl bu kadar yanlış düşünüyorsunuz? **2-** Öğütten. **3-** Allah sizi doğru yolu tercih etmek zorunda bırakmadıkça, kendiliğinizden doğru yola girmezsiniz. Hidayet ve dalalet konusu, insanın dilemesiyle ilişkilidir. Allah, hiç kimseyi hak etmedikçe ne zorla hidayete erdirir ne de dalalete düşürür. İman ve inkâr konusunda sorumluluk bütünüyle insana aittir. Allah, insana dilediğini seçme hakkı tanımamış olsaydı, hiç kimse dilediğini seçemezdi. Allah, doğru yola iletilmek isteyeni doğru yola iletir; sapkınlıkta kalmak isteyeni de sapkınlıkta bırakır. Bu bağlamda Allah'ın dilemesi, kulunun dilemesine bağlıdır. Diğer bir deyimle Allah, kulunun seçimine müdahale edecek olsa, kul dilediğini yapamaz. Ne var ki kul, Allah tarafından dilediğini seçme sınavı ile baş başa bırakılmıştır. Eğer seçimi Allah yapıyor olsa bir sınavdan söz edilemez. **4-** Şerefli. Cömert.

اَلَّذِىْ خَلَقَكَ فَسَوّٰىكَ فَعَدَلَكَۙ ﴿٧﴾	7. Seni yarattı, sonra sana şekil verdi, organlarını uyumlu ve dengeli yaptı.
فِىْٓ اَىِّ صُوْرَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾	8. Seni dilediği şekilde düzenledi.
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُوْنَ بِالدِّيْنِۙ ﴿٩﴾	9. Hayır! Bilakis, siz dini[1] yalanlıyorsunuz!
وَاِنَّ عَلَيْكُمْ لَحٰفِظِيْنَۙ ﴿١٠﴾	10. Sizin üzerinizde kesinlikle kaydediciler var,
كِرَامًا كَاتِبِيْنَۙ ﴿١١﴾	11. Şerefli yazıcılar.
يَعْلَمُوْنَ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿١٢﴾	12. Yaptığınız her şeyi bilirler.
اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِىْ نَعِيْمٍۚ ﴿١٣﴾	13. Birr[2] olanlar nimet[3] içindedirler.
وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِىْ جَحِيْمٍۚ ﴿١٤﴾	14. Facirler[4] Cehennemdedirler.
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّيْنِ ﴿١٥﴾	15. Din günü[5] ona yaslanırlar.
وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَآئِبِيْنَ ﴿١٦﴾	16. Onlar, onda yanıp bitecek değillerdir.
وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِۙ ﴿١٧﴾	17. Din gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?
ثُمَّ مَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿١٨﴾	18. Evet, din gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ۗ وَالْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ﴿١٩﴾	19. O, kimsenin kimseye yardım etmeye gücünün yetmeyeceği bir gündür. İzin Günü, karar vermek bütünüyle Allah'a aittir.[6]

1- Hesap verme gününü, yargı gününü. **2-** Hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi sahipleri. **3-** Cennet. **4-** Facir sözcüğü "birr" sözcüğünün zıddıdır. Yani kötü, bozguncu, samimiyetsiz, yalancı, hak-hukuk tanımaz, düzenbaz, zalim; kısacası din diyanet tanımayan, dinin sınırlarını çiğneyerek onun dışına çıkmak demektir. **5-** Hesap görme günü, yargı günü. **6-** Kur'an, "şefaat edilme" anlayışını ve inancını kesin olarak reddetmektedir. Kur'an'a göre, kesinlikle şefaat yoktur. Bu nedenle şefaatin varlığına inanan bir kimse Allah'a eş koşmuş olur.

83. MUTAFFİFÎN SÛRESİ

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ ﴿٨٣﴾

[İniş sırası: 86, Mekki, 36 ayet.
Adını 1. ayetteki "El Mutaffifin/hile yapanlar" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾	1. Hile[1] yapanların vay haline!
اَلَّذِينَ اِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾	2. Onlar, alırlarken tam olarak ölçer, tartarlar.
وَاِذَا كَالُوهُمْ اَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾	3. Satarlarken eksik ölçer, tartarlar.
اَلَا يَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾	4. Onlar diriltileceklerini bilmiyorlar mı?[2]
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾	5. Büyük bir gün için.
يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾	6. O gün insanlar âlemlerin Rabb'inin divanında duracaklar.
كَلَّٓا اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾	7. Hayır! Kötülerin kayıtları kesinlikle siccindedir.[3]
وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾	8. Siccinin ne olduğunu sen ne bileceksin!
كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾	9. Her şeyin tek tek yazıldığı bir kitaptır.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾	10. İzin Günü, yalanlayanların vay haline!
اَلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾	11. Onlar, din gününü[4] yalanlıyorlar.
وَمَا يُكَذِّبُ بِهٖٓ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ اَثِيمٍ ﴿١٢﴾	12. Onu haddi aşan günahkârdan başka kimse yalanlamaz.

1- Ölçüde, tartıda, hesapta, paylaşmada vs. **2-** Hesap gününe inanan bunu yapar mı? **3-** En iyi, en sağlam korunan yerdedir; kütüktedir, defterdedir. Siccin, aslında sözcük olarak en iyi en sağlam korunan hapishane, zindan demektir. **4-** Hesap görme günü, yargılanma günü.

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾	13. Ona ayetlerimiz okunduğu zaman, "Eskilerin masalları." der.
كَلَّا بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾	14. Hayır, hayır! Bilakis, onların yapıp ettikleri şeyler kalplerini kararttı.
كَلَّآ اِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾	15. Hayır! Onlar, İzin Günü Rabb'lerinden perdelenmiş olanlardır.[1]
ثُمَّ اِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾	16. Sonra onlar, Cehennem'e girecekler.
ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾	17. Sonra da: "İşte bu yalanlayıp durduğunuz şeydir." denecek.
كَلَّآ اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾	18. Hayır! Kuşkusuz ebrar[2] olanların kayıtları kesinlikle İlliyyin'dedir.[3]
وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾	19. İlliyyin'in ne olduğunu sen ne bileceksin?
كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٢٠﴾	20. Her şeyin tek tek yazıldığı bir kitaptır.[4]
يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾	21. Yaklaştırılmış olanlar[5] ona tanık olurlar.
اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾	22. Ebrar kesinlikle nimetler içindedir,
عَلَى الْاَرَآئِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾	23. Tahtlar üzerinde nimetleri seyre dalarlar.
تَعْرِفُ فِى وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾	24. Nimetlerin sevincini yüzlerinden anlarsın.
يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾	25. Onlara mühürlenmiş[6] en leziz, en saf içecekler[7] içirilir.

1- Rabb'lerinin rahmetinden mahrum kalmış olanlardır. **2-** Birr'in çoğuludur. Birr, hayır, iyilik, bağış, itaat, doğruluk, adalet, gerçeklik, erdem, sevgi. **3-** İlliyyin sözcük anlamı olarak şerefli, yüksek makam demektir. **4-** Kayıtların tutulduğu kütük. **5-** Hakk'ın safında yer almış olanlar, iyilerin yanında yer alanlar. **6-** El değmemiş, kapaklarını kendilerinin açacağı. **7-** Çevirilerde, ayette yer alan "rahîkin" sözcüğüne "şarap" olarak anlam verilmektedir. Bu, Türkçede Allah'ın haram ettiği sarhoşluk veren içkiyi çağrıştırdığı için, anlam yanlışlığına neden olmaktır. O nedenle bu sözcüğün Türkçedeki doğru anlamı, "leziz, saf" içecektir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۖ ﴿٢٦﴾	26. Onun sonu misktir.[1] Yarışanlar bunun için yarışsınlar.
وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾	27. Onun katkısı tesnimdir.[2]
عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾	28. Bir pınardır, yakınlaştırılmış[3] olanların içtiği.
إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾	29. Suçlular, dünyada iman edenlere gülüyorlardı.
وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾	30. İnananlar yanlarından geçerlerken, birbirlerine kaş-göz ederek onlarla alay ediyorlardı.
وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾	31. Yandaşlarına döndükleri zaman da neşelenmiş olarak dönüyorlardı.
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾	32. İnananları gördükleri zaman, "İşte bunlar, kesinlikle sapkın olanlardır." diyorlardı.
وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾	33. İnananların üzerlerine gözetici olarak gönderilmediler.[4]
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾	34. Artık bugün iman edenler, gerçeği yalanlayan nankörlere gülüyorlar.
عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾	35. Tahtlar üzerinde seyirdeler:
هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾	36. "Gerçeği yalanlayan nankörler, yaptıkları şeylerin karşılığını buldular mı?" diye.

1- İçildikten sonra ağızda misk kokusu bırakır. **2-** En değerli, en güzel maddeler. **3-** Hakk'ın safında yer almış olanlar, iyilerin yanında yer alanlar. **4-** İnanların inançlarını sorgulamak onlara düşmezdi.

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ ﴿٨٤﴾	**84. İNŞİKÂK SÛRESİ** *[İniş sırası: 83, Mekki, 25 ayet. Adını 1. ayetteki "İnşikak/yarılmak" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِذَا السَّمَآءُ انْشَقَّتْ ﴿١﴾	1. Gök yarıldığı zaman,
وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾	2. Rabb'inin buyruğunu yerine getirdiği zaman,
وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾	3. Yeryüzü uzatıldığı[1] zaman,
وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾	4. İçinde ne varsa atıp boşaldığı zaman,
وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾	5. Rabb'inin buyruğunu yerine getirdiği zaman,
يَآ اَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ اِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾	6. Ey insan! Rabb'ine kavuşuncaya kadar didinip duracak ve sonunda O'na kavuşacaksın.[2]
فَاَمَّا مَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾	7. Kime kitabı sağından[3] verilirse,
فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾	8. Hesabı çok kolay görülecek.
وَيَنْقَلِبُ اِلٰٓى اَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾	9. Ve sevinç içinde yakınlarına dönecek.
وَاَمَّا مَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ وَرَآءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾	10. Fakat kime kitabı arkasından[4] verilirse,
فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿١١﴾	11. Ölüp yok olmak isteyecek.

1- Dümdüz edildiği. **2-** Ey insan! Aklını başına al, bütün çabaların bir gün sona erecek ve sen hesap vermek için Rabb'inin huzuruna çıkacaksın. Gidecek hiçbir yerin yok. **3-** Arap kültüründe sağ, deyim olarak "uğur, mutluluk, sağlamlık ve kurtuluşu" ifade etmektedir. **4-** Hesaba katmadıkları bir şekilde.

وَيَصْلٰى سَعِيرًا ﴿١٢﴾	12. Fakat alevli ateşe girecek.
اِنَّهٗ كَانَ فِىْٓ اَهْلِهٖ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾	13. O, dünyada yakınları içindeyken sevinçliydi.
اِنَّهٗ ظَنَّ اَنْ لَّنْ يَّحُوْرَ ﴿١٤﴾	14. O, kesinlikle dönmeyeceğini[1] sanıyordu.
بَلٰى ۚ اِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهٖ بَصِيرًا ﴿١٥﴾	15. Bilakis! Rabb'i onu çok iyi görüyordu.
فَلَآ اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾	16. Şafak vaktine yemin ederim;
وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾	17. Geceye ve barındırdıklarına,
وَالْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾	18. Dolunay halindeki aya,
لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾	19. Kesinlikle tabakadan tabakaya bineceksiniz.[2]
فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٠﴾	20. Onların nesi var ki inanmıyorlar?
وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُوْنَ ﴿٢١﴾	21. Kendilerine Kur'an okunduğu zaman secde[3] etmiyorlar.
بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُكَذِّبُوْنَ ﴿٢٢﴾	22. Aksine, gerçeği yalanlayan nankörler, yalanlıyorlar.
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوْعُوْنَ ﴿٢٣﴾	23. Allah, onların içlerinde ne sakladıklarını en iyi bilendir.
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٤﴾	24. O halde onları elem verici azapla haberdar et!
اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٢٥﴾	25. Ancak iman eden ve salihatı yapanlar hariç. Onlar için minnet altında bırakmayan bir ödül vardır.

1- Ölümden sonra diriltilmeyeceğine inanıyordu. **2-** Kıyamet Günü halden hale sürekli değişecek ama asla yok olup gitmeyeceksiniz. **3-** Buyruklarını önemseyip gereğini yapmıyorlar. O'na teslim olmuyorlar.

85. BURÛC SÛRESİ

[İniş sırası: 27, Mekki, 22 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Burûc/burçlar" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الْبُرُوجِ ﴿٨٥﴾	
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾	1. Burçlar sahibi gökyüzüne ant olsun,
وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾	2. Söz verilen güne ant olsun,
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾	3. Tanığa ve tanıklık edilene ant olsun,
قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِ ﴿٤﴾	4. Uhdud'un Ashab'ı[1] kahroldu;
اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾	5. O şiddetli ateşin sahipleri.
اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾	6. Hani onlar, onun başında oturmuşlardı.
وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾	7. Mü'minlere yaptıklarını izliyorlardı.
وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّآ اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾	8. Bunu, Mutlak Üstün Olan ve Övgüye Değer Yegâne Varlık olan Allah'a iman edenleri cezalandırmak için yapıyorlardı.
اَلَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾	9. O Allah ki, göklerin ve yerin mülkü[2] yalnızca O'na aittir. Allah, Her Şeye Tanık'tır.

1- Kur'an'ın ilk muhataplarının çok iyi bildiklerinden kuşku olmayan Ashab'ı Uhdud'un kim olduğu bugün tartışma konusudur. Kur'an, bu konuda kesin bir bilgi vermemektedir. Sonraki ayetlerden anlaşılan ve rivayetlere göre bunlar, kazıdıkları çukurda ateş yakıp, inananları o ateşe attıktan sonra onları izleyenlerdir. **2-** Sahipliği, egemenliği, yönetimi.

اِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾	10. Mü'min erkeklere ve kadınlara fitne[1] yapıp, sonra da kesin olarak tevbe etmeyenler için Cehennem azabı vardır. Onlar için yakıcı bir azap vardır.
اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾	11. İnanan ve salihatı[2] yapanlar için içinden nehirler akan Cennetler vardır. İşte bu, büyük kurtuluştur.
اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾	12. Rabb'inin yakalaması[3] kesinlikle çok şiddetlidir.
اِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾	13. Kuşkusuz başlatan ve tekrarlayan[4] O'dur.
وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾	14. O, Çok Bağışlayan'dır, Çok Seven'dir.
ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾	15. Şanı Yüce Arş'ın Sahibi'dir.
فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾	16. Dilediğini yapandır.
هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾	17. O orduların hadisi[5] sana geldi mi?
فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾	18. Firavun ve Semûd'un.
بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾	19. Doğrusu gerçeği yalanlayan nankörler, hâlâ bir yalanlama içindedirler.
وَاللّٰهُ مِنْ وَرَآئِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾	20. Allah, onları arkalarından[6] kuşatmıştır.
بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾	21. Bilakis, o şanı yüce şerefli bir Kur'an'dır,
فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾	22. Levh-i Mahfuz'dadır.[7]

1- Baskı ve zulüm yapan. **2-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, iyi olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek. **3-** Cezalandırması. **4-** İlk yaratan ve yaratmayı tekrarlayacak olan. **5-** Sözü. **6-** Hiç hesaba katmadıkları şekilde, her yönden. **7-** Korunmuş levha. İlahi koruma.

سُورَةُ الطَّارِقِ ﴿٨٦﴾	**86. TÂRIK SÛRESİ** *[İniş sırası: 36, Mekki, 17 ayet. Adını 1. ayetteki "Et-Târık/seher yıldızı" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالسَّمَآءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾	1. Sema'ya[1] ve Târık'a ant olsun,
وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾	2. Târık'ın ne olduğunu sen ne bileceksin?
اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾	3. O, delici[2] yıldızdır.
اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾	4. Hiçbir nefs[3] yoktur ki üzerinde koruyucu[4] bulunmasın.
فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾	5. İnsan neden yaratıldığına bir baksın.
خُلِقَ مِنْ مَّآءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾	6. Atılan bir sıvıdan yaratıldı;
يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَآئِبِ ﴿٧﴾	7. Omurga ile göğüs kemikleri arasından çıkan.
اِنَّهُ عَلٰى رَجْعِهٖ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾	8. Kuşkusuz O, onu yeniden diriltmeye elbette kadirdir.
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَآئِرُ ﴿٩﴾	9. Bütün gizliliklerin ortaya çıkarıldığı gün,
فَمَا لَهٗ مِنْ قُوَّةٍ وَّلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾	10. Onun ne bir gücü ne de bir yardımcısı vardır.
وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾	11. Dönüş sahibi semaya ant olsun,
وَالْاَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾	12. Yarılma sahibi yeryüzüne ant olsun.
اِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾	13. Kuşkusuz O, ayırt edici[5] bir sözdür.
وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾	14. O, sıradan bir söz değildir.

1- Göğe. **2-** Keskin parlaklığı ile karanlığı delen. **3-** Kimse, insan. **4-** Gözetleyici. **5-** Hakk ile batılı birbirinden ayıran.

اِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾	15. Onlar, planlar yapıyorlar[1],
وَاَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾	16. Ben de plan yapıyorum.
فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ اَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾	17. Gerçeği yalanlayan nankörlere biraz daha süre tanı, onları kendi hallerine bırak.

87. A'LÂ SÛRESİ

سُورَةُ الْاَعْلٰى ﴿٨٧﴾

[İniş sırası: 8, Mekki, 19 ayet. Adını 1. ayetteki "A'lâ/yüce" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى ﴿١﴾	1. Rabb'inin yüce adını tesbih et.
اَلَّذِى خَلَقَ فَسَوّٰى ﴿٢﴾	2. O ki yarattı ve düzene koydu.
وَالَّذِى قَدَّرَ فَهَدٰى ﴿٣﴾	3. O ki takdir etti[2] ve yol gösterdi.
وَالَّذِى اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ﴿٤﴾	4. O ki yerden bitkiler, yeşillikler çıkardı.
فَجَعَلَهُ غُثَآءً اَحْوٰى ﴿٥﴾	5. Derken onu kuru, kararmış çer çöp haline getirdi.
سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰى ﴿٦﴾	6. Sana okutacağız[3]; bir daha unutmayacaksın;[4]
اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰى ﴿٧﴾	7. Allah, aksini dilemedikçe. Kuşkusuz O, açık ve gizli olanı bilir.[5]
وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰى ﴿٨﴾	8. Kolay gelmesi için, sana yeterince kolaylaştıracağız.[6]
فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰى ﴿٩﴾	9. O halde öğüt ver[7], öğüt yararlı olacaksa!

1- Kur'an'ı geçersiz kılmak için. **2-** Her varlığa kendisine özgü özellikler(fıtrat) verdi. **3-** Sana ne yapacağını bildireceğiz. Gideceğin yolu göstereceğiz. **4-** Bir daha şaşırmayacaksın. **5-** Mesajı iletmede ne yapıp ne yapmadığını bilir. **6-** Bu yolda karşılaşacağın zorluklardan çekinme, Biz sana yardım edeceğiz. **7-** Yararlı olup olmadığına bakmaksızın sen öğüt vermeye devam et.

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰى ﴿١٠﴾	10. Huşu[1] duyan kimse öğüt alacaktır.
وَيَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقَى ﴿١١﴾	11. Şaki[2] olan ondan kaçınır.
اَلَّذِى يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى ﴿١٢﴾	12. Ki o, büyük ateşe atılacaktır.
ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿١٣﴾	13. Sonra orada ölüm de yok, yaşam da.[3]
قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى ﴿١٤﴾	14. Doğrusu arınan kimse kurtuluşa ermiştir;
وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ﴿١٥﴾	15. Rabb'inin adını anıp salla[4] eden.
بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾	16. Ne var ki siz[5] dünya hayatını tercih ediyorsunuz.
وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَاَبْقٰى ﴿١٧﴾	17. Oysaki ahiret hayatı daha hayırlı ve daha kalıcıdır.
اِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْاُولٰى ﴿١٨﴾	18. Bu, önceki sahifelerde[6] de vardı.
صُحُفِ اِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى ﴿١٩﴾	19. İbrâhîm'ın ve Mûsâ'nın.

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ ﴿٨٨﴾

88. ĞÂŞİYE SÛRESİ

[İniş sırası: 68, Mekki, 26 ayet. Adını 1. ayetteki "Ğâşiye/kaplayan, bürüyen" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾	1. Ğâşiyenin[7] hadisi[8] sana geldi mi?
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾	2. İzin Günü[9] birtakım yüzler öne düşüktür;[10]

1- Derin saygı ve içten sevgi beslemek, üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duymak. **2-** Bahtsız, azgınlaşan. **3-** Ölüp kurtulmak da yok, rahat yüzü görmek de. **4-** Çevirilerde bu sözcüğe "namaz kılma" anlamının verilmesi doğru değildir. "Salla" sözcüğü; bu ayette sürekli destek olmak, izleyici kalmamak, sürekli ilgi duymak" anlamındadır. **5-** Siz zamirinden kasıt, müşrikler ve kâfirlerdir. **6-** Vahiylerde. Gönderilen Kitaplarda. **7-** Dehşeti her şeyi kaplayıp kuşatacak olanın. **8-** Haberi. **9-** Kıyamet Günü, hesap sorma günü. **10-** Müşrikler ve kâfirler dünyada göstermedikleri huşuyu (saygıyı) Allah'ı büyüklemeyi ahirette göstereceklerdir.

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۙ ﴿٣﴾	3. Bitmiş, tükenmiş olarak.[1]
تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ۙ ﴿٤﴾	4. Kızgın ateşe atılacaklar.
تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ؕ ﴿٥﴾	5. Kaynar bir kaynaktan içirilirler.
لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ۙ ﴿٦﴾	6. Onlar için kuru dikenli bir bitkiden başka yiyecek yoktur;
لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِىْ مِنْ جُوْعٍ ؕ ﴿٧﴾	7. O, beslemez ve açlığı gidermez.
وُجُوْهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۙ ﴿٨﴾	8. İzin Günü birtakım yüzler[2] nimetler içindedirler.
لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ۙ ﴿٩﴾	9. Yaptıklarından dolayı hoşnutturlar.
فِىْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۙ ﴿١٠﴾	10. Mükemmel bir bahçededirler.
لَا تَسْمَعُ فِيْهَا لَاغِيَةً ؕ ﴿١١﴾	11. Orada boş söz duymazlar.
فِيْهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۚ ﴿١٢﴾	12. Orada devamlı akan bir pınar vardır.
فِيْهَا سُرُرٌ مَّرْفُوْعَةٌ ۙ ﴿١٣﴾	13. Yükseklere kurulmuş divanlar,
وَّاَكْوَابٌ مَّوْضُوْعَةٌ ۙ ﴿١٤﴾	14. İçime hazır içecekler,
وَّنَمَارِقُ مَصْفُوْفَةٌ ۙ ﴿١٥﴾	15. Sıra sıra yastıklar,
وَّزَرَابِىُّ مَبْثُوْثَةٌ ؕ ﴿١٦﴾	16. Serilmiş halılar vardır.
اَفَلَا يَنْظُرُوْنَ اِلَى الْاِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۗ ﴿١٧﴾	17. Hiç mi deveye[3] bakmıyorlar, nasıl yaratılmış?
وَاِلَى السَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۗ ﴿١٨﴾	18. Ve gökyüzüne, nasıl yükseltilmiş?

1- Yaptıkları boşa gitmiştir. **2-** Kimseler. **3-** Diğer bir okuyuşa göre “bulutlara.” “İbil,” deve demektir. Bu sözcük “ibbil” olarak okunduğunda ise “bulut” anlamına gelmektedir.

وَاِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾	19. Ve dağlara, nasıl dikilmişler?
وَاِلَى الْاَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾	20. Ve yeryüzüne, nasıl yayılıp döşenmiş?
فَذَكِّرْ اِنَّمَآ اَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾	21. Öğüt ver; sen yalnızca öğüt vericisin.
لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾	22. Kimseyi zorla inandıracak değilsin.
اِلَّا مَنْ تَوَلّٰى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾	23. Ancak kim yüz çevirir ve gerçeği yalanlayan nankör olursa,
فَيُعَذِّبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ ﴿٢٤﴾	24. Allah, ona en büyük azapla azap eder.
اِنَّ اِلَيْنَآ اِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾	25. Kuşkusuz onların dönüşü Bizedir.
ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾	26. Sonra, kuşkusuz onların hesapları kesinlikle Bize aittir.
سُورَةُ الْفَجْرِ ﴿٨٩﴾	**89. FECR SÛRESİ** *[İniş sırası: 10, Mekki, 30 ayet. Adını 1. ayetteki "Fecr/tan yerinin ağarması" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالْفَجْرِ ﴿١﴾	1. Fecre[1] ant olsun.
وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾	2. On geceye,
وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾	3. Çift ve tek olana,
وَالَّيْلِ اِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾	4. Geçip giden geceye.
هَلْ فِى ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذِى حِجْرٍ ﴿٥﴾	5. İşte bunlarda aklını kullanan kimse için bir kasem[2] yok mu?
اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾	6. Rabb'inin Âd kavmine ne yaptığını biliyor musun?

1- Tan yerinin ağarma zamanı. **2-** İkna olmalarını sağlayacak işaret, belirti, kanıt yok mu?

اِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۙ﴿٧﴾	7. Sütunlara sahip İrem'e!
اَلَّتِىْ لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى الْبِلَادِ ۙ﴿٨﴾	8. Ki, beldeler içinde onun bir eşi yaratılmadı;
وَثَمُوْدَ الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۙ﴿٩﴾	9. Ve vadide kayaları oyan Semûd'a,
وَفِرْعَوْنَ ذِى الْاَوْتَادِ ۙ﴿١٠﴾	10. Ve kazıklar sahibi Firavun'a;
اَلَّذِيْنَ طَغَوْا فِى الْبِلَادِ ۙ﴿١١﴾	11. Onlar ki, ülkelerde tağutlaşmışlardı[1],
فَاَكْثَرُوْا فِيْهَا الْفَسَادَ ۙ﴿١٢﴾	12. Böylece oralarda bozgunculuğu çoğaltmışlardı.
فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۙ﴿١٣﴾	13. Bu yüzden Rabb'in onları azap kırbacıyla kırbaçladı.
اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ؕ﴿١٤﴾	14. Çünkü Rabb'in olup-biteni görüp-gözlemektedir.
فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰىهُ رَبُّهٗ فَاَكْرَمَهٗ وَنَعَّمَهٗ فَيَقُوْلُ رَبِّىْٓ اَكْرَمَنِ ؕ﴿١٥﴾	15. Fakat o insan[2]; Rabb'i ne zaman onu sınamak için ikramda bulunsa ve ona nimet verse, "Rabb'im bana ikram etti.[3]" der.
وَاَمَّآ اِذَا مَا ابْتَلٰىهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهٗ فَيَقُوْلُ رَبِّىْٓ اَهَانَنِ ۚ﴿١٦﴾	16. Fakat ne zaman ona sınamak için rızkını ölçülü verirse[4], "Rabb'im beni alçaltı.[5]" der.
كَلَّا بَلْ لَّا تُكْرِمُوْنَ الْيَتِيْمَ ۙ﴿١٧﴾	17. Hayır! Doğrusu siz yetime ikram etmiyorsunuz.
وَلَا تَحٰٓضُّوْنَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ۙ﴿١٨﴾	18. Yoksulu yedirmede birbirinizi teşvik etmiyorsunuz.

1- Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir. Tağut; insanlara kaba kuvvetle hükmeden kişi veya kurumu ifade etmektedir. **2-** Ayette geçen insan sözcüğü, insanların tamamını değil, belli başlı insanları, yani müşrikleri kastetmektedir. **3-** Doğru yolda olduğum için, Rabb'imin bu nimetini hak etmekteyim. **4-** Daraltsa. **5-** Doğru yolda olmadığım için beni ikramından mahrum bıraktı. Müşriklere göre, yoksul ve güçsüz kimseler ki bunlar çoğunlukla Nebimizin yanında yer almışlardı, bunlar yanlış yolda olduklarından Rabb'in ikramından mahrum bırakılmaktaydılar.

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَمًّاۙ ﴿١٩﴾	19. Varis olduğunuz mirası ihtirasla yiyorsunuz[1].
وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّاؕ ﴿٢٠﴾	20. Malı büyük bir sevgiyle, çok seviyorsunuz.
كَلَّٓا اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّاۙ ﴿٢١﴾	21. Hayır, hayır! Yer, paramparça olup dağıldığı zaman,
وَجَٓاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّاۚ ﴿٢٢﴾	22. Rabb'in emri geldiği ve melekler saf saf dizildiği zaman,
وَجٖٓىءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰىؕ ﴿٢٣﴾	23. İzin Günü[2] Cehennem ortaya getirilir. O gün insan neyin ne olduğunu anlar, ancak bunun ona bir yararı olmaz.
يَقُولُ يَا لَيْتَنٖى قَدَّمْتُ لِحَيَاتٖىۚ ﴿٢٤﴾	24. "Ah keşke hayattayken, ahiret hayatım için hazırlık yapmış olsaydım." der.
فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُٓ اَحَدٌۙ ﴿٢٥﴾	25. Artık İzin Günü, O'nun azabı hiç kimsenin azabına benzemez.
وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُٓ اَحَدٌؕ ﴿٢٦﴾	26. O'nun vurduğu bağ, hiç kimsenin vurduğu bağa benzemez.
يَٓا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُۗ ﴿٢٧﴾	27. "Ey mutmain nefs![3]
اِرْجِعٖٓى اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةًۚ ﴿٢٨﴾	28. Rızasını kazanarak, razı olarak Rabb'ine dön.[4]
فَادْخُلٖى فٖى عِبَادٖىۙ ﴿٢٩﴾	29. Kullarıma katıl[5];
وَادْخُلٖى جَنَّتٖى ﴿٣٠﴾	30. Cennetime gir."

1- Sahip olduğunuz malda-mülkte hakkı olanları hiç gözetmiyorsunuz. **2-** Hesap görme günü. **3-** Sahip olduğu nimetlerden dolayı doğru yolda olduğunu sanan, varlığı ile kendisini yeterli gören kimse; müşrikler. İçinde bulunduğu halden memnun olan kimse. **4-** Rabb'in gösterdiği yoldan giderek, O'nun emirlerine itaat ederek, Hakk yola dön. **5-** Böylelikle Cennetlik kullarımın arasına gir.

سُورَةُ الْبَلَدِ ﴿٩٠﴾	**90. BELED SÛRESİ** *[İniş sırası: 35, Mekki, 20 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Beled/belde, kent" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
لَآ اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۙ ﴿١﴾	1. Hayır! Bu beldeye yemin ederim!
وَاَنْتَ حِلٌّۢ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۙ ﴿٢﴾	2. Senin de içinde yaşadığın beldeye,
وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ۙ ﴿٣﴾	3. Ant olsun doğurana ve doğurduğuna!
لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِىْ كَبَدٍ ؕ ﴿٤﴾	4. Biz insanı gerçekten zorluk arasında yarattık.
اَيَحْسَبُ اَنْ لَّنْ يَّقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ۘ ﴿٥﴾	5. Kendisine hiç kimsenin güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?
يَقُوْلُ اَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ؕ ﴿٦﴾	6. "Yığınlarca mal harcadım." diyor.
اَيَحْسَبُ اَنْ لَّمْ يَرَهٗٓ اَحَدٌ ۘ ﴿٧﴾	7. Kendisini hiç kimsenin görmediğini mi sanıyor?
اَلَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ عَيْنَيْنِ ۙ ﴿٨﴾	8. Ona iki gözü Biz vermedik mi?
وَلِسَانًا وَّشَفَتَيْنِ ۙ ﴿٩﴾	9. Bir dil ve iki dudak.
وَهَدَيْنٰهُ النَّجْدَيْنِ ۚ ﴿١٠﴾	10. Ona iki yol[1] gösterdik.
فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۚ ﴿١١﴾	11. Ne var ki o, sarp yokuşu aşmayı göze alamadı.[2]
وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا الْعَقَبَةُ ؕ ﴿١٢﴾	12. Bilir misin nedir sarp yokuş?

1- Doğru ve eğri, Hakk ve Batıl, iman ve küfür, iyilik ve kötülük… **2-** Köleye özgürlüğünü vermedi. Tutku ve kuruntuların isteklerine karşı koyamadı. Hakk'ı, hayrı, adaleti tercih etmek işine gelmedi.

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾	13. Boynu çözmektir,[1]
اَوْ اِطْعَامٌ فِى يَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾	14. Veya darlık ve yoklukta doyurmaktır;
يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾	15. Yakınlık sahibi olan yetimi,[2]
اَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾	16. Veya hiçbir şeyi olmayan miskini,[3]
ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾	17. Sonra birbirlerine sabrı[4] ve merhameti tavsiye eden inananlardan olmaktır.
اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾	18. İşte onlar, ashab-ı meymenedir.[5]
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا هُمْ اَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ ﴿١٩﴾	19. Ayetlerimizi küfredenler[6] ashab-ı meşemedir.[7]
عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾	20. Onlara, üzerlerine kapıları kapatılmış bir ateş vardır.

1- Köleyi özgürleştirmektir. Rakabe, sözcük olarak, "boyun" demektir. Mecaz olarak, özgürlüğünü kaybetmiş insan için; esir veya köle için kullanılmaktadır. **2-** Yakınında, çevrende bulunan sahipsiz, kimsesiz kalmışları. **3-** Çalışacak gücü ve işi olmayan, yerlerde sürünen yoksul. Hiçbir şeyi olmayan. **4-** Direnmeyi, zorluklara göğüs germeyi, yılgınlık göstermemeyi. **5-** Sağın adamı. Meymene, sözcük olarak "sağ el" veya "uğurlu, bereketli" anlamındadır. Deyim olarak; bahtı iyi olan, bereketli, mutluluk sahibi" demektir. Veya deyim olarak, "yüksek makam, güç ve şeref" demektir. Keza Türkçede de birisine "Bu benim sağ kolumdur." dendiği zaman, ona verilen değer gösterilmiş olunmaktadır. **6-** Gerçeği yalanlayan nankörler. Gerçeği görmezden gelenler, gerçeğin üzerini örtenler. **7-** Sözcük olarak, "uğursuzluk, talihsizlik;" "sol el" demektir. "Sol el" Arapça'da deyim olarak "zayıflık ve zillet" demektir.

سُورَةُ الشَّمْسِ ﴿٩١﴾	**91. ŞEMS SÛRESİ** *[İniş sırası: 26, Mekki, 15 ayet. Adını 1. ayetteki "Eş-Şems/Güneş" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالشَّمْسِ وَضُحٰىهَا ﴿١﴾	1. Güneş'e ve onun aydınlığına ant olsun,
وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰىهَا ﴿٢﴾	2. Ve onu izleyen Ay'a,
وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰىهَا ﴿٣﴾	3. Ve onu ortaya çıkaran gündüze,
وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰىهَا ﴿٤﴾	4. Ve onu örten geceye,
وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰىهَا ﴿٥﴾	5. Ve göğe ve onu düzenleyene,
وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰىهَا ﴿٦﴾	6. Ve yere ve onu döşeyene,
وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰىهَا ﴿٧﴾	7. Ve nefse[1] ve onu biçimlendirene,
فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰىهَا ﴿٨﴾	8. Sonra ona fücurunu[2] ve takvasını[3] ilham[4] etti.
قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰىهَا ﴿٩﴾	9. Elbette zekka[5] eden kurtuluşa ermiştir.

1- Kimseye, kişiye **2-** Kötü, bozguncu, samimiyetsiz, yalancı, hak-hukuk tanımaz, düzenbaz, zalim; kısacası din diyanet tanımamak, dinin sınırlarını çiğneyerek onun dışına çıkmak demektir. İmanın dışa yansıması nasıl ki birr, takva, sâlihâtı yapmak ise, küfrün dışa yansıması da "fucur"dur. **3-** Fucurdan/ Kötülükten korunma. **4-** İlham, sözcük olarak "yutmak" demektir. Allah'ın kullarının kalbine attığı, ona ulaştırdığı şeyler için kullanılmaktadır. Bu ulaştırma içe yerleştirme anlamında "yutturma" gibidir. **5-** Zekât yapan. Arınan; şirkten arınan. Allah'tan başka ilahlara kulluk etmeyi reddeden. Zekât mali yardım demek değil, benliği şirkten arındırmaktır.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰىهَا ﴿١٠﴾	10. Elbette onu kirleten[1] de hüsrana uğramıştır.
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰىهَآ ﴿١١﴾	11. Semûd halkı tağutluğu[2] nedeniyle yalanladı.
اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰىهَا ﴿١٢﴾	12. Onların en azgını ayaklandığı zaman,
فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ وَسُقْيٰهَا ﴿١٣﴾	13. Allah'ın resûlü Sâlih onlara, "O, Allah'ın dişi devesidir, onun su içme hakkına dokunmayın." dedi.
فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰىهَا ﴿١٤﴾	14. Fakat onu yalanladılar. Sonra onu kestiler. Rabb'leri suçları nedeniyle üzerlerini azapla kapladı. Orayı yerle bir etti.
وَلَا يَخَافُ عُقْبٰىهَا ﴿١٥﴾	15. O cezalandırmasının sonucundan çekinmez.
سُورَةُ الَّيْلِ ﴿٩٢﴾	**92. LEYL SÛRESİ** *[İniş sırası: 9, Mekki, 21 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Leyl/gece" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ﴿١﴾	1. Örttüğü zaman geceye ant olsun.
وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿٢﴾	2. Ortaya çıktığı zaman gündüze,
وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٣﴾	3. Erkeği ve dişiyi yaratana,
اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى ﴿٤﴾	4. Çabalarınız çeşit çeşittir.
فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى ﴿٥﴾	5. Fakat kim verir ve takva sahibi olursa,

1- Şirke bulaşan. Allah'ın yanı sıra başka ilahlara da kulluk eden. Takvanın yerine fücuru seçen. **2-** Allah'a isyan etmek anlamına gelen "tağa" kökünden türemiştir. Azgın, sapkın, kötülük önderi, zorba, şeytan, put, kâhin; Allah'ın buyruklarına itibar etmeyen kişi ve kurum anlamına gelmektedir.

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ۙ ﴿٦﴾	6. En iyiyi doğrularsa,
فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ؕ ﴿٧﴾	7. Ona en kolayı[1] kolaylaştıracağız.
وَاَمَّا مَنْۢ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ۙ ﴿٨﴾	8. Fakat kim cimrilik eder de kendisini müstağni[2] görürse,
وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ۙ ﴿٩﴾	9. En iyiyi yalanlarsa,
فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ؕ ﴿١٠﴾	10. Ona en zoru[3] kolaylaştıracağız.
وَمَا يُغْنِىْ عَنْهُ مَالُهٗۤ اِذَا تَرَدّٰى ؕ ﴿١١﴾	11. Düştüğü[4] zaman malı ona yarar sağlamaz.
اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ۘ ﴿١٢﴾	12. Kuşkusuz doğru yolu göstermek Bize aittir.
وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ﴿١٣﴾	13. Kuşkusuz ilk[5] de son[5] da Bizimdir.
فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى ۚ ﴿١٤﴾	14. Alev saçan bir ateşe karşı sizi uyardım.
لَا يَصْلٰىهَاۤ اِلَّا الْاَشْقَى ۙ ﴿١٥﴾	15. Ona şaki[6] olandan başkası girmez.
اَلَّذِىْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ؕ ﴿١٦﴾	16. O ki yalanladı ve yüz çevirdi.
وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقَى ۙ ﴿١٧﴾	17. Takva sahibi olan, ondan uzak tutulacak.
اَلَّذِىْ يُؤْتِىْ مَالَهٗ يَتَزَكّٰى ۚ ﴿١٨﴾	18. O ki malını vererek arınır.
وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهٗ مِنْ نِّعْمَةٍ تُجْزٰۤى ۙ ﴿١٩﴾	19. Bunu kimseden karşılık beklemeden yapar.
اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى ۚ ﴿٢٠﴾	20. İsteği yalnızca Yüce Rabb'inin rızasını kazanmaktır.
وَلَسَوْفَ يَرْضٰى ﴿٢١﴾	21. Yakında mutlaka hoşnut olacaktır.

1- Cenneti. **2-** Kendisini yeterli gören, büyüklenen, kibirlenen. **3-** Cehennemi. **4-** Helak olduğu, çukura yuvarlandığı, öldüğü, Cehennem'e yuvarlandığı. **5-** Dünya da ahiret de. **6-** İflah olmaz azgın.

سُورَةُ الضُّحٰى ﴿٩٣﴾	**93. DUHÂ SÛRESİ** *[İniş sırası: 11, Mekki, 11 ayet. Adını 1. ayetteki "Duhâ/kuşluk vakti" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالضُّحٰى ۙ ﴿١﴾	1. Duhâ[1] vaktine ant olsun.
وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰى ۙ ﴿٢﴾	2. Gecenin karanlıktaki dinginliğine,
مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ؕ ﴿٣﴾	3. Rabb'in seni bırakmadı ve sana darılmadı.
وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ؕ ﴿٤﴾	4. Senin için gelecek, geçmişten hayırlı olacak.
وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ؕ ﴿٥﴾	5. Yakında Rabb'in sana verecek, sen de hoşnut olacaksın.
اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰى ۖ ﴿٦﴾	6. Seni yetim bulup, barındırmadı mı?
وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰى ۖ ﴿٧﴾	7. Seni şaşırmış bulup, doğru yolu göstermedi mi?
وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَاَغْنٰى ؕ ﴿٨﴾	8. Seni muhtaç durumda bulup ğına[2] etmedi mi?
فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ؕ ﴿٩﴾	9. Öyleyse sakın yetimi[3] hor görme.[4]
وَاَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ؕ ﴿١٠﴾	10. Sakın isteyeni[5] geri çevirme.
وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾	11. Ve Rabb'inin nimetini[6] her fırsatta hadis et.[7]

1- Kuşluk. **2-** Çevirilerde ayete, "Seni yoksul bulup, zenginleştirmedi mi?" şeklinde anlam verilmektedir. Oysaki burada söz konusu olan servet zenginliği değil; "ğına" sözcüğü ile kast edilen, ona verilen görevin, bir insan için en büyük zenginlik, en büyük nimet olduğudur. **3-** Kimsesizi. **4-** Güçsüzü, zayıfı önemsiz görme. **5-** İstenilen şey somut olarak belirtilmemiş olmakla birlikte, bağlama bakıldığında; istenilen şeyin "bilgi edinme," "hakkı öğrenme," "korunup gözetilme" olduğu anlaşılmaktadır. Bir sonraki ayetten de bu anlaşılmaktadır. **6-** Gönderdiği vahyi. **7-** Anlat.

سُورَةُ الْاِنْشِرَاحِ ﴿٩٤﴾	**94. İNŞİRÂH SÛRESİ** *[İniş sırası: 12, Mekki, 8 ayet. Adını 1. ayetteki "İnşirâh/açmak" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۙ ﴿١﴾	1. Senin için göğsünü açmadık mı?[1]
وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ۙ ﴿٢﴾	2. Yükünü üzerinden atmadık mı?[2]
اَلَّذِىٓ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۙ ﴿٣﴾	3. Belini büken yükünü?[3]
وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ؕ ﴿٤﴾	4. Senin zikrini yükseltmedik mi?[4]
فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۙ ﴿٥﴾	5. Zira zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ؕ ﴿٦﴾	6. Elbette zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ۙ ﴿٧﴾	7. O halde her fırsatta kararlılıkla yeni şeyler yapmaya giriş.
وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾	8. Ve yalnızca Rabb'ine yönel.[5]
سُورَةُ التِّينِ ﴿٩٥﴾	**95. TÎN SÛRESİ** *[İniş sırası: 28, Mekki, 8 ayet. Adını 1. ayetteki "Tîn/incir" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۙ ﴿١﴾	1. İncire ve zeytine ant olsun,
وَطُورِ سِينِينَ ۙ ﴿٢﴾	2. Ve Sina Dağı'na[6],

1- Sıkıntılarına, kara kara düşünmene, ne yapacağını bilmemene son vermedik mi? Seni rahatlatmadık mı? **2-** Ne yapacağını bilmezken, sana yol gösterdik. **3-** İnsanlığın içinde bulunduğu durumun sana verdiği üzüntüyü. **4-** Bu denli önemli bir görevi (nebilik ve resûllük) sana vererek, herkes tarafından bilinmene ve anılmana neden olmadık mı? **5-** Yardım ve desteği yalnızca Allah'tan iste. İsteklerini yalnızca Rabb'ine yönelt. **6-** Bereketli meyve ağaçları ile bezenmiş Sina dağına.

وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمِينِۙ ﴿٣﴾	3. Ve bu güvenli kente.
لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِىٓ اَحْسَنِ تَقْوِيمٍۖ ﴿٤﴾	4. Ant olsun ki insanı en iyi biçimde yarattık.
ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَۙ ﴿٥﴾	5. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik.
اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۗ ﴿٦﴾	6. Ancak iman eden ve salihatı yapanlar hariç. Onlar için minnet altında bırakmayan bir ödül vardır.
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِۗ ﴿٧﴾	7. Hal böyleyken, sana[1] dini[2] yalanlatan nedir?
اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾	8. Allah; hüküm verenlerin, en iyi hüküm vereni değil mi?
سُورَةُ الْعَلَقِ ﴿٩٦﴾	**96. ALÂK SÛRESİ** *[İniş sırası: 1, Mekki, 19 ayet. Adını 2. ayetteki "Alek/asılmış, tutunmuş olan" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَۚ ﴿١﴾	1. Yaratan Rabb'inin adıyla duyur.[3]
خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ ﴿٢﴾	2. İnsanı alaktan[4] yarattı.
اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ ﴿٣﴾	3. Duyur, senin Rabb'in en büyük kerem[5] sahibidir.

1- İnkâr eden, müşrik olan kimse. **2-** Hesap Günü'nü. **3-** Vahyin ilk ayeti olduğu kabul gören bu ayetteki "ıkra" sözcüğüne "oku" anlamı vermek önemli bir yanılgıdır. Henüz ortada okunacak bir metin olmadığına göre, okumaktan söz etmek doğru değildir. Bu sözcükle ifade edilen şey; sana vahyettiğimiz mesajı, aklında tut, derleyip toparla ve ondan sonra da insanlara duyurmaya, ilan etmeye, ulaştırmaya başla demektir. Ikra, sözcük anlamı olarak esasen "bir şeyleri biriktirip onu dağıtmak, başka yerlere nakletmek" demektir. Bu ayeti, İslam'ın bilgiye verdiği değeri örneklemek için konu edinmek; "İslam'ın ilk emri okudur" türü bir tanımlama yapmak doğru değildir. Zira ayet, okumanın öneminden değil, vahyin insanlara duyurulmasından söz etmektedir. Nasıl ki "ezan okumak", "türkü okumak" dendiği zaman, okunan bir metinden değil de duyurmaktan, söylemekten söz edilmiş olunuyorsa, ayetteki "ıkra" sözcüğü de duyurma anlamındadır. **4-** Döl yatağına tutunan, döl yatağında asılı olan. **5-** En cömert, en şerefli, en saygın.

اَلَّذِىْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ ﴿٤﴾	4. Kalemle öğretendir.
عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْؕ ﴿٥﴾	5. İnsana bilmediğini öğretti.
كَلَّآ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰٓىۙ ﴿٦﴾	6. Bu gerçeğe rağmen insan yine de tuğyan[1] eder.
اَنْ رَّاٰهُ اسْتَغْنٰىؕ ﴿٧﴾	7. Kendisini yeterli gördüğü için.
اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰىؕ ﴿٨﴾	8. Oysaki dönüş Rabb'inedir.
اَرَاَيْتَ الَّذِىْ يَنْهٰىۙ ﴿٩﴾	9. Gördün mü şu alıkoyanı?
عَبْدًا اِذَا صَلّٰىؕ ﴿١٠﴾	10. Salla[2] ederken bir kulu!
اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰٓىۙ ﴿١١﴾	11. Gördün mü?[3] Ya o doğru yolda ise!
اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰىؕ ﴿١٢﴾	12. Veya takvayı[4] buyuruyorsa?
اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىؕ ﴿١٣﴾	13. Gördün mü; ya yalanlayıp ve yüz çevirdi ise?[5]
اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰىؕ ﴿١٤﴾	14. Allah'ın kesinlikle her şeyi gördüğünü bilmiyor mu?
كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِۙ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِۙ ﴿١٥﴾	15. Hayır, kesinlikle öyle değil! Eğer gerçekten vazgeçmezse perçeminden[6] yakalarız.
نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍۚ ﴿١٦﴾	16. Yalancı, günahkâr ve suçlu perçeminden.

1- Haddi aşma, zulüm, azgınlık, sapkınlık, isyan, küfür. **2-** Çağrıda bulunan. Salat sözcüğü, ilk bu ayette geçmektedir. Bu surenin, vahyedilen ilk sure olduğu dikkate alındığında, "salla" sözcüğüne namaz anlamı vermek önemli bir yanılgıdır. Bu yanılgı; bundan sonra da bu sözcüğe, geçtiği her yerde namaz anlamının verilmesine neden olmaktadır. Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek, ibadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inanmak, dua, çağrıda bulunmak, namaz, rahmet, destek, dayanışma, Yahudi tapınağı, havra gibi anlamlara gelen "salat" sözcüğünün bu ayetteki karşılığı, çağrıda bulunmak, insanları İslam'a davete destek olmaktır. **3-** Düşünsene. **4-** Allah'ın buyruklarına içtenlikle uyarak; o buyruklarla, kötü ve zararlı şeylere karşı kendisini korumaya, güvenceye almak. **5-** Düşünsene, engelleme yapan kimsenin kendisi gerçeği yalanlıyorsa? **6-** Saçından.

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾	17. Haydi, yardımcılarını çağırsın.
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾	18. Biz de zebanileri çağıracağız.
كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ﴿١٩﴾	19. Hayır, kesinlikle öyle değil! Ona boyun eğme; secde et ve yaklaş[1].
سُورَةُ الْقَدْرِ ﴿٩٧﴾	**97. KADR SÛRESİ** *[İniş sırası: 25, Mekki, 5 ayet. Adını 1. ayetteki "Kadr/değerli" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾	1. Kuşkusuz Biz onu[2] kad'r gecesinde[3] indirdik.
وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾	2. Kad'r gecesinin ne olduğunu sana bildiren nedir?
لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾	3. Kad'r gecesi bin aydan daha hayırlıdır.[4]
تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾	4. Melekler[5] ve ruh[6], onda Rabb'lerinin izniyle her bir emir için iner de inerler.
سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾	5. O, fecrin ağarmasına[7] kadar selamdır.[8]

1- Allah'a teslim ol, Allah'a boyun eğerek, saygıyla yönelerek, O'na yakın ol. **2-** Kur'an'ı. **3-** "Kad'r", sözcük olarak değer, kıymet demektir. Kadir gecesi, Kur'an'ın inmeye başladığı ilk gecedir. Ve bu tarihi süreç içinde yalnızca bir kez yaşanmıştır. Kadir gecesi her yıl tekrarlanan bir süreç değildir. **4-** Kadir gecesini önemli yapan, gecenin bizatihi kendisi değil, Kur'an'ın o gecede indirilmiş olmasıdır. Yani geceyi önemli yapan şey, Kur'an'ın ilk kez indirilmeye başlandığı gece olmasıdır. Bu gecenin, bin aydan daha hayırlı olduğunu söylemekle vurgulanan şey, Kur'an'ın ne denli önemli bir olay olduğuna dikkat çekmektir. Bin yıl sayısı, Kur'an'ın saygınlığının derecesini, önemini vurgulamak için ifade edilen sayıdır. Bu süre bildiren bir sayı değil, değer bildiren bir sayıdır. Bu gecenin günahları sıfırlayan bir gece olduğuna dair ileri sürülen rivayetlerin tamamı uydurmadır, Kur'an'ın mesajına her açıdan aykırıdır ve İsrâîliyyât kaynaklıdır. Bu, parmağın gösterdiği şeye bakmak yerine, parmağa odaklanmak körlüğünden başka bir şey değildir. **5-** "İlahi güç." **6-** Ruh, sözcük olarak; "can", "vücuda hayat veren cevher" demektir. Kur'an, ruh sözcüğünü vahiy anlamında kullanmaktadır. Zira vahiy, insana ve topluma hayat vermekte, insana ve topluma düzen vererek onları canlı ve diri tutmakta; onlara en iyi yaşantıyı sağlamanın yolunu göstermektedir. **7-** Şafak sökene kadar. **8-** Esenliktir, güvendir.

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ ﴿٩٨﴾

98. BEYYİNE SÛRESİ

[İniş sırası: 100, Medeni, 8 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Beyyine/kanıt içeren bilgi" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

1. Kitap Ehli'nden ve Müşriklerden gerçeği yalanlayan nankörler, kendilerine beyyine[1] gelmeden ayrılığa düşmüş değillerdi.

رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾

2. Allah'tan gelen dokunulmamış sahifelerden okuyan bir resûl.

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾

3. Onda değerli kitaplar[2] vardır.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

4. Kitap verilmiş olanlar, kendilerine beyyine[3] geldikten sonra ayrılığa düştüler.[4]

وَمَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

5. Oysa Allah'a kulluktan ve dini hanifler[5] olarak O'na has kılmaktan ve salatı ikame etmekten[6], zekâtı yapmaktan[6] başka bir şeyle emrolunmadılar. İşte doğru din budur.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا اُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

6. Kitap Ehli'nden gerçeği yalanlayan nankörler ve müşrikler, içinde sürekli kalmak üzere Cehennem ateşindedirler. İşte onlar, yaratılmışların en şerlileridirler.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

7. İman eden ve salihatı yapan[7] kimseler; işte onlar yaratılanların en hayırlı olanlarıdır.

1- Kanıt içeren; açıklayıcı, açığa çıkarıcı bilgi. **2-** Hükümler, öğretiler. **3-** Gerçeği apaçık, açıklayıcı olan bilgi. **4-** Hakk'ı kabul etmeye yanaşmadılar. **5-** Şirk koşmaksızın Allah'a yönelmiş olan. **6-** Şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönelmek, O'na kulluk etmek ve bunu arınmış, temizlenmiş bir benlikle yapmak. Bkz. 2:43. ayetin dipnotu. **7-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışmak, düzeltici olmak, yapıcı olmak, düzeltmeye teşvik etmek, iyiye yönlendirmek.

جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ؕ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُ ﴿٨﴾	8. Onların, Rabb'leri yanındaki ödülleri; içinde kesintisiz olarak sürekli kalacakları, altlarından nehirler akan Adn Cennetleridir. Allah, onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır. İşte bu, Rabb'ine huşu[1] duyan kimseler içindir.

99. ZİLZÂL SÛRESİ

[İniş sırası: 93, Mekki, 8 ayet. Adını 1. ayetteki "Zilzâl/sarsıntı" sözcüğünden almıştır.]

سُورَةُ الزِّلْزَالِ ﴿٩٩﴾	
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۙ ﴿١﴾	1. Yeryüzü şiddetli sarsıntı ile sarsıldığı zaman,
وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ۙ ﴿٢﴾	2. Yeryüzü ağırlıklarını çıkardığı;
وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ ﴿٣﴾	3. Ve insan, "Ona ne oluyor?" dediği,
يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا ۙ ﴿٤﴾	4. İzin Günü[2], hadislerini[3] anlatacak.[4]
بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ؕ ﴿٥﴾	5. Çünkü Rabb'in ona vahyetmiştir.[5]
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا ۙ لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ؕ ﴿٦﴾	6. İzin Günü, insanlar amelleri kendilerine gösterilsin diye grup grup ortaya çıkacaklar.
فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ؕ ﴿٧﴾	7. Artık kim zerre ağırlığınca iyilik yapmışsa onun karşılığını görür.
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾	8. Ve kim zerre ağırlığınca kötülük yapmışsa onun karşılığını görür.

1- Derin saygı ve içten sevgi beslemek, üstün ve yüce görmenin sonucu olarak hayranlık duymak. **2-** Hesap sorma günü. **3-** Haberlerini **4-** O gün yeryüzü hal diliyle olup biteni anlatacak. **5-** Böyle düzen koymuştur.

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ ﴿١٠٠﴾	**100. ÂDİYÂT SÛRESİ** *[İniş sırası: 14, Mekki, 11 ayet. Adını 1. ayetteki "Âdiyât/koşan" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾	1. Soluk soluğa koşanlara ant olsun,
فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾	2. Çarparak ateş çıkaranlara,
فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾	3. Sabahleyin akın edenlere,
فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾	4. Sonra toz koparanlara,
فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾	5. Sonra onunla bir topluluğa dalanlara ki,
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾	6. Kuşkusuz o insan[1] Rabb'ine karşı çok nankördür.
وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾	7. Ve o[2] da buna tanıktır.[3]
وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾	8. Doğrusu o hayrı[4] aşırı derecede sever.
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾	9. Bilmez mi kabirlerde olanlar çıkarıldığı zaman,
وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾	10. Ve göğüslerde olanlar açığa çıkarıldığı zaman,
إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾	11. İzin Günü[5] Rabb'lerinin her şeylerinden haberdar olduğunu.

1- Sapkınlıkta kalmayı tercih eden müşrikler. İnsan sözcüğünün başında "El" takısı olması söz konusu insanın belli bir kimse olduğunu ifade etmektedir. **2-** Müşrik insan. **3-** Kendisinin nankörlüğüne. **4-** Dünya malını. **5-** Hesap sorma günü.

سُورَةُ الْقَارِعَةِ ﴿١٠١﴾	**101. KÂRİA SÛRESİ** *[İniş sırası: 30, Mekki, 11 ayet. Adını 1. ayetteki "El-Kâria/şiddetli ses" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلْقَارِعَةُ ﴿١﴾	1. Kâri'a.[1]
مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾	2. Kâri'a nedir?
وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾	3. Kâri'aın ne olduğunu sen nereden bileceksin?
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾	4. O gün insanlar sağa sola uçuşan pervaneler[2] gibi olurlar.
وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾	5. Dağlar etrafa saçılmış renkli yün gibi olur.
فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾	6. Kimin tartısı ağır gelirse,[3]
فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾	7. O hoşnut edici bir yaşayış içindedir.
وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾	8. Kimin tartısı hafif gelirse,[4]
فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾	9. Artık onun anası haviyedir.
وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾	10. Onun ne olduğunu sen nereden bileceksin?
نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾	11. O, kızgın bir ateştir.

1- Şiddetli ses. Dehşetten yürekleri hoplatan. **2-** Kelebekler, böcekler. **3-** Sevabı günahından çok olursa. **4-** Sevabı günahından az olursa.

سُورَةُ التَّكَاثُرِ ﴿١٠٢﴾	**102. TEKÂSÜR SÛRESİ** *[İniş sırası: 16, Mekki, 8 ayet. Adını 1. ayetteki "Tekâsur/çoklukla övünme" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾	1. Çoğaltma isteği sizi oyaladı.[1]
حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾	2. Ta ki ölüp kabirlere girinceye kadar.
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾	3. Hayır, asla bildiğiniz gibi değil; yakında bileceksiniz.
ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾	4. Yine hayır, bildiğiniz gibi değil; yakında bileceksiniz.
كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾	5. Hayır, asla bildiğiniz gibi değil, keşke kesin bilgi ile bilseydiniz.
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾	6. Bilesiniz ki kesinlikle alevli ateşle karşı karşıya kalacaksınız.
ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾	7. Sonra onu gözlerinizle kesin olarak göreceksiniz.
ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾	8. Sonra İzin Günü kesinlikle nimetten[2] sorulacaksınız.
سُورَةُ الْعَصْرِ ﴿١٠٣﴾	**103. ASR SÛRESİ** *[İniş sırası: 13, Mekki, 3 ayet. Adını 1. ayetteki "Asr/zaman, çağ" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَالْعَصْرِ ﴿١﴾	1. Asra[3] ant olsun,
اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾	2. Kuşkusuz o insan kesinlikle hüsrandadır.
اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾	3. Ancak inananlar, sâlihâtı[4] yapanlar, hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler hariç.

1- Mal, mülk edinme hırsı, bütün hayatınızı mal edinme peşinde harcamanıza neden oldu. **2-** Size verilen nimetlerden. **3-** Asr, sözcük olarak -isim ve mastar olarak- zaman, çağ, yüzyıl, ikindi vakti, kabile, tutuklamak, menetmek gibi anlamlara gelmektedir. **4-** Bozuk olan şeyi düzeltmeye çalışanlar, düzeltici olanlar, yapıcı olanlar, düzeltmeye teşvik edenler, iyiye yönlendirenler.

سُورَةُ الْهُمَزَةِ ﴿١٠٤﴾

104. HUMEZEH SÛRESİ

[İniş sırası: 32, Mekki, 9 ayet. Adını 1. ayetteki "Humezeh/ kaş göz hareketiyle alay edenler" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾	1. Arkadan çekiştirenlerin, kaş göz hareketiyle alay edenlerin vay haline![1]
اَلَّذِى جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾	2. O ki malı toplayıp, onun hesabını yapıp durur.
يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ ﴿٣﴾	3. Malın kendisini sonsuza dek yaşatacağını sanıyor.
كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِى الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾	4. Hayır, kesinlikle bildiği gibi değil, kesinlikle o hutameye atılacak.
وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾	5. Hutamenin ne olduğunu sen nereden bileceksin?
نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾	6. Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir.
اَلَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْـِٕدَةِ ﴿٧﴾	7. Yüreklere işleyen bir ateş.
اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾	8. Kuşkusuz o, onların üzerine kapatılmıştır.
فِى عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾	9. Uzatılmış sütunlar arasında.

1- Nebiye ve davetine karşı küçümseyici tavır takınan, onu alaya alanların vah haline.

سُورَةُ الْفِيلِ ﴿١٠٥﴾

105. FÎL SÛRESİ

[İniş sırası: 19, Mekki, 5 ayet. Adını 1. ayetteki "Fîl" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾	1. Görmedin mi? Rabb'inin fîl sahiplerine ne yaptığını?
اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِى تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾	2. Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?
وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَ ﴿٣﴾	3. Onların üzerlerine sürü sürü kuşlar gönderdi;
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾	4. Onlara çamurdan sertleşmiş taşlar atan.
فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾	5. Böylece onları yenmiş ekin yaprağı gibi yaptı.

سُورَةُ قُرَيْشٍ ﴿١٠٦﴾

106. KUREYŞ SÛRESİ

[İniş sırası: 29, Mekki, 4 ayet. Adını 1. ayetteki "Kureyş/Bir Arap kabilesinin adı" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
لِاِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾	1. Kureyş'i alıştırdığı için[1];
اِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَآءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾	2. Onları kış ve yaz yolculuğuna alıştırdığı[2] için;
فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾	3. Bu evin[3] Rabb'ine kulluk etsinler.
اَلَّذِى اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾	4. Onları yedirip açlıktan korudu ve onları güvene kavuşturdu.

1- Kureyş'in emin ve rahat olmasını sağladığı için. **2-** Emin ve rahat olmalarını sağladığı için. **3-** Kabe'nin.

سُورَةُ الْمَاعُونِ ﴿١٠٧﴾	**107. MÂÛN SÛRESİ** *[İniş sırası: 17, Mekki, 7 ayet. Adını 7. ayetteki "Mâûn/küçük yardım" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اَرَاَيْتَ الَّذِى يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾	1. Dini[1] yalanlayanı görüyorsun değil mi?
فَذٰلِكَ الَّذِى يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾	2. İşte o, yetimi itip kakar.
وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾	3. Miskini doyurmaya teşvik etmez.[2]
فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾	4. Vay haline salat edenlerin.[3]
اَلَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾	5. Onlar ki salatlarından[4] gafletteler.
اَلَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُنَ ﴿٦﴾	6. Onlar gösteriş yapanlardır.
وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾	7. Ve küçük, basit, sıradan yardımı bile esirgerler.

1- Ceza/karşılık. Hesap Günü'nü. Borcunu: Kendisine verilen nimetleri yok sananı gördün mü? Din, deyn/borç sözcüğünden türemiştir. **2-** Çalışmaya gücü yetmeyenin, kendi malında bulunan payını vermez. **3-** Gösteriş olsun diye veya çıkarları için yardım edenlerin vay haline. Söz konusu bu kimseler, Mekkeli müşriklerdir. Ayete, "Gösteriş yapmak için namaz kılanların vay haline." şeklinde anlam verilmesi doğru değildir. Mekke koşullarında Müslüman olduğunu bile gizlemek zorunda olanların, gösteriş için namaz kılmaları söz konusu edilemez. Surenin, bu ve bundan sonraki ayetlerinin Medeni olduğunu söylemek ise, bu yanılgıdaki tutarsızlığı izah etme düşüncesinden kaynaklanan ikinci bir yanılgıdır. Bu yanılgının esas nedeni, karşılaşılan her "salat" sözcüğüne "namaz" anlamı verilmesinden kaynaklanmaktadır. Oysaki Bu ayetteki salat sözcüğünün anlamı "yardım etmek, destek olmak" tır. **4-** Yardım etme, destek olma bilincinden, erdeminden yoksundurlar.

سُورَةُ الْكَوْثَرِ ﴿١٠٨﴾	**108. KEVSER SÛRESİ** *[İniş sırası: 15, Mekki, 3 ayet. Adını 1. ayetteki "Kevser/çokluk, nimet, şeref, değer" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِنَّآ اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾	1. Kuşkusuz Biz[1] sana kevseri[2] verdik.
فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾	2. O halde Rabb'in için salat[3] et ve zorlukları göğüsle.[4]
اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾	3. Kuşkusuz o sana buğzeden[5], sonu olmayanın ta kendisidir.[6]

1- Birçok ayette; Allah'a atfen "Biz", "Biziz" çoğul zamirleri kullanılmaktadır. Kur'an'daki "Biz/Biziz" zamirleri çokluğu değil, "yüceliği", "gücü", "büyüklüğü" ifade etmektedir. Biz çoğul zamirinin kullanıldığı hiçbir ayette Allah'ın zatı söz konusu edilmemektedir. Allah'ın zatından söz eden ayetlerin tamamında "ene", "inni" (ben, beni/bana) zamirleri gibi tekil şahıs zamirleri kullanılmaktadır. "Biz" zamiri ise, Allah'ın yaptıklarına veya yapacaklarına yönelik ayetlerde, Allah'ın gücünün, üstünlüğün ve büyüklüğün ifadesi olarak yer almaktadır. Bütün dillerinde, gücü ve yönetimi elinde bulunduran erk, otorite kendi gücünden ve üstünlüğünden söz eden ifadelerde, açıklama ve buyruklarda "biz" zamirini kullanmaktadır. **2-** Pek çok hayırlı ve güzel nimetleri, Kur'an'ı. Kevser, sözcük olarak çokluk demektir. Bu çokluk, "sayısal" şeyler için olabileceği gibi; değerli olma, önemli olma gibi şeyler için de olabilir. **3-** İbadete layık yegâne ilahın Allah olduğuna inan ve şirkten arınmış bir bilinçle Allah'a yönel, yalnız O'ndan iste, azim ve kararlılıkla O'nun yolunu sürdürmeye devam et. **4-** Çevirilerin, ayette geçen "venhar" sözcüğüne "kurban kes" anlamını vermeleri, ayetin bağlamını dikkate almamaktan kaynaklanan bir yanılgıdır. Surenin vahyedildiği dönem ve koşullar dikkate alındığında "kurban kesmekten" söz etmenin mümkün olmayacağını da anlamak gerekir. Nahr, sözcük olarak, "göğüs, gerdan, göğüslemek, deveyi göğsünden kesmek, elleri göğse değdirmek gibi anlamlara gelmektedir. "Nahr" sözcüğü, burada "göğüslemek, göğüs germek" anlamına gelmektedir. **5-** Nefret eden, kin besleyen. **6-** Sonu ebter/beter olacak olandır. Sonu kötü olacak olan odur.

سُورَةُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٩﴾	**109. KÂFİRÛN SÛRESİ** *[İniş sırası: 18, Mekki, 6 ayet. Adını 1. ayetteki "Kâfirûn/örtmek" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾	1. De ki: "Ey kâfirler.[1]
لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾	2. Ben, sizin kulluk ettiğinize asla kulluk etmem.
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾	3. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk etmezsiniz.
وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾	4. Ben, sizin kulluk ettiğinize asla kulluk edecek değilim.
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾	5. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz.
لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾	6. Sizin dininiz[2] size, benim dinim[2] de bana.

1- Kâfir ve küfür aynı kökten türemişlerdir. Küfür sözcüğünün birincil anlamı "örtmek" demektir. Kur'an, nankörlük etmeye "küfür" demektedir. Karanlığı ile her şeyi örttüğü için geceye de kâfir denmiştir. İmanın zıddı olan inançsızlığa da küfür denmektedir. Kefere fiilinin ism-i faili olan "kâfir" sözcüğü, sözcük anlamı olarak nankörlük etmek, örtmek, inkâr etmek demektir. En büyük küfür, şirktir. **2-** Din kavramı; Kur'an'da, inanç sistemi, yaşam biçimi, toplumsal düzen, yasa, hesap, karşılık/ceza vb. anlamlarda kullanılmıştır. Din, öncelikli anlamı itibariyle, yaşamı düzenleyen ilke ve kuralların referans alındığı değerler demektir. Kur'an'a göre, "yaşamı" düzenlemede vahyin değerlerini referans almayan her düşünce ve inanç küfürdür. Keza insanlar; yaşamlarını, düzenlerini hangi değerleri referans alarak belirliyorlarsa, referans aldıkları değerler onların dinidir. (Örneğin 3:73; 6:70; 7:51; 12:76; 40:26) Kur'an, nasıl ki Mekkeli müşriklerin cahiliye değerlerini referans alan düzenlerini, sistemlerini din olarak tanımlıyorsa; günümüzün Kur'an'ı referans almayan bütün düzen ve sistemleri de "birer dinidirler." Ancak şu gerçek göz ardı edilmemelidir: Allah, Kur'an'î değerleri referans almak koşulu ile yaşadığımız hayatı düzenlemeyi insana bırakmıştır: Nasıl bir yönetim biçimi, nasıl bir ekonomik sistem, nasıl bir yaşam biçimi vb. olması gerektiği konusunda yetki de görev de sorumluluk da insana aittir. Kur'an'ı referans almak koşulu ile günün koşul ve ihtiyaçlarına göre istediğimiz düzeni/sistemi kurmak insana bırakılmış bir hususdur.

سُورَةُ النَّصْرِ ﴿١١٠﴾

110. NASR SÛRESİ

[İniş sırası: 114, Medeni, 3 ayet. Adını 1. ayetteki "Nasr/yardım" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾	1. Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman,
وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا ﴿٢﴾	2. İnsanların Allah'ın dinine dalga dalga girdiklerini gördüğün zaman,
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾	3. O zaman, Rabb'ini hamd[1] ile tesbih[2] et. Ve O'ndan mağfiret[3] dile. Kuşkusuz O, tevbeleri kabul edendir.

سُورَةُ تَبَّتْ ﴿١١١﴾

111. TEBBET/MESED SÛRESİ

[İniş sırası: 6, Mekki, 5 ayet. Adını 1. ayetteki "Tebbet/ kurusun, kahrolsun" sözcüğünden almıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
تَبَّتْ يَدَآ اَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾	1. Ebû Leheb'in iki eli[4] kurudu[5]. Ve kendisi de yok oldu[6].
مَآ اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾	2. Ne malı ve ne de kazandıkları ona bir yarar sağlamadı.
سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾	3. Alevli ateşe atılacak.
وَامْرَاَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾	4. Odun hamalı karısı da.
فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾	5. Boynunda liften bir urgan[7].

1- Övgü ile yücelt. **2-** Allah'ın, her türlü noksanlıktan arınık, tüm mükemmel niteliklere sahip olduğunu bilmek; Allah'ı kendisine özgü nitelikleri ile tanımak ve tanıtmak demektir. **3-** Bağışlanma. **4-** Gücü, malı mülkü, imkânı. **5-** Yok oldu. **6-** Kur'an, anlatım üslubu olarak, ileride olacak bir şeyin, kesinlikle olacağını vurgulamak için gelecek zaman yerine geniş veya geçmiş zaman kipini kullanmaktadır. **7-** Benzetme ile boynundaki urgan/kalın iple kocası ve kendisi için Cehennem ateşine odun taşıyacağı ifade edilmektedir. "Odun taşımak", Arapça'da deyim olarak, "koğuculuk yapmak, laf taşımak" anlamına gelmektedir.

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ ﴿١١٢﴾	**112. İHLÂS SÛRESİ** *[İniş sırası: 22, Mekki, 4 ayet. Adını surenin içeriğinden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿١﴾	1. De ki: "O Allah[1] ehadır."[2]
اَللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾	2. Allah Samed'dir.[3]
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾	3. Doğurmamış, doğurulmamıştır.
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾	4. Hiçbir şey O'nun dengi değildir.
سُورَةُ الْفَلَقِ ﴿١١٣﴾	**113. FELEK SÛRESİ** *[İniş sırası: 20, Mekki, 5 ayet. Adını 1. ayetteki "Felek/yarıp çıkaran" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾	1. De ki: "Felek'ın[4] Rabb'ine sığınırım.
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾	2. Yarattığı şeylerin şerrinden,
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾	3. Ve çöktüğü zaman karanlığın[5] şerrinden,
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ ﴿٤﴾	4. Düğümlere üfleyenlerin şerrinden,
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾	5. Ve kıskandığı zaman, kıskananın şerrinden.

1- Allah, Allah'ın özel ismidir. Allah sözcüğü, isim olarak Allah'ın dışında başka hiçbir şey için kullanılamaz. Başka dillere bu ismin dışında başka bir isimle aktarılamaz. Dilbilimcilere göre herhangi bir isimden türememiş, çoğulu, erili, dişili olmayan "tek başına, köksüz bir isimdir. **2-** Bir tektir: Ehad, sayısal bir değer olarak tek, bir demek olmasının yanında, bu teklikte "eşsizliği", "benzersizliği" de ifade etmektedir. **3-** Hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şey kendisine muhtaç olunandır. Dilediğini yapan, istediği kuralı koyandır. Ezeli ve ebedi olandır. **4-** Felek, sözcük olarak "yarıp çıkaran" demektir. Bu yarılmayı karanlığı yaran aydınlıkla sınırlamak doğru değildir. Felek'ın Rabb'ı isim tamlaması olarak, evrende karanlığı yaran aydınlık da dâhil olmak üzere, bitki, toprak, hücre, kısacası üreyerek, yarılarak, bölünerek çoğalan, değişikliğe uğrayarak yenilenen ne varsa onların tamamının programlayıcısı, düzenleyicisi demektir. **5-** Ayette gece sözcüğü yer almamaktadır. Bu karanlık gecenin karanlığı olabileceği gibi mecazen cehaletin karanlığı anlamına da gelmektedir. Ve korkulması gereken en koyu karanlık da cehalet karanlığıdır. Cehalet, yalnızca bilgisizlik demek değildir; aynı zamanda gerçeğin dışında bir şeye inanmak ve doğru olanın, hakkın tersini yapmaktır.

سُورَةُ النَّاسِ ﴿١١٤﴾	**114. NÂS SÛRESİ** *[İniş sırası: 21, Mekki, 6 ayet. Adını 1. ayetteki "Nâs/insanlar" sözcüğünden almıştır.]*
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	*Rahmeti Bol ve Kesintisiz Olan Allah'ın Adıyla*
قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ ﴿١﴾	1. De ki: "İnsanların Rabb'ine sığınırım;
مَلِكِ النَّاسِۙ ﴿٢﴾	2. İnsanların melikine[1],
اِلٰهِ النَّاسِۙ ﴿٣﴾	3. İnsanların İlahına.
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِۙ ﴿٤﴾	4. Hannasın[2] vesvesesinin[3] şerrinden,
اَلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِۙ ﴿٥﴾	5. O ki insanların göğüslerine vesvese verir,
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾	6. Cinlerden ve insanlardan.[4]

1- Sahibine, yöneticisine, tasarruf sahibine. Mutlak melik yalnızca Allah'tır; O, mülkün sahibi, egemeni ve yöneticisidir. **2-** Çok sinsi, gizlenen, sinsi düşman. **3-** Fısıltılı bir sesle düşünce aşılayarak yönlendirmek. **4-** Görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen, tanınan ve tanınmayan; herkesten, her şeyden.

A
Abdest: 5/6
Ad: 7/74
Adalet: 4/58, 127, 128, 135; **10**/4; **34**/26
Adem: 2/35, 37; **3**/59; **5**/27; **7**/11, 19, 24; **18**/50; **20**/115-117, 120, 121
Ademoğlu: 7/26, 27, 31, 35, 172
Afak ve enfüs: 41/53
Affetmek: 7/199
Ağaç: 2/35; **7**/19, 20, 22; **17**/60; **20**/120; **23**/20; **28**/30; **31**/27
Ahbar: 5/44, 63
Ahiret kazancı: 42/20
Ahiret yurdu: 28/83
Ahkaben: 78/23
Ahmet: 61/6
Ailece Cennete gitmek: 13/23; **52**/21
Akıl: 2/13, 76, 164, 171, 197,242, 269; **3**/7, 118; **5**/103; **7**/169; **8**/22; **10**/42, 100; **11**/51; **13**/4,19; **14**/52; **16**/12, 67; **20**/128; **21**/10; **22**/46; **25**/44; **26**/28; **28**/60; **29**/35; **30**/24,28,41; **36**/62, 68; **38**/29; **39**/18, 21; **40**/54; **52**/32; **53**/6; **57**/17; **65**/10; **89**/5
Akşam: 30/17
Alay: 2/14, 15; **4**/140; **45**/9, 35; **46**/26; **49**/11
Alçak gönüllü: 25/63
Allah: 2/90, 91, 98, 136, 138, 257; **3**/18; **27**/62, 63; **28**/70; **45**/26
Allah adına yalan uydurmak: 3/94; **4**/50; **5**/42; **6**/93, 144; **10**/17, 60, 69; **11**/18; **16**/116; **18**/15; **29**/68; **61**/7
Allah aydınlıktır: 24/35
Allah hakkında tartışmak: 22/88; **31**/20
Allah yoluna adanmışlık: 17/26
Allah yolunda cihad: 9/19-21, 24, 41, 44; **57**/10
Allah yolunda ölmek: 2/15; **3**/157, 169; **9**/111
Allah yolunda savaş: 4/74, 76, 84
Allah'a borç vermek: 57/11; **64**/17; **73**/20
Allah'a çağrı: 41/33; **76**/30; **81**/29
Allah'a iftira etmek: 5/103; **6**/140; **7**/37; **10**/59
Allah'a sığınma: 41/36
Allah'a yaklaşmak: 39/3; **46**/28
Allah'a yardım etmek: 47/7
Allah'ı anmak: 3/191; **4**/103; **7**/205; **8**/2, 45
Allah'ı görmek: 75/23
Allah'ı sevme: 2/165; **3**/31
Allah'ın ayetlerinden yüz çevirmek: 32/22
Allah'ın ayetlerini satmak: 3/199; **9**/9
Allah'ın ayetlerini yalanlamak: 10/95
Allah'ın boyası:2/138
Allah'ın dilemesi: 2/249, 272, 284; **3**/13, 26, 27, 73, 129; **5**/18,40; **6**/39, 107, 111, 125, 137, 148, 149; **7**/89, 155, 156, 178, 186; **9**/15, 27; **10**/25, 99, 107; **11**/118; **13**/26, 27, 31, 33, 39; **14**/4; **16**/9, 93; **17**/54, 97; **18**/17; **22**/10; **24**/21, 35, 46; **27**/87; **28**/56; **30**/5; **32**/13; **33**/17; **35**/8; **39**/23, 36, 37; **42**/8; **43**/20; **74**/31; **76**/3
Allah'ın eli: 48/10
Allah'ın indirdiği ile hükmetmek: 5/45, 47-50
Allah'ın ipi: 3/103, 112
Allah'ın konuşması: 7/143
Allah'ın nitelikleri: 57/23, 24; **62**/1; **112**/1, 2
Allah'ın oğlu: 5/18; **9**/30; **19**/35
Allah'ın ok atması: 8/17
Allah'ın sözlerini değiştirmek: 5/41; **31**/6
Allah'ın sünneti: 33/62; **35**/43
Allah'ın süre tanıması: 35/45
Allah'ın şükretmesi: 64/17
Allah'ın taraftarı: 5/56
Allah'ın yardımı: 2/214; **8**/62, 65, 66; **33**/9, 10
Allah'ın yasaları: 9/36
Allah'la aldatmak: 31/33; **35**/5
Altın biriktirmek: 9/34, 35
Amel defteri: 45/28, 29
Amellerin kaydedilmesi: 50/17, 18
Anne ve baba:2/83, 215; **6**/151; **17**/23-25; **19**/14; **29**/8; **31**/15; **46**/15, 17
Antlaşmayı bozmak: 9/7, 12, 13
Araf: 7/46, 48
Arapça: 13/37; **16**/103
Arı: 16/68,69
Arınma: 2/25; **3**/164; **9**/108; **92**/18,19
Arş: 25/59; **32**/4; **40**/7, 15; **57**/4; **69**/17
Asa: 7/107, 117, 160; **26**/32, 45
Ashab-ı Meymene, Ashab-ı Meş'eme: 56/8, 9; **90**/18, 19
Ashab-ı uhtud: 85/4
Ashab-ı yemin: 74/39
Asr: 103/1
At: 8/60; **38**/31-33
Ata: 27/68; **28**/36; **34**/43
Atalara kulluk: 11/62, 87; **14**/10
Ataların yoluna uymak: 2/170; **5**/104; **7**/28; **10**/78; **21**/53; **26**/74; **31**/21; **43**/22, 43, 44
Ateş: 2/24; **21**/69
Avlanmak: 5/2
Avret: 7/20
Ay: 10/5; **36**/39, 40
Ayakkabını çıkar: 20/12
Aybaşı:2/222
Aydınlık:2/257; **5**/16; **24**/35, 40
Ayet: 2/39, 73, 118; **6**/99; **10**/6, **12**/106; **21**/91; **23**/50; **25**/37; **26**/4, 8, 67; **27**/86; **29**/15; **30**/22-25, 37; **36**/41, 46; **40**/81; **41**/53; **45**/3-5; **53**/18; **57**/17

Ayeti değiştirmek: 16/101
Ayetin yürürlükten kaldırılması:2/106
Ayetler hakkında münasebetsizce konuşmak: 6/68
Ayetlerde saptırma: 41/40
Ayetleri geçersiz bırakmak: 22/51; **34**/4, 38
Ayetleri hiçe saymak: 23/66, 67
Ayetleri yalanlamak: 4/56; **27**/84
Ayetleri yalnızca iman edeceklere duyurabilirsin: 30/53
Ayın yarılması: 54/1
Aymazlık: 23/54
Azap: 2/59, 85, 90
Azgınlık: 2/15
B
Baba: 83/215; **9**/23
Bağışlama: 2/64; **20**/82; **39**/53; **45**/14
Bağışlama dilemek: 9/113,114; **47**/19
Bahçe sahipleri: 68/17
Bakışları kısmak: 24/30, 31
Ba'le: 37/125
Balık: 37/142, 144; **68**/48
Barış: 8/61; **47**/35
Basiret: 3/13; 12/108; 28/43; 50/8; **59**/2
Baskı: 8/73
Başak:2/261
Başarı: 4/13; **9**/72
Başın traşı: 48/27
Baş örtüsü: 24/31
Batıl: 2/42; **3**/71; **8**/8
Bedevi Araplar: 9/90, 97-99, 101, 120; **49**/14
Bedir: 3/123
Bela: 2/155; **4**/62; **44**/33
Benlik: 75/2
Berzah: 23/100
Beşik: 3/46; **5**/110; **19**/29, 30
Beyan: 55/4
Beyinsiz: 7/66, 67, 155
Beyt:2/125, 127; **14**/37
Beyt-i Atik: 22/29, 33
Beyt-i Mamur: 52/4
Beyyinat:2/87, 91; **5**/110; **6**/157; **7**/85, 105; **16**/44; **24**/1; **98**/1, 4
Bıldırcın: 2/57; **20**/80
Bi'at: 48/10, 18; **60**/12
Big - Bang: 21/30
Bilen: 29/43; **39**/9; **41**/3
Bilenler-bilmeyenler: 39/9
Bilgi: 17/36; **22**/8; **27**/84; **28**/14; **30**/56; **31**/34; **45**/4; **47**/14
Bilinç: 23/56, 60
Bilmeyen: 30/59
Bin melek: 8/9
Bin yıl: 29/14; **32**/5
Birlikte yemek yemek: 24/61
Birr: 2/44, 177, 189; **3**/92; **19**/14, 32; **58**/9; **80**/16; **82**/13; **83**/18, 22
Boğazlamak: 2/49
Boğma: 2/50; **8**/54; **10**/90; **17**/104; **26**/66, 120; **44**/24
Boş ve anlamsız olandan uzaklaşma: 25/72
Boşanma: 2/227-232, 236, 237, 241; **4**/20, 34, 129; **33**/49; **65**/1, 2, 4, 6, 7
Bozgunculuk: 2/11, 12, 27, 30, 60, 205, 220, 251; **5**/32, 33; **7**/56, 74, 85, 86; **23**/71; **28**/4, 77
Böğürme: 20/88
Burç: 25/61; **85**/1
Burhan: 4/174; **12**/24; **27**/64; **28**/75
Buzağı: 2/51, 54, 92; **4**/153; **7**/148, 152; **20**/88, 91
Büyü: 2/102; **38**/4; **46**/7; **54**/2
Büyüklenmek: 2/34; **4**/172, 173; **7**/76, 146; **17**/37; **17**/101; **23**/67; **27**/14; **32**/15; **34**/31-33; **35**/43; **39**/72; **45**/8; **46**/20
Büyüklere uymak: 33/67
C
Cahillik: 2/67; **6**/111; **7**/138, 199; **4**/17; **11**/29; **12**/33, 89; **16**/25, 119; **28**/55; **33**/72; **39**/64; **46**/23; **51**/11
Cahiliye: 3/154; **5**/50; **48**/26
Calut: 2/250
Can: 9/111
Cana kıymak: 6/151
Canın alınması: 8/50; **39**/42
Canlıların en kötüsü: 8/22, 55
Cariye:2/221; **24**/32
Cehennem: 2/39, 81, 119; **4**/14; **11**/119; **19**/70; **20**/74; **43**/74; **52**/16; **59**/17
Cehennem'e girmeyecek hiç kimse yoktur: 19/71, 72
Cehennemin cin ve insanlarla doldurulması: 32/13, 14; **38**/85
Cehennemin kenarında dizüstü çökmek: 19/68
Cennet: 2/35, 82, 111, 214, 265; **3**/198; **4**/13, 57; **13**/23; **47**/5
Cennetin sürekliliği: 4/122, 169; **5**/37
Cennette eş: 47/15; **55**/57, 58, 70; **56**/17-24, **78**/33
Cennette hayat: 15/47, 48; **18**/31; **21**/102; **22**/23; **23**/19; **35**/33, 35; **36**/56-58; **38**/51, 52; **41**/31; **43**/71, 73;
Ceset: 38/34
Ceza: 4/25; **16**/61; **36**/39
Cibril: 2/97, 98; **66**/4
Cibt: 4/51
Cihad: 3/142; **4**/95; **5**/54; **8**/74, 75, **9**/16, 73, 81, 86, 88; **22**/78; **29**/6, 8; **29**/69; **47**/31; **49**/15
Cilbab: 33/59
Cimrilik: 3/180; **4**/37; **9**/67, 76; **25**/67; **47**/38; **57**/24; **59**/9; **64**/16; **92**/8
Cin: 6/100, 128; **17**/27; **27**/39; **34**/12, 14, 34; **37**/158; **55**/15; **72**/1
Cinlerin Kur'an dinlemesi: 46/29, 30; **72**/1
Cinn ve ins: 6/112, 130; **7**/38, 179; **11**/119; **41**/25, 29; **46**/18; **51**/56; **55**/33, 39, 56; **72**/5, 6 ; **114**/6

Cizye: 9/29
Cömert: 92/5
Cudi: 11/44
Cuma namazı: 62/9-11
Cumartesi: 2/65; **4**/47, 154, 163
Cünüp: 4/43
Ç
Çağrı: 40/41-43
Çarpıtma:2/75
Çekişme: 8/46
Çekiştirme: 104/1
Çocuk emzirme: 64/6
Çocukların öldürülmesi: 17/31
Çoğaltma yarışı: 102/1
Çoklukla övünme: 9/25
D
Dağ: 7/171; **27**/88
Dalgıç: 38/37
Danışma: 3/159; **42**/38, 39
Davete/Kitaba/vahye/rasule muhatap olmayan ondan sorumlu değildir: 6/131, 156, 157; **9**/115; **17**/15; **20**/134; **26**/208; **28**/47, 59; **36**/6
Davut:2/251; **34**/10; **38**/22, 24
Debbe: 6/38; **27**/82; **29**/60; **34**/14
Değişme: 2/42
Demir: 57/25
Deniz: 7/136, 138; **25**/53; **26**/63; **35**/22; **55**/19, 20
Deri: 52/3
Deve: 7/40, 73, 77; **11**/64, 65; **17**/59; **26**/155-157; **54**/27, 29; **91**/13
Dil: 30/22
Dileyen iman etsin, dileyen küfretsin: 18/29,
Dili dolaştırma: 75/16
Dilsiz: 2/18
Din:2/183, 256; **3**/19, 24, 72, 73, 85; **4**/125, 146, 171; **5**/54, 77; **8**/39; **9**/29, 33; **10**/104, 105; **12**/76; **16**/52; **24**/55; **30**/30, 32, 43; **36**/20; **39**/3; **40**/26; **48**/28; **49**/16; **51**/6; **61**/9; **83**/11; **98**/5; **107**/1, 6; **110**/2
Dinde gevşeklik göstermek: 57/16
Dinden dönmek: 9/74
Dinginlik: 16/80
Dini Allah'a has kılmak: 4/146; **7**/29; **10**/22; **29**/65; **31**/32; **39**/2, 11, 14, 17; **40**/14, 65; **98**/5
Dini ayakta tutmak: 42/13
Dini oyun ve eğlence yapmak: 7/51
Dini parça parça etmek: 6/159; **30**/32
Diri: 35/22
Dirilme: 2/28, 56, 73; **3**/27; **7**/57; **11**/7; **13**/5; **15**/23; **17**/49, 98; **23**/37, 82; **30**/11, 56; **31**/28; **40**/11; **44**/35; **64**/7
Doğruyol:2/26, 97, 120, 137, 142, 143, 150, 157, 186, 198, 258, 264; **3**/103; **4**/115, 175; **5**/67, 105; **6**/153, 154; **7**/16; **9**/37; **10**/43; **16**/9, 104; **47**/17; **61**/9; **76**/3
Dokuz ayet: 17/101
Domuz: 5/3, 60
Döneklik: 3/23, 24; **23**/75
Dövmek: 4/34
Dua: 3/147, 194; **7**/56, 134, 194, 197; **10**/10, 12, 89; **13**/14; **14**/39, 40, 41; **17**/11, 80; **22**/12, 13; **23**/118; **25**/68, 77; **30**/33; **32**/16; **39**/8; **40**/14, 60, 65; **46**/5; **71**/28; **72**/20
Duman: 41/11
Düğümlere üflemek: 113/4
Dünya Hayatı:2/86; **6**/32, 70; **7**/51; **9**/38; **10**/24; **11**/15, 17; **13**/25; **14**/3, 27; **16**/107; **17**/18, 19; **18**/28, 45, 46, 104; **29**/64; **30**/7; **31**/33; **35**/5; **40**/39; **45**/35; **47**/36; **57**/20
Dünya hayatına düşkünlük: 28/79
Dünyada kalma süresi: 46/35
Dünyadan nasibi unutmamak: 28/77
Düşünmek: 2/44, 266; **7**/76, 201; **9**/127; **10**/3, 24; **11**/24; **13**/3; **16**/11, 44, 69; **23**/68, 78; **26**/113; **30**/21; **39**/18, 21; **45**/13; **54**/51; **59**/21; **67**/10
Düzenbaz: 68/10
E
Ebu Leheb: 111/1
Ecel: 6/2, 60; **7**/34; **15**/5; **23**/43
Ecir: 33/50
Edalı konuşmak: 33/32
Egemenlik: 22/56; **67**/1
Eğlence: 21/16, 17
El: 5/64; **7**/108, 124; **26**/33; **36**/71; **38**/75; **49**/1; **51**/47; **111**/1
El kesme: 5/33, 38
Elbise: 21/80; **78**/10
Elbise giydirilmiş kütük: 63/4
Elbiseni temizle: 74/4
Elli bin yıl: 70/4
Emanet: 3/161; **4**/58; **33**/72; **70**/32
Emir: 21/93
Enfal: 8/1
En sağlam tutamak: 31/22
Ensar: 9/100
Ergenlik: 4/6
Erkek: 3/195; **4**/32, 34, 35; **9**/67, 71, 72; **24**/26; **33**/35, 36; **48**/5
Esir: 2/85; **3**/15; **8**/67, 70; **33**/26; **47**/4
Esma'ul Husna: 7/180; **20**/8
Eş: 4/57; **7**/189
Eşek: 62/5; **74**/50
Eşit: 16/71, 76
Eş ve çocukların düşmanığı: 64/14
Evlat: 8/28
Evlatlık: 33/4, 5
Evlere arkadan girmek: 2/189
Evlere habersiz girmek: 24/27, 28, 29
Evlilik: 4/3, 22-25
Evliya: 3/28; **4**/76, 139, 144; **5**/51; **6**/128; **7**/27, 30; **8**/73;

10/62; **29**/41; **45**/19
Evvelkilerin masalı: 8/31
Eyyub: 21/83; **38**/41, 42, 44
Eyyub'un hanımını dövmesi: 38/44
Ezilenler: 28/5, 6

F
Facir: 80/42; **82**/14; **91**/8
Fahişe: 24/19
Fahişelik: 4/15; **7**/80; **27**/54
Fahşa: 2/169, 268
Faiz: 9/20 ; **23**/111
Fasık: 2/99, 197; **3**/82; **5**/3, 25, 26, 59; **7**/102, 145, 163; **9**/8, 24, 53, 67,68; **10**/33; **32**/20; **59**/19; **61**/5; **63**/6
Fasık kimsenin haber getirmesi: 49/6
Fasl-ı hitab: 38/20
Fetera: 6/14
Fecrin Kur'an'ı: 17/78
Fesat: 11/116; **30**/41; **47**/22
Fetih: 8/19; **32**/28; **48**/1, 18; **61**/13; **110**/1
Fetihten önce ve fetihten sonra Müslüman olmak: 57/10
Fey: 59/7,8
Fıtrat/Yaradılış yasaları: 6/14; **14**/10; **17**/51; **30**/30; **35**/1; **36**/22; **42**/11
Fidye: 2/196, 229; **39**/47; **70**/11-14
Fil: 105/1
Firavun: 3/11; **10**/83, 90; **20**/71, 78; **23**/46; **28**/38; **40**/26; **43**/51, 52, 54
Fitne:2/191, 193, 217; **3**/7; **4**/91; **5**/41, 71; **6**/23, 53; **7**/27; **8**/25, 28, 39; **9**/47-49; **10**/85; **17**/60, 73; **22**/11; **29**/10; **39**/49; **51**/14; **54**/27; **64**/15
Fitnelendirilmek: 29/2, 3; **38**/24, 34; **44**/17
Fuad: 32/9
Fuhuş: 4/19, 25; **6**/151; **7**/28; **17**/32; **33**/30
Furkan: 2/53; **3**/4; **8**/29; **21**/48; **25**/1
Furuc: 24/30

G
Gaflet: 23/63; **53**/61, 62
Ganimet: 8/41, 69; **48**/15
Gayb: 2/3, 33; **6**/59; **12**/102; **27**/65, 75; **34**/48; **52**/41
Gaybı yalnızca Allah bilir: 46/23
Gazap: 1/7
Gece: 2/51; **17**/1; **73**/20
Gece Gündüz: 21/33; **35**/13
Geçmişin masalları: 6/25; **23**/83
Gemi: 7/64; **10**/74; **11**/37, 40-42, 44; **16**/14; **17**/66; **23**/27, 28; **26**/119; **36**/41
Gerçeği gizlemek: 2/140
Gerçeği görmek: 6/104
Gerçeği kavramak: 23/56; **45**/26
Geriye dönmek: 3/149
Giysi: 24/60
Gizli görüşme: 58/10
Gizli konuşma: 58/8
Gök: 67/3; **71**/15
Gömlek: 12/93
Gönlün İslam'a açılması: 39/22
Gören ile Kör: 13/16
Görmek: 6/103; **7**/143
Görünmeyen güçler: 9/40
Görünmeyen ordular: 9/26
Gösteriş: 2/264; **4**/38; **107**/6
Göz: 7/179; **54**/37
Gözleriyle devirmek: 68/51
Gücün yetmesi: 2/233
Gün: 7/54; **10**/3; **11**/7, 65; **20**/103, 104; **22**/47; **25**/59; **32**/4; **41**/9, 12; **50**/38; **57**/4; **69**/7
Günah: 2/81, 217, 283; **4**/111, 112; **5**/29; **6**/120; **53**/32
Günahkar başkasının günahını yüklenemez: 53/38
Güneş: 10/5; **14**/33; **35**/13; **36**/38, 40; **39**/5; **55**/5
Günün sonu: 30/18
Ğ
Ğılman: 52/24
Ğulam/delikanlı: 18/74
H
Habis: 3/179
Hacc: 2/158, 189, 196, 197, 200; **3**/97; **5**/95, 97; **9**/3, 19; **11**/46; **22**/27, 29, 33
Haham: 9/31, 34
Hakaret: 6/108
Hakem: 4/65
Hakim: 10/1
Hakk: 2/42, 213; **7**/118, 181, 193; **8**/5, 7, 41; **17**/81; **23**/70, 71, 90; **28**/48
Hakk ve Batıl: 13/17; **21**/18; **34**/49; **40**/5; **47**/3
Haksız: 4/40, 49; **7**/177; **10**/44, 47; **11**/101; **12**/23; **14**/44; **16**/33, 61; **18**/57; **28**/16; **29**/40; **30**/9; **42**/41-43
Haktan hoşlanmamak: 23/70
Halife: 2/30; **6**/165; **7**/74, 129, 142; **10**/14, 74; **24**/55; **27**/62; **35**/39; **38**/26
Haman: 28/6, 8, 38
Hamr(içki): 2/219; **5**/90, 91; **47**/15
Hanif: 2/135; **3**/95; **4**/125; **6**/79; **16**/123; **22**/31; **30**/30; **98**/5
Hannas: 114/4
Haram: 2/85, 173; **5**/3, 96; **6**/139, 145, 146, 148, 150, 151; **7**/32, 33, 157; **9**/29; **10**/59; **16**/35, 115, 116, 118; **17**/33; **24**/3; **66**/1
Haram ay: 2/194, 217; **5**/2; **9**/37
Harut-marut: 2/102
Has kılmak: 3/74
Hata: 4/112
Hatayı üstlenmek: 29/12, 13
Havari: 5/111, 112
Hayat ve ölümün nedeni: 67/2
Hâyır: 2/216
Hayırlarda yarışmak: 23/
Hayvan: 7/179; **22**/36; **23**/21
Hayvandan daha yetersiz: 25/44

Helal: 2/168; **5**/1, 4, 5, 87, 88, 96; **6**/118, 119, 121; **7**/157; **9**/37; **10**/59; **16**/114; **22**/30
Herkes gücü oranında sorumludur: 23/62
Her nefis ölümü tadıcıdır: 21/35
Her şeyi sormayın: 5/101, 102
Hesaba çekilmek: 40/17
Heva: 5/48, 49, 70; **23**/71; **25**/43, **30**/29; **38**/26; **45**/23; **47**/14, 16
Hıristiyan: 2/111, 120, 135
Hırs: 45/17
Hızır(!) /Kullardan bir kul: 18/65-82
Hicap: 7/46; **33**/53
Hicret: 4/89, 97, 100; **8**/72, 74, 75; **16**/41,110; **22**/58; **59**/9
Hidayet: 2/16, 38, 175, 272; **3**/8, 73, 86; **6**/84, 90; **7**/154, 155, 158, 198; **9**/109; **10**/108; **16**/37; **17**/97; **18**/55; **19**/76; **40**/53
Hidayete/doğru yola iletilmeyecek/eremeyecek olanlar: 9/109; **16**/107; **28**/50; **40**/28; **46**/10; **63**/6
Hikmet: 2/151, 251, 269; **3**/164; **4**/54; **16**/125; **17**/39; **19**/12; **26**/21; **28**/14; **31**/12; **33**/34; **38**/20; **43**/63; **54**/5
Hile: 83/1, 2, 3
Homoseksüellik: 4/16; **7**/81; **26**/165, 166, 168; **29**/28, 29
Hortumun üzerine damga basmak: 68/16
Hoş söz: 14/24
Hudhud: 27/20-22
Huri: 44/54; **52**/20; **55**/70, 72, 74; **56**/22; **78**/33
Huşu: 2/74; **20**/3; **23**/57; **33**/39
Hutame: 104/5-7
Hüccet: 6/83, 149; **45**/25
Hüküm: 21/79
Hürriyet: 76/12

I

Irzı korumak: 24/30, 31
Islık: 8/35

İ

İbadet: 6/162; **7**/26; **22**/67
İblis: 2/34; 7/11-18; **15**/31-42; **17**/61-65; **18**/50; **20**/116; **26**/95; **34**/20, 21; **38**/74-83, 85
İbrahim:2/124-127, 130, 132, 133, 135, 260; **3**/67; **4**/54; **60**/4
İbrahim'in babasına bağışlanma dilemesi: 60/4
İbrahim'in oğlunu kurban etmesi: 37/102, 103, 107
İbrahim'in yıldız, ay güneş örnekliği: 6/76-78
İçki: Bkz. Hamr
İddet: 2/231; **65**/4
İdris: 19/56
İffet: 2/232
İftira/ifk: 24/4, 6, 11, 12, 16, 23
İhanet: 4/107
İhbitu/inin: 2/36, 38
İhtiras: 3/19; **89**/19, 20
İhtiyacı olanlara yardım: 76/8, 9; **89**/15-19
İktidar: 28/6
İlah: 2/133, 163, 255; **3**/2, 6, 151; **5**/73, 116; **6**/1; **7**/138, 140; **9**/31; **10**/90; **16**/51; **20**/88; **21**/22, 24; 23/117; **25**/42, 43; **26**/29; **36**/74; **45**/23; **47**/19; **50**/26
İlham: 91/8
İlim: 2/120, 145; **3**/7, 18, 61; **4**/162, 166; **9**/122; **10**/5, 93; **13**/8, 37; **16**/27, 75; **17**/107; **18**/65; **19**/43; **21**/74, 79; **22**/54; **27**/15; **28**/80; **29**/49; **34**/6; **35**/28; **42**/14; **45**/17; **47**/16
İlliyin: 83/18, 19, 20
İman: 14/27
İmana erdirdiği için Allah'a minnet duymak: 49/17
İmana zulüm bulaştırmak: 6/82
İman edip sahlihatı yapmak: 2/25, 62, 82, 277; **3**/57; **4**/57, 122, 173; **5**/9, 69, 93; **7**/42; **10**/4, 9; **13**/29; **14**/23; **18**/30; **22**/50; **25**/70; **28**/67, 80; **29**/7, 9; **32**/19; **45**/30; **47**/12; **98**/7
İman etmeyecek olanlar: 10/96
İmanın artması: 8/2; **9**/124; **33**/22; **47**/4, **74**/31
İmanda emin olma: 6/75
İmanın hâyır/yarar vermemesi: 6/158; **10**/98
İmran'ın hanımı: 3/35,
İnanan/İman: 2/62, 91, 97, 104, 137; **4**/57
İnanan iki gurubun bir birleriyle vuruşmaları: 49/9
İnananlar kardeştir: 49/10
İncil: 5/46, 47
İnfak: 2/3, 195, 215, 219, 254, 262, 267, 270, 272, 273; **3**/92; **4**/38, 39; **5**/64; **8**/3, 63; **9**/53, 54, 98, 99; **13**/22; **22**/35; **32**/16; **34**/39; **36**/47; **63**/10
İns: 6/128
İnsan: 4/1, 28
İnsan aceleden yaratılmıştır: 21/37
İnsan aç gözlü ve bencildir: 70/19
İnsan dilerse şükreder, dilerse küfreder: 76/3
İnsan en iyi biçimde yaratılmıştır: 95/4
İnsanın başına gelenler: 8/51, 53; **17**/15; **42**/30
İnsanın kendisi de ayettir: 51/21
İnsanın kendisine haksızlık yapması: 9/36, 70; **43**/39, 76; **72**/14, 15
İnsanın kendisine ihanet etmesi: 56/46
İnsanın üç sınıfa ayrılması: 56/7-12
İnsan kerem sahibidir: 17/70
İnsan nankördür: 80/17; **100**/6
İnsan yaratılmışların en hayırlısıdır: 98/7
İnsan zalim, nankör, cahil, aceleci, cimri, bencil, kafirdir: 14/34; **17**/11, 67; **43**/15

İnşaallah demek: 18/23, 24
İp:2/187
İpek: 35/33
İrem: 89/7
İri gözlü eş: 7/48
İsa: 3/55, 59
İshak: 37/113
İsim: 2/31, 33
İslam:3/19, 85
İsmail: 19/54
İsraf: 5/32; **6**/141; **7**/31, 81; **25**/67
İsrailoğulları: 2/40, 83, 122, 246; **10**/90, 93
İstiva 2/29; **7**/54
İş olsun diye Allah'a kulluk etmek:22/11
İtaat: 3/152; **4**/59, 64, 69, 80, 81; **5**/92
İtikaf:2/187
İyiliği buyurmak, kötülükten sakındırmak: 22/41; **31**/17
İyilik:2/83; **6**/160; **7**/168; **9**/50, 67; **10**/26; **16**/30; **17**/7; **28**/77, 84; **40**/40; **64**/9
İyilik ve kötülük: 45/15
İzzet:4/139; **10**/65; **35**/10; **63**/8
K
Kabe: 3/96
Kabir: 36/51; **54**/7; **80**/21; **102**/2
Kabir azabı: 10/45; **23**/112-114; **30**/55; **36**/52; **40**/46; **46**/35; **79**/46
Kader: 9/51; **15**/21
Kadın: 2/49, 221, 223, 228, 235, 282; **3**/14, 195; **4**/4, 15, 19, 32, 34, 35, 127, 128, 128; **5**/5; **9**/67, 71, 72; **24**/26; **28**/4; **33**/35, 36, 58, 59, 73; **48**/5; **60**/1, 10-12
Kadın yönetici: 27/23, 24
Kadir gecesi: 97/1, 2, 3
Kafir(Gerçeği yalanlayan nankör): 2/6, 19, 24, 26, 90, 105, 108, 212, 258; **3**/12; **21**/94; **26**/19; **46**/20, 34; **64**/10
Kalbinde hastalık olanlar: 8/49; **9**/125; **22**/53; **33**/12; **47**/20, 29
Kalbin mühürlenmesi: 10/75; **30**/59; **40**/35; **42**/24; **45**/23; **47**/16; **63**/3
Kalbin tatmin olması: 22/54
Kalbin üzerinde kilit olması: 47/24
Kalem: 68/1
Kalp: 2/7, 10, 74, 97; **3**/154, 167; **4**/63, 155; **5**/52; **6**/46, 125; **7**/101, 179; **8**/2, 10, 11, 63; **9**/77, 87, 93, 110, 127; **13**/28; **16**/22, 106; **17**/46; **18**/57; **22**/35, 46; **23**/63; **25**/32; **33**/4; **46**/26; **50**/37; **57**/16; **59**/10; **61**/5; **64**/11; **66**/4; **109**/1
Kalpler Allah'ın öğüdü ile huzura kavuşur: 39/23
Kan: 2/30, 84
Kandil: 67/5; **71**/16; **78**/13
Karakter: 17/84
Karanlık:2/257; **5**/16; **6**/39; **35**/20
Karga: 5/31
Karı-Koca: 58/1
Karınca:27/18
Karia: 69/4
Karşılık görmek: 45/22; **46**/16, 19; **69**/24; **74**/38; **76**/22; **77**/43; **78**/26; **99**/7, 8
Karun: 28/76, 78, 79
Kaydedici: 82/10
Kayyum: 30/30
Kazanç:2/79
Kazançlı ticaret: 61/10-12
Kehf: 18/9
Kelale: 4/176
Kelime: 2/37, 124; **3**/45; **4**/164, 171; **6**/34, 115; **8**/7; **10**/64, 96; **18**/109; **66**/12
Kerim: 8/4; **49**/13
Keşiş: 5/82
Kevser: 108/1
Kıble:2/142-145; **10**/87
Kırk yaş: 46/15
Kırk yıl: 5/26
Kıskanma: 113/5
Kıssas:2/178, 179**; 5**/45
Kıyam: 26/218; **39**/9
Kıyamet Günü: 2/113; **18**/47; **21**/2; **70**/8-11; **73**/14, 17, 18; **81**/1-13
Kıyametin belirtileri: 47/18
Kız çocuğu: 16/58-60; **43**/17, 18
Kız çocuğunun öldürülmesi: 81/8, 9
Kibir: 4/173; **31**/18; **40**/27
Kilit: 39/63; **42**/12
Kirleri gidermek: 22/29
Kitabın arkadan verilmesi: 84/10
Kitabın sağdan verilmesi: 17/71; **69**/19; **84**/7
Kitabın soldan verilmesi: 69/25
Kitap: 16/89; **23**/49, 63; **26**/1; **27**/75; **28**/2, 43; **31**/2, 3; **32**/2, 3, 23; **35**/32; **39**/69; **40**/2; **42**/2; **44**/2; **45**/2; **52**/2, 3; **54**/52
Kitap ehli: 2/105, 109; **3**/23, 69, 70, 71, 72, 75, 99, 113, 199; **4**/44, 47
Kitap ehline uymak: 3/100
Kitap'ı değiştirmek: 3/78, 187
Kitapta olanı gizlemek: 2 /159, 174; 5/15
Kitap taşıyan eşek: 62/5
Kitap ve Hikmet: 2/2, 44, 53, 78, 87, 91, 101, 113, 121, 129, 146, 213, 231; **3**/3, 7, 48, 164; **4**/113; **5**/110; **16**/64; **62**/2
Kitap ve Hüküm: 45/16
Kitap ve mizan: 42/17; **57**/25
Korku: 4/77
Koyun: 21/78; **38**/23, 24
Köle:2/221; **4**/92; 5/89; **16**/75; 24/32; **26**/22; **58**/3
Köpek: 7/176; **18**/18
Kör: 2/18; **10**/43; **17**/72; **17**/97; **20**/125; **22**/46,61; **25**/73; **35**/19; **80**/2-4
Kör ile gören: 40/58
Körleri doğru yola iletemezsin:30/53

Kör, topal, hasta: 48/17
Kötülüğü iyilikle savmak: 23/96-98; **41**/34
Kötülüğün örtülmesi: 47/2; **64**/9
Kötülük: 4/78, 79, 110; **6**/160; **7**/168; **9**/67; **10**/27; **16**/34; **17**/7; **30**/36; **40**/40
Kötü söz: 13/26
Kötü ve iyi: 45/21; **53**/31
Kudret helvası: 2/57; **7**/160
Kudus'un Ruhu: 5/110
Kulak, göz, fuad: 2/7; **9**/61; **15**/18; **17**/36
Kulluk: 1/ 5, 21; **3**/64; **4**/172; **5**/76; **6**/56; **10**/18, 29; **16**/73; **22**/71, 72; **23**/47; **26**/70, 71; **29**/56; **39**/11, 13, 14; **51**/56; **109**/2-5
Kumar: 5/91
Kur'an: 4/82; **6**/19, 122, 126, 155; **7**/2, 3, 32, 52, 174, 204; **10**/37, 38, 57; **11**/1; **12**/1-3, 104, 111; **14**/1, 52; **15**/87, 91; **16**/89, 98; **17**/9, 41, 45, 46, 82, 89, 106; **18**/2, 54; **19**/97; **20**/2, 3, 113, 114; **22**/16; **25**/32; **26**/193-197; **27**/1, 2, 76; **30**/58; **36**/2, 5, 6, 69, 70; **38**/1; **39**/27, 28; **41**/3, 44; **43**/3, 4; **44**/58; **45**/11, 20; **46**/12; **47**/14; **54**/17, 22, 32, 40; **55**/2; **56**/77, 78; **57**/9; **65**/11; **68**/52; **85**/21, 22; **86**/13
Kur'an'a dokunmak/ellemek: 56/79
Kur'an'a uymak zorunludur: 28/85; **39**/55
Kur'an büyük adama indirilmeliydi: 43/31
Kur'an diriler içindir: 36/70
Kur'an'ı dinlemeyin: 41/26
Kur'an'ın benzeri: 17/88
Kur'an'ın dağa indirilmesi: 59/21
Kur'an'ın indirilmesi: 25/6
Kur'an'ın parça parça indirilmesi: 25/32; **76**/23
Kur'an'ın terk edilmesi: 25/30
Kur'an'ı parçalara ayırmak: 15/91
Kur'an uyduruldu diyenler: 11/13, 14; **25**/4, 5; **46**/8, 11
Kur'an üzerinde düşünmek: 47/24
Kurban: 2/196; **5**/2, 27, 95, 97; **22**/34, 37; **48**/25
Kurtuluş: 3/130, 200; **7**/157; **8**/45; **22**/77; **24**/51, **30**/38; **39**/61; **40**/41
Kuruntu: 2/78; **4**/119, 120, 123
Kusurları araştırmayın: 49/12
Kuş: 2/260; **3**/49; **5**/110; **27**/16, 17, 20; **34**/10; **38**/19; **105**/3
Küfür: 13/5, 36; **14**/9, 28; **16**/106
Kütük:63/4
L
Lanet: 3/61, 87; **4**/47, 52, 118; **5**/13; **28**/42; **33**/64
Lat ve Uzza, Menat: 53/19, 20, 23
Levha: 7/145, 150, 154
Levh-i Mahfuz: 85/22
Lezbiyenlik: 4/15
Lokman: 31/12
Lokman'ın oğluna tavsiyesi: 31/13-19
Lut: 7/80; **11**/77-81; **15**/68-71,
Lut'un hanımı: 11/81; **15**/60; **28**/56, 57
Lutuf: 27/73
M
Mağara: 9/40; **18**/10, 16, 17, 25
Mal: 8/28; **63**/9; **104**/2-4
Mal mülk: 70/18, 21
Ma'ruf; Münker: 2/263; **3**/110, 114; **7**/157; **9**/71
Masal: 25/5; **27**/68; **46**/17; **68**/15
Maymun: 2/65; **5**/60; **7**/166
Mearic: 70/3
Mecid: 50/1
Mecnun: 15/6; **26**/27; **67**/2; 8**1**/22
Mecusi: 22/17
Medyen: 7/85
Meftun: 68/6
Mehir:2/236, 237; **4**/4; **60**/11
Mele: 23/24, 33, 46
Mele-i A'la: 36/8; **38**/69
Melek: 2/30, 32, 34, 98, 161, 210; **3**/39, 42, 124, 125; **6**/8, 9; **8**/12; **12**/31; **15**/7, 8; **16**/2, 33; **17**/61; **18**/50; **20**/116; **35**/1; **38**/71, 73; **39**/75; **42**/5; **43**/60; **66**/6; **69**/17; **70**/4; **97**/4
Meleklere ad verilmesi: 53/27
Meleklerin can alması: 6/93; **16**/28, 32
Melekut: 6/75; **7**/185
Melik: 5/20
Meryem: 3/36, 37, 45; **19**/16-18, 22-26; **23**/50; **66**/12
Mescid: 2/114, 144, 149, 150, 191, 196, 217; **7**/29; **8**/34; **9**/17, 18, 28, 107, 108; **48**/25; **72**/18
Mescitlerde yer açmak: 58/11
Mesih: 4/172; **5**/17, 72
Me'va cenneti: 53/15
Mevla: 2/286; **3**/150; **6**/62; **8**/40; **9**/51, **10**/30; **16**/76; **47**/11; **57**/16
Meydana gelen her musibet kitapta yazılıdır: 57/22
Mikal:2/98
Millet: 2/120, 135; **3**/95; **4**/125; **7**/88, 89; **14**/13; **18**/20
Miras: 4/7, 8, 11, 12, 19, 33, 176
Misak: 13/20, 23, 25
Miskin: /34
Mucize: 17/59, 91-93; **40**/78
Muhacir: 9/100
Muhammed: 3/144
Muhkem: 3/7
Muhles: 37/40
Muhsenat: 4/25
Muhsin: 3/134, 148; **4**/24; **5**/93; **9**/120; **33**/29
Muktesid: 5/66; **15**/90
Murdar: 9/95
Musa: 2/60, 61, 67, 68, 71, 87, 92, 108, 246; **28**/29-32

Musallin: 70/22; **74**/43
Musa'nın adam öldürmesi: 28/15
Musibet: 3/165, 166; **4**/72; **64**/11
Mustaz'af: 4/75, 97, 98, 127; **7**/75, 137
Mut'a: 4/24
Mutmain nefs: 89/27
Muttaki: 2/2, 66
Mücadele: 66/9
Mücrim: 6/55; **43**/74; **54**/47
Mühürlemek: 16/108
Mükerrem: 17/62
Mülk: 2/258; **3**/26, 189; **4**/53, 54; **40**/29
Mü'min kadın ve erkek: 57/12
Mü'minlerin özellikleri: 28/54, 55
Münafık erkek ve münafık kadınlar: 57/13
Münafık: 4/61, 88, 138, 140, 142, 145; **5**/41; **8**/49; **9**/64, 67, 101; **33**/1, 12, 73; **59**/12,13; **63**/1-4,7
Müslim: 2/131, 132, 136; **3**/52
Müsrif: 10/12; **44**/31
Müstekbir: 7/75
Müşrik: 2/105, 135, 220; **6**/148; **9**/1; **37**/167-169
Müşrikler necistir: 9/28
Müşriklerin korunması: 9/6
Müteşabih: 3/7; **39**/23
N
Nafaka: 2/270
Nafile: 17/79
Nakura: 74/8
Namus: 21/91
Nankör: 3/91; **4**/37, 42; **14**/18; **35**/39
Nasara: 5/14
Nebi: 2/91, 213; **3**/68, 146, 161, 181; **4**/163; **6**/161; **7**/157; **9**/80; **10**/49; **11**/2, 31; **13**/30; **15**/87, 88, 97; **17**/54, 91-95; **18**/6; **22**/52; **25**/7, 8; **26**/3; **33**/38, 40, 50, 53; **42**/48; **66**/9
Nebi Allah adına bir şey uydurmuş olsaydı gücü yok edilirdi: 69/44-46
Nebi büyük bir ahlak üzerindedir: 68/4
Nebi de bir beşerdir: 18/110
Nebi de bir insandır: 41/6
Nebiden uzlaşma isteği: 68/9
Nebi gaybı bilmez: 6/50, 59; **7**/187, 188; **10**/20; **11**/31; **21**/109; **33**/63; **72**/25, 26; **79**/42, 43
Nebi hevasından konuşmaz: 53/3-5
Nebi insana canından daha yakındır: 33/6
Nebi kendisine çağırmaz: 3/79, 80; **6**/50
Nebi kendisine ne yapılacağını bilmez: 46/9
Nebi kimseyi zorla doğru yola iletemez: 28/56
Nebi mü'minlere düşkündür: 9/128
Nebinin görevi: 6/48, 51, 52, 92, 106, 107; **7**/35, 184, 188, 203; **10**/15, 41, 108; **11**/12; **12**/108; **13**/7, 39; **15**/89, 94; **16**/82; **17**/105; **18**/56; **21**/45; **22**/49; **25**/56; **27**/92; **33**/45; **34**/28; **35**/19-24; **38**/65; **39**/41; **42**/7; **46**/9; **48**/8; **50**/45; **51**/50; **72**/23; **74**/2, 3; **88**/21, 22
Nebinin göğsünün açılması: 94/1-4
Nebinin himaye edilmesi: 93/1-8
Nebinin kitap nedir, iman nedir bilmemesi: 42/52
Nebinin sesinden fazla sesini yükseltme: 49/2
Nebi örnektir: 33/21
Nebi rahmettir: 21/107
Nebi ve eşleri: 33/28-34, 50-55; **66**/1-5
Nebi ve mucize: 6/ 35, 37, 58, 109; **10**/20; **13**/7; **20**/133; **21**/5; **30**/58
Nebiye uyarı: 9/43, 113; **17**/29, 73-76; **28**/86-88; **33**/1-3, 37, 48; **42**/15; **43**/44; **47**/19; **66**/1; **74**/2-7; **80**/1-10; **93**/9-11
Nebi zarar verme ve irşad etme gücüne sahip değil: 72/21
Nefret: 35/42
Nefs: 3/185; **4**/1; **7**/205; **29**/57; **39**/6, 42; **50**/16; **81**/7; **86**/4; **89**/27; **91**/7, 9, 10
Nifak: 2/10; **9**/77, 97, 98, 107; **59**/11
Nikah: 2/221, 230, 232; **4**/6, 25; **23**/7; **24**/33; **33**/49; **60**/10
Nimet: 1/6; **2**/211; **28**/5; **68**/2
Nuh: 4/163; **23**/27; **29**/15, 16
Nuh'un oğlu: 11/42-46
Nur: 4/174; **6**/122; **9**/32; **24**/40; **61**/8; **64**/8; **71**/16
Nuşuz: 4/34
O
Oku: 96/1
Olayların yorumu: 12/101
Ol demek: 2/117; **6**/73; **16**/40; **19**/35; **40**/68; **54**/50
On dokuz: 74/30, 31
Oruç: 2/183-185, 187, 196; **4**/92; **5**/89, 95; **58**/4
Otuz gece: 7/142
Oyun: 44/38
Ö
Ödün vermek: 47/26
Öğle: 30/18
Öğretme: 96/4, 5
Öğüt: 2/66, 221, 232; **3**/138; **4**/58, 63, 66; **7**/164, 165, 167; **16**/17, 90; **21**/10, 50; **25**/62; **26**/209; **32**/15; **50**/8; **52**/29; **68**/52; **69**/48; **72**/19; **76**/29; **87**/9, 10
Öğüt mü'minlere fayda verir: 51/55
Öksüz: 2/83
Ölçü: 55/7-9
Ölçü tartı: 11/85; **17**/35; **26**/181-

183; **55**/9
Öldürmek: 2/28, 72, 191, 217; **3**/21, 158; **4**/66, 92, 93, 157; **5**/28, 30, 32; **7**/141; **8**/30; **9**/5; **17**/33; **25**/68; **33**/61
Öldürün: 2/54, 56; **4**/89, 91
Ölülere duyuramazsın: 30/52
Ölüleri diriltme: 3/49; **16**/38, 39; **22**/66; **30**/19; **40**/11
Ölüm: 2/133, 234, 240, 243; **3**/143-145, 154, 156, 168, 185; **4**/29,78; **6**/61; **21**/35; **22**/58; **29**/57; **39**/42
Ölümden kaçmak: 33/16
Ölüm meleği: 32/11
Ömür: 35/11
Örtü: 2/187
Örtüye bürünen: 73/1; 74/1
Örümcek: 29/41
Özür dilemek: 9/66
P
Parça parça olmak: 23/53
Parmak ucu: 75/4
Perde: 25/53
Pis: 8/37
Pişmanlık: 2/167; **6**/27, 28; **7**/53; **10**/54; **14**/44; **23**/99, 100, 107; **25**/27; **26**/102; **32**/12; **33**/66, 67; **34**/51,52; **35**/37; **39**/58; **42**/44; **63**/10; **78**/40; **89**/24
Plan: 8/30
Put: 4/117; **22**/30
R
Rabb: 3/64; **9**/31; **37**/180; **44**/7, 8; **79**/24
Rabbaniler: 5/44, 63
Racim: 38/77
Rahib: 9/31, 34
Rahim: 3/6
Rakım: 18/9
Ramazan: 2/185
Rasul: 2/98, 285; **3**/49, 144, 164, 183; **7**/158; **9**/63; **14**/4, 11; **16**/35, 36; **25**/20; **61**/9
Rasul arındırandır: 62/2
Rasule itaat: 3/32, 50, 53, 132; **4**/13; **8**/1, 20, 24, 46; **24**/51, 52, 54, 56; **33**/36, 71; **47**/33; **49**/14; **58**/13; **64**/12
Rasulle konuşmadan önce sadaka verin: 58/12, 13
Rasul rahmettir: 9/61
Rasul size neyi verdiyse onu alın: 59/7
Ress halkı: 25/38
Rızık: 10/31; **16**/71; **24**/38; **34**/39; **39**/52
Riba: 2/275, 276, 278-280; **3**/130; **4**/160; **30**/39
Ruh: 4/171; **16**/2; **17**/85; **19**/17; **40**/15; **42**/52; **58**/22; **97**/4
Ruhbanlık: 57/27
Ruhu'l emin: 26/193
Ruhu'l Kudus: 2/87, 249; **16**/102
Ruh üfleme: 21/91; **32**/9; **38**/72; **66**/12; **70**/4
Ruku: 2/43, 125; **3**/43; **5**/55; **9**/112; **22**/26; **38**/24; **48**/29; **77**/48
Rum: 30/2-4
Rüşd: 7/146
Rüya: 12/4, 5, 36, 37, 41, 43-46, 100; **17**/60; **48**/27
Rüzgar: 30/48; **35**/9; **38**/36
S
Sa'at: 7/187; **31**/34; **33**/63; **34**/3; **40**/59; **45**/32
Sabah: 30/17
Sabah akşam ateşe arz edilmek: 40/46
Sabır: 2/45, 153, 155; **3**/125,142; **8**/46; **16**/126, 127; **73**/10
Sabiîler: 22/17
Sadaka: 2/263, 271, 276; **9**/58, 60, 75, 79, 103, 104; **57**/18; **58**/12, 13
Sadık: 9/119
Safa: 2/158
Sağ: 37/93
Sağ el: 39/67
Sağ elin sahip olması: 4/3; **23**/6; **24**/33, 58; **30**/28; **33**/50, 52, 55; **70**/30
Sağın adamları: 56/27, 38, 90, 91
Sağır: 2/18, 68, 69, 70, 71; **6**/39; **10**/42; **27**/80
Sağrılara duyuramazsın: 30/52
Sağır ve kör: 43/40
Sakar: 74/26-29,42
Salat: 2/3, 43, 45, 83, 110, 125, 153, 238, 239, 277; **3**/39; **4**/43, 77, 101-103, 142, 162; **5**/6, 58, 91, 106; **6**/72, 92, 162; **7**/170; **8**/3, 35; **9**/54, 103; **10**/87; **11**/87, 114; **13**/22; **14**/31, 37, 40; **17**/110; **19**/31, 59; **20**/14, 132; **22**/35; **23**/2; **24**/41; **29**/44; **30**/31; **31**/17; **33**/43, 56; **35**/18, 29; **42**/38; **62**/9-11; **70**/22-34; **74**/43; **108**/2
Salatı İkame edip, zekatı vermek: 2/3, 43, 45, 83, 110, 125, 153, 238, 239, 277; **3**/39; **4**/43, 77, 101-103, 142, 162; **5**/6, 12, 55; **9**/5, 11, 18, 71; **21**/73; **22**/41, 78; **24**/37, 56; **27**/3; **31**/4; **33**/33; **58**/13; **73**/20; **98**/5
Salatın vakti: 11/114; **17**/78; **24**/58; **107**/4, 5
Salavat: 9/99; **23**/9
Salih: 3/46; **7**/73, 77, 168, 170, 189, 190
Salihatı yapmak: 16/97; **17**/9
Salla: 75/31; **87**/15; **96**/10
Salli: 9/103
Samiri: 20/85, 86, 95, 96
Sandık: 2/248; **20**/39
Sapkınlık: 2/26, 175 **2**/190, 198; **3**/164; **4**/60, 167; **7**/155; **10**/108; **22**/12; **27**/81; **39**/22; **46**/5, 32
Sarhoş: 4/43
Sarp yokuş: 74/17; **90**/11-17
Savaş: 2/190, 191, 193, 216, 217, 244, 246; **3**/13, 121, 146, 155, 156, 167, 195; **4**/71, 74, 90; **8**/16, 39, 57, 65; **9**/12-14, 29, 36, 81, 83, 107, 123; **22**/39, 40; **33**/18; **47**/4; **48**/16, 17, 22; **59**/11, 14;

60/8, 9; **61**/4
Savurganlık: 17/26, 27
Sayha: 23/41; **36**/53; **54**/31
Sebe: 34/15, 18
Sebe melikesi: 27/23, 24, 29, 34, 42, 44
Secde: 2/34, 58, 125; **3**/43; **4**/154; **7**/11, 12, 206; **12**/4, 100; **13**/15; **15**/28, 29, 31, 33; **16**/49; **18**/50; **20**/70; **22**/18; **26**/218; **38**/72-75; **39**/9; **41**/37; **55**/6; **68**/42, 43; **76**/26
Sefer: 4/94, 101; **9**/41, 42, 45, 122
Selam: 4/86, 94; **10**/25; **11**/69; **14**/23; **43**/89
Selim akıl: 5/100
Semud: 7/73
Ses: 7/205
Sevap: 4/134
Sevgi duymak: 58/22
Sıddık ve şehit konumunda olmak: 57/19
Sınama: 3/152, 154; **5**/48, 94; **16**/92; **20**/85,131
Sınav: 2/49; **3**/186; **18**/7; **33**/11; **47**/31; **60**/5; **67**/2; **68**/17
Sırdaş: 3/118
Siccin: 83/7-9
Sidre: 53/16
Sidre-i münteha: 53/14
Sihir: 20/58, 63; **26**/35-38, 40; **27**/13
Sihirbaz: 7/112; **10**/77, 79-81; **20**/69
Sine: 28/69; **31**/23
Sivrisinek: 2/26; **22**/73
Solun adamları: 56/41-46
Söz: 2/40; **5**/1; **17**/53; **27**/82, 85; **28**/51, 63; **36**/48, 70; **45**/6; **52**/34; **68**/44; **73**/5, 6; **81**/19
Söz sahibi: 38/6
Söz tutmak: 16/91
Sözün en iyisine uymak: 39/18
Su: 11/7; **23**/18; **24**/45, 54
Suç: 25/22
Sultan: 14/10, 11; **17**/33; **28**/35; **34**/21
Sura üflenme: 20/102; **23**/101; **27**/87; **36**/51; **39**/68; **50**/20; **69**/13; **78**/18
Sure: 2/23; **18**/58; **63**/11
Süleyman:2/102; **21**/81; 27/35-38, 40, 41; **34**/12; **38**/34
Sünetullah: 3/137
Süs: 16/14, 63; **18**/46; **20**/131; **28**/60

Ş

Şah damarı: 50/16
Şair: 21/5; **26**/224-226; **52**/30
Şaki: 87/11; **92**/15
Şans oyunu:2/219; **5**/90
Şefaat: 2/48, 123, 254, 255; **3**/30; **4**/85; **6**/70, 94, 164; **7**/8, 9, 53; **10**/3, 4, 18; **19**/87; **20**/109; **21**/28,47; **23**/102, 103; **26**/100; **27**/89, 90; **28**/84; **30**/13; **32**/4; **34**/23; **36**/23, 54; **39**/43, 44, 70; **40**/17, 19; **43**/86; **44**/41; **53**/26; **74**/48
Şer: 2/216
Şeriat: 5/48; **45**/18
Şeytan: 2/14, 36, 102, 168, 268; **3**/36, 155, 175; **4**/38, 60, 76; **5**/91; **6**/68, 112, 142; **7**/20, 22, 27, 30, 175, 202; **8**/48; **12**/5; **14**/22; **15**/17; **16**/63, 98-100; **17**/27, 53; **19**/68, 83; **21**/82; **22**/4, 52; **23**/97; **25**/29; **26**/221, 222; **31**/21; **35**/6; **38**/37; **43**/36-39; **45**/22; **58**/10, 19; **59**/16; **99**/7, 8; **101**/6-9
Şeytana kulluk: 36/60, 63
Şeytanın aldatması: 47/25, 26
Şeytanın dürtmesi: 7/200, 201; **41**/36
Şeytanın vahyetmesi: 6/121
Şeytanın yolu: 24/21
Şımarmak: 28/58
Şiar: 22/32, 36
Şiir: 36/69
Şirk koşanlar Allah'a inanırlar: 23/84-86, 88-90; **29**/61, 63; **31**/25; **39**/38; **43**/9, 87
Şirk/Ortak koşmak: 4/36, 48, 116; **5**/72; **6**/151; **7**/173, 190, 191, 195; **10**/28, 31, 34, 35; **12**/106; **16**/35, 54, 86; **29**/65; **30**/33, 40; **31**/13; **35**/14; **39**/8, 65
Şuayb: 7/85
Şükür: 2/52; **3**/123; **4**/147; **8**/26; **14**/7; **23**/78; **27**/73; **28**/73; **31**/12, 14; **67**/23

T

Tederruân: 6/63, **7**/55, 205
Tağut: 2/256; **4**/51, 60, 76; **5**/60; **16**/36; **39**/17; **89**/11; **91**/11
Takva: 2/21, 41, 63, 196, 197, 203, 205, 223, 233, 278; **3**/102; **5**/35; **22**/37; **33**/70; **52**/17; **64**/16
Takva libası: 7/26
Talut: 2/247, 249
Tanıklık: 2/282; **4**/15, 41, 135; **5**/8; **16**/89; **24**/4, 6-9, 12, 24; **25**/72; **41**/20-22
Tarık: 86/1-3
Tartı: 7/8, 9; **7**/85; **21**/47; **23**/102, 103
Tasdik: 2/89, 91, 97, 101; **3**/39,
Tavaf: 22/26
Tayyip: 2/168, 172; **3**/179
Tebliğ: 3/20; **5**/67
Teheccüd: 17/79
Tesbih: 3/41; **7**/206; **13**/13; **15**/98; **17**/44; **19**/11; **20**/130; **21**/79; **24**/36; **30**/17; **33**/42; **38**/18; **40**/55; **48**/9; **50**/39, 40; **52**/48, 49; **57**/1; **59**/1; **61**/1; **62**/1; **63**/1; **69**/52; **76**/26; **87**/1; **110**/3
Teslim: 3/20
Tevekkül: 3/159, 160; **5**/23; **8**/2; **9**/51, 129; **10**/84, 85; **14**/12; **27**/79; **64**/13
Tevrat: 3/3
Teyemmüm: 4/43
Tezekkür: 16/17
Toplumsal Değişim: 8/53; **13**/11

Toplumun ileri gelenleri: 11/27, 38; **34**/34, 35
Toplumun yoksun kesimi: 26/111
Tövbe: 2/37, 54, 128, 159, 187, 222; **3**/89, 90, 128; **4**/17, 18, 27, 64; **5**/39, 71; **7**/153; **9**/5, 11, 102, 104, 106, 117, 118; **11**/3; **16**/119; **25**/70; **42**/25; **66**/8
Tubba: 44/37
Tuğyan: 96/6
Tûr: 52/1
Tûr-i Sina: 23/20
Tutku: 7/176; **28**/50; **54**/3; **57**/14
U
Uğursuzluk: 36/18, 19
Umre: 2/158, 196
Unutma: 87/6
Urf: 7/199
Uyarıcı: 25/51; **35**/42
Uyarmak: 5/19; **6**/19
Uzlaşma: 68/9
Ü
Üç: 4/171
Üç kişi: 9/118
Üfleme: 39/68
Ümmet: 2/134, 141, 213; **3**/104, 110; **4**/41; **6**/38, 42; **7**/34, 38; **10**/19; **11**/8, 118; **16**/84, 89; **21**/92; **22**/67; **23**/43, 52; **35**/24; **43**/22, 33
Ümmi: 3/75; **7**/157; **62**/2
Üstün: 2/45; **3**/139
Üstün derece sahibi olmak: 57/10
Üstünlük takvadadır: 49/13
V
Vahiy: 8/12; **10**/2; **10**/87; **11**/36, 37; **12**/15; **16**/43, 68; **20**/38, 114; **23**/27; **38**/70; **42**/52; **53**/10; **72**/1; **99**/5
Vahyin inzali: 42/51
Vasat: 2/143
Vasiyet:2/181, 182; **5**/106
Vefat: 32/11; **47**/27, 28
Vekil: 3/173; **4**/81, 171; **32**/11; **42**/6
Veli: 2/107, 120; **3**/68; **4**/45, 123, 173; **5**/55, 57, 80; **6**/14; **7**/3, 196; **8**/34; **9**/71, 116; **13**/16; **19**/45; **25**/18; **34**/41; **39**/3; **42**/9; **45**/10, 19; **62**/6; **73**/9
Vurmak: 2/73; 8/12
Y
Yağmur: 25/49
Yahudi: 2/111, 113, 120, 135; **4**/46, 160; **5**/51
Yahya: 21/90
Yakup: 2/132
Yalancı: 45/7, 8
Yapmayacağı şeyi söylemek: 61/2, 3
Yaratıcı: 52/35
Yaratma: 3/59; **4**/1; **6**/2, 98; **7**/11, 12, 189; **15**/26-29; **16**/4; **18**/37; **22**/5; **23**/12-14; **24**/45, 54; **30**/11, 20, 21, 27; **32**/7-9; **35**/11; **36**/77, 78; **38**/71, 72; **39**/6; **40**/67; **51**/49; **54**/49; **55**/14, 15, 29; **65**/12 ; **76**/1, 2; **77**/20-23; **80**/20; **86**/5-7
Yaratmanın nedeni: 11/7
Yardım: 8/18, 72; **57**/7
Yasa: 4/14, 60; **10**/3; **12**/101; **13**/8; **14**/32; **16**/48, 79; **21**/56; **23**/80; **25**/2, **30**/26; **35**/41; **39**/46; **40**/85; **45**/12; **48**/23; **54**/49; **67**/3
Yasak: 4/31
Yay: 53/9
Yazıcı: 82/10-12
Ye'cuc-Me'cuc: 18/94; **21**/96
Yedi: 15/44; **17**/44
Yedi gök: 2/29
Yemin: 2/224-226; **16**/94; **66**/2
Yeminlerin mülkü: 16/7
Yeniden yaratma: 50/11, 15
Yer yüzünün dar gelmesi: 9/25
Yer yüzünün genişlemesi: 13/41
Yer ve gök aynı kütledir: 21/30
Yetim: 4/2, 3, 6, 10, 127; **6**/152; **17**/34
Yıldırım: 2/55
Yol gösterici: 2/2; **16**/64
Yunus: 37/139-142
Yurdundan çıkarılanlar: 22/40
Yusuf: 12/21-33, 42, 51, 52, 54-56
Yük:2/286; 35/18
Yüz çevirmek: 47/22, 23
Z
Zakkum: 44/43-45
Zalim: 3/86, **45**/19
Zan:2/78; **4**/157; **6**/116; **10**/36, 66; **45**/24; **48**/6; **49**/12; **53**/23, 28
Zebani: 96/18
Zebur: 4/163; **17**/55; **21**/105
Zekat: 7/156; **19**/13, 31; **30**/39; **41**/7
Zekeriya: 21/89
Zennun: 21/87
Zerre kadar iyilik ve kötülük yapmak: 99/7, 8
Zihar: 33/4; **58**/2, 3
Zikir: 2/152; **3**/58; **7**/63, 69; **12**/104; **13**/28; **15**/6, 9; **16**/44; **18**/101; **20**/124; **21**/36, 105; **36**/11; **38**/1, 8, 87; **41**/41; **53**/29; **74**/31, 49; **81**/27
Zikir ehli: 21/7
Zina: 17/32; **23**/2, 3; **25**/69
Ziynet: 7/31, 32; **10**/88; **11**/15; **20**/59, 87; **24**/31; **57**/20
Zor koşullarda Müslüman olmak, rahat koşullarda Müslüman olmakla aynı değildir: 57/19
Zu'l-Karneyn: 18/83-87, 94
Zu'l-Kıfl: 21/85
Zulmetme/Zalim/Haksızlık yapmak: 2/54, 95; **5**/51